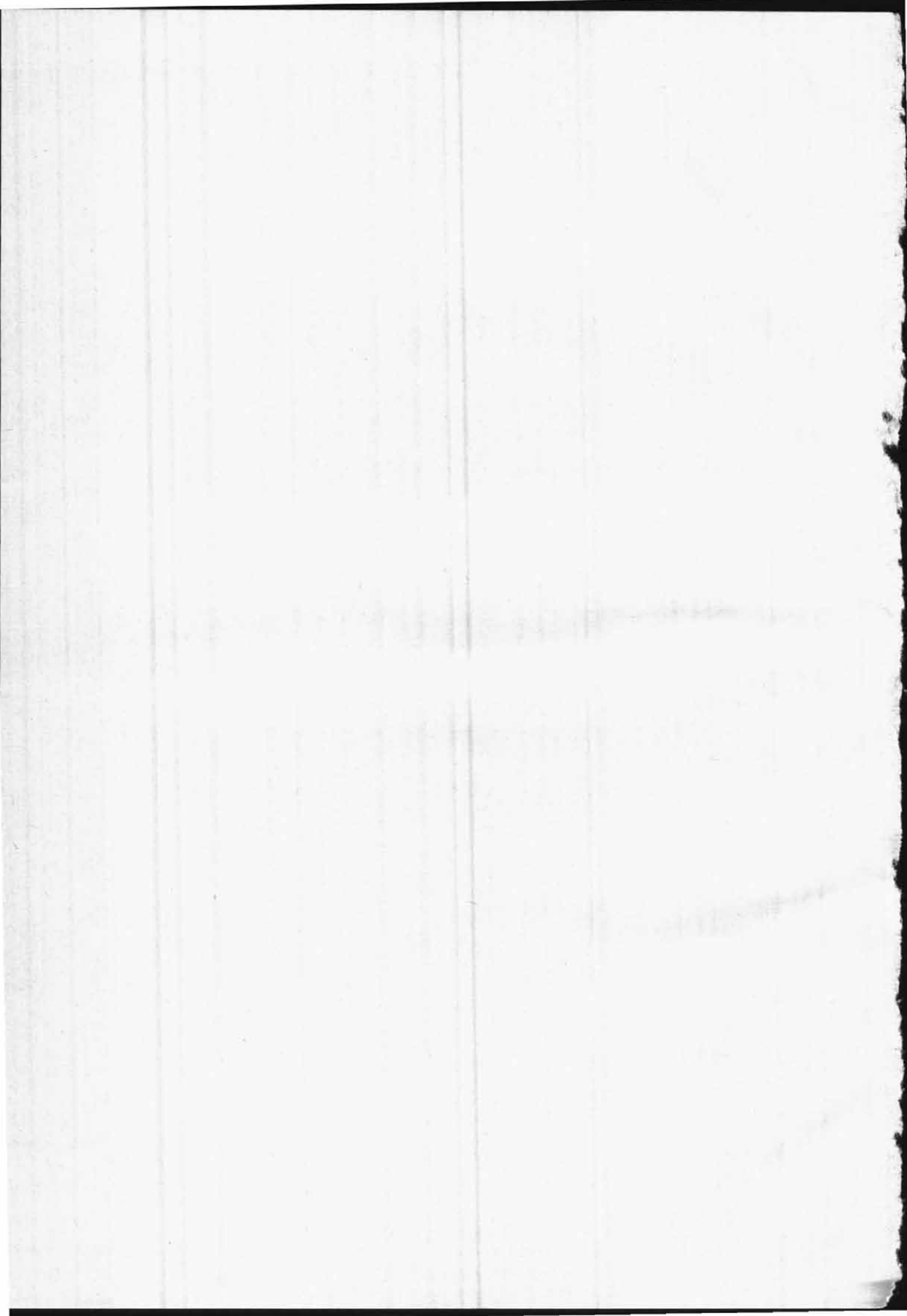

1929/30 (dl 7)

De ontbrekende onderwerpen zijn:
onderwerp 1-afd. 8-stuk 24, 26-27.

26

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUKKEN 1—4.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

UITGEWERKTE STATEN HOOFDSTUKKEN I—IV.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

AFDEELING VIII.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

T2 b
9390
T

Cb | g | 3997

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
AFDEELING VIII.			
Departement van Gouvernementsbedrijven.			
HOOFDSTUK I — UITGAVEN IN NEDERLAND.			
801		Postspaarbank. Vergoeding en voorschotten aan de Rijkspostspaarbank in Nederland ter zake van de belegging van gelden	f 750
802		Dienst voor waterkracht en electriciteit.	
	a.	Personeele uitgaven.	Memorie.
	b.	Materieele beheersuitgaven	(1) f 20 000
	c.	Materieele bedrijfsuitgaven	(2) 15 000
	d.	Kapitaalsuitgaven	(3) 1 080 000
			1 115 000
803		Dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen. Toelage aan den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	1 200
804		Landsdrukkerij.	
	a.	Bedrijfsuitgaven	Memorie.
	b.	Kapitaalsuitgaven	f 15 000
			15 000
805		Dienst van den Mijnbouw.	
	a.	Opleiding van candidaat-opzichters benevens daarmede in verband staande uitgaven	Memorie.
	b.	Opleiding van adspirant-mijnningenieurs of -geologen benevens daarmede in verband staande uitgaven	(4) f 18 400
	c.	Opleiding van adspirant-agrogeologen	(4) 700
	d.	Andere uitgaven van personeelen aard	40 000
	e.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden ten behoeve van het	
	-	Laboratorium	7 500
	f.	Toelage aan den Regeeringscommissaris bij de Ned. Kol. Petroleum Mij. ...	1 000
		Opsporingsdienst.	
	g.	Materieële uitgaven { Gewone uitgaven	6 500
		{ Buitengewone uitgaven	15 500
		Grondpeilwezen.	
	h.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden en andere uitgaven	80 000
		Goud- en zilvermijnen in Benkoelen.	
	i.	Bedrijfsuitgaven	90 000
	j.	Kapitaalsuitgaven	Memorie.
		Tin.	
	k.	Bedrijfsuitgaven	1 500 000
	l.	Kapitaalsuitgaven	3 650 000
		Oembilinsteenkolenontginning.	
	m.	Bedrijfsuitgaven	240 000
	n.	Kapitaalsuitgaven	130 000

Bestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(1) Aankoop van benodigdheden voor het centraal electrisch laboratorium en de hydrotechnische afdeeling f 20 000
			(2) Aankoop van verbruiksartikelen voor het hydro-elec- trisch bedrijf in West-Java 15 000
750			(3) Voor aanschaffingen ten behoeve van:
Memorie.			a. Het hydro-electrisch bedrijf in West-Java en voor werken in aanleg f 505 000
10 000	f 10 000		b. Werken in aanleg in Oost-Java 175 000
20 000		f 3 000	c. Werken in aanleg in Zuid-Sumatra 400 000
991 000	89 000		f 1 080 000
			Zie ook gedrukt stuk No. 8.
1 200			(4) In verband met het aantal in opleiding zijnde adspiranten.
Memorie.			(5) Op grond van de uitgaven in de laatste jaren.
125 000		110 000	
Memorie.			
12 750	5 650		
	700		
35 000	(5) 3 000		
7 500			
	1 000		
6 500			
15 500			
80 000			
150 000		60 000	
Memorie.			
1 500 000			
1 400 000	2 250 000		
257 000	3 000		
425 000		295 000	

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraad voor 1930
		Poelau Laoetsteenkolentginning.		
	<i>o.</i>	Bedrijfsuitgaven	f 170 000	
	<i>p.</i>	Kapitaalsuitgaven	14 000	
		Boekit-Asamsteenkolentginning.		
	<i>q.</i>	Bedrijfsuitgaven	200 000	
	<i>r.</i>	Kapitaalsuitgaven	615 300	
806		Deelname door het Land in het maatschappelijk kapitaal der Ned-Ind. Aardolie Maatschappij		f 6 776 900
				1 500 000
807		Zout.		
	<i>a.</i>	Bedrijfsuitgaven	f 700 000	
	<i>b.</i>	Kapitaalsuitgaven	50 000	
				730 000
808		Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.		
		Bedrijfsuitgaven:		
	<i>a.</i>	Personeele uitgaven en uitgaven van algemeenen aard f 807 000		
	<i>b.</i>	Materieele uitgaven	682 000	
			f 1 489 000	
	<i>c.</i>	Kapitaalsuitgaven	2 820 000	
				4 309 000
809		Staatsspoor- en tramwegen.		
		Bedrijfsuitgaven:		
	<i>a.</i>	Personeele uitgaven f 900 000		
	<i>b.</i>	Materieele uitgaven	1 800 000	
			f 2 700 000	
		Kapitaalsuitgaven:		
	<i>c.</i>	Personeele uitgaven Memorie.		
	<i>d.</i>	Materieele uitgaven f 3 500 000		
			3 500 000	
				6 200 000
810		Kosten van het Regeeringstoezicht op de N. V. „Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij”		1 000
811		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (Onvoorziene uitgaven)		1 000
812		Andere onvoorziene uitgaven		5 000
		Totaal van afdeling VIII		(6) f 20 654 850

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
f 130 000 100 000	f 40 000	f 86 000	Het totaal dezer afdeeling bij de wet van (Nederlandsch Staatsblad No. ..., Indisch Staatsblad No. ...) vastgesteld op f 16 840 200 zal bij aanneming der 1e aanvullende begrooting voor 1929 (gedr. st. St. Gen.) verhoogd worden met 1 100 000 <hr/> f 17 940 200
75 000 460 000	125 000 155 500		
1 500 000			
674 000 50 000	26 000		
519 000 488 000	288 000 194 000		
3 768 000		948 000	
800 000 1 865 000	100 000	65 000	
Memorie. 2 509 000	991 000		
1 000			
1 000 5 000			
17 940 200	f 4 285 650	f 1 569 000	
	Meer f 2 714 650		

(6) Waarvan gewone uitgaven f 7 287 050
 Buitengewone uitgaven 13 367 800

Post.	Onderdeel	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
		AFDEELING VIII.	
		Departement van Gouvernementsbedrijven.	
		HOOFDSTUK II — UITGAVEN IN INDIË.	
801		Personeel van het departement.	
	a.	Bezoldigingen en toelage voor ambtskosten van den directeur, verdere ambte- naren en het minder personeel	(1) f 455 100
	b.	Standplaatstoelagen	28 100

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.		
	Meer.	Minder.			
			(1) I. Departement.	Staat en volg- nummer.	Bezoldiging.
			directeur	C 23 70	<i>f</i> ⁽¹⁾ 27 000
			onder-directeur	C 23 47	18 000
			secretaris	C 20 10	16 200
			3 administrateurs	C 20 4	43 700
			2 referendarissen 1ste klasse.	C 20 3	24 600
			8 referendarissen	C 20 2	76 200
			6 administratieve ambtenaren.	C 20 1	41 475
<i>f</i> 438 800	<i>f</i> 16 300		1 kantoorhoofd	B 9 7	7 500
			4 hoofdcommiezen	B 9 6	26 400
25 200	1 900		1 archivaris	B 9 19	6 600
			1 commies-redacteur	B 9a 2	4 200
			8 1ste commiezen	B 9 5	36 650
			16 commiezen	B 9 4	50 200
			1 expeditie	B 9 18	3 900
			10 adjunct-commiezen	B 9 3	16 525
			hulppersoneel		⁽²⁾ 47 020
			schrijf- en teekenlonen		2 440
			afdeeling voor burgerlijk lucht- vaart verkeer		20 000
					<i>f</i> 468 610
			Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties		72 010
					<i>f</i> 396 600
			II. Technisch-economisch adviesbureau.		
			1 hoofd van het bureau	C 23 27a	<i>f</i> 18 000
			1 hoofdingenieur of accountant 1ste klasse	C 20 134b/c	13 800
			1 ingenieur 1ste klasse	C 20 134a	12 000
			1 referendaris 1ste klasse	C 20 3	12 300
			1 commies	B 9 4	2 700
			hulppersoneel		1 800
					<i>f</i> 60 600
			Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties		2 100
					<i>f</i> 58 500
			Totaal bezoldigingen Departement		455 100
			Zie Memorie van Toelichting.		
			III. Verkoopkantoor voor 's Lands mijnbouwproducten.		
			1 hoofd van het kantoor		<i>f</i> 18 000
			1 onderhoofd bij het kantoor ...		8 400
			2 stafemployé's		12 000
			1 ste commies	B 9 5	5 100
			1 commies	B 9 4	3 900

(1) W.o. *f* 3 000.— voor toelage voor bijzondere ambtskosten.

(2) Hierin is begrepen het aandeel van het Departement in de kosten van de Centrale Bibliotheek.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
801	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	f 100	f 480 300
802		Verdere uitgaven van het departement.		
	a.	Kantoorkosten	f 25 000	
	b.	Verlichting van het gebouw en onderhoud van het daarbij behoorend erf.	5 000	
	c.	Kosten van Regeeringstelegrammen	1 000	
	d.	Verrekening met de Landsdrukkerij van de kosten van het zetten, drukken en binden van jaarverslagen van instellingen van liefdadigheid en van openbaar nut	(2) 2 000	
	e.	Verdere uitgaven van het Technisch-economisch adviesbureau	(2) 4 400	58 400
803		Toelage voor den secretaris van den verzoeningsraad voor de spoor- en tramwegen op Java en Madoera, kantoorbehoeften en onkosten		Memorie.
804		Personeel van de Postspaarbank.		
	a.	Bezoldigingen	(5) f 242 000	
	b.	Standplaatstoelagen	(2) 17 500	
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	(2) 300	259 800
806		Verdere uitgaven van de Postspaarbank.		
	a.	Meubelen	f 1 500	
	b.	Kantoor- en lokaalbehoeften, telmachines, gedrukten en verdere benoedigheden	32 500	
	c.	Onderhoud, verzekering enz. van de lokalen	(2) 5 000	
	d.	Propaganda voor de postspaarbank	6 000	
	e.	Vergoeding aan het personeel van den pandhuisdienst voor zijne bemoeiingen met den dienst der postspaarbank	250	
	f.	Verdere uitgaven voor het bijkantoor van de Postspaarbank te Makassar ...	4 000	49 250

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
f 57	f 45		hulppersoneel f 24 000 standplaatstoelagen 1 600 verdere uitgaven 10 000 f 83 000 Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties 2 500 f 80 500 Deze kosten worden omgeslagen over de verschillende mijn- bedrijven. IV. Centrale Bibliotheek. 1 bibliothecaris C 14 29 f 9 600 1 adjunct-bibliothecaris C 14 28 5 800 2 bibliografische assistenten ... B 9a 11 dan wel B 9 98 6 600 1 hoofdassistent B 9 97 2 700 1 assistent 1e kl. B 9 96 3 750 2 assistenten 2e kl. B 9 95 3 345 hulppersoneel 2 553 standplaatstoelagen 1 120 verdere uitgaven 1 200 f 36 668 Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties 1 068 f 35 600 De kosten worden omgeslagen over het Departement en de ver- schillende diensten en bedrijven. Zie Memorie van Toelichting. (2) Zie Memorie van Toelichting. (3) directeur C 18 20 f 15 000 onder-directeur C 18 19 8 850 agent van het bijkantoor te Makassar C 18 18a 8 700 2 procuratiehouders C 14 30 14 400 2 staf-employé's C 14 9 450 1 kantoorhoofd B 9 7 6 600 2 boekhouders 1e kl. B 15 3 9 950 2 boekhouders B 15 2 6 750 4 adjunct-boekhouders (waarvan 1 voor bijkantoor Makassar) ... B 15 1 10 310 3 commiezen B 9 4 11 100 1 1e commies (bijkantoor Makassar) B 9 5 5 100 1 expeditie B 9 2 025 3 adjunct-commiezen B 9 3 4 850 hulppersoneel 135 540 presentiegelden Raad van Toe- zicht 600 f 249 225 Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties 7 225 f 242 000 Zie Memorie van Toelichting.
25 000			
3 000			
1 000			
1 000	1 000		
	4 400		
Memorie.			
214 200	27 800		
15 700	1 800		
310		f 10	
1 500			
32 500			
3 000	2 000		
6 000			
250			
4 000			

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
806	a.	Dienst voor Waterkracht en Electriciteit. Beheersuitgaven: 1. Bezoldigingen (345 000 — 112 700) (4) f 232 300 2. Standplaatstoelagen (20 500 — 6 800) 13 700 3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 1 500 <div style="text-align: right; border-top: 1px solid black; margin-top: 5px;">f 247 500</div>	

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.			
	Meer.	Minder.				
f 218 503 13 338 1 800	f 13 797	f 1 638 500	(4) I Algemeene dienst.			
			hoofd van den dienst	C 23	28	f 18 000
			1 hoofd van de administratie ...	C 20	138	15 000
			1 hoofdboekhouder	B 15	4	6 900
			1 boekhouder	B 15	2	3 600
			1 magazijnmeester	B 10	38	4 800
			1 hoofdcommies	B 9	6	5 400
			1 commies-redacteur	B 9a	2	3 000
			2 1e commiezen	B 9	5	10 200
			1 commies	B 9	4	3 900
			1 commies-kashouder	B 10	39	5 400
			2 adjunct-commiezen	B 9	3	4 160
						f 80 360
			hulppersoneel			22 400
						Totaal f 102 760
			Af: wegens onvoorziene perso- neelmutaties			3 760
						f 99 000
			Zie Memorie van Toelichting.			
			II Electrotechnische afdeling.			
			1 hoofd van de afdeling	C 20	143	f 16 100
			1 onderafdeelingshoofd	C 20	139	Memorie.
			1 hoofdingenieur p.m. Tinwin- ning	C 20		
			22 ingenieurs waarvan 3 eerste kl., 8 tweede klasse en 11 derde kl.	7 *) waarvan 5 derde en 2 tweede klasse). 1 p.m. Hoofdkantoor Mijnbouw		39 650
				11 p.m. Tinwinning ...	C 20	135, 136 en 137
				1 „ Oembilinmijnen		
				1 „ Poelau Laoet- mijnen		
				1 „ Boekit—Asam- mijnen		
			1 electrotechnisch ambtenaar (praktijk-ingenieur)	B 12	88 noot 2	10 200
			5 electrotechnische ambtenaren of werktuigkundigen p.m. Mijn- bouw	B 12	88 en 83	Memorie.
			1 machinist of electriciën	B 12	80 en 85	2 400
			1 teekenaar	B 12	90	2 040
			1 adjunct-commies-redacteur	B 9a	1	1 860
			1 1e commies	B 9	5	4 500
			6 (hoofd) teekenaars, 1e, 2e en 3e klasse	A 6	77 t/m 80	4 140
			1 chef-instrumentmaker	C 10		4 387
			2 adspirant-instrumentmakers ...	B 12		2 340
			1 laborant	B 9		540
						f 88 157
			hulppersoneel			4 538
						Totaal f 92 695

*) Een van de voor de Bouwafdeeling toegestane ingenieursplaatsen is overgebracht naar de Electrotechnische afdeling wijl aldaar behoefte bestaat aan een civiel-ingenieur.

Post	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
806	b.	4. Verdere beheersuitgaven (116 500 — 40 500) (4) <i>f</i> 76 000	<i>f</i> 323 600
		Bedrijfsuitgaven voor het hydro-electrisch bedrijf in West-Java (5)	
		1. Bezoldigingen (191 300 + 42 300) <i>f</i> 233 600	
		2. Standplaatstoelagen (5 000 + 2 500) 7 500	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 Memorie.	
		<i>f</i> 241 100	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven (125 800 + 15 200) 141 000	582 100

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
f 86 500		f 10 300	Af: wegens onvoorziene personeelmutaties 2 695
255 502 5 000 Memorie.	f 2 500	1 902	Zie Memorie van Toelichting
170 750		29 750	III. Hydrotechnische afdeling.
			1 hoofd van de afdeling C 20 142 f 15 000
			6 ingenieurs, waarvan 2 eerste klasse, 3 tweede klasse en 1 derde klasse C 20 135, 136 en 137 52 775
			2 bouwkundigen B 12 78 17 100
			1 hoofdopzichter B 12 77 6 050
			4 opzichters 1e kl. B 12 76 20 400
			3 opzichters B 12 75 7 155
			2 opnemers B 7 8 5 300
			14 (hoofd) mantri-opnemers 1e, 2e en 3e klasse en hulpmantri's A 7 25 t/m 29 14 605
			26 (hoofd) teekenaars 1e, 2e en 3e klasse en leerlingteekenaars A 6 76 t/m 80 18 815
			f 157 200
			hulppersoneel 3 100
			Totaal f 160 300
			Af: wegens onvoorziene personeelmutaties 4 300
			f 156 000
			Totaal bezoldigingen 345 000
			Zie Memorie van Toelichting.
			Verdere beheersuitgaven.
			Voor proefnemingen en onderzoekingen (electrisch laboratorium) in het belang van de aanwending van hydro-electrische kracht voor nijverheidsdoel-einden f 17 000
			Voor opnemingen, aankoop van materialen, kosten van technisch-commercieele adviezen enz. in het belang van de aanwending van waterkrachten ... 50 000
			Voor dienstpublicaties 4 000
			Voor inrichting, huur, verlichting, onderhoud en verdere kosten van het hoofdkantoor en de hulpkantoren benevens van het magazijn 30 000
			Voor aanschaffing en onderhoud dienstautomobielen. 8 000
			Kantoor- en lokaalbehoefte 6 000
			Kosten van regeeringstelegrammen 1 500
			Totaal verdere beheersuitgaven f 116 500
			Standplaatstoelagen 20 500
			Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 1 500
			Totaal beheersuitgaven f 483 500
			af: aandeel ten laste der kapitaals-uitgaven f 100 000
			aandeel ten laste der bedrijfs-uitgaven 60 000
			160 000
			f 323 500
			Zie Memorie van Toelichting.
			(5) Zie gedrukt stuk No. 8.

Post	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950
806	c.	Kapitaalsuitgaven. 1. Bezoldigingen (95 000 + 70 400) (6) f 165 400 2. Standplaatstoelagen (4 000 + 4 300) (7) 8 300 3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 300 f 174 000 4. Verdere kapitaalsuitgaven (920 000 + 25 300) ... (8) 945 300 f 1 119 300	f 1 824 900
807		Personeel van den dienst van het toezicht op de Spoor- en tramwegen.	
a.	Bezoldigingen	(9) f 154 000	
b.	Standplaatstoelagen	(7) 6 700	
c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	100	140 800
808		Verdere uitgaven van den dienst van het toezicht op de Spoor- en tramwegen	9 500
809		Landsdrukkerij.	
a.	Bedrijfsuitgaven:	1. Bezoldigingen f 450 000 2. Standplaatstoelagen 12 600 3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 1 000 4. Verdere bedrijfsuitgaven 766 100 f 1 229 700	
b.	Kapitaalsuitgaven	13 000	1 244 700

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
f 183 275 4 800 300	f 3 800	f 17 875	(6) Bouwafdeeling. Kosten van de bouwafdeeling.
686 000	259 500		1 onderafdeelings- hoofd C 20 139 f 9 450
			3 ingenieurs, waar- van 2 eerste kl. C 20 136 32 625 en 1 tweede kl. en 137
			2 bouwkundigen ... B 12 78 15 300
			5 opzichters 1e kl. B 12 76 24 250
			2 opzichters B 12 75 7 075
			1 1e commies B 9 5 3 950
			1 commies B 9 4 1 800
141 150		7 150	
			f 94 450
7 500		600	hulppersoneel 3 000
			f 97 450
150		50	Af: wegens onvoorziene personeelmutaties. 2 450
			f 95 000
			Standplaatstoelagen 4 000
			Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928. 300
11 500		2 000	
			Zie ook Memorie van Toelichting.
			(7) Zie Memorie van toelichting.
451 655	18 545		(8) Uitgaven voor het hydro-electrisch bedrijf
11 750	850		in West-Java en voor de werken in
1 500		500	aanleg f 350 000
668 345	97 355		Uitgaven voor de werken in aanleg in
			Oost-Java 195 000
			Uitgaven voor de werken in aanleg in
			Zuid-Sumatra 375 000
			920 000
15 000			Zie ook gedrukt stuk No. 8.
			Aandeel in de beheersuitgaven 100 000
			f 1 119 300
			(9) 1 hoofd van den dienst C 23 29 f 18 000
			1 hoofdingenieur-afdeelingshoofd ... C 20 148 16 200
			1 hoofdingenieur-afdeelingshoofd ... C 20 147 15 000
			1 ingenieur 1e kl. C 20 146 12 300
			1 referendaris 1e kl. C 20 3 12 300
			4 onderafdeelingshoofden B 12 91 35 400
			1 Kantoorhoofd B 9 7 8 400
			1 1e commies B 9 5 5 100
			2 commiezen B 9 4 6 100
			hulppersoneel 12 500
			f 141 300
			af: wegens onvoorziene personeelmutaties 7 300
			f 134 000
			Zie Memorie van Toelichting.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810	a.	Dienst van den Mijnbouw: Hoofdkantoor. 1. Bezoldigingen en toelage voor ambtskosten (10) f 221 000 2. Standplaatstoelagen 10 400 3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 2 100	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
211 350 9 880 5 120	9 650 520	1 020	<p>(10)</p> <p>1 hoofdambtenaar ter beschikking C 23 (1) f 21 000</p> <p>1 hoofdingenieur pro memorie Tinwinning tewerkgesteld van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit C 20</p> <p>2 waarvan 1 tewerkgesteld van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit 26 400</p> <p>2 pro memorie Mijnverordeningen 151</p> <p>20 ingenieurs 1e klasse, waarvan 4 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E.</p> <p>4 pro memorie Opsporingsdienst 151</p> <p>1 pro memorie Sumatra-kaartteering 151</p> <p>1 pro memorie Grondpeilwezen 151</p> <p>1 pro memorie Poelau Laoetmijnen, tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. 151</p> <p>9 pro memorie Tinwinning, waarvan 2 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. 151</p> <p>1 ambtenaar ter beschikking, fungerend scheikundig ingenieur 1e klasse C 20 13 200</p> <p>2 17 700</p> <p>1 pro memorie Mijnerverordeningen 151</p> <p>12 pro memorie Opsporingsdienst 151</p> <p>1 pro memorie Sumatra-kaartteering 151</p> <p>2 pro memorie Goud- en Zilvermijnen 151</p> <p>10 pro memorie Tinwinning, waarvan 4 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. 150 en 153</p> <p>2 pro memorie Oembilimijnen, waarvan 1 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. ... 153</p> <p>2 pro memorie Boekit Asammijnen, waarvan 1 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. ... 153</p>
			<p>(1) W.o. f 1.800.— voor toelage voor bijzondere ambtskosten.</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810			

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
			<p>1 f 8 400</p> <p>4 pro memorie Opsporingsdienst</p> <p>25 ingenieurs en geologen 7 pro memorie Sumatra-kaarteering</p> <p>3e klasse, waarvan 5 ingenieurs tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. 9 pro memorie Tinwinning, waarvan 5 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. C 20 149 en 152</p> <p>2 pro memorie Oembilmijnen</p> <p>1 pro memorie Poelau Laoetmijnen</p> <p>1 pro memorie Boekit-Asammijnen</p> <p>4 paleontologen { 2 pro memorie Sumatra-kaarteering C 21 108 2 pro memorie Opsporingsdienst</p> <p>1 petrograaf pro memorie Sumatrakaarteering C 21 110</p> <p>3 agrogeologen pro memorie Sumatrakaarteering C 21 109</p> <p>1 gesteente-chemicus pro memorie Opsporingsdienst C 21 111</p> <p>21 technische ambtenaren, waarvan 4 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. { 1 pro memorie Mijnveranderingen 1 pro memorie Grondpeilwezen 4 pro memorie Oembilmijnen, waarvan 1 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. ... 1 pro memorie Poelau Laoetmijnen 4 pro memorie Boekit-Asammijnen B 12 97 9 pro memorie Tinwinning, waarvan 2 tewerkgesteld van den dienst voor W. en E. 1 pro memorie Goud- en Zilvermijnen tewerkgesteld van den dienst voor W. en E.</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810			

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			<p>2 pro memorie Mijnverordeningen</p> <p>1 pro memorie Opsporingsdienst</p> <p>1 pro memorie Sumatra-kaarteering</p> <p>2 pro memorie Grondpeilwezen</p> <p>53 hoofdopzichters. 3 pro memorie Goud- en Zilvermijnen</p> <p>12 pro memorie Oembilinjnen</p> <p>11 pro memorie Boekit-Asammijnen</p> <p>15 pro memorie Tinwinning</p> <p>6 pro memorie Poelau Laoetmijnen</p> <p>B 12 96</p>
			<p>1</p> <p>1 pro memorie Mijnverordeningen</p> <p>1 pro memorie Opsporingsdienst</p> <p>5 pro memorie Grondpeilwezen</p> <p>70 opzichters 14 pro memorie Oembilinjnen</p> <p>1e klasse. 11 pro memorie Boekit-Asammijnen</p> <p>5 pro memorie Poelau Laoetmijnen</p> <p>28 pro memorie Tinwinning</p> <p>4 pro memorie Goud- en Zilvermijnen</p> <p>B 12 95</p>
			<p>4</p> <p>1 pro memorie Mijnverordeningen</p> <p>5 pro memorie Opsporingsdienst</p> <p>6 pro memorie Sumatra-kaarteering</p> <p>118 opzichters 12 pro memorie Grondpeilwezen</p> <p>en adspirant-opzichters. 29 pro memorie Oembilinjnen</p> <p>19 pro memorie Boekit-Asammijnen</p> <p>8 pro memorie Poelau Laoetmijnen</p> <p>32 pro memorie Tinwinning</p> <p>2 pro memorie Goud- en Zilvermijnen</p> <p>B 12 94</p> <p>f 4 800</p> <p>10 780</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810			

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.			
	Meer.	Minder.				
			28 opzieners 1e klasse.	3 pro memorie Opsporingsdienst 10 pro memorie Oembilinjnen 3 pro memorie Boekit-Asammijnen 3 pro memorie Poelau Laoetmijnen 8 pro memorie Tinwinning 1 pro memorie Goud- en Zilvermijnen	B 5 49	
			59 opzieners	1 pro memorie Opsporingsdienst 1 pro memorie Goud- en Zilvermijnen 16 pro memorie Oembilinjnen 10 pro memorie Boekit-Asammijnen 7 pro memorie Poelau Laoetmijnen 24 pro memorie Tinwinning	B 5 48	
			2 topografen 1e klasse.	1 pro memorie Mijnverordeningen 1 pro memorie Sumatra-kaartteering	B 7 14	
			2 topografen 2e klasse.	1 pro memorie Opsporingsdienst 1 pro memorie Oembilinjnen	B 7 13	
			2 teekenaars	1 1 pro memorie Mijnverordeningen	B 5 47	f 3 600
			1 hoofd van de administratie	C 20 155	15 000
			2 referendarissen 1e kl.	1 1 pro memorie Mijnverordeningen	C 20 3	12 225
			4 referendarissen.	2 2 pro memorie Mijnverordeningen	C 20 2	18 600
			2 administratieve ambtenaren.	1 1 pro memorie Opsporingsdienst	C 20 1	8 550
			1 redacteur pro memorie mijnverordeningen	B 9a 3	
			1 hoofdcommies	B 9 6	6 600
			5 1e com-miezen.	2 2 pro memorie Mijnverordeningen 1 pro memorie Grondpeilwezen	B 9 5	9 600

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810		4. Verdere uitgaven van den dienst van den Mijnbouw, voor- zoover niet elders omschreven (11) f 46 000	f 279 500
		b. Mijnverordeningen.	
		1. Bezoldigingen (12) f 185 900	
		2. Standplaatstoelagen 12 100	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 1 300	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
<i>f</i> 42 000	<i>f</i> 4 000		5 <i>f</i> 13 750 2 pro memorie Mijnveror- deningen B 9 4 9 commie- zen. { 1 pro memorie Opspo- ringsdienst 1 pro memorie Grondpeil- wezen 3 adjunct- commiezen. { 2 3 070 1 pro memorie Mijnveror- deningen B 9 3 1 archivaris B 9 102 3 900 1 expediteur B 9 2 700 Bezoldigingen hulppersoneel 28 045 <hr/> <i>f</i> 227 920 Af: wegens onvoorziene personeelmutaties 6 920 <hr/> <i>f</i> 221 000 Zie de Memorie van Toelichting.
175 825	10 075		(11) Kantoor- en lokaalbehoefte en verdere benoo- digdheden, schrijf- en teekenlonen, telefoon- abonnementen enz. <i>f</i> 12 800 Onderzoekingen en proefnemingen in het Labora- torium en andere uitgaven 10 000 Kosten Regeeringstelegrammen 1 200 Opleidingskosten voor opzichters 22 000 <hr/> <i>f</i> 46 000 Zie de Memorie van Toelichting.
11 256	844		(12) 1 hoofd van den dienst C 23 30 <i>f</i> 18 000 1 hoofd der mijninspectie C 20 156 13 800 2 ingenieurs 1e kl. (*) C 20 151 26 400 1 ingenieur 2e kl. (*) C 20 150 9 300 1 technisch ambtenaar (*) B 12 97 9 300 2 hoofdopzichters (*) B 12 96 13 200 1 opzichter 1e kl. (*) B 12 95 5 400 1 opzichter (*) B 12 94 3 900 1 topograaf 1e kl. (*) B 7 14 7 200 1 teekenaar (*) B 5 47 3 600 1 referendaris 1e kl. (*) C 20 3 11 400 2 referendarissen (*) C 20 2 15 425 1 accountant C 20 157 12 150 1 redacteur (*) B 9a 3 6 600 2 1e commiezen (*) B 9 5 9 000 2 commiezen (*) B 9 4 7 800 1 adjunct-commies (*) B 9 3 1 480 1 hoofd van het kaartenkantoor B 7 15 6 900 Bezoldigingen hulppersoneel 10 795 <hr/> <i>f</i> 191 650 Af: wegens onvoorziene personeelmutaties 5 750 <hr/> <i>f</i> 185 900 Zie de Memorie van Toelichting.
5 400	<i>f</i> 2 100		

(*) Personeel van den algemeenen dienst van den Mijabouw.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810		<p>4. Uitkeering aan Inlandsche Zelfbesturen van het toekomstend aandeel in de opbrengst van cijns en vastrecht van mijnconcessies en vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen (1) f 1 033 400</p> <p>5. Verdere uitgaven ten behoeve van de mijnverordeningen (13) 9 500</p> <p style="text-align: right;">_____ f 1 242 200</p> <p>c. Opsporingsdienst.</p> <p>1. Bezoldigingen (14) f 373 000</p> <p>2. Standplaatstoelagen 18 400</p> <p>3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 1 800</p> <p>4. Verdere uitgaven ten behoeve van den opsporingsdienst (15) 407 800</p> <p style="text-align: right;">_____ (2) f 801 000</p>	
		<p>(1) Deze post was in 1929 geraamd onder „Verdere uitgaven ten behoeve van de mijnverordeningen.” Zie Memorie van Toelichting.</p> <p>(2) Hiervan komt een bedrag van f 534 000 ten laste van den buitengewonen dienst.</p>	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
f 1 046 200	f 1 033 400	f 1 036 700	(13) Kantoor- en lokaalbehoefden en verdere benoedig- heden, schrijf- en teekenloonen, telefoonabonne- menten enz. f 8 500 Kosten van regeeringstelegrammen 1 000 <hr/> f 9 500
410 550		37 550	(14) 1 hoofd v/d dienst C 23 31 f 18 000 1 hoofdingr., onderhoofd v/d dienst C 20 158 15 000 1 leider Java-kaarteering C 20 16 200 4 ingenieurs 1e kl. (*) C 20 151 50 025 12 ingenieurs en geologen 2e kl. (*) C 20 150 en 153 106 650 4 ingenieurs en geologen 3e kl. (*) C 20 149 en 152 23 050 2 paleontologen (*) C 21 108 14 600 1 gesteentechemicus (*) C 21 111 7 800 1 hoofdpzichter (*) B 12 96 6 600 1 opzichter 1e kl. (*) B 12 95 4 200 5 opzichters (*) B 12 94 16 550 3 opziensers 1e kl. (*) B 5 49 10 500 1 opziener (*) B 5 48 3 000 1 topograaf 2e kl. (*) B 7 13 4 200 1 hoofd van het kaartenkantoor. B 7 15 7 200 1 conservator B 12 98 6 600 1 administratief ambtenaar (*). C 20 1 8 400 1 kasbeheerder B 10 6 600 6 commiezen-kashouder B 10 43 21 900 1 commies (*) B 9 4 3 300 bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel 80 885 <hr/> f 431 260 af: wegens onvoorziene personeelmutaties 58 260 <hr/> f 373 000
18 290	5 110	2 500	Zie de Memorie van Toelichting.
4 300		26 150	(15) Kantoor- en lokaalbehoefden, verdere benoedig- heden, schrijf- en teekenloonen, telefoonabonne- menten enz. f 9 500 Kosten van regeeringstelegrammen 2 300 Geologische kaarteering Java 90 000 Geologisch-mijnbouwkundige onderzoekingen in de buitengewesten 170 000 Geologisch-technische onderzoekingen 25 000 Vulkanologische onderzoekingen 35 000 Kosten algemeenen dienst, publicaties enz. (1) 60 000 Laboratorium- en museumkosten 15 000 Verleening van steun aan wetenschappelijke on- derzoekingen op mijnbouwkundig of aardkundig gebied 1 000 <hr/> Zie Memorie van Toelichting. f 407 800
433 950			

(*) Personeel van den algemeenen dienst van den Mijnbouw.

(1) Waarin begrepen f 7 000 voor den Topografischen dienst.

Post.	Onderdeel	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
810		Sumatrakaarteering.	
		5. Bezoldigingen (16) f 134 800	
		6. Standplaatstoelagen 12 280	
		7. Verdere uitgaven 135 000	
			f 1 085 080
	d.	Grondpeilwezen.	
		1. Bezoldigingen (17) f 137 500	
		2. Standplaatstoelagen 3 300	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 8 300	
		4. Verdere uitgaven ten behoeve van het Grondpeilwezen (18) 154 500	
			503 600
		Goud- en zilvermijnen in Benkoelen.	
	e.	Bedrijfsuitgaven:	
		1. Bezoldigingen f 167 250	
		2. Standplaatstoelagen 9 500	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 2 500	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven 852 100	
			1 031 350
	f.	Kapitaalsuitgaven Memorie.	
		Tin.	
	g.	Bedrijfsuitgaven:	
		1. Bezoldigingen en toelage voor ambtskosten f 1 459 875	
		2. Standplaatstoelagen 36 000	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 27 000	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven 15 421 500	
			16 944 375
	h.	Kapitaalsuitgaven 1 205 000	
		Oembilinsteenkolenontginning.	
	i.	Bedrijfsuitgaven:	
		1. Bezoldigingen f 916 500	
		2. Standplaatstoelagen 6 800	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 14 300	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven 5 095 000	
			6 032 600
	j.	Kapitaalsuitgaven 550 000	
		Poelau Laoetsteenkolentginning.	
	k.	Bedrijfsuitgaven:	
		1. Bezoldigingen f 264 350	
		2. Standplaatstoelagen Memorie.	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 10 500	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven 1 546 400	
			1 821 250
	l.	Kapitaalsuitgaven 156 000	
		Boekit-Asamsteenkolentginning.	
	m.	Bedrijfsuitgaven:	
		1. Bezoldigingen f 379 200	
		2. Standplaatstoelagen 21 000	
		3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 11 600	
		4. Verdere bedrijfsuitgaven 6 313 000	
			6 724 800
	n.	Kapitaalsuitgaven 599 200	
			f 37 752 955

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.	
	Meer.	Minder.		
f 117 558 1 507 100 000	f 16 525 11 495 35 000		(16) 1 leider der geologische opname. C 20 159	f 13 800
			1 ingenieur 1e kl. (*)	12 300
			1 geoloog 2e kl. (*)	8 400
			7 ingenieurs en geologen 3e kl. (*).	C 20 149 en 152 34 850
			2 paleontologen (*)	C 21 108 19 200
128 108	9 592		1 petrograaf (*)	C 21 110 7 800
2 946	354		3 agrogeologen (*)	C 21 109 16 200
6 955	1 565		1 hoofdopzichter (*)	B 12 96 6 600
146 500	8 000		6 opzichters (*)	B 12 94 17 700
			1 topograaf 1e kl. (*)	B 7 14 5 450
			1 commies-kashouder	B 10 43 3 900
			Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel	20 075
158 975	8 275			f 166 275
Memorie.	9 500		Af: wegens onvoorziene personeelmutaties	31 475
1 787	715			f 134 800
856 258	15 862		Zie de Memorie van Toelichting.	
Memorie.			(17) 1 hoofd v/d dienst	C 20 160 f 15 000
			1 ingenieur 1e klasse (*)	C 20 151 12 525
1 251 500	228 575		1 technisch ambtenaar (*)	B 12 97 9 000
14 000	22 000		2 hoofdbooropzichters (*)	B 12 96 13 200
26 967	33		5 booropzichters 1e kl. (*)	B 12 95 26 650
14 981 535	439 967		12 booropzichters (*)	B 12 94 42 210
			1 le commies (*)	B 9 5 5 100
1 195 000	10 000		1 commies (*)	B 9 4 2 700
			1 magazijnmeester 1e kl.	B 10 1 5 400
			bezoldigingen hulppersoneel	9 980
859 102	57 398			f 141 765
Memorie.	6 800	f 2 400	Af: wegens onvoorziene personeelmutaties	4 265
16 700		705 198		f 137 500
5 798 198			Zie de Memorie van Toelichting.	
260 000	70 000		(18) Kantoor- en lokaalbehoefden, verdere benoedig- heden, schrijf- en teekenlonen, telefoonabonne- menten enz.	f 4 500
		1 275	Kosten regeeringstelegrammen	1 000
265 625		2 500	Andere uitgaven in het belang der artesische put- boringen, benevens werkgelden voor atelier en magazijn	149 000
Memorie.		204 975		f 154 500
15 000		45 000	Zie de Memorie van Toelichting.	
1 751 575		1 500		
199 000				
354 980	44 220			
Memorie.	21 000			
15 100				
4 534 920	1 778 080			
588 000	211 200			

(*) Personeel van den algemeenen dienst van den Mijnbouw.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
811	Zout.		
a.	Bedrijfsuitgaven:		
	1. Bezoldigingen	f 889 390	
	2. Standplaatstoelagen	18 615	
	3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	19 195	
	4. Verdere bedrijfsuitgaven	5 497 600	
		<hr/>	f 6 424 800
b.	Kapitaalsuitgaven		496 500
			<hr/>
			f 6 921 300
812	Post, telegraaf en telefoondienst.		
a.	Bedrijfsuitgaven:		
	1. Bezoldigingen	f 15 658 000	
	2. Standplaatstoelagen	600 000	
	3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	1 000 000	
	4. Verdere bedrijfsuitgaven	5 778 000	
		<hr/>	f 23 056 000
b.	Kapitaalsuitgaven		5 102 000
			<hr/>
			26 158 000
813	Staatsspoor- en tramwegen alsmede automobielen- diensten.		
a.	Bedrijfsuitgaven:		
	1. Bezoldigingen	f 27 448 000	
	2. Standplaatstoelagen	1 119 000	
	3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	120 000	
	4. Verdere bedrijfsuitgaven	24 161 200	
		<hr/>	f 52 848 200
b.	Kapitaalsuitgaven:		
	1. Bezoldigingen	f 1 530 000	
	2. Standplaatstoelagen	76 000	
	3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	4 000	
	4. Verdere kapitaalsuitgaven	11 025 000	
		<hr/>	12 635 000
			<hr/>
			65 483 200
814	Voorziening in transportmiddelen ten behoeve van de ontwikkeling der kolonisatie in Zuid-Sumatra ...		Memorie.
815	Waarborg van een credietovereenkomst tusschen een Bankinstelling en de „Coöperatieve Winkelvereeni- ging Sumatra-Staatsspoor-Personeel”		Memorie.
—	Waarborg van een credietovereenkomst tusschen de Javasche Bank en de „Verbruiksecoöperatie S. S. perso- neel Oosterlijnen”		Vervalt.
816	Deelneming voor de helft tot een maximum van f 50 000 'sjaars in de door de Gemeente Batavia te verleenen garantie aan de te stichten nieuwe verkeersonder- neming aldaar		Memorie.
817	Aankoop van grond en verstrekking van bouwvoor- schotten ten behoeve van de totstandkoming van eene vrijliggende spoorverbinding met een spoor- wijdte van 1.067 M. van Soerakarta naar Jogjakarta.		Memorie.
818	Uitgaven voor luchtlijnen.		
a.	Subsidie aan de Nederlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij	f 1 000 000	
b.	Buitengewone uitgaven	400 000	
c.	Verdere gewone uitgaven	25 000	
		<hr/>	<hr/>
			(19) 1 425 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder	
			(19) Zie Memorie van Toelichting.
f 906 792		f 17 402	
24 648		6 033	
21 713		2 520	
5 702 260		204 660	
666 000		169 500	
15 552 690	f 105 310		
520 542	79 658		
1 299 068		299 068	
4 704 900	1 073 100		
3 572 000		470 000	
27 208 020	239 980		
1 095 380	23 620		
162 800		42 800	
24 019 500	141 900		
1 499 500	30 700		
70 700	5 500		
6 500		2 500	
12 537 500		1 512 500	
Memorie.			
Memorie.			
Memorie.		Memorie.	
Memorie.			
Memorie.			
1 000 000			
200 000	200 000		
10 000	15 000		

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
819		Verrekening met het Departement der B. O. W. voor onderhoud en herstelling van kantoorgebouwen voor zoover niet begrepen onder de uitgaven der diensten en bedrijven met commerciële boekhouding (Departement, dienst van het toezicht op de Spoor- en tramwegen en dienst van den Mijnbouw)	(20) / 8 000
820		Verrekening met het Departement van Oorlog van het aandeel in de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven	(21) 29 400
821		Kosten van vervoer van goederen in Indië, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven	(21) 30 800
822		Verrekening ten bate van ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafeniskosten	(21) 100 000
823		Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst wegens verstrekking van geneesmiddelen aan landsdienaren, die op vrije geneeskundige behandeling aanspraak kunnen maken	Memorie.
824		Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven	Memorie.
825		Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/1928 voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks ten laste van de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven worden gebracht	(21) 200
826		Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten ...	1 500 000
827		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (Onvoorzien uitgaven)	50 000
828		Andere onvoorzien uitgaven	10 000
		Totaal van afdeling VIII	(22) / 145 495 505

Toegestaan voor 1929	1950 is		TOELICHTINGEN
	Meer.	Minder.	
			(20) Onderhoud en herstelling nieuwe kantoorgebouwen te Bandoeng.
			(21) Zie Memorie van Toelichting.
f 5 470	f 4 350		(22) Waarvan gewone uitgaven f 122 901 505 Buitengewone uitgaven 20 592 000
16 000	15 400		Het eindeijfer dezer afdeeling bij de wet van (Nederl. Staatsblad No. ... Indisch Staatsblad No.) vastgesteld op f 141 487 287 zal bij aanneming der 1e aanvullende begroo- ting voor 1929 (gedr. st. St. Gen.) verhoogd worden met 393 005
23 100	3 700		
80 000	20 000		f 141 880 292
Memorie.			
Memorie.			
Memorie.	200		
1 500 000			
50 000			
10 000			
f 141 880 292	f 6 476 939	f 4 863 726	
	f 1 613 213	Meer	

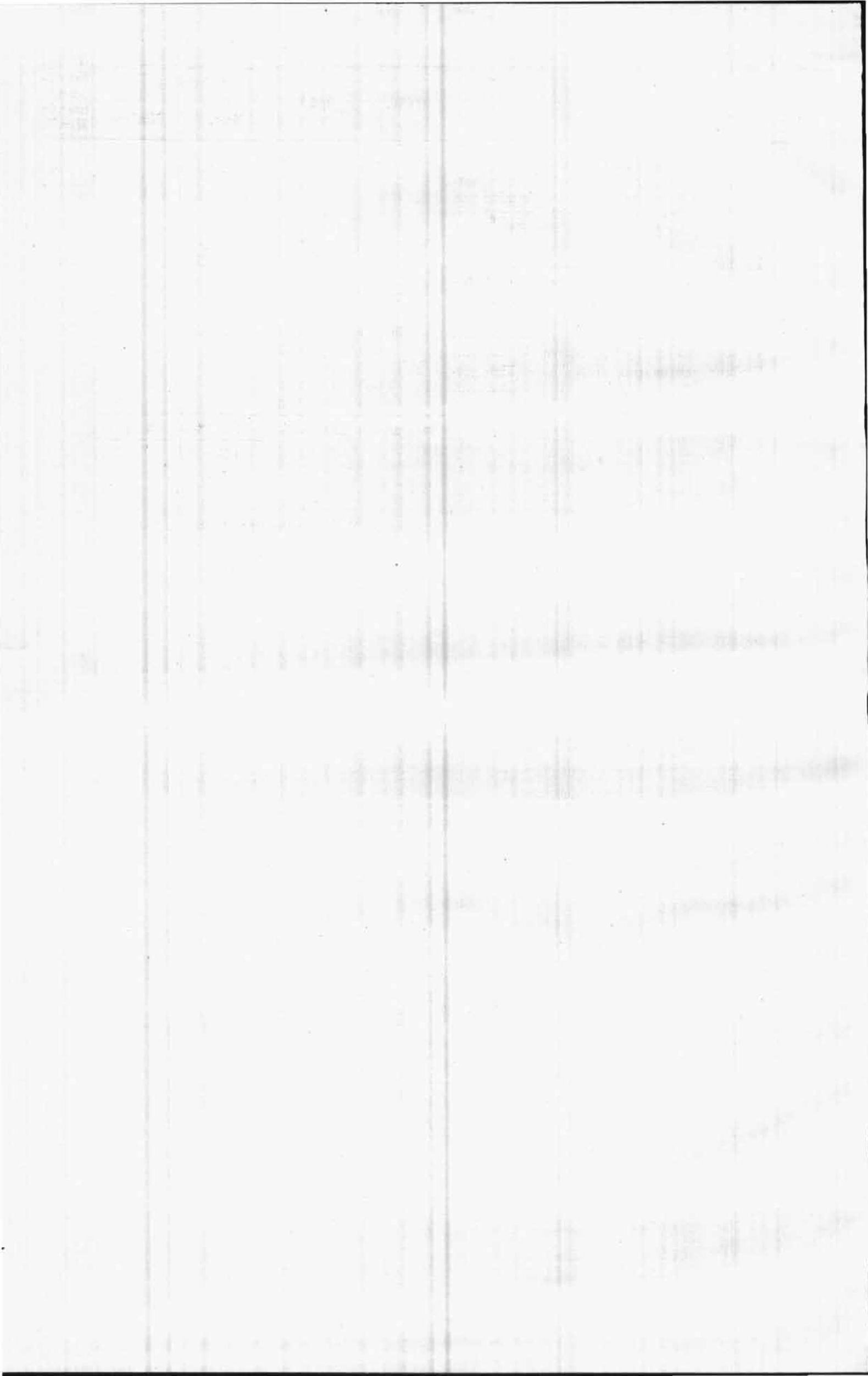
Post.	Onderdeel	1930.	1929.	1930 is		Verwij- zing naar de M.v.T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING VIII.					
	Departement van Gouverne- mentsbedrijven.					
	HOOFDSTUK III — MIDDELEN IN NEDERLAND.					
801	Aandeel in de winst van de Naamlooze Ven- nootschap „Gemeenschappelijke Mijnbouw Maatschappij Billiton”	7 300 000	7 300 000			
802	Aandeel in de winst van den bij de Neder- landsch-Indische Spoorweg-maatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang—Vor- stenlanden	1 200 000	1 000 000	200 000		
805	Landsdrukkerij	Memorie	Memorie			
804	Goud- en zilvermijnen in Benkoelen	Memorie	Memorie			
805	Tin	Memorie	Memorie			
806	Steenkolen:					
a.	Oembilinsteenkolenontginning	Memorie	Memorie			
b.	Poelau Laoetsteenkolentginning	Memorie	Memorie			
c.	Boekit-Asamsteenkolentginning	Memorie	Memorie			
807	Zout	Memorie	Memorie			
808	Post-, telegraaf- en telefoondienst	Memorie	Memorie			
809	Staatsspoor- en tramwegen	Memorie	Memorie			
810	Andere ontvangsten	5 000	20 000		15 000	
		8 705 000	8 320 000	200 000	15 000	
				185 000		

Post.	Onderdeel.	1950.	1929.	1950 is		Verwij- zing naar de M.v.T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING VIII.					
	Departement van Gouverne- mentsbedrijven.					
	HOOFDSTUK IV — MIDDELEN IN INDIË.					
801	Postspaarbank: teruggaaf door de postspaarbank van de te haren behoefte gedane uitgaven en verre- kening van de door die instelling ver- schuldigde vergoedingen voor zoover niet elders omschreven	335 550	305 710	31 840		M.v.T.
802	Dienst voor waterkracht en electriciteit:					
a.	inkomsten uit stroomlevering van het hydro- electrisch bedrijf in West-Java	2 569 000	2 271 900	297 100		Id.
b.	andere ontvangsten idem	11 000	14 740		3 740	Id.
c.	ontvangsten van den algemeenen beheers- dienst aan eijns voor verleende water- kracht-vergunningen	40 000	34 000	6 000		Id.
d.	andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst	25 000	17 500	7 500		Id.
e.	aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Water- kracht Exploitatie Maatschappij	180 000	Memorie.	180 000		Id.
803	Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de lijn Cheribon—Kadipaten van de Sema- rang—Cheribon Stoomtram Maatschappij ...	65 000	40 000	25 000		Id.
804	Landsdrukkerij:					
a.	afgeleverd druk- en bindwerk	1 665 000	1 550 000	115 000		
b.	Javasche courant en andere periodieken ...	150 000	160 000		10 000	
c.	andere ontvangsten	2 000	1 000	1 000		
805	Dienst van den Mijnbouw:					
a.	Mijnverordeningen: vast recht en eijns van mijnconcessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen, alsmede retributiën van an- dere vergunningen tot het winnen van ge- steenten, grondsoorten enz.	6 455 000	4 494 000	1 961 000		Id.
b.	Opsporingsdienst: ontvangsten van den opsporingsdienst	16 000	16 000			
c.	Grondpeilwezen: vergoeding van door het grondpeilwezen verrichte diensten	325 000	500 000	25 000		Id.
d.	Andere ontvangsten van den dienst van den Mijnbouw	16 000	16 000			
806	Goud- en zilvermijnen in Benkoelen:					
a.	opbrengst van het erts	1 440 000	1 440 000			
b.	opbrengst van aan derden geleverde elec- trische energie	52 000	50 000	2 000		
c.	huishuur van dienstwoningen	12 000	14 000		2 000	
d.	premie geneeskundige behandeling	1 400	1 400			
e.	andere ontvangsten	8 600	8 600			
807	Tin:					
a.	opbrengst van den verkoop van tin	45 750 000	46 200 000		450 000	
b.	extra-opbrengst van den verkoop van tin ...	3 250 000	4 950 000		1 700 000	
c.	verstrekking van rijst aan de mijnwerkers.	120 000	100 000	20 000		
d.	verstrekking van gereedschappen enz. aan de mijnwerkers	12 000	18 000		6 000	
e.	huishuur van dienstwoningen	70 000	70 000			
f.	premie geneeskundige behandeling	4 000	12 000		8 000	
g.	stroomlevering	100 000	95 000	5 000		
h.	huurkoop van baggermolens door de fa. Volker	385 000		385 000		
i.	andere ontvangsten	300 000	229 500	70 500		

Post.	Onderdeel	1950.	1929.	1950 is		Verwij- zing naar de M. v T.
				Meer.	Minder.	
808	Steenkolen: Oembilinsteenkolenontginning:					
	a. afgeleverde kolen	6 900 000	7 581 500		681 500	
	b. afgeleverde brandlei	50 000	50 000			
	c. huishuur van dienstwoningen	45 000	40 000	5 000		
	d. premie geneeskundige behandeling	5 000	5 000			
	e. opbrengst van geleverde elektrische energie.	120 000	110 000	10 000		
	f. andere ontvangsten	170 000	150 000	20 000		
	Poelau Laoetsteenontginning:					
	g. afgeleverde kolen	2 174 000	2 440 000		266 000	
	h. huishuur van dienstwoningen	20 000	20 000			
	i. premie geneeskundige behandeling	2 000	2 500		500	
	j. stroomlevering	25 000		25 000		
	k. andere ontvangsten	35 000	47 500		14 500	
	Boekit-Asamsteenontginning:					
	l. afgeleverde kolen	5 795 000	4 225 775	1 571 225		
	m. afgeleverde briketten	2 035 000	1 500 000	535 000		
	n. huishuur van dienstwoningen	18 000	18 000			
	o. premie geneeskundige behandeling	2 000	2 000			
	p. stroomlevering	8 000		8 000		
	q. andere ontvangsten	67 000	26 000	41 000		
09	Zout:					
	a. opbrengst van los- en briketzout	15 165 400	16 045 200		881 800	
	b. overtochtskosten en vrachten	75 000	60 000	15 000		
	c. huishuur van dienstwoningen	29 000	28 500	500		
	d. andere ontvangsten	75 500	90 875		15 375	
810	Post-, telegraaf- en telefoondienst:					
	a. brieven- en pakketpost:					
	verkoop van postwaarden	10 800 000	10 600 000	200 000		
	bijdrage van het Departement van Financien en van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken in de kosten van het personeel	870 000	810 000	60 000		
	idem van de Postspaarbank	51 000	42 000	9 000		
	vergoeding wegens vrijdom van briefport van de Postspaarbank	18 000	18 000			
	andere ontvangsten	450 000	425 000	25 000		
	b. telegrafie:					
	opbrengst van binnenlandsche telegrammen.					
	idem van radiotelegrammen	7 000 000	6 400 000	600 000		
	aandeel in de buitenlandsche telegrammen.					
	binnenlandsche regeeringstelegrammen	850 000	870 000		20 000	
	vergoeding door het Departement van Binnenlandsch Bestuur voor onderhoud van bestuurstelefoonlijnen en bijdrage in de exploitatiekosten van telegraafverbindingen	278 000	271 000	7 000		
	bijdrage van het Departement van Financien van de opbrengst van het hogere zegelrecht van de bewijzen van registratie van radio-vergunningen in verband met de oprichting van omroepstations	Memorie	Memorie.			
	andere ontvangsten	13 000	15 000			
	c. telefonie:					
	abonnementen telefoon					
	opbrengst telefoongesprekken	12 000 000	11 200 000	800 000		
	vergoeding aanlegkosten telefoon					
	opbrengst radio-telefonie Holland-Indië	100 000		100 000		
	andere ontvangsten	125 000	125 000			
	d. andere ontvangsten van den P. T. T.-dienst.	75 000	100 000		25 000	
811	Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobiëldiensten:					
	a. Staatsspoorwegen op Java	75 900 000	71 200 000	2 700 000		
	b. Hotelbedrijf	425 000	400 000	25 000		
	c. Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust.	4 165 000	5 021 000		856 000	
	d. Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen	5 905 000	5 107 000	798 000		
	e. Atjehtram	2 440 000	2 391 000	49 000		
	f. Tramlijnen in Zuid-West-Celebes	125 000	125 000			
	g. Andere ontvangsten	400 000	Memorie.	40 000		

Post.	Onderdeel.	1930.	1929.	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
812	Vergoeding van de N.I.S. voor aankoop van grond en verstrekking van bouwvoorschotten ten behoeve van de totstandkoming van eene vrijliggende spoorverbinding met een spoorwijdte van 1,067 M, van Soerakarta naar Jogjakarta	Memorie	Memorie			
813	Inkomsten uit luchtlijnen	30 000	25 500	4 500		M.v.T.
814	Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	1 500 000	1 500 000			
815	Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeg- en begrafeniskosten	30 000	20 000	10 000		Id.
816	Verkoop van bruikbare goederen (1)	1 000	1 000			
817	Verkoop van onbruikbare en overtollige goederen (1)	1 000	1 000			
818	Andere ontvangsten (1)	3 000	3 000			
		217 726 450	211 516 700	11 150 165	4 940 415	
				6 209 750		

(1) Voor zoover niet begrepen onder het middel „andere ontvangsten” der onderscheidene diensten en bedrijven.

VOLKSRAAD

ZITTINGENJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 5.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING VIII.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTS- BEDRIJVEN.

HOOFDSTUK I.

(UITGAVEN IN NEDERLAND).

Post 802. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.	Zie gedrukte stukken Nos. 1 en 8.
Post 804. Landsdrukkerij.	Zie gedrukt stuk No. 9.
Post 805. Dienst van den Mijnbouw.	
Onderdeel <i>a—h</i> .	Zie gedrukt stuk No. 1.
Onderdeel <i>i—j</i> (Goud- en Zilvermijnen in Benkoelen).	Zie gedrukt stuk No. 10.
Onderdeel <i>k—l</i> (Tin).	Zie gedrukt stuk No. 11.
Onderdeel <i>m—n</i> (Oembilinsteenkolenontginning).	Zie gedrukt stuk No. 12.
Onderdeel <i>o—p</i> (Poelau Laoetsteenkolentginning).	Zie gedrukt stuk No. 13.
Onderdeel <i>q—r</i> . (Boekit-Asamsteenkolentginning).	Zie gedrukt stuk No. 14.
Post 807. Zout.	Zie gedrukt stuk No. 15.
Post 808. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.	Zie gedrukt stuk No. 16.
Post 809. Staatsspoor- en tramwegen.	Zie gedrukt stuk No. 17.

HOOFDSTUK II.

(UITGAVEN IN INDIË).

Post 801. Personeel van het Departement.
Onderdeel *a*. Bezoldigingen en toelage voor ambtskosten van den Directeur, verdere ambtenaren en het minder personeel.

De raming is verhoogd met *f* 58.500 voor bezoldiging van het personeel van het technisch-economisch adviesbureau. Deze uitgaven werden in 1929 omgeslagen over de verschillende diensten en bedrijven.

De wijzigingen in de uitgetrokken bedragen zijn uitsluitend een gevolg van personeelsmutaties en periodieke weddeverhoogen, terwijl de aftrekpost voor onvoorziene personeelsmutaties verhoogd is met rond *f* 40.000.—, hetgeen aan de hand van de uitkomsten over vorige jaren en van de bestaande gegevens voor 1930 mogelijk wordt geacht.

De raming van de uitgaven van het Verkoopkantoor van 's Lands Mijnbouwproducten is verlaagd met *f* 7.000 tengevolge van verlaging van den post hulppersoneel en aftrek van een bedrag voor onvoorziene personeelsmutaties.

De kosten der Centrale Bibliotheek zijn verhoogd met *f* 2 475 in verband met personeelsmutaties en periodieke weddeverhoogen.

Post 802. Verdere uitgaven van het Departement.

Onderdeel d. Verrekening met de Landsdrukkerij van de kosten van het zetten, drukken en binden van jaarverslagen van instellingen van liefdadigheid en van openbaar nut.

Onderdeel e. Verdere uitgaven van het Technisch-economisch adviesbureau.

Post 804. Personeel van de Postspaarbank.

Onderdeel a. Bezoldigingen.

b. Standplaatstoelagen.

De raming is verhoogd met f 1.000.— in verband met de uitkomsten over vorige jaren.

Deze post was voor 1929 geraamd als onderdeel van dat bureau en dus omgeslagen over de verschillende diensten en bedrijven.

De raming is verhoogd met f 27 800 voor bezoldigingen en f 1 800 voor standplaatstoelagen, voornamelijk als gevolg van de opgebrachte personeelsuitbreiding, welke hieronder wordt toegelicht.

De snelle ontwikkeling van de Postspaarbank (in vijf jaar nam het aantal handelingen met ruim 40% toe), welke voornamelijk moet worden toegeschreven aan de voortdurende toename van het aantal spaarders onder de Inlandsche bevolking maakt het dringend noodzakelijk aan de personeelsformatie van vorengenoemde instelling uitbreiding te geven.

In de eerste plaats zullen de twee procuratiehouders, in verband met den toenemenden omvang van hun taak, ieder dienen te worden bijgestaan door een kracht, welke een deel van hun werk kan overnemen en tevens op den duur in staat zal zijn om den procuratiehouder te vervangen.

Met het oog daarop is het bezit van het einddiploma eener H.B.S. met vijfjarigen cursus of een gelijkwaardig diploma alsmede eenige ervaring als eisch te stellen.

Als benaming der nieuwe betrekking welke zich het best aanpast aan de gebruikelijke in het bankbedrijf, ook in verband met de reeds bestaande functie van procuratiehouder, is te beschouwen die van „stafemployé”.

Gelet op den aanstellingseisch en op den aard der werkring alsmede met het oog op de toekomstige bestemming der bekleeders, zullen zij moeten worden bezoldigd volgens schaal C 14 der B. B. L. 1925/1928 kolommen I/II/III.

De hieraan verbonden gemiddelde jaarlijkse kosten bedragen $2 \times f 6\,300 = f 12\,600$ aan bezoldiging en f 1 200 aan standplaatstoelage, terwijl voor 1930 zal zijn te rekenen op een uitgave van $f 9\,450 + f 900$.

Voorts is het noodig ten einde een der procuratiehouders meer vrij te maken voor belangrijker werk hem te ontlasten van toezicht op boekhoudkundige en expeditie-werkzaamheden en daarvoor het aantal van 2 boekhouders 1e klasse, 1 boekhouder en 3 adjunct-boekhouders nog met een boekhouder (bezoldigd volgens schaal B 15 kolom II der B.B.L. 1925/1928) te vermeerderen en de betrekking van expediteur (bezoldigd volgens schaal B 9 kolom III der B.B.L. 1925/1928) in te stellen en in die betrekking één functionaris werkzaam te stellen.

De aan deze maatregelen verbonden gemiddelde jaarlijkse kosten bedragen resp. f 4 200 en f 3 000 aan bezoldigingen en f 420 resp. f 300 aan standplaatstoelagen, terwijl voor 1930 deze kosten zullen bedragen resp. $f 3\,150 + f 315$ en $f 2\,025 + f 205$.

Ten slotte zal op vorengenoemd Hoofdkantoor nog zijn te rekenen op een kleine uitbreiding van het hulppersoneel, waarmede een bedrag van f 11 340 'sjaars aan bezoldigingen is gemoeid, vermeerderd met f 1 135 aan standplaatstoelagen.

Voor het bijkantoor te Makassar zal moeten worden gerekend op uitbreiding der personeelsformatie met 1 adjunct-boekhouder, te bezoldigen volgens schaal B 15 kolom 1. De hieraan verbonden gemiddelde jaarlijkse

kosten bedragen *f* 2 880 aan bezoldiging en *f* 288 aan standplaatstoelage, terwijl voor 1930 deze kosten zullen bedragen resp. *f* 2 250 + *f* 225.

Tegenover het totaal van deze meerdere uitgaven staat een even groot totaal aan meerdere ontvangsten.

Voorts staan tegenover hogere uitgaven voor periodieke weddeverhoogingen lagere wegens bezoldigingen in sommige der bestaande betrekkingen ten gevolge van personeelwisseling, in verband waarmede voor bezoldigingen *f* 415 en voor standplaatstoelagen *f* 980 minder noodig zal zijn.

c. Overgangsinkomsten.

Aan overgangsinkomsten kan slechts op *f* 10 minder worden gerekend.

Post 805. Verdere uitgaven van de Postspaarbank.

De raming is in totaal verhoogd met *f* 2 000 wegens meer „Onderhoud, verzekering enz. van de lokalen” in verband met het groote gebouwencomplex, waarin de postspaarbank is gevestigd. Ook tegenover deze meerdere uitgaven staan even groote meerdere ontvangsten.

Voor het „Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten” wordt verwezen naar gedrukt stuk 18.

Post 806. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

Onderdeel a. Beheersuitgaven.

1. Bezoldigingen.

De raming is verhoogd met *f* 13 797.

Tegenover de hogere uitgaaf wegens bezoldigingen ad *f* 11 757 en lagere aftrekposten wegens personeelwisseling ad *f* 16 740 dus in totaal *f* 28 497 meer, staat een hooger bedrag ad *f* 14 700, dat ten laste van de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven wordt gebracht, waardoor voor bezoldigingen slechts *f* 13 797 meer onder beheersuitgaven behoeft te worden uitgetrokken.

De verhooging is een gevolg van uitbreidingen e.g. wijzigingen in de personeelsformaties, die hieronder toelichting mogen vinden, alsmede van periodieke weddeverhoogingen en eenige uitbreiding van het hulppersoneel.

Zoals in de Memorie van Toelichting van de begroting 1928 (Ond. I — Afd. VIII stuk 5 blz. 39) is vermeld, maakte de gestadige ontwikkeling van het „Centraal Electrisch Laboratorium” van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit het noodzakelijk, om daarbij in 1928 te kunnen beschikken over een werkmeester bezoldigd volgens kolom III van schaal B 12 van de B.B.L. 1925/28.

In de behoefte aan meer personeel voor die inrichting werd nadien voorloopig voorzien door de werkzaamstelling van een drietal losse krachten.

Waar het laboratorium in de praktijk heeft bewezen te voorzien in de behoefte van verschillende Landsdiensten en het centrale karakter der inrichting meebrengt, dat steeds meer van hetgeen zij presteeren kan, wordt partij getrokken, is het noodig dat zoo mogelijk de best beschikbare krachten daaraan worden verbonden. Met het oog daarop is het wenschelijk een voor het laboratorium afzonderlijke personeelsformatie in het leven te roepen.

Rekening houdende met de richting, waarin het laboratorium zal uitgroeien en met de betrekkingen, welke reeds bij overeenkomstige inrichtingen als het Centraal Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden en de Technische en Geneeskundige Hoogescholen worden aangetroffen, zal zijn over te gaan tot de instelling van de betrekkingen van laborant (schaal B 9 kolom I), laborant 1ste klasse (schaal B 9 kolom II) adspirant-instrumentmaker (Schaal B 12 kolom I), instrumentmaker (schaal B 12 kolom II/III)

en chef-instrumentmaker (schaal C 10 kolom I). Voor 1930 is dan te rekenen op de aanstelling van één laborant, twee adspirant-instrumentmakers en één chef-instrumentmaker, waartegenover de ten behoeve van het laboratorium uitgetrokken plaats van werkmeester kan vervallen.

Aangezien voorts tot de betrekkingen van laborant en van adspirant-instrumentmaker benoemd kunnen worden de personen welke op het oogenblik als maandgelders met de in die functies voorkomende werkzaamheden zijn belast, is aan vorenstaande maatregelen slechts een gemiddelde meerdere uitgave van *f* 1 050 's jaars aan bezoldiging en *f* 105 's jaars aan standplaatstoelage verbonden.

Daar nog niet bekend is, welke persoon in 1930 voor aanstelling tot de betrekking van chef-instrumentmaker in aanmerking zal komen, is voor dat jaar de daaraan verbonden gemiddelde bezoldiging en standplaatstoelage over een tijdvak van 9 maanden overgebracht.

De werkmeester, waarmee de formatie kan worden ingekrompen, zou gedurende dien tijd *f* 3 150 aan bezoldiging zonder standplaatstoelage hebben genoten, zoodat de meerdere kosten voor 1930 op $f\ 4\ 387 - f\ 3\ 150 = f\ 1\ 237$ aan bezoldiging en op *f* 439 aan standplaatstoelage zijn te stellen.

Verder is de formatie bij de Electrotechnische afdeling uitgebreid met 1 ingenieur 2de klasse, overgebracht van de Bouwafdeeling.

Door de toeneming der werkzaamheden in de teekenzaal der electrotechnische afdeling van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit, als gevolg van den aanleg van nieuwe hoogspanningslijnen en onderstations, is het noodzakelijk gebleken het voor 1929 uitgetrokken aantal van 4 teekenaars uit te breiden met twee teekenaars 3e klasse, bezoldigd volgens kolom II van schaal A 6 der B. B. L. 1925/1928. Deze maatregel brengt geen hogere uitgaaf voor 1930 met zich, aangezien tegenover het voor beide krachten uit te trekken salaris ad *f* 270 + *f* 225 de post „hulppersoneel”, waaruit zij voorloopig worden betaald, met een even groot bedrag kan worden verminderd.

Verder is, mede als gevolg van den aanleg der vele nieuwe hoogspanningslijnen, ook het opnamewerk in belangrijke mate toegenomen, waardoor het noodzakelijk is gebleken het personeel van de hydrotechnische afdeling van genoemden dienst uit te breiden met één hulpmantri, bezoldigd volgens kolom II van schaal A 7. Ook deze maatregel vordert geen hogere uitgaaf, aangezien tegenover het voor deze kracht uit te trekken salaris ad *f* 360, de post „hulppersoneel”, waaruit hij voorloopig wordt betaald, met een even groot bedrag kan worden verminderd.

In verband met personeelsmutaties zijn de standplaatstoelagen *f* 1 638 lager geraamd.

Voor 1930 is aan verdere beheersuitgaven *f* 76 000 geraamd tegen *f* 86 300 in 1929, mitsdien *f* 10 300 minder.

Voor proefnemingen en onderzoekingen (electrisch laboratorium) in het belang van de aanwending van hydro-electrische kracht voor nijverheidsdoeleinden is *f* 3 000 minder kunnen worden opgebracht, doordat de werkkrachten, waarvoor thans de betrekkingen van laborant en adspirant-instrumentmaker zijn uitgetrokken, uit dezen post worden betaald.

De post bijdrage in de kosten van het technisch-economisch adviesbureau van het Departement van Gouverne-

2. Standplaatstoelagen.

4. Verdere beheersuitgaven.

mentsbedrijven van *f* 8 200 is afgevoerd, aangezien de kosten van dit bureau voor 1930 onder de uitgaven van het departement zijn geraamd.

Voor dienstpublicaties is *f* 1 000 meer opgebracht in verband met een te lage raming voor 1929.

Voor inrichting, huur, verlichting, onderhoud en verdere kosten van het hoofdkantoor en de hulpkantoren, benevens van het magazijn is *f* 5 000 meer geraamd ten behoeve van een in te huren huis als uitbreiding van het hoofdkantoor.

Voor kosten van regeeringstelegrammen is *f* 1 000 minder uitgetrokken in verband met de behoefte.

Voor 1930 is *f* 4 100 meer ten laste van bedrijfs- en kapitaalsuitgaven gebracht.

Zie gedrukt stuk No. 8.

Aan bezoldigingen is voor 1930 *f* 17 875 minder geraamd dan voor 1929. Deze vermindering is voornamelijk een gevolg van de vervanging van het Hoofd van de Bouwafdeeling door een Onderafdeelingshoofd waarvoor *f* 4 350 minder behoeft te worden uitgetrokken en door de overbrenging van een ingenieur 2de klasse naar de electrotechnische afdeeling.

De aftrekpost wegens personeelsmutaties is van *f* 6 900 tot *f* 2 450, dus met *f* 4 450 verlaagd, waardoor de raming dus met een even groot bedrag stijgt.

Aangezien de overboekingspost van de beheers- naar de kapitaalsuitgaven, niet zooals in 1929 geheel ten laste van bezoldigingen is gebracht, doch verdeeld is over personeelen verdere uitgaven komt er voor 1930 deswege slechts een bedrag van *f* 70 400 bij bezoldigingen bij, dat is vergeleken met 1929, *f* 9 600 minder.

Voor standplaatstoelagen is *f* 3 800 meer opgebracht dan voor 1929, omdat de ten laste van kapitaalsuitgaven komende beheersuitgaven, thans ook dezen post drukken.

Zie gedrukt stuk No. 8.

De reorganisatie van den dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen, waarop in de begroting voor 1929 was gerekend, zou, zoo werd vermeld in de Memorie van Toelichting ad post 807 van Hoofdstuk II, Afd. VIII (gedrukte stukken Volksraad Zitting 1928/1929, onderwerp 1 stuk 23), in dat jaar tot een bezuiniging op de personeelsuitgaven leiden van *f* 22 600, terwijl zij voor 1930 rond *f* 48 000 zou kunnen bedragen.

De aanneming door den Volksraad in de vergadering van 28 Juli 1928 van de motie-Diephuis, waarin de wensch werd kenbaar gemaakt, dat met behoud van de door de Regeering mogelijk geachte bezuiniging voor 1929, een zóódanig gewijzigd reorganisatieplan zou worden opgezet, dat in mindere mate zou worden afgeweken van de principes, die in 1917 voor de Regeering aanleiding waren tot instelling van den dienst van Toezicht in zijn huidige vorm, is voor de Regeering aanleiding geweest, om bedoeld plan nog eens in nadere beschouwing te nemen.

Hoewel Zij handhaaft Hare bij de mondelinge behandeling van deze motie bij monde van den Directeur van Gouvernementsbedrijven als Regeeringsgemachtigde te kennen gegeven standpunt, dat het reorganisatieplan geen verandering brengt in de in 1917 aangenomen beginselen, heeft Zij getracht toch met eene personeelsformatie, als waarop thans voor 1930 wordt gerekend, voor zoover mogelijk aan de bij de mondelinge behandeling tot uiting gekomen wenschen van den Volksraad tegemoet te komen.

Onderdeel b. Bedrijfsuitgaven.

Onderdeel c. Kapitaalsuitgaven.

1. Bezoldigingen.

2. Standplaatstoelagen.

4. Verdere kapitaalsuitgaven.

Post 807. Personeel van den Dienst van het Toezicht op de spoor- en tramwegen.

a. Bezoldigingen.

b. Standplaatstoelagen.

Terwijl dus volgens het reorganisatieplan voor 1929 het technisch personeel zou bestaan uit een Hoofdingenieur, Hoofd van den dienst met een bezoldiging van *f* 1400 per maand, volgens schaal C 23, 2 ingenieurs 1ste klasse en 4 onderafdeelingshoofden met den titel van Inspecteur van het spoorwegtoezicht, bezoldigd volgens schaal C 16 kolom II, zal de nieuw gedachte formatie zijn samengesteld uit een Hoofd van den dienst, bezoldigd volgens schaal C 23 met een eindbezoldiging van *f* 1500 per maand, 2 hoofdgenieurs-Afdeelingshoofd bezoldigd volgens schaal C 20 kolom VI resp. kolom IV, 1 ingenieur 1ste klasse en 4 Onderafdeelingshoofden bezoldigd volgens schaal B 12 kolom V.

Vergeleken bij den toestand vóór de reorganisatie waarop bij de hoofdbegroting van 1929 gerekend was, wordt op deze wijze aan bezoldigingen een bezuiniging verkregen van *f* 29 550, terwijl die uitgaven voor 1930 *f* 7 850 minder zullen bedragen dan voor 1929, bij toepassing der voor dat jaar uitgetrokken personeelsformatie, noodig zou zijn.

Voor standplaatstoelage bedraagt deze bezuiniging t. o. v. 1929 respectievelijk *f* 1 500 en *f* 630.

Tegenover vorengenoemde lagere uitgaven voor bezoldigingen en standplaatstoelagen staan hoogere uitgaven voor de 2 aanwezige commiezen ad resp. *f* 700 voor periodieke weddeverhoogingen en *f* 30 voor standplaatstoelagen.

Zie gedrukt stuk No. 9.

In de personeelsformatie van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw zijn, vergeleken met de formatie opgenomen in de begroting voor 1929, de volgende wijzigingen aangebracht.

Technisch personeel.

Het voor 1929 uitgetrokken aantal mijningenieurs en geologen, ad 75, waarvan 14 (12 vaste + 2 tijdelijk) bekleeders van keuzebetrekkingen en 61 (waarvan 1 tijdelijk) in subalterne betrekkingen, heeft voor 1930 de volgende wijzigingen ondergaan:

Een plaats voor ingenieur of geoloog 3de klasse is omgezet in een plaats voor paleontoloog, omdat de algemeene Opsporingsdienst blijvend behoefte heeft aan deze speciale krachten.

Voor het geleidelijk bereiken der normale bezetting bij de Sumatra-kaarteering is het bovendien noodig, dat het bij dit dienstonderdeel uitgetrokken aantal plaatsen van 7 voor ingenieurs en/of geologen in de subalterne rangen, weder met 2 ingenieurs of geologen 3e klasse in tijdelijken dienst, moet worden vermeerderd.

De uit dien maatregel voortvloeiende meerdere gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen *f* 14 100 aan bezoldiging en *f* 1 200 aan standplaatstoelagen, terwijl voor 1930 de meerdere kosten, welke ten laste van den Opsporingsdienst komen, *f* 7 200 bedragen voor bezoldiging benevens *f* 720 voor standplaatstoelage.

Het totaal aantal mijningenieurs en geologen bedraagt zodoende voor 1930, 76, waarvan 14 (12 vaste en 2 tijdelijk) bekleeders van keuzebetrekkingen. Onder de 62 plaatsen van mijningenieurs en geologen 1ste, 2e en 3e klasse zijn dus 4 tijdelijke in verband met de Sumatra-kaarteering.

Het aantal paleontologen is, zooals hiervoren reeds vermeld, van 3 voor 1929 op 4 (2 vaste + 2 tijdelijk) voor 1930 gebracht, terwijl in stede van 1 agrogeoloog thans op een drietal is gerekend.

Post 809. Landsdrukkerij.

Post 810. Dienst van den Mijnbouw.
Onderdeel a. Hoofdkantoor.

1. Bezoldigingen.

Tijdens de 1e gewone zitting 1927 van den Volksraad (Handelingen blz. 1289) werd reeds namens de Regeering toegezegd, dat aan den wensch van een der leden om bij de kaartering van Zuid-Sumatra de agrogeologen in behoorlijk aantal werkzaam te stellen, de volle attentie zal worden geschonken. Het is sindsdien nog niet gelukt om meer dan één agrogeoloog bij genoemd werk te plaatsen. De groote moeilijkheid, waarmee het aanwerven van geschikte agrogeologen gepaard gaat, heeft er toe geleid, dat thans bij de Landbouw Hoogeschool te Wageningen twee jongelieden in opleiding zijn genomen, ten einde na volbrachte studie bij de Sumatrakaartering als agrogeoloog (Schaal C 21 kolom I/II) te worden te werk gesteld.

Met het oog hierop moet de formatie voor 1930 met 2 agrogeologen worden uitgebreid.

De aan dezen maatregel verbonden kosten bedragen gemiddeld *f* 18 000 's jaars aan bezoldiging en *f* 1 200 aan standplaatstoelagen. Voor 1930 kan worden volstaan met *f* 7 200 aan bezoldigingen en *f* 720 aan standplaatstoelagen.

De in 1929 uitgetrokken plaats van één petrograaf en één gesteentechemicus is voor 1930 gehandhaafd.

Het aantal van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit gedetacheerde werktuigkundig-electrotechnische ingenieurs in de subalterne rangen bedraagt evenals voor 1929 15, terwijl bovendien één keuzebetrekking is uitgetrokken (zie toelichting personeelstaat Bangkatinwinning stuk 11).

Het aantal voor 1930 bij den Dienst van den Mijnbouw uitgetrokken plaatsen voor technisch personeel, bezoldigd volgens de kolommen I tot en met V van schaal B 12 bedraagt 258 tegen 173 in 1929.

Bij de verschillende onderdeelen van den Dienst van den Mijnbouw, hoofdzakelijk bij de mijnbedrijven zijn n.l. nog verscheidene tot den Algemeenen dienst behorende tijdelijke krachten werkzaam, betaald uit de op de begrooting voorkomende posten: „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel”.

Deze krachten zijn blijvend noodig, zoodat het rationeel wordt geacht aan hen de organieke betrekkingen te geven, waarvan zij de werkzaamheden verrichten.

Mitsdien ware het getal organieke functies bij den Algemeenen dienst van den Mijnbouw uit te breiden met:

- a. 1 technisch ambtenaar (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom V der B. B. L. 1925/28);
- b. 16 opzichters 1e klasse (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom III der B. B. L. 1925/28);
- c. 33 opzichters (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom II der B. B. L. 1925/28);
- d. 4 opzieners 1e klasse (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom IV der B. B. L. 1925/28) en
- e. 22 opzieners (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom III der B. B. L. 1925/28).

Tegen de hieruit voortvloeiende vermeerdering van het bedrag, benoodigd voor bezoldigingen, voor 1930 geraamd op *f* 238 010, staat dus eene vermindering der posten „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” met in totaal een gelijk bedrag, als volgt gespecificeerd, bij:

het Hoofdkantoor	<i>f</i>	5 400
den Opsporingsdienst (Sumatrakaartering).		2 040
de Bangkatinwinning		132 930
de Oembilin Steenkolenmijnen		73 385
de Poelau Laoet Steenkolenmijnen		6 275
de Boekit-Asam Steenkolenmijnen		17 980

f 238 010

In de laatste jaren is bovendien in verband met de slechte vooruitzichten op de kolenmarkt bij de kolenbedrijven in de eerste plaats aandacht besteed aan intensivering en mechanisatie der koolwinning, terwijl bij de Bangkatinwinning de mechanisatie ter vervanging van arbeidskrachten op den voorgrond is getreden.

Deze maatregelen hebben meerder ervaren toezichthoudend personeel noodig gemaakt, welk tekort echter om verschillende redenen niet is kunnen worden aangevuld, zoodat men er toe is moeten overgaan om verantwoordelijke functies op te dragen aan personen, die daarvoor feitelijk nog niet over de noodige ervaring beschikken.

Het is daarom noodzakelijk in dezen toestand verbetering te brengen, in verband waarmede de formatie van het middelbaar technisch personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw zal moeten worden uitgebreid met 3 technische ambtenaren en 20 hoofdopzichters, bezoldigd volgens schaal B 12 resp. kolommen V en IV der B. B. L. 1925/28, en voorts met 12 adspirant-opzichters, voor de in 1930 door de Mijnbouwschool te Sawah-Loento af te leveren abiturienten.

De gemiddelde jaarlijksche kosten van een en ander beloopt *f* 173 250 aan bezoldigingen en *f* 5 400 aan standplaatstoelagen, terwijl voor 1930 noodig zal zijn een bedrag van *f* 124 538 aan bezoldigingen en *f* 4 050 aan standplaatstoelagen welke bedragen ten laste komen van:

de Bangkatinwinning voor *f* 7 425 aan bezoldigingen en *f* 450 aan standplaatstoelagen,
de Oembilinmijnen *f* 48 600 aan bezoldigingen,
de Poelau-Laoetmijnen *f* 28 013 aan bezoldigingen,
de Boekit-Asammijnen *f* 40 500 aan bezoldigingen en *f* 3 600 aan standplaatstoelagen.

Bovendien zijn van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit evenals voor 1929 gedetacheerd 4 technische ambtenaren (B 12 V).

Op de begrooting voor 1929 zijn uitgetrokken voor het B 5 personeel 37 plaatsen voor opzieners (B 5 III) en 24 plaatsen voor opzieners 1ste klasse (B 5 IV). Bovendien waren er respectievelijk 22 en 4 personen in dienst, die bezoldigd werden uit den post „Bezoldigingen tijdelijk personeel”. Voor 1930 is derhalve het aantal opzieners op 59 en het aantal opzieners 1e klasse op 28 gebracht. Het meerdere benoodigd bedrag is van den evengemelden post „Bezoldigingen tijdelijk personeel” afgevoerd (zie boven).

Een plaats voor topograaf 2e klasse werd omgezet in een plaats 1ste klasse.

Gebleken is n.l., dat voor de Sumatrakaartering niet kan worden volstaan met de betrekking van topograaf 2de klasse, aangezien het topografisch werk een zoodanigen omvang zal aannemen, dat daarvoor een kracht met groote ervaring beschikbaar zal moeten zijn, die voor dit gedeelte van het kaarteringswerk de verantwoordelijkheid zal dragen.

Het is dus noodzakelijk de onderhavige betrekking om te zetten in die van topograaf eerste klasse (bezoldigd volgens Schaal B 7, kolom V der B.B.L. 1925/28).

De uit dezen maatregel voortvloeiende meerdere gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen *f* 1 650 voor bezoldiging en *f* 165 voor standplaatstoelage, terwijl voor 1930 kan worden volstaan met *f* 1 250 voor bezoldiging benevens *f* 125 voor standplaatstoelage.

Administratief personeel.

In het totaal aantal plaatsen is ten opzichte van de begrooting 1929 geen wijziging gekomen.

In verband met de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw is het totaal der bezoldigingen voor het Hoofdkantoor verhoogd met *f* 9 650.

4. Verdere uitgaven.

De raming is verhoogd met *f* 4 000 in verband met de uitkomsten over 1928 van de opleidingskosten der Mijnbouwschool te Sawah Loento.

Onderdeel b. Mijnverordeningen.

1. Bezoldigingen.

In verband met de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw is voor dit onderdeel de raming verhoogd met *f* 10 075.

4. Uitkeering aan Inlandsche Zelfbesturen van het toekomend aandeel in de opbrengst van cijns en vastrecht van mijnconcessies en vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen.

In de begrooting voor 1929 was voor deze uitgaven een bedrag van *f* 1 036 700 geraamd onder „Verdere uitgaven ten behoeve van de Mijnverordeningen”.

Een deel der in Zelfbesturend gebied gelegen opsporingsvergunningen zal in 1930 afloopen, terwijl het aandeel in de cijnsopbrengst voor de Zelfbesturen voor 1929 te hoog is geraamd. Daartegenover staat dat in verband met de hogere raming der cijnsopbrengst wegens groote olieproductie ook op een hogere uitkeering aan Inlandsche Zelfbesturen moet worden gerekend. Gevolg van een en ander is dat deze post nog *f* 3 300 lager gesteld kan worden dan in de begrooting voor 1929.

Onderdeel c. Opsporingsdienst.

1. Bezoldigingen.

In verband met de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw en met de verhooging van den aftrekpost voor onvoorziene personeelsmutaties is voor dit onderdeel de raming verlaagd met *f* 37 550.

4. Verdere uitgaven.

De raming is ten opzichte van 1929 verminderd met *f* 26 150 in verband met de uitkomsten over 1928, en overbrenging van het aandeel in de kosten van het Technisch-economisch adviesbureau naar post 801, waartegenover *f* 15 000 is opgebracht voor laboratorium en museumkosten.

Sumatrakaarteering.

5. Bezoldigingen.

De raming is in verband met de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw verhoogd met rond *f* 44 000. Hierteenover staat dat de aftrekpost voor onvoorziene personeelsmutaties verhoogd is met bijna *f* 28 000 zoodat de uitgaven slechts gestegen zijn met *f* 16 525.

7. Verdere uitgaven.

In verband met de uitbreiding der werkzaamheden zijn deze voor 1930 begroot op *f* 135 000 tegen *f* 100 000 in 1929.

Onderdeel d. Grondpeilwezen.

1. Bezoldigingen.

De raming is in verband met de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw verhoogd met *f* 9 392.

4. Verdere uitgaven.

Deze zijn in verband met het te verwachten grooter aantal te verrichten putboringen verhoogd met *f* 8 000, waartegenover meerdere ontvangsten staan.

Onderdeel e—f. (Goud- en Zilvermijnen in Benkoelen).

Zie gedrukt stuk No. 10.

Onderdeel g—h. (Tin).

„ „ „ No. 11.

Onderdeel <i>i—j</i> . (Oembilin-Steenkolenontginning).	Zie gedrukt stuk No. 12.
Onderdeel <i>k—l</i> . (Poelau Laoet-Steenkolenontginning).	„ „ „ No. 13.
Onderdeel <i>m—n</i> . (Boekit-Asam-Steenkolenontginning).	„ „ „ No. 14.
Post 811. Zout.	„ „ „ No. 15.
Post 812. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.	„ „ „ No. 16.
Post 813. Staatsspoor- en Tramwegen alsmede automobioldiensten.	„ „ „ No. 17.

Post 816. Deelneming voor de helft tot een maximum van *f* 50.000 's jaars in de door de Gemeente Batavia te verleenen garantie aan de te stichten nieuwe verkeersonderneming aldaar.

Door de Nederlandsch-Indische Tramweg Maatschappij en de Batavia Electriche Tram Maatschappij worden onderhandelingen gevoerd, om in samenwerking met de gemeente Batavia, een nieuwe verkeersonderneming te stichten ten einde tot verbetering van den aanleg en de exploitatie der bestaande tramlijnen en tot mogelijke uitbreiding van het net te geraken.

De Raad van genoemde gemeente heeft met het oog op het groot publiek belang, dat bij het slagen dezer pogingen betrokken is, zich tot medewerking bereid verklaard, blijkens het in zijn vergadering van 14 Januari 1929 genomen besluit waarbij een beschikking werd genomen op het ter zake handelend rekest van de Directies der bovenvermelde maatschappijen, afgedrukt in het Gemeenteblad 1928 No. 409.

Onder meer houdt dit besluit in, garantie te verleenen aan de nieuwe onderneming voor de rente en aflossing van de ten behoeve van de uit te voeren werken uit te geven obligatieleening groot *f* 2 000 000, alsmede, voorzover deze garantie niet of slechts tot een beperkt bedrag noodig blijkt ook voor de uitkeering van 4% dividend op de te creëren preferente aandelen, onder voorbehoud, dat de Regeering de helft van de volledige garantie voor Hare rekening neemt.

Hoewel de behartiging der belangen van het publiek, welke bij de onderwerpelijke plannen betrokken zijn, waar het stadsverkeer betreft, in de eerste plaats op den weg der betrokken gemeenten ligt is er toch ook aanleiding om aan de beide genoemde tramwegondernemingen, die krachtens eene concessie van het Land, hun bedrijf uitoefenen, voor zooveel noodig, de medewerking der Regeering te verzekeren in hun pogingen om door verbetering van den aanleg en de exploitatie van hunne tramnetten, zich staande te houden.

Het standpunt toch dat het algemeen belang gediend wordt door de instandhouding van een publiek vervoermiddel, wanneer dit door eene doeltreffende reorganisatie zoodanig kan worden ingericht, dat het voldoet aan billijke eischen van goed en goedkoop massavervoer, waardoor het aan een belangrijk deel der bevolking nuttige diensten kan bewijzen, en tevens, door aanzienlijke opofferingen der tegenwoordige eigenaren, weder op een gezonden financiële grondslag komt, werd reeds tijdens den aanvang der in de eerste alinea bedoelde onderhandelingen, waarin ook de Directeur van Gouvernementsbedrijven was betrokken, ingenomen. Ten einde de kans op het slagen dier onderhandelingen te vergrooten, is die Departementschef toen gemachtigd aan de gemeente Batavia mede te deelen, dat de Regeering in beginsel bereid was t.z.t. een voorstel te doen om de helft der garantie tot een maximum van *f* 50 000, ten laste van 's Lands Schatkist te brengen, door daarvoor een memoriepost op de eerstvolgende begroeting uit te trekken. De onderwerpelijke post strekt ter voldoening aan deze toezegging.

Post 818. Uitgaven voor Luchtlijnen
b. Buitengewone uitgaven.

Terwijl in 1929 voor het burgerlijk luchtverkeer een tijdelijke voorziening in de behoefte aan een landingsgelegenheid in de omgeving van Soerabaia zal worden getroffen, is het noodzakelijk voor 1930 te rekenen op de inrichting van een definitief vliegerterrein, waartoe, naar het zich laat aanzien, het Marinevliegkamp Morokremangan, nadat daaraan de noodige verbeteringen zijn aangebracht, zich het beste en goedkoopste zal leenen.

Nauwkeurige begrotingen worden thans opgesteld, aan de hand waarvan reeds kan worden verklaard, dat de kosten der bedoelde verbeteringen naar schatting f 400 000 zullen bedragen.

In 1930 zal daarvan de helft moeten worden verwerkt, terwijl eventueel de andere helft ten laste van de begroting van 1931 zal komen.

Verder is te rekenen op eene mede ten laste van de buitengewone uitgaven te brengen bedrag van f 100 000 voor den bouw van hangars en gebouwen op het vliegerterrein bij Soerabaia, en op een gelijk bedrag voor den aanleg van landingsterreinen op Sabang en in den Oosthoek van Java, waarmede het net van landingsterreinen van Sabang tot Timor vrijwel voltooid zal zijn.

c. Verdere gewone uitgaven.

Voor het onderhoud van een grooter aantal vlieg- en landingsterreinen, den verkeers- en weerberichtendienst, en geologische adviezen bij den aanleg van vliegerterreinen is f 15 000 meer noodig dan in 1929.

Post. 820. Verrekening met het Departement van Oorlog van het aandeel in de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven.

Geraamd aan de hand van de uitkomsten over 1927.

Post 821. Kosten van vervoer van goederen in Indië voorzoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven.

Als voren.

Post 822. Verrekening ten bate van Ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafeniskosten.

Als voren.

Post 825. Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/28 voorzoover deze uitgaven niet rechtstreeks ten laste van de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven worden gebracht.

In plaats van een memoriepost is thans een geldpost tot een bedrag van f 200 opgebracht.

HOOFDSTUK III.

(MIDDELEN IN NEDERLAND).

Post 802. Aandeel in de winst van den bij de Nederlandsch-Indische Spoorweg Maatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang—Vorstenlanden.

De raming is verhoogd met f 200 000 in verband met de verwachtingen gegrond op de uitkomsten over de laatste twee jaren.

HOOFDSTUK IV.

(MIDDELEN IN INDIË).

Post 801. Postspaarbank.

Zie de toelichtingen bij de posten 804 en 805 van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië) en gedrukt stuk No. 18.

<p>Post 802. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit. a. Inkomsten uit stroomlevering van het hydro-electrisch bedrijf in West-Java.</p>	<p>Zie gedrukt stuk No. 8.</p>
<p>b. Andere ontvangsten idem.</p>	<p>Als voren.</p>
<p>c. Ontvangsten van den algemeenen beheersdienst aan cijns voor verleende waterkrachtvergunningen.</p>	<p>De raming is verhoogd met f 6 000 in verband met te verwachten toename van het aantal vergunningen.</p>
<p>d. Andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst.</p>	<p>De raming is verhoogd met f 7 500 in verband met de verwachtingen gegrond op de uitkomsten over 1928 en wegens overboeking van den post „Andere ontvangsten” der bedrijfsontvangsten van de inkomsten uit rente op preferente aandelen Gebeo op de „Andere ontvangsten” van den algemeenen beheersdienst.</p>
<p>e. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij.</p>	<p>Geraamd op f 180 000 Op grond van de uitkomsten van het bedrijf kan een dividenduitkeering worden verwacht van 6% over het eerste volle bedrijfsjaar (1929) ad f 180 000, uit te keeren in het begrootingsjaar 1930.</p>
<p>Post 803. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de lijn Cheribon-Kadipaten van de Semarang-Cheribon Stoomtram Maatschappij.</p>	<p>De raming is verhoogd met f 25 000 in verband met de verwachtingen gegrond op de uitkomsten over de laatste twee jaren.</p>
<p>Post 804. Landsdrukkerij.</p>	<p>Zie gedrukt stuk No. 9.</p>
<p>Post 805. Dienst van den Mijnbouw.</p>	<p>De raming is verhoogd met f 1 961 000 tengevolge van verwachte hoogere cijnsopbrengst door hoogere olieproductie.</p>
<p>a. Vastrecht en cijns van mijnconcessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen alsmede retributiën van andere vergunningen tot het winnen van gesteenten, grondsoorten enz.</p>	
<p>c. Vergoeding van door het Grondpeilwezen verrichte diensten.</p>	<p>De raming is verhoogd met f 25 000 in verband met te verwachten uitbreiding van het aantal te verrichten boringen.</p>
<p>Post 806. Goud- en Zilvermijnen in Benkoelen.</p>	<p>Zie gedrukt Stuk No. 10.</p>
<p>Post 807. Tin.</p>	<p>„ „ „ No. 11.</p>
<p>Post 808. Steenkolen.</p>	<p>„ „ „ No. 12.</p>
<p>Oembilinsteenkolenontginning.</p>	<p>„ „ „ No. 13.</p>
<p>Poelau Laoetsteenkolentginning.</p>	<p>„ „ „ No. 14.</p>
<p>Boekit-Asamsteenkolentginning.</p>	<p>„ „ „ No. 15.</p>
<p>Post 809. Zout.</p>	<p>„ „ „ No. 16.</p>
<p>Post 810. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.</p>	<p>„ „ „ No. 17.</p>
<p>Post 811. Staatsspoor- en Tramwegen alsmede automobiëldiensten.</p>	<p>„ „ „ No. 17.</p>

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 6.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ONTWERP VAN BESLUIT.

Gelet op artikel 103 der Indische Staatsregeling;
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
In overeenstemming met den Volksraad te bepalen:

Eenig artikel.

Afdeeling VIII (Departement van Gouvernementsbedrijven) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 wordt vastgesteld als volgt:

AFDEELING VIII.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

HOOFDSTUK I (Uitgaven in Nederland).

801.	Postspaarbank	f	750
802.	Dienst voor Waterkracht en Electriciteit		1 115 000
803.	Dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen		1 200
804.	Landsdrukkerij		15 000
805.	Dienst van den Mijnbouw		6 776 900
806.	Deelname door het Land in het maatschappelijk kapitaal der Nederlandsch-Indische Aardoliemaatschappij		1 500 000
807.	Zout		730 000
808.	Post-, Telegraaf- en Telefoondienst		4 309 000
809.	Staatsspoor- en Tramwegen		6 200 000
810.	Kosten van het Regeeringstoezicht op de N. V. „Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij”		1 000
811.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)		1 000
812.	Andere onvoorziene uitgaven		5 000
			f 20 654 850

Twintig millioen zes honderd vier en vijftig duizend acht honderd vijftig gulden.

Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor Andere onvoorziene uitgaven overschrijving plaats hebben op de posten 801 tot en met 810.

De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, welke niet in de begrooting zijn omschreven, worden, met inachtneming van artikel 5 der Indische Comptabiliteitswet, op den post voor Andere onvoorziene uitgaven aangewezen.

HOOFDSTUK II (Uitgaven in Indië).

801.	Personeel van het departement	f	480 300
802.	Verdere uitgaven van het departement		35 400
803.	Toelage voor den Secretaris van den verzoeningsraad voor de spoor- en tramwegen op Java en Madoera, kantoorbehoeften en onkosten		Memorie.
804.	Personeel van de Postspaarbank		259 800
805.	Verdere uitgaven van de Postspaarbank		49 250
806.	Dienst voor Waterkracht en Electriciteit		1 824 900
807.	Personeel van den dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen		140 800

808.	Verdere uitgaven van den dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen	f	9 500
809.	Landsdrukkerij		1 244 700
810.	Dienst van den Mijnbouw		37 752 955
811.	Zout		6 921 300
812.	Post-, telegraaf- en telefoondienst		26 138 000
813.	Staatsspoor- en Tramwegen, alsmede Automobiendiensten		65 483 200
814.	Voorziening in transportmiddelen ten behoeve van de ontwikkeling der kolonisatie in Zuid-Sumatra		Memorie.
815.	Waarborg van een credietovereenkomst tusschen een bankinstelling en de „Coöperatieve Winkelvereniging Sumatra-Staatsspoor-Personeel”		Memorie.
816.	Deelneming voor de helft tot een maximum van f 50 000 's jaars in de door de Gemeente Batavia te verleenende garantie aan de te stichten nieuwe verkeersonderneming aldaar		Memorie.
817.	Aankoop van grond en verstreking van bouwvoorschotten ten behoeve van de totstandkoming van eene vrijliggende spoorverbinding met eene spoorwijdte van 1.067 m. van Soerakarta naar Jogjakarta		Memorie.
818.	Uitgaven voor luchtlijnen		1 425 000
819.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken voor onderhoud en herstelling van kantoorgebouwen voor zoover niet begrepen onder de uitgaven der diensten en bedrijven met commercieele boekhouding (Departement, dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen en dienst van den Mijnbouw)		8 000
820.	Verrekening met het Departement van Oorlog van het aandeel in de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven		29 400
821.	Kosten van vervoer van goederen in Indië, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven ...		30 800
822.	Verrekening ten bate van ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafenis-kosten		100 000
823.	Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst wegens verstreking van geneesmiddelen aan landsdienaren, die op vrije geneeskundige behandeling aanspraak kunnen maken		Memorie.
824.	Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven		Memorie.
825.	Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/1928 voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks ten laste van de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven worden gebracht		200
826.	Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten		1 500 000
827.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)		50 000
828.	Andere onvoorziene uitgaven		10 000
			f 143 493 505

Een honderd drie en veertig millioen vier honderd drie en negentig duizend vijf honderd vijf gulden.

Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor Andere onvoorziene uitgaven overschrijving plaats hebben op de posten 802, 803, 805, 806, 808 tot en met 826.

De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, welke niet in de begroting zijn omschreven, worden, met inachtneming van artikel 5 der Indische Comptabiliteitswet, op den post voor Andere onvoorziene uitgaven aangewezen.

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

801. Aandeel in de winst van de Naamlooze Vennootschap „Gemeenschappelijke Mijnbouw Maatschappij Billiton”.
802. Aandeel in de winst van den bij de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang—Vorstenlanden.
803. Landsdrukkerij.
804. Goud- en zilvermijnen in Benkoelen.
805. Tin.
806. Steenkolen:
- a. Oembilin-steenkolenontginning;
 - b. Poelau-Laoet-steenkolenontginning;
 - c. Boekit-Asam-steenkolenontginning.
807. Zout.
808. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.
809. Staatsspoor- en Tramwegen.
810. Andere ontvangsten.

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

801. Postspaarbank.
Teruggaaf door de Postspaarbank van de te haren behoeve gedane uitgaven en verrekening van de door die instelling verschuldigde vergoedingen, voor zoover niet elders omschreven.
802. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit:
- a. inkomsten uit stroomlevering van het hydro-electrisch bedrijf in West-Java;
 - b. andere ontvangsten idem;
 - c. ontvangsten van den algemeenen beheersdienst aan eijns voor verleende waterkrachtvergunningen;
 - d. andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst;
 - e. aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij.
803. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de lijn Cheribon—Kadipaten van de Semarang-Cheribon Stoomtram Maatschappij.
804. Landsdrukkerij:
- a. afgeleverd druk- en bindwerk;
 - b. Javasche Courant en andere periodieken;
 - c. andere ontvangsten.
805. Dienst van den Mijnbouw:
Mijnverordeningen:
- a. vast recht en eijns van mijnconcessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen, alsmede retributiën van andere vergunningen tot het winnen van gesteenten, grondsoorten, enz.;
- Opsporingsdienst:
- b. ontvangsten van den opsporingsdienst.
- Grondpeilwezen:
- c. vergoeding van door het grondpeilwezen verrichte diensten;
 - d. Andere ontvangsten van den dienst van den Mijnbouw.
806. Goud- en zilvermijnen in Benkoelen:
- a. opbrengst van het erts;
 - b. opbrengst van aan derden geleverde elektrische energie;
 - c. huishuur van dienstwoningen;
 - d. premie geneeskundige behandeling;
 - e. andere ontvangsten.
807. Tin:
- a. opbrengst van den verkoop van tin;
 - b. extra-opbrengst van den verkoop van tin;
 - c. verstrekking van rijst aan de mijnwerkers;
 - d. verstrekking van gereedschappen, enz. aan de mijnwerkers;
 - e. huishuur van dienstwoningen;
 - f. premie geneeskundige behandeling;
 - g. stroomlevering;
 - h. huurkoop van baggermolens door de fa. Volker;
 - i. andere ontvangsten.
808. Steenkolen:
- Oembilin-steenkolenontginning:
 - a. afgeleverde kolen;
 - b. afgeleverde brandlei;
 - c. huishuur van dienstwoningen;
 - d. premie geneeskundige behandeling;
 - e. opbrengst van geleverde elektrische energie;
 - f. andere ontvangsten.

- Poelau-Laoet-steenkolenontginning:
g. afgeleverde kolen;
h. huishuur van dienstwoningen;
i. premie geneeskundige behandeling;
j. stroomlevering;
k. andere ontvangsten.
 Boekit-Asam-steenkolenontginning.
l. afgeleverde kolen;
m. afgeleverde briketten;
n. huishuur van dienstwoningen;
o. premie geneeskundige behandeling;
p. stroomlevering;
q. andere ontvangsten.
809. Zout:
a. opbrengst van los- en briketzout;
b. overtochtskosten en vrachten;
c. huishuur van dienstwoningen;
d. andere ontvangsten.
810. Post-, telegraaf- en telefoondienst:
a. brieven- en pakketpost;
b. telegrafie;
c. telefonie;
d. andere ontvangsten van den P. T. T.-dienst.
811. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobioldiensten:
a. Staatsspoorwegen op Java;
b. Hotelbedrijf;
c. Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust;
d. Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen;
e. Atjêhtram;
f. Tramlijnen in Zuid-West Celebes;
g. andere ontvangsten.
812. Vergoeding van de N. I. S. voor aankoop van grond en ver-
 strekking van bouwvoorschotten ten behoeve van de tot-
 standkoming van eene vrijliggende spoorverbinding met een
 spoorwijdte van 1.067 m. van Soerakarta naar Jogjakarta.
813. Inkomsten uit luchtlijnen.
814. Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere in-
 komsten.
815. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeg- en
 begrafeniskosten.
816. Verkoop van voor 's Lands dienst bestemde bruikbare goe-
 deren.
817. Verkoop van onbruikbare en overtollige goederen.
818. Andere ontvangsten.
- Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
 van Nederlandsch-Indië:
 De Algemeene Secretaris,

RAMING DER MIDDELEN VOOR HET DIENSTJAAR 1930.
 AFDEELING VIII.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

801	Aandeel in de winst van de Naamlooze Vennootschap „Gemeenschappelijke Mijnbouw Maatschappij Billiton" ...		f 7 500 000
802	Aandeel in de winst van den bij de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang—Vorstenlanden.		1 200 000
803	Landsdrukkerij		Memorie.
804	Goud- en zilvermijnen in Benkoelen.		Memorie.
805	Tin		Memorie.
806	Steenkolen:		
	<i>a.</i> Oembilin-steenkolenontginning	Memorie.	
	<i>b.</i> Poelau-Laoet-steenkolenontginning...	Memorie.	
	<i>c.</i> Boekit-Asam-steenkolenontginning...	Memorie.	Memorie.
807	Zout		Memorie.

808	Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst ...	Memorie.
809	Staatsspoor- en Tramwegen	Memorie.
810	Andere ontvangsten	5 000
	Afdeeling VIII	f 8 705 000

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

801	Postspaarbank: Teruggaaf door de postspaarbank van de te haren behoefte gedane uitgaven en verrekening van de door die instelling verschuldigde vergoedingen, voor zoover niet elders omschreven		f 335 550
802	Dienst voor Waterkracht en Electriciteit: a. inkomsten uit stroomlevering van het hydro-electrisch bedrijf in West-Java	f 2 569 000	
	b. andere ontvangsten idem	11 000	
	c. ontvangsten van den algemeenen beheersdienst aan cijns voor verleende waterkrachtvergunningen	40 000	
	d. andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst	25 000	
	e. aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht-Exploitatie Maatschappij	180 000	2 825 000
803	Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de lijn Cheribon-Kadipaten van de Semarang-Cheribon Stoomtram Maatschappij		65 000
804	Landsdrukkerij: a. afgeleverd druk- en bindwerk	f 1 665 000	
	b. Javasche Courant en andere periodieken	150 000	
	c. andere ontvangsten	2 000	1 817 000
805	Dienst van den Mijnbouw: Mijnverordeningen: a. vast recht en cijns van mijnconcessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen, alsmede retributiën van andere vergunningen tot het winnen van gesteenten, grondsoorten, enz.	f 6 455 000	
	b. Opsporingsdienst: ontvangsten van den opsporingsdienst	16 000	
	c. Grondpeilwezen: vergoeding van door het grondpeilwezen verrichte diensten	325 000	
	d. Andere ontvangsten van den dienst van den Mijnbouw	16 000	6 812 000
806	Goud- en zilvermijnen in Benkoelen: a. opbrengst van het erts	f 1 440 000	
	b. opbrengst van aan derden geleverde elektrische energie	52 000	
	c. huishuur van dienstwoningen	12 000	
	d. premie geneeskundige behandeling	1 400	
	e. andere ontvangsten	8 600	1 514 000
807	Tin: a. opbrengst van den verkoop van tin	f 45 750 000	
	b. extra-opbrengst van den verkoop van tin	3 250 000	
	c. verstrekking van rijst aan de mijnwerkers	120 000	
	d. verstrekking van gereedschappen, enz. aan de mijnwerkers	12 000	
	e. huishuur van dienstwoningen	70 000	
	f. premie geneeskundige behandeling	4 000	
	g. stroomlevering	100 000	
	h. huurkoop van baggermolens door de fa. Volker	385 000	
	i. andere ontvangsten	300 000	49 991 000
808	Steenkolen: Oembilin-steenkolenontginning: a. afgeleverde kolen	6 900 000	
	b. afgeleverde brandlei	50 000	
	c. huishuur van dienstwoningen	45 000	
	d. premie geneeskundige behandeling	5 000	
	e. opbrengst van geleverde elektrische energie	120 000	
	f. andere ontvangsten	170 000	

808	Poelau-Laoet-steenkolenontginning:			
	<i>g.</i> afgeleverde kolen	f 2 174 000		
	<i>h.</i> huishuur van dienstwoningen	20 000		
	<i>i.</i> premie geneeskundige behandeling	2 000		
	<i>j.</i> stroomlevering	25 000		
	<i>k.</i> andere ontvangsten	33 000		
	Boekit-Asam-steenkolenontginning:			
	<i>l.</i> afgeleverde kolen	f 5 795 000		
	<i>m.</i> afgeleverde briketten	2 035 000		
	<i>n.</i> huishuur van dienstwoningen	18 000		
	<i>o.</i> premie geneeskundige behandeling	2 000		
	<i>p.</i> stroomlevering	8 000		
	<i>q.</i> andere ontvangsten	67 000		
			f 17 469 000	
809	Zout:			
	<i>a.</i> opbrengst van los- en briketzout ...	f 15 163 400		
	<i>b.</i> overtochtskosten en vrachten	75 000		
	<i>c.</i> huishuur van dienstwoningen	29 000		
	<i>d.</i> andere ontvangsten	75 500		
			15 342 900	
810	Post-, telegraaf- en telefoondienst:			
	<i>a.</i> brieven- en pakketpost:			
	verkoop van postwaar-	f 10 800 000		
	den			
	bijdrage van het De-			
	partement van Finan-			
	ciën en van het			
	Departement der Bur-			
	gerlijke Openbare			
	Werken in de kosten			
	van het personeel ...	870 000		
	idem van de Postspaar-			
	bank	51 000		
	vergoeding wegens vrij-			
	dom van briefport			
	van de Postspaar-			
	bank	18 000		
	andere ontvangsten ...	450 000		
			f 12 189 000	
	<i>b.</i> telegrafie:			
	opbrengst van bin-			
	nenlandsche tele-			
	grammen			
	idem van radio-			
	telegrammen	f 7 000 000		
	aandeel in de bui-			
	tenlandsche tele-			
	grammen			
	binnenlandsche rege-			
	ringstelegrammen ...	850 000		
	vergoeding door het			
	Departement van			
	Binnenlandsch Be-			
	stuur voor onder-			
	houd van bestuurs-			
	telefoonlijnen en bij-			
	drage in de explot-			
	tatiekosten van tele-			
	graafverbindingen ...	278 000		
	bijdrage van het De-			
	partement van Fi-			
	nanciën van de op-			
	brengst van het			
	hoogere zegelrecht			
	van de bewijzen van			
	registratie van ra-			
	diovergunningen in			
	verband met de op-			
	richting van omroep-			
	stations	Memorie.		
	andere ontvangsten ...	13 000		
			8 141 000	
	<i>c.</i> telefonie:			
	abonnementen tele-			
	foon			
	opbrengst telefoon-			
	gesprekken	f 12 000 000		
	vergoeding aanleg-			
	kosten telefoon ...			
	opbrengst radio-tele-			
	fonie Holland-Indië .	100 000		
	andere ontvangsten ...	125 000		
			12 225 000	
	<i>d.</i> andere ontvangsten van den P. T. T.-			
	dienst		75 000	
				32 630 000
811	Staatsspoor- en tramwegen, alsmede			
	automobiëldiensten:			
	<i>a.</i> Staatsspoorwegen op Java	f 78 900 000		
	<i>b.</i> Hotelbedrijf	425 000		

	c.	Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust	f 4 165 000	
	d.	Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen	5 905 000	
	e.	Atjehtram	2 440 000	
	f.	Tramlijnen in Zuid-West-Celebes ...	125 000	
	g.	Andere ontvangsten	400 000	
				f 87 360 000
812		Vergoeding van de N. I. S. voor aankoop van grond en verstrekking van bouwvoorschotten ten behoeve van de totstandkoming van eene vrijliggende spoorverbinding met een spoorwijdte van 1,067 m. van Soerakarta naar Jogjakarta		Memorie.
813		Inkomsten uit luchtlijnen		30 000
814		Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten ...		1 500 000
815		Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeg- en begrafeniskosten		30 000
816		Verkoop van bruikbare goederen (¹).		1 000
817		Verkoop van onbruikbare en overtollige goederen (¹)		1 000
818		Andere ontvangsten (¹)		3 000
		Afdeeling VIII		217 726 450

Behoort bij het Gouvernementsbesluit van No.

Mij bekend.

De Algemeene Secretaris,

(¹) Voor zoover niet begrepen onder het middel „andere ontvangsten” der onderscheidene diensten en bedrijven.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 7.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ZEVENJARIGE VERGELIJKINGEN.

VERGELIJKING VAN ELKEN POST VAN DE BEGROOTING VOOR 1930 MET DE OVEREENKOMSTIGE POSTEN VAN DE BEGROOTINGEN DER 6 VOORAFGAANDE JAREN.

Nummers der posten.	Onderdeelen	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgave).	1929. (raming)	1930. (raming)
		AFDEELING VIII.							
		Departement van Gouvernementsbedrijven.							
		HOOFDSTUK I.							
		UITGAVEN IN NEDERLAND.							
801		Postspaarbank. Vergoeding en voorschotten aan de Rijkspostspaarbank in Nederland ter zake van de belegging van gelden	493	596	344	665	1 500	750	750
802		Dienst voor waterkracht en electriciteit.							
	a.	Personeele uitgaven			30 509	24 177	24 200	Memorie.	Memorie.
	b.	Materieele beheersuitgaven	16 193	17 220	24 758	22 826	4 000	10 000	20 000
	c.	Materieele bedrijfsuitgaven					20 200	20 000	15 000
	d.	Kapitaalsuitgaven	772 017	572 875	595 218	626 984	833 200	991 000	1 080 000
803		Dienst van het Toezicht op de spoor- en tramwegen. Toelage aan den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
804		Landsdrukkerij.							
	a.	Bedrijfsuitgaven	78 214	14 424	57 028	26 477		Memorie.	Memorie.
	b.	Kapitaalsuitgaven	5 497		3 749	14 259	7 400	125 000	15 000
805		Dienst van den Mijnbouw.							
	a.	Opleiding van candidaat-opzichters benevens daarmede in verband staande uitgaven	6 062	3 784	750			Memorie.	Memorie.
	b.	Opleiding van adspirant-mijn-ingenieurs of -geologen benevens daarmede in verband staande uitgaven	6 857	2 157	1 150		21 000	12 750	18 400
	c.	Opleiding van adspirant-agrogeologen							700
	d.	Andere uitgaven van personeelen aard	689	55 751	37 867	66 802	57 400	35 000	40 000
	e.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden ten behoeve van het laboratorium	33 799	4 227	4 292	10 272	3 600	7 500	7 500
	f.	Toelage aan den Regeeringscommissaris bij de Ned. Kol. Petroleum Mij.							1 000
	g.	Opsporingsdienst. Materieele uitgaven	23 844	14 518	13 325	17 874	19 100	20 000	20 000

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave).	1929. (raming)	1930. (raming)
805	<i>h.</i>	Grondpeilwezen. Aanschaffing en uitzending van benodigdheden en andere uit- gaven	17 814	1 978	12 317	25 284	56 800	80 000	80 000
	<i>i.</i>	Goud- en zilvermijnen in Benkoelen. Bedrijfsuitgaven	200 659	212 673	176 601	125 919	77 500	150 000	90 000
	<i>j.</i>	Kapitaalsuitgaven	11 125	85 802	6 665			Memorie.	Memorie.
	<i>k.</i>	Tin. Bedrijfsuitgaven	957 220	1 561 761	1 385 934	985 316	1 397 700	1 500 000	1 500 000
	<i>l.</i>	Kapitaalsuitgaven	680 228	879 543	1 297 740	1 762 023	809 600	1 400 000	5 650 000
	<i>m.</i>	Oembilin-steenkolenont- ginning. Bedrijfsuitgaven	152 565	135 416	161 108	265 489	251 600	257 000	240 000
	<i>n.</i>	Kapitaalsuitgaven	689 414	136 461	217 878	65 378	99 600	425 000	130 000
	<i>o.</i>	Poelau Laet-steenkolen- ontginning. Bedrijfsuitgaven	5 585	109 312	190 821	106 267	174 300	130 000	170 000
	<i>p.</i>	Kapitaalsuitgaven	22 177	16 616	140 134	38 678	58 000	100 000	14 000
	<i>q.</i>	Boekit-A sam-steenkolen- ontginning. Bedrijfsuitgaven	14 535	58 795	99 020	357 575	79 600	75 000	200 000
	<i>r.</i>	Kapitaalsuitgaven	88 518	100 054	141 588	422 969	279 800	460 000	615 300
806		Deelname door het Land in het maatschappelijk kapitaal der Ned. Ind. Aardolie Maatschap- pij	1 000 000	500 000		1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
807	<i>a.</i>	Zout. Bedrijfsuitgaven	570 519	768 182	714 553	715 968	768 900	674 000	700 000
	<i>b.</i>	Kapitaalsuitgaven	9 982	52 659	175 032	67 551	6 500	50 000	50 000
808	<i>a/b.</i>	Post, telegraaf- en tele- foondienst. Bedrijfsuitgaven	858 266	1 007 413	751 950	796 666	968 400	1 007 000	1 489 000
	<i>c.</i>	Kapitaalsuitgaven	598 927	528 066	991 008	1 512 755	1 682 000	3 768 000	2 820 000
809	<i>a/b.</i>	Staatsspoor- en tramwe- gen. Bedrijfsuitgaven	1 555 411	2 545 952	2 018 856	2 485 215	2 285 600	2 663 000	2 700 000
	<i>c/d.</i>	Kapitaalsuitgaven	4 826 288	3 482 157	5 882 059	6 082 770	4 155 400	2 509 000	3 500 000
810		Kosten van het Regeeringstoezicht op de N. V. „Koninklijke Ne- derlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij”						1 000	1 000
811		Vereveningen betreffende afge- sloten diensten (onvoorziene uitgaven)		5 899	24 914	205	900	1 000	1 000
812		Andere onvoorziene uitgaven	121 597		4 000			5 000	5 000
		HOOFDSTUK II.							
		UITGAVEN IN INDIE.							
801	<i>a.</i>	Personeel van het departement. Bezoldigingen en toelagen voor ambtskosten van den directeur,							

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave)	1929. (raming)	1930. (raming)
	b.	verdere ambtenaren en het minder personeel			378 166	385 701	377 980	458 800	455 100
	c.	Standplaatstoelagen	385 560	397 451	19 708	21 021	20 200	25 200	25 100
802		Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			406	250	169	57	100
		Verdere uitgaven van het departement.							
	a.	Kantoorkosten	25 335	15 126	22 587	24 370	20 221	25 000	25 000
	b.	Verlichting van het gebouw en onderhoud van het daarbij behoorend erf	12 504	1 095	1 047	1 258	1 425	3 000	3 000
	c.	Kosten van regeeringstelegrammen	498	963	106	264	250	1 000	1 000
	d.	Verrekening met de Landsdrukkerij van de kosten van het zetten, drukken en binden van jaarverslagen van instellingen van liefdadigheid en van openbaar nut	671	659	1 704	1 014	621	1 000	2 000
	e.	Verdere uitgaven van het Technisch-economisch advies bureau.							4 400
803		Toelage voor den secretaris van den verzoeningsraad voor de spoor- en tramwegen op Java en Madoera, kantoorbehoefden en onkosten	1 500	1 500	750			Memorie.	Memorie.
804		Personeel van de post-spaarbank.							
	a.	Bezoldigingen			167 239	163 596	201 667	214 200	242 000
	b.	Standplaatstoelagen	169 171	172 144	10 594	10 053	11 149	15 700	17 500
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			360	360	322	310	300
805		Verdere uitgaven van de post-spaarbank	35 511	27 521	34 007	35 648	39 405	47 250	49 250
806		Dienst voor waterkracht en electriciteit.							
	a.	Beheersuitgaven	209 718	257 018	215 297	251 585	315 548	321 941	323 500
	b.	Bedrijfsuitgaven	147 247	258 877	306 582	353 999	344 955	411 252	382 100
	c.	Kapitaalsuitgaven	1 656 597	359 658	790 847	1 168 489	921 915	874 075	1 119 500
807		Personeel van den dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen.							
	a.	Bezoldigingen			154 558	147 405	140 820	141 150	154 000
	b.	Standplaatstoelagen	151 267	151 096	6 558	6 655	6 518	7 500	6 700
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			804	623	190	150	100
808		Verdere uitgaven van den dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen	18 100	7 182	7 750	9 366	9 596	11 500	9 500
809		Landsdrukkerij.							
	a.	Bedrijfsuitgaven	915 627	685 648	928 610	1 081 555	1 023 312	1 113 450	1 229 700
	b.	Kapitaalsuitgaven	25 427	20 948	85 540	15 045	16 955	15 000	15 000

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave).	1929. (raming)	1930. (raming)
810	a.	Dienst van den Mijnbouw. Hoofdkantoor. Bezoldigingen en toelage voor ambtskosten			264 410	218 985	181 740	211 550	221 000
		Standplaatstoelagen			10 487	8 018	7 515	9 880	10 400
		Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			5 255	5 020	2 097	5 120	2 100
		Verdere uitgaven van den dienst van den Mijnbouw voor zoover niet elders omschreven			125 750	145 425	69 511	42 000	46 000
	b.	Mijnverordeningen. Bezoldigingen			151 040	162 124	171 421	175 825	185 900
		Standplaatstoelagen			6 112	8 490	9 998	11 256	12 100
		Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			4 525	1 650	1 525	5 400	1 500
		Uitkeering aan Inlandsche Zelf- besturen van het toekomstend aan- deel in de opbrengst van cijns en vastrecht van mijnconcessies en vergunningen tot mijnbouw- kundige opsporingen	2 552 258	2 725 177					1 053 400
		Verdere uitgaven ten behoeve van de mijnverordeningen			1 502 459	796 755	670 808	1 046 200	9 500
	c.	Opsporingsdienst. Bezoldigingen			547 507	574 018	551 764	410 550	575 000
		Standplaatstoelagen			17 515	18 758	17 441	15 290	18 400
		Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			15 146	6 682	4 599	4 500	1 800
		Verdere uitgaven ten behoeve van den opsporingsdienst			546 655	415 756	548 794	433 950	407 800
		Sumatrakaarteering. Bezoldigingen					59 968	117 555	154 800
		Standplaatstoelagen					5 828	1 507	12 280
		Verdere uitgaven					61 078	100 000	155 000
	d.	Grondpeilwezen. Bezoldigingen			98 822	104 826	124 008	128 108	157 500
		Standplaatstoelagen			5 484	5 014	3 409	2 946	3 500
		Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			7 000	5 610	5 820	6 955	8 500
		Verdere uitgaven ten behoeve van het grondpeilwezen			59 095	112 109	157 555	146 500	154 500
		Goud- en zilvermijnen in Benkoelen. Bedrijfsuitgaven	917 755	957 106	1 075 286	976 587	954 529	997 000	1 051 550
	f.	Kapitaalsuitgaven	110 525	89 605	26 951		Memorie.	Memorie	Memorie
		Tin. Bedrijfsuitgaven	15 565 975	15 168 057	15 248 565	16 659 099	17 251 400	16 254 000	16 944 575
	h.	Kapitaalsuitgaven	515 980	905 730	1 155 126	1 397 972	5 904 905	1 195 000	1 205 000
		Oembilinsteenkolenont- ginning. Bedrijfsuitgaven	7 999 660	6 726 577	6 496 719	6 740 075	6 559 120	6 674 000	6 052 600
	j.	Kapitaalsuitgaven	555 775	651 820	556 128	402 599	244 720	260 000	550 000
		Poelau Laoetsteenkolon- ontginning. Bedrijfsuitgaven	1 445 647	1 456 680	1 518 416	1 555 612	1 684 779	2 050 000	1 821 250
	l.	Kapitaalsuitgaven	205 990	147 606	199 519	250 450	227 018	199 000	156 000

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave).	1929. (raming)	1930. (raming)
810		Boekit-Asamsteenkolent ontginning.							
	m.	Bedrijfsuitgaven	5 292 308	5 413 094	4 626 871	5 401 755	5 067 000	4 885 000	6 724 800
	n.	Kapitaalsuitgaven	495 101	286 445	550 897	421 702	808 900	388 000	599 200
811		Zout.							
	a.	Bedrijfsuitgaven	7 558 695	10 205 604	9 257 815	7 864 260	8 685 278	6 655 415	6 424 800
	b.	Kapitaalsuitgaven	900 618	1 210 752	709 341	555 288	555 981	666 000	496 500
812		Post, telegraaf- en tele- foondienst.							
	a.	Bedrijfsuitgaven	19 458 406	18 858 557	19 822 478	21 161 262	21 820 000	22 077 000	25 056 000
	b.	Kapitaalsuitgaven	866 524	703 855	5 561 681	1 550 852	2 054 000	3 572 000	5 102 000
813		Staatsspoor- en tramwe- gen, alsmede automo- biëldiensten.							
	a.	Bedrijfsuitgaven	44 459 181	46 593 107	46 682 350	48 877 400	49 851 000	52 485 500	52 848 200
	b.	Kapitaalsuitgaven	12 672 459	11 955 515	11 278 850	9 853 000	10 925 100	14 115 800	12 635 000
814		Voorziening in transportmidde- len behoeve van de ontwikke- ling der kolonisatie in Zuid- Sumatra						Memorie.	Memorie.
815		Waarborg van een credietovereen- komst tusschen een Bankinstel- ling en de „Coöperatieve Win- kelvereniging Sumatra-Staats- spoor-Personeel”						Memorie.	Memorie.
816		Deelneming voor de helft tot een maximum van f 50 000 's jaars in de door de Gemeente Batavia te verleenen garantie aan de te stichten nieuwe verkeersonderne- ming aldaar							Memorie.
817		Aankoop van grond en verstrek- king van bouwvoorschotten ten behoefte van de totstandkoming van eene vrijliggende spoor- verbinding met een spoorwijd- te van 1.067 M. van Soerakarta naar Jogjakarta				3 127 216	1 074 650	Memorie.	Memorie.
818		Uitgaven voor luchtlijnen:							
	a.	Subsidie aan de Ned.-Indische Luchtvaart Mij					100 000	1 000 000	1 000 000
	b.	Buitengewone uitgaven					256 655	200 000	400 000
	c.	Verdere gewone uitgaven					2 722	10 000	25 000
819		Verrekening met het Departement der B. O. W. voor onderhoud en herstelling van kantoorgebouwen voor zoover niet begrepen on- der de uitgaven der diensten en bedrijven met commercieele boekhouding (Departement, dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen en dienst van den Mijnbouw)				8 900	6 400	5 470	8 000

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgave).	1929. (raming)	1930. (raming)
820		Verrekening met het Departement van Oorlog van het aandeel in de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven		11 399	16 427	25 865	25 500	16 000	29 400
821		Kosten van vervoer van goederen in Indië, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het departement ressorteerende diensten en bedrijven		13 769	24 683	30 723	52 030	25 100	30 800
822		Verrekening ten bate van ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafenis-kosten	18 982	47 544	79 465	98 521	95 000	80 000	100 000
823		Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst wegens verstrekking van geneesmiddelen aan landsdienaren, die op vrije geneeskundige behandeling aanspraak kunnen maken		589	203	91		Memorie.	Memorie.
824		Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks verrekend worden met de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven				880	212	Memorie.	Memorie.
825		Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B.B.L. 1925/1928, voor zoover deze uitgaven niet rechtstreeks ten laste van de onder het Departement ressorteerende diensten en bedrijven worden gebracht				175	1 725	Memorie.	200
826		Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	1 310 007	1 350 975	1 672 554	2 120 907	2 012 400	1 500 000	1 500 000
827		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	95 981	135 635	34 283	43 531	8 800	50 000	50 000
828		Andere onvoorziene uitgaven		7 178	51	196	9 311	10 000	10 000
		HOOFDSTUK III.							
		MIDDELEN IN NEDERLAND.							
801		Aandeel in de winst van de Naaml. Venn. „Gemeenschappelijke Mijnbouw Maatschappij Billiton”	8 117 990	8 562 111	6 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave).	1929. (raming).	1930. (raming).
802		Aandeel in de winst van den bij de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang—Vorstenlanden	591 609	599 295	798 581	849 880	1 042 468	1 000 000	1 200 000
803		Landsdrukkerij				2		Memorie.	Memorie.
804		Goud- en zilvermijnen in Benkoelen			532	82		Memorie.	Memorie.
805		Tin			449	328	96	Memorie.	Memorie.
806		Steenkolen:							
	a.	Oembilin-steenkolenontginning ...			97	426		Memorie.	Memorie.
	b.	Poelau Laoet-steenkolenontginning			157	172	200	Memorie.	Memorie.
	c.	Boekit-Asam-steenkolenontginning			5 215	445		Memorie.	Memorie.
807		Zout				660		Memorie.	Memorie.
808		Post-, Telegraaf- en Telefoon- dienst			12 775	29 440	9 582	Memorie.	Memorie.
809		Staatsspoor- en Tramwegen			4 288	5 195	6 781	Memorie.	Memorie.
810		Andere ontvangsten	49 625	36 360	2 975	1 564	1 158	20 000	5 000
HOOFDSTUK IV.									
MIDDELEN IN INDIË.									
801		Postspaarbank: Teruggaaf door de Postspaar- bank van de te haren behoeve gedane uitgaven en verreke- ning van de door die instelling verschuldigde vergoedingen, voor zoover niet elders om- schreven	217 891	358 808	225 555	228 525	305 680	503 710	355 550
802		Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.							
	a.	inkomsten uit stroomlevering van het hydro-electrisch bedrijf in West-Java	799 745	1 216 698	1 647 575	1 895 758	2 085 651	2 271 900	2 569 000
	b.	andere ontvangsten idem	55 635	71 588	45 544	19 514	26 128	14 740	11 000
	c.	ontvangsten van den algemeenen beheersdienst aan cijns voor verleende waterkrachtvergunningen	19 657	19 950	22 589	26 565	32 036	54 000	40 000
	d.	andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst	15 272	19 484	254 966	52 292	27 708	17 500	25 000
	e.	aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Neder- landsch-Indische Waterkracht Exploitatie Mij						Memorie	180 000
803		Aandeel van het Land in de be- drijfswinst van de lijn Cheri- bon—Kadipaten van de Sema- rang—Cheribon Stoomtram Maatschappij	26 878	29 515	25 865	41 988	113 911	40 000	65 000
804		Landsdrukkerij	1 104 391	1 142 826	1 672 810	1 700 855	1 722 799	1 711 000	1 817 000

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgave).	1929. (raming).	1950. (raming).
805		Dienst van den Mijnbouw.							
	a.	Mijnverordeningen: vast recht en cijns van mijncon- cessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporin- gen, alsmede retributiën van andere vergunningen tot het winnen van gesteenten, grond- soorten enz.	5 868 609	4 989 825	5 014 940	4 148 027	4 491 146	4 494 000	6 455 000
	b.	Opsporingsdienst: ontvangsten van den opspo- ringsdienst	21 255	40	16 715	28 849	16 665	16 000	16 000
	c.	Grondpeilwezen: vergoeding van door het grond- peilwezen verrichte diensten ...	365 896	252 566	245 456	182 784	240 617	500 000	325 000
	d.	Andere ontvangsten van den dienst van den Mijnbouw		43 070	23 795	49 012	422 464	16 000	16 000
806		Goud- en zilvermijnen in Ben- koelen	1 578 529	1 899 552	2 055 892	1 822 256	1 705 472	1 514 000	1 514 000
807		Tin	55 457 681	63 294 224	70 025 714	75 577 725	56 955 555	51 674 500	49 991 000
808		Oembilinsteenkolenontginning ...	9 285 552	7 665 796	7 015 020	7 689 252	7 198 508	7 956 500	7 290 000
		Poelau Laoetsteenkolentgin- ning	2 049 211	1 555 279	1 528 425	1 781 652	1 998 668	2 510 000	2 254 000
		Boekit-Asam-steenkolentgin- ning	5 967 457	5 721 485	4 888 650	5 799 800	5 420 655	5 769 775	7 925 000
809		Zout	19 108 706	19 156 204	17 861 179	18 666 978	19 201 759	16 224 575	15 542 900
810		Post-, telegraaf- en telefoondienst:							
	a.	brief- en pakketpost	8 757 549	9 525 028	9 868 060	10 950 558	11 565 742	11 895 000	12 189 000
	b.	telegrafie	5 752 507	6 295 555	6 556 950	6 854 715	7 578 455	7 554 000	8 141 000
	c.	telefonie	9 684 429	9 879 955	10 188 768	10 601 426	11 147 950	11 525 000	12 225 000
	d.	andere ontvangsten	669 558	661 595	519 182	88 559	75 860	100 000	75 000
811		Staatsspoor- en tramwe- gen als mede automo- biëldiensten.							
	a.	Staatsspoorwegen op Java	59 442 591	64 561 576	62 994 865	67 550 000	70 550 000	71 200 000	75 900 000
	b.	Hotelbedrijf	629 401	421 112	586 805	586 000	425 000	400 000	425 000
	c.	Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust	5 221 297	4 545 452	4 288 722	4 550 000	4 290 000	5 021 000	4 165 000
	d.	Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen.	2 686 162	5 587 725	5 865 265	4 109 000	4 600 000	5 107 000	5 905 000
	e.	Atjehtram	1 825 922	2 050 846	2 386 091	2 450 000	2 460 000	2 591 000	2 440 000
	f.	Tramlijnen in Zuid-West-Celebes.	146 969	159 681	160 526	110 000	114 000	125 000	125 000
		Automobiëldiensten ⁽¹⁾	1 260 770	1 394 877	1 090 188	945 000	855 000		
	g.	Andere ontvangsten	240 692	75 842	45 459	164 000	11 000	Memorie	400 000
812		Vergoeding van de N. I. S. voor aankoop van grond en ver- strekking van bouwvoorschot- ten ten behoeve van de tot- standkoming van eene vrijlig- gende spoorverbinding met een spoorwijdte van 1,067 M. van Soerakarta naar Jogjakarta ...						Memorie.	Memorie.

(1) Vanaf 1929 begrepen in de ontvangsten der S.S. en Tr.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf.	1929. (raming).	1930. (raming).
der begrooting voor 1930.									
813		Inkomsten uit luchtlijnen						25 500	50 000
814		Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	1 429 457	1 434 946	1 575 243	1 867 253	1 875 441	1 500 000	1 500 000
815		Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeg- en begrafenis-kosten	8 836	8 865	19 870	26 608	28 208	20 000	30 000
816		Verkoop van bruikbare goederen (1)	1 292	450				1 000	1 000
817		Verkoop van onbruikbare en overtollige goederen (1)	374	1	289			1 000	1 000
818		Andere ontvangsten (1)	164	7	3 241	1 783	769	5 000	5 000

(1) Voor zoover niet begrepen onder het middel „andere ontvangsten” der onderscheidene diensten en bedrijven.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 8.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOUVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VAN HET STROOMLEVERINGSBEDRIJF IN WEST-JAVA VAN DEN DIENST VOOR WATERKRACHT EN ELECTRICITEIT.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

STROOMLEVERINGSBEDRIJF IN WEST-JAVA.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

In verband met den reeds aangevangen aanleg van de hoogspanningslijn, die later — na doortrekking tot Meester-Cornelis via Krawang — een koppeling zal vormen tusschen het staatswaterkrachtbedrijf West-Priangan-Batavia en dat der Bandoengsche Hoogvlakte, zullen beide bedrijven binnen afzienbaren tijd tot één geheel zijn vereenigd, zoodat het gewenscht is de tot dusver gevolgde splitsing te laten vervallen.

De bedrijfsuitgaven zijn voor 1930 geraamd op *f* 397 100 tegen *f* 431 232 voor 1929, mitsdien *f* 34 152 lager. De verlaging houdt verband met eene scherpere raming voor 1930, terwijl verder een vroeger elk jaar in de begrooting opgebrachte post voor onvoorziene zware herstellingen, als zijnde niet beslist noodzakelijk gebleken, dit jaar niet is opgenomen.

De inkomsten kunnen voor 1930 op *f* 2 580 000 gesteld worden tegen *f* 2 286 640 voor 1929, derhalve *f* 293 360 hooger, hetgeen voornamelijk een gevolg is van de aanmerkelijke uitbreiding van de spoorwegelectrificatie en de belangrijke vergrooting van het afzetgebied van het G. E. B. E. O. in de residenties Krawang en Oost-Priangan.

Blijkens de bijgevoegde raming der bedrijfsuitgaven en -ontvangsten, wordt een bedrijfsoverschot, waaronder verstaan wordt, hetgeen van de ontvangsten overblijft, na aftrek van alle uitgaven (dus ook die voor bijdragen aan het Land voor de pensioenen der ambtenaren, verlofs- en non-activiteitsbezoldigingen, wachtgelden, onderstanden, reis- en verblijfkosten, overtochtskosten van en naar Nederland), verwacht van *f* 2 155 900 tegen *f* 1 825 388 in 1929, derhalve *f* 330 512 meer.

Na aftrek van de noodige afschrijving ad *f* 419 100 blijft een bedrag van *f* 1 736 800 beschikbaar voor rente-uitkeering, uitmakende bijna 5¼% van het bedrijfskapitaal.

Raming der uitgaven en der ontvangsten van het stroomleveringsbedrijf in
 West-Java.

UITGAVEN.

ONTVANGSTEN.

UITGAVEN.	Totaal.	ONTVANGSTEN.	Totaal.
Aandeel beheersuitgaven hoofdbureau.....	f 60 000.—	Wegens stroomlevering aan:	
Beheer en toezicht.....	113 300.	a) Gebeo.....	f 829 500.—
Bediening.....	151 500.—	b) Papierfabriek Padalarang.....	120 000.—
Brandstoffen.....	Memorie	c) Radio-dienst.....	644 000.—
Andere bedrijfsbehoeften.....	10 000.—	d) Electricatie S. S.	440 000.—
Onderhoud.....	60 800.—	e) Overige S. S. inrichtingen.....	60 000.—
Geneeskundige hulp en medicijnen.....	1 500.—	f) Theeonderneming Tjiboengoer.....	3 000.—
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:		g) Ned.-Ind. Gasmaatschappij.....	362 500.—
Hoofdstuk I.....	f 15 000.—	Winsttaandeel Gebeo.....	110 000.—
Hoofdstuk II.....	382 100.—	Huuropbrengst kantoor Papandajanlaan....	1 800.—
		Andere inkomsten.....	9 200.—
	f 397 100.—		
Bijdrage voor het pensioen der ambtenaren.....	f 20 000.—		
Verlofs- en nonactiviteitsbezoldi- gingen, wachtgeld en onder- standen.....	3 000.—		
Overtochtskosten van en naar Nederland.....	2 000.—		
Reis- en verblijfkosten.....	2 000.—		
	27 000.—		
Bedrijfsoverschot.....	2 155 900.—		
	f 2 580 000.—		f 2 580 000.—

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijvingen.....	f 419 100.—	Bedrijfsoverschot.....	f 2 155 900.—
Beschikbaar voor reute van het bedrijfskapitaal.....	n 1 736 800.— ⁽¹⁾		
	f 2 155 900.—		f 2 155 900.—

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedragen.

Uitgaven.	1930	1929	Meer	Minder
Aandeel beheersuitgaven hoofdbureau.	f 60 000	f 60 000	—	—
Beheer en toezicht	113 300	133 957	—	f 20 657
Bediening	151 500	144 295	f 7 205	—
Brandstoffen	Memorie	Memorie	—	—
Andere bedrijfsbehoeften	10 000	15 000	—	5 000
Onderhoud	60 800	76 500	—	15 700 ⁽²⁾
Geneeskundige hulp en medicijnen	1 500	1 500	—	—
	f 397 100	f 431 252	f 7 205	f 41 357 7 205
Waarvan ten laste van:			Totaal minder	f 34 152
Hoofdstuk I	15 000	20 000		5 000
Hoofdstuk II.....	382 100	411 252		29 152

(1) Bijna 5% van het bedrijfskapitaal.

(2) Gebleken is dat niet behoef gerekend te worden op onvoorziene zware herstellingen.

	B. B. L. 1925/28		1930		1929		Meer		Minder	
	Staat.	No.	Aantal.	Totaal trac- tement.	Aantal.	Totaal trac- tement.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.
Hoofd van de bedrijfsafdeeling.....	C 20	140	1	f 15 400	1	f 15 000	—	f 400	—	—
Ingenieur 1ste klasse.....	C 20	137	—	—	1	10 400	—	—	1	f 10 400
Ingenieur 2de klasse.....	C 20	136	4	32 725	3	25 200	1	7 525	—	—
Ingenieur 3de klasse.....	C 20	135	—	—	—	—	—	—	—	—
Werktuigkundige of electro-technisch ambtenaar.....	B 12	83 en 88	1	8 100	1	7 575	—	525	—	—
Werkmeester 1ste klasse of machinist- electriciën 1ste klasse.....	B 12	82 en 87	2	12 000	2	12 000	—	—	—	—
Werkmeester of machinist-electriciën...	B 12	81 en 86	4	19 800	4	19 500	—	300	—	—
Machinist of electriciën.....	B 12	80 en 85	14	40 335	14	36 600	—	3 735	—	—
Hoofdlijnopzichter.....	B 7	—	1	5 850 (1)	—	—	1	5 850	—	—
Lijnopzichter 1e klasse.....	B 7	—	1	4 200 (1)	—	—	1	4 200	—	—
Lijnopzichter.....	B 7	—	4	12 000 (1)	6	10 380	—	1 620	2	—
Hulpmachinist.....	B 5	30	8	14 850 (2)	—	—	8	14 850	—	—
Monteur.....	B 5	28	6	8 775 (2)	—	—	6	8 775	—	—
Werkbaas.....	B 5	29	3	5 280 (2)	—	—	3	5 280	—	—
Boekhouder.....	B 15	2	1	5 400	1	2 700	—	2 700	—	—
Hoofdcmmies.....	B 9	6	1	6 600	1	6 600	—	—	—	—
1ste commies.....	B 9	5	1	4 650	1	5 100	—	—	—	450
Commies.....	B 9	4	1	2 400	1	2 300	—	100	—	—
Commies-redacteur.....	B 9a	2	1	3 600	1	3 000	—	600	—	—
Adjunct commies-redacteur.....	B 9a	1	1	2 700	1	1 800	—	900	—	—
Hulppersoneel.....	—	—	—	18 195 (3)	—	35 037	—	—	—	16 842
Aandeel in de beheersuitgaven.....	—	—	—	42 300	—	60 000	—	—	—	17 700
				f 265 190		f 253 192		f 57 390		f 45 392
Af: Wegens onvoorziene personeelsmu- tatie's.....	—	—	—	31 590 (4)	—	17 690	—	—	—	13 900
				f 233 600		f 235 502		f 57 390		f 59 292
Standplaatstoelagen.....	—	—	—	5 000	—	5 000	—	—	—	—
Aandeel in de beheersuitgaven.....	—	—	—	2 500	—	—	—	2 500	—	—
Overgangsinkomsten "B. B. L. 1925/1928"	—	—	—	Memorie	—	Memorie	—	—	—	—
				f 241 100		f 240 502		f 59 890		f 59 292
								f 598		

(1) Voor de betrekking van lijnopzichter bij den dienst voor Waterkracht en Electriciteit, bezoldigd volgens de kolommen III, IV en V van schaal B 5 der B. B. L. 1925/28, komen wegens het betrekkelijk zelfstandig karakter der werkzaamheden alleen personen in aanmerking, die in technisch en ook eenigszins in administratief opzicht reeds eenige jaren praktisch werkzaam zijn geweest en in een min of meer verantwoordelijke positie alsook in financieel opzicht volkomen betrouwbaar zijn te achten. Rekening houdende met het bijzondere werk, dat tot hun taak behoort, moeten zij een praktische opleiding hebben doorlopen, terwijl de werving bij voorkeur uit bezitters van een diploma van een ambachtsleergang dient plaats te hebben.

Het is tot nog toe niet mogelijk gebleken om op meer dan één geschikte kracht voor de vier (voor 1929, zes) beschikbare plaatsen de hand te leggen, hetgeen een gevolg is van de onvoldoende bezoldigingsregeling voor dit personeel.

De behoefte aan een volledige bezetting met ervaren krachten doet zich ernstig gevoelen en zal dit nog meer doen nu het hoogspanningsnet van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit een groote uitbreiding ondergaat. In verband daarmee is het noodzakelijk de geldelijke vooruitzichten van bedoeld personeel te verbeteren door hen van schaal B 5 naar schaal B 7 — kolommen III, IV en V over te brengen, waardoor zij in dezelfde schaal komen als de opnemers van den dienst, wier werkring van overeenkomstigen aard is.

Voorts is het met het oog op bedoelde uitbreiding noodig om voor het bedrijf in West-Preanger-Batavia te rekenen op de aanstelling van een lijnopzichter 1e klasse (schaal B 7 kolom IV) en voor het bedrijf op de Bandoengsche Hoogvlakte op een hoofdlijnopzichter (schaal B 7 kolom V), waartegen echter twee van de zes op de begrooting 1929 uitgetrokken plaatsen voor lijnopzichter kunnen vervallen.

Aangezien nog niet bekend is, welke personen voor de vervulling van genoemde betrekkingen in 1930 in aanmerking zullen komen zijn voor dat jaar de daaraan verbonden gemiddelde kosten opgebracht.

Voor 1930 moet mitsdien op een meerdere uitgave van f 22 050 — f 10 380 = f 11 670 aan bezoldiging en f 1 167 aan standplaats-toelage gerekend worden.

(2) Op de uitgaven voor 8 hulpmachinisten, 6 monteurs en 3 werkbazen resp. bedragende f 14 220, f 8 100 en f 5 280, te zamen f 27 600 is voor 1929 minder juist gerekend onder den post „hulppersoneel”. Voor 1930 zijn zij daarom afzonderlijk in de lijst van organieke betrekkingen vermeld en zijn voor de eerste twee betrekkingen tevens hogere bedragen opgebracht om redenen als hieronder toegelicht.

Bij de waterkrachtbedrijven van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit worden bij voortdurende groote moeilijkheden ondervonden om een goede bezetting te verkrijgen in de betrekkingen van monteur en hulpmachinist genoemd onder de nummers 28 en 30 van staat B 5 der B. B. L. 1925/28. Niet alleen, dat het zeer veel moeite kost geschikte personen voor deze functies te vinden, doch ook het verloop onder deze werkrachten is door de groote vraag naar dergelijke krachten door de particuliere bedrijven op betere voorwaarden zoo groot, dat daardoor reeds eenige malen de goede gang van zaken bij het bedrijf dreigde te worden verstoord.

De geringe animo om dienst te nemen en in dienst te blijven, vindt voornamelijk haar oorzaak in het feit, dat de bezoldiging, zooals die is geregeld volgens kolom II van schaal B 5, te laag is.

Het is daarom dringend noodig, in genoemde posities meer perspectief te openen en die te bezoldigen volgens de kolommen II/III van schaal B 5.

De gemiddelde jaarlijksche uitgaven aan den maatregel verbonden bedragen voor één monteur en één hulpmachinist ieder f 900. Voor 1930 is daarmee een meerdere uitgave van f 1 305 aan bezoldigingen gemoed.

(3) De post „hulppersoneel” is verlaagd kunnen worden met f 27 600 (zie noot 2); daarentegen was een verhooging noodig met f 10 758 in verband met de uitbreiding van het bedrijf in Batavia en Buitenzorg en ten behoeve van een noodzakelijk gebleken ruimere bezetting der centrales. De post is in totaal dus met f 16 842 verlaagd.

(4) De hogere attekpost wegens onvoorziene personeelsmutaties houdt verband met overplaatsing van personeel van het bedrijf naar de diverse werken in aanleg.

BEDRIJFSONTVANGSTEN.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde inkomsten.

	1930	1929	Meer.	Minder.
Wegens stroomlevering aan:				
a) Gebeo.....	f 829 500	f 682 400	f 147 100 ⁽¹⁾	
b) Papierfabriek Padalarang.....	120 000	120 000	—	
c) Radiodienst.....	644 000	644 000	—	
d) Electrificatie S. S.....	440 000	340 000	100 000 ⁽²⁾	
e) Overige inricht. S.S.....	60 000	45 000	15 000 ⁽²⁾	
f) Theeonderneming „Tjiboengoer“...	3 000	3 000	—	
g) Ned.-Ind. Gasmij.....	362 500	337 500	25 000 ⁽¹⁾	
Winsttaandeel Gebeo.....	110 000	100 000	10 000 ⁽¹⁾	
Huuropbrengst kantoor Papandajan- laan.....	1 800	1 800	—	
Andere inkomsten.....	9 200	12 940	—	f ⁽²⁾ 3 740
	f 2 580 000	f 2 286 640	f 297 100 3 740	f 3 740
		Totaal meer.....	f 293 360	

(1) Wegens geraamde toename van het verbruik.

(2) Wegens overboeking van de rente op preferente aandelen Gebeo naar „Andere ontvangsten van den algemeenen beheersdienst“ en wegens te hooge raming voor 1929.

Raming der kapitaalsuitgaven voor de werken van het bedrijf in West-Java en voor de werken in aanleg.

Omschrijving der werken.	Oorspronkelijke raming.	Vermoedelijk eind 1929 verwerkt.	Geraamd bedrag voor 1930.	Toegestaan bedrag voor 1929.	Meer.	Minder.
1. Volttooiing hoogspanningslijn Plengan—Garoet en onderstations Garoet en Soemadra.....	f 500 000	f 500 000	—	f 85 000	—	f 85 000
2. Verlenging hoogspanningslijn Plengan—Garoet tot aan Singaparna en bouw onderstation Singaparna....	250 000	250 000	—	250 000	—	250 000
3. Volttooiing hoogspanningslijn Lamadjang—Padalarang en overbrengingsleidingen via Poerwakarta naar Tjikampek en Krawang met bijbehorende onderstations.	770 000	770 000	—	35 000	—	35 000
4. Volttooiing van het electro-mechanisch gedeelte van het onderstation Depok.....	130 000	130 000	—	28 000	—	28 000
5. Overbrengingsleiding Kratjak-Rangkas Betoeng.....	300 000	150 000	f 150 000 ⁽¹⁾	300 000	—	150 000
6. Voor noodzakelijke verbeteringen en uitbreidingen aan het bestaande systeem.....	—	—	705 000 ⁽²⁾	279 000	f 426 000	—
Tezamen.....	f 1 950 000	f 1 800 000	f 855 000	f 977 000	f 426 000	f 548 000
Waarvan ten laste van:						
Hoofdstuk I.....			505 000	591 000		86 000
Hoofdstuk II.....			350 000	386 000		36 000

(1) Verwacht wordt, dat de voor 1929 toegestane fondsen in dat jaar niet geheel verwerkt kunnen worden.

(2) Voorzieningen in onderstation Buitenzorg, bouw van kleine onderstations voor stroomlevering aan het Gebeo, uitbreiding transformatorvermogen onderstations Weltevreden en Lemboersiteo, voorzieningen in de elektrische centrales, verbetering van het bestaande beveiligingssysteem tegen overspanningen en aansluiting Bantamlijn aan het waterkrachtwerk Kratjak enz.

Raming der kapitaalsuitgaven voor de werken in Oost-Java.

Omschrijving der werken.	Oorspronkelijke raming.	Vermoedelijk eind 1929 verwerkt.	Geraamd bedrag voor 1930.	Toegestaan bedrag voor 1929.	Meer.	Minder.
Voorziening in het tekort aan vermogen van het Staatswaterkrachtbedrijf in Madioen en van den aanleg van twee hoogspanningsleidingen met onderstations te Maospati en te Deloppo.....	f 370 000	—	f 370 000 ⁽¹⁾	—	f 370 000	—
Waarvan ten laste van:						
Hoofdstuk I.....			175 000	—	175 000	—
Hoofdstuk II.....			195 000	—	195 000	—

(1) De voortdurende vermeerdering van de belasting van het Staatswaterkrachtwerk Giringan aan de kali Tjatoer in de residentie Madioen heeft genoopt tot het beramen van middelen om dit werk in staat te stellen aan de reeds bestaande behoeften ook in een zeer droog jaar te kunnen voldoen en wel door den aanleg van een vergaarbak met toebehooren.

Raming der kapitaalsuitgaven voor de werken in Zuid-Sumatra.

Omschrijving der werken.	Oorspronkelijke raming.	Vermoedelijk eind 1929 verwerkt.	Geraamd bedrag voor 1930.	Toegestaan bedrag voor 1929.	Meer.	Minder.
1. Overbrengingsleiding Tes-Tjoeroep-Kepahiang-Bengkoe- loe.....	f 700 000	f 350 000	f 350 000 ⁽¹⁾	f 700 000	—	f 350 000
2. Overbrengingsleiding van Lahat naar Pageralam met bijbehorende onderstations...	425 000	—	425 000 ⁽²⁾	—	f 425 000	—
	f 1 125 000	f 350 000	f 775 000	f 700 000	f 425 000	f 350 000
Waarvan ten laste van:						
Hoofdstuk I			400 000	400 000	—	—
Hoofdstuk II.....			375 000	300 000	75 000	—

(1) Verwacht wordt, dat de voor 1929 toegestane fondsen in dat jaar niet geheel verwerkt kunnen worden.

(2) Gebleken is, dat de voorziening in de behoefte aan energie van de in aanbouw zijnde Staatsspoorwerkplaatsen te Lahat het best kan geschieden door middel van een elektrische overbrengingsleiding, aangesloten op de stoomcentrale der Boekit-Asammijnen te Tandjoeng-Enim. Aan den aanleg van deze lijn, waarvan de kosten uit de kapitaalsfondsen van den dienst der S.S. en Tr. worden bestreden, is reeds een begin van uitvoering gegeven.

Van deze lijn zal tevens partij getrokken kunnen worden voor de algemeene electriciteitsvoorziening te Lahat, terwijl het niet is uitgesloten, dat eene verlenging van de lijn naar Pageralam rendabel zal blijken te zijn; onderhandelingen ter zake zijn nog loopende. Indien deze leiden tot een gunstig resultaat, zal de bedoelde verlenging zoo spoedig mogelijk tot stand moeten komen, daar anders verschillende belangrijke objecten (in 1930 te openen ondernemingen) verloren zouden gaan, wijl zij op andere wijze in hun behoefte zouden moeten voorzien.

Voor dadelijke aansluiting komen te Pageralam en omgeving in aanmerking: een plaatselijk net en verscheidene ondernemingen en fabrieken, terwijl mag worden verwacht, dat op meer aansluitingen kan worden gerekend, aangezien de aanleg van dergelijke elektrische leidingen, evenals die van spoorwegen en wegen, bevorderend werkt op de openlegging en ontwikkeling der doorsneden streken.

Intusschen zal met den aanleg niet worden begonnen vóór dat redelijke zekerheid bestaat, dat voldoende rentabiliteit zal worden bereikt.

Teneinde ook in de toekomstige behoeften te kunnen voorzien en het electrisch bedrijf van de Gemeente Madioen, dat zijn stroom van deze centrale betreft, gelegenheid te geven zijn omvang te vergrooten, o.a. door aansluiting van omliggende plaatsen, dient de centrale te worden aangevuld met een calorische suppletiecentrale en moet het overbrengingssysteem worden uitgebreid met 2 overbrengingsleidingen en 2 onderstations te Deloppo en te Maospati, voorloopig in eenvoudigen vorm.

Uit voorzichtig gestelde ramingen is gebleken, dat de daarin te steken kapitalen na enkele jaren rendabel zullen worden, zooals uit de volgende berekening kan blijken.

De aanlegkosten der voorgenomen uitbreidingswerken worden met inbegrip van bouwrente en directiekosten geraamd op f 420 000.

Na de voltooiing van deze uitbreiding van het waterkrachtbedrijf zullen de exploitatiekosten met inbegrip van rente en afschrijving naar raming met f 48 000 per jaar stijgen.

Daartegenover staat een hoogere opbrengst wegens stroomlevering, welke in 1931 — het eerste jaar van inbedrijfstelling der uitbreidingswerken — wordt berekend op f 49 000, zoodat de exploitatiekosten reeds in dat jaar meer dan gedekt zullen zijn.

Het laat zich voorzien, dat in een periode van 5 jaren na de inbedrijfstelling der bedoelde nieuwe werken nog geleidelijk verdere aanvulling noodig zal zijn tot een totaal bedrag van rond f 330 000, de bouwrente en directiekosten inbegrepen. Daarna zal een toestand van deze werken zijn verkregen, waarbij het systeem geschikt zal zijn voor een bedrijfszekere levering van het dubbele vermogen van hetgeen thans in den natten tijd kan worden geleverd.

De totale aanlegkosten inclusief die der thans bestaande werken van het bedrijf zullen dan tot f 1 450 000 zijn gestegen terwijl de jaarlijksche exploitatiekosten daarvan, inclusief rente en afschrijving f 175 000 zullen beloopten. Tegen dien tijd zullen de inkomsten geraamd kunnen worden op f 180 000, terwijl zij zonder verdere uitbreiding tot f 220 000 zullen kunnen toenemen.

Door deze aanvullingen worden aan de leiding van het bedrijf eischen gesteld die het wenschelijk maken het niet langer als nevenbedrijf van de werkplaatsen der Staatsspoorwegen te blijven beschouwen doch het te stellen onder het beheer van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit. De noodige maatregelen daartoe worden genomen.

Voor bedoelde uitbreidingswerken is voor 1930 te rekenen op een uitgaaf van f 370 000 waarvan f 175 000 op Hoofdstuk I en f 195 000 op Hoofdstuk II.

Raming der kapitaalrekening van het Stroomleveringsbedrijf in West-Java.

BOEKINGSHOOFDEN.	Boek- waarde op 31 Decem- ber 1927. (1)	Bijge- komen ge- raamd in 1928.	Afschrij- ving geraamd in 1928.	Boek- waarde ge- raamd op 31 Decem- ber 1928.	Bijge- komen ge- raamd in 1929.	Afschrij- ving geraamd in 1929.	Boek- waarde ge- raamd op 31 Decem- ber 1929.	Bijge- komen ge- raamd in 1930.	Afschrij- ving geraamd in 1930.	Boek- waarde ge- raamd op 31 Decem- ber 1930.
1. W. K. W. Bengkok aan de Tjikapoendoeng...	f 1 861 800	—	f 23 500	f 1 837 800	—	f 24 700	f 1 813 101	—	f 25 900	f 1 787 200
2. W. K. W. Plengan aan de Tjisaroea	1 743 900	—	24 200	1 719 100	—	25 500	1 693 600	f 61 900	23 900	1 728 600
3. W. K. W. Dago aan de Tjikapoendoeng	240 200	—	4 000	236 200	—	4 200	232 000	—	4 500	247 500
4. W. K. W. Lamadjan	2 613 100	f 9 460	33 500	2 589 600	—	35 200	2 554 800	67 100	39 000	2 582 900
5. Stoomcentrale Dajeah-Kolot	939 900	—	22 500	917 400	—	23 800	893 600	—	25 300	868 300
6. Hoogspanningslijn Bandoengsche Hoogviakte met onderstation Kiara-Tjondong en Padala- rang	1 003 000	77 800	10 000	1 070 800	f 209 140	10 600	1 289 940	294 300	13 200	1 550 440
7. Hoogspanningslijn Lamadjan-Padalarang en hoogspanningslijnen via Poerwakarta naar Tjikampek, Krawang met bijbehorende onderstations	—	—	—	—	—	—	4) 683 226	—	5 600	877 626
8. Hoogspanningslijn Plengan-Garoet met onder- stations Soemadra en Garoet	—	—	—	—	—	—	4) 574 688	—	8 700	570 988
9. Verlenging hoogspanningslijn Plengan-Garoet tot aan Singaparna en bouw onderstation Singaparna	—	—	—	—	—	—	4) 287 782	—	1 800	285 982
10. Reservoirs voor seizoen accumulatie	2 735 700	400 000	19 200	3 116 500	—	22 000	3 094 500	—	23 200	3 071 300
11. W. K. W. Oebroeg	6 239 300	8 000	72 000	6 175 300	—	74 900	6 100 400	—	78 000	6 022 400
12. W. K. W. Kratjak	—	—	—	4) 5 829 317	34 865	75 000	5 789 182	—	79 000	5 710 182
13. Hoogspanningslijn Oebroeg-Anjoi met onder- stations Buitenzorg, Meester-Cornelis, Welte- vreden en Anjoi	2 827 100	216 800	40 700	3 003 200	124 740	44 000	3 083 940	247 800	46 200	3 285 540
14. Hoogspanningslijn Kratjak-Buitenzorg	—	—	—	4) 211 773	—	1 600	210 173	41 800	1 800	249 673
15. Hoogspanningslijn Oebroeg-Soekaboemi met onderstation Soekaboemi	150 600	53 200	2 000	201 800	23 245	2 100	222 945	17 500	2 200	235 245
16. Onderstation Depok	—	—	—	—	—	—	4) 137 725	—	8 000	134 725
17. Vervoer en transportmiddelen	12 800	—	4 300	8 500	—	4 300	4 200	—	4 200	—
18. Roerende inventaris	7 000	—	700	6 300	—	700	5 600	—	700	4 900
19. Kantoorgebouw Papandjaraan	22 500	—	500	22 000	—	500	21 500	—	500	21 000
20. Kantoorgebouw Buitenzorg	30 000	—	600	29 400	—	600	28 800	—	600	28 200
21. Algemeene kosten van aanleg	1 106 100	89 000	23 600	2) 1 641 500	40 000	34 000	3) 1 737 500	24 000	34 800	1 726 700
	f 21 561 900	f 804 230	f 281 900	f 28 635 960	f 431 990	f 833 700	f 30 657 661	f 761 900	f 419 100	f 30 900 461

(1) Alle bedragen zijn op honderdtallen afgerond.

(2) Met inbegrip van een bedrag van f 520 000, zijnde algemeene kosten van aanleg W. K. W. Kratjak en H. S. L. Kratjak-Buitenzorg.

(3) Met inbegrip van een bedrag van f 90 000, zijnde algemeene kosten van aanleg van het onderstation Depok H. S. L. Lamadjan-Padalarang en H. S. L. Plengan-Garoet-Singaparna enz.

(4) Overgebracht van de kapitaalrekening van de werken in aanleg.

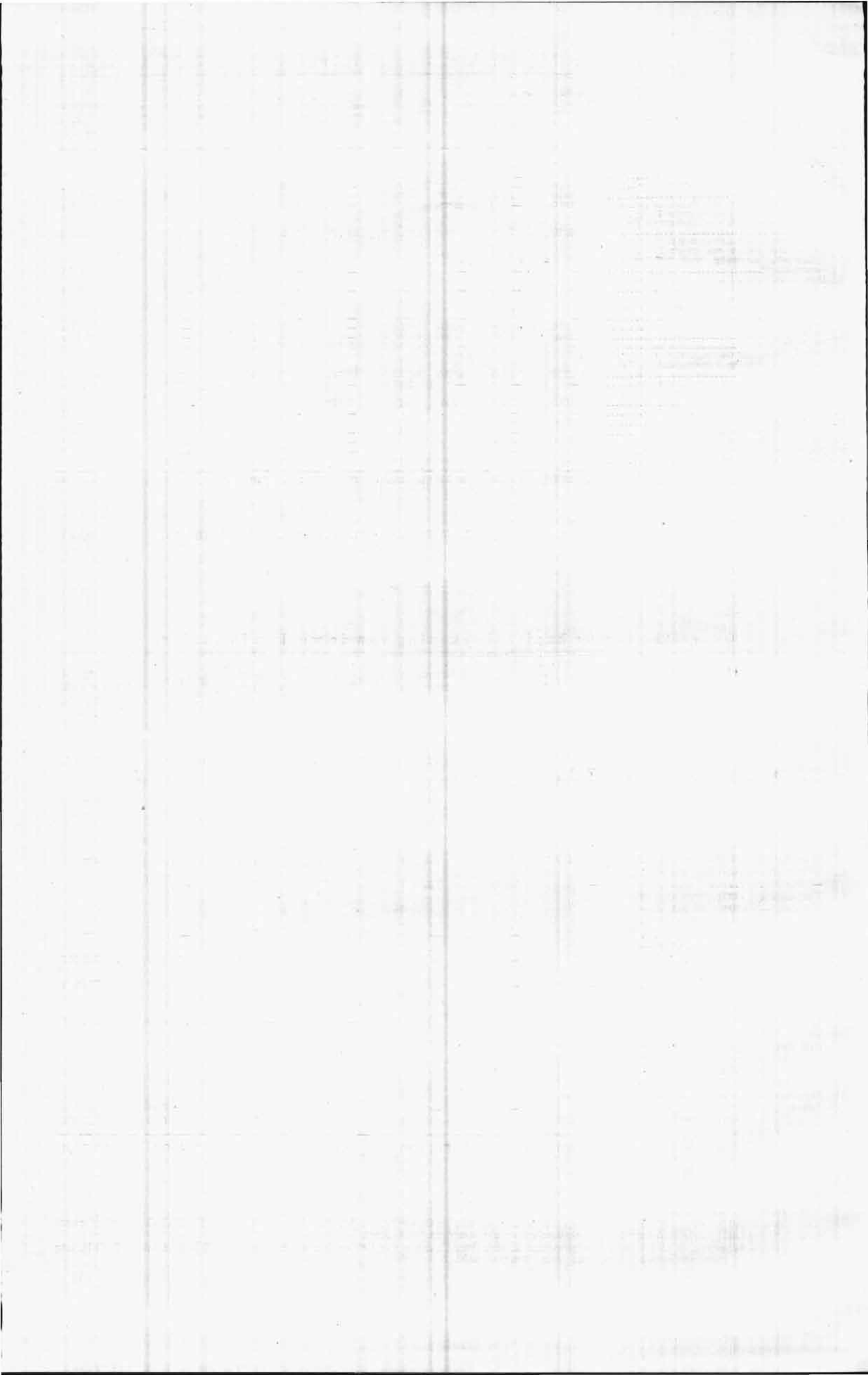
Overzicht van de kapitaalrekening van de werken in aanleg.

BOEKINGSHOOFDEN.	Boekwaarde op 31 Decem- ber 1927. (1)	Bijgekomen geraamd in 1928.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1928. (1)	Bijgekomen geraamd in 1929.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1929. (1)	Bijgekomen geraamd in 1930.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1930. (1)
1. Waterkrachtwerk Kratjak aan de Tjianten	f 5 232 100	f 275 000	f 5 829 317	over naar de kapitaalrekening van het bedrijf in West-Java.			
2. Overbrengingsleiding Kratjak- Buitenzorg	199 800	—	211 773	idem			
3. Onderstation Depok	—	96 400	99 292	f 31 530	f 137 725	—	idem
4. Overbrengingsleiding Lamadjan — Padalarang en overbrengings- leidingen via Poerwakarta naar Tjikampek en Krawang met bij- behorende onderstations	2 000	770 000	795 220	39 120	883 226	—	idem
5. Overbrengingsleiding Plengan — Garoet	—	500 000	515 000	27 950	574 688	—	idem
6. Verlenging hoogspanningslijn Plengan — Garoet tot aan Sin- gaparna en bouw onderstation Singaparna	—	—	—	279 400	287 782	—	idem
7. Overbrengingsleiding Kratjak- Rangkasbetoeng	—	—	—	150 000	154 500	f 154 900	f 323 317
8. Overbrengingsleiding Tes-Tjoe- roep-Kepahiang Bengkoeloe	—	—	—	350 000	360 500	361 400	754 372
9. Overbrengingsleiding van Lahat naar Pagaram met bijbehoo- rend onderstation	—	—	—	—	—	440 800	453 818
10. Ter voorziening in het tekort aan vermogen van het Staats- waterkrachtwerk in Madioen en van den aanleg van twee hoogspanningsleidingen met on- derstations te Maospati en te Deloppo	—	—	—	—	—	332 000	393 460
Algemeene kosten van aanleg.	485 600	73 475	(*) 590 348	55 085	(*) 41 306	76 000	122 064
	f 5 919 500	f 1 714 875	f 8 040 950	f 933 085	f 2 439 727	f 1 414 900	f 2 047 031

(1) Inclusief bouwrente.

(2) Een bedrag van f 520 000, zijnde algemeene kosten van aanleg W. K. W. Kratjak en H. S. L. Kratjak-Buitenzorg over-
gebracht naar de kapitaalrekening van het stroomleveringsbedrijf in West-Java.

(3) Een bedrag van f 90 000, zijnde algemeene kosten van aanleg van het onderstation Depok, H. S. L. Lamadjan-Padalarang
enz. en H. S. L. Plengan-Garoet-Singaparna enz. overgebracht naar idem.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 9.

**BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.**

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE LANDSDRUKKERIJ.

**TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.**

LANDSDRUKKERIJ.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

De bedrijfsuitgaven zijn voor 1930 geraamd op *f* 1 229 700 tegen *f* 1 113 450 in 1929, dus op *f* 116 250 hooger en wel in verband met een grootere aanvulling van den papiervoorraad, noodzakelijk geworden door de toename van den omzet en door de omstandigheid, dat het aanwezige surplus in 1930 voor het grootste gedeelte zal zijn verwerkt. Voorts moet gerekend worden op een personeelsuitbreiding met 3 opzieners-drukkerij, alsmede op een positieverbetering van de afdeelingshoofden en het opzienerspersoneel benevens op enkele andere verhoogde personeelsuitgaven.

De ontvangsten konden in verband met den te verwachten grooteren omzet, welke verwachting is gegrond op de uitkomsten der laatste jaren, worden geraamd op *f* 1 817 000 tegen *f* 1 711 000 in 1929, mitsdien *f* 106 000 hooger.

Nadat uit het bedrijfsoverschot — w.o. verstaan wordt, hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle uitgaven, (dus ook die voor bijdragen aan het Land voor de pensioenen der ambtenaren, verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden, overtochtskosten van en naar Nederland) — groot *f* 548 800, een afschrijving volgens den levensduur der installaties en andere bedrijfsbezittingen ad *f* 122 200 is gereserveerd, wordt een bedrijfswinst verkregen van *f* 426 600.

Boven de gemiddelde leeningsrente ad *f* 150 200, berekend ad 6% over het kapitaal op 1 Januari 1930 + 3% over de uitbreiding daarvan in 1930, wordt mitsdien een batig saldo voor 's Lands schatkist verwacht van *f* 276 400.

Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar de ondervolgende gespecificeerde ramingen van de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven en van de ontvangsten.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.		ONTVANGSTEN.	
Algemeene kosten.....	<i>f</i> 72 400	Afgeleverd druk- en bindwerk.....	<i>f</i> 1 665 000
Grondstoffen.....	538 000	Javasche Courant en andere periodieken.....	150 000
Rechtstreeksche bedrijfskosten.....	592 000	Andere ontvangsten.....	2 000
Stroom.....	13 900		
Onderhoud.....	13 400		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I.....	Memorie		
" II.....	<i>f</i> 1 229 700		
	<i>f</i> 1 229 700		
Bijdrage aan het Land voor het pensioen der ambtenaren (1).....	<i>f</i> 31 000		
Verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden.....	3 000		
Overtochtskosten van en naar Nederland.....	4 500		
	38 500		
Bedrijfsoverschot.....	548 800		
	<i>f</i> 1 817 000		<i>f</i> 1 817 000

(1) In verband met de uitkomsten van het afgelopen jaar.

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijvingen.....	<i>f</i> 122 200	Bedrijfsoverschot.....	<i>f</i> 548 800
Rente à 6%.....	150 200		
Batig saldo voor 's Lands schatkist.....	276 400		
	<i>f</i> 548 800		<i>f</i> 548 800

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Algemeene kosten....	f 72 400	f 72 400	—	—
Grondstoffen.....	538 000	458 850	f 79 150 ⁽¹⁾	—
Rechtstreeksche bedrijfskosten.....	592 000	554 940	37 060 ⁽²⁾	—
Stroom.....	13 900	13 860	40	—
Onderhoud.....	13 400	13 400	—	—
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting.....	f 1 229 700	f 1 113 450	f 116 250	—
waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I.....	Memorie	Memorie	—	—
„ II.....	f 1 229 700	f 1 113 450	f 116 250	—

(¹) Voor 1930 is op een grootere aanvulling van den papiervoorraad te rekenen, mede doordat het aanwezige surplus, dat van sommige papersoorten bestond, grootendeels verwerkt zal zijn.

(²) Gerekend wordt op de verwerking van een grooter aantal bestellingen dan in het vorig jaar, in verband waarmede ook de ontvangsten wegens afgeleverd druk- en bindwerk hooger zijn geraamd.

In het bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, kantoor- en lokaalbehoefden en verdere kosten van algemeen beheer volgens nevenstaande opgave.

	B.B.L. 1925/1928.		1930		1929		Meer.	Minder.
	Staat.	Volg. No.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.		
Directeur.....	C 18	22	1	f 13 800	1	f 15 000	—	f 1 200 ^(*)
Onderdirecteur.....	C 18	21	1	8 700	1	10 000	—	1 300 ^(*)
Gediplomeerd Technisch ambtenaar..	B 12	92	1	9 000	1	9 000	—	—
Hoofdboekhouder..	B 15	4	1	8 025	1	7 500	f 525 ^(*)	—
Boekhouder.....	B 15	2	1	4 800	1	5 400	—	600 ^(*)
Adjunct-boekhouder	B 15	1	2	6 000	2	5 720	280 ^(*)	—
Commies-kashouder	B 10	41	1	3 600	1	5 400	—	1 800 ^(*)
Commies.....	B 9	99	1	4 500	1	4 000	500 ^(*)	—
Adjunct-Commies..	B 9	3	1	1 080	1	1 080	—	—
Magazijnmeester..	B 10	40	1	4 800	1	4 800	—	—
Eerste Corrector..	B 9	101	1	3 800	1	2 950	850 ^(*)	—
Tweede Corrector..	B 9	100	1	3 800	1	3 800	—	—
Eerste Expeditour..	B 5	39	1	4 500	1	4 850	—	350 ^(*)
Tweede Expeditour..	B 5	88	1	1 635	1	1 985	—	350 ^(*)
Hoofd der zetterij..	B 5	45	1	6 900	1	6 000	900 ^(*)	—
Opziener der zetterij.	B 5	41	1	4 950	1	4 500	450 ^(*)	—
Hoofd der drukkerij	B 5	44	1	6 900	1	6 000	900 ^(*)	—
Opziener der drukkerij	B 5	42	4	12 225	1	3 000	9 225 ^(*)	—
Hoofd der stereotypaafdeling	B 5	46	1	6 600	1	5 700	900 ^(*)	—
Hoofd der binderij..	B 5	1	1	4 500	1	3 600	900 ^(*)	—
Letterzetters en drukkers 1e kl.....	B 5	37	16	50 200	16	50 200	—	—
Letterzetters en drukkers 2e kl.....	B 5	36	8	18 700	8	18 700	—	—
Letterzetters en drukkers 3e kl.....	B 5	35	11	19 800	11	19 800	—	—
Leerling-letterzetters en drukkers.....	B 5	34	17	18 400	17	18 400	—	—
Monteur.....	B 5	43	1	1 620	1	1 620	—	—
Bankwerker.....	B 5	40	1	3 300	1	3 300	—	—
Hulppersoneel.....				230 000		222 200	7 800 ^(*)	—
				f 461 635		f 443 455	f 23 380	f 5 200
Af: wegens onvoorziene personeelmutaties.....				11 635		11 800	—	165
				f 450 000		f 431 655	f 23 380	f 5 035
Standplaatsoelagen..				12 600		11 750	850	—
Overgangskosten B.B.L. 1925/1928..				1 000		1 500	—	500
Kantoorbehoefden..				600		650	—	50
Verderekosten van algemeen beheer...				900		900	—	—
Kosten van regeeringstelegrammen..				600		500	—	—

- (1) Ten gevolge van regelmatige weddeverhoogingen.
- (2) In verband met de mutaties.
- (3) In verband met de in 1929 aan te schaffen snelpersen is voort uitbreiding van het hulppersoneel noodig, terwijl voorts moet worden gerekend op regelmatige weddeverhoogingen van het in dienst zijnde personeel.
- (4) Voor het regelen der werkzaamheden voor ruim 60 snellen degelpersen benevens 10 rotatiepersen, voor het toezicht en de controle op de machines zelve alsmede voor de technische perscorrectie van alle drukwerken staan het Hoofd der afdeling Drukkerij van de Landsdrukkerij twee opzieners (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom III) ter zijde, waarvan een als tijdelijke kracht werkzaam is en uit den post „hulppersoneel” wordt betaald.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Afgeleverd druk- en bindwerk.	f 1 665 000	f 1 550 000	f 115 000 ⁽¹⁾	—
Javasche Courant en andere periodieken....	150 000	160 000	—	f 10 000 ⁽²⁾
Andere ontvangsten...	2 000	1 000	1 000 ⁽²⁾	—
	f 1 817 000	f 1 711 000	f 116 000	f 10 000

(1) In verband met de verwerking van een grooter aantal bestellingen dan in het vorig jaar.

(2) Aan de hand van de uitkomsten van afgelopen jaren.

Ter voorkoming, dat deze correctie zich al te veel ophoopt met als gevolg daarvan stilstand der persen, is het voor de economie van het bedrijf dringend noodig, dat dit aantal met twee opzieners wordt uitgebreid. Dit zal te meer klemmen, wanneer de 8 snelpersen, waarvoor op de begrooting voor 1929 gelden zijn uitgetrokken in bedrijf zullen zijn gesteld.

Aangezien het minder juist is, dat een der aanwezige opzieners uit den post hulppersoneel wordt bezoldigd, is de formatie met drie opzieners uit te breiden, tegen gelijktijdige vermindering van den post „hulppersoneel” met het ten behoeve van bedoelde tijdelijke kracht uitgetrokken bedrag, waarmede dan een formatie aan opzieners is verkregen, die, gelet op het in gebruik zijnd aantal persen, nog heel wat kleiner is dan in verschillende particuliere drukkerijen wordt aangetroffen.

De gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen f 9 900 aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 990 aan standplaats-toelagen, waartegenover staat een vermindering ad f 2 988 van den post „hulppersoneel”.

Voor 1930 zal op een meerdere uitgaaf van f 7 425 aan bezoldigingen en f 745 aan standplaats-toelagen moeten worden gerekend tegen gelijktijdige vermindering van den post „hulppersoneel” met f 2 240.

(5) Het tempo, waarin sinds den toenemenden omvang van de Landsdrukkerij moet worden gewerkt, teneinde aan den toevloed van bestellingen regelmatig te kunnen voldoen, maakt het noodig om over goed geschoolde en ervaren krachten in de toezicht houdende en leidende betrekkingen te kunnen blijven beschikken en de aanwezige krachten zooveel mogelijk aan het bedrijf te binden.

Aangezien het bedrijfsbelang het dus noodzakelijk maakt verloop zooveel mogelijk te voorkomen, is het dringend noodig gebleken de geldelijke positie van de opzieners en de afdelingshoofden ter Landsdrukkerij te verbeteren.

Volgens de voor deze personeelsgroepen en dezelfde categoriën bij den Topografischen Dienst en de Volkslectuur noodig geachte uniforme bezoldigingsregeling, behooren:

- a. voor den opziener der zetterij en dien der drukkerij thans bezoldigd volgens schaal B 5 kolom III met een hooger maximum salaris ad f 50.— dan in die kolom is genoemd, ook kolom IV te worden opengesteld;
- b. de hoofden der drukkerij en der zetterij, thans bezoldigd volgens schaal B 5 kolom IV met een hooger maximum ad f 75 dan in die kolom is genoemd, te worden overgebracht naar kolom V met een doorlopend f 50 hoogere bezoldiging dan de bedragen in die kolom aangegeven.

Aangezien de positie van de hoofden der binderij en der stereotypieafdeeling niet minder belangrijk is dan die der beide andere afdeelingen en dan ook op dezelfde wijze of nagenoeg dezelfde wijze is geregeld, en het zeer in het belang van het bedrijf is dat ook in deze betrekkingen over ervaren en in het bedrijf goed ingewerkte krachten blijvend kan worden beschikt, behooren zij op dezelfde wijze te worden bezoldigd.

Ten slotte dient volgens die bezoldigingsregeling te worden ingesteld de betrekking van hoofdopziener, bezoldigd volgens schaal B 5 kolom V.

Voor 1930 behoeft evenwel nog niet op tewerkstelling van zoodanige krachten te worden gerekend.

De kosten van de onder a en b genoemde positieverbeteringen zullen gemiddeld 's jaars bedragen f 2 100 resp. f 6 750.

Voor 1930 zullen zij voor de twee opzieners f 900 en voor de afdelingshoofden f 3 600 beloozen.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Omschrijving der werken.	Geraamd voor 1930.	Toege- staan voor 1929.	Meer.	Minder
Letters en letterspecie.	f 30 000 ⁽¹⁾	f 55 000	—	f 25 000
Machineriën	—	85 000	—	85 000
	f 30 000	f 140 000	—	f 110 000
Waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I.....	f 15 000	f 125 000	—	f 110 000
" II.....	15 000	15 000	—	—

(1) Voor gewone aanvulling wegens buiten gebruik gesteld lettermateriaal.

Raming der kapitaalrekening.

	Boekwaarde volgens jaar- verslag 1927 op 31 Decem- ber 1927.	Bijgeko- men ge- raamd in 1928.	Afschrijving in 1928 (vol- gens nadere raming).	Boekwaarde geraamd op 31 December 1928.	Bijgeko- men ge- raamd in 1929.	Afschrijving in 1929 (vol- gens nadere raming).	Saldo geraamd op 31 Decem- ber 1929.	Bijgeko- men ge- raamd in 1930.	Afschrijving geraamd in 1930.	Saldo geraamd op 31 Decem- ber 1930.
Gebouwen.	f 1 646 615 84	—	f 85 025 84	f 1 611 590 —	—	f 25 030 —	f 1 576 560 —	—	f 35 030 —	f 1 541 530 —
Krachtinstallatie	67 290 04	—	1 900 04	65 390 —	—	1 900 —	63 490 —	—	1 900 —	61 590 —
Drukkerij-inventaris.	785 427 55	—	45 777 55	739 650 —	f 85 000 —	45 770 —	778 880 —	50 000 —	728 880 —	—
Letters en letterspecie.	34 937 15	f 28 000 —	26 097 15	36 840 —	55 000 —	28 890 —	62 950 —	f 30 000 —	34 390 —	58 560 —
Mebilaire	8 850 65	—	879 65	7 980 —	—	880 —	7 100 —	—	880 —	6 220 —
Vrachtauto's	1 —	—	—	1 —	—	—	1 —	—	—	1 —
Verhuizing	5 744 92	—	2 874 92	2 870 —	—	2 870 —	—	—	—	—
	f 2 548 876 15	f 28 000 —	f 112 555 15	f 2 464 321 —	f 140 000 —	f 115 840 —	f 2 488 981 —	f 30 000 —	f 122 200 —	f 2 396 781 —

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 10.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE GOUD- EN ZILVERMIJNEN IN
BENKOELEN.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

GOUD- EN ZILVERMIJNEN IN BENKOELEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

Door de zeer voorzichtige ramingen van den ertsvoorraad zal in 1930 doorgewerkt kunnen worden. Het erts blijkt ondergronds over een bredere strook met winst af te bouwen te zijn en voorts vallen de dagbouwen wat hunne ertsvoorraden betreffen mede. Naar gebleken is, zal voor 1929 overeenkomstig de begrootingsraming op 40 000 ton ondergronds aanwezig hoeveelheid erts gerekend kunnen worden. Daarvan zullen in dat jaar 20 000 ton worden verwerkt, terwijl voorts 20 000 ton in dagbouw zal worden gewonnen, zoodat ulto. 1929 nog een evengroote hoeveelheid erts ondergronds aanwezig zal zijn. De mijn zal alsdan op dezelfde basis als thans tot ver in 1930 blijven doorwerken. Het is zelfs niet uitgesloten, dat voor het geheele jaar 1930 voldoende erts van goede kwaliteit aanwezig zal zijn.

Evenals in 1928 en 1929 is deze begrooting opgezet voor een productie van 40 000 ton. De bedrijfsuitgaven voor 1930 zijn begroot op *f* 1 121 350 (waarin begrepen *f* 45 000 voor uitkeeringen aan het personeel in verband met de liquidatie van het bedrijf) tegen *f* 1 147 000 voor 1929.

De opbrengst aan edele metalen voor 1930 is evenals voor 1928 en 1929 getaxeerd op *f* 1 440 000, waarbij de zilverprijs op *f* 40 per kg. is gesteld.

De stroomlevering aan derden uit het waterkrachtwerk bij het meer van Tais zal, naar raming aan de hand van de uitkomsten van 1928 *f* 52 000 opbrengen, terwijl de andere ontvangsten op *f* 22 000 zijn getaxeerd.

Het bedrijfsoverschot, waaronder wordt verstaan hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle uitgaven (dus ook die voor bijdrage aan het Land voor de pensioenen der ambtenaren, verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden, onderstanden, reis- en verblijfkosten naar, van en in Nederland en Nederlandsch-Indië) wordt aan de hand van het bovenstaande geraamd op *f* 365 650.

Tot en met 1927 bedroeg dit overschot volgens het jaarverslag *f* 3 279 000; voor 1928 wordt een overschot verwacht van *f* 585 600, terwijl dit voor 1929 is geraamd op *f* 342 000. Totaal kan dus tot en met 1930 aan bedrijfsverschotten worden gerekend op *f* 4 572 250.

Het totaal in het bedrijf gestoken kapitaal bedroeg op ultimo 1927 *f* 8 933 000 (waarin een bedrag van *f* 1 453 000 aan rente op rente). Hierin is begrepen een bedrag van *f* 2 708 000 (waarin *f* 741 000 voor rente op rente) hetwelk in 1905 t/m 1922 door den Opsporingsdienst aan exploratie van de thans in ontginning zijnde objecten is uitgegeven; verder een bedrag van *f* 2 243 000 (waarin *f* 224 000 voor rente op rente) voor de oprichting van het krachtwerk te Tais en een bedrag van *f* 3 982 000 (waarin *f* 488 000 voor rente op rente) voor de eigenlijke ontginning der mijnen.

Sindsdien zijn geen nieuwe kapitalen in het bedrijf gestoken.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

Uitgaven.	Bedrag.	Ontvangsten.	Bedrag.
Algemeene kosten waaronder aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor van 's Lands mijnbouwproducten.....	f 214 350	Opbrengst van het erts	f 1 440 000
Bijzondere kosten der werkkrachten.....	201 000	Opbrengst van aan derden geleverde elektrische energie.....	52 000
Mijnontginning en voorbereiding.....	324 000	Huishuur dienstwoningen.....	12 000
Onderhoud.....	24 000	Premie geneeskundige behandeling.....	1 400
Bediening en onderhoud dienstauto's.....	8 000	Andere ontvangsten..	8 600
Ertsverwerking.....	298 000		
Laboratorium.....	11 000		
Stroomopwekking.....	41 000		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I	f 90 000		
" II	1 031 350		
Bijdragen van het bedrijf v/h pensioen der ambtenaren..	f 15 000		
Verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgeld en onderstanden.....	2 000		
Reis- en verblijfkosten.....	5 000		
Overtochtskosten van en naar Nederland.....	5 000		
	27 000		
Bedrijfsoverschot.....	365 650		
	f 1 121 350		
			f 1 514 000
	f 1 514 000		f 1 514 000

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930	1929	Meer.	Minder.
Algemeene kosten w.o. aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor van 's Lands Mijnbouwproducten.....	f 214 350	f 203 000	f 11 350 ⁽¹⁾	—
Bijzondere kosten der werkkrachten.....	201 000	201 000	—	—
Mijnontginning en voorbereiding.....	324 000	297 000	27 000 ⁽²⁾	—
Onderhoud.....	24 000	18 500	5 500 ⁽³⁾	—
Bediening en onderhoud dienstauto's.....	8 000	8 000	—	—
Ertsverwerking.....	298 000	348 000	—	f 50 000 ⁽⁴⁾
Laboratorium.....	11 000	18 500	—	7 500 ⁽⁴⁾
Stroomopwekking.....	41 000	53 000	—	12 000 ⁽⁴⁾
Totaal.....	f 1 121 350	f 1 147 000	f 43 850	f 69 500
				25 650
waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I.....	90 000	150 000	—	60 000
Hoofdstuk II.....	1 031 350	997 000	34 350	—

(1) Verminderd met rond f 30 000 in verband met de uitkomsten 1928 en vermeerdert met een bedrag van f 45 000 voor uitkeeringen aan het personeel in verband met de liquidatie van het bedrijf. Het aandeel der kosten van het Technisch-economisch adviesbureau is overgebracht naar post 801.

(2) Wegens meerder houtverbruik.

(3) Meerdere reparaties.

(4) Wegens mindere aanschaffing uit Europa in verband met de liquidatie van het bedrijf.

In het bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen enz. kantoor- en lokaalbehoefden en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave.

Betrekking.	Staat en volgnummer.	1930.		1929.		Meer.	Minder.
		Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.		
Hoofdingenieur, leider van het bedrijf.....	C 20: 162	1	f 16 200	1	f 16 200	—	—
Ingenieur 2e klasse (a).....	C 20: 150	2	19 200	1	9 225	f 9 975 ⁽¹⁾	—
Bedrijfsarts 1e klasse (b).....	C 21: 113	—	—	1	13 200	—	f 13 200 ⁽²⁾
Bedrijfsarts (b).....	C 21: 112	1	(d) 7 800	—	—	7 800 ⁽²⁾	—
Boekhouder 1e klasse.....	B 15: 3	1	4 100	1	6 600	—	2 500 ⁽²⁾
Technisch ambtenaar (a).....	B 12: 97	—	—	1	9 000	—	9 000 ⁽¹⁾
Technisch ambtenaar (c).....	B 12: 88	1	8 100	—	—	8 100 ⁽¹⁾	—
Hoofdopzichter (a).....	B 12: 96	3	19 200	2	12 400	6 800 ⁽²⁾	—
Opzichter 1e klasse (a).....	B 12: 95	4	17 600	3	15 600	2 000 ⁽¹⁾	—
Opzichter (a).....	B 12: 94	2	7 175	3	9 975	—	2 800 ⁽²⁾
Opziener 1e klasse (a).....	B 5: 49	1	5 100	1	4 700	400 ⁽²⁾	—
Opziener (a).....	B 5: 48	1	3 050	1	3 000	50 ⁽²⁾	—
Opzichter der werkrachten.....	B 3: 66	1	3 000	1	3 000	—	—
Magazijnmeester.....	B 10: 48	1	5 400	1	5 400	—	—
Commies-kashouder.....	B 10: 47	1	4 200	1	2 850	1 350 ⁽²⁾	—
Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel.....			52 725		52 725	—	—
			f 172 850		f 163 875	f 8 975	f 27 500
Af: voor onvoorziene personeelmutatie's.....			5 600		4 900	8 975	—
			f 167 250		f 158 975	—	—
Standplaatstoelagen.....			9 500		Memorie.	9 500	—
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928.....			2 500		1 787	713 ⁽²⁾	—
Verdere kosten voor algemeen beheer.							
Overwerk- en Zondaggelden en belooningen.....			f 11 800		f 11 800	—	—
Schrijf- en teekenbehoefden.....			3 000		3 000	—	—
Agentschap Benkoelen.....			6 000		6 000	—	—
Regeringstelegrammen.....			2 000		2 000	—	—
Sociale zorgen.....			1 500		1 500	—	—
Uitkeeringen aan het personeel in verband met de liquidatie van het bedrijf.....			45 000		—	45 000 ⁽⁴⁾	—

(a) Personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw.

(b) Personeel van den Dienst der Volksgezondheid.

(c) Personeel van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

(d) W.o. f 1 800 voor vergoeding wegens gemis aan voldoende particuliere praktijk.

(1) Overeenkomstig de bezetting op ultimo 1928 (zie ook de algemeene toelichting van den Dienst van den Mijnbouw).

(2) Wisseling personeel.

(3) In verband met periodieke weddeverhoogingen.

(4) Bij de liquidatie van de Goud- en Zilvermijnen in Benkoelen zal er naar worden gestreefd den afbouw en de bewerking der ertsen tot het laatst toe rendabel te doen blijven, in verband waarmede tot het einde de inrichtingen en het personeel vrijwel op volle capaciteit en sterkte zullen moeten doorwerken.

Daarna zal het aldaar werkzaam zijnd tijdelijk personeel, voor zoover daarvoor geen ander passend emploi in 's Landsdienst zal kunnen worden gevonden, van zijn tewerkstelling moeten worden ontheven, waardoor het zonder bepaalde voorziening, geheel buiten inkomsten zoude geraken.

Onder de gegeven omstandigheden zal het personeel n.m.l. geen voldoende gelegenheid kunnen worden gegeven om zoo noodig tijdig naar een andere betrekking om te zien. Ten einde nu ontijdig verloop te voorkomen maakt het bedrijfsbelang het noodzakelijk, dat betrokkenen daarvoor worden schadeloos gesteld. Ook de billijkheid brengt het mede deze uitgaven te doen, aangezien zij zonder eigen schuld of toedoen voor korten of langen tijd buiten betrekking komen. De bedoelde schadeloosstelling zou kunnen worden gegeven door toekenning van gratificaties van ten hoogste zes maanden salaris per persoon, alsmede door betrokkenen toe te staan op 's Landskosten hun geheelen inboedel te doen inpakken en vervoeren naar de plaats, waar zij zijn aangeworven.

Deze kosten worden in totaal op f 45 000 geraamd.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930	1929	Meer.	Minder.
Opbrengst van het erts.....	(¹) f 1 440 000	f 1 440 000	—	—
Opbrengst van aan derden geleverde elektrische energie.	52 000	50 000	f 2 000 ⁽²⁾	—
Huishuur.....	12 000	14 000	—	f 2 000 ⁽²⁾
Premie geneeskundige behandeling....	1 400	1 400	—	—
Andere ontvangsten.	8 600	8 600	—	—
Totaal.....	f 1 514 000	f 1 514 000	f 2 000	f 2 000

(1) Geraamd is een productie van 40 000 ton erts met een gemiddelde opbrengst van f 36.— per ton.

(2) In verband met de uitkomsten 1928.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 11.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE BANGKATINWINNING.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

BANGKATINWINNING.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

De productie is voor 1930 geraamd op netto 200 000 quintalen (= 325 000 picol) tegen 203 000 quintalen (= 330 000 picol) voor 1929. De mindere raming houdt verband met te verwachten lagere tinrijkheid der groote mijnen.

De bedrijfsuitgaven zijn voor 1930 geraamd op *f* 18 444 375 of *f* 690 375 hooger dan voor 1929 uitgetrokken, hetgeen hoofdzakelijk is toe te schrijven aan de in 1930 verwachte hoogere ontginningskosten, als gevolg deels van de lagere tinrijkheid der groote mijnen, deels van de uitbreiding van het bodemonderzoek ten behoeve van het snellere tempo van de mechanisatie van het bedrijf alsmede van het overbrengen van den post voor algemeene verkenning van het eiland Bangka van de kapitaalsuitgaven naar de exploitatieuitgaven.

Volgens de volledige bedrijfsrekening, waarop ook alle bijkomstige personeelskosten (bijdrage aan het Land voor pensioenen, verlofsbezoldigingen, nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden, onderstanden, reis- en verblijfkosten naar, van en in Nederland en Nederlandsch-Indië) geboekt worden en bovendien rekening wordt gehouden met de gebruikelijke afschrijvingen, zullen de volledige kosten van het product, na aftrek van de z.g. „andere ontvangsten” bedragen *f* 19 426 675 wat neerkomt op een kostprijs van *f* 97.13 per quintaal (= *f* 59.99 per picol tin).

De ontvangsten zijn geraamd naar een prijs van *f* 228.75 per quintaal (*f* 141.27 per picol). Echter is aangenomen, dat bij eenige verbetering van den oogenblikkelijken markttoestand een prijs van *f* 245.— per quintaal of *f* 151.32 per picol zal worden bereikt. Rekening houdend met de verdere ontvangsten van het bedrijf kan een totaal-ontvangst van *f* 46 741 000 (1) worden becijferd, alsmede een extra-ontvangst van *f* 3 250 000 bij verbetering van het tegenwoordig prijspeil.

Nadat uit het bedrijfsoverschot, waaronder verstaan wordt hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle uitgaven (dus ook die voor bijdragen aan het Land voor de pensioenen der ambtenaren, verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden, onderstanden, reis- en verblijfskosten naar, van en in Nederland en Nederlandsch-Indië, opleidingskosten enz.) groot *f* 31 331 625 een afschrijving volgens de levensduren der installaties en andere bedrijfsbezittingen ad *f* 1 758 300 is gereserveerd, wordt een bedrijfswinst verkregen van *f* 29 573 325.

Boven de gemiddelde leeningsrente, berekend ad 6% over het op ultimo Februari 1930 in het bedrijf gestoken kapitaal plus 3% over de uitbreiding daarvan in het exploitatiejaar 1930, blijft mitsdien, na de reeds genoemde afschrijving, een batig saldo voor 's Lands schatkist over van *f* 28 237 551.

(1) Waarin begrepen een bedrag van *f* 991 000 aan andere bedrijfsontvangsten.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

Uitgaven.	Bedrag.	Ontvangsten.	Bedrag.
A. Winning.			
Sectiebodemonderzoek	f 520 000	Verkoop van tin.....	f 49 000 000
Ontginningen (grootte mijnen, kleine mijnen, aankoop slakken tin)	9 200 000	Verstrekking van rijst.....	120 000
Smelting (kolenbranderijen, verwerking erts, slakken en onzuiver tin).....	1 700 000	Verstrekking van mijnwerkersgereedschappen.....	12 000
Laboratorium.....	80 000	Huishuur van dienstwoningen	70 000
Kosten der machinale hulp (algemeene kosten der werkplaatsen, verrichtingen in de werkplaatsen, machinale hulp aan de mijnen).....	1 810 000	Premie geneeskundige behandeling.....	4 000
Electriciteitsbedrijf.....	1 150 000	Stroomlevering.....	100 000
Transportbedrijven:		Huurkoop van baggermolens door de fa. Volker....	835 000
Tramdienst.....	120 000	Andere ontvangsten.....	300 000
Autodienst.....	270 000		
Sleepdienst.....	90 000		
Kassen, magazijnen en tinstapelplaatsen.....	200 000		
Hospitaaldienst.....	300 000		
Werving en repatriatie.....	900 000		
Algemeene kosten.....	1 242 375		
Uitgaven ten behoeve van derden.....	451 000		
	f 18 013 375		
B. Vervoer en verkoop.			
Vracht, laad- en lossingskosten	f 305 000		
Kosten tinpark Tandjoengpriok.....	25 000		
Verdere kosten	101 000		
	f 431 000		
C. Aankoop van door de bevolking der Lima Kotta (Sumatra's Westkust) gewonnen tin.			
	Memorie.		
Totaal der uitgaven:			
	A. f 18 013 375		
	B. 431 000		
	C. Memorie.		
	f 18 444 375		
Waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I.....	f 1 500 000		
Hoofdstuk II.....	16 944 375		
Reis- en verblijfkosten.....	f 20 000		
Bijdrage aan het land voor het pensioen der ambtenaren	125 000		
Verlofs- en nonactiviteitstractementen, wachtgelden en onderstanden.....	40 000		
Overtochtskosten van en naar Nederland.....	30 000		
	215 000		
Bedrijfsoverschot.....	31 331 625		
	f 49 991 000		f 49 991 000

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijvingen.....	f 1 758 300 ⁽¹⁾	Bedrijfsoverschot.....	f 31 331 625
Rente à 6% over het bedrijfskapitaal.....	1 335 774 ⁽²⁾		
Batig saldo voor 's Lands schatkist.....	28 237 551		
	f 31 331 625		f 31 331 625

(1) Incl. f 250 000 afschrijving op het materieel der overeenkomsten met de fa. Volker.

(2) Incl. f 135 000 rente over idem.

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedragen.

Hoofden van uitgaven	Bedrag.		Meer.	Minder.
	1930.	1929.		
A. Winning.				
Sectiebodemonderzoek .	f 520 000	f 440 000	f 80 000 ⁽¹⁾	—
Ontginningen (grooten mijnen, enz.)	9 200 000	8 820 000	380 000 ⁽²⁾	—
Smelting (kolenbranden rijen, enz.)	1 700 000	1 792 000	—	f 92 000 ⁽³⁾
Laboratorium	60 000	60 000	—	—
Kosten der machinale hulp	1 810 000	1 810 000	—	—
Electriciteitsbedrijf	1 150 000	1 150 000	—	—
Transportbedrijven:				
Tramdiens	120 000	120 000	—	—
Autodienst	270 000	200 000	70 000 ⁽⁴⁾	—
Sleepdienst	90 000	100 000	—	10 000 ⁽⁵⁾
Kassen, magazijnen en tinstapelplaatsen	200 000	200 000	—	—
Hospitaaldienst	300 000	300 000	—	—
Werving en repatriatie	900 000	900 000	—	—
Algemeene kosten (a)	1 242 375	1 000 000	242 375 ⁽⁶⁾	—
Uitgaven ten behoeve van derden	451 000	437 000	14 000 ⁽⁶⁾	—
	f 18 013 375	f 17 329 000	f 786 375	f 102 000
B Vervoer en verkoop.				
Vracht-, laad- en lossingskosten	305 000	305 000	—	—
Kosten tinpark Tandjoengpriok	25 000	25 000	—	—
Verdere kosten	101 000	95 000	6 000 ⁽⁶⁾	—
	f 431 000	f 425 000	f 6 000	—
C. Aankoop van door de bevolking der Lima Kotta (Sumatra's Westkust, gewonnen tin				
	Memorie.	Memorie.		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting	f 18 444 375	f 17 754 000	f 792 375	f 102 000
			f 690 375	
Waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I	1 500 000	1 500 000	—	—
Hoofdstuk II	16 944 375	16 254 000	690 375	—

(a) Hieronder is begrepen het aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor voor 's Lands Mijnbouwproducten en het aandeel in het wegonderhoud, alsmede de kosten van de algemeene verkenning van het eiland Bangka.

(1) Ten behoeve van de snellere mechanisatie van het bedrijf, met name de uitbreiding van het aantal baggermolens, is het noodig het booronderzoek uit te breiden.

(2) In verband met de uitkomsten 1927/28 en de lagere tinrijkheid der te bewerken terreinen.

(3) In verband met de resultaten van 1927/28.

(4) In verband met de uitbreiding van het aantal auto's in de jaren 1927 en 1928.

(5) In verband met de resultaten van 1927/28.

(6) Wegens het overbrengen van de kapitaalrekening van een post, groot f 250 000, ten behoeve van de algemeene verkenning van het eiland Bangka; daartegenover is het aandeel in de kosten van het bureau voor technisch-economische adviezen, dat tot nog toe in den post „algemeene kosten" was begrepen, ten laste van het Departement gebracht.

In het gezamenlijk bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave.

Betrekking.	Staat en volgnummer	1930		1929		Meer.	Minder.
		Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.		
Hoofd van de Bangkatinwinning	C 23 32	1	f (h) 19 200	1	f 19 200	—	—
Eerstaanwendend Geneesheer	C 21 114	1	15 000	1	14 600	(¹) 400	—
Administrateur	C 18 23	1	15 000	1	15 000	—	—
Geneesheer (a)	C 21 112	4	(i) 35 150	4	33 650	(¹) 1 500	—
Hoofdingenieur (b)	C 20 161	2	25 350	1	15 000	(²) 10 350	—
Ingenieur 1e klasse (c)	C 20 151	9	117 075	6	74 775	(³) 42 300	—

(4) De aan de Bangkatinwinning toegewezen boschreserve wordt elk jaar meer intensief ontgonnen en krimpt voortdurend in zonder dat voorloopig te rekenen valt op de mogelijkheid van het in ontginning nemen van nieuw ontstaan bosch.

Het wordt daarom van groot belang geacht in de toekomst meer aandacht te gaan wijden aan een efficiënte en economische benutting der beschikbare houtvoorraden.

Hiervoor en ook voor de bewaking van de houtvoorraden tegen het onrechtmatig kappen door de bevolking — de bosch-reserves liggen over het geheele eiland verspreid en vaak in de nabijheid van bevolkingscentra — is het noodzakelijk de voortdurende beschikking te hebben over een deskundige, een houtvester met ervaring, wiens werkring dus zal bestaan uit het toezicht op de meer regelmatige en systematische ontginning der boschreserves, op het met behulp van hem toegevoegd personeel intact laten van deze bosschen door onbevoegden en de algemeene leiding van de houtskoolbereiding in de verschillende secties.

Aangezien het aanbeveling verdient om den boschdienst tot een onderdeel van het bedrijf te maken, zullen genoemde houtvester en de hem toegevoegde krachten behooren tot het bedrijfsperoneel.

Daartoe ware de betrekking van houtvester bij de Bangkatinwinning in te stellen, te bezoldigen volgens kolom I van schaal C 21 en de personeelsformatie uit te breiden met één houtvester.

De uit dezen maatregel voortvloeiende gemiddelde meerdere jaarlijksche kosten bedragen f 7 800 voor bezoldiging en f 600 voor standplaatstoelage; voor het jaar 1930 zal f 5 850 meer noodig zijn voor bezoldiging alsmede f 450 voor standplaatstoelage.

Voor het toegevoegd personeel zal, totdat de praktijk zal hebben uitgewezen, welke organieke functies deze krachten zullen behooren te bekleeden, op een bedrag van f 12 000 's jaars zijn te rekenen, uit te trekken op den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel“.

(5) In verband met personeelwisseling.

(6) De instelling van de betrekkingen van kassier en kassier 1ste klasse bij de Bangkatinwinning (bezoldigd uit de fondsen voor hulppersoneel), welke ten doel had de pakhuis- tevens betaalmeesters te ontlasten van de werkzaamheden, verbonden aan het doen van betalingen, waardoor de betaalmeester meer tijd zou krijgen voor de aan zijn functie als pakhuismeester verbonden werkzaamheden, heeft niet aan het doel beantwoord; de controle op de werkzaamheden van den kassier neemt nog te veel tijd in beslag. Met het oog daarop komt het gewenscht voor eene andere regeling te treffen ten einde het werk van de pakhuis- tevens betaalmeesters in de groote secties te verlichten. Daarvoor zal het noodig zijn een betrekking in het leven te roepen, welke aan haar bekleeder hoogere eischen stelt dan aan een kassier, zoodat aan den functionaris meer zelfstandig werk kan worden opgedragen, zooals b.v. ook een gedeelte van het magazijnbeheer.

Te dien einde dient te worden overgegaan tot instelling van de betrekking van pakhuis-tevens betaalmeester der 3de klasse en tot uitbreiding van de formatie van dezen personeelsgroep, bestaande uit 1 hoofdpakhuis- tevens betaalmeester, 3 pakhuis- tevens betaalmeesters 1ste klasse en 5 pakhuis- tevens betaalmeesters 2de klasse (bezoldigd respectievelijk volgens schaal B 10 kolommen V, IV en III der B. B. L. 1925/28) met 3 pakhuis- tevens betaalmeesters 3de klasse (bezoldigd volgens kolom II van genoemde schaal).

De uit dezen maatregel voortvloeiende gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen f 9 900 aan bezoldigingen en f 330 aan standplaatstoelagen. Voor 1930 zal noodig zijn f 7 425 voor bezoldigingen benevens f 250 voor standplaatstoelagen, waartegenover evenwel de post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel“ zal kunnen worden verminderd met f 5 750, zoodat de totale kosten voor dezen maatregel gedurende dat jaar f 1 925 bedragen.

(7) In verband met de gestadige uitbreiding van het baggermolenbedrijf bij de Bangkatinwinning bestaat bij de werktuigkundige afdeling van het hoofdkantoor van dit bedrijf behoefte aan een ervaren teekenaar-constructeur (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom IV der B. B. L. 1925/28).

Op grond hiervan zal deze betrekking bij de Bangkatinwinning moeten worden ingesteld en de personeelsformatie van dit bedrijf met een plaats voor teekenaar-constructeur zijn uit te breiden.

De uit dezen maatregel voortvloeiende gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen f 6 300 voor bezoldiging en f 600 voor standplaatstoelage, terwijl voor 1930 f 4 725 voor bezoldiging alsmede f 450 voor standplaatstoelage noodig zal zijn.

(8) In verband met de behoefte.

(9) Bij de Bangkatinwinning zijn sedert eenigen tijd eenige tijdelijke krachten werkzaam waarvan een dienst doet als opzichter der werkkrachten, 1 als eerste commies en 2 als ziekenverplegers (gediplomeerd) en die betaald worden uit den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel“.

De praktijk heeft uitgewezen, dat aan deze krachten bij het bedrijf een blijvende behoefte bestaat.

Mitsdien is in de personeelsformatie van de Bangkatinwinning de betrekking van opzichter der werkkrachten (bezoldigd volgens schaal B3, kolom III/IV der B. B. L. 1925/28) op te nemen, terwijl het aantal 3 eerste commiezen en het aantal van 2 ziekenverplegers (gediplomeerd), (bezoldigd respectievelijk volgens schaal B 9 kolom IV en schaal C 1 kolom I der B. B. L. 1925/28) achtereenvolgens met één en met twee krachten is uit te breiden. Tegenover de hieruit voortvloeiende vermeerdering van het bedrag, benodigd voor bezoldigingen, enz. voor 1930 geraamd op onderscheidenlijk f 2 700, f 4 500 en f 6 900 of totaal f 14 100 alsmede f 600 voor overgangskosten, staat een even groote vermindering van den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel“ tot een totaal bedrag van f 14 700.

(10) Door de sterke uitbreiding der mechanisatie bij de Bangkatinwinning zijn de werkzaamheden bij den magazijndienst en de afdeling bestellingen zoodanig toegenomen, dat het aantal van 10 commiezen bij dat bedrijf (bezoldigd volgens schaal B 9 kolom III der B. B. L. 1925/28) met twee moet worden vermeerderd.

De aan dezen maatregel verbonden gemiddelde kosten bedragen 's jaars f 6 000 aan bezoldigingen en f 600 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan worden volstaan met f 4 500 aan bezoldigingen alsmede f 450 aan standplaatstoelagen.

(11) De tot nu toe gevolgde bezoldigingsregeling voor het mijnschrijverspersoneel bij de Bangkatinwinning, bestaande uit adjunct-mijnschrijvers, mijnschrijvers en mijnschrijvers 1ste klasse, en gerangschikt onder het hulppersoneel, is niet langer in verhouding tot de daaraan gestelde eischen.

Aan dit personeel wordt naast administratieve kundigheden, welke op één lijn zouden kunnen worden gesteld met die, vereischt van het klerken- en commiezenpersoneel gevorderd: grondige kennis van één Chineesche spreektaal, van de Chineesche geschreven taal, zoodmede voldoende kennis van de Maleische taal en van de Chineesche boekhouding. De positie van de ouderen onder hen is verder eene vertrouwenspositie; zij fungeren n.l. als tolk tusschen den ambtenaar voor arbeidsaangelegenheden e.g. den sectiechef en het koeliepersoneel.

Voor de mijnschrijvers 1ste klasse is het wenschelijk den titel te wijzigen in die van hoofdmijnschrijver, aangezien zij bestemd zullen zijn voor de 3 groote sectie's. De tegenwoordige aanvangsbezoldiging ad f 135 's maands, hetwelk door 5 driejaarlijksche verhoogingen de eerste van f 15.— 's maands en de overigen van f 25.— 's maands oploopt tot f 250.— 's maands, ware te brengen op f 200.— 's maands met 3 verhoogingen van f 50.— om de 3 jaren tot een maximum van f 350.—

Tevens ligt het in de bedoeling om vast te stellen, dat de betrekking van hoofdmijnschrijver niet kan worden bereikt vóór de intrede van het 15de voor regelmatige weddeverhoogingen tellende dienstjaar.

In verband met het toe te kennen maximum zal de positie in de B. B. L. 1925/1928 dienen te worden opgenomen en wel — met het oog op de bijzondere eischen daarvoor te stellen — in schaal A. C. (Bezoldigingen buiten verband met de schalen).

Voor het lager mijnschrijverspersoneel zal de tituluur ongewijzigd blijven en zal het maximum salaris, dat volgens de huidige regeling voor de mijnschrijvers f 200 en voor de adjunct-mijnschrijvers f 100 bedraagt, verhoogd dienen te worden tot respectievelijk f 250 en f 130 met eene eenigszins snellere periodieke bezoldigingsverhoging dan volgens de bestaande regeling.

De uit dezen maatregel voortvloeiende meerdere gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen voor wat betreft den post voor hoofdmijnschrijvers f 2 970 voor bezoldiging en f 100 voor standplaatstoelage en voor het overige mijnschrijverspersoneel f 3 780 voor bezoldiging en f 135 voor standplaatstoelage. Voor 1930 kan voor de hoofdmijnschrijvers worden volstaan met f 9 450 voor bezoldiging en f 390 voor standplaatstoelage.

Aangezien de betrekking van mijnschrijver 1ste klasse door de instelling van de betrekking van hoofdmijnschrijver komt te vervallen, kan de post voor hulp- en tijdelijk personeel met een bedrag van f 11 400 worden verminderd en de post standplaatstoelagen met f 300. Voor het andere mijnschrijverspersoneel vereischt de positieverbetering daartegenover een hogere uitgaaf uit den post hulp- en tijdelijk personeel van f 2 595 wegens bezoldigingen en f 45 wegens standplaatstoelage.

In totaal kan dus die post worden verminderd met f 11 400 — f 2 595 = f 8 805 en de post standplaatstoelage met f 300 — f 45 = f 255.

De meerdere uitgaaf voor 1930 bedraagt alzoo in totaal: aan bezoldigingen f 9 450 — f 8 805 = f 645 en aan standplaatstoelagen f 390 — f 255 = f 135.

(12) Verminderd in verband met de instelling van organieke betrekkingen, teneinde de tijdelijke functionarissen die niet gemist kunnen worden, in de vaste formatie te kunnen opnemen; (zie ook de algemeene toelichting van den Dienst van den Mijnbouw).

De inbedrijfstelling van een tweeden Tinwaschbaggermolen, welke in de Plaben-vallei zal werken, maakt het noodig het op de bedrijfsbegrooting uitgetrokken bedrag van f 43 200 voor bezoldigingen van het baggerpersoneel van den eersten molen (Rambatmolen), welk bedrag bovendien te laag geraamd blijkt te zijn, voor 1930 te verhoogen met f 100 200 en te brengen op f 143 400.

Het wordt verder juister geacht al de uitgaven voor het bedienend personeel der beide molens te brengen onder een afzonderlijke post op den personeelsstaat, genaamd: „Bezoldigingen tijdelijk baggerpersoneel”, terwijl dan de post: „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” kan worden verminderd met de genoemde som van f 43 200.

Een specificatie van het in totaal thans aangevraagde bedrag volgt hieronder:

1 uitvoerder Rambatbaggermolen op f 1 000 per maand	f	12 000
1 uitvoerder Plabenbaggermolen op f 1 000 per maand gedurende 9 maanden	„	9 000
3 molenbazen en 1 molenmachinist voor den Rambatmolen à f 800 per maand	„	38 400
3 molenbazen en 1 molenmachinist voor den Plabenmolen à f 800 per maand gedurende 9 maanden	„	28 800
2 assistenten molenbaas Rambatmolen à f 500 per maand (nieuw, dus voor 9 maanden)	„	9 000
2 assistenten molenbaas Plabenmolen à f 500 per maand voor 9 maanden	„	9 000
Voor hulppersoneel Rambatmolen	„	14 400
Voor hulppersoneel Plabenmolen voor 9 maanden	„	10 800
Voor toezicht uit te oefenen op het bouwen en monteeren van den Plabenmolen	„	12 000
	f	143 400

(13) Personeelsmutaties.

(14) Ten behoeve van de bevolking van het eiland Bangka zal door den Dienst der Volksgezondheid een specialist-chirurg aldaar worden geplaatst.

Van de diensten van dezen arts, wiens salaris ten laste van gemelden Dienst zal komen, zal ook in voorkomende gevallen het personeel der Bangkatinwinning kunnen profiteren, weshalve het rationeel voorkomt dat het bedrijf de verdere kosten n.l. die voor verpleging en instrumentarium op zich neemt. Dit is reeds op Bangka aanwezig; voor de verpleging echter zal het hospitaalpersoneel, volgens de begrooting voor 1929 bestaande uit vier gediplomeerd Europeesche ziekenverplegers, waarvan er twee tijdelijk uit den post hulppersoneel worden bezoldigd, met een zoodanige vrouwelijke kracht bezoldigd volgens schaal C 1 kolom I der B. B. L. 1925/1928 moeten worden uitgebreid.

De aan dezen maatregel verbonden kosten bedragen gemiddeld f 3 000 's jaars aan bezoldiging en eventueel f 300 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 zal zijn te rekenen op een uitgaaf van f 2 250 voor bezoldiging en eventueel f 225 voor standplaatstoelagen.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer	Minder.
Verkoop van tin.....	f 49 000 000 ⁽¹⁾	f 51 150 000	f —	f 2 150 000
Verstreking van rijst..	120 000	100 000	(?) 20 000	
Verstreking van mijnwerkersgereedschapen.....	12 000	18 000		(?) 6 000
Huishuur van dienstwoningen.....	70 000	70 000		
Premie geneeskundige behandeling.....	4 000	12 000		(?) 8 000
Stroomlevering.....	100 000	95 000	(?) 5 000	
Huurkoop van baggermolens door fa. Volker	385 000	—	385 000	
Andere ontvangsten...	300 000	229 500	(?) 70 500	
	f 49 991 000	f 51 674 500	f 480 500	f 2 164 000
				f 1 683 500

(1) 200 000 quintalen à f 245.

(2) In verband met de gemiddelde uitkomsten over de jaren 1926/1928.

(3) In verband met de verwachting.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Omschrijving der werken.	Geraamd bedrag voor 1930.	Toegestaan bedrag voor 1929.	Meer.	Minder.
Bouw en verbouw van woningen, kantoren, werkplaatsen en magazijnen.....	f (1) 540 000	f 120 000	f 420 000	—
Uitbreiding en wijziging van ziekenhuizen en verdere gebouwen voor ziekenverpleging c. a.....	30 000	30 000	—	—
Verschillende werken en aanschaffingen, waaronder personen- en vrachtauto's.....	(2) 450 000	465 000	—	f 15 000
Uitbreiding van telefonen.....	75 000	25 000	(3) 50 000	—
Uitbreiding van tramlijnen.....	pro memorie.			
Uitbreiding opwekking elektrische energie en electricatie der machinale hulp....	(4) 3 600 000	1 510 000	2 090 000	—
Uitbreiding en vernieuwing der bemalingsinstallaties.....	160 000	195 000	—	35 000
Algemeene verkenning van het eiland Bangka.....	(5) —	250 000	—	250 000
	f 4 855 000	f 2 595 000	f 2 260 000	f 300 000
Waarvan ten laste van:			f 2 260 000	—
Hoofdstuk I.....	3 650 000	1 400 000	2 250 000	—
Hoofdstuk II.....	1 205 000	1 195 000	10 000	—

(1) Voor aanleg van twee nieuwe baggermolenemplacementen; bouw van diverse woningen, kongsiebouwen, koellloodsen, een nieuwe werkplaats en smeltcentrale.

(2) Diverse werken op de nieuwe baggermolenterreinen, verwerkingsinstallaties voor arme ertsen, tramwagens, werktuigmachines voor de atellers, assaneering Muntok, vernieuwing auto's.

(3) Aansluiting aan het telefoonnet van de sectie Koba en Toboall.

(4) Uitbreiding met twee baggermolens, voltooiing van uitbreidingswerken van vorige jaren en van den baggermolen 1929; sterkere uitbreiding der mechanisatie en electricatie van het bedrijf.

(5) Deze post is overgebracht naar bedrijfsuitgaven (zie noot 6 aldaar).

Raming der kapitaalrekening.

Boekingshoofden.	Boekwaarde op 29 Febr. 1928.	Bijgekomen in 1928 Verwacht.	Afschrijving geraamd in 1928.	Boekwaarde geraamd op 28 Febr. 1929.	Bijgekomen geraamd in 1929.	Afschrijving geraamd in 1929.	Boekwaarde geraamd op 28 Febr. 1930.	Bijgekomen geraamd in 1930.	Afschrijving geraamd in 1930.	Boekwaarde geraamd op 28 Febr. 1931.
I. Gebouwen en erven	f 3 943 800	f 430 000	f 282 000	f 4 011 800	f 430 000	f 283 500	f 4 158 300	f 699 000	f 305 000	f 4 552 300
II. Krachtwerktuigen	2 270 200	395 000	169 700	2 495 500	395 000	190 000	2 700 500	140 000	210 000	2 630 500
III. Werktuigen voor bemaling en grondverzet	2 854 600	2 500 000	209 500	5 145 100	1 000 000	459 500	5 685 600	1 821 000	524 500	6 952 100
IV. Inrichting der werkplaatsen	285 800	100 000	15 000	380 800	50 000	17 500	413 300	60 000	18 800	454 500
V. Overige werktuigen	95 500	5 000	6 900	93 600	5 000	7 200	91 400	110 000	7 400	194 000
VI. Telefoon	183 300	25 000	10 500	197 800	25 000	11 500	211 300	75 000	12 500	273 800
VII. Roerende inventaris	307 200	10 000	85 000	282 200	10 000	35 800	256 400	50 000	36 600	269 800
VIII. Vervoer en transportmiddelen.	357 700	30 000	139 400	257 300	30 000	137 900	149 400	80 000	149 400	80 000
IX. Sleepdiensten	199 800	—	35 500	163 300	—	35 500	128 300	—	35 500	92 800
X. Tramdiensten	670 200	—	49 600	620 600	—	49 600	671 000	20 000	49 600	541 400
XI. Electricische Centrale c. a	5 007 600	800 000	348 700	5 458 900	400 000	389 000	5 469 900	1 800 000	409 000	6 860 900
XII. Voorbereidingswerken Boeboesvallei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	f 16 085 200	f 4 295 000	f 1 272 800	f 19 107 400	f 2 345 000	f 1 617 000	f 19 885 400	f 4 855 000	f 1 768 300	f 22 932 100

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 12.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE OEMBILINMIJNEN.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIE) BEGREPEN POSTEN.

OEMBILINMIJNEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

De productie voor 1930 is geraamd op 525 000 ton bruto, waarvan 25 000 ton bestemd voor eigen verbruik, zoodat voor aflevering beschikbaar zal zijn 500 000 ton of 5 000 ton minder dan volgens den begrootingsopzet voor 1929.

Bij deze productie is uitgegaan van de veronderstelling, dat de arbeiderssterkte blijft op het peil van ultimo 1928.

De bedrijfsuitgaven zijn volgens den opzet der begrooting geraamd op *f* 6 272 600 tegen *f* 6 911 000 voor 1929 of *f* 638 400 minder. Het totaal der bedrijfskosten volgens de op commerciëelen grondslag opgestelde bedrijfsrekening, waarin ook alle bijkomstige personeelskosten (bijdragen pensioenen, verlofsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden, reis- en verblijfkosten alsmede overtochtskosten van en naar Nederland) zijn begrepen, is geraamd op *f* 6 357 600. Trekt men hiervan af hetgeen aan scheepsvrachten voor het vervoer der kolen door den Archipel wordt betaald ad *f* 1 000 000, alsmede wat aan z.g. bijzondere ontvangsten wordt geraamd (*f* 390 000), dan verkrijgt men het totaal der productiekosten tot in Emmahaven ten bedrage van *f* 4 967 600.

De doorsnede kostprijs per netto ton f.o.b. Emmahaven bedraagt, op deze wijze berekend *f* 9.94 tegen *f* 10.64 voor 1929.

Met inbegrip van de ad *f* 832 300 becijferde afschrijving bedraagt het totaal der productiekosten *f* 5 799 900, hetgeen een doorsnede kostprijs geeft van *f* 11.60 tegen *f* 12.80 voor 1929.

De gemiddelde opbrengst in 1930 te Emmahaven wordt geraamd op *f* 11.80 per ton tegen *f* 12.30 in de begrooting voor 1929. De ontvangsten kunnen diensgevolge op *f* 5 900 000 voor afgeleverde kolen en in totaal — waaronder mede begrepen *f* 50 000 voor opbrengst van brandlei, *f* 120 000 voor opbrengst van geleverde energie en de verdere bijzondere ontvangsten ad *f* 220 000 (doch zonder zeevracht) — op *f* 6 290 000 worden geraamd.

Van het geraamde bedrijfsoverschot — waaronder verstaan wordt hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle kosten (dus ook de hooger bedoelde bijkomstige personeelskosten) — groot *f* 932 400 blijft dan na aftrek van de reeds eerder genoemde afschrijving ad *f* 832 300 nog *f* 100 100 voor renteuitkeering beschikbaar. Het voor kapitaalsuitgaven te besteden bedrag van *f* 460 000 zal daarentegen *f* 372 300 beneden het voor afschrijving geraamde bedrag blijven.

Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar de achtervolgende gespecificeerde ramingen der bedrijfs- en kapitaalsuitgaven en der ontvangsten.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.	Bedrag.	ONTVANGSTEN.	Bedrag.
Algemeene kosten van de mijn.....	/ 777 600	Opbrengst kolen.....	/ 5 900 000
Bijzondere kosten der werkkrachten.....	900 000	Opbrengst brandlei.....	50 000
Mijnontginning en voorbereiding.....	1 320 000	Voorgesloten zeevracht.....	1 000 000
Stroomopwekking.....	40 000	Huishuur voor dienstwoningen.....	45 000
Onderhoud.....	450 000	Premie geneeskundige behandeling.....	5 000
Bediening en onderhoud dienstauto's.....	25 000	Stroomlevering.....	120 000
Uitgaven ten behoeve van derden.....	120 000	Andere ontvangsten.....	170 000
Spoorvracht Sawahloento-Emmahaven.....	1 440 000		
Opslag- en algemeene afleveringskosten.....	80 000		
Kosten van laden.....	65 000		
" " bunkeren.....	55 000		
Vervoer kolen door den Archipel.....	1 000 000		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I.....	/ 240 000		
" II.....	6 032 600		
	<u>/ 6 272 600</u>		
Bijdrage aan het Land voor het pensioen der ambtenaren.....	/ 55 000		
Verlofs-, nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden.....	16 000		
Reis- en verblijfkosten.....	2 000		
Overtochtskosten van en naar Nederland...	12 000		
	85 000		
Bedrijfsoverschot.....	932 400		
	<u>/ 7 290 000</u>		<u>/ 7 290 000</u>

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijving.....	/ 832 300	Bedrijfsoverschot.....	/ 932 400
Beschikbaar voor rente-uitkeering.....	100 100		
	<u>/ 932 400</u>		<u>/ 932 400</u>

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Algemeene kosten, waaronder aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor van 's Lands mijnbouwproducten.....	/ 777 600	/ 785 000	—	/ (1) 7 400
Bijzondere kosten der werkkrachten.....	900 000	1 000 000	—	(2) 100 000
Mijnontginning en voorbereiding.....	1 320 000	1 160 000	(3) 160 000	—
Stroomopwekking.....	40 000	30 000	(4) 10 000	—
Onderhoud.....	450 000	380 000	(5) 90 000	—
Bediening en onderhoud dienstauto's.....	25 000	25 000	—	—
Uitgaven ten behoeve van derden.....	120 000	120 000	—	—
	<u>/ 3 632 600</u>	<u>/ 3 480 000</u>		
Spoorvracht Sawahloento — Emmahaven à / 2,30 per ton en aandeel S.S. in het bedrijfsoverschot à / 0,90 per ton.....	1 440 000	1 850 000	—	(6) 410 000
Opslag- en algemeene afleveringskosten..	80 000	88 000	(7) 12 000	—
Kosten van laden.....	65 000	65 000	—	—
" " bunkeren.....	55 000	78 000	—	(7) 23 000
Vervoer kolen door den Archipel.....	1 000 000	1 370 000	—	(7) 370 000
	<u>/ 6 272 600</u>	<u>/ 6 911 000</u>	<u>/ 272 000</u>	<u>/ 910 400</u>
				<u>/ 638 400</u>
Waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I.....	240 000	237 000	/ 3 000	—
" II.....	6 032 600	6 674 000	—	/ 641 400

- (1) De kosten van het Technisch-economisch adviesbureau zijn in 1930 onder de uitgaven van het Departement geraamd.
- (2) In verband met de uitkomsten over 1928.
- (3) De uitgaven voor mijnwagens, welke tot dusver geraamd waren op den post „Onderhoud” zijn thans naar dezen post overgebracht.
- (4) Geraamd aan de hand der uitkomsten over de laatste 3 jaren.
- (5) Als gevolg van de doorgevoerde machinalisatie.
- (6) Gewijzigde regeling voor de berekening der spoorvracht.
- (7) Geraamd naar de vrachtprijzen welke voor 1929 bedongen zijn.

In het gezamenlijk bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, enz. en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave.

Betrekking.	Staat en volg-nummer.	1930		1929		Meer.	Min-der.
		Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.		
Hoofd van de Oembilinsteenkolenmijnen.....	C 23 33	1	f 18 000	1	f 18 000	—	—
Eerstaanwendend geneesheer.....	C 21 115	1	15 700	1	15 100	f ⁽¹⁾ 600	—
Administrateur.....	C 18 24	1	13 200	1	13 200	—	—
Geneesheer (a).....	C 21 112	1	8 400(f)	1	8 200	(¹) 200	—
Indisch arts (a).....	A 22 1	1	5 100(g)	1	5 000	(²) 100	—
Ingenieur 1e klasse.....	C 20 151	—	—	2	22 800	—	f 22 800(²)
Ingenieur 2e klasse (b).....	C 20 150	2	15 900	2	15 775	(³) 125	—
Ingenieur 3e klasse (d).....	C 20 149	2	12 450	1	5 400	(³) 7 050	—
Technisch ambtenaar (c).....	B 12 97	4	29 025	2	16 200	(³) 12 825	—
Hoofdopzichter (d).....	B 2 96	12	64 275	5	33 000	(³) 31 275	—
Opzichter 1e klasse (d).....	B 12 95	14	69 850	11	49 200	(³) 20 650	—
Opzichter (d).....	B 12 94	29	62 930	16	48 200	(³) 14 730	—
Opziener 1e klasse (d).....	B 5 49	10	42 525	7	29 675	(³) 12 850	—
Opziener (d).....	B 5 48	16	52 425	12	37 335	(³) 15 090	—
Beheerder van den kolenafschep-dienst.....	B 12	1	8 100	1	5 850	(³) 2 250	—
Mijnmeter.....	B 7 16	1	8 700	1	8 700	—	—
Topograaf 2e klasse (d).....	B 7 13	1	3 850	1	3 850	—	—
Hoofdcommies.....	B 9 6	2	12 000	2	11 450	(¹) 550	—
Eerste commies.....	B 9 5	1	3 900	1	3 900	—	—
Commies.....	B 9 4	5	15 150	4	11 200	(⁴) 3 950	—
Commies-kashouder.....	B 10 47	1	4 750	1	4 200	(¹) 550	—
Hoofdboekhouder.....	B 15 4	1	5 700	1	6 400	—	700(⁵)
Boekhouder.....	B 15 2	1	4 800	1	4 800	—	—
Magazijnmeester.....	B 10 48	1	5 400	1	5 400	—	—
Opzichter der werkkrachten.....	B 3 66	3	9 700	1	3 300	(¹)(⁴) 6 400	—
Apotheker-assistent.....	C 6 7	1	3 825	1	3 625	(¹) 200	—
Verpleegster 1e klasse (a).....	C 1 7	2	6 600	2	6 600	—	—
Opperboutvester (e).....	C 21 81	1	9 600	1	9 200	(¹) 400	—
Boscharchitect.....	A 21	1	4 200	1	2 835	(³) 1 365	—
Bezoldigingen hulppersoneel.....			427 159		477 012	—	49 853(⁶)
			f 943 214		f 885 407	f 131 160	f 73 353
Af: wegens onvoorziene personeelsmutaties.....			26 714		26 305	f 57 807	—
			f 916 500		f 859 102	—	—
Standplaatstoelagen.....			6 800		Memorie.	(⁶) 6 800	—
Overgangsinkomsten B.B.L. 1925/28			14 300		16 700	—	2 400(⁷)
Verdere kosten van Algemeen beheer.							
Overwerk- en Zondaggelden en belooningen.....			35 000		30 000	(⁸) 5 000	—
Schrijf- en teekenbehoefden, laboratorium enz.....			10 000		10 000	—	—
Regeringstelegrammen.....			7 500		7 500	—	—
Sociale zorgen.....			5 000		5 000	—	—

(a) Personeel van den Dienst der Volksgezondheid.

(b) Waarvan 1 van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw en 1 van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

(c) Waarvan 3 van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw en 1 van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

(d) Personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw.

(e) Personeel van den Dienst v/h Boschwezen.

(f) W.o. f 1 800 voor vergoeding wegens gemis aan voldoende particuliere praktijk.

(g) W.o. f 900 voor vergoeding wegens gemis aan voldoende particuliere praktijk.

(1) In verband met periodieke weddeverhoogingen.

(2) In verband met de behoefte (zie algemeene toelichting van den Dienst v/d Mijnbouw).

(3) Wisseling personeel.

(4) Van de bij de Oembilinsteenkolenmijnen werkzaam gestelde tijdelijke krachten zijn sedert eenigen tijd twee werkzaam als opzichters der werkkrachten en een als commies.

De praktijk heeft uitgewezen, dat aan vervulling van die functies bij het bedrijf blijvend behoefte bestaat.

Mitsdien ware het aantal van 1 opzichter der werkkrachten en 4 commiezen (bezoldigd resp. volgens schaal B 3 kolom III/IV en schaal B 9 kolom 3 der B. B. L. 1925/28) bij genoemd bedrijf uit te breiden met twee opzichters der werkkrachten en één commies.

Tegenover de hieruit voortvloeiende vermeerdering van het bedrag, benodigd voor bezoldigingen voor 1930 geraamd op onderscheidenlijk f 5 400 en f 3 300 of totaal f 8 700 staat een vermindering van den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” met een gelijk totaal bedrag.

(5) Verminderd in verband met de instelling van organieke betrekkingen ten einde de tijdelijke functionarissen, die niet gemist kunnen worden in de vaste formatie te kunnen opnemen (zie ook de algemeene toelichting van den Dienst van den Mijnbouw).

De overgang naar het bedrijf der Oembilinsteenmijnen van de tevoren onder den dienst der S. S. S. ressorteerende Doerian Centrale en de bunker- en laadinrichtingen te Emmahaven, welke medebracht dat in 1929 gerekend werd op de overname van middelbaar en lager personeel, dat bij deze bedrijfs-onderdeelen werkzaam was, maakt nog nader voor 1930 de overname noodzakelijk van een rond 60 man sterk lager technisch personeel, in verband waarmede de post „bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” verhoogd is met een bedrag van f 24 300. Daartegenover is de post „hulppersoneel” van den dienst der Staatsspoor- en tramwegen met een gelijk bedrag verminderd.

(6) 10% standplaatstoelage te Padang voor het personeel van de etablissementen te Emmahaven en de centrale kampong Doerian.

(7) Wisseling personeel, inloopen overgangsinkomsten.

(8) In verband met den overgang naar de Oembilinsteenmijnen van het S. S. S. personeel der Doerian Centrale, welk personeel deelt in de kolenpremie.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Opbrengst kolen...	f 5 900 000 ⁽¹⁾	f 6 211 500	—	f 311 500
" brandlei.	50 000	50 000	—	—
Voorgesloten zeevracht	1 000 000 ⁽²⁾	1 370 000	—	370 000
Huishuur voor dienstwoningen..	45 000	40 000	f 5 000	—
Premie geneeskundige behandeling.	5 000	5 000	—	—
Levering elektrische energie	120 000	110 000	10 000 ⁽³⁾	—
Andere ontvangsten	170 000	150 000	20 000 ⁽³⁾	—
	f 7 290 000	f 7 936 500	f 35 000	f 681 500
				f 646 500

- (1) Gerekend is op verkoop van 500 000 ton tegen een middenprijs van f 11.80 per ton f. o. b. Emmahaven.
 (2) Vide noot 7 bij de uitgaven.
 (3) In verband met de gemiddelde uitkomsten in de laatste drie jaren.

Raming der Kapitaalsuitgaven.

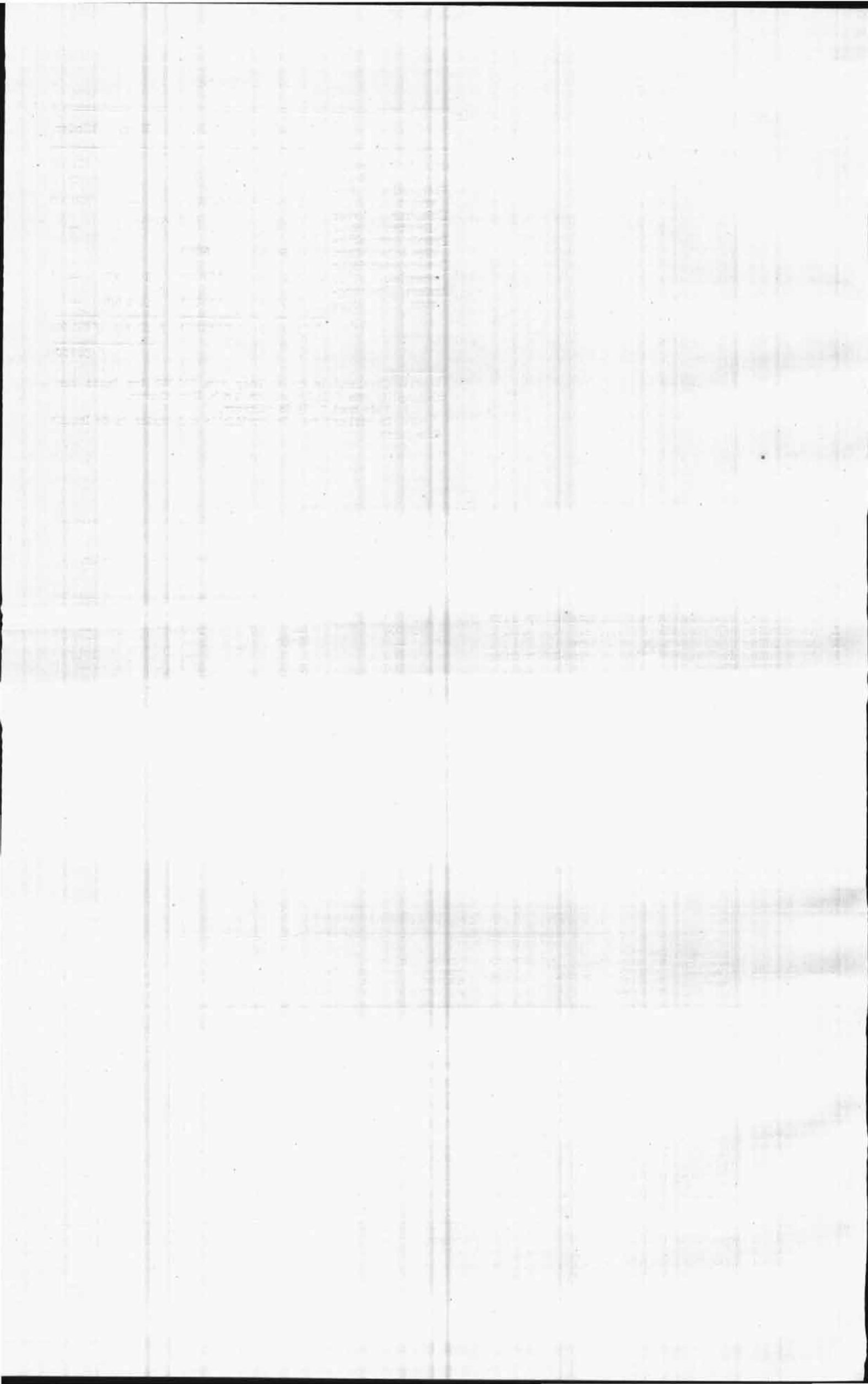
Omschrijving der werken.	Geraamd bedrag voor 1930.	Toegestaan voor 1929.	Meer.	Minder.
1. Aanschaffing machinerieën voor het spoelend opvullen.	f 25 000	f 25 000	—	—
2. Aanschaffing mijnlocomotieven	20 000	—	f 20 000 ⁽¹⁾	—
3. Aanschaffing mijnpompen en ventilatoren.....	—	5 000	—	f 5 000
4. Aanschaffing werktuigen voor de machinale koolwinning.	30 000	40 000	—	10 000
5. Voorbouwgaanderijen.....	125 000	100 000	25 000 ⁽²⁾	—
6. Bouw van woningen en verblijven en bedrijfsgebouwen.	75 000	75 000	—	—
7. Uitbreiding machinaal en elektrisch bedrijf.....	75 000	55 000	20 000 ⁽²⁾	—
8. Verschillende werken en aanschaffingen.....	60 000	65 000	—	5 000
9. Afwerken derde ketel voor krachtwerk Taajah.....	30 000	300 000	—	270 000
10. Aanschaffingen ten behoeve van de installatie te Emmahaven	20 000	20 000	—	—
Totaal.....	f 460 000	f 685 000	f 65 000	f 290 000
Waarvan ten laste van Hoofdstuk I.....	130 000	425 000	—	f 225 000
" " " " " II.....	330 000	260 000	70 000	295 000

- (1) Voor instandhouding en noodzakelijke verbeteringen van het bedrijf.
 (2) Voor hervatting van het onderzoek voor het Sigaloetveld.

Raming der kapitaalrekening.

Boekingshoofden.	Boekwaarde op uit. 1927 volgens jaarverslag.	Boekwaarde na herziening afschrijving op 1/1-1928.	Bijgekomen in 1928.	Afschrijving in 1928.	Boekwaarde uit. 1928.	Bijgekomen geraamd in 1929.	Afschrijving nader geraamd in 1929.	Boekwaarde nader geraamd uit. 1929.	Bijgekomen geraamd in 1930.	Afschrijving geraamd in 1930.	Boekwaarde geraamd uit. 1930.
Etablissement, wegen en waterleidingen.	f 1 124 633	f 1 124 633	83 209	62 453	f 1 145 400	30 000	67 500	f 1 107 900	15 000	70 000	f 1 052 900
Gebouwen	3 179 235	3 179 235	31 597	186 625	3 024 200	75 000	188 000	2 911 200	75 000	195 000	2 791 200
Machinerieën	4 312 635	3 967 672	135 269	266 738	3 836 200	468 000	285 000	4 019 200	233 000	320 000	3 932 200
Hoofddeveloppeeringswerken	1 771 744	1 771 744	55 257	98 430	1 728 600	100 000	102 000	1 728 600	125 000	110 000	1 741 600
Roerende inventaris, enz.	8 541	11 229	3 474	—	14 700	2 000	—	16 700	2 000	—	18 700
Gereedschappen	66 995	66 995	8 304	4 152	71 100	10 000	5 000	76 100	10 000	5 000	81 100
Trekdielen	3 015	3 015	—	324	2 700	—	300	2 400	—	300	2 100
Uitbreidingswerken in behandeling	73 590	73 590	11 877	—	85 500	—	(2) 85 500	—	—	—	—
Emmahaven.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magazijnen met sporen	394 890	314 540	—	30 673	283 900	—	31 000	252 900	—	31 000	221 900
Kolenstort met sporen	—	80 359	—	7 836	72 500	—	8 000	64 500	—	8 000	56 500
Electr. bunkerinstallatie	154 039	154 039	—	14 963	139 100	—	15 000	124 100	—	15 000	109 100
Electr. centrale Kp. Doerian	892 149	892 149	—	78 358	(1) 817 800	—	78 000	739 800	—	78 000	661 800
Totaal	f 11 981 535	f 11 639 260	f 328 987	f 750 582	f 11 221 700	f 685 000	f 865 300	f 11 041 400	f 460 000	f 832 300	f 10 669 100

- (1) Overschrijving van f 4 000 van de S.S.S. activa naar die der Oombilnlijnen.
 (2) Overboeking van uitbreidingswerken in behandeling naar andere boekingshoofden.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 13.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE POELAU LAOETMIJNEN.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIE) BEGREPEN POSTEN.

POELAU LAOETMIJNEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

Ofschoon de resultaten van het tweede halfjaar 1928 gunstig zijn geweest, hebben zich nadien bij den voortschrijdenden afbouw moeilijkheden voorgedaan, welke het voor de Regeering nog niet mogelijk maken eene definitieve beslissing te nemen ten aanzien van de voortzetting of sluiting van dit bedrijf. Zoolang echter het bedrijf kan worden gevoerd zonder bezwaar van 's Lands schatkist, blijft er reden, tijd en gelegenheid bestaan om een dieper inzicht te krijgen in de verschijnselen van mijnbouwkundigen aard, welke de moeilijkheden veroorzaken, terwijl intusschen een voor het Oostelijk deel van den Archipel gunstig gelegen kolenontginning in stand blijft, welke in den omtrek der mijn bedrijvigheid en nederzettingen handhaaft, welke weder in den vorm van belastingen voordeelen opleveren.

De opgezette begrooting geeft een bedrijfsoverschot, hetwelk wel is waar niet voldoende is om de afschrijvingen, zooals deze volgens de gebruikelijke boekhouding worden becijferd, te dekken, doch wel voldoende om de normale vernieuwingen voor de instandhouding der inrichtingen te bewerkstelligen.

De productie voor 1930 is geraamd op 195 000 ton bruto, waarvan 15 000 ton bestemd voor eigen gebruik, zoodat voor aflevering beschikbaar zal zijn 180 000 ton of 10 000 ton minder dan volgens den begrotingsopzet voor 1929.

Bij de raming der productie, waarvan de verwachting bestaat dat zij voor 85% uit den afbouw zal worden verkregen, is aangenomen een arbeidssterkte, gelijk aan die op ultimo 1928.

De bedrijfsuitgaven zijn volgens den opzet der begrooting geraamd op *f* 1 991 250 tegen *f* 2 160 000 voor 1929 of *f* 168 750 minder.

Het totaal der bedrijfskosten volgens de op commerciëlen grondslag opgestelde bedrijfsrekening waarin ook alle bijkomstige personeelskosten (bijdragen pensioenen, verlofsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden, reizen verblijfkosten alsmede overtochtskosten van en naar Nederland) zijn begrepen, is geraamd op *f* 2 036 250. Trekt men hiervan af hetgeen aan scheepsvrachten voor het vervoer der kolen door den Archipel wordt betaald, ad *f* 500 000, alsmede wat aan z.g. bijzondere ontvangsten wordt geraamd (*f* 80 000) dan verkrijgt men het totaal der productiekosten geleverd in het schip te Stagen ad *f* 1 456 250. De doorsnede kostprijs per netto ton f.o.b. Stagen voor stoomkolen en gruiskolen door elkaar gerekend bedraagt op deze wijze berekend *f* 8.09 tegen *f* 7.55 voor 1929.

Met inbegrip van de ad *f* 480 000 becijferde afschrijving bedraagt het totaal der productiekosten *f* 1 936 250, hetgeen een doorsnede kostprijs geeft van *f* 10.76 tegen *f* 9.92 voor 1929.

De ontvangsten voor afgeleverde kolen kunnen op *f* 1 674 000 worden geraamd.

De gemiddelde opbrengst in 1930 bedraagt naar raming *f* 9.30 per ton tegen *f* 9.16 in den begrotingsopzet voor 1929.

Het bedrijfsoverschot — waaronder verstaan wordt hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle kosten (dus ook de hooger bedoelde bijkomstige personeelskosten) — groot *f* 217 750 is niet voldoende om de te voren genoemde afschrijving ad *f* 480 000 te bewerkstelligen, doch wel om daaruit het geheele voor 1930 be-

noodigde bedrag voor kapitaalsuitgaven (f 170 000) te bestrijden.

Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar de achtereenvolgende gespecificeerde ramingen van de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven en van de ontvangsten.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.		Bedrag.	ONTVANGSTEN.		Bedrag.
Algemeene kosten	f	366 250	Opbrengst kolen	f	1 674 000
Bijzondere kosten der werkrachten		375 000	Voorgesloten zeevracht		500 000
Mijnontginning en voorbereiding		500 000	Huishuur		20 000
Stroomopwerking		20 000	Premiën geneeskundige behandeling		2 000
Onderhoud		116 000	Stroomlevering		25 000
Bediening enz. dienstauto's		4 000	Andere ontvangsten		33 000
Uitgaven ten behoeve van derden		5 000			
Vervoer der kolen naar haven en opslag		45 000			
Afleveringskosten		60 000			
Vracht voor het vervoer door den Archipel		500 000			
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:					
Hoofdstuk I	f	170 000			
" II		1 821 250			
		f 1 991 250			
Bijdragen van het bedrijf voor het pensioen der ambtenaren	f	20 000			
Verlofs-, nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgeld en onderstanden		10 000			
Reis- en verblijfkosten		5 000			
Overtochtskosten van en naar Nederland		10 000			
	f	45 000			
Bedrijfsoverschot		217 750			
		f 2 254 000			f 2 254 000

De voor 1930 noodige afschrijvingen worden berekend op f 480 000 zoodat het geheele bedrijfsoverschot daarvoor dient te worden bestemd en voor rente-uitkeering niets beschikbaar is.

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Algemeene kosten, waaronder aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor van 's Lands mijnbouwproducten	f 366 250	f 315 000	f 51 250 ⁽¹⁾	
Bijzondere kosten der werkrachten	375 000	345 000	30 000 ⁽²⁾	
Mijnontginning en voorbereiding	500 000	550 000		f 50 000 ⁽³⁾
Stroomopwerking	20 000	—	20 000 ⁽⁴⁾	
Onderhoud	116 000	116 000		
Bediening en onderhoud dienstauto's	4 000	4 000		
Uitgaven ten behoeve van derden	5 000	5 000		
	f 1 386 250	f 1 335 000		
Vervoer der kolen naar de haven en opslag	45 000	45 000		
Afleveringskosten	60 000	80 000		20 000 ⁽⁵⁾
Vracht voor het vervoer door den Archipel	500 000	700 000		200 000
	f 1 991 250	f 2 160 000	f 101 250	f 270 000
Waarvan ten laste van:				f 168 750
Hoofdstuk I	170 000	130 000	f 40 000	
" II	1 821 250	2 030 000		208 750

(1) Onkosten welke in 1929 ten laste van andere posten zijn gebracht, zijn thans onder dezen post geraamd. Verminderd met het aandeel in de kosten van het Technisch economisch adviesbureau.

(2) Vervanging van dwangarbeiders door contractanten.

(3) Tengevolge van raming van stroomopwekking als een afzonderlijke post en bezuiniging op springstoffen.

(4) Voor 1930 voor het eerst afzonderlijk geraamd.

(5) Als gevolg van het in eigen beheer nemen van de verzending en aflevering der kolen.

In het gezamenlijk bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, schrijf- en teekenbehoeften, kantoor, lokaal- en laboratoriumbehoeften en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave.

Betrekking	Staat en volgnummer	1930.		1929.		Meer.	Minder.
		Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.		
Hoofdingenieur, leider van het bedrijf.....	C 20 162	1	f 16 200	1	f 16 000	f ⁽¹⁾ 200	—
Administrateur.....	C 18 24 a	1	10 100	1	13 200	—	3 100 ⁽²⁾
Ingenieur 1e klasse (a).....	C 20 151	1	11 400	—	—	⁽³⁾ 11 400	—
Ingenieur 2e klasse (a).....	C 20 150	—	—	2	17 625	—	17 625 ⁽³⁾
Ingenieur 3e klasse (b).....	C 20 149	1	5 400	1	7 050	—	1 650 ⁽³⁾
Technisch ambtenaar (b).....	B 12 97	1	6 425	1	7 950	—	1 525 ⁽³⁾
Hoofdopzichter (b).....	B 12 96	6	32 100	3	19 800	⁽¹⁾ 12 300	—
Opzichter 1e klasse (b).....	B 12 95	5	25 200	7	35 250	—	10 050 ⁽³⁾
Opzichter (b).....	B 12 94	8	24 800	10	33 925	—	9 125 ⁽³⁾
Opziener 1e klasse (b).....	B 5 49	3	11 325	3	11 075	⁽¹⁾ 250	—
Opziener (b).....	B 5 48	7	21 875	5	14 700	⁽²⁾ 7 175	—
Geneesheer 1e klasse (c).....	C 21 113	—	—	1	13 200	—	13 200 ⁽⁴⁾
Geneesheer (c).....	C 21 112	1	10 050 ^(d)	—	—	⁽⁴⁾ 10 050	—
Boekhouder 1e klasse.....	B 15 3	1	5 850	1	5 400	⁽¹⁾ 450	—
Boekhouder.....	B 15 2	1	3 950	1	3 600	⁽¹⁾ 350	—
Magazijnmeester.....	B 10 48	1	5 050	1	4 800	⁽¹⁾ 250	—
Commies-kashouder.....	B 10 47	1	5 400	1	5 400	—	—
Commies.....	B 9 4	2	6 000	2	5 700	⁽¹⁾ 300	—
Opzichter der werkkrachten.....	B 3 66	1	2 700	—	—	⁽⁵⁾ 2 700	—
Bezoldigingen hulp personeel.....	—	—	67 945	—	59 150	⁽⁵⁾ en ⁽⁴⁾ 8 795	—
			f 271 770		f 273 825	f 54 220	f 56 275
Af wegens onvoorziene personeelmutatie's.....			7 420		8 200		f 2 055
			f 264 350		f 265 625		
Standplaatstoelagen.....			Memorie		Memorie		
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28.....			f 10 500		f 13 000		f 2 500 ⁽⁷⁾
Verdere kosten van algemeen beheer:							
Overwerk- en Zondaggelden en belooningen aan het personeel.....			20 000		20 000		
Schrijf-, teeken- en laboratoriumbehoeften.....			5 000		5 000		
Kosten van Regeeringstelegrammen.....			6 000		6 000		
Sociale zorgen.....			2 000		2 000		

(a) Personeel van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

(b) Personeel van den Algemeenen Dienst van den Mijnbouw.

(c) Personeel van den Dienst der Volksgezondheid.

(d) Waaronder begrepen een bedrag van f 1 800 voor gemis van voldoende particuliere praktijk.

(1) In verband met periodieke weddeverhoogingen.

(2) Wisseling personeel; de betrekking is in kolom IV teruggebracht.

(3) In verband met de behoefte en tengevolge van personeelsmutaties (zie de algemeene toelichting van den Dienst v/d Mijnbouw).

(4) In verband met personeelwisseling.

(5) Bij de Poelau Laoetmijnen is sedert eenigen tijd een tijdelijk opzichter der werkkrachten werkzaam, wiens bezoldiging bestreden wordt uit den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel”.

De praktijk heeft uitgewezen, dat aan zoodanig ambtenaar bij het bedrijf blijvend behoefte bestaat, in verband waarmede de betrekking van opzichter der werkkrachten (bezoldigd volgens schaal B 3 kolommen III/IV der B. B. L. 1925/28) in de personeelsformatie der Poelau Laoetmijnen zal zijn op te nemen.

Tegenover de hieruit voortvloeiende vermeerdering van het bedrag benoodigd voor bezoldigingen voor 1930 geraamd op f 2 700 staat een vermindering van den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” tot een gelijk bedrag.

(6) In verband met periodieke weddeverhoogingen; de formatie is uitgebreid met eenige krachten, die te voren uit de verdere bedrijfsuitgaven werden betaald.

(7) Wegens inloopen der overgangsinkomsten.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Opbrengst kolen.....	f 1 674 000 ⁽¹⁾	f 1 740 000	—	f 66 000
Voorgesloten zeevracht.....	500 000	700 000	—	200 000
Huishuur voor dienstwoningen.....	20 000	20 000	—	—
Premie geneeskundige behandeling.....	2 000	2 500	—	500
Stroomlevering.....	25 000	—	f ⁽²⁾ 25 000	—
Andere ontvangsten...	33 000	47 500	—	⁽³⁾ 14 500
	f 2 254 000	f 2 510 000	f 25 000	f 281 000
				f 256 000

(1) 180 000 ton tegen een gemiddelden f.o.b. prijs van f 9.30 per ton.

(2) Voor 1929 was de opbrengst van stroomlevering begrepen onder „Andere ontvangsten”.

(3) Geraamd aan de hand der uitkomsten der laatste 3 jaren.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Omschrijving der werken.	Geraamd voor 1930.	Toege- staan voor 1929.	Meer.	Minder.
Bouw van woningen en ar- beidersverblijven	f 22 000	f 25 000	—	f 3 000
Aanleg bedrijfsgebouwen...	12 000	22 000	—	10 000
Terreinwerken	5 000	6 000	—	1 000
Voorbouwwerken	35 000	45 000	—	10 000
Electrisch bedrijf.....	42 000	118 000	—	76 000
Kolenbereiding	(1) 16 000	3 000	f 13 000	—
Verschillende werken en aanschaffingen	38 000	80 000	—	42 000
	f 170 000	f 299 000	f 13 000	f 142 000
Waarvan ten laste van:				f 129 000
Hoofdstuk I.....	14 000	100 000	—	86 000
Hoofdstuk II.....	156 000	199 000	—	43 000

(1) Verbetering zeefhuis en aanleg van een kleine zeef-
inrichting bij een der schachten.

Raming der Kapitaalrekening.

	Boekwaarde volgens jaar- verslag 1927.	Bijgekomen geraamd in 1928.	Afschrij- ving ge- raamd in 1928.	Saldo geraamd op 31 December 1928.	Bijgekomen geraamd in 1929.	Afschrij- ving ge- raamd in 1929.	Saldo geraamd op 31 December 1929.	Bijgeko- men ge- raamd in 1930.	Afschrij- ving ge- raamd in 1930.	Saldo geraamd op 31 December 1930.
Terreinwerken	f 95 914.64	f 20 000.—	f 3 500.—	f 112 500.—	f 6 000.—	f 3 900.—	f 114 600.—	f 5 000.—	f 4 200.—	f 115 400.—
Gebouwen	832 070.35	50 000.—	35 000.—	847 100.—	47 000.—	35 000.—	859 100.—	34 000.—	40 000.—	853 100.—
Voorbouwwerken	845 783.32	128 000.—	60 000.—	913 800.—	45 000.—	64 000.—	894 800.—	35 000.—	68 000.—	861 800.—
Machinerieën	1 470 861.40	97 000.—	250 000.—	1 817 800.—	121 000.—	275 000.—	1 163 800.—	58 000.—	290 000.—	931 800.—
Inventaris	55 147.90	31 000.—	25 000.—	61 100.—	80 000.—	25 000.—	116 100.—	38 000.—	30 000.—	124 100.—
Spoor	114 630.50	49 000.—	21 000.—	142 600.—	—	21 000.—	121 600.—	—	21 000.—	100 600.—
Vaartuigen	3 582.09	—	400.—	3 200.—	—	400.—	2 800.—	—	400.—	2 400.—
Stelgers en leadinrichting	132 867.44	—	1 200.—	131 700.—	—	1 200.—	130 500.—	—	1 200.—	129 300.—
Mijnbouwkundige onderzoekingen.	47 602.78	—	3 800.—	43 800.—	—	3 800.—	40 000.—	—	3 800.—	36 200.—
Land Pramoean en Betanang.	98 925.89	—	4 200.—	94 700.—	—	4 200.—	90 500.—	—	4 200.—	86 300.—
Kosten van overname.	1 436 198.47	—	16 800.—	1 419 400.—	—	16 800.—	1 402 600.—	—	16 800.—	1 385 800.—
Uitbreiding in uitvoering.	111 892.67	—	—	111 900.—	—	—	111 900.—	—	—	111 900.—
	f 5 185 477.45	f 375 000.—	f 420 900.—	f 5 139 600.—	f 289 000.—	f 450 300.—	f 4 988 300.—	f 170 000.—	f 479 600.—	f 4 678 700.—

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 14.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE BOEKIT-ASAMMIJNEN.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

BOEKIT-ASAMMIJNEN.

De productie is voor 1930 geraamd op 500 000 ton, waarvan 10 000 ton voor eigen gebruik der mijn (tegen 340 000 ton, waaronder 20 000 ton voor eigen gebruik, voor 1929), zoodat voor aflevering beschikbaar zal zijn eene hoeveelheid van 490 000 ton, waarvan 100 000 ton aan de Briketfabriek zal worden afgeleverd en 390 000 ton voor verkoop bestemd is. Die productie zal door opvoering van de arbeidssterkte en door verdere uitbreiding der machinale koolwinning kunnen worden gehaald.

De bedrijfsuitgaven, volgens den opzet der begrooting, zijn geraamd op *f* 6 924 800 tegen *f* 4 958 000 voor 1929 of *f* 1 966 800 meer als gevolg van meerdere productie.

Het totaal der bedrijfskosten volgens de op commercielen grondslag, opgezette bedrijfsrekening, waarin ook alle bijkomstige personeelkosten (bijdragen pensioenen, verlofsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden, reisen verblijfkosten, alsmede overtochtskosten van en naar Nederland en in Nederlandsch-Indië) zijn begrepen, is geraamd op *f* 7 032 300.

Trekt men hiervan af hetgeen aan scheepsvrachten voor het vervoer door den Archipel wordt betaald (*f* 1 200 000) alsmede wat aan z.g. bijzondere ontvangsten wordt geraamd (*f* 95 000), dan verkrijgt men het totaal der productiekosten der kolen geleverd tot in Kertapati, en der briketten te Tandjong Priok, ten bedrage van *f* 5 737 300, waarvan *f* 1 616 000 voor de fabricage van 105 000 ton briketten. De daarmede overeenkomende gemiddelde kostprijs per ton kolen f.o.b. Kertapati bedraagt dan *f* 10 57 en voor de briketten franco wagon Priok *f* 15 39.

Met inbegrip van een bedrag ad *f* 560 400 voor afschrijving op het mijnbedrijf en *f* 15 000 op de briketfabriek bedragen de totale productiekosten *f* 6 312 700 waarvan *f* 1 631 000 voor briketteerkosten, hetgeen een kostprijs per ton kolen f.o.b. Kertapati van *f* 12.— en per ton briketten franco wagon Priok van *f* 15 53 geeft.

De ontvangsten uit kolen zonder zeevracht zijn geraamd op *f* 4 595 000 of gemiddeld *f* 11 78 per ton en uit briketten op *f* 2 035 000 of gemiddeld *f* 19 38 per ton.

Nadat uit het bedrijfsoverschot — waaronder verstaan wordt hetgeen van de ontvangsten overblijft na aftrek van alle uitgaven (dus ook die voor bovenbedoelde bijkomstige personeelskosten) — welk overschot op *f* 892 700 wordt geraamd, een afschrijving naar den levensduur der bedrijfsbezittingen volgens door den Gouvernements Accountantsdienst opgestelde beginselen ad *f* 575 400 is gereserveerd, blijft een bedrag van *f* 317 300 over voor rente uitkeering overeenkomende met 4,3% van het op ultimo 1929 in het bedrijf gestoken kapitaal.

Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar de ondervolgende gespecificeerde ramingen van de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven en van de ontvangsten.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.	Bedrag.	ONTVANGSTEN.	Bedrag.
Algemeene kosten	f 523 800	Opbrengst kolen	f 4 595 000
Bijzondere kosten der werkkrachten	414 000	Voorgesloten zeevracht	1 200 000
Mijnontginning en voorbereiding	1 570 000	Opbrengst briketten	2 035 000
Stroomopwekking	21 500	Huishuur	18 000
Onderhoud	191 500	Premie geneeskundige behandeling	2 000
Bediening en onderhoud dienstautomobielen	15 000	Stroomlevering	8 000
Uitgaven ten behoeve van derden	3 000	Andere ontvangsten	67 000
Spoorvracht Tandjoeng-Enim - Kertapati	1 170 000		
Opslag- en algemeene afleveringskosten te Kertapati incl. kosten van laden	200 000		
Vervoer van kolen door den Archipel	1 200 000		
Kosten van vervoer en briketteering van fijnkool..	1 616 000		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven, waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I	f 200 000		
" II	" 6 724 800		
	f 6 924 800		
Bijdrage voor het pensioen der ambte- naren	f 45.000		
Verlofs-, nonactiviteitsbezoldiging, wachtgelden en onderstanden	" 22 500		
Reis- en verblijfkosten	" 10 000		
Overtochtskosten van en naar Nederl. ..	" 30 000		
	107 500		
Bedrijfsoverschot	892 700		
	f 7 925 000		f 7 925 000

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijvingen	f 575 400	Bedrijfsoverschot	f 892 700
Beschikbaar voor renteuitkeering	317 800		
	f 892 700		f 892 700

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Algemeene kosten, w.o. aandeel in de kosten van het Verkoopkantoor van 's Lands mijnbouwproducten .	f 523 800	f 420 900	f ⁽¹⁾ 102 900	
Bijzondere kosten der werkkrachten	414 000	297 000	(²) 117 000	
Mijnontginning en voorbereiding	1 570 000	1 097 250	(³) 472 750	
Stroomopwekking	21 500	22 000		f 500
Onderhoud etablissementen, woningen enz.	191 500	137 350	(⁴) 54 150	
Bediening en onderhoud dienstautomobielen..	15 000	6 000	9 000	
Uitgaven ten behoeve van derden	3 000	3 000	—	—
	f 2 738 800	f 1 983 500		
Spoorvracht Tandjoeng-Enim - Kertapati á f 2.30 per ton en aandeel ZSS in het bedrijfsoverschot á f 0.95 per ton	1 170 000	770 000	(⁵) 400 000	
Opslag- en algemeene afleveringskosten te Kertapati incl. kosten van laden	200 000	132 000	(⁴) 68 000	
Vervoer der kolen door den Archipel	1 200 000	855 000	(⁶) 345 000	
Kosten van vervoer en briketteering van fijnkool	1 616 000	1 217 500	(⁴) 398 500	
Totaal	f 6 924 800	f 4 958 000	f 1 967 300	f 500
Waarvan ten laste van:			f 1 966 800	
Hoofdstuk I	200 000	75 000	125 000	
" II	6 724 800	4 883 000	1 841 800	

(1) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over 1928 en i.v.m. de hogere productie. Verminderd met het aandeel in de kosten van het Technisch-economisch adviesbureau.

(2) Verhoogde aanvoer van arbeiders in verband met verhoogde productie.

(3) Hogere productie waarvan hooger aandeel uit diepbouw.

(4) In verband met de verwachtingen.

(5) Meerder vervoer en gewijzigde berekeningsmethode.

(6) Meerdere afzet in verband met de hogere productie.

In het gezamenlijk bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, kartoerbehoefden en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave.

Betrekking.	Staat en volgnummer	1930.		1929.		Meer.	Minder.
		Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.		
Hoofdingenieur, leider van het bedrijf	C 20 162	1	f 16 200	1	f 16 200	—	—
Administrateur	C 18 24	1	" 12 100	1	" 12 000	f ⁽¹⁾ 100	—
Geneesheer (a)	C 21 112	1	" 6 800	1	" 9 600	—	f ⁽²⁾ 2 800
Ingenieur 2e klasse (b)	C 20 150	2	" 18 525	3	" 25 650	—	" ⁽²⁾ 7 125
Ingenieur 3e klasse (c)	C 20 149	1	" 6 000	2	" 14 100	—	" ⁽²⁾ 8 100
Technisch ambtenaar (c)	B 12 97	4	" 33 750	3	" 26 400	" ⁽²⁾ 7 350	—
Hoofdopzichter (c)	B 12 96	11	" 57 600	5	" 31 200	" ⁽²⁾ 26 400	—
Opzichter 1e klasse (c)	B 12 95	11	" 53 900	9	" 45 850	" ⁽²⁾ 8 050	—
Opzichter (c)	B 12 94	19	" 44 690	11	" 33 590	" ⁽²⁾ 11 100	—
Opziener 1e klasse. (c)	B 5 49	3	" 12 675	3	" 10 800	" ⁽²⁾ 1 875	—
Opziener (c)	B 5 48	10	" 29 925	4	" 10 800	" ⁽²⁾ 19 125	—
Apotheker-assistent	B 17 7	1	" 2 400	1	" 2 160	" ⁽¹⁾ 240	—
Magazijnmeester	B 10 48	1	" 6 550	1	" 6 000	" ⁽¹⁾ 550	—
Commieskashouder	B 10 47	1	" 4 050	1	" 4 200	—	" ⁽⁴⁾ 150
Boekhouder 1e klasse	B 15 3	1	" 4 800	1	" 4 800	—	—
Boekhouder	B 15 2	1	" 3 400	1	" 3 150	" ⁽¹⁾ 250	—
Adjunct-boekhouder	B 15 1	1	" 2 400	1	" 3 150	—	" ⁽⁵⁾ 750
Hoofdcommies	B 9 6	1	" 6 600	1	" 6 800	—	—
Commies	B 9 4	2	" 6 250	1	" 2 450	" ⁽¹⁾ en ⁽⁶⁾ 3 800	—
Mijnmeter	B 7 18	1	" 6 300	1	" 8 700	—	" ⁽⁷⁾ 2 400
Beheerder v. d. kolenaafschepdienst	B 12	1	" 7 200	1	" 6 600	" ⁽¹⁾ 600	—
Ziekenverpleger gediplomeerd	C 1 7	2	" 5 250	1	" 2 950	" ⁽¹⁾ en ⁽⁸⁾ 2 300	—
Opzichter der werkkrachten	B 3 66	2	" 8 100	1	" 4 800	" ⁽⁸⁾ 3 300	—
Bezoldigingen hulppersoneel	—	—	" 34 035	—	" 54 330	—	" ⁽⁹⁾ 20 295
	—	—	f 389 500	—	f 346 080	f 85 040	f 41 620
Af wegens onvoorziene personeelmutaties	—	—	" 10 300	—	" 11 100	" 43 420	—
	—	—	f 379 200	—	f 334 980	—	—
Standplaatstoelagen	—	—	" 21 000	—	Memorie.	" ⁽¹⁰⁾ 21 000	—
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28	—	—	" 11 600	—	" 13 100	—	f ⁽¹¹⁾ 1 500
<i>Verdere kosten van algemeen beheer.</i>							
Overwerk- en Zondaggelden en belooningen aan het personeel	—	—	" 50 000	—	" 24 000	" ⁽¹²⁾ 26 000	—
Schrijf-, teeken- en laboratoriumbehoefden	—	—	" 10 000	—	" 10 000	—	—
Kosten van regeeringstelegrammen	—	—	" 7 500	—	" 6 000	" ⁽¹³⁾ 1 500	—
Sociale zorgen	—	—	" 2 000	—	" 2 000	—	—

(a) Personeel van den Dienst der Volksgezondheid.

(b) Waarvan 1 van den Algemeenen dienst van den Mijnbouw en een van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

(c) Personeel van den Algemeenen dienst van den Mijnbouw.

(1) In verband met periodieke weddeverhoogingen.

(2) In verband met wisseling personeel, terwijl huidige functionaris geen aanspraak heeft op eene vergoeding wegens gemis van voldoende particuliere praktijk.

(3) In verband met de behoefte (zie de Algemeene Toelichting van den dienst v/d Mijnbouw).

(4) Correctie.

(5) Wisseling personeel.

(6) Bij de Boekit-Asamsteenkolenmijnen zijn sedert eenigen tijd tijdelijk werkzaam een opzichter der werkkrachten en een commies — deze laatste bij de Briketfabriek te Tandjong Priok — die worden betaald uit den post: „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel”.

De praktijk heeft uitgewezen, dat aan deze ambtenaren bij het bedrijf blijvend behoefte bestaat, in verband waarmede de personeelsformatie zal zijn uit te breiden met een tweeden opzichter der werkkrachten, bezoldigd volgens schaal B 3 kolom III/IV der B. B. L. 1925/28 en een tweeden commies, bezoldigd volgens schaal B 9 kolom III der B. B. L. 1925/28. Tegenover de hieruit voortvloeiende vermeerdering van het bedrag benodigd voor bezoldigingen voor 1930 geraamd op onderscheidenlijk f 3 300 en f 3 550 of totaal f 6 850 staat een vermindering van den post „Bezoldigingen hulp- en tijdelijk personeel” met een gelijk bedrag.

(7) In verband met het aan den huidige functionaris toekomende salaris.

(8) Met het oog op de toename der Europeesche bevolking, welke op het hospitaal der Boekit-Asammijnen is aangewezen, is het noodig gebleken dit hospitaal met eene afdeling uit te breiden. Terwijl het aan het hospitaal verbonden Inlandsch verplegend personeel toereikend zal zijn om ook de nieuwe afdeling te bedienen zal met één gediplomeerd ziekenverpleger (bezoldigd volgens schaal C1 kolom I der B. B. L. 1925/28) niet langer kunnen worden volstaan en dient voor 1930 op een tweede zoodanige kracht te worden gerekend.

De aan dezen maatregel verbonden kosten bedragen gemiddeld f 3 000 's jaars aan bezoldiging benevens eventueel f 300 aan standplaatstoelage.

Voor 1930 zal zijn te rekenen op een hoogere uitgaaf van f 2 250 aan bezoldiging en eventueel f 225 aan standplaatstoelage.

(9) Verminderd in verband met de instelling van organieke betrekkingen ten einde de tijdelijke functionarissen, die niet gemist kunnen worden, in de vaste formatie te kunnen opnemen (zie ook de Algemeene toelichting van den dienst van den Mijnbouw); vermeerderd met traktementsverhoogingen voor het hulppersoneel en ten gevolge van wisseling in dat personeel.

(10) Toekenning van standplaatstoelage te Tandjoeng-Enim en Kertapati.

(11) Wegens inloopen overgangsinkomsten en wisseling personeel.

(12) Gebaseerd op de uitkomsten van 1928, waarbij rekening is gehouden met de personeelsuitbreiding.

(13) In verband met de gemiddelde uitkomsten over de jaren 1926 t/m 1928.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Opbrengst kolen.....	f 4 595 000	f 3 868 775	f 1 226 225 ⁽¹⁾	
Voorgesloten zeevracht.....	" 1 200 000	" 855 000	" 345 000	
Opbrengst briketten..	" 2 035 000	" 1 500 000	" 535 000 ⁽²⁾	
Huishuur.....	" 18 000	" 18 000	—	
Premie geneeskundige behandeling.....	" 2 000	" 2 000	—	
Stroomlevering.....	" 8 000	—	" 8 000 ⁽³⁾	
Andere ontvangsten..	" 67 000	" 26 000	" 41 000 ⁽⁴⁾	
	f 7 925 000	f 5 769 775	f 2 155 225	

(1) 390.000 ton tegen een gemiddelde f.o.b. prijs van f 11.78.

(2) 105.000 ton à f 19.38.

(3) De opbrengst der stroomlevering was voor 1929 begrepen in den post „Andere ontvangsten”.

(4) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over 1928.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Omschrijving der werken.	Geraamd voor 1930.	Toege- staan voor 1929	Meer.	Minder.
Verdere voorbereiding tot ontginning van meer veredelde kolenlagen.....	f 495 500	f 436 000	f 59 500 ⁽¹⁾	—
Bouw van verblijven voor arbeiders, hospitaalgebouwen, woningen, magazijnen enz.....	" 142 500 ⁽²⁾	" 117 000	" 25 500	—
Uitbreiding elektrische centrale.....	" 482 500 ⁽³⁾	" 178 500	" 304 000	—
Verschillende kleine werken en aanschaffingen.....	" 94 000 ⁽⁴⁾	" 81 500	" 12 500	—
Briketfabriek.....	—	" 35 000	—	f 35 000
	f 1 214 500	f 848 000	f 401 500	f 35 000
waarvan ten laste van:			f 366 500	
Hoofdstuk I.....	" 615 300	" 460 000	" 155 300	
" II.....	" 599 200	" 388 000	" 211 200	

(1) De tweede schacht op de Pinang Synclinaal zal worden afgewerkt; de daarbij behorende hijsinstallatie worden voltooid. Bij deze schacht zal een Compressorinstallatie worden gebouwd. In verband hiermede zijn verschillende aanschaffingen noodig.

(2) Kraniwoningen, twee woningen lager Europeesch personeel, een Passerloods en de bouw eener Europeesche afdeeling Hospitaal.

(3) Volttoeling 5e ketel en 4e turbine en montage nieuwe (6e) ketel.

(4) Aanschaffing van elektrische mijnlampen voor uitbreiding werkkrachten.

Voorloopige raming der kapitaalrekening.

	Boekwaar- de op 31 Dec. 1927.	Bijgeko- men nader geraamd in 1928.	Afschrij- ving ge- raamd in 1928.	Boekwaar- de ge- raamd op 31 Dec. 1928	Bijgeko- men ge- raamd in 1929.	Afschrij- ving nader geraamd in 1929.	Boekwaar- de nader geraamd op 31 Dec. 1929.	Bijgeko- men ge- raamd in 1930.	Afschrij- ving ge- raamd in 1930.	Boekwaar- de op 31 Dec. 1930.
1. Etablissement, wegen en water- leidingen	f 590 900	f 41 000	f 10 800	f 621 100	f 15 000	f 11 600	f 624 500	f 33 500	f 11 900	f 651 100
2. Gebouwen	1 154 400	223 500	74 400	1 333 500	257 000	81 100	1 479 400	181 500	88 800	1 572 100
3. Machinerieën ...	2 223 600	557 000	235 400	2 530 200	435 000	311 100	2 634 100	818 500	354 600	3 118 000
4. Hoofddevelop- peeringswerken .	178 300	60 000	7 000	229 300	53 000	8 200	274 100	117 000	9 200	381 900
5. Roerende inven- taris der bureaux, hospitaal en labo- ratorium	22 400	5 000	4 100	23 300	16 000	4 600	31 700	7 000	3 500	33 200
6. Trekdieren en voertuigen	4 000	—	500	3 500	—	500	3 000	—	500	2 500
7. Gereedschappen .	62 000	10 000	3 100	63 900	27 000	13 000	82 900	32 000	15 000	99 900
8. Mijnbouwkundi- ge onderzoekin- gen (incl. Lema- tang concessies).	1 043 100	—	10 400	1 032 700	—	10 400	1 022 300	—	10 400	1 011 900
9. Uitbreidingswer- ken in behande- ling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Kolenafscheep- installatie en em- placement	1 031 800	193 900	56 300	1 219 400	10 000	68 000	1 163 400	20 000	66 500	1 116 900
11. Steenkolen-bri- kettenfabriek ...	100 000	—	60 000	40 000	35 000	60 000	15 000	—	15 000	—
	f 6 463 500	f 1 090 400	f 432 000	f 7 071 900	f 848 000	f 566 500	f 7 353 400	f 1 214 500	f 575 400	f 7 992 500

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 15.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE ZOUTREGIE.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

ZOUT.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

De voor 1930 te verwachten omzet, vergeleken met die voor 1929, is als volgt:

	In tonnen	
	1930.	1929.
Aanmaak en Aankoop:		
Aanmaak van ruw zout.....	216 000 ¹⁾	216 000 ¹⁾
Fabriekmatige bewerking en verpakking:		
Briketteering	146 250	137 000
Vervoer en Verkoop:		
Eigen vervoer te Water van los-en briket-zout	104 000 ²⁾	116 000
Verkoop en overig vervoer van		
a. Los-zout	29 000	28 500
b. Briket-zout	146 250	137 000

Volgens den opzet der begrooting, zijn de uitgaven te ramen voor 1930 en vergeleken met die voor 1929, als volgt:

	1930.	1929.
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst.....	f 123 400	f 120 080
B. Aanmaak en Aankoop.....	1 935 950	1 936 380
C. Fabriekmatige bewerking en verpakking	1 579 850	1 550 790
D. Vervoer en Verkoop:		
Eigen vervoer te water.....	760 050	867 030
Verkoop en overig vervoer.....	2 725 550	2 855 135
Te zamen.....	f 7 124 800	f 7 329 415

Volgens de op commerciëlen grondslag opgezette bedrijfsrekening, welke belast wordt met alle bijkomstige personeelskosten (verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgeld en onderstanden, passagekosten, bijdragen voor pensioenfondsen, reis- en verblijfkosten), zullen de volledige bedrijfskosten (met inbegrip van passende afschrijvingen op de waarde van gebouwen, inrichtingen, schepen, inventaris enz. en van 6% rente van het in het bedrijf gestoken kapitaal), voor 1930, in vergelijking met die voor 1929, bedragen:

	1930.	1929.
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst	f 129 300	f 147 416
B. Aanmaak en Aankoop.....	2 574 650	2 571 202
C. Fabriekmatige bewerking en verpakking.....	1 987 350	1 931 180
D. Vervoer en Verkoop		
Eigen vervoer te water.....	1 074 700	1 186 301
Verkoop en overig vervoer.....	2 866 490	3 034 937
Te zamen.....	f 8 632 490	f 8 871 036

Berekend per ton, bedraagt de raming volgens den opzet der begrooting en volgens de op commerciëlen grondslag opgezette bedrijfsrekening voor 1930, vergeleken met die voor 1929:

(1) Het meerdere aantal van 16 000 tonnen vergeleken bij de geraamde hoeveelheid voor 1929 van 200 000 ton is niet een gevolg van geraamden meerderen aanmaak maar van eene nadere berekening, welke heeft uitgewezen dat de herleiding van kojangs tot tonnen wijziging behoefde. In verband hiermede is ook voor 1929 het juiste bedrag vermeld.

(2) Hierbij is er op gerekend, dat het vervoer van los zout naar Bagan Si Api-api, gedeeltelijk door de K. P. M. zal geschieden.

	Volgens de begrooting.		Volgens de bedrijfsrekening.	
	Per ton.		Per ton.	
	1930.	1929.	1930.	1929.
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst	f 0.70	f 0.73	f 0.73	f 0.89
B. Aanmaak en Aankoop ...	8.96	9.68	11.92	12.86
C. Fabriekmatige bewerking en verpakking	10.80	11.32	13.58	14.10
D. Vervoer en Verkoop:				
Eigen vervoer te water ..	7.81	7.47	10.33	10.22
Verkoop en overig vervoer.....	15.55	17.25	16.35	18.33

De opbrengst van briketzout kan voor 1930 als volgt worden geraamd:

28 125 ton te verstrekken aan de Prov. West-Java à f 76.80 per ton	f 2 160 000
34 700 „ te verstrekken aan de Prov. Midden-Java à f 76.80 per ton	2 664 960
41 800 „ te verstrekken aan de Prov. Oost-Java à f 76.80 per ton	3 210 240
31 775 „ te verkoopen in de Vorstenlanden op Java en in de Buitengewesten à f 128 per ton	4 067 200
9 850 „ te verkoopen in enkele streken van de Buitengewesten à f 160 per ton	1 576 000
Samen 146 250 ton	f 13 678 400

De opbrengst van het los zout kan in verband met de uitkomsten en rekening houdende met de verstrekking aan de provincies gesteld worden op gemiddeld f 51.21 per ton of voor 29 000 ton

f 51.21 per ton of voor 29 000 ton	f 1 485 000
--	-------------

De gezamenlijke ontvangsten, waarin f 75 000, f 29 000 en f 75 500 voor respectievelijk: „Overtochtskosten en vrachten”, „Huishuur” en „Andere ontvangsten” kunnen worden geraamd op

.....	15 342 900
-------	------------

Het bedrijfsoverschot ad f 8 033 550 wordt naar raming door de overdracht van het distributie- en verkoopbedrijf in Midden-Java aan de gelijknamige provincie ongunstig beïnvloed tot een bedrag van rond f 1 299 000 (t. w. door rond f 1 786 620 lagere ontvangsten, waartegenover rond f 487 620 lagere uitgaven).

Het batig saldo voor 's Lands schatkist van het geheele zoutbedrijf (dit is het bedrag boven de gemiddelde leeningrente ad 6% van de in het bedrijf gestoken kapitalen) wordt in 1930 op rond

.....	6 710 410
-------	-----------

geraamd tegen f 7 353 539 in 1929.

De productie en de omzet zijn zoodanig geraamd, dat geen voorraadsvermeerdering van ruw zout wordt verkregen.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.		ONTVANGSTEN.	
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst.			
Algemeene kosten.....	—	f 123 400	Opbrengst van loszout f 1 485 000
B. Aanmaak en Aankoop.			Opbrengst van briket-zout .. 13 678 400
Algemeene kosten.....	f 287 350		Overtochtskosten en vrachten 75 000
Kosten van winning, opslag en aflevering.....	1 595 000		Huishuur..... 29 000
Onderhoud.....	53 600	1 935 950	Andere ontvangsten..... 75 500
C. Fabriekmatige bewerking en verpakking.			
Algemeene kosten.....	f 274 850		
Briketteering.....	227 600		
Verpakking en verzending.....	793 200		
Stroom.....	47 600		
Onderhoud.....	229 600		
Leverantiën aan- en werkzaamheden voor derden..	7 000	1 579 850	
D. Vervoer en Verkoop. (1)			
Algemeene kosten.....	f 398 700		
Loonen en voedinggeld bemanning.....	134 000		
Kosten van laden, lossen en afleveren.....	89 900		
Onderhoud vaartuigen, touwwerk, brandstoffen, machinekamerbehoefden enz.....	354 000		
Kosten van vervoer per K.P.M.....	1 185 000		
Kosten van vervoer per spoor en tram.....	569 400		
Kosten van het overige vervoer.....	229 800		
Schadeloosstelling voor den verkoop van zout in de Vorstenlanden.....	268 800		
Onderhoud gebouwen door de B.O.W.....	25 000		
Verschillende uitgaven w.o. verpleging reizigers.	240 000	(2) 3 485 600	
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:			
Hoofdstuk I.....	f 700 000		
" II.....	" 6 424 800	7 124 800	
Bijdrage aan het Land v/h pensioen der ambtenaren.	f 96 440		
Reis- en verblijfkosten..	49 310		
Verlofs- en nonactiviteitsbezoldigingen, wachtgelden en onderstanden.....	23 300		
Overtochtskosten van en naar Nederland.....	15 500	(3) 184 550	
Bedrijfsoverschot.....		8 033 550	
		f 15 342 900	f 15 342 900

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijving Aanmaak en Aankoop..	f 168 000		Bedrijfsoverschot.....	8 033 550
" Fabriekm. bewerking en Verpakking ..	186 800			
" Vervoer en Verkoop:				
Eigen Vervoer te water f 176 700				
Verkoop en Overig vervoer.....	" 34 000			
	210 700	565 500		
Rente à 6% Aanmaak en Aankoop.....	f 421 290			
" à 6% Fabriekm. bew. en verpakking.....	185 900			
" à 6% Vervoer en Verkoop.				
Eigen Vervoer te water, f 105 300				
Verkoop en Overig vervoer.....	" 45 150			
	150 450	757 640		
		6 710 410		
Batig saldo voor 's Lands schatkist.....		f 8 033 550		f 8 033 550

(1) Aangezien in 1930 met de instelling van de provincie Midden-Java, het distributiebedrijf op Java en Madoera — met uitzondering van dat in de Vorstenlanden — zal zijn overgedragen, wordt het noodig geacht de tot nog toe afzonderlijk beheerde afdelingen van den dienst: „Vervoer te Water” en „Vervoer te Land en Verkoop” tot één dienstvak: „Vervoer en Verkoop” samen te smelten.

(2) Te verdeelen als volgt:

Ten laste van: Eigen vervoer te water	f 760 050
Verkoop en Overig vervoer	" 2 725 550

(3) Te verdeelen als volgt:

Ten laste van:	f 3 485 600
A. Alg. Beheer v/d geheelen dienst	f 5 900
B. Aanmaak en Aankoop	" 49 410
C. Fabriekm. bewerk. en verpakking	" 34 800
D. Vervoer en Verkoop:	
Eigen vervoer te Water	" 32 650
Verkoop en Overig vervoer	" 61 790
	f 184 550

BEDRIJFSUITGAVEN.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst				
Algemeene kosten...	f 123 400	f 120 080 ⁽¹⁾	f 3 320	—
B. Aanmaak en Aankoop.				
Algemeene kosten...	287 350	255 850 ⁽¹⁾	31 500	—
Kosten van winning, opslag en aflevering.	1 595 000	1 626 925	—	⁽²⁾ f 31 925
Onderhoud.....	53 600	53 605	—	5
C. Fabriekmatige bewerking en verpakking.				
Algemeene kosten..	274 850	285 350	—	⁽¹⁾ 10 500
Briketteering.....	227 600	206 600 ⁽³⁾	21 000	—
Verpakking en verzending.....	793 200	730 520 ⁽³⁾	62 680	—
Stroom.....	47 600	56 020	—	⁽⁴⁾ 8 420
Onderhoud.....	229 600	261 300	—	⁽⁴⁾ 31 700
Leverantiën aan- en werkzaamheden voor derden.....	7 000	11 000	—	⁽⁴⁾ 4 000
D. Vervoer en Verkoop.				
Algemeene kosten...	389 700	476 745	—	⁽¹⁾ 87 045
Loonen en voeding-geld bemanning...	134 000	165 815	—	⁽⁵⁾ 31 815
Kosten van laden, lossen en afleveren...	89 900	111 716	—	⁽⁵⁾ 21 816
Onderhoud vaartuigen, touwwerk, brandstoffen, machinekamerbehoefden enz.....	354 000	420 281	—	⁽⁵⁾ 66 281
Kosten van vervoer per K.P.M.....	1 185 000			
Kosten van vervoer per spoor en tram.	569 400	1 979 950 ⁽⁶⁾	4 250	—
Kosten van het overige vervoer.....	229 800			
Schadeloosstelling voor den verkoop van zout in de Vorstenlanden.....	268 800	250 000 ⁽⁶⁾	18 800	—
Onderhoud gebouwen door de B.O.W.....	25 000	43 125	—	⁽⁷⁾ 18 125
Verschillende uitgaven w.o. verpleging reizigers.....	240 000	274 533	—	⁽⁷⁾ 34 533
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting waarvan ten laste van:	f 7 124 800	f 7 329 415	f 141 550	f 346 165
Hoofdstuk I.....	700 000	674 000	f 26 000	—
„ II.....	6 424 800	6 655 415	—	230 615

(1) Zie de toelichting op den staat der bezoldigingen en verdere algemeene kosten.

(2) In verband met de uitkomsten vorige jaren en de te verwachten lagere „directe kosten” van het door de eigen landen aan te maken ruw zout. Zie verder noot 4 bij den personeelsstaat.

(3) In verband met de uitkomsten over vorige jaren en de geraamde hogere productie van briketzout.

(4) In verband met de behoefte.

(5) In verband met het geraamde mindere vervoer van los zout naar Bagan Si-Api-Api per eigen Vervoer te Water.

(6) In verband met de geraamde meerdere verkoop van briketzout.

(7) In verband met de overdracht van de zoutdistributie en verkoop in de afdeeling Midden-Java, aan de gelijknamige provincie.

(8) I.v.m. de overdracht van de zoutdistributie a/d Provincie Midden-Java zullen de totale vervoerskosten in eerste instantie eene vermindering geven van rond f 283 750

De geraamde meerdere verkoop, alsmede het gedeeltelijke vervoer van los zout naar Bagan Si-Api-Api door de K. P. M. heeft echter een meerdere uitgaaf ten gevolge van rond „ 288 000

zoodat uiteindelijk een meerder verschil blijft van ... f 4 250

In het gezamenlijk bedrag der uitgaven zijn begrepen de bezoldigingen, toelagen, kantoor- en lokaalbehoefden en verdere kosten van algemeen beheer volgens onderstaande opgave:

Betrekking.	B. B. L. 1925/1928		1930		1929		Meer.	Minder.
	Staat.	Volg. No.	Aantal.	Bedrag.	Totaal.	Aantal.		
A. Algemeen beheer van den geheelen dienst.								
Bezoldigingen.								
Hoofd van den dienst.....	C 23	18	1	f 16 800	1	f 16 800	—	—
Inspecteur-Onderhoofd.....	C 20	166	1	12 600	1	15 000	—	f 2 400
Inspecteur.....	C 20	165	1	10 500	1	10 500	—	—
Candidaat-Inspecterend ambtenaar ...	C 20	163	—	—	1	6 000	—	(¹) 6 000
Hoofdboekhouder.....	B 15	4	1	6 900	1	8 400	f 500	—
Boekhouder.....	B 15	2	—	—	1	2 360	—	(¹) 2 360
Kantoorhoofd.....	B 9	7	1	8 400	1	8 400	—	—
Hoofdcommies.....	B 9	6	1	6 600	1	6 200	400	—
le commies.....	B 9	5	3	18 500	3	14 100	—	600
Commies.....	B 9	4	4	12 600	4	11 350	1 250	—
Adjunct-commies.....	B 9	3	3	4 725	3	4 590	135	—
Lager personeel.....	—	—	—	18 300	—	20 064	—	(¹) 1 764
				f 110 925		f 121 764		
Af: wegens onvoorziene personeelmutaties				3 375		18 652	f 2 285	f 13 124
							15 277	—
Standplaatstoelagen				f 107 550		103 112	f 17 562	f 18 124
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928				5 415		5 898		483
				435		570		135
Verdere kosten van algemeen beheer.				f 113 400		f 109 580	f 17 562	f 19 742
Kantoor- en lokaalbehoefden				6 000		6 000	—	—
Kosten van telegrammen.....				3 000		3 000	—	—
Onderhoud departementslokalen.....				500		1 000	—	(¹) 500
Overwerkgeden.....				500		500	—	—
Deelneming a/d Wereld tentoonstelling te Antwerpen 1930.....				Memorie		—	Memorie	—
				A. f 123 400		f 120 080	f 17 562	
							f 3 320	f 14 242
B. Aanmaak en aankoop.								
Bezoldigingen.								
Hoofd van den Zoutaanmaak.....	C 20	169	1	f 13 800	1	f 13 800	—	—
Onderhoofd van den Zoutaanmaak.....	C 20	168	1	7 800	1	10 200	—	2 400
Ingenieur.....	C 20	167	1	12 300	1	10 950	1 250	—
Adjunct-Inspecteur.....	C 20	164	1	7 500	—	—	(²) 7 500	—
Boekhouder le klasse.....	B 15	3	1	4 800	1	4 500	300	—
Beheerder.....	B 12	101	6	37 450	6	37 950	—	500
Hulpbeheerder.....	B 12	100	6	23 550	6	22 200	1 350	—
Machinist.....	B 12	1	1	4 050	—	—	(²) 4 050	—
Commies.....	B 9	4	2	4 800	2	4 800	—	—
Opzichter le klasse.....	B 3	69	10	30 175	10	28 675	1 500	—
Opzichter.....	B 3	68	10	18 750	10	18 290	460	—
Hoofdmantri le klasse.....	A 8	21	4	7 740	4	7 680	60	—
Hoofdmantri.....	A 8	20	8	10 610	8	10 300	310	—
Mantri le klasse.....	A 8	19	25	23 615	25	22 695	920	—
Mantri.....	A 8	18	25	17 985	25	16 085	1 900	—
Mandoer.....	A 8	17	60	20 705	60	20 388	317	—
Lager personeel.....	—	—	—	18 350	—	14 395	(⁴) 3 955	—
				f 263 930		f 242 908	f 23 922	f 2 900
Af: wegens onvoorziene personeelmutaties				7 930		22 433	14 503	—
Standplaatstoelagen.....				f 256 000		220 475		
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928				f 14 950		18 375		3 425
Verdere algemeene kosten.				f 270 950		f 238 850	f 38 425	f 6 325
Kantoor- en lokaalbehoefden.....				9 500		9 000	(⁵) 500	—
Gratificatiën				Memorie.		Memorie.	—	—
Exploitatie dienstauto.....				1 800		1 800	—	—
Overige algemeene kosten.....				5 100		6 200	—	1 100
				B. f 287 350		f 255 850	f 38 925	f 7 425
							f 31 500	

Betrekking.	B.B.L. 1925/1928		1930		1929		Meer.	Minder.	
	Staat.	Volg No.	Aantal.	Bedrag.	Totaal.	Aantal.			Bedrag.
C. Fabriekmatige Bewerking en Verpakking.									
Bezoldigingen.									
Hoofd v/d Fabriekm. bew. en Verpakking	C	20	171	1	f 12 600	1	f 13 800	—	f 1 200
Onderhoofd v/d idem ..	C	20	170	1	10 500	1	10 500	—	—
Boekhouder 1e kl.	B	15	3	1	6 800	1	6 100	f 500	—
Adj. Boekhouder c.q. Boekhouder	B	15	1/2	1	3 600	1	4 200	—	600
Fabr ekschef.	B	12	107	2	17 100	2	16 575	525	—
Machinist-electr. 1e kl.	B	12	106	2	13 200	2	12 000	1 200	—
Machinist 1e kl.	B	12	104	10	55 800	10	55 800	—	—
Machinist ..	B	12	103	2	6 000	2	6 000	—	—
Bouwk. opzichter 1e kl.	B	12	109	1	5 400	1	5 400	—	—
Werk. teekenaar.	B	12	—	1	5 400	1	5 400	—	—
Magazijnmeester 1e kl.	B	10	50	1	(*) 6 450	1	6 000	450	—
Magazijnmeester ..	B	10	49	1	5 400	1	5 400	—	—
Adjunct-magazijnmeester ..	B	10	—	1	3 600	1	3 600	—	—
Hoofdcammies ..	B	9	105	1	5 400	1	6 000	—	600
Commies ..	B	9	4	1	3 300	1	3 300	—	—
Opzichter 1e kl.	B	3	69	4	12 500	4	12 525	—	25
Opzichter.	B	3	68	6	15 000	6	14 975	25	—
Lager personeel ..	—	—	—	—	26 000	—	26 000	—	—
Toelage geneesheeren ..	—	—	—	—	Memorie	—	3 600	—	3 600
					f 213 850		f 217 175		
Af: wegens onvoorziene personeelmutaties ..					6 450		13 350	6 900	—
					f 207 400		f 203 825		
Standplaatstoelagen ..					2 100		2 640	—	540
Overgangsinkomsten B.B.L. 1925/1928 ..					2 950		2 285	665	—
					f 212 450		f 208 750	f 10 265	f 6 565
Verdere algemeene kosten.									
Kantoor- en lokaalbehoefte ..					5 900		5 000 (*)	900	—
Overwerkgeelden ..					8 000		8 000	—	—
Gratificatiën ..					memorie		memorie	—	—
Onderzoekingen en proefnemingen ..					7 000		7 000	—	—
Exploitatie dienstauto ..					10 900		10 000 (*)	900	—
Overige algemeene kosten ..					30 600		46 600	(*) 16 000	—
					C. f 274 850		f 285 350	f 12 065	f 22 565
									f 10 500
D. Vervoer en Verkoop.									
Inspecteur ..	C	20	165	2	f 24 600	3	f 36 000	(*) f 11 400	—
Adj. Inspecteur ..	C	20	164	1	7 500	2	17 700	(*) 10 200	—
Cand. Inspecteerend ambtenaar ..	C	20	163	1	5 400	—	—	(1) f 5 400	—
Administrateur O.J.Z.	C	12	12	1	10 200	1	10 200	—	—
Onder-administrateur O.J.Z.	C	12	11	—	—	1	5 400	(?) 5 400	—
Gezagvoerder ..	C	12	10	4	24 650	4	24 000	650	—
Administrateur P.R.V.	C	12	9	1	6 600	1	6 600	—	—
Boekhouder 1e klasse ..	B	15	3	2	12 000	2	12 000	—	—
Boekhouder ..	B	15	2	1	3 500	1	4 550	(1) (*) 1 050	—
Werktuigkundige ..	B	13	1	2	12 000	2	12 000	—	—
Machinist ..	B	12	110	4	21 000	4	20 400	600	—
Controleur ..	B	10	54	4	28 200	6	41 700	—	(*) 13 500
Hoofdpakhuismeester ..	B	10	53	4	21 000	3	15 600	(*) 5 400	—
Pakhuismeester 1e klasse ..	B	10	52	7	29 400	10	40 250	(*) 10 850	—
Idem 2e klasse ..	B	10	51	7	20 700	11	30 650	(*) 9 950	—
Opzichter 1e klasse ..	B	3	—	1	2 700	—	—	(?) 2 700	—
Opzichter ..	B	3	—	1	1 170	—	—	(?) 1 170	—
Kapitein ..	A	8	22	2	4 200	2	4 200	—	—
Pakhuismeester 3e klasse ..	A	8	27	15	20 520	25	36 925	—	(*) 16 405
Hoofdmantri ..	A	8	26	13	12 710	27	22 420	—	(*) 9 710
Mantri 1e klasse ..	A	8	25	30	21 935	41	29 650	—	(*) 7 715
Mantri 2e klasse ..	A	8	24	27	14 750	38	22 178	—	(*) 7 428
Mantri 3e klasse ..	A	8	23	31	9 880	51	22 232	—	(*) 12 352
Lager personeel ..					13 680		10 410	(1) (*) 3 270	—
					f 328 295		f 425 065		
Af: wegens onvoorziene personeelmutaties ..					9 855		45 685	35 830	—
					f 318 440		f 379 380		
Standplaatstoelagen ..					11 100		18 110	—	5 010
Overgangsinkomsten B.B.L. 1925/1928 ..					860		485	375	—
					D. f 330 400		f 395 975	f 55 395	f 120 970

Betrekking.	B. B. L. 1925/1928		1930		1929		Meer.	Minder.		
	Staat.	Volg No.	Aantal.	Bedrag.	Totaal.	Aantal			Bedrag.	Totaal
Overgenomen.....				f 330 400			f 395 975	f 55 395	f 120 970	
Verdere algemeene kosten.										
Kantoor- en lokaalbehoefden.....				8 000			11 600	(*)	3 600	
Overwerkgelden.....				1 500			1 500		—	
Gratificatiën.....				Memorie.			Memorie.		—	
Onderhoud Dept. lokalen.....				500			—	(1)	500	
Voedinggelden.....				2 300			2 300	—	—	
Exploitatiekosten dienstauto's.....				3 000			9 000	—	(*) 6 000	
Belooningen.....				3 500			3 500	—	—	
Loon wegers 8% van f 20 000.....				1 600			1 600	—	—	
Belooningen part. verkoopers.....				1 600			6 500	—	(*) 4 900	
Beheerskosten zoutverkoopers.....				10 350			15 050	—	(*) 4 700	
Rubbertoelagen.....				Memorie			Memorie	—	—	
Overige algemeene kosten.....				26 950			29 720	—	(*) 2 770	
				(*) D.	f 389 700		f 476 745	f 55 895	f 142 944	
									f 87 045	
(*) Van dit bedrag komt ten laste van										
Eigen vervoer te water.....	f	145 000								
Verkoop en overig vervoer.....	f	244 700								
	f	389 700								
				Totaal A. tot en met D.						
Bezoldigingen.....				f 889 390			f 906 792		f 17 402	
Standplaatsoelagen.....				18 615			24 648		6 033	
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928.....				19 195			21 715		2 520	
Verdere algemeene kosten.....				148 100			184 870		36 770	
				f 1 075 300			f 1 138 025		f 62 725	

(1) Overgebracht van algemeen beheer v/d geheelen dienst naar het dienstvak „Vervoer en Verkoop”.

(2) Overgebracht v/h dienstvak „Vervoer en Verkoop” naar het dienstvak „Aanmaak en Aankoop” 1 Adjunct-Inspecteur.

(3) Door de totstandkoming in de laatste jaren van de Gouvernements zoutlanden Nembakor-West, Gresik en Gresik-Poetih met de daarbij behorende uitgebreide motorpomstations, is het, in het belang van een goede watervoorziening, noodzakelijk gebleken, dat de motoren en andere machinale installaties regelmatig door een deskundige worden nagekeken.

Bedoelde motorinstallaties vertegenwoordigen een waarde van ± f 162 000 en bestaan, behalve uit een motorlorriettransport en eenige motorboten, uit 15 motoren met aangedreven pompen.

Op grond van het vorenstaande, moet de uitbreiding van de personeelsformatie van het onderdeel „Aanmaak en Aankoop” op de begrooting voor 1930 met 1 machinist, te bezoldigen volgens kolommen II/III van schaal B 12 der B. B. L. 1925/28 als niet te vermijden worden geacht. De gemiddelde jaarlijksche kosten aan dezen maatregel verbonden, bedragen f 3 720 aan bezoldiging. Voor 1930 dienen deze kosten te worden gesteld op f 4 050.

(4) Overgebracht v/d verdere uitgaven voor „Kosten van winning opslag en aflevering” naar de „personeele uitgaven”.

(5) In verband met de behoefte.

(6) In verband met de belangrijkheid van de aan den magazijnmeester 1e klasse der „Fabriekmatige bewerking en verpakking” opgedragen werkzaamheden is het billijk om de aan de betrekking verbonden maximum-bezoldiging evenals voor de betrekkingen onder nos. 48 en 58 van schaal B 10 van f 500 op f 550, d.i. het in de betreffende schaal kolom voorkomende maximum-bedrag, te brengen.

De hieraan verbonden jaarlijksche kosten bedragen f 600, terwijl voor 1930 op f 450 moet worden gerekend.

(7) Bij het Oost-Java Zeevervoer bestaat, naar is gebleken, behoefte aan versterkt toezicht op de werklieden, werkende op de verspreid liggende los- en laadplaatsen te Kalianget, op het kolen- en waterladen der schepen alsmede op de werklieden bij het roestblikken, schoonmaken, schilderen, enz. ten tijde, dat de schepen een rust- of dokbeurt ondergaan.

Het is daarom noodig om voor 1930 te rekenen op een opzichter 1e klasse en een opzichter (bezoldigd respectievelijk volgens schaal B 3 kolommen III en II der B. B. L. 1925/28).

De hieraan verbonden gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen f 3 000 + f 2 130 = f 5 130, terwijl voor 1930 deze kosten zullen bedragen f 2 700 + f 1 170 = f 3 870.

Voorts kan bij hetzelfde dienstvak de betrekking van onder-administrateur van het Oost-Java Zeevervoer vervallen, waardoor het bedrag van f 5 400, deswege op de begrooting voor 1929 uitgetrokken, niet meer behoeft te worden opgebracht.

(8) De overdracht van het zoutdistributie- en verkoopbedrijf in de afdeeling Midden-Java aan de gelijknamige provincie per 1 Januari 1930 zal ten gevolge hebben een vermindering van uitgaven voor personeel tot een bedrag van rond f 100 800 en van verdere algemeene kosten ad rond f 24 000 of in totaal rond f 124 800.

Deze vermindering van uitgaven leidt dus te zamen met de hogere resp. lagere uitgaven in de noten 1 t/m 7 en noot 9 toegelicht, tot een lagere uitgaaf ten opzichte van 1929 van in totaal f 87 045.

(9) Bij de aanvullingsbegrooting 1929 is er op gerekend, dat het doorvoerpakhuis Tandjong Perak zou worden overgedragen aan de provincie Oost-Java, daar toen niet bekend was, dat dit pakhuis bij de Zoutregie zou blijven. In verband met Art. 3 van Stbl. 1928 No. 547 is voor 1930 weer op 4 hoofdpakhuismeesters gerekend.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Opbrengst los-zout ..	f 1 485 000	f 1 462 200	(1) f 22 800	—
briket-zout ..	13 678 400	14 583 000	—	(1) f 904 600
Overtochtskosten en vrachten.....	75 000	60 000	(1) 15 000	—
Huishuur.....	29 000	28 500	(1) 500	—
Andere ontvangsten.	75 500	90 875	—	(1) 15 375
Gezamenlijk bedrag volgens de begrooting.....	f 15 342 900	f 16 224 575	f 38 300	f 919 975
				f 881 675

(1) De overdracht van het zoutdistributie- en verkoopbedrijf in de afdeling Midden-Java aan de gelijknamige provincie per 1 Januari 1930 zal in verband met den verkoop van briketzout tegen gereduceerden prijs (40% reductie op den monopolieprijs) ten gevolge hebben een lagere opbrengst tot een bedrag van f 1 776 640, terwijl deswege op los zout een nadeelig verschil ontstaat van f 6 300.

De „Andere ontvangsten” verminderen deswege met rond f 3 680. Tegenover de lagere opbrengst van briket- en los zout om bovengenoemde reden, wordt een hoogere ontvangst verwacht ad rond f 872 000 resp. f 29 100 in verband met den te verwachten hooger omzet.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Volg-nummer.	Omschrijving der werken.	Geraamd voor 1930.	Toegestaan voor 1929.	Meer.	Minder.
	A. Algemeen beheer van den geheelen dienst.				
	B. Aanmaak en Aankoop.				
I	Uitbreiding van de pakhuizen e. d.....	f 50 000	f 50 000	—	—
II	Verschillende werken, w.o. instandhouding en uitbreiding van den inventaris der zoutlanden, (prauwen, decavillemateriaal, meubilair, vervoermiddelen enz.)	100 000	100 000	—	—
	C. Fabriekmatige bewerking en verpakking.				
III	Aanschaffing van centrifugebatterijen.....	(1) 70 000	40 000	f 30 000	—
IV	Woningbouw voor personeel te Kalianget..	(2) 30 000	55 000	—	f 25 000
V	Vernieuwing van fabrieksgebouwen, installaties, enz.....	100 000	100 000	—	—
	D. Vervoer en Verkoop:				
	Eigen vervoer te water.				
VI	Aanschaffing van vaartuigen	50 000	225 000	—	175 000
VII	Andere werken en inrichtingen	10 000	10 000	—	—
	Verkoop en overig vervoer.				
VIII	Bouw van pakhuizen e.a. dienstgebouwen..	(3) 113 000	103 000	10 000	—
IX	Inboedel	3 500	5 000	—	1 500
X	Vervoermiddelen.....	—	8 000	—	8 000
		f 526 500	f 696 000	f 40 000	f 209 500
					169 500
	Waarvan ten laste van:				
	Hoofdstuk I	f 30 000	f 30 000	—	—
	" II	496 500	666 000	—	f 169 500

(1) Zooals ten vorigen jare bekend gesteld (Vgl. Toelichting op de begrooting 1929 Afdeling VIII stuk 15 blz. 110 noot (1)a is voor de aanschaffing van centrifugebatterijen een totaal bedrag van f 110 000 geraamd waarvan voor 1929 f 40 000 is uitgetrokken. Voor 1930 dient derhalve op het resterende bedrag ad f 70 000 te worden gerekend.

(2) Voor 1930 zal moeten worden gerekend op f 30 000 voor woningbouw voor het personeel te Kalianget, zijnde het restant van het, voor dit doel geraamd totaal-bedrag ad f 85 000, van welk bedrag in 1929 reeds f 55 000 werd uitgetrokken. (Vgl. noot (1)b der vorenbedoelde begrootingstoelichting 1929).

(3) Door het Departement der Burgerlijke Openbare Werken ten behoeve van de Regie uit te voeren werken, welk bedrag zal worden geregulariseerd.

Het boven den zgn. jaarl. globale post van f 63 000 uitgetrokken bedrag ad f 50 000 is benodigd als eerste termijn voor den bouw van een nieuw pakhuis met daaraan verbonden woning voor den pakhuismeester te Kertapati, ter toelichting van welken post het volgende moge strekken.

Waar de thans in gebruik zijnde pakhuizen te Palembang zeer verouderd zijn, de steiger in een zeer slechten toestand verkeert, doordat de slappe grondgesteldheid ter plaatse zoo weinig weerstand biedt, dat er voortdurend verzakkingen met de daaraan verbonden reparatiekosten optreden, verdient het aanbeveling een nieuw modern zoutpakhuis op een andere plaats te bouwen.

Hiervoor bestaat te meer aanleiding, omdat tengevolge van de uitbreiding van Palembang, de terreinen dier pakhuizen, welke thans midden in de stad liggen, belangrijk in waarde zijn gestegen en gemakkelijk zullen zijn te verkoopen. Bovendien liggen de tegenwoordige pakhuizen uit een bedrijfsoogpunt niet gunstig, aangezien de groote doorvoer naar het binnenland thans niet rechtstreeks per spoor kan plaats vinden en het zout eerst in tongkangs moet worden geladen om naar Kertapati te worden vervoerd, alwaar het moet worden gelost en overgebracht in de spoorwagen van de Z. S. S. Behalve de kosten hieraan verbonden ontstaat door deze extra-manipulatie's veel vergruizing der zoutbriketten.

Het verdient dan ook aanbeveling het nieuwe pakhuis te Kertapati te plaatsen, hetgeen thans mogelijk is doordat de S.S. genegen is een gedeelte van het emplacement te Kertapati, dat voor het doel bij uitstek gunstig is, aan den dienst der Zoutregie af te staan.

In verband met de afgelegen ligging zal het noodig zijn aan het te bouwen pakhuis een woning voor den pakhuismeester te verbinden, voor welke beide werken dient te worden gerekend op een bedrag van f 100 000. Met het Departement der B. O. W. is overeengekomen den bouw over 2 jaren te verdeelen, zoodat voor 1930 een bedrag van f 50 000 is uitgetrokken.

BOEKINGSHOOFDEN.	Boekwaarde volgens het jaarverslag 1927 op 31 December 1927 (def. cijfers).	Ramingen 1928.					Boekwaarde op 31 December 1928.
		Vermeerdering wegens (+)			Vermindering wegens (-)		
		Uitgaven.		Overboekingen van de rkg. „Onderhanden uitbreidingswerken”.	Afschrijving.	Overboekingen naar de betrekkelijke boekingshoofden.	
		Volg No. van het werk.	Bedrag.				
1	2	3	4	5	6	7	8
B. Aanmaatschappij							
Pakhuizen	f 1 707 500	—	—	—	f 9 500	—	f 1 698 000
Dienstgebouwen	98 300	—	—	—	—	—	98 300
Terreinen en grondwerken	310 000	—	—	—	3 400	—	306 600
Kanalen met bijbehorende werken	108 700	—	—	—	1 200	—	107 500
Inventaris w.o. vaartuigen	4 000	I/II	f 6 000	—	1 100	—	8 900
Lichtinstallatie Ragoeng	4 100	—	—	—	100	—	4 000
Zoutland: Nembakor-West:							
Bijgekomen v/d Uitbreidingsrekening	1 689 700	—	—	f 311 200	47 400	—	1 953 500
Zoutland: Grisee:							
Bijgekomen v/d Uitbreidingsrekening	1 306 800	—	—	132 800	33 900	—	1 405 700
Zoutland: Gresik Poetih:							
Bijgekomen v/d Uitbreidingsrekening	842 100	—	—	90 700	24 100	—	908 700
Onderhanden uitbreidingswerken:							
Uitbreiding der zoutlanden en aanleg van Zoutwaterbassins:							
a. Nembakor-West	432 800	I/II	66 000	—	—	f 311 200	215 600
b. Grisee	257 100	I/II	(R) 28 000 10 000	—	—	132 800	150 000
c. Gresik Poetih	79 900	I/II	(R) 15 700 68 000 (R) 6 800	—	—	90 700	64 000
Totaal	f 6 841 000	—	f 150 000 (R) 50 500	f 534 700	f 120 700	f 534 700	f 6 920 800
C. Fabriekmatige							
Wegen en terreinen enz.	f 84 500	—	—	—	—	—	f 84 500
Waterleiding, afwaterings- en bevoeiingswerken	89 800	—	—	f 28 000	f 6 600	—	111 200
Gebouwen	493 400	—	—	80 000	84 000	—	539 400
Woningen personeel	342 600	—	—	—	18 800	—	323 800
Onderhoud decauville en spoorbanen	140 200	—	—	—	3 300	—	136 900
Bovenbouw decauville en spoorbanen	135 900	—	—	79 000	1 600	—	213 300
Transportmiddelen	157 300	—	—	—	7 400	—	149 900
Electrische centrales	84 800	—	—	198 000	16 100	—	266 700
Verlichtings- en krachtsaanleg	38 700	—	—	—	7 000	—	31 700
Fabrieksinstallatie	671 800	III/V	f 58 000	138 200	47 500	—	820 500
Gereedschappen en instrumenten	14 200	III/V	7 000	15 000	8 500	—	27 700
Meubilair en brandblusmiddelen	15 400	—	—	1 500	700	—	16 200
Aanlegkade voor diepgaande schepen	216 200	—	—	—	5 400	—	210 800
Loskade voor zeelichters	38 700	—	—	—	800	—	37 900
Auto's en fietsen	4 500	—	—	—	900	—	3 600
Onderhanden uitbreidingswerken:							
Electrificatie fabriek Krampon	459 400	—	51 200 (R) 29 100	—	—	f 539 700	—
Totaal	f 2 997 400	—	f 116 200 (R) 29 100	f 539 700	f 158 600	f 539 700	f 2 984 100
D. Vervoer en							
Eigen vervoer							
Sleepboten, lichters en prauwen met inventaris ..	f 1 576 500	—	—	—	f 148 700	—	f 1 427 800
Gebouwen, inrichtingen en inventaris	41 700	VII	f 14 000	—	3 000	—	52 700
Vervoersmiddelen	2 100	—	—	—	400	—	1 700
Onderhanden uitbreidingswerken:							
Betondok in aanbouw	48 500	VII	5 000 (R) 3 100	—	—	—	56 600
Totaal	f 1 668 800	—	f 19 000 (R) 3 100	—	f 152 100	—	f 1 538 800
Verkoop en							
Gebouwen	f 1 316 900	—	—	f 120 000	f 58 900 ^{b)}	f 385 800	f 992 200
Inventaris	—	IX	f 4 400	—	4 400	—	—
Vervoersmiddelen	11 500	—	—	—	4 200 ^{b)}	5 300	2 000
Onderhanden uitbreidingswerken:							
Gebouwen in aanbouw	28 500	VIII	116 900	—	—	120 000	25 400
Totaal	f 1 356 900	—	f 121 300	f 120 000	f 67 500	f 511 100	f 1 019 600
Totaal voor den geheelen dienst	f 12 864 100	—	f 406 500 82 700	f 1 194 400	f 498 900	f 1 585 500	f 12 463 300
Rente	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	f 12 864 100	—	f 489 200	f 1 194 400	f 498 900	f 1 585 500	f 12 463 300

Toelichting.

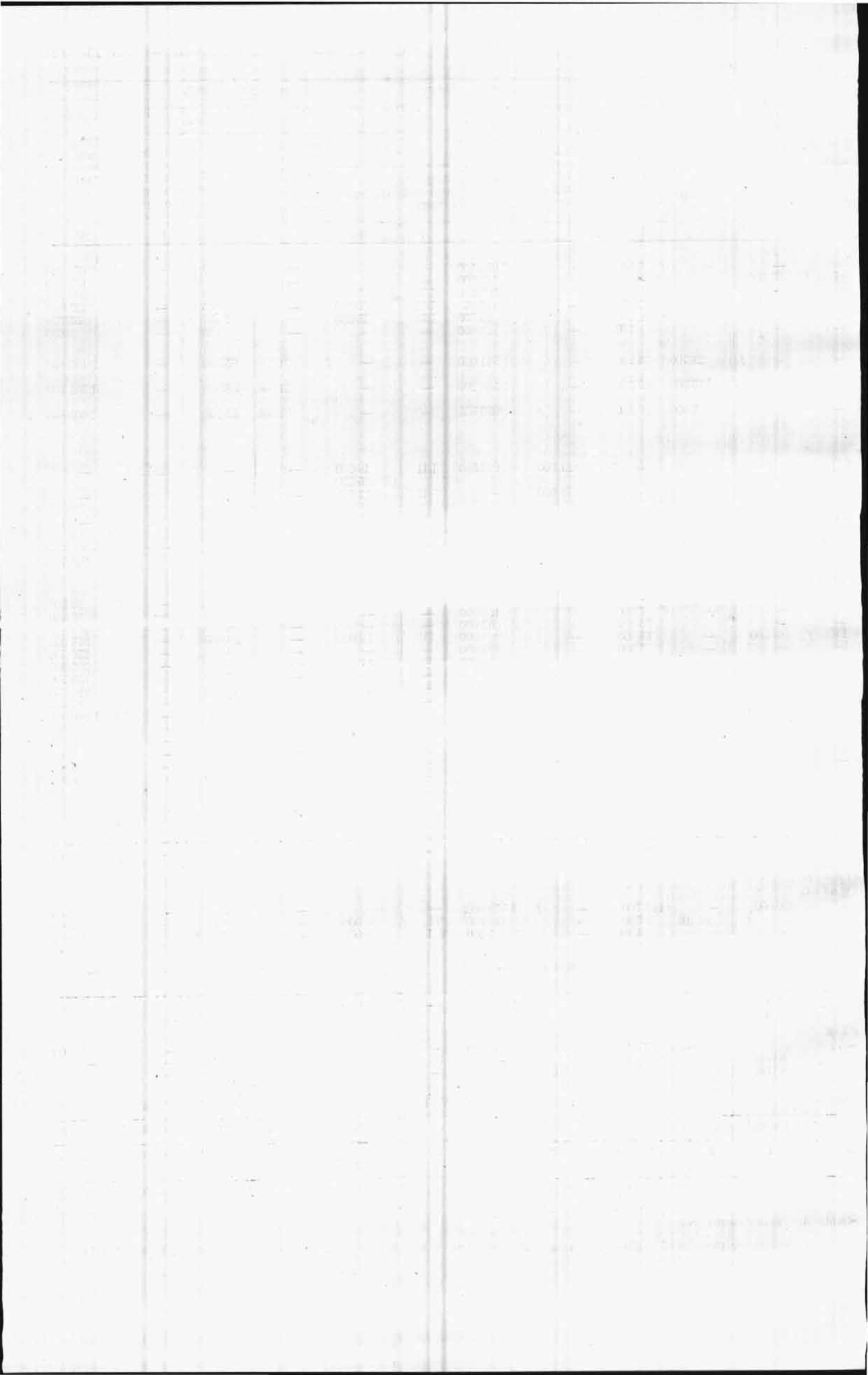
- In de kolommen „Vermeerdering wegens” zijn tevens aangegeven de volgnummers van de werken, omschreven in (R) = Rente op de aanleg/uitbreidingsrekeningen der zoutlanden.
a = Er is op gerekend dat van het voor 1928 op dit werk toegestane, doch niet verwerkte crediet ad f 175 000 (vgl. raming in het dienstjaar 1929).
b = Boekwaarde van de aan de provincie Oost-Java overgedragen activa
c = Boekwaarde van de aan de provincie Midden-Java overgedragen activa.

kapitaalrekening.

Ramingen 1929.						Ramingen 1930.							
Vermeerdering wegens (+)			Vermindering wegens (-)			Boek-waarde op 31 December 1929.	Vermeerdering wegens (+)			Vermindering wegens (-)			Boek-waarde op 31 December 1930.
Uitgaven.		Overboekingen van de rkg. „Onderhanden uitbreidingswerken”.	Afschrijving.	Overboekingen naar de betrekkelijke boekingshoofden.	Uitgaven.		Overboekingen van de rkg. „Onderhanden uitbreidingswerken”.	Afschrijving.	Overboekingen naar de betrekkelijke boekingshoofden.				
Volg No. van het werk.	Bedrag.				Volg No. van het werk.					Bedrag.			
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
n Aankoop.													
—	—	—	f 9 500	—	f 1 688 500	—	—	—	f 9 500	—	f 1 679 000		
I	f 35 000	—	—	—	133 300	—	—	—	—	—	133 300		
—	—	—	3 400	—	303 200	I/II	f 5 000	—	3 400	—	304 800		
I/II	10 000	—	1 200	—	118 300	I/II	10 000	—	1 300	—	125 000		
I/II	29 000	—	2 200	—	35 700	I/II	25 000	—	7 400	—	53 300		
—	—	—	100	—	3 900	—	—	—	100	—	3 800		
—	—	f 21 700	64 200	—	1 911 000	—	—	f 291 700	65 300	—	2 137 400		
—	—	175 500	42 000	—	1 539 200	—	—	11 000	48 900	—	1 501 300		
—	—	108 000	29 800	—	986 900	—	—	51 000	32 100	—	1 005 800		
I/II	21 000	—	—	f 21 700	228 500	I/II	48 000	—	—	f 291 700	—		
I/II	(R) 18 600	—	—	—	—	I/II	(R) 15 200	—	—	—	—		
I/II	16 000	—	—	175 500	—	I/II	11 000	—	—	11 000	—		
I/II	(R) 9 500	—	—	108 000	—	I/II	51 000	—	—	51 000	—		
I/II	39 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
I/II	(R) 5 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	f 150 000	f 305 200	f 152 400	f 305 200	f 6 946 500	—	f 150 000	f 353 700	f 168 000	f 353 700	f 6 943 700		
—	(R) 28 100	—	—	—	—	—	(R) 15 200	—	—	—	—		
ewerking en Verpakking.													
—	—	—	—	—	f 94 500	—	—	—	—	—	f 94 500		
—	—	—	f 7 900	—	103 300	—	—	—	f 7 900	—	f 95 400		
—	—	—	36 800	—	502 600	—	—	—	36 800	—	465 800		
IV	f 64 000	—	18 800	—	369 000	IV	f 30 000	—	20 800	—	378 200		
—	—	—	3 300	—	133 600	—	—	—	3 300	—	130 300		
—	—	—	2 000	—	211 300	—	—	—	2 000	—	209 800		
—	—	—	7 400	—	142 500	—	—	—	7 400	—	135 100		
—	—	—	28 000	—	238 700	—	—	—	28 000	—	210 700		
—	—	—	7 000	—	24 700	—	—	—	7 000	—	17 700		
III/V	131 000	—	53 300	—	898 200	III/V	170 000	—	57 300	—	1 010 900		
—	—	—	8 500	—	19 200	—	—	—	8 500	—	10 700		
—	—	—	700	—	15 500	—	—	—	700	—	14 800		
—	—	—	5 400	—	205 400	—	—	—	5 400	—	200 000		
—	—	—	800	—	37 100	—	—	—	800	—	36 800		
—	—	—	900	—	2 700	—	—	—	900	—	1 800		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	f 195 000	—	f 180 800	—	f 2 998 300	—	f 200 000	—	f 186 800	—	f 3 011 500		
erkoop:													
water.													
—	(a) f 300 000	—	f 148 700	—	f 1 579 100	—	—	—	f 166 700	—	f 1 412 400		
VI	—	f 96 100	3 900	—	144 900	VI	f 50 000	—	9 600	—	185 300		
—	—	—	400	—	1 300	VII	10 000	—	400	—	10 900		
VII	35 000	—	—	f 96 100	—	—	—	—	—	—	—		
—	(a) 4 500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	f 335 000	f 96 100	f 153 000	f 96 100	f 1 725 300	—	f 60 000	—	f 176 700	—	f 1 608 600		
—	(a) 4 500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
erig vervoer.													
—	—	f 103 400	f 41 700	(c) f 384 600	f 669 300	—	—	f 108 000	f 30 500	—	f 746 800		
IX	f 5 000	—	5 000	—	—	IX	f 3 500	—	3 500	—	—		
X	8 000	—	2 300	(c) 7 700	—	—	—	—	—	—	—		
VIII	103 000	—	—	103 400	25 000	VIII	113 000	—	—	f 108 000	30 000		
—	f 118 000	f 103 400	f 49 000	f 495 700	f 694 300	—	f 116 500	f 108 000	f 34 000	f 108 000	f 776 800		
—	f 796 000	f 504 700	f 535 200	f 897 000	f 12 364 400	—	f 526 500	f 461 700	f 565 500	f 461 700	f 12 340 600		
—	32 600	—	—	—	—	—	15 200	—	—	—	—		
—	f 828 000	f 504 700	f 535 200	f 897 000	f 12 364 400	—	f 541 700	f 461 700	f 565 500	f 461 700	f 12 340 600		

raming der kapitaalsuitgaven.

der kapitaalsuitgaven Gedr. stuk Volksraad zitting 1927—1928, ond. 1 Afd. VIII stuk 15 blz. 49), f 100 000 zal worden verwerkt

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 16.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DEN POST-, TELEGRAAF- EN TELEFOONDIENST.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

POST-, TELEGRAAF- EN TELEFOONDIENST.

Aan de hand van de uitkomsten over 1928 en rekening houdende met een normaal accres, alsmede in verband met de verwachte inkomsten uit nieuwe telefoonnetten en uit de internationale radio-telefoniegesprekken, kan voor 1930 een opbrengst worden verwacht, welke f 1 756 000 hooger is dan voor 1929 werd geraamd.

De ontvangsten voor 1930 worden geraamd op:

f 12 189 000	voor den postdienst,
„ 8 141 000	„ „ telegraafdienst,
„ 12 225 000	„ „ telefoondienst en
„ 75 000	„ andere ontvangsten van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst

(voor zoover deze niet reeds zijn begrepen in de „Andere Ontvangsten” van evengenoemde diensten) in totaal dus f 32 630 000 tegen een uitkomst van rond f 30 400 000 in 1928.

Tegenover deze ontvangsten staat voor 1930 aan uitgaven een bedrag van f 24 525 000 tegen een uitkomst van rond f 22 788 000 in 1928.

Blijkens evengenoemde cijfers bedraagt het begrootingsoverschot in 1930 f 8 105 000 terwijl het bedrijfsoverschot (waaronder wordt verstaan hetgeen overblijft, nadat bij de ontvangsten een bedrag van f 4 236 000 en bij de uitgaven een bedrag van f 3 403 000 wegens boekingsposten is opgeteld) bedraagt f 8 938 000.

Nadat hiervan voor afschrijving een bedrag van f 4 146 901 en voor rente à 6% een bedrag van f 2 766 359 is gereserveerd, blijft nog een batig saldo voor 's Lands schatkist over van f 2 024 740.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.	Hoofdst. I.	Hoofdst. II.	ONTVANGSTEN.
Bezoldigingen en toelagen voor ambtskosten:			Postdienst:
Hoofdbestuur	—	f 2 200 300	Verkoop van postwaarden.....
Algemeene dienst.....	—	14 075 700	Bijdrage in de kosten van het personeel door het Departement van Financiën en het Departement der Burgerlijke Openbare Werken
Standplaatstoelagen.....	—	600 000	Idem van de Postspaarbank
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928.....	—	1 000 000	Vergoeding wegens vrijdom van briefport van de Postspaarbank.....
			Andere ontvangsten
Verdere bedrijfskosten:			Telegraafdienst:
Overwerkgeden en beloningen voor buitengewone werkzaamheden.....	—	242 000	Opbrengst van binnenlandsche telegrammen
Vergoeding voor kantoorhuur aan hulppostcommissies	—	25 000	Idem radio-telegrammen.....
Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen.....	—	Memorie.	Aandeel in de buitenlandsche telegrammen
Opleidingskosten van personeel met uitzondering van bezoldigingen	—	30 000	Binnenlandsche Regeeringstelegrammen..
Inning van telefoonabonnementsgelden	—	45 000	Vergoeding door het Departement van Binnenlandsch Bestuur voor onderhoud van bestuurstelefoonlijnen en bijdrage in de exploitatiekosten van telegraafverbindingen.....
Uitgaven wegens stempeling van zegels, enz.....	—	4 000	Bijdrage van het Departement van Financiën van de opbrengst van het hoogere zegelrecht van de bewijzen van registratie van radiovergunningen in verband met de oprichting van omroepstations .
Algemeene kosten der kantoren	—	650 000	Andere ontvangsten
Vergoedingen voor huis- of lokaalhuur, alsmede huur van terreinen, pakhuizen en kantoorgebouwen	—	33 000	Telefoondienst:
Uitkeering aan particulieren voor de exploitatiekosten van radio-omroepstations	—	Memorie.	Abonnementen telefoon
Uitkeeringen terzake van het vervoer van brievenmalen en postpakketten.....	f 518 000	788 000	Opbrengst telefoongesprekken.....
Vergoeding aan den dienst der S.S. wegens vervoer en huur van postrijtuigen	—	340 000	Vergoeding van aanlegkosten telefoon....
Bijdrage aan het Departement der Marine in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel door de Kon. Paketvaart Maatschappij.....	—	125 000	Opbrengst radio-telefonie Holland-Indië...
Transitkosten van brievenmalen.....	—	74 000	Andere ontvangsten.....
Hulpbestelloonen, districtspost en ambulante dienst.	—	170 000	Andere ontvangsten van den Post, Telegraaf- en Telefoondienst.....
Verschillende uitgaven.....	40 000	410 000	Gezamenlijk bedrag der ontvangsten volgens de begrooting
Onderhoud van dienst-personen-automobielen.....	—	65 000	
Verder onderhoud en herstellingen.....	656 000	2 759 000	Boekingsposten.
Uit- en terugzending van het personeel van den dienst in Indië	275 000	—	Vrijdom van briefport voor dienststukken van Gouvernement, locale ressorten enz.
		f 23 636 000	Exploitatie-tekort wegens oprichting van radiostations voor het Departement van Binnenlandsch Bestuur.....
Af: wegens onvoorziene personeelmutatie's	—	600 000	Verschillende door den Post, Telegraaf- en Telefoondienst verrichte diensten, welke niet of niet ten volle worden verrekend
	f 1 489 000	f 23 036 000	
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting.....	—	24 525 000	
Boekingsposten:			
Verlofs-, nonactiviteits- en voorloopige bezoldigingen, wachtgelden en onderstanden	—	550 000	
Overtochtskosten naar Nederland	—	350 000	
Reis- en verblijfkosten	—	300 000	
Overplaatsingskosten	—	150 000	
Bijdrage aan het Land voor pensioenen der ambtenaren.....	—	1 900 000	
Wegens verstrekking van magazijnsgoederen voor bedrijfsdoeleinden	—	153 000	
Bedrijfsoverschot	—	8 938 000	
		f 36 866 000	f 36 866 000

Verdeeling van het geraamde bedrijfsoverschot.

Afschrijvingen	—	f 4 146 901	Bedrijfsoverschot.....	f 8 938 000
Rente van het bedrijfskapitaal à 6%.....	—	2 766 359		
Batig saldo voor 's Lands schatkist	—	2 024 740		
		f 8 938 000		f 8 938 000

Bedrijfsuitgaven.

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Hoofdbestuur	f 2 200 300	f 2 202 475	—	f (1) 2 175
Algemeene dienst	14 075 700	13 950 215	f (1) 125 485	—
Standplaatstoelagen	600 000	520 342	(1) 79 658	—
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	1 000 000	1 299 068	—	(1) 299 068
Overwerkelden en belooningen voor buitengewone werkzaamheden	242 000	160 000	(2) 82 000	—
Vergoeding voor kantoorhuur aan hulppostcommiezen	25 000	25 000	—	—
Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewonen wegens heersche duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen	Memorie	Memorie	—	—
Opleidingskosten van personeel met uitzondering van bezoldigingen	30 000	20 000	(3) 10 000	—
Inning van telefoonabonnementsgelden	45 000	45 000	—	—
Uitgaven wegens stempeling van zegels enz.	4 000	3 600	400	—
Algemeene kosten der kantoren	650 000	618 000	(4) 32 000	—
Vergoedingen voor huis- of lokaalhuur, alsmede huur van terreinen, pakhuizen en kantoorgebouwen	33 000	33 000	—	—
Uitkeering aan particulieren voor de exploitatie van radio-omroepstations	Memorie	Memorie	—	—
Uitkeeringen terzake van het vervoer van brievenmalen en postpakketten in Nederland	518 000	280 000	(5) 238 000	—
Idem in Nederlandsch-Indië	788 000	749 000	(6) 39 000	—
Vergoeding aan den dienst der S. S. wegens vervoer en huur van postrijtuigen	340 000	—	(7) 340 000	—
Bijdrage aan het Departement der Marine in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel door de K. P. M.	125 000	125 000	—	—
Transitkosten van brievenmalen	74 000	71 000	3 000	—
Hulpbestelloonen, districtspost en ambulante dienst	170 000	169 000	1 000	—
Verscheidende uitgaven	450 000	405 800	(8) 44 200	—
Onderhoud van dienstpersoneelautomobielen	65 000	55 000	(9) 10 000	—
Verder onderhoud en herstellingen	3 415 000	2 727 500	(10) 687 500	—
Uit- en terugzending van het personeel van den dienst in Indië	275 000	225 000	(11) 50 000	—
Af: wegens onvoorzienne personeelmutaties	f 25 125 000	f 23 684 000	f 1 742 243	f 301 243
	600 000	600 000	—	—
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:	f 24 525 000	f 23 084 000	f 1 742 243	f 301 243
Hoofdstuk I	1 489 000	1 007 000	f 482 000	—
„ II	23 036 000	22 077 000	959 000	—
			f 1 441 000	

(1) Zie de specificatie en toelichtingen op den z.g. personeelstaat.

(2) Hoewel er naar gestreefd wordt om door intensieve werkwijze het overwerk zooveel mogelijk te beperken, is de snelle uitbreiding van sommige onderdeelen van den dienst oorzaak, dat toch nog in meerdere mate werkzaamheden in overwerk vallen te verrichten.

(3) Gezien het bedrag, dat over 1928 voor dit doel, tengevolge van de noodzakelijk gebleken uitbreiding van de opleiding, is uitgegeven, moet voor 1930 op een bedrag van f 30 000 worden gerekend.

(4) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over de jaren 1927 en 1928 en rekening houdende met de uitbreiding van den dienst.

(5) In verband met de toeneming van het postverkeer en rekening houdende met een in te stellen luchtpostverbinding Holland—Indië.

(6) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over de jaren 1927 en 1928 en rekening houdende met de uitgaven ten behoeve van het luchtpostvervoer.

(7) Tevoren opgenomen onder de z.g. „Boekingsposten“.

(8) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over het jaar 1928.

(9) In verband met de uitbreiding van het aantal dienstauto's worden de onderhoudskosten op f 10 000 meer geraamd.

(10) Deze post is voor de jaren 1930 en 1929 als volgt samengesteld:

Hoofdstuk I.	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Aan te schaffen goederen.....	f 58 500	f 47 000	f (a) 11 500	—
Onderhoud van zeekabels.....	27 000	27 000	—	—
„ telegraaflandlijnen en bestuurstelefoonlijnen.....	(b) 43 000	43 000	—	—
„ radiostations.....	200 000	85 000	(c) 115 000	—
„ interlocale telefoonlijnen.....	12 500	10 000	(d) 2 500	—
„ internationale telefonie.....	40 000	—	(e) 40 000	—
„ telefoonnetten.....	275 000	250 000	(f) 25 000	—
	f 656 000	f 462 000	f 194 000	—

Hoofdstuk II.	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Aan te schaffen goederen.....	f 210 000	f 163 500	f (g) 46 500	—
Aanmaak dienstkleeding.....	8 000	8 000	—	—
Herstelling van postzakken en manden.....	300 000	300 000	—	—
Onderhoud zeekabels.....	272 000	192 000	(h) 80 000	—
„ kabelschip.....	994 000	844 000	(c) 150 000	—
„ telegraaflandlijnen en bestuurstelefoonlijnen.....	150 000	—	(i) 150 000	—
„ radiostations.....	60 000	50 000	(j) 10 000	—
Radioproefnemingen.....	50 000	—	(k) 50 000	—
Onderhoud interlocale telefoonlijnen.....	100 000	103 000	—	f 3 000
„ internationale telefonie.....	320 000	380 000	—	(l) 60 000
„ gebouwen.....	295 000	225 000	(m) 70 000	—
„ telefoonnetten.....				
Magazijnen en werkplaatsen.....				
	f 2 759 000	f 2 265 500	f 556 500	f 63 000
			f 493 500	

(a) De verhoging is het gevolg van het in gebruik nemen van meer automatische toestellen, terwijl de oude voorraad morsepapier uitgeput raakt.

(b) In dezen post zijn tevens begrepen de kosten voor aanschaffing van materialen ten behoeve van het onderhoud der bestuurstelefoonlijnen.

Daartegenover staat een gelijke ontvangstpost.

(c) De vermeerdering is een gevolg van het in gebruik nemen in 1929 van:

den 80 K.W. Amerika-zender,

den 160 K.W. Holland-zender en

3 scheepzenders te Medan, Sabang en Ambon en een korte-golfzender te Medan.

Voorts worden in 1929, ingevolge de beslissingen van de Washington-Conferentie, verschillende veranderingen, die vrij hoge bedrijfskosten medebrengen, in een viertal stations aangebracht, terwijl mede moet worden gerekend op de bedrijfsfondsen voor den nieuwen ontvangstpost te Weltevreden en het radio-laboratorium te Bandoeng.

Voor stroomlevering op de Bandoengsche hoogvlakte is ingevolge contract met W. en E., weer op f 644 000 gerekend.

(d) De lengte van de interlocale telefoongeleidingen neemt gestadig toe, waarvoor aanschaffing van wat meer onderhoudsmaterialen noodig wordt.

(e) Voor aanschaffingen in Europa ten behoeve van de in Januari 1929 geopende internationale telefonie.

(f) Voor 1928 was deze post begroot op f 250 000.

Naar verwachting zal het aantal telefoonaansluitingen in 2 jaar met \pm 6000 toenemen, wat aanschaffing van meer onderhoudsmateriaal medebrengt.

(g) In verband met de uitbreiding van den dienst is er grooter behoefte aan diverse artikelen.

(h) Deze post van f 272 000 is samengesteld uit:

f 74 000 voor bestuurslijnen waartegenover een gelijke ontvangstpost staat (zie ook noot b) en

f 198 000 voor onderhoud telegraaflijnen. Dit laatste bedrag is hooger dan dat hetwelk voor 1929 werd opgebracht, aangezien de uitkomsten over 1928 uitwijzen dat verhoging noodig is.

(i) Om de radio-telegrafie en -telefonie op de hoogte van den tijd te doen blijven is een post voor proefnemingen noodzakelijk.

(j) De gestadige uitbreiding van het interlocaal telefoonnet brengt meerdere onderhoudsuitgaven mede.

(k) Deze post omvat de bedrijfskosten in Indië van de in Januari 1929 voor het publiek verkeer opengestelde internationale telefonie.

(l) Afgevoerd is een bedrag van f 100 000 voor transportkosten van telefoonmateriaal in den Archipel, aangezien die uitgaven ten rechte op den kapitaalspost Hoofdstuk II „Magazijnen en werkplaatsen” dienen te worden geboekt.

Daarentegen is meer opgebracht f 40 000 voor het onderhoud van de telefoonnetten, [zie ook noot (d)].

(m) Gelet op de voorloopige uitkomsten over het jaar 1928 is verhoging van dezen post noodig.

(11) In verband met de uitkomsten over de jaren 1927 en 1928.

(1) Zooals bekend, is sinds Januari 1929 het radio-telefoonverkeer met Nederland voor het publiek verkeer opengesteld. In verband met de hooge eischen, welke dit nieuwe en zich sterk ontwikkelend verkeersmiddel aan de technische kennis, zoo- wel op praktisch als op theoretisch gebied aan de leiding van dit deel van het bedrijf der Telefonie stelt, kan die alleen aan een ingenieur worden toevertrouwd. Voorloopig is daarvoor zoodanige kracht aan de andere bedrijfsonderdeelen onttrokken, welke toestand evenwel niet bestendig kan blijven. Het aantal ingenieurs 3e klasse (bezoldigd volgens schaal C 20 kolom I der B. B. L. 1925/28) thans 6 bedragende zal mitsdien met één dienen te worden uitgebreid.

De aan deze uitbreiding verbonden kosten kunnen worden gesteld op gemiddeld f 7 050 'sjaars aan bezoldigingen, even- tueel vermeerderd met f 600 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan echter worden volstaan met f 5 290 aan bezoldigingen en f 450 aan standplaatstoelagen.

(2) De vermindering van het aantal controleurs 2e klasse, waartoe geleidelijk zal worden overgegaan en die voor 1930 op 16 kan worden gesteld, maakt uitbreiding van het aantal hoofdcommiezen (Kantoor dienst) en commiezen 1e klasse (Kantoor- dienst), bezoldigd volgens schaal B 9 kolommen V en IV, met ongeveer hetzelfde aantal noodzakelijk en wel resp. met 5 en 10.

Tegenover de daaraan verbonden hogere uitgaven van gemiddeld jaarlijks f 30 000 + f 45 000 of f 75 000 staat een ver- mindering van uitgaven tot een bedrag van f 88 800, waardoor dus een besparing van f 13 800 aan bezoldigingen en f 1 380 aan standplaatstoelagen wordt verkregen.

Voor 1930 zullen de hogere uitgaven f 24 750 + f 33 750 aan bezoldigingen bedragen, waartegenover een vermindering van uitgaven ad f 43 350, zoodat in totaal meer noodig is f 15 150 wegens bezoldigingen en f 1 290 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 behoeven de credieten voor bedoelde uitbreidingen echter niet met in totaal f 15 150 te worden verhoogd, aan- gezien de desbetreffende ramingen bij de begrotingen voor 1929, naar nader gebleken is, in totaal te hoog zijn geweest, zoodat ondanks de meerdere uitgaaf aan die uitbreidingen verbonden, voor 1930 voor de hoofdcommiezen (Kantoor dienst) en commie- zen 1e klasse (Kantoor dienst), alsmede voor de controleurs 2e klasse in totaal f 152 900 minder kan worden opgebracht dan voor 1929 geraamd.

(3) Een nauwkeuriger berekening heeft uitgewezen, dat met een lager bedrag kan worden volstaan.

(4) Voor 1930 zijn, in verband met de hogere eischen, welke aan de technische installaties voor radio-telegrafie en -tele- fonie worden gesteld, 8 middelbaar-technische ambtenaren (staat C 16) meer noodig.

De uitbreiding van het aantal technische ambtenaren 2e klasse met 8 is mede een noodzakelijk gevolg daarvan, alsmede een gevolg van de uitbreiding van de telefoonnetten.

De hieraan verbonden gemiddelde jaarlijksche kosten kunnen worden gesteld op f 23 400 + f 31 500 + f 34 800 = f 89 700 aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 8 280 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 is benooidigd f 22 950 + f 23 625 + f 26 100 = f 72 675 aan bezoldigingen en f 6 210 aan standplaatstoelagen. Hiertegenover staat echter, dat voor het overige technisch personeel, ondanks hetgeen voor periodieke traktementsverhooging noodig is, geen hooger bedrag wordt aangevraagd dan voor 1929 is geraamd, doordat het aantal van deze ambtenaren met 19 is verminderd.

(5) In verband met de personeelsherziening waarop bij de 1e aanvullende begroting 1929 is gerekend, zijn in de tech- nische rangen beneden die van middelbaar-technisch ambtenaar eenige wijzigingen aangebracht, bestaande in een vermeerdering in sommige groepen en een vermindering in andere, met als resultaat, dat in totaal met 19 technische ambtenaren minder wordt volstaan.

(6) De ambtenaren 4e klasse komen geleidelijk in plaats van de categoriecontroleurs, telefoonambtenaren en radio-commie- zen, welke groepen in totaal met eenzelfde aantal (25 + 5 + 25 = 55) werden verminderd.

De aangebrachte wijzigingen houden voorts verband met de omstandigheid, dat de overgang van telefoonambtenaar 3e klasse naar telefoonambtenaar 2e klasse automatisch geschiedt en met het feit, dat geen aanvulling meer plaats heeft. De aantallen zijn gebaseerd op het aantal functionarissen, dat naar het zich laat aanzien in 1930 in dienst zal zijn. Een en ander leidt tot een f 67 595 lagere uitgaaf ten opzichte van 1929.

(7) Het magazijn, dat speciaal voor den radiodienst te Bandoeng bestemd is en gebouwd wordt bij het nieuwe radio- laboratorium aldaar, is van een zoodanige belangrijkheid, dat het beheer daarvan aan een magazijnmeester (bezoldigd volgens schaal B 10 kolom IV/V der B. B. L. 1925/1928) dient te worden opgedragen. De materiaal-waarde van den stockvoorraad in het nieuwe magazijn zal voorloopig ongeveer 5 à 6 ton bedragen, terwijl de maandelijksche mutaties geschat kunnen worden op 1 à 1½ ton.

Waar de goederen voor een groot deel verbruiksartikelen zijn (lampen, gelijkrichters, accu's, anodebloes, enz.) is de ver- houding van den voorraad ten opzichte van den maandelijkschen omzet wel is waar betrekkelijk klein, doch verwacht mag wor- den, dat door de gestadige uitbreiding van den radiodienst de voorraad en de verstrekking van materialen zich geleidelijk en aanmerkelijk zullen uitbreiden.

De aan de uitbreiding van de personeelsformatie, thans bestaande uit 2 magazijnmeesters, verbonden kosten kunnen worden gesteld op gemiddeld f 6 600 'sjaars aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 600 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan echter worden volstaan met f 4 950 aan bezoldigingen en f 450 aan standplaatstoelagen.

(8) De toename van het post-, telegraaf- en telefoonverkeer, welke naar het zich laat aanzien — ook in de eerstvolgende jaren zal aanhouden (vooral ook waar met vrij groote zekerheid een vermeerdering van de internationale radioverbindingen kan worden verwacht), maakt uitbreiding van personeel noodzakelijk.

Deze uitbreiding moet in hoofdzaak worden gevonden in vermeerdering van het aantal beambten van lageren rang met als aanstellings-eisch Klein-Ambtenaarsdiploma, doch uiteraard moet aan het meer ontwikkeld personeel van den practischen kan- toordienst eveneens eenige uitbreiding worden gegeven.

De opleiding van dergelijk personeel duurt echter enkele jaren en daarom is eerst in een andere richting gezocht om dadelijk aan het tekort van meer ontwikkeld vakkundig personeel in den kantoor dienst tegemoet te komen, waarbij tevens de bedoeling voorzat om uitzending van personeel, dat volgens Schaal C 19 bezoldigd wordt, zooveel mogelijk te beperken.

Die richting nu gaat in het zooveel mogelijk vervangen van de op het Hoofdbestuur te werk gestelde controleurs door personen met eenzelfde schoolopleiding, doch zonder speciale opleiding op post-, telegraaf- en telefoengebied. Met een ge- ringere schoolkennis kan als regel niet worden volstaan, te minder waar ook de vakopleiding meer algemeene ontwikkeling gaf op het gebied van redactie in vreemde talen, welke in de meeste functies op het Hoofdbestuur onontbeerlijk is, zoodat de vervangers toch al op een eenigszins lager peil staan.

Met de aanstelling van dit personeel kon niet worden gewacht totdat de op de begroting voor 1929 aangevraagde plaat- sen waren toegestaan, aangezien dan niet tijdig over de vrij te maken controleurs kon worden beschikt om het tekort aan deze ambtenaren in den kantoor dienst zooveel mogelijk te beperken. (Zie de begroting voor het dienstjaar 1929, Volksraadstuk- ken-zittingsjaar 1928—1929 Onderwerp I — Afdeling VIII — stuk 16 blz. 121 noot 8).

Hoewel deze vervanging tot nu toe niet in alle opzichten een succes is geweest, doordat het gehalte van een aantal ge- gadigden, dat in afwachting van het toestaan van de gevraagde betrekkingen op maandgeld is te werk gesteld niet meeviel, is het toch mogelijk geweest het aantal bij het Hoofdbestuur geplaatste controleurs, dat op ultimo 1926 67 bedroeg terug te brengen tot 45 op ultimo 1928; derhalve een vermindering met 22 in 2 jaar tijd.

Het bleek echter niet bevorderlijk voor de aanwerving van gegadigden en vooral niet voor het behoud van de betere krachten onder hen, dat hun niet dadelijk, of na een korten proeftijd, opname in eene organieke betrekking en eventueel verdere vooruitzichten konden worden gegarandeerd, zoodat, ten einde hieraan zoo spoedig mogelijk tegemoet te komen, bij de begroting van 1929 reeds een aantal plaatsen werd aangevraagd, welk aantal voor 1930 nog met 8 moet worden uitgebreid.

De aan deze uitbreiding verbonden kosten kunnen worden gesteld op gemiddeld f 7 950.— + f 21 000.— + f 4 260.— = f 33 210.— 'sjaars aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 3 126.— aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan echter worden volstaan met f 6 300.— + f 11 250.— + f 3 195.— = f 20 745.— aan bezoldigingen en f 1 895.— aan standplaatstoelagen.

(9) Het bureau Stamboek en Kartotheek is de laatste jaren, mede door de onderbrenging van het personeel van den Telefoondienst en den Technischen dienst, in die mate in belangrijkheid toegenomen, dat meer nog dan vroeger continuïteit in de leiding van dat bureau in het belang van den goeden gang van zaken noodzakelijk is.

Dit kan worden bereikt door voor dit bureau een afzonderlijk ambtenaar te bestemmen. Gezien de belangrijkheid van den werkring is het noodig om aan deze betrekking de bezoldiging te verbinden van kolom IV/V van schaal B 9 der B. B. L. 1925/28.

Tegenover deze uitbreiding kan het aantal 1e commiezen verminderd worden met één.

De hieraan verbonden kosten kunnen worden gesteld op gemiddeld f 5 250 — f 4 500 = f 750 'sjaars aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 75 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 is echter benooidigd f 4 950 — f 3 825 = f 1 125 aan bezoldigingen en f 450 — f 385 = f 65 aan standplaat- stoelagen.

(10) Verhooging van dezen post is noodzakelijk voor de toekenning van periodieke weddeverhoogingen en voor uitbreiding als gevolg van de steeds voortgaande toename van het verkeer.

Ontvangsten.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Postdienst.				
Verkoop van postwaarden	(1) f 10 800 000	f 10 600 000	f 200 000	—
Bijdrage in de kosten van het personeel door het Departement van Financiën en het Departement der Burgerlijke Openbare Werken.	(2) 870 000	810 000	60 000	—
Idem van de Postspaarbank	51 000	42 000	(3) 9 000	—
Vergoeding wegens vrijdom van briefpost van de Postspaarbank....	18 000	18 000	—	—
Andere ontvangsten....	450 000	425 000	(4) 25 000	—
Telegraafdienst.				
Opbrengst van binnenlandsche telegrammen	7 000 000	6 400 000	(4) 600 000	—
Idem radio-telegrammen				
Aandeel in de buitenlandse telegrammen...				
Binnenlandsche Regeeringstelegrammen....	850 000	870 000	—	(5) 20 000
Vergoeding door het Departement van Binnenlandsch Bestuur voor onderhoud van bestuurstelefoonlijnen en bijdrage in de exploitatiekosten van telegraafverbindingen.	278 000	271 000	7 000	—
Bijdrage van het Departement van Financiën van de opbrengst van het hoogere zegelrecht van de bewijzen van registratie van radiovergunningen in verband met de oprichting van omroepstations ..	Memorie.	Memorie.	—	—
Andere ontvangsten...	13 000	13 000	—	—

(1) Aan de hand van de uitkomsten van 1928 en vorige jaren en in aanmerking genomen de bijzondere baten van den verkoop van luchtpostzegels voor de vluchten Indië—Holland, zou deze post voor 1930 geraamd kunnen worden op rond f 11 500 000.

Dit bedrag is echter te verminderen met de geraamde inkomstenderving van rond f 700 000, wegens de met ingang van 1 Januari 1929 ingevoerde tariefsverlaging.

(2) Dit bedrag, hetwelk geraamd is naar de uitkomsten over het jaar 1928, is als volgt samengesteld:

f 800 000 als bijdrage van het Departement van Financiën voor het beheer en het debiet van gezegeld papier en plakzegels;

f 40 000 als bijdrage van genoemd Departement voor het beheer en het debiet van statistiekzegels, en

f 30 000 als bijdrage van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken voor het beheer en het debiet van goederengeldzegels.

(3) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over het jaar 1927 en rekening houdende met een normaal accres.

(4) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over het jaar 1928 en rekening houdende met een normaal accres.

(5) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over het jaar 1928.

	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Telefoondienst.				
Abonnementen telefoon.) Opbrengst telefoonge- sprekken.....	f12 000 000	f11 200 000	f 800 000 ⁽⁶⁾	—
Vergoeding van aanleg- kosten telefoon.....				
Opbrengst radio-telefo- nie Holland-Indië....	100 000	—	(7) 100 000	—
Andere ontvangsten....	125 000	125 000	—	—
Andere ontvangsten vanden Post, Telegraaf- en Telefoondienst....	75 000	100 000	—	(8) f25 000
Totaal der ontvangsten volgens de begrooting	f32 630 000	f30 874 000	f1 801 000	f 45 000
			f1 756 000	

(6) Geraamd aan de hand van de uitkomsten over het jaar 1928, rekening houdende met een normaal accres en de opbrengst uit nieuwe telefoonnetten.

(7) Gelet op de ontvangsten van dit nieuwe dienstonderdeel sedert de opening op 8 Januari 1929, komt eene raming van f 100 000 als opbrengst voor 1930 verantwoord voor.

Raming der kapitaalsuitgaven.

Omschrijving der werken.	Geraamd voor 1930.	Toege- staan voor 1929.	Meer.	Minder.
Uitgaven in Nederland.				
Aanleg, uitbreiding en verbetering van telegraaflijnen en van technische kantoorinrichtingen.....	(1) f185 000	f 173 000	f 12 000	—
Idem van zeekabels...	(2) 250 000	10 000	240 000	—
Idem van inrichtingen der stations voor draadlooze telegrafie.	(3) 630 000	1 270 000	—	f 640 000
Idem van telefoonnetten.....	(4) 1 200 000	1 300 000	—	100 000
Idem van interlocale telefoonverbindingen	(5) 540 000	1 000 000	—	460 000
Uitgaven ten behoeve van den postdienst..	15 000	15 000	—	—
Uitgaven in Indië.				
Aanleg, uitbreiding en verbetering van telegraaflijnen en van technische kantoorinrichtingen.....	(6) f 50 000	f 50 000	—	—
Idem van de inrichtingen der stations voor draadlooze telegrafie en telefonie.....	(7) 990 000	1 545 000	—	555 000
Idem van telefoonnetten....	(8) 800 000	500 000	300 000	—
Idem van interlocale telefoonverbindingen..	(9) 60 000	450 000	—	390 000
Uitgaven ten behoeve van den postdienst..	(10) 202 000	152 000	50 000	—
Magazijnen en werkplaatsen.....	(11) 100 000	—	100 000	—
Inrichten van de nieuwe werkplaatsen.....	—	25 000	—	25 000
Oprichten, vergrooten of vernieuwen van gebouwen.....	(12) 900 000	850 000	50 000	—
Totaal Hoofdstukken I en II.....	f 5 922 000	f 7 340 000	f 752 000	f2 170 000
				f1 418 000
Waarvan ten laste van:				
Hoofdstuk I.....	2 820 000	3 768 000	—	948 000
„ II.....	3 102 000	3 572 000	—	470 000

(1) Voor het bijspannen van nieuwe geleidingen en voortzetten van het vervangen van ijzerdraad door koperdraad op

Java met gelijktijdige wijziging van de paalmonteering. Voorts ten behoeve van den ombouw van enkele telegraaftrajecten op Java en de uitwisseling van houten tegen ijzeren palen in de Buitengewesten, waar goede houtsoorten steeds moeilijker te krijgen zijn. Aanschaffing van toestellen en meetinstrumenten valt eveneens onder dezen post.

(2) Waar in 1929 geen aanschaffing van nieuwe zeekabels heeft plaats gehad dient voor 1930 op aanvulling van de kabelvoorraad, noodig voor het uitwisselen van slechte stukken van de kabelverbindingen, gerekend te worden.

(3) In 1929 was een aanzienlijk hooger bedrag noodig voor den bouw van het korte-golfstation te Dajeuhkolot bij Bandoeng, de oprichting van den ontvangpost bij Weltevreden en den ombouw van verschillende zenders tengevolge van de beslissingen van de Washington-conferentie. In 1930 zal met dezen ombouw moeten worden voortgegaan, terwijl tevens belangrijke uitgaven noodig zullen zijn voor de vervolmaking van het radio-telefonie-systeem en het toepassen van een systeem van geheimhouding daarvoor. Voorts is te verwachten, dat het korte-golftelefonie-verkeer met Australië dan zoodanig zal zijn ontwikkeld, dat afzonderlijke ontvangers en beams daarvoor zullen moeten worden opgericht. Verder is gerekend op de oprichting van zend- en ontvang-beams voor diverse golven en diverse stations.

(4) Voor vervanging van de centraal-bureel-inrichtingen in een vijftal middelgrote plaatsen, waarmede naar taxatie een bedrag van f 125 000 genoemd is.

Voor uitbreidingen en verbeteringen van de lokale telefoonnetten is een som van f 1 075 000 aan materialen noodig.

(5) De legging van interlocale telefoniekabels tusschen Weltevreden en Buitenzorg zal in 1929 gereedkomen. Voor het jaar 1930 wordt geen uitbreiding van het telefoonkabelnet noodig geacht.

Het aangevraagde bedrag dient voor de aanschaffing van nieuwe interlocale centrales voor Malang, Buitenzorg en Cheribon en voor uitbreiding en verbetering van het interlocale net.

(6) Deze uitgaven omvatten de contante gelden, die noodig zijn voor het uitvoeren van de werken bedoeld in noot (1).

(7) Deze gelden zijn noodig voor de uitvoering van de verbetering en de uitbreiding van de lokale telefoonnetten, als bedoeld in noot (4), terwijl op een bedrag van f 300 000 is gerekend voor het aanschaffen van telefoontoestellen.

(8) Deze post omvat de contante gelden die in Indië noodig zijn voor de uitvoering van de in noot (5) bedoelde werken.

(9) Voor aanschaffing van materialen voor den postdienst en nieuwe postvrachtauto's en vervanging van de oude auto's.

(10) Voor de toelichting van dezen post wordt verwezen naar noot (10) letter l van den vergelijkenden staat der bedrijfsuitgaven.

(11) De post voor diverse werken van geringen omvang, waaronder samengebracht zijn al de werken met elk voor zich een raming van beneden de f 50 000 is in overleg met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken op hetzelfde bedrag geraamd als voor 1929, t.w. f 600 000.

Voorts is mede in overleg met genoemd Departement gerekend op de volgende nieuwe werken:

a. bouw van een nieuw Post- en Telegraafkantoor te Pontianak ad f 75 000.

Het tegenwoordig te Pontianak door den Post- en Telegraafdienst geoccupeerd gebouw is veel te klein geworden voor den groeienden dienst en voldoet zelfs niet op de meest bescheiden wijze aan de eischen, welke deze dienst stelt. Het bouwen van een geheel nieuw kantoor is daarom dringend noodig. Het vereischte bedrag zal in 1930 in zijn geheel worden verwerkt;

b. bouw van een nieuw Post- en Telegraafkantoor te Semarang.

Het tegenwoordige Postkantoor te Semarang voldoet niet meer aan de door den Postdienst te stellen eischen, terwijl de onderbrenging van pakketpost- en telegraafdienst in het voormalige Hoofdcommissariaat van Politie zeer veel te wenschen overlaat. Bovendien levert de gescheiden ligging van deze drie diensten, welke tezamen onder den Hoofdkantoorchef ressorteeren, zoowel voor den dienst als voor het publiek voortdurend moeilijkheden op en belemmert een goede dienstuitoefening. De totale kosten worden geraamd op f 300 000, waarvan een bedrag van f 50 000 in 1930 zal kunnen worden verwerkt;

c. Verder is gerekend op een bedrag ad f 50 000 voor de voltooiing van den bouw van het nieuwe Post- en Telegraafkantoor te Makassar, waarmede in 1929 een aanvang is gemaakt, en op een bedrag van f 75 000 voor den aankoop van de woning van den Administrateur van de Deli-Spoorweg-Maatschappij te Medan, welke aankoop de mogelijkheid schept tot latere uitbreiding van het Post- en Telegraafkantoor aldaar, aangezien bedoelde woning naast dit kantoor is gelegen en de uitbreiding in een andere richting niet mogelijk is. De woning zal vooreerst worden gebruikt om daarin onder te brengen de kantoren van de Chefs der 6e Post- en Telegraafafdeeling en het 6e Telegraaf- en Telefoondistrict benevens het gouvernement interlocaal telefoonkantoor.

Voor het jaar 1929 is dit gebouwd door het Departement der Burgerlijke Openbare Werken ingehuurd, aangezien bij het opmaken van de begrooting van dat jaar niet op dezen aankoop kon worden gerekend.

d. Ten slotte zal nog moeten worden gerekend op voltooiing van den in 1929 aangevangen bouw van een laboratorium met magazijn en werkplaatsen voor den Radiodienst te Bandoeng, waarmede een bedrag van f 50 000 is genoemd.

Raming der Kapitaalrekening.

	Boekwaarde op 31 Dec. 1927 Vlg. Jaarv.	Uitbreiding in 1928 geraamd.	Af- schrijving in 1928 geraamd.	Boekwaarde op 31 Dec. 1928 geraamd.	Uitbreiding in 1929 geraamd.	Af- schrijving in 1929 geraamd.	Boekwaarde op 31 Dec. 1929 geraamd.	Uitbreiding in 1930 geraamd.	Af- schrijving in 1930 geraamd.	Boekwaarde op 31 Dec. 1930 geraamd.
Gebouwen en terreinen.	f (1) 9 246 580	f 750 000	f 371 817	f 9 724 763	f 1 115 000	f 290 566	f 10 549 197	f 900 000	f 316 817	f 11 132 880
Telegraaflijnen.	3 313 201	266 000	338 962	3 240 239	238 000	352 162	3 126 177	270 000	364 062	3 082 115
Zeekabels	5 851 999	223 000	685 659	5 389 340	85 000	696 809	4 777 531	250 000	701 069	4 326 472
Telegraafkantoor-installatiën (Technische kantoorinrichtin- gen).	233 912	29 000	48 410	214 502	60 000	47 882	226 620	115 000	48 043	298 577
Radio-installatiën (inrichtin- gen).	5 213 407	1 185 000	806 698	5 591 814	2 570 000	842 361	7 319 453	1 615 000	1 048 445	7 886 008
Radiatoren en semi-permanente gebouwen.	246 476	—	18 557	227 919	—	18 557	209 362	—	18 558	190 804
Telefoonkantoorinstallatiën . . .	2 230 933	230 000	411 485	2 099 448	327 000	431 681	1 994 767	380 000	448 676	1 926 091
Ondergrondse lijnen van den Telefoon dienst.	4 625 110	394 500	358 286	4 661 324	459 500	378 011	4 742 813	500 000	399 061	4 843 752
Bovengrondse lijnen idem	10 671 304	1 322 000	879 016	11 114 288	2 345 500	986 621	12 523 167	1 570 000	1 032 263	13 000 905
Huisinstallatiën idem	1 599 401	273 000	281 801	1 590 600	336 000	289 506	1 637 094	370 000	296 259	1 719 835
Inventarisgoederen (meubelen, brievenbussen, automaten, kar- ren, trekdielen, tuigen enz.) . .	890 589	73 400	174 097	789 902	79 000	168 985	690 967	144 000	157 032	686 935
Postauto's	20 234	25 500	6 174	39 610	59 000	10 474	88 136	53 000	20 561	125 576
Dienstoauto's en motorrijwielen. Rijwielen.	105 044 43 699	40 100 13 000	33 942 17 941	111 202 38 758	50 000 15 000	39 651 13 066	121 051 40 702	35 000 15 000	45 946 12 489	110 705 43 213
Frauwen	153	—	80	73	—	37	36	—	12	24
	f 44 292 102	f 4 874 500	f 4 332 720	f 44 833 882	f 7 739 000	f 4 516 209	f 48 056 673	f 6 222 000	f 4 903 732	f 49 374 891
Magazijnsvoorraad	6 342 040	(4) — 736 700	—	5 605 340	(5) — 556 000	—	5 049 340	(6) — 453 000	—	4 596 340
	f 50 634 142	f 4 137 800	f 4 332 720	f 50 439 222	f 7 183 000	f 4 516 209	f 53 106 013	f 5 769 000	f 4 903 732	f 53 971 231
In bovenstaande rekeningen zijn de volgende bedragen be- gripen voor Activa, welke uit andere dan zuivere bedrijfs- objecten zijn aangeschaft:										
Zeekabels	f 2 029 452	—	f 255 465	f 1 773 987	—	f 255 465	f 1 518 522	—	f 255 465	f 1 263 057
Gebouwen en terreinen Malabar (vóór 1924 aangeschaft) en Sabang.	668 030	—	20 353	647 677	—	20 353	627 324	—	20 353	606 971
Radio-installatiën Malabar (vóór 1924 aangeschaft incl. Telefun- ken c.a.) en Sabang.	3 967 459	—	533 554	3 433 905	—	518 063	2 915 842	—	481 063	2 434 779
	f 6 664 941	—	f 809 372	f 5 855 589	—	f 793 881	f 5 061 688	—	f 756 881	f 4 304 807

(1) In het jaarverslag werd aan uitbreiding gebouwen en terreinen een voorloopig bedrag opgenomen dat f 58 251 kleiner bleek te zijn dan het definitieve bedrag.

(2) Laat men de boekwaarde van de Radio-stations Sabang, Malabar, incl. zendstation Telefunken c.a. en eenige niet rente-eischende zeekabels ad f 5 061 688 buiten beschouwing, dan bedraagt de rente voor 1930 6% van (f 48 056 673 - f 5 061 688) = f 2 579 699 vermeerderd met 3% over de uitbreidingen van dat jaar ad f 6 222 000 = f 188 680 in totaal f 2 768 379.

(3) Zonder de afschrijvingen der Radio-stations Sabang, Malabar, incl. zendstation Telefunken c.a. en eenige niet rente-eischende zeekabels ad f 766 881.— bedraagt het totaal der afschrijvingen f 4 146 961.

(4) De magazijnsvermindering strekt voor f 558 500 ter vermeerdering van de waarde der bezittingen en voor f 178 200.— ten behoeve van de bedrijfsexploitatie.

(5) De magazijnsvermindering strekt voor f 399 000 ter vermeerdering van de waarde der bezittingen en voor f 157 000.— ten behoeve van de bedrijfsexploitatie.

(6) De magazijnsvermindering strekt voor f 300 000 ter vermeerdering van de waarde der bezittingen en voor f 153 000.— ten behoeve van de bedrijfsexploitatie.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 17.

**BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.**

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

**UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR DE STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN,
ALSMEDE VOOR DE AUTOMOBIELDIENSTEN.**

**TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I EN II (UITGAVEN) EN
ONDER HOOFDSTUK IV (MIDDELEN IN INDIË) BEGREPEN POSTEN.**

STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN.

Algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten.

Het concurrerend autobusvervoer heeft in 1928 nog belangrijke bedragen aan de inkomsten van het bedrijf onttrokken, met het gevolg, dat alleen al voor het Java-net de opbrengst uit het reizigersvervoer ruim f 1 700 000 beneden de raming is gebleven, terwijl voor den geheelen dienst, deze nadeelige invloed f 2 000 000 bedraagt.

In de Buitengewesten heeft vooral de spoorweg ter Sumatra's Westkust geducht van de autoconcurrentie te lijden, aangezien op bepaalde lijngedeelten, slechts met een snelheid van ± 15 km kan worden gereden, terwijl daarnaast het autoverkeer eene snelheid bereikt van 35 km

Echter zal worden voortgegaan met maatregelen, zooals verbetering der reizigers-accommodatie, grootere treinfrequentie en waar noodig tariefsverlaging, om den achteruitgang in het reizigersvervoer tot stilstand te brengen en het verloren vervoer zooveel mogelijk te herwinnen.

De opbrengsten uit het vervoer van bestel-, ij- en vrachtgoed hebben in 1928, behalve voor den spoorweg ter Sumatra's Westkust, de ramingen overtroffen, n.l. voor het Java-bedrijf, met ruim f 5 000 000 voor de Zuid-Sumatra Staatstramwegen met f 260 000, de Atjehtram met f 144 000, hetgeen voor wat het Java-bedrijf betreft voornamelijk is toe te schrijven aan den grooten suikerafvoer, zoodat het jaar 1928 in dit opzicht bijzonder gunstig is geweest.

Bij de ramingen der volgende jaren is met een eventuele inzinking van dit vervoer rekening gehouden.

De opbrengsten uit het vervoer van steenkolen zijn in totaal voor den Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust en de Zuid-Sumatra Staatstramwegen ruim f 400 000 beneden de raming gebleven.

De totale ontvangsten bedroegen voor 1928 f 83 219 000 (raming f 80 258 000) terwijl de ontvangsten voor 1929, in de begrooting 1929 oorspronkelijk geraamd op f 84 244 000, op grond van de uitkomsten van de afgelopen jaren en rekening houdende met bovengenoemde factoren, nader geraamd worden op f 84 517 000 en die voor 1930 op f 87 360 000, zooals nader is toegelicht bij de gedetailleerde raming der ontvangsten.

In verband met de geraamde toename van het vervoer is ook gerekend op een vermeerdering der uitgaven.

De totaal geraamde uitgaven uitgedrukt in procenten van de geraamde opbrengsten zijn gedaald van 65.46% in 1929 tot 63.58% in 1930.

Evenals voor de begrooting 1929 werden, met het oog op een zuiverder financieel beeld van het bedrijf van de raming der bedrijfsuitgaven geen aandeelen meer overgeboekt naar de raming der kapitaalsuitgaven en werd de grens van de kleine uitbreidingswerken, welke ten laste van de bedrijfsuitgaven komen, gehandhaafd op f 5 000.

De toename van het begrootingsoverschot moge blijken uit onderstaand overzicht.

	Uitkomsten 1928	Begrooting 1929	Nadere raming 1929	Raming 1930
Ontvangsten	f 83 219 000	f 84 244 000	f 84 517 000	f 87 360 000 (*)
Uitgaven	53 409 000	55 150 500	55 150 500	55 548 200
Begrootingsoverschot	f 29 810 000	f 29 093 500	f 29 366 500	f 31 811 800

*) Voor een juiste vergelijking diene, dat een bedrag van f 339 000 voor vervoer en huur van postrijtuigen, welke kosten voor 1930 tusschen P. T. T. en S.S. over de begrooting zullen worden verrekend, te voren als z.g. boekingspost in de begrootingen van beide diensten werd verwerkt.

De geraamde toename van het begrootingsoverschot bedraagt ten opzichte van de begrooting 1929 f 2 718 300 en ten opzichte van de nadere raming 1929 f 2 445 300.

Na verrekening van de bijkomende uitgaven (n.l. een bijdrage aan het Land ad f 3 500 000 voor het pensioenfonds der ambtenaren) blijft voor 1930 als netto saldo (bedrijfsoverschot) over f 28 311 800.

Bij de berekening van het nettosaldo is rekening gehouden met werkelijke vernieuwingen, buitengewone schade en afschrijvingen wegens buitengebruikstelling.

Het kapitaal van alle in exploitatie zijnde lijnen met inbegrip van bouwrente en een bijdrage in de pensioenslasten van het bouwpersoneel zal zooals berekend in de bijgevoegde voorloopige kapitaalrekening op 31 December 1929 bedragen f 667 240 000 en zonder bijberekening van bouwrente enz. f 609 500 000, zoodat genoemd saldo, verkregen uit de uitkomsten van alle lijnen (dus met inbegrip van alle lijnen uit defensie- of welvaarts oogpunt gebouwd) een rente van het kapitaal vertegenwoordigt van

$$\frac{28\,311\,800}{6\,672\,400} = 4.24\% \text{ met en van } \frac{28\,311\,800}{6\,095\,000} = 4.64\% \text{ zonder}$$

bijberekening van bouwrente enz.

Rekening houdende met den gemiddelden rentevoet der jaar voor jaar in het Staatsspoor- en tramwegbedrijf gestoken kapitalen, bedragende 4.72% kan de prijs, die het Gouvernement voor zijn welvaarts- en defensiepolitiek door middel van dit Staatsbedrijf in 1930 zal hebben te betalen (met de fictie, dat de aanleg geheel uit leeningen is betaald, hetgeen slechts voor een deel het geval is) gesteld worden op:

$$\frac{4.72 - 4.24}{100} \times f\,667 \text{ millioen} = f\,3\,201\,600 \text{ met en op}$$

$$\frac{4.72 - 4.64}{100} \times f\,610 \text{ millioen} = f\,488\,000 \text{ zonder bijberekening van bouwrente enz.}$$

Rekening van bouwrente enz.

Bij deze voorloopige berekening zijn slechts de werkelijke vernieuwingen en afschrijvingen der activa wegens buitenbedrijfstelling in rekening gebracht, anderzijds echter is de rente berekend over het volledige tot ultimo 1929 bestede kapitaal (inclusief bouwrente en pensioenslasten van aanlegpersoneel) zonder dat daarop afschrijving wegens waardevermindering (anders dan wegens buitenbedrijfstelling) heeft plaats gehad.

Bij een normale afschrijving van 1½% 's jaars van dat kapitaal zou dus daarvoor een veel grooter bedrag aan uitgaven geboekt moeten worden, waartegenover dan echter staat de rente van een veel kleiner aanlegkapitaal wegens regelmatige afschrijving van 1½% van het begin der exploitatie af.

De globale rentabiliteit van de afzonderlijke exploitatiekringen, waarvoor het kapitaal op 1 Januari 1930 is verdeeld op de wijze als in de begrooting voor 1928 aangegeven, is als volgt:

	Netto saldo.	Kapitaal incl. bouwrente enz. resp. zonder bouwrente.	Rendement.
Staatsspoor- en tramwegen op Java	f 25 776 800	516 340 000	4.99
		471 500 000	5.46
Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust	330 000	45 800 000	0.72
		41 900 000	0.78
Zuid-Sumatra Staatstramwegen	1 754 000	73 100 000	2.40
		66 800 000	2.62

Atjehtram	f	471 000	f	26 700 000	1.76		
				24 400 000	1.92		
Tramlijn in Zuid-West Celebes (verlies)	—	20 000		5 300 000	—		
				4 900 000	—		
			f	28 311 800	f	667 240 000	4.24
						609 500 000	4.64

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

Uitgaven.		Geraamd bedrag.	Ontvangsten.		Geraamd bedrag.	
A. ALGEMEENE UITGAVEN.						
<i>Hoofdinspecteur.</i>						
Bezoldiging en ambtstoelage	f	21 000				
<i>Centraalkantoor.</i>						
Bezoldigingen	f	465 000				
Verdere uitgaven		142 200				
		607 200				
Nonactiviteitsbezoldigingen, wacht- gelden en onderstanden, benevens tegemoetkoming aan weduwen en weezen van tijdelijke ambtena- ren en toelagen aan candidaat- ingenieurs		45 000				
Uit- en terugzending van personeel en buitenlandse verloven		1 400 000				
Toelage aan de vereeniging Toe- ristenverkeer op Java	f	20 000				
Idem ter Sum. Westkust.		1 000				
		21 000				
		2 094 200				
B. BEDRIJF DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN OP JAVA.						
Hoofd (bezoldiging)	f	18 000				
Aandeel in de beheerskosten van den magazijnsdienst						
Bezoldigingen	f	405 000				
Verdere uitgaven		190 000				
		595 000				
I. Algemeene dienst.						
<i>Hoofdkantoor.</i>						
Hoofden van Dienst, (bezoldigingen) Bezoldigingen	f	2 362 400				
Verdere uitgaven		357 000				
		2 719 400				
<i>Hotel- en restauratiebedrijf.</i>						
Bezoldigingen	f	104 000				
Verdere uitgaven		287 000				
		391 000				
		3 790 000				
II. Dienstvak der Werkplaatsen.						
<i>Hoofdkantoor.</i>						
Bezoldigingen	f	65 000				
Verdere uitgaven		10 000				
		75 000				
<i>Algemeene kosten der werkplaatsen.</i>						
Bezoldigingen	f	1 271 000				
Brandstoffen en smeermaterialen ..		123 000				
Verdere uitgaven		1 155 000				
		2 548 000				
<i>Nevenbedrijf Tjatoerwaterkracht.</i>						
Bezoldigingen	f	19 000				
Verdere uitgaven		23 000				
		42 000				
<i>Gemeenschappelijke uitgaven der werkplaatsen voor Ooster- en Westerlijnen.</i>						
Onderhoud en herstelling rollend materiaal	f	2 500 000				
Vernieuwing idem		340 000				
Herstel van buitengewone schade idem		25 000				
		2 865 000				
		5 530 000				
					f	73 900 000
						425 000

Uitgaven.		Geraamd bedrag.	Ontvangsten.	Geraamd bedrag
III. Dienst van Constructie en Bruggenbouw.				
Hoofd (bezoldiging)	f	16 800		
<i>Kantoor.</i>				
Bezoldigingen.....	f	238 200		
Verdere uitgaven.....		43 000		
		281 200		
<i>Dienst op de lijnen.</i>				
Bezoldigingen.....	f	238 000		
Verdere uitgaven.....		520 000		
		758 000		
		f	1 056 000	
IV. Exploitatie Oosterlijnen.				
Chef van Exploitatie (Bezoldiging).				
<i>Exploitatiekantoor.</i>				
Bezoldigingen.....	f	540 200		
Verdere uitgaven.....		550 000		
		1 090 200		
<i>Weg en Werken.</i>				
Bezoldigingen.....	f	1 441 000		
Onderhoud en herstelling.....		500 000		
Vernieuwing.....		360 000		
Herstel van buitengewone schade.		7 000		
Verdere uitgaven.....		386 000		
		2 694 000		
<i>Tractie en Materieel.</i>				
Bezoldigingen.....	f	1 854 000		
Onderhoud en herstelling.....		246 000		
Vernieuwing.....		2 000		
Herstel van buitengewone schade.		3 000		
Brandstoffen en smeermaterialen.		2 696 000		
Verdere uitgaven.....		743 000		
		5 544 000		
<i>Beweging en Handelszaken.</i>				
Bezoldigingen.....	f	3 726 000		
Verdere uitgaven.....		903 000		
		4 629 000		
			13 974 000	
V. Exploitatie Westerlijnen.				
Chef der Exploitatie (bezoldiging).				
<i>Exploitatiekantoor.</i>				
Bezoldigingen	f	567 200		
Verdere uitgaven.....		395 000		
		962 200		
<i>Weg en Werken.</i>				
Bezoldigingen	f	1 947 000		
Onderhoud en herstelling.....		660 000		
Vernieuwing		475 000		
Herstel van buitengewone schade.		105 000		
Verdere uitgaven		485 000		
		3 672 000		
<i>Tractie en Materieel.</i>				
Bezoldigingen.....	f	2 383 000		
Onderhoud en herstelling		340 000		
Vernieuwing		3 000		
Herstel van buitengewone schade.		2 000		
Brandstoffen en smeermaterialen.		3 802 000		
Verdere uitgaven.....		995 000		
		7 525 000		
<i>Beweging en Handelszaken.</i>				
Bezoldigingen	f	4 544 000		
Verdere uitgaven.....		1 152 000		
		5 696 000		
<i>Electrische exploitatie.</i>				
Bezoldigingen	f	287 000		
Stroomkosten		440 000		
Verdere uitgaven.....		216 000		
		943 000		
			18 815 000	
C. BEDRIJF DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN IN DE BUITENGEWESTEN.				
Hoofd (bezoldiging).....				
<i>I. Hoofdkantoor.</i>				
Bezoldigingen	f	390 000		
Verdere uitgaven.....		53 000		
		443 000		

Uitgaven.		Geraamd bedrag.	Ontvangsten.	Geraamd bedrag.
Aandeel in de beheerskosten van den magazijndienst				
Bezoldigingen	f 82 000			
Verdere uitgaven	120 000			
		f 302 000		
				f 663 000
II. Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust.			II. Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust.	
<i>Beheer en Administratie.</i>			Reizigers en bagage	
Bezoldigingen	f 135 000		f 1 030 000	
Verdere uitgaven	76 000		Bestel, ij- en vrachtgoed...	1 060 000
		f 211 000	Steenkolenvervoer	1 035 000
<i>Weg en Werken.</i>			Aandeel in het bedrijfsoverschot der Oembilinmijnen	405 000
Bezoldigingen	f 240 000		Andere ontvangsten uit het verkeer	100 000
Verdere uitgaven	215 000		Automobioldiensten	350 000
		455 000	Kustvaartdienst	75 000
<i>Tractie en Materieel.</i>			Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	110 000
Bezoldigingen	f 515 000			
Verdere uitgaven	1 099 000			
		1 614 000		
<i>Beweging en Handelszaken.</i>				
Bezoldigingen	f 435 000			
Verdere uitgaven	90 000			
		525 000		
<i>Automobioldiensten.</i>				
Bezoldigingen	f 110 000			
Verdere uitgaven	180 000			
		290 000		
<i>Kustvaartdienst.</i>				
Bezoldigingen	f 25 000			
Verdere uitgaven	39 000			
		64 000		
				f 4 165 000
		f 3 159 000		
III. Zuid-Sumatra-Staatstramwegen.			III. Zuid-Sumatra Staatstramwegen.	
<i>Beheer en Administratie.</i>			Reizigers en bagage	
Bezoldigingen	f 110 000		f 1 500 000	
Verdere uitgaven	89 000		Bestel, ij- en vrachtgoed...	2 735 000
		f 199 000	Steenkolenvervoer	1 058 000
<i>Weg en Werken.</i>			Aandeel in het bedrijfsoverschot der Boekit-Asam-mijnen	437 000
Bezoldigingen	f 310 000		Andere ontvangsten uit het verkeer	25 000
Verdere uitgaven	398 000		Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	150 000
		708 000		
<i>Tractie en Materieel.</i>				
Bezoldigingen	f 522 000			
Verdere uitgaven	1 309 000			
		1 831 000		
<i>Beweging en Handelszaken.</i>				
Bezoldigingen	f 417 000			
Verdere uitgaven	240 000			
		657 000		
<i>Restauratiebedrijf.</i>				
Bezoldigingen	f 14 000			
Verdere uitgaven	35 000			
		49 000		
				f 5 905 000
		f 3 444 000		
IV. Atjehtram.			IV. Atjehtram.	
<i>Beheer en Administratie.</i>			Reizigers en bagage	
Bezoldigingen	f 112 000		f 1 120 000	
Verdere uitgaven	47 000		Bestel, ij- en vrachtgoed...	1 200 000
		f 159 000	Andere ontvangsten uit het verkeer	30 000
<i>Weg en Werken.</i>			Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	90 000
Bezoldigingen	f 279 000			
Verdere uitgaven	200 000			
		479 000		
<i>Tractie en Materieel.</i>				
Bezoldigingen	f 288 000			
Verdere uitgaven	429 000			
		717 000		
<i>Beweging en Handelszaken.</i>				
Bezoldigingen	f 215 000			
Verdere uitgaven	72 000			
		287 000		
				f 2 440 000
		f 1 642 000		

Uitgaven.		Geraamd bedrag.	Ontvangsten.	Geraamd bedrag.
V. Tramlijnen in Zuid-West Celebes.			V. Tramlijnen in Zuid-West-Celebes.	
<i>Beheer en administratie.</i>			Reizigers en bagage... .. f 75 000	
Bezoldigingen.....	f 17 000	22 000	Bestel-, ij- en vrachtgoed... ..	38 000
Verdere uitgaven.....	5 000		Aandere ontvangsten uit het verkeer.....	2 000
<i>Weg en Werken.</i>			Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer.....	10 000
Bezoldigingen.....	f 15 000	33 000		125 000
Verdere uitgaven.....	18 000			
<i>Tractie en materieel.</i>			Andere ontvangsten.	
Bezoldigingen.....	f 25 000	61 000		400 000
Verdere uitgaven.....	36 000			
<i>Beweging en handelszaken.</i>				
Bezoldigingen.....	f 16 000	26 000		
Verdere uitgaven.....	10 000			
Standplaatstoelagen.....	f 1 096 000	1 119 000		
Verhoogd met het aandeel in de standplaatstoelagen over te schrijven van de kapitaalrekening...	23 000			
Overgangsinkomsten B.B.L. 1925/28	f 119 000	120 000		
Verhoogd met het aandeel in de overgangsinkomsten, over te schrijven van de kapitaalrekening.....	1 000			
Rubbertoelagen.....		Memorie		
Gezamenlijk bedrag der uitgaven volgens de begrooting, waarvan ten laste van:		f 55 548 200		
Hoofdstuk I	f 2 700 000 (1)			
" II ..	52 848 200			
Bijdrage aan het Land voor het pensioen der ambtenaren.....		3 500 000		
Bedrijfsoverschot.....		28 311 800		
		f 87 360 000		f 87 360 000

(1) Hierin is begrepen een bedrag van f 900 000 voor personeelsuitgaven (kosten voor uit- en terugzending van personeel en van buitenlandsche verloven).

Vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedrijfsuitgaven.

UITGAVEN.	Geraamd voor 1930.			Toegestaan voor 1929.			Meer.		Minder.	
	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Totaal.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Totaal.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.
A. ALGEMEENE UITGAVEN.										
Hoofdinspecteur	f 21 000	—	—	f 21 000	—	—	f —	—	—	—
Centraalkantoor	465 000	f 142 200	—	463 300	f 155 000	—	f 11 700 (1)	—	—	f 12 800 (2)
Non-activiteitsbezoldigingen, wachtgeld en onderstanden benevens tegemoetkoming aan weduwen en weezen van tadelijke ambtenaren en toelagen aan candidaat-ingenieurs	45 000	—	—	50 000	—	—	—	—	f 5 000	—
Uit- en terugzending van personeel en buitenlandsche verloven	1 400 000	—	—	1 250 000	—	—	150 000	—	—	—
Toelagen aan de vereeniging Toeristenverkeer op Java	—	20 000	—	—	20 000	—	—	—	—	—
Toelagen aan de vereeniging Toeristenverkeer ter Sumatra's Westkust.	—	1 000	—	—	1 000	—	—	—	—	—
			f 2 094 200			f 1 950 300				
B. BEDRIJF DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN OP JAVA.										
Hoofd	18 000	—	—	18 000	—	—	—	—	—	—
Aandeel in de beheerskosten van den Magazijns dienst	405 000	190 000	—	383 700	184 800	—	21 300 (3)	f 5 200 (3)	—	—
I. Algemeene Dienst.										
Hoofden van dienst	66 600	—	—	83 400	—	—	—	—	16 800 (4)	—
Hoofdkantoor (zonder dat der werkplaatsen) ..	2 362 400	357 000	—	2 359 950	356 300	—	2 450 (5)	700	—	—
Hotel- en Restaurantbedrijf	104 000	257 000	—	84 600	263 700	—	19 400 (6)	23 300 (6)	—	—
			3 790 000			3 734 450				
II. Dienst der werkplaatsen.										
Kantoor	65 000	10 000	—	65 000	10 300	—	—	—	—	300
Algemeene kosten	1 271 000	1 277 000	—	1 266 800	1 335 900	—	4 200 (7)	—	—	58 900
Nevenbedrijf Tjatoerwaterkracht	19 000	23 000	—	23 000	24 100	—	—	—	4 000	1 100
Gemeenschappelijke uitgaven voor de Ooster- en Westertijnen	—	2 865 000	—	—	3 028 000	—	—	—	—	163 000
			5 590 000			5 753 100				
III. Dienst van Constructie en Bruggenbouw.										
Hoofd	16 800	—	—	16 800	—	—	—	—	—	—
Kantoor	298 200	43 000	—	295 600	108 600	—	—	—	57 400 (8)	155 600 (8)
Dienst op de lijnen	238 000	520 000	—	256 000	495 100	—	—	24 900 (8)	18 000 (8)	—
			1 056 000			1 262 100				
IV. Exploitatie Oosterlijnen.										
Chef van Exploitatie	16 800	—	—	16 800	—	—	—	—	—	—
Exploitatie-kantoor	540 200	550 000	—	535 400	361 500	—	4 800	1 98 500 (9)	—	—
Weg en Werken	1 441 000	1 238 000	—	1 428 750	1 020 600	—	12 250 (10)	232 400 (10)	—	—
Tractie en Materieel	1 854 000	8 690 000	—	1 880 010	3 764 100	—	—	—	26 010	74 00 (11)
Beweging en Handelszaken	3 726 000	903 000	—	3 869 000	913 300	—	—	—	143 000	10 300 (12)
			13 974 000			13 779 460				

UITGAVEN.	Geraamd voor 1930.			Toegestaan voor 1929.			Meer.		Minder.	
	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Totaal.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Totaal.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.	Personeele uitgaven.	Overige uitgaven.
V Exploitatie Westerlijnen										
Hoofd van Exploitatie	f 16 800	—	—	f 16 800	—	—	—	—	—	—
Exploitatie-kantoor	567 200	f 395 000	—	555 000	f 410 000	—	f 11 600 ⁽¹⁵⁾	—	—	f 15 000
Weg en Werken	1 947 000	1 725 000	—	1 905 000	1 852 500	—	43 000 ⁽¹⁵⁾	—	—	137 500 ⁽¹⁵⁾
Tractie en Materieel	2 383 000	5 142 000	—	2 346 510	5 286 700	—	36 490 ⁽¹⁵⁾	—	—	144 700 ⁽¹⁵⁾
Beweging en Handelszaken	4 544 000	1 152 000	—	4 553 000	1 110 500	—	—	f 41 500 ⁽¹⁵⁾	f 9 000	—
Electrische exploitatie	287 000	686 000	—	294 000	550 000	—	—	106 000 ⁽¹⁵⁾	7 000	—
			f 18 815 000			f 18 880 610				
C. BEDRIJF DER STAATSSPOOR- EN TRAM- WEGEN IN DE BUITENGEWESTEN.										
I. Hoofd	18 000	—	—	18 000	—	—	—	—	—	—
Hoofdkantoor	890 000	58 000	—	861 000	54 000	—	29 000 ⁽²⁰⁾	—	—	1 000
Aandeel in de beheerskosten van den Magazijns- dienst	82 000	120 000	—	46 000	81 800	—	86 000 ⁽²⁾	38 200 ⁽²⁾	—	—
			668 000			560 800				
II. Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust.										
Beheer en Administratie	185 000	78 000	—	130 000	71 000	—	5 000 ⁽²¹⁾	5 000 ⁽²¹⁾	—	—
Weg en Werken	240 000	215 000	—	270 000	254 000	—	—	—	30 000	39 000 ⁽²¹⁾
Tractie en Materieel	515 000	1 039 000	—	510 000	1 117 000	—	5 000 ⁽²¹⁾	—	—	18 000
Beweging en Handelszaken	435 000	90 000	—	425 000	78 500	—	10 000 ⁽²¹⁾	16 500 ⁽²¹⁾	—	—
Automobieldiensten	110 000	180 000	—	116 000	198 000	—	—	—	6 000	18 000
Kustvaarddienst	25 000	39 000	—	29 000	36 000	—	—	3 000	4 000	—
			3 159 000			3 229 500				
III. Zuid-Sumatra Staatstramwegen.										
Beheer en Administratie	110 000	89 000	—	80 000	44 500	—	30 000 ⁽²²⁾	44 500 ⁽²²⁾	—	—
Weg en Werken	310 000	398 000	—	290 000	321 600	—	50 000 ⁽²²⁾	78 400 ⁽²²⁾	—	—
Tractie en Materieel	522 000	1 809 000	—	424 000	1 288 100	—	98 000 ⁽²²⁾	10 900 ⁽²²⁾	—	—
Beweging en Handelszaken	417 000	240 000	—	374 000	134 800	—	43 000 ⁽²²⁾	105 200 ⁽²²⁾	—	—
Restauratiebedrijf	14 000	35 000	—	10 000	16 000	—	4 000 ⁽²²⁾	19 000 ⁽²²⁾	—	—
			3 444 000			2 963 000				
IV. Atjeh-Tram.										
Beheer en Administratie	112 000	47 000	—	114 000	42 000	—	—	5 000	2 000	—
Weg en Werken	279 000	200 000	—	285 000	206 500	—	—	—	6 000	6 500
Tractie en Materieel	288 000	429 000	—	245 000	440 000	—	43 000 ⁽²⁰⁾	—	—	11 000
Beweging en Handelszaken	215 000	72 000	—	200 000	66 500	—	15 000 ⁽²⁰⁾	5 500	—	—
Nevenbedrijf Ysfabriek Kotaradja	—	—	—	6 000	30 000	—	—	—	6 000	30 000
			1 642 000			1 635 000				
V. Tramlijnen in Zuid-West-Celebes.										
Beheer en Administratie	17 000	5 000	—	18 000	6 600	—	—	—	1 000	1 600
Weg en Werken	15 000	18 000	—	16 000	17 500	—	—	500	1 000	—
Tractie en Materieel	25 000	36 000	—	27 000	31 500	—	—	4 500 ⁽²⁴⁾	2 000	—
Beweging en Handelszaken	16 000	10 000	—	16 000	11 400	—	—	—	—	1 400
			1 42 000			1 44 000				
Standplaatsstoelagen	1 119 000	—	—	1 095 380	—	—	23 620 ⁽²³⁾	—	—	—
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	120 000	—	—	162 800	—	—	—	—	42 800 ⁽²³⁾	—
			1 239 000			1 258 180				
Tezamen	f 29 587 000	f 25 961 200	f 55 548 200	f 29 266 200	f 25 884 300	f 55 150 500	f 707 810	f 966 700	f 387 010	f 889 800
Waarvan ten laste van Hoofdstuk I	f 900 000	f 1 800 000	f 2 700 000	f 800 000	f 1 665 000	f 2 665 000				
" " " " " II	28 687 000	24 161 200	52 848 200	28 466 200	24 019 300	52 485 500				
							Totaal meer / 397 700.			

(1) De verhoogde raming is vnl. een gevolg van de uitbreiding met de afdeeling publiciteit van het Centraal Kantoor (zie noot 3 v/d personeelsstaat).

(2) In tegenstelling met 1929 is niet gerekend op een bijdrage in de kosten van het Technisch economisch adviesbureau, omdat die kosten voor 1930 onder de uitgaven van het Departement zijn geraamd.

(3) Zie toelichting 14 van het vergelijkende overzicht der kapitaalsuitgaven met uitzondering van die voor Opname en Aanleg van nieuwe lijnen.

(4) Verwezen wordt naar toelichting (1) op den personeelstaat der begrooting 1929, waarbij het hoofd van het dienstonderdeel Electricificatie schaal C 23 wordt vervangen door een Hoofdingenieur-Afdeelingsschef kolom IV van schaal C 20, welke wijziging wel is aangebracht in den personeelstaat doch niet in de raming der exploitatieuitgaven. Hierdoor is de raming „hoofden van dienst” ad f 83 400, f 16 800 te hoog.

(5) Gerekend is op het benodigd personeel voor Kascontrole.

(6) De verhoogde raming is een gevolg van de uitbreiding van den 3e kl. restauratiedienst.

(7) Vindt gedetailleerde toelichting in den personeelstaat.

(8) Bij de raming is rekening gehouden met de vermindering die de uitgaven van Constructie en Bruggebouw ondergaan door uitvoering van werken van andere dien-

sten gelijk dit in de laatste jaren als 't ware regel is geworden, terwijl met het opgebrachte voor bezoldigingen meer rekening is gehouden met den bestaanden toestand en minder met de noodig geachte formatie.

(9) Hierin is begrepen f 275 000 voor aan de N. I. S. verschuldigde huur, voor zoover betreft de rente en de afschrijving van de Bouw en Uitbreidingsrekeningen, voor de vrije verbinding Solo-Djokja (art. 20 a en b overeenkomst A No. 174).

(10) Naar de gebleken behoefte tengevolge van de toename van het vervoer en de grootere treinfrequentie is voor het gewone onderhoud en de vernieuwing v/h ballastbed zoomede de verwisseling van dwarsliggers meer noodig, dan voor 1929 geraamd. Bovendien is een bedrag van f 65 000 benoodigd voor de aan de N. I. S. verschuldigde onderhoudskosten vrije verbinding Solo—Djokja art. 20 sub c der overeenkomst A No. 174.

Bovendien werd, naar de uitgaven 1928 te oordeelen, in de begrooting 1929 niet voldoende rekening gehouden met het in den loop van 1928 in exploitatie genomen lijngeeelte Loemadjang—Balong.

(11) Gerekend is op een lagere brandstoffenprijs.

(12) In verband met de uitkomsten 1928.

(13) In de begrooting 1929 is het bedrag aan bezoldigingen voor de autodiensten opgenomen bij D.T. en D.B., en voor de overige uitgaven bij D.T. Voor 1930 is deze verdeeling eenigszins gewijzigd.

(14) In verband met het in exploitatie nemen van de lijn Garoet-Tjikadjang, alsmede voor periodieke bezoldigingsverhoogingen.

(15) In verband met de sedert 1 Mei 1928 uitgevoerde nieuwe treindienstregeling, waarop bij de begrooting 1929 niet kon worden gerekend.

(16) Voor 1930 is bovendien gerekend op de uitgaven voor de Centrale Autogarage tegen raming van een gelijk bedrag onder de ontvangsten.

(17) In verband met de opheffing van het Nevenbedrijf Materialenwinning kan voor 1930 minder worden geraamd.

(18) In verband met de grootere treinfrequentie terwijl voorts gerekend is op verbetering der verlichting van eenige stations.

(19) In verband met de exploitatie van de geëlectriceerde lijn Manggarai—Buitenzorg.

(20) De verhooging der uitgaven voor bezoldigingen is noodzakelijk om de technische administratieve bezetting van dit kantoor uit te breiden in verband met technische voorzieningen van de Z. S. S. lijnen en meerdere bemoeienis met de werkplaats.

De beheers-overgave v/d magazijnen in de Buitengewesten aan den Magazijnsdienst kan niet tot groote inkringing van het personeel leiden, aangezien de voornaamste arbeid in de Buitengewesten geschiedde.

(21) Deze hoogere ramingen zijn gegrond op de wenschelijk gebleken verbetering van diverse administratiemethoden ten einde meer uniformiteit te verkrijgen met de Java-administratie.

(22) In verband met de uitbreiding van den treindienst.

(23) In hoofdzaak een gevolg van opbrenging der bezoldigingen administratie-autodiensten, welke tevoren onder Tractie en Materieel en Beweging en Handelszaken werden geraamd.

(24) Deze hoogere raming is voor een deel toe te schrijven aan dezelfde omstandigheid als sub 20 vermeld en deels ook als gevolg van de grootere administratieve be-

moeienis, welke de verdere doorvoering van de Zuid-Sumatra Staatstramwegen-organisatie eischt.

(25) In verband met het veranderde karakter der Zuid-Sumatra Staatstramwegen van tram in spoorweg.

(26) Gerekend dient te worden op de inbedrijfstelling van de nieuwe werkplaats Lahat, op uitbreiding van het net en van het vervoer en op de oprichting van het depot Tebing-Tinggi, terwijl eveneens het verandere tram-karakter der Z.S.S. van invloed is.

(27) Deze hoogere raming is op dezelfde gronden te motiveeren als die in sub 25 vermeld en is relatief zeer gering als gevolg van de vermindering van de verdere uitgaven der autodiensten.

(28) Deze hoogere raming is een gevolg van een veel te lage raming op de begrooting 1929, hetgeen is gebleken uit de uitkomsten over 1926/1928 en van het in exploitatie nemen van den tramweg als spoorweg. Voorts is in dezen post begrepen een bedrag van $\pm f$ 30 000 voor den autodienst te voren onder Tractie en Materieel begroot.

(29) Gerekend is op eenige uitbreiding.

(30) Deze hoogere ramingen houden verband met de grotere treinfrequentie.

(31) Gerekend is op extra onderhouds- en herstellingskosten van de locomotieven, welke vóór 1928 zoo laag mogelijk werden gehouden.

(32) Voornamelijk door verhooging van het percentage der standplaatstoelage te Padang van 5 tot 10 alsmede uitbreiding van het aantal plaatsen waar aanspraak op standplaatstoelage bestaat.

(33) Op de overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 wordt geleidelijk ingeloopt.

In het gezamenlijk bedrag der bedrijfsuitgaven zijn begrepen de bezoldiging

Rangen, titulatuur en volgorde B. B. L. 1925/28.	Schaal en kolom.	Geraar					
		Centraal Kantoor.		Constructie en Bruggenbouw.		Algemeene diens	
		Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
Hoofdinspecteur der Staatsspoor- en tramwegen (incl. ambts-toelage).....	C 23	1	f 21 000	—	—	—	—
Hoofd van het bedrijf der Staatsspoor- en tramwegen op Java	C 23	—	—	—	—	1	f 18 00
Hoofd van het bedrijf der Staatsspoor- en tramwegen in de Buitengewesten	C 23	—	—	—	—	—	—
Chef van exploitatie van de Ooster- en Westerlijnen van het bedrijf op Java	C 23	—	—	—	—	—	—
Hoofd van een der dienstonderdelen Weg en Werken, Tractie en Materieel en Beweging en Handelszaken van het bedrijf op Java	C 23	—	—	—	—	3	50 40
Hoofd van het dienstonderdeel Constructie en Bruggenbouw	C 23	—	—	1	f 16 800	—	—
Hoofd van het dienstonderdeel Administratie	C 23	—	—	—	—	1	16 20
Secretaris tevens Hoofd van het Centraal Kantoor	C 20	VI	1	16 200	—	—	—
Hoofd van de afdeeling Signaalwezen	C 20	VI	—	—	—	1	16 20
Chef van de 2e, 3e of 4e aff. bij de exploitatiekringen Ooster- en Westerlijnen op Java	C 20	VI	—	—	—	—	—
Chef van exploitatie v/d Spoorweg ter Sumatra's Westkust.	C 20	IV	—	—	—	—	—
Chef van exploitatie van de Zuid-Sumatra Staatstramwegen.	C 20	VI	—	—	—	—	—
Chef van exploitatie van de Atjehtram	C 20	IV	—	—	—	—	—
Overige Afdeelingsschefs	C 20	IV	2	30 000	1	15 000	6 88 80
Ingenieur 1ste klasse	C 20	III	—	—	2	22 725	6 70 95
Ingenieur 2de klasse	C 20	II	—	—	6	57 900	9 78 07
Ingenieur 3de klasse	C 20	I	—	—	4	24 450	5 28 80
Inspecteur 1ste klasse	C 20	III	—	—	—	—	1 12 30
Inspecteur	C 20	II	1	5 625	—	—	1 10 50
Adjunct-Inspecteur	C 20	I	—	—	—	—	—
Referendaris 1ste klasse	C 20	III	2	26 400	—	—	2 24 60
Referendaris	C 20	II	4	37 200	—	—	4 36 00
Administratief Ambtenaar	C 20	I	1	8 400	—	—	3 19 80
Inspecteur Hoofd v/d spoorwegtelegraafdienst.	C 16	II	—	—	—	—	1 11 40
Adjunct-inspecteur van den Spoorwegtelegraafdienst	C 16	I	—	—	—	—	1 4 72
Hoofdboekhouder 1ste klasse	C 15	II	1	10 800	—	—	1 9 60
Hoofdboekhouder	B 15	IV	—	—	—	—	—
Boekhouder 1ste klasse	B 15	III	1	6 600	—	—	4 27 60
Boekhouder	B 15	II	—	—	—	—	10 42 00
Adjunct-boekhouder	B 15	I	1	2 160	—	—	11 26 00
Bouwkundige	B 12	V	—	—	4	35 415	4 37 20
Hoofdopzichter	B 12	IV	—	—	5	31 800	5 32 70
Opzichter 1ste klasse	B 12	III	—	—	12	60 100	2 9 60
Opzichter	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant opzichter	B 12	I	—	—	30	94 550	2 5 34
Werkmeester	B 12	IV	—	—	—	—	27 176 40
Opzichter-werkplaats 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	25 120 85
Opzichter-werkplaats	B 12	II	—	—	—	—	30 98 33
Adspirant-opzichter-werkplaats	B 12	I	—	—	—	—	—
Wagenmeester	B 12	IV	—	—	—	—	—
Wagenopzichter 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	—
Wagenopzichter	B 12	II	—	—	—	—	—
Werktuigkundige	B 12	V	—	—	—	—	15 133 80
Opzichter-machinist	B 12	IV	—	—	—	—	—
Onderopzichter-machinist	B 12	III	—	—	—	—	—
Machinist 1ste klasse	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant-machinist 1ste klasse	B 12	I	—	—	—	—	—
Hoofdmachinist-electriciën 1ste klasse	B 12	V	—	—	—	—	—
Hoofdmachinist electriciën	B 12	IV	—	—	—	—	1 6 00
Machinist-electriciën 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	—
Machinist-electriciën	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant-machinist-electriciën	B 12	I	—	—	—	—	—
Hoofdinstrumentmaker 1ste klasse	B 12	V	—	—	—	—	2 17 10
Hoofdinstrumentmaker	B 12	IV	—	—	—	—	2 12 60
Instrumentmaker 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	3 14 40
Instrumentmaker	B 12	II	—	—	—	—	5 15 52
Adspirant-instrumentmaker	B 12	I	—	—	—	—	—
Hoofdconstructeur	B 12	V	—	—	—	—	3 27 00
Teekenaar-constructeur	B 12	IV	—	—	1	5 400	7 44 35
Teekenaar 1ste klasse	B 12	III	1	3 600	4	18 600	3 16 20
Teekenaar	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant-teekenaar	B 12	I	—	—	3	9 950	8 25 17
Hoofdmonteur 1ste klasse	B 12	V	—	—	—	—	—
Hoofdmonteur	B 12	IV	—	—	—	—	—
Monteur 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	—
Monteur	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant-monteur	B 12	I	—	—	—	—	—
Hoofdelectrotechnisch ambtenaar	B 12	V	—	—	—	—	3 25 20
Electrotechnisch ambtenaar	B 12	IV	—	—	—	—	2 13 20
Electriciën 1ste klasse	B 12	III	—	—	—	—	4 19 00
Electriciën	B 12	II	—	—	—	—	—
Adspirant-electriciën	B 12	I	—	—	—	—	10 28 00
Technisch-hoofdkantoorhoofd	B 12	V	—	—	—	—	1 9 00
Technisch hoofdcommies	B 12	IV	—	—	—	—	1 6 30

elagen, reis- en verblijfkosten enz. volgens onderstaande opgave.

voor 1930:								Totaal voor 1929.		Meer.		Minder.	
Oosterlijnen.		Westerlijnen.		Bedrijf der SS. en T. in de Buitengewesten.		Tezamen.							
Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
—	—	—	—	—	—	1	f 21 000	1	f 21 000	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	18 000	1	18 000	—	—	—	—
—	—	—	—	1	f 18 000	1	18 000	1	18 000	—	—	—	—
1	f 16 800	1	f 16 800	—	—	2	33 600	2	33 600	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	50 400	3	50 400	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	16 800	1	16 800	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	16 200	1	16 200	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	16 200	1	16 200	—	—	—	—
3	47 700	3	48 600	—	—	6	96 300	6	97 200	—	—	—	900
—	—	—	—	—	—	1	16 200	1	16 200	—	—	1	(1) f 16 200
—	—	—	—	1	16 200	1	16 200	—	—	1	f(1) 16 200	—	—
—	—	—	—	1	15 000	1	15 000	1	15 000	—	—	—	—
—	—	—	—	4	60 000	13	193 800	13	192 500	—	(1) 1 300	—	—
5	63 375	9	102 900	4	47 850	26	307 800	24	296 100	2	(2) 11 700	—	—
7	59 700	12	101 925	8	72 825	42	370 425	39	338 625	3	(2) 31 800	—	—
6	32 550	7	39 700	4	22 100	26	147 600	26	148 175	—	—	—	575
4	48 525	6	68 100	2	25 350	13	154 275	13	159 600	—	—	—	5 325
10	92 550	12	115 500	1	11 100	25	235 275	24	237 225	(3) 1	—	—	1 950
6	42 300	5	32 750	2	12 900	13	87 950	13	88 500	—	—	—	550
1	12 225	1	10 400	2	23 100	8	96 725	8	97 350	—	—	—	625
—	—	—	—	3	29 475	11	102 675	11	102 000	—	675	—	—
—	—	—	—	2	14 100	6	42 300	6	31 200	—	11 100	—	—
—	—	—	—	—	—	1	11 400	1	8 550	—	2 850	—	—
—	—	—	—	—	—	1	4 725	—	—	1	(4) 4 725	—	—
—	—	—	—	—	—	2	20 400	2	19 500	—	900	—	—
—	—	—	—	2	14 850	2	14 850	2	15 900	—	—	—	1 050
—	—	—	—	2	12 000	7	46 200	8	48 650	—	—	1	(5) 2 450
—	—	—	—	3	13 800	13	55 800	13	53 800	—	2 000	—	—
—	—	—	—	4	11 160	16	39 320	16	43 335	—	—	—	4 015
7	62 475	8	71 775	6	51 300	29	258 165	29	254 400	—	3 765	—	—
14	92 400	20	130 200	3	19 500	47	306 800	47	305 650	—	950	—	—
26	137 700	31	162 250	7	36 000	78	405 650	78	399 500	—	6 150	—	—
51	187 750	96	314 190	10	35 100	189	636 980	196	653 080	—	—	7	(6)(7) 16 150
—	—	—	—	6	38 700	33	215 100	44	288 850	—	—	11	(8) 73 750
—	—	—	—	9	37 200	34	158 050	18	91 525	16	(9) 66 525	—	—
—	—	—	—	13	36 570	43	134 905	40	127 795	3	(9) 7 110	—	—
1	4 725	2	13 200	—	—	3	17 925	2	13 200	1	(9) 4 725	—	—
4	19 200	3	12 600	—	—	7	31 800	6	28 950	1	(9) 2 850	—	—
4	9 115	9	29 630	1	3 000	14	41 745	10	33 225	4	(9) 8 520	—	—
7	64 200	9	79 425	7	60 600	38	338 025	38	333 600	—	4 425	—	—
13	83 600	16	102 600	6	36 600	35	222 800	35	224 900	—	—	—	2 100
24	112 700	36	173 750	8	33 350	68	319 800	64	299 950	4	(6) 19 850	—	—
36	102 875	64	182 995	28	83 330	128	369 200	128	358 150	—	11 050	—	—
—	—	1	8 550	—	—	1	8 550	1	6 000	—	2 550	—	—
—	—	1	4 800	—	—	1	4 800	1	4 200	1	(10) 6 000	—	—
—	—	3	8 550	—	—	3	8 550	4	1 2150	—	600	—	—
—	—	—	—	—	—	2	17 100	2	16 725	—	375	—	—
—	—	—	—	—	—	2	12 600	2	11 400	—	1 200	—	—
—	—	—	—	1	4 800	4	19 200	4	15 200	—	4 000	—	—
—	—	—	—	2	5 530	7	21 055	6	16 830	1	(9) 4 225	—	—
—	—	—	—	—	—	3	27 000	3	27 000	—	—	—	—
1	6 600	1	6 600	—	—	10	62 950	9	54 300	1	(11) 8 650	—	—
—	—	1	5 400	2	9 600	11	53 400	10	33 075	1	(2) 20 325	—	—
1	2 600	—	—	2	4 470	14	42 190	15	42 205	—	—	(12) 1	15
—	—	1	8 550	—	—	1	8 550	1	8 100	—	450	—	—
—	—	1	6 600	—	—	1	6 600	1	6 000	—	600	—	—
—	—	4	19 600	—	—	4	19 600	4	17 450	—	2 150	—	—
—	—	7	16 180	—	—	7	16 180	4	11 225	3	(11) 4 955	—	—
—	—	—	—	—	—	3	25 200	2	17 100	1	(12) 8 100	—	—
1	6 600	1	6 600	—	—	4	26 400	5	30 000	—	—	1	(10) 3 600
1	4 800	2	8 700	1	3 600	8	36 100	7	25 100	1	(9) 11 000	—	—
2	3 170	5	9 860	1	3 000	18	44 100	18	46 095	—	—	—	1 995
1	8 100	—	—	2	18 000	4	35 100	5	42 300	—	—	1	(13) 7 200
1	5 400	3	19 500	—	—	5	31 200	5	32 400	—	—	—	1 200

Rangen, tituluur en volgorde volgens B. B. L. 1925/28.	Schaal en kolom.	Geraam					
		Centraal Kantoor.		Constructie en Bruggenbouw.		Algemeene dienst	
		Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
Technisch 1ste commies.....	B 12 III	—	—	—	—	2	f 9 050
Technisch commies	B 12 II	—	—	—	—	2	6 150
Adspirant-technisch commies	B 12 I	—	—	—	—	—	—
Telegraafcontroleur	B 12 V	—	—	—	—	—	—
Telegraafhoofdopzichter	B 12 IV	—	—	—	—	1	4 700
Telegraafopzichter 1e kl.	B 12 III	—	—	—	—	—	—
Telegraafopzichter	B 12 II	—	—	—	—	—	—
Adspirant-telegraafopzichter	B 12 I	—	—	—	—	—	—
Vervoerscontroleur	B 11 V	—	—	—	—	—	—
Hoofdstationschef	B 11 V	—	—	—	—	5	44 400
Stationscommies 1e kl.	B 11 IV	—	—	—	—	4	26 400
Stationscommies 2e kl.	B 11 III	—	—	—	—	—	—
Stationscommies 3e kl.	B 11 II	—	—	—	—	8	39 825
Adjunct-stationscommies	B 11 I	—	—	—	—	—	—
Hoofd der Afd. Contrôle	B 10 —	—	—	—	—	1	12 000
Inspecteur der Contrôle	B 10 —	—	—	—	—	2	17 850
Adj. Inspecteur der Contrôle	B 10 V	—	—	—	—	4	33 300
Kascontroleur	B 10 IV	—	—	—	—	5	33 150
Adjunct-kascontroleur	B 10 III	—	—	—	—	15	68 250
Controleur van de geldelijke administratie	B 10 V	—	—	—	—	2	15 900
Hoofdkasbeheerder	B 10 V	—	—	—	—	1	8 400
Kasbeheerder 1e kl.	B 10 IV	—	—	—	—	1	6 600
Kasbeheerder	B 10 III	—	—	—	—	—	—
Redacteur 1e klasse	B 9a IV	1	f 7 500	1	f 7 500	1	7 500
Redacteur	B 9a III	3	17 400	1	6 600	2	12 600
Commies-redacteur	B 9a II	5	20 150	—	—	4	18 600
Adjunct-commies-redacteur	B 9a I	1	2 700	—	—	2	3 800
Kantoorhoofd	B 9 VI	2	18 000	—	—	3	25 200
Hoofdcommies	B 9 V	10	64 800	1	6 000	8	50 400
1e commies	B 9 IV	14	63 850	1	5 100	38	170 700
Commies	B 9 III	13	38 750	4	11 700	80	248 350
Adjunct-commies	B 9 IIa	6	10 040	3	4 670	2	49 650
Kantoorhoofd ter Contrôle	B 9 VI	—	—	—	—	2	16 800
Hoofdcommies ter Contrôle	B 9 V	—	—	—	—	8	51 950
1e commies ter Contrôle	B 9 IV	—	—	—	—	20	91 200
Commies ter Contrôle	B 9 III	—	—	—	—	58	167 450
Adjunct-commies ter Contrôle	B 9 IIa	—	—	—	—	40	69 525
Ambtenaar voor de invoering der Registratuur	B 9 —	—	—	—	—	1	9 600
Adjunct-registrator	B 9 V	—	—	—	—	2	12 600
Hoofd v/h reglementenbureau	B 9 V	1	6 600	—	—	—	—
Stamboekbeheerder	B 9 V	—	—	—	—	1	6 600
Archivaris	B 9 IV/V	—	—	—	—	1	4 500
Stationsklerk 1e kl. 1e categorie	B 5 II	—	—	—	—	—	—
Stationsklerk 1e kl. 2de categorie	B 5 I	—	—	—	—	—	—
Werkbaas	B 5 II	—	—	1	1 740	—	—
Expediteur werkplaats	B 5 II	—	—	—	—	6	12 840
Onderopzichter voertuigdienst	B 5 II	—	—	—	—	—	—
Onderopzichter werkplaats	B 5 II	—	—	—	—	48	115 540
Machinist-wachtdoener 1e klasse	B 5 III	—	—	—	—	—	—
Machinist-wachtdoener	B 5 II	—	—	—	—	—	—
Hoofd v/d kaartjesdrukkerij	B 5 V	—	—	—	—	1	6 600
Hoofd der licht- en steendrukkerij	B 5 III/IV	—	—	—	—	1	3 825
Emplacement-beheerder	B 4 IV	—	—	—	—	—	—
Treincontroleur	B 4 III	—	—	—	—	—	—
Conducteur 1e klasse	B 4 II	—	—	—	—	—	—
Leerling-conducteur 1e kl.	B 4 I	—	—	—	—	—	—
Tramwegen.							
Hoofdstationschef	B 5 V	—	—	—	—	—	—
Stationscommies 1e kl.	B 5 IV	—	—	—	—	—	—
Stationscommies	B 5 III	—	—	—	—	—	—
Hoofdwerkmeester	B 5 V	—	—	—	—	—	—
Werkmeester 1e klasse	B 5 IV	—	—	—	—	—	—
Werkmeester	B 5 III	—	—	—	—	—	—
Opzichter werkplaats	B 5 II	—	—	—	—	—	—
Hoofdopzichter-machinist	B 5 V	—	—	—	—	—	—
Opzichter-machinist 1e kl.	B 5 IV	—	—	—	—	—	—
Opzichter-machinist	B 5 III	—	—	—	—	—	—
Hoofdopzichter Weg en Werken	B 5 V	—	—	—	—	—	—
Opzichter 1e klasse Weg en Werken	B 5 IV	—	—	—	—	—	—
Opzichter Weg en Werken	B 5 III	—	—	—	—	—	—
Tramcontroleur 1e klasse	B 4 II	—	—	—	—	—	—
Automobiëldiensten.							
Werktuigkundige 1e klasse	B 12 V	—	—	—	—	—	—
Administrateur 1e klasse	B 11 VI	—	—	—	—	—	—
Administrateur	B 11 IV	—	—	—	—	—	—
Werktuigkundige	B 5 V	—	—	—	—	—	—
Monteur	B 5 III	—	—	—	—	—	—

voor 1930.								Totaal voor 1929.		Meer.		Minder.	
Oosterlijnen.		Westerlijnen.		Bedrijf der SS. en T. in de Buitengewesten.		Tezamen.							
Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
4	f 19 400	4	f 18 300	1	f 4 800	11	f 51 550	10	f 46 450	1	f ⁽¹³⁾ 5 100	—	—
3	8 420	5	14 775	2	5 400	12	34 745	12	35 735	—	—	—	f 990
1	1 125	1	1 125	—	—	2	2 250	—	—	2	(14) 2 250	—	—
1	8 700	1	8 100	—	—	2	16 800	2	17 100	—	—	—	300
2	12 600	2	12 900	2	11 300	7	41 500	5	32 400	2	(4) 9 100	—	—
3	14 400	4	19 200	1	4 800	8	38 400	7	31 175	1	(4) 7 225	—	—
4	12 675	6	17 920	1	2 250	11	32 845	10	25 060	1	(4) 7 785	—	—
—	—	—	—	1	10 200	1	10 200	1	9 000	—	—	—	—
13	113 850	17	146 550	4	33 415	39	338 215	38	333 000	1	(6) 5 215	—	—
45	296 800	35	227 900	13	84 300	97	635 400	97	625 850	—	—	—	—
183	762 350	211	895 150	14	50 475	416	1 747 800	420	1 828 475	—	—	4	(16) 80 675
—	—	—	—	—	—	1	12 000	1	12 000	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2	17 850	1	10 200	1	(15) 7 650	—	—
—	—	—	—	—	—	4	33 300	4	31 800	—	1 500	—	—
—	—	—	—	—	—	5	33 150	6	39 000	—	—	1	(15) 5 850
—	—	—	—	—	—	15	68 250	15	67 600	—	650	—	—
—	—	—	—	—	—	2	15 900	2	15 900	—	—	—	—
2	12 600	3	19 200	2	13 200	8	51 600	8	52 800	—	—	—	1 200
6	30 000	15	72 450	1	4 800	22	107 250	18	83 400	4	(16) 23 850	—	—
—	—	—	—	—	—	3	22 500	2	16 800	1	(17) 5 700	—	—
1	4 450	—	—	3	13 200	13	56 400	7	43 750	—	—	1	(17) 7 150
—	—	—	—	1	1 800	4	7 860	5	58 400	—	—	1	(17) 2 000
3	25 950	4	33 075	1	8 400	13	110 625	12	100 800	1	(18) 9 825	—	—
6	39 050	10	65 400	7	45 700	42	271 850	42	269 725	—	1 625	—	—
23	101 600	28	119 800	17	79 500	117	540 550	119	559 150	—	—	2	(18) 18 600
32	101 950	49	151 700	43	133 200	221	685 650	226	672 641	—	13 009	(19) 5	—
20	33 955	12	22 775	8	14 015	81	135 100	128	219 165	—	—	47	(19) 84 065
—	—	—	—	—	—	2	16 800	2	12 600	—	4 200	—	—
—	—	—	—	4	24 600	12	76 550	12	79 150	—	—	—	2 600
—	—	—	—	2	8 025	22	99 225	20	97 850	2	(20) 1 375	—	—
—	—	—	—	5	15 000	63	182 450	55	159 550	8	(20)(21) 22 900	—	—
—	—	—	—	7	11 610	47	81 135	—	—	47	(20) 81 135	—	—
—	—	—	—	—	—	1	9 600	1	9 600	—	—	—	—
1	3 900	1	6 600	—	—	4	23 100	4	21 750	—	1 350	—	—
—	—	—	—	—	—	1	6 600	1	6 600	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	6 600	1	6 800	—	—	—	—
—	—	1	5 100	—	—	2	9 600	1	4 500	1	(21) 5 100	—	—
118	205 845	118	216 780	9	14 640	245	437 265	245	438 185	—	—	—	870
12	27 515	22	53 540	17	37 875	52	120 670	42	103 815	10	(7) 16 855	—	—
—	—	—	—	2	2 775	8	15 615	7	12 658	1	(8) 2 957	—	—
10	21 180	14	32 830	4	8 775	28	62 885	27	55 950	1	(9) 6 935	—	—
—	—	2	4 420	5	11 400	55	131 360	55	126 290	—	5 070	—	—
—	—	2	5 250	—	—	2	5 250	1	3 000	1	(21) 2 250	—	—
—	—	10	18 870	—	—	10	18 870	10	16 150	—	2 720	—	—
—	—	—	—	—	—	1	6 600	1	6 600	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	3 825	—	—	1	(22) 3 825	—	—
3	11 130	13	48 415	—	—	16	59 545	16	58 160	—	1 385	—	—
9	32 100	20	67 060	5	16 375	34	115 535	33	114 440	1	(9) 1 095	—	—
15	24 570	31	49 670	—	—	46	74 240	46	80 783	—	—	—	6 543
—	—	1	6 600	2	11 700	3	18 300	3	19 800	—	—	—	1 500
3	8 775	3	13 050	9	38 400	15	60 225	12	55 200	3	(23) 5 025	—	—
4	12 900	2	6 900	22	64 325	28	84 125	28	74 800	—	9 325	—	—
—	—	—	—	1	5 100	1	5 100	1	6 050	—	—	—	950
—	—	—	—	1	4 350	1	4 350	1	3 800	—	750	—	—
—	—	—	—	1	3 000	1	3 000	1	2 400	—	600	—	—
—	—	—	—	5	7 620	5	7 620	5	10 860	—	—	—	3 240
1	6 600	1	6 600	1	5 550	3	18 750	3	18 975	—	—	—	225
1	4 350	1	4 350	5	25 500	7	34 200	7	31 800	—	2 400	—	—
2	6 000	2	6 000	4	12 000	8	24 000	8	24 120	—	—	—	120
—	—	1	4 950	3	19 800	4	24 750	3	19 800	1	(24) 4 950	—	—
2	9 450	2	10 200	6	28 200	10	47 850	11	48 975	—	—	1	(24) 1 125
3	10 625	3	9 300	10	33 600	16	53 525	16	43 485	—	10 040	—	—
2	4 800	7	18 765	24	42 735	33	61 300	33	52 865	—	8 435	—	—
—	—	1	8 025	5	42 225	6	50 250	7	53 750	—	—	1	3 500
—	—	—	—	3	27 900	3	27 900	3	25 200	—	2 700	—	—
—	—	1	6 000	—	—	1	6 000	1	4 800	—	1 200	—	—
—	—	1	5 550	8	42 700	9	48 250	10	49 025	—	—	1	775
—	—	2	6 900	4	10 725	6	17 625	8	21 320	—	—	2	3 695

Rangen, titulatuur en volgorde volgens B. B. L. 1925/28.	Schaal en kolom.		Geraan					
			Centraal kantoor.		Constructie en Bruggenbouw.		Algemeene Diens	
			Aan-tal.	Bedrag	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
Autocontroleur 1e klasse	B 4	II	—	—	—	—	—	—
Spoorwegarts	—	—	—	—	—	—	—	—
Hulppersoneel	—	—	—	f 68 225	—	f 57 000	—	f 939 350
Totaal bezoldigingen en ambtstoelagen			f 486 000	—	f 493 000	—	f 3 906 000	
Standplaatstoelagen			27 000	—	32 000	—	228 000	
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			1 000	—	1 000	—	28 000	
Tezamen			f 514 000	—	f 526 000	—	f 4 162 000	
Bij: voor overschrijving van de kapitaal- naar de bedrijfsrekening:								
Bezoldigingen			—	—	—	—	405 000	
Standplaatstoelagen			—	—	—	—	19 000	
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			—	—	—	—	1 000	
Totaal bezoldigingen			f 486 000	—	f 493 000	—	f 4 311 000	
Standplaatstoelagen			27 000	—	32 000	—	247 000	
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928			1 000	—	1 000	—	29 000	
Tezamen			f 514 000	—	f 526 000	—	f 4 587 000	
Algemeene personeelsuitgaven			—	—	—	—	—	
Totaal								
Verdere personeelsuitgaven.								
Toelagen en premiën			4 000	—	10 100	—	79 000	
Bedrijfspremie			25 000	—	33 000	—	254 200	
Reis- en verblijfkosten			4 000	—	54 900	—	39 000	

voor 1930:								Totaal voor 1929.		Meer.		Minder.	
Oosterlijnen.		Westerlijnen.		Bedrijf der S.S. en T. in de Buitengewesten.		Tezamen.							
Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.	Aan-tal.	Bedrag.
—	—	2	f 3 680	6	f 10 860	8	f 14 540	8	f 12 845	—	f 1 695	—	—
2	f 14 775	3	23 400	—	—	5	38 175	5	38 820	—	—	—	f 645
—	4 243 775	—	5 316 095	—	2 159 820	—	12 784 265	—	12 883 758	—	—	—	(25) 99 498
—	f 7 578 000	—	f 9 745 000	—	f 4 208 000	—	f 26 416 000	—	f 26 278 320	—	f 137 680	—	—
—	261 000	—	413 000	—	135 000	—	1 096 000	—	1 075 180	—	(26) 20 820	—	—
—	36 000	—	32 000	—	21 000	—	119 000	—	159 300	—	—	—	f(27) 40 300
—	f 7 875 000	—	f 10 190 000	—	f 4 364 000	—	f 27 631 000	—	f 27 512 800	—	f 118 200	—	—
—	—	—	—	—	82 000	—	487 000	—	429 700	—	(28) 57 300	—	—
—	—	—	—	—	4 000	—	23 000	—	20 200	—	(28) 2 800	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1 000	—	3 500	—	—	—	f 2 500
—	f 7 578 000	—	f 9 745 000	—	f 4 290 000	—	f 26 903 000	—	f 26 708 020	—	f 194 980	—	—
—	261 000	—	413 000	—	139 000	—	1 119 000	—	1 095 380	—	23 620	—	—
—	36 000	—	32 000	—	21 000	—	120 000	—	162 800	—	—	—	f 42 800
—	f 7 875 000	—	f 10 190 000	—	f 4 450 000	—	f 28 142 000	—	f 27 966 200	—	f 175 800	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1 445 000	—	1 300 000	—	(29) 145 000	—	—
—	—	—	—	—	—	—	f 29 587 000	—	f 29 266 200	—	f 320 800	—	—
—	530 000	—	723 000	—	172 500	—	1 518 600	—	1 531 700	—	—	—	f 13 100
—	535 000	—	675 000	—	208 500	—	1 730 700	—	1 727 200	—	3 500	—	—
—	145 000	—	185 000	—	210 300	—	638 200	—	663 600	—	—	—	25 400

Toelichtingen op den personeelstaat B e d r i j f.

Algemeene toelichtingen.

De totale personeelsuitgaven (zonder de overschrijving van de kapitaalsuitgaven) zijn voor 1930 geraamd op *f* 27 631 000 tegen *f* 27 512 800 voor 1929.

De geraamde toename bedraagt derhalve *f* 118 200, hoofdzakelijk het gevolg van het in exploitatie nemen van de lijn Garoet—Tjikadjang, de sedert 1 Mei 1928 ingevoerde nieuwe treindienstregeling, — waarop bij de begrooting voor 1929 niet kon worden gerekend —, de inbedrijfstelling van de nieuwe werkplaats te Lahat, terwijl de uitbreiding van het net en het veranderde karakter der Zuid-Sumatra Staatstramwegen eveneens hierop van invloed zijn (vgl. noot 14, 15 en 26 van de toelichtingen op de vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedrijfsuitgaven). Deze toename is echter minder dan voor 1929. Deze bedroeg nl. voor 1928/1929 bijna 1,5% tegenover een geraamde opbrengstvermeerdering van \pm 5% en voor 1929/1930 is die toename 0,4% tegenover een meerdere geraamde opbrengst van 3,7%.

(1) Op grond van de mate van belangrijkheid verbonden aan den werkkring van den chef van exploitatie van den Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust en van den chef van exploitatie van de Zuid-Sumatra Staatstramwegen kan eerstgenoemde betrekking tot een C 20 kolom IV betrekking worden teruggebracht en behoort laatstgenoemde betrekking te worden bezoldigd volgens schaal C 20 kolom VI.

In verband hiermede is eerstgenoemde functionaris onder de overige afdeelingsscheffs kolom IV uitgetrokken.

(2) Voor eene behoorlijke dienstuitoefening is het noodzakelijk gebleken om voor 1930 te rekenen op een uitbreiding van het ingenieurspersoneel met één ingenieur 1e kl. en 3 ingenieurs 2e kl. De hieraan verbonden gemiddelde kosten bedragen 's jaars *f* 39 750 aan bezoldigingen en *f* 2 400 aan standplaatstoelagen, terwijl voor 1930 kan worden volstaan met een hogere uitgave van resp. *f* 29 475 en *f* 1 800.

Voorts zal door de beëindiging van de electricatie der lijn Manggarai—Buitenzorg één ingenieur 1e kl. vrijkomen, die bij den electricischen exploitatiedienst zal worden tewerkgesteld.

(3) In het belang van de werkzaamheden der afdeeling „reclame en publiciteit” bij het Centraalkantoor der S.S. en Tr. verdient het aanbeveling een der inspecteurs van vervoer, die gedurende zijn buitenlandsch verlof van deze materie een bijzondere studie in Nederland heeft gemaakt, gedurende eenigen tijd bij die afdeeling te werk te stellen. Voorts is het noodig, dat bedoelde afdeeling de beschikking krijgt over een teekenaar 1e klasse.

De kosten der hiermede gepaard gaande uitbreiding van de personeelsformatie bedragen jaarlijks gemiddeld f 9 300 + f 4 800 = f 14 100 aan bezoldigingen en eventueel f 1 080 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan worden volstaan met f 5 625 + f 3 600 = f 9 225 aan bezoldigingen en f 810 aan standplaatstoelagen.

(4) Een uitbreiding van het corps technisch telegraafpersoneel is noodig in de eerste plaats ter verbetering van de organisatie van den spoorwegtelegraafdienst, in de tweede plaats ten einde een meer intensieve contrôle op de bediening van de telegraaf toestellen welke door het ver-

meerderde vervoer langs de Javalijnen geboden is, mogelijk te maken en ten slotte in verband met de invoering van den spoorwegtelegraafdienst bij de Z. S. S. Daarbij wordt gerekend o.m. op de verdere toepassing van den electrischen zwakstroom voor electrische klokken, selector-telefonen, enz. welke werkzaamheden ononderbroken moeten kunnen worden voortgezet en zoo spoedig mogelijk ten einde gebracht.

De werkzaamheden van het Hoofd van den spoorwegtelegraafdienst zijn door deze reorganisatie en uitbreidingen, welke thans reeds in voorbereiding zijn, zoo omvangrijk geworden, dat het dringend noodig is, dat hij wordt ter zijde gestaan door een kracht met een gelijkwaardige opleiding. Mitsdien zal de betrekking van adjunct-inspecteur van den spoorwegtelegraafdienst (bezoldigd volgens schaal C 16 kolom I) zijn in te stellen. Behalve dat dus de formatie met één zoodanige kracht zal zijn uit te breiden, zal het aantal telegraaf-hoofdopzichters, telegraaf-opzichters 1ste klasse en telegraaf-opzichters c.q. adspirant-telegraaf-opzichters respectievelijk bezoldigd volgens schaal B 12 kolom IV, III en II/I der B. B. L. 1925/28 en volgens de begrooting 1929 gesteld resp. op 5, 7 en 10 met onderscheidenlijk twee, één en één dienen te worden vermeerderd.

De hieraan verbonden gemiddelde kosten bedragen 's jaars f 26 310 aan bezoldigingen en eventueel vermeerderd met f 2 540 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 zullen deze kosten bedragen f 19 975 aan bezoldigingen en f 1 930 aan standplaatstoelagen.

(5) Tegenover deze vermindering staat een gelijke vermeerdering bij „Kapitaal”.

(6) In verband met de snelle toename van het vervoer langs de lijnen der Zuid-Sumatra Staatstramwegen en de verandering van het karakter van dien tramweg in dat van spoorweg, is een uitbreiding van de personeelsformatie noodig met 3 opzichters of adspirant-opzichters, 4 onderopzichters-machinist, 1 hoofdstationschef, 1 onderopzichtervoertuigdienst en 1 treincontroleur resp. bezoldigd volgens schaal B 12 kolom II/I, schaal B 12 kolom III, schaal B 11 kolom V, schaal B 5 kolom II en schaal B 4 kolom III, in welke betrekkingen thans nog geen personeel bij genoemden tramweg werkzaam is.

De gemiddelde kosten van deze uitbreiding bedragen f 40 710 's jaars aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met f 3 816 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 bedragen deze kosten f 33 065 aan bezoldigingen en f 2 575 aan standplaatstoelagen.

(7) De vermeerdering van het aantal werkbazen ad 42 met 19 (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom II) betreft 10 voor het Javabedrijf tegen gelijke vermindering van het aantal opzichters en adspirant-opzichters (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom II/I) zulks in verband met de vervanging van opzichters door werkbazen voor het beheer van districten, en 9 voor den Algemeenen Bouwdienst welke tot nog toe uit den post hulppersoneel werden betaald.

De gemiddelde jaarlijkse kosten bedragen hiervan ten laste van de bedrijfsuitgaven minder aan bezoldigingen f 5 100 en f 510 aan standplaatstoelagen, terwijl voor de kapitaalsuitgaven die kosten gelijk zijn.

Voor 1930 zullen de kosten wat betreft de bedrijfsuitgaven f 4 800 aan bezoldigingen minder bedragen en wat betreft de kapitaalsuitgaven eveneens gelijk blijven.

(8) Voor de werkplaatsen van de Zuid-Sumatra Staats-tramwegen, zal voor de toenemende onderhoudswerkzaamheden een uitbreiding van het werkplaatspersoneel noodig worden met 5 opzichters-werkplaats 1e klasse, 3 opzichters-werkplaats of aspirant opzichters-werkplaats, 1 instrumentmaker of aspirant-instrumentmaker, 1 electriciën 1e klasse en 1 expediteur-werkplaats (bezoldigd respectievelijk volgens schaal B 12 kolom III, B 12 kolommen I/II, B 12 kolommen I/II, B 12 kolom III en B 5 kolom II).

De hieraan verbonden kosten bedragen gemiddeld per jaar *f* 41 340 aan bezoldigingen en eventueel *f* 4 134 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 zijn deze kosten te stellen op *f* 30 985 aan bezoldigingen en *f* 3 100 aan standplaatstoelagen.

Voorts is het aantal opzichters-werkplaats 1e klasse met 11 vermeerderd tegen gelijktijdige vermindering van het aantal werkmeesters ter verkrijging van een rationeeler bezetting in de verschillende rangen van de groep van het werkplaatspersoneel.

(9) Het toenemend goederenverkeer op Java vereischt een verbetering zoowel kwantitatief als kwalitatief van het personeel belast met den voertuigdienst, thans bestaande uit 2 wagenmeesters, 6 wagenopzichters 1e klasse en 10 wagenopzichters (w.o. 1 voor de buitengewesten), resp. bezoldigd volgens schaal B 12, kolommen IV, III en II der B. B. L. 1925/'28. Een vermeerdering wordt daarom noodig geacht met 1 wagenmeester, 1 wagenopzichter 1e klasse en 4 wagenopzichters.

De hieraan verbonden kosten bedragen gemiddeld 's jaars *f* 22 980 aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met *f* 2 268 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 bedraagt deze uitgaaf *f* 17 245 aan bezoldigingen en *f* 1 702 aan standplaatstoelagen.

(10) Een hoofdmachinist-electriciën is noodig voor het Tjatoerbedrijf in plaats van den electrotechnisch ambtenaar, die als zoodanig dienst doet. In verband hiermede is het aantal electrotechnische ambtenaren met één verminderd.

Beide betrekkingen worden bezoldigd volgens schaal B 12 kolom IV, waardoor de kosten gelijk blijven.

(11) Tegenover de vermeerdering met drie monteurs c.q. aspirant-monteurs bestemd voor de elektrische exploitatie, staat een vermindering van tien dezer functionarissen bij „Kapitaal”.

(12) Tegenover deze vermeerdering staat een gelijke vermindering bij „Kapitaal”.

(13) Het is mogelijk het aantal technische hoofdkantoorhoofden met één te verminderen tegen gelijktijdige vermeerdering van het aantal technische 1e commiezen met één.

(14) Tot nog toe werden de technische commiezen uitsluitend gerecruteerd uit de overeenkomstige rangen der zuiver technische krachten, die dus eigenlijk voor den buitendienst bestemd zijn.

Het is echter gebleken, dat op deze wijze niet in voldoende mate in de behoefte aan technisch kantoorpersoneel kan worden voorzien.

Het is daarom noodig voor 1930 op de begrooting te rekenen op twee aspirant-technisch-commiezen (bezoldigd

volgens schaal B 12 kolom I der B. B. L. 1925/1928), ten-einde jonge krachten met eindexamen K. W. S. als zoodanig te kunnen werkzaam stellen ter opleiding tot technisch-commies.

De hieraan verbonden uitgaaf bedraagt gemiddeld per jaar *f* 3 000 aan bezoldigingen en eventueel *f* 300 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kan worden volstaan met *f* 2 250 aan bezoldigingen en *f* 225 aan standplaatstoelagen.

(15) Voor het kasbeheer der in dit opzicht meest belangrijke stations behorende tot den exploitatiekring der Oosterlijnen zal het noodig zijn een ambtenaar met den rang van adjunct-inspecteur der controle ter standplaats van den exploitatie-chef (Soerabaja) werkzaam te stellen; deze ambtenaar zal daarbij tevens de leiding krijgen van de geheele kascontrole in dien exploitatiekring. Op die wijze zal eenzelfde regeling worden verkregen als reeds voor den exploitatiekring Westerlijnen bestaat, waarvoor een adjunct-inspecteur te Bandoeng is gevestigd. Mitsdien is op de begrooting voor 1930 voor dit doel te rekenen op een uitbreiding van het aantal ambtenaren in dien rang met één (bezoldigd volgens schaal B 10 kolom V der B. B. L. 1925/28). Hiertegenover zal het aantal kascontroleurs dan met één kunnen worden verminderd.

Voorts zal de leiding van de geheele kascontrole voor het Javabedrijf worden geconcentreerd bij de onderafdeeling comptabiliteit van de controle te Bandoeng, in verband waarmede aan het hoofd van deze onderafdeeling in plaats van een adjunct-inspecteur, een inspecteur der controle geplaatst zal moeten worden, waardoor de formatie voor deze betrekking op twee wordt gebracht.

In totaal zal dus zijn te rekenen op 1 inspecteur der controle meer tegen 1 kascontroleur minder, hetgeen jaarlijks een gemiddelde meerdere uitgaaf vordert van *f* 3 750 aan bezoldigingen.

Voor 1930 zal moeten worden gerekend op *f* 2 700 aan bezoldigingen.

(16) Op enkele stations is het kasbeheer in plaats van aan een daarvoor speciaal bestemden kasbeheerder aan een stationscummie opgedragen, een toestand, welke niet strookt met een goede personeelsorganisatie en daarom niet langer bestendig dient te worden.

In verband daarmede zal het aantal kas-beheerders (bezoldigd volgens schaal B 10 kolom III) van 18 op 22 zijn te brengen en daartegenover het aantal stationscummiezen 2de klasse (bezoldigd volgens schaal B 11 kolom III) met vier zijn te verminderen.

De gemiddelde kosten voor beide betrekkingen zijn dezelfde terwijl ook de kosten voor 1930 gelijk blijven.

(17) De vermeerderingen en verminderingen in de rangen van het redacteurs-personeel houden verband met de automatische bevordering in deze groep, waarvan het aantal in totaal gelijk is aan dat van 1929. In het meerdere aantal van 2 commiezen-redacteur op „Kapitaal” uitgetrokken, is er een van het bedrijf overgebracht, bestemd voor den Magazijnsdienst.

De hieraan verbonden gemiddelde kosten bedragen per jaar ten laste van de bedrijfsuitgaven *f* 120 meer aan bezoldigingen en *f* 183 minder aan standplaatstoelagen en wat betreft de kapitaalsuitgaven *f* 5 970 aan bezoldigingen en *f* 597 aan standplaatstoelagen meer.

Voor 1930 zijn de kosten te stellen ten laste van de be-

drijfsuitgaven op *f* 900 minder aan bezoldigingen en aan kapitaalsuitgaven op *f* 4 800 aan bezoldigingen meer.

(18) Tegenover de vermeerdering met één kantoorhoofd staat een gelijke vermindering bij „Kapitaal”.

(19) Tegenover de vermeerdering met twee 1e commiezen ter contrôle, 8 commiezen ter contrôle, waaraan een uitbreiding met 3 is toegelicht bij noot 21, en 47 adjunct-commiezen ter contrôle, staat een gelijke vermindering van het gewone commiezenpersoneel.

(20) Evenals bij de begrooting voor het dienstjaar 1929 is het in verband met de geregelde toename van het vervoer noodig om ook voor 1930 te rekenen op eene uitbreiding met 3 commiezen ter contrôle, bezoldigd volgens schaal B 9 kolom III der B. B. L. 1925/28, waardoor het aantal zal worden gebracht op 58.

De aan dezen maatregel voor 1930 verbonden meerdere gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen *f* 9 000 voor bezoldigingen alsmede eventueel *f* 900 voor standplaats-toelage.

Voor 1930 zal moeten worden gerekend op *f* 6 750 aan bezoldigingen benevens *f* 675 aan standplaatstoelage.

(21) Uitbreiding van het aantal machinisten-wacht-doener 1e klasse (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom III), van één tot twee is noodig voor de bediening van de nieuwe onderstations van de geelectriceerde lijn Batavia—Buitenzorg; daartegenover kan het aantal machinisten-electriciën (bezoldigd volgens schaal B 12 kolom II) met één worden verminderd.

Hieraan is een meerdere uitgaaf verbonden van gemiddeld *f* 30 aan bezoldigingen per jaar en eventueel *f* 3 aan standplaatstoelagen. Voor 1930 zijn hieraan geen meerdere kosten verbonden.

(22) Met de leiding van de licht- en steendrukkerij bij het hoofdbureau van den dienst der Staatsspoor- en tramwegen is sedert geruimen tijd belast een teekenaar, die op het gebied van licht- en steendruk speciale ervaring heeft. Bedoelde teekenaar mist daardoor echter de gelegenheid om zich de noodige vakkennis en routine als teekenaar eigen te maken, welke noodig zijn voor bevordering tot hooger rang, terwijl, indien hij weder in zijn eigenlijke functie werd herplaatst, een goede gang zaken bij de licht- en steendrukkerij niet is verzekerd. Het is daarom noodig en voor de noodige continuïteit in bedoelde leiding gewenscht om bij genoemd hoofdkantoor de betrekking van hoofd der licht- en steendrukkerij in te stellen. Naar den aard en de beteekenis der aan de leiding dier drukkerij verbonden werkzaamheden en de daarvoor vereischte opleiding en praktische ervaring behoort aan de in te stellen betrekking een bezoldiging te worden verbonden volgens schaal B 5 kolom III met overgang naar kolom IV na 16 schaaljaren.

Aangezien de thans met de leiding belaste teekenaar bezoldigd wordt volgens schaal B 12 kolom II, kan bij benoeming van dezen tot de nieuwe betrekking het aantal teekenaars met 1 worden verminderd.

De uit den maatregel voortvloeiende gemiddelde kosten worden gesteld op *f* 630 's jaars aan bezoldiging en *f* 63 aan standplaatstoelage.

Voor 1930 zullen de meerdere kosten bedragen *f* 900 aan bezoldiging en *f* 90 aan standplaatstoelage.

(23) Het is noodig gebleken op het kantoor van elken tramexploitatiekring op Java te beschikken over een stationscommies 1e klasse tram voor contrôle-werkzaamheden op de lijn buiten de op de stations en halten geplaatste stationscommiezen. Deze werkzaamheden zijn tot nog toe verricht door personeel van de hoofdlijn, dat echter door het toenemend vervoer op den duur niet beschikbaar gesteld zal kunnen worden. Daarom is het aantal van 12 stationscommiezen 1e klasse tram (bezoldigd volgens schaal B 5 kolom IV der B. B. L. 1925/28) met drie uit te breiden.

De hieraan verbonden kosten bedragen gemiddeld f 13 050 's jaars aan bezoldigingen.

Voor 1930 zal moeten worden gerekend op f 8 775 aan bezoldigingen.

(24) Voor de Krawanglijnen is, in verband met hare uitgebreidheid, de geleidelijke opvoering van treinfrequentie en rijsnelheid, de noodige verbetering van den bovenbouw in overeenstemming met de sedert verhoogde asdrukken van het rollend materieel en de meerdere eischen, die aan de technische uitvoering van het onderhoud van weg en werken moeten worden gesteld, het noodige toezicht op deze tramlijnen zoo belangrijk geworden, dat het niet langer aan een opzichter 1e klasse kan worden opgedragen doch door een hoofdopzichter zal moeten worden verricht.

Gerekend dient daarom te worden op uitbreiding van de formatie van dezen personeelsgroep, welke voor de Westeralijnen volgens de begrooting voor 1929 bestaat uit 3 opzichters 1e klasse en 3 opzichters, met één hoofdopzichter Weg en Werken (tram) tegen vermindering met één opzichter Weg en Werken 1e klasse (tram) (bezoldigd resp. volgens schaal B 5 kolom V en IV van de B. B. L. 1925/28).

De hieraan verbonden meerdere kosten bedragen gemiddeld f 1 200 's jaars aan bezoldigingen. Voor 1930 zal op een meerdere uitgaaf van f 1 125 aan bezoldigingen moeten worden gerekend.

(25) Verwacht wordt, dat met f 99 493 minder kan worden volstaan. In dit bedrag is begrepen een som van f 24 300 aan bezoldigingen van het lager personeel van den kolenafscheepdienst te Emmahaven en de Doerian Centrale van de Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust, welk personeel door het kolenbedrijf der Oembilinmijnen is overgenomen.

Echter zal evenals voor 1929 moeten worden volstaan met een toelichting op de totale personeelsuitgaven, zooals deze in de algemeene toelichting is gegeven; aangezien ook thans niet voldoende gegevens beschikbaar zijn om de raming van den post „Hulppersoneel" uitvoerig toe te lichten.

(26) Zie noot 32	} van de toelichtingen op de vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedrijfsuitgaven.
(27) „ „ 33	

(28) Gerekend is op een hogere overboeking in verband met de thans bekende verhouding tusschen het verbruik van magazijnsgoederen voor kapitaals- en bedrijfsdoeleinden.

(29) In verband met de uitkomsten 1928 moet voor 1930 op f 150 000 meer worden gerekend, waarvan f 100 000 voor uitgaven in Nederland, zoodat van het

thans uitgetrokken bedrag ad f 1 445 000, f 900 000 komt ten laste van Hoofdstuk I en f 545 000 ten laste van Hoofdstuk II post 813a.

Vergelijking tusschen de voor 1930 en 1929 geraamde ontvangsten.

Omschrijving der onderwerpen van ontvangst.	1930.	1929.	Meer.	Minder.
Staatsspoor- en Tramwegen op Java.				
Reizigers en bagage	f 19 000 000	f 23 000 000	—	f 3 600 000
Bestel-, ij- en vrachtgoed	52 620 000	46 600 000	f 6 020 000	—
Vervoer postrijtuigen	310 000	—	310 000	—
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	330 000	300 000	30 000	—
Nevenbedrijven	260 000	—	260 000	—
Huishuur	600 000	600 000	—	—
Huur postrijtuigen	30 000	—	30 000	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	750 000	1 100 000	—	350 000
(Voor 1929 inclusief werkzaamheden voor derden in de werkplaatsen exclusief alle andere ontvangsten uit het verkeer)	—	—	—	—
Totaal (*)	f 73 900 000	f 71 200 000	f 2 700 000	—
Hotel en Restauratie-bedrijf.				
Hotel en Restauratie-bedrijf	f 425 000	f 400 000	f 25 000	—
Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust.				
Reizigers en bagage	f 1 080 000	f 1 170 000	—	f 140 000
Bestel-, ij- en vrachtgoed	1 060 000	1 215 000	—	155 000
Steenkolen	1 035 000	—	—	—
Aandeel in het bedrijfsoverschot der Oembilinmijnen	405 000	1 850 000	—	410 000
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	100 000	100 000	—	—
Automobieldiensten	350 000	491 000	—	141 000
Kustvaarddienst	75 000	85 000	—	10 000
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	110 000	110 000	—	—
Totaal (*)	f 4 165 000	f 5 021 000	—	f 856 000
Zuid-Sumatra Staats-tramwegen.				
Reizigers en bagage	f 1 500 000	f 1 500 000	—	—
Bestel-, ij- en vrachtgoed	2 735 000	3 442 000	f 298 000	—
Steenkolen	1 068 000	—	—	—
Aandeel in het bedrijfsoverschot der Boekit Assammijnen	437 000	1 015 000	480 000	—
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	25 000	20 000	5 000	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	150 000	130 000	20 000	—
Totaal (*)	f 5 905 000	f 5 107 000	f 798 000	—
Atjeh-tram.				
Reizigers en bagage	f 1 120 000	f 1 150 000	—	f 30 000
Bestel-, ij- en vrachtgoed	1 200 000	1 100 000	f 100 000	—
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	30 000	25 000	5 000	—
IJsfabriek te Kotaradja	—	38 000	—	38 000
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	90 000	80 000	10 000	—
Totaal (*)	f 2 440 000	f 2 391 000	f 49 000	—
Tramlijnen in Zuid-West Celebes.				
Reizigers en bagage	f 75 000	f 70 000	f 5 000	—
Bestel-, ij- en vrachtgoed	85 000	30 000	8 000	—
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	2 000	2 000	—	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	10 000	23 000	—	f 13 000
Totaal (*)	f 125 000	f 125 000	—	—
Andere ontvangsten (1)	f 400 000	Memorie	f 400 000	—
Totaal generaal	f 87 360 000	f 84 244 000	f 3 116 000	—

(1) De opbrengst van het Java-net over 1925 t/m 1928 — de laatste zooals die op grond van de thans bekende gegevens vrij nauwkeurig kunnen worden geschat nl. 64.5, 62.7, 67.6 en 70.5 millioen gulden vertoonen een toename in die jaren van 6 millioen of gemiddeld 2 millioen gulden per jaar, tegen een in de begrooting 1929 berekend jaarlijksch aceres van 2.2 millioen.

In verband hiermede wordt voor 1929 een meerdere opbrengst van 1 millioen verwacht en is een raming voor 1930 3.5 millioen boven de vermoedelijke uitkomsten van 1928 gemotiveerd.

De ramingen voor 1929 en 1930 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Ontvangsten 1928.	Nadere raming 1929.	Raming 1930.
Reizigers en bagage	f 20 650 000	f 19 800 000	f 19 000 000
Bestel- ijl- en vrachtgoed	47 580 000	50 225 000	52 620 000
Vervoer postrijtuigen	309 000	309 000	310 000
Alle andere ontvangsten uit het verkeer	335 000	300 000	330 000
Huishuur	680 000	600 000	600 000
Nevenbedrijven	10 000	—	260 000
Huur postrijtuigen	30 000	30 000	30 000
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	886 000	700 000	750 000
Totaal	f 70 480 000	f 71 964 000	f 73 900 000

Aangetekend wordt, dat de tot nog toe onder de Java-opbrengsten opgenomen ontvangsten, welke niet bepaaldelijk een gevolg van het Javabedrijf zijn, worden opgenomen onder „Andere ontvangsten” als opbrengst van den S.S.-dienst in zijn geheel.

Daarentegen werd de post vervoer en huur van postrijtuigen niet langer als boekingspost doch als begrotingspost onder S.S. en Tr. op Java opgenomen. Aangezien beide posten elkaar vrijwel opheffen kunnen de cijfers van vorige jaren zonder bezwaar met de nieuwe ramingen vergeleken worden. Afzonderlijk zijn thans enkele nevenbedrijven geraamd, waarvan de exploitatiekosten in de begrooting der uitgaven begrepen zijn, doch waarvan de opbrengst in vorige jaren minder juist niet onder de middelen opgebracht werd.

(2) De ontvangsten uit het reizigers- en goederenvervoer vertoonen een dalende lijn tengevolge van het toenemende transport met auto's. De lijn ter Sumatra's Westkust verkeert, vooral wat het reizigersvervoer betreft, in een ongunstige conditie door de geringe snelheid, waarmee de tandradbanen mogen worden bereden. Gehoopt wordt, dat de opbrengsten niet verder zullen terugloopen door de getroffen en eventueel nog te nemen maatregelen.

De raming voor het steenkolenvervoer werd in overleg met den dienst van den Mijnbouw vastgesteld.

De Automobiëldienst vertoont ten gevolge van de concurrentie niet die toename, welke bij het opmaken van de begrooting 1929 werd verwacht. Deze dienst heeft echter alle reden van bestaan, omdat hij de eenige geregelde verbinding op de trajecten onderhoudt.

De ramingen voor 1929 en 1930 kunnen volgt worden gespecificeerd.

	Vermoedelijk 1928	Nadere raming 1929	Raming 1930
Reizigers en bagage	1 030 000	1 030 000	1 030 000
Bestel- ijl- en vrachtgoed	1 063 000	1 060 000	1 060 000
Steenkolen	f 1 836 000	f 1 472 000	f 1 035 000
Aandeel in het bedrijfsoverschot der Oembilinmijnen	—	—	405 000
Andere ontvangsten uit het verkeer	101 000	100 000	100 000
Electrische centrale	110 000	—	—
Automobiëldiensten	330 000	330 000	350 000
Kustvaartdienst	75 000	75 000	75 000
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	109 000	110 000	110 000
Totaal	f 4 654 000	f 4 177 000	f 4 165 000

(3) De opbrengst van de Zuid-Sumatra Staatstramwegen houdt niet alleen ten nauwste verband met de peperen rubberoogsten en de prijzen dezer producten, welke de economische toestand van die streek vrijwel geheel re-

gelen, doch ook met den duur van den regentijd, welke factor zich bezwaarlijk laat ramen. Zijn de rivieren ten gevolge van de droogte minder goed bevaarbaar dan wordt vrijwel het geheele vervoer over de Z. S. S. geleid tegen normale tarieven, terwijl in den natten tijd een groot gedeelte van het vervoer te water geschiedt met hekwieliers en prauwen. De spoortarieven moeten dan, om het vervoer te kunnen behouden, lager gesteld worden.

Het verdient daarom aanbeveling slechts op een geringe opbrengsttoename te rekenen.

De ramingen voor 1929 en 1930 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Vermoedelijk 1928.	Nadere raming 1929.	Raming 1930.
Reizigers en bagage	f 1 357 000	f 1 485 000	f 1 500 000
Bestel-, ijl- en vrachtgoed	2 520 000	2 600 000	2 735 000
Steenkolen	1 002 000	1 153 000	1 058 000
Aandeel in het bedrijfsoverschot der Boekit Asammijnen	—	—	437 000
Andere ontvangsten uit het verkeer	23 000	25 000	25 000
Nevenbedrijven	—	—	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	130 000	140 000	150 000
Totaal	f 5 032 000	f 5 403 000	f 5 905 000

(4) Hoewel door de verwachte verdere ontwikkeling van het gewest wel eenige toename van het vervoer langs de Atjehtram is te verwachten, zal ook hier in sterkere mate dan in vorige jaren met de autoconcurrentie rekening moeten worden gehouden. De verwachte opbrengst voor 1930 is daarom ongeveer gelijk gesteld aan die van 1928.

De IJsfabriek te Koetaradja werd 1 December 1928 verkocht.

De ramingen voor 1929 en 1930 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Vermoedelijk 1928.	Nadere raming 1929.	Raming 1930.
Reizigers en babage	f 1 118 000	f 1 120 000	f 1 120 000
Bestel-, ijl- en vrachtgoed	1 164 000	1 160 000	1 200 000
Andere ontvangsten uit het verkeer	30 000	30 000	30 000
Nevenbedrijven (IJsfabriek)	43 000	—	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	85 000	85 000	90 000
Totaal	f 2 440 000	f 2 395 000	f 2 440 000

(5) Er bestaat geen aanleiding om voor de lijn in Zuid-West-Celebes in 1930 een hoogere opbrengst te verwachten, dan die, welke voor 1929 geraamd werd.

De ramingen voor 1929 en 1930 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Vermoedelijk 1928.	Nadere raming 1929.	Raming 1930.
Reizigers en bagage	f 71 000	f 70 000	f 75 000
Bestel-, ijl- en vrachtgoed	34 000	35 000	38 000
Andere ontvangsten uit het verkeer	2 000	2 000	2 000
Nevenbedrijven	—	—	—
Alle andere ontvangsten niet uit het verkeer	10 000	10 000	10 000
Totaal	f 117 000	f 117 000	f 125 000

Raming der Kapitaalsuitgaven.

O M S C H R I J V I N G.		Geraamd voor 1930.
A. ALGEMEENE BOUWDIENST DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN.		
Hoofd		f 18 000
Kantoor.		
Bezoldigingen.....	f 312 000	
Verdere uitgaven	85 000	347 000
Terreinopnemingen en economische verkenningen.		
Bezoldigingen.....	f 165 000	
Verdere uitgaven	310 000	475 000
Aanleg der lijn Lahat over Tebing-Tinggih en Moeara- Saling naar een nader te bepalen punt van den weg van Kepala Tjoeroep naar Moeara Bliti.		
Bezoldigingen.....	f 365 000	
Verdere uitgaven.....	3 535 000	3 900 000
Aanleg der lijn Garoet—Tjikadjang.		
Bezoldigingen.....	f 20 000	
Verdere uitgaven	160 000	180 000
Ombouw der smalsporige lijn Balong—Rambipoedji in normaalspoor.		
Bezoldigingen.....		135 000
Verdere uitgaven.....		
Aanleg lijnen in Zuid-West-Celebes.		
Bezoldigingen		} Memorie.
Verdere uitgaven		
Bouw werkplaats Lahat.		
Bezoldigingen.....	f 35 000	
Verdere uitgaven	930 000	965 000
		f 6 020 000
B. VERBETERING VAN IN BEDRIJF ZIJNDE LIJNEN. VERBETERINGSWERKEN DER STAATSSPOORWEGEN OP JAVA.		
I. Algemeene Dienst. Verbeteringswerken. Spoorverdubbelingen.		
Bezoldigingen.....	f 54 000	
Verdere uitgaven	640 000	f 694 000
Overige uitbreidingswerken.		
Bezoldigingen van het personeel van Weg en Werken en het Signaalwezen..	f 81 000	
Verdere uitgaven	3 292 000	3 373 000
II. Verbeteringswerken v/d Oosterlijnen		669 000
III. Idem van de Westerlijnen *)		1 260 000
		5 996 000
C. VERBETERINGSWERKEN DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN IN DE BUITENGEWESTEN.		
I. Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust.....		f 343 000
II. Zuid-Sumatra Staatstramwegen		2 400 000
III. Atjehtram		595 000
IV. Tramlijnen in Zuid-West-Celebes.....		5 000
		3 343 000
D. MAGAZIJNSZAKEN.		
Kantoor.		
Bezoldigingen.....	f 275 000	
Verdere uitgaven.....	50 000	f 325 000

*) Hierin is begrepen aan bezoldigingen f 34 000.

O M S C H R I J V I N G.			Geraamd voor 1930.
Dienst op de lijnen Java.			
Bezoldigingen.....	f	535 000	
Verdere uitgaven.....		330 000	
			f 865 000
Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust.			
Bezoldigingen.....	f	44 000	
Verdere uitgaven.....		64 000	
			108 000
Zuid-Sumatra Staatstramwegen.			
Bezoldigingen.....	f	67 000	
Verdere uitgaven.....		100 000	
			167 000
Atjehtram.			
Bezoldigingen.....	f	12 000	
Verdere uitgaven.....		16 000	
			28 000
			f 1 493 000
Af: aandeel ten laste van het bedrijf op Java.....	f	595 000	
In de Buitengewesten.....		202 000	
			797 000
			f 696 000
Standplaatstoelagen.....	f	99 000	
Waarvan over te schrijven ten laste der bedrijfsuitgaven.....		23 000	
			f 76 000
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928.....	f	5 000	
Waarvan over te schrijven ten laste der bedrijfsuitgaven.....		1 000	
			4 000
			80 000
			f 16 135 000
Waarvan ten laste van Hoofdstuk I.....	f	3 500 000	
" " " " " II.....	"	12 635 000	

De kapitaalsuitgaven — met uitzondering van die voor Opname en Aanleg van nieuwe lijnen alsmede die voor het Hoofd en het Kantoor van den Algemeenen bouwdienst, zijn voor 1930 begroot op f 11 035 000 tegen f 10 228 000 voor 1929.

Een vergelijkend overzicht van die ramingen geeft het volgende staatje.

	Toegestaan voor		Geraamd voor	
	1929.		1930.	
Staatsspoor- en tramwegen op Java.				
1. Electrificatie lijn Tg. Priok—Batavia—Buitenzorg.....	f	279 000	—	(1)
2. Verbetering der spoorwegtoestanden in en om Batavia en Tg. Priok.....		308 500	—	(2)
3. Verbetering spoorwegtoestanden Djokja.....		Memorie.	Memorie.	
4. Spoorverdubbelingen Wonokromo—Bangil.....		844 600	f 694 000	(3)
5. Verbetering signalen.....		400 000	300 000	(4)
6. Verzwaring van den bovenbouw van den weg.....		549 000	400 000	(5)
7. Verbetering rollend materieel.....		2 600 000	2 710 000	(6)
8. Verbetering der werkplaatsen en der werktuigelijke installaties.....		252 500	150 000	(7)
9. Verdere verbetering van in bedrijf zijnde lijnen der Staatsspoor- en tramwegen.....		1 756 500	1 742 000	(8)
Tramwegen bedrijf buitengewesten.				
10. Verbeteringswerken S.W.K.	f	394 500	f 343 000	(9)
11. " " Z.S.S.		1 082 800	2 400 000	(10)
12. " " Atjehtram.....		187 300	595 000	(11)
13. " " Z.W.C.		68 000	5 000	(12)

Diversen.	Toegestaan voor 1929	Geraamd voor 1930
14. Constructie en bruggenbouw	67 000	— (13)
15. Magazijnsdienst	694 200	696 000 (14)
16. Bouw werkplaats Lahat	701 600	965 000 (15)
	<hr/> f 10 185 500	<hr/> f 11 000 000
Standplaatstoelagen	38 700	34 000
Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928	3 800	1 000
	<hr/> f 10 228 000	<hr/> f 11 035 000

(1) De electricatie van het complex Batavia en de lijn Batavia—Buitenzorg komt eind 1929 gereed.

Daar, bezien van een spoorwegexploitatie-standpunt, geen urgentie bestaat tot verdere electricatie zijn geen fondsen meer uitgetrokken.

(2) Het laatste deel der werkzaamheden tot verbetering der spoorwegtoestanden Batavia en Tg. Priok komt in 1929 gereed.

(3) De in vorige jaren begonnen spoorverdubbeling van het lijnvak Wonokromo—Bangil wordt voortgezet. Eind 1929 zal vermoedelijk Porrong en in 1930 Bangil worden bereikt, terwijl voor 1931 nog f 50 000 noodig zal zijn om het emplacement Bangil te voltooien.

(4) Het aanbrengen van nieuwe en het verbeteren van bestaande signaalinrichtingen vordert geregeld, maar zal nog verscheidene jaren moeten worden voortgezet.

(5) De onderhanden zijnde verzwaring van den bovenbouw op de lijn Buitenzorg—Padalarang zal waarschijnlijk in 1930 gereed komen. Het ligt in de bedoeling eerst na beëindiging van dit werk te beginnen met de verzwaring van de lijn Probolinggo—Kalisat.

(6) De opgebrachte post voor uitbreiding rollend materieel betreft in de eerste plaats stoomlocomotieven en maakt deel uit van een over 5 á 6 jaren normaal verloopend vernieuwingsprogramma, waarmede in 1929 een begin is gemaakt, met het doel om de oudste locomotieftypen te vervangen door moderne typen. Men staat bij deze oude locomotieftypen mede voor het vraagstuk van noodzakelijke ketelvernieuwingen in verband met de eischen door het veiligheidstoezicht gesteld.

De meest economische oplossing wordt voor elke type afzonderlijk beoordeeld. Tot ketelvernieuwing wordt overgegaan, als redelijkerwijze nog lange jaren profijt kan worden getrokken van de diensten van het betreffende locomotieftype en daarbij te groote kapitaalsuitgaven door vervanging middels een nieuwe tractie-eenheid kan worden vermeden.

De bedoeling is elk jaar een zeker bedrag voor deze vernieuwing op te brengen, totdat het locomotiefpark kan worden beschouwd als een geheel dat op de meest economische wijze aan de bedrijfseischen voldoet.

De eventueel in 1929 bij de electricatie van het baanvak Manggarai—Buitenzorg vrijkomende stoomlocomotieven zullen de afwerking van het vernieuwingsprogramma helpen verhaasten.

Voorts zal het voertuigpark een geleidelijke uitbreiding moeten ondergaan verband houdende met de bedrijfs-

eischen terwijl mede gezorgd zal worden voor verbetering der accomodatie en rijtuigverlichting.

(7) Om gelijken tred te kunnen houden met de steeds toenemende bedrijfseischen, dienen verschillende niet omvangrijke uitbreidingswerken door de werkplaatsen te worden uitgevoerd.

(8) De kleinere uitbreidingswerken in de exploitatiekringen betreffen hoofdzakelijk werken, welke behooren tot de regelmatig elk jaar terugkomende rubrieken als woningbouw (bedrijfswoningen, welke nog noodig blijken) assaineeringswerkjes (tot verbetering van den gezondheids-toestand van het personeel) veiligheidsmaatregelen (afsluiten van de baan e.d.), havensporen, zijsporen voor vervoerders, uitbreiding en wijziging van gebouwen en sporen op de emplacementen e.d. Hierin zijn tevens begrepen posten voor de elektrische licht- en krachtvoorziening voor emplacementen en woningscomplexen, waarbij met voordeel tot aansluiting op plaatselijke netten of eigen energie-opwekking kan worden overgegaan.

Onder deze raming is begrepen de kosten voor bijspannen van telegraaf- en telefoonlijnen, welke in de begrooting voor 1929 afzonderlijk zijn opgebracht.

(9) Hierin is begrepen o.m. de aanschaffing van 6 derde klasse rijtuigen ter verbetering van de accommodatie van het derde klasse vervoer benevens gewone uitbreiding van sporen, gebouwen enz., zoomede van de werkplaats te Padang.

(10) Gerekend is o.m. op een verdere uitbreiding van het locomotiefpark met 10 stuks en van het wagenpark met 12 rijtuigen en 60 wagens, baan- en signaalverbetering, uitbreiding en verbetering der magazijnen. Voorts woningverbetering te Talang Semoet, Lahat en Tandjong Karang, stationsgebouw te Kertapati c.a., bouw werkplaats te Tandjongkarang incl. watervoorziening en verschillende kleinere werken.

(11) De voornaamste posten hierin begrepen zijn de aanschaffing van 6 locomotieven, 10 derde klasse rijtuigen, de verbetering van kunstwerken, de verzwaaring van den bovenbouw en de verbetering van bruggen op het baanvak Sigli—Padang Pidji zoomede woningbouw en een nieuwe loods voor de werkplaats te Sigli.

(12) In verband met de geringe resultaten zal de uitbreiding van de lijn in Z.W. Celebes tot een minimum zijn te beperken.

(13) Ten behoeve van Constructie en Bruggenbouw zullen in 1930 geen uitbreidingswerken worden uitgevoerd.

(14) De hoogere raming van den Magazijnsdienst met $\pm f$ 100 000 komt hier niet tot uitdrukking, aangezien het aandeel ten laste der bedrijfsuitgaven met dit bedrag is verhoogd.

De hoogere kosten zijn een gevolg van de overname van den magazijnsdienst in de Buitengewesten met de daarmee verband houdende verbetering in de organisatie, noodzakelijke verbetering van de inklaringsdiensten in de Buitengewesten en de opruiming alsmede omwerking van de magazijnsvoorraden te Padang.

De verwachte bezuinigingen zullen niet vóór 1931 tot uitdrukking komen.

(15) De herziene raming volgens de toelichting op de ontwerp-begrooting 1929 bedraagt ruim f 2 000 000

Voor het bedrijf der werkplaats bleek de toepassing van electriciteit met hooge spanning, van Tandjong-Enim te verkrijgen, het meest economische. De aanleg van deze hoogspanningsoverbrenging, waarop in de raming niet gerekend was, zal bijna 2.5 ton vorderen, waardoor het totaal der raming stijgt tot ... „ 2 250 000

verwerkt tot en met 1928 f 569 000

Met den aanleg van reeds grootendeels uitgevoerde lijncomplexen en kleine tramverbindingen zal worden voortgegaan. In vergelijking met 1929 zijn voor 1930 de volgende bedragen begroot.

S p o o r l i j n e n .	Toegestaan voor 1929	Geraamd voor 1930
Lahat over Tebing-Tinggi naar een nader te bepalen punt van den weg van Kepala Tjoeroep naar Moeara Bliti	f 4 431 500	f 3 900 000 (1)
T r a m l i j n e n .		
Zuid-West-Celebes	Memorie	
Garoet—Tjikadjang	747 700	180 000 (2)
Loemadjang—Kentjong—Poeger	Memorie	
Ombouw der lijn Balong—Rambipoedji	600 000	135 000 (3)
	<hr/> f 5 779 200	<hr/> f 4 215 000
Standplaatstoelagen	32 000	42 000
Overgangsinkomsten B.B.L. 1925/1928	2 700	3 000
	<hr/> f 5 813 900	<hr/> f 4 260 000

(1) Raming (excl. opname en aandeel Kantoor Algemeene Bouwdienst)	f 15 900 000
Verwerkt tot en met 1928	f 3 355 000
Overname rollend materieel van den exploitatiedienst	200 000
	<hr/> f 3 555 000
Gebracht op werkplan 1929 f 4 412 000 incl. standplaatstoelagen enz.	4 430 000

Voor 1930 worden de uitgaven geraamd op:

personeel	f 365 000
bedrijfspremie	25 000
opmetingen	30 000
onteigeningen	35 000
geneeskundige verzorging werkvolk	115 000
tijdelijke gebouwen	15 000
grondverzet	1 616 000
metselwerk	754 000
tunnels	360 000
ijzeren bruggen	85 000
wegen	30 000
balast	90 000
bovenbouw materialen	360 000
werktreindienst	10 000
stationsinrichtingen	10 000

	<hr/> f 3 900 000	
incl. standplaatstoelagen enz.		3 915 000
		<hr/> 11 900 000
Te verwerken na 1930		f 4 000 000

(2) Raming (excl. opname en aandeel Kantoor Algemeene Bouwdienst)	f	2 750 000
Verwerkt tot en met 1928	f	1 583 000
Overname rollend materieel van den exploitatiedienst		250 000
	f	1 833 000
Gebracht op werkplan 1929 f 726 220 incl. standplaatstoelagen, enz.		730 000
Voor 1930 worden de uitgaven geraamd op:		
personeel	f	20 000
bedrijfspremie		2 000
voor de afwerking enz.		158 000
	f	180 000
incl. standplaatstoelagen enz.		183 000
		2 746 000
minder dan de raming	f	4 000

(3) Deze ombouw komt in het 2e halfjaar 1929 gereed. Voor 1930 is nog een bedrag opgebracht voor de eventuele wijziging van het emplacement Rambipoedji in verband met de aansluiting der nieuwe normaalsporige lijn.

Overzicht van de voornaamste uitbreidingswerken.

Omschrijving der werken.	Oorspronkelijke raming.	Nadere raming.	Uitgaven t'm 1928.	Uitgaven gebracht op het werkplan 1929.	Uitgaven geraamd op de begrooting 1930.	Te verwachten uitgaven in de volgende jaren.	Toelichtingen.
Aanleg der lijn Garoet-Tjikadjang	f 2 750 000	f 2 746 000	f 1 833 000	f 730 000	f 183 000	1) —	2) Zie toelichting 2 van den vergelijkenden staat van den aanleg van reeds grootendeels uitgevoerde lijn-complexen en kleine tramverbindingen.
Aanleg der lijn Lahat-Tebingtingih en Moeara Saling naar een nader te bepalen punt aan den weg van Kepala Tjoeroek naar Moeara Bliti	15 000 000	15 900 000	3 555 000	4 430 000	3 915 000	f 3) 4 000 000	3) Idem 1. van Idem
Ombouw der lijn Balong-Rambipoedji	600 000	600 000	170 000	295 000	135 000	4) —	4) Idem 3. van Idem
Bouw werkplaats Lahat. ...	2 500 000	2 250 000	569 000	711 000	970 000	4) —	4) Zie toelichting 15 van het vergelijkende overzicht der kapitaalsuitgaven met uitzondering van die voor Opname en Aanleg van nieuwe lijnen.
Electrificatiecomplex Batavia-Buitenzorg	14 200 000	11 600 000	10 919 000	681 000	—	5) —	5) Idem 1. van Idem
Lijnverdubbeling lijnvak Wokromo-Bangil	3 192 000	3 192 000	1 996 000	450 000	700 000	6) 46 000	6) Idem 3. van Idem
Verzwarend bovenbouw lijnvak Buitenzorg-Padalarang.	3 500 000	2 945 000	2 255 000	290 000	400 000	7) —	7) Idem 5. van Idem
Verbetering spoorwegtoest. Batavia-Tandjongpriok	26 780 000	26 780 000	26 130 000	650 000	—	8) —	8) Idem 2. van Idem
Emplacement Krawang	810 000	810 000	470 000	130 000	130 000	9) 80 000	9) Idem 8. van Idem

Algemeene toelichting.

Toelichtingen op den personeelstaat
K a p i t a a l.

De totale personeelsuitgaven (zonder de overschrijving naar de bedrijfsuitgaven) zijn geraamd op *f* 2 121 000 tegen *f* 2 029 900 voor 1929 dat is *f* 91 100 meer.

Deze vermeerdering houdt hoofdzakelijk verband met de uitbreiding van het aantal brigades teneinde de opname in Midden-Sumatra met kracht voort te zetten, terwijl de organisatie-verbetering van den Magazijnsdienst (vgl. noot 14 van de toelichting op de kapitaalsuitgaven met uitzondering van die voor Opname en Aanleg van nieuwe lijnen) eveneens hierop van invloed is.

(1) Eén der vrijkomende ingenieurs zal worden tewerkgesteld bij den electrischen exploitatiedienst. Zie noot 2 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

(2) Tegenover deze vermeerdering staat een gelijke vermindering bij „Bedrijf”.

(3) Tegenover deze vermindering staat een gelijke vermeerdering bij „Bedrijf”.

(4) Zie noot 11 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

(5) Te Emmahaven is het in verband met de opheffing van het Algemeen Pakhuis te Padang en gelet op den stijgenden opvoer van materialen, noodig een speciaal voor de daarmede verband houdende inklaringswerkzaamheden opgeleiden ambtenaar werkzaam te stellen. Hierdoor zal eene deskundige en alleszins economische behandeling van zaken zijn gewaarborgd.

In verband hiermede zal de bestaande formatie bij den Magazijnsdienst van vier adjunct-ambtenaren voor de inklaring (bezoldigd volgens schaal B 10 kolom IV der B.B.L. 1925/1928) met één zijn uit te breiden.

De aan dezen maatregel verbonden kosten bedragen gemiddeld per jaar aan bezoldigingen *f* 6 000 eventueel vermeerderd met *f* 600 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 kunnen die kosten worden gesteld op *f* 4 500 aan bezoldigingen en *f* 450 aan standplaatstoelagen.

(6) De uitbreiding van het aantal adspirant-magazijnbewaarders met één, waarop bij de begrooting voor 1929 is gerekend, is onvoldoende gebleken.

Niet alleen bij tijdelijke mutaties wegens verlof, ziekte, dienstplicht e.d., doch ook bij het in de eerstvolgende jaren te verwachten aantal mutaties als gevolg van de verbetering en de uniformiseering van het geheele magazijnbeheer wordt de beschikking over beter opgeleid reservepersoneel als een onafwijsbare eisch gevoeld.

In verband daarmede is voor 1930 op een uitbreiding met drie adspirant-magazijnbewaarders te rekenen.

De gemiddelde jaarlijksche kosten bedragen *f* 7 200 aan bezoldigingen, eventueel vermeerderd met *f* 720 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 zal moeten worden gerekend op *f* 5 400 aan bezoldigingen en *f* 540 aan standplaatstoelagen.

(7) Zie noot 17 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

(8) Zie noot 18 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

(9) Het overbrengen van de administratie van de magazijnen in de buitengewesten naar het kantoor van den Magazijnsdienst en de daarmede gepaard gaande verandering in de wijze, waarop die administratie wordt gevoerd, maken een uitbreiding van het personeel op dat kantoor met zes adjunct-commiezen (bezoldigd volgens schaal B 9

kolom IIa der B. B. L. 1925/1928) noodzakelijk, waardoor het aantal van 9, waarop bij de begrooting voor 1929 is gerekend, op 15 wordt gebracht.

Tegenover deze uitbreiding kan echter geen vermindering bij het bedrijf in de buitengewesten worden gesteld, omdat de tengevolge van dezen maatregel vrijkomende krachten in verband met de snelle toename van het vervoer langs de lijnen der Zuid-Sumatra Staatstramwegen, met andere werkzaamheden moeten worden belast.

De gemiddelde uitgaaf aan deze uitbreiding verbonden bedraagt aan bezoldigingen *f* 10 440 's jaars eventueel vermeerderd met *f* 1 044 aan standplaatstoelagen.

Voor 1930 bedragen de kosten aan bezoldigingen *f* 6 905 en *f* 500 aan standplaatstoelagen.

(10) Ten behoeve van de opnemingen in Midden-Sumatra is het noodig het opnemers-personeel zowel kwantitatief als kwalitatief te verbeteren door uitbreiding met 2 hoofdopnemers en 1 opnemer tegen vermindering met 1 adspirant-opnemer.

De hieraan verbonden kosten kunnen worden gesteld op gemiddeld *f* 10 080 's jaars aan bezoldigingen.

Voor 1930 zal moeten worden gerekend op *f* 7 560 aan bezoldigingen.

(11) Zie noot 7 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

(12) Zie noot 25 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

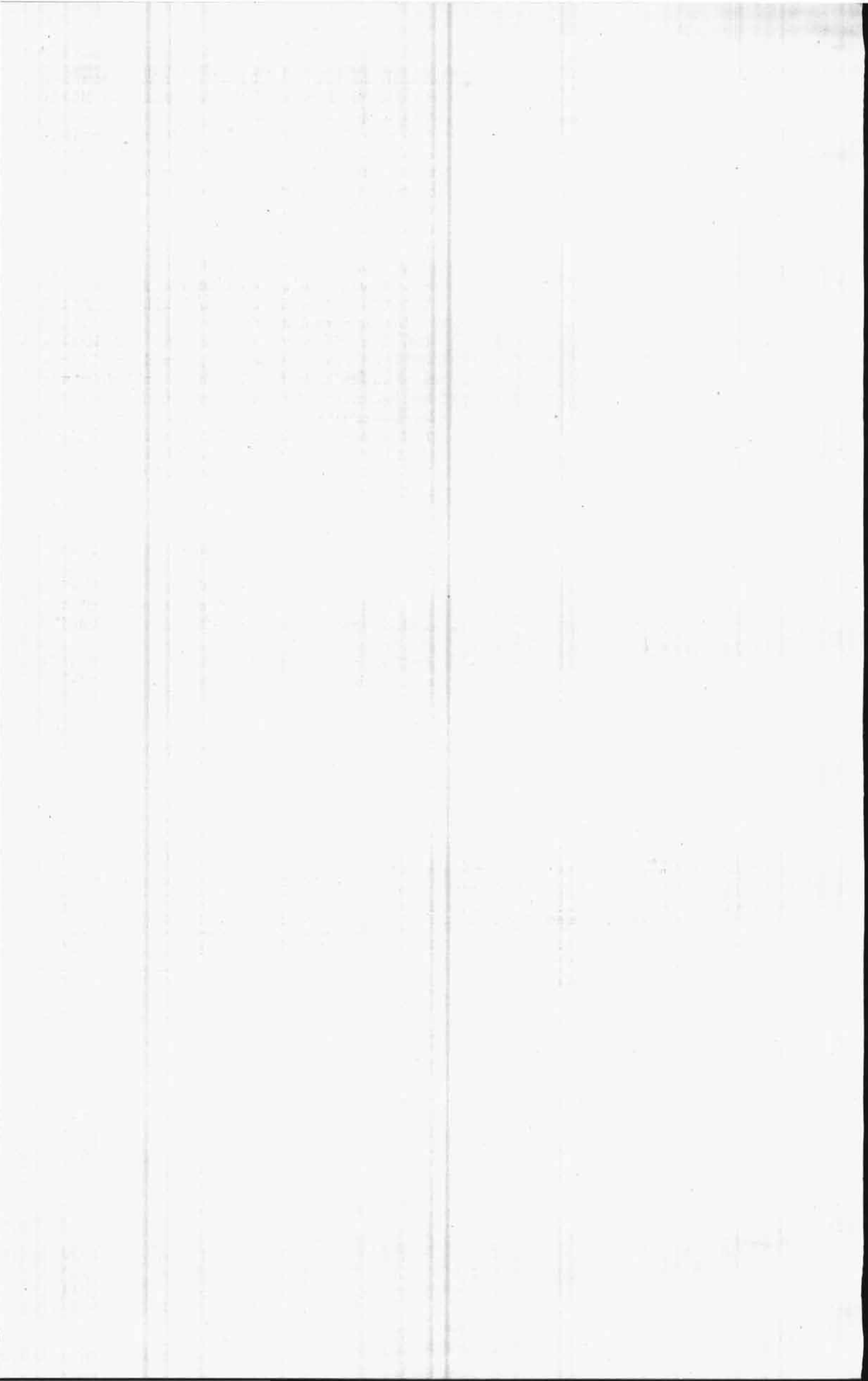
(13) Ziet noot 32 | Van de toelichtingen op de vergelijking tusschen de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane bedrijfsuitgaven.

(14) Zie noot 33

(15) Zie noot 28 van de toelichtingen op den personeelstaat „Bedrijf”.

Voorloopige kapitaalrekening.

	1928.	1929.	1930.
Bedrag waarvoor de bezittingen als kapitaal zijn geboekt (aan het einde van het vorig jaar).....	<i>f</i> 633 898 700	<i>f</i> 651 086 200	<i>f</i> 669 388 600
Verstrekt nieuw kapitaal.....	15 465 000	16 622 800	16 135 000
Bouwrente over het nieuw verstrekt kapitaal.....	464 000	498 600	484 000
Pensioenlasten van het bouwperoneel.....	244 600	202 500	224 000
Bouwrente van het kapitaal gestoken in nog niet in exploitatie gekomen lijnen.....	1 018 900	978 500	1 329 000
Kapitaal-saldo aan het einde van het jaar.....	<i>f</i> 651 086 200	<i>f</i> 669 388 600	<i>f</i> 687 560 600
Af: Kapitaal van nog niet in exploitatie zijnde lijnen.....	16 307 200	22 148 600	14 646 600
Kapitaal der in exploitatie zijnde lijnen.....	<i>f</i> 634 779 000	<i>f</i> 647 240 000	<i>f</i> 672 914 000
Bij: Waarde der voorraden.....	20 000 000	20 000 000	20 000 000
Kapitaal, waarover het rendement moet worden berekend.....	<i>f</i> 654 779 000	<i>f</i> 667 240 000	<i>f</i> 692 914 000

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 18.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN GOVERNEMENTSBEDRIJVEN.

UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VAN DE POSTSPAARBANK.

ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE TE VERWACHTEN BEDRIJFSUITKOMSTEN.

DEBET.

Raming Bedrijfsuitkomsten 1930.

CREDIT.

1	Uit te betalen en bij te schrijven rente.....	—	/ 492 000	5	Gekweekte rente.....	/ 1 167 800
	" " postspaarbank " in " " " " " " " Rijks- postspaarbank in " Nederland 	—	1 000			
			/ 493 000			
2	Bedrijfskosten:					
	a. In Nederland.					
	Vergoeding en voorschotten Rijks- postspaarbank	—	750			
	b. In Nederlandsch-Indië.					
	I. Vergoeding aan andere diensten:					
	1. Vrijdom van briefport.....	/	18 000			
	2. Bijdrage in de kosten van het personeel van den P.T.T. dienst.....		51 000			
	3. Vergoeding in de kosten van wacht- gelden, enz.....		13 500			
	4. Werkzaamheden in verband met de inlagen middels inhouding op tracte- ment, enz.		4 000			
	5. Vergoeding voor telegrammen.....		750			
	6. Bijdrage kosten personeel Pandhuis- dienst.....		250			
	7. Overboeking reis- en verblijfkosten ...		8 000			
			/ 95 500			
	II. Andere uitgaven:					
	1. Personeele uitgaven.....	/	259 200			
	2. Opkomstgelden Raad van Toezicht.....		600			
	3. Vergoeding personeel Pand- huisdienst.....		250			
	4. Algemeene Onkosten (druk- werk, onderhoud gebouwen, enz.)		43 000			
	5. Bijzondere propaganda.....		6 000			
			309 050			
				404 550		
3	Afschrijving op inventaris en meubilair.....	—	3 000			
4	Toevallige baten en lasten	—	500			
	Voordeelig saldo	—	268 000			
			/ 1 167 800			/ 1 167 800

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 19.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Algemeene opmerkingen.

Waardeering werd uitgesproken voor de bondige en zakelijke toelichting en de overzichtelijke inrichting van de begrooting van dit departement.

Bepaaldelijk waardeerde men, dat in de onderhavige begrotingsafdeeling bij de personeelstaten in de gespecificeerde toelichtingen niet slechts de bedragen der bezoldiging, maar ook de schalen der B. B. L. met de nummers vermeld zijn. Indien deze methode, zoo mogelijk vervolledigd in dien zin dat ook nog de kolommen der schalen worden vermeld, in het vervolg ook bij de overige afdeelingen der begrooting werd toegepast, zou zulks worden toegejuicht.

Betreurd werd alleen dat, met uitzondering van het verslag van den dienst der S.S., nog geen enkel jaarverslag over 1928 van de overige diensten en bedrijven onder het departement ressorteerend werd ontvangen.

Gewezen werd op het verschijnsel, dat vrijwel alleen de bedrijven met eenigszins monopolistisch karakter o.a. Waterkracht en Electriciteit, P. T. T., S.S. en Zoutregie behoorlijke bedrijfsoverschotten opleveren. Is het misschien aan de bezwaren welke onvermijdelijk aan staatsexploitatie kleven, toe te schrijven dat de andere bedrijven zoo weinig bevredigende resultaten opleveren?

Gevraagd werd wanneer tegemoet kan worden gezien de indiening van een ontwerp-luchtvaart-ordonnantie, welke volgens de toezegging der Regeering (Zitt. 1927—1928, H 2248), reeds in de voorjaarszitting van het vorige jaar zou zijn aangeboden.

Voorts zou men gaarne eenige gegevens ontvangen omtrent de resultaten van de maatregelen, die de Regeering bij de Landsmijnen tot vermindering van den omvang van den arbeid onder poenale sanctie heeft genomen (Zitt. 1928—1929, H 1945 e.v.). Heeft de Regeering bij hare proefnemingen ook rekening gehouden met de ervaringen in het tijdvak 1909—1918 met vrijen arbeid in de Landsmijnen opgedaan en waarop in een artikel van den heer G. P. J. Caspersz (Econ. Stat. Berichten Februari 1929) de aandacht wordt gevestigd?

Een der leden zou gaarne zien dat onder de koelies een enquête werd ingesteld naar de vraag of zij al dan niet onder poenale sanctie wenschen te werken. Het houden van deze enquête werd door andere leden ontraden, omdat men geen zuiveren uitslag kan verwachten.

Aangedrongen werd ten einde de „autobus-terreur” tegen te gaan de vergunningen voor bussen, die passagiers vervoeren, te verleen met bepalingen t.a. van de maximum-snelheid en het volgen van dienstregelingen, het laatste om te voorkomen, dat de autobussen elkaar trachten in te halen. Ook zouden de autobussen op hun deugdelijkheid gekeurd moeten worden.

Gevraagd werd of de Regeering niet bereid is de voorstellen van de Motorverkeerscommissie inzake het vrachtauto- en autobusverkeer afzonderlijk in behandeling te doen nemen en af te doen.

Betoogd werd dat eenige vorm van samenwerking tusschen het departement van Gouvernementsbedrijven en den dienst van het veiligheidstoezicht zeer gewenscht is, opdat voorkomen worde, wat zich onlangs heeft voorgedaan dat alle ontwerp-teekeningen voor eene op te richten elektrische centrale door den Directeur van Gouvernementsbedrijven werden goedgekeurd, terwijl diezelfde centrale toen zij gereed was, door het veiligheidstoezicht werd afgekeurd.

Meerdere leden verklaarden zich tegen overneming van particuliere spoorwegbedrijven door het Land. Zij hadden hierbij het oog op de volgens de dagbladen bestaande plannen tot overname van de S.C.S.-lijnen. Men meende dat door een juiste samenwerking van den dienst der S.S. met de directies van particuliere maatschappijen op bevredigende wijze in de verkeersbehoefte kan worden voorzien en dat het niet wel verantwoord schijnt ettelijke millioenen voor de overname beschikbaar te stellen.

Sommige leden zouden integendeel de overname door het Land van de S.C.S.-lijnen zeer toejuichen niet alleen omdat zij voorstanders waren van staatsexploitatie van een spoorwegbedrijf maar ook om de praktische overweging, dat door dezen maatregel de belangrijkste op elkaar aansluitende spoorwegverbindingen daardoor in één hand zouden komen.

Nog bracht een lid in dit verband ook ter sprake het voornemen van den P.T.T.-dienst om het telefoonnet der Deli Spoorweg Maatschappij over te nemen, hetgeen hij eveneens onraadzaam achtte. Tegen dat plan hadden andere leden echter geen bezwaar, omdat de groote voordeelen van een algemeen telefoondienst in handen van den Staat duidelijk spreken.

De vraag werd gesteld of het inderdaad in de bedoeling ligt dat — zooals vernomen was — enkele bedrijven niet in aanmerking zullen komen voor toepassing der bedrijvenwet, omdat voor de exploitatie van die bedrijven een zoodanige vorm zal worden gekozen dat het niet mogelijk zal zijn daarop de bepalingen der bedrijvenwet van toepassing te doen zijn.

Gaarne werd een der leden ingelicht of het Gouvernement voor de berekening van de afschrijvingspercentages bij de eigen bedrijven uitgaat van dezelfde grondslagen, die het op dat punt door particuliere bedrijven toegepast wil zien; een ander lid verbond daaraan de vraag hoe de afschrijvingspercentages van de verschillende landsbedrijven worden bepaald.

Door enkele leden werd gevraagd of het juist is, dat de olieproductie van Tarakan zal worden beperkt. Zij vreesden, dat hiervan prijsopdriving het gevolg zal zijn en vroegen of het niet mogelijk is, dat de Regeering regelend optreedt met betrekking tot de prijsbepaling van aardolieproducten, bestemd voor de consumptie hier te lande.

Aangezien tengevolge van de productiebeperking ook de „royalty” zal verminderen, drongen andere leden er op aan, dat de Regeering zoo mogelijk maatregelen zal nemen om die beperking tegen te gaan.

Gevraagd werd hoe het staat met de mogelijkheid van exploitatie der ijzer- en nikkelertsen in Celebes en Borneo.

Sommige leden bepleitten Regeeringstoezicht op het geheele verkeerwezen hier te lande, dus ook op de communicatiemiddelen te water.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 802. Waterkracht en Electriciteit. Een lid zou gaarne vernemen onder welke omschrijvingen van de in stuk 8 (blz. 69—71) gegeven ramingen betreffende het stroomleveringsbedrijf, de bedragen van f 20 000 en f 150 000 bedoeld bij de onderdeelen b en c zijn opgenomen.

Post 805. *a.* Opleiding mijnopzichters. Aangedrongen werd op opleiding van candidaat-opzichters in Indië. Op grond waarvan is opleiding in Nederland noodig?

f. Regeeringscommissaris N. K. P. Mij. Gaarne zou worden vernomen, of deze nieuwe betrekking in verband staat met de door de Staten-Generaal goedgekeurde overeenkomst met de Koloniale Petroleum Mij., waaromtrent de Volksraad tevoren afwijzend had geadviseerd.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 801. Personeel van het departement. De vraag werd gesteld of het in de bedoeling ligt de functie van onder-directeur te vervullen. Een der leden betwijfelde of de aanstelling van een onder-directeur wel noodzakelijk is. Tijdens de tijdelijke samenvoeging van de onder-directeurs- en secretaris-betrekking schijnt wel gebleken te zijn, dat handhaving van beide functies naast elkaar onnoodig is.

Verkoopkantoor mijnbouwproducten. Omtrent de wijze van verdeling der kosten van dit kantoor over de verschillende mijnbedrijven zouden meerdere leden gaarne worden ingelicht.

Post 803. Secretaris verzoeningsraad. Een der leden vroeg of het noodig is dezen memorie-post nog langer te handhaven.

Post 804. Postspaarbank. Een lid wees erop, dat door de Postspaarbank slechts rente wordt uitgekeerd voor bedragen beneden f 2000. Kan de grens van het rente-gevend bedrag niet hooger worden gesteld, en bovendien in plaats van 2.4% niet 4% rente worden vergoed?

Naar aanleiding van het voor 1930 geraamd voordeelig saldo van de bedrijfsuitkomsten der postspaarbank ten bedrage van f 266 000 (zie stuk 18) en de voor dat jaar verwachte, te kweken rente van f 1 167 800 merkten sommige leden op, dat bedoeld saldo hun te hoog voorkwam. Zij meenden, dat bij het bedrijf der postspaarbank het maken van winst niet noodig is. Door eene hoogere rente zou de spaarzin bij de bevolking worden aangemoedigd.

Van andere zijde werd erop gewezen, dat, in aanmerking genomen dat het saldo ad f 266 000 verdeeld is over alle postkantoren in Nederlandsch-Indië, dit bedrag niet buitensporig hoog genoemd kan worden. Betwijfeld werd bovendien, of door een hoogere rente-uitkeering alléén, de spaarzin wel zou kunnen worden bevorderd. Men meende nl. te weten dat het publiek zijn spaarpenningen niet gaarne naar de postspaarbank brengt, omdat de terugbetalingen te langzaam geschieden. Ter aanmoediging van den spaarzin zou dus tevens een sneller werkende administratie noodig zijn, waartoe meer personeel behoort te worden aangesteld, hetgeen weder een aanzienlijke vermeerdering van de exploitatiekosten tengevolge heeft. Het is de vraag, of in dat geval het saldo nog ruimte zou laten voor rente-verhooging.

Herinnerd werd aan de vroeger genomen proef, spaargelegenheid open te stellen aan de pandhuizen. Het mislukken van de proef moet — aldus het hier aan 't woord zijnd lid — geweten worden aan de wijze waarop zij was genomen. Gaarne zou worden vernomen of de Regeering bereid is verdere proeven in deze richting te nemen.

Voorts werd erop aangedrongen meer algemeen de gelegenheid te openen tot sparen door middel van inhoudingen op het tractement, zooals dit bij de Postspaarbank reeds mogelijk is.

Eenige leden achtten het niet juist dat de zgn. „stafemployé's" bij de postspaarbank, ambtenaren, voor wier aanstelling de eisch van eindexamen der 5-jarige H. B. S. is gesteld, in de C-schaal zullen worden opgenomen; zij kunnen toch in Indië worden aangenomen.

Naar aanleiding van de tweemaal in de toelichting voorkomende mededeeling, dat tegenover de meerdere uitgaven een even groot totaal aan meerdere ontvangsten staat (blz. 41, 4e en 17e regel v.b.) werd opgemerkt, dat

het verband tusschen de ontvangsten en de hierbedoelde uitgaven niet is aangetoond. Zou de Regeering terzake een nadere opheldering kunnen verstreken?

Gaarne zou worden vernomen, waaruit de „bijzondere propaganda” waarvoor uitgetrokken f 6 000 vermeld in de raming der bedrijfsuitkomsten 1930 (stuk 18) bestaat. Dit bedrag kwam enkelen leden eenigszins hoog voor.

Klachten werden geuit over het veelvuldig overwerk ook op Zondagen dat aan het personeel van de Postspaarbank wordt opgedragen.

Post 806. Waterkracht en Electriciteit. Een lid vond de bij de onderdeelen van dezen post gegeven becijferingen niet zeer duidelijk. Met betrekking tot onderdeel a leest men in stuk 2 (blz. 10) onder 1: „Bezoldiging (f 345 000—f 112 700)”. In de toelichting zijn de genoemde f 345 000 wel te vinden, doch het andere cijfer zoekt men tevergeefs. Hetzelfde is het geval bij de andere onderdeelen. Gaarne zou hieromtrent eenige opheldering worden ontvangen. Evenmin werd duidelijk geacht de derde alinea der toelichting van onderdeel c op blz. 43.

Het had voorts de aandacht getrokken, dat in de raming der uitgaven en ontvangsten (st. 8, blz. 69) voor verlofsbezoldigingen enz., overtochtskosten en reis- en verblijfkosten resp. f 3 000, f 2 000 en f 2 000 is uitgetrokken. Gaarne werd men ingelicht waarom met deze geringe bedragen kan worden volstaan.

Uit den staat van bezoldigingen (st. 8, blz. 70) blijkt — aldus eenige leden —, dat voor 1930 wordt gerekend op inkrimping der formatie met 1 ingenieur 1ste klasse en uitbreiding met 1 ingenieur 2de klasse. Deze leden zouden gaarne vernemen, waarom de toelichting alleen van laatstbedoelden maatregel melding maakt.

Gaarne zou worden vernomen, voor welke „werken in aanleg in Zuid-Sumatra” bij onderdeel c een bedrag van f 375 000 is uitgetrokken.

Met de resultaten van het onderzoek van het meer Mendjer in verband met de mogelijkheid van vestiging aldaar van een gouvernementswaterkrachtwerk zouden enkele leden gaarne den Volksraad in kennis zien gesteld.

Voorts werd gevraagd of het stroomleveringsbedrijf voor Landsdiensten hogere tarieven in rekening brengt dan voor particulieren.

Gaarne werd men ook ingelicht of de rendabiliteit van het bedrijf bij uitbreiding der waterkrachtwerken verzekerd is, met name of reeds in voldoende mate contracten van stroomlevering werden afgesloten.

Kan spoedig een beslissing worden tegemoet gezien inzake de kwestie van stroomlevering door de fabrieken ten behoeve van employé's woningen; welke houding denkt de Regeering aan te nemen ten opzichte van de aanspraken van concessionarissen, die deze stroomlevering in sommige gevallen willen beletten.

Naar aanleiding van noot 1 op blz. 69 waar het rendement is becijferd op 5¼%, werd gevraagd of in de toekomst kan worden verwacht, dat dit bedrijf een redelijke winst zal gaan opleveren. Men meende, dat voor een voldoende winst een percentage van 6 moet worden behaald. Zit — zoo werd gevraagd — bij dit bedrijf de bedoeling voor om winst te maken of slechts een behoorlijk percentage van het geïnvesteerde kapitaal?

Van andere zijde werd opgemerkt, dat de dienst voor W. en E. er niet in de eerste plaats op uit moet zijn om winst te maken. Wanneer deze dienst zijn tarieven laag houdt, kan hij ook goedkoop electriciteit leveren aan de Gebeo, hetgeen weer aan de bevolking ten goede komt.

Een der leden zou gaarne zien, dat bij het uitoefenen van toezicht op de Solosche Electriciteit Maatschappij meer aandacht werd geschonken aan de belangen van de stroomgebruikers, door wie herhaaldelijk geklaagd wordt over geringe lichtsterkte.

Post 807. Toezicht op Spoor- en Tramwegen. Voldoening werd uitgesproken voor de wijze, waarop door de Regeering uitvoering is gegeven aan de ten vorigen jare aangenomen motie-Diephuis (Ond. 1 — Afd. VIII: st. 28) betreffende de organisatie van den dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen. De hier aan het woord zijnde leden hadden

de overtuiging dat de bezetting van den dienst thans zoodanig is geregeld, dat het departement in dezen dienst en de afdeeling voor Technische en Economische Adviezen beschikt over organen, die mede in staat zullen zijn de oplossing van verkeersvraagstukken afdoende voor te bereiden.

In herinnering werd gebracht dat bij de vorige begrootingsbehandeling is aangedrongen op maatregelen, welke konden leiden tot bewaking der gevaarlijke overwegen in het Wonosobosche. Volgens de Regeering was een maatschappij, wanneer de trams met een snelheid van minder dan 30 K.M. rijden, daartoe niet verplicht. Gebleken is echter wel, dat het plaatsen van waarschuwingsborden bij den betrokken weg, die zeer gevaarlijk is, niet helpt, zoodat het aan het woord zijnde lid erop aandrong maatregelen terzake alsnog te overwegen.

Post 809. Landsdrukkerij. Eenige leden achtten het niet juist, dat de landsdrukkerij particuliere bedrijven concurrentie aandoet. Men wees erop dat het jaarverslag der vereeniging Mohammadijah over 1928 ter Landsdrukkerij is gedrukt.

Een ander lid juichte het toe, dat het drukken aldaar van een verslag van een belangrijke vereeniging als Mohammadijah mogelijk is gemaakt.

De aandacht werd gevestigd op de late verschijning in dit jaar van het register op het Staatsblad en het Bijblad. Gevraagd werd, waaraan deze late verschijning te wijten is.

Blijkens het staatje op blz. 24 der financieele nota (Ond. I — Alg. Ged. — st. 2) wordt bij de buitengewone uitgaven voor de Landsdrukkerij voor 1929 een gunstige afwijking verwacht van f 30 000. Het was daarom niet duidelijk, dat de toelichting bij deze afwijking (blz. 25) spreekt van een „verwachte overschrijding”, verband houdende met de voorgenomen bestelling van Arabische letters.

Post 810. Dienst van den Mijnbouw. Wijst het nog steeds onvervuld laten van de betrekking van hoofd van dezen dienst er op, dat de reorganisatie zich zal bewegen in de richting van instelling van een afzonderlijk departement van Mijnwezen?

Een der leden wees erop, dat blijkens de specificatie op blz. 45 der Memorie van Toelichting het aantal organieke functies zal worden uitgebreid met 76, hoewel uit de tevoren gedane mededeeling, dat voor 1930 het aantal uitgetrokken plaatsen voor technisch personeel 285 bedraagt tegen 173 in 1929, zou moeten worden opgemaakt, dat de uitbreiding 85 belooft. Dit lid zou gaarne worden ingelicht hoe dit verschil moet worden verklaard.

De mededeelingen op blz. 47 der Memorie van Toelichting betreffende de voor 1930 aangenomen plaatsing van het personeel van den Alg. Dienst van den Mijnbouw doen verwachten dat in het totaal aantal plaatsen van het administratief personeel ten opzichte van de begrooting 1929 geen wijziging is gekomen, zoodat de vraag rijst waarom de voorgestelde vermeerderingen en verminderingen niet tegen elkaar opwegen.

In verband met de zware werkzaamheden, inzonderheid van het Inlandsch personeel, bij den dienst van den Mijnbouw gaf een lid der Regeering in overweging, den voor pensioentoeckenning vereischten diensttijd voor dit personeel te bekorten, door dezen van 30 bijv. op 20 jaar te brengen, zooals bij de Indische artsen het geval is.

Goud- en Zilvermijnen. Het bedrijf te Tambang Sawah zouden sommige leden liever dadelijk willen stopzetten. Intusschen was met voldoening gezien dat tot dien maatregel althans in 1930 zal worden overgegaan. Men had zich alleen afgevraagd of dan daarna de exploitatie van het Waterkrachtwerk Tais nog loonend zal zijn.

Welke liquidatie-waarde zal het bedrijf waarschijnlijk hebben?

Tinwinning. Een lid wees erop, dat ten vorigen jare f 2½ miljoen is toegestaan voor aankoop van machines, hetgeen den goeden gang van zaken bij het bedrijf der Bankatinwinning zou verzekeren, en vroeg, of de resultaten overeenkomstig de verwachtingen zijn geweest.

Er werd aan herinnerd dat toen tevens als kostprijs van het tin, welke betaald wordt aan den aannemer, genoemd is een bedrag varieerend tusschen

f 40 en f 45 per picol. Waar thans de kostprijs in totaal is gesteld op f 60 per picol, valt daaruit op te maken, dat de eigen exploitatie belangrijk duurder is dan die door aannemers.

Gaarne zou inlichting worden ontvangen, in verband met de tegenwoordig meermalen vernomen bewering, dat de Bankatinwinning nog slechts in beperkte mate — gedacht wordt aan ongeveer 10 jaar — tin zal kunnen produceeren.

Is het juist, dat gedurende de laatste 10 jaren alleen ertslagen met een hooger gehalte zijn ontgonnen en een zekere roofofbouw is toegepast, teneinde te kunnen profiteeren van de heerschende hooge prijzen?

De aandacht werd gevestigd op het artikel van Ir. Caron in „De Ingenieur” No. 17 van 27 April 1929 over „waschverliezen bij alluviale tinbedrijven”. Toen een jaar geleden in den Volksraad op die groote waschverliezen werd gewezen, heeft de directeur van Gouvernementsbedrijven betoogd, dat die verliezen geheel normaal waren. Uit het aangehaald artikel blijkt wel het tegendeel.

Naar aanleiding van de artikelen in het „Nieuws van den Dag” van 18 Juli jl. („Proeven met vrije immigranten”) en de Sin Po van 19 Juni d. a. v., zou gaarne worden vernomen of de Regeering bereid is een onderzoek in te stellen naar de juistheid van de in die artikelen genoemde misstanden en indien die berichten juist mochten blijken, welke maatregelen Zij tegen de onbillijke handeling van de koelies denkt te treffen. De vraag werd verder gesteld of het niet billijk en mogelijk is dat aan immigranten, die bereids een of meerdere jaren als koelie hebben gewerkt, kosteloos een voorloopige toelatingskaart wordt uitgereikt.

Eenige leden gaven in overweging een proef te nemen met de vervanging van de Chinesesche mijnhoofden door Europeesch personeel.

Het had de aandacht van een der leden getrokken dat uit de begrooting van het tinbedrijf niet blijkt, dat de exploitatie gedeeltelijk ingevolge aannemingscontract geschiedt. Voor welk deel geschiedt de exploitatie met eigen machines en eigen personeel, voor welk deel met machines van het Land en personeel van den aannemer en eindelijk voor welk deel eventueel met machines en personeel van den aannemer?

Ombilinmijnen. Enkele leden stelden de vraag of de Regeering zich niet ervan zou willen vergewissen, of een studie-opdracht aan het hoofd van de Ombilinmijnen naar de Vereenigde Staten misschien goede resultaten zou kunnen afwerpen met het oog op een reorganisatie van het steenkolenbedrijf. Indien deze vraag bevestigend zou worden beantwoord ware eene dergelijke opdracht te verleenen onder bepaling, dat de betrokkene drie tot vijf jaar na beëindiging der opdracht in 's Lands dienst moet blijven.

Blijkens de vergelijking op blz. 95 zullen de afvoerkosten op het traject Sawah-Loento—Emmahaven bedragen f 3.20, terwijl voor het vervoer is gerekend op een bedrag van f 1 440 000 (blz. 95 van staat 12) derhalve op een transport van 450 000 ton (f 1 440 000 : f 3.20). Waar het in 't voor-nemen ligt 500 000 ton af te leveren, werd gevraagd welke bestemming de bedrijfsleiding denkt te geven aan de resterende 50 000 ton.

Men had zich voorts afgevraagd of de afvoerprijs per ton ad f 3.20 voor het vervoer op het traject Sawah-Loento—Emmahaven niet te hoog is. Worden de bedrijfsresultaten der Ombilinmijnen op die manier niet gedrukt ten bate van het bedrijf der S.S.? Op welke basis is de vrachtprijs der steenkolen berekend?

Een lid vestigde er de aandacht op, dat onder „Onderhoud” (stuk 12, blz. 55) f 90 000 meer wordt opgebracht in verband met de doorgevoerde mechanisatie, terwijl op bijzondere kosten der werkkrachten f 100 000 wordt bespaard. Hij trok daaruit de conclusie, dat die mechanisatie zeer geringe besparing heeft opgeleverd.

Poeloe-Laoetmijnen. Door eenige leden werd, gelet op de ongunstige resultaten van het bedrijf, aangedrongen op sluiting van de Poeloe-Laoetmijnen. Daarbij werd verwezen naar de daarvoor ten vorigen jare aangevoerde motieven (zitt. 1928-1929 H 1204). Men zag er geen heil in steeds meer goed geld naar kwaad geld te gooien nu de verwachtingen, dat bij de

ontginning van de tweede laag de uitkomsten misschien zouden verbeteren, blijkbaar niet zijn bewaarheid. Trouwens volgens de dagbladen moet de directeur van Gouvernementsbedrijven zich omtrent de vooruitzichten van dit bedrijf zeer pessimistisch hebben uitgelaten. Van commercieel standpunt bezien, achtte men het een ongezonde toestand een bedrijf voort te zetten dat steeds verliezen oplevert en waarvan in de toekomst ook niets te verwachten is. Bij sluiting van deze mijnen zouden — aldus de hier aan het woord zijnde leden — de installaties overgebracht kunnen worden naar Boekit Asem om het mijnbedrijf aldaar in staat te stellen zijn productie op te voeren en een grooter rendement te leveren. De productie te Boekit Asem kan n.l. door opvoering der productie die veel te gering is, in sterkere mate een wistgevend bedrijf worden.

Van andere zijde werd tegen het vorenstaande aangevoerd dat bij sluiting ineens het kapitaal vrijwel geheel moet worden afgeschreven. Wordt het bedrijf nog voortgezet zolang er overschotten zijn, dan komen die overschotten althans nog in mindering van het verlies. Voorts zou opheffing van het bedrijf maatschappelijk beschouwd zeer oneconomisch zijn als het gevolg daarvan zou wezen, dat de betrokken arbeiders werkloos en dus geheel onproductief worden. Ten slotte werd gevraagd welke gevolgen de opheffing van het bedrijf voor de betrokken streek zal geven.

Een en ander maakt het wenschelijk een eventueele opheffing van het Poeloe-Laoetbedrijf geleidelijk te doen geschieden en zooveel mogelijk gepaard te doen gaan met uitbreiding van het Boekit Asem-bedrijf.

B o e k i t - A s e m - m i j n e n . Gevraagd werd of de Regeering Haar ten vorigen jare ingenomen standpunt om de briketren-fabricage te willen beperken verlaten heeft, aangezien uit de begroting blijkt, dat de inkomsten uit den brikettenverkoop hooger geraamd worden. Toegelicht werd dat voor den directen-verkoop van fijnkool een voldoende afzetgebied te vinden is en daarmee een hogere winst kan worden behaald dan bij verkoop van briketten.

Hoe worden bij het vervoer der steenkolen van de Boekit-Asemsteenkolenontginning de spoorvrachten berekend?

P o s t 811. Z o u t . Er werd op gewezen, dat de bevolking in het binnenland voor den inkoop van haar zout in het algemeen aangewezen is op aankoop uit de tweede hand en werd verzocht om meer algemeene doorvoering van het systeem, volgens hetwelk voor den verkoop van zout agenten worden aangesteld, aan wie contractueel de verkoopsprijs wordt voorgeschreven.

Een lid gaf der Regeering in overweging op Martapoera een klein zoutpakhuis te openen.

Enkele leden stelden de vraag, of de Regeering nog steeds van oordeel is dat, in het bijzonder voor de zoutvoorziening in Noord-Sumatra, de aankoop van zout in het buitenland voordeliger is dan het vervoer van Madoera. Deze leden meenden, dat er wel middelen gevonden kunnen worden, om het vervoer van Madoera-zout naar Sumatra niet meer te doen kosten dan de aankoop in en de aanvoer uit het buitenland. In verband daarmee werd uitbreiding van de zoutproductie op Madoera bepleit, en betreurde men het dat blijkbaar die productie kunstmatig wordt gedrukt.

Waar het Gouvernement voor het vervoer van zout naar Bagan Si Api-Api thans gedeeltelijk gebruik maakt van de booten der K. P. M., zag men gaarne eijfers gepubliceerd, teneinde te kunnen beoordeelen, in hoeverre hierin voordeel voor het Land gelegen is.

Is in het algemeen het vervoer met den eigen dienst niet goedkooper dan met een particuliere maatschappij? Zoo ja, dan ware de vloot van den betrokken dienst uit te breiden.

P o s t 812. P. T. T. Ondanks de in 1926 door de Regeering terzake toegezegde verbetering, zijn naar een lid opmerkte, de chefs van verschillende post- en telegraafkantoren, vooral op de kleinere plaatsen, nog overkropt met werk. Het lid drong er ernstig op aan, dat de Regeering de werkzaamheden van bedoelde kantoorhoofden zal verlichten door meerdere assistenten aan te stellen.

Eenige leden achtten het onlogisch, dat de postcommiezen op de hoofdbureaux e.a. te Bandoeng nog een toelage ontvangen ad *f* 50 's maands, aangezien deze toelage indertijd bedoeld was als een compensatie voor het gemis van genot eener vrije woning, welk genot echter sinds 1925 voor alle landsdienaren is opgeheven.

Naar verluidt, wordt het van tijd tot tijd minder goed functionneeren der Radio-telefonische verbinding met Nederland toegeschreven aan de minder goede werking van den zender in Nederland. Kan de Regeering den Volksraad inlichten of deze bewering juist is, en zoo ja, zijn er reeds stappen gedaan om de Nederlandsche Regeering ertoe te bewegen hierin verandering te brengen?

Bevreemding had het gewekt dat te Semarang een nieuw postkantoor wordt gebouwd, terwijl pas drie jaar geleden een grondige verbouwing van het oude postkantoor heeft plaats gehad.

Door eenige leden werd erop aangedrongen vooral in de binnenlanden hulppostkantoren te bouwen. Op het oogenblik is er in verschillende vrij belangrijke plaatsen alleen een bestelhouder, die brieven mag ontvangen, maar geen geld verzenden, zoodat ver van het postkantoor wonende personen geen geld kunnen verzenden. Voorts zou men aan den bestelhouder de bevoegdheid willen zien verleend, aangeteekende brieven te bezorgen.

In de derde plaats werd op een dienstregeling van de districtspost aangedrongen, waarbij de post met kortere tusschenpoozen naar de binnenlanden wordt vervoerd dan thans het geval is.

Gewezen werd op de mogelijkheid, in plaatsen, waar telefoonkantoren zijn, gebruik te maken van de telefoonmandoers voor behandeling van de brievenpost.

Wederom werd aangedrongen op de omzetting van het hulppostkantoor te Dampit in een postkantoor desnoods met verandering van het postkantoor te Toeren in een hulppostkantoor.

Gaarne zou worden vernomen of reeds overwogen is het bij den telefoondienst gevolgde districtstelsel te vervangen door het kringsysteem, dat thans in het moederland wordt ingevoerd.

Gevraagd werd welke redenen hebben geleid tot intrekking van de regeling, welke het voeren van interlocale gesprekken op kosten van den opgeroepene mogelijk maakte.

Eenige leden drongen erop aan de technische ambtenaren 4de klasse met meer dan 10 dienstjaren dispensatie te verleen van het voor dit personeel ingevoerde hoogere rangsexamen.

Verschillende leden achtten het aantal geregistreerde stukken, van gouvernementswege verzonden, nog steeds te groot, zij het dan, dat er in dit opzicht reeds beperking is ingetreden.

Een lid vroeg nadere inlichtingen over de beide op blz. 127 in stuk 16 voorkomende staten, aangevende de verschillende uitgaven zooals die zijn verdeeld over de hoofdstukken I en II. Waarom staat onderhoud van zee-kabels mede op hoofdstuk I? Het onder hoofdstuk I voor 1930 aangegeven totaal van *f* 156 000 werd in den desbetreffenden post van hoofdstuk I niet teruggevonden.

Post 813. Staatsspoor- en tramwegen en automobiëldiensten. Gevraagd werd of de Regeering zich reeds een oordeel heeft gevormd over de denkbeelden van het Hoofd van den dienst der S.S., neergelegd in diens brochure over reorganisatie van den dienst der S.S. en Tramwegen en of het juist is dat de commissie van bijstand in haar meerderheid reeds ermee ingestemd heeft. Het had wel zeer de aandacht getrokken, dat het hoofd van het bedrijf zich blijkbaar zoo belemmerd voelt door de bezwaren, welke onvermijdelijk aan een staatsbedrijf inhaerent zijn, dat hij eventueel van dit bedrijf zelfs gaarne een gemengd bedrijf zag gemaakt. Sommige leden vreesden, dat de dienst der S.S. zal

worden gedreven in de richting van een gemengd bedrijf, waartegen zij — die zich in het algemeen tegen gemengde bedrijven verklaarden — ernstig bezwaar zouden hebben. Andere leden merkten op, dat de denkbeelden van den heer Staargaard hier te lande onuitvoerbaar zullen blijven, aangezien het voorgestelde systeem staat of valt met de aanwezigheid eener commissie van bijstand of raad van beheer, waarvan de leden hun geheelen tijd aan de leiding der S.S. moeten kunnen geven, hetgeen in Indië een onvervulbaar desideratum moet worden geacht.

Toegelicht werd, dat de heer Staargaard de oplossing zoekt in een Raad van Beheer, waarvan de leden het lidmaatschap als eenige nevenfunctie naast hun eigenlijk beroep bekleeden. Het werd door de hier aan het woord zijnde leden zeer wel mogelijk geacht de reorganisatie door te voeren in den trant als door den hoofdinspecteur voorgesteld.

Verschillende leden die de totstandkoming van de plannen van den heer Staargaard zouden toejuichen, wezen er op dat het S.S.-bedrijf daardoor op veel rendabeler wijze zal worden geëxploiteerd. Thans zijn de verwachtingen voor de toekomst niet hoopvol en is steun van particuliere zijde zeer gewenscht.

Van andere zijde werd deze opvatting bestreden. Ondanks de concurrentie van het motor-, vracht- en autobusvervoer bewegen zich de winsten van den S.S.-dienst in stijgende lijn, zoodat niet kan gezegd worden dat het bedrijf geen perspectief heeft. Tegen een gemengd bedrijf pleit — aldus de hier aan het woord zijnde leden — dat de winsten, welke het Land thans maakt en nog kan maken, gedeeld zullen moeten worden.

Eindelijk werd nog opgemerkt dat in de brochure te veel uit het oog zijn verloren de eischen waaraan een staatsspoorbedrijf b.v. van economisch standpunt bezien, moet voldoen en dat daarin ten onrechte als een axioma is aangenomen de wenschelijkheid van het brengen van alle spoorwegen in één hand. Als in de brochure gewezen wordt op het gebied der spoorwegen in Holland is geschied wordt daarbij voorbij gezien, dat in Holland verschillende maatschappijen tegen elkaar concurreerden in eenzelfde gebied, terwijl op Java aan de verschillende maatschappijen en den Staat eigen gebieden zijn toegewezen.

Onder verwijzing naar blz. 137 van stuk 17 werd de aandacht er op gevestigd, dat bij de berekening van de rentabiliteit van het S.S.-bedrijf slechts rekening is gehouden met de werkelijke vernieuwingen en de afschrijving der activa wegens buitenbedrijfstelling, terwijl in het jaarverslag over 1928, blz. 7, ook gesproken wordt over afschrijving wegens waardevermindering. In de overzichten van de toe- en afname der voorraden in de magazijnen te Bandoeng en te Madioen (vgl. jaarverslagen 1924, '25 en '26) wordt ook erop gewezen, dat jaarlijks rond f 2 000 000 wordt bestemd voor afschrijving op de waarde der magazijnsgoederen. Trouwens in het juist aangehaalde jaarverslag 1928 heeft zoodanige afschrijving ook in 1928 plaats gehad.

Bij de hier aan 't woord zijnde leden rees thans de vraag waartegen die afschrijvingen hebben plaats gehad; uit de toelichting van de rendabiliteitsberekening blijkt, dat dit niet plaats vond tegen de ontvangsten; maar alsdan verandert het gegeven beeld van de rendabiliteit. Gaarne werd men omtrent dit punt nader ingelicht.

Een ander lid stelde de vraag of het afschrijvingspercentage van 1½% voor spoorwegmaatschappijen wel voldoende is te achten. Hiertegenover werd gesteld, dat een groot gedeelte van het kapitaal van spoorwegmaatschappijen belegd is in duurzaamheidswerken, waarop niet of heel weinig behoeft te worden afgeschreven.

Moet het afschrijvingspercentage niet worden verhoogd nu een groot gedeelte van het vervoer met autobussen plaats heeft, waardoor de rendabiliteit van verschillende spoor- en tramwegen belangrijk daalt?

De vraag werd gesteld, hoe de stand van zaken is ten opzichte van de rendabiliteit van de ringbaan te Batavia. Enkele leden gaven in overweging, de voortzetting van de electricatie der spoorwegen te doen afhangen van de economische resultaten van genoemde ringbaan.

In aansluiting hieraan werd de vraag gesteld wanneer de geëlectriceerde lijn Batavia-Buitenzorg in gebruik zal kunnen worden genomen en wan-

neer de ingebruikstelling van het geëlectriceerde baanvak Tanah-Abang — Manggarai mag worden tegemoet gezien.

Een der leden merkte op, dat de bedragen, welke op blz. 137 (onderaan) van de Memorie van Toelichting als het netto-saldo van de afzonderlijke exploitatiekosten worden opgegeven belangrijk verschillen met de uitkomsten die verkregen worden door van de geraamde ontvangsten de geraamde uitgaven (zie blz. 138 e.v.) af te trekken. Gaarne zou dit lid eenige nadere opheldering hieromtrent ontvangen. Voorts had het de aandacht getrokken dat in de Memorie van Toelichting bij de berekening van de te verwachten bedrijfsuitkomsten (blz. 137), onderaan het bedrag aan kapitaal verdeeld over de afzonderlijke exploitatie-kringen met en zonder de bouwrente gegeven wordt. Gevraagd werd waarom wél speciaal de bouwrente vermeld wordt, maar niet de kapitaalsrente.

Door een der leden werd twijfel uitgesproken, of bij de S. S. wel in voldoende mate de efficiency wordt betracht. Het was hem opgevallen dat, terwijl het rendement der S.S. 3.99% (de lijnen-aanleg met het oog op de welvaarts- en defensie-politiek niet meegerekend 4.803%) bedraagt, terwijl bij particuliere spoorweg-maatschappijen een dividend uitgekeerd wordt van b.v. 17%, bij de N.I.S. en van 12% bij de Semarang-Joana-Stoomtram Maatschappij. Door andere leden werd opgemerkt, dat wel is waar de particuliere spoorwegmaatschappijen een hoog dividend uitkeeren, doch dat zij dit slechts doen over het aandeelen-kapitaal. Wordt rekening gehouden met het reserve-kapitaal, waarover in het geheel geen en het obligatie-kapitaal, waarover slechts een betrekkelijke lage rente uitgekeerd wordt, komt men tot de conclusie, dat de rentabiliteit der particuliere spoorlijnen ook niet meer dan 5% bedraagt.

Is het wel gemotiveerd in Batavia een nieuw station te bouwen, waarvan de kosten 2 miljoen zullen bedragen en eenige tonnen te besteden aan het tijdelijke station te Weltevreden?

Wordt voor de kolen, die door den dienst der S.S. worden gekocht bij de gouvernements kolenmijnen, door het Land een prijs in rekening gebracht, die overeenkomt met de kolenprijzen op de open markt?

Eenige leden uitten de veronderstelling, dat de ééndaagsche verbinding Batavia — Soerabaja goedkooper zal zijn en ook minder tijd zal vorderen indien hierbij de Noordelijke route wordt gevolgd.

Anderzijds werd gevraagd of de uitgaven verbonden aan de ééndaagsche verbinding Batavia—Soerabaja wel verantwoord zijn, met het oog op de komende luchtvaartverbinding tusschen deze plaatsen.

Zou het geen overweging verdienen te streven naar samenwerking met de particuliere Spoor- en Tramweg Maatschappijen b.v. door instelling van een gemeenschappelijke beheersvoering in den geest van die welke thans in Nederland bestaat?

Bepleit werd verbetering van de spoorverbinding tusschen Emmahaven en Fort de Kock. Van deze verbinding wordt op het oogenblik door Europeanen practisch geen gebruik gemaakt. De rijtijden zijn te lang en er zouden enkele wagens eerste klasse ingelegd moeten worden.

Verder werd nog de duur van een spoorreis door de Preanger met name de route Bandoeng — Buitenzorg en Buitenzorg — Garoet te lang geoordeeld.

Betwijfeld werd of de voorgenomen uitbreiding en de aanleg van nieuwe spoorwegen in Zuid-Sumatra economisch wel te verdedigen is.

Eenige leden zouden gaarne vernemen in welk stadium de plannen voor spoorwegaanleg in Midden-Sumatra verkeerden. Bijvoorbaat wilden zij te kennen geven dat uitbreiding van het wegnennet hun wenschelijker voorkwam. De ervaring is opgedaan in Zuid-Celebes en ter Sumatra's Westkust dat het vervoer langs de spoorwegen sterk achteruit gaat. Van andere zijde merkte men op dat Midden-Sumatra beter gediend wordt door een spoorweg dan met meerdere wegen. Men moet verschil maken tusschen het vervoer over korten afstand en het lange afstandsvervoer. Voor kleine afstanden tot 40 à 80 kilometer, is inderdaad het vervoer per autobus en vrachtauto goed-

kooper, maar voor langere afstanden is het vervoer per spoor niet alleen sneller en geriefelijker maar ook voordeliger vooral voor de laagste vervoer-klasse.

Er werd betoogd, de exploitatie der Atjeh-tram minder afhankelijk te doen zijn van de Java-leiding, opdat een meer commercieele exploitatie mogelijk zal zijn. Thans moet veel te vaak te lang gewacht worden op beslissingen die op het hoofdkantoor moeten worden genomen. Meer zelfstandigheid is dringend noodig.

Andere leden betwijfelden sterk of meerdere zelfstandigheid wel tot meer commercieele exploitatie zal leiden.

Een der leden drong erop aan de exploitatie van de automobiendiensten in Tapanoeli aan particulieren over te laten, aangezien het particulier initiatief op het oogenblik voldoende is om in de behoeften te voorzien en het bedrijf van het gouvernement alleen in stand kan blijven doordat voor het vervoer hoofdzakelijk van landsgoederen en reizigers veel hoogere tarieven in rekening worden gebracht dan particulieren vragen.

Enkele leden spraken den wensch uit, dat het verleen van vrij vervoer per Staatsspoor in de Vorstenlanden aan ambtenaren der zelfbesturen op een eenvoudiger wijze zal geschieden dan thans het geval is. Een coupon-systeem, zooals bij de N. I. S. voor bedoelde ambtenaren gebruikelijk is, zou veel administratieven omslag voorkomen.

Verscherping van het toezicht in de stationswachtkamers en in de spoorwagens werd noodig geacht. In de 1e en 2e klasse wachtkamers bevindt zich dikwijls een groot aantal personen dat daar niet thuis hoort, zoodat voor de rechthebbenden niet voldoende plaats is, terwijl in de 1e klasse-afdeelingen der treinen vaak 2e klasse-reizigers plaats nemen.

Andere leden merkten op, dat dit laatste wellicht valt toe te schrijven aan het feit, dat de treinen meermalen te vol zijn. Op de trajecten Batavia—Soekaboemi—Bandoeng en Soerabaja—Malang is meermalen een tekort aan zitplaats, vooral op Zaterdag- en Zondagmiddag.

Op de lijn Malang—Bangil staan 3e klasse-passagiers zelfs op het bordes van de wagens. Het zou ten zeerste aanbeveling verdienen, indien de S.S.-dienst in het algemeen meer spoorwagens in de treinen invoegde.

Enkele leden betreurden het, dat de oplossing van het overwegen-vraagstuk te Batavia afhankelijk wordt gesteld van een door de gemeente te betalen bijdrage, welke haar draagkracht verre te boven gaat.

De aandacht der Regeering werd gevestigd op de bespreking in het orgaan van den Spoorbond van 15 Maart en 1 April jl. van de plannen van den hoofdamtenaar Koning betreffende de vorming van personeel voor de buitengewesten. De hier aan het woord zijnde leden verklaarden met de in bedoeld entrefilet gemaakte opmerkingen in te stemmen.

Betreurd werd het optreden van de dienstleiding der S.S. tegen den Spoorbond, waar dit in hoofdzaak gericht was tegen den persoon van den wd. Voorzitter. Een andere wijze van optreden ware in dit geval aangewezen.

Verschillende leden oordeelden een goede verstandhouding met de vak-vereeniging van te groot belang dan dat de relatie zou mogen worden verbroken alleen omdat een bepaald persoon tijdelijk aan het hoofd dier ver- eeniging staat.

Eenige opheldering omtrent dit geval zouden meerdere leden op prijs

Gepleit werd voor afschaffing van de uitkeering der vlijtpremie aan die ambtenaren der S.S., welke geen directen invloed kunnen uitoefenen op de winstgevendheid van het bedrijf.

Post 814. Transportmiddelen ten behoeve van de kolonisatie in Zuid-Sumatra. Een nadere toelichting bij dezen post zou zeer op prijs worden gesteld. Waarom is de post pro memorie opgebracht?

Post 815. Coöp. winkelvereeniging Sumatra-Staatsspoor-personeel. Gaarne zag men ook dezen post nader toegelicht.

Post 817. Spoorverbinding Soerakarta—Djokjakarta. De vraag werd gesteld, waarom een memoriepost is opgebracht, aangezien de lijn toch reeds is overgenomen en in gebruik gesteld.

Post 818. Luchtlijnen. Gaarne zal worden vernomen, wanneer de totstandkoming van de luchtverbinding Batavia—Soerabaja verwacht kan worden en wanneer het luchtverkeer tussehen Java en Deli zal worden opengesteld.

Een der leden drong ook aan op het tot stand brengen van een luchtverbinding tussehen Soerabaja en Makassar.

In verband met de gebleken ongeschiktheid van het vliegveld te Moro Krembangan voor gebruik voor landvliegtuigen werd de vraag gesteld, welke verbeteringen er voor het bedrag van f 400 000 zullen worden aangebracht en of de garantie kan worden gegeven, dat dit vliegveld voortaan ook voor landvliegtuigen bruikbaar zal zijn.

Een der leden zou er de aandacht van de Regeering op willen vestigen dat op de vliegmachines van de K. N. I. L. M. slechts één piloot aanwezig is, terwijl bij de K. L. M. in Nederland met het oog op de veiligheid steeds twee piloten dienst doen.

Post 825. Gratificaties. Met het oog op de mededeeling in het ontwerp van besluit (st. 6, blz. 2), dat zoo noodig uit den post voor andere onvoorziene uitgaven overschrijving kan plaats hebben op de posten 802, 803, 805, 806, 808 tot en met 826, werd gevraagd of het in de bedoeling ligt eventueel op post 825 te doen overschrijven. Dit zou door de hier aan het woord zijnde leden worden afgekeurd.

Dat zoo'n laag bedrag voor gratificatiën is geraamd, had een der leden bevreemd, vooral waar de overeenkomstige post bij andere afdeelingen menigmaal vrij hoog is.

Post 826. Voorschotten. Gewezen werd op het zeer hooge bedrag van f 1½ miljoen aan voorschotten op bezoldiging enz., dat aan rente een bedrag van f 90 000 per jaar vertegenwoordigt.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 810. P. T. T.-dienst. Eenige leden wezen erop, dat de tarieven van den telefoondienst dateeren uit den oorlogstijd en zoowel voor den handel als voor particulieren te zwaar zijn geworden. Niet alleen de tarieven voor interlocale gesprekken, maar ook de gewone abonnementsprijzen werden te hoog geacht, waarom op verlaging werd aangedrongen.

Instemming werd betuigd met de onlangs tot standgekomen verlaging van de posttarieven. Meerdere leden hadden echter gaarne gezien, dat de verlaging op ruimere schaal zou zijn toegepast. Bepaaldelijk werd betreurd dat nog niet tot invoering van een stadstarief is overgegaan. Waar de ontvangsten van den postdienst, zooals ook door den Gouverneur-Generaal in de openingsrede is geconstateerd, een belangrijke stijging vertoonden, ware, naar deze leden meenden, tot verdere verlaging alleszins aanleiding geweest. Moeilijk zal toch kunnen worden volgehouden dat een verlaging van de tarieven een belangrijke vermindering der inkomsten tengevolge zal hebben, daar ervaring bij de S.S. heeft geleerd, dat een verlaging van de tarieven een zoodanig meerder gebruik tengevolge heeft, dat de totale ontvangsten ongeveer gelijk blijven. Kunnen reeds mededeelingen worden gedaan omtrent de sedert kort ingevoerde beperkte tariefsverlaging?

Gaarne zou men, onder overlegging van cijfers, worden ingelicht omtrent den omvang van het brief- en briefkaartenverkeer gedurende de laatste jaren.

Post 811. Dienst der S.S. Naar aanleiding van de passage in de openingsrede, dat de gang van zaken bij de Staatsspoor- en Tramwegen

ook in het afgelopen jaar weder reden tot tevredenheid gaf, merkte een der leden op, dat dit o.m. het gevolg is van het groote suikervervoer en niet van het passagiersvervoer, — dat juist minder gunstige resultaten heeft gehad — en zou hij erop willen wijzen, dat voor het vervoer van suiker, de hoogste coëfficiënt per kubieke meter betaald moet worden.

Gevraagd werd of de Regeering niet bereid is te treden in het voetspoor der particuliere maatschappijen en tariefverlaging in overweging wil nemen.

Naar aanleiding van dit verzoek merkte een ander lid op, dat hij meende te weten, dat de leiding van het S.S.-bedrijf volkomen bereid is verlaging van transporttarieven te overwegen, indien haar op overtuigende gronden de noodzakelijkheid ervan aannemelijk wordt gemaakt.

Kan de Regeering reeds eenige mededeeling doen omtrent de aanvankelijke resultaten der verlaging van de S.S.-tarieven op de trajecten in West-Java?

Naar men meende te weten lag het in de bedoeling dat de Zuid-Sumatra spoorweg normale tarieven zou toepassen, wanneer de stand der rivieren laag is en lagere tarieven bij hoogen waterstand, zulks in verband met de concurrentie van de hekwieters. Vernomen was intusschen, dat juist in den drogen tijd de prijzen worden opgevoerd en in den natten tijd de normale tarieven worden toegepast. Gevraagd werd welke politiek de bedrijfsleiding in dit opzicht volgt en welke die tarieven per ton-kilometer zijn.

Posten 813—815. Inkomsten uit luchtlijnen. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeg- en begraafkosten. Hoewel in de laatste kolom achter deze posten is verwezen naar de Memorie van Toelichting, is in dat stuk niets omtrent beide posten vermeld. Eenige nadere inlichtingen zou op prijs worden gesteld.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 10en Juli 1929.

KERKKAMP
MANDAGIE
SCHMUTZER.
ZUYDERHOFF.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 20.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN ANTWOORD

(ontvangen 30 Juli 1929).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Algemeene opmerkingen.

Met erkentelijkheid is kennisgenomen van de waardeering, welke werd uitgesproken voor de wijze, waarop de begrooting van dit departement is toegelicht en ingericht.

Aan den wensch om bij de personeelstaten, in de begrotingsafdeelingen voorkomende, behalve de schalen der B. B. L. met de nummers, waaronder de verschillende betrekkingen daarin zijn opgenomen, ook nog de nummers der schaalkolommen te vermelden, zal gaarne gehoor worden gegeven.

Ook door de Regeering wordt het betreurd, dat de verschijning der jaarverslagen over 1928 betreffende de onder dit departement ressorteerende diensten en bedrijven door een samenloop van omstandigheden vertraging heeft ondervonden. De thans nog niet verschenen verslagen zijn wel reeds alle goedgekeurd en aan de Landsdrukkerij toegezonden, zoodat zij binnen zeer korten tijd worden gepubliceerd.

Er zullen maatregelen worden getroffen, ten einde een dergelijke vertraging niet meer te doen voorkomen.

Ter weerlegging van de gemaakte opmerking als zouden vrijwel alleen de bedrijven met eenigszins monopolistisch karakter behoorlijke bedrijfsoverschotten opleveren, moge in de eerste plaats worden gewezen op de Bangkatinwinning die zoodanig karakter niet bezit en toch zulke uiterst belangrijke baten voor de schatkist afwerpt. Ook de Landsdrukkerij levert een behoorlijk bedrijfsoverschot.

Tot de bedrijven, welker uitkomsten minder bevredigend zijn, behoren — ongerekend de goud- en zilvermijnen, welker bijzondere positie als bekend mag worden verondersteld — enkel de steenkolenmijnen en dit soort bedrijven maakt thans over de geheele wereld en ongeacht de wijze van exploitatie een moeilijken tijd door.

Een ontwerp-luchtvaart-ordonnantie werd in Juli 1928 bij de Regeering ingediend. Aangezien bleek, dat op grond van art. 91(1) sub *a* der Indische Staatsregeling deze materie bij algemeenen maatregel van bestuur behoort te worden geregeld, was het noodzakelijk het ontwerp geheel om te werken, waaraan de vertraging moet worden toegeschreven. Intusschen heeft een ontwerp A.M.v.B. met daarbij behoorend ontwerp-luchtvaart-ordonnantie eenige maanden geleden reeds het departement van Gouvernementsbedrijven weder verlaten.

Naar aanleiding van de desbetreffende vraag kan de Regeering mededeelen, dat tot dusverre door de mijnbedrijven van de genomen maatregelen tot vermindering van den arbeid onder Poenale Sanctie geen bezwaren zijn ondervonden; de tijd waarover de proef zich uitstrekt is echter nog te kort om reeds bepaalde conclusies te kunnen trekken. Op Banka hadden zich tot en met Mei 1929 3548 man op een vrije werkovereenkomst verbonden. Bij de

Oembilinmijnen werden van 1 Januari tot 30 Juni 1929 524 P.S. contracten ontbonden wegens meer dan 5 jaren dienst. De nieuwe overeenkomst zonder P.S. werd aangegaan door 512 man, 10 keerden terug naar Java en 2 bleven op de ontginning als vrije lieden. Voorloopig is het aantal onwettige verzuimdagen niet hooger dan onder het vroegere P.S. contract.

Bij de Boekit-Asammijnen kwamen op 1 Januari 1929 23 man wegens vijfjarigen dienst in aanmerking voor het sluiten van een vrije werkovereenkomst, waarvan dadelijk door 9 man gebruik werd gemaakt, terwijl de overigen hun op dat tijdstip nog loopende contract wenschten uit te dienen. Na afloop hiervan keerde 1 man naar Java terug, sloten 2 man een vrij contract, 4 man bleven op de onderneming als vrije werklieden, terwijl 7 nog bleven door-dienen onder de P.S. in afwachting van de beëindiging van hun loopend hercontract.

In den verderen loop van het jaar kwamen nog 13 man (waarvan 2 op dat tijdstip gedrost) voor een vrij contract in aanmerking, waarvan 6 gebruik maakten en 5 bleven doorwerken als vrij man.

Sedert eenige jaren wordt reeds op Poelau Laoet geen hercontract onder P. S. gesloten; de blijvers of wel zij, die na een kort verblijf op Java terugkomen, werken door als vrij man. Onder de vijfjarigen liepen dus reeds geen P. S. contracten meer.

Over de resultaten bij de Gouvernements goudontginning verkregen kunnen bij gebreke van gegevens nog geen inlichtingen worden verstrekt.

Bij de thans begonnen proefnemingen met vrije contracten is van een andere basis uitgegaan dan die, waarop die vroegere z.g.n. B.-contracten berustten, waarop de heer Caspersz (Econ. Stat. Berichten Februari 1929) de aandacht vestigde. Afgewacht zal moeten worden of de vroeger onder-vonden bezwaren zullen kunnen worden ontgaan. Met de proefneming van thans is men in zoover nog een stap verder gegaan, dat waar te voren het al of niet doorwerken of laten doorwerken onder P. S. een kwestie van keuze was zoowel van den werkman als van den werkgever, nu na vijfjarigen dienst het opnieuw sluiten van een hercontract onder P. S. geheel is uitgeschakeld.

Met de opvatting van de leden, die de instelling van een enquête onder de koelies naar de vraag of zij al dan niet onder poenale sanctie wenschen te werken, ontraden, omdat men geen zuiveren uitslag daarvan kan verwachten, kan de Regeering zich vereenigen. Naar Haar oordeel zullen de resultaten van de thans genomen proeven moeten worden afgewacht.

In de voorstellen der Motorverkeerscommissie zijn tal van maatregelen opgenomen, welker invoering zonder twijfel zal leiden tot beëindiging van de zoogenaamde „autobus-terreur”. Het komt der Regeering echter ongewenscht voor daarop vooruit te loopen door thans te dien aanzien een partieele centrale regeling in het leven te roepen. De hier bedoelde voorstellen zijn thans in behandeling.

De opmerking omtrent de wenschelijkheid van eenigen vorm van samenwerking tusschen het departement van Gouvernementsbedrijven en den Dienst van het Veiligheidstoezicht betreft klaarblijkelijk meer in het bijzonder den onder het departement ressorteerenden Dienst voor Waterkracht en Electriciteit en wel in verband met de werkzaamheid van dien dienst op het punt van de behandeling der vergunningen voor den aanleg en het gebruik van elektrische sterkstroomleidingen ingevolge de bepalingen van Staatsblad 1890 No. 190, zooals dat sedert is gewijzigd en aangevuld, en van de uitoefening van toezicht op de naleving van deze vergunningen.

Tusschen de beide genoemde diensten bestaat echter reeds sinds eenige jaren een nauwe samenwerking en een voortdurend overleg in verband met het toezicht op elektrische installaties. De in onderling overleg getroffen regeling komt hierop neer, dat het onderzoek ter plaats door de ingenieurs en andere inspecteerende ambtenaren van het Veiligheidstoezicht zich ook uitstrekt tot een onderzoek namens het Hoofd van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit van de elektrische sterkstroomleidingen met bijbehorende inrichtingen, welke zijn aangelegd krachtens eene uit hoofde van bovengenoemde bepalingen verleende electriciteitsvergunning.

Er is geen geval bekend, waarin een elektrische centrale, welke is uitgevoerd volgens plannen welke door den Directeur van Gouvernementsbedrijven waren goedgekeurd, door het Veiligheidstoezicht zou zijn afgekeurd. Wel

hebben zich gevallen voorgedaan, waarbij de uitvoering afweek van de goedgekeurde plannen en waarbij verbetering der inrichtingen noodig bleek.

Zooals in uitzicht was gesteld in de Memorie van Antwoord betreffende de begrooting voor 1928 (Volksraadstukken Zittingsjaar 1927—1928, Ond. I — Afd. VIII: stuk 20, blz. 13), heeft de Directeur van Gouvernementsbedrijven in het begin van 1928 de onderhandelingen met de Semarang-Cheribon Stoomtram Maatschappij inzake een te sluiten exploitatie-contract hervat. Verschillende wijzigingen in de betreffende ontwerp-overeenkomst zijn daarbij voorgesteld. Het antwoord van de Maatschappij hierop, waartrent de Hoofdvertegenwoordiger eenige mededeelingen aan „De Locomotief” heeft gedaan, (zie het desbetreffend artikel in dat blad van 28 Juni jl.), is pas eenigen tijd geleden ingekomen en is thans in overweging.

Wanneer omtrent eene zoodanige overeenkomst overeenstemming wordt verkregen, zal voor het afsluiten daarvan uiteraard de machtiging noodig zijn van den begrootingswetgever, zoodat de Volksraad dan gelegenheid krijgt aan de beslissing mede te werken.

Omtrent een eventueele overname van het telefoonnet der Deli Spoorweg Maatschappij worden voorloopige onderhandelingen gevoerd; wanneer deze tot een voor beide partijen aannemelijk resultaat mochten leiden, zal een gemotiveerd voorstel t. g. t. aan het oordeel van den begrootingswetgever worden onderworpen, zoodat de Volksraad dan gelegenheid krijgt zich terzake uit te spreken.

Ten aanzien van de vraag of het in de bedoeling ligt enkele bedrijven niet in aanmerking te brengen voor toepassing der bedrijvenwet, kan worden medegedeeld, dat inderdaad voorstellen om voor sommige bedrijven een verder strekkende regeling toe te passen bij de Regeering aanhangig werden gemaakt. Indien de nadere overweging dezer voorstellen tot een positief resultaat leidt, zullen de noodige voorstellen aan den Volksraad worden aangeboden.

De vraag door een der leden gesteld of het Gouvernement voor de berekening van de afschrijvingspercentages bij de eigen bedrijven uitgaat van dezelfde grondslagen, die het op dat punt door particuliere bedrijven toegepast wil zien, moet ontkennend worden beantwoord.

Zooals werd medegedeeld in de Memorie van Antwoord betreffende de VIIIste afdeeling der begrooting voor 1926 (Volksraadstukken, zittingsjaar 1925/1926; Onderwerp I — Afd. VIII: stuk 18, blz. 2) worden de jaarlijksche afschrijvingen bij de verschillende Gouvernementsdiensten en voor de verschillende onderdeelen van het bedrijfsbezit naar den getaxeerden levensduur vastgesteld volgens het stelsel, dat ontwikkeld is in de publicaties „De Grondslagen der afschrijving bij de Landsbedrijven” en „De toepassing van de grondslagen der Afschrijving bij de Landsbedrijven”, welke in 1919 ter Landsdrukkerij het licht zagen. De toepassing van dit stelsel brengt mede, dat afschrijvingen bij de Gouvernementsdiensten en bedrijven plaats vinden ook indien het bedrijfsoverschot daarvoor niet toereikend is, eene regeling, welke bij particuliere bedrijven zelden wordt gevolgd.

De vraag van een ander lid hoe de afschrijvingspercentages voor de verschillende landsbedrijven worden bepaald, vindt mede in het bovenstaande beantwoording.

Blijkens van de Maatschappij verkregen inlichtingen zal geen beperking der productie van Tarakan worden toegepast met het oogmerk om overproductie te voorkomen.

Waar het exploratiewerk op de concessie terreinen in de laatste jaren weinig succes heeft gehad, heeft de Maatschappij zich echter wel genoodzaakt gezien tot meerdere spaarzaamheid bij het in productie brengen der beschikbare reserves.

De uitgesproken vrees, dat van productiebeperking een prijsopdriving het gevolg zal zijn, wordt door de Regeering voorshands niet gedeeld; een eventueele beperking der productie van Tarakan-olie, een stookolie, welke in hoofdzaak afzet in het buitenland vindt, zal veeleer gericht zijn op behoud van den wereldmarktprijs. Een regelend optreden met betrekking tot prijsbepaling van aardolieproducten ontmoet, zooals door den Regeeringsgemachtigde voor de IIIe begrootingsafdeeling in de vergadering van den Volksraad van 10 Juli 1928 bij de behandeling der motie

Monod de Froideville werd verklaard (Handelingen Volksraad 1928/'29, pag. 825), in het algemeen zeer veel bezwaren.

Voor zoodanig optreden zijn thans geen redenen aanwezig.

Dat tengevolge van een productiebepanking ook de royalty zal verminderen, is ongetwijfeld juist, maar aangezien de royalty toekomt aan den concessionaris, i.e. de Tarakan Petroleum Mij., ligt het niet op den weg der Regeering daartegen maatregelen te nemen.

Mocht echter bedoeld zijn, dat een vermindering van den prijs het gevolg zal zijn, dan kan daartegen aangevoerd worden, dat zulks toch ook het geval zal zijn bij daling van den marktprijs, waartegen de beperking juist gericht is. Overigens bestaan er voor concessies geen wettelijke bepalingen, op grond waarvan door de Regeering maatregelen genomen kunnen worden om een inkrimping van de productie tegen te gaan. Anders is het met de zgn. 5a overeenkomsten, waarbij in art. 9 al. 1, de Maatschappij zich verplicht de „ontginning met zoodanigen spoed, op zoodanige schaal en met zoodanige hulpmiddelen voort te zetten als redelijkerwijze kan worden gevorderd in verband met den algemeenen handels-toestand en in het bijzonder met den stand der markt van petroleum en aanverwante producten en geheel afgescheiden van het meerdere of mindere voordeel, eventueel voor de Maatschappij uit de ontginning van andere olieterreinen voortvloeiende”.

Op de vraag, hoe het staat met de mogelijkheid van exploitatie der ijzer- en nikkel-ertsen in Celebes en Borneo, wordt medegedeeld, dat zich ten aanzien van dit vraagstuk geen nieuwe gezichtspunten hebben voorgedaan na de in de Memories van Antwoord betreffende de eerste Aanvullende begroting 1928 en de begroting 1929 (Volksraadstukken 2e Gew. Zitting 1927, Onderwerp 70, stuk 3, pag 2/3 en Zitting 1928/1929, Onderwerp 1, stuk 20, pag. 1) gegeven inlichtingen.

Ten aanzien van de door sommige leden uitgesproken wenschelijkheid van Regeeringstoezicht op het geheele verkeerswezen hier te lande, dus ook op de communicatiemiddelen te water, zij medegedeeld, dat zoodanig toezicht op laatstgenoemde verkeersmiddelen reeds bestaat; het is de Dienst van Scheepvaart, welke daarmede belast is. Met betrekking tot het verkeerswezen te land bestaat voor het railverkeer de Dienst van het Toezicht op de spoor- en tramwegen, terwijl de regeling van het Regeeringstoezicht op het wegverkeer thans onderwerp van overweging uitmaakt bij de behandeling van de voorstellen der Commissie voor Motorverkeer.

Wat tenslotte het luchtverkeer betreft, het Regeeringstoezicht hierop berust bij het Bureau Luchtvaart van het departement van Gouvernementsbedrijven, dat daarbij op de waardevolle hulp mag rekenen van de Luchtvaartafdeeling van het Leger en van den Marine Luchtvaartdienst.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 802. Waterkracht en Electriciteit. Het bedrag van f 15 000 sub c vormt een onderdeel van het in stuk 8, blz. 69, voor onderhoud uitgetrokken bedrag f 60 800, terwijl het bedrag van f 20 000 van onderdeel b, blijkens de daarop gegeven toelichting, een raming is van materiele beheersuitgaven (aankoop van benodigdheden voor het centraal electrisch laboratorium en de hydrotechnische afdeeling) en dus niet in de ramingen van stuk 8 voor de bedrijfsuitgaven thuis behoort.

Post 805 a. Opleiding mijnopzichters. Opleiding van candidaat-opzichters in Indië heeft reeds plaats, zoowel op de K. W. S. te Weltevreden als op de M. B. S. te Sawahloento. Van eerstgenoemde inrichting heeft echter slechts één enkele abiturient zich tot de Landsmijnbedrijven aangetrokken gevoeld, zoodat deze zijn aangewezen op aanvulling met candidaten, afkomstig van den opleidingseursus te Sawahloento.

Opleiding in Nederland van candidaat-opzichters heeft sedert jaren niet meer plaats.

Post 805 f. Toelage aan den Regeeringscommissaris bij de Ned. Kol. Petroleum Mij. De benoeming van een Regee-

ringsecommissaris voor de Nederlandsche Koloniale Petroleum Maatschappij is inderdaad een uitvloeisel van de in de desbetreffende vraag bedoelde overeenkomsten, welke werden gesloten ingevolge machtiging verleend bij de Wet van 9 Februari 1928 (Indisch Staatsblad No. 93).

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 801. Personeel van het departement. Ten aanzien van de geopperde onderstelling, dat handhaving van de functie van onderdirecteur naast die van secretaris onnoodig zou zijn, zij, met verwijzing naar het hieromtrent ten vorige jare medegedeelde (zie gedrukten Volksraad Zittingsjaar 1928/1929, Onderwerp I — Afd. VIII: stuk 20, pag. 4), opgemerkt, dat de Regeering nog steeds op het standpunt staat, dat de mogelijkheid dient te blijven bestaan, om zoo noodig, evenals bij andere departementen, elk der beide functies weder te doen vervullen.

Verkoopkantoor Mijnbouwproducten. De kosten van dit kantoor komen, naar den omvang der werkzaamheden voor elk der mijnbedrijven verricht, voor 1/3 ten laste der Bangkatinwinning en voor telkens 1/6 ten laste der Goud- en Zilvermijnen en der drie kolenmijnen.

Post 803. Secretaris verzoeningsraad. Handhaving van dezen memoriepost is noodig, aangezien de Verzoeningsraad voor de Spoor- en tramwegen tot taak heeft het onderzoek van- en uitspreken van een oordeel over arbeidconflicten, benevens het verlenen van tusschenkomst, wanneer een geschil over arbeidsaangelegenheden dreigt te ontstaan of ontstaan is, zoodat in dergelijke gevallen of omstandigheden over een begrootingspost beschikt moet kunnen worden, waarop uitgaven voor den Verzoeningsraad (een eventueele toelage voor den secretaris en kantooronkosten) kunnen worden geboekt. (Zie ook Gedrukten Volksraad, Zittingsjaar 1923/1924, Onderw. I — Afd. VIII: stuk 1, pag. 2 en Zittingsjaar 1927/1928, Onderw. I — Afd. VIII: stuk 5, pag. 36).

Post 804. Postspaarbank. De Postspaarbank vergoedt 2,4% rente 's jaars over maximum f 2 400 per inlegger. Zooals reeds eerder aan den Volksraad werd te kennen gegeven (zie Volksraadstukken Zittingsjaar 1928/29, Onderwerp I — Afd. VIII: stuk 20, blz. 4) kan in verband met den lagen rentestand van hare beleggingswaarden niet tot verhooging der aan de inleggers te vergoeden rente worden overgegaan. Aangezien de Postspaarbank haar inleggers de gelegenheid geeft om door haar tusschenkomst obligaties der N.-I. leeningen aan te koopen en desgewenscht bij haar in administratie te geven, bestaat er geen aanleiding de grens van het rentegevend tegoed hooger te stellen.

Ter evenaangehaalde plaatse werd mede reeds uiteengezet, dat het maken van winst met de Postspaarbank niet wordt beoogd, doch het een eisch van goed beleid is te zorgen dat er jaarlijks behoorlijke overschotten zijn.

Dat deze overschotten te hoog zouden zijn kan niet worden toegegeven.

Of door een hoogere rente de spaarzin zou worden bevorderd, moet worden betwijfeld.

Veeleer zal, zooals ook van andere zijde werd opgemerkt, aanmoediging van den spaarzin — welke intusschen reeds zeer bevredigend vooruitgaande is — bereikt kunnen worden door een sneller werkende administratie, in verband waarmede het bij wijze van proef op 1 September 1928 geopende agentschap der Postspaarbank te Makassar van zeer groot belang is te achten.

Zoo deze proef slaagt — en de vooruitzichten daarop laten zich gunstig aanzien — zal worden overwogen tot reorganisatie van de Postspaarbank over te gaan. Deze maatregel zal althans de eerste jaren extra kosten medebrengen, en dus de bedrijfsoverschotten drukken.

Ter bovenaangehaalde plaatse heeft de Regeering tevens medegedeeld, dat de proefneming met de uitoefening van den Postspaarbankdienst op de Gouvernementspandhuizen in de voormalige residenties Soerabaja, Rembang

en Madoera heeft uitgewezen, dat deze voor spaargelegenheden zeer wel in aanmerking komen.

De bewering, dat de proef is mislukt moet dus op een misverstand berusten.

In hoeverre er aanleiding is om meer proeven in deze richting te nemen maakt nog een punt van overweging uit.

De gelegenheid tot sparen door middel van inhoudingen op tractement is niet tot het personeel van de Postspaarbank beperkt, doch is integendeel zoo ruim mogelijk opengesteld. Niet alleen Gouvernementsambtenaren, militairen en gepensioneerden, doch ook personen in dienst van Zelfbesturen en andere publiekrechtelijke of particuliere lichamen kunnen op deze wijze sparen.

De bezoldiging der z.g.n. „stafemployé's" bij de Postspaarbank volgens schaal C 14 der B.B.L. 1925/28 is niet alleen gebaseerd op den voor die schaal gestelden aanstellingseisch van het bezit van 't einddiploma eener 5-jarige H.B.S. en eenige ervaring, doch ook op den aard van den werkring en de toekomstige bestemming van die functionarissen.

Daarbij is tevens rekening gehouden met de omstandigheid, dat de stafemployé's bij de groote particuliere bankinstellingen hier te lande als regel ook „importkrachten" zijn, aan wie minstens dezelfde eischen worden gesteld en die hetzij in Europa reeds ervaring hebben opgedaan, hetzij in Indië die ervaring nog zullen hebben op te doen.

Zal men dus voor de Postspaarbank over soortgelijke krachten willen beschikken, dan zullen voor hen geëigende dienstvoorwaarden moeten worden aangeboden.

De op blz. 41 van de Memorie van Toelichting bedoelde meerdere uitgaven, welke in vergelijking met de raming voor 1929 wegens personeel en voor den post „Onderhoud, verzekering enz. van de lokalen" noodig zullen zijn, worden, evenals de andere uitgaven, welke ten behoeve van de Postspaarbank uit de begrootingsfondsen ten laste van Hoofdstuk II der VIIIe Afdeeling worden gekweten door de genoemde instelling terugbetaald (vgl. post 801 van Hoofdstuk IV, Middelen in Indië, stuk 4, blz. 35 van de begrooting voor 1930).

Voor een goede propaganda kan niet worden volstaan met het geven van de noodige aanwijzingen en inlichtingen in de spaarbankboekjes en op enkele zich daartoe leenende formulieren. Door adverteeren o.a. in den Volksalmanak, den Almanak Tani, enkele publicaties van de Volkslectuur en landbouwtijdschriften, zoomede door verspreiding van propagandaplatten, wordt met succes belangstelling voor het sparen gewekt. Een bedrag van f 6 000 dat sinds jaren voor dit doel op de begrooting is uitgetrokken is niet te hoog gebleken.

De afsluiting van de rekeningen der inleggers per 31 December van elk jaar welke noodig is in verband met de vereischte contrôle en de bijschrijving der aan de inleggers toekomende rente brengt uiteraard tegen het einde van elk kalenderjaar een belangrijke hoeveelheid extra werk met zich mede.

Terwijl er steeds naar gestreefd wordt dit werk zooveel mogelijk binnen de gewone kantooruren te doen uitvoeren, is het met het oog op het aantal telmachines, dat slechts berekend is op het gewone dagelijksche werk, noodig voor de vereischte vlotte afwerking der evenbedoelde contrôle de machines ook buiten de kantooruren te doen gebruiken, waarvoor dan door enkelen van het personeel moet worden overgewerkt.

De om de 5 jaren uit te voeren extra contrôle op de zgn. „slapende rekeningen", waarbij de machinale tellingen ook niet kunnen worden gemist, deed in dit jaar het extra werk nog toenemen. Hierdoor moest op een Zondag een deel van het personeel in twee ploegen opkomen, terwijl later nog eenmaal 3 man en eenmaal 2 man op een Zondag hebben moeten overwerken.

Met bijzondere wenschen van het personeel ten aanzien van overwerk wordt steeds zooveel mogelijk rekening gehouden.

Post 806. Waterkracht en Electriciteit Ter nadere toelichting van de in stuk 2 op blz. 10, 12 en 14 voorkomende becijferingen moge dienen, dat deze verband houden met de bedragen van f 100 000 en f 60 000, welke blijkens het voorkomende aan het slot van de op blz. 11 en

13 opgenomen noot 4, als aandeel in de beheersuitgaven onderscheidenlijk ten laste van de kapitaals- en bedrijfsuitgaven zijn gebracht.

De raming der beheeruitgaven is dus met *f* 160 000 verminderd, welke vermindering naar verhouding van de voor bezoldigingen, standplaatstoelagen en verder beheersuitgaven geraamde bedragen, over die onderdeelen is verdeeld. De bedragen *f* 112 700, *f* 6 800 en *f* 40 500, welke op blz. 10 en 12 zijn te vinden, geven, tesaam gevoegd, de vorenbedoelde som van *f* 160 000.

De op gemelde posten der beheersuitgaven in mindering gebrachte sommen zijn toegevoegd aan de corresponderende posten der bedrijfs- en kapitaalsuitgaven, gesplitst naar rato van het ten laste van elk dier uitgaven te brengen aandeel.

Ter verduidelijking van de derde alinea der toelichting van onderdeel c, kapitaalsuitgaven (stuk 5, bldz. 43) kan worden meegedeeld, dat de overboekingspost van de beheers- naar de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven in 1929 onder laatstbedoelde uitgaven in totaal werd uitgetrokken en niet over de verschillende onderdeelen (bezoldigingen, standplaatstoelagen en verdere uitgaven) werd verdeeld.

Deze omstandigheid brengt mede dat, hoewel het aandeel der kapitaalsuitgaven in de kosten van de beheerstaak voor 1930 op *f* 100 000 wordt geraamd, tegen *f* 80 000 voor 1929, bij de raming der onder die uitgaven gebrachte bezoldigingen, uit dien hoofde met slechts *f* 70 400 rekening is gehouden, of met *f* 9 600 minder dan voor 1929.

De bedragen van *f* 3 000, *f* 2 000 en *f* 2 000 uitgetrokken respectievelijk voor verlofsbezoldigingen enz., overtochtskosten en reis- en verblijfkosten betreffen alleen het bedrijfspersoneel en behoeven dus niet te dienen voor het beheerspersoneel. Zij zijn naar verhouding niet lager dan die voor dezelfde posten bij de andere bedrijven uitgetrokken. De raming heeft plaats gehad aan de hand van de uitkomsten van voorafgaande jaren.

De inkrimping der formatie met 1 ingenieur 1e klasse en uitbreiding met 1 ingenieur 2e klasse heeft plaats gevonden om de begroting in overeenstemming te doen zijn met den toestand, die in 1930 is te verwachten.

De werken in aanleg in Zuid-Sumatra, waarvoor bij onderdeel c van de uitgaven in Indië een bedrag van *f* 375 000 is uitgetrokken, zijn in stuk 8 (blz. 72) nader omschreven, naar welk stuk in stuk 2 op blz. 15, onder noot 8 betreffende de „verdere kapitaalsuitgaven” dan ook is verwezen. Het zijn de overbrengingsleiding Tes—Tjoeroep—Kepahiang—Benkoelen en die van Lahat naar Pagaralam met bijbehorende onderstations.

Ten aanzien van het onderzoek dat is ingesteld naar de mogelijkheid, om het meer Mendjer te benutten als seizoen- en dagaccumulatieservoir voor een in het belang van de verdere energievoorziening van Midden-Java aan de Kali Serajoe eventueel te stichten waterkrachtwerk, kan worden medegedeeld, dat de bedoeling heeft voorgezet om na te gaan of een belangrijke verlaging van den waterstand van het meer, dat van vulcanischen oorsprong is, geen nadeelige gevolgen zou medebrengen voor de samenstelling van het water.

Medio Juni werd door aftapping een waterstand bereikt, die ruim 9 meter lager was dan de oorspronkelijke meerstand. Toen werden de gasopborrelingen, die ook in den natuurlijke toestand van tijd tot tijd voorkomen, sterker en veelvuldiger en langs de oevers ontstond een eenigszins verhoogde fumarolenwerking.

Het staat nog niet vast, of deze verschijnselen een gevolg zijn van de verkregen verlaging van het meerpeil dan wel van eene toevallig daarmee samenvallende verhooging der vulkanische werking, waarvoor ook eenige andere aanwijzingen bestaan. Om dit uit te maken, dient de nu bereikte laagste waterstand nog eenigen tijd te worden gehandhaafd.

Bij de regelmatig verrichte analyses van de samenstelling van het meerwater bleek deze tot nu toe vrijwel onveranderd te zijn en er werden geen eigenschappen gevonden, die voor de waterbouwkundige of mechanische onderdeelen van een krachtwerk in meer dan normale mate schadelijk zouden kunnen zijn.

Zoowel voor de landsdiensten als voor particulieren geldt bij het vaststellen der tarieven het beginsel, dat elk voor zich zijn deel van het in het

bedrijf gestoken kapitaal rendabel dient te maken. Indien dus een landsdienst en een particulier, wat de te zijnen behoeve gemaakte kapitaals- en andere exploitatiekosten betreft, onder overeenkomstige omstandigheden verkeeren, is er geen aanleiding om aan den één een hooger tarief te berekenen dan aan den ander. Een uitzondering op genoemden regel heeft men inder tijd, als gevolg van de toen heerschende bijzondere omstandigheden, bij het afsluiten van het stroomleveringscontract met de Nederlandsch-Indische Gasmatschappij moeten aanvaarden, waardoor genoemde maatschappij thans nog een tarief betaalt, dat in verhouding tot de ten hare laste te stellen kosten van het bedrijfsonderdeel West-Priangan-Batavia te laag is.

Aangezien de uitbreidingen der waterkrachtwerken steeds hand aan hand gaan met een gestadige toename der electriciteitsbehoeften en niet tot vergroting van het opwekkings- en overbrengingssysteem wordt overgegaan, alvorens de zekerheid bestaat, dat de daaraan verbonden meerdere exploitatiekosten worden goed gemaakt door de te verwachten hoogere inkomsten uit den stroomverkoop, wordt de rentabiliteit van het bedrijf over het algemeen niet — en voor het geval dit bij uitzondering wel geschiedt, dan toch slechts in geringe mate en zeer tijdelijk —, in ongunstigen zin door de uitbreidingen beïnvloed.

Op de vraag of reeds in voldoende mate contracten voor stroomlevering werden afgesloten, kan worden geantwoord, dat voor het bestaande afzetgebied de met het Gebeo en de N. I. G. M. gesloten overeenkomsten geldig zijn, terwijl voor de binnenkort te openen nieuwe gebieden, n.l. dat van Bantam en op Zuid-Sumatra — waarvoor op de suppletoire begroting voor 1929 gelden zijn toegestaan en ook in de onderhavige ontwerp hoofdbegroting voor 1930 een post is opgebracht — dergelijke contracten zullen worden gesloten. Ten aanzien van de werken voor deze nieuwe gebieden geldt weer, dat niet met den aanleg zal worden begonnen, voordat zekerheid bestaat, dat een voldoende rentabiliteit zal worden bereikt en daarvoor eene garantie in de met de betrokken distributie-maatschappijen af te sluiten overeenkomsten zal zijn vastgelegd.

De beslissing der Regeering inzake de kwestie van stroomlevering door fabrieken ten behoeve van personeelswoningen kan binnenkort worden tegemoet gezien; thans kan hieromtrent nog geen nadere mededeeling worden gedaan. Opgemerkt wordt, dat concessionarissen, als in de vraag bedoeld, niet bevoegd zijn stroomlevering van deze soort te beletten, doch dat de Overheid zulks, op gronden aan het algemeen belang ontleend, in daarvoor in aanmerking komende gevallen zal kunnen doen volgens de Haar toekomstige wettelijke bevoegdheden.

Op de vraag of in de toekomst kan worden verwacht, dat het stroomleveringsbedrijf in West-Java een redelijke winst zal gaan opleveren, deelt de Regeering mede dat de vooruitzichten van dit bedrijf gunstig zijn. Zoowel het afzetgebied als de afzet van electriciteit in reeds aangesloten streken breidt zich regelmatig uit.

De Regeering sluit zich aan bij hetgeen van andere zijde werd opgemerkt, n.l. dat de Dienst voor Waterkracht en Electriciteit er niet in de eerste plaats op uit moet zijn om winst te maken. Het hoofddoel van het stroomleveringsbedrijf is een goede en goedkope electriciteitsvoorziening.

Hieruit mag evenwel nog niet worden afgeleid, dat, in verband met de gunstige verwachtingen, binnen korten tijd een verlaging van de tarieven aan de orde kan komen. In de eerste plaats toch zal een bedrijfsoverschot, dat uitgaat boven een percentage van 6% van het vastgelegde kapitaal, moeten worden aangewend tot ruimere afschrijvingen, welke thans, hoewel theoretisch juist, practisch aan den lagen kant zijn.

Naar aanleiding van den uitgesproken wensch, dat bij het uitoefenen van toezicht op de Solosche Electriciteit Maatschappij meer aandacht ware te schenken aan de belangen der verbruikers, door wie herhaaldelijk geklaagd zou worden over geringe lichtsterkte, wordt er op gewezen, dat het toezicht op de naleving der vergunningsvoorwaarden, met name ten aanzien van de geleverde spanning, krachtens de vergunningsvoorwaarden in het Gouvernement Soerakarta, is opgedragen aan de hoofden van plaatselijk bestuur, tot welke ambtenaren de bedoelde klachten derhalve zouden moeten worden gericht. Inmiddels werd deze aangelegenheid onder de aandacht van de betrokken autoriteiten gebracht.

Post 807. Personeel van den dienst van het Toezicht op de Spoor- en tramwegen. Het was de Regeering aangenaam te kunnen tegemoetkomen aan de ter zake door den Volksraad uitgesproken wenschen.

Opgemerkt moet echter worden, dat daardoor meer personeel wordt vereischt en daaruit hogere kosten voortvloeien dan de Regeering strikt noodig oordeelde.

Wanneer nader wordt aangeduid welke weg bedoeld wordt, die als zeer gevaarlijk wordt gekenschetst en waar de plaatsing van waarschuwingsborden niet geholpen heeft, zal aan het Hoofd van den Dienst van het Toezicht op de Spoor- en tramwegen worden opgedragen terzake een nauwkeurig onderzoek in te stellen en na te gaan, of het mogelijk en noodig is maatregelen ter verbetering van den bestaanden toestand te treffen. Er zijn nabij Wonosobo in de baan der Serajoedal Stoomtram Maatschappij een drietal wegkruisingen, waarop de vraag betrekking zou kunnen hebben.

Op een dezer kruisingen (bij km. 117 + 161) is op 28 October 1928 een auto aangereden (zonder dat persoonlijke ongelukken daarvan het gevolg waren); uit het daaromtrent ingestelde onderzoek is gebleken, dat de schuld voor dit ongeval te wijten was aan onoplettendheid van den autobestuurder, die de auto wegens regen geheel gesloten had en daardoor den trein te laat zag en ook het tijdig gegeven lange fluitsein niet gehoord had.

Post 809. Landsdrukkerij. Naar aanleiding van de door eenige leden onder Post 809 Landsdrukkerij gemaakte opmerking dat het niet juist wordt geacht, dat de Landsdrukkerij aan particuliere bedrijven concurrentie aandoet, waarbij er op wordt gewezen, dat het jaarverslag der vereeniging Mohammadjah over 1928 — ten rechte 1927 — ter Landsdrukkerij is gedrukt, wordt medegedeeld, dat de kosten van het zetten, drukken en binden van jaarverslagen van instellingen van liefdadigheid en van openbaar nut — waartoe genoemde vereeniging wordt geacht te behooren — niet ten laste van dat bedrijf komen, doch worden verrekend met het departement van Gouvernementsbedrijven, waartoe onder post 802 Verdere uitgaven van het Departement, onderdeel d een bedrag van f 2 000 is uitgetrokken.

Deze post is een uitvloeisel van het bepaalde bij artikel 6 (1) van de regeling van het bedrijf der Landsdrukkerij (Staatsblad 1919 No. 753), waarbij aan den Directeur van Gouvernementsbedrijven de bevoegdheid is verleend om aan bovenomschreven instellingen, die rechtspersoonlijkheid bezitten, vergunning te verlenen om hare jaarverslagen tegen betaling van het benodigde papier, tot een door haar aan te geven aantal exemplaren ter Landsdrukkerij te doen drukken. Voorts wordt ingevolge bedoelde bepaling de prijs van het zetten, drukken en binden dier verslagen door genoemd bedrijf met het departement van Gouvernementsbedrijven verrekend.

De onderwerpelijke regeling heeft geen andere strekking dan bedoelde instellingen in hunne uitgaven wegens het publiceeren van hunne jaarverslagen eenigszins tegemoet te komen.

Aan de vereeniging „Mohammadjah” werd reeds vroeger, en wel bij het verschijnen van haar verslag in 1926, eene tegemoetkoming als hier bedoeld verleend.

De late verschijning in dit jaar (4 Juni jl.) van het register op het Staatsblad 1928 moet voor een deel worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat sommige Staatsbladen van bijzonder grooten omvang (vgl. de nummers 530 en 536) eerst in de maanden Januari en Februari jl. in druk konden verschijnen en daarop de voltooiing van het register moest wachten.

Anderdeels kon met het drukken en de aflevering van het register door de Landsdrukkerij niet die spoed worden betracht als wenschelijk ware geweest, doordat deze werkzaamheden — tengevolge van bovenbedoelde vertraging — samenvielen met de groote drukte in verband met het drukken van de landsbegrootingen.

Het register op de Bijbladen kon dit jaar eerst einde Maart jl. naar de Landsdrukkerij worden gezonden, terwijl de aflevering daarvan door dezelfde omstandigheden als bovenvermeld eerst op 1 Mei jl. kon plaats hebben.

Voor een voortaan tijdiger verschijnen van beide registers zal zooveel mogelijk zorg worden gedragen.

De toelichting op blz. 25 der Financiële Nota bij de op de vorige bladzijde vermelde verwachting omtrent het overschot ad f 30 000 op den buitengewonen dienst voor de Landsdrukkerij berust op een vergissing.

De toelichting zou moeten luiden: „Landsdrukkerij. Het verwachte „overschot houdt verband met de omstandigheid, dat de plaats gehad hebbende bestelling van Arabische letters in het zg. Beyrouth-karakter, waarvoor een bedrag van f 40 000 is uitgetrokken, in 1929 nog niet zal kunnen worden uitgevoerd. Hiertegenover staat dat voor onafgedane eischen van vorige jaren vermoedelijk op een bedrag van rond f 10 000 zal moeten worden gerekend.”

Post 810. Dienst van den Mijnbouw. Met verwijzing naar hetgeen in de Memorie van Antwoord betreffende de 1e Aanvullingsbegroting 1929 werd opgemerkt omtrent de voorloopige voorziening, welke is getroffen ten aanzien van de leiding van den dienst van den Mijnbouw (zie Gedruken Volksraad, Zittingsjaar 1928/1929, Onderw. 75 — Afd. VIII: stuk 4, pag. 2) zij medegedeeld, dat de getroffen maatregel noch een reorganisatie van dien dienst, noch de instelling van een departement van Mijnwezen beoogt, doch — als een van voorbereidenden aard — geheel op zich zelf staat.

Het verschil dat een der leden meende op te merken in de, in de Memorie van Toelichting, opgegeven aantallen voor uitbreiding van het middelbaar technisch personeel van den dienst van den Mijnbouw, berust op een misverstand.

Ter wegneming daarvan, zij er de aandacht op gevestigd dat de uitbreiding met 85 waarvan in de 6e alinea op blz. 45 sprake is uitsluitend het volgens schaal B 12 bezoldigde personeel betreft.

Van de daaronder genoemde specificatie van in organieke functies opgenomen tijdelijk personeel, in totaal 76 plaatsen, zijn er echter 26 (ad d en e) bezoldigd volgens schaal B 5, kolommen III en IV der B. B. L. 1925/28, zoodat daarvan dus slechts 50 plaatsen het B 12 personeel betreffen.

Op blz. 46 van de toelichting wordt evenwel nog de uitbreiding van laatstgenoemd personeel met 35 plaatsen vermeld.

De totale uitbreiding van het B 12 personeel bedraagt dus $50 + 35 = 85$ plaatsen, hetgeen in overeenstemming is met bovenbedoelde mededeeling op blz. 45 van de Memorie van Toelichting.

In antwoord op de vraag betreffende de op blz. 47 van de Memorie van Toelichting vermelde personeelsuitgaven moge worden medegedeeld, dat het totaal aantal plaatsen voor het administratief personeel van het Hoofdkantoor van den Dienst van den Mijnbouw en de daaronder ressorteerende diensten, waarop de mededeeling in de 1ste zinsnede doelt, inderdaad niet is uitgebreid.

De in de vraag bedoelde vermeerderingen en verminderingen betreffen evenwel de bezoldigingen van het geheele bij genoemd kantoor en de diensten geplaatste technisch en administratief personeel welke bezoldigingen, behalve door uitbreiding van het technisch personeel, ook wijziging hebben ondergaan door mutaties (w.o. overplaatsingen van en naar andere diensten en bedrijven), periodieke weddeverhoogingen en wijziging van de voor personeelsmutaties afgetrokken bedragen.

Duidelijker ware het geweest, indien tusschen het vermelde in de 1e en volgende zinsneden op blz. 47 een scherper afscheiding was gemaakt.

Het nemen van bijzondere maatregelen voor landsdienaren, aan wier gestel het door hen bekleede ambt bijzonder zware eischen stelt, zooals aan de mantri-opnemers van den Dienst van den Mijnbouw, heeft reeds geruimen tijd de aandacht der Regeering.

Ten einde een bijzondere regeling als hier bedoeld mogelijk te maken, is de bepaling in artikel 22 (3) van het Indisch Burgerlijk Pensioenreglement in het leven geroepen (Staatsblad 1927 No. 523).

Op welke betrekkingen bedoelde bepaling van toepassing moet worden geacht, is een aangelegenheid waaromtrent door de Regeering nog geen beslissing is genomen.

Opgemerkt zij nog dat de vergelijking met de Indische artsen op een misverstand berust.

Deze zijn weliswaar bij Staatsblad 1926 No. 556, hoewel eene A-betrek-

king bekleedende, geklassificeerd in de pensioensgroep B, zoodat zij in het genot worden gesteld van normaal pensioen na 25 in plaats van na 30 jaren dienst, maar deze klassificatie houdt geenerlei verband met de factor „meerdere slijtage”.

Goud- en Zilvermijnen. Het is niet duidelijk waarom het bedrijf te Tambang Sawah al dadelijk stopgezet zou moeten worden, zoolang hiermede overschotten worden verkregen, welke in het afgelopen jaar nog rond f 574 000 bedroegen zonder eenige kapitaalsuitbreiding. Ten deze moge nog worden verwezen naar de Memorie van Antwoord betreffende de begroting voor 1929 (Volksraadstukken zittingsjaar 1928/29, Ond. I — Afd. VIII: stuk 20, blz. 7/8).

Voor de beantwoording van de vraag, of na stopzetting van het bedrijf der Goud- en Zilvermijnen de exploitatie van het waterkrachtwerk Tais nog loonend zal zijn, moge worden volstaan met te verwijzen naar de plannen om de vrijkomende energie van dit waterkrachtwerk aan de algemeene stroomvoorziening in de betrokken landstreek ten nutte te maken. Ter uitvoering van deze plannen zijn op de 1e aanvullende begroting voor 1929 de noodige fondsen uitgetrokken (Volksraadstukken zitting 1928/29, Onderwerp 75 — Afd. VIII: stuk 2, blz. 1/2).

De liquidatie-waarde van het mijnbedrijf is moeilijk vast te stellen, doch zal — zooals bij al dergelijke bedrijven — in verband met de afgelegen ligging gering zijn. Door die afgelegen ligging zijn de gebouwen in het algemeen de afbraak niet meer waard, terwijl de opbrengst van machinerieën door hoge vervoerskosten en kosten van demontage en latere montage elders, sterk gedrukt worden.

Tinwinning. De vraag van een der leden of de resultaten met den ten vorigen jare tot een bedrag van 2½ miljoen gulden gedanen aankoop ter verzekering van den goeden gang van zaken bij het bedrijf der Bankatinwinning overeenkomstig de verwachtingen zijn geweest, wordt t. a. v. den gunstigen invloed op het bedrijf bevestigend beantwoord.

Het werk met de overgenomen baggermolens is zonder eenige onderbreking voortgezet; in 1928 werd door deze machinerieën 20 570 picol tin gemaakt. Tot en met Juni werden in 1929 15 466 picol verkregen.

Inmiddels zijn van de zijde van den aannemer tegen de ontginningscontracten in verband met de thans door hem opgedane ervaring, financiële bezwaren ingebracht, welke aanleiding hebben gegeven om te overwegen in hoeverre aan die bezwaren kan worden tegemoet gekomen zonder daarbij het bedrijfsbelang te schaden.

De gemaakte gevolgtrekking, dat eigen exploitatie duurder zou zijn dan door aannemers, zulks op grond van het feit dat de kostprijs in totaal op f 60 is gesteld, terwijl voor den kostprijs van het tin, welke betaald wordt aan de aannemers het vorig jaar f 40 tot f 45 was opgegeven, is niet juist. Onder die f 60 zijn namelijk nog andere kosten begrepen, waaronder de algemeene kosten, en die voor smelting, werving, vervoer en verkoop.

Verder is de kostprijs afhankelijk van de tinrijkheid van het betrokken terrein en de gesteldheid van de afzetting, zoodat uit een vergelijking van den gemiddelden kostprijs van het tin op Bangka met den inleveringsprijs van enkele terreinen in het geheel geen conclusies kunnen worden getrokken.

Naar aanleiding van de gevraagde inlichtingen omtrent de meermalen geuite bewering, als zou de Bangkatinwinning nog slechts in beperkte mate — naar men dacht ongeveer 10 jaar — tin kunnen produceeren kan worden medegedeeld, dat deze bewering wordt weersproken door de feiten. Blijkens het jaarlijks van dat bedrijf gepubliceerde verslag toch, neemt de ertsreserve in de laatste jaren — niettegenstaande daaruit door ontginning geregeld geput wordt — niet af, doordat steeds weer nieuwe tinerts houdende terreinen worden aangetroffen.

Die reserve alleen is reeds voldoende voor vijftien jaren werken op den tegenwoordigen voet; zoolang er nog nieuwe terreinen worden gevonden is er van een uitgeput raken van Bangka nog geen sprake. In tegenstelling met de geuite bewering mag dus worden verwacht, dat de exploitatie nog zeer geruimen tijd zal duren.

Het is niet juist dat alleen ertslagen met een hooger gehalte zijn ontgonnen; de gemiddelde ertsrijkdom der ontgonnen terreinen ligt zelfs iets beneden dien van de ertsreserve. Dit is een gevolg van het medeontginnen van gedeelten — meestal aan de valleiranden gelegen —, welke volgens de boorresultaten niet ontginbaar zijn en dus niet in de reserve zijn opgenomen, doch waarin tijdens de ontginning nog uitloopers der ertsafzetting blijken aanwezig te zijn.

De opmerking van de leden, die erop wezen, dat uit het artikel van Prof. Caron in de Ingenieur over „waschverliezen bij alluviale tinbedrijven” het tegendeel blijkt van hetgeen de Directeur van Gouvernementsbedrijven het vorig jaar had betoogd, nl. dat die verliezen geheel normaal waren, moet op een misvatting berusten.

In de Memorie van Antwoord op het Afdeelvingsverslag omtrent de le Aanvullende begrooting voor 1929 (Volksraadstukken Zitting 1928/29, Onderwerp 75, Afd. VIII, stuk 4, blz. 2) is medegedeeld, dat het waschverlies, in een enkel geval door chemische analyse bepaald, zeker niet als maatstaf kon worden aanvaard voor de geheele Bangkokwinning. Hoe men kan meenen, dat daarmee betoogd is, dat die verliezen geheel normaal waren, is niet duidelijk, evenmin hoe uit het aangehaald artikel van Prof. Caron het tegendeel zou blijken.

Het ten vorigen jare in de Memorie van Antwoord — (Ond. 75 — Afd. VIII, st. 4, p. 2) vermelde onderzoek, dat uiteraard voor het groot aantal mijnen zeer tijdroovend is, is nog in gang. De tot nog toe verkregen resultaten wijzen op een lager verliescijfer dan in het artikel van prof. Caron wordt aangenomen, doch voor een einduitspraak is het aantal proeven nog te gering.

Blijkens het Afdeelvingsverslag betreffende Afdeeling II (Justitie) van de begrooting voor 1930 (blz. 15) heeft onder verwijzing naar het hoofdartikel in het Nieuws van den Dag van 18 Juni een der leden nadere inlichtingen verzocht betreffende de misstanden, welke volgens dat artikel zouden bestaan bij de behandeling van de zg. vrije arbeiders bij de Bangkokwinning.

In de Memorie van Antwoord betreffende genoemde begrotingsafdeeling heeft de Regeering op bl. 19 reeds medegedeeld, dat terzake inlichtingen zullen worden gevraagd. Daartoe is aan den Inspecteur van den Arbeid te Palembang opgedragen ter zake een onderzoek in te stellen. Zoodra het resultaat daarvan bekend is, zal de Volksraad hieromtrent worden ingelicht.

Op de vraag of het billijk is aan immigranten, die bereids een of meerdere jaren als koelie hebben gewerkt, kosteloos een voorloopige toelatingskaart uit te reiken, moet het antwoord luiden, dat hiertoe voor arbeiders, die het bedrijf verlaten, geen aanleiding bestaat. Na driejarigen arbeid bij de Tinwinning wordt recht verkregen op een toelatingskaart tegen betaling van slechts f 1.50; dit bedrag wordt voor rekening van de Tinwinning genomen wanneer de arbeiders na expiratie van het oude contract een nieuwe vrije arbeidsovereenkomst aangaan.

Een en ander beteekent reeds een belangrijke tegemoetkoming en er bestaat geen aanleiding om verder te gaan.

Het is der Regeering niet duidelijk met welke bedoeling eenige leden in overweging gaven een proef te nemen met de vervanging van de Chineesche mijnhoofden door Europeesch personeel.

Dat die vervanging overigens niet mogelijk zou zijn, is reeds uiteengezet door den Regeeringsgemachtigde voor de VIIIste begrotingsafdeeling bij de mondelinge behandeling van de begrooting voor 1928 (Handelingen van den Volksraad vergadering van 26 Juli 1927, blz. 1277).

Ter inlichting van een der leden, wien het opgevallen was, dat uit de begrooting van het tinbedrijf niet blijkt dat de exploitatie gedeeltelijk ingevolge aannemingscontract geschiedt, wordt medegedeeld, dat van oudsher de winning van tin door Chineesche aannemers geschiedt. Jaarlijks wordt een werkplan voor iedere te bewerken groeve opgemaakt en de aannemingsom vastgesteld. In die aanneming is begrepen het graafwerk in de groeven inclusief voeding en verzorging van de arbeiders, de wassing van het erts en het transport daarvan naar de smelterijen. Het Gouvernement zorgt voor de aanwerving der arbeiders, de aanschaffing van machines, waarvan de be-

dieningskosten in de groeve in het werkplan zijn begrepen, en verder voor uitsmelting van het tin, het verder vervoer en den verkoop.

De bediening van en het toezicht op ingewikkelde machinerieën w.o. elektrische centrales, alsook de distributie van elektrische energie geschiedt in eigen beheer. Toen tot werken met eveneens ingewikkelde baggermolens werd overgegaan, kon voor dat deel van Chineesche aannemers geen gebruik meer worden gemaakt, doch werden daartoe overeenkomsten gesloten met Europeesche aannemers. Twee terreinen werden bewerkt door een aannemer met eigen materieel (in 1928 ook overgenomen), een terrein met een aannemer met Gouvernements materieel, terwijl een molen geheel in eigen beheer werd geëxploiteerd.

De resultaten van de diverse soorten ontginningen worden in de jaarverslagen van het bedrijf gepubliceerd.

Van het gedurende het bedrijfsjaar 1928/1929 geproduceerde tin werd 70% verkregen uit groote mijnen met Chineesche aannemers, 13% uit kleine mijnen, bijna 10% met baggermolens, 2% uit mijnen met inheemsche werkrachten en de rest uit nabewerking van tinslakken en afval.

Naar aanleiding van de blijkens het Afdeelvingsverslag betreffende de IIe afdeling der ontwerp-begroting voor 1930 (blz. 15) door eenige leden gestelde vraag met betrekking tot het verslag der arbeidsinspectie voor de buitengewesten over 1927, moge hier worden medegedeeld, dat omtrent de resultaten, welke werden bereikt met de op Bangka genomen proef met de tewerkstelling van Javanen nog geen eindoordeel kan worden uitgesproken.

De arbeidsprestatie der Javanen blijft, hoewel verbeterende, nog belangrijk lager dan die van Chineezen; daartegenover staat, dat de algemeene wervingskosten lager zijn, waardoor de kosten van het grondverzet niet in dezelfde mate ongunstiger zijn.

In overweging is thans ook met vrije Javaansche arbeiders een mijn in bewerking te nemen.

Oembilinmijnen. Van een studie-opdracht aan het Hoofd der Oembilinmijnen naar de Vereenigde Staten wordt in verband met de geheel andere omstandigheden waaronder en de geheel andere soort van werkrachten waarmede daar wordt gewerkt voor de reorganisatie der Indische kolenbedrijven weinig resultaat verwacht.

Het verschil tusschen de geraamde productie der Oembilinmijnen ad 500 000 ton en de raming der door de S. S. S. af te voeren hoeveelheid kool wordt gevormd door de 50 000 ton welke laatstgenoemd bedrijf voor eigen gebruik zal noodig hebben, welke hoeveelheid aan de mijn zelf wordt afgenomen.

Het antwoord op de vraag of de prijs voor het vervoer der Oembilinkolen op het traject Sawahloento—Emmahaven ad f 3,20 per ton niet te hoog is, hangt af van het standpunt waarop men zich stelt.

Van een spoorwegstandpunt beschouwd, is die prijs eerder te laag te achten.

De beantwoording der vraag of door die vervoersprijs de bedrijfsresultaten der Oembilinmijnen niet gedrukt worden ten bate van den spoorweg wordt van het standpunt der Oembilinmijnen beheerscht door de vraag of het vervoer der kolen van Sawahloento naar Emmahaven op andere wijze goedkooper zou kunnen geschieden.

Waar echter een Staatsspoorweg bestaat is voor het Gouvernement van den aanleg van een afzonderlijke vervoersinrichting voor de Oembilinkolen geen voordeel te verwachten.

Bij de bepaling van de basis, waarop de vrachtprijs wordt vastgesteld, is getracht rekening te houden met deze omstandigheid n.l. dat èn spoorweg èn Oembilinbedrijf landsondernemingen zijn, welker belangen in elkaar grijpen.

In verband daarmede is bij berekening van den prijs voor de aan de S. S. S. geleverde kolen, zoowel als voor de vracht der door den spoorweg vervoerde kolen, uitgegaan van de directe zelfkosten vermeerderd met een aandeel in het wederzijdsch bedrijfsoverschot.

Naar aanleiding van de door een der leden uit de begrotingcijfers getrokken conclusie dat de bij de Oembilinmijnen ingevoerde mechanisatie zeer geringe besparing heeft opgeleverd, zij medegedeeld, dat het hoofddoel

dier mechanisatie niet is besparing op productiekosten, doch dat daarmee veeleer beoogd wordt het bedrijf in mindere mate afhankelijk te maken van de behoefte aan werkkrachten, waarvan de werving zooals bekend steeds beneden het benodigd aantal bleef.

In 1928 is dit doel ten volle bereikt, aangezien het, ondanks den sterken achteruitgang in het aantal werkkrachten, gelukt is de productie op peil te houden.

P o e l a u L a o e t m i j n e n . De motieven in het vorig jaar bij de mondelinge behandeling van de VIIIste afdeling der begroting voor 1929 aangevoerd voor sluiting der Poelau Laoetmijnen zijn bij die gelegenheid afdoende weerlegd (Volksraadstukken, Zitting 1928/'29. Handelingen blzz. 1188 en 1245 vlg.).

Dat de verwachtingen, die van ontginning der tweede laag zijn gekoesterd, niet zouden zijn verwezenlijkt, staat nog niet vast. De uitkomsten van het tweede halfjaar 1928, toen de laag II in afbouw kwam, versterkte de verwachting, dat de Poelau-Laoetmijnen op den duur levensvatbaar zouden blijken. In die periode werd een netto overschot verkregen van f 1.65 per ton, waarmee bij de behaalde productie, die rond 180 000 ton per jaar bedroeg, voldoende overschot kon worden gemaakt.

De resultaten van het loopend jaar zijn helaas door optredenden grooteren gebergtedruk, waardoor de afvoer en ventilatie werden belemmerd, weder minder gunstig, doch het is nog niet zeker, dat die moeilijkheden blijvend zullen worden ondervonden. Ook het verloop van technisch personeel heeft de resultaten ongunstig beïnvloed.

De Regeering kan niet toegeven, dat van commercieel standpunt bezien een ongezonde toestand wordt geschapen door het Poelau-Laoetbedrijf voort te zetten zoolang geen contante verliezen worden geleden, doch nog overschotten — zij het niet voldoende voor afschrijving — worden verkregen.

Met instemming nam de Regeering dan ook kennis van hetgeen van andere zijde werd aangevoerd tegen een sluiting van het bedrijf.

Opgemerkt wordt nog, dat indien nu reeds tot sluiting der mijn werd overgegaan, de door vele voorbereidingsgalerijen doorsneden, voor afbouw beschikbare kool, zijnde rond 1.5 miljoen ton, mede geheel zou worden prijsgegeven en ook voor de toekomst voor ontginning niet meer geschikt zou zijn. Voorts zou voor de betrokken streek — zooals terecht werd opgemerkt — de opheffing een gevoelig verlies beteekenen, doordat alle bedrijvigheid, welke een onderneming, waar ongeveer 2500 man werken, medebrengt, ineens zou ophouden.

Wat het rendabel maken der bedrijfsinstallaties bij sluiting der mijn, door overbrenging naar b.v. het bedrijf der Boekit Asammijnen betreft, daarvan zou slechts in beperkte mate sprake kunnen zijn.

Behalve de min of meer genormaliseerde artikelen als mijnwagens, rails, schudgoten is er voor de duurdere installaties slechts zelden een behoorlijk gebruik te vinden, daar die niet zijn aangepast aan de omstandigheden die zich elders voordoen.

De Regeering meent derhalve, dat voor stopzetting van het bedrijf thans nog geen aanleiding bestaat, temeer waar men een mogelijke verbetering van de tegenwoordige markteonstelling der kolen voor oogen houden moet.

Zou tenslotte toch tot dien maatregel moeten worden besloten, dan zou — zooals enkele leden terecht opmerkten — de stopzetting geleidelijk moeten geschieden in dier voege dat de voor de hand liggende kolen op zoo zuinig mogelijke wijze nog worden gewonnen, zonder nieuw kapitaal in de onderneming te steken.

B o e k i t - A s a m m i j n e n . In antwoord op de vraag of het ten vorigen jare door de Regeering ingenomen standpunt om de brikettenfabricage te beperken, is verlaten, wordt medegedeeld dat het de bedoeling blijft, den gruisverkoop der Boekit-Asammijnen te stimuleeren ten koste van de briketfabricage.

Daar men de resultaten van de hiertoe aangewende pogingen moet afwachten, is veiligheidshalve, mede in verband met de te verwachten hoogere gruisproductie, als gevolg van de opvoering der kolenproductie tot 500 000 ton, op een afname van 100 000 ton briketgruin gerekend.

De berekening van vracht- en kolenprijs voor Boekit Asammijnen en

Zuid-Sumatraspoorweg is op dezelfde basis geschied als voor Oembilinmijnen en den Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust hierboven is aangegeven.

Post 811. Zout. Bij de bepaling van het aantal zoutverkoopplaatsen geldt op Java en Madoera als norm, dat per zielental van $\pm 100\ 000$ op één verkoopplaats wordt gerekend; de onderlinge afstanden varieren van 25 tot 50 km., afhankelijk van de aanwezigheid van spoor, tram of autodienstverbinding. In het regiegebied buiten Java en Madoera houdt het aantal zoutverkoopplaatsen verband met de bevolkingsdichtheden en het bestaan van verkeerswegen in de verschillende gebieden.

Hieruit volgt, dat bijna overal, slechts uitgezonderd op plaatsen, waar een zoutverkoopgelegenheid is gevestigd, de bevolking is aangewezen op aankoop van zout uit de 2e hand.

Hiertegen behoeven echter geen bedenkingen te bestaan, aangezien blijkens de ervaring de bevolking deze wijze van inkoop prefereert boven het rechtstreeksch koopen aan het zoutpakhuis, hetgeen moge blijken uit het feit, dat op plaatsen, waar een zoutpakhuis is gevestigd, door de bevolking het zout toch grootendeels uit de 2de hand wordt betrokken.

Op de 2de hands-prijzen wordt door den dienst der Zoutregie en met Binnenlandsch Bestuur nauwlettend toegezien, ten einde het oploopen dier prijzen door het vestigen van nieuwe verkoopplaatsen te voorkomen.

De verkoop van zout middels agenten heeft in de practijk bewezen groote nadeelen te hebben, in verband met de vele knoeierijen, welke daarbij voorkwamen.

Bovendien is het niet mogelijk om afdoende te controleeren, dat de agenten steeds tegen den monopolie-prijs verkoopen, terwijl de veelal geringe koopkracht dier agenten medebrengt, dat geen voldoende zoutvoorraad wordt aangehouden.

Om deze redenen moest reeds op verschillende plaatsen van het systeem van particuliere verkoopers (agenten) worden teruggekomen, zoodat het zeer zeker geen aanbeveling verdient dit systeem meer algemeen door te voeren.

In verband met de ligging aan goede verkeerswegen en de 2de hands-prijs van het zout, zijnde 10 cent per katti, bestaat er geen aanleiding om te Martapoera bij Bandjermasin — te Martapoera op Sumatra is reeds een zoutpakhuis — een zoutpakhuis te openen.

Naar aanleiding van de door enkele leden gestelde vraag vestigt de Regeering er de aandacht op, dat Zij nimmer als Haar oordeel heeft uitgesproken, dat in het bijzonder voor de zoutvoorziening in Noord-Sumatra, de aankoop van zout in het buitenland voordeliger is dan de aanvoer van uit Madoera. Het tegendeel is dan ook opgemerkt in de Memorie van Antwoord betreffende de begroting 1928 (Volksraadstukken 1e Gew. Zitting 1927, Ond. I, Afd. VIII, stuk 20, blz. 8).

Tot den aankoop van zout in Singapore is overgegaan in de gevallen, wanneer door onverwacht groot debiet, mede in verband met de toenmaals kleine pakhuisruimte te Bagan Si Api-api, de benoodigde hoeveelheden zout niet snel genoeg van uit Madoera konden worden aangevoerd.

Ook heeft deze zoutaankoop eenige malen plaats gehad bepaaldelijk met de bedoeling om de relatie met den zouthandel te Singapore aan te houden (zie de Volksraadstukken ter bovenaangehaalde plaatse).

Door de kortelings plaats gehad hebbende uitbreiding van de opslagruimte te Bagan Si Api-api, valt te verwachten, dat in de naaste toekomst geen zout uit het buitenland meer behoeft te worden betrokken.

De aanwezige zoutvoorraden op Madoera zijn door verbetering van de productie ruim voldoende (er is een reserve voor een verbruik van ± 4 jaren) in verband waarmede jaarlijks een limiet gesteld wordt aan de op de verschillende zoutlanden aan te maken hoeveelheden.

Het stellen van deze limiet heeft tot nu toe nog geen beperking van de productie tengevolge gehad, terwijl anderszijds geen redenen bestaan om tot uitbreiding van de productie over te gaan.

Voor het vervoer van zout naar Bagan Si Api-api wordt sinds het uitvallen van het ss. „Wenkebach" gebruik gemaakt van de diensten der K. P. M.

Om redenen van koopmanschap komt het der Regeering ongewenscht voor omtrent het voor het Land al of niet voordeliger zijn van deze vervoerswijze cijfers te publiceeren.

Inderdaad is in het algemeen het vervoer met den eigen dienst goedkooper dan met een particuliere maatschappij, om welke redenen dan ook de wenschelijkheid om tot uitbreiding van de vloot der Zoutregie over te gaan, wordt overwogen.

Post 812. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst. Mede in verband met het voortdurend toenemend verkeer zijn in de laatste paar jaren de personeelsformaties van vrijwel alle P. en T. kantoren herzien en is het aantal klerken — de vroegere assistenten — gebracht op dat, hetwelk als regel na plaatselijk onderzoek en in overleg met den kantoorchef van dienstwege werd noodig geoordeeld.

Aangezien het werk van de kantoorchefs zich in hoofdzaak beperkt tot het voeren van het administratief beheer en tot het uitoefenen van toezicht en contrôle, zou aanstelling van meerdere klerken hun taak niet verder verlichten. Indien sommige kantoorchefs nog overkropt zijn met werk, moet dit voor het grootste deel worden toegeschreven aan gebrek aan ervaring van de betrokkenen inzake kantoorbeheer.

De toelage aan ambtenaren van den P. T. T.-dienst bij plaatsing bij het Hoofdbestuur van dien dienst is bij de invoering van de B. B. L. vervallen.

Zij, die op 31 Januari 1925 in het genot van deze toelage waren, bleven echter evenals degenen, die op dat tijdstip vrije huisvesting genoten, geheel of gedeeltelijk dat voordeel, in den vorm van overgangstoelage, behouden overeenkomstig de bepalingen van art. 28 en 29 van de B. B. L.

Het van tijd tot tijd minder goed functioneeren van de radiotelefonische verbinding met Nederland ligt niet speciaal aan de werking van den zender in Nederland, doch vindt zijn oorzaak zoowel in atmosferische invloeden, als in het feit, dat de zend- en ontvangtoestellen, zoowel hier te lande als in Nederland, bij den huidigen stand der wetenschap, nog niet die technische volmaaktheid bezitten, dat daarmede onder alle omstandigheden de bestaande moeilijkheden voor een goed functioneerenden radiotelefoondienst kunnen worden overwonnen. Voortdurend wordt echter, zoowel hier als in Nederland, naar technische verbetering gestreefd.

Enkele jaren geleden zijn eenige verbouwingen aan het tegenwoordige postkantoor te Semarang verricht, welke tot het meest noodzakelijke bleven beperkt. Het bedrijf is, bij steeds toenemend verkeer, in 3 verspreid liggende gebouwen ondergebracht, hetgeen de goede uitoefening van den dienst ten zeerste bemoeilijkt en voor het publiek ongemakkelijk is. Waar voorts de beschikbare ruimte niet aan de daaraan te stellen eischen voldoet, is het geboden in den huidigen stand van zaken afdoende verbetering te brengen, waartoe de bouw van een nieuw post- en telegraafkantoor noodzakelijk is.

Aan uitbreiding, waar noodig, van het aantal hulpkantoren wordt geregeld aandacht geschonken. Deels op eigen initiatief, deels op verzoek van de bevolking, dan wel van het Binnenlandsch Bestuur, of om bijzondere redenen, werden in 1925 vier, in 1926 zes, in 1927 negen, in 1928 twaalf en in 1929 tot dusver tien hulpkantoren opgericht op plaatsen, waar het postverkeer zulks wettigde. Bovendien is nog op acht plaatsen de vestiging van hulpkantoren in voorbereiding.

In verband met de bijzondere aansprakelijkheid, welke t. a. v. aangeteekende zendingen op den postdienst rust, wordt nimmer — ook niet door de postkantoren — tot bezorging van aangeteekende brieven overgegaan.

Diezelfde aansprakelijkheid maakt het onmogelijk om wijziging te brengen in de bestaande regeling ten aanzien van de bestelhuizen, volgens welke de aangeteekende zendingen aan den bestelhuishouder niet eerder worden toegezonden, om ze ter beschikking van den geadresseerde te houden, dan nadat de kennisgeving van aankomst voor ontvangst geteekend bij het postkantoor is terugontvangen.

In dit verband wordt nog medegedeeld, dat sedert 1918 door den Postdienst een bijzondere regeling is getroffen, waarbij buiten den bestellingskring wonende personen in de gelegenheid zijn gesteld aangeteekende zendingen op eigen verantwoordelijkheid, dadelijk na ontvangst ten kantore of hulpkantore, per posttrommel toegezonden te krijgen.

Van deze regeling wordt op sommige plaatsen een vrij druk gebruik gemaakt.

Het vervoer van de districtspost, welke door de zorg van de Hoofden

van gewestelijk bestuur wordt ingesteld, heeft als regel plaats in overeenstemming met het bepaalde bij Gouvernementsbesluit van 5 Mei 1883, No. 1 (Bijblad No. 3875) Eerstelijk, § III, t. w. tusschen de hoofdplaatsen van de gewesten, die der bestuurs- en contrôle-afdeelingen en die der districten zesmaal 's weeks en tusschen de hoofdplaatsen van districten en onderdistricten driemaal 's weeks.

Op gemotiveerde voorstellen om een veelvuldiger vervoer in te stellen wordt, zoo eenigszins mogelijk, steeds gunstig beschikt.

Hierbij kan nog worden aangeteekend, dat den laatsten tijd ter bespoediging van de overkomst van de districtspost, herhaaldelijk toestemming werd verleend tot vervanging van het vervoer per looper door vervoer per autobus.

De aard der werkzaamheden van telefoonmandoer laat niet toe deze personen te belasten met de behandeling van de brievenpost.

Hierbij zij nog aangeteekend, dat op 204 van de 225 plaatsen, waar bij-telefoonkantoren zijn gevestigd, reeds postinrichtingen, hetzij hulppostkantoren, dan wel bestelhuizen bestaan. De overige 21 plaatsjes voldoen niet aan de voorwaarden voor oprichting van bestelhuizen (vgl. Bijblad 3875 sub II).

De omvang van het postaal verkeer van Dampit wettigt verheffing van het hulppost- en telegraafkantoor aldaar tot post- en telegraafkantoor nog niet.

Verscheidene hulpkantoren overtreffen, wat het postverkeer betreft, aanzienlijk Dampit en komen derhalve eerder voor verheffing tot post- en telegraafkantoor in aanmerking.

Tot verlaging van het post- en telegraafkantoor te Toeren ten behoeve van eene verheffing van Dampit kan niet worden overgegaan, aangezien het postverkeer te eerstgenoemder plaatse belangrijker is dan te Dampit.

Veronderstellende, dat met „het kringsysteem” bedoeld wordt het systeem van streeknetten, dat bij den Nederlandschen Rijkstelefoondienst is of wordt ingevoerd, kan worden medegedeeld, dat dit systeem overeenkomt met de hier te lande bestaande districtstelefoonnetten met vrijwel overeenkomstige tariefsheffingen.

Aanleiding tot de intrekking van bedoelde regeling, welke nimmer officieel heeft bestaan, doch langzamerhand was ingeslopen, is geweest, dat moeilijkheden werden ondervonden bij de inning der gesprekskosten, indien de opgeroepene weigerde te betalen.

Het dienstexamen voor technische ambtenaren 4e klasse (thans monteurs) voor het bereiken van een hooger rang is ingesteld om de zekerheid te hebben, dat in die rangen slechts diegenen toegelaten worden, die, naast practische bruikbaarheid, ook de voor dien hooger rang noodig geoordeelde theoretische kennis bezitten.

In verband daarmee is het niet mogelijk om het verkrijgen van dien hooger rang uitsluitend van dienstouderdom afhankelijk te stellen.

Naar aanleiding van de opmerking van verschillende leden, dat het aantal geregistreerde stukken, van gouvernementswege verzonden — waarmede bedoeld zullen worden geadviseerde portvrije zendingen — nog steeds te groot worden geacht, deelt de Regeering mede, dat de beoordeeling of verzending al dan niet onder geadviseerden omslag moet geschieden in de eerste plaats berust bij de autoriteiten, ambtenaren enz., die vrijdom van briefport genieten. Zij hebben daarbij de in Bijblad 9992 gegeven voorschriften, welke beperking beoogen, in acht te nemen. De postdienst ziet er, wanneer mogelijk, op toe, dat deze voorschriften worden nagekomen.

Het op Hoofdstuk I uitgetrokken bedrag ad f 27 000 voor „Onderhoud van zeekabels” is noodig voor de aanschaffing van diverse materialen, welke uit Europa moeten worden betrokken.

Het totaal van dat Hoofdstuk ad f 656 000 is begrepen in het voor „Verder onderhoud en herstellingen” uitgetrokken bedrag ad f 3 415 000, voorkomende in den „Vergelijkenden staat van de voor 1930 geraamde en voor 1929 toegestane uitgaven” op blz. 126 in stuk 16 terwijl eerstbedoeld bedrag ook vermeld is onder de verdere bedrijfskosten op blz. 125 en voorts begrepen is in het voor materiele uitgaven onder post 808 van Hoofdstuk I (blz. 4 der Ontwerp-begrooting 1930) uitgetrokken bedrag van f 682 000.

Ten aanzien van de vraag gesteld bij post 423A van de IVe begrotingsafdeeling — waarvan de beantwoording meer deskundig bij de VIIIste begrotingsafdeeling kan plaats hebben — wordt het volgende opgemerkt.

Er is nog niet beslist bij welken fabrikant de toestellen voor de radio-stations voor Bestuursdoeleinden zullen worden aangeschaft, aangezien op de aanvragen tot indiening van offertes, van de zeven daartoe uitgenoodigde fabrikanten, nog pas twee antwoorden zijn binnen gekomen.

Proefnemingen hebben nog slechts plaats gehad met toestellen, welke in de werkplaatsen van den Gouvernements Radiodienst zelf werden vervaardigd en thans zijn opgesteld op 8 verschillende plaatsen in den Archipel.

Op grond van deze proeven zijn de aan de uitgenoodigde fabrikanten gestelde eischen opgemaakt, welke zullen leiden tot een speciaal type kortegolfstation, dat zich zoo nauw mogelijk aanpast aan de bijzondere eischen, welke aan de B. B. stations zullen moeten worden gesteld.

Op het oogenblik zijn dergelijke apparaten voor korte-golf-radiotelegraafverkeer niet in den handel verkrijgbaar en hebben daarmede nog geen van particuliere zijde ondernomen proeven plaats gehad.

Post 813. Staatsspoor- en tramwegen alsmede automobiendiensten. Over de in de brochure van den Hoofdinspecteur Staargaard ontwikkelde denkbeelden omtrent een zelfstandig Staatsspoorbedrijf heeft de Regeering zich nog geen oordeel kunnen vormen, omdat het desbetreffende voorstel, dat Haar eerst kort geleden bereikte, nog in studie is. In verband hiermede kan Zij zich thans ook nog niet uitspreken omtrent de naar aanleiding van of in verband met de in die brochure ontwikkelde plannen gemaakte opmerkingen, waarvan Zij overigens met belangstelling kennis heeft genomen. Dat de meerderheid der Commissie van Bijstand zich in beginsel heeft kunnen vereenigen met de inzichten van den heer Staargaard, is inderdaad juist.

Ten aanzien van de opmerking, dat bij de berekening van de rentabiliteit van het S.S.-bedrijf slechts rekening is gehouden met de werkelijke vernieuwingen en de afschrijving der activa wegens buitenbedrijfstelling, terwijl in het jaarverslag over 1928, blz. 7, ook gesproken wordt over afschrijving op de magazijnsvorraden wegens waardevermindering, kan de Regeering mededeelen, dat bij de rentabiliteitsberekening terecht ook in aanmerking is genomen de in het jaarverslag over 1928 bedoelde afschrijving op de waarde der magazijnsvorraden door boeking ten laste van de exploitatie, zoodat de desbetreffende passage op blz. 137 van stuk 17 inderdaad in zooverre onvolledig is.

Naar aanleiding van de vraag, ten laste waarvan de afschrijvingen hebben plaats gehad op de waarde der magazijnsgoederen, waarvoor — naar men meende — jaarlijks rond f 2 000 000 zou worden bestemd, moet de Regeering opmerken, dat het Haar niet duidelijk is, aan de hand van welke gegevens de hier aan het woord zijnde leden tot de berekening van jaarlijksche afschrijvingen ad f 2 miljoen zijn gekomen.

Overigens deelt Zij mede, dat blijkens de overzichten van de toe- en afname der voorraden in de magazijnen te Bandoeng en Madioen, bijlage B¹ der jaarstatistieken over 1924, 1925 en 1926 in genoemde jaren onder het hoofd „verstrekkingsprijzen” wegens „waardevermindering” is afgeboekt respectievelijk f 302 107.64, f 221 031.91 en f 344.55, terwijl bovendien in 1924 ten laste van een in vorige jaren uit te hoog geboekte verstrekkingsprijzen geboekte reserve voor waardevermindering van magazijnsgoederen voor een bedrag van f 1 888 469.05, wegens op de betrokken artikelen toegepaste afschrijving is afgeschreven. De hoge afschrijving in 1924 alsmede de afschrijving in 1925 hebben zoo goed als ten volle betrekking op in de oorlogsjaren tegen exorbitant hoge prijzen ingekochte goederen, waarvan de in overeenstemming met de oorspronkelijke inkoopsprijzen hoge verstrekkingsprijzen op het peil van de in later jaren lagere inkoopsprijzen zijn gebracht.

De bovenbedoelde afschrijvingen zijn geboekt ten laste van de exploitatierekening, zoodat in de rentabiliteitsberekeningen met die afschrijvingen rekening is gehouden.

Naar aanleiding van de vraag of het afschrijvingspercentage van 11½ % voor spoorwegmaatschappijen wel voldoende is te achten, kan worden me-

gededeeld, dat de aanname van dit percentage na uitvoerig onderzoek heeft plaats gehad en dat er geen reden is aan de juistheid ervan te twijfelen.

Ter toelichting van dit standpunt moge worden verwezen naar de dien-aangaande door den Regeeringsgemachtigde voor de VIIIste begrootingsafdeeling gehouden uitvoerige beschouwingen bij de behandeling van de begroting 1928 in de 1e Gewone Zitting van 1927 (Handelingen van den Volksraad blz. 1281/2).

De vraag of het afschrijvingspercentage niet moet worden verhoogd, nu een groot gedeelte van het vervoer met autobussen plaats heeft, waardoor de rentabiliteit van verschillende spoor- en tramwegen belangrijk daalt, meent de Regeering voorshands ontkennend te moeten beantwoorden.

Moge de rentabiliteit van eenige onderdeelen van het spoor- en tramweganet door de autobusconcurrentie zijn gedaald, de cijfers van de laatste jaren wijzen niettemin uit, dat het netto-saldo der spoorwegen zich in opgaande richting heeft bewogen.

Naar aanleiding van de door enkele leden in overweging gegeven denkbeeld om de voortzetting der electricificatie afhankelijk te stellen van de financiële resultaten op de ringbaan om Batavia verkregen, meent de Regeering te kunnen volstaan met Haar standpunt in herinnering te brengen, vermeld in de Memorie van Antwoord betreffende de begroting voor 1929 (Volksraadstukken, zittingsjaar 1928/'29 Ond. I — Afd. VIII: stuk 20 blz. 14/15), waaruit wordt aangehaald, dat het niet in Haar voornemen ligt in de naaste toekomst tot uitbreiding der electricificatie, ook niet in Oost-Java, over te gaan.

Het geopperde denkbeeld geeft Haar overigens aanleiding, aan het voerstaande toe te voegen, dat toch bezwaarlijk de al dan niet wenschelijkheid van electricificatie van een of onder lijnvak afhankelijk kan worden gesteld van de meer of minder gunstige resultaten, welke met een ringbaan, een object van een zeer speciaal karakter, worden verkegen.

In antwoord op de vraag, wanneer de geëlectriceerde lijn Batavia—Buitenzorg in gebruik zal worden genomen, kan worden medegedeeld, dat het in het voornemen ligt in de laatste maanden van dit jaar in de alsdan van kracht zijnde dienstregeling de stoomtractie geleidelijk te vervangen door elektrische. Verloopt deze omzetting naar wensch en heeft het personeel zich de noodige ervaring inzake dezen nieuwen bedrijfsvorm eigen gemaakt, dan zal in Januari of Februari 1930 een meer geëigende dienstregeling, gebaseerd op elektrische tractie, worden ingevoerd.

Wat betreft de vraag, wanneer de ingebruikstelling van het „geëlectriceerde” baanvak Tanah—Abang—Manggarai kan worden tegemoet gezien, zij medegedeeld, dat genoemd baanvak niet geëlectriceerd is en het voorshands niet in de bedoeling ligt op deze lijn tot elektrische tractie over te gaan.

Naar aanleiding van de opmerking, dat de bedragen, welke op blz. 137 (onderaan) van de Memorie van Toelichting als het netto-saldo van de afzonderlijke exploitatie-kringen worden opgegeven belangrijk verschillen met de uitkomsten die verkregen worden door van de geraamde ontvangsten de geraamde uitgaven (zie blz. 138 e.v.) af te trekken, moge worden toegelicht, dat in de raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten, de hieronder opgenomen uitgaven voorkomen, welke ter bepaling van het netto-saldo over de verschillende exploitatie-kringen dienen te worden verdeeld.

1. Algemeene uitgaven	f 2 094 200
2. Hoofd en Hoofdkantoor van het Bedrijf der S.S. en T. in de Buitengewesten	663 000
3. Standplaatstoelagen	1 119 000
4. Overgangsinkomsten	120 000
5. Bijdrage aan het Land voor het pensioen der ambtenaren ...	3 500 000

Het volgend overzicht geeft een duidelijk beeld van de verdeling dezer kosten ter berekening van het netto-saldo.

Exploitatiekringen	Geraamde ontvangsten	Uitgaven	Algemeene uitgaven	Hoofd en Hoofdkantoor v/h Bedrijf der S.S. en Tr. in de Buitengewesten	Standplaats-toelage	Overgangskosten	Bijdrage aan het Land voor het pensioen der ambtenaren	Totaal der geraamde uitgaven	Netto saldo
Staatsspoor- en Tramwegen op Java.....	74 725 000 ⁽¹⁾	43 185 000	1 757 200	—	977 000	99 000	2 950 000	48 948 200	25 776 800
Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust.....	4 165 000	3 159 000	180 500	259 000	66 500	6 000	214 000	3 835 000	330 000
Zuid-Sumatra Staatstramwegen	5 905 000	3 444 000	138 000	275 000	59 000	9 000	226 000	4 151 000	1 754 000
Atjehtram.....	2 440 000	1 642 000	68 500	128 000	15 500	6 000	109 000	1 969 000	471 000
Tramlijn in Zuid-West Celebes	125 000	142 000	—	1 000	1 000	—	1 000	145 000	20 000
Totaal	87 360 000	51 552 000	2 094 200	663 000	1 119 000	120 000	3 500 000	59 048 200	28 311 800

(1) Inclusief Hotel- en restauratiebedrijf ad f 425 000
 en andere ontvangsten als laatste post voorkomende op blz. 141 der geraamde ontvangsten ad „ 400 000.

In antwoord op de vraag waarom wel speciaal bouwrente maar geen kapitaalrente wordt vermeld bij de berekening van het rendement der afzonderlijke exploitatie-kringen (Memorie van Toelichting, blz. 137, onderaan) kan worden medegedeeld, dat de kapitaalrente van het geleende bedrag wel degelijk is vermeld en vastgesteld op 4.72%, indien rekening wordt gehouden met den gemiddelden rentevoet der jaar voor jaar in het Staatsspoor- en tramwegbedrijf gestoken kapitalen (blz. 137, 5e alinea van het algemeen overzicht van de te verwachten bedrijfsuitkomsten). Ter beoordeeling in hoeverre de exploitatie-kringen rendabel zijn, moet dit percentage dus worden vergeleken met het te verwachten rendement, vermeld onder aan den voet op blz. 137.

Ter vaststelling van het kapitaal, dat in het Staatsspoor-bedrijf is vastgelegd, wordt niet alleen rekening gehouden met de bouwrente, doch ook met andere factoren zooals blijkt uit de voorloopige kapitaalrekening voorkomende op blz. 169 onderaan der Memorie van Toelichting.

De door een der leden op grond van het laag rendement uitgesproken twijfel, of bij de S.S. wel in voldoende mate efficiency wordt betracht, kan de Regeering geenszins deelen. Zooals door andere leden terecht is opgemerkt en nog zeer recent ook van Regeeringswege is in het licht gesteld (Volksraadsstukken Zittingsjaar 1928/'29, Onderwerp I, Afdeling VIII, stuk 20, blz. 13/14) hebben de door particuliere spoorwegmaatschappijen uitgekeerde dividenden geen betrekking op het geheele in het bedrijf geïnvesteerde kapitaal, doch slechts op het vaak, in verhouding tot het geheele kapitaalsbezit, slechts geringe aandeelenkapitaal zoodat de dienst der S.S. en Tr. in dit opzicht niet met een particulier spoorwegbedrijf kan worden vergeleken. Ook mag niet uit het oog worden verloren, dat het Staatsbedrijf der spoor- en tramwegen zich ter behartiging van de algemeene belangen der Indische Volkshuishouding, voortdurend uitbreidde door den aanleg van onrendabele lijnen, welke na de in exploitatienamen niet of niet binnen voor den particulieren ondernemer aanlokkelijken termijn rendabel te maken waren. Dat geen rentabiliteit van het Staatsnet in zijn geheel is te verwachten, zoolang dat proces gaande is, ligt voor de hand.

Naar aanleiding van de vraag of het wel gemotiveerd is in Batavia een nieuw station te bouwen, waarvan de kosten 2 millioen zullen bedragen en voorts eenige tonnen te besteden aan het station Weltevreden wordt het volgende opgemerkt.

Het mag als bekend worden aangenomen, dat — vooral ná de overname in 1913 van de N. I. S. van de spoorlijn Batavia—Buitenzorg — het noodzakelijk geworden is, de toenmalige 2 stations (Batavia Noord en Batavia Zuid) tot één station te vereenigen.

De wijze waarop thans op Batavia (Noord) de 4 dubbelsporige lijnen van Priok, van Kemajoran, van Weltevreden en van Tangerang binnenkomen is niet de juiste, en het tegenwoordige oude station Batavia Noord is zeer ongunstig voor reizigersaccommodatie. Deze toestand is op den duur gevaarlijk en onhoudbaar voor de reizigers en de uitoefening van een be-

hoorlijk spoorwegbedrijf. Daarom wordt hierin afdoende verbetering gebracht en wel op de wijze als thans in uitvoering is.

In het bijzonder sinds de invoering der electricatie, is het aantal treinen zeer toegenomen. Om een idee te geven van de grootte van het verkeer zij medegedeeld, dat het aantal personen, dat te Batavia aankwam en vertrok, te zamen bedroeg:

in 1925	2 100 000
„ 1926	2 200 000
„ 1927	2 450 000
„ 1928	2 700 000

Als vergelijking zij vermeld, dat in 1923 (latere gegevens staan niet ter beschikking) op het Centraal station te Amsterdam dit aantal 3 miljoen was. Met deze getallen voor oogen kan zonder voorbehoud het eerste deel van bovenstaande vraag bevestigend beantwoord worden.

Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat bij den opzet van het gebouw — met behoud van eene behoorlijke architectuur — alle overdaad is vermeden. Afgezien werd b.v. van het maken van een grooten kap over de sporen en de langsperrons; deze laatste zullen overdekt worden met ijzeren parapluiekappen. De kosten van het gebouw — waarvoor in verband met den slechten ondergrond een vrij kostbare, zware paalfundering noodig was — met perrons en overkappingen zullen op rond f 1 050 000 komen, dus ruim 1 miljoen.

Op het tweede gedeelte van de vraag moet het antwoord luiden, dat de verbouwing van het station Weltevreden urgent geworden is voor eene behoorlijke dienstuitoefening en dat daarmede gepaard gegaan is eenige verfraaiing van het uiterlijk aanzien. Het hieraan besteed bedrag — inclusief de nieuwe perronoverkappingen — rond 1½ ton, kan alleszins gemotiveerd geacht worden.

De vraag of voor de kolen, welke door den dienst der S. S. worden gekocht bij de gouvernements-kolenmijnen, door het Land een prijs in rekening wordt gebracht, overeenkomend met de kolenprijzen op de open markt, kan bevestigend worden beantwoord.

T. a. v. de veronderstelling, dat een eendaagsche verbinding Batavia—Soerabaja goedkooper zal zijn en minder tijd zal vorderen, wanneer hierbij de noordelijke route wordt gevolgd, moge worden opgemerkt, dat zoolang de tusschen de Semarangstations der S. C. S. en N. I. S. bestaande verbinding nog niet geschikt is voor het personenverkeer, een verbinding om de noord met doorgaand materieel niet mogelijk is.

Zooals bekend mag worden verondersteld, ligt het in de bedoeling der betrokken maatschappijen binnen afzienbaren tijd een voor het personenverkeer geschikte verbinding te leggen tusschen de twee Semarangstations in kwestie.

Bij het tot standkomen van deze rechtstreeksche verbinding tusschen de stations Semarang der N. I. S. en der S. C. S. (waardoor men te Semarang niet meer van het eene station naar het andere per karretje of auto zal behoeven te rijden en derhalve de treinformatie in haar geheel van Batavia naar Soerabaja of omgekeerd zal kunnen rijden), zal eene verbinding om de noord bij de thans toegelaten snelheden bij de verschillende betrokken spoorwegdiensten (SS-SCS-NIS) ruim een uur langer vorderen dan de eendaagsche verbinding via Djokja.

De vraag of de uitgaven, verbonden aan de eendaagsche verbinding Batavia—Soerabaja, wel verantwoord zijn met het oog op de komende luchtvaartverbinding tusschen deze plaatsen, meent de Regeering bevestigend te moeten beantwoorden, wijl de K. N. I. L. M. slechts een zeer beperkte categorie van reizigers zal vervoeren, n.l. die, welke zich de belangrijk hogere kosten van de luchtreis kunnen getroosten. Verwacht mag worden, dat velen, die thans opzien tegen het anderhalvendag reizen per spoor met eene overnachting te Bandoeng of Djokja, per trein zullen gaan, als de verbinding Weltevreden—Soerabaja aanmerkelijk wordt bekort. De treinreis tusschen Weltevreden en Soerabaja zal zelfs een half uur korter duren dan die met den tegenwoordigen exprestrein, die de dichter bij elkaar gelegen plaatsen Bandoeng en Soerabaja verbindt.

Verder moge erop worden gewezen, dat ook in Europa, waar de vlieglijnen reeds jaren in exploitatie zijn, men naast de dagelijksche verbinding

dingen door de lucht nieuwe snelle treinen heeft ingelegd („Etoile du Nord” Amsterdam — Parijs v.v.; de „Edelweiss” en de „Rheingold” Amsterdam — Basel v.v.).

Naar aanleiding van de vraag of het geen overweging verdient te streven naar samenwerking met de particuliere spoor- en tramwegmaatschappijen b.v. door instelling van een gemeenschappelijke beheersvoering in den geest van die welke thans in Nederland bestaat, moge er op worden gewezen, dat in Nederland geen gemeenschappelijke beheersvoering werd doorgevoerd, doch een fusie plaats had van twee particuliere maatschappijen t.w. de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.

Een dergelijke fusie van een Staatsbedrijf met particuliere spoor- of tramwegmaatschappijen zou een geheel ander karakter dragen.

Naar aanleiding van de opmerking over te lange rijtijden op de spoorverbinding tusschen Emmahaven en Fort de Kock, waarvan door Europeanen practisch geen gebruik meer zou worden gemaakt, deelt de Regeering mede, dat de, in verhouding tot den ritduur met een auto, lange rijtijd per trein het gevolg is van de zeer beperkte snelheid, welke op de tandradtrajecten toelaatbaar is.

Overwogen wordt dezen rijtijd te verkleinen door — bij wijze van proef — reizigers, in het bezit van plaatskaarten volgens de algemeene reizigers-tarieven, in de gelegenheid te stellen het traject, waar per spoor over de tandradlijnvakken gereisd zou moeten worden, per autobus af te leggen.

In verband met den kenbaar gemaakten wensch om tusschen Emmahaven en Fort de Kock enkele wagens 1e klasse in te leggen, zij medegedeeld, dat in alle gemengde treinen tusschen bovengenoemde plaatsen eerste klasse compartimenten aanwezig zijn, terwijl de hiervoren reeds vermelde geringe bezetting daarvan het plaatsen van geheele eerste klasse rijtuigen niet verantwoord maakt.

T. a. v. de opmerking, dat de duur van een spoorreis door de Preanger met name de route Bandoeng—Buitenzorg en Buitenzorg—Garoet te lang wordt geoordeeld, moge de mededeeling dienen, dat deze lijn-gedeelten liggen in zwaar bergterrein. Het tracé van de baan (hellingen en bogen) laat niet toe, dat met uitzondering van het lijnvak Padalarang—Bandoeng—Tjitjalengka in beteekenende mate sneller gereden wordt dan thans.

Eene opvoering der bestaande inlegsnelheid der personentreinen is dan ook niet mogelijk in verband met de marge, welke behouden moet blijven om kleine vertragingen in te halen. Bij de nieuwe dienstregeling op 1 November a. s. zal echter bij wijze van proef, de inlegsnelheid van de exprestreinen 5 en 6, loopende tusschen Weltevreden en Djokja via Bandoeng en de sneltreinen 9 en 10, loopende tusschen Buitenzorg en Padalarang en welke te Padalarang aansluiten op de vorengenoemde exprestreinen 5 en 6, op de berglijngedeelten tusschen Buitenzorg en Padalarang en tusschen Tjitjalengka en Bandjar — waar mogelijk in verband met de bogen en hellingen — eenigszins worden vergroot.

Door deze opvoering van inlegsnelheid zal — om een voorbeeld te noemen — bij reizen met die treinen de reisduur tusschen Buitenzorg en Tjibatoe (Garoet) met ingang van 1 November a. s. met 20 minuten kunnen worden bekort.

Zuid-Sumatra is een gebied in opkomst, hetgeen o.a. duidelijk blijkt uit den voortdurenden groei van het verkeer, zoowel op de land- als op de waterwegen.

De spoorwegen aldaar hebben nog het karakter van verkeerswegen, welke de ontwikkeling en openlegging van groote gebiedsdeelen mogelijk maken en bevorderen, echter zonder in de eerste jaren direct een volledige rente van het aanlegkapitaal op te leveren. Met het oog op de indirecte voordeelen voor de gemeenschap in het algemeen is de verdere aanleg van dergelijke lijnen economisch te verdedigen, indien in elk bijzonder geval — zooals dit voor Zuid-Sumatra geschiedt — rekening gehouden wordt met de gewijzigde verkeerstoestanden, verband houdende met de ontwikkeling van het motorverkeer, tengevolge waarvan ook wegen een zeer belangrijke rol in de openlegging van gebieden kunnen vervullen.

De plannen voor spoorwegaanleg in Midden-Sumatra verkeerren nog in het stadium van verkenning en opname. Voorstellen tot den eigenlijken aan-

leg van spoorwegen worden eerst in voorbereiding genomen, nadat alle economische en technische gegevens zijn verwerkt en het dan blijkt, dat het inderdaad wenschelijk is om tot de uitvoering over te gaan — vgl. de Memorie van Antwoord betreffende de begrooting voor 1929 (Volksraadsstukken Zittingsjaar 1928/'29, Ond. I, Afd. VIII, Stuk 20, pag. 15).

Een dergelijke aanleg behoeft uiteraard den bouw van wegen niet in den weg te staan. Bij het opmaken der plannen wordt er naar gestreefd weg- en spoorwegaanleg met elkaar in den juisten samenhang te brengen. Met de gemaakte opmerking, dat de spoorweg ten opzichte van de auto in het voordeel is, bij vervoer over langen afstand, kan in algemeenen zin worden ingestemd, al vormt alleen deze omstandigheid op zich zelf nog geen reden om tot den aanleg van een spoorweglijn te besluiten.

Tenslotte zij er de aandacht op gevestigd, dat de vergelijking van eene eventueele Midden-Sumatralijn met den spoorweg op Celebes en met dien ter Sumatra's Westkust niet op juiste basis rust, aangezien er direct aanwijsbare redenen zijn, waarom het vervoer op laatstgenoemde spoorlijnen zich onder de huidige tijdsomstandigheden niet kan ontwikkelen. Eerder komt in aanmerking een vergelijking met de Zuid-Sumatralijn, wier vervoer op bevredigende wijze blijft toenemen.

Het is der Regeering niet gebleken, dat veel te vaak te lang gewacht moet worden op beslissingen van het Hoofdkantoor met betrekking tot de exploitatie der Atjeh-tram, zoodat Zij geen aanleiding kan vinden uit dien hoofde den betrokken exploitatiechef minder afhankelijk te maken van de leiding op Java.

Voor tariefswijzigingen of nieuwe tarieven, welke in de eerste plaats nauw verband houden met eene goede commercieele exploitatie, is de exploitatiechef in de dringende gevallen, waarvoor zelfs telegrafisch overleg niet mogelijk zoude zijn, steeds bevoegd, de noodige maatregelen eigener autoriteit te treffen.

De Regeering sluit zich dan ook geheel aan bij de zienswijze van eenige andere leden, die sterk betwijfelen of meerdere zelfstandigheid wel tot een meer commercieele exploitatie zal leiden.

Naar aanleiding van den aandrang van een der leden om de exploitatie der Automobiendiensten in Tapanoeli aan particulieren over te laten, aangezien het particulier initiatief op het oogenblik voldoende is om in de behoeften te voorzien, wordt medegedeeld, dat nog niet is gebleken, dat particulieren de regelmatige verbinding tusschen Fort de Kock en Pematang Siantar (Deli) der Lands-Automobiendiensten ter Sumatra's Westkust, Tapanoeli en Sumatra's Oostkust kunnen en willen onderhouden.

Ondanks de bereidverklaring van het Land om een ernstig aanbod tot overname der Lands-Automobiendiensten in overweging te nemen (Memorie van Antwoord betreffende de ontwerp-begrooting 1924, Volksraadsstukken 1e Gewone Zitting 1923 Onderwerp I — Afd. VIII — stuk 18, pag. 28) heeft zich n.l. nog geen enkele gegadigde aangemeld.

Desniettenstaande is de inkrimping e.q. opheffing dezer diensten reeds meermalen en ook dit jaar door de dienstleiding der S.S. en tramwegen met de Commissie van Bijstand besproken.

In hare 25ste vergadering van 20 April 1929 werd door genoemde Commissie van Bijstand besloten nog de resultaten van het loopende jaar af te wachten alvorens haar standpunt t.z. te bepalen.

In verband met de meening van een der leden, dat het bedrijf van het Gouvernement alleen in stand kan blijven, doordat voor het vervoer hoofdzakelijk van landsgoederen en reizigers veel hogere tarieven in rekening worden gebracht dan particulieren vragen, wordt medegedeeld, dat van de totale reizigers-opbrengst het vervoer van particuliere reizigers in 1928 67% opbracht en in 1927 60%. Deze percentages bedroegen voor het particuliere goederenvervoer, het postvervoer buiten beschouwing gelaten, resp. 33 en 31% van de totale ontvangsten uit het goederentransport.

Aangaande de tarieven wordt erkend, dat die, welke de particulieren voor het vervoer van reizigers en goederen vragen inderdaad als regel lager zijn dan die der Lands-Automobiendiensten. Daarbij valt echter op te merken, dat laatstgenoemde diensten vaste vrachtprijzen berekenen en voor reizigers volgens een vooraf bekend gemaakte dienstregeling rijden, terwijl zulks

bij particuliere auto's met hunne steeds wisselende vrachtprijzen, niet het geval is.

De particulieren rijden n.l. alleen wanneer er voldoende aanbod is, zoodat zekerheid van geregeld vervoer ontbreekt, terwijl de Lands-Automobiel-diensten voor reizigers ook meer comfort bieden. Een en ander in aanmerking genomen is het stellen van hoogere tarieven dan die door particuliere auto's bedongen, wel gemotiveerd. Dat die tarieven overigens redelijk zijn, blijkt uit de omstandigheid, dat het particuliere reizigersgoederenvervoer over de eerste 4 maanden van het loopende jaar ten opzichte van hetzelfde tijdvak in 1928 belangrijk is gestegen (ruim 25%).

Naar aanleiding van den, door enkele leden, uitgesproken wensch, dat het verlenen van vrij vervoer per Staatsspoor in de Vorstenlanden aan ambtenaren der zelfbesturen op eene meer eenvoudige wijze zal kunnen geschieden, dan thans het geval is, door invoering van een coupon-systeem, zooals dat bij de N. I. S. gebruikelijk is, wordt het volgende medegedeeld.

De meening, dat genoemde ambtenaren der zelfbesturen in de Vorstenlanden vrij vervoer per Staatsspoor genieten, berust op een misverstand.

Deze ambtenaren bezitten geen aanspraak op vrij vervoer, noch vallen zij onder de bepalingen van het Gouvernementsbesluit van 1-3-1913 No. 13 (bijblad 7849), waarbij het vervoer voor rekening van den Lande voor de zelfbesturen is geregeld. Genoemde ambtenaren reizen dus op de Staatslijnen tegen betaling op gewone plaatsbewijzen.

In genoemd Gouvernementsbesluit wordt aangegeven in welke gevallen en over welke trajecten door den Soesoehoenan, den Sultan, het Hoofd van het Mangkoe-Negorosche Huis, het Hoofd van het Pakoe-Alamsche Huis en hun gevolg, zoomede door andere personen, die te hunnen behoefte reizen, op reisaanvragen, dus ter nadere verrekening middels regularisatie ten laste van den Lande, mag worden gereisd.

In deze gevallen, waarbij nadere verrekening tusschen den dienst der Staatsspoorwegen en het departement B. B. moet plaats hebben, dient de vastgelegde werkwijze betreffende het vervoer van Landsreizigers, te weten afgifte van een Landsplaatsbewijs bij overlegging van eene door den daartoe bevoegden ambtenaar onderteekende reisaanvraag, gevolgd te worden en kan niet van een couponsysteem worden gebruik gemaakt.

T. a. v. de opmerking, dat verscherping van het toezicht in de stationswachtkamers noodig wordt geacht, omdat in de eerste en tweede klasse wachtkamers zich dikwijls een groot aantal personen bevindt, dat daar niet thuis hoort, zoodat voor de rechthebbers niet voldoende plaats is, kan worden medegedeeld, dat de stationschefs de verplichting hebben er voor te waken, dat personen niet in de wachtkamers thuis behoorende, daar buiten worden gehouden.

Ofschoon de bedrijfsleiding van oordeel is, dat deze verplichting door deze gezaghebbers over het algemeen behoorlijk wordt nagekomen en de S. S. tot nu toe hieromtrent geen klachten bereikten, zijn ten overvloede de stationschefs nog eens op bovengemelde verplichtingen gewezen.

De opmerking, dat in de eerste klasse afdeelingen der treinen vaak 2de klasse reizigers plaatsnemen, moet, zooals reeds door andere leden werd verondersteld, verband houden met de omstandigheid, dat bij gebrek aan plaatsen in de tweede klasse (bij onverwachten toeloop van reizigers) reizigers tweede klasse worden toegelaten in de eerste klasse voor zoover in deze klasse nog zitplaatsen beschikbaar zijn.

Hierbij moge de aandacht er op worden gevestigd, dat de hoofdeconducteurs tot taak hebben, er voor te zorgen, dat deze reizigers op het eerste station, waar zulks mogelijk is, naar de lagere klasse, waarvoor zij betaald hebben, verhuizen.

Ofschoon niet is gebleken, dat dit voorschrift onvoldoende wordt nageleefd, is het betrokken personeel nog eens aan deze verplichting herinnerd.

Naar aanleiding van de opmerkingen over een tekort aan zitplaatsen in de treinen, rijdende op de trajecten Batavia—Soekaboemi—Bandoeng en Soerabaja—Malang, wordt door den betrokken dienst erkend, dat inderdaad de formatie van enkele treinen op sommige dagen krap is. Het euvel had reeds de aandacht van de betrokken autoriteiten, door wie maatregelen ter verbetering zijn getroffen.

Naar aanleiding van de opmerking van enkele leden, die het betreunden, dat de oplossing van het overwegenvraagstuk te Batavia afhankelijk wordt gesteld van een door de Gemeente te betalen bijdrage, welke haar draagkracht verre zou te boven gaan, wordt het navolgende medegedeeld.

De Regeering heeft zich vereenigd met eene kostenverdeeling, in dier voege, dat het Land, de Gemeente Batavia en de Dienst der S.S. en tramwegen ieder één derde zouden betalen. Deze kostenverdeeling is geheel overeenkomstig de elders gevolgde gedragslijn bij dergelijke gevallen. De Regeering heeft daarbij overwogen, dat de totstandkoming van bedoelde werken, zoo niet uitsluitend, dan toch in zeer belangrijke mate zal strekken in het belang der Gemeente Batavia, aan welke de zorg voor het openbaar verkeer binnen haar ressort is opgedragen. Dat een aldus geregelde bijdrage de financieele draagkracht dier gemeente zou te boven gaan is der Regeering niet gebleken.

Van het, in het orgaan van den Spoorbond van 16 Februari 1929 overgenomen artikel, van den hoofdambtenaar bij den dienst der S.S. en Tramwegen Koning over de personeelsvoorziening in de Buitengewesten heeft de Regeering kennisgenomen. Zij meent de kwestie omtrent de opleiding van het personeel ter voldoening in de bedrijfsbehoefte voor de spoor- en tramwegen aan de Dienstleiding te moeten overlaten en voegt hieraan toe, dat in beginsel het personeel van deze transportbedrijven overal in de geëigende functies te werk gesteld kan worden. De, als entrefilet over vorenbedoeld artikel, in het Spoorbondsblad van 1 Maart 1929 gemaakte opmerkingen, kan de Regeering niet geheel onderschrijven. De conclusie o.a., als zoude bij de dienstleiding der S.S. de overtuiging hebben post gevat van een te veel aan personeel bij het Javabedrijf in algemeenen zin, kan Zij niet onderschrijven. Wel is Haar bekend, dat door een teveel in sommige rangen van bepaalde groepen naast een te kort in de lagere rangen van diezelfde groepen, een streven gaande is tot doelmatiger bezetting.

In zake het optreden van de dienstleiding der S.S. jegens den Spoorbond kan worden medegedeeld, dat tot verbreking der relaties met dien bond is overgegaan, nadat het Hoofdbestuur eene reeds in December 1928 ontvangen ernstige waarschuwing tegen de in het Spoorbondsblad aan den dag getreden koerswijziging in den wind had geslagen. De verandering in zijn gedragslijn kwam hierop neer, dat kritiek geleverd werd op maatregelen van den Hoofdinspecteur der S.S., alvorens daarover mondeling of schriftelijk overleg met hem was gepleegd en dat zulks geschiedde op een onzakelijken, agitatorischen toon, waarbij kennelijk in de eerste plaats de bedoeling voorzat om die maatregelen in een verkeerd daglicht te stellen. Waar dit geschiedde in afwijking van de tevoren gedurende 5 jaren door het Hoofdbestuur van den bond, onder leiding van den heer Rooyackers als Voorzitter, over het algemeen gevolgde taktiek, welke gebaseerd was op vertrouwen in en bereidwillig overleg met de dienstleiding der S.S. en zonder dat in haar standpunt t.a.v. behartiging van personeelsbelangen en t.a.v. de door den Spoorbond voorgebrachte grieven verandering was gekomen, kwam de dienstleiding tot de slotsom, dat het meer de persoon van den waarnemend voorzitter was, die den bond in eene bepaalde richting trachtte te drijven, dan dat in de vereeniging zelve aan een nieuwen koers behoefte zou bestaan. De S.S.-leiding werd gesterkt in die conclusie door inhoud en toon van de openingsrede en inleiding van den waarnemend voorzitter op de jaarvergadering van den Spoorbond van 24 April jl. en was van oordeel, dat het drijven van dien wd. voorzitter op den duur tot kunstmatig opgewekte ontevredenheid en het bederven van den goeden geest onder het S.S.-personeel zou kunnen leiden. Op grond daarvan zag zij zich genoodzaakt de betrekkingen met den bond te verbreken, waarbij werd medegedeeld, dat zij bereid was die betrekkingen te hervatten, wanneer zijn tegenwoordige waarnemend voorzitter als voorzitter van den bond zou zijn afgetreden en een andere voorzitter aangewezen.

De Regeering ziet niet in, dat eene andere wijze van optreden in dit geval aangewezen zou zijn geweest en is van oordeel dat, hoezeer Zij de waarde van eene goede verstandhouding met de vakvereeniging ten volle erkent, onder de gegeven omstandigheden toch zeker geen aanleiding bestond tot het langer aanhouden van betrekkingen, waarvan gebleken is

dat zij door den leider dier vakvereniging zelf niet meer op prijs werden gesteld.

Uitlatingen als:

„Het overleg, dat wij in het afgelopen jaar met de dienstleiding hadden, voldeed niet eens aan de minimum-eischen, welke daarvoor mogen worden gesteld.”

„De Spoorbond is altijd tot overleg bereid geweest, maar in het vijfjarig bestaan van den Spoorbond is hetgeen er aan overleg was dermate verschrompeld, zoo ernstig verworden dat op het oogenblik de naam „overleg” niet meer mag worden gebruikt”.

„Het is onze plicht deze toestanden hier in het openbaar voor te dragen, opdat zoo de dienstleiding der S.S. doof blijft, het publiek dat op dat personeel vertrouwen moet en kan, eens mee gaat spreken”.

„Alleen Regeering, Volksraad en het groote reizend publiek zullen ons tenslotte kunnen helpen; van de dienstleiding der S.S. hebben wij dit niet te verwachten”.

moeten in lijnrechten strijd worden geacht met hetgeen over de samenwerking met de dienstleiding der S.S. bij andere gelegenheden door het hoofd bestuur, bij monde van zijn voorzitter Rooyackers, was verklaard.

Aangaande het pleit tot afschaffing van de uitkeering der vlijtpremie — ten rechte bedrijfspremie — aan die ambtenaren der S.S., welke geen directen invloed kunnen uitoefenen op de winstgevendheid van het bedrijf, wordt opgemerkt, dat deze premie bedoeld is als een prikkel tot actieve medewerking aan den vooruitgang van het bedrijf. Het schijnt de Regeering juist toe, om aldus het besef levendig te houden, dat een ieder van het personeel daartoe het zijne kan bijdragen.

Zij is van oordeel, dat eene beperking in de toekenning niet aan te bevelen is en dat de door de bedrijfsleiding overwogen geleidelijke opvoering der aan de toekenning te stellen eischen, waaraan reeds een begin van uitvoering is gegeven, de voorkeur verdient.

Post 814. Transportmiddelen ten behoeve van de kolonisatie in Zuid-Sumatra. Voor de beantwoording van de vragen om nadere toelichting bij dezen memoriepost meent de Regeering in de eerste plaats te mogen verwijzen naar de Memorie van Toelichting op de ontwerp-begrooting 1926 (Zie de Volksraadsstukken 1e Gewone zitting 1925, Onderwerp I — Stuk E 2 No. 2, blz. 4).

Een onderzoek heeft uitgewezen dat, mede gelet op de geringe lengte, het vervoersvolume binnen afzienbaren tijd den aanleg van een spoorlijn niet zou wettigen, waarbij nog komt dat waar vroeger een eventuele aanleg om economische redenen te bepleiten zou zijn geweest, het thans onverantwoord zou wezen geen rekening te houden met het autotransportbedrijf, dat op korten afstand en bij gering verkeersvolume meer dan de spoorweg het geëigende transportmiddel is.

Van particuliere zijde wordt momenteel in het transport, voor zoover de Regeering bekend, op bevredigende wijze voorzien, zoodat er voorshands geen redenen is tot het treffen van bijzondere maatregelen.

Mochten zich in dit jaar geene bijzondere feiten voordoen, welke het aspect geheel wijzigen, dan zal de memoriepost in de ontwerp-begrooting van het jaar 1931 niet meer worden opgebracht.

Post 815. Waarborg van een credietovereenkomst tusschen een Bankinstelling en de Coöperatieve Winkelvereniging Sumatra-Staatsspoor-Personeel. Voor de gevraagde toelichting van dezen post meent de Regeering te mogen verwijzen naar de Memorie van Toelichting op de ontwerp-begrooting 1927 (Volksraadsstukken, 1e Gewone Zitting 1926, Onderwerp I, Afd. VIII, stuk 1, blz. 5). Daaraan kan nog worden toegevoegd, dat sedert de credietovereenkomst is gesloten en onder de daarin genoemde waarborgen aan de Coöperatie de noodige bedrijfsgelden zijn verstrekt tot een bedrag dat thans nog ten hoogste f 11 000 bedraagt.

Post 817. Spoorverbinding Soerakarta — Djok-jakarta. Aangezien volgens het bepaalde bij art. 11 der op 19 Juni 1 Juli

1925 geteekende Overeenkomst A, regelende den aanleg der vrijliggende spoorverbinding van Solo naar Djocja en de verhuur dier verbinding aan het Gouvernement (No. 174 der verzameling van overeenkomsten gesloten met Particuliere Spoor- en Tramweg Maatschappijen) de bouwrekening wordt afgesloten een jaar, nadat het in art. 17 der Overeenkomst bedoelde proces-verbaal van bevinding der tot stand gebrachte werken door beide partijen is geteekend, hetwelk op 10 April 1929 te Djocja geschiedde, moet tot 10 April 1930 de mogelijkheid van verstrekking van verdere bouwvoorschotten worden opengehouden. De betreffende memoriepost kan dus in de begroting voor 1930 nog niet worden weggelaten. In verband met de redactie der gestelde vraag wordt nog aangeteekend, dat de vrije verbinding niet door het Gouvernement of de S. S. is overgenomen, doch gerekend van 1 Mei j.l. aan het Gouvernement (ten behoeve van de S. S.) is verhuurd.

Post 818. Luchtlijnen. De werkzaamheden aan het tijdelijk vliegterrein Dermo bij Soerabaja zijn begonnen; verwacht wordt, dat dit terrein in November a.s. in zooverre gereed zal zijn, dat de luchtverbinding Batavia—Soerabaja zal kunnen worden geopend.

Voor het luchtverkeer tusschen Java en Deli is de aanleg van een aantal landingsterreinen in het Gouvernement S. O. K. noodzakelijk. Deze terreinen zijn reeds uitgezocht en bij enkele is met de voorbereidende werkzaamheden reeds een aanvang gemaakt. Indien zich bij den aanleg geen tegenslagen voordoen, kan de opening van de luchtlijn Batavia—Medan in 1930 verwacht worden.

Een luchtverbinding tusschen Soerabaja en Makasser zal eerst in beschouwing kunnen worden genomen, wanneer de K. N. I. L. M. over water-vliegtuigen of vliegbooten beschikt, welke voldoen aan de te stellen eischen van veiligheid en rentabiliteit. Dit is thans nog niet het geval, doch de directie van voren genoemde maatschappij heeft tegenover de Regeering de verplichting op zich genomen deze aangelegenheid voortdurend in studie te houden en de Regeering over de resultaten in te lichten.

Ten einde het vliegveld te Moro Krembangan geschikt te maken voor een geregeld en veilig gebruik door alle soorten van landvliegtuigen, zal het terrein worden verbeterd overeenkomstig de aanwijzingen, welke zijn gegeven door eene speciaal daartoe benoemde commissie van deskundigen. De verbeteringen zullen voornamelijk bestaan in het aanleggen van eene intensieve draineering, het opbrengen van een zandlaag, het dooreenmengen van den bovengrond en het aanleggen van een grasbezoding.

De meening als zouden bij de K. L. M. in Nederland met het oog op de veiligheid steeds twee piloten dienst doen, berust op een misverstand. Wel komt het voor, dat in de wintermaanden militaire vliegers bij deze maatschappij worden opgeleid tot verkeersvlieger en dan gedurende eenigen tijd als leerling-piloot meevliegen.

Post 825. Gratificaties. In antwoord op de vraag, of het in de bedoeling ligt, eventueel uit den post voor andere onvoorziene uitgaven (828) over te schrijven op post 825, wordt medegedeeld, dat bedoelde post 825 reeds bij Nota van Drukfouten uit de in het ontwerp van besluit tot vaststelling van Afdeeling VIII der begroting voor 1930 voorkomende overschrijvingsclausule is gelicht, zoodat overschrijving naar dien post niet mogelijk zal zijn.

Het bedrag ad f 200 onder post 825 voor gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 uitgetrokken strekt alleen voor de toekenning daarvan aan het departementspersoneel. Een bedrag van rond f 100 000, is naar verhouding van de totale personeelsuitgaven over de verschillende departementen verdeeld — vgl. de mededeeling in de Memorie van Toelichting bij de Iste Afdeeling der ontwerp-begroting voor 1930 (Volksraadsstukken Zittingsjaar 1929—1930, Onderwerp I, Afd. I, stuk 5, blz. 1). Het volgens evenbedoelden maatstaf aan het departement van Gouvernementsbedrijven toegekend deel is op zijn beurt weer onderverdeeld over het departement en alle daaronder ressorteerende diensten en bedrijven. Uiteraard kan op die wijze voor het departementspersoneel met zijn naar verhouding geringe sterkte slechts een klein bedrag beschikbaar komen.

Hieraan zij nog toegevoegd, dat de fondsen voor het onderwerpelijke

doel bij de diensten en bedrijven onder den post „verdere bedrijfs-“ eventueel „verdere kapitaalsuitgaven“ zijn opgebracht.

Post 826. Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten. Naar aanleiding van de opmerking over het zeer hoog geachte bedrag van f 1½ miljoen aan voorschotten op bezoldiging, enz., wordt medegedeeld, dat uit dezen post, welke reeds sinds de begrooting voor 1925 op f 1½ miljoen (tevorens pro-memorïe) is geraamd, niet alleen worden betaald voorschotten op tractement aan burgerlijke landsdienaren en andere personen in Nederlandsch-Indië b.v. bij overplaatsing, bij terugkeer van Europeesch verlof, enz., (Staatsblad 1917 No. 41) doch ook die, welke ingevolge het bepaalde in Bijblad op het Indisch Staatsblad No. 8328 kunnen worden verleend aan de talrijke dag- en maandgelders werkzaam bij de onder dit departement ressorteerende diensten en bedrijven. In aanmerking genomen de omvangrijkheid van het personeel, dat bij dit departement en de daaronder ressorteerende diensten en bedrijven werkzaam is, is — zooals trouwens ook de uitkomsten bevestigen — het geraamde bedrag ad f 1½ miljoen niet te hoog.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 810. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst. De mogelijkheid van verlaging der telefoontarieven heeft de voortdurende aandacht van de betrokken dienstleiding. In overweging is, om zoodra de financiële omstandigheden, welke het vorige jaar reeds als een bezwaar tegen die verlaging zijn aangevoerd (Volksraadsstukken, Zittingsjaar 1928/29, Ond. I, Afdeling VIII, stuk 20, pag. 13), zulks gedoogen, de kosten van interlocale gesprekken aan een herziening te onderwerpen.

Ten aanzien van de wijziging van posttarieven mag niet uit het oog worden verloren, dat tusschen de tarieven voor diverse categorieën van stukken een zeker verband bestaat, zoodat de verandering van het tarief voor een bepaalde soort zendingen dikwijls noodzakelijk verandering van andere tarieven met zich brengt.

Indien b.v. het binnenlandsch brieftarief verminderd werd met 2½ cent voor de eerste 20 gram, zou dit, rekening houdend met de terugwerking daarvan op de tarieven voor verschillende andere stukken, voor den Postdienst een inkomsten-derving van ± f 1 000 000 per jaar beteekenen.

Zooals in de rede bij de opening van den Volksraad op 15 Juni jl. is medegedeeld is een verdere doorvoering van de tariefsverlaging met het oog op den toestand van 's Lands financiën thans nog niet mogelijk.

Zooals reeds werd medegedeeld in de Memorie van Antwoord betreffende de begrooting voor 1928 (Volksraadsstukken zittingsjaar 1927—1928, Ond. I, Afd. VIII, Stuk 20, blz. 9) ligt het niet in de bedoeling om voor het stadsverkeer afzonderlijke tarieven in het leven te roepen, aangezien uitzonderingstarieven voor den postdienst hier te lande ernstige moeilijkheden zouden opleveren.

Hoewel erkend wordt, dat verlaging van enkele tarieven, inzonderheid het brieftarief in het binnenlandsch verkeer aanbeveling verdient, is zulks met het oog op den stand van het algemeene Landsbudget voorhands — tot het leedwezen der Regeering — niet wel mogelijk.

De meening, dat een verlaging van de posttarieven al dadelijk een zoodanig meerder gebruik tengevolge zal hebben, dat dit niet van nadeeligen invloed is op de ontvangsten, is niet houdbaar en is reeds herhaaldelijk door de Regeering weersproken.

De uitkomsten over de eerste 6 maanden van dit jaar, welke hieronder worden opgegeven geven een beeld van den invloed der sinds 1 Januari 1929 ingevoerde beperkte tariefsverlaging, dat geheel met deze opvatting in overeenstemming is.

Opbrengst wegens den verkoop van postwaarden:

1929.		1928.	
f	910 094	Januari	f 866 776
"	804 913	Februari	" 792 987
"	794 227	Maart	" 852 119
"	801 265	April	" 763 613
"	860 880	Mei	" 834 563
"	971 060 (zeer voorloopig)	Juni	" 818 022
<hr/>		<hr/>	
f	4 962 439	Totaal f	4 928 080

Wel ontloopen, zooals hieruit blijkt, de ontvangsten van 1929 en 1928 elkaar zeer weinig, doch rekening houdende met het normale accres van $\pm 7\%$ per jaar zouden zonder tariefswijziging de ontvangsten voor 1929 in totaal moeten bedragen $f 10\,276\,000$ (ontv. voor 1928) $+ 7\%$ daarvan $= f 10\,276\,000 + f 719\,320$.

Wordt slechts het totaal bedrag van 1928 ontvangen — en de resultaten van het Iste halfjaar wijzen daarop, — dan heeft dus de tariefsverlaging geleid tot een derving van inkomsten van $f 719\,320$. Aan de hand van de verkeerscijfers over 1928 is berekend, dat de tariefsverlaging zou leiden tot een inkomstenderving van $f 723\,000$ waaruit volgt, dat van eene verkeerstoename door de verlaging practisch nog geen sprake is.

Ter inlichting omtrent den omvang van het brief- en briefkaartenverkeer gedurende de laatste jaren moge het volgende strekken:

Aantallen verzonden:

Jaren	brieven		briefkaarten	
	binnenland	buitenland	binnenland	buitenland
1920	17 099 512	2 521 181	11 060 179	540 839
1921	18 685 307	2 470 975	11 376 172	468 169
1922	18 219 239	2 575 547	9 462 458	317 720
1923	18 562 765	2 648 217	8 657 051	357 435
1924	18 428 215	2 679 547	8 042 645	357 474
1925	20 186 387	2 802 839	8 365 214	271 947
1926	21 192 652	3 171 597	7 872 631	342 316
1927	23 067 265	3 627 396	7 866 241	377 130
1928	25 012 136	4 024 319	7 943 509	330 551

Aangaande het loopende jaar wordt nog niet over voldoende cijfers beschikt, aangezien de desbetreffende statistiek nog niet is voltooid.

Ter toelichting diene, dat de verhooging van het tarief van de briefkaarten op 1 Januari 1922 een aanmerkelijke en zich vrijwel steeds voortzettende vermindering van het aantal verzonden zendingen van dien aard tengevolge had, zoodat het zeer verklaarbaar is, dat de tariefsverlaging van 1 Januari jl. het gebruik weer sterk deed toenemen.

Daarentegen had de verhooging van het brieftarief op 1 Februari 1921 op de verkeerscijfers van de brieven slechts weinig en geen blijvenden invloed.

Van verlaging van het brieftarief zal dan ook geen noemenswaardige toename van het verkeer zijn te verwachten.

Post 811. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobiendiensten. Naar aanleiding van de opmerking van een der leden, dat de bevredigende gang van zaken bij de Staatsspoor- en Tramwegen in het afgelopen jaar o.m. het gevolg is van het groote suikervervoer en niet van het passagiersvervoer, dat juist minder gunstige resultaten heeft gehad, meent de Regeering onder de aandacht te moeten brengen, dat bij de Staatsspoor- en Tramwegen op Java de opbrengst uit het vermeerderd suikervervoer in 1928 ongeveer eenzelfde procentgewijze accres aanwijst als de inkomsten uit al het overig vrachtgoederenverkeer.

De mééropbrengst van dit overig vrachtgoed was méér dan drie maal hooger dan die van suiker, welk artikel derhalve nog geen vierde gedeelte van het totaal accres voor haar rekening kreeg.

Opgemerkt wordt hierbij, dat voor suiker niet de hoogste coëfficiënt van vrachtgoed betaald moet worden.

Naar aanleiding van de vraag of de Regeering niet bereid is in het voetspoor der particuliere maatschappijen te treden en tariefsverlaging in overweging wil nemen, werd door een ander lid reeds opgemerkt, dat — naar hij meende te weten — de leiding van het S.S. bedrijf volkomen bereid is verlaging van transporttarieven te overwegen, indien haar op overtuigende gronden de noodzakelijkheid ervan aannemelijk wordt gemaakt. Deze opmerking is inderdaad juist. Zoodanige noodzakelijkheid mag echter nog niet aanstonds worden afgeleid uit het bloote feit, dat door particuliere maatschappijen tot tariefsverlaging wordt overgegaan, aangezien door deze maatschappijen eventueel doorgevoerde verlagingen van tarieven met dikwijls hooger tariefsgrondslag dan bij den Staatsdienst van kracht, voor dezen laatste geen passend richtsnoer kunnen zijn.

Ten aanzien van de vraag nopens de aanvankelijke resultaten der verlaging van de S.S.-tarieven op de trajecten in West-Java mogé het volgende worden medegedeeld:

a. Op het traject Ringbaan om Batavia—Padalarang via Buitenzorg werd met ingang van 1 Januari 1929 het tarief voor alle klassen met 20% verlaagd.

Dit had over de maanden Januari tot en met Mei 1929 wel reeds een belangrijke toename van het reizigersverkeer tengevolge — er werden n.l. 13% meer plaatskaarten uitgegeven dan in de overeenkomstige periode van 1928 —, doch de ontvangsten waren door de goedkoopere tarieven nog 16% lager dan het vorige jaar.

b. Op het traject Ringbaan om Batavia—Bandoengstations via Krawang werd met ingang van 1 Mei 1929 het tarief voor alle klassen eveneens met 20% verlaagd.

In Mei 1929 werden op dit traject 13% meer plaatskaarten uitgegeven dan 1 Mei 1928. De opbrengst bleef hier slechts 9% onder die van dezelfde maand in het vorige jaar.

Naar aanleiding van de mededeeling, dat men vernomen heeft, dat door de Zuid-Sumatra-Staatsspoorwegen in den drogen tijd de vrachtprijzen opgevoerd en in den natten tijd de normale tarieven worden toegepast, terwijl men meende te weten, dat het juist in de bedoeling lag, dat de normale tarieven toegepast zouden worden, wanneer de stand der rivieren laag is en bij hoogen waterstand, in verband met de concurrentie der hekwielers, de tarieven zouden worden verlaagd, meent de Regeering te kunnen volstaan met te verwijzen naar het antwoord op de schriftelijke vraag van het lid van den Volksraad den Heer W. van Baalen ddo. 26 Maart 1928 (zie aanhangsel Handelingen zitting 1927/1928 bladzijde 42 vraag 66a). Daarin zijn tevens de noodige inlichtingen vervat betrekking hebbende op de vraag, welke politiek de bedrijfsleiding t.a.v. die tarieven volgt. De tarieven per tonkilometer van de Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen zijn vermeld in Deel II van de op 21 Maart 1927 in werking getreden „Bepalingen op het Vervoer en tarieven der Zuid-Sumatra Staatstramwegen” waarin de verschillende algemeene en bijzondere tarieven en de afstandswijzer zijn opgenomen.

Posten 813 en 815. Inkomsten uit Luchtlijnen. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleegen begrafeniskosten. In de Memorie van Toelichting is abusievelijk de toelichting op bovengenoemde twee posten uitgevallen. Deze had als volgt moeten luiden:

Post 813. Inkomsten uit Luchtlijnen. In verband met de uitbreiding van het luchtverkeer.

Post 815. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleegen begrafeniskosten. De hogere raming hangt samen met die van de desbetreffende uitgaven (Hoofdstuk II post 822).

VOLKSRaad

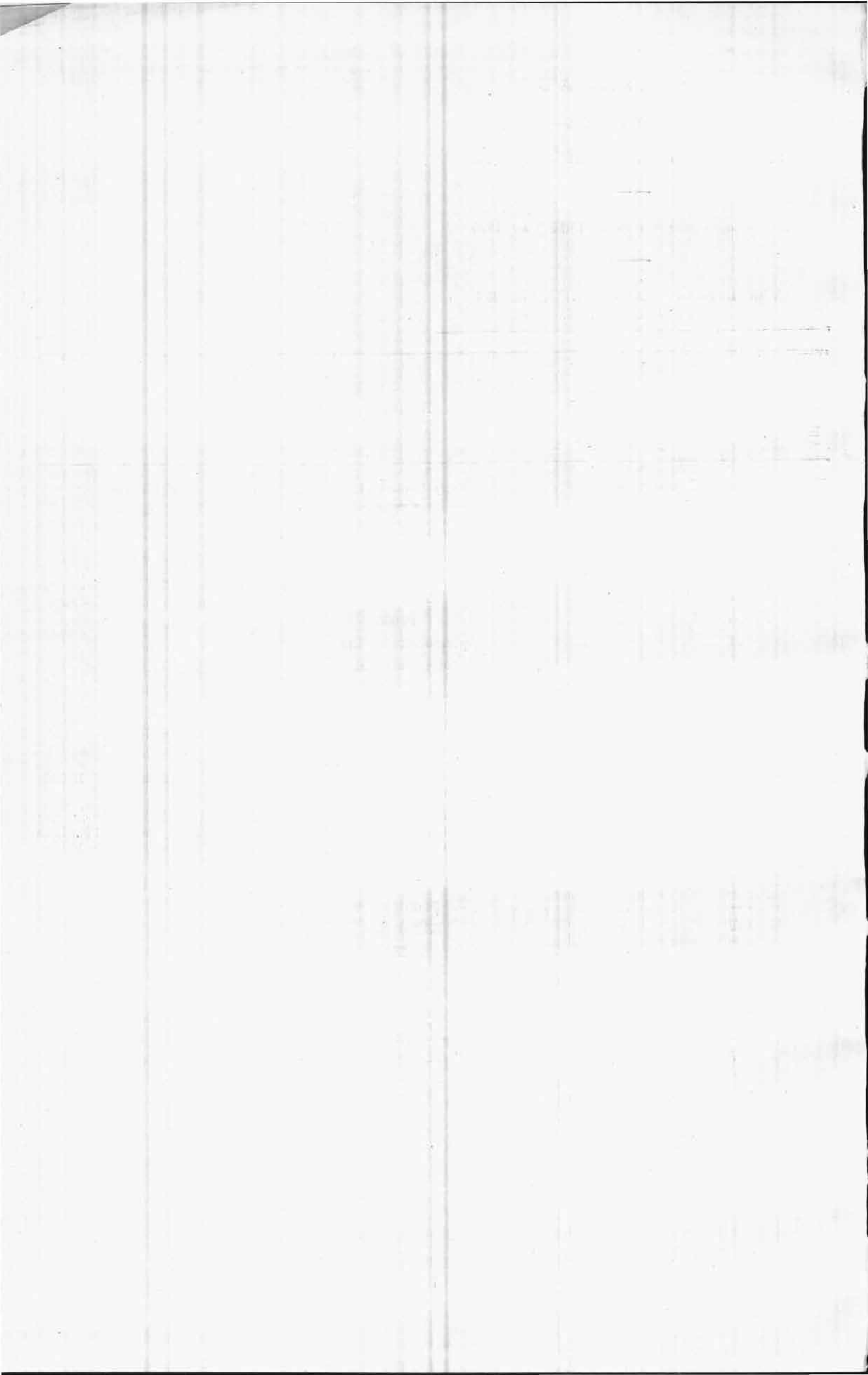
ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 21.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

VERBETERING VAN DRUKFOUTEN EN
MISSTELLINGEN.

Afdeeling.	Stuk.	Bladzijde.	Post.	Onderdeel.	Kolom.	Regel van boven.	Regel van onderen.	Er staat :	Correctie :
VIII	2	30	812	a 1	3			f 15 658 000	f 15 676 000
	2	30	812	a 4	3			5 778 000	5 760 000
	2	30	816		5			Memorie.	(19) Memorie.
	2	31	812	a 1	2			105 310	123 310
	2	31	812	a 1	2			1 073 100	1 055 100
	2	31	816		1			Memorie.	vervalt, moet in kolom 2 staan.
	4	36	811	g	6			40 000	400 000
	5	41				23		personeelwisseling	personeelmutaties
	6	52					5	tot en met 826.	tot en met 824, 826.
	8	78			8	1		1 813 101	1 813 100
	12	96			2	10		B 2 96	B 12 96
	15	114			2	17		398 700	389 700
	16	132					41	f 75 000	f 80 000
	16	132					35	Het vereischte bedrag zal in 1930 in zijn geheel	In 1930 zal naar raming f 75 000
	16	132					24/22	De totale kosten worden geraamd op f 300 000, waarvan een bedrag van f 50 000 in 1930 zal kunnen worden verwerkt;	De gezamenlijke kosten zijn nu nog niet te ramen. Voor 1930 is als 1e termijn f 50 000 uitgetrokken;
	17	141			5	9		Andere ontvangsten	VI Andere ontvangsten.
	17	141			11		2	74 00 (11)	74 100 (11)
	17	142			9	13		38 200 (8)	38 200 (3)
	17	149			2		28	21 180	21 280
	17	158					5	1 millioen	1,5 millioen
	17	167			8	4		—	1
	17	167			9		10	— 4 87 000	487 000
	17	167			9		9	— 23 000	23 000
	17	167			9		8	— 1 000	1 000

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 22.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

Eerste Nota van Wijzigingen met Memorie van Toelichting (ingezonden bij brief van 29 Juli 1929).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

EERSTE NOTA VAN WIJZIGINGEN VAN HET ONTWERP VAN BESLUIT.

Het Ontwerp van Besluit tot vaststelling van afdeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 (stuk 6) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

813. Staatsspoor- en Tramwegen, alsmede automobiëldiensten, wordt verhoogd met f 7 425.

Tusschen de posten 817 en 818 worden ingelascht:

817A. Verstreking van een rentedragend voorschot aan de Nederlandsch-Indische Radio-omroep Maatschappij (N. I. R. O. M.) f 150 000.

817B. Bijdrage in de exploitatiekosten van het eerste jaar van het omroepbedrijf der N.V. Philips Omroep Holland-Indië (Phohi) f 50 000.

Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

Tusschen de posten 812 en 813 wordt ingelascht:

812A. Rente voor aan de Nederlandsch-Indische Radio-omroep-Maatschappij verstrekte voorschotten.

De ondervolgende middelpost wordt geacht te zijn geraamd als daarbij is aangegeven:

Nieuwe raming: Na verhooging met: Na verlaging met:

812A (nieuw). Rente voor aan de Nederlandsch-Indische Radio-omroep-Maatschappij verstrekte voorschotten.

f 7 500

f 7 500

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

Post 813. Staatsspoor- en Tramwegen, alsmede automobiëldiensten.

b. Kapitaalsuitgaven:

1. Bezoldigingen (+ f 6 975).
2. Standplaatstoelagen (+ f 450).

Sinds de invoering van de reorganisatie van de aanlegmagazijnen der Staatsspoorwegen in de Buitengewesten in 1929 is het toezicht en de inspectie van die magazijnen in administratief opzicht opgedragen aan een hoofd-magazijnmeester (zie noot 4 in stuk 17, afdeling VIII van de begrooting voor 1929).

Het is niet mogelijk gebleken om met het toezicht en de inspectie dier magazijnen wat het technisch deel aangaat blijvend het Hoofd van den Magazijnsdienst te belasten, daar diens langdurige en periodieke afwezigheid niet in overeenstemming is te brengen met de belangen van den dienst.

Het is daarom noodig voor 1930 te rekenen op een ingenieur 2e klasse, aan wien bedoelde taak kan worden toevertrouwd.

De hieraan verbonden gemiddelde kosten ten laste der kapitaalsuitgaven bedragen 's jaars f 9 300 aan bezoldigingen en f 600 aan standplaatstoelagen, terwijl voor 1930 kan worden volstaan met eene hoogere uitgave van resp. f 6 975 en f 450.

Post 817A (nieuw). Verstreking van een rentedragend voorschot aan de Nederlandsch-Indische Radio-omroep-Maatschappij (Nirom), f 150 000.

Post 817B (nieuw). Bijdrage in de exploitatiekosten van het eerste jaar van het omroepbedrijf der N.V. Philips Omroep Holland-Indië (Phohi) f 50 000.

Op 18 Juni 1927 werd te Amsterdam opgericht de N. V. „Philips Omroep Holland-Indië" (Phohi), welke in de eerste plaats ten doel heeft een Nederlandschen omroep van uit Nederland naar Nederlandsch-Indië in te stellen en te onderhouden. Op 27 December 1928 werd eveneens te Amsterdam opgericht de N. V. „Nederlandsch-Indische Radio-omroep Maatschappij" (Nirom), welke in de eerste plaats beoogt het instellen van een radio-omroepbedrijf in Nederlandsch-Indië. Genoemde maatschappijen zijn tot overeenstemming gekomen omtrent het naar en in Nederlandsch-Indië uitzenden van een dagelijks omroep-programma, in dier voege, dat door de Phohi muziek-programma's en mededeelingen van algemeenen aard worden uitgezonden, voor het heromroepen van welke omzendstof door de Nirom naast haar eigen plaatselijke mededeelingen zal worden zorg gedragen.

Door de Phohi en de Nirom is het gemeenschappelijk verzoek gedaan om zoodanigen financieelen steun van het Gouvernement te mogen erlangen, dat het mogelijk zal zijn om de moeilijkheden, welke zich in de eerste jaren zullen voordoen, te boven te kunnen komen.

De verzochte steun bestaat: 1e. in het verstrekken van een renteloos voorschot ten bedrage van f 150 000 aan de Nirom, terug te betalen in gelijke termijnen van f 30 000, aanvangende met het zesde boekjaar van de Maatschappij; 2e. in het toekennen van een jaarlijksche bijdrage in de exploitatiekosten ten bedrage van f 50 000 aan de Phohi gedurende hoogstens 5 jaren.

De Regeering staat sympathiek tegenover het streven der beide maatschappijen om met de door haar in het leven te roepen omroepbedrijven te voorzien in een geestelijke behoefte in de eerste plaats van hen, die hier te lande op vaak zeer afgelegen posten een eenzaam bestaan leiden.

Aangezien de gevraagde tegemoetkoming niet onredelijk is te achten en naar gebleken is het bedrijf der Phohi op den krachtigen financieelen steun van vele particuliere werkgevers zal kunnen rekenen, wordt gemeend, dat het Land in dezen niet achter mag blijven, mede in aanmerking nemende, dat ook vele op zeer geïsoleerd gelegen plaatsen gevestigde Landsdienaren van het gebodene zullen kunnen profiteren, hetgeen niet anders dan aan hun geestelijke frischheid en daardoor aan hun dienstprestaties kan ten goede komen.

Vermelding verdient, dat de Phohi door de N.V. „Philips Gloeilampenfabrieken" en de N.V. „Philips Radio" en de Nirom door laatstgenoemde N.V., de N.V. „Philips Omroep Holland-Indië", de N.V. „Handelsvennootschap voorheen Maintz & Co." en de N.V. „Nederlandsche Telegraaf Maatschappij Radio-Holland" werden opgericht, zoodat aan de deugdelijkheid van den opzet der beide omroepbedrijven niet behoefte te worden getwijfeld.

De Regeering oordeelt het echter niet wenschelijk, dat het Land zich al dadelijk voor een tijdvak van 5 jaren verbindt tot toekenning van een jaarlijksche bijdrage van f 50 000. Op deze bijdrage is dus in de begrooting voor 1930 gerekend zonder dat zulks verdere consequenties voor volgende jaren medebrengt. Te zijner tijd kan dan nader worden overwogen of dit bedrag zal zijn te handhaven dan wel te verlagen of in het geheel niet te continueren.

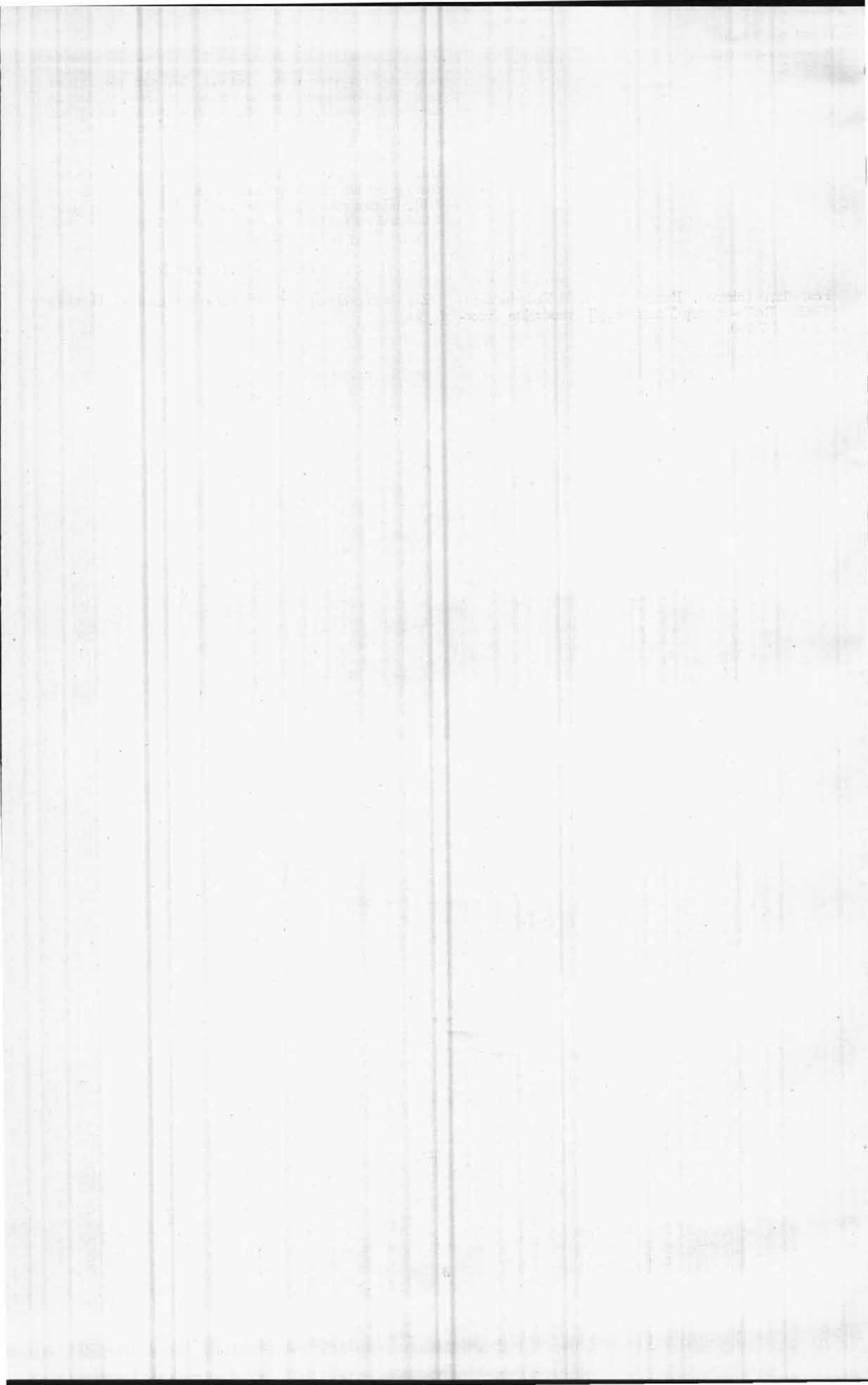
Ten opzichte van het verzoek van de Nirom, die de eerste jaren voor haar bedrijf het monopolie zal hebben, meent de Regeering, dat niet verder moet worden gegaan dan de verstreking van een voorschot op voorwaarde, dat dit rentedragend zal zijn. Een renteloos voorschot toch zou neerkomen op een geldelijke tegemoetkoming in de exploitatiekosten uit de Landsmiddelen, waarvoor, in aanmerking

nemende, dat voor zoover bekend, ook van particuliere zijde geen bijdragen worden ontvangen, geen voldoende aanleiding bestaat. Gerekend wordt op verstrekking van dit voorschot ten laste van den buitengewonen dienst. De te vergoeden rente bedraagt 5%. Hiervoor is een ontvangstpost opgenomen onder hoofdstuk IV van deze begrootingsafdeeling (zie post 812A hieronder). Daar het in de bedoeling ligt om met toepassing van art. 105 I.S. reeds dadelijk bij den aanvang van het jaar over het geheele voorschot te doen beschikken is voor 1930 gerekend op de rente over een vol jaar ten bedrage van f 7 500.

H o o f d s t u k IV (Middelen in Indië).

Post 812A (nieuw). Rente voor aan de Nederlandsch-Indische Radio-omroep-Maatschappij verstrekte voorschotten, f 7 500.

Zie de toelichting bij post 817A van hoofdst. II hierboven.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 23.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.
(Eerste Nota van Wijzigingen).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 813. Staatsspoor- en Tramwegen enz. Gevraagd werd waarom de kosten aan bezoldigingen enz. ten laste van de kapitaalsuitgaven worden gebracht.

Posten 817A en 817B. Verstrekking voorschot aan de „Nirom” en verleening subsidie aan de „Phohi”. Verschillende leden waren er ten zeerste over verwonderd, dat deze post niet in het oorspronkelijk begrootingsontwerp is opgebracht. Zij meenden n.l. te weten dat de steunverleening reeds geruimen tijd hangende is en dat sedert jaren besprekingen daaromtrent zijn gevoerd.

Ook had het bevreemding gewekt, dat er thans, na die langdurige voorbereiding, plotseling een dergelijke spoed moet worden betracht, dat de Regeering toepassing van artikel 105 der I.S. noodzakelijk acht.

De toelichting bij dezen nieuwen post achtten deze leden ten eenenmale onvoldoende. Op een volledige en uitvoerige motiveering van de voorgestelde uitgaven zouden zij ten zeerste prijs stellen. Voorts drongen zij aan op overlegging aan den Volksraad van de met de Nirom en de Phohi te sluiten overeenkomsten zoomede van de concessievoorwaarden voor eerstgenoemde maatschappij. Eerst wanneer de Volksraad volledig met den inhoud van deze overeenkomsten en voorwaarden bekend is, zal het College zich een gefundeerd oordeel over het voorstel kunnen vormen.

Eenige leden zouden gaarne vernemen in hoeverre door aanneming van dezen post beslist wordt over een monopolie voor uitzending door den ether toe te kennen aan de Nirom. Niet duidelijk toch is, naar een dezer leden opmerkte, de passage in de M. v. T. (Blz. 2, onderaan), welke hierop betrekking heeft. De tusschenzin „die de eerste jaren voor haar bedrijf het monopolie zal hebben”, wijst er echter wel op dat voor de eerste jaren aan de Nirom het monopolie zal worden toegekend. Voorts vroegen deze leden of het in de bedoeling ligt ook aan de Phohi een monopolie toe te kennen. In dit verband werd de vraag gesteld of de Regeering kan mededeelen of ook in andere landen voor de uitzending een systeem van monopoliseering bestaat en waarom dit systeem voor Nederland is aanvaard en blijkbaar voor Indië aanvaard zal worden.

Ook omtrent de verhouding tusschen de Nirom en de Phohi zouden de aan het woord zijnde leden gaarne nader worden ingelicht, o.m. of de Nirom wat de redistributie van de omzendstof betreft, contractueel aan genoemd lichaam gebonden is of wel dat het haar geoorloofd is ook uitzendingen van andere radio-instellingen in Nederland, zooals de N. C. R. V., de A. V. R. O. S. en K. R. O. of in andere landen weder om te roepen; voorts of de Nirom het recht krijgt om uit de programma's der Phohi te schiften

wat haar zelf het beste dunkt. Heeft de Regeering — zoo werd gevraagd — zich eenige medezeggenschap ten aanzien van de redistributie h.t.l. voorbehouden? Zal het mogelijk zijn dat b.v. redevoeringen van politiek karakter in Indië worden rondgezonden? Het werd ten zeerste gewenscht geacht dat — ook al brengt de Radioraad in Nederland reeds advies uit over de uitzending naar Indië — hier te lande zoowel op de uitzending uit Holland als op de verspreiding alhier een, zij het ook repressief, toezicht wordt uitgeoefend. De instelling in Indië van een lichaam als de Nederlandsche Radio-raad zou hieraan tegemoet kunnen komen.

Sommige leden achtten het in hooge mate onbillijk, dat de Regeering, in plaats van de particuliere organisaties te steunen, een regeling wenscht te treffen, waardoor, dank zij het aan de Nirom toe te kennen monopolie, het voortbestaan van deze vereenigingen onmogelijk wordt gemaakt. Vast staat immers, dat deze zonder eenig geldelijk voordeel reeds zeer veel nuttig werk hebben verricht, alleen al in dit opzicht, dat zij hebben gezorgd voor de vorming van een uitgebreiden kring van luisteraars, een voorbereidenden arbeid, waardoor die vereenigingen thans op commerciëelen grondslag zouden kunnen worden gevestigd, maar waarvan het voordeel, tengevolge van de voorgestelde regeling, uitsluitend aan de Nirom ten goede zal komen.

Had de Regeering aan de particuliere vereenigingen den steun aangeboden, welke thans aan de Nirom wordt verleend, dan hadden deze nog veel meer tot stand kunnen brengen.

Met verwijzing naar het aan de Regeering toegezonden rekest van den Bond van Radiovereenigingen, stelden deze leden de vraag, of de Regeering niet vreest, dat door de voorgestelde regeling alleen het belang van de meer gegoeden onder de luisteraars wordt gediend, zoodat het motief, dat het streven van de Nirom (en de Phohi) voorziet in een geestelijke behoefte in de eerste plaats van de op afgelegen plaatsen in den archipel wonenden, een belangrijk deel van zijn waarde verliest.

De aan het woord zijnde leden zouden zich ten slotte met de aan de Nirom te verleenen concessie kunnen vereenigen, mits aan de andere radiovereenigingen hier te lande het recht wordt toegekend, te beslissen, welke muziek en welke mededeelingen zullen worden rondgezonden en deze dus niet afhankelijk zullen zijn van de gunst van Nirom.

Is de Regeering niet van oordeel, zoo werd voorts gevraagd, dat de voorschotregeling en het monopolie van de Nirom in hoofdzaak in het belang zullen zijn van de fabrikanten en groot-verkoopters van radio-artikelen? Immers de Nirom wordt door deze ondernemers gefinancierd, zoodat, ook al rendeert het omroep-bedrijf niet, de fabrikanten en verkoopters dan nog goede winsten zullen maken.

Waar een radio-omroep een alleszins lucratief bedrijf kan zijn, ware het beter geweest — aldus eenige leden — zoo aan gegadigden was verzoekt, hunne voorwaarden ter kennis der Regeering te brengen, teneinde vervolgens op de gunstige aanbieding in te gaan, daar het in dat geval wellicht mogelijk zou zijn de concessie te verleenen aan een lichaam, dat de uitzending zonder steun van overheidswege zou kunnen verzorgen.

Van andere zijde werd er echter op gewezen, dat de door een goede radio-uitzending gediende belangen zoo aanzienlijk zijn, dat niet alleen ondersteuning van overheidswege gerechtvaardigd mag worden geacht, maar dat ook de thans gevolgde weg, het betrekken in deze van maatschappijen waarvan redelijkerwijs kan aangenomen worden, dat zij aan de verwachtingen zullen beantwoorden, in dit geval de beste mag worden geacht.

Andere leden, die er overigens mede konden instemmen, dat de Regeering gelden beschikbaar stelt ten behoeve van lichamen als de Nirom en de Phohi, teneinde een goeden radio-omroep te bevorderen en die een goed werkend radio-bedrijf met de Regeering van groot belang achtten voor allen, die op geïsoleerd gelegen plaatsen zijn gevestigd, hadden tegen het monopolistisch karakter van de aan de Nirom te verleenen concessie ernstig bezwaar, omdat naar hunne meening een monopolist in den regel practisch een onaantastbare positie inneemt en daarom het gevaar bestaat, dat hij er niet toe zal medewerken, zijn bedrijf voortdurend te moderniseeren en in te richten naar de eischen van den tijd, omdat hij daarbij geen belang heeft. Dit bezwaar weegt te meer, waar de radiotechniek op het oogenblik in een ontwikkelingsstadium verkeert en nog voor belangrijke verbeteringen vatbaar is. Welis-

waar is in de toelichting medegedeeld dat de Nirom de eerste jaren voor haar bedrijf het monopolie zal hebben, maar te vreezen valt, dat het monopolie, eenmaal verleend, permanent zal zijn.

Wat de Phohi betreft, stelden eenige leden de vraag, of het wel verantwoord moet worden geacht in deze tijden van begrootings-krapheid, waarbij vele nooden en behoeften in Indië geen voldoende verzorging kunnen vinden, aan een in Nederland gevestigde naamlooze vennootschap een subsidie te verlenen. Voorts zou gaarne worden vernomen, of het — gelijk uit de Memorie van Toelichting valt te lezen — reeds zoo onomstootelijk vaststaat dat dit lichaam in Nederland vergunning zal verkrijgen, een radio-omroep naar Indië „in te stellen en te onderhouden”, waar de Minister van Waterstaat in de Tweede Kamer, naar aanleiding van den in dit college geboden tegestand, heeft verklaard, dat er met kracht tegen gewaakt zou worden, dat een vergunning aan een fabrikant tot experimenteren niet zou kunnen ontaarden in een omroep.

Onder deze omstandigheden werd het bedenkelijk geacht, dat toepassing van artikel 105 der I. S. wordt voorgesteld, waardoor immers de Staten-Generaal bij de behandeling van dit begrootingsontwerp als het ware voor een voldongen feit werd gesteld.

Een der leden zou alsnog gaarne de volgende vragen beantwoord willen zien:

1. Kan de Regeering inlichtingen verschaffen over den stand van zaken in Nederland betreffende de verdeling van den omroeptijd tusschen Phohi en de andere omzendvereenigingen?
2. Wat moet worden verstaan onder „mededeelingen van algemeenen aard” welke door de Phohi zullen worden uitgezonderd; zijn dit alleen z.g. neutrale mededeelingen? En wat is te verstaan onder de „eigen plaatselijke mededeelingen”, voor het omroepen waarvan de Nirom zal zorg dragen?

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 9den Augustus 1929.

DAHLER.
VAN HULSTIJN.
RÜCKERT.
SANDKUYL.

The following table shows the results of the survey of the West. The total area surveyed is 1,000,000 acres. The area surveyed in 1861 is 500,000 acres and the area surveyed in 1862 is 500,000 acres. The total area surveyed is 1,000,000 acres.

Year	Area Surveyed (acres)
1861	500,000
1862	500,000
Total	1,000,000

The following table shows the results of the survey of the West. The total area surveyed is 1,000,000 acres. The area surveyed in 1861 is 500,000 acres and the area surveyed in 1862 is 500,000 acres. The total area surveyed is 1,000,000 acres.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 25.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

Tweede Nota van Wijzigingen met Memorie van Toelichting (ingezonden bij brief van 12 Augustus 1929).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernements-
bedrijven.

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN VAN HET ONTWERP VAN BESLUIT.

Het Ontwerp van Besluit tot vaststelling van afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 (stuk 6) wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

806. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit, wordt verminderd met f 33 400.

812. Post-, telegraaf- en telefoondienst, wordt verhoogd met f 419 200.

813. Staatsspoor- en Tramwegen, alsmede Automobioldiensten, wordt verminderd met f 15 800.

Hoofdstuk III (Middelen in Nederland).

Tusschen de posten 802 en 803 wordt ingelascht:

802 A. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij.

Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

Tusschen de onderdeelen *b* en *c* van post 802 wordt ingelascht:

*b*¹. inkomsten uit stroomlevering van het waterkrachtwerk Giringan.

Post 802, onderdeel *e*. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij. Het onderdeel *vervalt*.

De ondervolgende middelenposten worden geacht te zijn geraamd als daarbij is aangegeven.

Hoofdstuk III (Middelen in Nederland).

802 A (nieuw). Aandeel van het Land in de bedrijfs-
winst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Explo-
itatie Maatschappij

Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

802. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

b¹ (nieuw). Inkomsten uit stroomlevering van het
w.k.w. Giringan

e (vervallen). Aandeel van het Land in de bedrijfs-
winst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Explo-
itatie Maatschappij

810. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

b. telegrafie.

opbrengst van binnenlandsche telegrammen

idem van radiotelegrammen

aandeel in de buitenlandsche telegrammen

bijdrage door het departement van Binnenlandsch Be-
stuur wegens het exploitatietekort der radiostations Rengat
en Tembilahan (nieuw middel)

vergoeding door het departement van Binnenlandsch
Bestuur voor de inrichting, het onderhoud en de exploi-
tatie der radiostations voor bestuursdoeleinden in de bui-
tengewesten (nieuw middel)

811. Staatsspoor- en Tramwegen alsmede automobiel-
diensten.

a. Staatsspoorwegen op Java

Nieuwe raming: Na verhooging met: Na verlaging met:

180 000 180 000
(nieuwe post)

92 500 92 500
(nieuwe post)

Nihil. 180 000
(vervallen post)

7 004 500 4 500

15 000 15 000

192 300 192 300

73 840 000 60 000

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

Post 806. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.
Onderdeel b¹ (nieuw). Bedrijfsuitgaven voor het
w.k.w. Giringan.

1. Bezoldigingen (+ f 37 300).
2. Standplaatstoelagen (+ Memorie).
3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28 (+ f 300).
4. Verdere bedrijfsuitgaven (+ f 23 000).

De uitbreiding van het Staatswaterkrachtwerk Giringan aan de Kali Tjatoer in de residentie Madioen en de daarmee gepaard gaande vorming van een transmissiebedrijf voor het overbrengen van den opgewekten electrischen arbeid naar nieuwe verbruiksplaatsen, op welke werken bij de VIIIste afdeling der ontwerp-begrooting voor 1930 is gerekend (Volksraadstukken zittingsjaar 1929—1930, Onderwerp 1, afd. VIII, stuk 8 blz. 71/72, noot 1), maken het bij nadere overweging noodzakelijk de overname door den dienst voor Waterkracht en Electriciteit van het beheer der bestaande bij de Staatsspoorwegen in exploitatie zijnde werken, niet tot na de totstandkoming der voorgenomen uitbreidingen uit te stellen, doch daartoe reeds met 1 Januari 1930 over te gaan.

Daartoe zal het bij de Centrale Giringan werkzaamgesteld personeel volgens de bezetting, waarop in de ontwerp-begrooting voor 1930 is gerekend, door de Staatsspoorwegen ter beschikking van den dienst voor Waterkracht en Electriciteit worden gesteld, hetgeen zooals uit onderstaande opgaaf blijkt, voor dien dienst een verhooging van personeele uitgaven medebrenkt van f 25 300 en een even groote vermindering deswege voor de Staatsspoorwegen.

a. hoofdmachinist-electricien f 6 000
b. 1 electricien 1e klasse 4 800
c. 1 electricien 2 500
d. hulppersoneel 11 700
e. overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28 300

In verband met de hogere eischen, welke gedurende den verbouwingstijd en vervolgens na de totstandkoming van de uitbreidingswerken, aan de bedrijfsvoering moeten worden gesteld, zal met ingang van bovengenoemden datum der overname bovendien zijn te rekenen op de tewerkstelling van een ingenieur 2de klasse en een lijnopzichter, resp. bezoldigd volgens schaal C 20 kolom II en schaal B 7 kolom III der B. B. L. 1925/1928..

De aan deze uitbreiding der personeelsformatie verbonden gemiddelde jaarlijkse kosten bedragen $f\ 9\ 300 + f\ 3\ 000 = f\ 12\ 300$, op welke hogere uitgaaf ook voor 1930 zal dienen te worden gerekend.

De overname heeft voorts tengevolge, dat voor verdere bedrijfsuitgaven deswege door Waterkracht en Electriciteit is te rekenen op een bedrag van $f\ 23\ 000$. De ontvangsten wegens stroomlevering uit het waterkrachtbedrijf worden op $f\ 92\ 500$ geraamd. Door de overdracht van het hier besproken bedrijf zal de dienst der Staatsspoorwegen het reeds vermelde bedrag van $f\ 23\ 000$ minder behoeven te besteden aan verdere bedrijfsuitgaven, daartegenover echter een bedrag van $f\ 32\ 500$ méér doordat de energielevering met den dienst voor W. en E. moet worden verrekend. Mitsdien is deze post met $f\ 9\ 500$ te verhoogden.

Voorts zullen de inkomsten der Staatsspoorwegen wegens ontvangsten uit stroomlevering met $f\ 60\ 000$ moeten worden verminderd.

Ter toelichting van deze vermindering moge worden verwezen naar de memorie van toelichting op de eerste nota van wijzigingen van de tweede aanvullende begrooting voor het dienstjaar 1929 (Zittingsjaar 1929/1930 Onderwerp **36** — afd. VIII — Stuk).

In het belang van de bestuursvoering werd in 1926 door het landschap Rengat aan den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst het verzoek gericht tot oprichting van een 10 kilowatt lange-golf radiostation aldaar, terwijl tevens door tussenkomst van dienzelfden dienst aan de firma Radio-Holland de opdracht werd gegeven tot de installatie van een klein type lange-golf station voor hand-aandrijving te Tembilahan. Beide stations kwamen daarop met de hulp van genoemden dienst vanaf eind 1927 in bedrijf.

In verband met den sindsdien toenemenden aandrang van den zich sterk ontwikkelenden handel te Rengat, om deze plaats in het algemeen telegraafverkeer op te nemen, is het noodig gebleken, dat genoemde stations van het landschap Rengat door den P. T. T.-dienst worden overgenomen en voor het openbaar telegraafverkeer worden opengesteld.

Bij de overname van de stations komen de aan den bouw en de inrichting daarvan bestede gelden ad $f\ 70\ 000$ niet onverminderd voor restitutie aan het landschap in aanmerking.

In de eerste plaats zal n.l. verschillend materieel niet meer bruikbaar zijn, waaronder de boogzender-installatie te Rengat, welke door een kortegolfzender zal zijn te vervangen, om het rechtstreeksche verkeer met de radiocentra van den P. T. T.-dienst te Medan en te Weltevreden mogelijk te maken, terwijl door deze vervanging tevens een meer economische exploitatie zal worden verkregen. De aan dezen ombouw verbonden kosten zullen $f\ 15\ 000$ bedragen.

Onderdeel c. Kapitaalsuitgaven.

4. Verdere kapitaalsuitgaven ($- f\ 94\ 000$).

Post 812. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven.

1. Bezoldigingen ($+ f\ 4\ 080$).

4. Verdere bedrijfsuitgaven ($+ f\ 4\ 620$).

Onderdeel b. Kapitaalsuitgaven ($+ f\ 39\ 000$).

Een bedrag wegens voor een andere doel niet meer bruikbaar materieel ad *f* 19 000, zal dan op bovengenoemd bedrag van *f* 70 000 in mindering zijn te brengen.

Voorts zal bij de overname tevens rekening moeten worden gehouden met de omstandigheid, dat het landschap voor geleverd materieel en verleende diensten ten behoeve van de totstandkoming der beide stations nog *f* 27 000 aan den P.T. T.-dienst verschuldigd is, zoodat deswege slechts een bedrag van $f\ 70\ 000 - f\ 19\ 000 - f\ 27\ 000 = f\ 24\ 000$, wegens buitengewone uitgaven ten laste van de begrooting voor 1930 zal zijn te brengen. In dit bedrag is dan nog rond *f* 11 750 begrepen aan materieel, dat in de nieuwe kortegolfinstallatie niet meer bruikbaar zal zijn, doch nog voor andere P. T. T.-stations kan worden benut.

De aan de exploitatie van de stations Rengat en Tembilihan verbonden hoogere uitgaven zijn voor 1930 te ramen op *f* 6 680 en *f* 2 020, en de inkomsten op respectievelijk *f* 3 600 en *f* 900.

Aangezien de stations in eersten aanleg gebouwd zijn voor een betere bestuursvoering, zijn de nadeelige uitkomsten van de exploitatie ten laste van het departement van Binnenlandsch Bestuur te brengen.

Behalve bovenbedoelde uitgaven is bij de verrekening met genoemd departement voor 1930 dan nog in rekening te brengen wegens hoofdbureaunkosten, kosten van inspecties, reis- en verblijfkosten in totaal een som van *f* 5 100 en *f* 5 700 wegens rente en afschrijving. In het exploitatie-tekort voor 1930 zal dus door het departement van Binnenlandsch Bestuur naar raming in totaal een bedrag van *f* 15 000 moeten worden bijgedragen.

Resumeerende is derhalve noodig aan buitengewone uitgaven:

Voor de overname van de beide radiostations	
Rengat en Tembilihan	<i>f</i> 12 250
Voor de overname van masten, machines en installatie-materiaal	„ 11 750
Voor den bouw van een kortegolfzender te Rengat	„ 15 000
	<hr/>
	<i>f</i> 39 000

en aan gewone uitgaven:

Voor hulp-personeel	<i>f</i> 4 080
Voor algemeen onderhoud	„ 4 620
	<hr/>
	„ 8 700
waartegenover aan geraamde inkomsten staat:	
Voor Rengat	<i>f</i> 3 600
Voor Tembilihan	„ 900
Aan restitutie B.B.	„ 15 000
	<hr/>
	<i>f</i> 19 500

Het ligt in de bedoeling over de voor dezen maatregel benoodigde fondsen, met gebruikmaking van artikel 105 der Indische Staatsregeling, met ingang van 1 Januari 1930 te beschikken; ze zijn mitsdien voor 1930 over een vol jaar berekend.

Vermeerdering der bedrijfsuitgaven in Indië met *f* 210 000.

In het door de Radio-Commissie ingediende rapport is de urgentie betoogd, om over te gaan tot het oprichten van zend- en ontvang-installaties in de buitengewesten ten behoeve van de bestuursvoering. In 1930 zullen 13 stations worden opgericht. Daarvoor zal:

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven.

1. Bezoldigingen (+ *f* 97 500).

4. Verdere bedrijfsuitgaven (+ *f* 112 500).

Onderdeel b. Kapitaalsuitgaven (+ *f* 161 500).

- 1e. het noodige beheerderspersoneel moeten worden opgeleid te Bandoeng, waarmede een jaarlijkse meerdere uitgave is gemoeid van f 15 200.
- 2e. van de 4 bestaande B.B.-stations, gelegen om de golf van Tomini, de exploitatie door den P.T.T.-dienst worden overgenomen, terwijl de exploitatie van de 13 nieuwe B.B.-stations door dien dienst reeds gedurende eenige maanden van 1930 zal worden gevoerd. Bovendien zal moeten worden gerekend op de inrichtingskosten van laatstbedoelde stations, hetgeen in totaal een meerdere uitgaaf vordert van f 97 300.

Verder zal in verband met de exploitatie en de geregelde technische inspecties van bedoelde B.B.-stations, zoowel als van de P.T.T.-stations te Weltevreden, Soerabaja en Bandjermasin, tot uitbreiding van de personeelsformatie moeten worden overgegaan, waarvan de gemiddelde kosten per jaar kunnen worden gesteld op $f\ 15\ 000 + f\ 84\ 000 + f\ 66\ 210 = f\ 165\ 210$

Voor 1930 kan worden volstaan met $f\ 13\ 800 + f\ 44\ 850 + f\ 38\ 850 = f\ 97\ 500$. Waar het in het bedoeling ligt deze uitbreiding, met gebruikmaking van artikel 105 der Indische Staatsregeling, met ingang van 1 Januari 1930 te doen ingaan, zijn de voor 1930 benodigde fondsen berekend over een vol jaar.

Een bedrag van $f\ 192\ 300$ wordt door het departement van Binnenlandsch-Bestuur gerestitueerd voor de inrichting en exploitatie der B.B.-stations en voor de opleiding van het daarvoor benodigde personeel (zie bij post 810, b van hoofdstuk IV hieronder).

Vermeerdering der kapitaalsuitgaven in Indië met $f\ 161\ 500$.

Aanleg, uitbreiding en verbetering van de inrichtingen der stations voor draadloze telegrafie f 91 500
Gebouwen en terreinen „ 70 000

Hoewel te Weltevreden en Soerabaja reeds stations ten behoeve van het openbaar verkeer met schepen bestaan, welke onder het departement van Marine ressorteeren, wordt het, overeenkomstig het voorstel van de Radio-Commissie, noodzakelijk geacht den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst het openbaar verkeer te doen verzorgen door oprichting van kuststations op genoemde plaatsen. Tengevolge van de invoering der kortegolf-verbinding kon het marine-radioverkeer met de eigen bodems zeer worden uitgebreid ten gerieve van den marine-dienst zelf, doch met het gevolg, dat het openbaar verkeer op deze stations als een gedeeltelijke belemmering van het eigen verkeer werd gevoeld. Bovendien zullen uiteraard in tijden van mobilisatie de marinestations uitsluitend voor het marine-verkeer ter beschikking moeten blijven en zou dan het geheele openbaar verkeer, dat thans in vredestand over deze stations geleid wordt, moeten worden stopgezet. Ook zal door de oprichting van deze stations worden bereikt, dat het openbaar verkeer wordt verzorgd door den tak van dienst, welke daarvoor in het bijzonder is aangewezen.

De inkomsten uit deze kuststations worden geschat op $\pm f\ 40\ 000$ per jaar, welke inkomsten eerst in de begrooting 1931 tot hun recht zullen komen.

Verder wordt het noodzakelijk geacht het te Bandjermasin op te richten station, dat ten behoeve van het Binnenlandsch Bestuur zal worden gebouwd, zoo krachtig te maken, dat het bij voorkomende zeekabelstoring, dan wel

Post 813. Staatsspoor- en tramwegen alsmede automobiendiensten.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven.

1. Bezoldigingen (— f 25 000).
3. Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/1928 (— f 300).
4. Verdere bedrijfsuitgaven (+ f 9 500).

Post 802A (nieuw). Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij (f 180 000).

Post 802. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.
Onderdeel b¹ (nieuw). Inkomsten uit stroomlevering van het waterkrachtwerk Giringan (f 92 500).

Onderdeel e. Aandeel van het Land in de bedrijfswinst van de Nederlandsch-Indische Waterkracht Exploitatie Maatschappij (vervalt).

Post 810. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

Onderdeel b. Telegrafie.

Opbrengst van binnenlandsche telegrammen.

Idem van radiotelegrammen.

Aandeel in de buitenlandsche telegrammen.

(+ f 4 500).

(Nieuw middel). Bijdrage door het departement van Binnenlandsch Bestuur wegens het exploitatietekort der radiostations Rengat en Tembilahan (f 15 000).

(Nieuw middel). Vergoeding door het Departement van Binnenlandsch Bestuur voor de inrichting, het onderhoud en de exploitatie der radiostations in de buitengewesten (f 192 300).

Post 811. Staatsspoor- en Tramwegen, alsmede automobiendiensten.

Onderdeel a. Staatsspoorwegen op Java (— f 60 000).

teneinde het kabelverkeer te ontlasten, tevens voor het telegraafverkeer met Java kan worden benut.

De totale kosten voor de installatie van bovenbedoelde stations worden geraamd op f 91 500.

Voor de gebouwen en terreinen ten behoeve van de stations te Weltevreden en Soerabaja is een bedrag noodig van f 70 000.

Ter toelichting van deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting bij post 806, onderdeel b¹, Dienst voor Waterkracht en Electriciteit, bedrijfsuitgaven voor het waterkrachtwerk Giringan.

Hoofdstuk III (Middelen in Nederland).

Aangezien de winst uit dit gemengde bedrijf in Nederland zal worden uitbetaald moet deze post van hoofdstuk IV naar hoofdstuk III worden overgebracht.

Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

Zie de toelichting bij post 806 b¹ van hoofdstuk II hierboven.

Zie de toelichting bij post 802 A van hoofdstuk III hierboven.

Zie de toelichting bij post 812 van hoofdstuk II hierboven. Op de neven vermelde verrekening met het departement van Binnenlandsch Bestuur ten bedrage van f 192 300 is bij de IVE begrotingsafdeeling reeds rekening gehouden in de hoofdbegroting (vgl. afd. IV, stuk 5, blz. 79 e.v.).

Zie de toelichting bij post 806, b¹ van hoofdstuk II hierboven.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. VIII — STUK 28.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

Derde Nota van Wijzigingen met Memorie van Toelichting (ingezonden bij brief van 19 Augustus 1929).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

DERDE NOTA VAN WIJZIGINGEN VAN HET ONTWERP VAN BESLUIT.

Het Ontwerp van Besluit tot vaststelling van afdeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 (stuk 6) wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

H o o f d s t u k IV (Middelen in Indië).

Post 807, onderdeel *h*. Huurkoop van baggermolens door de firma Volker. Het onderdeel *vervalt*.

Post 807, onderdeel *i*. Andere ontvangsten. Wordt onderdeel *h*.

De ondervolgende middelenpost wordt geacht te zijn geraamd als daarbij is aangegeven:

H o o f d s t u k IV (Middelen in Indië).

Nieuwe raming: Na verhooging met: Na verlaging met:

807. Tin.
h. (vervallen). Huurkoop van baggermolens door de
fa. Volker

Nihil — 385 000
(vervallen post)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

H o o f d s t u k IV (Middelen in Indië).

Post 807. Tin.
Onderdeel *h*. Huurkoop van baggermolens door de
firma Volker (vervalt).

Ten vorigen jare werd bij eerste nota van wijzigingen op de tweede aanvullende begrooting 1928 een bedrag van f 2 500 000 toegestaan om de baggerwerktuigen en -inrichtingen in gebruik bij de firma Volker voor uitvoering van met de tinwinning op Bangka gesloten overeenkomsten voor baggeren van tin op een tweetal terreinen van de geldschietters over te nemen.

Geloofde genoemde firma toen, dat de ongunstige uitkomsten te wijten waren aan kinderziekten en dat bij een voortzetten van het werk de geleden verliezen zouden kunnen worden ingehaald, thans na een jaar werken is gebleken, dat met die overeenkomsten de verliezen voor de firma steeds grooter zullen worden. De bedrijfsuitkomsten over het afgelopen jaar, welke door de boekhouding der Bangkatinwinning zijn gecontroleerd, wijzen dat inderdaad uit.

Er is daarbij gebleken, dat de kosten voor het grondverzet met baggers, zooals die in de contracten waren overeengekomen en welke aansluiten aan de gegevens, welke men voor dergelijk werk op Billiton en in de Straits heeft verkregen, voor de Bankatinwinning niet kunnen gelden. De veel grootere tinrijkdome op Bangka maakt het namelijk — om verliezen te voorkomen — noodzakelijk het rijkere erts met veel meer zorg te wasschen, waardoor het eigenlijke grondverzet wordt opgehouden en duurder wordt.

Het wordt niet billijk geacht onder deze omstandigheden, welke geheel buiten de macht van den aannemer liggen, dezen voor den nog zeer langen duur van zijn contract aan zijne verplichtingen te houden; het zoude noodzakelijk tot zijn ondergang voeren.

Het denkbeeld om, na ontbinding van de baggermolenovereenkomsten en de huurkoopovereenkomst, de terreinen verder in eigen beheer te nemen met de werktuigen en de inrichtingen, welke er nu reeds op staan en die bij ontbinding van de huurovereenkomst het eigendom van den Lande zullen blijven, moet voorloopig worden losgelaten met het oog op het personeelsvraagstuk, dat voor het oogenblik veel moeilijkheden geeft. De exploitatie zal dus voorloopig moeten worden voortgezet met behulp van den huidige aannemer, op wiens werk niets valt aan te merken, doch een nieuwe overeenkomst ware over een veel korter termijn te laten loopen en daarin ware niet meer een hooge huursom te verdisconteeren. Naar het voorbeeld van het voor het Diniangterrein gesloten baggercontract en de ieder jaar met de Chineesche aannemers op Bangka afgesloten overeenkomsten zoude een termijn van een jaar gewenscht zijn.

De werkplannen voor de afwerking van dergelijke voor 1 jaar toereikende terreinen zijn veel beter te overzien en een volgend jaar naar de resultaten van het vorige te wijzigen.

In verband met een en ander is het denkbeeld in overweging om een minnelijke schikking aan te gaan, waarbij wordt bepaald, dat de huurkoopovereenkomst vervalt, de werktuigen en inrichtingen zonder meer het eigendom van den Lande zijn en blijven, dat de vroegere voor 10 jaar gesloten baggerovereenkomsten ontbonden zijn en dat voor den termijn 1 Augustus 1928 tot 1 Augustus 1929 het geleverde werk zal worden geacht te zijn betaald met de in de baggercontracten bedongen prijzen, terwijl de voor dien termijn verschuldigde huursom vervalt, zulks onder voorbehoud van eventuele kwijtschelding bij de wet.

Met het oog op deze schikking ware voorshands voor 1930 niet op de geraamde huursom van f 385 000 te rekenen.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 29.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.
(Derde Nota van Wijzigingen).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Algemeene opmerkingen.

Verschillende leden bleken zeer onaangenaam getroffen door de wijze, waarop bij de VIIIste begrotingsafdeeling principieel begrotingsvoorstellen worden aanhangig gemaakt en behandeld. Zij wezen in dit verband op de te elfder ure opgebrachte posten betreffende de steunverleening aan de Nirom en de Phohi, welke thans weer zijn ingetrokken en, ten aanzien van de voorliggende nota van wijzigingen, op het feit, dat het vorig jaar, bij nota van wijziging op een aanvullingsbegrooting, een bedrag van f 2 500 000 voor de overname van baggerwerktuigen en -inrichtingen werd uitgetrokken, terwijl thans wederom bij nota van wijzigingen, derhalve op een zeer ongelegen tijdstip, een voorstel wordt gedaan om den betrekkelijken post te doen vervallen.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 807. Tin. Onderdeel *h*. Huurkoop van baggermolens door de firma Volker. Gelet op de uitdrukkelijke verklaring van den directeur van Gouvernementsbedrijven, in de vorige voorjaarszitting afgelegd naar aanleiding van de door den heer De Hoog gemaakte sceptische opmerkingen (zitt. 1928—'29, H 1402, 1409), hadden vele leden met groote bevreemding en ontstemming kennis genomen van het feit, dat de verwachting der Regeering, dat de aannemer met een bedrag van f 20 per picol zou uitkomen, niet in vervulling is gegaan. Zij betreurden het ten zeerste, dat de Volksraad destijds is ingegaan op de door den Regeeringsgemachtigde verstrekte cijfers, welker juistheid reeds toen en, naar thans is gebleken, terecht in twijfel werd getrokken.

Van andere zijde werd hiertegen opgemerkt, dat de destijds afgelegde Regeeringsverklaring rekening hield met de mogelijkheid, dat de aannemer niet aan de overeenkomst zou kunnen voldoen, zoodat voor ontstemming geen reden behoeft te bestaan.

Verscheidene leden hadden het in verband met de ten vorigen jare ter zake gehouden gedachtenwisseling niet overbodig geacht indien het voorstel tot het doen vervallen van dezen post uitvoeriger was toegelicht opdat een meer overzichtelijk beeld van den toestand zou zijn gegeven. Zij achtten het niet wel mogelijk met de gegeven uiteenzetting een juist oordeel over de betrekkelijke aangelegenheid te vormen.

Het had de aandacht van vele leden getrokken, dat de Regeering tegenover den aannemer van de baggerwerken wel een zeer coulante houding aanneemt. Bij de tweede aanvullingsbegrooting voor 1928 werd voorgesteld, baggerwerktuigen enz. over te nemen van de Tinbaggermaatschappij, welke was opgericht o.m. met het doel om den aannemer aan kapitaal te helpen; bedoelde werktuigen zouden dan aan dien aannemer in huur worden gegeven

met recht van inkoop. Thans wordt de aannemer van zijn contractuele verplichtingen ontslagen, omdat deze anders tot zijn ondergang zouden voeren, en zal een nieuwe overeenkomst met hem worden gesloten, waarbij hij de exploitatie als aannemer zal mogen voortzetten. Een en ander deed bij hen de vraag rijzen, of ook van particuliere werkgevers een dergelijke welwillende houding zou zijn te verwachten.

De opmerking in de toelichting, dat het niet billijk wordt geacht onder de gegeven omstandigheden, welke geheel buiten de macht van den aannemer liggen, dezen voor den nog zeer langen duur van zijn contract aan zijn verplichtingen te houden, konden de hier aan het woord zijnde leden dan ook voorloopig niet onderschrijven.

Enkele leden vreesden, dat door de voorgenomen handelwijze der Regeering een ongewenscht precedent zal worden geschapen.

De motiveering, dat de groote tinrijkdom op Banka oorzaak der verliezen zou zijn, werd door verschillende leden zonderling geoordeeld.

Opgemerkt werd voorts, dat de mededeeling in de toelichting, dat het denkbeeld om de terreinen verder in eigen beheer te nemen met de daar aanwezige werktuigen en inrichtingen, voorloopig moet worden losgelaten met het oog op het personeelsvraagstuk, in tegenspraak schijnt met de toezegging der Regeering (zitt. 1928—1929, II 1407), dat het bij den aannemer werkzame personeel volgens zijn dienstvoorwaarden gehouden is in Gouvernementsdienst over te gaan bij overneming van het bedrijf door den Lande. Eenige verduidelijking van bedoelde mededeeling zou op prijs worden gesteld.

Gevraagd werd, of het juist is, dat de onbevredigende resultaten, met de baggermolens verkregen, ten deele te wijten zijn aan de omstandigheid, dat een harde grondlaag dient te worden verzet alvorens de tin houdende aarde kan worden bereikt.

Ook werd de vraag gesteld of de werktuigen en inrichtingen, welke ingevolge de minnelijke schikking zonder meer het eigendom van het Land zullen zijn en blijven, nog bruikbaar zijn en, zoo ja, voor hoe langen tijd verwacht mag worden dat er nog gebruik van kan worden gemaakt. Gevreesd werd, dat een niet onaanzienlijk deel van den koopprijs ad *f* 2 500 000 als verloren moet worden beschouwd.

Gaarne zou in dit verband worden vernomen of de banken, welke volgens de in het vorig jaar gegeven toelichting in de Tinbaggermaatschappij voor *f* 2 100 000 hebben deelgenomen, dat bedrag reeds hebben terugontvangen.

Enkele leden opperden het denkbeeld om de exploitatie te doen voortzetten op denzelfen voet als bij de tweede aanvullingsbegrooting voor 1928 werd voorgesteld, maar dan een hoogereren prijs dan *f* 40 à 45 per picol tin te betalen. Wellicht zou deze oplossing voor het Land voordeelijker uitkomen dan de thans voorgestelde.

Ten slotte werd gevraagd hoe de Regeering de nieuwe overeenkomst denkt te doen luiden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 22sten Augustus 1929.

ALI MOESA.
DAHLER.
RÜCKERT.
VAN DER WEYDEN.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 30.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.
(Derde Nota van Wijzigingen).

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 26 Augustus 1929).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Algemeene opmerkingen.

De Regeering betreurt het dat verschillende leden zeer onaangenaam bleken te zijn getroffen door de wijze van indiening van principieele begrotingsvoorstellen bij de VIIIste afdeling. Ofschoon Zij zich niet ontveinst, dat de behandeling van een eerst op het laatst ingekomen voorstel als het onderwerpelijke voor den Volksraad bezwaren meebrengt en Zij de indiening van dergelijke voorstellen dus zooveel mogelijk tracht te beperken, verzoekt Zij de hier aan het woord zijnde leden toch wel voor oogen te willen houden, dat juist bij die afdeling nl. die der Bedrijven het nemen van snelle door de omstandigheden geboden beslissingen, welke dikwijls op ongelegen tijdstippen de aandacht vragen, het meest voorkomt.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 807. Tin, onderdeel *h*. Huurkoop van baggermolens door de firma Volker. Den leden, die met groote bevreemding en ontstemming kennis genomen hebben van het feit, dat de na de sceptische opmerkingen van het lid De Hoog uitgesproken verwachting der Regeering, dat de aannemer met een bedrag van *f* 20 per picol zou uitkomen niet in vervulling is gegaan, wordt er op gewezen, dat hier een misvatting moet heerschen.

Van verwachtingen der Regeering over die cijfers is nl. nimmer sprake geweest, integendeel, uitdrukkelijk is gezegd (Zittingsjaar 1928—1929 handelingen pag. 1406/1407) dat de aannemer het werken op den voet der oude contracten, welke tin leveren zouden tegen *f* 40 à *f* 45 per picol, mogelijk achtte, welke kans hem niet ontnomen mocht worden.

Zij schaaft zich dan ook aan de zijde van die leden, die opmerkten, dat voor ontstemming geen reden bestaat.

Tot Haar leedwezen vernam de Regeering dat verscheidene leden het onderwerpelijk voorstel onvoldoende toegelicht achtten. Het zal echter dikwijls zeer bezwaarlijk zijn, vooral bij aangelegenheden met technischen grondslag, zooals hier bedoeld, vooruit te voorzien, in welke richting nadere toelichting gewenscht wordt geacht. Is Haar dit bekend, dan is Zij uiteraard gaarne bereid deze te verstrekken. Reeds aanstonds moge ter verduidelijking het volgende in herinnering worden gebracht.

Het ten vorigen jare gevraagde bedrag van *f* 2 500 000 voor aankoop van het baggermaterieel was, zooals bij de behandeling werd uiteengezet, noodig, wilde men op de bij de begrooting geraamde tinproductie blijven rekenen.

De oorspronkelijke contracten hielden nl. de bepaling in, dat bij onvoldoende uitvoering der overeenkomst het Land de bevoegdheid had de werktuigen over te nemen om er zelf mee verder te kunnen werken. Toen er grond bestond om te verwachten, dat de overeenkomst onvoldoende zou worden uitgevoerd, als gevolg van wrijving tusschen den aannemer en zijne geldschietters, werd van beoventbedeelde bevoegdheid gebruik gemaakt in dien zin, dat alleen het materieel werd overgenomen met behoud van het recht van wederinkoop van de zijde van den aannemer, aan wien de verdere uitvoering der contracten werd overgelaten en die daarin op dien voet nog voordeel zag.

Thans ziet de aannemer in, dat een verdere voortzetting voor hem steeds grooter verlies zal brengen.

De opmerking van vele leden, dat tegenover den aannemer wel een zeer coulante houding wordt aangenomen, houdt weinig rekening met de billijkheid. Bij de uiteenzettingen toch, tijdens de mondelinge behandeling ten vorigen jare verstrekt (Zitting 1928—1929, H 1405), is medegedeeld, dat de aannemer ten tijde der overname nog 8 ton in het bedrijf had steken, welke een meerwaarde vertegenwoordigde, welke hem niet werd vergoed. In verband daarmee werd het billijk geoordeeld hem de kans tot verder werken, waarin hij zelf nog voordeel zag, niet te ontnemen. Thans is gebleken, dat de aannemer door verder op dien voet door te werken er niet komt en daarom wordt voorgesteld hem van de contractuele huurverplichtingen te ontslaan, doch daartegenover verliest hij het recht van wederinkoop en daarmee voor goed de meerwaarde van zijn materieel.

De vraag, of ook van particuliere werkgevers een dergelijke houding zou zijn te verwachten, meent de Regeering met „vermoedelijk wel” te mogen beantwoorden. Voor het Land echter zou het zeker geen goede politiek wezen om er zich niets aan gelegen te laten liggen, dat een verdienstelijk aannemer, die ook verder voor het Bankatinbedrijf en ook elders nog uitstekende diensten kan bewijzen, financieel te gronde gaat tengevolge van een met dat Landsbedrijf aangegaan contract.

De Regeering kan dan ook niet inzien, dat door Haar standpunt in dezen een ongewenscht precedent zal worden geschapen.

De motiveering, dat de groote tinrijkdome op Banka oorzaak der verliezen is, is niet zoo zonderling, als door verschillende leden wordt verondersteld, indien men in aanmerking neemt — hetgeen in de Memorie van Toelichting erbij vermeld wordt — dat het rijkere erts om verliezen te voorkomen, met meer zorg moet worden gewasschen. De grootere rijkdom der ertslagen op Banka heeft van oudsher groote zorg doen besteden aan het ertswasschen. Op grond van de verkregen praktijk zijn aan de waschgoten op de baggers, in afwijking van de bestaande constructies, bijzondere eischen van lengte, helling enz. gesteld, terwijl ook de aannemer de door de Bankatinwinning gegeven instructies voor het wasschen moet opvolgen. Door dit zorgvuldiger wasschen, waarbij vanzelf sprekend niet te veel ertsgrond tegelijk door de waschgoten mag worden verspoeld, moet het eigenlijke graafwerk der baggermolens verlangzaamd worden. Daardoor worden de bedrijfskosten dezer molens over een geringer grondverzet verdeeld en per eenheid grondverzet duurder.

De opmerking, dat het denkbeeld om de terreinen met de aanwezige inrichtingen verder in eigen beheer te nemen, voorloopig moet worden losgelaten met het oog op het personeelsvraagstuk, in tegenspraak schijnt met het feit, dat het bij den aannemer werkzame personeel volgens zijn dienstvoorwaarden gehouden is in Gouvernementsdienst over te gaan bij overneming van het bedrijf door den Lande, is juist voor het tijdstip der overname en kort daarna. Die bepaling in de dienstvoorwaarden is immers juist gemaakt om ingeval van overneming niet plotseling te staan voor onbemande werktuigen, doch niet verwacht kan worden, dat dergelijk personeel dat aan meer huiselijke toestanden bij een werkzaamheid onder een particulier aannemer is gewend, nog lang voor den uiteraard meer gereglementeerden Gouvernementsdienst zou kunnen worden behouden.

Er zou bij overneming dus gerekend moeten worden op een groot verloop van personeel, een vraagstuk, dat voor het oogenblik voor den baggermolen in eigen beheer reeds veel moeilijkheden oplevert.

De vraag of het juist is, dat de onbevredigende resultaten met de baggermolens verkregen, ten deele te wijten zijn aan de omstandigheid, dat een harde

grondlaag dient te worden verzet alvorens de tinhoudende aarde kan worden bereikt, moet ten deele bevestigend worden beantwoord. De technische moeilijkheden met de bedoelde laag, welke herhaalde storing veroorzaakten, werden in de periode vóór de overname overwonnen; in financieelen zin echter blijft die laag door groote slijtage aan de werktuigen meer reservedeelen eischen dan normaal is, en daardoor een nadeeligen invloed uitoefenen.

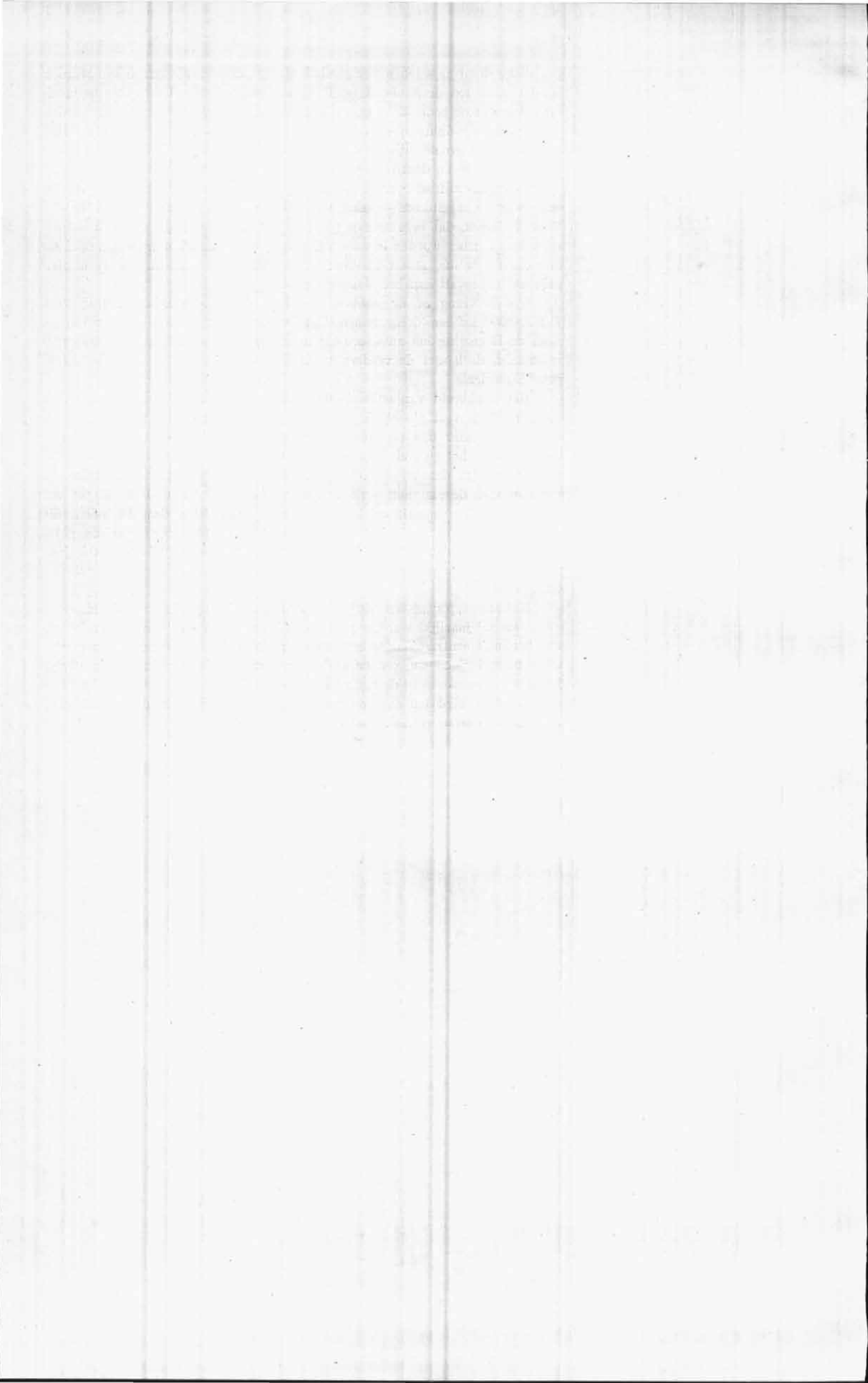
Overigens zijn de werktuigen zeer goed bruikbaar en kunnen — behoudens ernstige ongelukken — zeker nog wel een tiental jaren in gebruik blijven. Voor de vrees, dat een aanzienlijk deel van den koopprijs van *f* 2 500 000 als verloren moet worden beschouwd, bestaat geen aanleiding, integendeel, de overwaarde, welke, zooals hiervoren uiteengezet, de aannemer heeft moeten prijsgeven, vervalt aan het Gouvernement.

Op de vraag of de banken, welke in de tinbaggermaatschappij voor *f* 2 100 000 hebben deelgenomen, dat bedrag reeds hebben terugontvangen moet de Regeering het antwoord schuldig blijven. De tinbaggermaatschappij is betaald, doch met de verdere verdeling van het bedrag heeft het Land geen bemoeienis.

Het denkbeeld van enkele leden om de exploitatie te doen voortzetten op denzelfden voet als bij de tweede aanvullingsbegroting voor 1928 werd voorgesteld, maar dan een hooger prijs dan *f* 40 à *f* 45 per picol tin te betalen heeft het nadeel, zooals in de Memorie van Toelichting reeds werd aangestipt, dat daarin een hooge huursom blijft verdisconteerd, welke, in verband met de aan het werk verbonden blijvende risico, leidt òf tot een hoogen tinprijs, waaruit de huursom kan worden bestreden, òf indien die prijs nog ontoereikend blijkt, het Gouvernement weer voor hetzelfde geval plaatst als thans aan de orde is. Bovendien zal de tinprijs toch ook jaar voor jaar in verband met den wisselenden tinrijksdom opnieuw moeten worden vastgesteld.

Het ontwerp voor een nieuwe overeenkomst is nog niet vastgesteld.

Deze zal jaarlijks worden gesloten en berusten op eene raming van kosten van het in 't contractjaar te bewerken terrein en het op grond der boorresultaten te verkrijgen tin, een en ander getoetst aan de ervaringen van vorige jaren en overeenkomstig de van ouds op Banka bestaande practijk, welke eveneens werd gevolgd ten aanzien van den aannemer, die van den aanvang af met landsmaterieel gewerkt heeft.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 31.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

AMENDEMENT.

Amendement voorgesteld door de heeren Dahler, Roep en Dwidjosewojo.

Ingediend 23 Augustus 1929.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in Hoofdstuk II der Uitgaven van Afdeling VIII (Gouvernementsbedrijven) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930, post 804, Personeel van de Postspaarbank, te verminderen met $f\ 9\ 450 + f\ 900 = f\ 10\ 350$.

Toelichting.

Ter toelichting moge worden verwezen naar de ter zake gevoerde debatten, terwijl tevens mede dit amendement ten doel heeft de Regeering uit te noodigen om de voor de reorganisatie van de Postspaarbank benoodigde kosten voor de stafemployé's bij aanvullingsbegrooting te ramen op de basis van een bezoldiging van een B-schaal der B. B. L. 1925/1928.

DAHLER.

ROEP.

DWIDJOSEWOJO.

Dit amendement werd in de vergadering van 28 Augustus 1929 verworpen.

1871

1872

1873

—

—

—

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUKKEN 1—4.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

UITGEWERKTE STATEN HOOFDSTUKKEN I—IV.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

AFDEELING IX.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
AFDEELING IX.			
Departement van Oorlog.			
HOOFDSTUK I — UITGAVEN IN NEDERLAND.			
901		Militairen in buitengewonen dienst.	
	a.	Belooningen, bezoldigingen, daggelden, toelagen, reis-, verblijf- en andere kosten van militaire landsdienaren of gewezen militaire landsdienaren tijdelijk in Nederland te werk gesteld, of, tijdens hun verlof in Europa, belast met opdrachten, waarvan de kosten niet op een van de andere begrotingsposten kunnen worden aangewezen	f 87 000
	b.	Uitgaven voor de vorming van officieren in algemeen krijgskundige richting en voor den intendance-dienst	(1) 296 000
	c.	Uitgaven voor de hoogere technische vorming van officieren	81 000
	d.	Uitgaven wegens aanwending van de rij- en hoefsmidschool te Amersfoort ten dienste van het leger in Nederlandsch-Indië	27 600
			f 431 600
902		Bezoldigingen en verdere uitgaven voor militairen met verlof of op non-activiteit.	
	a.	Bezoldigingen voor militairen met verlof of op non-activiteit	f 1 850 000
	b.	Verdere uitgaven	450 000
			2 000 000
903		Opleiding tot officier.	
	a.	Aandeel in de kosten der opleiding tot officier bij de militaire onderwijsinrichtingen in Nederland en andere daarmede in verband staande uitgaven	f 451 000
	b.	Opleiding tot genees- en artsennijmengkundigen	200 000
			651 000
904		Uit- en terugzending van militairen, de kosten van werving en van verblijf in Nederland daaronder begrepen, mitsgaders betalingen te hunnen behoeve na terugkeer in Nederland.	
	a.	Kosten van de Koloniale reserve te Nijmegen	f (2) 270 000
	b.	Uit- en terugzending van militairen uitgezonderd de militairen met verlof of op non-activiteit en daarmede in verband staande uitgaven	990 000
			1 260 000
905		Verrekening met het departement van oorlog in Nederland van de uitgaven voortvloeiende uit het aangaan van eene vrijwillige verbintenis op korten termijn bij het leger in Nederland door jongelieden, die voornemens zijn zich in Nederlandsch-Indië te vestigen	90 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(1) Dit bedrag is te splitsen als volgt:
			a. leeraren en algemeene kosten:
			bezoldigingen van officieren van den generalen staf f 27 800.—
			bezoldiging van 1 majoor-intendant 8 100.—
			tegemoetkoming voor het houden van dienst- paard en fouragegelden voor die officieren ... 1 886.—
			belooning aan leeraren in Indologische vakken en tropische gezondheidsleer 4 000.—
			reiskosten van die leeraren Memorie.
57 000			aandeel in de algemeene kosten der Hoogere Krijgsschool 38 463.—
296 000			
51 000			
27 600			b. officieren-leerlingen:
			bezoldigingen en toelagen (voor de krijgskundige studiën) 145 000.—
			bezoldigingen en toelagen (voor de intendance studiën) 40 000.—
			tegemoetkoming en fouragegelden voor offi- cieren-leerlingen, behoorende tot het wapen der cavalerie, gerechtigd tot het houden van een dienstpaard 1 257.—
1 550 000			toelagen voor uitrusting aan nieuwe leerlingen en hunne gezinnen 12 000.—
450 000			schadeloosstelling voor verhuiskosten en bijslag op de bezoldigingen van de officieren, tijde- lijk te plaatsen bij bereden wapens, bij de Rijkslandbouwschool, 's Rijks centraal maga- zijn van militaire kleeding en uitrusting en de Nederlandsche school voor nijverheid en handel te Enschedé 11 000.—
451 000			toelagen voor het deelnemen aan oefeningen tijdens de indeeling bij de korpsen 1 500.—
200 000			reiskosten voor het bezichtigen van militaire inrichtingen, fabrieken, en voor de zomer- oefeningen 3 450.—
270 000			tegemoetkoming voor het houden van een dienst- paard voor een officier-leerling van het wapen der cavalerie 800.—
990 000			geneeskundige behandeling van de officieren, tijdens hun verblijf te Wageningen en te Enschedé 300.—
			Onderricht in het besturen van automobielen ... 415.—
		 f 295 071.—
90 000			waarvoor gesteld f 296 000.—
			(2) a. Bezoldigingen en toelagen van militair- en burgerpersoneel:
			Staf f 32 900.—
			Subsistentenkader 118 000.—
			Militaire administratie en magazijnsdienst ... 16 400.—
			Geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst. 40 300.—
			Burgerpersoneel 24 600.—
			Tijdelijk boven de sterkte gevoerd personeel. 1 600.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1950.
906	Subsidies ten behoeve van Oud-Indische Militairen:			
a.	Bijdrage in de kosten van de te Nijmegen gevestigde „Arbeidsbeurs voor den oud-Indischen militair”	f	7 000	
b.	Bijdrage in de kosten van het te Nijmegen gevestigde verblijf voor den oud-Indischen militair		5 000	
c.	Tegemoetkoming aan het permanent comité ten dienste van den oud-Indischen militair		3 000	
d.	Tegemoetkoming aan de vereeniging „Generaal van Heutsz-fonds”		3 000	
e.	Steun aan gegageerde en gepensioneerde Indische militairen beneden den officiersrang, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeeren		65 000	f 85 000
907	Uitkeering aan weduwen- en weezenfondsen:			
a.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van de Europeesche officieren van het leger in Nederlandsch-Indië	f	818 000	
b.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen		944 000	1 762 000
908	Militaire veroordeelden. Verpleging en vervoer in Nederland van militaire veroordeelden			2 000
909	Materieel voor zoover niet elders uitgetrokken:			
a.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor de artillerie-magazijnen	(3) f	1 682 500	
b.	Aanschaffing en uitzending van benoedigdheden voor de pyrotechnische werkplaats	(5a)	152 000	
c.	Aanschaffing en uitzending van benoedigdheden voor de werkplaats voor draagbare wapenen	(3a)	278 000	
d.	Aanschaffing en uitzending van benoedigdheden voor de projectiefabriek.	(3a)	30 000	
e.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor het wapen der genie	(4)	74 500	
f.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor de luchtvaartafdeeling	(5)	693 000	
g.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor de intendance	(5)	1 381 500	
h.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor den topografischen dienst		14 000	4 305 500
910	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benoedigdheden voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen			(5) 279 400
911	Uitgaven ten behoeve van den artillerie constructiewinkel:			
a.	Bedrijfsuitgaven	(6) f	25 000	
b.	Kapitaalsuitgaven	(7)	40 000	65 000
912	Uitgaven ten behoeve van de stoomwasseherij te Tjima hi:			
a.	Bedrijfsuitgaven	(10) f	2 700	
b.	Kapitaalsuitgaven	(11)	500	3 200
913	Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst:			
a.	Bedrijfsuitgaven	(8) f	55 000	
b.	Kapitaalsuitgaven	(9)	10 000	45 000

Toegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
			b. Verdere uitgaven (verwarming, licht, water, onderhoud gebouwen en plantsoenen, geneesmiddelen, instrumenten, kantoor- en magazijnskosten, enz.) f 35 500.—
f 7 000			
5 000			f 269 300.—
3 000			of rond f 270 000.—
5 000			(3) Voor het wapen der artillerie f 274 100.—
			Extra aanschaffing artillerie-materieel 1 408 400.—
68 000			Te zamen f 1 682 500.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
818 000			
944 000			(3a) Deze posten waren bij de begroting voor het jaar 1929 begrepen, onder de aanvulling voor de artillerie-magazijnen, doch zijn in verband met het onder een afzonderlijken post voorkomen van de artillerie-bedrijven bij Hoofdstuk II thans ook gesplitst (zie de posten 923, 924 en 925 van dat hoofdstuk).
2 000			
3 588 000	f 1 708 800		(4) Voor de geniewerken (zie noot 42 bij post 935 IIe Hoofdstuk) f 40 000.—
			Voor de genietroepen 32 800.—
			Voor het wapen der genie (algemeen) 1 720.—
	f 152 000		Te zamen f 74 520.—
	278 000		waarvoor gesteld f 74 500.—
	50 000		
170 400		98 900	(5) Zie de toelichting in stuk 5.
852 800		139 800	(6) Zie noot 31 bij post 927 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië).
1 511 005	70 495		(7) De geheele post heeft betrekking op den buitengewonen dienst; zie overigens noot 32 bij post 927 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië) en de toelichting in stuk 5.
14 000			
557 098		277 698	(8) Zie noot 5 bij post 905 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië) en de toelichting in stuk 5.
			(9) Zie noot 5a bij post 905 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië).
20 000	5 000		De geheele post heeft betrekking op den buitengewonen dienst.
18 000	22 000		
			(10) Zie noot 8 bij post 908 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië) en de toelichting in stuk 5.
3 000		300	
500			(11) De geheele post heeft betrekking op den buitengewonen dienst.
			Zie noot 8a bij post 908 van het IIe Hoofdstuk (uitgaven in Indië) en de toelichting in stuk 5.
38 000			
10 000			

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
914		Voorzieningen ten behoeve van personeel, dat tenge- volge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en voor de nagelaten betrekkingen van dit personeel, indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen	Memorie.
915		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (On- voorziene uitgaven)	/ 1 000
169		Andere onvoorziene uitgaven	50 00
		Totaal der IXde afdeling	/ (15) 11 028 700
		Minder	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
Memorie.			(12) Het eindeijfer dezer afdeeling bij het ministerieel ontwerp voor de begrooting 1929 geraamd op <i>f</i> 11 120 103.— is bij aanvullingsbegrooting verhoogd met 1 570 300.— <hr/> Alzoo <i>f</i> 12 690 403.—
1 000			(13) In dit bedrag is eene som van <i>f</i> 50 500.— begrepen, welke tot den buitengewonen dienst is te rekenen.
50 000			
2) 12 690 403	<i>f</i> 557 495	<i>f</i> 2 219 198	
		<i>f</i> 1 661 703	

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
AFDEELING IX.			
Departement van Oorlog.			
HOOFDSTUK II — UITGAVEN IN INDIË.			
901		Bezoldigingen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het departement van oorlog	(1) / 1 030 80
902		Verdere uitgaven van het departement van oorlog ...	(2) 29 40

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.																																																																																												
	Meer.	Minder.																																																																																													
1 038 034		f 7 554	(1)																																																																																												
29 400			<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Bezoldi- gingen.</th> <th>Toelagen.</th> <th>Tezamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Legerbevel.</td> <td>/ 56 880</td> <td>/ 7 200</td> <td>/ 64 080</td> </tr> <tr> <td>Afdeeling Secretariaat.</td> <td>77 700</td> <td>—</td> <td>77 700</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor der Infanterie</td> <td>84 900</td> <td>3 000</td> <td>87 900</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor der Artillerie</td> <td>68 700</td> <td>3 000</td> <td>71 700</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor der Genie</td> <td>57 000</td> <td>3 000</td> <td>60 000</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor der Militaire Administra- tie.</td> <td>101 640</td> <td>—</td> <td>101 640</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor van den Geneeskundigen dienst.</td> <td>69 600</td> <td>3 000</td> <td>72 600</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor van den Generalen Staf</td> <td>131 340</td> <td>15 000</td> <td>146 340</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor van de Intendance</td> <td>64 920</td> <td>—</td> <td>64 920</td> </tr> <tr> <td>Hoofdkantoor der Cavalerie</td> <td>17 400</td> <td>900</td> <td>18 300</td> </tr> <tr> <td>Hoofdk. van den Topographischen dienst</td> <td>27 900</td> <td>1 200</td> <td>29 100</td> </tr> <tr> <td>Afd. „Dienstpl. en Reserve personeel”</td> <td>29 400</td> <td>—</td> <td>29 400</td> </tr> <tr> <td>Hoofdk. van den diergeneeskundigen dienst.</td> <td>12 600</td> <td>—</td> <td>12 600</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 836 280</td> </tr> <tr> <td>Regelmatige bezoldigingsverhoogen.</td> <td></td> <td></td> <td>185 440</td> </tr> <tr> <td>Bezoldiging van den attaché militair bij de gezantschappen te Tokio en Peking en den Directeur van het krijgsgeschiedkundig archief.</td> <td></td> <td></td> <td>Memorie.</td> </tr> <tr> <td>Verdere uitgaven voor het kantoor van inlichtingen.</td> <td></td> <td></td> <td>5 000</td> </tr> <tr> <td>Boodschappersloonen.</td> <td></td> <td></td> <td>600</td> </tr> <tr> <td>Schoonhouden der lokalen van het departement te Ban- doeng.</td> <td></td> <td></td> <td>2 700</td> </tr> <tr> <td>Alsvoren van het hoofdkantoor van den topografischen dienst te Weltevreden.</td> <td></td> <td></td> <td>462</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Te zamen f 1 030 482</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Waarvoor gesteld f 1 030 500</td> </tr> </tbody> </table>		Bezoldi- gingen.	Toelagen.	Tezamen.	Legerbevel.	/ 56 880	/ 7 200	/ 64 080	Afdeeling Secretariaat.	77 700	—	77 700	Hoofdkantoor der Infanterie	84 900	3 000	87 900	Hoofdkantoor der Artillerie	68 700	3 000	71 700	Hoofdkantoor der Genie	57 000	3 000	60 000	Hoofdkantoor der Militaire Administra- tie.	101 640	—	101 640	Hoofdkantoor van den Geneeskundigen dienst.	69 600	3 000	72 600	Hoofdkantoor van den Generalen Staf	131 340	15 000	146 340	Hoofdkantoor van de Intendance	64 920	—	64 920	Hoofdkantoor der Cavalerie	17 400	900	18 300	Hoofdk. van den Topographischen dienst	27 900	1 200	29 100	Afd. „Dienstpl. en Reserve personeel”	29 400	—	29 400	Hoofdk. van den diergeneeskundigen dienst.	12 600	—	12 600				f 836 280	Regelmatige bezoldigingsverhoogen.			185 440	Bezoldiging van den attaché militair bij de gezantschappen te Tokio en Peking en den Directeur van het krijgsgeschiedkundig archief.			Memorie.	Verdere uitgaven voor het kantoor van inlichtingen.			5 000	Boodschappersloonen.			600	Schoonhouden der lokalen van het departement te Ban- doeng.			2 700	Alsvoren van het hoofdkantoor van den topografischen dienst te Weltevreden.			462				Te zamen f 1 030 482				Waarvoor gesteld f 1 030 500
	Bezoldi- gingen.	Toelagen.	Tezamen.																																																																																												
Legerbevel.	/ 56 880	/ 7 200	/ 64 080																																																																																												
Afdeeling Secretariaat.	77 700	—	77 700																																																																																												
Hoofdkantoor der Infanterie	84 900	3 000	87 900																																																																																												
Hoofdkantoor der Artillerie	68 700	3 000	71 700																																																																																												
Hoofdkantoor der Genie	57 000	3 000	60 000																																																																																												
Hoofdkantoor der Militaire Administra- tie.	101 640	—	101 640																																																																																												
Hoofdkantoor van den Geneeskundigen dienst.	69 600	3 000	72 600																																																																																												
Hoofdkantoor van den Generalen Staf	131 340	15 000	146 340																																																																																												
Hoofdkantoor van de Intendance	64 920	—	64 920																																																																																												
Hoofdkantoor der Cavalerie	17 400	900	18 300																																																																																												
Hoofdk. van den Topographischen dienst	27 900	1 200	29 100																																																																																												
Afd. „Dienstpl. en Reserve personeel”	29 400	—	29 400																																																																																												
Hoofdk. van den diergeneeskundigen dienst.	12 600	—	12 600																																																																																												
			f 836 280																																																																																												
Regelmatige bezoldigingsverhoogen.			185 440																																																																																												
Bezoldiging van den attaché militair bij de gezantschappen te Tokio en Peking en den Directeur van het krijgsgeschiedkundig archief.			Memorie.																																																																																												
Verdere uitgaven voor het kantoor van inlichtingen.			5 000																																																																																												
Boodschappersloonen.			600																																																																																												
Schoonhouden der lokalen van het departement te Ban- doeng.			2 700																																																																																												
Alsvoren van het hoofdkantoor van den topografischen dienst te Weltevreden.			462																																																																																												
			Te zamen f 1 030 482																																																																																												
			Waarvoor gesteld f 1 030 500																																																																																												
			Zie de toelichting in stuk 5.																																																																																												
			Het bij de begrooting van 1929 uitgetrokken bedrag van f 1 030 529.— is verhoogd door overschrijving van post 911 met een bedrag van 7 525.— f 1 038 054.—																																																																																												
			Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie de gedrukte stukken 8 a en b.																																																																																												
			(2) Uitgaven voor het kantoor van geestelijke ont- wikkeling en ontspanning f 10 000.— Uitgaven voor de boekerijen van het leger 11 200.— Uitgaven verbonden aan de opneming in het Indisch militair tijdschrift van officieele bij- dragen van het departement van oorlog 1 200.— Reiskosten van den attaché militair bij de gezant- schappen te Tokio en Peking Memorie. Verschillende verdere uitgaven 7 000.— Te zamen f 29 400.—																																																																																												

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
903		Bezoldigingen, toelagen, terreingelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst	(5) / 1 529 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
1 263 060	f 65 940		<p>(3) Het bij de begroting voor 1929 uitgetrokken bedrag van f 1 088 260.— is verhoogd door overschrijving van post 978 met een bedrag van 64 300.— alsvoren van post 979 79 500.— alsvoren van post 983 31 000.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">f 1 263 060.—</p> <p>Brigades van den topografischen dienst met den cursus en zelfstandige detachementen 739 500.— Regelmatige verhoogingen 242 620.— Terreingelden 215 500.— Het kaartenmagazijn, de kartografische afdeling en den instrumentmakerswinkel: Aanvangsbezoldigingen 66 030.— Regelmatige verhoogingen 31 837.— Toelagen aan ingedeelde officieren 16 200.— Toelagen aan bij de opleidingsbrigade in beproeving zijnde officieren 9 000.— Bezoldiging van tot teekenaar en instrumentmaker opgeleid wordende vrijwilligers 2 040.— Toelagen aan den burgerlijk ambtenaar belast met het administratief beheer van den instrumentmakerswinkel 300.— Loonen van ingehuurde werkkrachten ten behoeve van den instrumentmakerswinkel 2 940.— Overwerkelden bij de kartografische afdeling en den instrumentmakerswinkel 3 000.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">Te zamen f 1 328 967.— Waarvoor gesteld f 1 329 000.—</p> <p>Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie het gedrukt stuk 8 c, terwijl overigens naar de toelichting in stuk 5 wordt verwezen.</p> <p>Tegenover dezen post staat voor een groot gedeelte de post 911 van het IVe Hoofdstuk (Middelen in Indië).</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
904		Verdere uitgaven voor den topografischen dienst ...	(4) f 440 580
905		Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst.	
		Bedrijfsuitgaven:	
a.		bezoldigingen en toelagen (5) f 216 700.—	
b.		verdere uitgaven (5) 98 080.—	
		<hr/>	f 514 780

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
440 580			(4) Triangulatiebrigade: Aanschaffing van wetenschappelijke jaarboeken, schrijf- en teekenbehoeften en andere kleine uitgaven f 300
528 240	f	13 460	Voor signaalbouw, reiskosten van het personeel, vervoer van instrumenten, koelieloon en meer dergelijke uitgaven 90 000
			f 90 300.—
			Dagloon, reiskosten en verdere uitgaven ten behoeve van de werkzaamheden voor: de brigades 346 000.— Aanschaffing van leermiddelen voor den cursus. 400.— Kosten voor het schijfschieten 20.— Exploitatiekosten van een aan het departement van oorlog toebehoorende motorboot 3 500.— Verschillende benodigdheden voor den instrumentmakerswinkel 360.—
			Te zamen f 440 580.—
			Tegenover dezen post staat voor een gedeelte de post 911 van het IVe Hoofdstuk (Middelen in Indië).
			(5) Toelichtingen bedrijfsuitgaven:
			1. Bezoldigingen hoofd, onderhoofd, boekhouder, hoofden der werkplaatsen, magazijnmeester en het schrijverspersoneel f 46 680.—
			2. Bezoldigingen van in opleiding zijnde vrijwilligers 2 000.—
			3. Toelagen aan burgerlijk personeel 1 200.—
			4. Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 10 980.—
			5. Standplaatstoelagen 6 000.—
			6. Verdere algemeene kosten 18 080.—
			Totaal algemeene kosten f 84 940.—
			1. Bezoldigingen burgerlijke ambtenaren f 9 450.—
			2. Bezoldigingen en verdere uitgaven van het militair personeel 75 210.—
			3. Bezoldigingen van het Inlandsch personeel, voorkomende in de legersamenstelling 52 680.—
			4. Standplaatstoelagen 12 500.—
			5. Loonen van ingehuurde werkkrachten 35 000.—
			6. Aanschaffing van grondstoffen 80 000.—
			Totaal productiekosten f 264 840.—
			waarvan ten laste van het Iste Hoofdstuk der begrooting 35 000.—
			zoodat ten laste van het IIde Hoofdstuk als totaal productiekosten overblijft f 229 840.—
			Totaal algemeene kosten 84 940.—
			Totaal begrotingspost f 314 780.—
			Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	(5a) f 5 000	Geraamd voor 1950.
	c.	kapitaalsuitgaven		
906		Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door het reproductiebedrijf van den topografischen dienst ten behoeve van het leger niet vallende onder andere begrootingsposten		f 519 780
			(6)	359 780
907		Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de intendance...		(7) 340 200

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
3 000			(5a) Toelichtingen kapitaalsuitgaven: Totaal der kapitaalsuitgaven <i>f</i> 15 000.— waarvan ten laste van het Ie Hoofdstuk 10 000.— <hr/> zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk blijft ... <i>f</i> 5 000.—
538 840	<i>f</i> 940		De geheele post heeft betrekking op den buitengewonen dienst.
529 924	10 276		(6) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot een gelijk bedrag op Hoofdstuk IV Middelen in Indië (Post 912 — zie de Memorie van Toelichting). Zie overigens de toelichting in stuk 5.
			(7) Gewestelijke dienst en directie materieel <i>f</i> 104 700.— Dienst der magazijnen van kleeding en uitrusting 176 400.— Korps-kleer- en schoenmakers 53 180.— Militaire bakkerij 19 339.50 <hr/> <i>f</i> 353 619.50 waarvoor gesteld 353 620.— Regelmatige bezoldigingsverhoogen 116 680.— Loonen van het in den sterkte- en standplaatsenstaat opgenomen Inlandsch burgerlijk personeel: Bij de magazijnen: 2 timmerlieden <i>f</i> 900.— 6 hoofdmandoers 2 880.— 1 mandoer 360.— 34 helpers 7 140.— 10 helpers (doorvoermagazijn) ... 2 700.— 6 magazijnsknechts 1 620.— 12 wakers 2 520.— Bij de bakkerij te Tjimahi: 2 stokers 840.— 1 hoofdmandoer 480.— 6 helpers 1 260.— <hr/> <i>f</i> 20 700.— Kosten van het schijfschieten 10.— Werk- en overwerkelden 10 000.— Loonen van ingehuurd Inlandsch burgerpersoneel voor de magazijnen 39 175.— <hr/> Te zamen <i>f</i> 540 185.— waarvoor gesteld 540 200.—
			Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukt stuk 8 d, terwijl overigens naar de toelichting in stuk 5 wordt verwezen.

Post.	Onderdeel	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
908		Uitgaven ten behoeve van de stoomwasscherij te Tjimahi. Bedrijfsuitgaven: a. bezoldigingen en toelagen (8) f 28 120.— b. verdere uitgaven (8) 151 225.— c. kapitaalsuitgaven f 179 545 (8a) 6 000	/ 183 54 / 183 54
909		Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door de stoomwasscherij te Tjimahi ten behoeve van het leger	(9) 226 10

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
176 873 1 000	f 2 470 5 000		(8) Toelichting der bedrijfsuitgaven: 1. Bezoldiging waschmeester, magazijnmeester, linnenjuffrouw, conducteurs en klerk f 24 270.— 2. Standplaatstoelagen 1 150.— 3. Verdere algemeene kosten 20 625.— Totaal algemeene kosten f 46 045.— 1. Loonen ingehuurde werkkrachten f 35 000.— 2. Vervoerkosten 70 000.— 3. Aanschaffing bedrijfsbenodigdheden 30 000.— 4. Onderhoud gebouwen 1 000.— Totaal productiekosten f 136 000.— waarvan ten laste van het Iste Hoofdstuk der begrooting 2 700.— zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk als totaal productiekosten overblijft f 133 300.— Totaal algemeene kosten 46 045.— Totaal begrotingspost f 179 345.— Zie de toelichting in stuk 5.
220 569	5 751		(8a) Toelichting der kapitaalsuitgaven: Totaal der kapitaalsuitgaven f 6 500.— waarvan ten laste van het Iste Hoofdstuk 500.— zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk blijft ... f 6 000.— De geheele post heeft betrekking op den buitengewonen dienst. Zie de toelichting in stuk 5.
			(9) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot een gelijk bedrag op Hoofdstuk IV (Middelen in Indië — Post 914). Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
910		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de militaire administratie	(10) f 849 600
911		Bezoldigingen van de commiezen en de klerken op de kantoren van het leger, zoomede bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het militair schijverspersoneel en de stafschrjvers, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden	(11) 1 546 500

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.																																																																																																		
	Meer.	Minder.																																																																																																			
825 206	f 24 594		(10) Bezoldigingen.																																																																																																		
1 476 845	69 655		<table border="1"> <thead> <tr> <th>RANGEN</th> <th>Aantal</th> <th>Bezoldigingen</th> <th colspan="2">Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Luitenant-Kolonel of Majoor</td> <td>2</td> <td>f 11 700</td> <td>f 25 400</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kapitein.....</td> <td>15</td> <td>7 500</td> <td>97 500</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1^e Luitenant.....</td> <td>19</td> <td>4 500</td> <td>85 500</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2^e ".....</td> <td>6</td> <td>4 200</td> <td>25 200</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Onderluitenant.....</td> <td>20</td> <td>5 360</td> <td>67 200</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier.....</td> <td>41</td> <td>2 880</td> <td>118 080</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor.....</td> <td>75</td> <td>2 640</td> <td>192 720</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 609 600</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Regelmatige bezoldigingsverhoogen.....</td> <td></td> <td></td> <td>229 040</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Boodschappersloozen</td> <td></td> <td></td> <td>906</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Bezoldigingen voor in afwachting van hunne benoeming tot onderofficier bij de militaire administratie tewerkgestelde onderofficieren van de verschillende wapens en diensten.</td> <td></td> <td></td> <td>10 000</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kosten voor het schijfschieten</td> <td></td> <td></td> <td>20</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 849 566</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>waarvoor gesteld</td> <td>849 600</td> </tr> </tbody> </table>				RANGEN	Aantal	Bezoldigingen	Te zamen.		Luitenant-Kolonel of Majoor	2	f 11 700	f 25 400		Kapitein.....	15	7 500	97 500		1 ^e Luitenant.....	19	4 500	85 500		2 ^e ".....	6	4 200	25 200		Onderluitenant.....	20	5 360	67 200		Adjutant-onderofficier.....	41	2 880	118 080		Sergeant-majoor.....	75	2 640	192 720					f 609 600		Regelmatige bezoldigingsverhoogen.....			229 040		Boodschappersloozen			906		Bezoldigingen voor in afwachting van hunne benoeming tot onderofficier bij de militaire administratie tewerkgestelde onderofficieren van de verschillende wapens en diensten.			10 000		Kosten voor het schijfschieten			20					f 849 566					waarvoor gesteld	849 600																				
RANGEN	Aantal	Bezoldigingen	Te zamen.																																																																																																		
Luitenant-Kolonel of Majoor	2	f 11 700	f 25 400																																																																																																		
Kapitein.....	15	7 500	97 500																																																																																																		
1 ^e Luitenant.....	19	4 500	85 500																																																																																																		
2 ^e ".....	6	4 200	25 200																																																																																																		
Onderluitenant.....	20	5 360	67 200																																																																																																		
Adjutant-onderofficier.....	41	2 880	118 080																																																																																																		
Sergeant-majoor.....	75	2 640	192 720																																																																																																		
			f 609 600																																																																																																		
Regelmatige bezoldigingsverhoogen.....			229 040																																																																																																		
Boodschappersloozen			906																																																																																																		
Bezoldigingen voor in afwachting van hunne benoeming tot onderofficier bij de militaire administratie tewerkgestelde onderofficieren van de verschillende wapens en diensten.			10 000																																																																																																		
Kosten voor het schijfschieten			20																																																																																																		
			f 849 566																																																																																																		
			waarvoor gesteld	849 600																																																																																																	
			Zie de toelichting in stuk 5.																																																																																																		
			(11) Bezoldigingen en soldijen.																																																																																																		
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>RANGEN.</th> <th>Aantal.</th> <th>Bezoldigingen en soldijen.</th> <th colspan="2">Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Hoofdcommiezen</td> <td>1</td> <td>f 4 800 —</td> <td>f 4 800 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eerste commiezen.....</td> <td>54</td> <td>2 700 —</td> <td>145 800 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Commiezen.....</td> <td>5</td> <td>1 800 —</td> <td>9 000 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Adjunct-commiezen.....</td> <td>50</td> <td>1 080 —</td> <td>54 000 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eerste klerken.....</td> <td>50</td> <td>840 —</td> <td>42 000 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Tweede klerken.....</td> <td>158</td> <td>540 —</td> <td>85 320 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Schrijver.....</td> <td>1</td> <td>270 —</td> <td>270 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="5">Militaire schrijvers:</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier.....</td> <td>25</td> <td>2 640 —</td> <td>66 000 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor.....</td> <td>47</td> <td>2 400 —</td> <td>112 800 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eur. sergeant, niet-Eur. sergt. dan wel niet-Eur. sergt. 2e kl.</td> <td>175</td> <td>912 50</td> <td>159 687 50</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.</td> <td>129</td> <td>164 25</td> <td>21 188 25</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="5">Stafschrijvers:</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier.....</td> <td>6</td> <td>2 640 —</td> <td>15 840 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor.....</td> <td>12</td> <td>2 400 —</td> <td>28 800 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Fourier</td> <td>43</td> <td>2 400 —</td> <td>103 200 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.</td> <td>36</td> <td>164 25</td> <td>5 918 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 854 618</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table>				RANGEN.	Aantal.	Bezoldigingen en soldijen.	Te zamen.		Hoofdcommiezen	1	f 4 800 —	f 4 800 —		Eerste commiezen.....	54	2 700 —	145 800 —		Commiezen.....	5	1 800 —	9 000 —		Adjunct-commiezen.....	50	1 080 —	54 000 —		Eerste klerken.....	50	840 —	42 000 —		Tweede klerken.....	158	540 —	85 320 —		Schrijver.....	1	270 —	270 —		Militaire schrijvers:					Adjutant-onderofficier.....	25	2 640 —	66 000 —		Sergeant-majoor.....	47	2 400 —	112 800 —		Eur. sergeant, niet-Eur. sergt. dan wel niet-Eur. sergt. 2e kl.	175	912 50	159 687 50		Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.	129	164 25	21 188 25		Stafschrijvers:					Adjutant-onderofficier.....	6	2 640 —	15 840 —		Sergeant-majoor.....	12	2 400 —	28 800 —		Fourier	43	2 400 —	103 200 —		Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.	36	164 25	5 918 —					f 854 618	75
RANGEN.	Aantal.	Bezoldigingen en soldijen.	Te zamen.																																																																																																		
Hoofdcommiezen	1	f 4 800 —	f 4 800 —																																																																																																		
Eerste commiezen.....	54	2 700 —	145 800 —																																																																																																		
Commiezen.....	5	1 800 —	9 000 —																																																																																																		
Adjunct-commiezen.....	50	1 080 —	54 000 —																																																																																																		
Eerste klerken.....	50	840 —	42 000 —																																																																																																		
Tweede klerken.....	158	540 —	85 320 —																																																																																																		
Schrijver.....	1	270 —	270 —																																																																																																		
Militaire schrijvers:																																																																																																					
Adjutant-onderofficier.....	25	2 640 —	66 000 —																																																																																																		
Sergeant-majoor.....	47	2 400 —	112 800 —																																																																																																		
Eur. sergeant, niet-Eur. sergt. dan wel niet-Eur. sergt. 2e kl.	175	912 50	159 687 50																																																																																																		
Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.	129	164 25	21 188 25																																																																																																		
Stafschrijvers:																																																																																																					
Adjutant-onderofficier.....	6	2 640 —	15 840 —																																																																																																		
Sergeant-majoor.....	12	2 400 —	28 800 —																																																																																																		
Fourier	43	2 400 —	103 200 —																																																																																																		
Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse.	36	164 25	5 918 —																																																																																																		
			f 854 618	75																																																																																																	

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
912		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven van het instituut der legerpredikanten en aalmoezeniers.	(12) f 50 800
913		Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuit- gaven ten behoeve van den gewestelijken dienst van den generalen staf	(15) 51 300

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
50 790	f 10		Gaat af: Wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schulden, enz. f 648 75
51 250	50		Regelmatige bezoldigingsverhoogen.... f 853 970 — Overwerkgelden.... 652 922 — Voor het inhuren van burgerlijk schrijverspersoneel boven het bij de legersamenstelling aangegeven aantal schrijvers..... Memorie 6 000 — Voor het inhuren van burgerlijk schrijverspersoneel ten behoeve van het hoofdkantoor der militaire administratie 12 650 — Kosten voor het schijfschieten 40 — Voor positieverbetering van het militair schrijverspersoneel..... 20 900 — Te zamen f 1 546 482 — waarvoor gesteld 1 546 500 —
			Zie verder de toelichting in stuk 5.
			Het bij de begroting van 1929 uitgetrokken bedrag van f 1 484 370.— is verminderd door overschrijving naar post 901 met een bedrag van 7 525.— Blijft f 1 476 845.—
			(12) Bezoldiging van: 2 legerpredikanten f 19 200.— 2 aalmoezeniers 19 200.— 2 legerpandita's 1 140.— Regelmatige bezoldigingsverhoogen 10 650.— Toelage aan pandita's 600.— Te zamen f 50 790.— waarvoor gesteld 50 800.—
			(13) Aanvangsbezoldiging voor: 2 majoors of luitenants-kolonel f 23 400.— 2 kapiteins 15 000.— f 38 400.— Regelmatige bezoldigingsverhoogen 8 050.— Toelagen 4 800.— Totaal f 51 250.— waarvoor gesteld 51 300.—

Post	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
914		Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de gewestelijke staven	(14) / 187 600
915		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de plaatselijke staven	(15) 116 000
916		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der infanterie	(16) 18055800

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.				
	Meer	Minder.					
187 625	f	25	(14) Bezoldigingen en toelagen.				
			R A N G E N		Aan- tal	Bezoldi- gingen	Te zamen.
			Generaal Majoor	2	f 20 400	f	40 800
			Kolonel	2	18 000		36 000
115 975	f	25	Luitenant-kolonel	1	12 900		12 900
			1 ^o Luitenant of adjutant	1	4 500		4 500
			Kapitein of adjunct	5	7 500		37 500
						f	131 700
			Regelmatische bezoldigingsverhoogingen				14 525
18 007 579	48 421		Toelagen				11 400
						f	157 625
			Te zamen			/	157 600
			waarvoor gesteld				
			(15) Bezoldigingen.				
			R A N G E N.		Aan- tal.	Bezoldi- gingen.	Te zamen.
			Luitenant-kolonel	3	f 12 900	f	38 700
			Luitenant of Onderluitenant } adjutant	10	4 500		45 000
						f	85 700
			Regelmatische bezoldigingsverhoogingen				31 675
			Toelagen				600
						f	118 975
			Te zamen			/	116 000
			waarvoor gesteld				
			(16) Bezoldigingen en soldijen:				
			Staven der regimenten	f	150 840.—		
			Staven der bataljons		730 567.50		
			18 bataljons veldinfanterie		4 716 666.75		
			6 mitrailleurcompagnieën		311 535.75		
			1 comp. stellingmitrailleurs		85 053.50		
			1 comp. wielrijders		100 072.75		
			Het korps marechaussee op Atjeh		573 150.—		
			2 marechaussee-bataljons op Java		542 422.25		
			Garnizoensinfanterie		4 710 193.—		
			Subsistentenkaders		195 134.—		
			Depôt-bataljons		914 512.—		
			Kaderschool		103 213.50		
						f	13 133 361.—
			Gaat af:				
			wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schulden enz.				72 018.—
						f	13 061 343.—
			Loonen van het Inlandsch personeel in de keukens en stallen	f	45 600.—		
			Regelmatische bezoldigingsverhoogingen		4 903 267.—		
			Toelagen aan kolonels, enz.		16 200.—		
			Zakgeld aan aanbevolen militairen		35 600.—		
			Belooningen voor werkzaamheden in verband met hunne bijzondere studie aan ex-leerlingen der Hoogere Krijgsschool, niet geplaatst bij den generaalen staf				3 000.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
917		Verdere uitgaven voor het wapen der infanterie	(17) f 106 00
918		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der cavalerie	(18) 755 50

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer	Minder.	
78 500	/	27 500	Werkgeden aan: 10 leerling-rijwielherstellers <i>f</i> 750.— Ter voorziening in de uitgaven wegens het boven de formatie van het leger voeren van de min- dere militairen, bedoeld in artikel 2, punt 5 sub <i>a</i> van het Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 No. 45 (Indisch Staatsblad No. 277) 30 000.— Te zamen <i>f</i> 18 095 760.— waarvoor gesteld 18 095 800.— Gaaf af wegens onvoorziene personeelsmutatie ... 40 000.— Blijft <i>f</i> 18 055 800.— Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie de gedrukte stukken 8 <i>e</i> en <i>f</i> ; overigens wordt naar de toelichting in stuk 5 verwezen. Het bij de begroting van 1929 uitgetrokken be- drag van <i>f</i> 18 007 029.— wordt verhoogd: door overschrijving van post 918 met een be- drag van 350.— Te zamen <i>f</i> 18 007 379.—
754 360		1 140	(17) Onderhoud en aanschaffing muziekinstrumenten. <i>f</i> 2 500.— Kosten voor het schijfschieten 7 450.— Voor het houden van schietoefeningen in af- wisselend terrein 50 000.— Aanschaffing van materialen ten behoeve der oefeningen in den pionierdienst 3 900.— Verdere uitgaven voor de korpsscholen: 33 scholen tegen <i>f</i> 70 en 7 tegen <i>f</i> 20 2 450.— Aanschaffing van boeken en leermiddelen bij de kaderscholen 4 000.— Aanschaffing van materialen voor het onderwijs bij de kookschool te Tjimahi 360.— Vergoeding voor de aanschaffing en het onder- houd van stalbenoodigheden, waaronder het reinigen en onderhouden van paardendeckens. 1 400.— Uitgaven voor onderhoud van rijwielen 1 500.— Tegemoetkoming in de kosten van het menage- beheer en in de aanschaffing van kleine be- noodigheden en het wasschen van kokspakken. 29 800.— Aanschaffing van paarden 1 200.— Aanschaffing van stroo of alang-alang tot ver- strekking van stroobedden aan de paarden ... 1 400.— Te zamen <i>f</i> 105 960.— waarvoor gesteld 106 000.— Zie de toelichting in stuk 5.
			(18) Bezoldigingen en soldijen: Staven der halfregimenten <i>f</i> 49 396.— 6 veldeskadrons 336 408.75

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
919		Verdere uitgaven voor het wapen der cavalerie	(19) f 2130

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
f 21 333		f 33	<p>het depôt-eskadron met kaderschool f 106 304.50 het peloton ordonnansen 19 657.— <hr/> f 511 766.25</p> <p>Gaat af wegens korting op de soldijen voor di- verse kleine schulden enz. 6 846.25 <hr/> f 504 920.—</p> <p>Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 234 400.— Loonen van het Inlandsch personeel in de keukens en stallen 13 900.— Toelagen aan den zadelmaker bij het depôt der cavalerie 240.— Ter voorziening in de uitgaven wegens het boven de formatie van het leger voeren van de mindere militairen, bedoeld in artikel 2, punt 5 sub a van het Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 No. 45 (Indisch Staatsblad No. 277) 2 000.— <hr/> Te zamen f 755 460.— waarvoor gesteld 755 500.—</p> <p>Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukte stuk 8 g; overigens wordt naar de toelichting in stuk 5 verwezen. Het in de begrooting voor 1929 uitgetrokken bedrag van f 754 710.— is verlaagd door overschrijving naar den post 916 met een bedrag van 350.— <hr/> Blijft f 754 360.—</p> <p>(19) Bijdrage aan het militair muziekkorps f 225.— Kosten voor het schijfschieten 640.— Aanschaffing van materialen ten behoeve der oefeningen in den pionierdienst 130.— Verdere uitgaven voor kader- en korpsscholen ... 180.— Aanschaffing van stroo of alang-alang tot het verstrekken van een stroobed aan de paarden. 14 260.— Vergoeding voor de aanschaffing en het onder- houd van stalbenoedigheden, waaronder het reinigen en onderhouden van paardendekens. 4 020.— Tegemoetkoming in de kosten van het menage- beheer en aanschaffing van kleine benoedigd- heden en het wasschen van kokspakken 1 350.— Subsidie aan de hippische wedstrijd „Kampioen- schapdienstrijpaarden” 500.— <hr/> Totaal f 21 305.— waarvoor gesteld 21 300.—</p>

Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
920		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen.	(20)/2 050 500
921		Verdere uitgaven voor den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen	(21) 55 200

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
2 050 494	f 6		(20) Bezoldigingen en soldijen: Commissie van proefneming f 16 500.— Staf der regimenten artillerie 75 416.50 2 regimenten veldartillerie 1 013 856.25 Depôt der mobiele artillerie 187 118.25 Stellingartillerie 117 508.75 Artillerie werklieden voor zoover niet bij de be- drijven uitgetrokken 33 992.— <hr/> f 1 444 391.75 Gaat af wegens korting op de soldijen voor di- verse kleine schulden enz. 11 515.75 <hr/> f 1 432 876.—
34 650	550		Regelmatige bezoldigingsverhoogen 578 774.— Toelagen aan de regimentcommandanten 2 400.— Loonen van het Inlandsch personeel in de keukens en stallen 18 000.— Toelagen voor bijzondere diensten aan: peilers, hulppeilers en telefonisten 14 520.— afrieters van remonte-dieren 924.— Ter voorziening in de uitgaven wegens het boven de formatie van het leger voeren van de mindere militairen bedoeld in artikel 2, punt 5, sub a van het Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 No. 45 (Indisch Staatsblad No. 277) 3 000.— <hr/> Te zamen f 2 050 494.— waarvoor gesteld 2 050 500.—
			Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukt stuk 8 h en i.
			(21) Kosten voor het schijfschieten f 1 000.— Verdere uitgaven voor de kader- en korpsscholen. 1 700.— Aanschaffing van leermiddelen, schrijfbehoeften, enz. ten dienste van het militair onderwijs tot opleiding van opperwachtmeester- en adjudant- onderofficier-onderwijzer bij de bereden artil- lerie 100.— Aanschaffing van stroo en alang-alang tot het ver- strekken van een stroobed voor de paarden en muilieren 13 000.— Tegemoetkoming in de kosten van het menagebe- heer en aanschaffing van kleine benodigdheden en het wasschen van kokspakken 2 200.— Uitgaven voor de werkdadige oefeningen met het geschut 8 000.— Vergoeding voor de aanschaffing en het onderhoud van stalbenodigdheden, waaronder het reinigen en onderhouden van paardendekens 4 020.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
922		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materieele uitgaven van het bestuur van het materieel en den magazijnsdienst van het wapen der Artillerie.	
	a.	personeele uitgaven	(22) f 569 200
	b.	materieele uitgaven	(23) 633 400
			f 1 002 600

Toegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
362 323 706 376	f 6 877	f 71 976	<p>Tegemoetkoming aan leerlingen en instructeurs bij de opleiding tot reserveofficier voor aanschaffing van studieboeken f 330.— Aankoop paarden 4 800.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">Te zamen f 35 150.— waarvoor gesteld 35 200.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>
			<p>(22) Bezoldigingen f 221 483.— Regelmatige bezoldigingsverhoogen 71 900.— Loonen van het Inlandsch personeel voorkomende in den sterkte- en standplaatsenstaat bij de magazijnen te Weltevreden, Bandoeng, Tjimahi, Djoejakarta en Koeta-Radja. 4 Hoofdmandoers f 1 920.— 116 Magazijnsknechten 31 320.— 14 Wakers 2 940.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">36 180.—</p> <p>Loonen van het ingehuurd Inlandsch personeel voor den magazijnsdienst 39 500.— Overwerkelden 150.— Kosten voor het schijfschieten 20.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">f 369 233.— waarvoor gesteld 369 200.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>
			<p>(23) Aanschaffing van grondstoffen, eenvoudige gereedschappen, brandstoffen, onderhoudsartikelen, benodigdheden voor proefnemingen enz. ten behoeve van de artillerie-magazijnen f 260 000.— afleveringen en herstellingen door den A.C.W. ten behoeve van de artillerie-magazijnen 373 390.—</p> <hr/> <p style="text-align: right;">f 633 390.— waarvoor gesteld 633 400.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
923		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de Pyrotechnische werkplaats.	
	a.	personeele uitgaven (24) f 539 400	
	b.	materiele uitgaven (25) 137 600	f 477 00
924		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de werkplaats voor draagbare wapenen.	
	a.	personeele uitgaven (26) f 494 600	
	b.	materiele uitgaven (27) 72 600	867 20
925		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de Projectiefabriek.	
	a.	personeele uitgaven (28) 138 500	
	b.	materiele uitgaven (29) 128 000	266 50

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.	
	Meer.	Minder.		
<i>f</i> 398 247 178 863		<i>f</i> 58 847 41 263	(24)	Bezoldigingen <i>f</i> 98 861.25 Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 57 608.— Loonen van burgerlijke werklieden 180 000.— Toelagen aan de militaire onderopziens 600.— Premiën aan het toezicht voerend personeel 2 000.— Overwerkelden 300.— Kosten voor het schijfschieten 16.— <i>f</i> 339 385.25 waarvoor gesteld 339 400.— Zie de toelichting in stuk 5.
494 651 70 333	<i>f</i> 2 045	31	(25)	Aanschaffing van grondstoffen, eenvoudige ge- reedschappen, brandstoffen, onderhoudsartike- len en verdere benoedigheden <i>f</i> 56 000.— afleveringen en herstellingen door den artillerie- constructiewinkel 81 561.— <i>f</i> 137 561.— waarvoor gesteld 137 600.— Zie de toelichting in stuk 5.
157 251 156 450	1 269	8 450	(26)	Bezoldigingen: a. van de werkplaats voor draagbare wapenen ... <i>f</i> 25 500.— b. Korps geweer makers 241 494.— Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 173 629.— Loon van den waker 210.— Loonen van burgerlijke werklieden 45 000.— Werkelden aan leerlingen 8 500.— Overwerkelden 150.— Kosten voor het schijfschieten 70.— <i>f</i> 494 553.— waarvoor gesteld 494 600.—
			(27)	Aanschaffing van grondstoffen, eenvoudige ge- reedschappen, brandstoffen, onderhoudsartike- len en verdere benoedigheden <i>f</i> 23 550.— afleveringen en herstellingen door den artillerie- constructiewinkel 49 000.— <i>f</i> 72 550.— waarvoor gesteld 72 600.— Zie de toelichting in stuk 5.
			(28)	Bezoldigingen <i>f</i> 28 980.— Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 19 094.— Loonen van burgerlijke werklieden 90 000.— Werkelden aan leerlingen 400.— Overwerkelden 50.— Kosten voor het schijfschieten 5.— <i>f</i> 138 529.— waarvoor gesteld 138 500.— Zie de toelichting in stuk 5.
			(29)	Aanschaffing van grondstoffen, eenvoudige ge- reedschappen, brandstoffen, onderhoudsartike- len en verdere benoedigheden <i>f</i> 30 000.— afleveringen en herstellingen door den artillerie- constructiewinkel 98 000.— <i>f</i> 128 000.— Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
926		Verrekeningen met andere departementen van de kosten van ingeleverde goederen in de artillerie-magazijnen	(50) f 13 000
927		Uitgaven ten behoeve van den artillerieconstructiewinkel. Bedrijfsuitgaven: a. bezoldigingen en toelagen (31) f 296 475.— b. verdere uitgaven (31) 655 800.— f 952 275 c. kapitaalsuitgaven (32) 40 000	992 275
928		Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door den artillerieconstructiewinkel ten behoeve van het leger, niet vallende onder andere begrootingsposten, en loonen van opgeleide artilleriewerklieden	(33) 414 980

voegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
Memorie.	f 18 000		(30) Zie de toelichting in stuk 5.
997 275 10 000	30 000	f 43 000	(31) Toelichtingen bedrijfsuitgaven: 1. Bezoldigingen Directeur, Ingenieur, bedrijfsleiders en adjunct-bedrijfsleiders, opzieners, magazijnmeesters, magazijnbewaarders, onderopzieners, boekhouder en kassier, enz. f 104 250.— 2. Klerkenlonen 17 700.— 3. Overwerkgeden en werkgelden aan leerlingen 5 200.— 4. Algemeene loonen 25 000.— 5. Kantoor- en teekenbehoefden, boekerij, gewoon onderhoud der gebouwen en verdere algemeene kosten 84 800.— 6. Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 56 925.— 7. Premiën aan het opzichtvoerend personeel ... 2 000.— 8. Standplaatstoelagen 11 000.— Totaal algemeene kosten f 306 875.— 1. Loonen militaire werklieden en vergoedingen f 72 800.— 2. Loonen burgerlijke werklieden 263 000.— 3. Standplaatstoelagen militaire werklieden ... 3 600.— 4. Aanschaffing van grond- en hulpstoffen 331 000.— Totaal productiekosten f 670 400.— waarvan ten laste van Hoofdstuk I der begrooting 25 000.— Zoodat ten laste van Hoofdstuk II overblijft als. Totaal productiekosten f 645 400.— Totaal algemeene kosten 306 875.— Totaal Begrootingspost f 952 275.—
509 030	108 950		Zie verder de toelichting in stuk 5.
			(32) Toelichtingen kapitaalsuitgaven: Totaal der kapitaalsuitgaven f 80 000.— waarvan ten laste van het Ie Hoofdstuk 40 000.— zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk overblijft f 40 000.— De geheele post heeft betrekking op den buiten- gewonen dienst. Zie de toelichting in stuk 5.
			(33) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot een gelijk bedrag op Hoofdstuk IV Middelen in Indië (Post 910 — zie de memorie van toelichting). Zie overigens de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
92 9		<p>Personeelsuitgaven voor de afzonderlijke inland- sche korpsen.</p> <p>a. Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven van het Mangkoe Negorosche legioen te Soerakarta (54) f 287 200</p>	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.																																																																																																																																																					
	Meer.	Minder.																																																																																																																																																						
287 629	/	429	(34) Bezoldigingen en soldijen.																																																																																																																																																					
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>RANGEN.</th> <th>Aan- tal.</th> <th>Bezoldi- gingen en soldijen.</th> <th>Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Majoor-leider</td> <td>1</td> <td>/ 11 700</td> <td>/ 11 700</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier</td> <td>1</td> <td>2 640</td> <td>2 640</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor } onderwijzer {</td> <td>1</td> <td>2 400</td> <td>2 400</td> </tr> <tr> <td>Sergeant</td> <td>1</td> <td>2 400</td> <td>2 400</td> </tr> <tr> <td>Sergt.-majoor of adj.-ond.-officier der Mil. Amie.</td> <td>1</td> <td>2 640</td> <td>2 640</td> </tr> <tr> <td rowspan="4">Officieren die aan hoogere eischen voldoen {</td> <td>Majoor</td> <td>1</td> <td>6 000</td> <td>6 000</td> </tr> <tr> <td>Kapiteins.....</td> <td>3</td> <td>3 300</td> <td>9 900</td> </tr> <tr> <td>1° Luitenant.....</td> <td>8</td> <td>1 800</td> <td>14 400</td> </tr> <tr> <td>2° Luitenant.....</td> <td>8</td> <td>1 440</td> <td>11 520</td> </tr> <tr> <td>Majoor.</td> <td>1</td> <td>5 220</td> <td>5 220</td> </tr> <tr> <td>Kapitein</td> <td>3</td> <td>2 520</td> <td>12 600</td> </tr> <tr> <td>1° Luitenant.....</td> <td>4</td> <td>1 440</td> <td>5 760</td> </tr> <tr> <td>Officier van gezondheid</td> <td>1</td> <td>7 800</td> <td>7 800</td> </tr> <tr> <td>Kapelmeester (burger).....</td> <td>1</td> <td>1 800</td> <td>1 800</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier</td> <td>2</td> <td>408</td> <td>816</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor of fourier } staf- }</td> <td>1</td> <td>228</td> <td>228</td> </tr> <tr> <td>Korporaal of soldaat } schrijver }</td> <td>1</td> <td>120</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Sergeant of korporaal stafhoornblazer.....</td> <td>1</td> <td>150</td> <td>150</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor</td> <td>7</td> <td>258</td> <td>1 806</td> </tr> <tr> <td>Sergeant en fourier.....</td> <td>50</td> <td>228</td> <td>11 400</td> </tr> <tr> <td>Korporaal.....</td> <td>85</td> <td>150</td> <td>12 450</td> </tr> <tr> <td>Tamboer en hoornblazer.....</td> <td>18</td> <td>108</td> <td>1 944</td> </tr> <tr> <td>Muzikant... ..</td> <td>13</td> <td>108</td> <td>1 404</td> </tr> <tr> <td>Infanterist 1° klasse.....</td> <td>106</td> <td>108</td> <td>11 448</td> </tr> <tr> <td>Fuselier.....</td> <td>645</td> <td>102</td> <td>65 790</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>/ 204 536</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Regelmatige bezoldigingsverhoogen..... 51 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Toelagen aan officieren bij voldoening aan bijzondere eischen van practische geschiktheid (aan 4 kapiteins)..... 1 440</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden aan:</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>1 officier der infanterie..... 486</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren..... 8 694</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Toelagen voor de in de sterkte begrepen vorstelijke afstam- elingen..... 72</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Verstrekking van rijst..... 30 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Standplaatstoelagen</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Te zamen / 287 128</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>waarvoor gesteld..... 287 200</td> </tr> </tbody> </table>	RANGEN.	Aan- tal.	Bezoldi- gingen en soldijen.	Te zamen.	Majoor-leider	1	/ 11 700	/ 11 700	Adjutant-onderofficier	1	2 640	2 640	Sergeant-majoor } onderwijzer {	1	2 400	2 400	Sergeant	1	2 400	2 400	Sergt.-majoor of adj.-ond.-officier der Mil. Amie.	1	2 640	2 640	Officieren die aan hoogere eischen voldoen {	Majoor	1	6 000	6 000	Kapiteins.....	3	3 300	9 900	1° Luitenant.....	8	1 800	14 400	2° Luitenant.....	8	1 440	11 520	Majoor.	1	5 220	5 220	Kapitein	3	2 520	12 600	1° Luitenant.....	4	1 440	5 760	Officier van gezondheid	1	7 800	7 800	Kapelmeester (burger).....	1	1 800	1 800	Adjutant-onderofficier	2	408	816	Sergeant-majoor of fourier } staf- }	1	228	228	Korporaal of soldaat } schrijver }	1	120	120	Sergeant of korporaal stafhoornblazer.....	1	150	150	Sergeant-majoor	7	258	1 806	Sergeant en fourier.....	50	228	11 400	Korporaal.....	85	150	12 450	Tamboer en hoornblazer.....	18	108	1 944	Muzikant... ..	13	108	1 404	Infanterist 1° klasse.....	106	108	11 448	Fuselier.....	645	102	65 790				/ 204 536				Regelmatige bezoldigingsverhoogen..... 51 000				Toelagen aan officieren bij voldoening aan bijzondere eischen van practische geschiktheid (aan 4 kapiteins)..... 1 440				Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden aan:				1 officier der infanterie..... 486				Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren..... 8 694				Toelagen voor de in de sterkte begrepen vorstelijke afstam- elingen..... 72				Verstrekking van rijst..... 30 000				Standplaatstoelagen				Te zamen / 287 128				waarvoor gesteld..... 287 200
RANGEN.	Aan- tal.	Bezoldi- gingen en soldijen.	Te zamen.																																																																																																																																																					
Majoor-leider	1	/ 11 700	/ 11 700																																																																																																																																																					
Adjutant-onderofficier	1	2 640	2 640																																																																																																																																																					
Sergeant-majoor } onderwijzer {	1	2 400	2 400																																																																																																																																																					
Sergeant	1	2 400	2 400																																																																																																																																																					
Sergt.-majoor of adj.-ond.-officier der Mil. Amie.	1	2 640	2 640																																																																																																																																																					
Officieren die aan hoogere eischen voldoen {	Majoor	1	6 000	6 000																																																																																																																																																				
	Kapiteins.....	3	3 300	9 900																																																																																																																																																				
	1° Luitenant.....	8	1 800	14 400																																																																																																																																																				
	2° Luitenant.....	8	1 440	11 520																																																																																																																																																				
Majoor.	1	5 220	5 220																																																																																																																																																					
Kapitein	3	2 520	12 600																																																																																																																																																					
1° Luitenant.....	4	1 440	5 760																																																																																																																																																					
Officier van gezondheid	1	7 800	7 800																																																																																																																																																					
Kapelmeester (burger).....	1	1 800	1 800																																																																																																																																																					
Adjutant-onderofficier	2	408	816																																																																																																																																																					
Sergeant-majoor of fourier } staf- }	1	228	228																																																																																																																																																					
Korporaal of soldaat } schrijver }	1	120	120																																																																																																																																																					
Sergeant of korporaal stafhoornblazer.....	1	150	150																																																																																																																																																					
Sergeant-majoor	7	258	1 806																																																																																																																																																					
Sergeant en fourier.....	50	228	11 400																																																																																																																																																					
Korporaal.....	85	150	12 450																																																																																																																																																					
Tamboer en hoornblazer.....	18	108	1 944																																																																																																																																																					
Muzikant... ..	13	108	1 404																																																																																																																																																					
Infanterist 1° klasse.....	106	108	11 448																																																																																																																																																					
Fuselier.....	645	102	65 790																																																																																																																																																					
			/ 204 536																																																																																																																																																					
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen..... 51 000																																																																																																																																																					
			Toelagen aan officieren bij voldoening aan bijzondere eischen van practische geschiktheid (aan 4 kapiteins)..... 1 440																																																																																																																																																					
			Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden aan:																																																																																																																																																					
			1 officier der infanterie..... 486																																																																																																																																																					
			Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren..... 8 694																																																																																																																																																					
			Toelagen voor de in de sterkte begrepen vorstelijke afstam- elingen..... 72																																																																																																																																																					
			Verstrekking van rijst..... 30 000																																																																																																																																																					
			Standplaatstoelagen																																																																																																																																																					
			Te zamen / 287 128																																																																																																																																																					
			waarvoor gesteld..... 287 200																																																																																																																																																					
			Zie de toelichting in stuk 5																																																																																																																																																					

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
929	b.	Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven van de korpsen barisan op Madoera	(35) f 465 400
	c.	Toelagen aan de gewezen officieren van het opgeheven Pakoe Alamsch legioen te Djokjakarta	2.100
930		Verdere uitgaven voor de inlandsche korpsen.	f 754 70
	a.	Voor het Mangkoe Negorosche legioen te Soerakarta	(36) f 85 700

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.																																																																																																																																
	Meer.	Minder.																																																																																																																																	
463 551	f 2 069		(35) Bezoldigingen en soldijen.																																																																																																																																
2 160		f 60																																																																																																																																	
77 040	8 660																																																																																																																																		
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>RANGEN.</th> <th>Aan- tal.</th> <th>Bezoldi- gingen en soldijen.</th> <th>Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Majoor-leider</td> <td>3</td> <td>f 11 700</td> <td>f 53 100</td> </tr> <tr> <td>Adj. onderofficier</td> <td>3</td> <td>2 640</td> <td>7 920</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor } onderwijzer {</td> <td>4</td> <td>2 400</td> <td>9 600</td> </tr> <tr> <td>Sergeant }</td> <td>2</td> <td>2 400</td> <td>4 800</td> </tr> <tr> <td>Majoor</td> <td>5</td> <td>4 020</td> <td>12 060</td> </tr> <tr> <td>Kapitein</td> <td>9</td> <td>2 520</td> <td>22 680</td> </tr> <tr> <td>1e Luitenant</td> <td>20</td> <td>1 440</td> <td>28 800</td> </tr> <tr> <td>2e Luitenant</td> <td>10</td> <td>1 140</td> <td>11 400</td> </tr> <tr> <td>Kapelmeester</td> <td>5</td> <td>1 800</td> <td>5 400</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier</td> <td>3</td> <td>330</td> <td>990</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor</td> <td>9</td> <td>180</td> <td>1 620</td> </tr> <tr> <td>Sergeant en fourier</td> <td>89</td> <td>150</td> <td>13 350</td> </tr> <tr> <td>Stafschrijvers</td> <td>3</td> <td>72</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Stafhoornblazers</td> <td>3</td> <td>72</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Staftamboers</td> <td>3</td> <td>72</td> <td>216</td> </tr> <tr> <td>Korporaals</td> <td>83</td> <td>72</td> <td>5 976</td> </tr> <tr> <td>Tamboers en hoornblazers</td> <td>27</td> <td>60</td> <td>1 620</td> </tr> <tr> <td>Barisans 1e klasse</td> <td>219</td> <td>60</td> <td>15 140</td> </tr> <tr> <td>Barisans 2e klasse</td> <td>1 154</td> <td>54</td> <td>62 316</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">Te zamen</td> <td>f 257 420</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Regelmatige bezoldigingsverhoogingen</td> <td>50 542</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden van officieren-leider</td> <td>1 458</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Toelagen aan officieren, die aan bijzondere eischen van practische geschiktheid voldoen</td> <td>Memorie.</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Toelagen aan:</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="3">3 geneeskundigen</td> <td>8 400</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Hospitaalpersoneel, rijwielherstellers en personeel der mitrail- leur afdeeling aan toelagen</td> <td>282</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming aan oppassing enz. voor dienstrijpaarden van 3 hoofdofficieren en 3 luitenant- adjudanten</td> <td>2 844</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Toelagen aan onderofficieren en minderen op de dagen, dat zij dienst doen (belandja)</td> <td>152 000</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren</td> <td>12 440</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">Te zamen</td> <td>f 465 386</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">waarvoor gesteld</td> <td>465 400</td> </tr> </tbody> </table>	RANGEN.	Aan- tal.	Bezoldi- gingen en soldijen.	Te zamen.	Majoor-leider	3	f 11 700	f 53 100	Adj. onderofficier	3	2 640	7 920	Sergeant-majoor } onderwijzer {	4	2 400	9 600	Sergeant }	2	2 400	4 800	Majoor	5	4 020	12 060	Kapitein	9	2 520	22 680	1e Luitenant	20	1 440	28 800	2e Luitenant	10	1 140	11 400	Kapelmeester	5	1 800	5 400	Adjutant-onderofficier	3	330	990	Sergeant-majoor	9	180	1 620	Sergeant en fourier	89	150	13 350	Stafschrijvers	3	72	216	Stafhoornblazers	3	72	216	Staftamboers	3	72	216	Korporaals	83	72	5 976	Tamboers en hoornblazers	27	60	1 620	Barisans 1e klasse	219	60	15 140	Barisans 2e klasse	1 154	54	62 316	Te zamen			f 257 420	Regelmatige bezoldigingsverhoogingen			50 542	Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden van officieren-leider			1 458	Toelagen aan officieren, die aan bijzondere eischen van practische geschiktheid voldoen			Memorie.	Toelagen aan:				3 geneeskundigen			8 400	Hospitaalpersoneel, rijwielherstellers en personeel der mitrail- leur afdeeling aan toelagen			282	Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming aan oppassing enz. voor dienstrijpaarden van 3 hoofdofficieren en 3 luitenant- adjudanten			2 844	Toelagen aan onderofficieren en minderen op de dagen, dat zij dienst doen (belandja)			152 000	Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren			12 440	Te zamen			f 465 386	waarvoor gesteld			465 400
RANGEN.	Aan- tal.	Bezoldi- gingen en soldijen.	Te zamen.																																																																																																																																
Majoor-leider	3	f 11 700	f 53 100																																																																																																																																
Adj. onderofficier	3	2 640	7 920																																																																																																																																
Sergeant-majoor } onderwijzer {	4	2 400	9 600																																																																																																																																
Sergeant }	2	2 400	4 800																																																																																																																																
Majoor	5	4 020	12 060																																																																																																																																
Kapitein	9	2 520	22 680																																																																																																																																
1e Luitenant	20	1 440	28 800																																																																																																																																
2e Luitenant	10	1 140	11 400																																																																																																																																
Kapelmeester	5	1 800	5 400																																																																																																																																
Adjutant-onderofficier	3	330	990																																																																																																																																
Sergeant-majoor	9	180	1 620																																																																																																																																
Sergeant en fourier	89	150	13 350																																																																																																																																
Stafschrijvers	3	72	216																																																																																																																																
Stafhoornblazers	3	72	216																																																																																																																																
Staftamboers	3	72	216																																																																																																																																
Korporaals	83	72	5 976																																																																																																																																
Tamboers en hoornblazers	27	60	1 620																																																																																																																																
Barisans 1e klasse	219	60	15 140																																																																																																																																
Barisans 2e klasse	1 154	54	62 316																																																																																																																																
Te zamen			f 257 420																																																																																																																																
Regelmatige bezoldigingsverhoogingen			50 542																																																																																																																																
Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming voor oppassing enz. van dienstrijpaarden van officieren-leider			1 458																																																																																																																																
Toelagen aan officieren, die aan bijzondere eischen van practische geschiktheid voldoen			Memorie.																																																																																																																																
Toelagen aan:																																																																																																																																			
3 geneeskundigen			8 400																																																																																																																																
Hospitaalpersoneel, rijwielherstellers en personeel der mitrail- leur afdeeling aan toelagen			282																																																																																																																																
Vergoeding voor voeder en tegemoetkoming aan oppassing enz. voor dienstrijpaarden van 3 hoofdofficieren en 3 luitenant- adjudanten			2 844																																																																																																																																
Toelagen aan onderofficieren en minderen op de dagen, dat zij dienst doen (belandja)			152 000																																																																																																																																
Bezoldigingen en toelagen aan aspirant-officieren			12 440																																																																																																																																
Te zamen			f 465 386																																																																																																																																
waarvoor gesteld			465 400																																																																																																																																
			Zie de toelichting in stuk 5.																																																																																																																																
			(36) Aanschaffing en onderhoud van kleeding, wapenen, gereed- schappen, onderhouden van magazijnen, kosten van onderwijs, uitgaven voor officiersdienstrijpaarden, kosten van schiet- en meerdaagsche oefeningen, benevens verschillende andere uit- gaven ten behoeve van het legioen.																																																																																																																																
			Zie de toelichting in stuk 5.																																																																																																																																

Postl.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
950	b.	Voor de korpsen barisan op Madoera	(37) f 112 900	f 198 60
951		Bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het remonte-depôt		(38) 65 60
952		Verdere uitgaven voor de remonte		(39) 230 10

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
115 000		f 100	(37) Aanschaffing en onderhoud van kleding, kosten van schiet-, pionier- en meerdaagse oefeningen, kosten voor reparatiën, werving, onderwijs, feestelijkheden, kantoorbehoefte en andere uitgaven voor de korpsen barisans.
65 576	f 24		
228 059	2 041		(38) Bezoldigingen en soldijen.
R A N G E N.			
			Aan- tal.
			Bezoldi- gingen en soldijen.
			Te zamen.
			—
Directeur (Majoor of ritmeester)	1	f 7 500	f 7 500
Adj. onderofficier of } opzichter	1	2 400	2 400
Opperwachtmeester }	1	2 580	2 580
Opperwachtmeester-administrateur	1	2 400	2 400
Fourier	1	2 400	2 400
Europ. wachtmeester	1	2 400	2 400
Niet-Eur. wachtmeester 2 ^e kl. } remonte }	2	1 022	2 044
Niet-Eur. korporaal } berijder }	2	511	1 022
Trompetter (niet-Eur. korporaal } remonte- niet-Eur. cav. 1 ^e kl. } berijder	1	255 50	255 50
Hoefsmid { Eur. wachtmr. of niet-Eur. wacht- meester 2 ^e kl.	1	275 75	275 75
{ Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal { Eur. of niet-Eur. cavalerist 1 ^e kl.			
Eur. of niet-Eur. cav. 1 ^e of 2 ^e kl. remonte- berijder	10	255 50	2 555
Eur. of niet eur. cavalerist 1 ^e of 2 ^e klasse	27	127 75	3 449 25
Niet-Eur. stukrijder 1 ^e of 2 ^e klasse	9	164 25	1 478 25
Niet-Eur. korporaal of cav. 1 ^e kl., zadelmaker	1	275 75	275 75
			f 28 631 50
Gaat af wegens korting voor kleine schulden op de soldijen enz.			403 50
			f 28 228
Regelmatige bezoldigingsverhoogen			20 548
Bezoldiging van het Inlandsch personeel:			
Hoofdmandoer	1	480	
Schrijver	1	720	
Mandoers	3	1 000	
Paardengeleiders	4	720	
Paardenoppassers, 1 ^e klasse	10	2 700	
Paardenoppassers 2 ^e klasse	15	3 150	
Helpers	51	6 050	
Bewaker van den veestapel	1	180	
Grobakvoerders	6	1 800	
			16 800
			f 65 576
			65 600
(39) Aankoop van paarden	f		112 860.—
Voeding voor de paarden			68 020.—
Aanschaffing en onderhoud van stalbenoedig- heden			240.—
Onderhoud van gras- en lucernetuinen en gras- snijloon			18 100.—
Onderhoud der weiden			13 200.—
Aanschaffing en onderhoud van karren, land- bouwwerktuigen, enz.			360.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
953		Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der genie	(40) f 1 784 6

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.																																																																		
	Meer.	Minder.																																																																			
1 717 544	f 67 056		<p>Verschillende kleine uitgaven f 600.—</p> <p>Tegemoetkoming in de kosten van het menage- beheer en aanschaffing van kleine benodig- heden 40.—</p> <p>Aanschaffing van stroo tot het verstrekken van een stroobed voor de paarden 2 200.—</p> <p style="text-align: right;">Te zamen f 215 620.—</p> <p>Uitgaven ten behoeve van het hooibedrijf:</p> <p>Uitgaven en onderhoud waterleiding f 850.—</p> <p>aan 1 750 000 kg gras benodigd voor 350 000 kg hooi, onderhoud en bemesting grastuinen, be- nevens snij- en transportloon à f 0,53 per 100 kg 9 275.—</p> <p>aan hooibereiding van 350 000 kg hooi inclusief persen der balen 2 700.—</p> <p>aan materialen voor de hooibereiding, inclusief ijzerdraad enz. 400.—</p> <p>Onvoorziene uitgaven 1 300.—</p> <p style="text-align: right;">f 14 525.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p> <p style="text-align: right;">Totaal f 230 145.— waarvoor gesteld 230 100.—</p>																																																																		
			<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Bezoldigin- gen en soldijen.</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(40) Het personeel van den gewestelijken en plaatselijken geniedienst met uitzonde- ring van de teekenaars</td> <td style="text-align: right;">f 504 920 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Automobiel-compagnie</td> <td style="text-align: right;">158 827 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Het korps teekenaars</td> <td style="text-align: right;">17 264 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Het korps geniewerklieden</td> <td style="text-align: right;">151 499 75</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Het korps genietroepen met uitzonde- ring van den teekenaar</td> <td style="text-align: right;">519 350 —</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">f 1 151 840 75</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Gaat af wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schulden enz. .</td> <td style="text-align: right;">3 554 75</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">—</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">f 1 148 286</td> </tr> <tr> <td>Regelmatige bezoldigingsverhoogingen</td> <td></td> <td style="text-align: right;">621 795</td> </tr> <tr> <td>Loonen van het inlandsch personeel bij de keukens en stallen</td> <td></td> <td style="text-align: right;">1 100</td> </tr> <tr> <td>Loonen van het inlandsch personeel ten dienste van het beheer der genievoorraden buiten de algemeene pakhuizen</td> <td></td> <td style="text-align: right;">3 620</td> </tr> <tr> <td>Overwerkgelden aan onderofficieren-magazijnmeester en conducteurs</td> <td></td> <td style="text-align: right;">100</td> </tr> <tr> <td>Werkgeden aan leerlingen hulp-autoherstellers</td> <td></td> <td style="text-align: right;">450</td> </tr> <tr> <td>Bezoldigingen van inlandsch burger-personeel in vasten dienst bij het korps genietroepen:</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5 draaiers</td> <td style="text-align: right;">f 1 650.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3 bankwerkers</td> <td style="text-align: right;">» 1 650.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3 smeden</td> <td style="text-align: right;">» 1 650.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3 timmerlieden</td> <td style="text-align: right;">» 1 260.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1 schilder</td> <td style="text-align: right;">» 420.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5 helpers</td> <td style="text-align: right;">» 630.—</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">—</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">7 260</td> </tr> </tbody> </table>		Bezoldigin- gen en soldijen.	Te zamen.	(40) Het personeel van den gewestelijken en plaatselijken geniedienst met uitzonde- ring van de teekenaars	f 504 920 —		Automobiel-compagnie	158 827 —		Het korps teekenaars	17 264 —		Het korps geniewerklieden	151 499 75		Het korps genietroepen met uitzonde- ring van den teekenaar	519 350 —			f 1 151 840 75		Gaat af wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schulden enz. .	3 554 75			—	f 1 148 286	Regelmatige bezoldigingsverhoogingen		621 795	Loonen van het inlandsch personeel bij de keukens en stallen		1 100	Loonen van het inlandsch personeel ten dienste van het beheer der genievoorraden buiten de algemeene pakhuizen		3 620	Overwerkgelden aan onderofficieren-magazijnmeester en conducteurs		100	Werkgeden aan leerlingen hulp-autoherstellers		450	Bezoldigingen van inlandsch burger-personeel in vasten dienst bij het korps genietroepen:			5 draaiers	f 1 650.—		3 bankwerkers	» 1 650.—		3 smeden	» 1 650.—		3 timmerlieden	» 1 260.—		1 schilder	» 420.—		5 helpers	» 630.—			—	7 260
	Bezoldigin- gen en soldijen.	Te zamen.																																																																			
(40) Het personeel van den gewestelijken en plaatselijken geniedienst met uitzonde- ring van de teekenaars	f 504 920 —																																																																				
Automobiel-compagnie	158 827 —																																																																				
Het korps teekenaars	17 264 —																																																																				
Het korps geniewerklieden	151 499 75																																																																				
Het korps genietroepen met uitzonde- ring van den teekenaar	519 350 —																																																																				
	f 1 151 840 75																																																																				
Gaat af wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schulden enz. .	3 554 75																																																																				
	—	f 1 148 286																																																																			
Regelmatige bezoldigingsverhoogingen		621 795																																																																			
Loonen van het inlandsch personeel bij de keukens en stallen		1 100																																																																			
Loonen van het inlandsch personeel ten dienste van het beheer der genievoorraden buiten de algemeene pakhuizen		3 620																																																																			
Overwerkgelden aan onderofficieren-magazijnmeester en conducteurs		100																																																																			
Werkgeden aan leerlingen hulp-autoherstellers		450																																																																			
Bezoldigingen van inlandsch burger-personeel in vasten dienst bij het korps genietroepen:																																																																					
5 draaiers	f 1 650.—																																																																				
3 bankwerkers	» 1 650.—																																																																				
3 smeden	» 1 650.—																																																																				
3 timmerlieden	» 1 260.—																																																																				
1 schilder	» 420.—																																																																				
5 helpers	» 630.—																																																																				
	—	7 260																																																																			

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
934		Verdere uitgaven voor het wapen der genie	(41) f 1 800
955		Geniewerken.	
	a.	Onderhoud en herstelling der sterkten en verlichting door gas of electriciteit en gasoline onder druk van militaire gebouwen en hetgeen daartoe behoort, benevens uitgaven wegens inhuur of inbezitneming van terreinen	(42) f 1 955 300
	b.	Nieuwe werken, met uitzondering van woningbouw	(42) 1 959 550
	c.	Nieuwe werken, woningbouw	(42) 520 000
	d.	Onvoorziene werken ten behoeve van troepen te velde, op excursie of expeditie en in tijdelijke garnizoenen	(42) 375 000
	e.	Voorzieningen ten behoeve van de luchtvaartafdeeling	(42) 154 200
	f.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor het wapen der genie	(42) 489 950
			5 452 000

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
1 791	f 9		Ter voorziening in de uitgaven wegens het boven de formatie van het leger voeren van de mindere militairen, bedoeld in artikel 2, punt 5 sub a van het Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 no. 45 (Ind. staatsblad No. 277) f 2 000
			Te zamen f 1 784 609
1 869 000	84 300		Waarvoor gesteld 1 784 600
a) 2 073 400		f 113 850.	Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukt stuk 8 j; overigens wordt naar de toelichting in stuk 5 verwezen. Het in de begrooting van 1929 uitgetrokken
450 000	70 000		bedrag van f 1 594 244.—
			is verhoogd door overschrijving van post 983C met een bedrag van 123 300.—
375 000			Te zamen f 1 717 544.—
156 000	18 200		Zie noot (94) hierachter.
378 540	111 410		(41) Aankoop van paarden f 200.—
			Voor verdere uitgaven ten behoeve van de kader- en korpsschool 300.—
			Kosten voor het schijfschieten 175.—
			Tegemoetkoming in de kosten van het menage-beheer en aanschaffing van kleine benodigdheden 945.—
			Vergoeding voor de aanschaffing en het onderhoud van stalbenodigdheden, waaronder het reinigen en onderhouden van paardendecken 51.—
			Aanschaffing van stroo of alang-alang tot het verstrekken van een stroobed voor de paarden. 130.—
			Te zamen f 1 801.—
			waarvoor gesteld 1 800.—
			(41a) Het bij de begrooting van 1929 uitgetrokken bedrag van f 1 273 400.—
			is verhoogd door overschrijving van post 983D met een bedrag van 800 000.—
			Te zamen f 2 073 400.—
			(42) Wat betreft de onderdeelen b, c en e, zie gedrukt stuk 9.
			In de bij de onderdeelen b en c, uitgetrokken bedragen zijn respectievelijk f 800 000.— en f 260 000.— welke als uitgaven voor den buitengewonen dienst zijn aan te merken.
			Voor de aanschaffing van landsgoederen tot de uitvoering van de werken zijn bovendien benodigd de ondervolgende bedragen:
			voor onderdeel a f 214 500.—
			voor onderdeel b 120 795.—
			voor onderdeel c 78 000.—
			voor onderdeel d 56 250.—
			Te zamen f 469 545.—
			waarvan ten laste van Hoofdstuk I (Uitgaven in Nederland) post 914 onderdeel e 40 000.—
			zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk overblijft. f 429 545.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
936		Uitgaven ten behoeve van de Algemeene pakhuizen.	
	a.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het leidend, administratief en technisch personeel der Algemeene Pakhuizen	(43) / 188 500
	b.	Uitgaven voor inhuur en onderhoud van en voor herstellingen en vernieuwingen aan terreinen en gebouwen, alsmede uitgaven voor verlichting, watervoorziening en andere uitgaven daarmede verband houdend	(44) 84 100
	c.	Uitgaven ten behoeve van de inklaring, den opslag en de verzending der goederen, alsmede het daarmede verband houdende plaatselijk vervoer.	(45) 159 900

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
182 925	f 5 575		<p>Voor het bataljon genietroepen is benoodigd ... f 37 000.— Voor andere voorzieningen 23 400.—</p> <hr/> <p>totaal van onderdeel f van dezen post f 489 945.— waarvoor gesteld 489 950.—</p>
90 713		f 6 615	<p>Van dit bedrag is een som van f 39 000.— als uitgaven voor den buitengewonen dienst aan te merken.</p>
182 282	7 618		<p>(43) Voor de vastgestelde sterkte van het personeel zie gedrukt stuk 8 j. Zie overigens de toelichting in stuk 5.</p> <p>Het personeel van den dienst bij de Algemeene pakhuizen f 106 200.— Regelmatige verhoogingen 60 165.— Toelagen aan den wd. pakhuismeester te:</p> <p>Menado f 600.— Tandjong-Pinang 300.— Samarinda 300.— Ambon 300.— Ternate 300.— Benkoelen 300.—</p> <hr/> <p>2 100.—</p> <p>Loonen van het Inlandsch personeel voorkomende in den sterkte- en standplaatsenstaat bij de pakhuizen te Batavia, Tandjong-Priok, Soerabaja en Oelee Lheue:</p> <p>3 werklieden f 1 650.— 5 kantooroppassers 1 050.— 3 hoofdmandoers 1 260.— 3 boommandoers 1 620.— 21 mandoers 7 560.— 20 magazijnsknechten 5 400.— 7 wakers 1 470.—</p> <hr/> <p>20 010.—</p> <hr/> <p>f 188 475.— waarvoor gesteld 188 500.—</p>
			<p>(44) Inhuur van terreinen te Tandjong-Priok en Soerabaja f 71 558.— Herstellingen en vernieuwingen 11 977.— Verlichting, watervoorziening, enz. 600.—</p> <hr/> <p>Totaal 84 135.— waarvoor gesteld 84 100.—</p>
			<p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>
			<p>(45) Hieronder vallen: koelieloonen, prauwhuur, losloonen, kraanhuur, vervoerkosten, wagen-, pakhuis- en kadehuur, alsmede rangeerloon (voor zoover niet vallend onder spoorvracht). Nadere specificatie is door wisselvalligheid der uitgaven niet mogelijk. Zie overigens de toelichting in stuk 5.</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
936	d.	Bureaukosten en verdere uitgaven niet vallende onder een der andere onderdeelen van dezen post	(46) f 29 200	f 461 700
937		Huis-, kantoor- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen.		(47) 160 000
938		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, daggelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst.		
	a.	Geneeskundige dienst.	(48) f 2 128 800	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
21 400	f 7 800		(46) Hieronder vallen: Telefoonkosten, schrijfbehoeften, emballage effecten, aankoop vrachtbrieven, enz. Zie de toelichting in stuk 5.
150 000	10 000		(47) Vergoeding van huishuur f 145 000.— Kantoor- en magazijnhuur 5 000.— Inhuur van gebouwen 10 000.— Totaal f 160 000.— Zie de toelichting in stuk 5.
2 114 825	15 975		(48) Bezoldigingen van: Het korps officieren van gezondheid f 1 248 000.— De korpsen militaire apothekers en adssistenten. 192 960.— Het personeel der laboratoria 63 360.— f 1 504 320.— Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 391 755.— Lesgeld aan 2 officieren, leeraren aan den cursus ter voorbereiding van officieren van gezondheid voor de uitoefening van den militair geneeskundigen dienst te velde 1 200.— Honorarium aan burgerlijke tandartsen 20 880.— Toelagen aan burgerlijke artsen belast met den militair geneeskundigen dienst 1 800.— Toelagen aan den Directeur en 3 laboranten bij het militair geneeskundig laboratorium achtereenvolgens à f 1 800 en 3 × f 1 200 5 400.— Lesgeld aan leeraren bij den leergang voor tropische ziekten bij het militair geneeskundig laboratorium 1 440.— Loonen voor het inlandsch personeel in vasten dienst: Centraal geneeskundig laboratorium. 4 eerste bedienden f 2 160.— 3 bedienden 990.— 5 helpers 1 050.— 1 kantoorbediende 240.— Scheikundig laboratorium. 2 eerste bedienden 1 080.— 2 mandoers 660.— 1 magazijnsknecht 260.— 2 wakers 420.— 6 860.— Loonen van ingehuurd inlandsch personeel voor het scheikundig laboratorium 750.— Toelagen aan officieren van gezondheid wegens verbod van het uitoefenen van de particuliere praktijk 193 200.— Toelagen aan 4 apothekers-adssistenten, die aan het examen voor onderluitenant hebben voldaan en een zelfstandig beheer voeren 1 200.— Te zamen f 2 128 805.— waarvoor gesteld 2 128 800.— Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukt stuk 8 k, terwijl overigens naar de toelichting in stuk 5 wordt verwezen.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
958	b.	Hospitaaldienst	(49)/ 1 825 700

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN.			
	Meer.	Minder.				
1 813 795	/	11 907	(49) Bezoldigingen, belooningen en soldijen:			
			RANGEN.	Aan- tal.	Bezoldi- gingen, beloonin- gen en soldijen.	Te zamen.
			Onderluitenant	1	/ 3 360 —	/ 3 360 —
			Adj. onderofficier	4	2 760 —	11 040 —
			Sergeant-majoor	4	2 580 —	10 520 —
			Eur. sergeant of niet-Euro- peesch sergeant 1e of 2e klasse.	3	2 400 —	7 200 —
			Eur. brigadier, niet-Eur. brig- adier of niet-Eur. korporaal.	10	2 400 —	24 000 —
			Eur. of niet-Eur sold. 1e of 2e kl.	70	912 50	63 875 —
			Directrice	196	292 —	57 232 —
			Hoofdverpleger of hoofdverpleegster . . .	438	127 75	55 954 50
			Verpleegster of verpleger 1e klasse . . .	5	5 100 —	15 300 —
			Verpleegster 2e klasse	12	5 900 —	46 800 —
			Leerling of ongediplomeerd verpleegster.	75	2 400 —	180 000 —
			Eur. serg. of niet-Eur. serg. 1e kl. portier.	40	1 440 —	57 600 —
			Eur. brigadier, niet-Eur. brigadier of niet- Eur. korporaal-ziekenopziener	100	960 —	96 000 —
			Eur. of niet-Eur. hospitaalsoldt. 1e of 2e kl.	8	2 400 —	19 200 —
			Inlandsche burgers	59	292 —	17 228 —
			Eur. serg. of niet-Eur. serg. 2e kl., kok.	492	127 75	62 855 —
			Eur. brigadier, niet-Eur. korporaal of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e kl., kok . . .	1071	270 —	289 170 —
			Electro-medisch ingenieur	4	912 50	3 650 —
			Vaklieden, burgerlijke ambtenaren . . .	27	275 75	7 391 25
			Röntgen-assistenten	1	4 800 —	4 800 —
			Dames voor de } voor het zusterhuis	4	2 700 —	10 800 —
			Helpers	11	2 400 —	26 400 —
				4	1 380 —	5 520 —
				190	750 —	142 500 —
						/ 1 218 193 75
			Gaat af:			
			wegens korting op de soldijen voor diverse kleine schul- den enz.			1 695 75
						/ 1 216 500 —
			Regelmatige bezoldigingsverhoogingen			547 814 —
			Toelagen aan ziekenverplegers beneden den rang van sergeant 2e klasse die in het bezit zijn van een bewijs van ziekenverpleger			45 740 —
			Honorarium aan vroedvrouwen			5 040 —
			Daggelden aan het personeel, belast met de verpleging en verzorging van lijders aan besmettelijke ziekten			8 395 —
			Loon van den waker van het zusterhuis te Weltevreden.			240 —
			Ter voorziening in de uitgaven wegens het boven de for- matie van het leger voeren van de mindere militairen, bedoeld in artikel 2, punt 5 sub a van het Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 No. 45 (Ind. staatsblad No. 277).			4 000 —
						/ 1 825 729 —
						/ 1 825 700 —

Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
938	c.	Algemeen magazijn van geneesmiddelen te Bandoeng	(50) f 88 500	f 4 045 00
939	Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst.			
	a.	Geneeskundige dienst	(51) f 14 450	f 61 65
	b.	Hospitaaldienst	(52) 47 200	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
88 410	/	90	(50) Aanvangsbezoldiging van het ingedeelde militair en burgerpersoneel f 47 880.— Regelmatige bezoldigingsverhoogingen 25 720.— Loonen van het inlandsch personeel in vasten dienst: 1 hoofdmandoer f 540.— 1 mandoer 330.— 20 magazijnsknechten 5 400.— 7 helpers 1 470.— 2 wakers 420.— <hr/> 8 160.— Loonen van ingehuurd inlandsch personeel 6 750.— <hr/> Te zamen f 88 510.— waarvoor gesteld 88 500.— Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie gedrukt stuk 8k. Zie de toelichting in stuk 5.
14 450		32	(51) Fondsen ter bestrijding van de meerdere kosten voor de aanschaffing van benodigdheden ten behoeve van het pharmacologisch laboratorium bij het departement van Landbouw in verband met den door nieuw benoemde apothekers bij dat departement te volgen cursus f 150.— Kosten verbonden aan het houden van cursussen ter voorbereiding van officieren van gezondheid voor de uitoefening van den militairen geneeskundigen dienst te velde 300.— Onderhoud van electro-medische apparaten 10 000.— Uitgaven van verschillenden aard ten behoeve van het militair geneeskundig laboratorium ... 4 000.— <hr/> Te zamen f 14 450.—
47 168			(52) Scheerloon en scheerbehoefden bij de ziekeninrichtingen f 2 328.— Grafgelden, doodkisten, lijk- en ziekenwagens en paarden daarvoor en verdere uitgaven verbonden aan het begraven van lijken 36 000.— Aanschaffing van verschillende benodigdheden in de militaire ziekeninrichtingen 8 000.— Aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de bij enkele groote hospitalen te houden leergangen in de verplegingsleer 520.— Uitgaven voor het onderwijs bij de korpscholen van de militaire hospitalen 260.— Kosten van het schijfschieten 60.— <hr/> Te zamen f 47 168.— waarvoor gesteld 47 200.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
940		Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeels- uitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den militairen diergeneeskun- digen dienst	(53) / 88 90
941		Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeels- uitgaven voor de militaire gevangenen en krijgs- raden zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.	
	a.	Militaire strafgevangenis tevens huis van arrest te Tjimahi	(54) / 46 600
	b	Krijgsraden en gevangenen in voorloopige opsluiting	(55) 40 000
			86 60

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.				
	Meer.	Minder.					
88 902	<i>f</i>	2	(53) Bezoldigingen:				
			Rangen.	Aantal.	Aanvangs- bezoldiging.	Bedrag.	
			Mil. paardenarts 1e klasse.....	3	<i>f</i> 9 000—	<i>f</i> 27 000—	
			Mil. paardenarts 1e kl. of	5	{ 9 000— 4 800—	18 000—	
			Mil. paardenarts 2e kl. }			14 400—	
			Sergeant-majoor.....	1	2 400—	2 400—	
47 055		455	Europ. sergeant.....	3	2 400—	7 200—	
40 071		71	Europ. brigadier.....	4	474 50	1 898—	
						<i>f</i> 70 898—	
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen			16 468—	
			Loonen voor stalkoelies.....			1 536—	
						<i>f</i> 88 902—	
						waarvoor gesteld 88 900—	
			(54) Bezoldigingen:				
			1 kapitein, directeur		<i>f</i>	7 500.—	
			1 onderluitenant			3 360.—	
			1 adjudant-onderofficier			2 760.—	
			2 sergeanten-majoor			4 980.—	
			10 Eur. brigadiers of Eur. sergeanten			4 745.—	
					<i>f</i>	23 345.—	
			Gaat af wegens korting op de soldijen voor di- verse kleine schulden enz.			345.—	
					<i>f</i>	23 000.—	
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen			21 630.—	
			Werkgeden aan veroordeelen			1 950.—	
					<i>f</i>	46 580.—	
						waarvoor gesteld 46 600.—	
			Zie de toelichting in stuk 5.				
			(55) Bezoldigingen van den voorzitter en den open- baren aanklager bij den krijgsraad te Tjimahi. <i>f</i>				22 000.—
			Zittinggeden aan plaatsvervangng voorzitters en auditeurs militair			900.—	
			Aanvangsbezoldiging van 2 provoostgeweldigen.			5 280.—	
			Aanvangssoldijen aan 6 stokkenknechts			2 847.—	
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen v/h mil. personeel			2 932.—	
			Schrijffloonen			8 232.—	
			Loonen aan boodschappers			180.—	
			Tolkengelden en belooningen voor inlandsehe priesters en andere inlandsehe personen belast met het afnemen van den eed aan getuigen ...			2 700.—	
					<i>f</i>	45 071.—	
			Gaat af wegens onvoorziene personeels mutatie.			5 000.—	
					<i>f</i>	40 071.—	
					<i>f</i>	waarvoor gesteld 40 000.—	

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
942		Verdere uitgaven voor de militaire gevangenissen en krijgsraden zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.	
	a.	Militaire strafgevangenis tevens huis van arrest te Tjimahi	(56) f 3 900
	b.	Krijgsraden en gevangenen in voorloopige opsluiting	(57) 5 500
945		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven voor bijzondere inrichtingen.	f 9 20
	a	Stafmuziek	(59) f 95 900

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.																																																								
	Meer.	Minder.																																																									
5 915	f	13	(56) Voor de voeding der gevangenen: 40 Europeanen en Amboineezen, ad f 0.10 per dag f 1 460.— 30 Inlanders, ad f 0.08 per dag ... 876.— Versnaperingen 1 277.50 f 3 613.50																																																								
6 243		943	Schoonhouden van de provoosten 180.— Kleine uitgaven voor barbiersbenodigdheden, enz. 120.— Te zamen f 3 913.50 waarvoor gesteld 3 900.—																																																								
68) 11 271 93 902	f	11 271 2	(57) Voedings-, tabak- en siringelden aan militairen in de provoosthuizen f 4 455.— Voor aanschaffing van kleine reisbenodigdheden ten behoeve van veroordeelde militairen, die naar Nederland worden opgezonden om hunne straf aldaar te ondergaan en van gewezen militairen, die, na met een briefje van ontslag uit het leger te zijn verwijderd, of na geëindigden straftijd naar Nederland worden teruggezonden 35.— Schoonhouden van de provoosthuizen 460.— Uitgaven voor scheer- en waschloon, enz. 350.— Te zamen f 5 300.—																																																								
			Zie de toelichting in stuk 5.																																																								
			(58) Zie de toelichting bij post 978B en in stuk 5.																																																								
			(59) Bezoldiging en soldijen:																																																								
			<table border="1"> <thead> <tr> <th>R A N G E N.</th> <th>Aan-tal.</th> <th>Bezoldi-ging of sol-dijen.</th> <th>Te zamen.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kapelmeester</td> <td>1</td> <td>f 6 000 —</td> <td>f 6 000 —</td> </tr> <tr> <td>Hulp-kapelmeester</td> <td>1</td> <td>3 600 —</td> <td>3 600 —</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align:center">Stafmuzikanten:</td> </tr> <tr> <td>Adjutant-onderofficier</td> <td>7</td> <td>2 640 —</td> <td>18 480 —</td> </tr> <tr> <td>Sergeant-majoor</td> <td>6</td> <td>2 400 —</td> <td>14 400 —</td> </tr> <tr> <td>Europ. sergeant</td> <td>8</td> <td>2 400 —</td> <td>19 200 —</td> </tr> <tr> <td>Leerling-stafmuzikant 1e kl. (Europ. brigadier)</td> <td>5</td> <td>2 040 —</td> <td>10 200 —</td> </tr> <tr> <td>Leerling-stafmuzikant 2e kl. (Europ. brigadier)</td> <td>3</td> <td>1 800 —</td> <td>5 400 —</td> </tr> <tr> <td>Tromdrager</td> <td>1</td> <td>72 —</td> <td>72 —</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 77 352 —</td> </tr> <tr> <td>Regelmatige bezoldigingsverhoogingen</td> <td></td> <td></td> <td>18 550 —</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>f 95 902 —</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>waarvoor gesteld... 93 900 —</td> </tr> </tbody> </table>	R A N G E N.	Aan-tal.	Bezoldi-ging of sol-dijen.	Te zamen.	Kapelmeester	1	f 6 000 —	f 6 000 —	Hulp-kapelmeester	1	3 600 —	3 600 —	Stafmuzikanten:				Adjutant-onderofficier	7	2 640 —	18 480 —	Sergeant-majoor	6	2 400 —	14 400 —	Europ. sergeant	8	2 400 —	19 200 —	Leerling-stafmuzikant 1e kl. (Europ. brigadier)	5	2 040 —	10 200 —	Leerling-stafmuzikant 2e kl. (Europ. brigadier)	3	1 800 —	5 400 —	Tromdrager	1	72 —	72 —				f 77 352 —	Regelmatige bezoldigingsverhoogingen			18 550 —				f 95 902 —				waarvoor gesteld... 93 900 —
R A N G E N.	Aan-tal.	Bezoldi-ging of sol-dijen.	Te zamen.																																																								
Kapelmeester	1	f 6 000 —	f 6 000 —																																																								
Hulp-kapelmeester	1	3 600 —	3 600 —																																																								
Stafmuzikanten:																																																											
Adjutant-onderofficier	7	2 640 —	18 480 —																																																								
Sergeant-majoor	6	2 400 —	14 400 —																																																								
Europ. sergeant	8	2 400 —	19 200 —																																																								
Leerling-stafmuzikant 1e kl. (Europ. brigadier)	5	2 040 —	10 200 —																																																								
Leerling-stafmuzikant 2e kl. (Europ. brigadier)	3	1 800 —	5 400 —																																																								
Tromdrager	1	72 —	72 —																																																								
			f 77 352 —																																																								
Regelmatige bezoldigingsverhoogingen			18 550 —																																																								
			f 95 902 —																																																								
			waarvoor gesteld... 93 900 —																																																								

Postl.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
	<i>b</i>	Toelagen aan jongelingen zowel van Europeesche als niet-Europeesche afkomst in werkplaatsen of inrichtingen van het leger in opleiding tot ambachts- of handwerkslieden	(59a) f 2 900
	<i>c</i>	Bezoldiging en andere personeelsuitgaven voor de hoefsmidschool	(60) 8 200
944		Verdere uitgaven voor bijzondere inrichtingen.	f 107 00
	<i>a</i>	Stafmuziek	(62) 1 520
	<i>b</i>	Hoefsmidschool	(65) 540
945		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van den gewestelijken dienst van het dienstplicht- en reservepersoneel	(64) 56 90
946		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van het personeel der sporteursussen	(65) 28 50
947		Verdere uitgaven voor de sporteursussen en voor de beoefening van de sport	50 00

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(59a) Wordt voldoende geacht.
3 360		f 460	(60) Bezoldiging van:
8 165	f 38		1 adj.-onderofficier hoefsmid ... f 2 760.—
			1 sergeant-majoor onderwijzer ... 2 580.—
			_____ f 5 340.—
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen 1 925.—
			Werkgeden aan leerling-hoefsmiden 900.—
1 966		1 966	_____
			Te zamen f 8 165.—
1 520			waarvoor gesteld 8 200.—
540			(61) Zie de toelichting in stuk 5 en bij post 978 B.
			(62) Schoonhouden van het gebouw voor de stafmuzi-
			kanten f 120.—
68 850		11 950	Onderhoud van de muziek-bibliotheek en instru-
			menten, benevens kosten voor de opleiding
			van leerlingen 1 400.—

			Te zamen f 1 520.—
29 626		1 126	(63) Voor stroomverbruik voor elektrische drijfkracht
			van de hoefsmidschool 540.—
50 000			(64) 2 Majoors of luit.-kolonels f 23 400.—
			2 Kapiteins dan wel gepensioneerde of gewezen
			officieren 7 200.—
			2 Dienstplichtcommissarissen 9 600.—
			2 Burgerlijke ambtenaren, werkzaam op de kan-
			toren der dienstplichtcommissarissen 7 200.—

			f 47 400.—
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen 9 450.—

			Totaal f 56 850.—
			waarvoor gesteld 56 900.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
			(65) 1 kapitein of luitenant, directeur tevens instruc-
			teur f 4 500.—
			1 luitenant (onderluitenant) instructeur 3 360.—
			1 Eur. sergeant, sergt.-majoor of adj.-onderof-
			ficier, idem 2 400.—
			1 burgerlijk ambtenaar, idem 4 800.—
			1 Europeesch sergeant 2 400.—
			3 niet-Eur. infanteristen 1e kl. of fuseliers 383.25

			f 17 843.25
			Regelmatige bezoldigingsverhoogen 10 610.—

			Te zamen f 28 453.25
			waarvoor gesteld 28 500.—
			Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
948		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor de luchtvaartafdeeling	(66) f 1 224 60
949		Verdere uitgaven voor de luchtvaartafdeeling	(67) 70
950		Bijdragen aan vereenigingen, die zich ten doel stellen het zedelijk welzijn der militairen te bevorderen	30 00
951		Aanbrengelden en handgelden bij dienstneming en dienstverlenging voor alle wapens en diensten van het leger	(68) 600 00

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
1 150 461	f 74 139		(66) Bezoldiging en soldijen:
658	42		Staf der luchtvaartafdeeling f 12 000.—
			Vliegdienst 170 562.25
50 000			Vliedschool 79 837.—
			Waarnemersschool 9 000.—
			Phototechnische dienst 12 240.—
			Radiografische tevens meteorologische dienst 28 184.75
			Werkliedencompagnie 8 160.—
			Technische dienst 173 886.—
			Transportdienst 23 473.75
			Magazijnsdienst 42 720.—
525 000	75 000		Militaire postduivendienst 9 225.75
			Totaal f 569 289.50
			Regelmatische bezoldigingsverhoogingen 293 062.—
			Vliegtoelagen en toelagen per kwartiervlucht ... 165 300.—
			Toelagen aan officieren, behoorende tot den gene- ralen staf, aan instructeurs, enz. 6 600.—
			Toelagen aan het hoofd van den medischen onder- zoekingsdienst 2 400.—
			Loonen aan ingehuurd personeel 188 000.—
			Te zamen f 1 224 651.50
			waarvoor gesteld 1 224 600.—
			Voor de vastgestelde sterkte van het personeel, zie de gedrukte stukken 8 l en m; overigens wordt naar de toelichting in stuk 5 verwezen.
			Het bij de begroting voor 1929 uitgetrokken bedrag van f 1 055 561.—
			is verhoogd met het bij post 983A dier begroo- ting uitgetrokken bedrag van 94 900.—
			Totaal f 1 150 461.—
			Zie noot (94) hierachter.
			(67) Kosten voor het schijfschieten f 148.—
			Verdere uitgaven voor de korpsscholen 40.—
			Aanschaffing van kleine benodigdheden 140.—
			Tegemoetkoming aan leerlingen en instructeurs bij de opleiding tot reserveofficier in de aan- schaffing van studieboeken 330.—
			Te zamen f 658.—
			waarvoor gesteld 700.—
			(68) Zie de toelichting in stuk 5.

Post	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
952		Soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan het eereteken voor Moed en Trouw, alsmede belooningen bij de gouden, zilveren en bronzen medailles voor trouwen dienst	(69) f 30 10
953		<p>Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van landwege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger ingebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onderdruk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende.</p> <p>a. Voeding van de militairen (uitgezonderd den hospitaaldienst), de voeding van de gestraften en in de militaire gevangenis, alsmede de verstrekkingen ten behoeve van de gezinnen der militairen en andere uitgaven daarmede verband houdend</p> <p>b. Voeding van paarden en andere dieren, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden, verpleging van zieke dieren en andere uitgaven daarmede verband houdend</p>	<p>(70) f 9 205 800</p> <p>(71) 908 000</p>

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
27 610	f 2 490		<p>(69) Voor soldijen Militaire Willemsorde en medaille voor moed en trouw f 2 305.— Gratificatiën medailles trouwen dienst 27 800.— Te zamen f 30 105.— waarvoor gesteld 30 100.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>
8 926 146	279 654		<p>(70) Het in de begrooting van 1929 uitgetrokken bedrag van f 8 888 046.— is verhoogd door overschrijving van post 983A met een bedrag van 3 100.— alsvoren van post 983C 35 000.— Te zamen f 8 926 146.—</p> <p>Zie noot 94 hierachter.</p>
912 900		f 4 900	<p>Levensmiddelen voor militairen beneden den rang van sergeant 2e klasse (behalve voor den hospitaal-dienst) f 7 770 700.— Levensmiddelen voor gestraften onder militair beheer 528 000.— Voeding in de militaire strafgevangenis 11 100.— Kosten voor aanschaffing van tabak en sirih voor gestraften onder militair beheer 19 000.— Verstrekking van rijst en zout aan gezinnen van soldij genietende militairen, zoomede gezins- en kindertoelagen 877 000.— Totaal f 9 205 800.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>
			<p>(71) Voeding van paarden en andere dieren bij het leger in gebruik f 684 450.— Uitgaven voor het aanhouden van officiersdienst-rijpaarden 150 000.— Verpleging van zieke dieren 2 000.— Voeding van postduiven 5 000.— Kosten van het gras en hooi, afgeleverd door het bedrijf der graslanden in eigen beheer (zie Mem. van toel. volgnummer 913 van het IVe hoofdstuk Middelen in Indië) 66 550.— Totaal f 908 000.—</p> <p>Zie de toelichting in stuk 5.</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
953	c.	Voeding in de militaire hospitalen, waaronder van het personeel en aanschaffing van ijs	(72)/1 172 000
	d.	Uitgaven voor verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit en gasoline onderdruk, alsmede aanschaffing van kookgas voor de keukens en van stroom voor elektrische kooktoestellen in de hospitalen	(73) 313 000
	e.	Uitgaven voor watervoorziening	(74) 273 000
	f.	Standplaatstoelagen en verdere kosten, voortvloeiende uit duurdere levenswijze, niet vallende onder andere posten dezer begrooting	(74) 1 433 000
	g.	Diverse uitgaven voor de verpleging niet vallende onder andere onderdeelen van dezen post en daarmede verband houdend	(76) 607 000
954		Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende voor zoover deze niet vallen onder andere begrotingsposten.	
	a.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor den militairen geneeskundigen dienst met uitzondering van het algemeen magazijn van geneesmiddelen	(78)f 128 200
	b.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen	(78) 1 659 300
			/ 13 913 80

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
1 195 000		f 23 000	(72) Voeding in de hospitalen (w. o. het hospitaal- personeel) f 1 089 000.— Aankoop van ijs 30 000.— Gezins- en kindertoelagen 53 000.— <hr/> Totaal f 1 172 000.—
532 000		17 000	Zie de toelichting in stuk 5.
273 000			(73) Uitgaven voor verlichting f 275 000.— Aanschaffing van kookgas 40 000.— <hr/> Totaal f 315 000.—
5) 1 547 400	f 85 600		Zie de toelichting in stuk 5.
660 994		53 994	(74) Zie de toelichting in stuk 5.
77) 1 158 122		1 029 922	(75) Het in de begrooting van 1929 uitgetrokken be- drag van f 1 310 000.— is verhoogd door overschrijving van post 983A met een bedrag van 8 700.— alsvoren van post 983C 28 700.— <hr/> Te zamen f 1 347 400.—
	1 659 300		Zie noot (94) hierachter.
			(76) Advertentiekosten, excursiegelden, toelagen bij manoeuvres en meerdaagsche oefeningen, slachtbelasting, invoerrechten van zout, enz.; de wisselvallige aard dezer uitgaven laat geen na- dere specificatie toe. Zie de toelichting in stuk 5.
			(77) Het bij de begrooting van 1929 toegestane bedrag van f 378 540 voor materiele voorzieningen en daarmee verband houdende kosten voor het wapen der genie is overgeschreven naar post 935, onderdeel f.
			(78) Voor aanschaffing van: geneesmiddelen en chemicaliën f 776 440.— sera en vaccins 60 000.— verbandmiddelen en utensiliën 525 700.— instrumenten 377 188.— verdere aanschaffingen als zeep, suiker, enz. ... 25 000.— reparatiën aan het materieel 12 000.— stroomverbruik voor röntgentoestellen 10 000.— diverse kleine uitgaven 1 200.— <hr/> f 1 787 528.— waarvoor gesteld 1 787 500.—
			en waarvan voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen 1 659 300.— en voor de militaire apotheken enz. 128 200.—
			Zie de toelichting in stuk 5.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
954	c.	Materieele voorzieningen en daarmee verband houdende kosten voor de luchtvaartafdeeling	(79) f 708 100
	d.	Materieele voorzieningen en daarmee verband houdende kosten voor de intendance	(80) 1 534 300
	e.	Materieele voorzieningen en daarmee verband houdende kosten voor den topografischen dienst	(81) 9000
	f.	Materieele voorzieningen en daarmee verband houdende kosten van verschillenden aard, niet vallende onder een der andere onderdeelen van dezen post	(82) 544 500
			f 4 585 40
955		Uitgaven voor de aanschaffing en uitzending door het departement van oorlog van goederen, drukwerken en dergelijke voor den algemeenen dienst, alsmede voor telegrammen langs internationale lijnen overgebracht en briefwisseling met het buitenland	10 00

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
577 550	/ 130 550		(79) Aanschaffing van benzine en oliën f 188 100.— Bedrijfskosten radiodienst 12 000.— Idem phototechnische dienst 32 000.— Bedrijfskosten van den technischen dienst 470 500.— Postduivendienst 1 500.— Idem weerkundigen waarnemingsdienst 4 000.—
975 800	560 500		
9 000			Totaal f 708 100.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
544 451	49		(80) Aanschaffing van conserven en wijn f 195 000.— Aanschaffing van leder, glas- en aardewerk, hout- en ijzerwerk, verlichtingsmiddelen, enz. 200 000.— Aanschaffing van materialen voor de militaire bakkerij 65 000.— Stroomverbruik voor elektrische drijfkracht van de militaire bakkerij 100.— Herstelling van goederen 40 000.— Aanschaffing van kantoormeubelen 4 000.— Reinigen en verstellen van hospitaalkleding en fournituren 79 000.— Kledinggeld 800 600.— Tegemoetkoming voor aanschaffing van meu- belen 65 000.— Aanmaak van kleding bij particulieren 30 000.— Vermaken van kribben 4 000.— Overname van andere diensten 45 000.— Overname van andere departementen (uitgezon- derd van Justitie) 1 600.— Diverse kleine uitgaven 5 000.—
10 000			Totaal f 1 534 300.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
			(81) Voor aanschaffing van materialen, chemicaliën en papier f 6 000.— Voor aanschaffing van meetinstrumenten 3 000.—
			Totaal f 9 000.—
			(82) Magazijnkosten f 4 500.— Vergoeding voor kantoorbehoefte 50 000.— Onderhoud van ontspanningslokalen 31 430.— Invoerrechten en accijns van spiritus 100 000.— Aankoop van kleine benodigdheden voor de hospitelen 33 000.— Gratificatie voor eerste uitrusting 70 000.—

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
956		Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee.	
a.		Vervoer in Nederlandsch-Indië in het algemeen, verblijfkosten, uitgaven voor voeding gedurende de reizen, kosten voor de aanschaffing en het onderhoud van vervoermiddelen (uitgezonderd automobielen) benevens uitgaven met de onderwerpelijke voorzieningen verband houdende	(85)/3 601 700
b.		Voeding en overtochtskosten van aanvullingstroepen en geleiders met hunne gezinnen, voeding en overtochtskosten van naar Nederland vertrekkende officieren en tot het departement van oorlog behorende burgerlijke landsdienaren met hunne gezinnen, van jongelieden die tot eene inrichting van militair onderwijs zijn toegelaten en van mindere militairen, scheerloon aan boord, alsmede vergoedingen wegens verplicht verblijf in eene noodhaven en in quarantaine	(85) 1 150 000
c.		Exploitatie en aanschaffing van dienstautomobielen	(85) / 338 500
957		Bezoldigingen van officieren op non-activiteit, non-activiteitsbezoldigingen en wachtgelden van tot het departement van oorlog behorende burgerlijke landsdienaren en onderstande.	/ 5 090 20
a.		Bezoldigingen van officieren op non-activiteit, non-activiteitsbezoldigingen en wachtgelden van tot het departement van oorlog behorende burgerlijke landsdienaren en onderstande en bezoldigingen van wegens inkrimping der formatie boven de legersterkte gevoerde personen	15 000
b.		Onderstande voor ééns aan met lichaamsgebreken uit den dienst ontslagen wordende militairen	6 000
958		Verlofsbezoldigingen en scheepssoldij voor de reis van en naar Nederland, zoomede toelagen voor het geleiden van militaire veroordeelden en verlofsbezoldigingen bij verloven in Indië, tredende in de plaats van een buitenlandsch verlof	(85) 70 00
959		Belooningen bij het verlaten van den dienst aan gageerde militairen beneden den rang van officier.	10 00
960		Voor het houden van troepenoefeningen en oefeningen met het geschut zoomede practische oefeningen bij het wapen der Genie en bij de luchtvaartafdeeling	95 76
961		Kosten van het toelatingsonderzoek voor de Koninklijke Militaire Academie, belooningen aan leeraren van het middelbaar onderwijs voor het beoordeelen van het door de candidaten voor de Hoogere Krijgsschool geleverd schriftelijk werk in de Fransche, Duitsche, Engelsche en Maleische talen, alsmede vacatieloonen aan militaire leden benoemd in commissiën voor het afnemen van door of namens het Gouvernement ingestelde examens bij of ten behoeve van het leger	(85) 4 00

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
f 5 446 900	f 154 800		Benodigdheden voor de verpakking van te verzenden goederen f 52 000.— Advertentie- en vendukosten 1 000.— Andere kosten van verschillenden aard als: Aankoop van drukwerken bij particulieren, aankoop van vrachtbrieven voor spoorwegvervoer, restitutie der waarde van verloren gegane goederen, enz. 2 570.— Te zamen f 344 500.—
1 000 000	150 000		(83) Zie de toelichting in stuk 5.
548 500		f 10 000	(84) Het bij de begrooting van 1929 uitgetrokken bedrag van f 3 425 000.— is verhoogd door overschrijving van post 983A met een bedrag van 6 400.— alsvoren van post 983C 15 500.— Te zamen f 3 446 900.— Zie noot (94) hierachter.
15 000			(85) Aanschaffing van automateriaal: a. voor de luchtvaartafdeeling f 15 000.— b. voor de automobielcompagnie 130 000.— Exploitatie van het automateriaal: a. voor de luchtvaartafdeeling 23 500.— b. voor de automobielcompagnie 170 000.— Totaal f 338 500.— Zie de toelichting in stuk 5.
63 000	5 000		
10 000			
95 760			
1 000	5 000		

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
962		Uitgaven voor expeditiën, troepen te velde, excursiën, patrouilles, machtsvertoon en tijdelijke garnizoenen, die hare omschrijving niet vinden in andere posten der begrooting	f 850 00
963		Voor boven de formatie van de vastgestelde legersterkte gevoerde militairen en tijdelijke uitbreidingen van de legersamenstelling	(86) 288 80
964		Verrekening van door de landsdrukkerij geleverde gedrukten en boekwerken, overdrukken, enz. of voor bewezen diensten	(87) 5 00
965		Uitgaven van het bedrijf der graslanden in eigen beheer. Bedrijfsuitgaven: a. bezoldigingen en toelagen (88) f 11 108.— b. verdere uitgaven (88) 38 642.— c. kapitaalsuitgaven (89) 6 500	f 49 750 (89) 6 500 56 2
966		Kosten verbonden aan den dienstplicht voor de Europeesche onderdanen	208 4
967		Verrekening van diensttelegrammen en uitgaven voor interlocale telefoongesprekken en voor telefoon-aansluitingen	(90) 170 0

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
830 000			(86) Wegens het boven de formatie voeren van personeel ingevolge art. 2 van het Kon. besluit van 11 Mei 1925 No. 45 op grond van:
			punt 1e <i>f</i> 9 800.—
			„ 4e sub <i>b</i> 1 500.—
			„ 5e 1 000.—
			„ 6e 31 300.—
			„ 7e 4 400.—
317 900	<i>f</i>	29 100	„ 8e 31 900.—
			„ 9e 109 600.—
			Voor tijdelijke uitbreidingen in verband met opkomende behoeften 99 300.—
50 000		23 000	Te zamen <i>f</i> 288 800.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
47 500	<i>f</i>	2 250	(87) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot overeenkomstige bedragen op Hoofdstuk IV (Middelen in Indië) voor het betrokken departement.
4 000		2 500	Zie de toelichting in stuk 5.
208 450			(88) Toelichting der bedrijfsuitgaven.
			Algemeene kosten:
			Bezoldigingen administrateur en opziener <i>f</i> 7 950.—
			Standplaatstoelagen 398.—
		 <i>f</i> 8 348.—
			Verdere kosten:
170 000			Personeel voor magazijns- en andere werkzaamheden <i>f</i> 1 980.—
			Administratief hulppersoneel 780.—
			Kantoorbehoeften 250.—
			Onderhoud gebouwen, telefoon en verdere algemeene kosten 836.—
		 3 846.—
			Totaal algemeene kosten <i>f</i> 12 194.—
			Arbeidsloonen <i>f</i> 11 752.—
			Onderhoud en vervoer 25 804.—
			Totaal productiekosten <i>f</i> 37 556.—
			Totaal algemeene kosten 12 194.—
			Totaal begrootingspost <i>f</i> 49 750.—
			Zie de toelichting in stuk 5.
			(89) Zie de toelichting in stuk 5.
			(90) Verrekening van diensttelegrammen (dep. van Gouv. bedrijven) <i>f</i> 47 500.—
			Interlocale telefoongesprekken 7 000.—
			Telefoonaansluitingen 110 000.—

Postl.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
968		Verrekening met het Departement van Justitie van de kosten van overgenomen goederen en aan herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het departement van Oorlog tewerkgestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën, enz.	(91) f 751 00
969		Voorzieningen ten behoeve van het personeel, dat tengevolge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en van de nagelaten betrekkingen van dit personeel, indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen	Memorie
970		Uitkeering aan weduwen- en weezenfondsen:	
	a.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het leger in Nederlandsch-Indië	f 300 000
	b.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen	595 000
			895 000
971		Toelagen aan officieren, die de studie voor tolk in de Japansche taal hebben volbracht	(92) 1 20
972		Uitgaven voor de te houden zware vaardigheidsproef	7 50
973		Steun aan gegageerde en gepensioneerde militairen beneden den officiersrang, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden	85 80
974		Aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de school voor kinderen van militairen van inheemsehen landaard te Malang	(95) 20
975		Tegemoetkoming aan de vereeniging „Het Generaal van Heutsz-fonds”	2 000
976		Overgangsbezoldigingen en overgangstoelagen in verband met den overgang naar de nieuwe salarisregelingen	(95) 75 000
977		Gratificatiën aan officieren voor bedrevenheid in het spreken van de Atjehsche taal	2 000
978A		Uitgaven verband houdende met het verzamelen van gegevens omtrent deelgenooten in het op te richten weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen	(95) 5 500

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			Bijdrage aan bestuurstelefoon op Timor <i>f</i> 1 200.— Verrekening van telefoonkosten in Atjeh met het departement van Binnenlandsch Bestuur 4 300.— <hr/> Totaal <i>f</i> 170 000.—
1 534 380		<i>f</i> 605 380	(91) Voor aanschaffingen ten behoeve van de Inten- dance van: Hout en ijzerwerk <i>f</i> 100 000.— Kleeding voor gestraften 20 000.— Ligmatjes 16 000.— Zoolleder 120 000.— Pinken, licht en tuigleder 20 000.— Weefgoederen 82 000.— Aanmaak van kleeding enz. 350 000.— Voor aanschaffingen voor andere wapens en diensten 18 000.— Voor kosten van te werkgestelde veroordeelden. 5 000.— <hr/> Te zamen <i>f</i> 731 000.— Zie de toelichting in stuk 5.
Memorie.			
500 000			
595 000			
1 800		600	(92) Wordt voldoende geacht.
7 500			(93) Zie de toelichting in stuk 5.
85 800			(94) De navolgende bij de begroting 1929 toegestane bedragen wer- den overgeschreven van: post 983A naar post 948 <i>f</i> 94 900.— 953a 3 100.— 953f 8 700.— 956a 6 400.— <hr/> <i>f</i> 113 100.— post 983C naar post 933 123 300.— 953a 35 000.— 953f 28 700.— 956a 15 500.— <hr/> <i>f</i> 202 500.—
150	<i>f</i> 50		Voor het jaar 1930 wordt dit bedrag verhoogd met 92 500.— (Zie Volksraadstukken 1928—1929 Onderwerp 1 — Afdeeling IX — stuk 5 Memorie van Toe- lichting post 983C, blz. 107) welk bedrag wordt verdeeld als volgt:
2 000			naar post 933 <i>f</i> 60 560.— 953a 16 440.— 953f 9 000.— 956a 6 500.— <hr/> <i>f</i> 92 500.—
125 000		80 000	
2 000			
a) 3 500		3 500	
	5 500		
i)			(94a) Uitgaven ten behoeve van het onderwijs aan inheemsche militairen op de korpsscholen voor 1930 afgevoerd.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
978B		Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van twee adspirant-officieren, die de Koning Willem III school te Weltevreden volgen	f 4 80
979		Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen	Memorie
980		Dienstbelangtoelagen aan militaire en tot het departement van oorlog behorende burgerlijke landsdienaren op zeer afgelegen vestigingen	90 00
981		Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling	1 00
982		Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. en van artikel 3 van Hoofdstuk X sub B der M. B. R. ...	15 00
983		Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten ...	(95) 2 225 00
984		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	60 00
985		Andere onvoorziene uitgaven	50 00
		Totaal der IXe Afdeling	(97) f 76 926 50
		Meer	

Voegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
Memorie			(95) Tegenover dezen post staat de post 901 van het IVde Hoofdstuk (Middelen in Indië).
	f 4 800		(96) Het eindeijfer van dezen kolom is samengesteld als volgt: Ontwerp algemeene begrooting f 75 062 057.— Iste Algemeene Aanv. begrooting 61 350.— <hr/> Te zamen f 75 123 407.—
90 000			(97) In dit bedrag is een som van f 1 156 500.— begrepen, welke tot den buitengewonen dienst is te rekenen.
1 000			
5 000	10 000		
2 225 000			
60 000			
50 000			
f 75 123 407	f 4 049 274	f 2 246 571	
	f 1 802 905		

Post	Onderdeel.	1950	1929	1950 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING IX.					
	Departement van Oorlog.					
	HOOFDSTUK III — MIDDELEN IN NEDERLAND.					
901	Ontvangsten met betrekking tot het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië:					
	<i>a.</i> terugbetaling van reis- en kostgelden	Memorie	Memorie			
	<i>b.</i> terugbetaling van studiekosten	18 000	18 000			
	<i>c.</i> bijdragen van Suriname en Curaçao in de kosten van de Koloniale Reserve	1 600	1 600			
	<i>d.</i> andere ontvangsten	80 000	70 000	10 000		M.v.T.
		96 600	86 600	10 000		

Post		1930	1929	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING IX.					
	Departement van Oorlog.					
	HOOFDSTUK IV — MIDDELEN IN INDIË.					
901	Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	2 225 000	2 225 000			M. v. T.
902	Kortingen ten behoeve van de militaire pensioenen	50 000	150 000		100 000	idem
903	Boeten en andere ontvangsten, voortspruitende uit de overeenkomsten van aanneming en uitleveringen	5 000	5 000			
904	Bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van medicijnen	75 000	60 000	15 000		M. v. T.
905	Terugbetaling van verplegings- en begrafenis-kosten in de hospitalen	900 000	950 000		50 000	idem
906	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de artillerie-magazijnen	465 000	300 000	165 000		idem
907	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Pyrotechnische werkplaats	4 500	1 000	3 500		idem
908	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de werkplaats voor draagbare wapenen ...	400	1 000		600	idem
909	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Projectiefabriek	116 300	100 560	15 740		idem
910	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van den Artillerie-Constructie-winkel	1 269 275	1 314 275		45 000	idem
911	Baten van den Topografischen Dienst	1 456 500	1 449 500		15 000	idem
912	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het reproductiebedrijf van den Topografischen Dienst	469 780	499 240		29 460	idem
913	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het bedrijf der graslanden in eigen beheer.	70 750	70 400	350		idem
914	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de stoomwasserij te Tjimahi	226 100	220 369	5 731		idem
915	Ontvangsten en verrekeningen uit verstrekking van geneeskundige behoeften aan andere departementen en niet tot het leger behoorende instellingen en aan bijzondere personen.	1 445 950	1 069 250	376 700		idem
916	Baten van het hooibedrijf van het Remontedepôt te Padalarang	18 500	15 900	2 600		idem
917	Bijdragen van andere departementen in de beheerskosten van de door het departement van Oorlog beheerde algemeene pakhuizen.	548 200	548 200			
918	Baten van de luchtvaartafdeeling	52 200	52 000	20 200		M. v. T.
919	Verkoop van bier aan de militaire sociëteiten.	305 000	305 000			
920	Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande, alsmede terugbetaling van de kosten voor water door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	95 000	82 000	15 000		M. v. T.

Post.		1930	1929	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
921	Terugbetaling van de kosten der verlichting door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	65 000	65 000			
922	Baten uit de gouvernementswoningen	1 900 000	2 000 000		100 000	M. v. T.
923	Bijdrage van het departement der Marine in de onderhoudskosten van het laboratorium voor geneeskundig onderzoek van vliegeniers	2 500	2 500			
924	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire sociëteit voor onderofficieren en minderen te Tjilatjap verleend renteloos voorschot	500	500			
925	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire sociëteit voor onderofficieren en minderen te Bandoeng verleend renteloos voorschot	1 200	1 200			
926	Verkoop van bruikbare goederen (¹)	650 000	800 000		170 000	M. v. T.
927	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen (¹)	100 000	100 000			
928	Andere ontvangsten (¹)	325 000	260 000	65 000		M. v. T.
		12 602 455	12 427 694	682 821	558 060	
				174 761		

(¹) Voor zoover niet begrepen onder het middel „ontvangsten of baten” der onderscheidene bedrijven.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 5.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING IX.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

De uitgaven voor het Departement van Oorlog en de daartegenover staande ontvangsten kunnen blijken uit het volgend overzicht.

	Uitkomsten.					Ramingen.	
	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1929.	1930.
Uitgaven.							
Burgerlijke.....	f 993 542	f 976 678	f 1 566 166	f 1 598 129	f 1 592 506	f 1 552 480	f 1 552 000
Militaire.....	74 336 308	73 749 759	76 946 755	80 513 156	84 050 385	84 965 343	86 425 560
Buitengewone.....	781 402	341 808	397 790	513 482	341 521	1 282 750	1 212 250
Totaal.....	f 76 111 252	f 75 068 245	f 78 910 711	f 82 624 767	f 85 984 412	f 87 800 573	f 89 189 810
Ontvangsten.							
Burgerlijke.....	f 3 577 367	f 4 785 472	f 4 779 639	f 5 203 480	f 4 791 045	f 5 337 520	f 5 562 533
Militaire.....	5 245 063	5 931 566	6 781 017	6 889 106	6 728 871	7 176 774	7 136 522
Buitengewone.....	—	—	—	—	—	—	—
Totaal.....	f 8 822 430	f 10 717 038	f 11 560 656	f 12 092 586	f 11 519 916	f 12 514 294	f 12 699 055
Meer uitgegeven dan ontvangen.							
Burgerlijke.....	—	—	—	—	—	—	—
Militaire.....	f 69 091 245	f 67 818 193	f 70 165 738	f 73 624 050	f 77 321 514	f 77 788 569	f 79 289 038
Buitengewone.....	781 402	341 808	397 790	513 482	341 521	1 282 750	1 212 250
Totaal.....	f 69 872 647	f 68 160 001	f 70 563 528	f 74 137 532	f 77 663 035	f 79 071 319	f 80 501 288
Minder uitgegeven dan ontvangen.							
Burgerlijke.....	f 2 583 825	f 3 808 794	f 3 213 473	f 3 605 351	f 3 198 539	f 3 785 040	f 4 010 533
Militaire.....	—	—	—	—	—	—	—
Buitengewone.....	—	—	—	—	—	—	—
Totaal.....	f 2 583 825	f 3 808 794	f 3 213 473	f 3 605 351	f 3 198 539	f 3 785 040	f 4 010 533
De uitgaven overschrijden de ontvangsten met	f 67 288 822	f 64 351 207	f 67 350 055	f 70 532 181	f 74 464 496	f 75 286 279	f 76 490 755

Als burgerlijke uitgaven zijn te beschouwen de kosten van de afzonderlijke Inlandsche korpsen niet tot het leger behoorend t.w. het legioen van Mangkoe Negoro en de Korpsen Barisan op Madoera; de uitgaven voor de algemeene pakhuizen en die voor de geneesmiddelen-voorziening der andere departementen.

Als burgerlijke ontvangsten zijn te beschouwen: de bijdragen van andere departementen voor werkzaamheden van den topografischen dienst; idem in de beheerskosten van de door dit departement beheerde algemeene pakhuizen, de opbrengst van den kaartenverkoop bij den topografischen dienst; de ontvangsten wegens verrichte werkzaam-

heden en leverantiën aan andere departementen, niet tot het leger behorende instellingen en particulieren bij den Artillerie Constructie Winkel en bij het reproductiebedrijf van den topografischen dienst; de ontvangsten uit verstreking van geneeskundige behoeften aan andere departementen, niet tot het leger behorende instellingen en bijzondere personen; de baten van de luchtvaartafdeeling; de baten uit de gouvernements woningen en die uit verstreking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande; de betalingen voor water en licht door de zorg van het departement van Oorlog tegen betaling verstrekt en de bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstreking van medicijnen.

De overige ontvangsten zijn te beschouwen als zuivere militaire ontvangsten staande tegenover de militaire uitgaven.

Overigens blijkt uit het overzicht op het voorblad van dit stuk, dat het eindtotaal van dit ontwerp met een bedrag van *f* 1 204 476 het eindtotaal der begrooting van 1929 overschrijdt.

In deze ontwerp-begrooting zijn de geraamde bedragen der verschillende posten afgerond in honderdtallen (zie Memorie van Antwoord, onderwerp I — Afdeling IX, stuk 11, bladzijde 5 § 2 begrooting), terwijl toelichtingen omtrent vermeerderingen of verminderingen met bedragen lager dan *f* 100 achterwege zijn gelaten (zie Memorie van Antwoord onderwerp I — Afdeling IX — stuk 11, bladzijde 21 post 933 slotzinsnede).

HOOFDSTUK I.

(UITGAVEN IN NEDERLAND).

Post 909. Materieel voor zoover niet elders uitgetrokken.

Onderdeel *a*. Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor het wapen der artillerie.

Onderdeel *b*. Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de pyrotechnische werkplaats.

Onderdeel *c*. Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de werkplaats voor draagbare wapenen.

Onderdeel *d*. Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de projectiefabriek.

Voor 1929 werd op dezen post uitgetrokken *f* 2 267 500, welk bedrag bij de 1e aanvullingsbegrooting van dat jaar werd verhoogd met *f* 1 120 500 en alzoo gebracht op *f* 3 388 000.

Verder werd onderdeel *a* van post 914 van de begrooting dienstjaar 1929 thans gesplitst in nevenstaande 4 onderdeelen, en wel omdat voor nevenstaande artilleriebedrijven ook voor wat betreft het IIde en IVde hoofdstuk afzonderlijke posten zijn opgebracht.

Voor wat betreft de aanvullingen van den voorraad werd hetzelfde bedrag als voor 1929 noodig geacht, terwijl voor extra aanschaffing van materieel tot moderniseering van het leger in verband met de aanschaffingen, welke voor 1930 waarschijnlijk moeten worden geacht in stede van het voor dit doel in beginsel te reserveeren bedrag van *f* 1 833 400 (zie begrootingen 1927 en 1928) slechts een bedrag van *f* 1 408 400 is opgebracht.

Onderdeel *f*. Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor de luchtvaartafdeeling.

Van het voor het jaar 1929 op dit onderdeel uitgetrokken bedrag ad *f* 502 000, hetwelk bij de aanvullende be-

grooting voor dat jaar werd verhoogd met *f* 330 000 voor de aanschaffing en uitzending van modern materieel voor de 3de vliegtuigafdeeling, zijn voor 1930 de volgende bedragen niet benodigd:

- 1e. *f* 499 800 zijnde de kosten voor aanschaffing en uitzending van moderne gevechtsvliegtuigen voor de 3de vliegtuigafdeeling (waarvan *f* 274 800 restant gelaten op de begroting 1928).
- 2e. *f* 56 000 voor de aanschaffing van 2 Napier Lion motoren voor Fokker CV toestellen (welk bedrag restant is gelaten op de begroting 1928).
- 3e. *f* 22 900 voor aanschaffing en uitzending van kortegolf radiomaterieel.

Tegenover deze mindere behoeften van *f* 578 700 staan de volgende noodig geachte nieuwe voorzieningen:

- a. *f* 270 000 voor aanschaffing en uitzending van 8 Napier Lion motoren voor Fokker CV toestellen;
- b. *f* 100 000 voor aanschaffing en uitzending van reserve motoren en reserve onderdeelen voor jachtvliegtuigen;
- c. *f* 33 000 voor aanschaffing en uitzending van materieel voor de inrichting van het vliegveld te Andir voor nachtvliegen;
- d. *f* 35 900 voor verhooging van den post van *f* 254 100 voor de gewone periodieke aanvulling van het materieel.

In totaal wordt dus boven het bedrag van *f* 254 100 voor de gewone periodieke aanvulling van het materieel een bedrag van *f* 438 900 noodig geacht, dus in totaal *f* 693 000 dat is *f* 139 800 minder dan in 1929.

ad a. Bij de voorstellen voor de aanvullende begroting voor het jaar 1929 komt in de Memorie van Toelichting bij post 914e de mededeeling voor dat met den aankoop van de 4 nog ontbrekende motoren voor de nieuwe Fokkervliegtuigen rekening zou worden gehouden bij de hoofdbegroting voor het jaar 1930 (Volksraadstukken zittingsjaar 1928—1929, onderwerp 75, Afdeling IX — stuk 2 post 914e, lid 4).

Behalve de in het vorig lid genoemde dienen nog een 4-tal dergelijke motoren te worden aangeschaft als gevolg van het feit, dat er in den loop van 1928 vier Napier Lion motoren buiten verwachting ontijdig moesten worden afgeschreven, zoodat er in totaal een tekort van 8 motoren is ontstaan, waarvan de kosten niet kunnen worden bestreden uit het voor de gewone periodieke aanvulling van het materieel (zie *d*) uitgetrokken bedrag.

ad b. Voor het op de begroting van 1929 uitgetrokken bedrag van *f* 499 800 (zie ten 1e hiervoren) zullen 8 complete jachtvliegtuigen, benevens een hoeveelheid reserve-onderdeelen kunnen worden aangeschaft.

Het na aftrek van de kosten voor de vliegtuigen zelf, nog beschikbare bedrag blijkt niet toereikend te zijn om daaruit de kosten van een voldoende voorraad reserve-onderdeelen, in het bijzonder reservemotoren, noodig om het materieel in bedrijf te kunnen houden, te bestrijden.

Zoo zijn in het onder *b* genoemde bedrag van *f* 100 000 de aanschaffingskosten van nog 3 reserve-motoren begrepen.

ad c. Het vliegterrein Andir is thans wat betreft zijn uitgestrektheid en de obstakelvrije omgeving, geschikt om voor het vliegen bij duisternis te worden ingericht.

Het nachtvliegen is een noodzakelijk onderdeel

van de opleiding van den oorlogsvlieger, zoodat met de inrichting van het voornaamste vliegveld van het leger in dit opzicht, niet langer kan worden gewacht. Het bedrag van f 33 000 zal worden aangewend voor de aanschaffing van een zestal dioptrische lampen.

Aangeteekend wordt dat voor onderwerpelijke voorziening ook een crediet is aangevraagd op Hoofdstuk II post „Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor de luchtvaartafdeeling”.

ad d. Onder het totale bedrag van post 914c was de laatste jaren steeds een niet nader gespecificeerd bedrag van f 254 100 begrepen voor de gewone periodieke aanvulling van het materieel, voor zoover de aanschaffing daarvan in Nederland moest plaats hebben.

Als gevolg van een geleidelijke moderniseering van het materieel, de uitbreiding van het aantal benodigde instrumenten, de geleidelijke uitbreiding van den photo-technischen- en den radiodienst enz. is dit bedrag niet meer voldoende gebleken om daaruit de noodzakelijke kosten voor het gewone onderhoud en de aanvulling van het voorhanden materieel te bestrijden.

Naar raming zal met een bedrag van rond f 290 000 (of f 35 900 meer dan in 1929 voor dit doel was uitgetrokken) in de behoeften kunnen worden voorzien.

Onderdeel g. Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor de Intendancee.

Bij de begrooting van 1929 werd een bedrag van f 1 311 005 uitgetrokken, waaronder f 305 000 aan bier, zoodat de eisch voor gewone goederen bedroeg f 1 006 005.

Voor het jaar 1930 wordt noodig geacht een bedrag van f 1 381 500, waaronder voor f 305 000 aan bier, terwijl er nu op is gerekend om grijsgroen katoen, spreien en badhanddoeken al dadelijk uit Nederland te betrekken, zoodat in vergelijking met het jaar 1929 f 70 495 meer wordt aangeschaft.

Tegenover deze meerdere behoeften, staat een mindere aanvulling van den voorraad ten laste van het IIe hoofdstuk, zooals nader bij de posten 954 onderdeel d en 968 is toegelicht.

Post. 910. Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen.

De eisch voor het jaar 1929 bedroeg f 657 098, welk bedrag werd verminderd met f 100 000 dat is de som, waarop de prijsdaling der artikelen werd geschat.

Uit een van het Ministerie van Koloniën ontvangen telegram is echter gebleken dat deze vermindering slechts f 50 000 had mogen bedragen, zoodat de eisch voor het jaar 1929 ten rechte f 607 098 had moeten zijn.

Overigens is de vermindering van het aangevraagde krediet een gevolg van het meer en meer verkrijgbaar worden van verschillende artikelen in Indië, zoodat ook daarom minder uit Nederland wordt aangevraagd.

HOOFDSTUK II.

(UITGAVEN IN INDIË).

Post 901. Bezoldigingen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van het departement van Oorlog.

Bij de afdeling Secretariaat werd in stede van een kapitein een kantoorhoofd geplaatst, zoodat deze post door overschrijving van post 911 werd verhoogd met *f* 7 525 (zie de verhooging van de raming 1929 met dit bedrag).

Doordat echter een kapitein uit de formatie werd gevoerd kon deze post worden verminderd met een bedrag van *f* 9 600.

Overigens werden bij het hoofdkantoor der Militaire Administratie 2 luitenants vervangen door hoofdcommiezen, hetgeen een gunstig verschil van *f* 2 900 medebracht.

Tegenover deze vermindering tot een totaal bedrag van *f* 12 500 staat echter een vermeerdering van uitgaven, omdat voor dit jaar op den kolonelsrang voor den inspecteur-apotheker moet worden gerekend, zoodat de vermindering van dezen post slechts *f* 10 400 bedraagt.

Wat de verdere verhooging betreft, wordt medegedeeld, dat:

+ *f* 600 1e. tengevolge van eene geleidelijke belangrijke vermeerdering van werkzaamheden bij de Iste Afdeling van het Departement van Oorlog, het archief dier Afdeling veel uitgebreider is geworden en wel voornamelijk doordat het aantal stukken, dat niet voor periodieke opruiming in aanmerking komt, hoe langer hoe grooter is geworden.

Met het oog op de herhaalde personeelwisseling, voornamelijk onder de officieren, is het voorts van het grootste belang, dat de archivaris van alle stukken op de hoogte is, teneinde de nog niet ingewerkte officieren v.z.n. te kunnen inlichten omtrent de door dezen te raadplegen stukken, waarmede zij niet bekend zijn.

Niettegenstaande deze zeer bijzondere eischen welke aan dezen archivaris moeten worden gesteld, bedraagt diens eindbezoldiging *f* 550 's maands (staat B 9, volgnummer 127 van de B. B. L. 1925/1928), d.i. slechts *f* 25 meer dan op grond van het bepaalde in punt 29 van de „Bijzondere regelingen en bepalingen” in dien staat, aan de zeer goede eerste commiezen kan worden toegekend.

De eindbezoldiging van den archivaris staat dan ook in geen gezonde verhouding tot die van de evenbedoelde eerste commiezen, wier taak over het algemeen lang niet zoo omvangrijk is.

Het ligt daarom in de bedoeling punt 30 van de eerder bedoelde „Bijzondere regelingen en bepalingen” aan te vullen met een nieuw lid, luidende:

„Bij buitengewone geschiktheid kan kolom V van de „schaal voor den archivaris nog worden verlengd met eene „driejaarlijkse verhooging van *f* 50, zoodat de eindbezoldiging alsdan *f* 600 bedraagt”.

Aan dezen maatregel is voor het jaar 1930 eene vermeerdering van uitgaven verbonden van *f* 600 (zes honderd gulden).

+ *f* 2 300 2e. ten gevolge van de steeds toenemende eischen, welke de techniek aan de infanterie-bewapening stelt, zijn de werkzaamheden van den op het hoofdkantoor der infanterie geplaatsten hoofdofficier voor mitrailleur-aangelegenheden in die mate toegenomen, dat het uitgesloten moet worden geacht dat dit werk door één persoon kan geschieden.

Post 903. Bezoldigingen, toelagen, terreingelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst.

Sinds geruimen tijd is dan ook aan bedoeld hoofdofficier een kapitein toegevoegd geweest, hetgeen echter uiteraard ten nadeele van den troep komt.

Om aan dezen ongewenschten toestand zonder personeelsuitbreiding en met slechts eene geringe vermeerdering van kosten een einde te maken, zal op het hoofdkantoor der infanterie een gewijzigde arbeidsverdeeling toepassing vinden, waarbij de samenstelling met één luitenant kan worden verminderd tegen gelijktijdige uitbreiding met een luitenant of kapitein ter beschikking van den hoofdofficier voor de mitrailleur-aangelegenheden.

Aan dezen maatregel is een jaarlijkse vermeerdering van uitgaven verbonden van f 2 300.

Deze post werd bij de begroting voor het jaar 1929 wegens onvoorziene personeelsmutatie verminderd met f 100 000 welke vermindering te groot is gebleken, omdat sedert bestaande vacatures werden aangevuld en aangenomen mag worden dat in 1930 de volledige sterkte nagevoeg zal worden bereikt.

Een en ander brengt dan ook een verhooging van dezen post met een bedrag van f 65 340 met zich.

Overigens zijn, teneinde een juist overzicht te verkrijgen van de uitgaven aan dezen dienst verbonden, de onder de posten 978, 979 en 983 van de begroting 1929 uitgetrokken kredieten gevoegd bij de raming van het jaar 1929 en komen dus de bij die posten uitgetrokken werkzaamheden niet meer afzonderlijk in de begroting voor.

+ f 600 De verdere verhooging van dezen post is een gevolg van de omstandigheid, dat de werkkring van den oudsten burgerlijk ambtenaar-kartograaf van de kartografische afdeling van den Topografischen dienst die als zoodanig belast is met het toezicht op en de directe leiding van het teekenswerk in de teekenzaal in die afdeling zoodanig omvangrijk is geworden, dat zij zeker even gewichtig is te achten als die van het hoofd der teekenzaal van het reproductiebedrijf bij hetzelfde dienstvak.

Aangezien de betrekkelijke functionarissen overigens in dezelfde mate zelfstandig zijn, bekleeden zij volkomen gelijkwaardige betrekkingen.

Het is daarom billijk dat beiden eenzelfde bezoldiging kunnen genieten, waartoe een wijziging in de legersamenstelling, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 11 Mei 1925 No. 45, zooals tijdelijk gewijzigd bij Gouvernements Besluit van 30 December 1927 No. 5 (Koninklijk Besluit van 9 Maart 1928 No. 59) zoomede van de herziene B.B.L. 1925 1928 noodig is.

Post 905. Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst.

Onderdeel a en b. Bedrijfsuitgaven.

Raming der lasten en baten van het reproductiebedrijf.

Lasten.

Baten.

Algemeene kosten:

a. Bezoldigingen	f	66 860	Uitgevoerde werken, verrichte leverantiën en diensten	f	469 780
b. Verdere kosten		18 080			
		<u>f</u>			
Aanschaffing van grondstoffen		84 940			
Arbeidsloonen		80 000			
Arbeidsloonen		184 840			
Afschrijvingen		39 000			
Rente		32 000			
Verlofsbezoldigingen en overtochtskosten ..		19 000			
Pensioenen		30 000			
		<u>f</u>			<u>f</u>
Totaal	f	469 780		f	469 780

Van bovenstaande cijfers volge thans een gedetailleerd overzicht.

Algemeene kosten:

a. Aanvangsbezoldigingen van:

het hoofd	f	9 900		
den boekhouder		4 200		
den hoofdteekenaar		5 400		
den hoofdfotograaf		5 400		
den hoofdlithograaf		6 600		
den hoofdsteendrukker		3 600		
den hoofdboekdrukker		3 600		
den magazijnmeester		2 580		
den hulpmagazijnmeester		2 400		
den commies-kashouder		3 000		
Regelmatige bezoldigingsverhoogingen		10 980		
Standplaatstoelagen		6 000		
Toelagen aan het burgerlijk personeel		1 200		
Bezoldiging van in opleiding zijnde vrijwilligers		2 000		
		<u>f</u>		66 860

b. Verdere kosten:

Personeel voor magazijns- en andere werkzaamheden	f	3 480		
Schrijverspersoneel		4 800		
Electriciteit, water en gas		6 000		
Transport- en opslagkosten		1 500		
Boekerij		300		
Verschillende uitgaven: kantoorbehoefden, telefoon, onderhoud der gebouwen, enz.		2 000		
		<u>f</u>		18 080
				<u>f</u>
Totaal algemeene kosten				84 940

Aanschaffing van grondstoffen.

Ten behoeve van de uitgevoerde werken	f	80 000		
waarvan ten laste van het Ie Hoofdstuk (Uitgaven in Nederland) wordt betaald		35 000		
		<u>f</u>		
zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk (Uitgaven in Indië) overblijft	f	45 000		

Arbeidsloonen.

Bezoldiging van burgerlijke ambtenaren:

1 lithograaf	f	3 000	
1 steendrukker		3 600	
Regelmatige bezoldigingsverhoogen		2 850	
			f 9 450

Bezoldiging van het militair personeel:

8 adjudanten-onderofficier	f	22 080	
7 sergeanten-majoor		18 060	
8 Europeesche sergeanten		19 200	
Regelmatige bezoldigingsverhoogen		15 870	
			75 210

Bezoldigingen van het niet-Europeesch personeel, opgenomen in de legersamenstelling:

6 hoofdmantri's	f	6 840	
15 mantri's 1e klasse		10 800	
24 mantri's 2e klasse		9 360	
8 mantri's 3e klasse		2 160	
2 boekdrukkers		720	
8 steendrukkers		2 880	
5 boekbinders		1 800	
5 letterzetters		1 800	
Regelmatige bezoldigingsverhoogen		16 320	
			f 52 680
Loonen van ingehuurde werklieden			35 000
Standplaatstoelagen			12 500
			184 840
Totaal arbeidsloonen	f		184 840

Afschrijving en rente.

De bedragen zijn op bekende uitkomsten gegrond.

Verlofsbezoldigingen en overtochtskosten.

De raming is gebaseerd op het aantal personen, dat van het recht op een buitenlandsch verlof vermoedelijk zal gebruik maken.

Pensioenen.

De raming is gebaseerd op het personeel, dat in 1928 bij het bedrijf werkzaam was.

Onderdeel a en b. Bedrijfsuitgaven.

De lagere raming is een gevolg van verminderde uitgaven in de algemeene kosten voor bezoldiging van in opleiding zijnde vrijwilligers, transport- en opslagkosten en loonen van ingehuurde werklieden.

Post 906: Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door het reproductiebedrijf van den topografischen dienst ten behoeve van het leger niet valende onder andere begrootingsposten.

De hoogere raming met een bedrag van f 940 houdt verband met de vermeerdering van werkzaamheden voor het leger.

Post 907. Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de intendance.

De verhooging van dezen post met een bedrag van *f* 7 300 voor werk- en overwerkgelden wordt noodzakelijk geacht, omdat de voorwaarden voor het toekennen van die gelden voor het departement van Oorlog in overeenstemming zijn gebracht met die, welke voor de andere departementen zijn vastgesteld.

Bovendien moest het uitgetrokken bedrag voor loonen aan het ingehuurd inlandsch personeel worden verhoogd met *f* 3 000, omdat de werkzaamheden in de magazijnen tengevolge van de legeruitbreiding belangrijk zijn genomen.

Post 908. Uitgaven ten behoeve van de stoomwasscherij te Tjimahi.

Onderdeel *a* en *b*. Bedrijfsuitgaven.

Raming der baten en lasten van het bedrijf.

Lasten.		Baten.
1. Algemeene kosten:		
A. Bezoldigingen	<i>f</i> 25 420	Uitgevoerde werken en verrichte diensten. <i>f</i> 226 078
B. Verdere kosten	20 625	
2. Onderhoud gebouwen	1 000	
3. Arbeidsloonen	35 000	
4. Bedrijfsbenodigdheden	30 000	
5. Vervoerkosten	70 000	
6. Rente	18 000	
7. Afschrijving	15 000	
8. Verlofstraktementen en vervoerkosten ...	4 700	
9. Pensioenen	3 933	
10. Bijdragen kosten toezicht personeel der Intendance	2 400	
Totaal	<i>f</i> 226 078	Totaal
		<i>f</i> 226 078

Gedetailleerd overzicht van de vorenstaande cijfers.

1. Algemeene kosten:		
A. Bezoldiging van: den administrateur	<i>f</i> 7 350	
den waschmeester	6 000	
de linnenjuffrouw	3 000	
de conducteurs	7 200	
den klerk	720	
Standplaatstoelagen	1 150	
	—————	<i>f</i> 25 420
B. Verdere kosten:		
Kantoorbehoefden, enz.	<i>f</i> 300	
Stoom- en stroomverbruik	13 800	
Onderhoud en verlichting	250	
Waterverbruik	5 000	
Kosten van het zijspoor	175	
Geneesmiddelen, onderhoud pakkisten, enz.	1 100	
	—————	<i>f</i> 20 625
Totaal algemeene kosten	<i>f</i>	46 045

2. Onderhoud gebouwen.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

3. Arbeidsloonen.

Voor loonen van ingehuurde werkkrachten f 35 000

4. Bedrijfsbenodigdheden.

Ten behoeve van de uit te voeren werkzaamheden 32 700

waarvan ten laste van het Ie Hoofdstuk der begrooting wordt betaald 2 700

zoodat ten laste van het IIe Hoofdstuk der begrooting blijft f 30 000

5. Vervoerkosten.

De raming is dezelfde als voor het jaar 1929.

6. en 7. Rente en afschrijving.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten betreffende vorige jaren.

8. Verlofstraktementen en verdere daaraan verbonden kosten.

De raming is dezelfde als voor het jaar 1929.

9. Pensioenen.

De raming is gebaseerd op het personeel, dat in 1928 bij het bedrijf werkzaam was.

Onderdeel a en b. Bedrijfsuitgaven.

De hoogere raming is voornamelijk een gevolg van in verband met den dienstdtijd toegekende bezoldigingsverhogingen en de opgebrachte kosten voor het onderhoud van gebouwen.

Onderdeel c. Kapitaalsuitgaven.

Voor het verwisselen van activa en voor de vernieuwing van een goed deel van de in gebruik zijnde kisten is deze post hooger geraamd.

Post 909. Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door de stoomwasscherij te Tjimahi ten behoeve van het leger.

De hoogere raming is een gevolg van meerdere werkzaamheden. Tegenover deze vermeerdering staat een gelijke verhoging van post 914 van Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

Post 910. Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van de militaire administratie.

Het is noodig gebleken om het aantal van 6 vaste betaalmeesters ten behoeve van het wapen der genie uit te breiden met 7.

Tot nu toe werd in de gebleken meerdere behoefte aan betaalmeesters der genie voorzien door werkzaamstelling van onderofficieren van andere wapens, als regel van het wapen der Infanterie, aan welk stelsel het nadeel is verbonden, dat voortdurend een aantal onderofficieren aan den eigenlijken troependienst wordt onttrokken.

Daar dit laatste moet worden voorkomen en het thans geldend contrôle-systeem bij de uitvoering van werken onder beheer van de genie moet worden gehandhaafd, is het

noodig het aantal sergeanten-majoor der Militaire Administratie, die den dienst verrichten van betaalmeeester bij de genie, van 6 tot 13 uit te breiden.

Aan dezen maatregel is een jaarlijksche uitgave verbonden van *f* 26 800 (bezoldigingen *f* 24 360 en standplaatstoelagen *f* 2 440).

Post 911. Bezoldigingen van de commiezen en de klerken op de kantoren van het leger, zoomede bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het militair schrijverspersoneel en de stafschrijvers, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden.

De verhooging van dezen post is een gevolg van een in het vorig begrootingsjaar gemaakte onjuiste berekening, omdat toen het totaal aantal van 58 commiezen in mindering werd gebracht van het aantal van 634 militaire schrijvers, adjunct-commiezen en klerken, burgerlijk ambtenaar, hetgeen onjuist is omdat voor de commiezen in de leger-samenstelling een afzonderlijke formatie is vastgesteld.

Van het aantal 634 werd dus verkeerdelijk eerst afgetrokken het aantal van 58 commiezen, daarna ten rechte het aantal adjunct-commiezen en klerken en voor het overblijvende aantal werd volgens de vastgestelde rangen berekend 1/15 als adjudant-onderofficier, 1/8 gedeelte als sergeant-majoor, 7/15 als sergeant of niet-Eur. sergeant 2e klasse en de overschietende als Europeesch brigadier en lager.

In totaal werden voor 1929 te min berekend:

- 4 adjudanten-onderofficier;
- 7 sergeanten-majoor;
- 27 Europeesche sergeanten of niet-Europeesche sergeanten 2de klasse en
- 20 Europeesche brigadiers en militaire schrijvers van lagere rang.

Hiervoor werd op de begroting van 1929 te min berekend *f* 105 268.

In de eerste plaats moet deze post dus worden verhoogd met dit bedrag, teneinde dezen op het peil der werkelijke uitgaven te brengen.

Voor positie-verbetering van het militair schrijverspersoneel, waarvoor bij de begroting van het jaar 1929 *f* 70 000 werd geraamd is voor dit begrootingsjaar slechts *f* 20 900 noodig, zoodat dit een vermindering van uitgaven van *f* 49 100 met zich brengt.

Het overige verschil is een gevolg van de benoeming van 4 commiezen tot 1ste commies en de vervanging van 2 militaire schrijvers door 2de klerken.

Voor de verhooging met een bedrag van *f* 4 900 moge worden verwezen naar de toelichting omtrent het personeel van het scheikundig laboratorium bij post 938 van dit hoofdstuk. Waar de gebouwen voor dit laboratorium thans gereed zijn, wordt het noodig geacht voor dit bedrijf administratief en vakkundig personeel in dienst te nemen.

Post 916. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der infanterie.

Ten gevolge van de legeruitbreiding en de verdeling van de troepen over een grooter aantal garnizoenen moesten meer keukens in gebruik worden genomen en het aantal in die inrichtingen werkzame koelies worden uitgebreid, hetgeen een meerdere uitgave van *f* 3 600 met zich brengt.

Post 916	+	f	81 000
„ 953a	+		5 600
„ 953	+		8 100
			<hr/>
	+	f	94 700

Tegenover deze vermeerdering staat een vermindering van f 1 788 met welk bedrag het geraamde bedrag voor zakgeld aan aanbevolen militairen kon worden verlaagd.

Deze post is verder verhoogd met een bedrag van f 81 000 welk bedrag noodig is voor het doen vervallen van § 48 uit de legersamenstelling.

Het stelsel van „titulair kader” werd ingevoerd omdat het geruimen tijd kan duren alvorens een militair, die aan de eischen voor den hooger rang heeft voldaan, voor bevordering in aanmerking komt.

Voornamelijk om de betrokkenen in staat te stellen de eenmaal verkregen vaardigheid te onderhouden, werden zij, onder toekenning van het onderscheidingsteeken voor den hooger rang, in dien rang bij den troep werkzaam gesteld. Overigens bleven zij in beginsel in de positie aan den eigenlijken rang verbonden en telde het titulaire kader niet mee in de aantallen waarvoor in de legersamenstelling de effectieve rang was uitgetrokken.

Met dit beginsel werd echter — voor zoover de infanterie betreft — in de huidige legersamenstelling gebroken op grond van bezuinigingsoverwegingen.

Een deel van het effectieve kader werd vervangen door titulair kader, hetgeen in § 48 van genoemde legersamenstelling tot uiting werd gebracht.

Het wordt noodig geacht § 48 thans uit de legersamenstelling te doen verdwijnen, en weder tot den normalen toestand terug te keeren.

Het titulair kader ingevolge de aangehaalde paragraaf bedraagt in maximum:

- 24 Europeesche sergeanten,
- 11 niet-Europeesche sergeanten 1e klasse,
- 9 niet-Europeesche sergeanten 2e klasse,
- 32 Europeesche brigadiers,
- 11 niet-Europeesche brigadiers,
- 43 niet-Europeesche korporaals.

Voor de onderhavige aangelegenheid wordt nog verwezen naar de Volksraadstukken Eerste Gewone Zitting 1928 (Stukken 10 en 11, Afdeling IX, onderdeel 1 en de Handelingen blz. 1032 en 1217), waarin tot uiting komt de in den Volksraad gestelde vraag of het rechtmatig moet worden geacht, dat bij een vastgestelde formatie een gedeelte van het effectieve kader wordt vervangen door titulaire ranggenooten, alsmede het daarop gegeven Regeeringsantwoord waarin o.a. werd medegedeeld dat, ofschoon aan de rechtmatigheid niet kan worden getwijfeld, de wenselijkheid zeer wel werd ingezien den tegenwoordigen toestand niet langer te bestendigen dan in verband met den financieelen toestand noodig zou blijken.

Verder wordt het van belang geacht, om in de binnenplaatsen Ambarawa en Poerworedjo, waar onderscheidenlijk het 3e Depôt-bataljon en het 3e Bataljon Infanterie gelegerd zijn, een militair muziekkorps op te richten.

Deze oprichting zal een uitbreiding van de legersamenstelling met twee stafhoornblazers tengevolge hebben, hetgeen een jaarlijkse uitgave van ten hoogste f 5 570 beteekent.

Ten slotte kon deze post wegens te verwachten personeelsmutatie met f 40 000 worden verlaagd.

Post 917. Verdere uitgaven voor het wapen der Infanterie.

Deze post moest met f 25 000 verhoogd worden, omdat in 1930 voor het eerst gevechtsschietoefeningen met den karabijnmitrailleur zullen worden gehouden, wat mede-

brengt dat het aantal door de Infanterie te houden schiet-oefeningen wordt uitgebreid.

Aangezien verder de baten van de militaire fanfarekorpsen bij het leger alleen bestaan uit vrijwillige bijdragen van officieren en de opbrengst van particuliere muziek-uitvoeringen, en deze baten niet voldoende zijn om de kosten te bestrijden welke verbonden zijn aan onderhoud en aanschaffing van muziekinstrumenten, wordt het wenschelijk geacht, dat jaarlijks over een bedrag van *f* 2 500 beschikt kan worden voor onderhoud en aanschaffing van muziekinstrumenten voor de militaire fanfarekorpsen.

Post 918. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der Cavalerie.

Deze post moest met *f* 1 100 worden verhoogd, omdat, tengevolge van de grotere sterkte aan menschen en paarden, het personeel zoowel in de keukens als in de stallen met drie man moest worden uitgebreid, hetgeen een meerdere uitgave van *f* 1 100 met zich brengt.

Post 919. Verdere uitgaven voor het wapen der Cavalerie.

Deze post kon met een bedrag van *f* 150 worden verlaagd, omdat de tegemoetkoming in de kosten van het menagebeheer en voor aanschaffing van kleine benodigdheden met dat bedrag kon worden verminderd.

De subsidie aan de hippische wedstrijd „Kampioenschap dienstrijpaarden” is met *f* 100 verhoogd wegens grotere deelname aan dezen wedstrijd en omdat het vinden van geschikt terrein voor het houden van de terrein-proef steeds meer moeilijkheden ondervindt, zoodat grotere tegemoetkoming voor aangerichte schade aan de grondeigenaren moet worden uitgekeerd.

Post 921. Verdere uitgaven voor den staf van het wapen der artillerie en van de artillerie-troepen.

Deze post moest met *f* 1 500 worden verhoogd voor de meerdere uitgaven voor de werkdadige oefeningen met het geschut, omdat in 1930 voor het eerst zal worden geschoten met de in het jaar 1929 uit te zenden veldhouwitsers. Verder is deze verhooging noodig tengevolge van een nieuwe regeling van de schietoefeningen, die een langer durende oefeningsperiode met zich brengt.

Op de tegemoetkoming in de kosten van het menagebeheer en de aanschaffing van kleine benodigdheden en het waschen van kokspakken kon *f* 1 000 worden bezuinigd.

Post 922. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van het bestuur van het materieel en den magazijnsdienst van het wapen der artillerie.

a. personeele uitgaven.

Door de uitbreiding van de werkzaamheden van de magazijns- en andere diensten bij de garnizoenswapenmagazijnen is het noodzakelijk geworden om boven het aantal ingehuurd werkkrachten mindere militairen beschikbaar te stellen.

Aangezien dit in den vervolge niet meer mogelijk wordt geacht, is het noodig deze mindere militairen te vervangen door ingehuurd personeel, waarvoor een bedrag van *f* 6 460 meer noodig wordt geacht, terwijl ook het toezicht op dit

b. materiele uitgaven.

Post 923. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de pyrotechnische werkplaats.

a. personeele uitgaven.

b. materiele uitgaven.

Post 924. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de werkplaats voor draagbare wapenen.

b. materiele uitgaven.

Post 925. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de projectiefabriek.

a. personeele uitgaven

b. materiele uitgaven.

personeel moest worden uitgebreid, zoodat het aantal hoofdmandoers met één moest worden vermeerderd, hetgeen een bedrag van *f* 480 meer vorderde.

Tegenover deze meerdere uitgaven staat een lagere raming met *f* 30 voor de kosten van het schijfschieten.

De lagere raming van de afleveringen en herstellingen door den artillerie-constructiewinkel houdt verband met de te verwachten mindere bestellingen bij den artillerie-constructiewinkel.

In verband met de in 1930 te verwachten mindere werkzaamheden kan het bedrag der loonen voor burgerlijke werklieden met *f* 60 000 worden verminderd.

De bedragen voor premieën aan het toezichtvoerend personeel en voor overwerkgelden zijn verhoogd, omdat de voorwaarden voor het toekennen van die gelden voor het departement van oorlog in overeenstemming zijn gebracht met die voor andere departementen vastgesteld.

Voor aanschaffing van grondstoffen kon *f* 54 000 minder worden geraamd, omdat in 1930 geen munitieën voor de uitrusting van het berggeschut meer behoeven te worden aangemaakt.

De afleveringen door den Artillerie-Constructiewinkel bedragen *f* 12 696 meer, omdat op meer werkzaamheden door die inrichting moet worden gerekend.

Voor aanschaffing van grondstoffen enz. is *f* 2 000 meer uitgetrokken, in verband met de vermeerdering van werkzaamheden ten gevolge van de indienststelling van meer karabijn-mitrailleurs en mitrailleurs.

In verband met de toenemende productie van de projectiefabriek, waardoor de draaijerij in de laatste jaren belangrijk moest worden uitgebreid, is het noodig gebleken aan het hoofd van de draaijerij een opziener te plaatsen, in stede van een artillerieswerkman, zooals thans het geval is.

Tegenover deze uitbreiding kan worden gesteld een inkrimping van de legersamenstelling met één artillerieswerkman, terwijl voorts zonder bezwaar nog een der in de formatie voorkomende artillerieswerklieden kan worden gemist.

De afleveringen aan de projectiefabriek door den artillerie-constructiewinkel bedragen *f* 8 430 minder omdat op minder werkzaamheden door die inrichting moet worden gerekend.

Post 926. Verrekeningen met andere departementen van de kosten van ingeleverde goederen in de artillerie-magazijnen.

Deze post, welke het vorig jaar wegens gebrek aan gegevens voor „Memorie” werd opgebracht kan nu, rekening houdende met de uitkomsten van de verplichte regularisatiën over het jaar 1928, op *f* 15 000 worden geraamd.

Post 927. Uitgaven ten behoeve van den artillerie-construetiewinkel.

Onderdeel *a* en *b*. Bedrijfsuitgaven.

Raming der baten en lasten.

Lasten.		Baten.
Algemeene kosten	<i>f</i> 306 875	Uitgevoerde werken, verrichte leverantiën
Aanschaffing van grondstoffen	331 000	en diensten
Arbeidsloozen	339 400	<i>f</i> 1 269 275
Afschrijving	90 000	
Rente	170 000	
Verlofsbezoldigingen en vervoerkosten.	16 000	
Pensioenen	16 000	
Totaal	<i>f</i> 1 269 275	Totaal
		<i>f</i> 1 269 275

Van bovenstaande cijfers volge thans een gedetailleerd overzicht.

Algemeene kosten.

Aanvangsbezoldiging: Hoofd	<i>f</i>	8 400
2 bedrijfsleiders		9 600
2 adjunct-bedrijfsleiders		9 000
1 ingenieur		4 800
1 beheerder magazijnmeester		4 800
3 bewaarders		9 000
1 expediteur-opzichter		3 000
1 boekhouder Iste klasse		4 200
1 commies-kashouder		3 000
1 commies of Iste commies		1 800
1 hulpcommies		1 080
1 militaire schrijver		540
1 hoofdopziener of opziener 1e klasse der metaalbedrijven		3 000
9 hoofdopzieners of opzieners 1e klasse		27 000
4 opzieners		8 160
1 teekenaar 1e klasse		3 600
1 teekenaar 2e klasse		1 110
1 portier		1 560
		<i>f</i> 104 250
Regelmatige bezoldigingsverhoogen		56 925
Standplaatstoelagen		11 000
Premiën aan het opzichtvoerend personeel		2 000
Klerkenloozen		17 700
Overwerkelden en werkgelden aan leerlingen		5 200
Werklieden voor magazijns- en andere werkzaamheden		25 000
		<i>f</i> 222 075
Transport- en opslagkosten	<i>f</i>	42 000
Electrische kracht en verlichting		27 500
Boekery		300
Diverse algemeene kosten, kantoor- en teekenbehoefden, onderhoud van de gebouwen, enz.		15 000
		84 800
Totaal algemeene kosten	<i>f</i>	306 875

Aanschaffing van grond- en hulpstoffen.

Ten behoeve van de uitgevoerde werken	f	331 000
waarvan ten laste van het Iste Hoofdstuk der uitgaven wordt betaald		25 000
		<hr/>
Zoodat ten laste van het IIde Hoofdstuk der uitgaven overblijft	f	306 000

Arbeidsloonen.

Bezoldigingen en verdere uitgaven van de militaire werklieden:

Aanvangsbezoldigingen: 2 adjudant-onderofficieren	f	5 520	
4 sergeanten-majoor		10 320	
12 Eur. sergeanten of niet-Eur. sergeanten 2e klasse		12 264	
13 Eur. brigadiers, niet-Eur. korporaa's of niet-Eur. soldaten 1e klasse		3 559	
		<hr/>	f 31 663
Regelmatige bezoldigingsverhoogen		21 901	
Standplaatstoelagen		3 600	
Verdere uitgaven van het militair personeel		19 236	
		<hr/>	f 76 400
Loonen en overwerkelden van burgerlijke werklieden			263 000
		<hr/>	
Totaal arbeidsloonen	f		339 400

Afschrijving en rente.

De uitgetrokken bedragen zijn gebaseerd op de uitkomsten betreffende voorgaande jaren.

Verlofsbezoldigingen en vervoerkosten.

De raming is gebaseerd op het aantal personen, dat vermoedelijk van het recht op buitenlandsch verlof zal gebruik maken.

Pensioenen.

De raming is gebaseerd op het personeel, dat in 1928 bij het bedrijf werkzaam was.

Onderdeel a en b. Bedrijfsuitgaven.

De lagere raming is een gevolg van een geringere aanschaffing van grond- en hulpstoffen in verband met de verminderde werkzaamheden.

Onderdeel c. Kapitaalsuitgaven.

De hoogere raming van dezen post met een bedrag van f 52 000 is toe te schrijven aan de navolgende redenen.

Ter vervanging van de thans in gebruik zijnde machines, die niet meer aan de gestelde eischen voldoen, zijn voor moderniseering van het bedrijf nieuwe machines benodigd, welke uit Nederland zullen zijn te betrekken, waartoe een bedrag van f 22 000 wordt geraamd.

Voor den bouw van een dolkenloods, waarvan de urgentie reeds in 1928 werd gevoeld, is een bedrag van f 10 000 benodigd.

Ten einde een aanzienlijke besparing aan gelden voor stroomlevering te verkrijgen, is, in verband met een met G.E.B.E.O. gesloten nieuw contract, ter verbetering van den arbeidsfactor der motoren op een bedrag van f 10 000 gerekend.

Wegens in 1930 te verwachten vervanging van oude versleten machines ter moderniseering van het bedrijf is voor aanschaffing van materialen hier te lande een bedrag van f 10 000 benodigd.

Post 928. Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door den artillerieconstructiewinkel ten behoeve van het leger, niet vallende onder andere begrootingsposten en loonen van opgeleide artilleriesoldaten.

De hoogere raming houdt verband met de omstandigheid, dat minder werkzaamheden zullen worden uitgevoerd

ten behoeve van andere departementen, waardoor dus de kosten, welke ten laste van dit departement komen hooger zullen zijn.

Post 929. Personeelsuitgaven voor de afzonderlijke inlandsche korpsen.

a. Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven van het Mankoe-Negorosche legioen te Soerakarta

Bij eene herziening van de ramingen betreffende dit onderdeel is gebleken, dat met een lager bedrag kan worden volstaan.

b. Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven van de korpsen barisan op Madoera.

De hoogere raming houdt verband met een herziening der verschillende bedragen waaruit deze post is samengesteld, welke uitwees, dat dit hoogere bedrag noodig was.

Hoofdzakelijk is dit een gevolg van het ontvangen van een hoogere bezoldiging in verband met den diensttijd.

Post 930. Verdere uitgaven voor de Inlandsche korpsen.

a. Voor het Mangkoe Negorosche legioen te Soerakarta.

De hoogere raming van dit onderdeel is hoofdzakelijk een gevolg van een hooger bedrag voor herstellingen aan kleding en schoeisel van f 2 000 en van de omstandigheid dat in het jaar 1930 voor herverbintenissen een bedrag van f 5 950 meer zal moeten worden betaald dan in 1929, omdat gedurende dit jaar meer nieuwe herverbintenissen zullen moeten worden gesloten.

Post 932. Verdere uitgaven voor de remonte.

De hoogere uitgaven op dezen post zijn een gevolg van de grootere productie van hooi en de daaraan verbonden meerdere werkzaamheden.

Tegenover deze hoogere uitgaven staan echter hoogere ontvangsten op post 916 van Hoofdstuk IV (Middelen in Indië) ten bedrage van f 2 600.

Post 933. Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der Genie.

De verhooging van dezen post is een gevolg van de voor het jaar 1929 toegestane uitbreiding van dit wapen, waarbij al dadelijk werd medegedeeld, dat deze voor het jaar 1930 een meerdere verhooging van f 92 500 met zich bracht. (Volksraadstukken 1928—1929, onderwerp I — Afdeling IX — Stuk 5 Memorie van Toelichting bij post 983c blz. 107).

Deze verhooging moet als volgt over de verschillende posten van deze begrooting worden verdeeld:

post 933	+	f 60 560
„ 953a	+	„ 16 440
„ 953f	+	„ 9 000
„ 956a	+	„ 6 500
		<hr/>
te zamen		f 92 500

Post 933	+ f	6 500	Verder zijn in 1925 een aantal inkrimpingen aangebracht
„ 936a	+	5 550	op de samenstelling van het wapen der Genie, welke inkrim-
„ 953f	+	2 280	pingen evenwel, omdat zij op den duur niet gehandhaafd
„ 936c	—	6 200	zouden kunnen blijven bij wijze van tijdelijken maatregel

zouden kunnen blijven bij wijze van tijdelijken maatregel werden ingevoerd.

Deze inkrimpingen werden bij de begrooting voor 1927, voor 1928 en voor 1929 reeds gedeeltelijk herroepen.

Aangezien als gevolg van de thans geldende tijdelijke inkrimpingen nog steeds niet kan worden beschikt over voldoende ondergeschikt technisch personeel voor toezicht op het uitvoeren van de verschillende geniewerken, wordt het noodzakelijk geoordeeld een gedeelte van de nog bestaande inkrimpingen te niet te doen. Hierdoor zal de Genie weer de volle sterkte bereiken aan ondergeschikt technisch personeel, waarop in de legersamenstelling is gerekend.

Het gedeelte der nog bestaande tijdelijke inkrimpingen betreft:

2. Eur. sergeanten of niet-Europ. sergeanten 2e kl.	} Geniewerklieden.
3. Eur. brigadiers of niet-Europ. korporaals, dan wel Europ. of niet-Eur. geniesoldaten 1e klasse	

Aan het te niet doen daarvan is een meerdere directe uitgave verbonden van rond f 6 500 per jaar.

Na de opheffing van 's lands pakhuizen te Padang en Belawan en de oprichting van een algemeen pakhuis te Oelee Lheue (1 Januari 1927), werden de doorvoer- en veemwerkzaamheden te Belawan verricht door de K. P. M. tegen van te voren overeengekomen prijzen. Het sluiten van een contract voor die werkzaamheden met die Maatschappij stuitte echter af op te hoog bedongen prijzen, in verband waarmede, ook gelet op de omstandigheid, dat geen andere gegadigden zich opgaven, de doorvoer- en veemwerkzaamheden te Belawan gedurende het jaar 1928 buiten contract, in eigen beheer, werden uitgevoerd.

Gebleken is dat de uitvoering van bedoelde werkzaamheden in eigen beheer beter geschiedt en voor den Lande voordeliger is, dan indien zulks aan particulieren zou worden opgedragen.

Op grond hiervan verdient het aanbeveling ook voor de toekomst de veemwerkzaamheden te Belawan in eigen beheer te doen blijven uitvoeren. Echter dient dan aldaar steeds beschikt te kunnen worden over een goede en deskundige kracht, om die als doorvoerambtenaar te doen optreden. Hiervoor wordt het noodig geoordeeld een der daartoe door opleiding en vorige tewerkstellingen in 't algemeen geschikte functionarissen van den Dienst bij de Algemeene Pakhuizen aan te wijzen. De bestaande formatie van dezen Dienst laat dit echter niet toe, weshalve een uitbreiding van deze formatie met 1 ondermagazijnmeester 2e klasse noodig wordt geacht, terwijl aan verder vast personeel dan nog moet worden gerekend op 2 schrijvers 1e klasse, schrijvers of hulpschrijvers en op 2 mandoers.

Aan deze uitbreiding is een uitgave verbonden van f 6 200 's jaars.

In wezen zijn hieraan echter geen meerdere kosten verbonden, daar al het personeel er reeds is, doch thans ten laste van den post voor ingehuurd personeel wordt betaald.

Post 936. Uitgaven ten behoeve van de Algemeene pakhuizen.

a. Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het leidend, administratief en technisch personeel der Algemeene pakhuizen.

Zoals reeds op de vorige bladzijde werd toegelicht, is het noodig gebleken de veemwerkzaamheden te Belawan in eigen beheer te nemen. De daarvoor noodige personeelsuitbreiding bedraagt 1 ondermagazijnmeester 2e klasse, 2 schrijvers en 2 mandoers.

b. Uitgaven voor inhuur en onderhoud van en voor herstellingen en vernieuwingen aan terreinen en gebouwen, alsmede uitgaven voor verlichting, watervoorziening en andere uitgaven daarmede verband houdende.

Ten gevolge van de opzegging van enkele haventerreinen te Tandjong-Priok, welke voor het departement van Burgerlijke Openbare Werken niet meer noodig waren kon dit onderdeel met een bedrag van rond f 6 613 worden verminderd.

c. Uitgaven ten behoeve van de inklaring, den opslag en de verzending der goederen, alsmede het daarmede verband houdende plaatselijk vervoer.

De meerdere uitgaven op dit onderdeel tot een bedrag van f 13 818 zijn een gevolg van de meerdere zendingen uit het algemeen pakhuis te Batavia voor het departement van Binnenlandsch-Bestuur, zoomede van de te Belawan benodigde sommen voor het verrichten van den doorvoerdienst, welke voor het jaar 1930 in eigen beheer wordt genomen, omdat dit voordeliger uitkomt dan dat deze dienst door de K. P. M. aldaar wordt verricht.

Overigens kon dit onderdeel met f 6 200 worden verminderd, omdat het meerdere personeel dat thans op onderdeel a van dezen post is uitgetrokken, tot heden werd betaald uit de gelden welke op dit onderdeel worden toegestaan.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij post 933 van dit hoofdstuk.

d. Bureaukosten en verdere uitgaven niet vallende onder een der andere onderdeelen van dezen post.

De verhooging van dit onderdeel is een gevolg van de uit de uitkomsten van voorafgaande jaren te concluderen toename van zendingen uit het algemeen pakhuis te Batavia.

Verder houdt ze zoowel voor Batavia als voor Soerabaia verband met den opslag en de distributie van de goederen voor 's Lands hars- en terpentijnwinning alsmede met de kosten vallende op het verrichten van den doorvoerdienst te Belawan in eigen beheer, welke voor het jaar 1930 voor het eerst worden opgebracht.

Post 937. Huis-, kantoor- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen.

De hogere raming is gebaseerd op de werkelijke uitgaven gedurende het jaar 1928.

Post 938. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, daggelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst.

a. Geneeskundige dienst.

De verhooging van dit onderdeel houdt verband met de volgende omstandigheden:

1e. het honorarium van burgerlijke tandartsen moest op grond van de uitkomsten van vorige jaren worden verhoogd met f 8 280.

2e. De gebouwen van het nieuwe scheikundig laboratorium en voor de technische werkplaats van den Militair Geneeskundigen Dienst, waarvoor bij de begrooting voor 1928 gelden werden toegestaan, zijn gereed.

Voor het bedrijf van genoemde technische werkplaats zijn noodig:

1 administratief ambtenaar (commies of 1e commies),

1 schrijver en

1 instrumentmaker.

De indienststelling van dit personeel vordert eene uitgave van f 10 000 's jaars, waarvan f 4 900 ten laste van post 911 en f 5 100 ten laste van dezen post komen.

b. Hospitaaldienst.

De verhooging van dit onderdeel houdt verband met het behalen van het Europeesch diploma voor ziekenverpleger, als gevolg waarvan die gediplomeerden in een hogere schaal werden opgenomen en verder door stijging van het aantal ziekenverplegers beneden den rang van sergeant 2e klasse, dat in het bezit van een diploma is, zoodat het bedrag der toelagen moest worden verhoogd.

c. Algemeen magazijn van geneesmiddelen te Bandoeng.

Het verdient aanbeveling om conducteurs van het algemeen magazijn van geneesmiddelen die zeer goed voldoen, zoolang mogelijk voor den dienst te behouden, hetgeen bereikt kan worden door voor deze conducteurs evenals bij het korps-conducteurs der Genie, de betrekking van conducteur 1ste klasse in het leven te roepen.

Het komt daarom gewenscht voor, de mogelijkheid te openen voor 2 conducteurs van het algemeen magazijn van geneesmiddelen om tot conducteur 1ste klasse te worden aangesteld.

Hieraan is eene directe vermeerdering van uitgaven verbonden van f 700 's jaars.

Post 941. Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeelsuitgaven voor de militaire gevangenen en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.

a. Militaire strafgevangenis tevens huis van arrest te Tjimahi.

De vermindering van dit onderdeel van den post is mogelijk, doordat het bedrag der werkgelden aan veroordeelden met dit bedrag kon worden verlaagd.

Post 942. Verdere uitgaven voor de militaire gevangenen en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.

b. Krijgsraden en gevangenen in voorloopige opsluiting.

De vermindering van dit onderdeel van dezen post is mogelijk gebleken omdat verschillende ramingen lager konden worden gesteld.

Post 943. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven voor bijzondere inrichtingen.

Militaire school te Meester-Cornelis.

Aangezien geen leerlingen meer op de Militaire School te Meester-Cornelis zijn kon deze inrichting worden opgeheven.

Voor de kosten verbonden aan het uitbesteden van de twee overblijvende aspirant-officieren werd bij deze begroting een afzonderlijke post 978 B opgenomen.

Post 944. Verdere uitgaven voor bijzondere inrichtingen.

Militaire School te Meester-Cornelis.

Zie de toelichting bij post 943 hiervoren.

Post 945. Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van den gewestlijken dienst van het dienstplicht- en reserve-personeel.

Doordat, in stede van 2 kapiteins, thans 2 gepensioneerde officieren zijn te werkgesteld kon deze post met dit bedrag worden verminderd.

Post 946. Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van het personeel der sportsussen.

De verlaging van dezen post hangt samen met de in het vorig begrotingsjaar tot stand gekomen reorganisatie van de sportschool.

Post 948. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden voor de Luchtvaartafdeeling.

Het bedrag der loonen aan ingehuurd personeel is hooger geraamd, wegens het verrichten van reparatiewerk voor K.N.I.L.M.

Tegenover deze verhooging van den post staat echter een gelijke bate, waarmede bij de raming der middelen (post 918 van Hoofdstuk IV) is rekening gehouden.

Voor vliegtuelagen en toelagen per kwartiervlucht wordt *f* 7 000 meer noodig geacht als gevolg van een herberekening, welke uitwees dat dit meerdere bedrag noodig was om de raming op het peil der werkelijke uitgaven te brengen.

Bovendien werd deze post bij de begroting voor het jaar 1929 wegens onvoorziene personeelsmutatie verminderd met een bedrag van *f* 25 000, welke vermindering thans wegens het voltallig zijn van het personeel niet meer kan worden toegestaan.

+ *f* 1 200

Blijkens het bepaalde in punt (2) der Toelichtingen behorende bij schaal II van het militair tarief No. I b, vastgesteld bij besluit van 13 September 1927 No. 29, zoomede de daarmede overeenkomende toelichting behorende bij schaal I van het militair tarief No. 2, kan voor ten hoogste drie hoofdmonteurs of hoofdvliegtuigmakers, dan wel onderluitnants-hoofdmonteur of hoofdvliegtuigmaker het

traktement *f* 50 per maand meer bedragen dan in de schaal is aangegeven, terwijl aan deze titularissen bovendien, nadat zij gedurende drie jaren, in het genot zijn geweest van een traktement van *f* 600 per maand, nog een verhooging van *f* 50 's maands kan worden toegekend.

De overwegingen, welke tot deze bepaling hebben geleid, waren, dat aan de hoofdmonteurs en hoofdvliegtuigmakers, die een zelfstandige technische positie innemen, dan wel het toezicht voeren over meer dan een onderafdeeling of over een buitengewoon belangrijke afdeeling van het technisch bedrijf der Luchtvaartafdeeling, naar evenredigheid van hun meerdere geschiktheid een hoogere bezoldiging moest kunnen worden toegekend, dan aan de overige hoofdmonteurs en hoofdvliegtuigmakers der Luchtvaartafdeeling.

Welke deze betrekkingen waren, kon destijds vóór de samenstelling der M.B.R. 1925 moeilijk worden vastgesteld, aangezien als gevolg van den snellen vooruitgang en de vele wijzigingen in de vliegtuigtechniek, niet was uit te maken aan welke deelen van het technisch bedrijf in de toekomst de hoogste eischen zouden moeten worden gesteld.

Als gevolg daarvan werden in Hoofdstuk III, artikel I, sub (2), ten 2e en 3e en Hoofdstuk VII, artikel 2, sub (2), ten 2e en 4e van M.B.R. 1925 de betrekkingen, waarvoor deze verhooging zou gelden, niet met name genoemd, doch werd bepaald, dat zij (naar behoefte) tot een maximum-aantal van 3, door den Legerecommandant nader zouden worden aangewezen.

Tot dit aantal van 3 is men gekomen, omdat destijds gemeend werd, dat, rekening houdende met den toenmaligen stand van de techniek, bij volle formatie van de Luchtvaartafdeeling slechts de ondervolgende functionarissen voor deze verhooging in aanmerking dienden te komen:

- 1e. hoofdvliegtuigmaker, chef van de gecombineerde houtbewerking;
- 2e. hoofdmonteur van de vlietschool zolang geen werktuigkundige of ingenieur de technische leiding heeft en
- 3e. hoofdmonteur, hoofd van de montageafdeeling.

Intusschen groeide echter de Luchtvaartafdeeling gestadig uit, zoodat de werkzaamheden van het technisch personeel, zoowel in belangrijkheid als in hoeveelheid beduidend zijn toegenomen.

In het bijzonder deed zich dit gevoelen bij de motorafdeeling en bij de afdeeling metaalbewerking, als gevolg waarvan thans de betrekkingen van hoofdmonteur, hoofd van de motorafdeeling, zoomede van hoofdmonteur, hoofd van de gecombineerde metaalbewerking, in belangrijkheid niet achterstaan bij de hiervoren genoemde.

De bestaande bepaling, waarbij slechts aan 3 dezer 5 hoofdmonteurs of hoofdvliegtuigmakers de onderwerpelijke verhooging kan worden toegekend, moet derhalve in hare toepassing tot onbillijkheid leiden, in verband waarmede uitbreiding van dit aantal tot 5 noodzakelijk moet worden geacht.

Post 948	+ <i>f</i>	22 100
„ 953f	+	1 700
„ 956a	+	1 700
te zamen	<i>f</i>	25 500

De technische dienst van de Luchtvaartafdeeling moet worden uitgebreid met 1 luchtvaartkundig of werktuigkundig ingenieur, burgerlijk ambtenaar of officier en 1 burgerlijk ambtenaar werktuigkundige, omdat het bij de Luchtvaartafdeeling aanwezig leidinggevend technisch personeel (ingenieurs en werktuigkundigen) overbelast is. Daardoor is een zoodanig ongunstige toestand ontstaan, dat geen voldoende

nauwgezette contrôle op de in bedrijf zijnde en in reparatie of revisie zijnde toestellen kan worden uitgeoefend.

Aangezien zulks verlies van menschenlevens en van kostbaar materieel tengevolge kan hebben, wordt bedoelde personeelsuitbreiding dringend noodzakelijk geacht.

Aan deze uitbreiding is een directe uitgaaf van *f* 19 400 's jaars verbonden.

De magazijnsdienst van de Luchtvaartafdeeling behoeft een uitbreiding met 1 onderluitenant-magazijnmeester of magazijnmeester burgerlijk ambtenaar aangezien het voor een richtig magazijnsbeheer noodig is gebleken om, evenals zulks bij het wapen der Artillerie het geval is, dit beheer bij de Luchtvaartafdeeling te splitsen en over te gaan tot de oprichting van een afzonderlijk stapelmagazijn los van de verbruiksmagazijnen te Andir en Kalidjati.

Aan deze uitbreiding is eene directe uitgaaf van *f* 6 100 's jaars verbonden.

Post 951. Aanbrengelden en handgelden bij dienstneming en dienstverlenging voor alle wapens en diensten van het leger.

Doordat besloten is om de eerste verbintenissen zooveel mogelijk voor zes jaar te doen sluiten, is het voor het jaar 1930 geraamde bedrag met *f* 75 000 hooger moeten worden geraamd.

Een gevolg hiervan is, dat door het sluiten van een eerste verband van 6 jaar, de herverbintenis ook op later tijdstip komt te vallen, en daardoor het totale bedrag der herverbintenissen in komende jaren met een evenredig bedrag vermindert.

Meerdere totaal-uitgaven zijn aan deze maatregel dus niet verbonden.

Bovendien zal ook de post „vervoer” op den duur verminderen, omdat uit den aard door het sluiten van een langer verband ook het aantal mutaties in den troep geringer zal worden, wat minder overplaatsingen en minder dienstverlatingen ten gevolge zal hebben.

Post 952. Soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan het Eereteeken voor Moed en Trouw, alsmede belooningen bij de gouden, zilveren en bronzen medailles voor trouwen dienst.

De hogere raming is toe te schrijven aan te verwachten meerdere uitgaven voor belooningen bij medailles voor trouwen dienst op grond van het aantal personen, dat op die medailles recht zal verkrijgen.

Post 953. Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van landswege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende.

De raming van dezen post voor het jaar 1929 heeft *f* 13 571 940 bedragen, welk bedrag ingevolge noot (94) der toelichting van dit ontwerp moet worden verhoogd

met f 100 940, zoodat voor 1930 zou moeten worden geraamd f 13 672 880.

De uitkomsten over het jaar 1928 hebben echter uitgewezen dat de raming met f 223 650 moet worden verhoogd, zooals nader bij de verschillende onderdeelen wordt toegelicht, terwijl deze post voor nieuwe maatregelen moest worden verhoogd met f 17 270, zoodat de totale verhooging f 240 920 bedraagt.

a. Voeding van de militairen (uitgezonderd den hospitaaldienst), de voeding van de gestraften en in de militaire gevangenis, alsmede de verstrekkingen ten behoeve van de gezinnen der militairen en andere uitgaven daarmede verband houdende.

De raming is gebaseerd op de aanwezige sterkte op 31 December 1928 en de gemiddelde voedinggelden over dat jaar.

In deze raming is begrepen het bedrag ad f 16 440 aangegeven in noot (94) der toelichting op dit ontwerp.

De uitgaven over 1928 bedroegen f 9 200 200.

De verdere verhooging met f 5 600 is een gevolg van het doen vervallen van § 48 der legersamenstelling (post 916).

b. Voeding van paarden en andere dieren, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden, verpleging van zieke dieren en andere uitgaven daarmede verband houdende.

Dit bedrag wordt voldoende geacht in verband met de uitkomsten over het jaar 1928, welke f 910 840 bedroegen.

Verder kon dit onderdeel worden verlaagd met f 2 850 en wel

1e. Door het gereedkomen van den autoweg tusschen Lam Meulo en Tangse in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden is het mogelijk het vervoer tusschen deze plaatsen per vrachtauto te doen plaats vinden, hetgeen voordeliger is dan het huidige vervoer met olifanten.

Hierdoor kan § 30, (transportdienst in Atjeh en Onderhoorigheden) van de legersamenstelling verminderd worden met 15 inheemsche paarden (= 3 olifanten).

Deze inkrimping op zichzelf brengt een vermindering van uitgaven van f 2 250, waartegenover een vermeerdering van uitgaven voor vervoer per vrachtauto komt te staan, welke nog niet met zekerheid is aan te geven, doch stellig beneden het bedrag van vorengenoemde vermindering zal blijven.

2e. Door het gereedkomen van den autoweg tusschen Lho Seumawe en Boeloch Blang Ara in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden is het mogelijk het vervoer tusschen deze plaatsen per vrachtauto te doen plaats vinden, hetgeen voordeliger is dan het huidige vervoer met treinpaarden en grobaks.

Hierdoor kan § 30 (transportdienst in Atjeh en Onderhoorigheden) van de legersamenstelling verminderd worden met 4 inheemsche paarden.

Deze inkrimping op zichzelf brengt een vermindering van uitgaven van f 600, waartegenover een vermeerdering van uitgaven voor vervoer per vrachtauto komt te staan, welke nog niet met zekerheid is aan te geven, doch stellig beneden het bedrag van vorengenoemde vermindering zal blijven.

c. Voeding in de militaire hospitalen, waaronder van het personeel en aanschaffing van ijs.

De raming is gebaseerd op de werkelijke uitgaven over het jaar 1928, welke f 1 172 000 bedroegen.

d. Uitgaven voor verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit en gasoline onder druk, alsmede aanschaffing van kookgas voor de keukens en van stroom voor elektrische kooktoestellen in de hospitalen.

Doordat in verschillende garnizoenen een elektrische verlichting wordt aangebracht kon dit onderdeel worden verminderd, waarbij echter rekening moest worden gehouden met het meer benodigde bedrag voor uitbreiding van bestaande verlichtingen en het benodigde in enkele nieuwe garnizoenen.

De uitgaven over 1928 bedroegen f 343 000.

e. Uitgaven voor watervoorziening.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928, zijnde f 271 000 waarbij echter rekening is gehouden met een geringe verhooging voor enkele nieuwe garnizoenen.

f. Standplaatstoelagen en verdere kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, niet vallende onder andere posten dezer begrooting.

De uitgaven over 1928 bedroegen f 1 418 470, zoodat het noodig was de raming tot dit bedrag te verhoogen.

In deze raming is overigens begrepen het bedrag van f 9 000 aangegeven in noot (94) der toelichting van dit ontwerp.

Dit onderdeel moest verder tengevolge van de nieuwe maatregelen worden verhoogd met f 14 520 en wel:

1e. wegens uitbreiding van het aantal vaste betaalmesters bij de genie (post 910) met	f	2 440
2e. wegens uitbreiding van den technischen dienst bij de luchtvaartafdeeling (post 948) met		1 700
3e. wegens het doen vervallen van § 48 der legersamenstelling (post 916) met		8 100
4e. wegens het te niet doen van een gedeelte der tijdelijke inkrimpingen van het wapen der genie (post 933) met		2 280

g. Diverse uitgaven voor de verpleging niet vallende onder andere onderdeelen van dezen post en daarmede verband houdende.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten van het jaar 1928, welke f 606 900 bedroegen.

Post 954. Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende voor zoover deze niet vallen onder andere begrootingsposten.

a. Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor den militair geneeskundigen dienst met uitzondering van het algemeen magazijn van geneesmiddelen.

b. Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten van het algemeen magazijn van geneesmiddelen.

Ten einde een juist overzicht te krijgen van de materieele voorzieningen en de daarmee verband houdende kosten van

het algemeen magazijn van geneesmiddelen, mede in verband met het feit dat op Hoofdstuk I voor deze inrichting wel een afzonderlijke post is opgebracht (Post 910), is voor het jaar 1930 onderdeel *b* van dezen post van de begrooting voor het jaar 1929 gesplitst in twee onderdeelen als hierneven aangegeven.

De hoogere raming tot een bedrag van *f* 629 378 heeft twee oorzaken en wel:

1ste. dat het bedrag moest worden verhoogd voor meerdere aanschaffingen in Indië met een bedrag van	<i>f</i> 252 678
waartegenover staat een verminderde behoefte tot een bedrag van <i>f</i> 277 698 bij post 910 van Hoofdstuk I (Uitgaven in Nederland); en	
2e. dat de verstrekkingen aan andere departementen meer zullen bedragen	<i>f</i> 376 700
	<i>f</i> 629 378

Tegenover deze verhooging staat een vermeerderde ontvangst op post 915 van Hoofdstuk IV (Middelen in Indië) tot eenzelfde bedrag.

c. Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor de luchtvaartafdeeling.

Het voor het jaar 1929 benodigde bedrag van *f* 577 550 kan voor het jaar 1930 worden verminderd met een bedrag van *f* 11 000 omdat niet meer behoeft te worden gerekend op aanschaffing van een reserve-kraftbron voor het nieuwe radiostation te Andir, waarvoor in 1929 dit bedrag werd beschikbaar gesteld.

Voor den phototechnischen dienst zal in 1930 een bedrag van *f* 25 000 meer benodigd zijn en wel *f* 5 000 in verband met uitbreiding van de werkzaamheden voor kaarteringsdoeleinden in samenwerking met den Topografischen dienst en *f* 20 000 voor aanschaffing van nieuw materieel. Eenige van de in 1920 bestelde, thans verouderde houten camera's, welke bovendien als gevolg van het vele daarvan gemaakte gebruik en ook door klimatologische invloeden niet meer in alle opzichten bruikbaar zijn, moeten dringend door meer moderne metalen camera's worden vervangen.

De in 1928 ontvangen valschermen, waarvan de levensduur in het belang der veiligheid van den gebruiker op ongeveer 1½ jaar mag worden gesteld, moeten door nieuwe worden vervangen.

In totaal zullen in 1930 moeten worden aangeschaft 50 valschermen, waarvan de kosten op *f* 70 000 kunnen worden gesteld.

Voorts zal in 1930 nog *f* 45 000 meer noodig zijn dan in 1929 in verband met de noodzakelijkheid het vliegterrein te Andir geschikt te maken voor nachtvliegen.

Behalve het bij Hoofdstuk I voor dit doel aangevraagde krediet (aanschaffing van de groote landingslichten) zullen op Hoofdstuk II gelden dienen te worden uitgetrokken voor de aanschaffing van een herkenninglicht, obstakel- en grenslichten, voorts van een reserve kraftbron voor de verlichting, terwijl hieruit ook bestreden zullen moeten worden de kosten voor den eigenlijken aanleg (leidingen enz.).

Bij de raming van het bedrag van *f* 45 000 is er mede rekening gehouden dat de aanleg zooveel mogelijk zal geschieden door den technischen dienst van de Luchtvaartafdeeling.

Voor den postduivendienst werd de laatste zending duiven in begin 1928 ontvangen. Aangezien deze dieren in de tropen snel degenereeren wordt het dringend noodig geacht in 1930 versch bloed te brengen in de duivenfokkerij der Luchtvaartafdeeling.

Voor aankoop van nieuwe fokduiven in Europa wordt een bedrag van f 1 000 noodig geacht.

d. Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor de Intendance.

De verhooging van dit onderdeel is noodig omdat een ingesteld onderzoek heeft uitgewezen dat de uitgaven in het vorig begrotingsjaar meer hebben bedragen:

voor kleedinggeld	f	540 600
voor het reinigen en verstellen van hospitaal- kleeding enz.		9 000
en voor de tegemoetkoming in de kosten voor aanschaffing van meubelen enz.		53 000

totaal f 602 600

zoodat een verhooging tot dit bedrag noodzakelijk is om dit onderdeel van dezen post op het peil der werkelijke uitgaven te brengen.

Tegenover deze verhooging staan mindere behoeften tot aanvulling van den voorraad in de magazijnen.

Voor wat deze mindere behoeften betreft wordt verder verwezen naar post 968 van dit hoofdstuk, waar blijkt dat de overname van het departement van Justitie kon worden verminderd met f 603 380.

Post 956. Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee.

a. Vervoer in Nederlandsch-Indië in het algemeen, verblijfkosten, uitgaven voor voeding gedurende de reizen, kosten voor de aanschaffing en het onderhoud van vervoermiddelen (uitgezonderd automobielen) benevens uitgaven met de onderwerpelijke voorzieningen verband houdende.

De hoogere raming is noodig om dit onderdeel op het peil der werkelijke uitgaven betreffende voorgaande jaren te brengen.

De uitkomsten over het jaar 1928 bedroegen f 3 600 000.

In deze raming is begrepen het bedrag van f 6 500 voorkomende in noot (94) der toelichting op dit ontwerp.

Voor de verhooging met f 1 700 moge worden verwezen naar de toelichting bij post 948, wat betreft de uitbreiding van den technischen- en magazijnsdienst van de Luchtvaartafdeeling.

b. Voeding en overtochtskosten van aanvullingstroepen en geleiders met hunne gezinnen, voeding en overtochtskosten van naar Nederland vertrekkende officieren en tot het Departement van Oorlog behorende burgerlijke landsdienaren met hun gezinnen, van jongelieden die tot een inrichting van militair onderwijs zijn toegelaten en van mindere militairen, scheerloon aan boord, alsmede vergoedingen wegens verplicht verblijf in een noodhaven en in quarantaine.

Aangezien de uitkomsten over het jaar 1928 f 1 150 000 bedroegen is de hoogere raming tot dit bedrag noodig om

dit onderdeel op het peil der werkelijke uitgaven te brengen.

c. Exploitatie en aanschaffing van dienstautomobielen.

Door bezuiniging op de exploitatie van het automaterieel kon dit onderdeel met dit bedrag worden verlaagd.

Post 958. Verlofsbezoldigingen en scheepssoldij voor de reis van en naar Nederland, zoomede toelagen voor het geleiden van militaire veroordeelden en verlofsbezoldigingen bij verloven in Indië, tredende in de plaats van een buitenlandsch verlof.

Deze verhooging is noodig om dezen post op het peil der werkelijke uitgaven te brengen.

De uitgaven over het jaar 1928 bedroegen f 70.000.

Post 961. Kosten van het toelatingsonderzoek voor de Koninklijke Militaire Academie, belooningen aan leeraren van het middelbaar onderwijs voor het beoordeelen van het door de kandidaten voor de Hoogere Krijgsschool geleverd schriftelijk werk in de Fransche, Duitsche, Engelsche en Maleische talen, alsmede vacatieloonen aan militaire leden benoemd in commissiën voor het afnemen van door of namens het Gouvernement ingestelde examens bij of ten behoeve van het leger.

Bij het Gouvernements-Besluit van 19 Maart 1921 No. 69 (Bijblad No. 9787), zooals dit besluit sedert herhaaldelijk is gewijzigd, laatstelijk bij het besluit van 19 October 1928 No. 49 (Bijblad No. 10672), is eene regeling getroffen betreffende de toekenning van vacatieloonen aan voorzitters en leden van door of namens het Gouvernement ingestelde examencommissiën, m.d.v. dat daaronder niet zijn begrepen de commissiën voor het afnemen van examens bij of ten behoeve van het leger.

Op grond van deze exceptie vallen dus de z.g. militaire examens niet onder evenbedoelde „Regeling” en kunnen derhalve noch de burgerlijke, noch de militaire leden van de commissiën, benoemd tot het afnemen van laatstbedoelde examens, vacatieloonen ontvangen op grond van meerbedoelde „Regeling”.

De burgerleden van de laatstbedoelde militaire examencommissiën ontvangen evenwel op grond van afzonderlijke regelingen dezelfde vacatieloonen als bedoeld in het Bijblad No. 9787.

Eene afzonderlijke regeling omtrent het toekennen van vacatieloonen aan militairen voor het afnemen van militaire examens bestaat echter niet, zoodat aan hen in geen enkel geval vacatieloonen kunnen worden toegekend.

Het wordt daarom gewenscht geacht, om voor het afnemen van examens bij en ten behoeve van het leger een regeling tot het toekennen van vacatieloonen te treffen, welke van toepassing zal zijn zoowel voor de militaire als voor de burgerlijke leden van de voor die examens te benoemen commissiën.

Deze te treffen regeling, welke zal worden vastgesteld overeenkomstig de bestaande regeling in het Bijblad No. 9787, zal een extra uitgave van ten hoogste f 3 000 per jaar met zich mede brengen.

Post 963. Voor boven de formatie van de vastgestelde legersterkte gevoerde militairen en tijdelijke uitbreidingen van de legersamenstelling.

- De lagere raming is een gevolg van de omstandigheid:
- 1e. dat het bedrag van *f* 32 400 hetwelk in 1929 noodig was om de bevordering tot sergeant-majoor en adjudant-onderofficier na 15 en 21 jaar mogelijk te maken kon worden verlaagd tot *f* 21 000;
 - 2e. dat naar schatting een kleiner aantal personen boven de formatie zal worden gevoerd.

Post 964. Verrekening van door de landsdrukkerij geleverde gedrukten en boekwerken, overdrukken, enz. of voor bewezen diensten.

Daar het Reproductiebedrijf van den Topografischen dienst zonder overwerk te verrichten in een groot deel der behoefte van dit departement kan voorzien is een verlaging van dezen post mogelijk.

Post 965. Uitgaven van het bedrijf der graslanden in eigen beheer.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven.

Raming der baten en lasten van het bedrijf.

Lasten.		Baten.	
1. Algemeene kosten:			
A. Bezoldigingen	<i>f</i> 8 348	Aan verrichte diensten en leverantiën	<i>f</i> 70 750
B. Verdere kosten	3 846		
2. Arbeidsloonen	11 752		
3. Onderhoud en vervoer	25 804		
4. Rente	14 000		
5. Afschrijving	7 000		
	<hr/>		<hr/>
Totaal	<i>f</i> 70 750	<i>f</i>	70 750

Van de bovenstaande cijfers volge thans een gedetailleerd overzicht.

1. Algemeene kosten.			
A. Aanvangsbezoldiging van: den administrateur	<i>f</i> 5 250		
den opziener	2 700		
Standplaatstoelagen	398		
	<hr/>	<i>f</i>	8 348
B. Verdere kosten:			
Personeel voor magazijns- en andere werkzaamheden	<i>f</i> 1 980		
Administratief hulppersoneel	780		
Kantoorbehoefte	250		
Verschillende algemeene kosten als telefoon, onderhoud der gebouwen, enz.	836		
	<hr/>	<i>f</i>	3 846
		Totaal algemeene kosten	<i>f</i> 12 194
2. Arbeidsloonen.			
Loonen van het bij het bedrijf tewerkgestelde personeel			11 752
3. Onderhoud en vervoer.			
Onderhoud der graslanden	<i>f</i> 13 599		
Bemesting der graslanden	1 730		
Hooibereiding	6 835		
Vervoer van gras naar de kampementen	3 640		
	<hr/>	<i>f</i>	25 804

4 en 5. Afschrijving en rente.

De uitgetrokken bedragen berusten op:

- a. voor afschrijving op de bewerkstelligde afschrijvingen over het jaar 1928.
- b. de rente op 6% van de boekwaarde op 31 December 1927 f 21 000.

Onderdeel a en b. Bedrijfsuitgaven.

De hogere raming van f 2 250 is een gevolg van de verhooging van de arbeidsloonen.

In verband met de te verwachten hooge productie moet het aantal maaiers van 20 tot 22 man worden uitgebreid, evenzoo het aantal menschen, dat het gras naar de loods vervoert van 25 tot 29 man.

Onderdeel c. Kapitaalsuitgaven.

f 4 000 is benoodigd ten einde de in het jaar 1926 aangevangen aanleg van steenen goten te kunnen voortzetten, waardoor een betere bevoeiing van het complex gronden zal worden verkregen, hetgeen een grootere productie van gras ten gevolge zal hebben.

f 1 400 is noodig voor aanschaffing van 10 trekossen met de noodige tuigen en ploegen.

f 1 100 zal vermoedelijk noodig zijn voor verwisseling van lorries, welke thans reeds teekenen van niet meer te herstellen slijtage vertoonen.

Alhoewel tegenover een verhooging der bedrijfsuitgaven van f 2 250 slechts een vermeerdering der baten staat van f 350, zal het werkelijke voordeel in het jaar 1930 veel grooter zijn.

Dat voordeel weerspiegelt zich echter niet in de geringe verhooging der baten, doch in de daling van den gras- en hooiprijs van het jaar 1930 in vergelijking met dien van 1929.

Post 968. Verrekening met het Departement van Justitie van de kosten van overgenomen goederen en aan herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het Departement van Oorlog tewerkgestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën enz.

Aangezien er op gerekend is om grijsgroen katoen, spreien en badhanddoeken al dadelijk uit Nederland te betrekken (post 909 onderdeel g van Hoofdstuk I) kon deze post met het daarvoor benoodigde bedrag worden verlaagd.

Overigens wordt voor wat betreft de mindere behoeften tot aanvulling van den voorraad verwezen naar de toelichting bij onderdeel d van post 954 van dit hoofdstuk.

Post 974. Aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de school voor kinderen van militairen van inheemschen landaard te Malang.

De verhooging houdt verband met de uitbreiding van deze school met een 5e klasse.

Post 976. Overgangsbezoldigingen en overgangstoe-lagen in verband met den overgang naar de nieuwe salarisregelingen.

De uitkomsten over het jaar 1928 hebben uitgewezen, dat deze verlaging mogelijk is.

Post 978A. Uitgaven verband houdende met het verzamelen van gegevens omtrent deelgenooten in het op te richten Weduwen- en Weezenfonds voor niet-Europeesche militairen.

Het voorgestelde bedrag van f 5 500 moet dienen voor het bestrijden van de uitgaven verbonden aan het verzamelen van gegevens omtrent de gezinnen van de deelgenooten van het in te stellen weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen.

De in de jaren 1928 en 1929 voor dit doel uitgegeven bedragen werden ten laste van den post „Andere onvoorziene uitgaven” van deze begrootingsafdeeling gebracht.

Post 978B. Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van twee adspirant-officieren, die de Koning Willem III School te Weltevreden volgen.

Aangezien in 1930 hoogstens 2 adspirant-officieren de Koning Willem III school te Weltevreden zullen volgen, wordt het wenschelijk geacht om niet meer te rekenen op huisvesting en verpleging in de Militaire School te Meester-Cornelis, doch hen te doen opnemen bij een officiers- of leeraarsfamilie te Weltevreden of Meester-Cornelis.

Dit voorstel zal een jaarlijksche uitgave van ten hoogste f 4 800 meebrengen, waartegenover de jaarlijksche uitgave voor het instandhouden van het Internaat aan de Militaire School, welke voor het jaar 1929 is geraamd op f 13 237, niet meer noodig zal zijn.

HOOFDSTUK III.

(MIDDELEN IN NEDERLAND).

901. Ontvangsten met betrekking tot het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië.

De hogere raming is gebaseerd op de uitkomsten der laatste jaren.

HOOFDSTUK IV.

(MIDDELEN IN INDIË).

Post 901. Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging en andere inkomsten.

Tegenover deze ontvangsten staan uitgaven tot hetzelfde bedrag bij post 983 van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

Post 902. Kortingen ten behoeve van de militaire pensioenen.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

Post 904. Bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van medicijnen.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

Post 905. Terugbetaling van verplegings- en begrafenis-kosten in de hospitalen.

De raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

Post 906. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de artillerie-magazijnen.

Deze post kon verhoogd worden met f 165 000 omdat in 1930 meer wapening aan het Departement van Binnenlandsch Bestuur zal moeten worden verstrekt door uitbreiding van de veld- en algemeene politie, waarvoor de benodigde wapening in de jaren 1928 en 1929 uit Nederland werd aangevraagd.

Post 907. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de pyrotechnische werkplaats.

De verhooging is gebaseerd op de voorloopige uitkomsten van het jaar 1928.

Post 908. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de werkplaats voor draagbare wapenen.

De vermindering is gebaseerd op de voorloopige uitkomsten van het jaar 1928.

Post 909. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de projectiefabriek.

De raming is verhoogd met f 15 740, omdat aan het Departement van Marine meer projectielen zullen moeten worden geleverd.

Post 910. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van den artillerie-constructiewinkel.

Uitgevoerde werken, verrichte diensten en leverantiën ten behoeve van andere departementen en particulieren	f	39 083
Alsvoren ten behoeve van het leger tegen verrekening ten laste van andere begrotingsposten		815 212
Alsvoren ten behoeve van het leger, waarvan geen verrekening plaats vindt (post 928, Ite Hoofdstuk, Uitgaven in Indië)		414 980
Tezamen	f	1 269 275

De lagere raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

Post 911. Baten van den topografischen dienst.

Opbrengst arbeid instrumentmakers en kartografische afdeling	f	3 000
Opbrengst kaartenverkoop		40 000
Opbrengst teekenbehoefden		2 000
Betalingen door Zelfbesturende landschapen		16 000
Te verrekenen met de begrotingsafdeling:		
I. Regeering en Hooge Colleges (Welvaartcommissie)		11 200

II.	Departement van Justitie	f	2 500
III.	„ „ Financiën		715 300
IV.	„ „ Binnenlandsch Bestuur		524 000
V.	„ „ Onderwijs en Eeredienst		5 00
VI.	„ „ Landbouw, Nijverheid en Handel ...		2 000
VII.	„ der Burgerlijke Openbare Werken		16 000
VIII.	„ van Gouvernementsbedrijven		104 000
Tezamen			f 1 436 500

Onder de met de verschillende departementen te verrekenen bedragen zijn begrepen *f* 31 500 voor opbrengst arbeid instrumentmakerswinkel, *f* 3 400 voor opbrengst kaartenverkoop en *f* 8 000 voor verstrekking van teekbehoefden.

De lagere raming tot een bedrag ad *f* 13 000 is o.a. een gevolg van de mindere betalingen van de zelfbesturende landschappen, waartegenover o.a. staat een hogere opbrengst van het kaartenmagazijn en een met de Ie begrotingsafdeeling te verrekenen bedrag.

Post 912. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst.

Uitgevoerde werken, verrichte diensten en leverantiën voor andere departementen	f	85 600
Als voren voor gemeente-instellingen, particuliere bedrijven enz.		20 000
Als voren voor diensten van het leger tegen verrekening		24 400
Als voren voor het leger (zie post 906 IIe Hoofdstuk, Uitgaven in Indië)		339 780
Tezamen		f 469 780

Post 913. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het bedrijf der graslanden in eigen beheer.

Afgeleverd gras en hooi aan den troep (post 953b IIe Hoofdstuk, noot (71)	f	66 550
opbrengst van den verkoop van gras aan officieren		2 900
diverse ontvangsten		1 300
Tezamen		f 70 750

De hogere raming is een gevolg van de te verwachten verhoogde afzet.

Post 914. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de stoomwasscherij te Tjimahi.

De verhoogde raming is een gevolg van de te verwachten meerdere werkzaamheden. Tegenover deze verhooging van ontvangsten staat een gelijke vermeerdering van uitgaven op post 909 van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

Post 915. Ontvangsten en verrekeningen uit verstrekking van geneeskundige behoeften aan andere departementen en niet tot het leger behorende instellingen en aan bijzondere personen.

Departement van Onderwijs en Eeredienst ...	f 1 067 760
Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel	11 670
Departement van Gouvernements Bedrijven ...	122 360
Departement van Financiën	950
Departement der Marine	50 630
Departement van Justitie	24 260
Departement van Binnenlandsch Bestuur	18 520
Departement der Burgerlijke Openbare Werken	1 160
Landschapskassen	114 180
Legioen Mangkoe Negoro	2 710
Provinciale en gemeentelijke ziekeninrichtingen	16 250
Particuliere praktijk van officieren van gezondheid en militaire apothekers	15 500
Tezamen	f 1 445 950

Post 916. Baten van het hooibedrijf van het remonte-depôt te Padalarang.

De hoogere ontvangsten op dezen post zijn een gevolg van de grootere productie van hooi.

Tegenover deze hoogere ontvangsten staan hoogere uitgaven op post 932 van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

Post 918. Baten van de luchtvaartafdeeling.

Voor de hoogere raming moge worden verwezen naar de toelichting bij post 948 van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië), welke post o.m. werd verhoogd met f 20 200 voor loonen aan ingehuurd personeel, omdat meerdere werkzaamheden worden verwacht ten behoeve van de burgerlijke luchtvaart, en welke meerdere uitgaven middels verrekening ten bate van dezen post komen.

Post 920. Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande, alsmede terugbetaling van de kosten voor water door de zorg van het departement van Oorlog tegen betaling verstrekt.

De hoogere raming is gebaseerd op de uitkomsten over het jaar 1928.

Post 922. Baten uit de gouvernementswoningen.

De lagere raming is gebaseerd op de uitkomsten van het jaar 1928.

Post 926. Verkoop van bruikbare goederen.

De lagere raming is gebaseerd op de uitkomsten van het jaar 1928.

Post 928. Andere ontvangsten.

De hoogere raming is gebaseerd op de uitkomsten van het jaar 1928.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 6.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ONTWERP VAN BESLUIT.

Gelet op artikel 103 der Indische Staatsregeling;
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan;
In overeenstemming met den Volksraad te bepalen:

Eenig artikel.

Afdeeling IX (Departement van Oorlog) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 wordt vastgesteld als volgt:

AFDEELING IX.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

HOOFDSTUK I (Uitgaven in Nederland).

901.	Militairen in buitengewonen dienst	f 431 600
902.	Bezoldigingen en verdere uitgaven voor militairen met verlof of op non-activiteit	2 000 000
903.	Opleiding tot officier	651 000
904.	Uit- en terugzending van militairen, de kosten van werving en van verblijf in Nederland daaronder begrepen, mitsgaders betalingen te hunnen behoeve na terugkeer in Nederland ...	1 260 000
905.	Verrekening met het Departement van Oorlog in Nederland van de uitgaven voortvloeiende uit het aangaan van eene vrijwillige verbintenis op korten termijn bij het leger in Nederland door jongelieden, die voornemens zijn zich in Nederlandsch-Indië te vestigen	90 000
906.	Subsidies ten behoeve van oud-Indische militairen	83 000
907.	Uitkeering aan weduwen- en weezenfondsen.	1 762 000
908.	Militaire veroordeelden	2 000
909.	Materieel, voorzover niet elders uitgetrokken	4 305 500
910.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen	279 400
911.	Uitgaven ten behoeve van den artillerie-constructiewinkel	65 000
912.	Uitgaven ten behoeve van de stoomwasscherij te Tjimahi	3 200
913.	Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst	45 000
914.	Voorzieningen ten behoeve van personeel, dat ten gevolge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en voor de nagelaten betrekkingen van dit personeel, indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen	Memorie.
915.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	1 000
916.	Andere onvoorziene uitgaven	50 000

f 11 028 700

Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor „Andere onvoorziene uitgaven” overschrijving plaats hebben op de posten 901 tot en met 905, 908 tot en met 914.

De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, welke niet in de begrooting zijn omschreven, worden, met inachtneming van artikel 5 der Indische Comptabiliteitswet, op den post voor „Andere onvoorziene uitgaven” aangewezen.

HOOFDSTUK II (Uitgaven in Indië).

901.	Bezoldigingen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het Departement van Oorlog	f	1 030 500
902.	Verdere uitgaven van het Departement van Oorlog		29 400
903.	Bezoldigingen, toelagen, terreingelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst		1 329 000
904.	Verdere uitgaven voor den topografischen dienst		440 580
905.	Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst		319 780
906.	Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door het reproductiebedrijf van den topografischen dienst ten behoeve van het leger, niet vallende onder andere begrotingsposten		339 780
907.	Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de intendance		540 200
908.	Uitgaven ten behoeve van de stoomwasscherij te Tjimahi		185 345
909.	Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door de stoomwasscherij te Tjimahi ten behoeve van het leger		226 100
910.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de militaire administratie ...		849 600
911.	Bezoldigingen van de commiezen en de klerken op de kantoren van het leger, zoomede bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het militair schrijverspersoneel en de stafschrijvers, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden		1 546 500
912.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven van het instituut der legerpredikanten en aalmoezeniers		50 800
913.	Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven ten behoeve van den gewestelijken dienst van den generalen staf		51 300
914.	Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de gewestelijke staven		157 600
915.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de plaatselijke staven		116 000
916.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der infanterie		18 055 800
917.	Verdere uitgaven voor het wapen der infanterie		106 000

918.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der cavalerie	f 755 500
919.	Verdere uitgaven voor het wapen der cavalerie	21 300
920.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen	2 050 500
921.	Verdere uitgaven voor den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen	35 200
922.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van het bestuur van het materieel en den magazijnsdienst van het wapen der artillerie	1 002 600
923.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de pyrotechnische werkplaats	477 000
924.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de werkplaats voor draagbare wapenen	567 200
925.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materiele uitgaven van de projectieffabriek	266 500
926.	Verrekeningen met andere departementen van de kosten van ingeleverde goederen in de artillerie-magazijnen	15 000
927.	Uitgaven ten behoeve van den artillerie-constructiewinkel	992 275
928.	Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door den artillerie-constructiewinkel ten behoeve van het leger, niet vallende onder andere begrootingsposten, en loonen van opgeleide artillerie-werklieden	414 980
929.	Personeelsuitgaven voor de afzonderlijke Inlandsche korpsen	754 700
930.	Verdere uitgaven voor de Inlandsche korpsen.	198 600
931.	Bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het remonte-depôt	65 600
932.	Verdere uitgaven voor de remonte	230 100
933.	Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der genie	1 784 600
934.	Verdere uitgaven voor het wapen der genie.	1 800
935.	Geniewerken	5 452 000
936.	Uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen	461 700
937.	Huis-, kantoor- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen	160 000
938.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, dag-gelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst	4 043 000
939.	Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst	61 650

940.	Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den militairen dier-geneeskundigen dienst	f	88 900
941.	Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeelsuitgaven voor de militaire gevangenis en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting		86 600
942.	Verdere uitgaven voor de militaire gevangenis en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting		9 200
943.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven voor bijzondere inrichtingen		107 000
944.	Verdere uitgaven voor bijzondere inrichtingen		2 060
945.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den gewestelijken dienst van het dienstplicht- en reservepersoneel		56 900
946.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het personeel der sporteursussen		28 500
947.	Verdere uitgaven voor de sporteursussen en voor de beoefening van de sport		30 000
948.	Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor de luchtvaartafdeeling		1 224 600
949.	Verdere uitgaven voor de luchtvaartafdeeling		700
950.	Bijdragen aan vereenigingen, die zich ten doel stellen het zedelijk welzijn der militairen te bevorderen		50 000
951.	Aanbrengelden en handgelden bij dienstneming en dienstverlenging voor alle wapens en diensten van het leger		600 000
952.	Soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan het eereteken voor Moed en Trouw, alsmede belooningen bij de gouden, zilveren en bronzen medailles voor trouwen dienst		30 100
953.	Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van landwege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding, enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende		13 913 800
954.	Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende voor zoover deze niet vallen onder andere begrotingsposten		4 383 400
955.	Uitgaven voor de aanschaffing en uitzending door het Departement van Oorlog van goederen, drukwerken en dergelijke voor den algemeenen dienst, alsmede voor telegrammen langs internationale lijnen overgebracht en briefwisseling met het buitenland		10 000
956.	Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee		5 090 200

957.	Bezoldigingen van officieren op non-activiteit, non-activiteitsbezoldigingen en wachtgeld van tot het Departement van Oorlog behoorende burgerlijke landsdienaren en onderstanden ... f	21 000
958.	Verlofsbezoldigingen en scheepssoldij voor de reis van en naar Nederland, zoomede toelagen voor het geleiden van militaire veroordeelden en verlofsbezoldigingen bij verloven in Indië, tredende in de plaats van een buitenlandsch verlof	70 000
959.	Belooningen bij het verlaten van den dienst aan gegageerde militairen beneden den rang van officier	10 000
960.	Voor het houden van troepenoefeningen en oefeningen met het geschut, zoomede praktische oefeningen bij het wapen der genie en bij de luchtvaartafdeeling	93 760
961.	Kosten van het toelatingsonderzoek voor de Koninklijke Militaire Academie, belooningen aan leeraren van het middelbaar onderwijs voor het beoordeelen van het door de candidaten voor de Hoogere Krijgsschool geleverd schriftelijk werk in de Fransche, Duitsche, Engelsche en Maleische talen, alsmede vacatieleonen aan militaire leden benoemd in commissiën voor het afnemen van door of namens het Gouvernement ingestelde examens bij of ten behoeve van het leger	4 000
962.	Uitgaven voor expeditiën, troepen te velde, excursiën, patrouilles, machtsvertoon en tijdelijke garnizoenen, die hare omschrijving niet vinden in andere posten der begrooting	850 000
963.	Voor boven de formatie van de vastgestelde legersterkte gevoerde militairen en tijdelijke uitbreidingen van de legersamenstelling	288 800
964.	Verrekening van door de Landsdrukkerij geleverde gedrukten en boekwerken, overdrukken, enz. of voor bewezen diensten	5 000
965.	Uitgaven van het bedrijf der graslanden in eigen beheer	56 250
966.	Kosten verbonden aan den dienstplicht voor de Europeesche onderdanen	208 450
967.	Verrekening van diensttelegrammen en uitgaven voor interlocale telefoongesprekken en voor telefoonaansluitingen	170 000
968.	Verrekening met het Departement van Justitie van de kosten van overgenomen goederen en aan herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het Departement van Oorlog tewerkgestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën, enz.	731 000
969.	Voorzieningen ten behoeve van het personeel, dat tengevolge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en van de nagelaten betrekkingen van dit personeel, indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen	Memorie.
970.	Uitkeering aan weduwen- en weezenfondsen ...	895 000
971.	Toelagen aan officieren, die de studie voor tolk in de Japansche taal hebben volbracht ...	1 200
972.	Uitgaven voor de te houden zware vaardigheidsproef	7 500
973.	Steun aan gegageerde en gepensioneerde militairen beneden den officiersrang, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden	85 800

974.	Aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de school voor kinderen van militairen van inheemschen landaard te Malang	f 200
975.	Tegemoetkoming aan de vereeniging „Het Generaal van Heutszfonds”	2 000
976.	Overgangsbezoldigingen en overgangstoelagen in verband met den overgang naar de nieuwe salarisregelingen	75 000
977.	Gratificatiën aan officieren voor bedrevenheid in het spreken van de Atjehsche taal	2 000
978A.	Uitgaven verband houdende met het verzamelen van gegevens omtrent deelgenooten in het op te richten weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen	5 500
978B.	Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van twee adspirant-officieren, die de Koning Willem III School te Weltevreden volgen	4 800
979.	Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen	Memorie.
980.	Dienstbelangtoelagen aan militaire en tot het Departement van Oorlog behorende burgerlijke landsdienaren op zeer afgelegen vestigingen	90 000
981.	Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling	1 000
982.	Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. en van artikel 3 van Hoofdstuk X sub B der M. B. R.	15 000
983.	Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	2 225 000
984.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	60 000
985.	Andere onvoorziene uitgaven	50 000
	Totaal der IXe Afdeeling	f 76 926 310

Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor „Andere onvoorziene uitgaven” overschrijving plaats hebben op de posten 901 tot en met 962, 964, 965, 967 tot en met 969, 971 tot en met 974, 976 tot en met 981 en 983.

Uit de posten 963 en 966, kan zoo noodig overschrijving plaats hebben op andere posten, waarvan het bedrag onvoldoende blijkt tot uitvoering van de in de genoemde posten bedoelde maatregelen.

De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, welke niet in de begroting zijn omschreven, worden met inachtneming van artikel 5 der Indische Comptabiliteitswet, op den post voor „Andere onvoorziene uitgaven” aangewezen.

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

901. Ontvangsten met betrekking tot het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië.

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

901. Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten.
902. Kortingen ten behoeve van de militaire pensioenen.
903. Boeten en andere ontvangsten, voortspruitende uit de overeenkomsten van aanneming en uitleveringen.
904. Bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van medicijnen.

905. Terugbetaling van verplegings- en begrafenis-kosten in de hospitalen.
906. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de artillerie-magazijnen.
907. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de pyrotechnische werkplaats.
908. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de werkplaats voor draagbare wapenen.
909. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de projectiel-fabriek.
910. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van den artillerie-constructiewinkel.
911. Baten van den topografischen dienst.
912. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst.
913. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het bedrijf der graslanden in eigen beheer.
914. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de stoomwascherij te Tjimahi.
915. Ontvangsten en verrekeningen uit verstrekking van geneeskundige behoeften aan andere departementen en niet tot het leger behorende instellingen en aan bijzondere personen.
916. Baten van het hooibedrijf van het remontedepôt te Padalarang.
917. Bijdragen van andere departementen in de beheerskosten van de door het Departement van Oorlog beheerde algemeene pakhuizen.
918. Baten van de luchtvaartafdeeling.
919. Verkoop van bier aan de militaire societeiten.
920. Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande, alsmede terugbetaling van de kosten voor water door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt.
921. Terugbetaling van de kosten der verlichting door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt.
922. Baten uit de gouvernementswoningen.
923. Bijdrage van het departement der Marine in de onderhoudskosten van het laboratorium voor geneeskundig onderzoek van vliegeniers.
924. Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire societeit voor onderofficieren en minderen te Tjilatjap verleend renteloos voorschot.
925. Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire societeit voor onderofficieren en minderen te Bandoeng verleend renteloos voorschot.
926. Verkoop van bruikbare goederen.
927. Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen.
928. Andere ontvangsten.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië:

De Algemeene Secretaris,

RAMING DER MIDDELEN VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

AFDEELING IX.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

901	Ontvangsten met betrekking tot het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië:		
	<i>a</i> terugbetaling van reis- en kostgelden.	Memorie	
	<i>b</i> terugbetaling van studiekosten	f 15 000	
	<i>c</i> bijdragen van Suriname en Curaçao in de kosten der Koloniale Reserve ...	1 600	
	<i>d</i> andere ontvangsten	80 000	
			f 96 600

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

901	Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten ...		f 2 225 000
902	Kortingen ten behoeve van de militaire pensioenen		50 000
903	Boeten en andere ontvangsten voortspuitende uit de overeenkomsten van aanneming en uitleveringen ...		5 000
904	Bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van medicijnen.		75 000
905	Terugbetaling van verplegings- en begrafenis-kosten in de hospitalen		900 000
906	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de artillerie-magazijnen ...		465 000
907	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de pyrotechnische werkplaats		4 500
908	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de werkplaats voor draagbare wapenen		400
909	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de projectiefabriek		118 300
910	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van den artillerieconstructiewinkel		1 269 275
911	Baten van den topografischen dienst.		1 486 500
912	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst		469 780
913	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het bedrijf der graslanden in eigen beheer		70 750
914	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de stoomwasscherij te Tjlmahi		226 100
915	Ontvangsten en verrekeningen uit verstrekking van geneeskundige behoeften aan andere departementen en niet tot het leger behorende instellingen en aan bijzondere personen		1 445 950
916	Baten van het hooibedrijf van het remonte-depôt te Padalarang		18 500
917	Bijdragen van andere departementen in de beheerskosten van de door het Departement van Oorlog beheerde algemeene pakhuizen		848 200
918	Baten van de luchtvaartafdeeling		52 200
919	Verkoop van bier aan de militaire societelten		305 000

920	Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande, alsmede terugbetaling van de kosten voor water door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	/ 95 000
921	Terugbetaling van de kosten der verlichting door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	65 000
922	Baten uit de gouvernementswoningen.	1 900 000
923	Bijdrage van het Departement der Marine in de onderhoudskosten van het laboratorium voor geneeskundig onderzoek van vliegeniers	2 500
924	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire societeit voor onderofficieren en minderen te Tjilatjap verleend renteloos voorschot ...	300
925	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire societeit voor onderofficieren en minderen te Bandoeng verleend renteloos voorschot.	1 200
926	Verkoop van bruikbare goederen	630 000
927	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen	100 000
928	Andere ontvangsten	325 000
		/ 12 552 455

Behoort bij het Gouvernementsbesluit van No.

Mij bekend:

De Algemeene Secretaris,

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 7.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ZEVENJARIGE VERGELIJKINGEN.

VERGELIJKING VAN ELKEN POST VAN DE BEGROOTING VOOR 1930 MET DE OVEREENKOMSTIGE POSTEN VAN DE BEGROOTINGEN DER 6 VOORGAANDE JAREN.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming)
		AFDEELING IX.							
		Departement van Oorlog.							
		HOOFDSTUK I — UITGAVEN IN NEDERLAND.							
901		Militairen in buitengewonen dienst.							
	a.	Belooningen, bezoldigingen, dag-gelden, toelagen, reis, verblijfen andere kosten van militaire landsdienaren of gewezen militaire landsdienaren tijdelijk in Nederland tewerk gesteld, of, tijdens hun verlof in Europa, belast met opdrachten, waarvan de kosten niet op een van de andere begrootingsposten kunnen worden aangewezen	150 244	94 426	76 256	65 713	68 700	87 000	87 00
	b.	Uitgaven voor de vorming van officieren in algemeen krijgskundige richting en voor den intendance-dienst	308 317	285 899	280 556	271 988	256 000	296 000	296 00
	c.	Uitgaven voor de hoogere technische vorming van officieren ...		91 607	85 681	79 450	58 200	51 000	51 00
	d.	Uitgaven wegens aanwending van de rij- en hoefsmidschool te Amersfoort ten dienste van het leger in Nederlandsch-Indië ..				28 487	52 000	27 600	27 60
902		Bezoldigingen en verdere uitgaven voor militairen met verlof of op non-activiteit.							
	a.	Bezoldigingen voor militairen met verlof of op non-activiteit	1 088 457	1 290 937	1 278 254	1 254 103	1 750 900	1 550 000	1 550 00
	b.	Verdere uitgaven	500 100	508 400	677 399	553 900	659 200	450 000	450 00
903		Opleiding tot officier.							
	a.	Aandeel in de kosten der opleiding tot officier bij de militaire onderwijsinrichtingen in Nederland en andere daarmede in verband staande uitgaven	514 946	565 717	295 256	301 102	367 000	451 000	451 00
	b.	Opleiding tot genees- en artsennijmengkundigen	169 192	181 571	262 279	271 195	229 900	200 000	200 00

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1950. (raming).
	der begrooting voor 1950								
04		Uit- en terugzending van militairen, de kosten van werving en van verblijf in Nederland daaronder begrepen, mitsgaders betalingen te hunnen behoeve na terugkeer in Nederland.							
	a.	Kosten van de koloniale reserve te Nijmegen	405 426	376 773	380 827	342 309	351 700	270 000	270 000
	b.	Uit- en terugzending van militairen uitgezonderd de militairen met verlof of op non-activiteit en daarmee in verband staande uitgaven	1 148 310	963 974	1 044 932	1 402 881	1 472 100	990 000	990 000
05		Verrekening met het departement van Oorlog in Nederland van de uitgaven voortvloeiende uit het aangaan van eene vrijwillige verbintenis op korten termijn bij het leger in Nederland door jongelieden, die voornemens zijn zich in Nederlandsch-Indië te vestigen		39 416	77 515	97 824	60 000	90 000	90 000
06		Subsidies ten behoeve van Oud-Indische militairen.							
	a.	Bijdrage in de kosten van de te Nijmegen gevestigde „Arbeidsbeurs voor den oud-Indischen militair”	9 000	7 000	7 000	7 000	4 000	7 000	7 000
	b.	Bijdrage in de kosten van het te Nijmegen gevestigde verblijf voor den oud-Indischen militair	10 000	10 000	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
	c.	Tegemoetkoming aan het permanent comité ten dienste van den oud-Indischen militair	1 500	1 500	1 500	5 000	5 000	5 000	5 000
	d.	Tegemoetkoming aan de vereeniging „Het Generaal van Heutsz-fonds”	1 000	1 000	1 000	2 000	5 000	5 000	5 000
	e.	Steun aan gegageerde en gepensioneerde Indische militairen beneden den officiersrang, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden	96 662	57 654	64 998	67 994	79 400	65 000	65 000
07		Uitkeering aan Weduwen en Weezenfondsen.							
	a.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van Europeesche officieren van het leger in Nederlandsch-Indië	818 000	818 000	818 000	818 000	818 000	818 000	818 000
	b.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen	980 000	980 000	980 000	944 000	944 000	944 000	944 000
08		Militaire veroordeelden. Verpleging en vervoer in Nederland van militaire veroordeelden	775	610	652	206	600	2 000	2 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming)	1930. (raming)
der begrooting voor 1950									
909		Materieel, voor zoover niet elders uitgetrokken.							
	a.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor de artillerie-magazijnen		736 906	1 361 999	1 171 558	2 803 100	3 388 000	1 682 50
	b.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de pyrotechnische werkplaats							152 00
	c.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de werkplaats voor draagbare wapenen.							278 00
	d.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de projectie-fabriek							30 00
	e.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor het wapen der genie	4 817 096	130 575	163 078	155 105	192 900	170 400	74 50
	f.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor de luchtvaartafdeeling		576 615	320 257	567 589	276 500	832 800	693 00
	g.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor de intendance.		990 024	1 268 482	1 382 018	1 446 400	1 311 005	1 581 50
	h.	Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor den topografischen dienst		1 674	6 928	15 173	10 400	14 000	14 00
910		Aanschaffing en uitzending van magazijnsgoederen en andere benodigdheden voor het Algemeen magazijn van Geneesmiddelen		657 732	569 765	414 517	508 600	557 098	279 40
911		Uitgaven ten behoeve van den Artillerie-constru-tiewinkel.							
	a.	Bedrijfs-uitgaven		24 784	12 681	12 490	64 800	20 000	25 00
	b.	Kapitaals-uitgaven	45 996	12 846		27 288	54 200	18 000	40 00
912		Uitgaven ten behoeve van de stoomwasserij te Tjimahi.							
	a.	Bedrijfsuitgaven					3 600	3 000	2 70
	b.	Kapitaalsuitgaven	4 609	687	571	2 083	7 600	500	50
913		Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst.							
	a.	Bedrijfs-uitgaven		52 698	40 904	29 722	58 100	35 000	35 00
	b.	Kapitaals-uitgaven	47 958	4 584	24 893	12 476	600	10 000	10 00
914		Voorzieningen ten behoeve van personeel dat tengevolge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en voor de nagelaten betrekkingen van dit personeel, indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen		2 500				Memorie	Memorie
915		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)					400	1 000	1 00
916		Andere onvoorziene uitgaven	2 468	563	427	409		50 000	50 00
						2 815			

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		der begrooting voor 1930.							
HOOFDSTUK II — UITGAVEN IN INDIË.									
901		Bezoldigingen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het departement van Oorlog ...	1 170 098	1 526 224	1 215 985	1 167 618	1 154 762	1 038 054	1 030 500
902		Verdere uitgaven van het departement van Oorlog	21 194	17 622	24 399	25 989	28 800	29 400	29 400
905		Bezoldigingen, toelagen, terreingelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst	1 510 574	1 125 416	1 054 455	1 200 809	1 178 472	1 263 060	1 529 000
904		Verdere uitgaven voor den topografischen dienst	156 251	404 316	589 594	550 901	443 580	440 580	440 580
905		Uitgaven ten behoeve van het reproductiebedrijf van den topografischen dienst	410 054						
		Bedrijfsuitgaven.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen		465 615	392 015	400 692	317 971	328 240	216 700
	b.	Verdere uitgaven							98 080
	c.	Kapitaalsuitgaven		5 939	2 071	781	1 581	5 000	5 000
906		Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door het reproductiebedrijf van den topografischen dienst ten behoeve van het leger, niet valende onder andere begrootingsposten		405 621	554 480	575 742	575 410	558 840	559 780
907		Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de intendance.	524 695	512 761	466 251	447 522	522 616	529 924	540 200
908		Uitgaven ten behoeve van de Stoomwasscherij te Tjimahi.							
		Bedrijfsuitgaven.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen				178 905	164 489	176 875	28 120
	b.	Verdere uitgaven					10 022	1 000	151 225
	c.	Kapitaalsuitgaven				11 156			6 000
909		Kosten van werkzaamheden, verrichte diensten en leverantiën door de Stoomwasscherij te Tjimahi ten behoeve van het leger.				259 024	280 432	220 569	226 100
910		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de militaire administratie	814 848	869 956	917 251	952 526	895 526	825 206	849 600

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
der begrooting voor 1930.									
911		Bezoldigingen van de kantoorhoofden, de hoofdcommiezen, de commiezen en de klerken op de kantoren van het leger, zoomede bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het militair schrijverspersoneel en de stafschrijvers, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden	1 135 223	1 378 584	1 452 906	1 468 069	1 484 777	1 476 845	1 546 500
912		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven van het instituut der legerpredikanten en aalmoezeniers				24 936	50 790	50 790	50 800
913		Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven ten behoeve van den gewestelijken dienst van den generalen staf	49 480	51 225	58 550	54 175	54 100	51 250	51 500
914		Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de gewestelijke staven	150 225	163 150	160 625	158 400	157 550	157 625	157 600
915		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de plaatselijke staven	95 350	104 015	115 120	105 495	108 850	115 975	116 000
916		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der infanterie	15 508 242	15 945 809	16 288 808	16 857 180	17 442 274	18 007 579	18 055 800
917		Verdere uitgaven voor het wapen der infanterie	72 749	70 786	69 947	82 174	82 650	78 500	106 000
918		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der cavalerie ..	698 450	695 578	737 550	765 958	742 590	754 360	755 500
919		Verdere uitgaven voor het wapen der cavalerie	17 294	17 640	27 409	20 684	20 550	21 555	21 500

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming)	1930. (raming)
	der begrooting voor 1930.								
920		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede benamingen voor buitengewone werkzaamheden van den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen						2 050 494	2 050 500
921		Verdere uitgaven voor den staf van het wapen der artillerie en van de artillerietroepen						54 650	55 200
922		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materieele uitgaven van het bestuur van het materieel en den magazijnsdienst van het wapen der artillerie							
	a.	Personeele uitgaven						562 525	569 200
	b.	Materieele uitgaven						705 375	655 400
923		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materieele uitgaven van de Pyrotechnische werkplaats.	5 505 242	5 703 978	4 595 748	5 915 595	5 745 976		
	a.	Personeele uitgaven						398 247	359 400
	b.	Materieele uitgaven						178 865	137 600
924		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materieele uitgaven van de werkplaats voor draagbare wapenen.							
	a.	Personeele uitgaven						494 651	494 600
	b.	Materieele uitgaven						70 555	72 600
925		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden en materieele uitgaven van de projectiefabriek							
	a.	Personeele uitgaven						137 251	158 500
	b.	Materieele uitgaven						156 450	128 000
926		Verrekeningen met andere departementen van de kosten van ingeleverde goederen in de artilleriemagazijnen						Memorie	15 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING	1924.	1925	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
	der begrooting voor 1930.								
927		Uitgaven ten behoeve van den artillerie-construc-tiewinkel.							
		Bedrijfsuitgaven.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen	780 363	699 499	902 085	1 009 116	989 889	997 275	296 475
	b.	Verdere uitgaven							655 800
	c.	Kapitaalsuitgaven	38 205	27 969	38 775	15 995	15 775	10 000	40 000
928		Kosten van werkzaamheden, ver-richte diensten en leverantiën door den artillerie-construc-tiewinkel ten behoeve van het leger niet vallende onder andere be-grootingsposten en loonen van opgeleide artilleriesoldaten...	886 175	1 043 871	796 606	547 262	340 000	509 050	414 980
929		Personeelsuitgaven voor de afzonderlijke Inland-sche korpsen.							
	a.	Bezoldigingen, toelagen en ande-re personeelsuitgaven van het Mangkoe Negorosche legioen te Soerakarta	196 381	199 184	248 961	254 617	287 990	287 629	287 200
	b.	Bezoldigingen, toelagen en andere personeelsuitgaven van de korpsen barisan op Madoera	452 512	411 862	469 820	482 412	467 058	465 351	465 400
	c.	Toelagen aan de gewezen officie-ren van het opgeheven Pakoe Alamsch legioen te Jogjakarta.	2 210	2 160	2 160	1 875	1 500	2 160	2 100
930		Verdere uitgaven voor de Inlandsche korpsen.							
	a.	Voor het Mangkoe Negorosche le-gioen te Soerakarta	100 501	128 558	104 665	109 228	99 640	77 040	85 700
	b.	Voor de korpsen barisan op Ma-doera	111 934	95 176	91 914	97 115	144 000	113 000	112 900
931		Bezoldigingen, soldijen en andere personeelsuitgaven van het re-montedepôt	42 255	58 751	56 760	60 242	65 655	65 576	65 600
932		Verdere uitgaven voor de remonte.	205 297	151 691	218 792	305 520	215 869	228 059	230 100
933		Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere perso-neelsuitgaven, alsmede beloo-ningen voor buitengewone werk-zzaamheden voor het wapen der genie	1 347 148	1 349 195	1 371 775	1 449 340	1 488 875	1 717 544	1 784 600
934		Verdere uitgaven voor het wapen der genie	1 001	1 389	1 205	2 285	1 621	1 791	1 800
935		Geniewerken.							
	a.	Onderhoud en herstelling der sterkten, en verlichting door gas of electriciteit en gasoline onder druk van militaire gebouwen en hetgeen daartoe behoort, bene-vens uitgaven wegens inhuur of inbezitneming van terreinen	1 662 994	1 588 218	1 748 715	2 320 352	1 704 200	1 869 000	1 953 300
	b.	Nieuwe werken, met uitzondering van woningbouw	1 217 141	515 399	294 574	1 207 865	1 074 000	2 075 400	1 959 550
	c.	Nieuwe werken, woningbouw		443 851	461 197	655 808	450 000	450 000	520 000
	d.	Onvoorzien werken ten behoeve van troepen te velde, op excursie of expeditie en in tijdelijke gar-nizoenen	227 810	421 842	519 655	272 111	320 000	375 000	375 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		der begrooting voor 1930.							
955	e.	Voorzieningen ten behoeve van de luchtvaartafdeeling						156 000	154 200
	f.	Materiële voorzieningen en daar- mede verband houdende kosten voor het wapen der genie	716 482	424 811	463 250	554 647	508 000	578 540	489 950
936		Uitgaven ten behoeve van de Algemeene pak- huizen.							
	a.	Bezoldigingen en andere perso- neelsuitgaven alsmede beloonin- gen voor buitengewone werk- zaamheden van het leidend, ad- ministratief en technisch perso- neel der Algemeene Pakhui- zen		170 758	160 959	179 275	200 448	182 925	188 500
	b.	Uitgaven voor inhuur en onder- houd van en voor herstellingen en vernieuwingen aan terreinen en gebouwen, alsmede uitgaven voor verlichting, watervoorzie- ning en andere uitgaven daar- mede verband houdend		98 515	99 214	87 421	89 055	90 715	84 100
	c.	Uitgaven ten behoeve van de in- klaring, den opslag en de ver- zending der goederen, alsmede het daarmede verband houdende plaatselijk vervoer		141 589	172 265	165 752	150 355	152 282	159 900
	d.	Bureaukosten en verdere uitgaven niet vallende onder een der an- dere onderdeelen van dezen post.		25 555	29 616	38 403	35 600	21 400	29 200
937		Huis-, kantoor- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen	565 549	168 186	144 888	166 000	160 000	150 000	160 000
938		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, dag- gelden en andere perso- neelsuitgaven, alsmede belooningen voor bui- tengewone werkzaamhe- den van den geneeskun- digen dienst en den hospi- taaldienst.							
	a.	Geneeskundige dienst	1 711 252	1 802 861	2 022 955	2 117 187	2 100 960	2 114 825	2 128 800
	b.	Hospitaaldienst	1 407 528	1 445 675	1 579 550	1 426 818	1 642 226	1 815 793	1 825 700
	c.	Algemeen magazijn van genees- middelen te Bandoeng			54 567	37 547	80 750	88 410	88 500
939		Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospi- taaldienst.							
	a.	Geneeskundige dienst	10 114	11 774	16 552	14 017	14 450	14 450	14 450
	b.	Hospitaaldienst	47 502	47 195	42 480	40 518	47 152	47 168	47 200
940		Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeelsuitgaven, als- mede belooningen voor buiten- gewone werkzaamheden van den militairen diergeneeskundigen dienst	82 552	88 661	98 046	87 812	88 782	88 902	88 900

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf)	1929. (raming).	1930. (raming).
		der begrooting voor 1930							
941		Bezoldigingen, soldijen, loonen en andere personeelsuitgaven voor de militaire gevangenis en krijgsraden zoodmede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.							
	a.	Militaire strafgevangenis tevens huis van arrest te Tjimahi	48 372	52 824	51 009	53 502	45 770	47 055	46 600
	b.	Krijgsraden en gevangenen in voorloopige opsluiting	22 952	20 103	20 716	21 892	31 962	40 071	40 000
942		Verdere uitgaven voor de militaire gevangenis en krijgsraden zoodmede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.							
	a.	Militaire strafgevangenis tevens huis van arrest te Tjimahi	2 758	2 504	1 522	2 786	3 366	3 913	3 900
	b.	Krijgsraden en gevangenen in voorloopige opsluiting	4 324	3 029	3 870	4 795	5 995	6 245	5 500
943		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven voor bijzondere inrichtingen.							
	a.	Stafmuziek	89 851	107 779	104 049	104 908	94 252	95 902	95 900
	b.	Toelagen aan jongelingen zoodmede van Europeesche als niet-Europeesche afkomst in werkplaatsen of inrichtingen van het leger in opleiding tot ambachts- of handwerkslieden	2 169	2 227	3 031	2 935	3 060	3 360	2 900
	c.	Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven voor de hoefsmidschool	4 348	6 924	8 168	6 764	8 040	8 165	8 200
944		Verdere uitgaven voor bijzondere inrichtingen.							
	a.	Stafmuziek	1 520	1 520	1 520	1 760	1 520	1 520	1 520
	b.	Hoefsmidschool	40	580	580	540	565	540	540
945		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den gewestelijken dienst van het dienstplicht- en reservepersoneel	58 539	74 075	75 235	69 588	69 900	68 850	56 900
946		Bezoldigingen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het personeel der sportcursussen	25 450	31 050	29 550	29 151	30 005	29 626	28 500
947		Verdere uitgaven voor de sportcursussen en voor de beoefening van de sport	27 584	26 927	23 109	22 704	30 000	30 000	30 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
948		Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor de luchtvaartafdeeling	754 520	785 114	875 960	969 529	1 016 624	1 150 461	1 224 600
949		Verdere uitgaven voor de luchtvaartafdeeling	119	117	158	144	658	658	700
950		Bijdragen aan vereenigingen die zich ten doel stellen het zedelijk welzijn der militairen te bevorderen	22 860	26 000	50 096	50 000	50 000	50 000	50 000
951		Aanbrenggelden en handgelden bij dienstneming en dienstverlening voor alle wapens en diensten van het leger	546 508	472 171	473 184	637 533	550 000	525 000	600 000
952		Soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan het Eereteeken voor moed en trouw, alsmede belooningen bij de gouden, zilveren en bronzen medailles voor trouwen dienst	21 161	26 758	59 790	53 912	20 700	27 610	30 100
953		Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van landswege ten laste van de oorlogsbegrooting in de voeding enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende.							
	a.	Voeding van de militairen (uitgezonderd den hospitaaldienst), de voeding van de gestraften in de militaire gevangenis, alsmede de verstrekkingen ten behoeve van de gezinnen der militairen en andere uitgaven daarmede verband houdend	7 677 236	7 751 945	8 359 348	8 808 799	9 200 220	8 926 146	9 205 800

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
955	b.	Voeding van paarden en andere dieren, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden, verpleging van zieke dieren en andere uitgaven daarmede verband houdend	793 440	822 860	845 014	809 232	910 840	912 900	908 000
	c.	Voeding in de militaire hospitalen waaronder van het personeel en aanschaffing van ijs	1 155 644	1 144 044	1 200 275	1 099 172	1 172 000	1 195 000	1 172 000
	d.	Uitgaven voor verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit en gasoline onder druk, alsmede aanschaffing van kookgas voor de keukens en van stroom voor elektrische kooktoestellen in de hospitalen	356 971	315 228	353 011	342 114	343 000	332 000	315 000
	e.	Uitgaven voor watervoorziening ...	202 624	203 186	272 457	282 970	271 000	275 000	275 000
	f.	Standplaatstoelagen en verdere kosten, voortvloeiende uit duurdere levenswijze, niet vallende onder andere posten dezer begrooting		1 050 634	1 303 942	1 448 993	1 418 470	1 347 400	1 433 000
	g.	Diverse uitgaven voor de verpleging niet vallende onder andere artikelen van dezen post en daarmede verband houdend ...	515 331	412 995	495 352	609 758	606 994	660 994	607 000
954		Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende voor zoover deze niet vallen onder andere begrootingsposten.							
	a.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor den militair geneeskundigen dienst, met uitzondering van het algemeen magazijn van geneesmiddelen	330 087	475 064	638 986	905 087	1 214 270	1 158 122	128 200
	b.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor het algemeen magazijn van geneesmiddelen							1 659 300
	c.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor de luchtvaartafdeeling	480 371	612 256	435 759	562 986	589 660	577 530	708 100
	d.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor de intendance	2 010 057	1 837 693	1 504 305	1 706 814	1 519 500	973 800	1 534 300
	e.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten voor den topografischen dienst.	27 358	3 874	54 123	56 556	9 000	9 000	9 000
	f.	Materieele voorzieningen en daarmede verband houdende kosten van verschillenden aard, niet vallende onder een der andere onderdeelen van dezen post ...	509 153	375 847	315 922	320 255	325 000	344 451	344 500
955		Uitgaven voor de aanschaffing en uitzending door het departement van Oorlog van goederen, drukwerken en dergelijke voor den algemeen dienst, alsmede voor telegrammen langs internationale lijnen overgebracht en briefwisseling met het buitenland ..	9 439	7 234	9 357	15 429	10 000	10 000	10 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
956		Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee.							
	a.	Vervoer in Nederlandsch-Indië in het algemeen, verblijfkosten, uitgaven voor voeding gedurende de reizen, kosten voor de aanschaffing en het onderhoud van vervoermiddelen (uitgezonderd automobielen), benevens uitgaven met de onderwerpelijke voorzieningen verband houdende	5 055 644	3 066 852	3 628 566	3 718 300	3 600 000	3 446 900	3 601 700
	b.	Voeding en overtochtscosten van aanvullingstroepen en geleiders met hunne gezinnen, voeding en overtochtscosten van naar Nederland vertrekkende officieren en tot het departement van Oorlog behorende burgerlijke landsdienaren met hunne gezinnen, van jongelieden, die tot eene inrichting van militair onderwijs zijn toegelaten en van mindere militairen, scheerloon aan boord, alsmede vergoedingen wegens verplicht verblijf in eene noodhaven en in quarantaine	850 219	1 005 652	924 047	1 077 115	1 550 000	1 000 000	1 150 000
	c.	Exploitatie en aanschaffing van dienstautomobielen	286 026	241 669	246 846	255 807	520 000	348 500	338 500
957		Bezoldigingen van officieren op nonactiviteit, non-activiteitsbezoldigingen en wachtgelden van tot het departement van Oorlog behorende burgerlijke landsdienaren en onderstandenen.							
	a.	Bezoldigingen van officieren op non-activiteit, non-activiteitsbezoldigingen en wachtgelden van tot het departement van Oorlog behorende burgerlijke landsdienaren en onderstandenen en bezoldigingen van wegens inkrimping der formatie boven de legersterkte gevoerde personen.	109 197	94 655	11 985	5 982	55 000	15 000	15 000
	b.	Onderstandenen voor ééns aan met lichaamsgebreken uit den dienst ontslagen wordende militairen.	2 296	7 057	6 617	1 181	5 000	6 000	6 000
958		Verlofsbezoldigingen en scheepsoldij voor de reis van en naar Nederland zoomede toelagen voor het geleiden van militaire veroordeelden en verlofsbezoldigingen bij verloven in Indië, tredende in de plaats van een buitenlandsch verlof	102 254	71 200	61 750	65 365	70 000	65 000	70 000
959		Belooningen bij het verlaten van den dienst aan gegageerde militairen beneden den rang van officier	10 605	9 645	8 505	9 255	8 800	10 000	10 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
960		Voor het houden van troepenoefeningen en oefeningen met het geschut, zoomede practische oefeningen bij het wapen der genie en bij de luchtvaartafdeeling ..	27 135	26 261	25 619	31 944	80 760	93 760	93 760
961		Kosten van het toelatingsonderzoek voor de Koninklijke Militaire Academie, alsmede belooningen aan leeraren van het middelbaar onderwijs voor het beoordeelen van het door de candidaten voor de Hoogere Krijgsschool geleverd schriftelijk werk in de Fransche, Duitse, Engelsche en Maleische talen	55	55	421	801	650	1 000	4 000
962		Uitgaven voor expeditiën, troepen te velde, excursiën, patrouilles, machtsvertoon en tijdelijke garnizoenen, die hare omschrijving niet vinden in andere posten der begrooting	895 036	865 975	965 522	978 559	950 000	850 000	850 000
963		Voor boven de formatie van de vastgestelde legersterkte gevoerde militairen en tijdelijke uitbreidingen van de legersamenstelling						517 900	288 800
964		Verrekening van door de landsdrukkerij geleverde gedrukten en boekwerken, overdrukken, enz. of voor bewezen diensten...	5 480	14 201	24 767	8 855	15 000	30 000	5 000
965		Uitgaven van het bedrijf der graslanden in eigen beheer.							
		Bedrijfsuitgaven.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen		30 405	38 485	38 001	42 648	47 500	11 108
	b.	Verdere uitgaven	52 880						38 642
	c.	Kapitaalsuitgaven		150	5 414	7 805	3 950	4 000	6 500
966		Kosten verbonden aan den dienstplicht voor de Europeesche onderdanen	118 251	202 081	210 702	189 850	208 450	208 450	208 450
967		Verrekening van diensttelegrammen en uitgaven voor interlocale telefoongesprekken en voor telefoonaansluitingen	52 995	157 065	169 585	177 068	168 000	170 000	170 000
968		Verrekening met het departement van Justitie van de kosten van overgenomen goederen en aan herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het departement van Oorlog te werk gestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën, enz.	651 611	589 574	874 647	798 414	1 265 500	1 534 380	731 000
969		Voorzienen ten behoeve van het personeel, dat tengevolge van een vliegongeval ongeschikt is geworden voor den dienst en van de nagelaten betrekkingen van dit personeel indien het tengevolge van een vliegongeval mocht zijn omgekomen			10 000	19 000		Memorie	Memorie

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
	der begrooting voor 1930.								
970		Uitkeering aan weduwen- en weezenfondsen.							
	a.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het leger in Nederlandsch-Indië	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	b.	Uitkeering aan het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen	595 000	595 000	595 000	595 000	595 000	595 000	595 000
971		Toelagen aan officieren, die de studie voor tolk in de Japansche taal hebben volbracht	2 850	2 400	2 500	1 550	1 500	1 800	1 200
972		Uitgaven voor de te houden zware vaardigheidsproef	4 598	7 385	7 200	6 455	6 500	7 500	7 500
973		Steun aan gegageerde en gepensioneerde militairen beneden den officiersrang, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden	60 000	40 000	40 000	45 600	67 800	85 800	85 800
974		Aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de school voor kinderen van militairen van inheemschen landaard te Malang...	68	45	52	180	200	150	200
975		Tegemoetkoming aan de Vereeniging „Het Generaal van Heutsz-fonds”					2 000	2 000	2 000
976		Overgangsbezoldigingen en overgangstoelagen in verband met den overgang naar de nieuwe salarisregelingen		538 902	240 680	176 586	125 000	125 000	75 000
977		Gratificatiën aan officieren voor bedrevenheid in het spreken van de Atjehsche taal					2 000	2 000	2 000
978 A		Uitgaven verband houdende met het verzamelen van gegevens omtrent deelgenooten in het op te richten weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen							5 500
978 B		Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van twee adspirant-officieren, die de Koning Willem III school te Weltevreden volgen ...							4 800
979		Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen		10 050	91 256	98 778	70 000	Memorie.	Memorie.
980		Dienstbelangtoelagen aan militaire en tot het Departement van Oorlog behoorende burgerlijke landsdienaren op zeer afgelegen vestigingen				109 558	99 000	90 000	90 000

Post Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
981	Tegemoetkomingen in de kosten van geneeskundige behandeling.				212		1 000	1 000
982	Gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. en van artikel 3 van Hoofdstuk X sub B der M. B. R.				2 122	3 135	5 000	15 000
983	Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	1 823 306	2 304 486	2 360 384	2 288 656	2 300 000	2 225 000	2 225 000
984	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	98 805	78 744	61 647	38 427	161 000	60 000	60 000
985	Andere onvoorziene uitgaven		54 700	42 156	21 129	25 000	50 000	50 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		HOOFDSTUK III — MIDDELEN IN NEDERLAND.							
1		Ontvangsten met betrekking tot het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië:							
	a.	terugbetaling van reis- en kost- gelden	872	245	210	170	7 972	Memorie	Memorie.
	b.	terugbetaling van studiekosten ...	8 662	11 384	20 375	12 852	10 744	15 000	15 000
	c.	bijdragen van Suriname en Cura- cao in de kosten van de Kolo- niale Reserve	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
	d.	andere ontvangsten	158 354	77 326	86 054	131 720	74 900	70 000	80 000
		HOOFDSTUK IV — MIDDELEN IN INDIË.							
1		Terugbetaling van voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten.	1 958 691	2 058 412	2 121 899	2 260 578	2 250 000	2 225 000	2 225 000
2		Kortingen ten behoeve van de mili- taire pensioenen				16 151	50 000	150 000	50 000
3		Boeten en andere ontvangsten, voortspruitende uit de overeen- komsten van aanneming en uit- leveringen	5 420	3 332	8 814	1 618	6 200	5 000	5 000
4		Bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van medicijnen		8 488	36 034	65 092	75 000	60 000	75 000
5		Terugbetaling van verplegings- en begrafeniskosten in de hospita- len	751 655	845 908	880 906	925 037	850 000	950 000	900 000
6		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de artilleriemagazijnen.						500 000	465 000
7		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Pyrotechnische werkplaats						1 000	4 500
8		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de werkplaats voor draagbare wapenen						1 000	400
9		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Projectieffabriek ...						100 560	116 300
0		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van den Artillerie-Construc- tiewinkel	992 765	1 209 656	1 759 321	1 558 416	1 225 000	1 314 275	1 269 275
1		Baten van den Topografischen dienst	1 287 728	1 448 939	1 550 257	1 409 029	1 565 000	1 449 500	1 456 500
2		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het reproductiebedrijf van den Topografischen dienst.	519 900	695 897	672 799	520 144	450 000	499 240	469 780
3		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het bedrijf der gras- landen in eigen beheer		56 441	65 671	62 091	65 000	70 400	70 750

Post Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming)	1930. (raming)
der begrooting voor 1950.								
914	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Stoomwasscherij te Tjimahi				259 828	215 000	220 369	226 10
915	Ontvangsten en verrekeningen uit verstrekking van geneeskundige behoeften aan andere departementen en niet tot het leger behorende instellingen en aan bijzondere personen	715 555	1 024 150	1 077 677	1 427 002	1 134 000	1 069 250	1 445 98
916	Baten van het hooibedrijf van het Remonte-depôt te Padalarang..						15 900	18 50
917	Bijdragen van andere departementen in de beheerskosten van de door het departement van Oorlog beheerde algemeene pakhuizen		521 902	546 779	548 618	559 000	548 200	548 20
918	Baten van de luchtvaartafdeeling.	7 554	4 520	72 48	10 017	7 500	52 000	52 20
919	Verkoop van bier aan de militaire sociëteiten	274 995	259 050	298 874	260 504	294 000	305 000	305 00
920	Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande, alsmede terugbetaling van de kosten voor water door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	108 388	94 701	91 660	88 051	95 000	82 000	95 00
921	Terugbetaling van de kosten der verlichting door de zorg van het Departement van Oorlog tegen betaling verstrekt	57 690	64 111	61 880	61 502	65 000	65 000	65 00
922	Baten uit de gouvernementswoningen	1 292 801	1 781 757	1 855 749	1 852 527	1 900 000	2 000 000	1 900 00
923	Bijdrage van het departement der Marine in de onderhoudskosten van het Laboratorium voor geneeskundig onderzoek van vliegeniers					2 500	2 500	2 50
924	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire sociëteit voor onderofficieren en minderen te Tjilatjap verleend renteloos voorschot	500	600	500	800	500	500	50
925	Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire sociëteit voor onderofficieren en minderen te Bandoeng verleend renteloos voorschot		2 500	1 200	1 200	1 200	1 200	1 20
926	Verkoop van bruikbare goederen.	652 437	457 629	561 199	650 847	650 000	800 000	650 00
927	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen	52 017	65 052	157 658	176 799	100 000	100 000	100 00
928	Andere ontvangsten	215 646	247 497	178 512	250 795	325 000	260 000	325 00

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8 a.

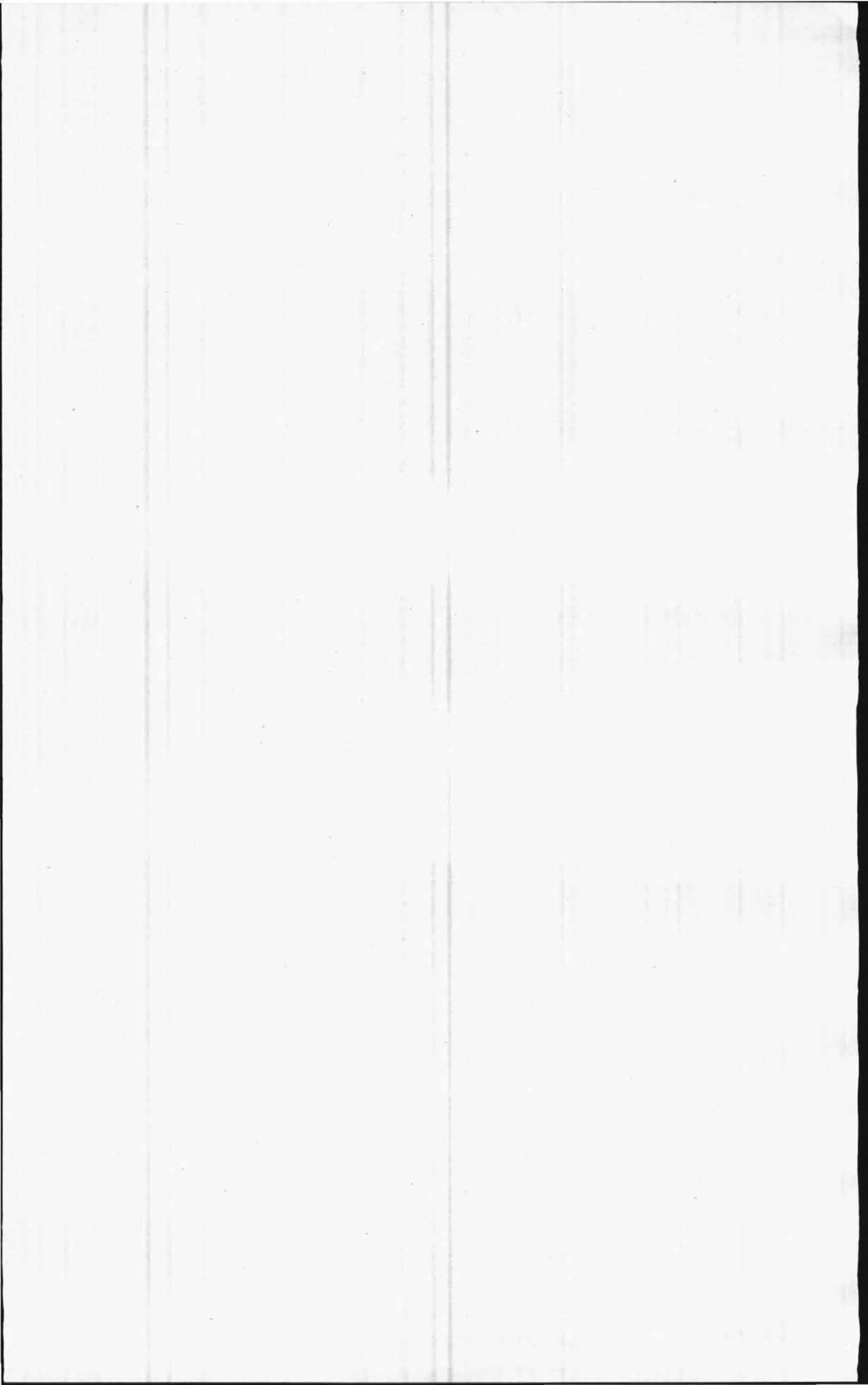
BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET DEPARTEMENT VAN OORLOG
(1e GEDEELTE).

R A N G E N.	Departement in het algemeen.			Secretariaat.			Hoofdkantoor der infanteri		
	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zamen	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zame
Luitenant-Generaal.	1	36 000	36 000						
Generaal-Majoor.....							1	23 400	23 400
Kolonel of Generaal-Majoor }									
Hoofdambtenaar ter besch. van den Legercommandant.	1	18 000	18 000					12 900	12 900
Luitenant-Kolonel of Kolonel }							1	12 900	12 900
Luitenant-Kolonel of Majoor }				1	11 700	11 700	2	11 700	11 700
Kapitein of Majoor }				1	7 500	7 500			
Kapitein- Adjutant { van één der wapens of } ...	1	8 700	8 700						
{ v/d gen. staf. }									
Kapitein of ritmeester.....				3	7 500	22 500	1	7 500	7 500
Kapitein of 1e Luitenant }							1	7 500	7 500
1e Luitenant of Kapitein } adjudant .							1	7 500	7 500
1e Luitenant.....				1	4 500	4 500	1	4 500	4 500
Referendaris of Referendaris 1e kl. of }									
Administrateur									
Burgerambtenaar, hoofd van het kantoor voor lichamelij- ke en geestelijke ontwikke- ling en ontspanning				1	7 500	7 500			
Administr. b/d mag. dienst..				1	6 900	6 900			
Stamboekbeheerder				1	6 500	6 500			
Kantoorhoofden									
Hoofdcommiezen									
Archivaris.				1	5 400	5 400			
Hoofdexpediteur.....				1	5 400	5 400			
Adjutant-onderofficier									
Sergeant-majoor									
Huisbewaarder (burg. ambt.)	1	1 380	1 380						
			64 080			77 700			87 900

Hoofdkantoor der artillerie		Hoofdkantoor der genie (met uitzondering van de teekenaars).			Hoofdkantoor der militaire administratie.			Hoofdkantoor van den diergeneeskundigen dienst.		
Bezoldiging en toelagen.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Te zamen.
22 200	22 200	1	22 200	22 200						
		1	15 200	15 200	1	12 900	12 900			
11 700	11 700				1	11 700	11 700	1	12 600	12 600
					1	7 500	7 500			
7 500	22 500	2	7 800	15 600	4	7 500	50 000			
4 500	4 500									
4 500	4 500	1	4 500	4 500						
		1	4 500	4 500	2	4 500	9 000			
					1	7 500	7 500			
6 500	6 500									
					2	4 800	9 600			
					1	2 880	2 880			
					4	2 640	10 560			
	71 700			60 000			101 640			12 600

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8b.

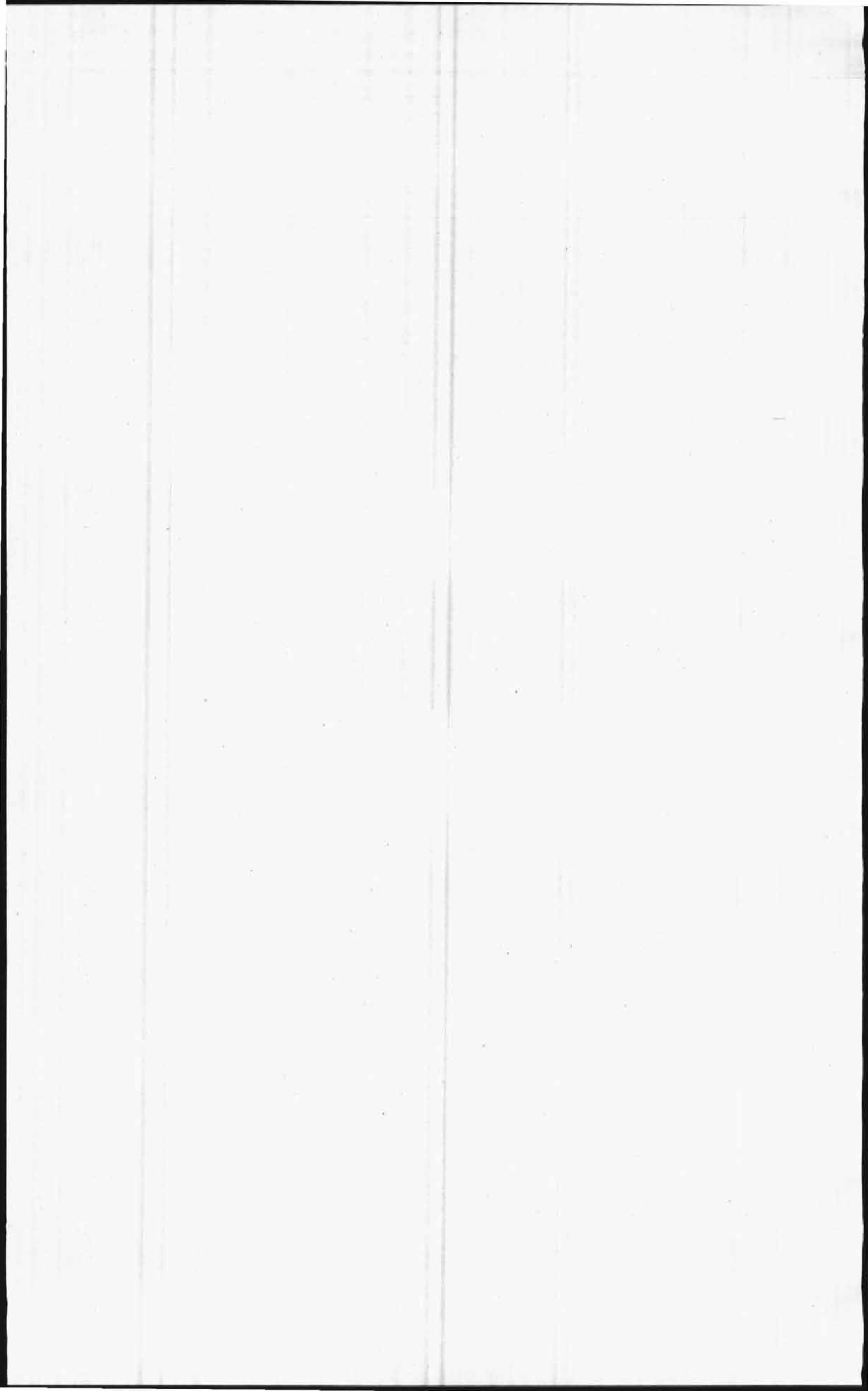
BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET DEPARTEMENT VAN OORLOG
(2e GEDEELTE).

R A N G E N.	Hoofdkantoor van den Geneeskundigen Dienst (met inbegrip van de magazijnen van geneesmiddelen en de laboratoria).			Hoofdkantoor van den Generalen Staf		
	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.
Kolonel of Generaal-Majoor }	1	22 200 —	22 200 —	1	22 800 —	22 800 —
Kolonel	1	18 000 —	18 000 —			
Luitenant-Kolonel of Kolonel }						
Luitenant-Kolonel Majoor }						
Luitenant-Kolonel of Kolonel }						
Majoor of Luitenant-Kolonel }	1	12 600 —	12 600 —	2	12 900 —	25 800 —
Majoor						
Kapitein Majoor of Luitenant-Kolonel }						
Kapitein van den Generalen Staf, of de Intendance. }				7	8 700 —	60 900 —
Kapitein of ritmeester				1	7 500 —	7 500 —
1e Luitenant of Ritmeester } adjudant						
Kapitein van den Generalen Staf of Kapitein of van een der }				1	4 500 —	4 500 —
1e Luitenant wapens. }				1	4 500 —	4 500 —
1e Luitenant				1	4 500 —	4 500 —
Officier van gezondheid der 1e kl.				1	8 400 —	8 400 —
Hoofd van het bureau inlichtingen				1	4 800 —	4 800 —
Bibliothecharis						
Referendaris of Referendaris 1e klasse of }	1	15 000 —	15 000 —			
Administrateur						
Burgerlijk ambtenaar 1e of 2e klasse						
Administrateur b/d magazijnsdienst						
Onderluitenant-magazijnmeester						
Onderluitenant of Adjudant-ond. officier }				1	2 640 —	2 640 —
1 Med. ambtenaar v/d Statistiek	1	4 800 —	4 800 —			
			72 600 —			146 340 —

Hoofdkantoor van de Intendance.		Hoofdkantoor der Cavalerie			Hoofdkantoor van den Topografischen Dienst.			Afdeeling Dienstplicht en Reservepersoneel.		
Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging en toelagen.	Tezamen.
18 000 —	18 000 —	} 1	13 800 —	13 800 —	} 1	12 900 —	12 900 —	1	12 900 —	12 900 —
11 700 —	23 400 —								} 1	11 700 —
8 400 —	16 800 —	} 1	4 500 —	4 500 —	} 1	8 100 —	8 100 —	} 1		
3 360 —	6 720 —									
	64 920 —			18 300 —			29 100 —			29 400 —

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8c.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË

VOOR HET DIENSTJAAR

1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ DEN TOPOGRAFISCHEN DIENST MET UITZON-
DERING VAN HET HOOFDKANTOOR EN DE TOPOGRAFISCHE INRICHTING.

RANGEN.	Brigades van den Top. dienst met top. cursus en zelfstandige detachementen.			Kartografische afdeeling.			Instrumentmakerswinkel.			De magazijnen.		
	Aantal.	Bezoldiging.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Te zamen.
Brigadehoofd, burg. ambtenaar.....	1	13 800 —	13 800 —									
Adjunct- brigade hoofd	3	burg. ambtenaar	9 900 —	29 700 —								
Kapitein of 1e Luitenant.												
Adspirant adjunct bri- gadehoofd	3	burg. ambtenaar Kapi- tein of 1e Luitenant.										
Aardrijkskundige.....					1	4 800 —	4 800 —					
Hoofd instrumentmakerswinkel.....							1	5 400 —	5 400 —			
Instrumentmaker.....												
Teekenaar, burg. ambtenaar.....				2	3 000 —	6 000 —						
Topograaf (burg. ambtenaar).....	18	4 800 —	86 400 —									
Luit. Kolonel of Majoor of Kapitein	1		7 500 —	7 500 —								
Majoor.....												
Majoor of Kapitein	3		7 500 —	22 500 —								
Kapitein.....				7 500 —	30 000 —							
Kapitein of 1e Luitenant	10		4 500 —	45 000 —								
1e Luitenant.....				3 4 500 —	13 500 —	1	4 500 —	4 500 —			1	4 500 —
Onderluitenant Adjutant-onderoff. Magazijnmeester.....										1	3 360 —	3 360 —
Sergeant-majoor										1	2 760 —	2 760 —
Eur. sergt. hulpmagazijnmeester.....												
Adjutant-onderofficier	16	3 060 —	48 960 —									
Sergeant-majoor	24	2 880 —	69 120 —									
Eur. of niet-Eur. serg.	14	2 700 —	37 800 —									
Eur. of niet-Eur. brig. of sold. 1e klasse topografen	12	1 680 —	20 160 —									
Hoofdmantri's	20	1 800 —	36 000 —									
Mantri's 1e klasse	64	1 410 —	90 240 —									
Mantri's 2e klasse	54	930 —	50 220 —									
Mantri's 3e klasse	54	600 —	32 400 —									
Hulpmantri's.....	43	360 —	15 480 —									
Adsp. topograaf, leerlingen van den topo- grafische cursus.....	12		2 700 —									
Adjutant-onderofficier				2	2 760 —	5 520 —	2	2 760 —	5 520 —			
Sergeant-majoor				2	2 580 —	5 160 —	3	2 580 —	7 740 —			
Eur. sergeant instrument- maker of teekenaar	8	1 140 —	9 120 —	1	1 140	1 140 —	1	2 400 —	2 400 —			
Hoofdmantri's	50	720 —	36 000 —	2	720	1 440 —	2	720 —	1 440 —			
Mantri's 1e klasse	30	390 —	11 700 —	4	390	1 560 —	1	390 —	390 —			
Mantri's 2e klasse	40	300 —	12 000 —	3	300	900 —	5	300 —	1 500 —			
Mantri's 3e klasse	25	390 —	9 750 —									
Spiegelaars.....	5	930 —	4 650 —									
Mantri's triangulatie 1e klasse.....	5	600 —	3 000 —									
Mantri's triangulatie 2e klasse.....	5	360 —	1 800 —									
Mantri's triangulatie 3e klasse.....												
			739 500 —			31 020 —		24 390 —				10 620 —

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1928—1929.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8d.

**BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.**

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

**VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL DER INTENDANCE MET UITZONDERING VAN
HET HOOFDKANTOOR.**

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1928—1929.

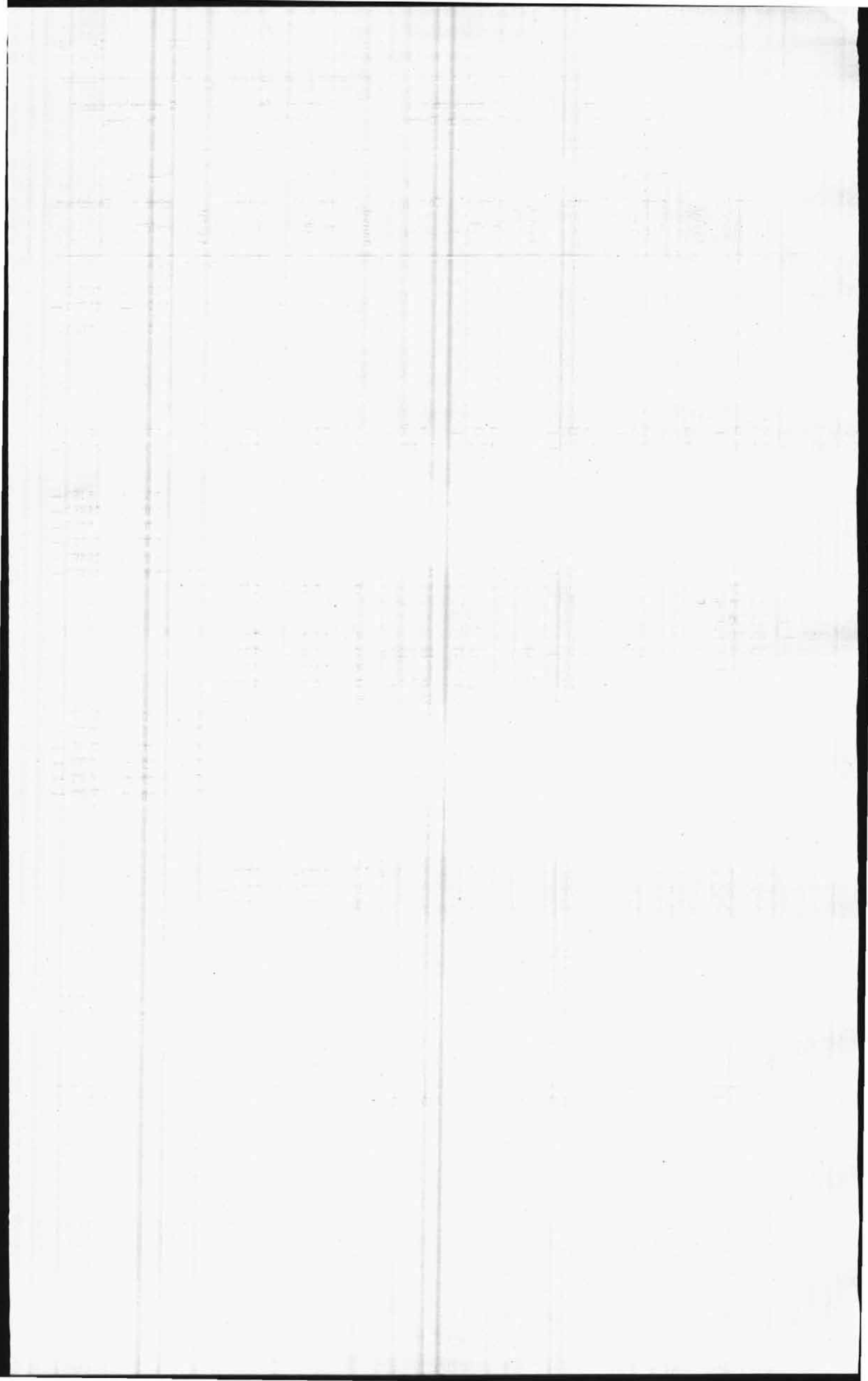
ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8e.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE MET UITZONDERING
VAN HET HOOFDKANTOOR (1e GEDEELTE).

R A N G E N.	Staven der regimenten.			Staven der bataljons.		
	Aantal.	Bezoldi- ging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldi- ging of soldij.	Te zamen.
Kolonel	6	18 000	108 000			
Luitenant-Kolonel				9	12 900	116 100
Majoor				10	11 700	117 000
Kapitein of 1 ^e Luitenant } adjudant	6	4 500	27 000	19	4 500	85 500
Adjutant-onderofficier						
Sergeant-majoor	6	2 640	15 840			
Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 1 ^e klasse				4	2 400	9 600
Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2 ^e klasse				2	2 400	4 800
Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal				5	912 50	4 562 50
Kapitein				14	292	4 088
1 ^e Luitenant				18	7 500	135 000
2 ^e Luitenant				18	4 500	81 000
Onderluitenant				18	4 200	75 600
Adjutant-onderofficier				11	3 360	36 960
Sergeant-majoor } instructeur {				4	2 640	10 560
Adjutant-onderofficier } administrateur {				15	2 400	36 000
Sergeant-majoor						
Fourier						
Eruopeesch sergeant						
Europeesch brigadier						
Europeesch infanterist 1 ^e klasse of Fuselier						
Niet-europeesch sergeant 1 ^e klasse {						
Niet-Europeesch sergeant 2 ^e klasse						
Niet-Europeesch brigadier						
Niet-Europeesch korporaal						
Niet-Europeesch infanterist 1 ^e klasse of fuselier				108	127 75	13 79
Marechaussee compagnieën { Niet-Eur. sergeant 1 ^e klasse						
" " sergeant 2 ^e klasse						
" " brigadier						
" " korporaal						
" " tamboer of hoornblazer						
" " infanterist 1 ^e kl. of fuselier						
Europeesch tamboer of hoornblazer						
Niet-Europeesch tamboer of hoornblazer						
Miliciens						
Rijwiel- herstellers { adjudant-onderofficier						
" " sergeant-majoor						
" " Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2 ^e klasse						
" " Eur. brigadier, niet-Eur. korp. dan wel Eur. of niet-Eur. inf. 1 ^e klasse						
Hoefsmeden { Niet-Eur. sergeant 2 ^e klasse of						
" " Niet-Eur. korporaal of						
" " Niet-Eur. infanterist 1 ^e klasse						
Zadelmaker { Niet-Eur. korporaal of						
" " Niet-Eur. infanterist 1 ^e kl.						
Koks { Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2 ^e klasse						
" " Eur. brig., niet-Eur. korporaal dan wel Eur. of niet-Eur. inf. 1 ^e klasse						
			150 840			730 56

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8f.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE MET UITZONDERING
VAN HET HOOFDKANTOOR (2e GEDEELTE).

RANGEN.	Het korps marechaussee.			Garnizoens-infanterie.			Subsistentenkaders.			Depôtbataljons.			Kaderschool.		
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
Luitenant-kolonel	1	12 900	12 900	4	12 900	51 600				3	12 900	38 700	1	12 900	12 900
Majoor				8	11 700	93 600									
Kapitein of } adjudant {	1	4 500	4 500	12	4 500	54 000				3	4 500	13 500	1	4 500	4 500
1e Luitenant															
Adjutant-onderofficier } Sergeant-majoor } stafhoornblazer {				1	2 400	2 400									
Eur. sergeant of niet-Eur. serg. 1e klasse } Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2e kl. staftam- Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal } boer				5	1 800	9 000									
Kapitein.....	6	7 500	45 000	58	7 500	435 000	3	7 500	22 500	3	292	876	3	7 500	22 500
1e Luitenant.....	15	4 500	67 500	64	4 500	288 000	5	4 500	22 500	10	7 500	67 500	3	4 500	13 500
2e Luitenant.....				65	4 200	273 000					4 500	45 000			
Onderluitenant.....				20	3 360	67 200	5	3 360	16 800	17	3 360	57 120	3	3 360	10 080
Adjutant-onderofficier } instructeur {				18	2 640	47 520									
Sergeant-majoor } Adjutant-onderofficier } administrateur {				40	2 400	96 000				3	2 400	7 200	1	2 400	2 400
Sergeant-majoor } Fourier.....	6	2 580	15 480	21	2 760	57 960									
Europeesch sergeant.....	6	2 400	14 400	39	2 580	100 620	13	2 580	33 540	9	2 580	23 220	3	2 580	7 740
Europeesch brigadier.....	60	2 400	144 000	69	2 400	165 600	6	2 400	14 400	9	2 400	21 600	2	2 400	4 800
Europ. infanterist 1e klasse of fuselier.....				472	2 400	1 132 800	18	2 400	43 200	60	2 400	144 000	6	2 400	14 400
Niet-Europ. sergeant 1e klasse {				12	474 50	5 694				25	474 50	11 862 50			
Niet-Europ. sergeant 2e klasse				25	2 400	60 000				400	273 75	109 500			
Niet-Europ. brigadier				40	1 800	72 000				30	1 800	54 000			
Niet-Europ. korporaal.....	60	1 022	61 320	456	912 50	416 100	17	912 50	15 512 50	108	912 50	98 550			
Niet-Europ. infanterist 1e klasse of fuselier ..				84	474 50	39 858				45	292	13 140	2	292	584
Niet-Europ. tamboer of hoornblazer	60	365	21 900	465	292	135 780	46	292	13 432	45	292	13 140	2	292	584
Sergeant-majoor } Koks } Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2e kl. Eur. brig., niet-Eur. korp. dan wel Eur. of niet-Europeesch infanterist 1e klasse				8419	127 75	1 075 527 25	84	127 75	10 731	1 580	127 75	201 845	52	127 75	6 643
Niet-Europeesch marechaussee 1e of 2e klasse.				180	164 25	29 565	7	164 25	1 149 75	27	164 25	4 484 75	3	164 25	492 75
Niet-Eur. soldaat 1e kl. hoefsmid													1	2 400	2 400
	1020	182 50	186 150	4	273 75	1 095	5	273 75	1 368 75	9	273 75	2 463 75	1	273 75	273 75
				1	273 75	273 75									
			573 150			4 710 193			195 134			914 512			103 213 50

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 8g.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER CAVALERIE MET
UITZONDERING VAN HET HOOFDKANTOOR.

R A N G E N.	Staven der half regimenten.		6 veldeskadrans.			Het depôt-eskadron en kaderschool.			Het peloton ordonnansen.			
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
Luitenant-Kolonel	2	11 700	23 400									
Majoor												
Majoor of Ritmeester	2	4 500	9 000				1	7 500	7 500			
1e Luitenant-adjutant				6	7 500	45 000	1	7 500	7 500			
Ritmeester				7	4 500	31 500	3	4 500	13 500	1	4 500	4 500
1e Luitenant				3	4 200	12 600						
2e Luitenant				2	3 360	6 720						
Onderluitenant							1	2 640	2 640			
Adjutant-onderofficier-pikeur												
Adjutant-onderoff. of Opperwachtmeester	1	2 400	2 400									
Adj. onderoff. of Opperwachtmeester	2	2 640	5 280									
Opperwachtmeester				3	2 580	7 740						
Eur. of niet-Eur. wachtmr. 2e kl.												
Eur. brig. of niet-Eur. korpl.				9			3			2		
Eur. of niet-Eur. cavalerist 1e kl.					273 75	2 463 75		273 75	821 25		273 75	547 50
Niet-Eur. wachtmr. 2e kl.				4	1 022	4 038						
Niet-Eur. korpl. of niet-Eur. cavalerist 1e kl.				3	273 75	821 25	1	273 75	273 75			
Niet-Eur. korpl.	1	292	292	12	292	3 504	1	292	292			
Niet-Eur. cav. 1e kl.				12	164 25	1 971	1	164 25	164 25	1	164 25	164 25
Adj. onderofficier												
Opperwachtmeester				6	2 400	14 400	3	2 400	7 200			
Adj. onderofficier	2	2 760	5 520				1	2 760	2 760			
Opperwachtmeester				6	2 580	15 480						
Fourier				6	2 400	14 400	2	2 400	4 800	1	2 400	2 400
Europeesch wachmeester				20	2 400	48 000	7	2 400	15 400	2	2 400	4 800
Niet-Eur. wachmeester 1e klasse				1	2 400	2 400						
Niet-Eur. wachmeester 2e klasse				3	1 800	5 400						
Niet-Eur. wachmeester 2e klasse				18	912 50	16 425	3	912 50	2 737 50			
Europeesch brigadier	1	474 50	474 50	10	474 50	4 745	3	474 50	1 423 50			
Niet-Europ. brigadier	1	474 50	474 50	8	474 50	3 796						
Niet-Europ. korporaal	2	292	584	24	292	7 008	3	292	876	2	292	584
Eur. cavalerist 1e of 2e klasse	3	273 75	821 25	130	273 75	35 587 50	37	273 75	10 128 75	15	273 75	4 106 25
Niet-Europ. cav. 1e of 2e klasse	9	127 75	1 149 75	392	127 75	50 078	77	127 75	9 836 75	20	127 75	2 555
Europ. brigadier							1	657	657			
Niet-Eur. korporaal							3	511	1 533			
Niet-Eur. cav. 1e of 2e kl.							59	255 50	15 074 50			
Eur. wachtmr. of niet-Eur. wachmeester 2e kl.				1	912 50	912 50	1	912 50	912 50			
Eur. brig., niet-Eur. korpl. of eur. of niet-Eur. cavalerist 1e klasse				5	273 75	1 368 75	1	273 75	273 75			
			49 396						106 304 50			19 657
						336 408 75						

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I AFD. IX — STUK 8h.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE MET
UITZONDERING VAN HET HOOFDKANTOOR
(1e GEDEELTE).

R A N G E N.	Staf der regimenten artillerie.			2 regimenten artillerie.			Depôt der mobiele artillerie.			Stellingartillerie.			Commissie van proefneming.		
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
Kolonel	2	18 000	36 000	3	12 900	38 700									
Luitenant-Kolonel				2	11 700	23 400	1	11 700	11 700						
Majoor				14	7 500	105 000	2	7 500	15 000	1	7 500	7 500	1	7 500	7 500
Kapitein				5	4 500	22 500									
1e Luitenant of..... } adjudant	2	4 500	9 000	20	4 500	90 000	4	4 500	18 000	4	4 500	18 000	2	4 500	9 000
1e Luitenant				8	4 200	33 600	2	4 200	8 400	1	4 200	4 200			
2e Luitenant				12	3 360	40 320				1	3 360	3 360			
Onderluitenant	1	3 360	3 360												
Adjutant-onderofficier pikeur							1	2 640	2 640						
Adjutant-onderofficier of							1	2 400	2 400						
Oppervachtmeester															
Oppervachtmeester				5	2 580	12 900									
Eur. wachtmeester of niet-Eur. wachtmeester 2e klasse															
Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal	2	273 75	547 50	19	273 75	5 201 25	4	273 75	1 095						
Eur. of niet-eur. soldaat 1e klasse				6	2 400	14 400									
Eur. wachtmeester	2	2 400	4 800	11	292	3 212	2	292	584						
Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal	2	292	584	16	164 25	2 628	4	164 25	657						
Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse	4	164 25	657	4	2 640	10 560	1	2 640	2 640	2	2 640	5 280			
Adjutant-onderofficier				10	2 400	24 000	4	2 400	9 600	2	2 400	4 800			
Sergeant-majoor (opperwachtmr.)	1	2 400	2 400	4	2 760	11 040	1	2 760	2 760						
Adjutant-onderofficier				10	2 580	25 800	2	2 580	5 160	1	2 580	2 580			
Sergeant-majoor (opperwachtmr.)				14	2 400	33 600	2	2 400	4 800	3	2 400	7 200			
Fourier				80	2 400	192 000	19	2 400	45 600	14	2 400	33 600			
Eur. wachtmeester of sergeant	4	2 400	9 600	58	474 50	27 521	2	474 50	949	2	474 50	949			
Eur. brigadier				340	273 75	93 075	27	273 75	7 391 25						
Eur. kanonnier 1e of 2e klasse				12	2 400	28 800				2	2 400	4 800			
Niet-Eur. wachtmeester of sergeant 1e klasse	2	912 50	1 825	36	912 50	32 850	7	912 50	6 387 50	5	912 50	4 562 50			
Niet-Eur. wachtmeester of sergeant 2e klasse				12	474 50	5 694	4	474 50	1 898						
Niet-Eur. brigadier	2	292	584	24	292	7 008	8	292	2 336	16	292	4 672			
Niet-Eur. korporaal															
Niet-Eur. hoornblazer															
Niet-Eur. wachtmeester 2e klasse							1	1 022	1 022						
Niet-Eur. korporaal							2	511	1 022						
Niet-Eur. stukrijder 1e of 2e klasse							27	255 50	6 898 50						
Niet-Eur. stukrijder 1e of 2e klasse	12	164 25	1 971	230	164 25	37 777 50	45	164 25	7 391 25						
Niet-Eur. geleider 1e of 2e klasse	32	127 75	4 088	378	127 75	48 289 50	58	127 75	7 409 50						
Niet-Eur. kanonnier 1e of 2e klasse				69	127 75	8 814 75	111	127 75	14 180 25	101	127 75	12 902 75			
Niet-Eur. kanonnier 1e of 2e kl. motorrijder				23	164 25	3 777 75									
Eur. sergeant of niet-Eur. sergeant 2e klasse				4	912 50	3 650									
Eur. brig., niet-Eur. korp. of Eur. of niet-Eur. soldaat 1e klasse				10	273 75	2 737 50	4	273 75	1 095	2	273 75	547 50			
Miliciens				200	125	25 000									
			75 416 50			1 013 856 25			187 118 25			117 508 75			16 500

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8 i.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE MET UITZONDE-
RING VAN HET HOOFDKANTOOR (2de GEDEELTE).

RANGEN.	Bestuur van het materieel en magazijnsdienst.			1 Pyrotechnische werkplaats.			1 Werkplaats voor draagbare wapenen.			Korps geweermakers.			Korps Artillerie-werklieden werkzaam bij de troepen.			1 Projectiefabriek.		
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Tezamen.
Luitenant-kolonel of Majoor	1	12 900	12 900	1	8 400	8 400	1	4 800	4 800	1	4 800	4 800	1	4 800	4 800	1	4 800	4 800
Majoor of Kapitein																		
Majoor of Kapitein of 1e Luitenant	1	4 800	9 600	2	4 800	9 600	2	4 800	9 600	1	4 800	4 800	1	4 800	4 800	1	4 800	4 800
1e Luitenant of Kapitein																		
1e Luitenant	1	7 500	7 500	2	4 800	9 600	2	4 800	9 600									
Hoofdadministrateur	1	7 500	7 500															
Administrateur	6	6 300	37 800															
Onderluitenant of magazijn	3	3 360	10 080	1	3 360	3 360												
Adjutant-onderofficier meester	10	2 880	28 800															
Onderluitenant, hoofdopziener				1	3 360	3 360												
Adjutant-onderofficier, opziener				2	2 760	5 520												
Hoofdopziener																		
Opziener 1e kl. of hoofdopziener				1	3 000	3 000												
Opziener				2	2 040	4 080												
Analyst, (gediplomeerd)				1	1 920	1 920												
Werktuigkundige				1	6 600	6 600												
Scheikundige				1	4 800	4 800												
Werkbaas				2	660	1 320												
Wapencontroleur							1	6 300	6 300									
Adjutant-onderofficier conducteur	14	2 760	38 640	1	2 760	2 760												
Sergeant-majoor of	17	2 580	43 860	3	2 580	7 740												
Eur. of niet-Eur. sergt. vuurwerker	12	2 400	28 800	2	2 400	4 800												
Europeesch sergeant							2	2 400	4 800									
Onderluitenant geweermaker										1	3 360	3 360						
Adjutant-onderofficier	1	2 760	2 760							25	2 760	69 000		2	2 760	5 520		
Sergeant-majoor	2	2 580	5 160							26	2 580	67 030		3	2 580	7 740		
Europ. sergt. of niet-Eur. sergt. 2e klasse	4	1 022	4 088							78	1 168	91 104		16	1 022	16 352		
Eur. brig. of niet-Eur. korporaal of				1														
Eur. of niet-Eur. kanonnier 1e klasse	4	273 75	1 095		273 75	273 75				40	273 75	10 950		16	273 75	4 380		
Sergeant-majoor				4	2 400	9 600												
Europ. sergeant				3	2 400	7 200												
Eur. brigadier, niet-Eur. korp., Eur. of niet-Eur. kanonnier 1e klasse.				18	273 75	4 927 50												
Portier																		
			221 483			98 861 25			25 500			241 494			33 992			28 980

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1928—1929.

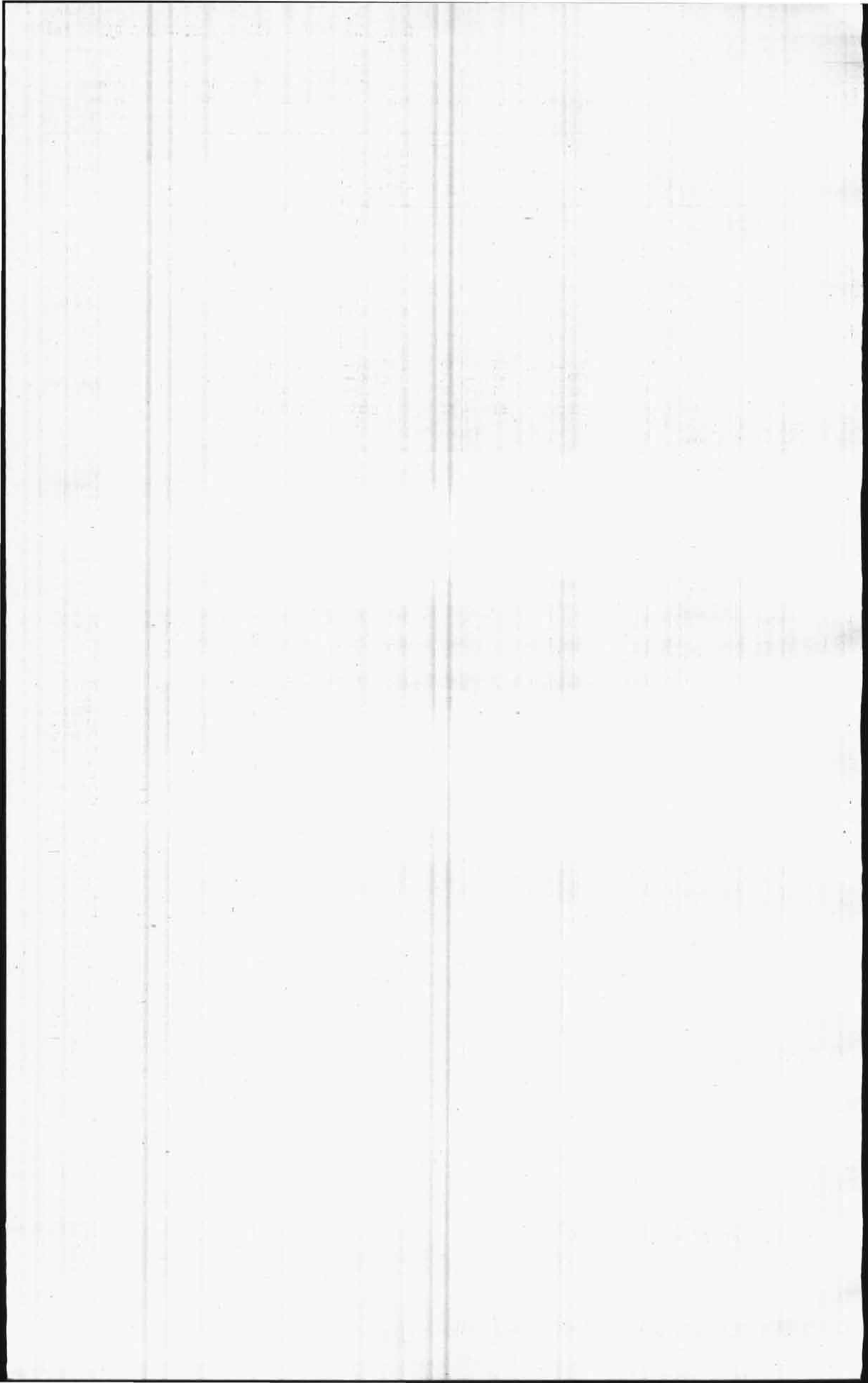
ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8 j.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ HET WAPEN DER GENIE MET UITZONDE-
RING VAN HET HOOFDKANTOOR.

De dienst bij de Algemeene pakhuizen.		Het korps teekenaars.			Het korps geniewerklieden.			Het korps genietroepen met uitzondering van den teekenaar.		
Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
								1	12 000 —	12 000 —
								4	7 800 —	31 200 —
								1	4 500 —	4 500 —
								10	4 500 —	45 000 —
								4	4 200 —	16 800 —
								3	3 360 —	10 080 —
		1	2 760 —	2 760 —	10	2 760 —	27 600 —			
		2	2 580 —	5 160 —	19	2 580 —	49 020 —			
		7	1 022 —	7 154 —	58	1 022 —	59 276 —			
		8	273 75	2 190 —	57	273 75	15 608 75			
7 500 —	7 500 —									
6 300 —	18 900 —									
4 800 —	14 400 —									
3 600 —	14 400 —									
3 000 —	18 000 —									
1 080 —	3 240 —									
1 140 —	3 420 —									
840 —	6 720 —									
2 700 —	2 700 —									
1 800 —	7 200 —									
540 —	5 940 —									
180 —	3 780 —									
								1	292 —	292 —
								4	2 400 —	9 600 —
								4	2 580 —	10 320 —
								22	2 400 —	52 800 —
								3	1 800 —	5 400 —
								9	912 50	8 212 50
								38	292 —	11 096 —
								10	164 25	1 642 50
								480	127 75	61 820 —
								1	5 100 —	5 100 —
								7	2 760 —	19 320 —
								16	2 580 —	412 80 —
								12	2 400 —	28 800 —
								18	1 022 —	18 396 —
								18	1 022 —	18 396 —
								23	511 —	11 753 —
								20	529 25	10 585 —
								29	273 75	7 938 75
								27	273 75	7 391 25
								2	2 760 —	5 520 —
								4	2 580 —	10 320 —
								12	2 400 —	28 800 —
								4	1 022 —	4 088 —
								5	511 —	2 555 —
								13	273 75	3 558 75
								1	292 —	292 —
								7	127 75	894 25
								2	912 50	1 825 —
								3	292 —	876 —
								9	164 25	1 478 25
								24	127 75	3 066 —
								1	5 100 —	5 100 —
								1	912 50	912 50
								3	273 75	821 25
	106 200 —			17 264 —			151 499 75			519 330 —

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 8k.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ DEN GENEESKUNDIGEN DIENST MET UITZON-
DERING VAN HET HOOFDKANTOOR, DE MAGAZIJNEN VAN
GENEESMIDDELEN EN LABORATORIA.

R A N G E N.	Het korps officieren van gezondheid.			De korpsen militaire apothekers en adsistenten.			Laboratoria en technische werkplaats.			Algemeen magazijn van geneesmiddelen te Bandoeeng.		
	Aantal.	Bezoldiging.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Tezamen.	Aantal.	Bezoldiging.	Tezamen.
Kolonel.....	2	18 000 —	36 000 —									
Dir. officier van gezondheid der 1e klasse (Luitenant-Kolonel).....	5	13 800 —	69 000 —									
Dir. officier van gezondheid der 1e klasse (Luitenant-Kolonel) of.....	9	13 800 —	27 600 —									
Dir. officier van gezondheid der 2e klasse (Majoor).		12 600 —	88 200 —									
Officier van gezondheid der 1e klasse (Kapitein).....	36	9 000 —	324 000 —				1	9 000 —	9 000 —			
Officier van gezondheid der 1e klasse (Kapitein) of.....	129	9 000 —	180 000 —				3	4 800 —	14 400 —			
Officier van gezondheid der 2e klasse (1e Luitenant).....		4 800 —	513 200 —									
Luitenant-Kolonel of Majoor { Dir. Apotheker 1e of 2e klasse }.....							1	12 000 —	12 000 —	1	12 000 —	12 000 —
Militaire Apotheker 1e klasse (Kapitein).....				6	9 000 —	54 000 —	1	9 000 —	9 000 —	1	9 000 —	9 000 —
Militaire Apotheker der 1e klasse (Kapitein) of.....				12	9 000 —	18 000 —						
Militaire Apotheker der 2e klasse (1e Luitenant).....					4 800 —	48 000 —	2	4 800 —	9 600 —			
Onderluitenant Adjutant-onderofficier } apothekers-adsistent {.....				8	3 360 —	26 880 —				2	3 360 —	6 720 —
Burger of leerling-conducteur.....				16	2 880 —	46 080 —	1	2 880 —	2 880 —	3	2 880 —	8 640 —
Gediplomeerd analyst.....										6	840 —	5 040 —
Adjunct-boekhouder.....							1	1 920 —	1 920 —			
Eerste-commies of commies.....										1	1 560 —	1 560 —
Amanuensis.....							1	1 560 —	1 560 —	1	1 800 —	1 800 —
Klerken.....										3	540 —	1 620 —
Helpers.....										2	750 —	1 500 —
Technisch ambtenaar.....							1	3 000 —	3 000 —			
			1 248 000 —			192 960 —			63 360 —			47 880 —

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 87.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ DE LUCHTVAARTAFDEELING.
(1ste GEDEELTE).

RANGEN.	Staf der luchtvaartafdeeling.			Vliegdienst.			Vlugschool.			Waarnemersschool.			Phototechnische dienst.			Radiodienst tevens meteorologische dienst.		
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
Luitenant-kolonel of van den gen. staf	1	7 500 —	7 500 —															
Majoor of of een der wapens,																		
Kapitein commandant.																		
Kapitein of vliegenier.....	1	7 500 —	7 500 —															
Majoor																		
Kapitein van den generalen staf of																		
Kapitein of luit. van één der wapens)																		
Kapitein of van een der wapens...	1	4 500 —	4 500 —															
Luitenant																		
Luitenant of van een der {.....																		
Onderluitenant wapens {.....				1	3 360 —	3 360 —												
Kapitein				3	7 500 —	22 500 —												
Luitenant				13	4 500 —	58 500 —	5	4 500 —	22 500 —									
Onderluitenant vliegenier				1	3 360 —	3 360 —												
Adj.-onderofficier				2	2 640 —	5 280 —	1	2 640 —	2 640 —									
Sergeant-majoor				1	2 400 —	2 400 —												
Hoofd v/d vlugschool (kapitein of luit.)							1	4 500 —	4 500 —									
Instructeur (kapitein of luitenant).....							2	4 500 —	9 000 —	1	4 500 —	4 500 —						
Ingenieur.....																1	4 800 —	4 800 —
Hoofdmonteur (onderluit. of burg. ambt.)				3	4 800 —	14 400 —	1	4 800 —	4 800 —							1	4 800 —	4 800 —
Monteur 1e kl. (adj. ond. off. of b. ambt.)...				3	3 600 —	10 800 —	2	3 600 —	7 200 —									
Monteur 2e kl. (serg. maj. of burg. ambt.)..				6	3 000 —	18 000 —	3	3 000 —	9 000 —									
Hulpmonteur (burg. ambt. of Eur. serg., niet-Eur. serg. 2e kl., Eur. brig. of niet-Europeesch korporaal).....				9	511 —	4 599 —	4	511 —	2 044 —									
Vliegtuigmaker 1e kl. (adj. onderoff. of burgerlijk ambtenaar).....							2	3 600 —	7 200 —									
Photograaf 1e kl. (adj. ond. off. of b. ambt.)										1	2 760 —	2 760 —						
Idem 2e „ (serg. maj. of b. ambt.)...										1	2 580 —	2 580 —						
Idem 3e „ (eur. serg. of burg. ambt.)...										1	2 400 —	2 400 —						
Ondermagazijnmr. (Sergt. maj. of burg. ambtenaar)							1	2 640 —	2 640 —									
Adjutant-onderofficier																1	2 760 —	2 760 —
Sergeant-majoor																3	2 580 —	7 740 —
Eur. serg. of niet-Eur. serg. 2e kl. radiosel-																4	1 022 —	4 038 —
Eur. brig. of niet-Eur. korporaal ners.																3	511 —	1 533 —
Eur. of niet-Eur. soldaat 1e kl.																9	273 75	2 463 75
Adj. onderofficier of } administrateur																		
Sergeant-majoor				1	2 580 —	2 580 —												
Fourier				1	2 400 —	2 400 —												
Europ. sergeanten				3	2 400 —	7 200 —	1	2 400 —	2 400 —									
Europeesch brigadier.....							1	474 50	474 50									
Niet-Eur. korporaal				3	292 —	876 —	2	292 —	584 —									
Niet-Eur. sold. 1e of 2e kl. } helper {.....				51	127 75	6 515 25	38	127 75	4 854 50									
Niet-Eur. sergt. 2e kl. of niet-Europ. korporaal brievenbesteller				1	292 —	292 —												
			12 000 —			170 562 25			79 837 —			9 000 —			12 240 —			28 184 75

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 8m.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

VASTGESTELDE STERKTE EN BEREKENING DER AANVANGSBEZOLDIGINGEN
VAN HET PERSONEEL BIJ DE LUCHTVAARTAFDEELING
(IIe GEDEELTE).

R A N G E N.	Werklieden-compagnie.			Technische dienst.			Transportdienst.			Magazijnsdienst.			Postduivendienst.		
	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.	Aantal.	Bezoldiging of soldij.	Te zamen.
Luitenant	1	3 360 —	3 360 —				1	4 500 —	4 500 —						
Onderluitenant															
Adjutant-onderofficier of } administrateur.....	1	2 400 —	2 400 —												
Sergeant-majoor	1	2 400 —	2 400 —												
Fourier.....															
Europeesch sergeant.....				1	12 600 —	12 600 —									
Hoofdingenieur (burgerlijk ambtenaar).....				3	4 800 —	14 400 —									
Ingenieur (burgerlijk ambtenaar).....				4	3 300 —	13 200 —									
Werktuigkundige (officier of burgerlijk ambtenaar) ..				2	4 800 —	9 600 —	1	4 800 —	4 800 —						
Hoofdmonteur (onderluitenant of burgerlijk ambtenaar).....				3	3 600 —	10 800 —	1	3 600 —	3 600 —						
Monteur 1e klasse (adjutant-onderofficier of burgerlijk ambtenaar) ..				4	3 000 —	12 000 —	1	3 000 —	3 000 —						
Monteur 2e klasse (sergeant-majoor of burgerlijk ambtenaar) ...				2	2 700 —	5 400 —									
Monteur 3e klasse (Europ. sergeant of burgerlijk ambtenaar)															
Hulpmonteur (Europ. sergeant, niet Europ. sergeant 2e klasse, Europ. brigadier, niet Eur. korporaal of burgerlijk ambtenaar).....				2	511 —	1 022 —									
Hoofdvliegtuigmaker (onderluitenant of burgerlijk ambtenaar).....				4	4 800 —	19 200 —									
Vliegtuigmaker 1e klasse (adj. ond. off. of burg. ambtenaar).....				8	3 600 —	28 800 —									
Vliegtuigmaker 2e klasse (Eur. sergeant-majoor of burg. ambtenaar) .				3	3 000 —	9 000 —									
Vliegtuigmaker 3e klasse (Eur. sergeant of burgerlijk ambtenaar)....				3	2 700 —	8 100 —									
Hulpvliegtuigmaker (Europ. sergeant, niet-Europ. sergeant 2e kl., Europ. brigadier, niet-Europ. korporaal of burgerlijk ambtenaar)....				4	511 —	2 044 —									
Boekhouder 1e klasse (burgerlijk ambtenaar)										1	4 800 —	4 800 —			
Hoofd van den magazijnsdienst (burgerlijk ambtenaar)										2	3 360 —	6 720 —			
Magazijnmeester (ond. luitenant of burg. ambtenaar)										3	2 880 —	8 640 —			
Magazijnmeester (adjutant-onderofficier of burgerlijk ambtenaar).....										4	2 640 —	10 560 —			
Ondermagazijnmeester (sergeant-majoor of burgerlijk ambtenaar).....										5	2 400 —	12 000 —			
Hulpmagazijnmeester (Europ. sergeant of burgerlijk ambtenaar).....															
Hoofdteekenaar.....				1	6 300 —	6 300 —									
Teekenaar-constructeur.....				1	3 000 —	3 000 —									
Mantri-teekenaar 1e kl. of hoofdmantri-teekenaar															
Mantri-teekenaar.....															
Niet-Europ. sergeant 2e klasse bestuurder.....							2	912 50	1 825 —						
Niet-Europ. korporaal							10	328 50	3 285 —						
Niet-Europ. soldaat 1e of 2e klasse } bestuurder {							15	164 25	2 463 75						
Portier (burgerlijk ambtenaar).....	1	1 560 —	1 560 —										1	2 400 —	2 400 —
Sergeant-majoor-instructeur.....													2	2 400 —	4 800 —
Europeesch sergeant.....	1	2 400 —	2 400 —										3	292 —	876 —
Niet-Europeesch korporaal.....													9	127 75	1 149 75
Europeesch of niet-Europ. soldaat 1e of 2e klasse.....															
Kantoorhoofd, burg. ambtenaar.....	1	6 300 —	6 300 —												
1e commies of hoofdcommies... ..	1	2 700 —	2 700 —												
Adjunct-commiezen	2	1 080 —	2 160 —												
1e klerken.....	2	840 —	1 680 —												
2e klerken.....	3	540 —	1 620 —												
			8 160 —			173 886 —			23 473 75			42 720 —			9 225 75

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 9.

—
Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

—
WERKPLAN DER GENIE.

DEPARTEMENT VAN OORLOG.

—
STAAT VAN DE IN 1930 UIT TE VOEREN WERKEN, UITMAKENDE HET
ZOOGENAAMD WERKPLAN DER GENIE.

	OMSCHRIJVING DER WERKEN.	Gezamenlijke kosten aan gereed geld.	Na 1929 nog te verwerken.	Geraamd voor 1929.
1	2	3	4	5
	HOOFDSTUK II. (UITGAVEN IN INDIE). Post 935. Onderdeel b. Vervolg werken met uitzondering van woningbouw.			
1	Inrichting van de kazernes in verband met de afgescheiden legering van gehuwde mindere militairen van niet-Euro- peeschen landaard		/ 880 000 /	/ 220 000 /
2	Verbetering en moderniseering van de troepenbijgebouwen.		550 000	55 000
3	Verschillende onvoorziene kleine werken, opmetingen en waterpassingen			88 000
4	Overname van de elektrische lichtleidingen in de daarvoor in aanmerking komende officierswoningen	/ 65 000	21 000	22 000
5	Vernieuwing van het bivak te Kendari	87 500	47 500	40 000
6	Bouw van een nieuw bivak te Tanah Grogot	110 800	55 800	55 000
7	Voorzieningen ten behoeve van de luchtvaartafdeeling te Andir	200 650	60 250	140 400
8	Bouw van een nieuwe pyrotechnische werkplaats te Ban- doeng	2 200 000	1 400 000	800 000
9	Bouw van logies voor gehuwde militairen met groote kinde- ren	500 000	450 000	50 000
			Totaal onderdeel b	

Geraamd voor 1930.	Jaar van aanvang.	TOELICHTINGEN.
6	7	8
220 000		Hetzelfde bedrag als voor 1929.
58 000		Als boven.
100 000		Voor de uitvoering van kleine werken, die zooals de ervaring heeft geleerd in den loop van het dienstjaar noodig blijken en waarvoor te voren geen afzonderlijke posten kunnen worden opgegeven. Evenals in vorige jaren — voor 1929 is de post bij uitzondering met het oog op noodzakelijke bezuiniging op de geniebegrooting moeten worden verminderd — is het bedrag op <i>f</i> 100 000 gesteld.
21 000	1928	Voortzetting en voltooiing.
47 500	1929	Voortzetting en voltooiing.
53 800	1929	" " "
60 250	1929	" " "
800 000	1929	Voortzetting; dit werk komt ten laste van den buitengewonen dienst.
150 000	1929	Voortzetting; het is in 's landsbelang noodzakelijk den bouw te bespoedigen; deze post is daarom verhoogd met <i>f</i> 100 000.
1 509 550		
arvan 300 000. — ten ste van den bui- gewonen dienst.		

	OMSCHRIJVING DER WERKEN.	Gezamenlijke kosten aan gereed geld.	Na 1929 nog te verwerken.	Geraamd voor 1929.
1	2	3	4	5
	HOOFDSTUK II. (UITGAVEN IN INDIË). Post 935. Onderdeel b. Nieuwe werken, met uitzondering van woningbouw. (Nieuwe maatregelen).			
1	Overdekking van de open maneges te Weltevreden, Tjimañi, Malang, Djokjakarta en Bandoeng	/ 119 000	/ 119 000	
2	Aanleg van nieuwe schietterreinen en verbetering van de bestaande. Aanleg van een nieuw schietterrein te Buitenzorg			
3	Bouw van een nieuw bivak te Blang Pidië	100 000	100 000	
4	Aanleg van een elektrische verlichting in de militaire etablissementen te Padang Pandjang, Fort de Kock, Gombong en Willem I	43 000	43 000	

Geraamd voor 1930.	Jaar van aanvang.	TOELICHTINGEN.
6	7	8
60 000	1930	<p>De open maneges zijn in den drogen tijd gedurende een groot deel van den dag wegens te groote hitte en in den regentijd wegens drassigheid onbruikbaar.</p> <p>Ten einde hieraan tegemoet te komen wordt overdekking van de meest gebruikte maneges noodig geacht.</p> <p>Het werk wordt over 2 jaar verdeeld.</p>
105 000	1930	<p>Een groot aantal bestaande schietterreinen op Java en de buitengewesten voldoet niet meer aan de daaraan te stellen veiligheidseischen. Verbetering daarvan, dan wel aanleg van nieuwe schietterreinen, zal in de naaste toekomst noodig zijn.</p> <p>Daar het terzake ingesteld onderzoek nog niet geheel beëindigd is, kunnen de totaal kosten nog niet worden opgegeven. Voorshands is alleen gerekend op het noodig geraamde bedrag voor den aanleg van een nieuw schietterrein te Buitenzorg.</p>
40 000	1930	<p>Het tijdelijk kampement te Blang Pidië eischt dringend vernieuwing waarmee uiterlijk in 1930 een aanvang zal zijn te maken.</p>
45 000	1930	<p>Nu de mogelijkheid bestaat de kampementen in deze plaatsen electrisch te verlichten wordt vervanging van de gasoline en petroleumverlichting door electrisch licht noodig geacht.</p>

	OMSCHRIJVING DER WERKEN.	Gezamenlijke kosten aan gereed geld.	Na 1929 nog te verwerken.	Geraamd voor 1929.
1	2	3	4	5
5	Herindeeling van het kampement in het 10e en 20ste bataljon te Weltevreden			
6	Bouw van een nieuw bivak te Tanah Merah (Boven Digoel).	250 000	/ 250 000	
			Totaal onderdeel b. (nieuwe maatregel)	

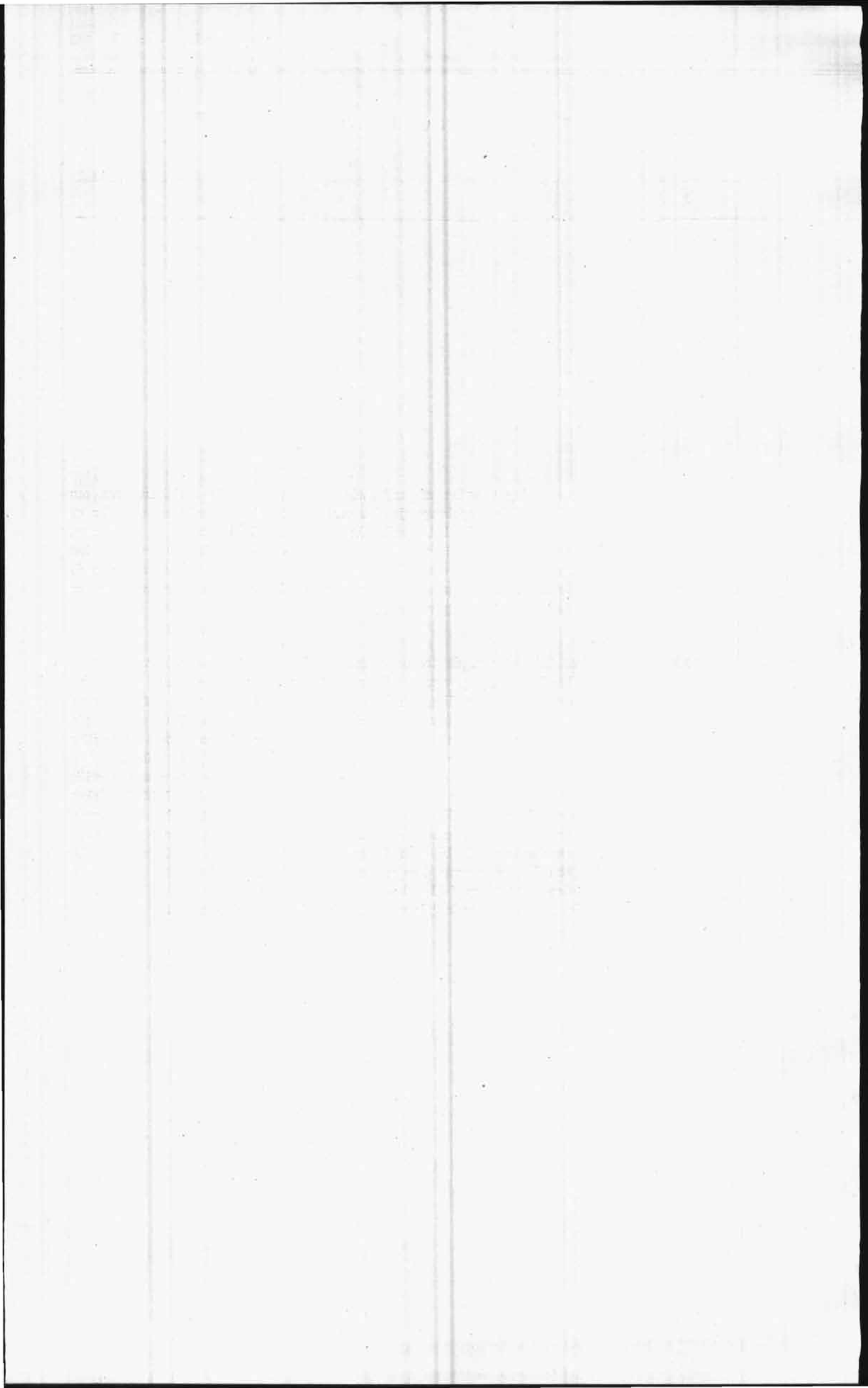
Geraamd voor 1950.	Jaar van aanvang.	TOELICHTINGEN.
6	7	8
77 000	1930	<p>Het kampement van het 10e en 20e Bataljon Infanterie te Weltevreden is, mede als gevolg van de formatieuitbreiding der infanteriebataljons, ten zeerste overvuld in het bijzonder gedurende de opkomst van de militie; uitbreiding der logiesruimte is zeer urgent.</p> <p>Bijbouwning in het bestaande kampement is niet mogelijk.</p> <p>Voorziening zal echter kunnen plaats hebben door aantrekking van het naastgelegen Veldartilleriekampement.</p> <p>In afwachting van de beslissing omtrent de onderbrenging der thans in laatstgenoemd kampement gelegerde 1ste Afdeeling Veldartillerie kan en moet echter zoo spoedig mogelijk begonnen worden met de werkzaamheden in het eigenlijke infanteriekampement.</p> <p>De totale kosten der voorziening kunnen nog niet worden opgegeven; echter zal een verbouwing van het bestaande infanteriekampement, hetwelk zal passen in de latere definitieve voorziening kosten rond <i>f</i> 125 000 en <i>f</i> 27 000 aan materialen van den Lande.</p> <p>Voor 1930 wordt gerekend op een bedrag van <i>f</i> 77 000 aan gereed geld, het meerdere zal in 1931 en 1932 worden verwerkt.</p>
125 000	1930	<p>Het bestaande zeer tijdelijke kampement te Tanah Merah (Boven Digoel) eischt dringend vernieuwing, terwijl met het oog op het verplaatsen van het 2e interneeringskamp de bezetting met 2 brigades zal moeten worden uitgebreid.</p> <p>Het werk zal over 2 jaar worden verdeeld.</p>
450 000		

	OMSCHRIJVING DER WERKEN.	Gezamenlijke kosten aan gereed geld.	Na 1929 nog te verwerken.	Geraamd voor 1929.
1	2	3	4	5
	HOOFDSTUK II. (UITGAVEN IN INDIE). Post 935. Onderdeel c. Vervolgwerken-woningbouw.			
1	Officierswoningen	f 914 000	f 764 000	f 80 0
2	Woningen 6e en 7e klasse	1 733 000	983 000	250 0
3	Woningen 8e klasse	1 024 000	674 000	150 0
			Totaal onderdeel c.	

Geraamd voor 1950.	Jaar van aanvang.	T O E L I C H T I N G E N.
6	7	8
120 000	1925	Er is aangenomen, dat de aangevraagde credieten voor de helft ten laste van den buitengewonen dienst zullen worden gebracht.
250 000	1925	Als boven.
150 000	1925	Als boven.
520 000		

	OMSCHRIJVING DER WERKEN.	Gezamenlijke kosten aan gereed geld.	Na 1929 nog te verwerken.	Geraamd voor 1929.
1	2	3	4	5
	<p style="text-align: center;">HOOFDSTUK II. (UITGAVEN IN INDIË). Post 935. Onderdeel e.</p> <p style="text-align: center;">Voorzieningen ten behoeve van de Luchtvaartafdeeling.</p>			
1	Uitbreiding van het depôt-gebouw en verplaatsen van de sloopingsloods te Andir	33 200	33 200	
2	Aanleg van een noodlandingsterrein bij Malang e.a.	175 000	175 000	
			Totaal onderdeel e.	

Geraamd voor 1930.	Jaar van aanvang.	T O E L I C H T I N G E N.
6	7	8
33 200	1930	<p>De splitsing van het magazijnsbeheer te Andir en de oprichting van een afzonderlijk stapelmagazijn, los van de verbruiksmagazijnen te Andir en Kalidjati, maakt het noodig het bestaande depôtgebouw te vergrooten. Deze vergrooting is tengevolge van het beloop van den spoorweg en het emplacement niet op andere wijze mogelijk dan door verplaatsing van de bestaande sloopingsloods, welke voor het doel te klein is en eveneens een geringe uitbreiding vereischt.</p>
121 000	1930	<p>Ten behoeve van de troepenoefeningen in samenwerking met vliegtuigverbanden, is het gewenscht bij de groote garnizoenen op Java te kunnen beschikken over landingsterreinen met hangars. Bij Malang is het noodig een vliegterrein als basis voor de deelnemende vliegtuigen bij de troepenoefeningen in te richten en te beschikken over een hangar voor 6 toestellen (1 afdeeling). De kosten hiervan worden geraamd op <i>f</i> 92 000.—.</p> <p>Voorts is op den luchtweg Soerabaja—Malang in het belang van een veilig overvliegen aanleg van twee noodlandingsterreinen noodig nl. bij Pandakan en Lawang, terwijl mede, ter verzekering van de veiligheid van personeel en materieel gedurende de oefeningen nog noodlandingsterreinen dienen te worden ingericht bij Sisir (Batoe), Toempang, Toeren en Kepadjen. De aan den aanleg van deze zes noodlandingsterreinen verbonden kosten worden geraamd op <i>f</i> 81 000.—.</p> <p>Het resterende bedrag is voor het dienstjaar 1931 benoodigd.</p>
154 200		

VOLKSRaad

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 10.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Defensie.

Verscheidene leden waren van meening, dat de voorliggende begrooting — waarin blijkbaar nog geen rekening is gehouden met de gewijzigde grondslagen voor de defensie — evenals die voor 1929, een zeer mager aspect vertoont. Wel is het eindcijfer der uitgaven iets hooger, doch dat is voornamelijk een gevolg van bezoldigingsverhooging, grootere aanvragen voor aanvulling van de intendance-voorraden, nieuwe woningen, verhooging der standplaatstoelagen enz. Hoewel de weermacht niet of ternauwernood voldoende is voor het herstellen van orde en rust, in geval deze op eenigszins uitgebreide schaal zouden worden verstoord, en beslist onvoldoende moet worden geacht voor de neutraliteitshandhaving, worden voorzieningen als de aanschaffing van moderne oorlogsmiddelen, welke het leger beter geschikt zouden maken voor zijn taak, in deze begrooting niet getroffen. De hier aan het woord zijnde leden wensechten er met nadruk op te wijzen, dat stilstand ten deze achteruitgang beteekent. Wanneer het Indische leger nog meer ten achter geraakt bij andere legers, zal de achterstand niet meer of alleen met zeer groote geldelijke offers zijn in te halen. Dat — zooals klaarblijkelijk het geval is — door het Opperbestuur wordt aangestuurd op beperking van de bewapening, achtten deze leden, die hierbij wezen op het betreuenswaardige voorval te Curaçao, voor een land met uitgestrekt overzeesch gebied noodlottig. Zij zouden het ten zeerste betreuen indien de Regeering, uitgaande van de wenschelijkheid het oorlogsbudget een bepaald bedrag niet te doen overschrijden, mocht willen besluiten tot belangrijke vermindering van het toch reeds zwakke wapen der artillerie, waardoor h. i. het defensief vermogen van Indië ernstig zou worden geschaad. Met het blijkbaar (vgl. Nieuws van den Dag van 21 Februari jl.) opgevatte voornemen — waaromtrent zij gaarne nader werden ingelicht — om op de buitengewesten enkele strategische punten te bezetten met in totaal twee bataljons infanterie, zouden zij zich kunnen vereenigen, indien dit niet geschiedt ten koste van de troepenmacht op Java, welke hierdoor, daar zij o. m. als reserve dient voor de buitengewesten, dubbel getroffen zou worden. Overigens zouden deze leden gaarne nauwkeurig worden ingelicht wat de bedoeling is van de mededeeling van den Gouverneur-Generaal, dat maatregelen genomen zullen worden om zonder vermeerdering van kosten de defensie meer aan haar doel te doen beantwoorden.

Andere leden achtten het tegenwoordige leger ruimschoots voldoende voor de handhaving van orde en rust, doch konden, nu in de begrooting niets blijkt van de doorvoering van een bepaald defensieplan, niet beoordeelden in hoeverre het berekend is voor zijn verdere taak. Zij waren van oordeel, dat de uitgaven voor militaire doeleinden tot het hoogst noodige moeten worden beperkt, en konden niet toegeven, dat deze begrooting een mager beeld vertoont. De vermeerdering van uitgaven met f 1.5 miljoen werd door hen

betreurd en niet in overeenstemming geacht met 's Landvoogds mededeeling, dat bij de weermacht geen uitzetting van uitgaven zal plaats hebben. H. i. leggen de kosten van de defensie, welke thans in totaal f 136 miljoen beloopt en 26.51% van de gewone landsmiddelen uitmaken (fin. nota blz. 33), reeds een zoo zwaren last op Indië, dat wanneer verdere verhooging noodzakelijk wordt geoordeeld, het moederland voor dit imperiale belang zal hebben bij te dragen. Waar het echter aan ernstigen twijfel onderhevig is, of Nederland dit zal kunnen en willen doen, kwam het hun voor, dat de eenige uitweg uit deze impasse is de omzetting van het leger in een politie-leger, met dien verstande, dat daarboven een troepenmacht in dienst wordt gehouden ter verdediging van enkele strategische punten, waaronder de vlootbasis Soerabaja.

Het denkbeeld om tot de vorming van een politieleger over te gaan, gaf verschillenden leden aanleiding tot de opmerking, dat noch van een zuiver, noch van een meer uitgebreid politie-leger sprake zal mogen zijn, zoolang aan de weermacht de handhaving van de neutraliteit is opgedragen. Blijft de doelstelling dezelfde, dan dienen de bewapening, geoefendheid en organisatie van het leger daarop ten volle te zijn berekend en moet algeheele modernisering plaats hebben. Wat de opmerking betreft, dat de kosten der weermacht ruim 26% van de gewone landsmiddelen in beslag nemen, wezen zij erop, dat bij de oorlogsbegroting in tegenstelling tot die van marine nog geen splitsing heeft plaats gevonden; de op f 71 miljoen gestelde oorlogsuitgaven zijn slechts voor een deel defensie-uitgaven.

Ten slotte waren er enkele leden, die voor algeheele ontwapening pleitten. De tientallen miljoenen, welke thans jaarlijks aan de weermacht worden uitgegeven, zouden h. i. beter kunnen worden besteed aan de economische versterking van de bevolking. Een dezer leden verklaarde echter slechts dan vóór ontwapening te zijn, indien het mogelijk wordt, de staten te verplichten hunne geschillen te doen beslechten door den internationalen rechter, wien dan in een internationale weermacht de beschikking over een sterken arm ware te verlenen om zijne beslissingen desnoodig te doen nakomen.

Sommige leden hadden met betrekking tot de grondslagen voor de defensie een algemeenen maatregel van bestuur verwacht, o. m. aangevende welk aandeel het leger in de verdediging van Nederlandsch-Indië zal hebben te nemen. Het bevreemde hun, dat den Volksraad vooralsnog volledige toelichtingen van de strekking der grondslagen worden onthouden (Aanh. 1928—1929, blz. 40; zitt. 1929-'30, Memorie van Antwoord alg. besch. § 2). Naar hunne meening zou het juister zijn om het College eerst een overzicht te geven van het geheel en eerst daarna de noodige voorzieningen aan zijn oordeel te onderwerpen.

Gevraagd werd of vanwege het departement van Oorlog de bij de hoofden van plaatselijk bestuur berustende verzamelingen van voorschriften met betrekking tot eventueele mobilisatie wel geregeld worden geïnspecteerd. Mocht dit niet het geval zijn, dan achtten de hier aan het woord zijnde leden het zeer gewenscht, dat alsnog geregeld inspecties zullen worden gehouden, aangezien het h. i. van het hoogste belang is, dat in geval van oorlogsgevaar de mobilisatie-maatregelen vlot en onberispelijk worden uitgevoerd. Naar hunne meening is in 1914 de wijze van mobiliseeren van het Nederlandsche leger van beslissenden invloed geweest op het volksbestaan van Nederland. Voorts drongen deze leden er met klem op aan, dat de met militie-aangelegenheden belaste bestuursambtenaren zullen zorgdragen alle mobilisatie-voorbereidingen voortdurend in gereedheid te hebben. Desnoodig waren vanwege het departement voor dit doel handleidingen aan deze ambtenaren te verstrekken.

Gevraagd werd of er naar het oordeel der Regeering in den archipel punten zijn, welke op een even gemakkelijke wijze vanuit het buitenland overrompeld zouden kunnen worden als met Willemstad is geschied.

Enkele leden meenden, dat de militaire macht op Java voldoende voorbereid is tegen dergelijke aanvallen, maar betwijfelden of dit ook gezegd kan worden van de groote olie-centra Balikpapan en Tarakan.

Een der leden stelde de vraag of de forten rondom de Bandoengsche hoogvlakte nog bestaan en behoorlijk onderhouden worden. In het bevesti-

gend geval zou hij gaarne worden ingelicht of het nut, hetwelk uit een oogpunt van defensie van de forten getrokken kan worden, geacht moet worden op te wegen tegen de kosten van het onderhoud.

Naar eenige leden meenden te weten, zal het een vreemde mogendheid zeer gemakkelijk vallen de Indische weermacht te verlammen door den Indischen archipel zoodanig af te sluiten, dat alle aanvoer van munitie en ander oorlogsmateriaal onmogelijk wordt. Gaarne zouden zij met de inzichten der Regeering hieromtrent in kennis worden gesteld. Acht de Regeering — zoo vroegen zij — den tijd nog niet gekomen, in Indië zelf behoorlijke fabrieken voor de vervaardiging van oorlogsmateriaal op te richten, zoodat langzamerhand de buitenlandsche aanvoer daarvan gemist kan worden?

Sommige leden betoogden de wenschelijkheid de legerindeeling op Java te doen aansluiten aan de indeeling in provincies, opdat de gouverneurs zich niet zooals thans bij het inroepen van militairen bijstand zullen moeten wenden tot elders gevestigde autoriteiten.

Door eenige leden werd, naar aanleiding van het medegedeelde op blz. 136 van het Wetenschappelijk Jaarbericht over 1928 der Indische Krijgskundige Vereeniging, met voldoening geconstateerd, dat eventueel ter assistentie van het bestuur optredende militaire afdeelingen met een volledige bewapening zullen worden uitgerust.

§ 2. Splitsing der begrooting en fusie van de militaire departementen.

Bepleit werd de wenschelijkheid van splitsing van deze begrooting in twee afdeelingen, nl. een Afdeeling IX betreffende de militaire uitgaven en ontvangsten en een Afdeeling IX A betreffende de burgerlijke uitgaven en ontvangsten, waardoor de begrooting meer overzichtelijk zal zijn.

Gevraagd werd of door de splitsingscommissie nog een rapport is uitgebracht. In het bevestigend geval zou men dit gaarne zien overgelegd.

Enkele leden zouden gaarne vernemen of het in het voornemen der Regeering ligt ook in Nederlandsch-Indië tot samenvoeging van de departementen van Oorlog en der Marine over te gaan en zoo ja, wanneer en op welke wijze dit zal geschieden.

Van andere zijde werd naar aanleiding van deze vraag opgemerkt, dat een fusie van beide departementen onmogelijk is zoolang de Indische zee-macht deel uitmaakt van de Staatsmarine.

§ 3. Formatie van het officierscorps.

Verschillende leden zouden geen bezwaar hebben tegen bezuiniging op het leger, mits de gevechtswaarde ervan niet vermindert. Waar zij meenden, dat een dergelijke besparing zou kunnen worden verkregen door vermindering van het aantal hoofdofficieren, zouden zij gaarne vernemen hoeveel hoofdofficieren er bij de verschillende wapens en diensten boven de formatie zijn, wat betreft de infanterie met inbegrip van de 25, die na een diensttijd van 22 jaar tot majoor werden benoemd. H. i. heeft de instelling van de zg. kassian majoors tot zonderlinge verhoudingen geleid en is spoedige opheffing van dit instituut alleszins aan te bevelen. Deze leden meenden, dat een formatie, waarbij binnen 22 jaar de hoofdofficiërsrang bereikt wordt, zeer wel mogelijk is, al erkenden zij, dat — zooals een ander lid opmerkte — dan de bevordering tot dien rang in grooter mate afhankelijk zal zijn van beoordeelingen. Zij verwezen nog naar de artikelen van „Miles” in het Nieuws van den Dag van 27 October en 5 December 1928, waarin duidelijk wordt aangetoond, dat het leger topzwaar is.

Ook zou gaarne worden vernomen of een overcompleet of tekort bestaat aan subalterne officieren en onderluitenanten en zoo ja, in welke mate en bij welke wapens of dienstvakken. Welke maatregelen — zoo vroeg men voorts — denkt de Regeering te treffen om het mogelijk overcompleet of tekort op te heffen?

Gevraagd werd welke redenen er toe hebben geleid om hoofdofficieren, die hun pensioen reeds hadden verdiend en geen promotie meer konden maken,

met buitenlandsch verlof te laten gaan en in aansluiting daarop in Nederland te pensionneeren.

Enkele leden stelden de vraag of het aantal reserve-officieren in Indië voldoende moet worden geacht in geval van mobilisatie. Hoe wordt hier te lande voorzien in de opleiding van genoemde officieren en hoe is het gesteld met hunne geschiktheid om Inlandsche vrijwilligers te commandeeren? Indien die geschiktheid nog te wenschen overlaat, welke stappen denkt de Regeering dan te nemen om hierin verbetering te brengen?

§ 4. Bezoldigingen, pensioenen en onderstanden.

Enkele leden betreurden, dat de Regeering tot nu toe Haar standpunt nog niet heeft kenbaar gemaakt t.a.v. het rapport der opiedingscommissie (Zitt. 1928—'29, Ond. 75 — Afd. IX: st. 4, blz. 2). Zij waren voorts van meening, dat een egaliseering van de militaire bezoldiging en dienstvoorwaarden aan vele, zoo niet alle geuite grieven automatisch een einde zou maken. Met de op rasverschillen gebaseerde differentiaties der dienstvoorwaarden kweekt men animositeit, mogelijk ook antagonisme tusschen de landaarden. Een en ander mag niet door gedifferentieerde betaling en dienstvoorwaarden in de hand gewerkt worden; de legeronderdeelen dienen solidair te zijn.

Een der leden sprak de verwachting uit, dat zal worden besloten de Kisareesche militairen (mestiezen) op gelijken voet te bezoldigen als Ambonneezen (Zitt. 1928—'29, Ond. I — Afd. IX: st. 11, blz. 11).

Ten zeerste werd betreurd, dat de Minister van Koloniën zich inzake de gelijkstelling der militaire pensioenen van vóór en na 1920 op een beslist afwijzend standpunt blijft stellen door te verklaren, dat van hem geen maatregelen te verwachten in de richting van verhooging (T.K. zitt. 1928-1929 Hand. blz. 1286). De financieele bezwaren tegen de inlossing van deze eereschuld, door de Regeering ontwikkeld in Hare onlangs aan den Volksraad gezonden mededeelingen (zitt. 1928—1929, Ond. 75 — Afd. IX: st. 6; zitt. 1929—1930, Ond. I — Afd. IX: st. 13), kwamen geenszins overtuigend voor. Het bedrag, dat voor de algeheele gelijkstelling der pensioenen en gagementen van de thans nog in Indië aanwezige militairen, die vóór 1920 werden gepensionneerd of gegageerd, noodig zou zijn (f 855 000), acht de Regeering te hoog om stappen tot dien maatregel van billijkheid te doen. Het deed daarom wel vreemd aan, dat Zij het op f 800 000 gestelde verschil tusschen raming en opbrengst der groep belastingen over 1929 „geen noemenswaardig verschil” noemt (financieele nota, blz. 21). Verwezen werd naar de toezegging, dat wat binnen de grens eener kloppende begrooting voor de oud-militairen kon worden gedaan, telkens gaarne in overweging zou worden genomen, en dat de Regeering ieder jaar in verband met den stand der financiën zou overwegen in hoeverre op den — reeds ingeslagen — weg van pensioensverbetering verdere stappen konden worden gezet (1ste gewone zitting 1924, Hand. blz. 1032-1033). Hierbij mogt worden bedacht, dat de toen reeds gedane stappen vooruit plaats vonden onder bepaald ongunstige financieele omstandigheden, in een tijd van begrootingstekorten (1924: 20.3 miljoen tekort op den gewonen dienst), waarvan thans geen sprake meer is. Dat — zooals de Regeering becijfert — het voor de in Indië vertoevende oud-strijders vereischte bedrag van f 855 000 jaarlijks met $\pm 5\%$ zou afnemen, werd betwijfeld. Waar in 1924 de hiervoor benoodigde som op rond f 3.4 miljoen werd gesteld en in 5 jaar tijds dit bedrag dus met 75% is gedaald, ware — ook al houdt men rekening met de in 1925 en 1927 toegekende pensioensverhoogingen wegens het bereiken van den 50- en 60-jarigen leeftijd — de jaarlijkse afname eerder op een belangrijk hooger percentage te stellen.

Enige leden betreurden, dat, hoewel reeds herhaaldelijk is aangedrongen op een weduwen- en weezenfonds voor inheemsche militairen, dit nog steeds niet is ingesteld (vgl. zitt. 1928—1929, Ond. I — Afd. IX: — st. 11, blz. 8—9). Zij wezen erop dat de noodzakelijkheid hiervan in de betrokken kringen zoozeer wordt gevoeld, dat zowel in de Minahassa als in Ambon de militairen voornemens zijn een weduwen- en weezenfonds op te richten. Naar het oordeel dezer leden moet echter ernstig worden betwijfeld of be-

trokkenen in staat zullen zijn dergelijke fondsen zonder steun der Regeering in stand te houden. Met het oog hierop zouden zij, nu gebleken is, dat het initiatief van belanghebbenden zelf uitgaat, gaarne worden ingelicht of de Regeering eventueel bereid is tot subsidie en aanwijzing van met het beheer te belasten vakkundigen.

§ 5. Bevordering en beoordeeling.

Volgens het beoordeelingsvoorschrift kunnen — zoo merkten eenige leden op — officieren, die zich bezwaard gevoelen over niet-bevordering tot een hooger rang, hierover reclameeren bij den Legercommandant. Van hooger beroep op diens beslissing bij den Landvoogd is echter geen sprake, daar de Regeering op door betrokkenen tot Haar gerichte verzoeken pleegt te antwoorden, dat de aangelegenheid behoort tot de competentie van het legerbestuur en mitsdien voor Haar geen termen aanwezig zijn aan het verzoek tegemoet te komen. Door deze regeling, waaraan naar de hier aan het woord zijnde leden meenden het betrekkelijk groote aantal reclames van officieren bij de Tweede Kamer moet worden toegeschreven, wordt geen gevoel van rechtszekerheid verkregen, aangezien men van de gronden, waarop men in laatste instantie wordt berecht, niet op de hoogte komt en niet in de gelegenheid is zich daartegen te verdedigen. Met het oog hierop drongen zij erop aan bij reclames — en in elk geval indien deze gaan over verleend ontslag — een onpartijdige commissie in te stellen ter adviseering van den Landvoogd.

Sommige leden waren van oordeel, dat bij de beoordeeling van officieren de inspecteurs van de wapens en diensten een te groote rol spelen. Hoewel bedoelde inspecteurs in hoofdzaak de niet tot de divisies behorende troepen onder zich hebben, brengen zij ook het eindoordeel uit over de officieren, die onder bevel staan van de divisie-commandanten. Bovendien wordt den beoordeelden, die geen recht op reclame bij den Landvoogd hebben, slechts vergund zich tegenover den Legercommandant te rechtvaardigen. Indien — hetgeen deze leden niet onwaarschijnlijk achtten — de Legercommandant reeds wordt gehoord bij de beoordeeling door de inspecteurs, is de kans op toewijzing van de bij hem voorgebrachte reclames wel uiterst gering.

Enkele leden waren van oordeel, dat de bevorderingskansen van de sergeanten-majoor tot adjudant-onderofficier bij de verschillende wapens en diensten — in het bijzonder bij het wapen der infanterie en de artillerie, alsmede bij de artillerie-werklieden — zeer ongunstig genoemd moeten worden. Zij zouden gaarne vernemen of de Regeering bereid is hierin verbetering te brengen, door bv. weer een open formatie in te voeren, waarbij een sergeant-majoor, tenzij bij eerdere vacature, na zes jaren dienst als zoodanig en bij geschiktheid voor den naasthooger rang, tot dien rang wordt bevorderd.

Deze leden zouden voorts nog gaarne vernemen, hoeveel jaren — die ingevolge het Gouvernementsbesluit van 25 Juli 1927 No. 4, ten eerste, niet medegerekend — de jongst in ancienniteit zijnde adjudant-onderofficieren bij de verschillende wapens en diensten in den rang van sergeant-majoor hebben doorgebracht.

§ 6. Vereenigingswezen.

Gaarne zou worden vernomen of het juist is, dat op een verzoek van de onderofficiersvereeniging O. A. B. om over te gaan tot georganiseerd overleg afwijzend is beschikt, en zoo ja, op welke gronden die beschikking berustte.

Eenige leden zouden gaarne worden ingelicht hoe het staat met het reglement betreffende het militair vereenigingswezen.

Enkele leden zouden gaarne het standpunt der Regeering willen vernemen t.a.v. de desiderata, welke in den vorm van een motie zijn aangenomen op de jaarlijksche vergadering van de vakvereeniging van militairen uit de Minahassa „Perserikatan Minahassa”, gehouden op 25 en 26 December 1928 te Tjimahi.

Bedoelde desiderata zijn, volgens de „Soeara Militair Minahassa” de volgende:

1. Ingesteld worde een weduwen- en weezenpensioen.
2. Tractement (respectievelijk soldij) en pensioen worden gelijkgesteld met die der Europeesche militairen.

3. De huisvesting (respectievelijk woongelegenheden) worde gelijkgesteld met die der Europeesche militairen.
4. De vivresgelden worden gelijkgesteld met die der Europeesche militairen.
5. De verloftijd, volgens de bepalingen vastgesteld op twee maanden, worde gebracht op vier maanden.
6. Aan sergeanten 2de klasse worde bij dienst-, overplaatsings- en verlofsreizen vervoer per spoor of tram in de 2de klasse toegestaan.
7. Het bagagegewicht, waarop bij overplaatsing recht bestaat tot vrij vervoer, worde vergroot.
8. De gezinstoelagen worden gelijk gemaakt met die voor Europeesche militairen.
9. De marschvoeding worde verbeterd.
10. De regeling der werving in de Minahassa worde verbeterd; aan aangenomen recruten met meer dan één wettig kind worde ook voor deze kinderen het „competeer” toegekend.
11. Kinderen worden op plaatsen, waar geen „Ambonsche school” is, toegelaten tot de Europeesche lagere school.
12. De regeling van huisvesting en transport van doortrekkende militairen in Makassar en Menado worde verbeterd.
13. In garnizoenen op de buitengewesten worden vroedvrouwen geplaatst.
14. De weduwen en weezen dienen bij terugkeer onder de hoede der betrokken militaire autoriteiten te reizen tot aan hun negorij.
15. Bij reizen te water dienen de Minahassische militairen op gelijke wijze te worden behandeld als de Europeesche.

Waar de Perserikatan Minahassa meer dan 4000 leden telt, goed georganiseerd is en als volkomen loyaal moet worden aangemerkt, achtten de hier aan het woord zijnde leden afdoende maatregelen en — indien eenigszins mogelijk — tegemoetkoming aan de tot uiting gekomen grieven in het belang van den goeden geest dezer groep militairen.

Overigens drongen deze leden erop aan de desiderata, welke door het hoofdbestuur van de vereeniging van niet-Europeesche onderofficieren „Oentook kaperloean kita” werden besproken met den Legercommandant, aan een nadere overweging te onderwerpen. Volgens het A. I. D. van 22 Januari 1929 zou zijn verzoekt om:

- I. het binnenlandsch verlof wegens langdurigen dienst aan militairen beneden den rang van onderluitenant voor de niet-Europeesche onderofficieren in stede van op twee maanden vast te stellen op vier maanden;
- II. óók voorschot op soldij te mogen ontvangen, indien na ommeekomst van het verlof op de oude standplaats wordt teruggekeerd;
- III. de niet-Europeesche sergeanten en wachtmeesters (1ste klasse) in betaling gelijk te stellen met hun Europeesche ranggenooten;
- IV. bij dienstreizen per spoor en tram de sergeanten (wachtmeesters) 2de klasse te doen vervoeren in rijtuigen der 2de klasse;
- V. den eisch van drie jaren dienst in de buitengewesten voor aanstelling tot sergeant 1ste klasse te doen vervallen;
- VI. het voedinggeld op marsch om te zetten in daggeld, te stellen op $\frac{2}{3}$ van het voor de sergeanten op maandelijksche bezoldiging vastgestelde bedrag.

§ 7. Militaire rechtspraak.

Eenige leden betwijfelden of het noodzakelijk is een afzonderlijke militaire rechtspraak te handhaven. Mocht dit inderdaad noodig zijn, dan ware zij meer met moderne rechtsbegrippen in overeenstemming te brengen (vgl. Alg. Hdbl. voor Ned.-Indië van 5 Juli jl.).

In verband hiermede zou gaarne worden vernomen in welk stadium de voorgenomen reorganisatie van de militaire rechtspleging verkeert.

Een der leden gaf in overweging om de berechting van door militairen begane eenvoudige overtredingen ter besparing van kosten niet aan den krijgsraad, doch aan den plaatselijken burgerlijken rechter toe te vertrouwen.

Andere leden vreesden, dat zulks op bezwaren van practischen aard zou afstuiten.

De vraag werd gesteld of reeds gevallen van mishandeling en andere

en op welk Gouvernementsbesluit dan wel andere wettelijke bepaling dit voorschrijft, dat veel ontstemming wekt en moeilijkheden medebrengt, berust.

De aandacht werd gevestigd op de voor de N.-I. Officiëren Vereeniging gehouden lezing van den kapitein J. C. J. Bongers over het contact tusschen officieren onderling en met den troep (vgl. A. I. D. van 3 Mei jl., 2de blad). Gevraagd werd in hoeverre de Regeering de door dien officier aangegeven middelen (sub *a—o* van het verslag) voor uitvoering vatbaar acht.

Een der leden had tot zijn genoegen geconstateerd dat de personeels-uitgaven in deze begrotingsafdeeling in het algemeen niet zijn verminderd met bedragen wegens verwachte mutaties en dat, waar een aftrek als bedoeld wel heeft plaats gehad, het bedrag daarvan een veel kleiner percentage van het hoofdbedrag uitmaakt dan bij de andere afdeelingen der begrooting het geval is.

Het had de opmerksaamheid van een der leden getrokken, dat bij verschillende posten der begrooting lage bedragen, varieerend van *f* 5 tot *f* 165, zijn uitgetrokken als kosten van schijfschieten. Dit lid zou gaarne nader worden ingelicht, op welke wijze deze gelden zullen worden besteed.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 901. Militairen in buitengewonen dienst. Onderdeel *c*. Uitgaven voor de hoogere technische vorming van officieren. Sommige leden oordeelden deze uitgaven overbodig. Zij wezen erop, dat deze worden gedaan ten behoeve van de technische vorming van officieren, bestemd voor den A. C. W., P. W. en andere technische bedrijven, aan welker hoofd h.i. beter personen zouden zijn te plaatsen, die door koopmanseigenschappen e.d. meer geschiktheid bezitten om als bedrijfsleider op te treden.

Post 903. Opleiding tot officier. Gevraagd werd of verhooging van dezen post niet noodzakelijk is, waar immers het aantal der op te leiden jongelieden zal worden uitgebreid.

Post 906. Subsidie t.b.v. oud-Indische militairen. Wederom werd de aandacht gevestigd op het verzoek de vereeniging „Voorwaarts” om toekenning van een subsidie ten behoeve van het door haar opgerichte hulpfonds (zitt. 1928—1929, Ond. 75 — Afd. IX: st. 3, blz. 2; st. 4, blz. 2).

De thans nog aanwezige kleine reserve van ruim *f* 4 000 is onvoldoende, daar het aantal sterfgevallen steeds toeneemt en de geheven contributie ad *f* 3 per jaar niet voor verhooging vatbaar is. Waar volgens een berekening, gemaakt door de Nederlandsche Verzekeringkamer, bedoeld fonds in stand kan worden gehouden indien per jaar over een meerdere bate van *f* 3 000 wordt beschikt, werd erop aangedrongen de vereeniging — welke in een dringende behoefte voorziet en zeer zuinig wordt beheerd — een subsidie tot dat bedrag te verleen.

Onderdeelen *a* en *b*. Bijdragen in de kosten van de te Nijmegen gevestigde arbeidsbeurs en het verblijf voor den oud-Indischen militair. Sommige leden wezen erop, dat de hier bedoelde stichting — welke zij een zeer nuttige en goed beheerde instelling oordeelden — dringend een nieuw gebouw noodig heeft, waarvan de kosten, de inventaris inbegrepen, begroot zijn op *f* 85 000. Aangezien de waarde van het thans gebruikt gebouw met inventaris ± *f* 25 000 bedraagt en aan gelden ± *f* 20 000 beschikbaar is, beloopt het tekort ± *f* 40 000. De stichting ontvangt een jaarlijkse subsidie van *f* 5 000 (vroeger *f* 10 000) en aan jaarlijkse giften van instellingen en particulieren rond *f* 3 500, derhalve in totaal *f* 8 500, terwijl de exploitatiekosten van het gedachte nieuwe gebouw op ± *f* 12 000 worden geraamd. De hier aan het woord zijnde leden drongen erop aan, dat de Regeering het tekort voor nieuwbouw voor een — liefst belangrijk — deel voor Haar rekening neemt en toezegt, dat Zij in het geschatte exploitatietekort ad *f* 3 500 t. g. t. zal voorzien door verhooging der subsidie.

Naar zij verder meenden, dient de beperkende bepaling te vervallen, dat alleen gepensioneerden blijvend mogen worden opgenomen en verlofgangers slechts voor den tijd van 3 maanden. De regeling van een en ander ware over te laten aan het bestuur van de stichting.

Onderdeel e. Steun aan geëdiëerde en gepensioneerde Indische militairen beneden den rang van officier. Door enkele leden zou gaarne worden vernomen, door wien en op welke wijze controle op de besteding van deze uitgaven wordt uitgeoefend.

Verscheidene andere leden, die meenden te weten, dat ten deze gebruik wordt gemaakt van de hulp van de burgerlijke armbesturen, achtten dezen gang van zaken vernederend voor de hiervoor in aanmerking komende oudmilitairen, die geheel buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden. De tusschenkomst van de „bedeeling” wekt bij die oudgedienden — en vooral bij de oud-onderofficieren — verbittering en heeft ten gevolge, dat velen, teneinde zich die vernedering te besparen, eerst in uitersten nood een verzoek om steun zullen doen. Naar de hier aan het woord zijnde leden meenden is het aan den onkieschen vorm van steunverlening te wijten, dat op het jaarlijks uitgetrokken bedrag — hetwelk ten eenenmale ontoereikend moet worden geacht — nog wordt overgehouden.

Post 909. Materieel. Onderdeelen a—c. Aanschaffing en uitzending t. b. v. de artillerie-magazijnen, de pyrotechnische werkplaats en de werkplaats voor draagbare wapenen. Eenige nadere toelichting omtrent de op deze onderdeelen uitgetrokken bedragen zou op prijs worden gesteld.

Onderdeel f. Aanschaffing en uitzending t. b. v. de luchtvaartafdeeling. Waar blijkens de Memorie van Toelichting in den loop van 1928 vier Napier Lion motoren ontijdig moesten worden afgeschreven, stelden enkele leden de vraag of bedoelde fabriek nog voor verdere bestellingen in aanmerking mag worden gebracht. Worden — zoo vroegen zij voorts — ook andere fabricaten beproefd?

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 901. Departement. Wederom werd aangedrongen op een voorschrift, dat als regel de Legereommandant zijn functie minstens drie jaren zal hebben te vervullen. De tweejaarlijkse wisseling van deze belangrijke functie werd niet in het belang van het leger geoordeeld. (Zitt. 1928—'29, Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 3).

Door sommige leden werd betreurd, dat voor den inspecteur-apotheker op den kolonelsrang is gerekend; h.i. zou bij den pharmaceutischen dienst zeer wel met den luitenant-kolonelsrang kunnen worden volstaan.

De motiveering van de verhooging van de bezoldiging van den archivaris der 1ste afdeling van het departement van Oorlog (Memorie van Toelichting blz. 83), nl. dat het van het grootste belang is, dat de archivaris van alle stukken op de hoogte is, teneinde de nog niet ingewerkte officieren v.z.n. te kunnen inlichten omtrent de door dezen te raadplegen stukken, waarmede zij niet bekend zijn, kwam enigszins onderling voor.

Post 903. Topografische dienst. De werkzaamheden van den topografischen dienst voor het Inlandsch kadaster zouden naar de meening van een der leden beter beëindigd kunnen worden, aangezien deze toch weinig resultaten opleveren.

Van andere zijde werd hiertegen bezwaar gemaakt.

Post 905. Reproductie-bedrijf. Gevraagd werd waartoe het onderzoek geleid heeft, dat is ingesteld naar de kosten van overbrenging van de postzegelfabricatie naar Indië (Zitt. 1928—1929, H 1228).

Kan thans — zoo vroeg men voorts — spoedige uitvoering worden verwacht van de door den Volksraad aangenomen motie-Stokvis e.s. (zitt. 1928—'29, H 1264).

Een der leden drong er op aan het bedrijf van den topografischen dienst onder de bedrijvenwet te doen vallen. Voorts verzoekt hij om nadere toelichting, waarom de bedragen voor afschrijving en rente „op bekende uitkomsten” gegrond zijn en geen verband wordt gebracht tusschen het geïnvesteerde kapitaal en daarvoor verschuldigde rente ad 6%.

Post 908. Stoomwasscherij te Tjimahi. Teneinde de wijze van beheer der stoomwasscherij te kunnen beoordeelen, zouden meerdere leden gaarne in kennis worden gesteld van de personeelsbezetting en de bedrijfsresultaten van soortgelijke inrichtingen, zooals o.a. geëxploiteerd worden door eenige groote stoomvaartmaatschappijen. Kan de Regeering eenige gegevens omtrent het bedrijf van bedoelde inrichtingen aan den Volksraad overleggen?

T.a.v. de rente en afschrijving van het bedrijf werd eenzelfde vraag gesteld als bij post 905.

Post 910. Militaire administratie. Opvallend is — aldus enkele leden — de uitbreiding met meer dan 100% van het aantal sergeanten-majoor, die den dienst verrichten van betaalmester bij de genie. Is meerdere zuinigheid ten deze onmogelijk?

Post 911. Commiezen, klerken enz. Het bevreemdde eenigen leden, dat een dergelijke vergissing — n.l. dat 58 commiezen te weinig berekend werden — mogelijk is geweest (vgl. Memorie van Toelichting blz. 89).

Post 912. Legerpredikanten en aalmoezeniers. Gaarne zou worden vernomen in hoeverre het instituut der legerpredikanten en aalmoezeniers naar het oordeel der Regeering aan zijn bestemming voldaan heeft.

Gevraagd werd waar legerpandita's geplaatst zijn.

Eenige leden drongen aan op de aanstelling van legerpenghoeloes ten behoeve van de geestelijke verzorging van Mohammedaansche militairen.

Post 916. Infanterie. De mededeeling, dat het zakgeld voor aanbevolen militairen met f 1788 kon worden verlaagd, deed de vraag rijzen of bedoelde militairen sterk in aantal zijn gedaald en zoo ja, welke redenen hiervoor aanwezig waren.

Met verwijzing naar het Wetenschappelijk Jaarbericht der Indische Krijgskundige Vereeniging (blz. 17) werd erop gewezen, dat de schietvaardigheid van de infanterie wel zeer uiteenloopt. Gevraagd werd welke maatregelen worden genomen om bedoelde schietvaardigheid, welke, naar men meende, voor een vrijwilligersleger niet bepaald groot is te noemen, voor het geheele leger op te voeren.

Post 918. Cavalerie. Eenige leden waren van oordeel, dat, zooals ook in den wereldoorlog duidelijk is gebleken, het wapen der cavalerie bij de tegenwoordige krijgsvvoering zijn vroegere belangrijkheid vrijwel geheel verloren heeft. Zij verzochten der Regeering zich nog eens uitdrukkelijk rekenschap te geven van de doeleinden, waarvoor de cavalerie wordt gebruikt en hierbij na te gaan of deze niet op andere wijze zouden kunnen worden bereikt. Waar genoemd wapen zeer hooge uitgaven vordert voor aankoop en voeding van paarden, kwam het dezen leden wenschelijk voor het geleidelijk af te schaffen teneinde met de vrijkomende gelden moderne strijdmiddelen te bekostigen.

Andere leden konden met deze opmerkingen niet instemmen en verwezen naar hetgeen omtrent dit vraagstuk in het artikel van majoor M. Thomson in het Wetenschappelijk Jaarbericht over 1928 der Indische Krijgskundige Vereeniging (blz. 286 e.v.) is medegedeeld. Zij meenden, dat de cavalerie in Indië nog een belangrijke functie kan vervullen, mits rekening wordt gehouden met den redelijken eisch, dat ook voor de doeleinden, waarvoor het wapen bestemd is, mede gebruik wordt gemaakt van technische hulpmiddelen als auto's en vliegtuigen. Ook wezen zij erop, dat sommige terreinen in

den regentijd geheel ontoegankelijk zijn voor motor- of rijwielverkeer, zoodat slechts bereiden wapens zich daar met zekere snelheid kunnen verplaatsen. Door enkelen hunner werd groote waarde gehecht aan het machtsvertoon, dat in geval van binnenlandse onlusten door de cavalerie, beter dan door andere wapens, kan worden ontwikkeld.

In verband met bovenstaande beschouwingen werd verzocht om een opgaaaf van de totaal-kosten der cavalerie per paard, omvattende hetgeen hiervoor aan aankoop, voeding, remonte, diergeneeskundige behandeling enz. ten koste wordt gelegd.

Post 922. Materieel en magazijnsdienst der artillerie. Gaarne zou men vernemen, waarom mindere bestellingen bij den A. C. W. worden verwacht.

Post 923. Pyrotechnische werkplaats. Gevraagd werd waarom in 1930 minder werkzaamheden bij de pyrotechnische werkplaats te verwachten zijn.

Door een der leden werd opgemerkt, dat in geval tot monopolisering van de vuurwerkfabricage wordt overgegaan, de vervaardiging van vuurwerk zal kunnen geschieden in de pyrotechnische werkplaats.

Post 927. Artillerie-constructiewinkel. Een der leden wist mede te deelen, dat deze instelling van stoffen, welke bij de vervaardiging van artikelen ten behoeve van het leger in den vorm van afval overblijven, drijfriemen voor industrieele doeleinden fabriceert en in den handel brengt. Dit lid betuigde zijn instemming met deze handelwijze.

Een ander lid was van meening, dat hiermede een ongerechtvaardigde concurrentie wordt aangedaan aan den particulieren handel.

Door verschillende leden werd, afgescheiden van de onlangs gebleken fraude, betwijfeld of het beheer van dit bedrijf aan de daaraan te stellen eischen voldoet. Zij zouden gaarne zien, dat de artillerie-constructie-winkel werd omgezet in een particulier bedrijf, zooals dat aan de Hembrug in Nederland. Bestaat er — zoo vroegen zij — geen aanleiding tot een dergelijke reorganisatie onder leiding van een gedetacheerd ingenieur van het Hembrug-bedrijf?

Uitvoerige inlichtingen werden verzocht omtrent de uit- en terugzending van den hoofdopziener De Jongh. Is het juist, dat bedoelde ambtenaar werd uitgezonden als bedrijfsleider op een salaris van f 550 en hem bij aankomst hier te lande een bezoldiging van f 250 werd toegelegd? Is hij reeds zeer spoedig na zijn tewerkstelling wegens ziekte teruggezonden naar Nederland en zoo ja, op grond waarvan? Wat zijn de plannen met dezen ambtenaar als hij door de geneeskundige commissie in Nederland wordt goedgekeurd?

Post 928. Kosten van werkzaamheden enz. door de artillerie-constructie-winkel. De verstrekte toelichting had de vraag doen rijzen of men hier te maken heeft met een sluitpost.

Post 929. Afzonderlijke Inlandsche korpsen. Eenige leden achtten het onjuist, dat de kosten van deze korpsen als burgerlijke uitgaven worden beschouwd (vgl. 1ste gew. zitt. 1924, Ond. I — Afd. IX: st. 8, blz. 8); de militaire waarde van de korpsen is h.i. daarvoor te hoog.

In aansluiting hierop betoogden enkele leden, dat de Inlandsche korpsen, welke kunnen dienen als kern van een Inlandsche reserve-macht, nog voor uitbreiding vatbaar zijn.

Sommige leden drongen er met klem op aan, de korpsen Barisan zoodanig uit te breiden, dat zij ten minste op hun vroegere sterkte worden teruggebracht. Enkelen hunner meenden, dat, indien deze maatregel achterwege blijft, beter tot opheffing ware over te gaan.

Voorts werd de bezoldiging van de officieren zoowel van het Mangkoenegorische legioen als van de Barisans niet in overeenstemming met hun positie en de militaire beteekenis van deze korpsen geacht. Het is wel zeer opvallend, zoo werd opgemerkt, dat de majoors belangrijk lager gesalarieerd zijn dan patih's, terwijl de kapiteins aanzienlijk minder salaris genieten dan wedana's.

Gevraagd werd hoe het staat met de nieuwe pensioenregeling voor de officieren van de Barisans en het Mangkoe Negorosche legioen.

Door enkele leden werd aangedrongen op maatregelen ter verbetering van de positie en den geest van het personeel der korpsen Barisan. Op grond van verkregen inlichtingen, welker juistheid zij meenden te moeten aanvaarden, wezen zij op verschillende misstanden. Zoo zou een recht van beklag over opgelegde straffen ontbreken, de strafoplegging vaak willekeurig geschieden, de voeding te wenschen overlaten, de gemiddelde leeftijd van de officieren te hoog en het pensioen te laag zijn. Een weduwen- en weezenpensioen — zoo vervolgden deze leden — ontbreekt; er is geen conduiterregeling; bij benoeming wordt niet voldoende gelet op de wenschelijkheid, dat de officieren een adellijken titel bezitten; de met de gecentraliseerde opleiding te Pamekasan belaste luitenant heeft te veel andere werkzaamheden; het peil van het kader laat veel te wenschen over, hetgeen leidt tot machtsmisbruik; in de korpsen bestaat een soort familie-regeering; tengevolge van de slechte toestanden worden de minderen vatbaar voor communistische beïnvloeding van de zijde van het personeel der Madoera-tram. Verzocht werd zorgvuldig te doen nagaan in hoeverre bovenaangegeven klachten juist zijn.

Post 935. Geniewerken. Waar de aangevraagde credieten voor woningbouw voor de helft ten laste van den buitengewonen dienst zullen worden gebracht, zou men gaarne worden ingelicht of de helft der inkomsten eveneens op buitengewoon zal komen.

Waardeering werd uitgesproken voor de hulp, door de genie in vele gevallen verleend bij den bouw van desa-bruggen en andere desa-werken. Gevraagd werd of niet als regel deze hulp overal verleend zou kunnen worden ter plaatse waar genisten in de omgeving zijn.

Door enkele leden werd bepleit bij den woningbouw zoowel met de belangen van de gehuwde als met die van de ongehuwde militairen rekening te houden.

Een der leden meende te weten, dat de kosten van oprichting van barakken in het interneeringskamp te Boven-Digoel door het departement van Oorlog worden gedragen. Daar dit lid zulks onjuist achtte, drong hij er op aan deze uitgaven met het departement van Justitie of van Binnenlandsch Bestuur te verrekenen.

Naar eenige leden hadden vernomen, is de benteng te Palembang zoodanig gelegen, dat zij de noodzakelijke uitbreiding der handelswijk ten zeerste belemmert. Het legerbestuur zou evenwel dit terrein slechts tegen een zóó hoogen prijs aan de gemeente willen verkoopen, dat uit de opbrengst de bouw van nieuwe kazernes in een ander stadsdeel kan worden bekostigd. Het gevraagde bedrag — zoo vervolgden de hier aan het woord zijnde leden — overtreft echter in hooge mate de werkelijke waarde van het complex, zoodat de kosten van den kazernebouw in feite gedeeltelijk door de gemeente Palembang zouden worden gedragen. Waar zulks zeer onbillijk werd geacht, verzochten deze leden der Regeering eene goede samenwerking tusschen belanghebbenden en eene juiste verdeling der lasten te willen bevorderen.

Post 938. Geneeskundige dienst. Het had de aandacht van eenige leden getrokken, dat voor het bedrijf der technische werkplaats van den militair geneeskundigen dienst slechts één instrumentmaker noodig wordt geacht, hoewel daarnaast wordt gerekend op een administratief ambtenaar en een schrijver.

Posten 941—942. Militaire gevangenen. Gaarne zou worden vernomen op welk deel der voeding voor Europeanen, Ambonneezen en Inlanders hier wordt gerekend. Men wees erop, dat in post 953 voor voeding in de militaire strafgevangenis f 11 100 is uitgetrokken.

De vraag werd gesteld of uit het in de specificatie gebezigde woord „stokkenknechts” moet worden opgemaakt, dat nog lichamelijke tuchtiging wordt toegepast dan wel hier slechts sprake is van een verouderde benaming.

Post 943. Bijzondere inrichtingen. De opheffing der militaire school te Meester-Cornelis werd door verschillende leden betreurd. Terzake werd verwezen naar hetgeen daarover in het Afdeulingsverslag van

het ontwerp van wet tot herziening van het militair onderwijs (zitt. 1928-'29, Ond. 96) is opgemerkt.

Gevraagd werd wat met de gebouwen van genoemde inrichting zal geschieden.

Meerdere leden achtten de stafmuziek geheel overbodig, daar zij slechts enkele malen per jaar voor militaire doeleinden, zooals bijv. voor parades wordt benut. Voorts meenden deze leden, dat bevordering van volkskunst, b.v. door het geven van concerten, niet op den weg van het departement van Oorlog ligt, doch door het departement van Onderwijs moet worden bekostigd.

Een lid sprak er zijn voldoening over uit, dat de stafmuziek méér dan voor korten tijd het geval was, in het openbaar optreedt. Hij vroeg of zij bovendien nog militaire wandelingen zou kunnen houden.

Naar aanleiding van terzake vernomen klachten, waarover in de „Java-bode" van 8 en 27 November 1928 artikelen zijn verschenen, werd gevraagd hoe het gesteld is met den geest in genoemd corps.

Het had de aandacht van eenige leden getrokken, dat ter gelegenheid van verschillende parades in de hoofdstad de militaire muziekkorpsen weinig werkelijk militair klinkende muziek doen hooren, doch zich meer schijnen toe te leggen op het spelen van sentimenteele melodieën. Deze leden zouden het zeer op prijs stellen, indien deze muziekkorpsen in het algemeen meer aan hun bestemming zouden beantwoorden.

Post 945. Dienstplicht- en reserve-personeel. Mededeeling werd verzocht van de tegenwoordige sterkte van dit personeel.

Post 498. Luchtvaartafdeeling. Uit de artikelen, opgenomen in de Preangerbode van 30 en 31 Mei j.l. alsmede in het Indisch Militair Tijdschrift No. 5 van het jaar 1929, gewijd aan het 15-jarig jubileum der luchtvaartafdeeling, meenden eenige leden te moeten opmaken, dat deze afdeeling tengevolge van den algemeenen bezuinigingsgeest geheel onvoldoende is geequieerd. Deze leden hadden evenwel noch in de begrooting voor het jaar 1930 noch in die voor 1929 bezuinigingsmaatregelen aangetroffen; daarentegen is voor laatstgenoemd jaar op de aanschaffing van een groot aantal snelle jachtvliegtuigen gerekend, welke aanschaffing door de Regeering blijkbaar zeer urgent werd geacht, daar hiervoor bij de aanvullingsbegrooting gelden werden aangevraagd. Men zou gaarne vernemen, of deze toestellen reeds in gebruik zijn genomen, waar zij werden besteld en op welke gronden eventueel een bestelling werd uitgesteld. Waar in evengenoemde publicaties twijfel aan de gevechtswaarde der luchtvaartafdeeling werd uitgesproken zouden deze leden hieromtrent gaarne worden ingelicht. Zij achtten toch uitgaven voor het militaire vliegwezen slechts dan gerechtvaardigd, indien dit inderdaad aan de te stellen eischen voldoet. Ook vroegen deze leden of het bericht juist is, dat de met veel moeite en kosten opgeleide vliegers na verloop van tijd weder naar hun oorspronkelijk corps terugkeeren, terwijl zij toch de aangewezen personen moeten worden geacht om op den duur te worden belast met de leidende functies, waarvoor thans officieren buiten het corps zonder eenige ervaring op luchtvaartgebied in aanmerking worden gebracht. Zij gaven der Regeering in overweging de luchtvaartafdeeling zelfstandig te organiseeren gelijk zulks ten aanzien van den topografischen dienst is geschied. De hier aan het woord zijnde leden verzochten in kennis te worden gesteld van de voorgeschreven formatie en de werkelijke sterkte der luchtvaartafdeeling. Kan de Regeering mededeelen, of een voldoende aantal bommen en andere aanvulmiddelen ter beschikking staat, zoodat ook uit dien hoofde de gevechtswaarde der luchtvaartafdeeling verzekerd is?

Een der leden zou gaarne vernemen, of bij de luchtvaartafdeeling ook Inlandsche vliegers — zoowel officieren als minderen — zijn en zoo ja, hoeveel.

Enkele leden betwijfelden de noodzakelijkheid van vliegtuelagen en toelagen per kwartiervlucht.

Anderen meenden, dat deze toelagen eerder dienden te worden verhoogd.

Post 951. Werving. Daar gebleken is, dat bij de werving van militairen meermalen een onjuiste voorstelling van zaken gegeven wordt, drong een der leden erop aan streng te letten op de handelingen van de wervers.

Post 956. Vervoer. Eenige leden, die het geraamd bedrag zeer hoog achtten, drongen erop aan ter besparing van reiskosten het aantal overplaatsingen tot het hoogst noodige te beperken.

Post 962. Expeditiën, enz. Teneinde deze niet nader gespecificeerde uitgave te kunnen beoordeelen, verzochten eenige leden in kennis te worden gesteld met het ten vorigen jare aan expeditiën enz. bestede bedrag.

Door enkele leden werd gevraagd welke resultaten werden bereikt met den maatregel om bij patrouille-tochten gebruik te maken van ingehuurde koelies in stede van dwangarbeiders.

Klachten waren vernomen, dat de verzorging van kinderen, wier vader op meerdaagsche oefening is en wier moeder door ziekte wordt verhinderd haar plichten als zoodanig te vervullen, te wenschen overlaat (zitt. 1927—'28, Ond. 70 — Afd. IX: st. 4, blz. 5).

De vraag werd gesteld of het niet mogelijk is eene regeling in het leven te roepen, krachtens welke niet-militairen, zooals aannemers, leveranciers van levensmiddelen, gidsen e.d., die op militaire expedities de troepen vergezellen en van wier diensten dan gebruik wordt gemaakt, in geval van ernstige verwonding aanspraak kunnen doen gelden op onderstand of pensioen. Naar men meende te weten, is het meermalen voorgekomen, dat dergelijke personen tijdens een gevecht zoodanige verwondingen opdeden, dat zij gedurende hun verdere leven niet in staat waren op behoorlijke wijze in hun onderhoud te voorzien.

Post 965. Graslanden in eigen beheer. Gevraagd werd wat in de Memorie van Toelichting (blz. 108) verstaan wordt onder „afschrijving op de bewerkstelligde afschrijvingen over het jaar 1928”.

Post 966. Dienstplicht voor de Europeesche onderdanen. Door een der leden werd de vraag gesteld of de a.s. ontvangst der Chineesche bevolkingsgroep in de Europeesche wetgeving geen aanleiding kan zijn om deze groep aan den militairen dienstplicht te onderwerpen. Zulks zou tevens kunnen worden benut, om Chineesche burgerlijke ambtenaren in tijden van oorlogsgevaar aan de krijgstuicht te onderwerpen, teneinde een gestreng optreden ingeval van desertie mogelijk te maken.

Met het oog op eventueele mobilisatie en tevens ter bezuiniging op de defensie-uitgaven drongen enkele leden wederom aan op instelling van een Inlandsche militie.

Anderen, die de instelling daarvan niet urgent achtten, wezen erop, dat juist de „voorshands onoverkomelijke financieele bezwaren” ten deze een struikelblok vormen (zitt. 1928-'29, H 1214).

Post 973. Steun aan gegageerde en gepensioneerde militairen enz. Gevraagd werd in welke verhouding steun verleend wordt aan Europeesche en inheemsche militairen (zitt. 1928-'29, Ond. 75 — Afd. IX: st. 4, blz. 8).

Post 974. School voor kinderen van inheemsche militairen te Malang. Een der leden stelde de vraag of tot deze school ook kinderen van Javaansche militairen worden toegelaten.

Post 975. Tegemoetkoming aan de vereeniging „Het Generaal Van Heutsz-fonds”. Gevraagd werd of het overleg met het Opperbestuur over de toekenning van een subsidie aan het Nationaal fonds thans is beëindigd (zitt. 1928—'29, Ond. 75 — Afd. IX: st. 4, blz. 6).

Post 978A. Uitgaven in verband met een op te richten weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen. Gaarne zou worden vernomen in welk stadium deze aangelegenheid zich thans bevindt (zitt. 1928—'29, Ond. I — Afd. IX: st. 11, blz. 8).

Post 979. Toeslag in verband met hooge rubberprijzen. Evenals bij andere begrootingsafdeelingen werd er op aangedrongen dezen post te doen vervallen dan wel op andere wijze te omschrijven, aangezien er thans geen sprake meer is van hooge rubberprijzen.

Post 982. Gratificatiën. Door eenige leden zou een nadere toelichting van dezen post, welks verhooging zij onwenschelijk achtten, op prijs worden gesteld.

Post 983. Voorschotten. Eenige leden, die het bedrag der te verleen voorschotten zeer hoog achtten, gaven der Regeering in overweging deze slechts tegen rentebetaling te verstrekken.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 918. Baten van de luchtvaartafdeeling. Gaarne zag men nader toegelicht, waarom deze baten als burgerlijke ontvangsten zijn te beschouwen.

Post 922. Baten uit Gouvernementswoningen. De vraag werd gesteld, of de regeling betreffende inhouding op salaris wegens het gebruik van een gouvernementswoning naar het oordeel der Regeering geen herziening behoeft. Gemeend werd, dat de regeling in menig geval onbillijk werkt en bovendien afwijkt van de soortgelijke regeling voor burgerlijke landsdienaren.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs, den 15den Juli 1929.

APITULEY.
HADIWIDJOJO.
VAN HULSTIJN.
RÜCKERT.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 11.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 26 Juli 1929).

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Defensie.

De Regeering kan niet instemmen met die leden, die van meening waren, dat de weermacht te land niet aan in redelijkheid te stellen eischen voldoet en niet in alle opzichten berekend zou zijn voor het andere deel van haar taak: het herstellen van orde en rust wanneer deze mochten worden verstoord en dat in dit verband terecht zou kunnen worden gezegd dat de voorliggende begrooting een zeer mager aspect zou vertoonen, hetgeen overigens, op zichzelf beschouwd, een verheugend verschijnsel zou zijn. Aan de weermacht toch mag niet meer ten laste worden gelegd dan onvermijdelijk is om haar in staat te stellen haar taak behoorlijk te vervullen.

Zij is intusschen wèl van meening, dat de toerusting van het leger op de hoogte van den tijd dient te zijn. Ook in deze begrooting komt dit tot uitdrukking. Immers, de aanschaffing van moderne oorlogsmiddelen heeft geleidelijk voortgang; in deze begrooting is gerekend op een bedrag van f 1 408 400 ten behoeve van de moderniseering van het leger, zoodat van stilstand niet mag worden gesproken. Een vermindering van het wapen der artillerie, verder gaande dan met het oog op het defensief vermogen van Indië toelaatbaar is, ligt uiteraard niet in de bedoeling, terwijl ten aanzien van de bezetting van enkele strategische punten in de buitengewesten kan worden medegedeeld, dat inderdaad versterking van enkele garnizoenen aldaar wordt overwogen, doch dat deze versterking geen invloed zal hebben op de sterkte van de op Java aanwezige voor handhaving van orde en rust bestemde troepenmacht.

De bedoeling van de mededeeling van den Gouverneur-Generaal, dat maatregelen zullen worden genomen om zonder vermeerdering van kosten de defensie meer aan haar doel te doen beantwoorden, is geen andere dan deze, dat voor eene gewijzigde organisatie en dislocatie de weermacht zich meer zal richten naar de nieuwe doelstelling, zooals in de „grondslagen voor de defensie” omschreven.

De andere leden, die het tegenwoordige leger ruimschoots voldoende achtten voor de handhaving van orde en rust, doch zich moesten onthouden van een oordeel in hoeverre het berekend is voor zijn verdere taak, moge de Regeering verwijzen naar het hierboven gegeven antwoord aan de het eerst aan het woord zijnde leden, die daarover een andere meening koesterden.

Met de thans aan het woord zijnde leden is de Regeering gelijk zooeven reeds bleek van oordeel, dat de uitgaven voor militaire doeleinden tot het hoogst noodige moeten worden beperkt; ten aanzien van de grootte van dit „hoogst noodige” zal echter wel altijd verschil van opvatting blijven heerschen. Voor het standpunt van het Opperbestuur ter zake moge worden verwezen naar punt 4 van de „grondslagen voor de defensie”.

Met de verschillende leden, die opmerkten dat noch van een zuiver,

noch van een meer uitgebreid politie-leger sprake zal mogen zijn, zoolang aan de weermacht de handhaving van de neutraliteit is opgedragen, stemt de Regeering, evenals met de daarop volgende opmerkingen, in; de dubbele taak van het leger stelt inderdaad de hoogste eischen aan bewapening, geoefendheid en organisatie.

Het pleiten van enkele leden voor algeheele ontwapening, waardoor groote bedragen zouden kunnen worden besteed aan de economische versterking van de bevolking alsmede de opmerking van een dezer leden, betreffende onderwerping der staten aan beslechting hunner geschillen door den internationalen rechter, heeft de Regeering met belangstelling gevolgd. Zij refereert zich hier echter aan de inzichten van het Opperbestuur, dat beter is ingelicht omtrent hetgeen op dit punt practisch bereikbaar is, dan ooit hier te lande het geval zou kunnen zijn.

Den leden, die met betrekking tot de grondslagen voor de defensie een algemeenen maatregel van bestuur hadden verwacht, zij medegedeeld, dat deze grondslagen geen wetgevend karakter dragen doch niet anders zijn dan „richtlijnen van Regeeringsbeleid”, waaromtrent geen bepaling in Grondwet of Wet het inwinnen van het advies van den Volksraad voorschrijft.

Wel heeft de Regeering het nuttig geoordeeld den Volksraad met die „richtlijnen” in kennis te stellen. Zij acht echter het tijdstip voor het verstreken van nadere toelichtingen nog niet aangebroken.

In antwoord op de vraag of vanwege het departement van Oorlog de bij de hoofden van plaatselijk bestuur berustende verzamelingen van voorschriften met betrekking tot eventueele mobilisatie wel geregeld worden geïnspecteerd, kan het volgende worden medegedeeld.

Tijdens de voorgeschreven, door de dienstplichtcommissarissen over de tot hun dienstplichtkring behorende inschrijvingskringen te houden onderzoeken, worden de bij de hoofden van plaatselijk bestuur berustende verzamelingen van voorschriften met betrekking tot eventueele mobilisatie geregeld nagegaan, terwijl het departement van Oorlog door middel van de terzake door de betrokken dienstplichtcommissarissen in te dienen „korte verslagen” in kennis wordt gesteld met de uitkomsten van vorenbedoelde inspectiën.

Den betrokken dienstplichtcommissarissen is verder opgedragen in evenvermelde „korte verslagen” uitdrukkelijk melding te maken van de aanwezigheid en den toestand van de op de onderwerpelijke mobilisatievoorbereidingen betrekking hebbende bescheiden.

De met militie-aangelegenheden belaste bestuursambtenaren zijn in het bezit van de verschillende ter zake handelende voorschriften en regelingen, waarin aanwijzingen voor de mobilisatievoorbereidingen zijn te vinden. De Regeering stemt in met de leden, die in overweging gaven voor dit doel handelingen aan de ambtenaren te verstrekken. Het ligt dan ook in Haar voornemen de verschillende betrekkelijke bepalingen, enz. in een soort mobilisatievoorschrift voor de betrokken ambtenaren samen te vatten.

Met betrekking tot de vraag of er naar het oordeel der Regeering in den archipel punten zijn, welke op een even gemakkelijke wijze vanuit het buitenland overrompeld zouden kunnen worden als met Willemstad is geschied, gaf de Regeering in § 2 van Haar antwoord op de algemeene beschouwingen reeds te kennen, dat elke vergelijking tusschen hetgeen te Willemstad is geschied en hier zou kunnen geschieden naar Haar oordeel mank gaat.

Een der leden verzoekt inlichtingen of de forten rondom de Bandaengsche hoogvlakte nog bestaan en behoorlijk onderhouden worden.

Medegedeeld wordt dat bedoelde verdedigingswerken nog bestaan. Op het onderhoud van de werken is echter geleidelijk aan bezuinigd, zoodanig, dat dit zich thans beperkt tot bewaking en schoonhouden. De Regeering is van oordeel, dat het nut, hetwelk uit een oogpunt van defensie van de forten getrokken kan worden, ten volle opweegt tegen de huidige geringe kosten van het onderhoud.

Naar het oordeel van de Regeering onderschatten de leden, die meenden te weten, dat het een vreemde mogendheid zeer gemakkelijk zal vallen de Indische weermacht te verlammen door den Indischen archipel zoodanig af te sluiten, dat alle aanvoer van munitie en ander oorlogsmaterieel onmogelijk wordt, de moeilijkheden, welke aan een dergelijke blokkade zijn verbonden.

Niettemin heeft dit vraagstuk de voortdurende aandacht van de Regeering en streeft Zij er naar, zich zooveel mogelijk onafhankelijk te maken van buitenlandschen aanvoer in tijd van oorlog.

Sommige leden betoogden de wenschelijkheid om de legerindeeling op Java te doen aansluiten aan de indeeling in provincies, opdat de Gouverneurs zich niet, zooals thans, bij het inroepen van militairen bijstand zullen moeten wenden tot elders gevestigde autoriteiten. Naar aanleiding hiervan merkt de Regeering op dat, zelfs al zou over de bezwaren, welke bij de huidige organisatie en dislocatie zijn verbonden aan een indeeling van het leger geheel overeenkomstig de indeeling in provinciën, worden heengestapt, daarmede nog niet zou zijn bereikt, dat de betrokken commandanten in Midden- en Oost-Java zouden zijn geplaatst op de standplaatsen der Gouverneurs.

Gegeven de dislocatie der troepen, moet een overplaatsing van bedoelde commandanten naar Semarang en Soerabaja uitgesloten worden geacht.

Het aangevoerde bezwaar kan bovendien bij de reeds bestaande en steeds voortschrijdende ontwikkeling der gemeenschapsmiddelen niet als ernstig worden beschouwd terwijl artikel 4 van de Regeling van de verhouding en de samenwerking tusschen burgerlijke en militaire gezaghebbers (Gouvernements besluit van 20 Juni 1927 No. 1x, Staatsblad No. 435) voorziet in het geval, dat die middelen mochten falen; in dat artikel toch is bepaald, dat ingeval onverwilde militaire bijstand noodig is de betrokken bestuursambtenaren zich wenden tot de plaatselijk (militaire) commandanten, die het vlugst hulp kunnen verleen.

Dat aangelegenheden als deze overigens reeds de aandacht van de Regeering hebben, moge blijken uit het Gouvernements besluit van 31 October 1928 No. 21 (Staatsblad No. 496), waarbij, in verband met de gewijzigde bestuursindeeling, nader wijziging werd gebracht in de verdeeling van Java en Madoera in twee militaire afdeelingen.

§ 2. Splitsing der begrooting en fusie van de militaire departementen.

De splitsing van de begrooting in twee afdeelingen, n.l. een afdeeling IX betreffende de militaire uitgaven en ontvangsten en een afdeeling IXA betreffende de burgerlijke uitgaven en ontvangsten, zou inderdaad aan de overzichtelijkheid ten goede komen.

Nu aan de z.g. „Splitsingscommissie Oorlogsbegrooting” mede is opgedragen het uitbrengen van advies omtent eene inrichting van de IXe begrotingsafdeeling, zoodanig, dat uit de begrooting o.a. duidelijk blijkt welke uitgaven niet ten behoeve van het leger, doch in het algemeen landsbelang worden gedaan, verdient het uiteraard aanbeveling, ter zake het resultaat van het door deze commissie in te stellen onderzoek af te wachten.

De splitsingscommissie heeft nog geen rapport uitgebracht.

Bij de Regeering bestaan geen plannen om tot samenvoeging van de departementen van Oorlog en der Marine over te gaan.

§ 3. Formatie van het officierskorps.

In antwoord op de vraag van verschillende leden, om te mogen vernemen hoeveel hoofd-officieren er bij de verschillende wapens en diensten boven de formatie zijn, voor wat betreft de infanterie met inbegrip van de 25, die na een dienstdienst van 22 jaar tot majoor werden benoemd, zulks in verband met hunne meening, dat door vermindering van het aantal hoofdofficieren eene bezuiniging zou kunnen worden verkregen op het leger zonder dat de gevechtswaarde ervan zou verminderen, zij medegedeeld, dat thans bij de verschillende wapens en diensten, met inbegrip van de op grond van hun dienstdienst tot dien rang bevorderde majoors, in de hoofd-officiersrang een overcompleet bestaat van 10 majoors bij de Infanterie, 4 bij de Artillerie, 2 bij de Militaire Administratie, 1 bij de Intendance en 1 bij den Topografischen Dienst.

Hierbij zij erop gewezen, dat eene tijdelijke overschrijding der normale formatie bij het Wapen der Infanterie ten behoeve van de op grond van hun dienstdienst tot den hooger rang bevorderde kapiteins steeds automatisch gepaard gaat met een even groote tijdelijke inkrimping van de formatie in

den kapiteinsrang, zoodat met betrekking tot het beoordeelen van een eventueel overcompleet, de „diensttijd” majoors feitelijk beschouwd moeten worden als te rekenen in de sterkte van de infanteriekapiteins, in verband waarmede dan ook van een overcompleet in den majoorsrang bij dat wapen eigenlijk niet kan worden gesproken.

Vooropstellende, dat de Regeering bij voortdoring streeft en gestreefd heeft naar de uiterste bezuiniging op het leger zonder de gevechtswaarde aan te tasten, en de huidige formatiecijfers in overeenstemming zijn met dat beginsel, kan op grond van de vorenstaande gegevens niet worden ingestemd met de meening van de hier bedoelde leden, dat het aantal hoofd-officieren nog voor verdere vermindering vatbaar zou zijn, zonder de gevechtswaarde te schaden.

Waar voorts de evenbedoelde maatregel, om kapiteins met 22 jaar dienst tot den hooger rang te bevorderen ongeacht of er vacatures zijn, indertijd noodzakelijk werd geacht om tegemoet te komen aan den al te tragen gang der promotie bij sommige wapens en diensten en die promotie-gang ook thans nog niet in normale banen is teruggeleid, terwijl van zonderlinge verhoudingen, bepaaldelijk voortspruitend uit dit instituut, niet is gebleken, kan evenmin worden ingestemd met de meening van sommige leden, dat een opheffing van dit instituut thans reeds zou zijn aan te bevelen.

Voor wat betreft de geuite meening dat eene formatie, waarbij binnen 22 jaar de hoofdofficiersrang bereikt wordt, zeer wel mogelijk is, wordt verder opgemerkt dat zoodra de promotiegang weder in normale banen zal zijn teruggeleid, bij de thans bestaande legersamenstelling de majoorsrang vermoedelijk normaal in 20 jaar kan worden bereikt.

Overigens kan een formatie uiteraard niet uitsluitend afhankelijk worden gesteld van of gegrond worden op het promotievraagstuk, doch zullen defensie- en organisatiefactoren den doorslag moeten geven.

Uit het vorenstaande is wel gebleken dat de aangehaalde dagbladartikelen in het Nieuws van den Dag van 27 October en 5 December 1928 in het geheel niet met den werkelijken toestand in overeenstemming zijn. Dat in die artikelen duidelijk zou zijn aangetoond dat het leger topzwaar is, wordt door de Regeering ten stelligste ontkend. Zij acht het echter niet noodig op alle onjuistheden in bedoelde artikelen en de daaruit getrokken conclusies nader in te gaan.

Den leden, die gaarne zouden vernemen of er een overcompleet of tekort bestaat aan subalterne officieren en onderluitenanten en zoo ja, in welke mate en bij welke wapens of dienstvakken, kan worden medegedeeld, dat bij het wapen der Infanterie op het einde van Juli 1929 een overcompleet zal bestaan van 2 kapiteins en een incompleet van 51 (luitenanten + onderluitenanten); bij de overige wapens en diensten bestaat in die rangen geen over- of incompleet.

Dit incompleet aan infanterie-officieren komt voor een groot deel op rekening van de legeruitbreiding. Wel is met de meerdere behoefte toen dadelijk rekening gehouden door meer plaatsen open te stellen voor de Koninklijke Militaire Academie, maar die maatregelen kunnen eerst na eenige jaren hun effect doen voelen.

Het geldt dus een tijdelijken toestand.

Bij de genoemde getallen is reeds rekening gehouden met de bij het wapen der infanterie in verband met de toenmalige legeruitbreiding bij Gouvenements besluit van 6 September 1927 No. 12 toegestane tijdelijke uitbreiding van het aantal infanterieonderluitenanten met ten hoogste 48, tengevolge waarvan bij dat wapen tijdelijk ten hoogste 90 onderluitenanten aanwezig mogen zijn, alsmede met de omstandigheid, dat de bij de infanterie aanwezige majoors, die na 22 jaar dienst tot dien rang werden bevorderd, overeenkomstig de desbetreffende regeling in de sterkte van de infanteriekapiteins tellen.

Aangezien door een dergelijk groot incompleet de practische vorming en oefening van den troep in het gedrang dreigde te komen, werden door het Legerbestuur bijzondere maatregelen overwogen om in het nijpend tekort in den luitenanten-(onderluitenanten-) rang bij de Infanterie zoo spoedig mogelijk te voorzien.

Een verdere detachering van beroepsofficieren van het Nederlandsche

Leger werd in dezen het meest aanbevelenswaardig geacht, doch waar blijkens mededeeling van den Minister van Koloniën deze officieren in Nederland niet gemist konden worden, werd noodgedwongen besloten om voorschands tot nadere aanzegging aan de subalterne officieren en onderluitenanten der infanterie geen buitenlandsche verloven wegens minder dan 7-jarigen dienst in Nederlandsch-Indië meer te verleenen, terwijl alle aan die categorie van militairen reeds verleende buitenlandsche verloven na minder dan 7-jarigen dienst, ingaande 1 November a.s. of later, werden ingetrokken.

Door voorts de detacheringen in Nederlandsch-Indië van de officieren, afkomstig van de Hoogere Krijgsschool voorloopig te verkorten dan wel uit te stellen, de subalterne infanterieofficieren, die in bijzondere functies dan wel buiten hun wapen waren te werk gesteld of gedetacheerd —, v.z. althans de dienstbelangen daardoor niet al te ernstig worden geschaad —, tijdelijk te vervangen door officieren van andere wapens en diensten, dan wel hunne functies tijdelijk onvervuld te laten en het treffen van nog enkele andere maatregelen van internen aard, is getracht de nadeelen van dit tekort zooveel mogelijk op te heffen.

Overigens ligt het uiteraard in de bedoeling die tijdelijke maatregelen slechts zoolang toe te passen als de onvoltallige officiersencadreering zulks strikt noodzakelijk maakt, terwijl er naar gestreefd zal worden het tijdstip van intrekking zooveel mogelijk te bespoedigen.

Naar aanleiding van de vraag, welke redenen er toe hebben geleid om hoofdofficieren, die hun pensioen reeds hadden verdiend en geen promotie meer konden maken, met buitenlandsch verlof te laten gaan, wordt medegedeeld, dat het bij de vaststelling van de scherpe afvloeiingsmaatregelen, welke op de hier bedoelde hoofdofficieren nog steeds onverzwakt worden toegepast en tengevolge waarvan zij met betrekking tot de keuze van het tijdstip van het verlaten van 's Lands dienst in het algemeen in ongunstige positie verkeerden, het uit een oogpunt van billijkheid ongewenscht voorkwam, degenen die moesten heengaan, ook nog te treffen door hun, zonder dat bepaalde noodzaak daartoe aanwezig was, bovendien een tengevolge van langdurigen dienst in Indië reeds verworven aanspraak op buitenlandsch verlof te ontnemen.

Naar aanleiding van de vraag of het aantal reserve-officieren in Indië voldoende moet worden geacht in geval van mobilisatie, kan uit den hieronder volgenden staat, aangevende het aantal op het oogenblik hier te lande aanwezige reserve-officieren gereedelijk worden afgeleid dat dit inderdaad, in meer dan ruime mate, het geval is.

Aantal thans aanwezige reserve-officieren.

infanterie	705
cavalerie	10
artillerie	225
genie	67
luchtvaartafdeeling	17
intendance	5
militaire administratie	21
militair geneeskundige dienst	
(officier van gezondheid)	78
(apotheker)	19
militair diergeneeskundige dienst	7

Totaal 1154

Waar blijkens de beschikbare gegevens op een jaarlijkse toename van gemiddeld 100 reserve-officieren (afkomstig uit Nederland, alwaar zij hunne opleiding hebben genoten) valt te rekenen, behoeft, ook in verband met het vorenstaande, voorschands zeker geen vrees te worden gekoesterd nopens een tekort aan vorenbedoelde officieren in geval van mobilisatie.

Hier te lande worden tot dusverre alleen reserve-officieren van de artillerie en de luchtvaartafdeeling opgeleid en wel eerstgenoemden bij het depôt der mobiele artillerie en laatstgenoemden bij de luchtvaartafdeeling.

Voor het overige worden tot reserve-officier bij het leger in Nederlandsch-Indië aangesteld dienstplichtigen, die in Nederland hunne opleiding tot

reserve-officier genoten. Gedurende hun herhaalde opkomst in werkelijken dienst worden zij verder geschikt gemaakt voor de taak, welke hun in oorlogstijd wacht, waaronder mede te begrijpen het commandeeren van Inlandsche vrijwilligers.

Waar met betrekking tot die verdere opleiding bij de behandeling van de eerste aanvullende begroting voor 1929 (Onderwerp 75 — Afd. IX: stuk 4) uitvoerige inlichtingen zijn verstrekt en voorts alle bijzonderheden ter zake gepubliceerd worden in de periodiek verschijnende mededeelingen voor reserve-officieren wil het niet noodig voorkomen op de opleiding hier dieper in te gaan.

Uit den aard der zaak zijn er naast reserve-officieren, die geschikt zijn om Inlandsche vrijwilligers te commandeeren, andere, die deze geschiktheid in mindere mate bezitten. Deze geschiktheid hangt o.a. nauw samen met het ambt of beroep dat de reserve-officier uitoefent.

Het komt evenwel voor, gezien het groote aantal reserve-officieren, dat geen aanleiding bestaat om in de opleiding verandering te brengen.

Voor de opleiding van reserve-luitenant tot reserve-kapitein dienen, behalve de opleiding bij opkomst in werkelijken dienst bij een korps, ook nog bijzonder voor dit doel ingestelde cursussen.

§ 4. Bezoldigingen, pensioenen en onderstanden.

Omtrent het verslag van de „Opleidingscommissie” is sedert het advies van den Legercommandant ontvangen. Het is der Regeering tot Haar leedwezen nog niet mogelijk Haar standpunt ter zake kenbaar te maken.

Het onderwerp is zoo omvattend en vereischt een dusdanige nauwgezette overweging, dat een spoedig beslissing in deze niet kan worden toegezegd.

Omtrent de overige in dit verband ter sprake gebrachte punten wenscht de Regeering op grond van het vorenstaande zich Haar oordeel voor te behouden.

Aan het lid, dat de verwachting heeft uitgesproken, dat zal worden besloten de Kisareesche militairen (mestiezen) op gelijken voet te bezoldigen als Amboineezen, kan worden medegedeeld, dat reeds bij Gouvernements besluit van 18 Augustus 1905, No. 29 werd bepaald, dat de van het eiland Kisar afkomstige mestiezen, die zich bij het leger verbinden, wat betreft betaling, kleeding, huisvesting, verpleging en vervoer gelijkgesteld zijn met de Amboineesche militairen, in verband waarmede de in het leger dienende mestiezen als „Amboinees” in de registers van het algemeen stamboek worden vermeld.

Aangezien de kosten van de algeheele gelijkstelling der pensioenen en gagementen van de thans nog aanwezige militairen, die vóór 1920 werden gepensionneerd of gegageerd, nog zóó hoog zijn, kan de Regeering alleen reeds op grond van de tegen bedoelde gelijkstelling destijds aangevoerde financieele bezwaren deze aangelegenheid niet nader in overweging nemen.

Hiertoe bestaat overigens te minder aanleiding, nu uit herhaalde adressen van vereenigingen van vóór 1920 gepensionneerde en gegageerde militairen beneden den rang van onderofficier blijkt, dat de Europeesche oudkorporaals en soldaten — vormende de groote massa der Europeesche oudstrijders — vorenbedoelde gelijkstelling als een onrechtvaardigheid zouden beschouwen en hogere pensioensbedragen verzoeken dan nà 1920 onder dezelfde omstandigheden worden toegekend, zoodat de hiervorenbedoelde gelijkstelling toch geen algeheele bevrediging zou schenken.

De meening van de leden, dat in 1924 voor de algeheele gelijkstelling f 3.4 millioen benoodigd zou zijn geweest en dit bedrag in 5 jaren tijds dus met 75% zou zijn gedaald, moet op een misverstand berusten.

Bedoeld bedrag van f 3.4 millioen werd in 1924 na een becijfering van den toestand op eind 1923, als meerdere jaarlijksche uitgave noodig geacht, wanneer voor allen de oude pensioenen en gagementen waren verhoogd tot de toen geldende pensioenen. Werde echter rekening gehouden met de destijds door de Militaire Salariscommissie voorgestelde en sedert bekrachtigde pensioenen voor de niet-Europeesche militairen, dan zou het voor 1924 benoodigd meerdere bedrag slechts op f 2 271 000 zijn geraamd.

Aangezien intusschen voor het toekennen van verhoogingen wegens

het bereikt hebben van den 50- en 60-jarigen leeftijd onderscheidenlijk *f* 364 000 en *f* 256 000 op de begrooting is gebracht, zou in verband met vorenstaande uiteenzetting, het daarna voor de algeheele gelijkstelling der pensioenen van de in Nederlandsch-Indië aanwezige gepensioneerde militairen benoodigde bedrag, niet op *f* 3 400 000, doch op *f* 2 271 000, verminderd met $(f\ 364\ 000 + f\ 256\ 000) = f\ 1\ 651\ 000$ moeten worden gesteld, welk bedrag volgens de laatstelijk uitgevoerde berekening thans tot *f* 855 000 zou zijn gedaald.

Deze daling is echter niet uitsluitend te wijten aan het overlijden van gepensioneerden, doch ook aan vertrek naar Europa. Velen der vóór 1920 gepensioneerde militairen toch zijn na het verlaten van den militairen dienst in civielen of particulieren dienst overgegaan en eerst geruimen tijd na hun pensionneering naar Nederland vertrokken.

Ook is vorenvermeld bedrag van *f* 1 651 000 verminderd doordat bij de berekening in 1923 ook rekening werd gehouden met de vóór 1920 gepensioneerde (gegageerde) militairen, die met behoud van pensioen (gagement) weder in dienst waren getreden en eind 1923 nog in dienst waren. Bij definitieve pensionneering nà 1923 kwam uiteraard het vóór 1920 toegekend pensioen (gagement) te vervallen en behoefde met hen voor wat gelijkstelling betreft geen rekening meer te worden gehouden.

Voorts mag niet worden vergeten, dat de gemiddelde dienstdtijd van den vóór 1920 gepensioneerden (gegageerden) onderofficier en gepensioneerden (gegageerden) militair beneden dien rang onderscheidenlijk 16, 13, 15 en 12 jaren bedroeg, welke dienstdtijd vaak al na het volbrengen van het 16e levensjaar inging, zoodat in het bijzonder van de tusschen 1910 en 1920 gepensioneerden, uiteraard de meerderheid der oud-strijders, velen nog geenszins tot de ouderen van dagen behooren en dan ook in de eerste jaren nog niet voor verhooging wegens het bereiken van den 50 (c.q. 60) jarigen leeftijd in aanmerking komen.

Dat dan ook de jaarlijksche afname van het voor de gelijkstelling berekende bedrag op een belangrijk hooger percentage zou kunnen worden gesteld dan bij de berekening op het Departement van Oorlog werd aangenomen, kan niet worden toegegeven.

Aan de leden die betreurden, dat, hoewel reeds herhaaldelijk is aangedrongen op een weduwen- en weezenfonds voor inheemsche militairen, dit nog steeds niet is ingesteld, moet de Regeering tot Haar leedwezen mededeelen, dat de oprichting van bedoeld fonds nog wel geruimen tijd zal vorderen, aangezien de noodzakelijk daaraan voorafgaande berekening der geldelijke consequenties door in het bijzonder in de behandeling van verzekeringsvraagstukken gespecialiseerde wiskundigen in Nederland zal moeten geschieden.

Met de opzending der intusschen reeds verzamelde, voor die berekening noodige gegevens, zal echter nog in den loop van dit jaar een aanvang worden gemaakt.

Zoals reeds bij de mondelinge behandeling der 1e Aanvullingsbegrooting voor 1929 door den Regeeringsgemachtigde in 1en termijn werd opgemerkt (betrekkelijke Handelingen blz. 1974) ligt het echter in de bedoeling zoo spoedig mogelijk over te gaan tot de oprichting van een zoogenaamd overgangsfonds, waarna later, nadat terzake eenige ervaring en meerdere gegevens zijn verkregen tot de oprichting van een eigenlijk weduwen- en weezenfonds kan worden overgegaan.

Inzake de grondslagen voor dit overgangsfonds wordt nog met den Minister van Koloniën overleg gepleegd.

Met het oordeel dier leden, dat het aan ernstigen twijfel onderhevig is of de Menadoneesche en Amboineesche militairen in staat zullen zijn tot het in stand houden van een weduwen- en weezenfonds zonder steun der Regeering, wordt geheel ingestemd. Ongetwijfeld zou een fonds zonder regeerings-subsidie te zware offers van de deelgenooten vergen.

Waar bovendien voor de berekening van een eventueel te verleenen subsidie aan een dergelijk particulier fonds uiteraard dezelfde gegevens noodig zijn als voor den te berekenen opzet van een van Regeeringswege in te stellen overgangsfonds, zal naar de meening der Regeering met de instelling van een particulier fonds deze aangelegenheid niet kunnen worden bespoedigd.

§ 5. Bevordering en beoordeeling.

Ingevolge het terzake bepaalde in het beoordeelingsvoorschrift, berust de beslissing over bezwaarschriften nopens een eindbeoordeeling, waarin de aanbeveling (d.i. de geschiktheid) voor een hooger rang wordt onthouden, — behoudens de hierna te noemen uitzondering — in hoogste instantie bij den Legercommandant.

De meening van eenige leden, dat door deze regeling geen gevoel van rechtszekerheid wordt verkregen, aangezien men van de gronden, waarop men in laatste instantie wordt berecht, niet op de hoogte komt en niet in de gelegenheid is zich daartegen te verdedigen, kan niet worden gedeeld.

Immers een dergelijk bezwaarschrift, waarin beoordeelde zich kan verdedigen tegen de gronden, waarop zijn eindoordeel berust en waartoe hij kan beschikken over dezelfde gegevens, die den betrokken inspecteur (eindbeoordeelaar) hebben ten dienste gestaan, wordt, zonder dat van den inhoud daarvan door den inspecteur of het hoofd van het wapen of den dienst, door wien het eindoordeel werd uitgesproken, wordt kennisgenomen, door den Legercommandant in handen gesteld van een commissie bestaande uit drie generaal-majours (en) of kolonels, inspecteur of hoofd van een ander wapen of van een anderen dienst, dan waartoe de beoordeelde behoort, welke commissie derhalve geheel onbevooroordeeld staat tegenover den reclamant.

Aangezien deze commissie bevoegd is inzage te nemen van alle door haar gewenschte archiefstukken en andere bescheiden, zoomede bevoegd is alle door haar gewenschte personen, behoorende tot het leger, te hooren kan zij aan beoordeelde zoowel als aan beoordeelaar gelijkelijk recht laten wedervaren.

De commissie brengt omtrent elk bezwaarschrift afzonderlijk een schriftelijk verslag uit aan den Legercommandant, bevattend een met redenen omkleed advies, hetwelk gegrond is op alle uitgebrachte beoordeelingen en verder ten dienste staande gegevens of verkregen inlichtingen.

Op dit advies, waarvan noch aan den beoordeelde noch aan den beoordeelaar inzage wordt verleend, stelt de Legercommandant zijn beslissing bekend.

Aangezien naar het oordeel der Regeering de in dezen zin reeds sedert 1911 bestaande regeling een onbevange behandeling der bezwaarschriften in kwestie verzekert en de samenstelling en werkwijze der betrekkelijke commissie de rechtszekerheid der beoordeelden naar behooren waarborgt, bestaat er voor Haar geen aanleiding de betrokkenen daarna nog andermaal in de gelegenheid te stellen zich tegen de door den Legercommandant genomen beslissing te verdedigen en daartoe het bezwaarschrift ten tweede male in handen te stellen van een commissie ter adviseering van den Landvoogd.

Overigens zij erop gewezen, dat blijkens de daarop genomen beschikkingen de Regeering van dergelijke verzoeken als waarvan hier sprake is, wel degelijk en nauwkeurig kennis neemt, evenwel niet als een hooger beroep op een door den Legercommandant genomen beslissing doch zuiver als toepassing van het recht van petitie.

Met het oordeel van sommige leden, dat bij de beoordeeling van officieren de inspecteurs en hoofden van wapens en diensten een te groote rol spelen, kan al evenmin worden ingestemd.

Inderdaad brengen bedoelde gezaghebbenden niet alleen het eindoordeel uit over de officieren behoorende tot de legerafdeelingen, welke onder hunne rechtstreeksche bevelen staan, maar ook over die, welke zijn ingedeeld bij de afdeelingen welke onder de bevelen staan van de Divisiecommandanten, doch deze gedragslijn past geheel in het huidig beoordeelingssysteem, vormt daarvan zelfs een grondbeginsel.

Bedoeld eindoordeel berust namelijk niet op een door de inspecteurs en hoofden van wapens en diensten door eigen aanraking in dienst met den beoordeelde omtrent hem verkregen indruk, doch is een objectieve conclusie, door bedoelde gezaghebbenden getrokken uit alle voorafgaande beoordeelingen, in welke laatste zijn neergelegd de subjectieve meeningen van de opvolgende, geheel onafhankelijk van elkaar oordeelende chefs en andere ten dienste staande gegevens.

Het door de onderwerpelijke leden uitgesproken vermoeden, dat de Legercommandant bij de eindbeoordeeling door de wapeninspecteurs of diensthooften zou worden gehoord, is niet juist. De Legercommandant

neemt slechts kennis van het eindoordeel, na dat dit is uitgesproken, zoodat, indien daarover een bezwaarschrift wordt ingediend, de beslissing daarop — zooals hiervoren reeds werd medegedeeld na een door eene onpartijdige commissie terzake opgemaakt advies — geheel onbevooroordeeld kan worden genomen. Wel staat in § 10 (2), sub *d* van het voorschrift dat het aanbrengen van wijzigingen den Legercommandant is voorbehouden, maar wanneer dit een enkele maal gebeurt, wordt de Legercommandant beoordeelaar en worden — zie § 14 (9) van het voorschrift — gebeurlijke reclames voorgebracht bij den Gouverneur-Generaal.

Aan de leden, die gaarne zouden vernemen, of de Regeering bereid is verbetering te brengen in de naar hun oordeel zeer ongunstige bevorderingskansen van sergeant-majoor tot adjudant-onderofficier — in het bijzonder bij het wapen der infanterie en der artillerie, alsmede bij de artillerieswerklieden — b.v. door weder een open formatie in te voeren, waarbij een sergeant-majoor, na zes jaren dienst als zoodanig en bij geschiktheid voor den naast hooger rang, tot dien rang wordt bevorderd, kan het volgende worden medegedeeld.

De bevordering tot adjudant-onderofficier-administrateur bij de infanterie en tot adjudant-onderofficier-administrateur, -instructeur, -werkman, -conducateur en -vuurwerker bij de artillerie heeft, in verband met een nog steeds bestaand overcompleet in die rangen, alleen plaats ingevolge het Gouvernements besluit van 25 Juli 1927 No. 4, waarbij bepaald is, dat sergeanten-majoor (opperwachtmeesters), die 21 voor diensttijdpensoen tellende jaren in rekening kunnen brengen en overigens aan de voor den rang van adjudant-onderofficier gestelde eischen voldoen, boven de formatie tot dien rang kunnen worden bevorderd en verder, dat bij vermindering van het overcompleet met 2 adjudanten-onderofficier bevordering van 1 sergeant-majoor kan plaats hebben.

Krachtens die bepalingen werden vanaf 1 Januari 1929 dus gedurende eene periode van ruim een half jaar tot den rang van adjudant-onderofficier bevorderd:

7 sergeanten-majoor-administrateur der infanterie,
 2 opperwachtmeesters instructeur der artillerie,
 2 sergeanten-majoor-werklieden der artillerie,
 1 „ „ conducateur „ „ en
 1 „ „ vuurwerker „ „

Neemt men hierbij in aanmerking, dat de formatie aan sergeanten-majoor (opperwachtmeesters) in de hiervoren bedoelde betrekkingen onderscheidenlijk 135, 18, 11, 15 en 5 bedraagt, dan zal moeten worden erkend, dat het eerdergenoemd gouvernementsbesluit voldoende in den bevorderingsgang voorziet.

De bevordering tot adjudant-onderofficier-instructeur der infanterie en tot adjudant-onderofficier-geweermaker heeft reeds plaats binnen de grenzen van de vastgestelde legersamenstelling; in de eerste helft van dit jaar werden 6 sergeanten-majoor-instructeur en 3 sergeanten-majoor-geweermaker tot den rang van adjudant-onderofficier bevorderd, zoodat gelet op de formatie bedragende 116 sergeanten-majoor-instructeur en 25 sergeanten-majoor-geweermaker, ook hier niet van zeer ongunstige bevorderingskansen kan worden gesproken.

Ook in vergelijking met de bevordering van verschillende groepen van burgerlijke landsdienaren, voor wie bij Staatsblad 1927 No. 566 termijnen zijn vastgesteld, binnen welke bevordering niet mag plaats hebben, kan de bevordering tot adjudant-onderofficier niet bepaald ongunstig worden genoemd, daar voor bevordering tot dien rang een maximum diensttijd is aangegeven, waarna — mits voldoende aan de gestelde eischen — bevordering plaats heeft, onverschillig of er al dan niet vacatures bestaan.

De Regeering kan, in verband met een en ander, geen aanleiding vinden, gevolg te geven aan het door enkele leden geopperd denkbeeld om weder een open formatie in te voeren, ook al niet omdat, zooals reeds door den Regeeringsgemachtigde in de vergadering van 21 November 1928 (Zitting 1928/1929, Hand. blz. 1980, 1.k. laatste lid) werd opgemerkt, verdere maatregelen ter bevordering van den gang der promotie, afgescheiden van de daaraan verbonden belangrijke geldelijke consequenties, oorzaak zouden zijn, dat de hoogste onderofficiersrang al heel spoedig onevenredig zwaar zouden zijn bezet.

Voor wat betreft het verzoek om te mogen vernemen, hoeveel jaren de jongst in anciënniteit zijnde adjudant-onderofficieren bij de verschillende wapens en diensten — met uitzondering van hen, die bevorderd zijn op grond van artikel 1 van het Gouvernementsbesluit van 25 Juli 1927, No. 4 — in den rang van sergeant-majoor hebben doorgebracht, wordt voorts verwezen naar het hieronder volgend overzicht, waarin ter verkrijging van een meer juist inzicht in den bevorderingsgang, een kolom is opgenomen, waaruit blijkt hoeveel militairen diensttijd de betrokkenen in rekening konden brengen op het tijdstip van bevordering tot adjudant-onderofficier.

OVERZICHT van den tijd door de jongst in anciënniteit zijnde adjudant-onderofficieren bij de verschillende wapens en diensten (met uitzondering van hen, die bevorderd zijn op grond van artikel 1 van het Gouvernements besluit van 25 Juli 1927, No. 4) in den rang van sergeant-majoor doorgebracht, zoomede van den militairen diensttijd, welke de betrokkenen op het tijdstip van bevordering tot adjudant-onderofficier in rekening konden brengen.

Wapens en diensten	Betrekkingen	Tijd doorgebracht als sergeant-majoor		Militaire diensttijd op het tijdstip van bevordering		Toelichtingen
		jaren	maanden	jaren	maanden	
Infanterie	Administrateur	8	11	15	—	Enkele betrekkingen, zooals magazijnmeester bij de artillerie, genie en intendance, zoomede die van provoostgeweldige, zijn in dit overzicht niet vermeld, omdat de aanvulling van deze betrekkingen plaats heeft uit personeel van verschillende wapens en diensten.
	Instructeur	7	4	15	4	
	Stafhoornblazer	4	6	16	2	
	Rijwielhersteller	1	7	19	7	
	Stafschrijver	—	7	10	8	
Cavalerie	Administrateur	3	4	9	8	
	Instructeur	3	8	12	11	
	Opzichter bij het remonte depôt	3	—	21	11	
Artillerie	Administrateur	3	9	18	3	
	Instructeur	7	11	18	—	
	Werkman	8	8	18	7	
	Conducteur	3	3	19	3	
	Geweermaker	7	2	16	11	
	Vuurwerker	1	5	16	9	
	Stafschrijver	2	11	18	—	
	Administrateur	3	1	13	8	
Genie	Instructeur	2	3	19	1	
	Werkman	6	3	20	5	
	Teekenaar	9	1	19	4	
	Telegrafist	2	8	11	7	
	Radiotelegrafist	4	8	13	5	
	Zoeklichtleider	1	6	12	2	
	Instructeur automobielcompagnie	1	2	11	2	
	Autohersteller	1	—	13	2	
	Conducteur	3	4	12	6	
	Stafschrijver	1	9	10	8	
Luchtvaartafdeeling	Vliegenier	1	7	8	4	
	Vliegtuigmaker	—	10	7	6	
	Monteur	3	3	9	9	
	Fotograaf	3	5	10	4	
	Magazijnmeester	1	2	12	8	
	Conducteur	2	7	14	11	
Intendance	Kleermaker	1	—	19	3	
	Schoenmaker	5	6	16	6	
	Opnemer	2	9	13	9	
Topografische Dienst	Fotograaf	3	3	14	8	
	Instrumentmaker	7	9	14	3	
	Bankwerker	4	6	13	3	
	Steendrukker	4	4	11	5	
	Boekdrukker	2	1	9	2	
	Lithograaf	3	4	6	11	
	Teekenaar	3	5	14	9	
	Magazijnmeester	3	10	12	10	
	Ziekenverpleger	1	2	13	2	
	Mil. Geneesk. Dienst	—	4	11	13	9
	Mil. Administratie	—	3	6	14	7
Korps Stafmuzikanten	—	1	3	8	7	
Korps Schrijvers	—	8	9	13	1	
Strafgevangenis	—	4	—	12	8	
Hoefsmidschool	Hoefsmid-onderwijzer	4	—	12	8	

§ 6. Vereenigingswezen.

Op een verzoek van de onderofficiersvereeniging Ons Aller Belang om over te gaan tot georganiseerd overleg werd inderdaad afwijzend beschikt. Deze afwijzende beschikking, berustte op de navolgende overwegingen:

- 1o. dat geen reden bestaat om aan te nemen, dat aan redelijke en billijke verzoeken na de invoering van een georganiseerd overleg meer aandacht zal worden gewijdt dan thans het geval is;
- 2o. dat, waar de in georganiseerd overleg genomen besluiten niet anders dan een adviseerend karakter zullen kunnen dragen, een eventueel niet opvolgen van die adviezen slechts aanleiding zou kunnen geven tot wrevel en teleurstelling bij de partij, wier speciale belangen in behandeling zijn, waardoor hetgeen met de instelling van het georganiseerd overleg wordt beoogd, nl. bevordering van een goeden geest in het leger, niet zou worden bereikt;
- 3o. dat in verband met het vermelde sub 1o. en 2o. invoering van georganiseerd overleg voor het Indisch leger bepaald onnoodig en bovendien ook ongewenscht moet worden geacht.

De leden, die gaarne zouden vernemen hoe het thans staat met het reglement betreffende het militair vereenigingswezen kan worden medegedeeld, dat het betrekkelijk, door het Legerbestuur in overleg met het Departement van Justitie samengesteld ontwerp thans bij de Regeering in behandeling is.

Naar aanleiding van het verlangen van enkele leden om het standpunt der Regeering te vernemen t.a.v. de desiderata, welke in den vorm van een motie zijn aangenomen op de jaarlijksche vergadering van de vakvereeniging van de militairen uit de Minahassa „Perserikatan Minahassa”, gehouden op 25 en 26 December 1928 te Tjimahi, wordt voor wat betreft het instellen van een weduwen en weezenfonds voor Inheemsche militairen, het brengen van den verloftijd van twee op vier maanden, het vervoer van sergeanten 2e klasse bij dienstreizen per spoor en tram in rijtuigen der 2e klasse en het verbeteren der marschvoeding (punten 1, 5, 6 en 9 der desiderata), ter bekorting verwezen naar hetgeen elders in deze memorie over deze onderwerpen reeds is en nog zal worden bekend gesteld.

Voorts wordt ten aanzien van de verzoeken om in tractement (respectievelijk soldij), pensioen, huisvesting (respectievelijk woongelegenheden), vivresgelden, gezinstoelagen en plaatsruimte bij reizen te water met Europeesche militairen te worden gelijkgesteld, (punten 2, 3, 4, 8 en 15 der desiderata), onder de aandacht gebracht, dat reeds bij de mondelinge behandeling van de begrooting voor 1929 door den Regeeringsgemachtigde werd medegedeeld (betr. Handelingen bladzijde 1219), dat het vraagstuk van gelijke bezoldiging, enz. van alle landaarden opnieuw in studie zal worden genomen zoodra inzake de voorstellen van de z.g. „opleidingscommissie” principieel zal zijn beslist.

Ten aanzien van punt 7 der desiderata kan worden medegedeeld, dat een herziening van de bepalingen omtrent reis- en verblijfkosten van soldijgenietende militairen waarbij uiteraard ook de hoeveelheid bagagegewicht, waarop bij overplaatsing recht bestaat tot vrij vervoer, in beschouwing wordt genomen, in behandeling is.

Met betrekking tot de werving (punt 10) zij verder aangeteekend dat personen, die meer dan één kind te hunnen laste hebben, niet tot eene eerste verbintenis als militair worden toegelaten. Wanneer na de indiensttreding blijkt, dat een militair in strijd met de terzake door hem tevoren afgelegde verklaring, meer dan één kind te zijnen laste heeft, wordt een onderzoek ingesteld naar de redenen der verzwijging. Heeft deze opzettelijk plaats gehad, dan heeft de betrokken militair t.a.v. de verzwegen kinderen gedurende eerste twee jaren van zijn verband geen aanspraak op de voordeelen, welke aan andere militairen voor meer dan één kind worden toegekend. Heeft de verzwijging niet opzettelijk plaats gehad, dan wordt in elk afzonderlijk geval overwogen of de vorenbedoelde voordeelen al dan niet dadelijk worden toegekend. Voor het brengen van een wijziging in deze regeling bestaat geen aanleiding.

Toelating van (op een Ambonsche school thuis behorende) kinderen van militairen tot de Europeesche lagere scholen op die plaatsen, waar geen Ambonsche school gevestigd is (punt 11), zou in strijd zijn met de terzake

van de onderwijsvoorziening aan inheemsche kinderen aangenomen algemeene beginselen.

Overigens wordt er in voorkomende gevallen in overleg met het Departement van Onderwijs en Eeredienst steeds naar gestreefd zooveel mogelijk aan het verlangen naar Hollandsch-Inlandsch onderwijs tegemoet te komen.

De regeling van huisvesting en transport van doortrekkende militairen in Makassar en Manado (punt 12) heeft de volle aandacht. Vervoer van niet onder de bepalingen van het Algemeen Reisreglement vallende militairen op het traject Soerabaja—Manado vice-versa heeft zooveel mogelijk per rechtstreeksche bootgelegenheid plaats, zoodat te Makassar niet wordt ontscheept, terwijl te Manado een logies voor doortrekkenden in aanbouw is. Plaatsing van vroedvrouwen in de garnizoenen op de buitengewesten (punt 13) wordt overbodig geacht, aangezien uit de geneeskundige jaarverslagen blijkt, dat de Inheemsche militairen voor de bevallingen hunner echtgenooten meer en meer de hulp der officieren van gezondheid inroepen en de bevallingen ook meer dan vroeger in de militaire ziekeninrichtingen worden afgewacht.

De opzending van weduwen en weezen van militairen naar hunne negorijen (punt 14) geschiedt door de zorg van het burgerlijk bestuur; voor het brengen van wijziging in deze regeling bestaat geen aanleiding.

Zooals uit het vorenstaande moge zijn gebleken, hebben de door de „Perserikatan Minahassa” uitgesproken desiderata, welke overigens n.h.v. bezwaarlijk met den naam van grieven kunnen worden bestempeld, de volle aandacht.

Ten aanzien van de desiderata, welke door het hoofdbestuur der vereeniging van niet-Europeesche onderofficieren „Oentok kaperloean kita” op 22 Januari j.l. met den Legerecommandant werden besproken, — bij welke bespreking duidelijk werd uiteengezet dat en waarom niet aanstonds aan alle verlangens kon worden tegemoetgekomen, — zij medegedeeld, dat door wijziging der betrekkelijke bepalingen reeds aan het verzoek om voorschot bij terugkomst van verlof op de oude standplaats (punt II) is voldaan, terwijl een herziening van de bepalingen omtrent reis- en verblijfkosten van soldijgenietende militairen (punt VI van de desiderata) in behandeling is.

Voorts is aan het verzoek om den eisch van 3 jaren dienst in de buitengewesten voor aanstelling tot sergeant 1ste klasse te doen vervallen, in zoverre tegemoet gekomen, dat thans van dezen eisch kan worden afgeweken voor de sergeanten 2e klasse, die als hulpinstructeur (c.q. instructeur) bij de depôtbataljons of de kaderschool zijn ingedeeld, indien op hun behoud als zoodanig bij het betrokken korps wordt prijs gesteld.

Voor wat betreft de gelijkstelling in betaling van de niet-Europeesche sergeanten met hunne Europeesche ranggenooten (punt III) korthedshalve verwijzende naar hetgeen hiervoren reeds naar aanleiding van het overeenkomstig verlangen der „Perserikatan Minahassa” werd opgemerkt, is de Regeering overigens van meening, dat voor een incidenteele herziening der militaire verlofsbepalingen, als in punt I der desiderata bedoeld, (verlenging van den duur van het binnenlandsch verlof na langdurigen dienst) geen voldoende grond aanwezig is, te minder waar na de totstandkoming der nieuwe burgerlijke verlofsregeling een algemeene, daarbij aansluitende herziening der militaire verlofsbepalingen zal plaats hebben.

Ook ten aanzien van het verzoek om vervoer van sergeanten 2e klasse bij reizen per spoor of tram in rijtuigen der 2e klasse (punt IV) vermeent de Regeering een afwijzend standpunt te moeten innemen, daar ook alle onder de bepalingen van het algemeene reisreglement vallende burgerlijke landsdienaren met een bezoldiging van minder dan f 160 's maands, zoodat de korporaals en manschappen van de Koninklijke Marine in rijtuigen der 3e klasse worden vervoerd, terwijl ook voor wat de militaire verhoudingen betreft geen dringende motieven voor vervoer in 2e klasse rijtuigen zijn aan te voeren.

§ 7. Militaire rechtspraak.

De door eenige leden uitgesproken twijfel omtrent de noodzakelijkheid van de handhaving eener afzonderlijke militaire rechtspraak kan de Regeering niet deelen. Naar Hare meening spruit die noodzakelijkheid voort uit de bijzondere militaire verhoudingen.

Waar voorts in verband met de door deze leden geuite wenschelijkheid om de militaire rechtspraak meer met moderne rechtsbegrippen in overeenstemming te brengen — welke wenschelijkheid ook door de Regeering wordt erkend — gaarne zou worden vernomen, in welk stadium de voorgenomen reorganisatie van de militaire rechtspleging verkeert, kan worden medegedeeld, dat de bij het Departement van Justitie ontworpen overgangsbepalingen voor de invoering van de nieuwe rechtspleging voor de landmacht, alsmede verschillende door het Hoog Militair Gerechtshof alsnog voorgestelde wijzigingen in die rechtspleging, thans bij het Departement van Oorlog in verdere beschouwing worden genomen.

Ten aanzien van het door een der leden in overweging gegeven denkbeeld om de berechting van door militairen begane eenvoudige overtredingen ter besparing van kosten niet aan den krijgsraad, doch aan den plaatselijken burgerlijken rechter toe te vertrouwen is de Regeering van meening, dat het in afwachting van de invoering van het nieuwe straf- en tuchtrecht, waarna verschillende overtredingen, door militairen gepleegd, door den disciplinairen rechter zullen kunnen worden afgedaan in stede van door den krijgsraad, weinig aanbeveling verdient thans nog wijziging te brengen in de bestaande regeling voor de berechting van eenvoudige overtredingen. De Regeering kan zich overigens wel vereenigen met de meening van die leden, welke vreesden, dat de voorgestane wijze van berechting op bezwaren van practischen aard zou afstuiten.

Naar aanleiding van de vraag of reeds gevallen van mishandeling en andere misdrijven, door militairen gepleegd bij de onderdrukking van den opstand in Sumatra's Westkust, zijn terecht, kan worden medegedeeld, dat inderdaad reeds in drie der aanhangig gemaakte zaken uitspraak is gedaan.

In een dezer drie gevallen werd beklagde bij sententie definitief van het Hoog Militair Gerechtshof van 20 April 1928, terzake van mishandeling met voorbedachten rade veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf, te vervangen door militaire detentie van gelijken duur, terwijl de beide andere door den Auditeur Militair te Padang, na machtiging van den Advocaat-Fiscaal, werden gedeponereerd, vermits in het eene geval geen ander bewijs verkregen is kunnen worden dan de op zichzelf staande verklaring van den klager, en in het andere geval door den mishandelde zelf is verklaard, dat de beschuldigde onderofficier niet de dader is geweest.

Een vierde zaak is nog aanhangig.

Door den 1sten luitenant der Infanterie C. A. J. van den Berg, die onlangs door den krijgsraad te Magelang werd veroordeeld wegens mishandeling met doodelijken afloop van een dwangarbeider, is tijdens het vooronderzoek zijner zaak inderdaad dienst gedaan, echter in eene andere omgeving (garnizoen) dan waar de strafbare feiten waren gepleegd.

Niettemin is de Regeering van meening, dat het, ook uit een oogpunt van discipline, in een ernstig geval als het onderhavige meer aanbeveling had verdiend betrokkene in afwachting van de beslissing van den krijgsraad geen verderen dienst, althans geen troependienst te doen verrichten.

Dat luitenant Van den Berg voorts in afwachting van zijn berechting zitting zou hebben genomen bij de behandeling van krijgsraadzaken is mede inderdaad juist. Genoemd officier werd n.l. bij gebrek aan andere luitenanten eenmaal als reservelid in een krijgsraad benoemd en heeft toen, door het uitvallen van een der leden, inderdaad daarin zitting gehad.

Hoewel de ter zake bestaande wettelijke bepalingen zich niet verzetten tegen het zitting nemen in een krijgsraad van een officier, die zelf in rechten is betrokken — hetgeen ook bezwaarlijk zou kunnen worden voorgeschreven, omdat een officier zich kan schuldig maken aan tal van zaken van minder ernstigen aard, waarvan de berechting aan den krijgsraad is voorbehouden, doch uit hoofde waarvan die officier geenszins ongeschikt kan worden geacht om in een anderen krijgsraad zitting te nemen — betreurt de Regeering het toch, dat in het geval van luitenant Van den Berg de omstandigheden tot het benoemen van dien officier als reservelid in een krijgsraad hebben geleid.

Overigens wordt in verband met de door eenige leden uitgesproken bevreemding, dat, indien de dagbladberichten omtrent de weezinwekkende handelingen, waaraan meergenoemde officier zich zou hebben schuldig gemaakt, op waarheid berusten, hij door den krijgsraad slechts tot eene gevangenisstraf van drie jaren is veroordeeld, opgemerkt dat de Regeering over de

zwaarte van bij rechterlijk vonnis uitgesproken straffen niet in discussie kan treden.

§ 8. Militair Geneeskundige Dienst.

Er bestaan bij de Regeering geen plannen om den Militair Geneeskundigen Dienst geleidelijk bij den Dienst voor de Volksgezondheid onder te brengen.

Het instellen van een onderzoek om na te gaan of eene dergelijke samenvoeging mogelijk zou zijn — welke samenvoeging andere leden zouden toejuichen — wordt onnoodig geacht. Beide diensten stellen zulke geheel verschillende eischen — men denke aan de zeer bijzondere taak van den Militair Geneeskundigen Dienst te velde en de opleiding en oefening van het personeel in tijd van vrede voor die taak alsmede aan het bijzondere karakter dat de Militair Geneeskundige Dienst moet dragen als integreerend deel van de militaire organisatie —, dat een onderbrengen van den Militair Geneeskundigen Dienst onder den Dienst voor de Volksgezondheid slechts ten na-deele zou komen van beide diensten.

Aan de Regeering zijn geen gevallen bekend, waaruit de gevolgtrekking zou kunnen worden gemaakt, dat de samenwerking van den Militair Geneeskundigen Dienst met den Dienst der Volksgezondheid en de particuliere ziekenzorg te wenschen overlaat. Eerder valt het tegendeel te constateeren.

In antwoord op de desbetreffende opmerking van een der leden, kan voorts worden medegedeeld, dat tot nog toe door den Militair Geneeskundigen Dienst in dringende gevallen steeds hulp werd verleend, ook aan niet-militairen, en dat zulks ook thans nog geschiedt.

Aan de enkele leden, die de wenschelijkheid betoogden om aan het hoofd van den Militair Geneeskundigen Dienst een generaal te stellen en die, vermits ook een klein korps als de Genie door een generaal wordt gecommandeerd, de vraag stellen, waarom aan den leider van den Militair Geneeskundigen Dienst die rang niet is toegekend, wordt medegedeeld, dat zoowel bij de Genie als bij den Militair Geneeskundigen Dienst de generaalsrang voor den Inspecteur facultatief is gesteld. Beide titularissen worden echter benoemd in den rang van kolonel.

De bevordering van den huidige kolonel-inspecteur van den Militair Geneeskundigen Dienst tot generaal-majoor zou de promotiekansen van de officieren van gezondheid niet verbeteren, omdat de inspecteur kan zijn of kolonel of generaal-majoor; is hij kolonel, dan telt de formatie van den Militair Geneeskundigen Dienst drie kolonels; is hij generaal-majoor, dan is de formatie 1 generaal-majoor en 2 kolonels.

Het bestaand uitzicht op den generaalsrang maakt de betrekking van officier van gezondheid voldoende aantrekkelijk.

Naar aanleiding van de gestelde vraag in hoeverre uitvoering is gegeven aan de desiderata welke door den afgetreden chef van den Militair Geneeskundigen Dienst werden geuit in het verslag van zijn inspecties op Java in 1927, kan worden medegedeeld dat rekening houdende met de beschikbare fondsen steeds zooveel doenlijk uitvoering gegeven wordt aan voorstellen, welke worden gedaan ter verbetering en zulks vooral wanneer dergelijke voorstellen van ter zake tot oordeelen bevoegde gezaghebbenden afkomstig zijn. De Regeering acht het niet noodig hier tot in details op het genoemde inspectie-verslag in te gaan.

In de Memorie van Antwoord op het Afdeelvingsverslag betreffende de begroeting voor 1929 (Ond. I — Afd. IX: stuk 11, blz. 10) werd medegedeeld, dat om de daar vermelde reden van de oprichting van sanatoria voor militaire tuberculoselijders — althans voor die van niet-Europeeschen landaard — weinig of geen nut wordt verwacht, en geen aanleiding kon worden gevonden om aan het destijds gedaan voorstel tot het instellen van eene commissie ter bestudeering van het vraagstuk van verdere sanatoriumbehandeling van militaire tuberculoselijders gevolg te geven.

Voor wat betreft het besmettingsgevaar van naar hunne woonsteden teruggezonden patiënten, wordt opgemerkt, dat er naar gestreefd wordt de lijders in de militaire hospitalen in behandeling te doen blijven tot zij in de meest gunstige omstandigheden verkeerden om aan de burgermaatschappij te worden teruggegeven.

Voor degenen met open tuberculose, die dus gevaar voor besmetting van

de omgeving opleveren, heeft het ontslag uit het hospitaal alleen plaats op dringend verzoek van lijdens zelf, die maar al te dikwijls naar hun familiekring wenschen terug te keeren.

Aan dezen drang kan, zooals reeds vroeger opgemerkt, op den duur bezwaarlijk weerstand worden geboden, te minder omdat het militairen geldt, die voor den dienst zijn afgekeurd.

De handhaving in groote garnizoenen van de z.g. zusterhuizen, die gebleken zijn in een behoefte te voorzien, wordt noodzakelijk geacht.

Ten aanzien van de recreatiezalen zijn slechts klachten ingekomen ten opzichte van de verlichting. Getracht wordt hierin verbetering te brengen.

Aan het lid, dat de aandacht vestigde op de minder gunstige positie, waarin de nieuwe pensioenregeling de officieren van gezondheid brengt, kan worden medegedeeld, dat het der Regeering, alleen reeds met het oog op de consequenties ten opzichte van andere groepen van landsdienaren, niet uitvoerbaar voorkomt, alleen ten behoeve van de officieren van gezondheid eene bepaling in het leven te roepen, waarbij de helft van hun — op 7 jaar te stellen — studietijd bij de berekening van hun dienstdienst voor pensioen medetelt.

Naar aanleiding van de door een der leden geuite meening, dat de volledig gediplomeerde onderofficieren van den Militair Geneeskundigen Dienst, alsook de z.g. sergeants-ziekenverpleger te weinig zelf bij de verpleging zijn betrokken, moge het volgende dienen.

Volledig gediplomeerde onderofficieren van den Militair Geneeskundigen Dienst worden zooveel mogelijk uitsluitend met verplegingsarbeid belast.

Ten opzichte van de z.g. sergeants-ziekenverpleger is dit niet wel mogelijk, in verband met andere bezigheden zooals onder meer zorgen voor de distributie van het eten, toezicht op het schoonhouden van de zalen, die door hen uithoofde hunner betrekking moeten worden verricht.

Een proef om na te gaan in hoeverre het mogelijk is ook deze groep ziekenverplegers meer daadwerkelijk aan de verpleging te laten deelnemen zou wel aanbeveling verdienen, doch van het houden ervan moest worden afgezien, omdat zulks niet wel mogelijk zou zijn zonder uitbreiding van personeel, welke uit andere hoofde niet urgent is.

Het door dit lid opgeworpen vraagstuk heeft, zooals uit het vorenstaande reeds blijkt, de aandacht van den inspecteur van den Militair Geneeskundigen Dienst.

Ten aanzien van het kenbaar gemaakte verlangen om de opleiding van verpleegsters 1ste klasse h.t.l. en wel te Tjimahi te doen geschieden kan worden medegedeeld, dat gelegenheid tot opleiding van verpleegsters 1ste klasse te Tjimahi reeds geruimen tijd bestaat.

Aan een drietal werd reeds het diploma uitgereikt, terwijl momenteel nog drie verpleegsters in opleiding zijn.

De plaatsen, waar aan burgerlijke tandartsen werkzaamheden voor den militair geneeskundigen dienst zijn opgedragen, zijn:

- 1e. Padang (met periodieke bezoeken 2 maal per jaar aan Padangpandjang en Fort de Kock);
- 2e. Magelang;
- 3e. Semarang (met periodieke bezoeken 1 \times per week aan Salatiga en Willem I);
- 4e. Makassar.

Alhoewel in de jaren 1927 en 1928 een toename van het aantal gevallen van morbus gonorrhoeicus is te constateeren, blijft het aantal, veelal in belangrijke mate, beneden dat in de jaren 1921 t/m 1925.

Waar deze ziekten meer en langer dan andere een zeer belangrijk aantal militairen aan den dienst onttrekt, heeft hare bestrijding uiteraard de bijzondere aandacht van den militair geneeskundigen dienst.

Van de geboden obligatorische prophylaxis (reinigings- en prophylaxis-kamers) wordt echter niet dat gebruik gemaakt, dat wel werd verwacht, zulks is evenwel niet te wijten aan onvoldoende populaire voorlichting.

Bij navraag toch bij de geïnfecteerden bleek zonder uitzondering, dat zij op de hoogte waren van de ligging der gelegenheden tot ontsmetting en van de toepassing der prophylaxis. Het niet gebruik maken van de aangeboden gelegenheid berust dan ook niet op onwetendheid, maar op verregaande onverschilligheid tegenover geslachtsziekten en de gevolgen daarvan.

Bij Europeanen en Amboineezen is in dit opzicht eenige verbetering te bespeuren zich uitende in een toenemend, zij het ook nog onvoldoende, gebruik van de geboden propylaxis.

Waar velen het bezoek aan de geboden gelegenheden tot ontsmetting nog te veel nalaten uit schaamtegevoel a.a., wordt thans overwogen een proef te nemen met individueele prophylaxis, d.w.z. door niet-gehuwden te voorzien van prophylactische middelen voor zelfstandig gebruik.

Naar aanleiding van de vraag, in hoeverre de mededeelingen in het Soerabaiasch Handelsblad van 1 en 7 Juni j.l. betreffende een Röntgeninstallatie voor het hospitaal te Malang op juistheid berusten, wordt medegedeeld, dat inderdaad door omstandigheden eenige vertraging heeft plaats gehad in de behandeling der ver- en bijbouwingen, welke noodig werden geoordeeld voor de opstelling enz. van een uit Europa ontvangen nieuw Röntgenapparaat.

Met bedoelde werkzaamheden wordt overigens thans de noodige spoed betracht.

Aangaande de geringe doeltreffendheid van het in de militaire hospitalen gebruikte muskietengaas zijn geen klachten bekend.

§ 9. Verschillende opmerkingen.

Ter aanvulling van de bij de Memorie van Antwoord op de verslagen van de IIIe en IVe Afdeling verstrekte opgaven van de indirecte kosten voor Digoel volgt hieronder een opgave van de ten laste van de IXe Afdeling komende kosten.

De kosten van het militair bewakingsdetachement hebben bedragen:	
gedurende het jaar 1927	f 177 268 88
„ „ „ 1928	„ 163 952 73
„ „ 1e kwartaal 1929	„ 40 837 66

Onder deze kosten zijn niet begrepen de kosten voor bivakbouw voor het detachement, door de militairen verbruikte medicijnen en de vervoer-kosten van de militairen naar en van Digoel, waarvan geen afzonderlijke aantekening is gehouden.

De vraag of het voornemen bestaat hier te lande een gasschool op te richten moet ontkennend worden beantwoord.

Jaarlijks worden — voor zoover daaraan behoefte bestaat — eenige met verlof in Nederland vertoevende officieren bij de gasschool in Utrecht gedetacheerd.

Erkentelijk voor de door eenige leden geuite waardeering voor het streven naar vereenvoudiging van het legerbeheer, kan naar aanleiding van de vraag, welke de resultaten zijn van de eenige jaren geleden bestaan hebbende „efficiency-commissie” onder voorzitterschap van generaal-majoor De Bruin, worden medegedeeld, dat de werkzaamheden der bedoelde commissie, welke werd ingesteld o.m. ten einde na te gaan „of en zoo ja op welke wijze op het hoofdkantoor van het Departement van Oorlog en op de daaronder ressorteerende kantoren van diensten en bedrijven, een doelmatiger werkwijze kon worden toegepast, welke zou kunnen leiden tot versobering van den dienst op die kantoren”, afgezien van eenige maatregelen van ondergeschikt belang o.a. tot resultaat hadden:

- a. dat de afdoening van zeer vele onderwerpen door den Legercommandant voortaan werd overgedragen op de afdeelingshoofden van het Departement van Oorlog;
- b. dat meer aandacht werd geschonken aan eene goed overlegde en streng doorgevoerde werkverdeling en werkwijze bij de onderscheidene kantoren en
- c. dat een aantal militaire schrijvers werden vervangen door, voor het verrichten der betrokken werkzaamheden, goedkoopere burgerkrachten.

De door verschillende leden geuite meening, dat het geldelijk en administratief beheer weinig doelmatig is georganiseerd en zeer hoge uitgaven vergt, geeft de Regeering aanleiding het navolgende op te merken.

Bij de beoordeeling van de personeelsorganisatie dient in aanmerking te worden genomen, dat het leger over een zeer groot aantal garnizoenen is verdeeld en dientengevolge een vrij groot aantal administraties onvermijdelijk is, ook al wordt gestreefd zoo veel doenlijk verscheidene onderdeelen in één administratie samen te voegen.

Het thans bestaande aantal administraties kan niet meer worden beperkt, hoe ook het geldelijk en administratief beheer zal worden gevoerd, hetgeen tot gevolg heeft, dat ook de sterkte van het personeel zal dienen te worden gehandhaafd.

De bezetting van de administraties, de kantoren der gewestelijke diensten en het hoofdkantoor der militaire administratie bij het Departement van Oorlog is zoo sober gehouden, dat het dikwijls zorg baart de verschillende functies behoorlijk te bezetten.

Overigens zullen de werkmethoden bij het Departement van Oorlog en de daaronder ressorteerende kantoren in verband met de personeelsbezetting mede te goeder tijd door de organisatie-commissie in beschouwing worden genomen.

Van een terzake door den Gouvernements-accountantsdienst in te stellen onderzoek wordt, gelet op de speciale eischen, die de legeradministratie stelt, wel veel omvangrijke arbeid, doch weinig of geen practisch resultaat verwacht.

Aan de leden die de aandacht der Regeering vestigden op het artikel „Vereenvoudigde Compagnies-administratie”, voorkomende in het orgaan der Nederlandsch-Indische Officiersvereniging Nos. 4 en 5 van 1929 kan worden medegedeeld, dat het stelsel, zooals dat in bovenaangehaald artikel is uiteengezet, voor de Regeering zeer veel aantrekkelijks heeft.

Daarom heeft de Regeering goedgevonden dat, aanvangende 1 November a.s., met het laatstbedoelde stelsel in het garnizoen te Buitenzorg een proef zal worden genomen voor den tijd van acht maanden of zooveel langer als noodig mocht blijken.

Met betrekking tot de vraag of het geen aanbeveling verdient, alle kampementen te Weltevreden over te brengen naar Menteng, gebruikmakende van het aanbod der gemeente om een en ander op haar kosten te doen plaats hebben, indien haar de thans geoecepeerde terreinen worden afgestaan, moge worden toegelicht, dat een aanbod van de Gemeente, als hierboven bedoeld, het Legerbestuur nog niet heeft bereikt.

Het denkbeeld om alle kampementen te Weltevreden over te brengen naar Menteng is door de Regeering nog niet onder het oog gezien. In verband met de velerlei consequenties, kan daarom geen antwoord worden gegeven op de vraag of deze overbrenging aanbeveling zou verdienen.

Omtrent de nieuwe regeling voor de benoeming tot onderluitenant, zij, met verwijzing naar het vermelde sub *a* in het bij den brief van den Gouvernements Secretaris van 26 Februari 1929 No. 370/D aan den Voorzitter van den Volksraad aangeboden antwoord der Regeering op een desbetreffende schriftelijke vraag van den heer J. van der Weyden medegedeeld, dat het ter zake met het Opperbestuur te plegen overleg nog niet is beëindigd.

De door den Legercommandant benoemde kleedingcommissie heeft hare werkzaamheden beëindigd en op 11 Januari j.l. haar rapport ingediend, waarna zij is ontbonden. De in dit rapport verwerkte voorstellen konden door het legerbestuur niet worden aanvaard, omdat zij te ingrijpend waren zonder voldoende waarborg te geven voor een afdoende oplossing van het kleedingvraagstuk.

Thans is besloten in de bestaande uniform geen ingrijpende wijzigingen te brengen, maar door het aanbrengen van kleine verbeteringen aan de kleeding en een strenger toezicht op de ontvangst van nieuwe kleeding en op de uitgaanstenuue, zoomede door verstrekking als maatkleeding van de sergen uniform het uiterlijk aanzien van de militairen te verbeteren.

De vraag of de Regeering bereid is om over te gaan tot de invoering van de witte uitgaanstenuue voor militairen beneden den rang van onderofficier, moet ontkennend worden beantwoord, en wel omdat:

- a.* de verstrekking aan deze militairen van witte uitgaanskleeding ten laste van den Lande zeer belangrijke uitgaven zou vorderen, welke kunnen worden geraamd op eene uitgave ineens van $\pm f$ 944 000, en een jaarlijks terugkeerende uitgave van $\pm f$ 455 000;
- b.* aan dien maatregel technische bezwaren verbonden zijn, wijl witte kleeding zich niet eigent voor verstrekking als taillekleeding, en, wil zij goed passend zijn, op maat zou moeten worden vervaardigd, hetgeen door de korpskleermakers niet in zoo groote hoeveelheden als noodig zouden zijn, zou kunnen geschieden, en waarvoor in de landsinrichtingen geen gelegenheid bestaat, terwijl bij aanmaak van die kleeding bij particulieren de onder *a*

- genoemde bedragen waarschijnlijk nog belangrijk hooger zouden worden;
- c. het evenmin gewenscht wordt geacht voor deze categorie van militairen het dragen van witte kleeding facultatief te stellen, omdat de betrokkenen daardoor in kosten zouden vervallen, welke hunne financiële draagkracht zouden te boven gaan;
- d. de noodzakelijkheid van het dragen van witte kleeding door bedoelde militairen niet kan worden erkend.

In de laatste tien jaren (van en met 1919 tot en met 1928) hebben achtereenvolgens 86, 132, 105, 197, 296, 337, 279, 327, 596 en 728 Amboineezen dienst genomen bij het leger.

Dat in de jaren 1927 en 1928 zulk een groot aantal werd aangeworven, is een gevolg geweest van de legeruitbreiding; voor het jaar 1929 zullen slechts ongeveer 200 Amboineezen tot eene eerste verbintenis bij het leger worden toegelaten.

Naar aanleiding van de vraag, waarom aan een goed aangeschreven onderofficier mededeeling werd geweigerd van de redenen van zijn overplaatsing van Malang naar Timor en voorts, of toezegging kan worden gedaan, dat de betrokkenen steeds met de redenen van hunne overplaatsing in kennis zullen worden gesteld, wordt het navolgende ter kennis van de betrokken leden gebracht.

Overplaatsingen worden in het algemeen alleen bevolen, indien het dienstbelang zulks eischt en voor zoover het overplaatsingen naar de buitengewesten betreft, alleen voor die militairen, die volgens de bepalingen en voorschriften voor eene overplaatsing naar die gewesten in aanmerking komen.

Aangezien voorts ieder militair weet, wanneer hij, volgens bedoelde bepalingen en voorschriften, voor eene zoodanige overplaatsing in aanmerking komt en slechts door de betrokken gezaghebbers kan worden beoordeeld of eene overplaatsing al dan niet noodzakelijk is, wordt het onnoodig en ter voorkoming van allerlei bezwaar- en verzoekschriften, ook ongewenscht geacht betrokkenen met de redenen van hunne overplaatsing in kennis te stellen.

In verband daarmee bestond ook in het onderwerpelijk geval geen aanleiding om van deze gedragslijn af te wijken, weshalve aan belanghebbende de redenen, welke tot zijne overplaatsing hadden geleid, niet werden medegedeeld.

Het voorschrift, dat officieren moeten reizen op reisaanvragen, is niet afkomstig van het kantoor voor reiswezen, doch is — naar aanleiding van een door den Legercommandant terzake gedaan voorstel — bij Gouvernementsbesluit van 29 Februari 1928 No. 49 (Bijblad No. 11599) vastgesteld.

Dit voorschrift geldt echter niet alleen voor officieren, doch voor alle militairen en militaire personen, zoomede ook voor de tot het leger behorende burger-landsdienaren.

Een aanvullende bepaling, dat ook vrouwen en kinderen van militairen op deze wijze moeten worden vervoerd, werd onnoodig geacht en komt in vorengenoemd besluit ook niet voor.

Wanneer nl. het hoofd des gezins bij reizen per spoor en tram op reisaanvraag reist, spreekt het vanzelf, dat op die reisaanvraag ook worden vermeld de hem vergezellende gezinsleden, die aanspraak hebben op vervoer voor 's Landsrekening; zulks geschiedt ook bij vervoer te water op de aanvragen om scheepsgelegenheid.

Dat het reizen van vrouwen en kinderen op reisaanvraag veel ontstemming zou wekken en moeilijkheden zou medebrengen, is der Regeering niet bekend. Wel zijn kort na de invoering van onderwerpelijken maatregel eenige klachten vernomen, doch deze betroffen niet zoo zeer de vrouwen en kinderen, als wel den maatregel op zichzelf en waren in hoofdzaak toe te schrijven aan onbekendheid met de toepassing daarvan.

De door den kapitein Bongers in zijn lezing voor de „Nederlandsch-Indische Officiers Vereeniging” aangegeven middelen tot bevordering van het contact tusschen officieren onderling en met den troep, zooals deze voorkomen in het Algemeen Indisch Dagblad „De Preanger-Bode” van 3 Mei j.l. 2e blad, berusten grootendeels op of zijn een uitvloeisel van reeds bestaande reglementen en voorschriften, zoodat niet alleen de bedoelde middelen uitvoerbaar worden geacht, doch deze reeds toepassing vinden. Aan de bevordering van bedoeld contact wordt door het Legerbestuur bij voortdurende de noodige aandacht gewijd.

De bij de verschillende posten der begrooting uitgetrokken lage bedragen, varieerend van *f* 5 tot *f* 165 [vermoedelijk wordt bedoeld *f* 175 zie post 934]) als kosten van schijfschieten zijn bestemd voor het uitkeeren van premiën aan scherpshutters, bedoeld in Afdeling XII van het militair tarief No. 46 s (vastgesteld bij Gouvernementsbesluit van 18 Mei 1928, No. 47, gewijzigd en aangevuld bij Gouvernementsbesluit van 31 Juli 1928 No. 14).

Bij post 934 en 949 zijn onder de hierbedoelde bedragen ook begrepen de kosten van aanmaak en onderhoud van schietschijven, benevens de tegevoetkoming voor het aanleggen van registers en staten, zooals aangegeven in Afdeling XI van vorengenoemd tarief.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 901. Militairen in buitengewonen dienst. Onderdeel c. Uitgaven voor de hoogere technische vorming van officieren. De door sommige leden overbodig geachte uitgaven voor de hoogere technische vorming van officieren zijn dringend benodigd, daar de tegenwoordige militaire techniek zeer hoge eischen stelt aan de technische kennis van een bepaalde kern onder de officieren bestemd voor de technische inrichtingen en werkplaatsen ressorteerende onder de Artillerie, de Genie en de Luchtvaartafdeeling. De thans plaats vindende opleiding heeft haar noodzakelijkheid reeds bewezen. Dat de hoofden der technische bedrijven bepaaldelijk koopmanseigenschappen zouden moeten bezitten om als bedrijfsleider op te treden, kan de Regeering niet onderschrijven. Aan de technici, werkzaam gesteld bij militair technische bedrijven — en onder die technici meent de Regeering ook de leiders dier bedrijven te moeten rekenen — moeten juist omdat de militaire techniek zeer bijzondere kenmerken heeft, zeer speciale eischen worden gesteld, onder welke ook rekent de eisch militair-wetenschappelijk gevormd te zijn. Voor militaire industriën mag — ook in economisch opzicht — geen vergelijking met particuliere industriën worden gemaakt. Het ruime aantal gewezen en actieve officieren, behoorende tot de Directie en den Staf van het Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen in Nederland, wijst er trouwens wel op dat men ook daar te lande met die bijzondere eischen terdege rekening houdt.

Post 903. Opleiding tot officier. Aangezien deze post is overgenomen uit de bijdragen, welke door het Ministerie van Koloniën daarvoor werden verstrekt, kan de vraag of verhooging daarvan al dan niet noodzakelijk is, thans niet worden beantwoord, omdat over de daarvoor vereischte gegevens hier te lande niet wordt beschikt.

Voor de berekeningswijze, volgens welke het bedrag van genoemden post door het Ministerie van Koloniën aan de hand van de door dat Departement gemaakte raming wordt vastgesteld, moge overigens worden verwezen naar den inhoud van den aan den Voorzitter van den Volksraad gericht brief van den Gouvernements-Secretaris van 11 Maart 1929. (Zitt. 1928-1929, Ond. 75, Afd. IX: St. 5).

Aan het Ministerie van Koloniën zullen terzake wederom inlichtingen worden gevraagd, en t.g.t. ter kennis van den Volksraad worden gebracht.

Post 906. Subsidies t.b.v. oud-Indische militairen. Naar aanleiding van de uitgesproken wenschelijkheid om aan de vereeniging „Voorwaarts” ten behoeve van het door haar opgericht hulpfonds een jaarlijkse subsidie van *f* 3 000 te verleen, wordt medegedeeld dat een dusdanig verzoek van genoemde vereeniging moest worden afgewezen op grond van de navolgende overwegingen:

1o. dat in strijd met het daaromtrent bepaalde in artikel 1 van het Reglement van het hulpfonds (ten rechte de onderafdeeling „Vrijwillige Hulpverleening”) vanaf de oprichting van het fonds tot 12 Juli 1928 bij het overlijden van leden aan de nagelaten betrekkingen tegemoetkomingen voor begrafeniskosten zijn verleend van *f* 100 (na genoemden datum van

- f 97.50), zonder dat de bij artikel 2 van het Reglement vastgestelde contributie of het entreegeld is verhoogd;
20. dat uit de bij het vorenvermeld verzoek overgelegde bescheiden niets bleek omtrent stortingen van het bij artikel 2 van het Reglement bedoeld inkoopgeld;
 30. dat niettegenstaande de vorenbedoelde verhoogde uitkeeringen, het niet vorderen van inkoopgeld en de ongunstige omstandigheden in 1928 (groot sterftecijfer) het batig saldo van het fonds op 31 December 1928 nog ruim f 4350 bedroeg, zoodat — zonder een nadere uiteenzetting der door de Verzekeringskamer uitgevoerde berekening — de noodzakelijkheid eener jaarlijksche subsidie van f 3000 niet bleek;
 40. dat afgescheiden hiervan blijkens artikel 2 van meergenoemd Reglement juncto artikel 6 van de statuten der vereeniging „Voorwaarts” ook lid van de onderafdeeling „Vrijwillige Hulpverlening” kunnen zijn de oud-militairen, deelgenoot in het weduwen- en weezenfonds van Europeesche militairen beneden den rang van onderofficier bij de koloniale troepen, voor wie bij overlijden reeds begrafeniskosten ten laste van het fonds aan de nagelaten betrekkingen worden te goed gedaan;
 50. dat evenmin van bedoeld lidmaatschap zijn uitgesloten de na 1 Januari 1920 gepensionneerden en diegenen der vóór genoemden datum gepensionneerden en gegageerden, wier pensioenen (gagementen) zijn gelijkgesteld met die, welke na genoemden datum zijn toegekend;
 60. dat, indien aan de vereeniging „Voorwaarts” voor de begrafeniskosten van laatstbedoelde personen subsidie werd toegekend dit desgewenscht billijkheidshalve ook niet zou kunnen worden geweigerd aan alle overige reeds bestaande of nog op te richten vereenigingen van oud-militairen en andere landsdienaren, welke eenzelfde doel nastreven.

Onderdeelen a en b. Bijdragen in de kosten van de te Nijmegen gevestigde arbeidsbeurs en het verblijf voor den oud-Indischen militair. Aan de leden, die er op aandrongen om, in verband met een voorgenomen nieuw-bouw ten behoeve van onderwerpelijke instellingen, de daarvoor nog ontbrekende gelden, ten deele — liefst belangrijk — ten laste van den Lande te nemen en toe te zeggen, dat de Regeering in het geschatte exploitatie-tekort ad f 3500 t.g.t. zal voorzien door verhooging der subsidie — wordt medegedeeld, dat de onderwerpelijke post is overgenomen uit de bijdragen, welke door het Ministerie van Koloniën daarvoor werden verstrekt, zoodat over de vereischte toelichtende gegevens hier te lande niet wordt beschikt.

Deswege kan thans ook geen oordeel worden uitgesproken of en zoo ja in hoeverre er aanleiding bestaat aan de hier geuite verlangens tegemoet te komen.

Echter bestaat geen bezwaar de onderwerpelijke aangelegenheid nader onder de aandacht van den Minister van Koloniën te brengen, ook voor wat betreft de mogelijke wijziging van de bepalingen welke op het verblijf aan de stichting betrekking hebben.

Onderdeel c. Steun aan gegageerde en gepensionneerde Indische militairen beneden den rang van officier. In antwoord op de door enkele leden gestelde vraag door wien en op welke wijze contróle wordt uitgeoefend op de besteding van de uitgaven voor steun aan gegageerde en gepensionneerde militairen beneden den rang van officier, moge worden verwezen naar het terzake bekendgestelde in de Memorie van Antwoord op het Afdeelingsverslag betreffende de eerste aanvullende begrooting voor 1929. (Onderwerp 75, Afdeeling IX, stuk 4, bladzijde 8 onderaan).

Evenals toenmaals bekendgesteld ten aanzien van het jaar 1927 werd ook in het begin van dit jaar een opgave van de namen en stamboeknummers der oud-strijders, aan wie ondersteuning wordt uitgekeerd, zomede een staat van ontvangsten en uitgaven over 1928 ontvangen, welke gegevens zoo nauwkeurig mogelijk bij het Departement van Oorlog werden gecontroleerd.

De leden, die meenden te weten, dat voor het doen van de onderwerpelijke uitgaven gebruik wordt gemaakt van de hulp van de burgerlijke

armbesturen hebben vermoedelijk het oog gehad op de steunverleening in Nederland, aangezien de uitkeeringen in Indië geschieden door de plaatselijke Comités of Correspondentschappen en door het toezenden van postwissels aan hen, die buiten het rayon van een comité of correspondent woonachtig zijn, eene wijze van steunverleening, welke allerminst vernederend kan worden genoemd.

Ook in Nederland heeft die steunverleening niet in onkieschen vorm plaats, hetgeen duidelijk blijkt uit de uitvoerige nota van November 1927 van het Departement van Koloniën inzake de steunverleening aan de in Nederland wonende oud-Indische militairen, welke nota den Volksraad ter kennisneming werd aangeboden bij de brief van den Gouvernements Secretaris van 27 December 1927 No. 2618/D en waarin o.m. wordt medegedeeld, dat voor de uitkeeringen slechts in betrekkelijk weinig gevallen de bemiddeling van armbesturen is ingeroepen.

Of van de jaarlijks toegestane subsidie, hetzij in Nederland hetzij in Indië, wordt overgehouden is der Regeering niet bekend en komt haar, gelet op de herhaaldelijk voorgebrachte verzoeken om verhooging dier subsidie, ook niet waarschijnlijk voor.

Post 909. Onderdeelen a-c. Aanschaffing en uitzending ten behoeve van de Artilleriemagazijnen, de pyrotechnische werkplaats en de werkplaats voor draagbare wapenen. Ter nadere toelichting omtrent de op deze onderdeelen uitgetrokken bedragen moge het volgende dienen.

Onderdeel a. Artilleriemagazijnen. Van het totaal bedrag van f 1 682 500 is f 1 408 400 bestemd voor extra aanschaffing van artillerie-materieel — in de memorie van toelichting juist omschreven als materieel tot moderniseering van het leger —, zoodat nog f 274 100 beschikbaar blijft voor gewone aanschaffingen.

Ten aanzien van het bedrag bestemd voor extra aanschaffingen kan — in verband met het stadium waarin de uitwerking van de grondslagen voor de defensie van Nederlandsch-Indië verkeert — nog niet definitief worden uitgemaakt welk materieel zal dienen te worden aangeschaft.

Het bedrag bestemd voor gewone aanschaffingen is noodig voor de normale aanvulling van den voorraad in de artilleriemagazijnen van goederen van Nederlandschen, e.q. buitenlandschen oorsprong.

Genoemde magazijnen toch voorzien het geheele leger van: geschut met verdere toebehooren, gereedschappen en instrumenten voor de bediening daarvan, afstandmeters, kijkers, zakkompassen, paardentuig, hoefbeslag, rijwielen en onderhoudsartikelen, welke goederen, in verband met de daaraan te stellen militair technische eischen, voor een groot gedeelte alleen uit Nederland e.q. het buitenland kunnen worden betrokken, bij bepaalde voor de aflevering daarvan ingerichte fabrieken.

Onderdeel b. Pyrotechnische werkplaats tot een bedrag van f 152 000. Deze werkplaats moet in de behoefte voorzien van alle soorten in Indië te confectionneeren munitieën voor het geschut en voor de draagbare hand- e.q. automatische vuurwapens, zoowel voor het leger, als voor andere departementen.

De hiervoor geëigende bestanddeelen moeten uit Nederland e.q. het buitenland worden betrokken.

Het uitgetrokken bedrag is dan ook bestemd voor de aanschaffing van munitiebestanddeelen, noodig voor de normale aanvulling van den voorraad.

Onderdeel c. Werkplaats voor draagbare wapenen tot een bedrag van f 278 000. Deze werkplaats moet in de behoefte voorzien van alle soorten hand- e.q. automatische vuurwapens, slagwapens, gereedschappen voor geweer makersgebruik, slag- en blaasinstrumenten en schermgereedschappen, zoowel voor het leger als voor andere departementen, welke goederen, voor het grootste gedeelte uit Nederland e.q. het buitenland moeten worden betrokken.

Het uitgetrokken bedrag is dan ook bestemd voor de aanschaffing van de voor de normale aanvulling van den voorraad benodigde artikelen van wapening enz.

Onder *f.* Aanschaffing en uitzending ten behoeve van de luchtvaartafdeeling. De ontijdige afschrijving van de 4 Napier-Lion motoren in 1928 is gedeeltelijk een gevolg van ongevallen, waardoor 2 motoren moesten worden afgekeurd, en gedeeltelijk van het optreden van defecten, welke niet aan constructiefouten zijn te wijten.

Er bestaat derhalve geen aanleiding om de betrokken fabriek, wier motoren algemeen worden beschouwd als de best verkrijgbare in hun soort, van verdere bestellingen uit te sluiten.

Het woord „ontijdig” heeft in dezen tot misverstand aanleiding gegeven; het dient te worden opgevat in dien zin, dat in verband met de gunstige ervaring met dit merk opgedaan, werd verwacht dat de motoren, hoewel reeds geruimen tijd in gebruik, nog eenigen langeren tijd mede zouden kunnen; deze verwachting is echter niet bewaarheid.

Uiteraard zijn bij de Luchtvaartafdeeling, afhankelijk van het type vliegtuig waarvoor zij moeten dienen, ook motoren van ander fabricaat in gebruik.

Voor zoover noodig worden nieuw op de markt verschenen motortypen in beproeving genomen.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 901. Ten aanzien van den duur van het legercommando zij medegedeeld, dat de Regeering ook thans geen goede reden kan zien om bepaaldelijk voor te schrijven, dat als regel de Legercommandant zijn functie minstens drie jaar zal hebben te vervullen, omdat zooals ook ten vorigen jare (Memorie van Antwoord Begroeting 1929, Onderwerp I — Afdeeling IX: Stuk II, blz. 3 bovenaan) reeds werd opgemerkt, het tijdstip, waarop wisseling in dat commando moet plaats hebben, dikwijls door zeer uiteenlopende factoren wordt beheerscht, en derhalve niet aan bepaalde regelen kan worden gebonden.

Aan sommige leden, die het betreurden, dat op den kolonelsrang voor den inspecteur-apotheker is gerekend, zij medegedeeld dat de rang van kolonel voor dien ambtsbekleeder niet definitief is ingevoerd.

De maatregel werd getroffen om den huidige inspecteur-apotheker, op wiens behoud om bijzondere redenen van dienstbelang werd prijsgesteld voor den dienst te behouden.

De Regeering is met deze leden echter van meening, dat normaal bij den pharmaceutischen dienst met den luitenant-kolonelsrang kan worden volstaan. Het ligt dan ook niet in de bedoeling den rang van kolonel voor den inspecteur-apotheker definitief in te voeren.

De motiveering van de verhooging van de bezoldiging van den archivaris der 1ste Afdeeling van het departement van Oorlog, n.l. „dat het van het grootste belang is, dat de archivaris van alle stukken op de hoogte is, teneinde de nog niet ingewerkte officieren v.z.n. te kunnen inlichten omtrent de door dezen te raadplegen stukken, waarmede zij niet bekend zijn”, is zoo gesteld om duidelijk te doen uitkomen, dat van den bedoelden archivaris, in verband met de bijzondere toestanden bij het departement van Oorlog met betrekking tot de wisselende personeelsbezetting, meer wordt geëischt dan uitsluitend een goed archiefbeheer, wil de betrokkene te eeniger tijd voor toekenning van de voorgestelde extra-verhooging in aanmerking kunnen komen.

Post 903. Topografische dienst. Ten aanzien van de geopperde meening, dat de werkzaamheden van den topografischen dienst voor het Inlandsche kadaster, op grond van de weinige resultaten, beter beëindigd kunnen worden, wordt opgemerkt, dat werkzaamheden van dergelijken aard nog slechts plaatsvinden in Tapanoeli ten behoeve van een verbetering van den aanslag in de inkomstenbelasting. Het al of niet wenschelijke van een voortzetting van bedoelde werkzaamheden in genoemd gewest maakt een punt van overweging uit.

Post 905. Reproductiebedrijf. Op de bij post 905 gestelde vraag, waartoe het onderzoek geleid heeft, dat is ingesteld naar de kosten van overbrenging van de postzegelfabricatie naar Indië (zitting 1928—1929, H 1228) kan het volgende worden medegedeeld.

De Regeering is, na het advies te hebben ingewonnen van de betrokken autoriteiten, tot het oordeel geraakt, dat eerst enkele technische kwesties betreffende de bij den postzegelaanmaak hier te lande te volgen procédés behooren te zijn opgelost, alvorens het mogelijk is zich uit te spreken over de al of niet overbrenging van dien aanmaak naar Indië. Dientengevolge is bij Gouvernements Besluit van 24 Juni 1929 No. 27 eene commissie ingesteld, welke naast het kostenvraagstuk tevens heeft na te gaan, welke technische moeilijkheden zich bij den aanmaak van postwaarden bij het reproductiebedrijf van den topografischen dienst zullen voordoen.

Eerst wanneer deze commissie omtrent hare bevindingen verslag zal hebben uitgebracht, kan worden overwogen in hoeverre aan de motie-Stokvis e.s. uitvoering kan worden gegeven.

In beginsel is besloten de bedrijvenwet op het reproductiebedrijf van den topografischen dienst van toepassing te doen verklaren.

De voorbereidingen daartoe zijn reeds in een vergevorderd stadium.

Ten aanzien van de gevraagde toelichting waarom de bedragen voor afschrijving en rente „op bekende uitkomsten” gegrond zijn en geen verband wordt gebracht tusschen het geïnvesteerde kapitaal en daarvoor verschuldigde rente van 6%, wordt opgemerkt, dat afschrijving bij het bedrijf plaats heeft over de aanschaffingswaarde der vaste activa in verband met den bedrijfswaardigen levensduur daarvan. Deze wordt in den regel om de 5 jaren opnieuw vastgesteld, waarna het afschrijvingspercentage zoonoodig wordt herzien; rente wordt berekend over het onafgeloste kapitaal, dat nog in het bedrijf is vastgelegd, naar den maatstaf van 6%.

Post 908. Stoomwasscherij te Tjimahi. De intendance beschikt slechts over enkele gegevens ten aanzien van de personeelsbezetting en de bedrijfsresultaten van de wasscherij der Koninklijke Paketvaart Maatschappij te Tandjong Priok. Deze gegevens zijn van de jaren 1915 en 1916, zoodat geenszins vaststaat of daaraan thans nog waarde kan worden toegekend. Afscheiden daarvan kan geen vrijheid worden gevonden deze gegevens, welke ten dienste van de voorbereiding van de oprichting der stoomwasscherij te Tjimahi welwillend door de directie der K.P.M. waren afgestaan, aan den Volksraad over te leggen.

Hoewel de Regeering er voorshands geen bepaalde aanleiding toe vindt, is Zij, indien Haar daartoe van uit den Volksraad een verzoek bereikt, bereid met een of meer groote stoomvaartmaatschappijen in overleg te treden.

De „bekende uitkomsten”, waarop in de memorie van toelichting, blz. 88, wordt gedoeld zijn de gegevens, vervat in het met behulp van den Gouvernements-Accountantsdienst vastgestelde verslag over 1927, het eerste, dat werd opgemaakt na de invoering op 1 Januari 1927 van de commercieele boekhouding bij onderwerpeijk bedrijf. In de bij dat verslag behorende exploitatierekening werd voor rente uitgetrokken f 18 648.23 en voor afschrijving f 14 797.10, in verband waarmede voor 1930 respectievelijk werd geraamd f 18 000 en f 15 000. Het bedrag der rente was berekend als volgt:

6% van het kapitaal per 1 Januari 1927 of 6% van	
f 305 226.06	= f 18 313.56
3% van de uitbreiding over 1927 of 3% van f 11 155.72	= „ 334.67
	Totaal. f 18 648.23

De afschrijving wordt telken jare berekend naar door den Gouvernements-Accountantsdienst aangegeven percentages, verschillend voor de gebouwen, de machines en de gereedschappen.

Post 910. Militaire administratie. De leden, wien de uitbreiding met meer dan 10% van het aantal sergeanten-majoor, die den dienst verrichten van betaalmester bij de genie, was opgevallen en de vraag

stelden of meerdere zuinigheid ten deze onmogelijk is, zij toegelicht, dat het noodzakelijk is, behalve in de garnizoenen Weltevreden, Bandoeng, Magelang, Soerabaja, Padang en Koetaradja, waar de huidige 6 vaste betaalmeeesters der genie zijn ingedeeld, mede over vaste betaalmeeesters te beschikken in de garnizoenen Tjimahi, Meester-Cornelis, Malang, Makassar, Amboina, Timor-Koepang en Palembang (Djambi). Op elk dezer plaatsen was tot nu toe een fungeerend betaalmeeester, zijnde een onderofficier van andere wapens, als regel van de infanterie, ter beschikking van den geniechef gesteld.

Door bedoelde beschikbaarstellingen worden de als fungeerend betaalmeeester der genie te werkgestelde onderofficieren geheel aan den troepen dienst onttrokken, waardoor in hoofdzaak het wapen der infanterie wordt getroffen.

Waar het toch reeds sober geëncadreerde hoofdwapen door soortgelijke aftappingen zeer ernstig wordt benadeeld, wordt er naar gestreefd het daarvan te ontlasten en zal op andere wijze in de behoefte moeten worden voorzien, waartoe het noodig is de 7 fungeerende betaalmeeesters te vervangen. Bezuiniging hierop is niet mogelijk.

Post 911. Commiezen, klerken enz. Wat betreft het te weinig berekenen van 58 commiezen, waaromtrent door eenige leden hun bevreemding werd te kennen gegeven, kan de Regeering geen andere toelichtingen geven dan bij de Memorie van Toelichting op post 911 reeds werden verstrekt.

Post 912. Legerpredikanten en aalmoezeniers. Zooals reeds door den Regeeringsgemachtigde in de vergadering van 27 Juli 1928 (Handelingen 1928/1929, blz. 1216 r.k.) naar aanleiding van enkele opmerkingen van het voormalig Volksraadlid, den heer Aay, ten aanzien van het instituut der legerpredikanten en -aalmoezeniers werd opgemerkt is de arbeid dier functionarissen een geestelijke arbeid, een werk, dat het zieleleven raakt en waarvan de resultaten dus doorgaans niet dadelijk en evenmin uiterlijk waarneembaar zijn.

Niettemin mag — en zulks als antwoord aan de leden, die gaarne zouden vernemen in hoeverre bedoeld instituut naar het oordeel der Regeering aan zijn bestemming voldaan heeft — worden vastgesteld, dat die arbeid reeds voor zeer vele militairen van bijzondere waarde is gebleken, zoowel voor hun geestelijk als voor hun zedelijk welzijn en als zoodanig dus in een behoefte voorziet.

Tot de aanstelling van legerpandita's werd nog niet overgegaan, aangezien de behoefte daaraan nog niet bepaaldelijk is gebleken.

Den leden, welke aandrongen op de aanstelling van legerpenghoeloes ten behoeve van de geestelijke verzorging van Mohammedaansche militairen wordt, met verwijzing naar het te dien aanzien vermelde in de Memorie van Antwoord op het afdeelvingsverslag betreffende de begroting voor het dienstjaar 1929 (zitting 1928/'29, Ond. 1 — Afd. IX: stuk 11, blz. 18 ad post 912) medegedeeld, dat ter zake nog geen eindbeslissing is genomen. Zooals daarbij destijds reeds werd toegezegd, zal de Regeering, zoodra Zij Haar standpunt in dezen hebben bepaald, daarvan aan den Volksraad mededeeling doen.

Post 916. Infanterie. De vraag of het aantal aanbevolen militairen sterk in aantal is gedaald, moet ontkennend worden beantwoord. Evenals voor 1929 is gerekend op aanneming in Nederlandsch-Indië van 80 aanbevolen militairen van Europeeschen en 10 van Inheemsch landaard.

De verlaging van den betrekkelijken post is een gevolg van een vroegere minder juiste berekening.

De mededeeling in het Wetenschappelijk Jaarbericht der Indische Krijgskundige Vereeniging, welke aanleiding heeft gegeven tot de gevolgtrekking, dat de schietvaardigheid der infanterie wel zeer uiteen loopt, heeft betrekking op het z.g. prijsschieten. Waar echter in het algemeen een wedstrijd geen juiste basis vormt voor het trekken van een conclusie omtrent de geoefendheid in het algemeen, mag uit de uitkomsten van het prijsschieten ook geen gevolgtrekking worden gemaakt betreffende de schietvaardigheid van de infanterie.

Wel kunnen de uitkomsten en vooral ook de publicatie van die uitkomsten over de geheele lijn aansporen tot grootere inspanning en als zoodanig moet dan ook de publicatie der officieele gegevens in het wetenschappelijk jaarbericht worden gewaardeerd.

Met de conclusie, welke in de gestelde vraag tot uiting komt kan dan ook niet worden accoord gegaan.

Een overzicht van het aantal minder geoefenden, meer gevorderden en scherpschutters, dat van de zijde van het legerbestuur werd samengesteld, geeft geen reden om bijzondere voorzieningen te treffen.

Post 918. *Cavalerie*. De meening van eenige leden, dat, zooals ook in den wereldoorlog zou zijn gebleken, het wapen der cavalerie bij de tegenwoordige krijgsvoring zijn vroegere belangrijkheid vrijwel geheel zou hebben verloren, kan de Regeering niet deelen. Ook in de moderne oorlogsvoring is voor dit wapen een eigen, zeer bijzondere taak weggelegd, welke door anders georganiseerde troepen niet kan worden overgenomen.

Met andere leden is de Regeering van oordeel, dat de cavalerie in Indië nog een belangrijke functie kan vervullen. Van afschaffing kan ook geen sprake zijn, te minder aangezien, zooals enkele leden terecht opmerkten en in 1926 duidelijk aan den dag is getreden, zij zich in het bijzonder leent voor machtsvertoon en andere diensten ten behoeve van de handhaving van orde en rust in deze gewesten.

De door eenige leden hiervoor besproken beschouwingen over de waarde en de beteekenis van de cavalerie, gaven hun reden te verzoeken om een opgaaft van de totaal-kosten der cavalerie per paard, omvattende hetgeen hiervoor aan aankoop, voeding, remonte, diergeneeskundige behandeling, enz. ten koste wordt gelegd.

Tot haar leedwezen ziet de Regeering zich genoopt naar aanleiding hiervan op te merken, dat Haar de strekking van deze vraag niet geheel duidelijk voor oogen staat en wel omdat de totaal-kosten van het ruiterswapen slechts ten deele worden bepaald door de uitgaven voor de paarden. Immers behooren tot deze kosten ook de uitgaven voor het personeel, voor de bewapening en uitrusting, voor de oefening, voor kazerneering en stalling, enz., welke uitgaven zich bezwaarlijk alle laten omslaan over de paarden. Wel zou het uitvoerbaar zijn eene berekening samen te stellen van de uitgaven voor aankoop, voeding, remonte, en africhting, geneeskundige verzorging, beslag, stalling en uitrusting, doch zulks zou aanleiding geven tot zeer tijdroovende berekeningen, omdat de administratie van het leger voor een dergelijke berekening niet is ingericht, nog daargelaten, dat verschillende diensten en legeronderdeelen als daar zijn het remonte depot, de diergeneeskundige dienst, de hoefsmid school niet alleen werkzaam zijn ten behoeve van de cavalerie, maar ook voor andere legeronderdeelen (infanterie en artillerie), ja zelfs voor andere departementen.

Waar het voorts, zooals uit de voren geleverde beschouwingen moge zijn gebleken, geenszins in het voornemen ligt van de Regeering om tot opheffing, inkrimping of andere organisatie van het ruiterswapen te besluiten, Zij daarin onder geen voorwaarde zou kunnen berusten, zal Zij het op prijs stellen, wanneer de betrokken leden ermede zullen kunnen instemmen, dat de Regeering de gestelde vraag uit practische overwegingen onbeantwoord laat.

Post 922. *Materieel en magazijnsdienst der Artillerie*. Bij den A. C. W. worden minder bestellingen verwacht, omdat de aanmaak van onderdeelen en voorraadstukken voor het berggeschut, ten behoeve van de artilleriesmagazijnen, in 1929 als geëindigd kan worden beschouwd.

Post 923. *Pyrotechnische Werkplaats*. Bij de Pyrotechnische Werkplaats zijn in 1930 minder werkzaamheden te verwachten, omdat de aanmaak van munitieën voor berggeschut in het jaar 1929 als geëindigd kan worden beschouwd.

Naar aanleiding van de opmerking van een der leden, dat in geval tot monopolisatie van de vuurwerkfabrieken wordt overgegaan, wordt

wordt medegedeeld dat de benoeming van een commissie, die tot taak zal hebben van advies te dienen inzake de monopoliseering van de vuurwerkfabricage, in voorbereiding is.

Deze commissie zal uiteraard ook bedoelde aangelegenheid in beschouwing nemen, reden waarom ze thans onbesproken behoort te blijven.

Post 927. Artillerie Constructiewinkel. Inderdaad worden bij deze inrichting uit afval van leder schakeldrijfriemen voor industrieele doeleinden vervaardigd, welke eventueel ook aan particulieren worden geleverd.

Daar voor zoover bekend deze schakeldrijfriemen h.t.l. niet door particulieren worden aangemaakt of in den handel gebracht, en zij nimmer ter algeheele vervanging van gewone drijfriemen kunnen worden benut, doch slechts in bijzondere gevallen de voorkeur genieten, kan er naar het oordeel der Regeering bij vorenbedoelde levering niet worden gesproken van onge-rechtvaardigde concurrentie met den particulieren handel.

Mocht intusschen blijken, dat ook de handel in de vraag naar schakeldrijfriemen voorziet, dan zullen de bij de artillerie-inrichtingen aangemaakte niet meer aan particulieren worden geleverd.

Der Regeering is niets bekend van bezwaren, aan de tegenwoordige leiding van de Artillerie Constructie-winkel verbonden, integendeel bestaat bij Haar geen twijfel of deze wel aan de daaraan te stellen eischen voldoet.

In verband hiermede is het Haar dan ook bezwaarlijk om op den door verschillende leden tot uitdrukking gebrachten, doch niet verder gemotiveerden twijfel nader in te gaan.

Voorts wordt aangeteekend, dat de A. In. aan de Hembrug geen particulier bedrijf, maar een Staatsbedrijf vormen, hetgeen in wezen geen belangrijke verschillen geeft met de bedrijven hier te lande, zoodat ook daarom tot een reorganisatie in dien geest geen aanleiding bestaat. Waar bovendien hier te lande wordt beschikt over voldoende, alleszins voor hun taak berekende bedrijfsleiders, die in het algemeen langs denzelfden weg gevormd zijn als de leiders aan de inrichtingen aan de Hembrug, is er geen reden tot het detacheren van een ingenieur van het Hembrugbedrijf. Volledigheidshalve wordt er voorts de aandacht op gevestigd dat bij de waardering van het door de Regeering ingenomen standpunt vooral in het oog moet worden gehouden dat kennis van de arbeidersverhoudingen hier te lande en bekendheid met den aard en gewoonten van den Inlandschen werkman juist voor een bedrijfsleider en nog meer voor een organisator zeer belangrijke factoren zijn.

Omtrent de uit- en terugzending van den sedert eervol uit zijne betrekking ontslagen hoofdopziener, belast met het algemeen toezicht op de metaalbedrijven bij den Artillerie Constructiewinkel, M. W. de Jongh, wordt aangeteekend, dat bedoelde ambtenaar werd uitgezonden als hoofdopziener op eene aanvangsbezoldiging van f 450.— en met ingang van 31 Mei 1928 als zoodanig ook werd benoemd onder toekenning van voren-genoemde bezoldiging, welke later aan de hand van door betrokkene overgelegde bewijzen werd herzien en op f 500.— 's maands werd gebracht. Bedoelde ambtenaar werd eind Mei 1928 bij den Artillerie Constructie-winkel tewerkgesteld en den 22sten December d.a.v. eervol uit zijn betrekking ontslagen, wegens ongeschiktheid voor zijne betrekking, uit hoofde van karaktereigenschappen, die onverenigbaar zijn met het dienen in militaire organisaties.

Met ingang van 6 Februari 1929 werd aan bedoelden ambtenaar op verzoek verlof wegens ziekte naar Nederland verleend. Hij heeft dit verlof echter eigenmachtig afgebroken en is naar Ned.-Indië teruggekeerd, waar hij bij een particulier bedrijf plaatsing heeft gevonden.

Post 928. Kosten van werkzaamheden enz. door den Artillerie Constructiewinkel. Deze post geeft aan de verschillen tusschen de totale ontvangsten en de totale lasten van het bedrijf. Wanneer de uitgevoerde werken, verrichte diensten en leverantiën ten behoeve van andere departementen en diensten alsmede voor particulieren en voorts die ten laste van andere posten van de oorlogsbegroting toenemen,

neemt deze post af en omgekeerd. Men vergelijkte dezen post met de toelichtingen, gegeven bij post 927 en dezen weder met post 910 van de middelen in Indië met de toelichting daarop.

Post 929. Afzonderlijke Inlandsche korpsen. Met de opmerking van eenige leden, dat het onjuist zou zijn, dat de kosten van de afzonderlijke Inlandsche korpsen als burgerlijke uitgaven worden beschouwd, omdat de militaire waarde van die korpsen h.i. daarvoor te hoog is, kan de Regeering niet instemmen.

Naar Hare meening dient niet de aan verandering onderhevige factor „militaire waarde”, doch naast de vroeger reeds genoemde scheidingslijn tusschen zuiver militaire uitgaven ten behoeve van het leger, zooals de formatie daarvan is vastgesteld bij het sedert herhaaldelijk aangevuld en gewijzigd Koninklijk besluit van 11 Mei 1925 No. 45 (Staatsblad No. 277) en de overige meer burgerlijke uitgaven (Memorie van Antwoord, 1e gewone zitting 1924, Ond. I — Afd. IX: stuk 8, blz. 8), alleen de bestemming en het karakter der bedoelde korpsen te bepalen onder welk hoofd, burgerlijke dan wel militaire uitgaven, de daaraan verbonden kosten op de IXde begrootingsafdeeling dienen te worden gebracht.

Vermits nu zowel het legioen van Mangkoe Negro te Soerakarta als de Barisankorpsen van Madoera onder het rechtstreeksch toezicht staan van de betrokken burgerlijke bestuursambtenaren, de leden in normale tijden niet als militairen kunnen worden beschouwd en als zoodanig ook niet zijn onderworpen aan het Reglement van Krijgstucht en aan de militaire rechtspleging, bestaat er geen enkele aanleiding om verandering te brengen in de tot dusverre gevolgde gedragslijn om de bedoelde uitgaven als burgerlijke aan te merken.

De leden, die betoogden, dat de Inlandsche korpsen nog voor uitbreiding vatbaar zijn en die op uitbreiding aandrongen, meent de Regeering er op te mogen wijzen, dat met betrekking tot de uitwerking van de defensiegrondslagen in de openingsrede in den Volksraad van dit jaar reeds werd bekend gesteld, dat voor wat betreft de landmacht een oplossing wordt gedacht binnen de grenzen der bestaande formatie. Dit geldt uiteraard ook voor de Inlandsche korpsen.

De meening van enkele leden dat, indien uitbreiding van de sterkte der Inlandsche korpsen achterwege blijft, beter tot opheffing ware over te gaan, kan de Regeering niet deelen, omdat ook bij de huidige sterkte de Inlandsche korpsen goede diensten kunnen bewijzen.

De meening, dat de bezoldiging van de officieren, zoowel van het Mangkoenegorosche legioen als van de Barisan niet in overeenstemming zou zijn met hunne positie en de militaire beteekenis van deze korpsen, kan niet worden onderschreven.

Bij een vergelijking van de bezoldiging van de officieren der Inlandsche korpsen met die van de Inlandsche ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur op Java behoort rekening te worden gehouden met het verschil in cischen van algemeene ontwikkeling en tevens met de omstandigheid, dat de officieren van de Inlandsche korpsen als regel in veel geringer mate, dan bij den Inlandschen bestuursdienst het geval is, in beslag worden genomen door den arbeid, welken zij hebben te verrichten.

Een, zij het ook geringe, lagere bezoldiging van die officieren dan de Inlandsche ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur op Java, met wie zij eenigszins kunnen worden vergeleken, komt dan ook geenszins onbillijk voor.

In dit verband zij er tevens op gewezen, dat de vergelijking respectievelijk van de bezoldiging van een majoor en een kapitein met die voor een patih (kolom IV van schaal A 24) en van een wedana (kolom III) minder juist is, omdat bij de vaststelling van de traktementen van de luitenants, kapiteins en majoors van de nieuwe opleiding (Gouvernements besluit van 24 December 1925 No. 10, Bijblad No. 10956) als basis is genomen respectievelijk de bezoldiging in de kolom Ia, IIa en IIIa van schaal A 24 der B. B. L. Zulks geschiedde juist in verband met de positie en met den werkring van de hierbedoelde officieren in vergelijking met die van Inlandsche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, terwijl de bedoelde bezoldigingsregeling volgens inlichtingen, verkregen van de betrokken leiders, toenmaals algemeene bevrediging schonk.

Zonder te kort te doen aan de waardeering van de positie en werkzaamheden van de officieren van de Inlandsche korpsen kan niet worden ingezien, dat de positie van een majoor of kapitein van genoemde korpsen met betrekking tot belangrijkheid en omvang der werkzaamheden gelijkwaardig zou zijn aan die van respectievelijk een patih en een wedana.

Zooals reeds in de Memorie van Antwoord op het Afdelingsverslag inzake de begroting voor 1929 (Ond. I — Afd. IX: Stuk 11, blz. 20) werd medegedeeld, werden de pensioenregelingen voor het personeel der korpsen Barisan van Madoera en voor dat van het Legioen van Mangkoe Negoro laatstelijk opnieuw vastgesteld bij het Gouvernementsbesluit van 20 Februari 1922 No. 10 (Bijblad 9986), en bestaat er naar de meening der Regeering geenerlei behoefte aan herziening der bij die nieuwe regeling aanzienlijk verbeterde pensioenen.

Naar aanleiding van het aandringen van enkele leden op het nemen van maatregelen ter verbetering van de positie en van den geest van het personeel der korpsen Barisan, wordt opgemerkt, dat tot dusverre van een minder goeden geest onder bedoeld personeel niet is gebleken.

Vermits overigens de positieregeling der Barisans, die slechts een gedeelte van hunnen tijd ter beschikking van het Gouvernement stellen, naar de meening der Regeering aan redelijk te stellen eischen voldoet, vermeent Zij te moeten betwijfelen of de door enkele leden verkregen inlichtingen omtrent vele met name genoemde misstanden wel alle als juist kunnen worden aanvaard, en of de zoogenaamde misstanden ook inderdaad als zoodanig kunnen worden aangemerkt.

Zoo kan het bijv. niet bepaald als een misstand worden aangemerkt, dat nog geen weduwen- en wezenfonds bij de korpsen bestaat, waar dergelijke fondsen nog voor alle niet-Europeesche landsdienaren ontbreken, terwijl al evenmin als zoodanig kan worden beschouwd het feit, dat voor de benoeming tot officier niet de eisch van het bezit van een adellijken titel is gesteld.

Voorts kan nog worden medegedeeld, dat een eenvoudige conduiteregeling voor de officieren in bewerking is.

Overigens bestaat geen bezwaar tegen het instellen van een onderzoek naar de meer of mindere juistheid van de overige genoemde klachten ten einde, indien inderdaad ongewenschte toestanden mochten blijken te bestaan, daartegen de noodige maatregelen te kunnen nemen.

Post 935. Geniewerken. Wat betreft de gevraagde inlichtingen of de helft der inkomsten uit de gouvernementswoningen op buitengewoon zal komen, omdat de aangevraagde credieten voor woningbouw voor de helft ten laste van dien dienst zullen worden gebracht, kan worden medegedeeld, dat dit niet het geval zal zijn, omdat de rente en aflossing van leeningen uit den gewonen dienst worden betaald.

De helft van de baten uit de woningen is dus bestemd voor aflossing en rente van die leeningen.

Hoewel erkentelijk voor de waardeering welke werd uitgesproken voor de door de genie in vele gevallen bij den bouw van desa-bruggen en andere desa-werken verleende hulp, kan die hulp niet „als regel” overal ter plaatse waar de genietroepen in omgeving zijn, worden verleend, omdat daardoor de te verkrijgen oefening te eenzijdig zou zijn en zulks zou gaan ten koste van de overige noodzakelijke oefeningen der genietroepen.

De door enkele leden bepleite wenschelijkheid, om bij den woningbouw zoowel met de belangen van de gehuwde als met die van de ongehuwde militairen rekening te houden, kan alleen betrekking hebben op de gehuwde- en ongehuwde sergeanten, omdat de ongehuwde mindere militairen op de chambrée worden gehuisvest en nimmer voor eene woning in aanmerking komen, terwijl de ongehuwde adjudanten-onderofficier en sergeanten-majoor reeds recht hebben op een militaire woning van dezelfde klasse als hun gehuwde collega's.

De gehuwde sergeanten hebben recht op of komen in aanmerking voor eene woning 7e of eene woning 8e klasse, de ongehuwde sergeanten komen niet voor eene woning in aanmerking.

Volgens de huidige beginselen heeft de ongehuwde onderofficier recht op een kamer van ± 20 m² met voorliggende galerij van ± 10 m² vloeroppervlakte, welke logiesgelegenheden zooveel mogelijk worden vereenigd in afzonderlijke paviljoens en met afzonderlijke accessoires.

kelijke artikelen in genoemd blad den toestand bij de stafmuziek niet juist weergeven en dat er van ontevredenheid, althans onder het overgrootste meedeel der stafmuzikanten geen sprake is.

Dat ter gelegenheid van verschillende parades in de hoofdstad de militaire muziekkorpsen weinig militair klinkende muziek doen hooren, doch zich meer schijnen toe te leggen op het spelen van sentimenteele melodieën, kan niet worden toegegeven. De militaire muziekkorpsen spelen bij die gelegenheden, zoowel bij het betreden als bij het verlaten van het terrein en tijdens de inspectiën over de troepen, erkend militaire marschen, zoodat deze korpsen geheel aan hunne bestemming beantwoorden.

Post 945. Dienstplicht- en reservepersoneel. Ter beantwoording van het verzoek om mededeeling nopens de tegenwoordige sterkte van het dienstplicht- en reservepersoneel wordt medegedeeld, dat die sterkte bedraagt:

- 1 luitenant-kolonel, onderinspecteur voor den landstorm in West-Java, Biliton en de Westerafdeeling van Borneo;
- 1 luitenant-kolonel, onderinspecteur voor den landstorm in Oost-Java;
- 2 gepensioneerde officieren, toegevoegd aan de onderinspecteurs;
- 2 luitenant-kolonels, dienstplichtcommissarissen;
- 2 burgerlijke ambtenaren, gepensioneerde officieren, werkzaam op de kantoren der dienstplichtcommissarissen.

Post 948. Luchtvaartafdeeling. Eenige leden meenden uit de artikelen, opgenomen in de Preanger-bode van 30 en 31 Mei jl., alsmede in het Indisch Militair Tijdschrift No. 5 van het jaar 1929 te moeten opmaken, dat de luchtvaartafdeeling tengevolge van den algemeenen bezuinigingsgeest geheel onvoldoende is geëquipeerd.

Dat zulks uit de aangehaalde artikelen kan worden gelezen, zal de Regeering gaarne beamen, doch Zij voegt daaraan dadelijk toe, dat men bij de lezing van dergelijke verhandelingen goed doet steeds in het oog te houden, dat schrijvers vrij staan om een eigen standpunt in te nemen en zich vrij te maken van de omstandigheid, dat een zooveel omvattend en kostbaar legeronderdeel als de luchtvaartafdeeling eerst geleidelijk tot stand kan komen, omdat ook dit onderdeel van de weermacht zich vanzelfsprekend moet voegen naar den algemeenen stand van 's Lands geldmiddelen.

Tot leedwezen der Regeering is vertraging ontstaan in de bestelling van het op de aanvullingsbegrooting 1929 vermelde moderne materieel, omdat de Nederlandsche industrie niet aanstonds in de behoefte aan het meest geëigende materieel kan voorzien en aan bestelling in het buitenland verschillende bezwaren verbonden zijn.

Ten aanzien van de gevechtswaarde der Luchtvaartafdeeling wordt aangeteekend dat, als gevolg van het feit dat door onvoorziene tegenvalers nog steeds niet wordt beschikt over een schiet- tevens bommenafwerpterrein voor de Luchtvaartafdeeling, de opleiding van het personeel wat het schieten met mitrailleurs en het bommenwerpen betreft nog niet met kracht ter hand kan worden genomen. Voorzover daartoe echter op de terreinen te Kalidjati en Batoedjadjar gelegenheid bestond zijn door de vliegeniers en waarnemers reeds schiet- en werpoefeningen gehouden.

Op de begrooting 1929 zijn voor de voorloopige inrichting van een schiet- en bommenafwerpterrein gelden beschikbaar zoodat mag worden verwacht, dat binnen niet te langen tijd schiet- en werpoefeningen daar zullen kunnen plaats hebben.

Wat de gevechtswaarde van het materieel der Luchtvaartafdeeling betreft kan worden medegedeeld, dat — met uitzondering van de 3e vliegtuigafdeeling voor welke uitrusting het hiervoren bedoelde nieuwe materieel zou worden bestemd — de vliegtuigafdeelingen der Luchtvaartafdeeling zijn uitgerust met toestellen, die alleszins voldoen aan de eischen, welke aan moderne toestellen van het in die afdeelingen gebruikte type mogen worden gesteld.

Voldoende vliegtuigmitrailleurs zijn beschikbaar om de vliegtuigafdeelingen volledig uit te rusten. Hetzelfde geldt voor de voor die mitrailleurs benodigde munitie.

Wat betreft het bommenmaterieel kan worden medegedeeld, dat sedert

kort de grootste moeilijkheid bij de oplossing van het bommenvraagstuk, n.l. het vinden van een ontstekingsbuis welke aan redelijke eischen voldoet, is overwonnen. Verwacht mag worden dat nog in dit jaar tot den aanmaak van moderne bommen van tweeërlei type zal kunnen worden overgegaan. Bovendien wordt beschikt over een vroeger aangeschaften voorraad vliegtuigbommen, welke echter niet geheel aan moderne eischen voldoen. Met bommen van ander model dan bovenbedoelde twee typen, welke ook in de uitrusting behooren te worden opgenomen, moeten nog proeven worden genomen.

Inderdaad geldt ten aanzien van de bij de Luchtvaartafdeeling als vliegenier ingedeelde officieren, die allen van de andere wapens of diensten afkomstig zijn, de regel dat zij na verloop van tijd weder naar hun oorspronkelijk wapen (dienstvak) terug keeren. Het volgen van dezen regel is noodig, omdat bij de militaire luchtvaart het aantal leidende functies gering is ten opzichte van het aantal der officieren-vliegenier.

Te eeniger tijd verliezen deze officieren in verband met hun leeftijd of door andere oorzaken hun geschiktheid voor vliegenier.

Het is geenszins zeker, dat er dan een leidende betrekking voor hen zou open zijn, terwijl ook niet allen daarvoor geschikt zullen zijn.

Door te lang bij de luchtvaart te dienen, zouden zij den dienst bij het wapen of het dienstvak, waarvan zij afkomstig zijn, ontgroeien, zoodat zij ook daar niet meer op hun plaats zouden zijn.

Bovendien is toevoer van jonge krachten noodig, waarvoor de ouderen moeten wijken, w'l men het aantal vliegeniers niet boven de behoefte en de ruimte, die de financiën laten, zien stijgen.

Het belang van den dienst en dat van deze officieren zelf brengt daarom mede dat zij in de gelegenheid worden gesteld de geschiktheid te behouden om bij hun oorspronkelijk wapen (dienstvak) te dienen. Zulks sluit geenszins uit dat zij later bij de Luchtvaartafdeeling in een leidende functie kunnen worden teruggeplaatst en dat dan van de vroeger opgedane ervaring op het gebied der luchtvaart partij kan worden getrokken.

Ten aanzien van de opmerking, dat voor leidende functies bij de luchtvaartafdeeling officieren buiten het korps zonder eenige ervaring op luchtvaartgebied in aanmerking worden gebracht, teekent de Regeering aan, dat alle leidende militaire functies door officieren, uit de luchtvaartafdeeling voortgekomen, worden vervuld, met uitzondering van het commando.

Voor het vervullen van deze functie mag niet bedrevenheid als vliegenier of als waarnemer als eisch gelden, doch moet het oog worden gericht op officieren, die beschikken over leiderskwaliteiten en voorts over ruime kennis en ervaring op organisatorisch, tactisch, algemeen militair technisch en administratief gebied, terwijl daarenboven de betrokken functionaris voldoende ancienniteit dient te bezitten. Met deze eischen wordt bij de aanwijzing van een commandant van de luchtvaartafdeeling ten volle rekening gehouden.

In hoeverre het gewenscht zou zijn over te gaan tot het vormen van een zelfstandige organisatie van de militaire luchtmacht zooals ten aanzien van den topografischen dienst is geschied, is een vraagstuk dat eerst aan de orde zou kunnen komen tegen den tijd, dat is te voorzien, dat dit legeronderdeel zijn vollen wasdom binnen niet te langen tijd zal bereiken.

De Regeering veroorlooft zich de leden, die verzochten in kennis te worden gesteld van de voorgeschreven formatie en de werkelijke sterkte der Luchtvaartafdeeling, te verwijzen respectievelijk naar de bij Koninklijk Besluit dd. 11 Mei 1925 No. 45, Indisch Staatsblad 227, (laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 23 Mei 1927 No. 38, Indisch Staatsblad 416) vastgestelde legersamenstelling en naar het terzake vermelde in stuk 8 l en 8 m van Onderwerp I — Afdeeling IX.

In het algemeen kan worden medegedeeld dat de Luchtvaartafdeeling thans 3 vliegtuigafdeelingen telt van de 6, waarmede de genoemde legersamenstelling rekening houdt.

De vraag betreffende het aantal bommen en andere aanvalsmiddelen vond hiervoren reeds beantwoording bij de behandeling van de gevechtswaarde der Luchtvaartafdeeling in het algemeen.

De vraag van een der leden of bij de Luchtvaartafdeeling ook Inlandsche

In de bestaande kampementen zijn de kamers voor ongehuwde sergeanten nog veelal op de vleugels der kazernes gelegen. Geleidelijk aan is reeds overgegaan tot het waar noodig verbeteren van dat logies.

Deze logiesgelegenheden voor ongehuwde sergeanten moeten, teneinde de kampementen niet geheel van kader te ontblooten, binnen de kampementsceinte worden gebouwd.

Voor wat betreft de opmerking van een der leden dat, naar dit lid meende te weten, de kosten van oprichting van barakken in het interneeringskamp te Boven Digoel door het Departement van Oorlog worden gedragen, wordt medegedeeld dat deze kosten ten volle door het Departement van Oorlog met het departement van Binnenlandsch Bestuur zijn gereguleerd.

Naar aanleiding van de opmerking van eenige leden, dat de benteng te Palembang zoodanig is gelegen, dat zij de noodzakelijke uitbreiding der handelswijk ten zeerste belemmert, doch dat het legerbestuur dit terrein slechts tegen een prijs, die in hooge mate de werkelijke waarde van het complex overtreft, aan de gemeente zou willen verkoopen, waaraan werd vastgeknoopt de vraag, of de Regeering een goede samenwerking tusschen belanghebbenden en een juiste verdeling der lasten zou willen bevorderen, kan het volgende worden medegedeeld:

Toen reeds meerdere jaren geleden bij het legerbestuur de overtuiging veld won, dat het bestaande kampement en de officierswoningen, binnen den Kraton te Palembang niet meer aan de tegenwoordig te stellen eischen van hygiëne en comfort voldeden, terwijl bleek, dat een algeheele redistributie daarvan met zéér hooge kosten gepaard zou gaan, werd o.m. de vraag in overweging genomen of een algeheele verplaatsing van het militaire etablissement aanbeveling zou verdienen.

Daarbij werd tevens in beschouwing genomen de mogelijkheid, dat in verband met het te Palembang bestaande gebrek aan goede bouwterreinen, het thans door den Kraton geoccepeerde perceel mogelijk nuttiger zou kunnen worden bestemd voor uitbreiding van de handelswijk, aangezien voor een militair etablissement ook aan de peripheri van de plaats een goede ligging zou kunnen worden gewaarborgd.

Aangezien op deze wijze naar het voorkwam de verschillende belangen gezamenlijk zouden kunnen worden behartigd, werd nagegaan of de bouwkosten van een nieuw etablissement niet geheel of grootendeels zouden kunnen worden bestreden uit de eventueele toekomstige opbrengst van het kratonterrein, indien dit voor andere doeleinden zou vrij komen.

Dat de waarde, van militaire zijde aan dat terrein toegekend, de werkelijke waarde in hooge mate zou overtreffen, vermeent de Regeering voorshands te mogen betwijfelen, aangezien die waarde is vastgesteld door het kadaster ter plaatse, een vaststelling waarmede door het hoofd van gewestelijk bestuur tenvolle kon worden ingestemd.

Inderdaad is ter zake door het legerbestuur een voorstel gedaan aan den betrokken burgemeester, maar daarop is nog geen antwoord ontvangen, zoodat het standpunt van de gemeente nog niet bekend is.

In het stadium, waarin onderwerpelijk vraagstuk verkeert, is er geen reden voor de meening, dat de kosten van den kazernebouw in feite gedeeltelijk door de gemeente Palembang zouden worden gedragen.

Waar, zooals uit het vorenstaande moge zijn gebleken, er geen sprake kan zijn van eene minder goede samenwerking en de verdeling der lasten niet kan worden beoordeeld, zoolang de gemeenteraad zich daaromtrent nog niet heeft uitgesproken, komt het der Regeering voorbarig voor, maatregelen te treffen ter bevordering van eene goede samenwerking tusschen de belanghebbenden en van een juiste verdeling der lasten.

Post 938. Geneeskundige Dienst. Naar aanleiding van de opmerking van eenige leden betreffende de personeelsverhouding bij de technische werkplaats van onderwerpelijken dienst, wordt onder de aandacht gebracht, dat behalve de instrumentmaker nog tot het technisch personeel dier werkplaats behoort de reeds in de legersamenstelling opgenomen electromedisch ingenieur van den Militair Geneeskundigen Dienst, benevens de intusschen in dienst gestelde, bij de begrooting voor 1928 toegestane, techniker (vakman, burgerlijk ambtenaar van den M.G.D.), terwijl boven-

dien nog eenig lager personeel aanwezig is, in de behoefte waarvan echter kan worden voorzien uit de bestaande formatie van den Militair Geneeskundigen Dienst, weshalve daarvoor geen fondsen behoeften te worden aangevraagd.

In de Memorie van Toelichting op de ontwerp-begroting — naar aanleiding waarvan de onderwerpelijke opmerking vermoedelijk werd gemaakt, — is echter alleen vermeld de voor de technische werkplaats voor 1930 benodigde uitbreiding van personeel.

Posten 941—942. Militaire gevangenis. Naar aanleiding van de vraag, op welk deel der voeding voor Europeanen, Ambooneezen en Inlanders bij de posten 941 en 942 wordt gerekend, wordt medegedeeld, dat voor de opgenomenen in de militaire gevangenis niet zoals voor alle andere militairen voedinggeld wordt te goed gedaan. In stede daarvan wordt per man op de geldswaarde van een rantsoen levensmiddelen gerekend, welk bedrag berekend is op de z.g. hoofdvoedingsmiddelen (het desbetreffend rantsoen geldt ook voor alle andere militairen en is vastgesteld bij afdeling A van militair tarief No. 15). Het bedrag van dit rantsoen is berekend bij post 953 en voor 1930 geraamd op f 11 100.

Boven de geldswaarde van genoemd rantsoen wordt nog een toeslag (voor Europeanen, Ambooneezen en Menadoneezen opgenomen en vastgesteld op f 0.10, voor de overigen op f 0.08) te goed gedaan voor verdere kleine ingrediënten. Het bedrag hiervoor is dat, hetwelk berekend is onder post 942.

Naar aanleiding van de vraag of uit het woord „stokkenknechts” moet worden opgemaakt, dat nog lichamelijke tuchtiging wordt toegepast, dan wel hier slechts sprake is van eene verouderde benaming, wordt medegedeeld, dat de mogelijkheid tot lichamelijke tuchtiging van militaire veroordeelden nog wel bestaat, doch slechts indien in de betrokken strafinrichting geen gelegenheid bestaat tot eenzame opsluiting.

Vermits die gelegenheid evenwel in alle militaire strafinrichtingen bestaat, wordt de straf van rottingslagen niet meer toegepast, zoodat kan worden gezegd, dat de benaming „stokkenknechts” verouderd is; deze benaming zal bij de invoering van de nieuwe rechtspleging komen te vervallen.

Post 943. Bijzondere inrichtingen. Voor wat betreft de opheffing der militaire school te Meester-Cornelis en de mogelijkheid van opleiding in Indië werd in de Memorie van Antwoord op het Afdelingsverslag betreffende het ontwerp van wet tot herziening van het militair onderwijs (zitting 1928—1929, Ond. 96) reeds opgemerkt, dat de redenen, welke tot opheffing hebben geleid, te vinden zijn in het feit, dat de Hoofdcursus voor welke inrichting de leerlingen van de Militaire School in opleiding werden genomen, heeft opgehouden te bestaan, en dat de Regeering niet kan toegeven, dat het aan vele, met name Indo-Europeesche ouders moeilijk, zoo niet onmogelijk wordt gemaakt hunne zoons een militaire loopbaan (bedoeld wordt daarmede een officiersloopbaan) te doen kiezen, omdat immers de weg langs de H.B.S. of de A.M.S. en de K.M.A. open blijft.

In antwoord op de vraag, wat met de gebouwen van de Militaire School zal geschieden, zij medegedeeld, dat die gebouwen zullen worden benut voor de legering van de voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst opkomende militie.

Reeds anderhalf jaar geleden werd een gedeelte der gebouwen ingericht voor de legering van ongeveer 130 miliciens, waarvoor in de kampementen weinig of geen plaats was.

Een gedeelte moest voorshands benut blijven voor onderdak van de nog aanwezige aspirant-officieren.

Op 1 Augustus a.s. worden de 4 nog aanwezige aspirant-officieren bij particulieren gehuisvest, is reserveering van een gedeelte der Militaire School voor dat doel niet meer noodig, en komt dan logiesruimte voor nog 55 miliciens beschikbaar.

Nopens de vraag of, gelijk meerdere leden meenen, de stafmuziek geheel overbodig is te achten, heeft de Regeering zich nog geen oordeel gevormd.

Naar aanleiding van enkele ten vorige jare in de Java Bode geuite klachten over toestanden bij de stafmuziek werden bij de betrokken gezaghebbenden inlichtingen ingewonnen, waaruit is gebleken, dat de betrek-

vliegeniers — zoowel officieren als minderen — zijn, moet ontkennend worden beantwoord.

Op grond van de legersamenstelling kunnen officieren en onderofficieren van elken landaard als leerling-vliegenier bij de Luchtvaartafdeeling worden geplaatst.

Bij den oproep van candidaten wordt daarmee ook rekening gehouden.

Onder de candidaten die zich naar aanleiding van vorenbedoelden oproep in 1928 aanmeldde — in 1929 worden geen onderofficieren in opleiding genomen — bevonden zich drie niet-Europeesche onderofficieren.

Deze militairen konden echter in verband met hun betrekkelijk hoogen leeftijd e.q. gedrag niet voor bedoelde opleiding in aanmerking komen.

Officieren van Inlandschen landaard hebben zich nimmer voor de vliegeniersopleiding aangemeld.

De leden, die de noodzakelijkheid betwijfelen van vliegtoelagen en toelagen per kwartiervlucht, zij geantwoord, dat deze toelagen een verschillende basis hebben. De vliegtoelagen — ten rechte vliegeniers- en waarnemerstoelagen — zijn verbonden aan den werkkring van den betrokkene en worden uitsluitend genoten door leerlingen-vliegeniers en -waarnemers en door hen, die in het bezit zijn van een vlieg- of waarnemersbrevet. De kwartiervluchttoelagen worden toegekend aan ieder tot het leger behoorend persoon, die een dienstvlucht maakt en worden — zooals het woord aangeeft — berekend naar den duur van bedoelde vlucht. Laatstbedoelde toelagen houden verband met het bijzondere risico, dat aan het doen van militaire vluchten, welke voor wat betreft het eraan verbonden gevaar geenszins op een lijn gesteld mogen worden met vluchten met verkeersvliegtuigen, bij welker bouw de factor veiligheid primair kan en moet zijn, is verbonden. De toekenning van beide toelagen wordt nog steeds noodzakelijk geacht.

De Regeering kan echter niet medegaan met de meening van de leden, die van oordeel zijn dat bedoelde toelagen dienen te worden verhoogd. Zij is eerder van oordeel, dat, gelet op het feit, dat aan het deelnemen aan militaire vluchten thans minder gevaar is verbonden dan voorheen, de kwartiervluchttoelagen eenige vermindering kunnen ondergaan, waartoe reeds stappen worden gedaan.

Dit argument kan evenwel niet gelden voor de vliegeniers- en waarnemers-toelagen omdat de toekenning daarvan geen verband houdt met het risico, aan het doen van vluchten verbonden, doch afhankelijk is gesteld van bijzondere kennis en vaardigheid.

Post 951. Werving. Van het meermalen geven van een onjuiste voorstelling van zaken bij de werving van militairen is het Legerbestuur tot nog toe niets gebleken.

Gelet op het strenge toezicht, dat thans reeds op de wervers wordt uitgeoefend, komt het overigens niet zeer waarschijnlijk voor dat dergelijke praktijken meermalen door hen zouden worden toegepast.

Niettemin bestaat er geen bezwaar tegen om de aandacht van de betrokken gezaghebbenden nogmaals op onderwerpelijke aangelegenheid te doen vestigen.

Post 956. Vervoer. Aan de leden, die het geraamde bedrag zeer hoog achten en erop aandrongen, ter besparing van reiskosten het aantal overplaatsingen tot het hoogst noodige te beperken wordt medegedeeld, dat meer nog dan tot dusverre wordt gestreefd naar beperking. Zoo werden in het afgelopen jaar verschillende maatregelen getroffen. Deze maatregelen — welke o.a. uitvoerig zijn besproken in een bijdrage van het Departement van Oorlog voorkomende in het Indisch Militair Tijdschrift 1928 No. 12 en die ook reeds werden aangekondigd in de Memorie van Antwoord op de begroting 1929 (Ond. I — Afd. IX: stuk 11, blz. 23) zijn gericht op beperking van de mutaties door overplaatsing op Java in beginsel niet te doen plaats hebben, door overplaatsing van de buitengewesten zooveel mogelijk te doen samensmelten met de beëindiging der dienstverbintenissen en met de reizen voortvloeiende uit de binnenlandsche verloven na langdurigen dienst.

Om de maatregelen zoo effectief mogelijk te doen zijn werd zelfs niet nagelaten ingrijpende regelingen te treffen als b.v. dat militairen, die na afloop van een 6 jarige verbintenis het verzoek doen om op de buitengewesten geplaatst te blijven, hun verlof zullen hebben uit te stellen, dat of-

ficiëren en onderofficiëren, die gebruik wenschen te maken van hunne aanspraken op buitenlandsch verlof wegens langdurigen dienst dat voornemen minstens een jaar van te voren moeten doen blijken, en dat verzoeken om herverbintenissen bij andere korpsen niet meer zullen worden ingewilligd. In hoeverre deze maatregelen werkelijk een besparing zullen geven valt evenwel nog niet te zeggen.

Post 962. *Expeditiën enz.* Naar aanleiding van het verzoek van eenige leden om in kennis te worden gesteld met het in het jaar 1928 aan *expeditiën enz.* bestede bedrag kan worden medegedeeld, dat dit f 960 341 heeft bedragen.

Naar aanleiding van de vraag omtrent de bereikte resultaten met het gebruikmaken op patrouilletochten van ingehuurde koelies in plaats van Inlandsche veroordeelden, zij medegedeeld, dat daarmede in het garnizoen Enrekang (Celebes) gedurende een tweetal jaren een proef zal worden genomen met 28 van Java afkomstige vrije werklieden.

Medio December 1928 kwamen de voor deze lieden met hunne gezinnen te Enrekang te bouwen verblijven gereed en werd in het Malangsche met de werving begonnen.

Niettegenstaande de zeer aannemelijke, in overleg met het Kantoor van Arbeid opgemaakte, voorwaarden kon tot heden — waarschijnlijk als gevolg van de strenge aan de gelijke werkkrachten voor het leger te stellen keuringseischen — nog slechts met 17 vrije koelies een 2-jarig verband worden aangegaan.

Uit het vorenstaande moge zijn gebleken, dat omtrent de te houden proef nog niet over gegevens wordt beschikt.

Naar aanleiding van de opmerking, dat klachten waren vernomen, dat de verzorging van kinderen wier vader op meerdaagsche oefening is en wier moeder door ziekte wordt verhinderd haar plichten alszoodanig te vervullen, te wenschen overlaat, zij medegedeeld, dat dergelijke klachten het Legerbestuur nimmer hebben bereikt.

Zooals reeds in de Memorie van antwoord betreffende de 1e aanvullingsbegroting 1928 (Onderwerp 70 — Afdeling IX: stuk 4, blz. 5) werd medegedeeld, werd deze aangelegenheid bij een, in het bij den bundel algemeene orders voor het Nederlandsch-Indisch leger behoorend aanhangsel, opgenomen ronschrijven, in Augustus 1927 in de voortdurende bijzondere aandacht van de betrokken chefs aanbevolen.

Eene regeling, krachtens welke aan particuliere personen van alle landaarden, die tegen een overeengekomen loon in dienst zijn genomen en ingeval van oorlog met een buitenlandschen vijand of militaire expeditiën enz., diensten verrichten ten behoeve van de landsverdediging of van de troepen te velde, pensioen kan worden toegekend, wanneer zij in of door de uitoefening van die diensten of terzake van die uitoefening, hetzij tengevolge van gewelddadige aanranding of verzet, hetzij van met gevaar gepaard gaande dienstverrichtingen, wonden of gebreken hebben bekomen, welke hen volstrekt ongeschikt maken om hun beroep verder uit te oefenen, is vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 20 November 1920 No. 56 (Indisch Staatsblad 1921 No. 108).

Alhoewel aannemers en leveranciers van levensmiddelen als regel niet onder het bereik van die regeling zullen vallen, omdat zij niet tegen een overeengekomen loon diensten verrichten, komt het toch niet gewenscht voor aan de regeling nog verdere uitbreiding te geven.

Mocht een dergelijk persoon tengevolge van verwonding buiten staat raken om zijn beroep verder uit te oefenen, dan kan hem, indien daarvoor overigens termen aanwezig zijn, door de Regeering buiten de bepalingen om een onderstand worden toegekend, welke gedragslijn ook een enkele maal reeds werd gevolgd ten behoeve van een gids vóór het tijdstip, dat de bedoelde regeling tot stand is gekomen.

Post 965. *Graslanden in eigen beheer.* In de Memorie van Toelichting (blz. 108) moet het zinsdeel „afschrijving op de bewerkstelligde afschrijvingen over het jaar 1928” gelezen worden in verband met de onmiddellijk daaraan voorafgaande woorden „de uitgetrokken bedragen berusten op” zoodat eronder moet worden verstaan, dat het voor

1930 uitgetrokken bedrag voor afschrijving berust op de over het jaar 1928 bewerkstelligde afschrijvingen.

Post 966. Dienstplicht voor de Europeesche onderdanen. Naar aanleiding van de door een der leden gestelde vraag of de a.s. ontvangst der Chineesche bevolkingsgroep in de Europeesche wetgeving geen aanleiding kan zijn om deze groep aan den militairen dienstplicht te onderwerpen, wordt medegedeeld, dat de Regeering de beantwoording van deze vraag wenscht op te schorten totdat Zij de consequenties van het brengen van de Chineesche bevolkingsgroep onder de Europeesche wetgeving in haar vollen omvang heeft overwogen.

De instelling van een Inlandsche militie, waarop door enkele leden met het oog op eventueele mobilisatie en tevens ter bezuiniging werd aangedrongen, ligt niet in het voornemen van de Regeering. Zij handhaaft het reeds meermalen in den Volksraad kenbaar gemaakte standpunt, dat de instelling van eene Inlandsche militie op onoverkomelijke financieele bezwaren stuit.

De invoering van een Inlandsche militie zou niet — zooals de hier aan het woord zijnde leden verwachten — tot bezuiniging leiden; de uitgaven daarvoor zouden komen boven die voor het huidige leger.

Post 973. Steun aan gegageerde en gepensioneerde militairen enz. In antwoord op de vraag in welke verhouding steun verleend wordt aan gepensioneerde (gegageerde) Europeesche en inheemsche militairen, die buiten hun schuld in behoeftige omstandigheden verkeerden, kan worden medegedeeld, dat na overleg met het Malangecomité de steunverleening voortaan zoodanig is geregeld, dat bedoelde oud-militairen als regel slechts met een dusdanig bedrag zullen worden gesteund, als noodig is om hun pensioen met inbegrip van eventueele verhoogingen, gelijk te maken aan dat, hetwelk na 1920 voor denzelfden diensttijd bij gelijken rang en stand en overigens onder dezelfde omstandigheden wordt toegekend.

Bij deze nieuwe regeling wordt dus niet meer, zooals bij de oude regeling, een van den landaard afhankelijk vast maandelijksch bedrag als steun verleend en is evenmin meer sprake van een bepaalde verhouding tusschen de aan Europeanen en Inheemsche te verlenen steun, behoudens die, welke is vastgelegd in de betrekkelijke thans van kracht zijnde pensioenreglementen.

Post 974. School voor kinderen van Inheemsche militairen te Malang. Van de toelating tot de hierbedoelde school, welke vrijwel alleen door Javaansche kinderen wordt bezocht, is geen enkele Inheemsche landaard uitgesloten.

Post 975. Tegemoetkoming aan de vereeniging „Het Generaal van Heutsz-fonds”. De vraag of het overleg met het Opperbestuur over de toekenning van een subsidie aan het Nationaalfonds thans is beëindigd, moet ontkennend worden beantwoord.

Aangezien echter het door bedoeld Fonds ingediend desbetreffend verzoekschrift met het daarop uitgebracht advies reeds geruimen tijd geleden den Minister van Koloniën werd terugaangeboden, kan de afdoening spoedig worden tegemoetgezien.

Mocht zulks binnenkort nog niet het geval zijn, dan zal door de Regeering op een spoedige beslissing worden aangedrongen.

Post 978A. Uitgaven in verband met een op te richten weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen. In antwoord op de vraag in welk stadium de oprichting van een weduwen- en weezenfonds voor niet-Europeesche militairen zich thans bevindt, moge worden verwezen naar hetgeen daaromtrent hiervoor reeds in deze memorie is medegedeeld.

Post 979. Toeslag in verband met hooge rubberprijzen. De leden, die aandrongen op het doen vervallen van dezen post, dan

wel op een andere omschrijving, verwijst de Regeering naar de door Haar in Onderwerp I — Afd. I: stuk 9 gegeven uiteenzetting, waaruit o.m. blijkt, dat thans nog niet met zekerheid kan worden gezegd of deze toelagen in 1930 geheel zullen kunnen worden afgeschaft en dat de post anders zal worden omschreven.

Post 982. Gratificatiën. De door eenige leden verzochte toelichting van dezen post verwijst de Regeering naar Onderwerp I — Afdeeling I: stuk 9, post 125, van dit zittingsjaar, alwaar de gronden, waarop het uittrekken van een vast crediet voor toekenning van gratificaties berust, zijn omschreven.

Post 983. Voorschotten. In de Memorie van Antwoord op Afdeeling III, stuk 13 werd door de Regeering uiteengezet dat en waarom Zij het niet redelijk acht rente te doen vergoeden.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 918. Baten van de luchtvaartafdeeling. De ontvangsten van de luchtvaartafdeeling worden als burgerlijke ontvangsten beschouwd, omdat ze bestaan uit de opbrengst van de voor particuliere personen en instellingen verrichte werkzaamheden.

Volledigheidshalve verwijst de Regeering in dit verband nog naar de Memorie van Antwoord betreffende de begroting 1925 (1ste gewone zitting 1924, Onderwerp I — Afdeeling IX: Stuk 8, blz. 8 r.k.) alwaar zij Haar standpunt omtrent burgerlijke en militairen uitgaven en ontvangsten heeft uiteengezet.

Post 922. Baten uit Gouvernementswoningen. De vraag, of de regeling betreffende inhouding op salaris wegens het gebruik van een gouvernementswoning naar het oordeel der Regeering geen herziening behoeft, kan bevestigend worden beantwoord.

Zoals ten rechte vermeend wordt werkt de regeling in menig geval onbillijk en wijkt ze inderdaad af van de soortgelijke regeling voor burgerlijke landsdienaren.

Een en ander vindt zijn oorzaak in het feit, dat een bepaling als aangegeven in lid 2 van artikel 5 der „Burgerlijke woningregeling” (Stbl. 1925 No. 555), n.l. dat de hoogste huurprijs van een woning in verband met hare indeeling, constructie, afwerking, ligging, e.d. naar omstandigheden kan worden verlaagd, in de huidige militaire regeling ontbreekt.

De hierbedoelde onbillijkheid en afwijking zullen echter met ingang van 1 September a.s. zijn opgeheven, aangezien in § 3 van afdeeling IV van het nieuwe militair tarief No. 36, vastgesteld bij besluit van 10 April j.l. No. 8 (Stbl. No. 60), welk tarief op vorenbedoelden datum in werking treedt, een soortgelijke bepaling is opgenomen als hierboven bedoeld.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 12.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

VERBETERING VAN DRUKFOUTEN EN
MISSTELLINGEN.

Afdeeling.	Stuk.	Bladzijde.	Post.	Onderdeel.	Kolom.	Regel van boven.	Regel van onderen.	Er staat:	Correctie:
IX	1	3			4	6		van dienst- 169	van een dienst- 916
	1	6			1	3			
	2	15	905	c	1			f 5 000 achter f 319 780	f 5 000 moet één regel hooger komen te staan.
	2	35			4	24		afsluitstreep boven: Totaal productiekosten f 645 400 Zoodat ten laste van Hoofdstuk II overblijft als:	afsluitstreep moet twee regels hooger onder f 25 000 moet één regel lager.
	2	67			4	6		idem weerkundigen	bedrijfskosten weerkundigen
	2	74	978B		5			f 4 800	(93) f 4 800
	2	75			4		5	Ontwerp algemeene begrooting	Algemeene begrooting
	4	78			7		1	558 060	508 060
	5	80	909	a		3/4		het wapen der artillerie	de artilleriemagazijnen
	6	113	914				9	van personeel	van het personeel
	7	123	907	a	3		11	van Europeesche	van de Europeesche
	7	124	911	b	7			27 288	26 258
	7	124	911	b	8			34 200	25 095
	7	124	912	b	8			7 600	7 567
	7	124	913	b	6			24 893	24 738
	7	124	913	b	7			12 476	12 731
	7	124	913	b	8			600	1 414
	7	124	914				12 13	van personeel	van het personeel
	7	125	903						
			904			3			vervalt
			905						
	7	125	905	a					
				b		3			bijvoegen
				c					
	7	125	905		3/4			dienst 410 054	bedrag 410 054 vervalt en komt 2 regels lager achter onderdeel b.
	7	125	905	c				2 071	2 175
	7	126	911			3	1/3	Bezoldigingen van de kantoorhoofden, de hoofdcommiezen, de commiezen ...	Bezoldigingen van de commiezen...
	7	127	920			3	4	ningen voor buitengewone werk-	looningen voor buitengewone werk-
7	128	927	c		6		38 775	38 268	
7	131	953	a		3		gestraften in	gestraften en in	
7	132	953	g		3		artikelen van dezen	onderdeelen van dezen	
7	134	961			3	8	Academie, alsmede belooningen	Academie, belooningen	
7	134	961				16	talen.	talen, alsmede vacatieloonen aan militaire leden, benoemd in commissiën voor het afnemen van door of namens het Gouvernement ingestelde examens bij of ten behoeve van het leger.	
7	134	965	c		6		5 414	12 141	

GA. 17-11-1901

RECEIVED

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

VOLKSRAAD

ZITTINGENJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 13.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEDEDEELING VAN DE REGEERING.

BUITENZORG, 1 Juli 1929.

ONDERWERP: Berekening der meerdere uitgaven, verbonden aan eene algeheele gelijkstelling der vóór 1920 toegekende militaire pensioenen en gagementen met die, welke nà dien datum worden toegekend.

Met verwijzing naar Uw schrijven van 17 Juni jl. No. 1255 heb ik de eer, op bekomen last, UHoogEdelGestrenge het volgende mede te deelen.

De in hoofde dezes bedoelde berekening is bewerkstelligd aan de hand van eene door het Departement van Financiën verstrekte nominatieve opgave van de op 1 Januari 1929 nog in de registers bij dat Departement voorkomende, vóór 1920 gepensioneerde (voor de onderofficieren ook van de gegageerde) officieren, onderluitenanten en Europeesche onderofficieren, benevens eene numerieke opgave van de op voormelden datum nog in die registers voorkomende, vóór 1920 gepensioneerde en gegageerde Europeesche militairen beneden den rang van onderofficier.

Voor laatstbedoelde oud-militairen kon met een numerieke opgave worden volstaan, omdat met een eventueele algeheele gelijkstelling der pensioenen van deze categorie geen groote bedragen meer gemoeid zullen zijn. Waar namelijk bij de pensioensverhoogingen van 1920 en 1925 minimaalverhoogingen van onderscheidenlijk f 150 (mits 75% van het pensioen niet overschrijdend) en f 60 werden toegekend, terwijl in 1927 aan de 60-jarigen onder deze gewezen militairen reeds algeheele gelijkstelling werd verleend, heeft de groote massa van de Europeesche oud-militairen beneden den rang van onderofficier van bedoelde gelijkstelling weinig meer te verwachten.

De berekeningen terzake hebben uitgewezen, dat algeheele gelijkstelling van de pensioenen der op 1 Januari 1929 nog in Indië aanwezige, vóór 1920 gepensioneerde officieren en onderluitenanten (291 personen) en van de vóór genoemd jaar gepensioneerde of gegageerde Europeesche onderofficieren (1916 personen) met de pensioenen, welke nà 1 Januari 1920 zijn toegekend, de jaarlijkse uitgaven in ronde getallen zou doen vermeerderen met onderscheidenlijk f 148 000 en f 422 000.

Voor de vóór 1920 gepensioneerde of gegageerde Europeesche korporals en fuseliers zou die gelijkstelling — rekening houdende met het gemiddeld pensioen of gagement, met het aantal dezer oud-militairen dat wegens het bereiken van den 50- en 60-jarigen leeftijd reeds verhoogd pensioen of gagement geniet en met de door het Departement van Financiën verstrekte opgave, dat op 1 Januari 1929 respectievelijk in totaal nog 622 en 1827 vóór 1920 gepensioneerde of gegageerde korporals en minderen in Indië aanwezig waren — nog een jaarlijksch bedrag van rond f 35 000 vorderen.

Vermits het niet wel doenlijk was het juiste aantal der vele duizenden nog in leven zijnde, vóór 1920 gepensioneerde dan wel gegageerde niet-Europeesche militairen numeriek te doen nagaan, werd voor wat de kosten van gelijkstelling der pensioenen van deze militairen betreft met een globale raming volstaan.

Aan
den Voorzitter van den Volksraad.

Hierbij werd uitgegaan van het bedrag dat, volgens een in September 1923 uitgevoerde berekening, gelijkstelling van de pensioenen en gagementen der vóór 1920 gepensioneerde (gegageerde) Inheemsche militairen toen zou vorderen, n.l. f 688 000. Aangenomen werd daarbij dat het aantal dezer oud-militairen sedert 1923 jaarlijks met den uit de sterftetafels bij benadering bekenden overlijdensfactor van 5%, dus thans met rond 30% is verminderd, zoodat die kosten thans op rond 70% van genoemd bedrag, dus op rond f 481 600 zouden kunnen worden gesteld.

Dit bedrag dient echter te worden verminderd met de bedragen, waarmede in de jaren 1925 en 1927 voor het toekennen van de verhoogingen der pensioenen en gagementen dezer militairen bij het bereiken van den 50- en 60-jarigen leeftijd (onderscheidenlijk f 202 000 en f 39 000) de betrekkelijke begrootingsposten reeds werden verhoogd. Voor een algeheele gelijkstelling der pensioenen (gagementen) van de vóór 1920 gepensioneerde (gegageerde) niet-Europeesche militairen zou dus op f 481 600 — (f 202 000 + f 39 000) of afgerond op f 240 000 moeten worden gerekend.

Voorts moet nog rekening worden gehouden met de Inheemsche oud-schepelingen der Koninklijke Nederlandsche Marine. Stelt men de kosten van gelijkstelling hunner pensioenen — evenals destijds bij de raming van de kosten voor het toekennen van de verhoogingen wegens het bereiken van den 50-jarigen leeftijd is geschied (begrooting 1925) — op 4% van die voor de oud-militairen van dezen landaard, dan dient het voor de gelijkstelling van de pensioenen en gagementen van de niet-Europeesche militairen en schepelingen benoodigd gezamenlijk bedrag derhalve te worden gesteld op f 240 000 \times 1.04 of rond f 250 000.

Samenvattende zou dus voor de algeheele gelijkstelling der pensioenen en gagementen der in Nederlandsch-Indië-aanwezige, vóór 1 Januari 1920 gepensioneerde (gegageerde) militairen en schepelingen over de geheele lijn, jaarlijks benoodigd zijn voor de:

officiëren en onderluitenanten	f 148 000
Europeesche onderofficiëren	„ 422 000
Europeesche korporaa's en fuseliers	„ 35 000
niet-Europeesche militairen en schepelingen	„ 250 000

Totaal f 855 000

De Gouvernements Secretaris,
W. G. STROBAND.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 13A.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEDEDEELING VAN DE REGEERING.

BUITENZORG, 27 Juli 1929.

Bij de mondelinge behandeling in den Volksraad van afdeling IX der eerste aanvullingsbegrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1929, werd naar aanleiding van door de heeren Van der Weyden en Soeroso geleverde pleidooien, door den Regeeringsgemachtigde voor Oorlog in de zitting van 21 November 1928 in diens antwoord in eersten termijn (Handelingen blz. 1979, r. k. bovenaan) o. m. de mededeeling gedaan dat geen bezwaar bestond tegen nader overleg van het Legerbestuur met het Steuncomité te Malang over de regeling van de steunverleening aan vóór 1920 gegageerde en gepensioneerde militairen beneden den rang van officier, die buiten hun schuld in moeilijke omstandigheden verkeerden.

Bij dat overleg zou dan tevens aandacht kunnen worden gewijd aan hetgeen door den heer Soeroso in zake de behoeftigheidsgrens voor de niet-Europeesche oud-strijders in zijn vorenvermeld pleidooi werd aangevoerd.

Op last van den Gouverneur-Generaal heb ik de eer U Hoog Edel Gestreng te berichten dat bedoeld overleg sedert heeft plaats gehad met het resultaat dat de steunverleening thans zoodanig is geregeld, dat voortaan slechts diegenen onder de oud-militairen, die vóór 1920 het leger met pensioen (gagement) verlieten, zullen worden gesteund, die buiten hun schuld in behoeftige omstandigheden verkeerden en wier pensioenen (gagementen) nog niet zijn gelijkgesteld aan de na 1 Januari 1920 toegekende pensioenen en wel met een zoodanig bedrag, dat in totaal, met inbegrip van de reeds toegekende verhoogingen, het pensioensbedrag niet wordt overschreden, hetwelk na 1 Januari 1920 voor denzelfden diensttijd, bij gelijken rang en stand en overigens onder dezelfde omstandigheden wordt toegekend.

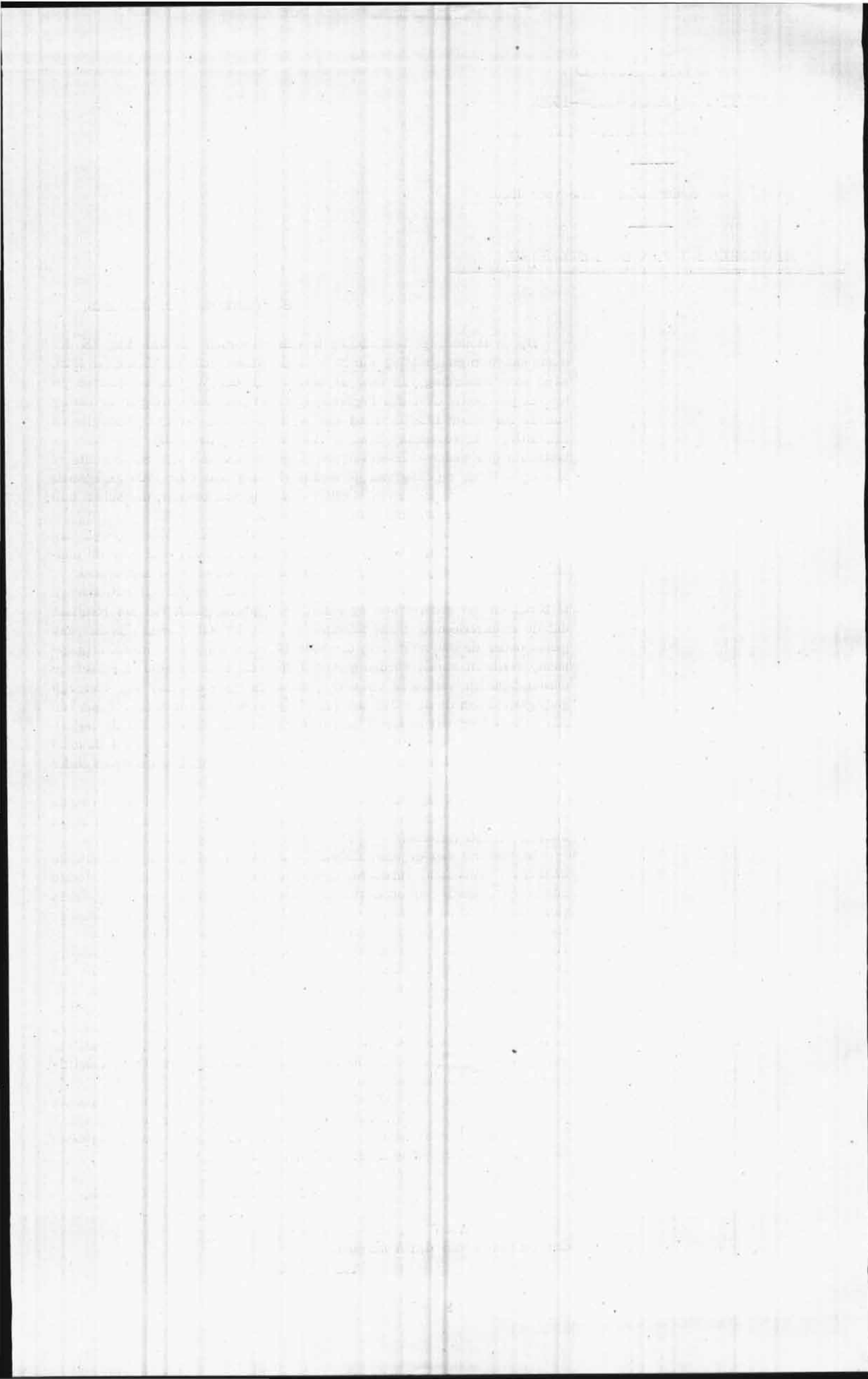
Alleen in zéér bijzondere omstandigheden, d.w.z. in zeer sterk sprekende noodgevallen, zal van wege het Malangcomité een hooger bedrag als steun kunnen worden verleend.

In verband met de omstandigheid dat door den Regeeringsgemachtigde in diens vorenbedoeld antwoord, op grond van door het Comité verstrekte inlichtingen, werd gesproken van een behoeftigheidsgrens voor Europeanen van f 43.— 's maands, doet de Landvoogd er voorts nog op wijzen dat deze mededeeling, volgens nadere inlichtingen van meergenoemd Comité de aanvulling behoeft, dat voor Europeesche onderofficieren steeds een behoeftigheidsgrens van f 60.— 's maands is aangelegd, welke grens ook verder zal worden gehandhaafd, aangezien de pensioenen van deze categorie van oud-militairen, ook na het bereiken van den 60-jarigen leeftijd, niet zijn gelijkgesteld. Ook voor deze oud-strijders echter wordt het voorbehoud gemaakt, dat het pensioen (gagement), vermeerderd met de ondersteuning, het pensioenbedrag niet mag overschrijden, hetwelk hun na 1 Januari 1920 onder dezelfde omstandigheden zou kunnen zijn toegekend.

Voor de overige oud-strijders wordt geen behoeftigheidsgrens meer noodig geacht, aangezien het stellen van deze grenzen geen zin meer heeft, nu alleen het al of niet bereikt hebben van de thans onder gelijke omstandigheden toegekende pensioenbedragen het criterium voor steun vormt.

De 1e Gouvernements Secretaris,
A. H. HELB.

A a n
den Voorzitter van den Volksraad.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 13B.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEDEDEELING VAN DE REGEERING.

(1) Naar aanleiding van de opmerking van den heer Aay in de vergadering van den Volksraad van 21 November 1928 (Zitt. 1928/1929, Hand. bladz. 1983, l.k.), dat de regeling van de uitkeering van een maand pensioen aan de nabestaanden van overleden gewezen landsdienaren — speciaal, die voor gewezen militairen — niet geheel overeenkomt met die in Nederland, werd door den betrokken Regeeringsgemachtigde medegedeeld (Hand. bladz. 1988, r.k. bovenaan), dat met den Minister van Koloniën in overleg zou worden getreden over de bepleite wenschelijkheid tot gelijkmaking van de bepalingen ten aanzien van de uitbetaling van het pensioen bij overlijden.

(2) Zooals bekend, bestaat het bedoelde verschil daarin, dat de pensioenen en gagementen van gewezen militairen beneden den rang van onderluitenant, welke vóór 25 December 1926 in Nederland betaalbaar zijn gesteld, bij overlijden komen te vervallen van en met den eersten van het kwartaal, volgende op dat, waarin het overlijden plaats heeft (oude toestand), terwijl de overige pensioenen en gagementen ophouden van en met den eersten der tweede maand, volgende op die van overlijden.

(3) Dit verschil vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat de vóór 25 December 1926 in Nederland betaalbaar gestelde pensioenen en gagementen van militairen beneden den rang van onderluitenant, op grond van de toenmaals bestaande bepalingen, bij vooruitbetaling werden voldaan en wel in de eerste maand van elk kwartaal, terwijl de na dien datum in Nederland betaalbaar gestelde pensioenen en gagementen worden betaalbaar gesteld in de tweede maand van het kwartaal waarover zij verschuldigd zijn.

(4) Laatstgenoemde regeling kon echter t.a.v. de vóór 25 December 1926 in Nederland betaalbaar gestelde pensioenen en gagementen geen toepassing vinden, omdat het — gezien de financiële omstandigheden van de overgrootte meerderheid der betrokkenen — niet mogelijk werd geacht de betaling dier pensioenen en gagementen, zelfs niet geleidelijk, een maand later te stellen, weshalve voor de hier bedoelde militairen de bestaande wijze van uitbetaling werd gehandhaafd.

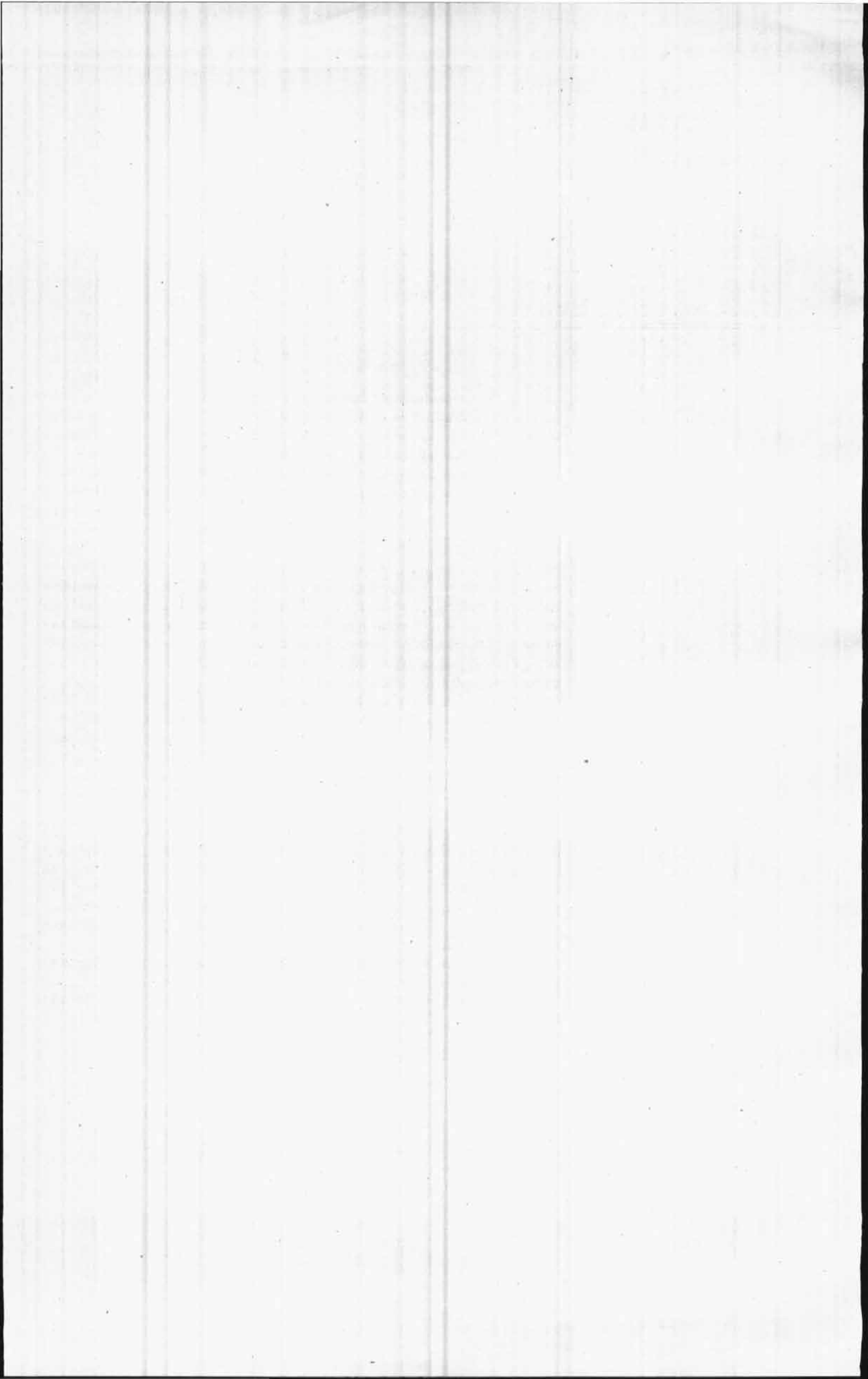
(5) Om dezelfde redenen verdient het ook thans geen aanbeveling eene wijziging der betrekkelijke bepalingen aanhangig te maken.

(6) Door mededeeling van het vorenstaande, heb ik de eer van terzake bekomen bevelen mij te kwijten.

Buitenzorg, 27 Augustus 1929.

De 1e Gouvernements Secretaris,
H. A. HELB.

A a n
den Voorzitter van den Volksraad.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 13C.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEDEDEELING VAN DE REGEERING.

BUITENZORG, 2 November 1929.

ONDERWERP: Standpunt inzake steunverleening aan de onder het gagementsreglement van 1876 vallende oud-militairen, die werden afgekeurd met meer dan 8, doch minder dan 12 dienstjaren.

Bij de mondelinge behandeling in den Volksraad van Afdeeling IX der begrooting voor 1930 werd, naar aanleiding van ter zake door den heer Kerkkamp gehouden betoogen, door den Regeeringsgemachtigde voor Oorlog de toezegging gedaan (Handelingen bladzijde 1363), dat nader zou worden overwogen of ten behoeve van de gewezen militairen, die wegens afkeuring met minder dan 12 (doch minstens met 8) jaren dienst het leger moesten verlaten en volgens het gagementsreglement van 1876 werden gegageerd, geen uitzondering kan worden gemaakt op de thans aangenomen gedragslijn ten aanzien van de steunverleening aan vóór 1920 gepensioneerde of gegageerde militairen, die buiten hun schuld in behoeftige omstandigheden verkeerden.

Als resultaat van de toegezegde nadere overweging heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHoogEdelGestrenge het volgende mede te deelen.

De door den heer Kerkkamp bedoelde oud-militairen zijn niet de eenigen, voor wie het gagementsreglement van 1876 voordeliger bepalingen inhield dan de later tot stand gekomen pensioensreglementen. Zoo werd het wegens niet in en door den dienst ontstane lichaamsgebreken enz. toegekend gagement, wanneer belanghebbende geen acht volle werkelijke dienstjaren telde, bepaald op de helft van het normale gagementsbedrag, zoodat den afgekeurden met minder dan zes werkelijke dienstjaren fictieve dienstjaren werden toegekend en voortdurend gagement werd toegelegd, waar volgens de latere pensioensreglementen een onderstand voor eens of hoogstens tijdelijk pensioen zou zijn toegekend.

Indien er dus voor de eerstgenoemde oud-militairen een rechtsgrond zou bestaan op herziening van het thans genoten gagement (of op meerderen steun), dan zou deze toch ook moeten gelden ten aanzien van de in het vorig lid bedoelde oud-militairen, in het algemeen dus voor de oud-militairen, die onder de voordeelige — in de latere pensioensreglementen niet overgenomen — bepalingen van het reglement van 1876 zijn gegageerd.

Het onderwerpelijk verlangen van den heer Kerkkamp komt dus ten slotte hierop neer, dat de gagementen van de vóór 1920 het leger verlaten hebbende militairen door middel van steunverleening zouden worden verhoogd volgens de bepalingen van een combinatie van de verschillende gagements- en pensioensreglementen in zoodanigen zin, dat alleen de minder gunstige bepalingen géén toepassing zouden vinden.

Zooals reeds door den Regeeringsgemachtigde voor Oorlog in den Volksraad (Handelingen bladzijde 1343 r.k.) werd medegedeeld, zou men hier-

Aan

den Voorzitter van den Volksraad.

door onbillijk worden tegenover de niet onder het gagementsreglement 1876 vallende oud-gedienden, die eveneens met minder dan 12 jaren wegens afkeuring den dienst moesten verlaten en slechts aanspraak kunnen maken op pensioen of gagement volgens het werkelijk aantal door hen volbrachte dienstjaren. Ook onder die gepensioneerde en gegageerde militairen, en overigens ook onder de gepensioneerde burgerlandsdienaren toch komen personen voor die, omdat zij den dienst wegens lichaamsgebreken na een gering aantal dienstjaren moesten verlaten, in armoedige omstandigheden verkeerden. Aanvaarding van het denkbeeld van den heer Kerkkamp zou derhalve op den duur noodzakelijk moeten leiden tot steunverleening aan laatstbedoelde categorieën van landsdienaren, hetgeen per slot van rekening zou neerkomen op verhooging ook van de na 1920 toegekende pensioenen, waarmede de huidige pensioensbepalingen zouden worden ondermijnd.

Met de opvatting van den heer Kerkkamp, dat de onderwerpelijke oud-militairen een rechtsgrond zouden kunnen doen gelden op toekenning, onafhankelijk van het aantal voor pensioen geldende dienstjaren, van een gelijk bedrag als onder het na 1920 geldende pensioensreglement voor een dienstdtijd van 12 jaren wordt toegekend, zou slechts dan kunnen worden ingestemd, indien de onderwerpelijke oud-militairen gedurende hun dienstdtijd automatisch, dus gedwongen, in stede van onder het gagementsreglement van 1876, onder het meergenoemde pensioensreglement zouden zijn komen te vallen en, ongeacht hun eigen wenschen ter zake, volgens het laatstgenoemd reglement zouden zijn gepensionneerd. Nu zij echter onder de werking van het gagementsreglement het leger hebben verlaten, is hun toebedeeld, wat hun bij indiensttreding in uitzicht is gesteld, zoodat de vorenbedoelde rechtsgrond geenszins kan worden erkend.

Teneinde de juistheid te kunnen vaststellen van de meening van den heer Kerkkamp (Handelingen bladzijde 1206 r.k. midden), dat er nog vele oud-militairen onder de door hem genoemde regeling zouden vallen, is hieromtrent een onderzoek ingesteld in de steunlijsten van het Malange Comité over het jaar 1928, toen nog het al dan niet bereiken van de behoeftigheids-grenzen het criterium voor steunverleening vormde.

In deze steunlijsten werden onder de rond 600 ondersteunde Europeesche oud-gedienden slechts 17 personen aangetroffen die, afgekeurd met tusschen de 8 en 12 dienstjaren, volgens het meergenoemd gagementsreglement het normale gagementsbedrag voor 12 dienstjaren hebben ontvangen, zoodat zeer zeker niet van vele personen, die door de thans geldende regeling zouden zijn gedupeerd, mag worden gesproken.

Hoe onbillijk het overigens ten aanzien van de na 1920 gepensionneerden zou zijn om vorenvermelde personen zonder aanzien des persoons als steunverleening meer te geven dan hun thans voor hun werkelijken dienstdtijd is toegekend, moge blijken uit de omstandigheid, dat 3 van de 17 hiervorenvermelde oud-militairen nimmer buiten Java hebben gediend en toch moeilijk zou kunnen worden volgehouden, dat vóór 1920 de diensten op Java zwaarder waren dan na dien tijd.

Op grond van het vorenstaande kan dan ook ten aanzien van de door genoemd Volksraadslid bedoelde oud-militairen bij het verleenen van steun in behoeftige omstandigheden geen uitzondering worden gemaakt op de inzake die steunverleening aangenomen gedragslijn.

Te minder bestaat daartoe aanleiding omdat — zooals reeds in mijn brief van 27 Juli jl. No. 1763/D ter kennisse van den Volksraad werd gebracht — het Malange Comité in bijzondere, sterk sprekende, noodgevallen oud-strijders, die niet meer voor Regeeringssteun in aanmerking komen, nog verder kan steunen en de door den heer Kerkkamp bedoelde oud-gedienden in dergelijke gevallen ingevolge de thans voor steunverleening aangenomen gedragslijn dus reeds voor verderen steun in aanmerking kunnen komen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
H. A. HELB.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 13 D.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEDEDEELINGEN DER REGEERING.

I.

ONDERWERP: Nadere toelichting van post 903, Afdeling IX, Hoofdstuk I, Begrooting 1930.

Zooals in de Memorie van Antwoord betreffende Hoofdstuk I van de IXde Afdeling van de ontwerp-begrooting voor 1930 (Volksraadstukken, Onderwerp I, Afdeling IX, stuk 11) werd medegedeeld naar aanleiding van een in het Afdelingsverslag voorkomende vraag of verhooging van den post 903 (opleiding tot officier) niet noodzakelijk was, kon de Regeering destijds daaromtrent geen nadere inlichtingen verstrekken, omdat die post in Nederland was geraamd. Zij verklaarde Zich echter bereid den Minister van Koloniën om nadere inlichtingen te vragen.

Sedert werden van genoemden Bewindsman de noodige gegevens ontvangen, in verband waarmede ik de eer heb, op last van den Gouverneur-Generaal, het volgende ter kennis van den Volksraad te brengen.

Bij de raming van de totale kosten der Koninklijke Militaire Academie voor het jaar 1930 heeft de Minister van Defensie op het geraamde bedrag een aftrek van f 38 785 toegepast, omdat in de vorige jaren is gebleken, dat het aantal opengestelde plaatsen niet geheel vervuld werd en dientengevolge een niet onbelangrijk bedrag overbleef.

Hoewel het aantal leerlingen, dat in 1930 voor officier van het leger hier te lande in opleiding zal zijn, hooger is geraamd dan voor 1929, heeft vorenbedoelde aftrek, zoomede de omstandigheid, dat het aantal leerlingen van het Nederlandsche leger een verhoudingsgewijze veel grootere stijging vertoont dan dat voor Indië, ertoe geleid, het door Indië te betalen aandeel in de kosten van voren genoemde onderwijsinrichting voor 1930 niet hooger te ramen dan voor 1929.

Buitenzorg, 19 December 1929.

De 1e Gouvernements Secretaris,
W. G. STROBAND.

Aan
den Voorzitter
van den Volksraad.

II.

ONDERWERP: Openstelling in beperkte mate van de wer-
ving h. t. l. voor Europeanen.

Door den Regeeringsgemachtigde voor Oorlog werd in de vergadering van den Volksraad van 27 Augustus jl. (Handelingen 1929/1930 blz. 1362, l.k.) o.m. de toezegging gedaan, dat indien de beslissing op de voorstellen inzake het verslag van de z.g. „Opleidingscommissie” onverhoopt nog lang

mocht uitblijven, nader zou worden overwogen in hoeverre zou kunnen worden tegemoetgekomen aan het verlangen van den heer Van der Weyden, om voor h. t. l. gevestigde Europeanen de mogelijkheid te openen tot het sluiten van eene verbintenis bij het leger als soldaat.

Aangezien inzake bedoelde voorstellen nog overleg wordt gepleegd met het Opperbestuur, heeft de Regeering gemeend thans reeds — zij het in beperkte mate — er toe te kunnen overgaan de bedoelde mogelijkheid te verwezenlijken, weshalve de Legercommandant is gemachtigd de Europeanen, die h. t. l. hunne militieplichten goed hebben vervuld en overigens aan de voor dienstneming gestelde eischen voldoen, toe te laten tot eene verbintenis als gewoon soldaat op de voorwaarden als voor uit Nederland uitgezonden Europeesche militairen zijn of zullen worden vastgesteld, met dien verstande, dat zij geen recht zullen kunnen doen gelden op opzending naar Nederland, ten einde aldaar uit den militairen dienst te worden ontslagen of om in het genot van verlof te worden gesteld en dat, indien voor de in Indië in dienst getreden Europeanen te eeniger tijd afzonderlijke bepalingen in het leven mochten worden geroepen, deze ook op hen van toepassing zullen zijn.

Ter verdere tegemoetkoming aan de herhaaldelijk terzake in den Volksraad tot uiting gekomen wenschen, is voorts bepaald dat de Europeesche aanbevolen militairen, die de geschiktheid voor eene Europeesche kaderbetrekking niet kunnen verwerven en op wier diensten als soldaat niettemin wordt prijs gesteld, dadelijk nadat die ongeschiktheid is gebleken een vast verband kunnen aangaan op de voorwaarden als in het vorig lid bedoeld.

Ten slotte is de mogelijkheid tot toelating van Europeanen tot eene verbintenis als aanbevolen militair eenigszins verruimd en van 20 op 25 per kwartaal gebracht.

Door de mededeeling van het vorenstaande heb ik de eer van een van den Gouverneur-Generaal bekomen opdracht mij te kwijten.

Buitenzorg, 4 Januari 1930.

De 1e Gouvernements Secretaris,
W. G. STROBAND.

Aan
den Voorzitter
van den Volksraad

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 14.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

Eerste Nota van Wijzigingen met Memorie van Toelichting (ingezonden bij brief van 29 Juli 1929).

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

EERSTE NOTA VAN WIJZIGINGEN VAN HET ONTWERP VAN BESLUIT.

Het Ontwerp van Besluit tot vaststelling van afdeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 (stuk 6) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

H o o f d s t u k II (Uitgaven in Indië).

Post 903. Bezoldigingen, toelagen, terreingelden, en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst, wordt verhoogd met f 13 615.

Post 933. Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der genie, wordt verhoogd met f 9 900.

Post 948. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor de luchtvaartafdeeling, wordt v e r m i n d e r d met f 25 630.

Post 953. Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van personen voor wie van landwege ten laste van de oorlogsbegrooting in de voeding enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende, wordt verhoogd met f 8 000.

Post 978B, waarvan de omschrijving wordt gewijzigd in: Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van aspirant-officieren, die de Koning Willem III school te Weltevreden volgen, wordt verhoogd met f 4 800.

Post 979. De omschrijving wordt gewijzigd in:
Tegemoetkomingen op plaatsen, waar de levensstandaard na 1925 ten gevolge van de toenmalige rubberprijzen abnormaal hoog is gestegen.

De ondervolgende middelenpost wordt geacht te zijn geraamd, als daarbij is aangegeven.

Nieuwe raming: Na verhooging met:

911. Baten van den topografischen dienst f 1 443 307 f 6 807

Post 903. Bezoldigingen, toelagen, terreingelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst (+ f 13 615).

Post 933. Bezoldigingen, soldijen, loonen, werkgelden en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der genie (+ f 9 900).

Post 948. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere personeelsuitgaven, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor de Luchtvaartafdeeling (— f 25 630).

Post 953. Levensmiddelen enz.
a. Voeding van de militairen enz. (+ f 8 000).

Post 978B. Kosten verbonden aan de huisvesting en verdere uitgaven ten behoeve van adspirant-officieren, die de Koning Willem III school te Weltevreden volgen (gewijzigde omschrijving; + f 4 800).

Post 979. Tegemoetkomingen op plaatsen, waar de levensstandaard na het jaar 1925 ten gevolge van de toenmalige rubberprijzen abnormaal hoog is gestegen (gewijzigde omschrijving).

911. Baten van den topografischen dienst (+ f 6 807).

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Hoofdstuk II. (Uitgaven in Indië).

Het bedrag van f 13 615 is benodigd voor de formatie-uitbreiding van de triangulatie-brigade met een adjunct-brigadehoofd ten behoeve van de uitvoering van internationale waarnemingen der breedtevariatiën op de Bosscha-Sterrenwacht te Lembang.

In vermeld bedrag is begrepen een toelage van f 1 440, waarop officieren of als zoodanig dienstdoende burgerlijke ambtenaren, die bij de Sterrenwacht te Lembang zijn gedetacheerd, ingevolge militair tarief No. 46b aanspraak hebben.

Aangezien de uitgaven verbonden aan de bovenbedoelde internationale onderzoekingen voor de helft ten laste komen van de begroeting van het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, staat tegenover de verhooging van de uitgaven een verhooging van de inkomsten ten bedrage van f 6 807 (zie de nota van wijzigingen van afd. VI, post 604 van hoofdst. IV).

a. Aangezien het materieel voor de zoeklichtafdeeling van de Technische Compagnie van het Bataljon Genietroepen in 1929 met 5 zoeklicht-installaties wordt uitgebreid, is het noodzakelijk de nog resterende inkrimpingen, in 1925 bij wijze van tijdelijken maatregel op de samenstelling van het Wapen der Genie aangebracht, doch bij de begroetingen voor 1927, 1928 en 1929 reeds gedeeltelijk ongedaan gemaakt, te niet te doen.

Deze nog resterende tijdelijke inkrimpingen betreffen:
5 Eur. of niet-Eur. geniesoldaten zoeklichtbedienaars,
1 Eur. brigadier of niet-Eur. korporaal motorist,
2 niet-Eur. sergeanten 2e kl.
3 niet-Eur. korporaals
9 niet-Eur. geniesoldaten 1e kl. telefonisten.
4 niet-Eur. geniesoldaten 2e kl.

Aan het te niet doen daarvan is een meerdere directe uitgave verbonden van rond f 17 900 per jaar, waarvan f 8 000 ten laste komt van post 953 (zie beneden).

b. Tegenover deze meerdere uitgaven kan een vermindering gesteld worden van f 25 630 tengevolge van mogelijk gebleken bezuiniging op de kwartierluchttoelagen voor het personeel der Luchtvaartafdeeling. Het bedrag van de per kwartier toe te kennen toelage is namelijk voor vermindering vatbaar gebleken in verband met de toenemende veiligheid van het verkeer in de lucht.

Zie de toelichting sub b bij post 933.

Zie de toelichting bij post 933.

Aanvankelijk werd verwacht, dat slechts 2 adspirant-officieren in 1930 de Koning Willem III school te Weltevreden zouden moeten blijven volgen.

Dit aantal is echter door het niet-slagen van nog een tweetal leerlingen voor het eindexamen van genoemde school tot 4 gestegen.

Om deze vier adspirant-officieren te doen opnemen bij een officiers- of leeraarsfamilie te Weltevreden of Meester-Cornelis zal op een meerdere jaarlijksche uitgave van f 4 800 moeten worden gerekend, zoodat de daartoe bestemde post van f 4 800 zal moeten worden verhoogd met f 9 600.

Voor de toelichting wordt verwezen naar hetgeen is medegedeeld in de memorie van antwoord op het afdelingsverslag betreffende de Ie begroetingsafdeeling (afd. I, stuk 9, Algemeene opmerkingen).

Hoofdstuk IV (Middelen in Indië).

Zie de toelichting bij post 903 van hoofdstuk II.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUKKEN 15 EN 16.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.
(Eerste Nota van Wijzigingen).

AFDEELINGSVERSLAG. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Stuk 15.

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 933. Bezoldigingen voor het wapen der genie. Naar aanleiding van de laatste alinea van de Memorie van Toelichting werd gevraagd, hoeveel de toelage per kwartier thans bedraagt en met welk bedrag deze zal worden verminderd.

Waar in de Memorie van Antwoord op de begrooting voor het jaar 1930 (zittingsjaar 1929—1930, Ond. I — Afd. IX: stuk II, blz. 33) wordt medegedeeld, dat de kwartier-vluchttoelagen worden toegekend aan ieder tot het leger behoorend persoon, die een dienstvlucht maakt, rees de vraag, waarom slechts op de toelagen voor het personeel der Luchtvaartafdeeling bezuiniging mogelijk wordt geacht. Is de voorgestelde vermindering niet eveneens mogelijk voor de overige militairen?

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 9den Augustus 1929.

DAHLER.
VAN HULSTIJN.
RÜCKERT
SANDKUYL.

Stuk 16.

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 15 Augustus 1929).

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 933. Bezoldigingen voor het wapen der genie. Naar aanleiding van de vraag hoeveel de toelage per kwartiervlucht thans bedraagt en met welk bedrag deze zal worden verminderd wordt het volgende medegedeeld.

De thans geldende regeling voor het toekennen van kwartiervluchttoelagen is opgenomen in het militair tarief No. 46a sub E (Gouvernements Besluit van 25 November 1927 No. 43 als gewijzigd bij Gouvernements Besluit van 27 December 1928 No. 10). In deze regeling wordt voor wat betreft het uit

te keeren bedrag verschil gemaakt tusschen terrein- en overlandvluchten, terwijl daarbij nog een ver doorgevoerde differentiatie naar den rang wordt toegepast.

Volgens bedoelde regeling wordt afhankelijk van den aard van de gemaakte vlucht en voor wat betreft de militairen beneden den rang van officier ook afhankelijk van den bekleeden rang, per kwartier vliegen toegekend:

aan officieren *f* 2.— tot *f* 2.50

„ onderofficieren *f* 0.50 tot *f* 2.—

„ militairen beneden den rang van onderofficier *f* 0.25 tot *f* 0.50.

Op grond van practische- en technische overwegingen wordt het ongewenscht geacht om vorenbedoeld verschil naar den aard der vlucht en een ver doorgevoerde differentiatie naar den rang bij de toekenning van kwartiervluchttoelagen te bestendigen.

Bij het departement van Oorlog is daarom een nieuwe regeling in bewerking, waarbij onafhankelijk van den aard der vlucht en zonder verdere differentiatie naar den rang aan kwartiervluchttoelage zal worden toegekend:

aan officieren *f* 1.90 per kwartier

„ onderofficieren *f* 1.50 per kwartier

„ militairen beneden den rang van onderofficieren *f* 0.75 per kwartier.

De burgerpersonen bij het leger dienst verrichtende, die in dienst aan vluchten deelnemen, genieten zoowel bij de oude als de nieuwe regeling dezelfde toelagen als de militairen van den rang, waaronder zij met betrekking tot hunne aanspraken op deze toelagen door den legercommandant worden gerangschikt.

Het totaal van het aan kwartiervluchttoelagen voor 1930 uitgetrokken bedrag zal hierdoor met $\pm \frac{1}{4}$ kunnen worden verminderd.

Ter toelichting van deze vermindering kan verder nog dienen dat het geregeld vliegend personeel grootendeels bestaat uit officieren en voorts uit onderofficieren behorende tot de categorie, welke, volgens de tot nu toe geldende regeling, in de termen viel voor het hoogste bedrag hiervóór voor onderofficieren genoemd; de categorie dus voor welke de toelage thans is verminderd.

Naar aanleiding van de vraag waarom slechts op de toelagen voor het personeel der Luchtvaartafdeeling bezuiniging mogelijk wordt geacht, wordt medegedeeld, dat onderwerpelijke regeling en het daarvoor aangevraagde crediet — dus ook de voorgenomen bezuiniging — niet uitsluitend betrekking hebben op het personeel van de luchtvaartafdeeling, maar gelden voor alle militairen en burgerambtenaren behorende tot het leger, die aan dienstvluchten deelnemen.

VOLKSRAAD
ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUKKEN 17—19.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MOTIES.

Stuk 17. Motie voorgesteld door de heeren Apituley, Roep, Kerkkamp, Ratu Langie, Jonkman, Van Helsdingen en De Hoog.

Ingediend 26 Augustus 1929.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
overwegende, dat het wenschelijk is, dat de aan tuberculose lijdende militairen beneden den rang van officier, alvorens te worden afgekeurd, gelegenheid krijgen om een behoorlijke sanatorium-behandeling door te maken,
verzoekt de Regeering, ten einde tot dat doel te kunnen geraken met de Centrale Vereeniging voor tuberculose bestrijding in overleg te treden.

Toelichting.

Ter toelichting moge dienen, dat de Centrale Vereeniging voor tuberculose bestrijding te Tjisaroea een sanatorium bezit en dat het wenschelijk is een bepaald aantal plaatsen voor militaire lijdens als boven bedoeld wordt gereserveerd.

Hiertegenover zou ten laste van de oorlogsbegrooting een billijke vergoeding behooren te staan.

Bovenstaande motie werd in de vergadering van 29 Augustus door de voorstellers ingetrokken.

Stuk 18. Motie voorgesteld door de heeren Van der Weyden, Van Hulstijn, Roep, Zuyderhoff, Ratu Langie, Bruineman, Sandkuyl, Apituley en Van Baalen.

Ingediend 26 Augustus 1929.

De Volksraad,
van oordeel, dat alle aanleiding bestaat althans gedeeltelijk tegemoet te komen aan het billijk verlangen der vóór 1 Januari 1920 gepensioneerde en gegageerde militairen tot gelijkstelling hunner pensioenen en gagementen met die van hunne na genoemden datum gepensioneerde ranggenooten;
noodigt de Regeering uit bij aanvullingsbegrooting de betreffende posten op de begrooting voor 1930 met een zoodanig bedrag te verhoogen, dat daaruit de kosten dier gelijkstelling kunnen worden bestreden:
a. voor de 60-jarige oud-militairen, wier pensioenen en gagementen nog niet zijn gelijkgesteld;
b. voor de 50 tot 60-jarige oud-militairen beneden den rang van onderofficier met uitzondering van diegenen, die reeds een hooger pensioen genieten dan zij bij algeheele gelijkstelling zouden verkrijgen.

In de vergadering van 29 Augustus 1929 werd de motie door de voorstellers gewijzigd, in dien zin, dat sub a van de slotalinea wordt gelezen als volgt:

„a. voor de 60-jarige oud-militairen beneden den rang van officier, wier pensioenen en gagementen nog niet zijn gelijkgesteld”.

In dezelfde vergadering werd de aldus gewijzigde motie aangenomen.

Stuk 19. Motie voorgesteld door de heeren Ratu Langie, Soangkoepou en Monod de Froideville.

Ingediend 27 Augustus 1929.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
overwegende:

dat overleg met vertrouwensmannen van inheemsche militaire vakorganisatie's, door dezen zelf aangewezen, den goeden geest onder de inheemsche militairen zal bevorderen

noodigt de Regeering uit:

ten spoedigste een uitnoodiging te willen richten tot bovengenoemde organisatie's voor overleg en bespreking van eenige door dezen aan te wijzen concrete punten.

Toelichting.

Bedoeld wordt te trachten oplossing te vinden voor eenige detailquestie's, buiten de fundamenteele questie van de algeheele unificatie van rechten en verplichtingen om.

In de vergadering van 29 Augustus 1929 werd door de voorstellers de overweging van de motie als volgt gewijzigd:

„overwegende, dat overleg met vertrouwensmannen van loyale militaire vakorganisaties den goeden geest onder de militairen zal bevorderen”.

De aldus gewijzigde motie werd in dezelfde vergadering verworpen.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUKKEN 1—4.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

UITGEWERKTE STATEN HOOFDSTUKKEN I—IV.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

AFDEELING X.

DEPARTEMENT DER MARINE.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
AFDEELING X. Departement der Marine. HOOFDSTUK I — UITGAVEN IN NEDERLAND. A. MILITAIRE UITGAVEN.			
1001		Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1006. Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de bezoldiging van den adviseur-verificateur en van den verificateur van 's Rijks zee-instrumenten	/ 2 000
1002		Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de uitgaven ten behoeve van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië, met uitzondering van het bij den Hydrografischen Dienst geplaatste personeel en dat, tewerkgesteld bij het Marine-etablissement te Soerabaja. a. Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel, tewerkgesteld bij het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië (1) / 277 400 b. Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van het Nederlandsch Eskader (1) 5 020 850 c. Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van dat, geplaatst bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar (1) 4 096 050 d. Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar (1) 255 500 e. Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel, dat per mailboot naar Indië uitgezonden wordt en van daar terugkeert (2) 380 000	8 027 600
1003		Aandeel in de kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van de Staatsbegroting	(2a) 3 630 000
1004		Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang. Aanschaffing en uitzending van vliegtuigen met toebehooren en reserve deelen (3) / 1 792 000	(3) / 1 792 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.																																													
	Meer.	Minder.																																														
2 000			<p>(1) Zie stuk 9. Voor wat de onderdeelen <i>b</i>, <i>c</i> en <i>d</i> betreft, is de raming te splitsen als volgt:</p> <p><i>b</i>. Nederlandsch eskader:</p> <table> <tr> <td>traktementen en soldijen</td> <td>f</td> <td>2 916 850</td> </tr> <tr> <td>verschillende toelagen</td> <td></td> <td>104 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>f 3 020 850</td> </tr> </table> <p><i>c</i>. Indische militaire marine:</p> <table> <tr> <td>traktementen en soldijen</td> <td>f</td> <td>3 774 615</td> </tr> <tr> <td>verschillende toelagen</td> <td></td> <td>321 435</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>f 4 096 050</td> </tr> </table> <p><i>d</i>. Kweekschool voor Inlandsche schepelingen:</p> <table> <tr> <td>traktementen en soldijen</td> <td>f</td> <td>245 700</td> </tr> <tr> <td>verschillende toelagen</td> <td></td> <td>7 600</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>f 253 300</td> </tr> </table>	traktementen en soldijen	f	2 916 850	verschillende toelagen		104 000			<hr/>			f 3 020 850	traktementen en soldijen	f	3 774 615	verschillende toelagen		321 435			<hr/>			f 4 096 050	traktementen en soldijen	f	245 700	verschillende toelagen		7 600			<hr/>			f 253 300									
traktementen en soldijen	f	2 916 850																																														
verschillende toelagen		104 000																																														
		<hr/>																																														
		f 3 020 850																																														
traktementen en soldijen	f	3 774 615																																														
verschillende toelagen		321 435																																														
		<hr/>																																														
		f 4 096 050																																														
traktementen en soldijen	f	245 700																																														
verschillende toelagen		7 600																																														
		<hr/>																																														
		f 253 300																																														
269 900	f 7 500		<p>(2) Er zal meer personeel moeten worden afgelost dan ten vorigen jare.</p>																																													
2 750 600	270 250		<p>(2a) Dit bedrag maakt uit de ten laste van de Indische begrooting komende helft van de volgende posten:</p> <table> <tr> <td>Uitzending 2 torpedobootjagers 1926</td> <td>f</td> <td>150 000</td> </tr> <tr> <td>Afbouw en uitzending 2 torpedobootjagers 1927 ...</td> <td></td> <td>1 450 000</td> </tr> <tr> <td>inventaris en uitrusting idem idem</td> <td></td> <td>40 000</td> </tr> <tr> <td>artillerie-materieel voor idem idem (laatste termijn)</td> <td></td> <td>25 000</td> </tr> <tr> <td>torpedobewapening voor idem idem</td> <td></td> <td>25 000</td> </tr> <tr> <td>aanbouw onderzeeboten K XIV t/m K XVI (tweede termijn)</td> <td></td> <td>2 400 000</td> </tr> <tr> <td>inventaris en uitrusting idem idem</td> <td></td> <td>150 000</td> </tr> <tr> <td>artillerie-materieel idem idem (eerste termijn)</td> <td></td> <td>280 000</td> </tr> <tr> <td>torpedobewapening idem idem (eerste termijn) ...</td> <td></td> <td>900 000</td> </tr> <tr> <td>aanbouw onderzeeboten K XVII en K XVIII ter vervanging van de K V en K VI (eerste termijn).</td> <td></td> <td>1 150 000</td> </tr> <tr> <td>aanvullingstorpedobewapening K XI t/m K XIII (laatste termijn)</td> <td></td> <td>254 000</td> </tr> <tr> <td>idem jagers 1924 en 1925 (laatste termijn)</td> <td></td> <td>220 000</td> </tr> <tr> <td>verblijf 1 torpedojager 1926 gedurende 10 maanden in Nederland</td> <td></td> <td>256 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>f 7 300 000</td> </tr> </table> <p>waarvan de helft komt ten laste van de Staatsbegrooting. Zie de Memorie van Toelichting.</p>	Uitzending 2 torpedobootjagers 1926	f	150 000	Afbouw en uitzending 2 torpedobootjagers 1927 ...		1 450 000	inventaris en uitrusting idem idem		40 000	artillerie-materieel voor idem idem (laatste termijn)		25 000	torpedobewapening voor idem idem		25 000	aanbouw onderzeeboten K XIV t/m K XVI (tweede termijn)		2 400 000	inventaris en uitrusting idem idem		150 000	artillerie-materieel idem idem (eerste termijn)		280 000	torpedobewapening idem idem (eerste termijn) ...		900 000	aanbouw onderzeeboten K XVII en K XVIII ter vervanging van de K V en K VI (eerste termijn).		1 150 000	aanvullingstorpedobewapening K XI t/m K XIII (laatste termijn)		254 000	idem jagers 1924 en 1925 (laatste termijn)		220 000	verblijf 1 torpedojager 1926 gedurende 10 maanden in Nederland		256 000			<hr/>			f 7 300 000
Uitzending 2 torpedobootjagers 1926	f	150 000																																														
Afbouw en uitzending 2 torpedobootjagers 1927 ...		1 450 000																																														
inventaris en uitrusting idem idem		40 000																																														
artillerie-materieel voor idem idem (laatste termijn)		25 000																																														
torpedobewapening voor idem idem		25 000																																														
aanbouw onderzeeboten K XIV t/m K XVI (tweede termijn)		2 400 000																																														
inventaris en uitrusting idem idem		150 000																																														
artillerie-materieel idem idem (eerste termijn)		280 000																																														
torpedobewapening idem idem (eerste termijn) ...		900 000																																														
aanbouw onderzeeboten K XVII en K XVIII ter vervanging van de K V en K VI (eerste termijn).		1 150 000																																														
aanvullingstorpedobewapening K XI t/m K XIII (laatste termijn)		254 000																																														
idem jagers 1924 en 1925 (laatste termijn)		220 000																																														
verblijf 1 torpedojager 1926 gedurende 10 maanden in Nederland		256 000																																														
		<hr/>																																														
		f 7 300 000																																														
5 944 900	151 150																																															
254 900		f 1 600																																														
300 000	80 000																																															
5 062 500	587 500																																															
2 858 000		1 066 000	<p>(3) Geraamd wordt voor aankoop en uitzending van:</p> <table> <tr> <td>6 groote verkenners</td> <td>f</td> <td>1 110 000</td> </tr> <tr> <td>reserve-deelen voor deze vliegtuigen</td> <td></td> <td>67 000</td> </tr> <tr> <td>39 reserve motoren</td> <td></td> <td>615 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td><hr/></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>f 1 792 000</td> </tr> </table> <p>Zie de Memorie van Toelichting.</p>	6 groote verkenners	f	1 110 000	reserve-deelen voor deze vliegtuigen		67 000	39 reserve motoren		615 000			<hr/>			f 1 792 000																														
6 groote verkenners	f	1 110 000																																														
reserve-deelen voor deze vliegtuigen		67 000																																														
39 reserve motoren		615 000																																														
		<hr/>																																														
		f 1 792 000																																														

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.	
1004	b.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden, voor zoover niet bestemd tot aanvulling van de voorraden van de magazijnen van het Marine-etablisement te Soerabaja	(4) f 1 549 000	f 6 114 00
	c.	Aanschaffing en uitzending van reserve-munitie, reservedeelen, torpedo's en torpedo-onderdeelen voor oorlogsschepen	(5) 400 000	
	d.	Aanbouw, aankoop en uitzending van vaartuigen	(6) 2 573 000	
	e.	Voorzieningen ten behoeve van het militair en burgerlijk personeel der Zeemacht, dat tengevolge van een ongeval bij het verrichten van of het deelnemen aan een dienstvlucht voor den verderen dienst ongeschikt wordt bevonden, zoomede van de door dat personeel nagelaten nabestaanden	Memorie.	
1008		Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der Zeemacht.		
	a.	Aandeel in de aan het Departement van Defensie in Nederland terug te betalen inkomsten van het personeel bij de magazijnen van het Marine-etablisement te Amsterdam, belast met werkzaamheden, in verband staande met het in ontvangst nemen, opslaan, inpakken en verzenden van goederen voor den Indischen dienst, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014	(7) f 11 000	615 70
	b.	Uitzending naar Nederlandsch-Indië van het personeel der Zeemacht en van hun gezin, voor zoover het daarvoor in aanmerking komt, met inbegrip der vergoeding wegens verplicht verblijf in een noodhaven en in quarantaine alsmede daarmede in verband staande uitgaven ...	(8) 602 000	
	c.	Aanschaffing en uitzending van medailles en andere eere-teekenen, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	(9) 700	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
2 060 300		f 511 300	(4) Het aangevraagd bedrag is noodig voor aanschaffing en uitzending van:
720 000		320 000	bommen enz. voor vliegtuigen f 128 000
718 000	1 658 000		munitievoorraad voor antiluchtvaartgeschut 41 000
			kanonnen voor afweer vliegtuigen 240 000
			benodigdheden ten behoeve der moderniseering en vervanging van de draagbare wapens (2e termijn) 58 000
			gasmaskers 60 000
			afstandmeters 44 000
			zoeklichten met toebehooren 120 000
			luistertoestellen 40 000
			mijnmaterieel 800 000
			paravanen 18 000
			f 1 549 000
			Zie de Memorie van Toelichting.
			(5) Waarvan:
			aanschaffing van torpedo onderdeelen f 25 000
			voor aanschaffing van reserve munitie zonder granaten en reservedeelen der vuurleidingsinstallatiën voor de torpedootjagers 1927 375 000
11 000			f 400 000
			(6) Waarvan:
			aanbouw en uitzending van 2 mijnenleggers (tweede termijn) f 1 400 000
440 000	162 000		artillerie-materieel voor idem 520 000
			tweede termijn voor den bouw van een stoomschip der Gouvernements-marine tevens mijnenlegger ten bedrage van f 780 000, waarvan f 327 000 komt ten laste van post 1010, onderdeel b, hierna 453 000
800		100	f 2 373 000
			Zie de Memorie van Toelichting.
			(7) Het totaal bedrag van de terug te betalen inkomsten is gesteld op f 22 000, waarvan hier de helft wordt uitgetrokken, terwijl de andere helft is opgebracht bij post 1014, onderdeel a, hierna.
			(8) Er zal meer personeel moeten worden afgelost dan ten vorigen jare, terwijl voorts ook een grooter aantal officieren en onder-officieren door hunne gezinnen bij uitzending naar Indië verzeld wordt.
			(9) Geraamd naar de behoefte.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
B. NIET-MILITAIRE UITGAVEN.			
1006		Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1001.	
		Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de bezoldiging van den adviseur-verificateur en van den verificateur van 's Rijks zee-instrumenten	f 2 000
1007		Personeel van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië.	
	a.	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de traktementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine, geplaatst bij den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië.	(10) f 278 200
	b.	Opleiding van commandanten voor de opnemingsvaartuigen in Nederlandsch-Indië, benevens daarmede in verband staande uitgaven	12 000
			290 200
1008		Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië.	
	a.	Aanbouw, uitrusting en uitzending van vaartuigen	(11) f —
	b.	Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de kosten van het personeel van het Hydrografisch Kantoor	(12) 48 500
	c.	Bijdrage in het aandeel van Nederland in de kosten van het Internationaal Hydrografisch Kantoor	4 000
	d.	Aanschaffing en uitzending van zeekaarten en boekwerken voor den Hydrografischen Dienst en daarmede in verband staande uitgaven	(15) 50 000
			102 500
1009		Uitgaven voor het personeel ten behoeve van „Scheepvaart”.	
		Opleiding van jongelieden, die uitgezonden worden voor de betrekking van officier bij de Gouvernements-marine en daarmede in verband staande uitgaven	Memorie
1010		Verdere kosten ten behoeve van „Scheepvaart”.	
	a.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de Bebakening en Kustverlichting en voor de verlichting van haventerreinen met de daarop staande gebouwen, voor zoover niet bestemd tot aanvulling van den voorraad in de Marine-magazijnen te Soerabaja	f —
	b.	Aanbouw, uitrusting en uitzending van vaartuigen	(14) 562 000
			562 000
1011		Paketsvaart en andere stoomvaartdiensten.	
		Toelage, reis- en verblijfkosten van den Regeerings-commissaris bij de Koninklijke Paketsvaart Maatschappij	1 200

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(10) De raming — over de in stuk 9 vermelde sterkte berekend — is te splitsen als volgt: traktementen en soldijen f 267 300 verschillende toelagen 10 900 <hr/> f 278 200
2 000			(11) Ofschoon in 1930 niet op aanbouw, enz. behoeft te worden gerekend, ware dit onderdeel te handhaven.
			(12) Meerdere aanspraken.
280 000	f	800	(13) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot een bedrag van f 16 000 bij post No. 1017 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).
13 000		1 000	
75 000		75 000	(14) Waarvan voor: afbouw en uitzending van twee vaartuigen der Gouvernements-marine ter bestrijding van den opiumsluikhandel ter zee f 235 000 Bouw van een Gouvernements stoomschip, tevens mijnenlegger (Zie de toelichting bij post 1004, onderdeel d, hiervoren) 327 000 <hr/> f 562 000
47 200	f	1 500	
4 000			
50 000			Het in de raming begrepen bedrag van f 235 000 komt ten laste van den buitengewonen dienst.
Memorie.			
1 500		1 500	
1 157 000		575 000	
800	400		

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1012		Magnetische en weerkundige waarnemingen. Aanschaffing en uitzending van werktuigen, boekwerken en andere beno- digdheden voor magnetische en weerkundige waarnemingen	f 60
1015		Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablissement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van die der Marinemagazijnen.	
	a.	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de trak- tementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Konink- lijke Marine geplaatst bij het Marine-etablissement te Soerabaja	(15) / 57 600
	b.	Uitgaven voor bij den aanbouw van kruisers en onderzeebooten in Neder- land tewerkgestelde ingenieurs voor het vak van scheepsbouw en opzieners voor het vak van stoomwezen	(15) Memorie.
	c.	Opleiding van scheepsbouwkundige ingenieurs en daarmede in verband staande uitgaven	(15) Memorie.
	d.	Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marine- magazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidings- werken in eigen beheer	(16) 70 000
1014		Bedrijfsuitgaven van de Marinemagazijnen te Soe- rabaja.	127 60
	a.	Aandeel in de aan het Departement van Defensie in Nederland terug te betalen inkomsten van het personeel bij de magazijnen van het Marine- etablissement te Amsterdam, belast met werkzaamheden, in verband staan- de met het in ontvangsnemen, opslaan, inpakken en verzenden van goederen voor den Indischen dienst, ten bedrage van de helft dier in- komsten, komende de andere helft ten laste van post 1005	(17) / 11 000
	b.	Kosten van aanvulling van de voorraden	(18) 3 220 800
1018		Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablis- sment en daartoe behoorende inrichtingen	(19)
1016		Aanschaffing en uitzending van levensbehoefden en andere goederen ter aanvulling van den magazijn- voorraad buiten dien van het Marine-etablissement te Soerabaja, voor zoover de kosten niet ten laste van een anderen post kunnen worden gebracht	1 00
1017		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (On- voorziene uitgaven)	1 00
1018		Andere onvoorziene uitgaven	80 00
		Totaal van Afdeeling X	f 22 776 90
		Waarvan: Militaire uitgaven (gewone)	f 18 407 30
		" " (buitengewone)	
		Niet-militaire uitgaven (gewone)	4 134 60
		" " (buitengewone)	238 00

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
600			(15) Zie gedrukt stuk 8 en den daarbij behoorenden uitgewerkten staat onder IA; voor wat onderdeel a betreft, zie ook stuk 9. Zie voorts de Memorie van Toelichting.
			(16) Zie onder IB van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat.
			(17) Zie onder IIA van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat, zoomede de toelichting bij post 1005, onderdeel a, hiervoren.
89 600		f 32 000	(18) Zie onder IIB van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat.
Memorie.			(19) In 1930 zullen ten laste van dezen post geen uitgaven behoeven plaats te hebben. De post wordt echter behouden met het oog op mogelijke behoeften in volgende jaren.
Memorie.			(20) Het eindeijfer dezer afdeeling is bij de wet van 24 April 1929 (Ned. Stbl. No. 193. Ind. Stbl. No. 95) vastgesteld op f 22 389 500 zal bij definitieve vaststelling van de eerste algemeene aanvullingsbegrooting 1929 (zie het Gubernementsbesluit van 20 November 1928 No. 10) verminderd worden met 245 000
70 000			f 22 144 500
11 000			
2 921 100	f 299 400		
1 000			
1 000			
50 000			
2 144 500	f 3 217 500	f 2 585 100	
	f 632 400	meer.	
7 589 900	f 1 017 400		
5 794 600	340 000		
960 000		725 000	

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
AFDEELING X.			
Departement der Marine.			
HOOFDSTUK II — UITGAVEN IN INDIË.			
A. MILITAIRE UITGAVEN.			
1001		Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014.	
	a.	Bezoldigingen van den secretaris en het verdere personeel	(1) f 114 500
	b.	Standplaatstoelagen van den secretaris en het verdere personeel	(1) 8 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	200
	d.	Schrijfloonen en overwerkgeden	(2) 1 200
			f 123 9
1002		Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1015.	
	a.	Kantoorkosten, buitenlandsche telegrammen, briefporten en drukwerk ...	(3) f 26 000
	b.	Verrekening van diensttelegrammen	(4) 20 000
	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het op het Departement geplaatste personeel met inbegrip van de bezoldigingen, verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	(5) 4 100
	d.	Met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(6) 72 500
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(6) 80 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
100 000	f 14 500		(1) 1 secretaris f 16 200.— 1 referendaris 1e klasse 11 325.— 1 referendaris 9 300.— 1 ambtenaar voor dienstplicht- en reserve-aan- gelegenheden 10 800.— 1 administratief ambtenaar 7 800.— 1 kantoorhoofd 8 175.— 2 hoofdcommiezen 13 200.— 4 commiezen-redacteur 16 950.— 7 eerste commiezen 31 750.— 9 commiezen 29 600.— 6 adjunct-commiezen 9 420.— 1 huisbewaarder 2 100.— 2 wakers 504.— 2 tuinlieden 432.— verder minder personeel 58 300.— tijdelijk personeel voor de bibliotheek 4 000.— <hr/> f 229 856.— waarvoor wordt gesteld 229 000.— Hiervan de helft = f 114 500.— De hoogere raming tot een bedrag van f 29 000.— is te splitsen als volgt: f 21 700.— wegens uitbreiding van het personeel. 7 300.— wegens meerdere aanspraken. Zie voorts de Memrie van Toelichting.
7 500	500		(2) Nevenvermelde uitgaven zijn voor het eerst afzonderlijk uit- getrokken; ten vorigen jare waren zij begrepen in het bij on- derdeel a, hiervoren uitgetrokken bedrag.
300		f 100	(3) De raming wordt naar de behoefte gesteld op: Vaste vergoeding voor kantoorkosten f 12 000.— globaal bedrag voor telefoonabonnementen en tele- foongesprekken en andere wisselvallige uitgaven (naar de uitkomsten van 1927—1928) 40 000.— <hr/> f 52 000.— Hiervan de helft = f 26 000.—
20 000	6 000		(4) Tegenover dezen post en dien uitgetrokken bij post 1015, on- derdeel b, hierna, tezamen groot f 39 000, staat een gelijk bedrag aan ontvangsten begrepen onder hoofdstuk IV — mid- delen in Indië — betreffende het departement van gouverne- mentsbedrijven.
19 500	500		(5) Geraamd naar de uitkomsten van 1927—1928 en voor de helft opgebracht.
5 200	900		(6) De voor onderhoud en herstelling en werken van geringen om- vang in totaal benodigde bedragen zijn gelijkelijk verdeeld over de posten 1002 en 1015, terwijl bij de overige posten de desbetreffende onderdeelen voor „Memorie” zijn uit- getrokken, met dien verstande, dat deze naar behoefte zullen worden aangevuld door overschrijving uit nevenvermelde on- derdeelen.
64 000	8 500		
62 500	17 500		

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	(7) —	(8) f 3 000	Geraamd voor 1930.
1002	f.	Uitgaven voor grond- en lokaalhuur	(7)	—	
	g.	Andere uitgaven	(8)	f 3 000	f 205 600

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N
	Meer.	Minder.	
68 000		f 68 000	Voor bedoelde memorieposten, zie v.z.v. betreft onderhoud en herstelling posten 1007 <i>h</i> , 1008 <i>b</i> , 1009 <i>k</i> , 1025 <i>f</i> , 1028 <i>e</i> en 1030 <i>e</i> en voor werken van geringen omvang-posten 1007 <i>i</i> , 1008 <i>c</i> , 1009 <i>l</i> , 1015 <i>e</i> , 1025 <i>g</i> , 1028 <i>f</i> , 1030 <i>f</i> , 1035 <i>d</i> en 1041 <i>e</i> .
5 000			Bij de raming van onderdeel <i>d</i> is thans ook rekening gehouden met de ten vorigen jare bij post 1041 onderdeel <i>d</i> afzonderlijk uitgetrokken uitgaven.
			Onderdeel <i>e</i> betreft marine-werken van geringen omvang, welke bij de opmaking der begrooting nog niet te voorzien waren, dan wel in 1929 onvoltooid en in 1930 zullen moeten worden voortgezet.
			Voor dit doel is bij de Xe begrotingsafdeeling in totaal uitgetrokken <i>f</i> 160 000 waarvan de helft bij dit onderdeel en de andere helft bij post 1015 onderdeel <i>e</i> is opgebracht.
			Dit totaal bedrag is te splitsen als volgt:
			<i>f</i> 125 000 voor het Departement en den algemeenen dienst.
			35 000 voor den dienst van scheepvaart en de steenkolenopslagplaatsen.
			Tegenover de uitgaven op de onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> staan ontvangsten tot gelijke bedragen bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
			Zie voorts het werkplan der B. O. W. (stuk 8 behoorende bij de VIIe begrotingsafdeeling).
			(7) De ten vorigen jare bij dit onderdeel en bij post 1015 onderdeel <i>f</i> opgebrachte bedragen zijn thans verdeeld over de posten 1007 onderdeel <i>j</i> , 1025 onderdeel <i>h</i> , 1028 onderdeel <i>g</i> , 1030 onderdeel <i>g</i> en 1041 onderdeel <i>f</i> .
			In totaal is voor dit jaar geraamd <i>f</i> 121 000 of <i>f</i> 15 000 minder dan voor 1929.
			(8) Ten laste van dezen post komen de kade- en steiger-gelden voor rijksschepen van bevriende mogendheden, de uitgaven voor de ontschepingsgebouwen te Sabang en die voor de drinkwaterleiding te Amboina ten behoeve van de schepen der koninklijke en der gouvernements marine (naar de behoefte) <i>f</i> 1 700
			Voorts wordt uitgetrokken voor:
			verrekening met het departement van oorlog van de kosten der door den topografischen dienst ten behoeve van het departement der marine verrichte werkzaamheden 2 400
			verrekening ten bate van ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafeniskosten betreffende het burgerlijk personeel bij het departement der marine 400
			geneeskundige behoeften te verrekenen met de Departementen van onderwijs en eeredienst en van oorlog 1 500
			<i>f</i> 6 000
			Hiervan de helft = <i>f</i> 3 000.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1003		<p>Inkomsten van het personeel der Zeemacht — met uitzondering van dat geplaatst bij den Hydrografischen Dienst en dat tewerkgesteld bij het Marine-etablisement — voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.</p> <p>a. Standplaatstoelagen van het personeel tewerkgesteld bij het Departement der Marine f 12 500</p> <p>b. Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van het Nederlandsch Eskader (9) 527 000</p> <p>c. Standplaatstoelagen van het personeel van het Nederlandsch Eskader (9) 40 000</p> <p>d. Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van die geplaatst en in opleiding bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar (10) 725 000</p> <p>e. Standplaatstoelagen van het personeel der Indische Militaire Marine, met uitzondering van dat geplaatst en in opleiding bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar (10) 140 000</p> <p>f. Soldijen en toelagen van het Inlandsch militair personeel geplaatst en in opleiding bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar ... (11) 101 000</p> <p>g. Standplaatstoelagen van het militair personeel geplaatst en in opleiding bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar (11) 7 500</p> <p>h. Overgangsbijslagen van het Inlandsch militair personeel der Zeemacht ingevolge de „Bezoldigingsregeling Inlandsche schepelingen der Zeemacht” ... 5 000</p>	f 1 558 0
1004		<p>Inkomsten van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië en van dat geplaatst bij de maritieme inrichtingen aan den wal.</p> <p>a. Bezoldigingen en toelagen van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië (12) f 51 000</p> <p>b. Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië (12) 600</p> <p>c. Bezoldigingen en toelagen van het onderwyzend en toezichhoudend burgerlijk personeel bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar (15) 55 000</p> <p>d. Standplaatstoelagen van het onderwyzend en toezichhoudend burgerlijk personeel bij de Kweek-school voor Inlandsche schepelingen te Makassar ... (15) 2 500</p> <p>e. Bezoldigingen en toelagen van het onderwyzend burgerlijk personeel bij de opleidingen van Inlandsche schepelingen te Soerabaja (14) 12 500</p>	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(9) Er wordt geraamd: wegens soldijen van 874 koppen (zie stuk 9) <i>f</i> 533 000 voor verschillende toelagen 24 000 <hr/> <i>f</i> 557 000 Waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 527 000.
12 500			(10) Er wordt geraamd: wegens soldijen van 1213 koppen (zie stuk 9) ... <i>f</i> 736 000 voor verschillende toelagen 44 000 <hr/> <i>f</i> 780 000 Waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 725 000.
417 000	<i>f</i> 110 000		
40 000			
724 000	1 000		(11) Er wordt geraamd voor: onderwizend en toezichhoudend militair perso- neel wegens soldijen van 48 koppen (zie stuk 9) <i>f</i> 24 000 in opleiding zijnde personeel wegens soldijen en toelagen van 565 koppen (zie stuk 9) 73 000 verschillende toelagen 2 000 <hr/> <i>f</i> 101 000
140 000			
97 000	4 000		
7 500			(12) 1 vlootpredikant <i>f</i> 14 400 1 vlootarmoeezener 12 000 1 vlootpandita 4 500 verschillende toelagen 100 <hr/> <i>f</i> 31 000
5 000			
			(13) 3 Europeesche onderwijzers <i>f</i> 23 100 4 Inlandsche onderwijzers 11 970 <hr/> <i>f</i> 35 070 Waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 35 000. Zie de Memorie van Toelichting.
50 950	50		
1 060		460	(14) 2 Europeesche onderwijzers 3de klasse <i>f</i> 6 495 2 Inlandsche onderwijzers 5 910 <hr/> <i>f</i> 12 405 waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 12 500.
31 200	5 800		
2 250	50		
15 000		500	

Toegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
750	f 350		(15) Nevenvermelde onderdeelen zijn thans voor het eerst in de begrooting opgenomen. Zie ook de Memorie van Toelichting.
			(16) De sterkte van het personeel der Zeemacht — met uitzondering van dat geplaatst bij den hydrografischen dienst — voor zoover het schaffing geniet, zal in 1929 vermoedelijk bedragen aan Europeanen en Inlanders onderscheidenlijk 2093 en 2700 koppen. Er wordt alzoo gerekend op de volgende rantsoenen voor: Europeanen 2093 \times 365 = 763945 tegen f 0.65 = rond f 496 565 Inlanders 2700 \times 365 = 985500 tegen f 0.47 = rond 463 185 <hr/> f 959 750
470 000	56 000		Bovenstaande raming betreft alleen de voedingsmiddelen, welke rechtstreeks van den handel worden betrokken.
805 000	15 000		Voor verstrekkingen van verduurzaamde levensmiddelen uit de magazijnsvoorraden wordt geraamd:
162 000	28 000		Europeanen 763945 \times f 0.54 = rond f 412 500 Inlanders 985500 \times f 0.21 = rond ... 206 955 <hr/> 619 455 <hr/> f 1 579 205
			Met het oog op wisselingen onder het personeel wordt hiervoor gesteld f 1 482 000
			Voorts wordt uitgetrokken voor: geneeskundige behoeften, te verrekenen met de departementen van onderwijs en eeredienst en van oorlog f 34 000
			drink- en badwater, ontsmettingskosten, vergoeding van kleedingstukken en andere goederen van het personeel, welke ter voorkoming van besmetting worden vernietigd, dan wel buiten de schuld van de eigenaren verloren geraakt of beschadigd zijn en andere uitgaven ten behoeve van het personeel (naar de behoefte) 20 000
			bijdragen voor het drijven van toko's Memorie. <hr/> f 1 536 000
			Van het voor verstrekkingen van verduurzaamde levensmiddelen uitgetrokken, met het oog op wisselingen onder het personeel op f 600 000 te stellen bedrag, zal worden verstrekt uit den voorraad van:
			de marine-magazijnen te Soerabaja f 598 000
			de opslagplaatsen buiten die magazijnen 2 000

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1006		Verdere kosten van het Nederlandsch Eskader.	
	a.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(17) f 1 700 000
	b	Kosten van onderhoud der schepen en van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen.	(18) 985 500

Toegestaan voor 1929	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
1 598 000	f 102 000		Van bovengenoemd bedrag van f 1 536 000 wordt uitgetrokken voor:
1 273 000		288 000	het nederlandsch eskader (onderdeel a):
			schaffing f 510 000
			geneeskundige behoeften 10 000
			andere uitgaven 6 000
			f 526 000
			de indische militaire marine (onderdeel b):
			schaffing f 788 000
			geneeskundige behoeften 20 000
			andere uitgaven 12 000
			bijdragen voor het drijven van toko's Memorie.
			f 820 000
			de kweekschool te Makassar (onderdeel c):
			schaffing f 184 000
			geneeskundige behoeften 4 000
			andere uitgaven 2 000
			bijdrage voor het drijven van een toko Memorie.
			f 190 000
			(17) De behoefte wordt geraamd op:
			wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja f 300 000
			als voren uit de andere marine-opslagplaatsen Memorie.
			wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... 1 391 000
			f 1 691 600
			Waarvoor wordt gesteld f 1 700 000.
			(18) De raming, gegrond op de behoefte, is te splitsen als volgt:
			kruisers f 400 000
			torpedobootjagers (4 in aantal) 400 000
			dienstdoend artillerie instructieschip 155 000
			opgelegde schepen: 112 500
			reserve munitie torpedobootjagers 1927 73 500
			f 1 141 000
			Hiervan gaat af de waarde van de in de marine-magazijnen te Soerabaja terug te storten hulzen afkomstig van bij schietoefeningen gebezigde munitie, te stellen op 155 500
			f 985 500
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen:
			f 230 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken,
			725 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
1006	c.	Andere uitgaven	(19) f 14 000	/ 2 699 80
1007		Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang		
	a.	Kosten van aanbouw van schepen en vliegtuigdokken	(20) f 40 000	
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(21) 652 000	
	c.	Kosten van herstelling en onderhoud der schepen en vliegtuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen en vliegtuigen, alsmede uitgaven ten behoeve van de onderzeedienstinrichtingen en de vliegkampen	(22) 3 053 000	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
14 000			(19) Geraamd wordt voor: Schadeloosstelling voor het gemis van schrijfbehoef- ten aan officieren der zeemacht (volgens hun aantal) f 870 Kade- en steigergelden en in- en uitloodsen en slee- pen van schepen, alsmede kosten van wegwijzers, gidsen, tolken en andere dergelijke personen bij reizen gebezigd, zoomede andere uitgaven (naar de behoefte) 13 000 <hr/> f 13 870 waarvoor wordt gesteld f 14 000.
400 000	f	360 000	
800 000		148 000	
2 810 000	f	245 000	(20) Geraamd wordt voor: aanbouw bij het Marine-etablisement te Soerabaja van een verplaatsbaar vliegtuidokje (tweede ter- mijn) 40 000 <hr/> Zie ook de Memorie van Toelichting.
			(21) De behoefte wordt geraamd op: wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja f 320 000 als boven uit de andere marine-opslagplaatsen Memorie. wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... 322 400 <hr/> f 642 400 Waarvoor wordt gesteld f 652 000.
			(22) De raming, gegrond op de behoefte, is te splitsen als volgt: onderzeebooten en moederschip f 1 050 000 vernieuwing accubatterijen 360 000 mijnenleggers, mijnenveggers en flottieljevaartuigen. 890 000 torpedomotorbooten en torpedobooten 90 000 station onderzeebooten } kazerne-onderzeedienst } 80 000 vliegdienst 363 000 aanschaffing en onderhoud auto's 15 000 depêcheboot 45 000 uitbreiding bergingsmiddelen voor onderzeebooten. 40 000 aanmaak caissons voor idem 160 000 <hr/> f 3 093 000 Hiervan gaat af de waarde van de in de marine- magazijnen te Soerabaja terug te storten hulzen afkomstig van bij schietoefeningen gebezigde mu- nitie, te stellen op f 40 000 <hr/> f 3 053 000

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1007	d.	Kosten van electriciteitsvoorziening van de stations voor draadloze telegrafie (25)f 15 000	
	e.	Kosten van herstelling en onderhoud van de stations en van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de stations voor draadloze telegrafie (24) 90 000	
	f.	Kosten ten behoeve van het materieel der kustbatterijen (25) 715 000	
	f ¹ .	Uitgaven ten behoeve van de mijnenmagazijnen (26) 20 000	
	g.	Voorzieningen ten behoeve van het militair en burgerlijk personeel, dat tengevolge van een ongeval bij het verrichten van of het deelnemen aan een dienstvlucht voor den verderen dienst ongeschikt wordt bevonden, zoomede ten behoeve van de door dat personeel nagelaten nabestaanden Memorie.	
	h.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen (27) Memorie.	
	i.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken (27) 400 000	
	j.	Uitgaven voor grondhuur (28) 32 500	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
10 000	f 5 000		<p>In het uitgetrokken bedrag zijn o.m. begrepen:</p> <p>f 1 800 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken;</p> <p>400 000 wegens verrekening van de door het marine-etablisement gemaakte kosten ten behoeve van de onderzeedienstinrichtingen te Soerabaja en gedane uitgaven voor herstellingen aan de onderzeebooten;</p> <p>250 000 wegens verrekening van de door het marine-etablisement gemaakte kosten ten behoeve van het vlieggkamp Morokrembangan.</p> <p>575 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine magazijnen aldaar;</p> <p>13 000 wegens verstrekkingen van goederen uit andere opslagplaatsen.</p> <p>4 000 wegens aandeel van het departement der marine in den in samenwerking met het koninklijk magnetisch en weerkundig observatorium ingestelden weerkundigen waarnemingsdienst.</p> <p>Zie ook de Memorie van Toelichting.</p>
85 000	5 000		
284 000	431 000		
	20 000		
Memorie.			
500 000		f 100 000	<p>(23) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte.</p> <p>(24) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte.</p> <p>In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen f 40 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken en f 5 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.</p> <p>Zie ook de Memorie van Toelichting.</p>
Memorie.	32 500		
			<p>(25) Er wordt uitgetrokken voor:</p> <p>Oprichting van een batterij ter bescherming van de mijnversperringen in het Westervaarwater van Soerabaja (tweede termijn) f 700 000</p> <p>verbetering van de kustbatterijen nabij Soerabaja ... 10 000</p> <p>onderhoud en bewaking der kustbatterijen 5 000</p> <p style="text-align: right;">f 715 000</p> <p>De uitgaven voor de mijnenmagazijnen zijn overgebracht naar onderdeel f₁.</p>
			(26) Zie de toelichting bij onderdeel f hiervoren.
			<p>(27) De raming van onderdeel i betreft:</p> <p>uitbreiding van en vernieuwingen aan de marine-vlieggkampen te Soerabaja en Tandjongpriok ... f 400 000</p> <p>marine-werken van geringen omvang, welke bij de opmaking der begrooting nog niet te voorzien waren, dan wel in 1928 onvoltooid en in 1929 zullen moeten worden voortgezet Memorie.</p> <p style="text-align: right;">f 400 000</p>

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1007	<i>k.</i>	Verrekening met het Departement van Oorlog van een aandeel in de kosten van onderhoud van een laboratorium voor onderzoekingen op luchtvaartkundig gebied te Andir, nabij Bandoeng	/ 2 500
	<i>l.</i>	Andere uitgaven	(29) 34 000
			f 35 500
1008		Verdere kosten van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar.	
	<i>a.</i>	Aanmaak of aanschaffing van goederen ten behoeve van de Kweekschool met bijbehorende woningen en sloepenloods, alsmede herstelling, onderhoud en vervoer dier goederen	(50) f 66 000
	<i>b.</i>	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(31) Memorie.
	<i>c.</i>	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(31) Memorie.
	<i>d.</i>	Andere uitgaven	(32) 2 000
			68
1009		Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der Zeemacht	
	<i>a.</i>	Toelagen voor de regeling der verzending van particuliere brieven ten behoeve van het personeel der Zeemacht	f 900
	<i>b.</i>	Werving van Inlandsche schepelingen	(55) 102 500

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
2 500			Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen <i>h</i> en <i>i</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten tot gelijke bedragen bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
50 000	<i>f</i> 4 000		Zie voorts het werkplan der B. O. W. (stuk 8 behoorende bij de VIIe begrotingsafdeeling).
			(28) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeel <i>f</i> , hiervoren.
61 000	5 000		(29) De raming is te splitsen als volgt: schadeloosstelling voor het gemis van schrijfbehoeften aan officieren der zeemacht (volgens hun aantal) <i>f</i> 1 100 telefoon-abonnementen (naar de behoefte) 11 000 uitgaven voor de opleiding van vliegeniers voor de zeemacht bij de luchtvaartafdeeling van het leger in Nederlandsch-Indië en daarmede in verband staande uitgaven Memorie.
Memorie			De overige uitgaven, waaronder kade- en steiger- gelden en in- en uitloodsen en sleepen van schepen, alsmede kosten van wegwijzers, gidsen, tolken en andere dergelijke personen bij reizen gebezigd (naar de behoefte) 21 900
Memorie.			<i>f</i> 34 000
6 000		<i>f</i> 4 000	(30) Geraamd naar de behoefte. In het uitgetrokken bedrag zijn o.m. begrepen: <i>f</i> 25 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken; 30 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja; 6 000 wegens verstrekking van steenkolen uit andere opslagplaatsen dan de marine-magazijnen te Soerabaja;
900			(31) Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen <i>b</i> en <i>c</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten tot gelijke bedragen bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
57 000	45 500		(32) Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928. In het uitgetrokken bedrag is begrepen <i>f</i> 180 wegens schadeloosstelling voor het gemis van schrijfbehoeften aan officieren der zeemacht.
			(33) Voor 1929 wordt uitgetrokken: aan beloningen bij aanneming <i>f</i> 67 500 voor beloningen bij heraanneming van Inlandsche schepelingen 30 000 andere uitgaven ten behoeve van de werving 5 000
			<i>f</i> 102 500

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1009	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten	(54) f 255 000
	d.	Overtocht naar Nederland van het personeel der Zeemacht en van hun gezin, voor zoover het daarvoor in aanmerking komt, met inbegrip der vergoedingen wegens verplicht verblijf in een noodhaven en in quarantaine, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	(55) 600 000
	e.	Kleeding van Inlandsche schepelingen	(56) 143 000
	f.	Verpleging in ziekeninrichtingen en vervoer van zieken, geneeskundige onderzoeken alsmede begrafenis-kosten	(57) 177 000
	g.	Representatiekosten van commandanten van oorlogsschepen bij reizen met hunne bodems voor vlagvertoon in den Indischen archipel	3 000
	h.	Kosten van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de Marine-kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang	(58) 205 000
	i.	Aandeel in de kosten van opbewaring van schepen door het Marine-etablisement voor drie vierde gedeelte dier kosten, komende een vierde gedeelte dier kosten ten laste van post 1020, onderdeel e	(59) 372 600
	j.	Kosten van het torpedo arsenaal en de torpedowerkplaats bij het Marine-etablisement	(40) 165 500
	k.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(41) Memorie.
	l.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(41) 110 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
180 000	f 55 000		(34) Geraamd naar de uitkomsten van 1927—1928.
			(35) Doordien in 1930 op een grooter aantal terugzendingen moet worden gerekend, zal de raming voor dat jaar beduidend hooger moeten worden gesteld dan voor 1929 is geschied.
370 000	250 000		
135 000	10 000		(36) Geraamd naar de behoefte. Voor een bedrag van f 140 000 betreft het crediet de rechtstreeksche verstrekkingen van kleeding uit de marine-magazijnen te Soerabaja.
150 000	27 000		(37) Waarvan te verrekenen met:
			het departement van oorlog f 24 000
			het departement van onderwijs en eeredienst 113 000
3 000			voor de overige uitgaven (naar de uitkomsten van 1926—1928) 40 000
			f 177 000
189 600	15 400		Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten bij post 1006 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).
526 200	46 400		(38) Geraamd wordt naar de behoefte voor:
			de marine-kazerne Soerabaja-Oedjoeng f 110 000
			de marine-kazerne Soerabaja-Goebeng 90 000
155 000	28 500		de marine-kazerne Malang 6 000
			f 206 000
Memorie.			Hiervan gaat af de waarde van de in de marine-magazijnen te Soerabaja terug te storten hulzen afkomstig van bij schietoefeningen gebezigde munitie, te stellen op 1 000
155 000	f 25 000		f 205 000
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen:
			f 55 000 wegens kosten volgens kostprijberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken;
			90 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.
			(39) Het totaal der kosten wordt geraamd op f 496 800, waarvan f 124 200 komt ten laste van „Scheepvaart”.
			(40) Geraamd naar de behoefte.
			In het uitgetrokken bedrag is o.m. begrepen f 150 000 wegens verrekening van de door het marine-etablisement gemaakte kosten ten behoeve van het torpedo-atelier.
			(41) De uitgaven bij onderdeel l betreffen:
			bouw van woningen voor de Inlandsche schepe-lingen te Soerabaja f 110 000
			marine-werken van geringen omvang, welke bij de opmaking der begrooting nog niet te voorzien waren, dan wel in 1928 onvoltooid en in 1929 zullen moeten worden voortgezet Memorie.
			f 110 000

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1009	m	Uitgaven voor grondhuur	—
	n.	Geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië.	(42) f 12 000
	o.	Andere uitgaven	(43) 100 000
			f 2 226 80

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
Memorie.			Van het uitgetrokken bedrag ad <i>f</i> 110 000 komt de helft of <i>f</i> 55 000 ten laste van den buitengewonen dienst.
12 000			Tegenover de uitgaven welke ten laste de onderdeelen <i>k</i> en <i>l</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten tot gelijke bedragen bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
60 000	<i>f</i> 40 000		Zie voorts het werkplan der B .O. W. (stuk 8 behoorende bij de VIIe begrootingsafdeeling).
			(42) Bijdragen in de exploitatiekosten van een Protestantsch en een Rooms-Katholiek Militair tehuis te Soerabaja.
			(43) Geraamd naar de behoefte, de raming van het vorig-jaar bleek te laag.
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen:
			schadeloosstelling voor het gemis van schrijfbegroef- ten aan officieren der zeemacht niet dienende aan boord van een der schepen van het Nederlandsch eskader of de Indische militaire marine en niet geplaatst bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar (volgens hun aantal). <i>f</i> 1 065
			tegemoetkoming aan officieren van gezondheid der zeemacht van ten hoogste <i>f</i> 100 's jaars elk in de kosten van aanschaffing van boekwerken enz., welke voor hen van nut kunnen zijn bij den explo- ratieven arbeid ten behoeve van een medischen inlichtingsdienst Memorie.
			uitgaven ten behoeve van de schietbanen <i>f</i> 1 260
			loonen voor vertolking van de Nederlandsche in een der Inlandsche talen of omgekeerd bij rechts- gedingen tegen Inlandsche schepelingen 1 500
			vergoeding ten bate van de Staatsbegroting wegens verlies of waardevermindering van voor Europee- sche schepelingen bestemde kleedingstukken, in voorraad bij het magazijn te Soerabaja en aan boord der schepen 500
			andere betalingen welke met de soldijen worden verrekend 8 500
			bijdrage aan de Nederlandsch-Indische vereeniging Michiel Adriaanszoon de Ruijter 1 800
			bijdrage ten behoeve van tehuizen voor militairen. 6 500
			bijdragen aan vereenigingen welke zich ten doel stellen het zedelijk welzijn van het personeel der zeemacht te bevorderen Memorie.
			bijdrage aan de Nederlandsch-Indische Athletiek Unie 250
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen:
			<i>f</i> 8 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken;
			3 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1010		Uitgaven ten behoeve van het dienstplicht personeel bij de Zeemacht in Nederlandsch-Indië	(44) f 300 000
1011		Uitgaven ten behoeve van het reservepersoneel van de Zeemacht in Nederlandsch-Indië	(45) 72 300
1012		Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling.	1 000
1013		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28, voor zoover niet elders uitgetrokken	(46) 500
B. NIET-MILITAIRE UITGAVEN.			
1014		Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1001.	
	a.	Bezoldigingen van den secretaris en het verdere personeel	(47) f 114 500
	b.	Standplaatstoelagen van den secretaris en het verdere personeel	(47) 8 500
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	200
	d.	Schrijffloonen en overwerkgeden	(47) 1 200
			123 900
1015		Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den algemeenen dienst, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1002.	
	a.	Kantoorkosten, buitenlandsche telegrammen, briefporten en drukwerk ...	(48) f 26 000
	b.	Verrekening van diensttelegrammen	(48) 20 000
	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het op het Departement geplaatste personeel, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	(48) 4 100
	d.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(48) 72 500
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(48) 80 000
	f.	Uitgaven voor grond- en lokaalhuur	—
	g.	Andere uitgaven	(48) 3 000
			205 600

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
519 000		f 19 000	(44) De raming, gegrond op de behoefte, is te splitsen als volgt:
65 700	f 6 600		soldijen f 86 000
2 500		1 500	schaffing 131 000
500			kleeding 53 000
			tegemoetkomingen aan gezinnen en reiskosten ... 20 000
			verschillende toelagen (premiën bij schietoefeningen, onder water- en vlieg-toelagen) 22 000
			andere uitgaven in verband met den dienstplicht ... 3 000
			f 315 000
			Waarvoor wordt gesteld f 300 000.
			(45) De raming, gegrond op de behoefte, is te splitsen als volgt:
			Inkomsten f 30 000
			schaffing 5 300
			uitrustingskosten 27 000
			reiskosten enz. 7 000
			verschillende toelagen (onder water- en vlieg-toelagen) 3 000
			f 72 300
100 000	14 500		(46) In totaal is voor de Xe Afdeeling, met uitzondering van Scheepvaart en het marine-etablisement, uitgetrokken een bedrag van f 1 000, waarvan de helft bij dit onderdeel en de andere helft bij post 1045.
7 500	500		
500		100	
	1 200		(47) Zie de toelichtingen bij post 1001, onderdeelen a, b en d, hiervoren.
			(48) Zie de toelichtingen bij post 1002, onderdeelen a t/m g hiervoren.
20 000	6 000		
19 500	500		
5 200	900		
64 000	8 500		
62 500	17 500		
68 000		68 000	
5 000			

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1016	a.	Inkomsten van het personeel bij den Hydrografischen Dienst, voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.	
	a.	Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van de Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst en toelagen wegens plaatsing aan boord van die schepen	(49) / 71 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel der Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst	8 000
	c.	Overgangsbijslagen van de Inlandsche schepelingen der Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst, ingevolge de „Bezoldigingsregeling Inlandsche schepelingen”	200
	d.	Bezoldigingen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst, toelagen en belooningen, zoomede soldijen en belooningen aan eere teekenen verbonden	(50) 90 000
	e.	Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst	3 500
	f.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	3 600
			/ 178 300
1017		Schaffing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst.	
	a.	Personeel der Koninklijke Marine	(51) / 63 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(49) Er wordt geraamd: voor 2 opnemingsvaartuigen wegens soldijen van 100 koppen (zie stuk 9) f 56 000 voor verschillende toelagen 15 000 f 71 000
101 000	f	30 000	(50) De raming — over de in stuk 9 A vermelde sterkte berekend — is te splitsen als volgt: bezoldiging van de ambtenaren en beambten f 73 000 bezoldiging van de mindere schepelingen 29 000 soldijen en beloningen aan eeretekenen verbonden Memorie. toelagen voor hydrografische opnemingen 11 500 f 113 500 waarvoor met het oog op vacatures en mutaties wordt gesteld f 90 000. Zie ook de Memorie van Toelichting.
8 000			
700		500	
105 000		15 000	(51) De sterkte van het personeel der zeemacht, geplaatst bij den hydrografischen dienst, dat schafting geniet, zal in 1930 ver- moedelijk bedragen aan Europeanen en Inlanders onder- scheidelijk 64 en 100 koppen. Er wordt alzoo gerekend op de volgende rantsoenen voor: Europeanen $64 \times 365 = 23.360$ tegen f 0.87 = rond f 20 323 Inlanders $100 \times 365 = 36 500$ tegen f 0.63 = rond 22 995 f 43 318 Bovenstaande raming betreft alleen de voedings- middelen welke rechtstreeks van den handel worden betrokken. Voor verstrekkingen van verduurzaamde levens- middelen uit de magazijnsvoorraden wordt ge- raamd: Europeanen $23 360 \times f 0.53 = \text{rond. } f 12 380$ Inlanders $36 500 \times f 0.21 = \text{rond } \dots 7 665$ 20 045 f 63 363
6 000		500	
4 000		400	
74 000	f	11 000	Met het oog op wisselingen onder het personeel wordt hiervoor gesteld f 60 000 Verder wordt uitgetrokken voor: geneeskundige behoeften te verrekenen met de departementen van onderwijs en eeredienst en van oorlog 1 800 drink- en badwater, ontsmettingskosten, alsmede vergoeding van kleedingstukken en andere goe- deren van het personeel, welke ter voorko- ming van besmetting worden vernietigd, dan wel buiten schuld van de eigenaren verloren geeraakt of beschadigd zijn (naar de behoefte). 1 200 bijdragen voor het drijven van toko's Memorie f 63 000 De verstrekkingen van verduurzaamde levensmiddelen waar- voor het uitgetrokken bedrag van f 20 045, met het oog op wisselingen op f 18 000 is te stellen, zal geschieden uit den voorraad van de marine-magazijnen te Soerabaja.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	(52) f	38 200	Geraamd voor 1929.
1017	b.	Burgerlijk personeel	(52) f	38 200	f 101 200
1018	Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst.				
	a.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(53) f	103 000	
	b.	Kosten van herstelling en onderhoud van schepen, aanmaak of aanschaf- fing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen	(54)	370 000	
	c.	Plaatsing van signalen, aankoop, onderhoud en vervoer van instrumenten en verdere kosten van de opnemingen		6 400	
	d.	Andere uitgaven	(55)	1 500	480 900

Toegestaan voor 1928.	1929 is		TOELICHTINGEN
	Meer.	Minder.	
59 000		f 800	(52) Voedinggeld van het Europeesch personeel op rantsoenen en tafelgeld als bij de Koninklijke marine (rond) f 2 500
93 000	f 10 000		Vergoeding voor voeding aan ambtenaren en beampten der gouvernements-marine (rond) 20 000
			Voeding voor de mindere schepelingen der gouvernements-marine (rond) 17 600
300 000	70 000		Buitengewone verstrekkingen als bewijs van tevredenheid bij drukke werkzaamheden of op feestdagen 300
6 400			Geneeskundige behoeften, ontsmettingskosten, alsmede vergoeding van kleedingstukken en andere goederen van het personeel, welke ter voorkoming van besmetting worden vernietigd, dan wel buiten de schuld van de eigenaren verloren geraakt of beschadigd zijn 1 150
1 500			f 41 550
			waarvoor wordt gesteld f 38 200.
			In het uitgetrokken bedrag is begrepen f 1 000 wegens verstrekking van verduurzaamde levensmiddelen uit den voorraad der marine-magazijnen te Soerabaja.
			Zie ook de Memorie van Toelichting.
			(53) De behoefte wordt geraamd op:
			wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja f 16 500
			als boven uit de andere marine-opslagplaatsen ... 24 000
			wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... 62 500
			f 103 000
			(54) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte.
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen f 280 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken en f 70 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.
			(55) Geraamd wordt voor:
			schadeloosstelling voor het gemis van schrijfbehoeften aan officieren der zeemacht (volgens hun aantal) f 225
			kade- en steigergelden en in- en uitloodsen en sleepen van schepen, alsmede kosten van wegwijzers, gidsen, tolken en andere dergelijke personen bij reizen gebezigd, zoomede andere uitgaven (naar de uitkomsten van 1926—1928) 1 300
			f 1 525
			waarvoor wordt gesteld f 1 500.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1019	Personeel van de Inspectie en het Hoofdkantoor van Scheepvaart.		
	a.	Bezoldigingen en toelagen van de inspecteerende ambtenaren van Scheepvaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den gezaghebber en den 1sten officier der Gouvernements-marine daarbij tewerkgesteld	(56) / 300 000
	b.	Standplaatstoelagen van de inspecteerende ambtenaren van Scheepvaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den gezaghebber en den 1sten officier der Gouvernements-marine daarbij tewerkgesteld.	(56) 16 500
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	600
	d.	Schrijffloonen en overwerkelden	(57) 5 000
			/ 520 100
1020	Verdere kosten van het Hoofdkantoor van Scheepvaart en algemeene kosten.		
	a.	Kantoorkosten en verdere uitgaven van het Hoofdkantoor en van de kaartenvorraden	(58) / 31 000
	b.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het tot „Scheepvaart” behoorende personeel, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	(58a) 125 000
	c.	Verpleging in ziekeninrichtingen, vervoer van zieken enz. betreffende het tot „Scheepvaart” behoorende personeel	(59) 53 000
	d.	Kosten veroorzaakt door onrechtmatige aanhouding van schepen	Memorie.

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
267 500	32 500		(56) 1 hoofdinspecteur f 19 200 1 inspecteur-onderhoofd 16 200 3 inspecteur-afdeelingshoofden 45 000 2 inspecteurs 25 050 4 adjunct-inspecteurs 38 100 1 scheepsbouwkundig ingenieur 7 200 1 referendaris of referendaris 1e kl. 10 350 1 kantoorhoofd 8 400 3 hoofdcommiezen 18 600 4 commiezen-redacteur 15 325 4 eerste commiezen 19 200 1 eerste commies of commies (statistiek) 5 100 9 commiezen 30 700 1 opzichter-teekenaar 4 500 1 gezaghebber der gouvernements-marine 10 200 1 eerste officier idem 5 400 toelage voor idem idem 3 000 3 adjunct-commiezen 5 630 1 hoofdmantri teekenaar 1 800 4 { mantri teekenaar 1e klasse " " 2e " } 2 950 " " 3e " } 1 lichtdrukker 360 verder minder personeel 27 017 f 319 282
16 200	300		waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld. f 300 000 In het uitgetrokken bedrag ad f 300 000 is begrepen een bedrag van f 45 300 wegens uitbreiding van het personeel. Tengevolge van een toegepasten grooteren aftrek wegens wisselingen onder het personeel dat ten vorigen jare kan met een verhooging van het voor 1929 uitgetrokken bedrag met f 32 500 worden volstaan.
600		5 000	Zie ook de Memorie van Toelichting.
27 600	3 400		(57) Nevenvermelde uitgave was ten vorigen jare begrepen in het bij onderdeel a, hiervoren uitgetrokken bedrag.
118 000	7 000		(58) Het uitgetrokken bedrag is te splitsen als volgt: vaste vergoeding voor kantoorkosten, geraamd naar de vermoedelijke behoefte f 7 500 globaal bedrag voor telefoonabonnementen en telefoongesprekken, getijtafels en andere wisselvallige uitgaven (naar de behoefte) 23 500 f 31 000
40 000	13 000		In het uitgetrokken bedrag van f 23 500 is begrepen f 640 wegens vergoeding aan het departement van Justitie voor het gebruik maken van de diensten van veroordeelden (zie hoofdstuk IV — Middelen in Indië — betreffende dat departement).
Memorie.			(58a) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte.
			(59) Hooger geraamd in verband met de uitkomsten van vorige jaren. Waarvan te verrekenen met: het departement van oorlog f 34 900 " " " onderwijs en eeredienst 10 000 overige uitgaven voor vervoer van zieken enz. (naar de behoefte van 1926-1928) 8 100 f 53 000

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1950.
1020	e.	Aandeel in de kosten van opbewaring van schepen door het Marine-etablisement, voor een vierde gedeelte dier kosten, komende drie vierde gedeelte dier kosten ten laste van post 1009, onderdeel i	(60) / 124 200
	f.	Kosten van opleiding tot en het afnemen van examens	(61) 19 000
1021		Technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst	
	a.	Bezoldigingen van de technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst	(62) / 152 000
	b.	Standplaatstoelagen van de technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst	(62) 12 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	900
1021A		Uitgaven ten behoeve van den Raad voor de Scheepvaart	15 000
1022		Personeel van de Gouvernements-marine.	
	a.	Bezoldigingen van het personeel van de Gouvernements-marine, toelagen en belooningen, voorloopige bezoldiging van uit Nederland gezonden personeel, zoomede soldijen, toelagen en belooningen aan ceteekenen verbonden	(65) / 910 000
			/ 352 200
			164 900

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
108 800	f 15 400		(60) Zie de toelichting bij post 1009, onderdeel 4, hiervoren.
19 000			(61) Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot een bedrag van f 6 500 bij post 1015 van hoofdstuk IV (Middelen in Indië).
142 000	10 000		(62) De raming is te splitsen als volgt:
8 950	5 000		8 technisch experts bij den dienst van scheepvaart f 77 850
900			5 hoofdopzichters 25 500
15 000			7 opzichters 1e klasse waarvan 1 gedetacheerd bij den slibarbeid in de Kapoegasgeul (zie post 1031) 18 960
			6 opzichters 8 655
			3 eerste werktuigkundigen der gouvernementsmarine waarvan 1 gedetacheerd bij den slibarbeid te Soerabaja (de kosten van dezen arbeid komen ten laste van het departement der burgerlijke openbare werken) 14 850
			2 tweede idem 10 800
			toelagen aan vier werktuigkundigen der gouvernementsmarine voor verplicht verblijf aan den wal wegens gemis van voeding 4 800
			toelage wegens plaatselijke duurte ten behoeve van de te Singapore gedetacheerde technisch experts. 8 130
			f 169 545
			waarvoor wordt gesteld f 152 000.
			Zie ook de Memorie van Toelichting.
897 814	12 186		(63) De raming — over de in stuk 9 A vermelde sterkte berekend — is te splitsen als volgt:
			bezoldiging van de ambtenaren f 759 840
			bezoldiging van de mindere schepelingen 302 910
			toelagen aan matrozen, tijdelijk in de machinekamer werkzaam 500
			toelagen ten behoeve van de ambtenaren en beambten van het kabelschip 4 200
			belooningen aan de met kabelwerkzaamheden belaste mindere schepelingen 2 760
			soldijen, toelagen en belooningen aan eeretekenen verbonden 100
			toelagen aan de officieren en werktuigkundigen bij de gouvernementsmarine gedurende en na hunne opleiding tot radio-telegrafist aan boord van de schepen behorende tot den dienst van scheepvaart 20 000
			toelagen voor jongelieden in opleiding bij de gouvernementsmarine en voor de ambtenaren belast met hunne opleiding Memorie.
			toelagen aan de ambtenaren en beambten, zoomede aan de mindere schepelingen, deelnemende aan hydrografische opneming 6 860
			f 1 097 170
			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld f 910 000.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
1022	b.	Standplaatstoelagen van het personeel van de Gouvernements-marine	f 37 000	/ 985 00
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925	58 000	
1023	Verdere kosten van de Gouvernements-marine.			
	a.	Schaffing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel	(64) f 329 000	
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(65) 700 000	
	c.	Kosten van herstelling en onderhoud van vaartuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de vaartuigen	(66) 845 000	
	d.	Kosten van aanbouw en uitzending van schepen	(67) 550 000	

Toegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
52 966	f 4 034		(64) De sterkte der mindere schepelingen zal in 1929 vermoedelijk bedragen 808 koppen.
52 000		f 14 000	Voor voedingsmiddelen, welke rechtstreeks uit den handel worden betrokken wordt alzoo gerekend op $808 \times 365 = 294\,920$ rantsoenen tegen $f\,0.51 =$ rond f 150 409
515 259	15 761		Voor verstrekkingen van verduurzaamde levensmiddelen uit de magazijnsvoorraden wordt geraamd $294\,920 \times f\,0.07 =$ rond 20 644
628 000	72 000		Voor buitengewone verstrekkingen als bewijs van tevredenheid bij drukke werkzaamheden of op feestdagen wordt uitgetrokken 2 720
845 000			Voorts wordt noodig geacht: tot uitkeering van vergoeding voor voeding aan de ambtenaren en beambten 179 945
580 000		250 000	voor voedinggeld voor jongelieden in opleiding bij de gouvernements-marine Memorie.
			voor geneesmiddelen en verdere behoeften voor den geneeskundigen dienst 5 900
			f 359 618
			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld f 329 000.
			Het wegens verstrekkingen van verduurzaamde levensmiddelen uitgetrokken bedrag van f 20 644, waarvoor in verband met den evenbedoelden aftrek is te stellen f 19 000 is te verdeelen als volgt:
			uit den voorraad der marine-magazijnen te Soerabaja f 18 500
			uit den voorraad buiten dien der marine-magazijnen te Soerabaja 500
			(65) De kosten van steenkolen worden geraamd als volgt:
			wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja f 90 000
			als boven uit de andere marine-opslagplaatsen ... 520 000
			wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... 90 000
			f 700 000
			(66) Geraamd naar de behoefte.
			In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen:
			f 500 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken;
			200 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.
			(67) Het uitgetrokken bedrag is benodigd voor den tweeden of laatsten termijn voor den aanbouw bij het Marine-etablisement te Soerabaja van een stoomschip der Gouv. Marine.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1025	e	Werving van de mindere schepelingen, toelagen voor eerste uitrusting, toelagen aan de gezaghebbers bij dienstverrichtingen aan den wal en aan de officieren met den voedingsdienst belast, vergoeding voor schrijf-behoefden aan de gezaghebbers	(68) f 18 000
	f.	Kleeding van de mindere schepelingen en andere betalingen, welke met de soldijen worden verrekend	(69) 20 000
	g.	Opleiding voor hooger rang en tot radiotelegrafist zoomede onderwijs in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken voor officieren en werktuigkundigen	(70) 11 700
	h.	Andere uitgaven	(71) 15 000
			f 2 286 700
1024		Personeel der gewestelijke vaartuigen	
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen.	(72) f 400 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen	(72) 10 000
			410 000
1025		Verdere kosten van de gewestelijke vaartuigen.	
	a.	Voeding voor de manschappen	(72) f 95 000
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(75) 450 000

Voegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
18 000			(68) Voor 1930 wordt het aantal aan te nemen schepe- lingen geraamd op 250, zoodat voor werfloon, verhoogde premie en handgeld bij aanneming wordt uitgetrokken <i>f</i> 6 000
18 000	<i>f</i> 2 000		Als voren bij heraanneming 6 000 Voorts wordt uitgetrokken voor: toelagen voor eerste uitrusting, evenals ten vorigen jare Memorie.
11 700			toelagen als schadeloosstelling aan gezaghebbers bij dienstverrichtingen aan den wal en aan officieren met den voedingsdienst belast:
15 000			10 gezaghebbers tot <i>f</i> 300 3 000 18 officieren tot <i>f</i> 120 2 160 vergoeding voor schrijfbegroeven aan 20 gezagheb- bers tot <i>f</i> 60 1 200
451 828		<i>f</i> 51 828	<i>f</i> 18 360
10 186		186	waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 18 000.
90 222	2 778		(69) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte. In het uitgetrokken bedrag is begrepen eene som van <i>f</i> 16 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen (kleedingstukken) uit de marine-magazijnen te Soerabaja. Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten bij post 1021 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).
420 450	29 550		(70) Gerekend wordt op de opleiding voor hooger rang van: 4 tweede officieren tegen <i>f</i> 300 <i>f</i> 1 200 9 „ werktuigkundigen tegen <i>f</i> 400 3 600 voor toezicht op de studie <i>f</i> 25 per maand en per leerling 600 voor opleiding tot radiotelegrafist <i>f</i> 720 per maand 3 240 voor onderwijs in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken 3 060
			<i>f</i> 11 700
			(71) Het uitgetrokken bedrag, gegrond op de uitkomst van 1928 betreft o.a. de uitgaven wegens kade- en steigergelden, in- en uitloodsen en sleepen van vaartuigen, alsmede de kosten van wegwijzers, gidzen, tolken en andere dergelijke personen bij reizen gebezigd.
			(72) Zie stuk 9 B en de Memorie van Toelichting.
			(73) Geraamd wordt: wegens verstrekking van steenkolen uit de marine- magazijnen te Soerabaja <i>f</i> 5 000 als boven uit de andere marine-opslagplaatsen 82 000 wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... <i>f</i> 363 000
			<i>f</i> 450 000

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
1025	c.	Kosten voor inventaris, herstellingen, dokken enz.	(74) f 750 000	
	c ¹ .	Kosten van aanschaffing van vaartuigen tot instandhouding van de vloot en kosten voor verderen aanbouw	(75) 400 000	
	d.	Werving van de manschappen	100	
	e.	Opleiding tot motorist, zoomede kosten van bewaking van de gebouwen en het terrein van die opleiding	(76) 10 700	
	f.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(77) Memorie	
	g.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken we- gens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(77) Memorie	
	h.	Uitgaven voor lokaal- en grondhuur	(77a) 6 000	
	i.	Andere uitgaven	(78) 2 000	
				/ 1 711 80
1026		Kosten van indienststelling van gewestelijke vaar- tuigen, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren		57 5
1027		Personeel van de Bebakening en Kustverlichting.		
	a.	Bezoldigingen van het personeel voor de Kustverlichting	(79) f 225 000	
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel voor de Kustverlichting	10 000	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
1 505 050		<i>f</i> 553 050	(74) De kosten van aanschaffing van vaartuigen tot instandhouding van de vloot en van verderen aanbouw zijn thans voor het eerst afzonderlijk opgebracht bij onderdeel <i>c</i> ¹ voor nevenvermelde kosten was ten vorigen jare gerekend op een bedrag van <i>f</i> 660 050 of <i>f</i> 89 950 minder dan voor 1930 is geraamd. In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen: <i>f</i> 250 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken; 75 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja; 650 wegens vergoeding aan het departement van justitie voor het gebruik maken van de diensten van veroordeelden. (Zie hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende dat departement).
100	<i>f</i> 400 000		
10 700			
Memorie			
Memorie			(75) Zie de toelichting bij onderdeel <i>c</i> . Nevenvermelde uitgaven waren ten vorigen jare geraamd op <i>f</i> 643 000 of <i>f</i> 243 000 meer dan voor 1930 is geraamd.
Memorie	6 000		
8 000		6 000	(76) Geraamd wordt voor: opleiding tot motorist <i>f</i> 9 000 bewaking van de gebouwen en het terrein van de opleiding tot motorist voor 's lands vaartuigen ... 1 680 <i>f</i> 10 680 waarvoor wordt gesteld <i>f</i> 10 700.
37 500			
229 000		4 000	(77) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> . Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen <i>f</i> en <i>g</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
8 000	2 000		(77a) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeel <i>f</i> .
			(78) Het uitgetrokken bedrag betreft in hoofdzaak de uitgaven wegens kade- en steigergelden voor de vaartuigen. De raming voor 1929 was gebaseerd op de uitkomsten 1925—1927, in welke jaren ook de uitgaven voor lokaal- en grondhuur, sedert 1928 afzonderlijk uitgetrokken, ten laste van nevenvermeld onderdeel werden gebracht.
			(79) Er dient gerekend te worden: voor de kustlichten en havenlichten op: 1 hoofd der werkplaats voor de kustverlichting. <i>f</i> 9 000 1 commies 3 300 5 hulpopzichters 7 110 57 hoofdlichtwachters 57 722 312 { lichtwachters 2de klasse { 156 945 { lichtwachters 1ste klasse { voor de bediening van kleine lichten 4 060 voor vrije koelies bij de kustlichten 14 000 4 { stokers 1e klasse { bij de oliegasfabrieken te { stokers 2e klasse { Palembang <i>f</i> 982 en te Belawan Deli 740 <i>f</i> 253 859 waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld <i>f</i> 225 000.

Postl.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1027	c.	Bezoldigingen der bemanning van de vaartuigen voor de Bebakening en Kustverlichting	(80) f 148 000
	d.	Standplaatstoelagen der bemanning van de vaartuigen voor de Bebakening en Kustverlichting	8 000
	e.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	1 600
			f 392 60
1028	Verdere kosten van de Bebakening en Kustverlichting alsmede van de verlichting van haventerreinen en de daarop staande gebouwen.		
	a.	Werving, voeding, kleeding, alsmede geneeskundige behandeling en verpleging buiten ziekeninrichtingen van het personeel bij de Kustverlichting.	(81) 65 000
	b.	Kantoorkosten en drukwerk	(82) 1 500
	c.	Kosten van onderhoud, herstelling en vernieuwing van de kustlicht- etablisementen, huur van vaartuigen voor de gemeenschap met die etablisementen, uitgaven voor de werkplaats der Kustverlichting, be- noodigdheden voor de Bebakening en Kustverlichting, zoomede voor de verlichting van haventerreinen en de daarop staande gebouwen en andere daarmede in verband staande uitgaven	(83) 420 000
	d.	Nieuw aan te leggen werken voor de Kustverlichting, de Bebakening en andere verkenningsteekenen, zoomede voor de verlichting van haven- terreinen en de daarop staande gebouwen	(84) 80 000
	e.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(85) Memorie
	f.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken we- gens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(85) Memorie
	g.	Uitgaven voor lokaal- en grondhuur	(85a) 9 500
	h.	Werving en voeding, alsmede geneeskundige behandeling buiten 's Lands ziekeninrichtingen der bemanning van de vaartuigen	(86) 46 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
152 000	/	4 000	(80) De raming — over de in stuk 9 C vermelde sterkte berekend — is te splitsen als volgt: bezoldigingen van de ambtenaren en beambten <i>f</i> 123 060 bezoldiging van de mindere schepelingen 46 272 <i>f</i> 169 332 waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld <i>f</i> 148 000
9 000		1 000	
2 400		800	
			(81) Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928. Voor geneeskundige behoeften, te verrekenen met de departementen van onderwijs en eeredienst en van oorlog, is in de raming begrepen een bedrag van <i>f</i> 1 000.
65 000		2 000	(82) Voor kantoorkosten en drukwerk, waaronder de kosten van telefoonverbindingen. Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928.
1 500			(83) Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928. In de raming zijn begrepen de sommen van: <i>f</i> 60 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken; 32 800 wegens verrekening van de door het marine-etablisement gemaakte kosten ten behoeve van de gasfabriek voor de kustverlichting; 150 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja; 3 500 voor verrekening met het departement van oorlog wegens het vervoer van goederen.
400 000	<i>f</i> 20 000		
80 000			
Memorie			(84) Ten behoeve van de jaarlijksche uitbreiding. In de raming is begrepen eene som van <i>f</i> 35 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken.
Memorie			
Memorie	9 500		(85) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> . Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen <i>e</i> en <i>f</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
47 500		1 500	(85a) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeel <i>f</i> .
			(86) Geraamd wordt voor: vergoeding voor voeding van ambtenaren en beambten <i>f</i> 26 280 voeding van de mindere schepelingen 27 100 geneeskundige behoeften (te verrekenen met de departementen van onderwijs en eeredienst en van oorlog) 1 500 de overige uitgaven 2 000 <i>f</i> 56 880 waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld <i>f</i> 46 000.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1930.
1028	h ¹ .	Onderwijs in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken voor Stuurlieden en machinisten bij de Bebakening en Kustverlichting	f 340	
	i.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen ten behoeve van de vaartuigen	(87) 80 000	
	j.	Kosten van herstelling en onderhoud van vaartuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de vaartuigen	(88) 150 000	
	k	Andere uitgaven	(89) 7 000	
				f 857 54
1029		Personeel van den Haven- en Loodsdienst.		
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel van den Haven- en Loodsdienst, alsmede beloningen	(90) f 900 000	
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel van den Haven- en Loodsdienst	(90) 36 500	
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	3 500	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
540			(87) De kosten van steenkolen worden geraamd als volgt: wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja <i>f</i> 25 000 als boven uit de andere marine-opslagplaatsen ... 30 000 wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading. 25 000
80 000			<i>f</i> 80 000
195 000	<i>f</i>	45 000	(88) Geraamd naar de vermoedelijke behoefte. In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen: <i>f</i> 70 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken, en 50 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja.
12 000		5 000	
894 160	5 840		(89) Het uitgetrokken bedrag, gegrond op de uitkomst van 1926— 1928, betreft in hoofdzaak de uitgaven wegens kade- en stei- gergelden, in- en uitloodsen en sleepen van vaartuigen.
38 216		1 716	
4 000		500	(90) Geraamd wordt voor: 2 havenmeesters 1ste klasse <i>f</i> 25 200 22 havenmeesters 2de klasse 205 250 11 havenmeesters 3de klasse 80 550 1 onderhavenmeester 5 400 5 ambtenaren voor den ontschepingsdienst 27 525 48 loodsen 1ste klasse 237 375 35 loodsen 2de klasse 54 450 1 reede opzichter 3 450 2 1e commiezen of commiezen 10 200 3 commiezen 9 200 verder minder personeel 253 981
			<i>f</i> 912 581
			belooningen voor werkzaamheden bui- ten de kantooruren <i>f</i> 22 000 belooningen voor de waarneming der betrekking van havenmeester 8 800 loodspremiën voor werkelijk bewezen en naar behooren uitgevoerde loods- diensten 48 900
			79 700
			toelagen aan de ter uitoefening van de werkzaam- heden van ontschepingsambtenaar ter beschik- king van de havenmeesters of als zoodanig dienstdoende ambtenaren gestelde personen 2 400 belooningen aan havenmeesters en als zoodanig dienstdoende ambtenaren, wegens belangrijkheid hunner werkzaamheden als ontschepingsamb- tenaar <i>f</i> 6 960 bezoldiging van tolken voor de Chineesche talen, zoo mogelijk tevens voor de Japansche taal, bij den ontschepingsdienst waar zulks noodig zal blijken <i>f</i> 8 600 toelage voor de havenmeesters der 2de klasse, werk- zaam bij het schepentoezicht 7 200

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1929.
1029	d.	Schrijffloonen en overwerkgelden (91) f 6 000	f 946 00
1029A		Kosten van indienststelling van loodspersoneel, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren	96
1050		Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst.	
	a.	Werving, voeding en geneeskundige behoeften van het personeel bij den Haven- en Loodsdienst, alsmede huur van vaartuigen en roeiers (92) f 37 000	
	b.	Kantoorkosten, drukwerk, advertentie-, vertalings- en telegramkosten ... (93) 44 000	
	c.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen (94) 98 000	
	d.	Kosten van aanbouw en aanschaffing van vaartuigen voor den Haven- en Loodsdienst (95) 160 000	
	d ¹	Kosten van onderhoud van vaartuigen en van aanschaffing van verdere benodigdheden voor den Haven- en Loodsdienst en den dienst der Scheepsmeting (96) 320 000	
	e.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen (97) Memorie	
	f.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken (97) Memorie	
	g.	Uitgaven voor lokaalhuur alsmede voor grondhuur (97a) 27 000	

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
	f 6 000		toelagen en vergoedingen aan deskundigen voor schepentoezicht 6 000
9 600			f 1 023 441
			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld f 900 000. Zie ook de Memorie van Toelichting.
44 900		f 7 900	(91) Nevenvermelde uitgave was ten vorigen jare begrepen in het bij onderdeel a, hievoren uitgetrokken bedrag.
41 000	3 000		(92) Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928.
111 800		16 800	(93) Het uitgetrokken bedrag is te splitsen als volgt: f 9 100 voor zaken vallende in de termen van de vaste ver- goedingen, 34 900 voor wisselvallige uitgaven, waaronder de kosten van telefoonabonnementen en telefoongesprekken (geraamd naar de vermoedelijke behoefte).
488 500		328 500	(94) De kosten van steenkolen worden geraamd als volgt: wegens verstrekking uit de marine-magazijnen te Soerabaja f 4 000 als boven uit de andere marine-opslagplaatsen ... 18 000 wegens afneming buiten voormelde magazijnen en opslagplaatsen en wegens kosten van inlading ... 73 000
Memorie		320 000	f 95 000
Memorie			(95) Gerekend is op aanbouw van een loodslichtschip ... f 160 000 De bij nevenvermeld onderdeel in vorige jaren uitgetrokken kos- ten zijn thans verdeeld over de onderdeelen d en d ¹ .
Memorie	27 000		(96) Zie de toelichting bij onderdeel d, hiervoren. In het uitgetrokken bedrag zijn begrepen: f 100 000 wegens kosten volgens kostprijsberekeningen van bij het marine-etablisement uit te voeren werken; 50 000 wegens kosten van rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marine-magazijnen te Soerabaja; 10 000 wegens gebruikskosten van auto's ten behoeve van den haven- en loodsdienst te Batavia en te Soerabaja; 4 500 voor aanschaffing van auto's ter vervanging van oude auto's; 250 wegens vergoeding aan het departement van justitie voor het gebruik maken van de diensten van veroor- deelden. (Zie hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende dat departement).
			(97) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeelen d en e. Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen e en f zullen worden gedaan staan ontvangsten bij hoofdstuk IV (mid- delen in Indië) betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
			(97a) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeel f en de Memorie van Toelichting.

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERP VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1030	h.	Andere uitgaven	(98) f 2 000
1030A		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 aan het personeel bij den dienst van Scheepvaart	(99) 2 00
1031		Verbetering van vaarwaters.	
		Uitgaven voor verbetering van vaarwaters, met inbegrip van belooningen en van de kosten van steenkolen en andere brandstoffen	(100) 175 00
1032		Vergoedingen voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel	(101) 585 00
1033		Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst ter zake van de keuring van reizigers op pelgrimsschepen	(102) 76 00
1034		Personeel voor de magnetische en weerkundige waarnemingen.	
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel bij het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium	(103) f 125 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel bij het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium	8 300
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	600
	d.	Toelagen voor bediening van weerkundige stations	6 360
	e.	Schrijffloonen en overwerkgeden	1 000
			141 26

Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.																																					
	Meer.	Minder.																																						
4 800		<i>f</i> 2 800	(98) Het uitgetrokken bedrag, geraamd naar de behoefte, betreft in hoofdzaak de uitgaven wegens kade- en steigergelden voor de vaartuigen.																																					
	<i>f</i> 2 000		(99) Zie de Memorie van Toelichting.																																					
150 000	25 000		(100) Het uitgetrokken bedrag betreft het op diepte houden door middel van slibraderen van de Kapoeasgeul (vaarwater naar Pontianak). Hieronder is ook begrepen het traktement enz. van een bij den slibarbeid tewerkgestelden opzichter 1e klasse bij den dienst van scheepvaart. Zie ook de Memorie van Toelichting.																																					
588 000		3 000	(101) Verschuldigd volgens overeenkomst aan de Koninklijke Paketvaart Maatschappij ten hoogste <i>f</i> 585 000 De lagere raming houdt verband met de omstandigheid, dat van het in vorige jaren voor vergoeding voor het onderhouden van scheepvaart verbindingen buiten de met de K. P. M. gesloten overeenkomst geen gebruik behoefde te worden gemaakt en dat dit vermoedelijk ook in 1930 het geval zal zijn. Tegenover deze uitgaaf staat eene ontvangst tot een bedrag van <i>f</i> 125 000 bij post 1022 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).																																					
60 000	16 000																																							
119 000	6 000		(102) Maakt uit het twee derde gedeelte van het ter zake van de keuring te ontvangen bedrag (zie post 1014 van hoofdstuk IV— middelen in Indië).																																					
6 500	1 800																																							
500	100		(103)																																					
6 360	1 000		<table border="0"> <tr> <td>1 directeur</td> <td><i>f</i> 15 600</td> </tr> <tr> <td>1 onderdirecteur</td> <td>12 000</td> </tr> <tr> <td>2 wetenschappelijke medewerkers</td> <td>15 750</td> </tr> <tr> <td>1 hoofdobservator</td> <td>9 000</td> </tr> <tr> <td>1 adjunct-hoofdobservator</td> <td>3 600</td> </tr> <tr> <td>1 observator 1e klasse</td> <td>6 400</td> </tr> <tr> <td>2 observatoren 2de klasse</td> <td>9 600</td> </tr> <tr> <td>2 observatoren 3de klasse</td> <td>4 450</td> </tr> <tr> <td>8 { adjunct-observatoren</td> <td rowspan="3">}</td> </tr> <tr> <td> klerken rekenaar 1e klasse</td> </tr> <tr> <td> klerken rekenaar 2de klasse</td> </tr> <tr> <td>1 instrumentmaker</td> <td>4 800</td> </tr> <tr> <td>1 helper-instrumentmaker</td> <td>430</td> </tr> <tr> <td>4 hoofdassistenten</td> <td>6 670</td> </tr> <tr> <td>7 assistenten 1ste klasse</td> <td>7 960</td> </tr> <tr> <td>17 assistenten 2de klasse</td> <td>12 015</td> </tr> <tr> <td>11 { assistenten 3de klasse</td> <td rowspan="2">}</td> </tr> <tr> <td> leerlingen assistent</td> </tr> <tr> <td>verder minder personeel</td> <td>1 830</td> </tr> <tr> <td>toelagen ten behoeve van het assistenten-personeel voor het verrichten van wachtersdiensten</td> <td>1 260</td> </tr> </table>	1 directeur	<i>f</i> 15 600	1 onderdirecteur	12 000	2 wetenschappelijke medewerkers	15 750	1 hoofdobservator	9 000	1 adjunct-hoofdobservator	3 600	1 observator 1e klasse	6 400	2 observatoren 2de klasse	9 600	2 observatoren 3de klasse	4 450	8 { adjunct-observatoren	}	klerken rekenaar 1e klasse	klerken rekenaar 2de klasse	1 instrumentmaker	4 800	1 helper-instrumentmaker	430	4 hoofdassistenten	6 670	7 assistenten 1ste klasse	7 960	17 assistenten 2de klasse	12 015	11 { assistenten 3de klasse	}	leerlingen assistent	verder minder personeel	1 830	toelagen ten behoeve van het assistenten-personeel voor het verrichten van wachtersdiensten	1 260
1 directeur	<i>f</i> 15 600																																							
1 onderdirecteur	12 000																																							
2 wetenschappelijke medewerkers	15 750																																							
1 hoofdobservator	9 000																																							
1 adjunct-hoofdobservator	3 600																																							
1 observator 1e klasse	6 400																																							
2 observatoren 2de klasse	9 600																																							
2 observatoren 3de klasse	4 450																																							
8 { adjunct-observatoren	}																																							
klerken rekenaar 1e klasse																																								
klerken rekenaar 2de klasse																																								
1 instrumentmaker	4 800																																							
1 helper-instrumentmaker	430																																							
4 hoofdassistenten	6 670																																							
7 assistenten 1ste klasse	7 960																																							
17 assistenten 2de klasse	12 015																																							
11 { assistenten 3de klasse	}																																							
leerlingen assistent																																								
verder minder personeel	1 830																																							
toelagen ten behoeve van het assistenten-personeel voor het verrichten van wachtersdiensten	1 260																																							
			<i>f</i> 127 625																																					
			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld <i>f</i> 125 000.																																					

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1035		Verdere kosten van de magnetische en weerkundige waarnemingen.	
	a.	Kantoorkosten en verdere uitgaven van het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium	(104) f 44 300
	b.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	1 500
	c.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(105) Memorie.
	d.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(105) Memorie.
			f 45 80
1056		Bijdrage in de bedrijfskosten van de door de Nederlandsch-Indische sterrenkundige vereeniging te Lembang in stand gehouden „Bosscha-sterrewacht”	30 00
1037		Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen met uitzondering van die der Marinemagazijnen.	
	a.	Directe kosten van het bedrijf	(106) f 2 157 350
	b.	Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marinemagazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer	(107) 4 496 250
			6 653 60
1058		Bedrijfsuitgaven van de Marinemagazijnen te Soerabaja.	
	a.	Directe kosten van het bedrijf	(108) f 528 200
	b.	Kosten van aanvulling van de voorraden	(109) 3 757 000
			4 285 20
1039		Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen	(110) 1 613 00
1040		Personeel bij de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, met uitzondering van de Marinemagazijnen te Soerabaja	(111) 2 10
1041		Verdere kosten van de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, uitgezonderd de Marinemagazijnen te Soerabaja.	
	a.	Laad- en losmiddelen, weegtoestellen, kolenmanden, gereedschappen en verdere benodigdheden	(112) f 2 000

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
43 900	f 400		(104) Uitgetrokken wordt voor: 1. Vaste uitgaven: voor licht, schrijf- en teekenbehoefden zoomede voor bedrijfskosten van de instrumentmakers- werkplaats f 2 880 voor aankoop van boekwerken voor de boekerij 1 400 (naar behoefte). <hr/> f 4 280
1 500			2. Wisselvallige uitgaven (waaronder de kosten van telefoonabonnementen en telefoongesprekken, con- tributies voor internationale wetenschappelijke or- ganisaties zoomede met het departement van onderwijs en eeredienst te verrekenen verpleeg- en begrafeniskosten ad f 200) 40 020 <hr/> f 44 300
Memorie.			
Memorie.			
30 000			(105) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> . Tegenover de uitgaven welke ten lasten van de onderdeelen <i>c</i> en <i>d</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
1 824 750	332 600		(106) Zie onder IA van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat. (107) Zie onder IB van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat. (108) Zie onder IIA van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat.
4 198 850	297 400		(109) Zie onder IIB van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat. In het uitgetrokken bedrag is begrepen f 105 660 wegens ver- goeding voor diensten van veroordeelden, welk bedrag komt ten bate van het departement van justitie (zie hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende dat departement).
473 506	54 694		
5 658 000	119 000		(110) Zie onder III van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat. De hierbedoelde uitgaven behooren tot den buitengewonen dienst.
2 463 000		f 850 000	(111) Globaal bedrag voor bezoldiging van 6 mandoers. (112) Geraamd naar de behoefte.
5 000		900	
2 000			

Post.	Onderdeel.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930.
1041	b.	Aankoop en vervoer door den Indischen Archipel van steenkolen en andere brandstoffen, bestemd tot aanvulling van den voorraad in de opslagplaatsen en andere daarmede in verband staande uitgaven	(115) f 658 000
	c.	Aanmaak, aanschaffing en vervoer van verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen, bestemd ter aanvulling van den voorraad van den algemeenen dienst in de pakhuizen, alsmede onderhoud en herstelling van die goederen	(114) 6 500
	d.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(115) Memorie.
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(115) Memorie.
	f.	Uitgaven voor lokaalhuur alsmede voor grondhuur	(115a) 46 000
	g.	Verrekening met het Departement van Oorlog van de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen	(116) 5 000
1042		Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen	f 717 5 Memorie
1043		Dienstbelangtoelagen	2 5
1044		Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling	1 0
1045		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28, voor zoover niet elders uitgetrokken	(117) 5
1045A		Kosten verbonden aan het inroepen van rechtskundigen bijstand	Memorie
1046		Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten ...	(118) 120 0
1047		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorzienne uitgaven)	(119) 6 0
1048		Andere onvoorzienne uitgaven	150 0
		Totaal der Xde afdeling	f 38 796
		Waarvan: Militaire uitgaven (gewone)	f 13 872
		„ „ (buitengewone)	55
		Niet-militaire uitgaven (gewone)	25 255
		„ „ „ (buitengewone)	1 615

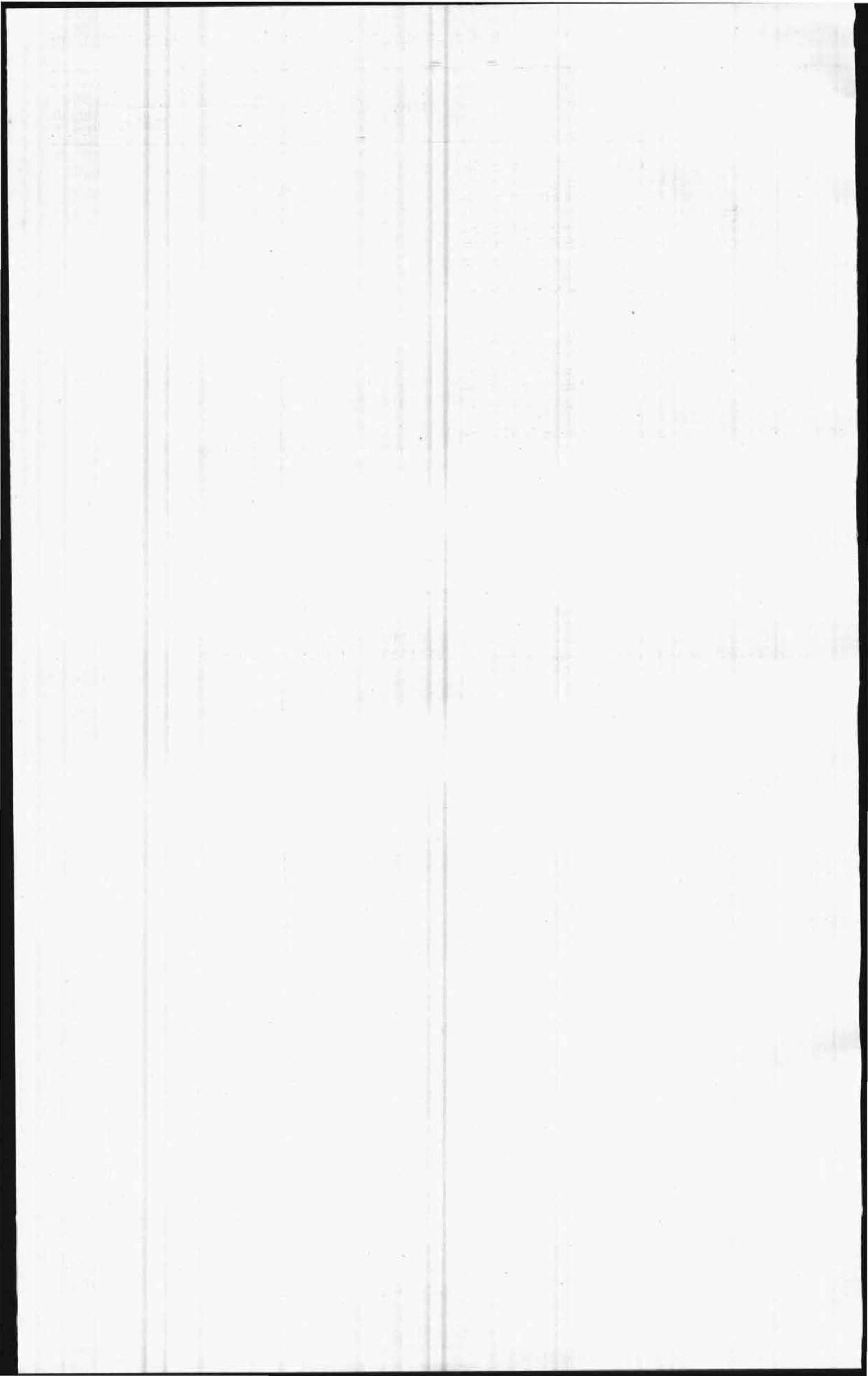
Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
731 000		73 000	(113) Er wordt geraamd voor de aanschaffing van: 28 700 ton Lematang of Ombilinkolen tegen <i>f</i> 24 ... <i>f</i> 668 800 Gaaf af wegens verstrekkingen aan andere departementen, enz. 30 800 <i>f</i> 658 000 Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten omschreven bij post 1025 van Hoofdstuk IV (middelen in Indië).
6 800			(114) Geraamd wordt voor: aanschaffing van levensmiddelen <i>f</i> 3 000 de andere behoeften 2 000 verrekening met het departement van oorlog van de kosten van vervoer van goederen 1 500 <i>f</i> 6 500 Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten omschreven bij post 1026 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).
41 600		41 600	(115) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> . Tegenover de uitgaven welke ten laste van de onderdeelen <i>d</i> en <i>e</i> zullen worden gedaan staan ontvangsten tot gelijke bedragen bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement der burgerlijke openbare werken.
Memorie.			(115a) Zie de toelichting bij post 1002, onderdeel <i>f</i> .
Memorie. <i>f</i> 46 000			(116) Tegenover de uitgaven op dezen post staan ontvangsten tot een gelijk bedrag bij hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende het departement van oorlog.
4 400	600		(117) Zie de toelichting bij post 1013 en 1030 A hiervoren.
Memorie.			(118) Geraamd naar de uitkomsten van 1927—1928. Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten bij post 1031 van hoofdstuk IV (middelen in Indië).
Memorie. 2500			(119) Geraamd naar de uitkomsten van 1926—1928.
2 800		1 800	(120) Het eindeijfer dezer afdeling, bij de wet van 24 April 1929 (Ned. Stbl. No. 193, Ind. Stbl. No. 95) vastgesteld op <i>f</i> 38 317 115 zal bij definitieve vaststelling van de eerste algemeene aanvullingsbegrooting 1929 (zie het Gouvernements besluit van 20 November 1928 No. 10) verhoogd worden met 141 182
2 000		1 800	
93 000	27 000		
4 000	2 000		
180 000			
0) 38 458 297	<i>f</i> 3 706 745	<i>f</i> 3 368 940	
	<i>f</i> 337 803	meer.	<i>f</i> 38 458 297
13 322 610	<i>f</i> 550 190		
	58 000		
22 672 687	582 613		
2 463 000		<i>f</i> 850 000	

Post.	Onderdel.	1930.	1929	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING X.					
	Departement der Marine.					
	HOOFDSTUK III — MIDDELEN IN NEDERLAND.					
	A. Militaire ontvangsten.					
1001	Ontvangsten van militairen aard	Memorie	Memorie			
	B. Niet-militaire ontvangsten.					
1002	Terugbetaling der kosten van herstelling bij het Marine-etablisement te Soerabaja van schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader	850 000	783 000	65 000		
1005	Terugbetaling der kosten van verstrekkingen aan naar Nederland terugkeerende schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader ...	Memorie	Memorie			
1004	Andere ontvangsten	10 000	20 000		10 000	
		860 000	803 000	65 000	10 000	
				55 000		
	Waarvan:					
	Militaire ontvangsten	—	—		—	
	Niet-militaire ontvangsten	860 000	803 000	55 000	—	

Post.	Onderdeel.	1930.	1929	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
	AFDEELING X.					
	Departement der Marine.					
	HOOFDSTUK IV — MIDDELEN IN INDIË.					
	A. Militaire ontvangsten.					
1001	Ontvangsten met betrekking tot de stations voor draadloze telegrafie	55 000	25 000	10 000		
1002	Huuropbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der Zeemacht	25 000	25 000			
1005	Inhoudingen op de soldijen van de Inlandsche schepelingen en dienstplichtigen der Zeemacht wegens verstrekte kleeding, zoomede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend alsook ontvangsten wegens aan dienstplichtigen tegen contante betaling verstrekte kleeding	90 000	70 000	20 000		
1004	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander voor zoover afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal	2 000	3 000		1 000	
1005	Verrekeningen ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van door de schepen en vaartuigen der Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal aan die magazijnen afgegeven goederen	370 000	370 000			
1006	Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen	15 000	9 000	6 000		
1007	Andere ontvangsten van militairen aard	10 000	10 000			
	B. Niet-militaire ontvangsten.					
1008	Bakengeld	5 000 000	2 600 000	400 000		
1009	Kapoeasgeld	240 000	250 000		10 000	
1010	Ontvangsten van den Loodsdienst	2 900 000	2 850 000	50 000		
1011	Vergoeding voor certificaten van schepen	68 000	60 000	8 000		
1012	Scheepsmeting	11 000	10 000	1 000		
1015	Scheepsverklaringen	17 000	17 000			
1014	Keuring van reizigers op pelgrimsschepen ...	114 000	90 000	24 000		
1015	Inleggelden voor het afleggen van examens ...	6 500	5 500	1 000		
1016	Vergoeding voor het gebruik van 's Lands Claytontoestellen en andere voor het ontsmetten van vaartuigen aangewezen ontsmettingstoestellen	95 000	160 000		65 000	
1017	Verkoop van zeekaarten en boekwerken uit het depôt en de onderdepôts van kaarten en gidsen	18 000	14 500	3 500		

Post.	Onderdeel.	1930.	1929.	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
1018	Door andere departementen terug te betalen kosten voor het gebruik van de ter beschikking van die departementen gestelde vaartuigen, behoorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten	861 200	762 780	98 420		
1019	Vergoeding door andere Landsdiensten en particulieren van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behoorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten	45 000	40 000	5 000		
1020	Ontvangsten in verband met het, op verzoek van belanghebbenden, verrichten van sommige werkzaamheden door havenmeesters of als zoodanig dienstdoende ambtenaren op Zon- en feestdagen	70 000	60 000	10 000		
1021	Inhoudingen op de soldijen van de mindere schepelingen der Gouvernements-marine wegens verstrekte kleeding, zoomede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend	20 000	18 000	2 000		
1022	Bijdrage van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel	125 000	125 000			
1023	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van de Marine-magazijnen	7 222 900	6 642 700	580 200		
1024	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Marine-magazijnen te Soerabaja	7 629 200	7 157 750	491 450		
1025	Verrekening der geldswaarde van de uit den voorraad der opslagplaatsen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behoorende diensten verstrekte steenkolen	750 000	772 000		22 000	
1026	Verrekening der geldswaarde van de uit den magazijnsvoorraad, buiten dien der Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behoorende diensten verstrekte verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen	Memorie	9 500		9 500	
1027	Verkoop van voor 's Lands dienst bestemde bruikbare goederen, niet afkomstig uit den voorraad der Marine-magazijnen te Soerabaja	29 000	21 000	8 000		
1028	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander:					
	a. voor zoover niet afkomstig van het Marine-etablisement, de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten behoorende onder Scheepvaart .	400	4 000		3 600	
	b. afkomstig van de diensten behoorende onder Scheepvaart	15 000	10 000	5 000		

Post.	Onderdeel.	1930.	1929.	1930 is		Verwij- zing naar de M. v. T.
				Meer.	Minder.	
1029	Verrekening ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van aan die magazijnen afgegeven goederen, een en ander:					
	a. voor zoover niet afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten behorende onder Scheepvaart	10 000	10 000			
	b. afkomstig van de diensten behorende onder Scheepvaart	120 000	120 000			
1030	Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen	8 000	6 000	2 000		
1031	Terugbetaling van voorschotten op bezoldigingen of andere inkomsten	110 000	100 000	10 000		
1032	Andere ontvangsten voor zoover niet komende ten bate van het Marine etablissement en de Marine-magazijnen te Soerabaja	33 000	25 000	8 000		
				1 745 570	111 100	
		24 065 200	22 432 750	1 652 470		
	Waarvan:					
	Militaire ontvangsten	547 000	512 000	35 000		
	Niet-Militaire ontvangsten	23 518 200	21 920 750	1 597 470		

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 5.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING X.

DEPARTEMENT DER MARINE.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

Bij splitsing van de uitgaven in militaire en niet militaire, vertoonen de ramingen daarvan en van die van de daartegenover staande ontvangsten de volgende verschillen met de overeenkomstige cijfers voor 1929:

Uitgaven.	1930	1929	1930 is	
			meer	minder
Militaire (gewone)	f 32 280 100	f 30 200 510	f 1 567 590	
Buitengewone	55 000	—	55 000	
Niet-militaire (gewone)	27 389 900	26 467 287	922 613	
Buitengewone	1 848 000	3 423 000		f 1 575 000
Totaal	f 61 573 000	f 60 602 797	f 970 203	
Ontvangsten.				
Militaire (gewone)	f 547 000	f 512 000	f 35 000	
Niet-militaire (gewone)	24 378 200	22 725 730	1 652 470	
Totaal	f 24 925 200	f 23 237 730	f 1 687 470	
Meer uitgaven dan ontvangsten.				
Militaire (gewone)	f 31 733 100	f 30 200 510	f 1 532 590	
Buitengewone	55 000	—	55 000	
Niet-militaire (gewone)	3 011 700	3 741 557	—	f 729 857
Buitengewone	1 848 000	3 423 000	—	1 575 000
Totaal	f 36 647 800	f 37 365 067		f 717 267

Bij afzonderlijke beschouwing van de bruto uitgaven (dus zonder medetelling van de ontvangsten) dient in aanmerking te worden genomen, dat in de gewone niet-militaire uitgaven zijn begrepen de volgende groote verrekenposten in den boezem van het Departement:

Bedrijfsuitgaven Marine-etablisement	6 781 200
Uitgaven voor de Marine-magazijnen	7 516 700
Voorraad opslagplaatsen steenkolen en andere brandstoffen	658 000
	14 955 900

Deze posten zijn feitelijk tweemaal ten laste van de Marinebegrooting gebracht, n.l. eens als boekpost ten laste van het Marine-etablisement dan wel van onderdeel 1041b, en eens als uitgaaf ten laste van het betreffend object.

De werkelijke gewone niet-militaire uitgaven, geheel onafhankelijk van de ontvangsten beschouwd, bedragen voor 1930 f 27 389 900 — f 14 955 900 of f 12 434 000.

HOOFDSTUK I.

UITGAVEN IN NEDERLAND.

Post 1003. Aandeel in de kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van de Staatsbegrooting.

Post 1004. Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering enz.

Onderdeel a. Aanschaffing en uitzending van vliegtuigen met toebehooren en reservedeelen.

Onderdeel b. Aanschaffing en uitzending van benodigdheden, voor zoover niet bestemd tot aanvulling van de voorraden van de magazijnen bij het Marine-Etablissement te Soerabaja.

Onderdeel d. Aanbouw, aankoop en uitzending van vaartuigen.

De verschillen tusschen de bij dezen post uitgetrokken bedragen en die voor 1929 opgebracht, berusten op uit Nederland verkregen gegevens.

Voor den aanbouw van een tweetal onderzeebooten K XVII en K XVIII, welke zullen moeten dienen ter vervanging van de K V en K VI is thans een eerste termijn opgebracht ten bedrage van f 1 150 000, terwijl als tweeden termijn voor den aanbouw van de K XIV t/m K XVI een bedrag is opgebracht van f 2 400 000 tegenover f 1 600 000 als ten termijn op de begrooting 1929 uitgetrokken.

De helft van al deze bedragen komt ten laste van de Staatsbegrooting.

Na oplevering van de vliegtuigen, waarvoor fondsen op vorige begrootingen werden aangevraagd (zie gedr. st. zitt. 1928—1929 Ond. I, Afd. X, stuk 5, bldz. 61) zal wel het aantal bom- en jachtvliegtuigen alsmede kleine verkenners, dat voor de defensie voorloopig noodig geacht wordt, zijn bereikt, doch nog niet de sterkte aan groote verkenners, zoodat voortgaan met de aanschaffing van dit laatste soort materieel geboden is.

Op grond van de motieven, neergelegd in de M. v. T. op de begrooting 1928 (vgl. gedr. st. zitt. 1927—1928 Ond. I, Afd. X, stuk 5, bldz. 61) moet voortgegaan worden met de aanschaffing van reserve-motoren voor de vliegtuigen.

Het aantal bommen enz. voor vliegtuigen waarvoor tot nu toe gelden op vorige begrootingen werden gebracht (zie gedr. st. zitt. 1928—1929, Ond. I, Afd. X, stuk 5, bldz. 61) is nog ontoereikend, terwijl voor het houden van oefeningen over voldoende materieel moet worden beschikt.

Geleidelijk moet voortgegaan worden met de voorziening in de anti-luchtverdediging van daarvoor in aanmerking komende plaatsen, waarvoor verdere aanschaffing van geschutmitrailleurs, afstandmeters, zoeklichten en luistertoestellen noodig is.

Voorts is de voorraad gasmaskers nog te gering om in de behoeften te voorzien en is het noodig dat deze wordt uitgebreid.

Met de moderniseering en vervanging der in gebruik zijnde draagbare wapenen, waarvoor gelden op de vorige begrootingen werden uitgetrokken, dient te worden voortgegaan.

De aankoop van mijnen zal nog voortgezet moeten worden teneinde binnen niet te langen tijd te kunnen beschikken over voldoende materieel om te voldoen aan redelijke eischen van veiligheid op verschillende kwetsbare punten in den archipel.

Met de aanschaffing van paravanen dient nog te worden voortgegaan.

Op Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië) der begrooting van 1928 werd voor den bouw op het Marine-etablisement te Soerabaja van een Gouvernementsstoomer, tevens mijnenlegger (de „Rigel”), waarvan de totaalkosten werden geraamd op f 1 080 000 als eerste termijn een bedrag opgebracht van f 450 000 (zie gedr. st. zitt. 1927—1928, Ond. I, Afd. X, stuk 5, bldz. 67).

Bij de begrooting voor 1929 werd gerekend op den af-

bouw van evenbedoeld vaartuig waartoe als 2en en laatsten termijn op Hoofdstuk II een som werd uitgetrokken van f 630 000 (zie gedr. st. zitt. 1928—1929, Ond. 1, Afd. X, stuk 2, bldz. 19 noot 17).

Het omtrent het ontwerp van dit schip met Nederland gevoerde overleg gaf echter aanleiding tot een zoodanige vertraging, dat in 1928 nog niet met den bouw kon worden aangevangen en dus de voor dat dienstjaar toegestane fondsen onverwerkt bleven.

Teneinde verdere vertraging in den aanbouw te voorkomen, is er toe overgegaan dezen in Nederland te doen plaats vinden.

Temeer was hiertoe aanleiding, omdat de capaciteit van het Marine-etablisement te Soerabaja niet voldoende is om, indien de „Rigel” aldaar zou worden gebouwd, tevens te voorzien in den verder noodig gebleken aanbouw voor de Gouvernements Marine.

Voor den bouw in Nederland zal in het loopende jaar een bedrag van f 300 000 kunnen worden besteed, welk bedrag, zoodra de begrooting voor dit jaar is afgekondigd met toepassing van art. 3 I. C. W. zal worden overgeschreven op Hoofdstuk I. De som van f 330 000 welke van het op de begrooting voor 1929 uitgetrokken bedrag onverwerkt blijft, zal bij de 2e aanvullingsbegrooting voor dit jaar worden afgevoerd.

Hiertegenover dient bij de begrooting voor 1930 echter rekening te worden gehouden met een tweeden en laatsten termijn voor den afbouw van het onderwerpelijke vaartuig van f 1 080 000 (totaalkosten) — f 300 000 (in 1929 te besteden = f 780 000 waarvan f 327 000 komt ten laste van post 1010 onderdeel b.

Post 1013. Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement enz.

Onderdeel a en art. 1 van den bij stuk 8 behoorenden itgewerkten staat:

Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de traktementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine enz.

Zie in deze Memorie de toelichting bij post 1037 onderdeel a van Hoofdstuk II (Uitgaven in Indië).

HOOFDSTUK II.

(UITGAVEN IN INDIË).

1001. Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014.

Onderdeel a. Bezoldigingen van den secretaris en het andere personeel.

Onderdeel b. Standplaatstoelagen van den secretaris en het andere personeel.

De werkzaamheden op het Departement zijn de laatste jaren zoozeer toegenomen, dat in 1930 niet meer met de bestaande formatie zal kunnen worden volstaan; de vermeerdering van het personeel welke sinds 1925 heeft plaats gevonden (vgl. laatstelijk gedr. st. zitt. 1928—1929 Ond. 1, Afd. X, stuk 5, bldz. 63, post 1001) heeft met de toeneming van het werk geen gelijken tred gehouden en ofschoon het thans nog gelukt om door overmatige belasting van verscheidene officieren en ambtenaren den toestand te beheerschen, kan met stelligheid worden verklaard dat dit het volgende jaar niet meer mogelijk zal zijn.

Ten opzichte van de werkzaamheden in 1925 kan bovenbedoelde toeneming aan de hand van de cijfers betreffende de sterkte der scheepsmacht en van het militair personeel der Zeemacht in de jaren 1925—1929 worden gesteld op rond 50%.

Voorts brengt de uitbreiding van de sterkte van het militie-personeel en van de vraagstukken welke zich daarbij voordoen met zich mede, dat het aantal en de belangrjkheid der bij de Eerste Afdeeling van het Departement behandelde stukken steeds toeneemt; voor dit werk zal moeten worden aangewezen een meer ontwikkelde kracht (H. B. S.

5 j.c.) ter assistentie van den ambtenaar voor dienstplicht-aangelegenheden.

Ter voorkoming van achterstand in de werkzaamheden moest reeds worden overgegaan tot het in dienst nemen van eenig personeel op dag- of maandgeld, waarvoor, in verband met het met buitenlandsch verlof zijn van eenige ambtenaren welke door goedkoopere krachten zijn vervangen, gelden beschikbaar waren; voor 1930 kan op dergelijke overschotten echter niet worden gerekend.

Een uitbreiding wordt noodig geacht met:

1 commies-redacteur

1 eersten commies

1 commies,

zoomede een verhooging van het voor verder minder personeel uitgetrokken bedrag met f 6 000.

De aan de voorgestelde uitbreiding verbonden financiële gevolgen zijn geraamd op f 19 200, n.l. f 17 700 aan bezoldiging en f 1 500 aan standplaatstoelagen. Hierbij wordt aangeteekend dat nog rekening moet worden gehouden met de in de toekomst uit het onderhavige voorstel voortvloeiende uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, welke uitgaven voor de betrekkingen van commies-redacteur, eersten commies en commies waren te stellen op 20% en voor het overige personeel op 16.7% der bezoldiging of in totaal op ongeveer f 3 342 's jaaars.

Voorts houdt de verhooging tot een bedrag van f 4 000 verband met de omstandigheid dat, als gevolg van het jarenlang weinig wetenschappelijke beheer van de boekery, ook na afloop van de eigenlijke reorganisatiewerkzaamheden van de bibliotheek welke, naar gehoopt wordt, in 1929 kunnen worden beëindigd, nog veel tijdroovende arbeid moet worden verricht, zoodat ook in 1930 behoefte zal bestaan aan eenig tijdelijk personeel; het komt gewenscht voor hierop bij de begroting te rekenen.

Post 1004. Inkomsten van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië en van dat geplaatst bij de maritieme inrichtingen aan den wal.

Onderdeel c. Bezoldigingen en toelagen van het onderwyzend en toezichthoudend burgerlijk personeel bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar.

Onderdeel d. Standplaatstoelagen van het onderwyzend en toezichthoudend burgerlijk personeel bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar.

Onderdeel g. Bezoldigingen van het burgerlijk personeel bij de maritieme inrichtingen aan den wal, voor zoover niet elders uitgetrokken.

Onderdeel h. Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel bij de maritieme inrichtingen aan den wal, voor zoover niet elders uitgetrokken.

Het wordt noodig geacht het aantal leerkrachten bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar uit te breiden met één Inlandschen onderwijzer (in het bezit van het diploma Hoogere Kweekschool) te bezoldigen volgens schaal A 17 kolom I der B. B. L. 1925/1928.

De thans bij gemelde inrichting aanwezige leerkrachten zijn reeds overbelast, terwijl als gevolg van de meer intensieve werving op uitbreiding van het aantal leerlingen moet worden gerekend.

De aan dezen maatregel verbonden uitgaaf wordt geraamd op f 2 760 aan bezoldiging en f 276 aan standplaatstoelagen 's jaaars.

Hierbij wordt aangeteekend, dat de toekomstige kosten voor pensioen ongeveer f 460 's jaaars zullen bedragen.

Zooals bekend, ondervindt de aanvulling van sommige categorieën van het voor de Koninklijke Marine in deze gewesten benodigde personeel moeilijkheden. Bovendien worden eenige functies aan den wal, welke thans door militairen worden vervuld, in verhouding tot de verrichte werkzaamheden onevenredig hoog bezoldigd, door het feit, dat personeel, dat aan veel hogere eischen moet voldoen, met deze eenvoudige werkzaamheden is belast.

Een en ander heeft aanleiding gegeven om, afgescheiden van de overweging van maatregelen als de instelling van een „Indisch verband” voor militairen der Zeemacht, de verlenging der turns van 4 tot 5 of 6 jaren enz., een onderzoek te doen instellen naar de mogelijkheid en de wenschelijkheid van vervanging van militairen der Zeemacht door burgers.

officieren M. S. D.	Daarbij is gebleken, dat het aanbeveling verdient tot een dergelijke vervanging over te gaan voor een aantal plaatsen in de onderstaande betrekkingen: te vervangen door afdeelingshoofd (Werktuigkundig) bij het Vliegekamp waarvan één hoofd van den Technischen dienst en afdeelingshoofd (Magazijnen) bij het Marine Etablissement.
vliegtuigmaker majoor sergt. vliegtuigmaker korp. vliegtuigmaker	te vervangen door vliegtuigmaker (vliegtuigmaker 1e kl.)
opper torpedomaker torpedomaker majoor sergt. torpedomaker	te vervangen door hoofdpiener of opziener bij het torpedo-atelier.
monteur majoor sergeant monteur korp. monteur	te vervangen door monteur 1e kl. en monteur vliegekamp.
opper monteur monteur majoor	te vervangen door hoofd accu werkplaats.
sergeant konstabel belast met fortbewaking	te vervangen door fortwachter.
marinier 1e klasse toegevoegd a/d boekencommissie te Soerabaja	te vervangen door klerk of commies.
sergeant-, korporaal- matroos schrijver	te vervangen door hoofdcommies, 1e commies, commies of klerk.
sergeant plaatselijken dienst te Soerabaja	te vervangen door opziener Oedjoengdienst.
korporaal of matroos idem	„ „ „ onderopziener Oedjoengdienst.
sergeant of korporaal belast met postaanleggenheden	„ „ „ facteur.
Inl. matroos 2e kl.	„ „ „ telefoonwacht.
Inl. stoker 1e kl.	„ „ „ chauffeur.
sergeant of korp. ziekenverpleger	„ „ „ apothekersassistent.
Inl. matroos 2e kl.	„ „ „ ordonnans.
matroos kok	„ „ „ kok op daggeld.

Door de omzetting van bovenstaande functies in burgerbetrekkingen zal in de eerste plaats ten deele kunnen worden tegemoetgekomen in het tekort aan personeel in eenige qualiteiten waarmede de Marine nog steeds heeft te kampen, terwijl daarmede tevens een niet onbelangrijke bezuiniging zal worden bereikt en meer continuïteit in den dienst zal kunnen worden verkregen.

Aangezien het ter zake te plegen overleg nog niet geheel beëindigd is kan thans nog niet met juistheid worden aangegeven welke wedderegeling op den voet der B. B. L. aan de in te stellen betrekkingen zal zijn te verbinden.

Ook valt nog niet met voldoende zekerheid te zeggen of en in hoeverre reeds in 1930 het benodigde burgerpersoneel te verkrijgen zal zijn.

Door een en ander is het nog niet mogelijk thans reeds alle te treffen voorzieningen volledig aan te geven.

Teneinde een beginseluitspraak over het onderwerpeijk voorstel mogelijk te maken is op de begrooting voor 1930 een memorie-post uitgetrokken ten laste waarvan de wedden der aan te stellen burgers kunnen worden gekweten. Bij aanvaarding van dien post zal de Regeering zich gemachtigd beschouwen de nieuwe betrekkingen in den loop van dat jaar in te stellen; uit een begrootingsoogpunt behoeft daartegen geen bezwaar te bestaan, daar vervanging van een militair door een burger in het algemeen een dadelijke of toekomstige bezuiniging met zich zal brengen. Deze bezuiniging komt echter niet in de begrooting tot uiting voor zooveel het korpsen betreft, die nog niet op sterkte zijn, daar de vrijkomende militairen van die groepen aanstonds op de Vloot zullen worden geplaatst; in die gevallen zal de besparing zich eerst in de toekomst doen gevoelen.

Post 1007. Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang.

Onderdeel a. Kosten van aanbouw van schepen en vliegtuigdokken.

Onderdeel c. Kosten van herstelling en onderhoud der schepen en vliegtuigen, aanmaak of aanschaffing herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen en vliegtuigen, alsmede uitgaven ten behoeve van de onderzeedienstinrichtingen en de vliegkampen.

Onderdeel e. Kosten van herstelling en onderhoud van de stations en van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de stations voor draadlooze telegrafie.

Bij de behandeling der Xe Afdeeling van de eerste aanvullende begrooting voor 1929 is door de Regeering gezegd dat wat verder ten aanzien van de verbetering van het bergingsmaterieel voor onderzeebooten zou gebeuren, afhang van een nadere bestudeering van het vraagstuk (Hand. zitt. 1928/1929 blz. 1522).

Het wordt nu noodig geacht de volgende voorzieningen te treffen:

1e. aanschaffing van voorloopig 4 stuks caissons met bijbehorende kettingen enz. ... f	160 000
2e. uitbreiding van diverse bergingsmiddelen, als onderwater-snijapparaat e.d.	40 000

Voorts is bij de uitwerking van de verdere plannen voor aanbouw van een verplaatsbaar vliegtuigdokje (zie gedr. st. zitt. 1928—1929 Ond. I, Afdeeling X stuk 5, bl. 63 en 64) gebleken, dat om een in alle opzichten goed bruikbaar dok te krijgen, de kosten niet f 50 000, maar ongeveer f 90 000 zullen bedragen.

Het ligt in de bedoeling om, nadat de begrooting voor 1930 h.t.l. zal zijn vastgesteld met den aanbouw te beginnen en in 1929 het voor dat jaar uitgetrokken bedrag te verwerken.

Voor 1930 blijft dus te rekenen op f 40 000

Zooals reeds in de Memorie van Toelichting op de begrootingen 1928 en 1929 werd aangegeven (zie gedr. st. zitt. 1927—1928 en zitt. 1928—1929 Ond. I Afd. X, stuk 5, onderscheidenlijk bldz. 62 en 64) is het noodig in tijd van spanning op verschillende punten in den archipel over te stellen voor radiotelegrafie te beschikken.

Om dit te bereiken is het noodig het reeds aanwezige materieel uit te breiden, voor welk doel een bedrag van f 40 000 is aangevraagd.

Post 1014. Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1001.

Zie in deze Memorie de toelichting bij post 1001, onderdeelen *a* en *b* hiervoren,

Onderdeel *a*. Bezoldiging van den Secretaris en het verdere personeel.

Onderdeel *b*. Standplaatstoelagen van den Secretaris en het verdere personeel.

Post 1016. Inkomsten van het personeel bij den Hydrografischen dienst, voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.

Voor de hydrografie zijn thans vier opnemingsvaartuigen in dienst, waarvan twee tot de Koninklijke Marine behoren en twee onder de Gouvernements Marine ressorteeren.

Onderdeel *d*. Bezoldigingen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen dienst, toelagen en belooningen zoomede soldijen en belooningen aan eereteekenen verbonden.

Op alle schepen, ook die van de Gouvernements Marine is een officier van de Koninklijke Marine met het bevel i. e. de leiding der hydrografische werkzaamheden belast.

Onderdeel *e*. Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen dienst.

Met het oog op een te kort aan beschikbare officieren bij de Koninklijke Marine zal het bevel over één der genoemde schepen der Gouvernements Marine aan een gezaghebber van dezen diensttak moeten worden opgedragen, waartoe het aantal gezaghebbers bij de Gouvernements Marine met één dient te worden uitgebreid.

Post 1017. Schafting, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel aan boord der schepen voor den Hydrografischen dienst.

Voor deze uitbreiding zal een som van ongeveer *f* 11 060 noodig zijn, t.w.: *f* 8100 voor bezoldigingen, *f* 900 voor toelagen voor hydrografische opnemingen, *f* 600 voor standplaatstoelagen en *f* 1460 voor voeding.

Onderdeel *b*. Burgerlijk personeel.

Opgemerkt wordt dat de betrekkelijke kosten, waarop bij de begroting van 1928 en vroeger was gerekend voor het jaar 1929 werden afgevoerd omdat bedoelde gezaghebber in dat jaar niet noodig was, (zie Memorie van Toelichting post 1022 begroting 1929 Ond. I afd. X stuk 5).

De toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, gesteld op 20% van het totale tractement (inclusief de materiele voordeelen bedoeld bij Staatsblad 1882 No. 107 en 1888 No. 145) zullen ongeveer *f* 1850 's jaars bedragen.

Post 1019. Personeel van de Inspectie en het Hoofdkantoor van Scheepvaart.

Voor den Dienst van Scheepvaart zijn de navolgende inspecteerende ambtenaren toegestaan en in dienst:

Onderdeel *a*. Bezoldigingen en toelagen van de inspecteerende ambtenaren van Scheepvaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den Gezaghebber en den 1sten officier der Gouvernements Marine daarbij tewerkgesteld.

1 Hoofdinspecteur, Hoofd van den Dienst,
1 Inspecteur-onderhoofd,
3 Inspecteur-Afdeelingshoofden,
1 Inspecteur,
3 Adjunct-Inspecteurs.

Onderdeel *b*. Standplaatstoelagen van de inspecteerende ambtenaren van Scheepvaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den gezaghebber en den 1sten officier der Gouvernements Marine daarbij tewerkgesteld.

De reeds vele jaren bestaande toeneming van de werkzaamheden bij genoemden dienst, welke o.m. het gevolg is van de gestadig toenemende scheepvaartbeweging, maakt eene voorziening in de behoefte aan meerdere inspecteerende ambtenaren noodzakelijk.

Het aanpassen aan de stijgende behoeften door eene geleidelijke uitbreiding van het inspecteerend personeel werd tot nog toe uit zuinigheidsoverwegingen nagelaten. Het is echter niet meer mogelijk en niet in 's Lands belang om dit langer uit te stellen.

De scheepvaart nam van 1920 tot 1927 toe, wat betreft de schepen met 300 M³ netto inhoud en grooter, met 52% (wat betreft aantal) en 62% (wat betreft inhoud) en voor zoover betreft de schepen van minder dan 300 M³ netto inhoud met 19% (aantal) en 27% (inhoud).

De scheepvaart kan niet wachten en verschillende vraagstukken welke daarmede verband houden moeten in korten tijd worden afgedaan. Bovendien kan met de huidige formatie aan het doen van inspectiereizen door de inspecteurs vrijwel niet meer worden gedacht.

Om in de noodzakelijke behoeften te voorzien wordt eene versterking van het inspecteerend personeel met een adjunct-inspecteur en een inspecteur noodzakelijk geacht.

Voor het zuiver administratief gedeelte beschikt de Hoofdinspecteur van Scheepvaart slechts over een kantoorhoofd als hoogste kracht. Daarom moet door hem en de inspecteerende ambtenaren persoonlijk veel aandacht besteed worden aan werk, dat feitelijk niet voor hun rekening moet komen hetgeen ten nadeele van hunne hoofdfunctie is, waarbij nog komt dat te veel tijd door hen besteed moet worden aan arbeid van wetgevend aard.

Het komt daarom noodig voor dat bij het Hoofdkantoor van Scheepvaart beschikt kan worden over een ambtenaar van academische vorming (Referendaris of referendaris 1e klasse) — zoo mogelijk jurist —, die met dergelijk werk kan worden belast.

Waar verder geregeld vraagstukken van scheepsbouwtechnischen aard zich voordoen, hetgeen bij de invoering van de Schepenordonnantie — 1927 nog is toegenomen, bestaat reeds lang de behoefte aan de aanwezigheid van een scheepsbouwkundig ingenieur.

Vroeger werd daarin voorzien door terzake advies te doen uitbrengen door de ingenieurs van het Marine Etablissement.

Dit is echter voor vele spoedeisende gevallen niet mogelijk wegens de eigen drukke werkzaamheden van die ingenieurs; momenteel kan worden beschikt over een tijdelijk ingenieur, die in dienst werd genomen met het oog op de voor de invoering van de Schepenordonnantie noodzakelijk te verrichten extra werkzaamheden en die bezoldigd wordt uit in 's Lands kas verbleven gelden doordat een of twee inspecteerende ambtenaren met buitenlandsch verlof vertoeven.

Op de aanwezigheid van een ingenieur dient echter blijvend gerekend te worden.

De jaarlijkse uitgaven voor traktementen en standplaatstoelagen voor het meer in dienst te nemen personeel worden als volgt geraamd:

Adjunct-inspecteur: bezoldiging	f 9 300	Standplaatstoelage	f 600
Inspecteur bezoldiging	11 850	„	600
Referendaris of Referendaris 1e klasse bezoldiging	10 350	„	600
Scheepsbouwkundig ingenieur bezoldiging ..	7 200	„	600

Totaal f 38 700 voor traktementen en f 2 400 voor standplaatstoelagen.

Hierbij wordt aangeteekend, dat nog rekening moet worden gehouden met de in de toekomst uit het onderhavige voorstel voortvloeiende uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, welke uitgaven, op 20% van het totaal der tractementen gesteld, ongeveer f 7 750 's jaars zullen bedragen.

Het wordt noodig geacht de uitbreiding reeds bij den aanvang van 1930, eventueel met toepassing van artikel 105 der Indische Staatsregeling tot stand te brengen.

Voorts wordt het in verband met de toename der werkzaamheden bij het Hoofdkantoor van Scheepvaart, in het bijzonder die betreffende controle op het bijwerken der

zeekaarten welke aan de scheepvaart worden verstrekt, wenschelijk geacht nog een 1en officier van de Gouvernements Marine bij genoemd hoofdkantoor te plaatsen waartoe het aantal 1e officieren bij genoemden dienst met één behoort te worden uitgebreid.

In verband hiermede zal de omschrijving van de onderdeelen a en b van dezen post moeten luiden als hiernaast is aangegeven.

Voor deze uitbreiding zal een som van ongeveer *f* 7 200 per jaar noodig zijn t.w. *f* 5 400 voor bezoldiging, *f* 1 200 voor toelage voor verplicht verblijf aan den wal wegens gemis van voeding en *f* 600 voor standplaatstoelage.

De toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, worden bij een traktement van *f* 5 400 per jaar en rekening houdende met de materieele voordeelen ad *f* 100 's maands bedoeld bij Staatsblad 1882 No. 107 en Staatsblad 1888 No. 145, op ± *f* 1 300 per jaar geschat.

Het wordt noodig geacht de uitbreiding reeds bij den aanvang van 1930, eventueel met toepassing van artikel 105 der Indische Staatsregeling tot stand te brengen.

Post 1021. Technisch-experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-Marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst.

Onderdeel a. Bezoldigingen van de technisch-experts en opzichters bij den Dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-Marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst.

Onderdeel b. Standsplaatstoelagen van de technisch-experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-Marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst.

Het aantal Technisch-experts bij den dienst van Scheepvaart bedraagt thans 7, waarvan zijn te werk gesteld:

3 voor het schepentoezicht te Tandjoengpriok, Soerabaja en Singapore;

3 voor het toezicht op den bouw en de herstelling van 's Lands vaartuigen op genoemde plaatsen, terwijl de te Tandjoengpriok bescheiden Technisch-expert eveneens belast is met de leiding van de aldaar gevestigde Gouvernements opleiding tot motorist aan boord van bedoelde vaartuigen;

1 bij het Hoofdkantoor van Scheepvaart voor diverse opdrachten, zooals technisch administratieve werkzaamheden, het maken van inspectiereizen voor onderzoek van machines, stoomketels, motoren enz. van de gewestelijke vaartuigen, de vaartuigen van de haven- en loodsdiens- ten enz.

Met dit personeel kan niet voldoende toezicht gehouden worden op de vaartuigen welke over den archipel verspreid zijn, terwijl ook voor het toezicht te Tandjoengpriok niet voldoende gelegenheid bestaat.

Teneinde een meer intensief toezicht op de bovengenoemde vaartuigen, waarvan de bemanning uit slechts matig onderlegd personeel bestaat, te kunnen uitoefenen, hetgeen zoowel in het belang van den dienst als in dat van 's Lands financiën noodzakelijk wordt geacht, zal het aantal Technisch-experts met één moeten worden uitgebreid.

De aan den maatregel verbonden uitgaven zullen ongeveer *f* 9 450 per jaar bedragen, t.w. *f* 8 850 voor bezoldiging en *f* 600 voor standplaatstoelage.

De toekomstige uitgaven voor pensioen overtocht en verlof, zullen ongeveer *f* 1 750 's jaars bedragen.

Voorts is de raming verhoogd met *f* 4 800, aan bezoldiging, *f* 1 200 aan toelage voor verplicht verblijf aan den wal wegens gemis van voeding en *f* 600 aan standplaatstoelage in verband met de noodig gebleken detachering van een 2en werktuigkundige der Gouvernements Marine bij de opleiding tot motoristen te Tandjoengpriok, die speciaal met die opleiding zal worden belast.

De toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, gesteld op 20% van het totale traktement ad *f* 6 000 's jaars (inclusief de materieele voordeelen ad *f* 100 per maand, bedoeld bij Staatsblad 1882 No. 107 en Staatsblad

Post. 1024. Personeel der gewestelijke vaartuigen.

Onderdeel a. Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen.

Post 1029. Personeel van den Haven- en Loodsdienst.

a. Bezoldigingen en toelagen van het personeel van den Haven- en Loodsdienst en beloningen.

b. Standplaatstoelagen van het personeel van den Haven- en Loodsdienst.

1888 No. 145) zullen ongeveer *f* 1 200 per jaar bedragen.

Het wordt noodig geacht deze uitbreiding reeds bij den aanvang van 1930 eventueel met toepassing van artikel 105 der Indische Staatsregeling tot stand te brengen.

Zie in deze Memorie de toelichting op post 1029, onderdeelen a en b hierna.

In verband met de voortdurende toename van de scheepvaart en de uitbreiding van de havenwerken te Djambi, wordt voor die haven meer en meer de behoefte gevoeld aan plaatsing van een beroeps-havenmeester, die tevens de functie van havenbeheerder zal waarnemen.

De functie van havenmeester aldaar wordt gelijk dit in talrijke Ned. Indische havens het geval is, thans waargenomen door den eerstaanwezende ambtenaar der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen ter plaatse.

Door toenemende drukke werkzaamheden aan zijn hoofdambt verbonden, is de dd. havenmeester niet in staat het gewenschte toezicht uit te oefenen; bovendien is hij niet (nautisch) deskundig.

Het is noodig dat het zoo gewenschte toezicht op de scheepvaart als geregeld bij en krachtens de Schepenordonnantie en de Binnenschepenordonnantie behoorlijk wordt uitgeoefend. In het bijzonder geldt het hier de zeer talrijke op de Djambirivier varende mechanisch voortbewogen binnenvaartuigen welke nagenoeg alle passagiers vervoeren.

De plaatsing van een beroepshavenmeester te Djambi is mede gewenscht voor het houden van een meer nautischdeskundig toezicht op de vaarwaters en de verlichting daarvan.

In verband met den geleidelijk toegenomen diepgang der op Djambi varende schepen is het noodzakelijk zoo nauwkeurig mogelijk van de wijzigingen van banken en andere ondiepten der rivier op de hoogte te blijven.

Bovendien zal de beroepshavenmeester het Gewestelijk Bestuurshoofd en de dienstdoende havenmeesters in de residentie als nautisch adviseur ter zijde kunnen staan en zal een doorlopend toezicht op de te Djambi gestationeerde gewestelijke vaartuigen gewaarborgd zijn.

In verband met het vorenstaande is het noodig over te gaan tot het in dienst stellen van een beroepshavenmeester met Djambi als standplaats, waarbij valt te rekenen op een havenmeester 3e klasse. Tevens zal te zijner beschikking moeten worden gesteld een schrijver 1ste klasse.

Voorts dient den beroepshavenmeester de beschikking te worden gegeven over een in te huren localiteit voor kantoor.

Voor den besproken maatregel zal een bedrag van \pm *f* 7 245 voor bezoldigingen en *f* 665 voor standplaatstoelagen alsmede *f* 900 voor de huur van kantoorlocaliteit per jaar noodig zijn.

Tegenover deze meerdere uitgaven staat echter eene mindere uitgaaf van *f* 900 's jaars t.w.

a. *f* 300 zijnde beloning voor extra werkzaamheden, welke wordt uitgekeerd aan den ambtenaar belast met de functie van havenmeester,

b. *f* 600 zijnde toelage welke aan den persoon belast met het administratief beheer der in de residentie Djambi gestationeerde gewestelijke vaartuigen wordt toegekend.

De toekomstige uitgaven voor pensioenen, overtocht en verlof zullen \pm *f* 1 500 's jaars bedragen.

Het wordt noodig geacht de uitbreiding reeds bij den aanvang van 1930, eventueel met toepassing van artikel 105 der Indische Staatsregeling tot stand te brengen.

Voorts is de raming verhoogd met *f* 16 700 t.w. *f* 12 700 voor bezoldigingen, *f* 2 900 voor loodspremiën en *f* 1 100 voor standplaatstoelagen in verband met een uitbreiding van het aantal loodsen 1e klasse met drie en van de loodsen 2e klasse met twee.

Deze uitbreiding, waartoe met gebruikmaking van de gelden, uitgetrokken voor kosten van indienststelling van loodspersoneel, welke bij de opmaking der begroting niet te voorzien waren, (vgl. gedr. st. zitt. 1928—1929, Ond. I, Afd. X, stuk 5 Memorie van Toelichting, Post 1029A) reeds in 1929 werd overgegaan, wordt met het oog op het steeds toenemend scheepvaartverkeer noodzakelijk geacht, teneinde den loodsdienst behoorlijk te doen blijven functionneeren.

Bovendien wordt daardoor voorkomen dat de schatkist inkomsten zou derven door het zonder loods varen van schepen in geval geen loods beschikbaar is en het daardoor onbetaald blijven van het loodsgeld.

De toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, zullen ongeveer *f* 3 100 's jaars beloopten.

Post 1030. Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst.

Onderdeel *g*. Uitgaven voor lokaalhuur alsmede voor grondhuur.

Zie in deze Memorie de toelichting op post 1029, onderdeelen *a* en *b* hiervoren.

Post 1030A. Toekenning van gratificatiën in den zin der B. B. L. 1925/'28 aan het personeel, behoorende tot den Dienst van Scheepvaart.

Voor de toekenning van gratificatiën op den voet der B. B. L. 1925/'28 aan het personeel bij den dienst van Scheepvaart en aan het overig burgerlijk personeel, ressorteerende onder het Departement der Marine — voor dit laatste voor zoover de uitgaven ten laste van de Niet-Militaire uitgaven komen — is tot dusver een gemeenschappelijke post bij de begroting opgebracht (vgl. gedr. st. zitt. 1928—1929. Onderwerp I Afd. X Stuk 2 — Uitgaven in Indië 1929 Post 1045).

Voor 1929 is bij dien post op *f* 2 000 gerekend, waarvan *f* 1 500 voor eerstbedoeld en *f* 500 voor laatstgenoemd personeel bestemd is.

In aanmerking nemende de personeelsformaties bij den dienst van Scheepvaart en de in de praktijk gebleken behoefte, wordt het noodzakelijk geacht het bedrag ad *f* 1 500 voor dien dienst te verhoogen met *f* 500 en alzoo te brengen op *f* 2 000.

Aangezien de uitgaven voor meergenoemden dienst bij de begroting gescheiden zijn van die van Marine, wordt het mede rationeel geacht, voortaan evenbedoeld bedrag voor het toekennen van gratificatiën op den voet van de B. B. L. 1925/'28 aan het personeel van dien dienst, bij een afzonderlijken post (1030A) uit te trekken.

In verband met het opbrengen van dezen post, is het bedrag van post 1045 met *f* 1 500 verminderd en op *f* 500 gesteld.

Post 1031. Verbetering van vaarwaters.

Uitgaven voor verbetering van vaarwaters, met inbegrip van belooningen en van de kosten van steenkolen en andere brandstoffen.

Met het sedert 1927 jaarlijks voor de uitdieping van de Kleine Kapoeas toegestane bedrag van *f* 150 000 is, zooals werd verwacht, een diepte verkregen van 30 dM. bij gemiddelden waterstand.

In verband echter met de wenschelijkheid om met het oog op de behoeften van de scheepvaart over eenige meerdere fondsen voor de uitdieping van dit vaarwater te beschikken,

Post 1037. Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen met uitzondering van die der Marine-magazijnen.

Onderdeel a. Directe kosten van het bedrijf.

Art. 4 van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat.

Bezoldigingen van den Directeur en het overig personeel.

Art. 5 van den bij stuk 8 enz.
Standplaatstoelagen van enz.

Art. 20 van den bij stuk 8 enz.
Bezoldigingen v/h personeel.

Art. 21 van den bij stuk 8 enz.
Standplaatstoelagen.

Art. 24 van den bij stuk 8 enz.
Bezoldigingen van het personeel.

Art. 25 van den bij stuk 8 enz.
Standplaatstoelagen.

Art. 27 van den bij stuk 8 enz.
Bezoldigingen v/h personeel.

Art. 28 van den bij stuk 8 enz.
Standplaatstoelagen.

Art. 32 van den bij stuk 8 enz.
Bezoldigingen van het personeel.

Art. 33 van den bij stuk 8 enz.
Standplaatstoelagen.

wordt het noodig geacht om voor deze uitdieping jaarlijks f 25 000 meer beschikbaar te stellen.

De totaal uitgaven worden dan nog ruim gedekt door de in den vorm van „Kapoeas-geld” voor deze uitdiepinge geheven retributie.

Overigens moge worden verwezen naar de Handelingen bldz. 1500 en 1524 Novemberzitting 1928.

I. Artilleriebedrijf en Pyrotechnische Werkplaats.

Door de verplaatsing van genoemde werkplaats met bijbehorende munitie- en mijnenmagazijnen naar Madoera en de splitsing van het tegenwoordige bedrijf in twee geheel afzonderlijke deelen, zoomede door de toeneming van de werkzaamheden tengevolge van de uitbreiding van het materieel is uitbreiding e.q. wijziging der formatie van het personeel der hieronder vermelde afdeelingen noodzakelijk geworden.

A. Pyrotechnische werkplaats.

De formatie is thans als volgt:

- 1 baas ernstvuurweker,
 - 1 onderbaas ernstvuurweker,
 - 3 ernstvuurwerkers,
 - 1 gedetacheerd onderofficier der Kon. Mar.,
 - 1 gediplomeerd opzichter.
- Voor 1930 zijn benoodigd:
- 1 baas ernstvuurwerker,
 - 1 onderbaas ernstvuurwerker,
 - 5 ernstvuurwerkers of opzieners 1e kl. (schaal B 12 kolom III/IV der B. B. L.),
 - 1 opziener (schaal B 12, kolom II/III der B. B. L.),
 - 1 commies (schaal B 9, kol. III der B. B. L.).

De ernstvuurwerkers — tot dusverre uit Nederland betrokken — zullen voortaan uit de hier te lande verkrijgbare krachten worden gevormd, met toekenning van den titel van opzieners 1e kl. bij de Pyrotechnische Werkplaats.

Om de redenen hierboven vermeld behoort het aantal ernstvuurwerkers (i.e. opzieners 1e kl.) met één te worden uitgebreid, terwijl, daar in de toekomst op detachering van een onderofficier der K.M. voor deze werkplaats niet meer kan worden gerekend eveneens hiervoor een burgerkracht met denzelfden titel behoort te worden uitgetrokken.

De betrekking van gediplomeerd opzichter dient te worden gewijzigd in „opziener bij de pyrotechnische werkplaats” overeenkomstig de bij het Departement van Oorlog gevolgde regeling.

De aangevraagde commies zal worden toegevoegd aan het Hoofd der Pyrotechnische Werkplaats voor het verrichten van administratief werk.

B. Munitie-magazijnen.

De bestaande formatie van 1 konstabel-beambte behoort te worden gewijzigd in:

- 1 gediplomeerd hoofdopzichter,
- 1 gediplomeerd opzichter 1e kl.,
- 1 1e klerk.

Waar het terrein op Madoera veel grooter is geworden, en het aantal magazijnen uitgebreid zal worden, zullen de werkzaamheden en de daaraan verbonden verantwoordelijkheid van den konstabel-beambte belangrijk toenemen, zoodat het meer passend wordt geacht de betrekking van

konstabel-beambte om te zetten in „gediplomeerd hoofdopzichter”, bezoldigd volgens kolom IV van schaal B 12 der B. B. L.

De te verrichten werkzaamheden zullen verder te omvangrijk zijn voor één persoon, terwijl het zeer gewenscht is, dat voor den hoofdopzichter steeds een volwaardige vervanger aanwezig is. Hiertoe is noodig uitbreiding der formatie met een gediplomeerd opzichter 1e kl. (schaal B 12 der B. B. L., kolom III).

Voor de administratieve werkzaamheden zal voortaan niet meer volstaan kunnen worden met tewerkstelling van een daggelder en moet overgegaan worden tot aanstelling van een 1sten klerk (schaal B 9, kolom II).

C. Artilleriemagazijnen en geschutloods.

De tegenwoordige formatie bestaande uit:

- 1 gedetacheerd onderofficier der K.M.
- 1 konstabel-beambte
- behoort te worden gewijzigd in:
- 2 gedipl. hoofdopzichters
- 1 2e of 1ste klerk.

Waar geen onderofficieren-konstabel meer voor detachering beschikbaar kunnen worden gesteld, zal hiervoor een burgerkracht worden aangesteld met den titel van gediplomeerd hoofdopzichter, bezoldigd volgens kolom IV van schaal B 12 der B. B. L.

Ter verkrijging van uniformiteit zal de betrekking van konstabel-beambte moeten worden omgezet in gediplomeerd hoofdopzichter.

De splitsing van het artilleriebedrijf van de Pyrotechnische Werkplaats heeft het noodzakelijk gemaakt aan den officier der artillerie voor administratieve werkzaamheden een 2den dan wel 1sten klerk (schaal B 9, kol. I of II) toe te voegen.

D. Geschutmakerij.

In verband met de meerdere werkzaamheden verbonden aan het onderhoud en de herstelling van het materieel der nieuwste oorlogsvaartuigen is uitbreiding van het personeel met één gediplomeerd opzichter 1e kl. (schaal B, 12, kol. III) noodig.

II. Bureau Uitrusting.

De gestadige toename der werkzaamheden op dit bureau, welke het gevolg is van de materieel-uitbreiding, maakt het noodzakelijk dat het personeel wordt uitgebreid met één 1sten klerk (schaal B 9, kolom II der B. B. L.),

één 2en klerk (schaal B 9, kolom I),

1 schrijver 1ste kl. (schaal A 5, kol. III).

De aan te nemen 1e klerk zal een ervaren kracht moeten zijn, in staat om den 1sten commies, leider van dit bureau te kunnen vervangen.

III. Bewaking.

De huidige formatie der werfpolitie omvattende als controleerend personeel:

- 1 opziener politie en
- 5 portiers
- is onvoldoende gebleken.

Met deze sterkte kan de bewaking overdag en 's nacht van het Etablissement met de bijbehorende uitgestrekt terreinen alleen worden uitgevoerd door het toepassen van het posten-systeem, ten koste van de zoo noodzakelijke surveilleerende contrôle.

Ter verzekering van de algemeene veiligheid en b. noorlijke bewaking van genoemd Etablissement, alwaar dagelijks een zeer groot aantal werklieden en koelies werkzaam zijn, wordt het noodig geacht de formatie uit te breiden met:

- 1 hoofdopziener politie,
- 1 opziener politie,
- 1 portier.

De hoofdopziener zal worden bezoldigd volgens schaal B 3, kolom IV der B. B. L. 1925/'28 doch doorlopend *f* 100 meer dan in deze kolom aangegeven, de opziener volgens schaal B 3 kolom III/IV en de portier volgens schaal B 3 kol. II.

IV. Werkplaatsen.

Ten behoeve van de werkplaatsen wordt uitbreiding van het personeel noodig geacht met:

- a. 2 hoofdopzieners (schaal C 8, kolom III der B. B. L.);
- b. 6 opzieners, bazen, onderbazen enz. (schaal C 8, kolom I/II.)

a. Van deze hoofdopzieners is één bestemd voor het vak „Scheepsbouw” en een voor „Stoomwezen”.

De contrôle-werkzaamheden over het lager personeel in eerstgenoemd vak zijn zoo toegenomen, dat daarvoor één hoofdopziener geheel onvoldoende is. Door het aantal hoofdopzieners met één uit te breiden, kan een zoodanige werkverdeeling worden ingevoerd, dat een behoorlijke contrôle en leiding kunnen worden uitgeoefend.

Bij het vak van „Stoomwezen” is het door het toenemend gebruik van motoren noodzakelijk gebleken, dat de werkzaamheden bij herstel en monteeren der motoren worden geleid door en onder toezicht staan van een hoofdopziener, die van dit onderdeel der techniek een speciale kennis heeft. Door het aantal hoofdopzieners stoomwezen met één uit te breiden, zal worden bereikt, dat een hoofdopziener uitsluitend de stoominstallaties te behandelen heeft en één de motorinstallaties.

- b. Deze uitbreiding zal omvatten:
- 1 onderbaas sloepenmaker,
 - 1 baas kleine motorenwerkplaats,
 - 1 baas lasscher,
 - 3 bazen monteur.

Door uitbreiding van de werkzaamheden in de sloepenmakerij mede in verband met het onderhoud der torpedomotorbooten, is het noodzakelijk geworden een onderbaas-sloepenmaker in dienst te stellen; tot dusverre is een contractswerkman met deze functie belast, echter ten koste van het buitenwerk.

Momenteel wordt de functie van baas kleine motorenwerkplaats vervuld door een contractswerkman. In verband met de aan deze betrekking te stellen eischen, is het noodig aan het hoofd van deze werkplaats een baas aan te stellen.

Met het oog op de groote uitbreiding van het laschbedrijf, welke uitbreiding gestadig voortgaat, is aanstelling van een baas lasscher voor de centrale lasscherij noodzakelijk.

Door de aankomst der nieuwe jagers en in verband met

de op de kruisers en flottielje-vaartuigen te verrichten werkzaamheden op electrisch gebied, is de thans bestaande formatie van 2 bazen monteurs ten eenmale onvoldoende, zoodat uitbreiding met drie noodzakelijk is.

V. Algemeene Dienst.

Voor den algemeenen dienst wordt uitbreiding der formatie noodig geacht met:

- a. 1 werkplaats machinist;
- b. 2 opzieners machinesteller;
- c. 2 gediplomeerde opzichters 1e kl.;
- d. 1 technisch bewaarder;
- e. 1 scheepsteekenaar.

tegen vermindering met 1 klerk in verband met de aanstelling van den commies onder 1 A bedoeld.

a. Bij dezen dienst, gesplitst in „Algemeenen Dienst Werf” en „Algemeenen Dienst Werkplaatsen” wordt de functie van machinist der werf vervuld door den werfmachinist en die der werkplaatsen door een contractswerkman. Het wordt rationeel geacht voor de werkplaatsen ook een machinist aan te stellen, bezoldigd volgens schaal C 8, kolom I/II der B. B. L.; over den daardoor vrijkomenden contractswerkman zal dan kunnen worden beschikt voor andere werkzaamheden waarvoor thans geen voldoende personeel aanwezig is.

b. De werkzaamheden aan boord der in herstelling komende oorlogsschepen eischen, teneinde een voldoende toezicht te kunnen uitoefenen, uitbreiding der formatie met 2 opzieners machinesteller (schaal C 8, kol. I/II).

c. Door de meer uitgebreide toepassing van electriciteit aan boord der kruisers en der nieuwe torpedootjagers en de daardoor belangrijk in omvang toegenomen herstellingen, is uitbreiding van het toezichthoudend personeel voor de afdeeling electriciteit met 2 gediplomeerde opzichters 1e kl. (schaal B 12, kol. III) urgent.

d. Voor een betere gereedschapsdistributie in de werkplaatsen is het noodig, dat bij de gereedschapmakerij een centrale gereedschapvoorraad wordt aangelegd met het beheer waarvan een technisch onderlegd persoon dient te worden belast met den titel van technisch bewaarder (bezoldigd volgens schaal B 10 kolom II) wien tevens kan worden opgedragen de distributie, de controle en het op peil houden der gereedschappen.

e. Voor het uitvoeren van berekeningen is het gewenscht, dat de formatie der scheepsteekenaars van 3 wordt uitgebreid tot 4.

De praktijk heeft uitgewezen, dat de aanwerving van scheepsteekenaars in Nederland op de bestaande bezoldigingsregeling (schaal C 8, kolom I/II) moeilijkheden oplevert, terwijl deze krachten h.t.l. tot dusverre niet verkrijgbaar zijn.

Ter tegemoetkoming hieraan wordt het noodig geacht de bezoldiging van scheepsteekenaars te wijzigen in dien zin, dat zij voortaan uitsluitend volgens kolom II van laatstbedoelde schaal worden bezoldigd met dien verstande, dat zij doorlopend *f* 50 meer genieten dan de in dien kolom voorkomende bedragen.

VI. Voorraad D. T. stations.

Voor het onderhouden van diverse D. T. stations met toebehooren, welke bij het Marine etablissement in voorraad zijn gehouden om in tijden van spanning en mobilisatie dadelijk voor gebruik gereed te zijn, is geen personeel be-

schikbaar. Voorloopig is daartoe een oud onderofficier der K. M. op daggeld aangenomen, om later in vasten dienst te worden opgenomen. Aan dezen functionaris zou de titel van „Opziener seiner” kunnen worden toegekend, terwijl zijn bezoldiging ware te regelen volgens schaal C 8, kolom I/II der B. B. L.

De aan deze maatregelen verbonden meerdere uitgaven zullen bedragen aan salarissen *f* 125 115 en aan standplaatstoelagen *f* 462 of in totaal *f* 125 577.

Van de bezoldigingen komen ten laste van:

I. Artilleriebedrijf en Pyrot. Werkplaats	
A. Pyrotechn. Werkplaats	<i>f</i> 13 200
B. Munitiemagazijnen	11 520
C. Artilleriemagazijnen en geschut- loods	12 690
D. Geschutmakerij	4 200
II. Bureau uitrusting	3 765
III. Bewaking	10 560
IV. Werkplaatsen	42 900
V. Algemeene Dienst	34 050
VI. Voorraad D. T. stations	4 650

f 137 535

Hiertegenover staat een vermindering met 2

konstabelbeambten en een klerk 12 420

f 125 115

Bovendien zal voor toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof zijn te rekenen op een bedrag van rond *f* 25 000 zijnde 20% van bovenvermelde som.

Behalve de boven aangegeven uitbreidingen zijn nog de volgende voorzieningen noodig gebleken.

Het wordt wenschelijk geacht twee van de thans bij het Marine-Etablissement gedetacheerde officieren van den Marine stoomvaartdienst der Kon. Marine door burgerkrachten te vervangen.

Uit den aard van hunne werkzaamheden is hiertoe noodig instelling der betrekking van werktuigkundig afdelingshoofd, te bezoldigen volgens Schaal C 21 kolom II/III der B. B. L. 1925/1928.

De betrekking van ingenieur (electrotechnisch) bij genoemde inrichting — voor welke betrekking bij de begroting voor 1929 een memoriepost is uitgetrokken — is tot dusverre onvervuld gebleven, aangezien daarvoor geen geschikte kracht kon worden gevonden, en wordt waargenomen door een aldaar gedetacheerden officier van den Marine stoomvaartdienst der Kon. Marine.

Ook deze officier zal door een burgerkracht moeten worden vervangen.

Ten einde een geschikte kracht te kunnen verkrijgen ware in te stellen de betrekking van electrotechnisch afdelingshoofd, evenals die van werktuigkundig afdelingshoofd te bezoldigen volgens Schaal C 21 kol. II/III.

De aan deze maatregelen verbonden meerdere uitgaaf bedraagt per jaar *f* 35 100 aan bezoldigingen en *f* 1 800 aan standplaatstoelagen, waartegenover staat eene vermindering van uitgaven op onderdeel a van post 1013 van Hoofdstuk I met *f* 31 740 aan bezoldigingen en op art. 7 van den staat met *f* 1 800 aan standplaatstoelagen 's jaars, wegens intrekking van de detachering van 3 officieren van den Marine stoomvaartdienst bij bovengenoemde inrichting.

Voor toekomstige uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof zal zijn te rekenen op rond *f* 7 000 's jaars, zijnde 20% van bovenvermeld bedrag ad *f* 35 100.

Teneinde het groote verloop van de mantriteekenaars bij het Marine-Etablissement (in het bijzonder die het scheepsbouwkundig teekenwerk verrichten) te kunnen stuiten en de goede krachten onder hen zooveel mogelijk te kunnen behouden, is het noodig de thans voor hen geldende bezoldigingsregeling (staat A 6 der B. B. L. 1925/1928) te herzien.

Op de leerling mantri-teekenaars en de mantri-teekenaars 3e klasse zal eene overeenkomstige regeling als bij den Topografischen Dienst worden toegepast (vgl. noot 13 der Bijzondere regelingen en bepalingen van gemelden staat) met dit onderscheid echter, dat de bezoldiging der mantri-teekenaars 3e klasse, die scheepsbouwkundig teekenwerk verrichten, doorlopend *f* 10 meer bedraagt dan de in kolom II van bovengemelde schaal aangegeven bedragen.

Eveneens zullen de mantri-teekenaars 2e en 1ste klasse die bedoeld teekenwerk verrichten, onderscheidenlijk *f* 15 en *f* 10 hooger worden bezoldigd, dan de in de kolommen II en III vermelde bedragen.

De aan dezen maatregel verbonden meerdere uitgaaf wordt geraamd op *f* 3500 aan bezoldigingen en *f* 650 aan standplaatstoelagen 's jaars, terwijl nog rekening moet worden gehouden met de in de toekomst uit dezen maatregel voortvloeiende uitgaven voor pensioen ad *f* 585 's jaars.

In verband met de omzetting der betrekking van verbandmeester tevens apothekersassistent bij het Marine-etablissement (volgno. 8 van staat C 6 der B.B.L.) in die van apothekersassistent (1e kl.) (volgno. 7 van staat B 17 der B.B.L.) wordt het noodig geacht dezen functionaris te doen assisteeren door een mantri-verpleger met laboratoriumdiploma (schaal A 9, kolom II der B.B.L.).

Deze maatregel zal leiden tot een vermeerdering van uitgaven met *f* 840 aan bezoldiging en *f* 84 aan standplaatstoelage, terwijl nog rekening moet worden gehouden met de in de toekomst uit dezen maatregel voortvloeiende uitgaven voor pensioen ad *f* 140 's jaars.

Tot dusverre is de leiding van het bedrijf in de Pyrotechnische Werkplaats van het Marine-Etablissement te Soerabaja opgedragen aan den Officier der Artillerie van gemelde inrichting.

Als bedoelde werkplaats naar den Madoerawal zal zijn overgebracht, zullen de werkzaamheden van den bedrijfs-leider van de Pyrotechnische Werkplaats van dien aard wezen, dat het noodig zal zijn de functie van Officier der Artillerie van het Marine-Etablissement en Hoofd van de Pyrotechnische Werkplaats te scheiden.

Aan het hoofd van laatstbedoelde werkplaats kan een burgerkracht — een gewezen zeeofficier dan wel een gewezen artillerie-officier van de Landmacht — worden geplaatst, te bezoldigen volgens schaal C 21 kolom II/III der B.B.L. 1925/28.

De aan dezen maatregel verbonden meerdere uitgaaf wordt geraamd op *f* 11 700 aan bezoldiging en *f* 600 aan standplaatstoelage 's jaars.

Hierbij wordt aangeteekend, dat nog rekening moet worden gehouden met de in de toekomst uit het onderhavige voorstel voortvloeiende uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, welke uitgaven, op 20% van evengemeld bedrag aan bezoldiging gesteld, ongeveer *f* 2 350 's jaars zullen bedragen.

Voor de aanstelling tot „stuurman, beheerder van den tijdbal” bij het Marine-Etablissement te Soerabaja (Staat B 5 volgnummer 110 der B. B. L. 1925/1928) wordt slechts

Onderdeel b. Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marinemagazijnen te Soerabaja, zomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer.

Art. 36. van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat:

Bezoldigingen van het burgerlijk personeel bij de onderzoekdienst-inrichtingen en het torpedo-atelier en vliegdiens.

Art. 37. van den bij stuk 8 enz.

Standplaatstoelagen.

Post 1038. Bedrijfsuitgaven van de Marine-magazijnen te Soerabaja.

Onderdeel a. Directe kosten van het bedrijf.

Art. 40 van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat: bezoldigingen van het personeel.

Art. 41 van den bij stuk 8 enz.

Standplaatstoelagen enz.

vereischt het bezit van het diploma kleinambtenaarsexamen, een ontwikkelingsgrondslag, welke onvoldoende moet worden geacht voor het verrichten van aan dezen ambtenaar opgedragen werkzaamheden van nautisch-technischen aard. Het is gewenscht om als aanstellingseisch voor deze betrekking, — waaraan in verband met redenen van praktischen aard voortaan slechts de titel van: „Stuurman” verbonden zal zijn, — voor te schrijven: „diploma 3e stuurman”, en, teneinde het mogelijk te maken steeds een geschikte kracht te kunnen verkrijgen en te behouden, de bezoldiging te regelen volgens schaal B 5 kolom III/IV der B. B. L., terwijl in geval van het bezit van het diploma „derde stuurman groote vaart” de functionaris eene bezoldiging zal genieten welke f 25 hooger is dan de in de genoemde kolommen aangegeven bedragen, zoodat de maximum bezoldiging f 450 bedraagt.

De in de toekomst hieruit voortvloeiende uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof dienen op f 240 's jaars te worden gesteld.

Door de gestadige toeneming van den omvang van het mijnenbedrijf te Soerabaja welke vooral tot uiting komt door het onderbrengen van het verspermijnen-materieel in het uitgebreide complex op den Madoera-wal, is het dringend noodzakelijk het personeel van de mijnenmagazijnen met een gediplomeerd opzichter 1e kl. uit te breiden, bezoldigd volgens schaal B 12 kolom III der B. B. L. 1925/'28.

Hiermede is gemoeid eene meerdere uitgaaf van f 4200 aan bezoldiging en f 420 aan standplaatstoelage 's jaars.

De in de toekomst hieruit voortvloeiende uitgaven voor pensioen, overtocht en verlof, dienen op ongeveer f 850 's jaars te worden gesteld.

In verband met de groote geldelijke verantwoordelijkheid en den drukken werkkring der bewaarders 1e en 2e kl. bij de Marine-magazijnen te Soerabaja en mede teneinde betere krachten te kunnen verkrijgen dan bij de bestaande wedde-regeling mogelijk is gebleken, alsook ter voorkoming van vele mutaties, welke den goeden gang van zaken ten zeerste belemmeren, wordt het noodzakelijk geacht de thans voor hen geldende bezoldigingsregelingen (schaal B 10, kolom I en schaal A 18, kolom II der B. B. L. 1925/'28) te herzien.

De bewaarders 1e kl. waren te bezoldigen volgens schaal B 10, kolom I/II, in stede van kolom I en de bewaarders 2e kl. volgens schaal A 18, kolom II/III in stede van kolom II.

Ook in de bezoldigingsregeling van de adjunct-magazijnmeesters, opziener-magazijnen en expediteur, resp. bezoldigd volgens schaal B 10 der B. B. L. kolom III, kolom II + f 25 en kolom II, zal in verband hiermede eenige verbetering moeten worden aangebracht.

De adjunct-magazijnmeesters zullen worden bezoldigd volgens schaal B 10, kolom III/IV, de expediteur en de opziener-magazijnen volgens schaal B 10, kolom III, de laatste echter doorlopend f 25 hooger dan in die kolom aangegeven.

Hiermede is gemoeid een meerdere uitgaaf van f 7017 aan bezoldiging en f 702 aan standplaatstoelagen 's jaars.

Bovendien zal voor toekomstige uitgaven voor onderscheidenlijk pensioen, overtocht en verlof zijn te rekenen op rond f 1200 's jaars, zijnde resp. f 16.7% en 20% van bovenvermeld bedrag ad f 7017.

Zie voorts in deze Memorie de toelichting op post 1037 onderdeel a hiervoren.

Post 1039. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen.

Art. 76 van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat Bouw van een brandstoftank.

Art. 66 van den bij stuk 8 enz. Aanschaffing van een sleepboot.

Art. 67 van den bij stuk 8 enz. Aanschaffing van een olieprauw.

Art. 65 van den bij stuk 8 enz. Aanschaffing van een tweede waterprauw.

Art. 68 van den bij stuk 8 enz. Drijvende kraan van 25 ton.

Art. 70 en 72 van den bij stuk 8 enz.

Verbetering van de outillage van de nieuwe plaatwerkerij op den kop van het schiereiland en van de elektrische werkplaats.

Art. 61, 73 en 74 van den bij stuk 8 enz. Verbetering der inrichting bankwerkerij, gereedschapmakerij, smederij en gieterij.

Tot dusverre brengt het olieladen voor de Marineschepen te Soerabaja steeds moeilijkheden met zich mede, aangezien de gelegenheid daartoe uitsluitend te Tandjoeng Perak bestaat. Tengevolge hiervan moeten alle zich in het Marinebassin bevindende schepen naar Tandjoeng Perak stoomen dan wel gesleept worden om te bunkeren. Verder kan aldaar, aangezien de kaden waar bunkergelegenheid bestaat aan particulieren zijn verhuurd, niet op elken gewenschten tijd brandstof geladen worden.

Om deze bezwaren afdoende te verhelpen, wordt het noodig geacht over te gaan tot den bouw van een voorraad-tank op of bij het terrein van het Marine-etablisement met de noodige pijpleidingen naar de kaden van het Marinebassin. De bouwkosten van bedoelden tank worden geraamd op f 80 000 terwijl voor het aanleggen van de pijpleidingen f 30 000 noodig wordt geacht.

Door de voortdurende uitbreiding van het varend materieel en toename van den tonneninhoud der schepen, is het aanwezige sleepmaterieel niet meer voldoende gebleken, om in de behoefte te voorzien.

Benodigd is een sleepboot van 300 P.K. waarvan de kosten worden geraamd op f 175 000.

Ter voorziening der ter reede liggende schepen van stookolie is tot dusverre gebruik gemaakt van particuliere lichten, waarover uit den aard der zaak niet altijd kan worden beschikt. Het bezit van een eigen olieprauw is dan ook dringend noodzakelijk.

De kosten van een 400 tons olieprauw met eigen pompinstallatie worden geraamd op f 150 000.

De watervoorziening van de schepen ter reede behoeft dringend verbetering. De eenige aanwezige 100 tons prauw is niet meer in staat om aan alle aanvragen te voldoen. De kosten van een 150 tons prauw met eigen pompinstallatie worden geraamd op f 60 000.

De thans aanwezige 15 tons kraan wordt steeds zoodanig in beslag genomen dat zij nauwelijks aan de bestaande behoefte kan voldoen. Ook de lichthoogte van de 15 tons kraan is te gering voor de moderne koopvaardischepen en oorlogsschepen. Bovendien moeten op het Marine-etablisement dikwijls gewichten boven de 15 ton verwerkt worden. De kosten van een 25 tons kraan met een lichthoogte van 18 meter worden geraamd op f 100 000.

Voor noodzakelijke verbetering van de outillage van de plaatwerkerij in verband met de verplaatsing van de inrichting voor schepenbouw naar het schiereiland, waarvoor bij de begroting voor 1929 f 215 000 is toegestaan (vgl. gedr. st. zitt. 1928/1929 onderwerp 1, Afd. X, stuk 8, art. 64) alsmede voor de verbetering van de outillage van de elektrische werkplaats, is benodigd een bedrag van f 50 000.

Evenals vorige jaren (vgl. laatstelijk art. 58 van gemelde Volksraadstukken) is het ook dit jaar noodzakelijk gebleken om te beschikken over bedragen voor:

- a. verbetering der inrichting van de bankwerkerij en gereedschapmakerij (f 105 000) ;
- b. uitbreiding der inrichting smederij (f 70 000) ;
- c. uitbreiding der inrichting gieterij (f 55 000).

Voor de toelichting op de overige uitbreidingswerken, welke in 1930 zullen moeten worden uitgevoerd voor het Marine-etablisement, moge worden verwezen naar het

werkplan der B. O. W (vgl. stuk 8 behoorende bij de VIIde begrootingsafdeeling).

Post 1045. Toekenning van gratificatiën in den zin van art. 15 der B. B. L. 1925/1928 voor zoover niet elders uitgetrokken.

Zie in deze Memorie de toelichting bij post 1030A hiervoren.

HOOFDSTUK IV.

MIDDELEN IN INDIË.

Post 1018. Door andere departementen terug te betalen kosten voor het gebruik van de ter beschikking van die departementen gestelde vaartuigen, behoorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten.

Gerekend wordt op verrekening van de bedrijfskosten van:

de vaartuigen der Gouvernements marine, bestemd voor den tegengang van den opiumsluikhandel ter zee <i>f</i>	300 000
de gewestelijke vaartuigen bestemd voor den tegengang van den opiumsluikhandel te:	
Samarinda en Balikpapan	23 500
Semarang	8 000
Soerabaja	3 500
Belawan	11 000
Makassar	6 500
Boeleleng	6 700

de gewestelijke vaartuigen bestemd voor den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accynzen:

in de residenties Djambi en Palembang	<i>f</i> 4 000
te Semarang	6 000
te Bagan Si Api-Api	3 000
te Soerabaja	9 000
te Tandjoeng-priok	10 000
in het (voormalig) gewest Pasoeroean	11 000

het vaartuig der Gouvernements-marine voor zeeonderzoek
 f 40 000 |

de gewestelijke vaartuigen bestemd voor den dienst van het Boschwezen:

te Tjilatjap	<i>f</i> 4 000
in den Riouw-Lingga archipel en ter Oostkust van Sumatra	80 000

het Gouvernements kabelschip
 f 300 000 |

de gewestelijke vaartuigen ten behoeve van de arbeidsinspectie:

in het Gouvernement Oostkust van Sumatra... <i>f</i>	13 000
in de residentie Riouw en Onderhoorigheden.	13 000

Zie voorts de toelichting op post 1024 van Hoofdstuk II.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUK 5 A.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

NADERE BEANTWOORDING VAN GESTELDE
VRAGEN EN GEMAAKTE OPMERKINGEN.

Kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen. (post 1003 van Hoofdstuk I der Xe Afdeling van de begrooting voor 1929).

(Zittingsjaar 1928—1929 Onderwerp 75 — Afd. X — Memorie van Toelichting, stuk 2, blz. 1).

„Ten gevolge van wijziging in den voortgang van den bouw zal voor afbouw en uitzending van 2 torpedobootjagers 1926 in plaats van f 1 465 000 noodig zijn f 1 250 000; voor voortzetting van den bouw van 2 torpedobootjagers 1927 zal f 200 000 meer, dus f 1 600 000, zijn vereischt en als 1e termijn voor de onderzeebooten K XIV—XVI zal slechts f 1 600 000 noodig zijn in stede van f 2 000 000.

„Voor inventaris en uitrusting der torpedobootjagers 1926 is thans definitief f 45 000 en voor inventaris enz. der jagers 1927 f 170 000 geraamd. Doordat enkele uitgaven nog ten laste van het dienstjaar 1928 konden worden gekweten, is voor artillerie-materieel der jagers 1926 en 1927 ten slotte resp. f 50 000 en f 75 000 minder noodig gebleken, zoodat deze onderdeelen zijn geraamd op f 75 000 en f 925 000. Een en ander brengt de kosten van aanbouw en uitrusting in totaal op f 6 125 000, waarvan door Indië zal zijn bij te dragen f 3 062 500”.

(Afd. Verslag, stuk 3, blz. 2 en 3).

„Naar aanleiding van de raming van f 170 000 voor inventaris en uitrusting der torpedobootjagers 1927 werd gevraagd waarom een vermeerdering met f 25 000 van het bij de hoofdbegrooting toegestane bedrag noodzakelijk is gebleken”.

(Memorie van Antwoord, stuk 4, blz. 5).

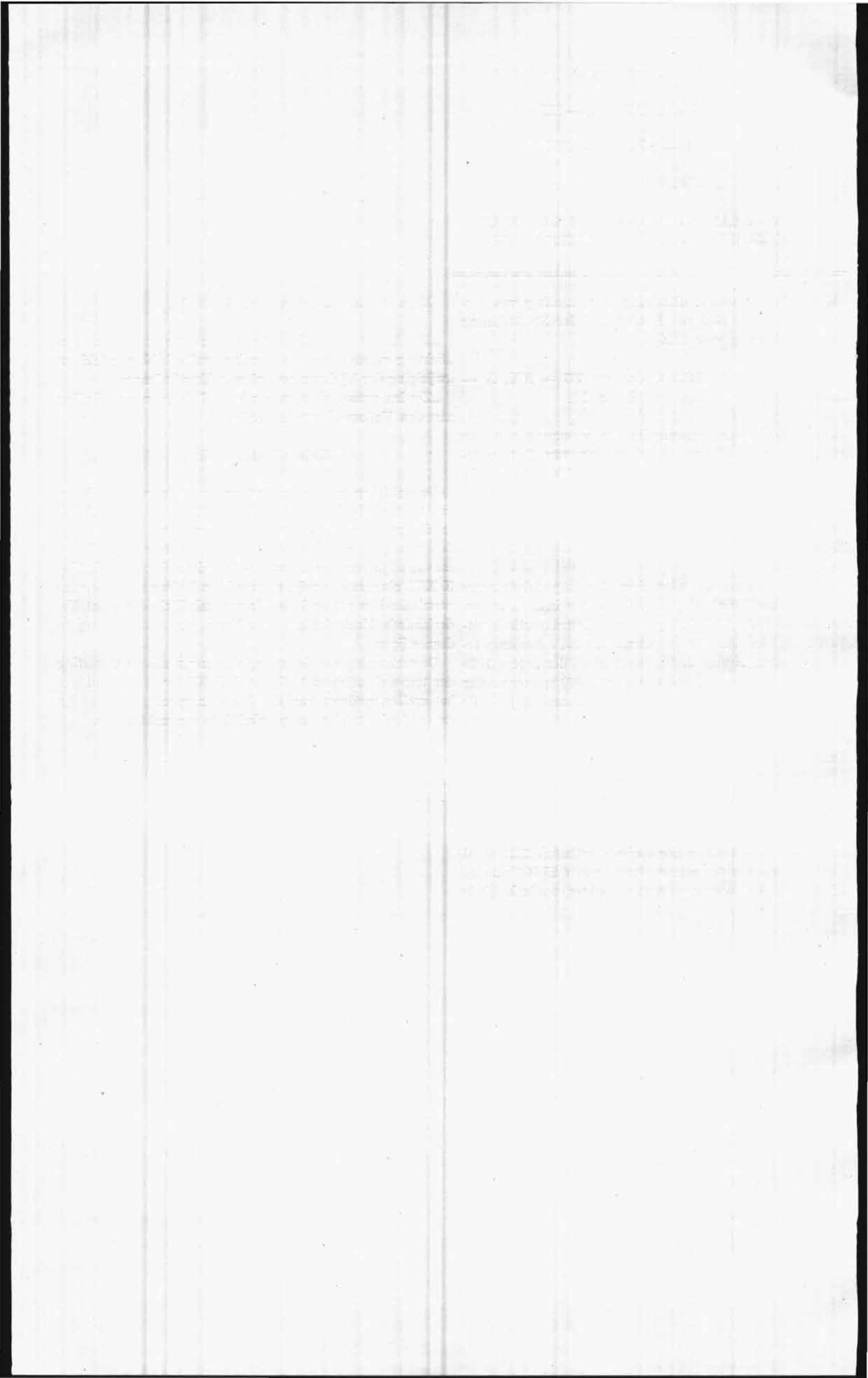
„Den Minister van Koloniën is telegrafisch om nadere toelichting verzocht van de oorzaken welke hebben geleid tot wijziging der bij dezen post uitgetrokken bedragen.

„Zoodra antwoord is ontvangen zal daarvan mededeeling aan den Volksraad worden gedaan”.

(Nadere beantwoording).

De wijziging van de raming voor wat betreft den bouw van de torpedobootjagers 1926 en 1927 werd hoofdzakelijk noodig geacht op grond van nadere gegevens, welke nopens den voortgang van dien bouw werden verkregen, terwijl het aanvankelijk voor den bouw van de onderzeebooten K XIV—K XVI als eerste termijn uitgetrokken bedrag moest worden verminderd in verband met de noodzakelijkheid om het Nederlandsch Marinebudget niet boven een zeker bedrag te doen stijgen.

De verhooging van de raming voor inventaris en uitrusting der torpedobootjagers 1927 met f 25 000 houdt verband met het sneller vorderen van den bouw en spoediger aflevering van onderdeelen dan oorspronkelijk te verwachten was.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUK 6.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ONTWERP VAN BESLUIT.

Gelet op artikel 103 der Indische Staatsregeling;
De Raad van Nederlandsch-Indië en de Volksraad gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:

Eenige artikel.

Afdeeling X (Departement der Marine) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 wordt vastgesteld als volgt:

AFDEELING X.

DEPARTEMENT DER MARINE.

HOOFDSTUK I (Uitgaven in Nederland).

A. Militaire uitgaven.

1001.	Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1006	f	2 000
1002.	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de uitgaven ten behoeve van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië, met uitzondering van het bij den Hydrografischen Dienst geplaatste personeel en dat tewerkgesteld bij het Marine-etablisement te Soerabaja		8 027 600
1003.	Aandeel in de kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van de Staatsbegrooting		3 650 000
1004.	Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang		6 114 000
1005.	Uitgaven behoorende tot de algemeene kosten der Zeemacht		613 700

B. Niet-militaire uitgaven.

1006.	Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1001		2 000
1007.	Personeel van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië		290 200
1008.	Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië		102 500
1009.	Uitgaven voor het personeel ten behoeve van „Scheepvaart”	Memorie.	
1010.	Verdere kosten ten behoeve van „Scheepvaart”		562 000
1011.	Paketaanvaart en andere stoomvaartdiensten ...		1 200
1012.	Magnetische en weerkundige waarnemingen ...		600

1013.	Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van die der Marine-magazijnen	f 127 600
1014.	Bedrijfsuitgaven van de Marine magazijnen te Soerabaja	3 231 500
1015.	Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen	—
1016.	Aanschaffing en uitzending van levensbehoeften en andere goederen ter aanvulling van den magazijnsvoorraad buiten dien van het Marine-etablisement te Soerabaja, voor zoover de kosten niet ten laste van een anderen post kunnen worden gebracht	1 000
1017.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	1 000
1018.	Andere onvoorziene uitgaven	50 000
		f 22 776 900

HOOFDSTUK II (Uitgaven in Indië).

A. Militaire uitgaven.

1001.	Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014	f 123 900
1002.	Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1015	205 600
1003.	Inkomsten van het personeel der Zeemacht — met uitzondering van dat geplaatst bij den Hydrografischen Dienst en dat tewerkgesteld bij het Marine-etablisement — voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend	1 558 000
1004.	Inkomsten van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het Marine-personeel in Nederlandsch-Indië en van dat geplaatst bij de maritieme inrichtingen aan den wal	82 500
1005.	Schaffing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel der Zeemacht, met uitzondering van dat geplaatst bij den Hydrografischen Dienst en dat tewerkgesteld bij het Marine-etablisement	1 536 000
1006.	Verdere kosten van het Nederlandsch Eskader.	2 699 500
1007.	Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang	5 054 000
1008.	Verdere kosten van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	68 000
1009.	Uitgaven behoorende tot de algemeene kosten der Zeemacht	2 226 500
1010.	Uitgaven ten behoeve van het dienstplichtpersoneel bij de Zeemacht in Nederlandsch-Indië.	300 000
1011.	Uitgaven ten behoeve van het reservepersoneel van de Zeemacht in Nederlandsch-Indië	72 300
1012.	Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling	1 000
1013.	Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 voor zoover niet elders uitgetrokken	500

B. Niet-militaire uitgaven.

1014.	Aandeel in de inkomsten van het burgerlijke personeel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1001	f 123 900
1015.	Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1002	205 600
1016.	Inkomsten van het personeel bij den Hydrografischen Dienst, voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.	178 300
1017.	Schaffing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst	101 200
1018.	Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst	480 900
1019.	Personeel van de Inspectie en het Hoofdkantoor van Scheepvaart	320 100
1020.	Verdere kosten van het Hoofdkantoor van Scheepvaart en algemeene kosten	352 200
1021.	Technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst	164 900
1021A.	Uitgaven ten behoeve van den Raad voor de Scheepvaart	13 000
1022.	Personeel van de Gouvernements-marine	985 000
1023.	Verdere kosten van de Gouvernements-marine.	2 286 700
1024.	Personeel der gewestelijke vaartuigen	410 000
1025.	Verdere kosten van de gewestelijke vaartuigen.	1 711 800
1026.	Kosten van indienststelling van gewestelijke vaartuigen, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren	37 500
1027.	Personeel van de Bebakening en Kustverlichting	392 600
1028.	Verdere kosten van de Bebakening en Kustverlichting alsmede van de verlichting van haven-terreinen en de daarop staande gebouwen.	857 540
1029.	Personeel van den Haven- en Loodsdienst	946 000
1029A.	Kosten van indienststelling van loodspersoneel, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren	9 600
1030.	Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst.	685 000
1030A.	Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 aan het personeel bij den dienst van scheepvaart	2 000
1031.	Verbetering van vaarwaters	175 000
1032.	Vergoedingen voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel	585 000
1033.	Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst ter zake van de keuring van reizigers op pelgrimsschepen	76 000
1034.	Personeel voor de magnetische en weerkundige waarnemingen	141 260
1035.	Verdere kosten van de magnetische en weerkundige waarnemingen	45 800
1036.	Bijdrage in de bedrijfskosten van de door de Nederlandsch-Indische sterrenkundige vereeniging te Lembang in stand gehouden „Bosscha Sterrenwacht”	30 000
1037.	Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablissement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van die der Marine-magazijnen	6 653 600
1038.	Bedrijfsuitgaven van de Marine-magazijnen te Soerabaja	4 285 200

1039.	Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen	f 1 613 000
1040.	Personeel bij de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, met uitzondering van de Marine-magazijnen te Soerabaja	2 100
1041.	Verdere kosten van de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja	717 500
1042.	Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hoge rubberprijzen	Memorie.
1043.	Dienstbelangtoelagen	2 500
1044.	Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling	1 000
1045.	Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 voor zoover niet elders uitgetrokken	500
1045A.	Kosten verbonden aan het inroepen van rechtskundigen bijstand	Memorie.
1046.	Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	120 000
1047.	Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	6 000
1048.	Andere onvoorziene uitgaven	150 000
		f 38 796 100

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

A. Militaire ontvangsten.

1001. Ontvangsten van militairen aard.
B. Niet-militaire ontvangsten.
1002. Terugbetaling der kosten van herstelling bij het Marine-etablisement te Soerabaja van schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader.
1003. Terugbetaling der kosten van verstrekkingen aan naar Nederland terugkeerende schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader.
1004. Andere ontvangsten.

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

A. Militaire ontvangsten.

1001. Ontvangsten met betrekking tot de stations voor draadlooze telegrafie.
1002. Huuropbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der Zeemacht.
1003. Inhoudingen op de soldijen van de Inlandsche schepelingen en dienstplichtigen der Zeemacht wegens verstrekte kleeding, zoomede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend alsook ontvangsten wegens aan dienstplichtigen tegen contante betaling verstrekte kleeding.
1004. Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander voor zoover afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal.
1005. Verrekeningen ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van door de schepen en vaartuigen der Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal aan die magazijnen afgegeven goederen.
1006. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen.
1007. Andere ontvangsten van militairen aard.
B. Niet-militaire ontvangsten.
1008. Bakengeld.
1009. Kapoeasgeld.
1010. Ontvangsten van den Loodsdienst.
1011. Vergoeding voor certificaten van schepen.
1012. Scheepsmeting.

1013. Scheepsverklaringen.
1014. Keuring van reizigers op pelgrimsschepen.
1015. Inleggelden voor het afleggen van examens.
1016. Vergoeding voor het gebruik van 's Lands Clayton-toestellen en andere voor het ontsmetten van vaartuigen aangewezen ontsmettingstoestellen.
1017. Verkoop van zeekaarten en boekwerken uit het depôt en de onderdepôts van kaarten en gidsen.
1018. Door andere departementen terug te betalen kosten voor het gebruik van de ter beschikking van die departementen gestelde vaartuigen, behoorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten.
1019. Vergoeding door andere Landsdiensten en particulieren van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behoorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten.
1020. Ontvangsten in verband met het, op verzoek van belanghebbenden, verrichten van sommige werkzaamheden door havenmeesters of als zoodanig dienstdoende ambtenaren op Zon- en feestdagen.
1021. Inhoudingen op de soldijen van de mindere schepelingen der Gouvernements-marine wegens verstrekte kleeding, zoodmede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend.
1022. Bijdrage van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel.
1023. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van de Marine-magazijnen.
1024. Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Marine-magazijnen te Soerabaja.
1025. Verrekening der geldswaarde van de uit den voorraad der opslagplaatsen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behoorende diensten verstrekte steenkolen.
1026. Verrekening der geldswaarde van de uit den magazijnsvoorraad, buiten dien der Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behoorende diensten verstrekte verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen.
1027. Verkoop van voor 's Lands dienst bestemde bruikbare goederen, niet afkomstig uit den voorraad der Marine-magazijnen te Soerabaja.
1028. Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoodmede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander:
 - a. voor zoover niet afkomstig van het Marine-etablisement, de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten, behoorende onder Scheepvaart;
 - b. afkomstig van de diensten, behoorende onder Scheepvaart.
1029. Verrekening ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van aan die magazijnen afgegeven goederen, een en ander:
 - a. voor zoover niet afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten, behoorende onder Scheepvaart;
 - b. afkomstig van de diensten, behoorende onder Scheepvaart.
1030. Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoodmede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen.
1031. Terugbetaling van voorschotten op bezoldigingen of andere inkomsten.
1032. Andere ontvangsten, voor zoover niet komende ten bate van het Marine-etablisement en de Marine-magazijnen te Soerabaja.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië:
De Algemeene Secretaris,

RAMING DER MIDDELEN VOOR HET DIENSTJAAR 1930.

AFDEELING X.

DEPARTEMENT DER MARINE.

HOOFDSTUK III (Middelen in Nederland).

	A. Militaire ontvangsten.	
1001	Ontvangsten van militairen aard	Memorie
	B. Niet-militaire ontvangsten.	
1002	Terugbetaling der kosten van herstelling bij het Marine-etablisement te Soerabaja van schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader ...	f 850 000
1003	Terugbetaling der kosten van verstrekingen aan naar Nederland terugkeerende schepen behoorende tot het Nederlandsch Eskader	Memorie
1004	Andere ontvangsten	10 000
		f 860 000

HOOFDSTUK IV (Middelen in Indië).

	A. Militaire ontvangsten.	
1001	Ontvangsten met betrekking tot de stations voor draadloze telegrafie.	f 35 000
1002	Huuropbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der Zeemacht	25 000
1003	Inhoudingen op de soldijen van de Inlandsche schepelingen en dienstplichtigen der Zeemacht wegens verstrekte kleeding, zoomede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend alsook ontvangsten wegens aan dienstplichtigen tegen contante betaling verstrekte kleeding	90 000
1004	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander voor zoover afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal	2 000
1005	Verrekeningen ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldwaardig bedrag van door de schepen en vaartuigen der Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal aan die magazijnen afgegeven goederen	370 000
1006	Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen	15 000
1007	Andere ontvangsten van militairen aard	10 000
	B. Niet-militaire ontvangsten.	
1008	Bakengeld	3 000 000
1009	Kapocageld	240 000
1010	Ontvangsten van den Loodsdienst	2 900 000
1011	Vergoeding voor certificaten van schepen	68 000
1012	Scheepsmeting	11 000

1013	Scheepsverklaringen	17 000
1014	Keuring van reizigers op pelgrimschepen	114 000
1015	Inleggelden voor het afleggen van examens	6 500
1016	Vergoeding voor het gebruik van 'sLands Clayton-toestellen en andere voor het ontsmetten van vaartuigen aangewezen ontsmettingstoestellen.	95 000
1017	Verkoop van zeekaarten en boekwerken uit het depôt en de onderdepôts van kaarten en gidsen	18 000
1018	Door andere departementen terug te betalen kosten voor het gebruik van de ter beschikking van die departementen gestelde vaartuigen, behorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten	861 200
1019	Vergoeding door andere Landsdiensten en particulieren van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behorende tot onder het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten ...	45 000
1020	Ontvangsten in verband met het, op verzoek van belanghebbenden, verrichten van sommige werkzaamheden door havenmeesters of als zoodanig dienstdoende ambtenaren op Zon- en feestdagen	70 000
1021	Inhoudingen op de soldijen van de mindere schepelingen der Gouvernements-marine wegens verstrekte kleeding, zoomede wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend	20 000
1022	Bijdrage van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel	125 000
1023	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen, met uitzondering van de Marine-magazijnen	7 222 900
1024	Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Marine-magazijnen te Soerabaja	7 629 200
1025	Verrekening der geldswaarde van de uit den voorraad der opslagplaatsen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behorende diensten verstrekte steenkolen	750 000
1026	Verrekening der geldswaarde van de uit den magazijnsvoorraad buiten dien der Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behorende diensten verstrekte verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen.	Memorie.
1027	Verkoop van voor 'sLands dienst bestemde bruikbare goederen, niet afkomstig uit den voorraad der Marine-magazijnen te Soerabaja	29 000
1028	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander: a. voor zoover niet afkomstig van het Marine-etablisement, de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten, behorende onder Scheepvaart	f 400

	b.	afkomstig van de diensten, behoorende onder Scheepvaart	15 000	
1029		Verrekening ten laste van de Marinemagazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van aan die magazijnen afgegeven goederen, een en ander:		15 400
	a.	voor zoover niet afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten, behoorende onder Scheepvaart	f 10 000	
	b.	afkomstig van de diensten, behoorende onder Scheepvaart	120 000	
1030		Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen		130 000
				8 000
1031		Terugbetaling van voorschotten op bezoldigingen of andere inkomsten.		110 000
1032		Andere ontvangsten, voor zoover niet komende ten bate van het Marine-etablisement en de Marinemagazijnen te Soerabaja		33 000
				f 24 065 200

Behoort bij het besluit van

No.

Mij bekend:

De Algemeene Secretaris,

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 7.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

ZEVENJARIGE VERGELIJKINGEN.

VERGELIJKING VAN ELKEN POST VAN DE BEGROOTING VOOR 1930 MET DE OVEREENKOMSTIGE POSTEN VAN DE BEGROOTING DER 6 VOORAFGAANDE JAREN.

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming)	1930. (raming).
		AFDEELING X.							
		Departement der Marine.							
		HOOFDSTUK I — UITGAVEN IN NEDERLAND.							
		A. Militaire uitgaven							
1001		Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1006. Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de bezoldiging van den adviseur-verifycateur en van den verifycateur van 's Rijks zee-instrumenten	2 480	2 268	2 320	2 360	1 100	2 000	2 000
1002		Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de uitgaven ten behoeve van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië, met uitzondering van het bij den Hydrografischen Dienst geplaatste personeel en dat, tewerkgesteld bij het Marine-etablisement te Soerabaja.							
	a.	Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel tewerkgesteld bij het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië...	230 000	260 800	260 800	280 300	251 700	269 900	277 400
	b.	Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van het Nederlandsch Eskader	1 195 114	621 600	527 200	2 049 867	2 390 300	2 750 600	3 020 850
	c.	Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van dat geplaatst bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar		4 334 894	4 966 294	4 481 362	4 505 000	3 944 900	4 096 050
	d.	Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	3 832 292						
				280 959	259 880	242 396	240 400	254 900	253 500

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1002	e.	Traktementen, soldijen en toelagen van het personeel, dat per mailboot naar Indië uitgezonden wordt en van daar terugkeert	540 200	229 308	257 777	305 885	345 600	500 000	380 000
1003		Aandeel in de kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van de Staatsbegroting	3 517 484	6 195 205	5 948 852	4 688 070	1 229 400	3 062 500	3 650 000
1004		Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang.							
	a.	Aanschaffing en uitzending van vliegtuigen met toebehooren en reserve-deelen			5 280 021	1 148 225	3 094 000	2 858 000	1 792 000
	b.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden, voor zoover niet bestemd tot aanvulling van de voorraden van de magazijnen van het Marine-etablisement te Soerabaja	52 955	87 695	562 963	1 015 964	1 888 800	2 060 300	1 549 000
	c.	Aanschaffing en uitzending van reserve munitie, reserve-deelen, torpedo's en torpedo-onderdeelen voor oorlogsschepen	560 000	545 551	451 145	735 756	413 000	720 000	400 000
	d.	Aanbouw, aankoop en uitzending van vaartuigen	10 291			381 761	698 500	715 000	2 575 000
	e.	Voorzieningen ten behoeve van het militair en burgerlijk personeel der Zeemacht, dat tengevolge van een ongeval bij het verrichten van of het deelnemen aan een dienstvlucht voor den verderen dienst ongeschikt wordt bevonden, zoomede van de door dat personeel nagelaten nabestaanden						Memorie	Memorie.
1005		Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der Zeemacht.							
	a.	Aandeel in de aan het Departement van Defensie in Nederland terug te betalen inkomsten van het personeel bij de magazijnen van het Marine-etablisement te Amsterdam, belast met werkzaamheden, in verband staande met het in ontvangst nemen, opslaan, inpakken en verzenden van goederen voor den Indischen dienst, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014	15 500	15 568	14 451	16 142	15 500	11 000	11 000

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925	1926	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
der begrooting voor 1930.									
	b	Uitzending naar Nederlandsch-Indië van het personeel der Zeemacht en van hun gezin, voor zoover het daarvoor in aanmerking komt, met inbegrip der vergoedingen wegens verplicht verblijf in eene noodhaven en in quarantaine alsmede daarmede in verband staande uitgaven	556 616	244 267	350 208	457 787	470 900	440 000	602 000
	c.	Aanschaffing en uitzending van medailles en andere eereteekenen, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	171	258	457	554	700	800	700
		B. Niet-militaire uitgaven.							
1006		Aandeel in de kosten van den algemeenen dienst ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1001. Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de bezoldiging van den adviseur-verificateur en van den verificateur van 's Rijks zee-instrumenten	2 480	2 268	2 520	2 360	1 100	2 000	2 000
1007		Personeel van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië.							
	a.	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de traktementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine geplaatst bij den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië	252 046	255 081	170 816	185 515	255 200	280 000	278 200
	b.	Opleiding van commandanten voor de opnemingsvaartuigen in Nederlandsch-Indië, benevens daarmede in verband staande uitgaven	7 828	8 646	7 712	7 150	5 200	13 000	12 000
1008		Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst in Nederlandsch-Indië.							
	a.	Aanbouw, uitrusting en uitzending van vaartuigen				55 135	692 900	75 000	
	b.	Bijdrage aan het Departement van Defensie in Nederland in de kosten van het personeel van het Hydrografisch Kantoor	45 970	46 825	45 954	46 022	47 000	47 200	48 500
	c.	Bijdrage in het aandeel van Nederland in de kosten van het Internationaal Hydrografisch Kantoor	5 329	5 585	5 371	5 858	3 800	4 000	4 000
	d.	Aanschaffing en uitzending van zeekaarten en boekwerken voor den Hydrografischen Dienst en daarmede in verband staande uitgaven	25 587	26 657	28 550	39 877	52 000	50 000	50 000

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming)	1930. (raming).
	der begrooting voor 1930.								
1009		Uitgaven voor het personeel ten behoeve van „Scheepvaart”. Opleiding van jongelieden, die uitgezonden worden voor de betrekking van officier bij de Gouvernements-marine en daarmee in verband staande uitgaven	6 101	3 475	1 354			Memorie.	Memorie.
1010		Verdere kosten ten behoeve van „Scheepvaart”.							
	a.	Aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor de Bebakening en Kustverlichting en voor de verlichting van haventerreinen met de daarop staande gebouwen, voor zoover niet bestemd tot aanvulling van den voorraad in de Marine-magazijnen te Soerabaja	41 623	22 676				1 300	
	b.	Aanbouw, uitrusting en uitzending van vaartuigen				1 865	454 400	1 137 000	562 000
1011		Paketsvaart en andere stoomvaartdiensten. Toelage, reis- en verblijfkosten van den Regeeringscommissaris bij de Koninklijke Paketsvaart Maatschappij	787	776	710	738	800	800	1 200
1012		Magnetische en weerkundige waarnemingen. Aanschaffing en uitzending van werktuigen, boekwerken en andere benodigdheden voor magnetische en weerkundige waarnemingen	490	475	479	488	500	600	600
1013		Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van die der Marine-magazijnen.							
	a.	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de traktementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine, geplaatst bij het Marine-etablisement te Soerabaja	74 600	66 654	76 600	98 200	92 100	89 600	57 600
	b.	Uitgaven voor bij den aanbouw van kruisers en onderzeeboten in Nederland tewerkgestelde ingenieurs voor het vak van scheepsbouw en opziensers voor het vak van stoomwezen						Memorie.	Memorie.

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1015	c	Opleiding van scheepsbouwkundige ingenieurs en daarmede in verband staande uitgaven.						Memorie.	Memorie.
	d	Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marine-magazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer		72 876	4 650	52		70 000	70 000
1014		Bedrijfsuitgaven van de Marine-magazijnen te Soerabaja.							
	a.	Aandeel in de aan het Departement van Defensie in Nederland terug te betalen inkomsten van het personeel bij de magazijnen van het Marine-etablisement te Amsterdam, belast met werkzaamheden in verband staande met het in ontvangst nemen, opslaan, inpakken en verzending van goederen voor den Indischen dienst, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van onderafdeeling 1005.	15 500	15 568	14 431	16 142	15 500	11 000	11 000
	b.	Kosten van aanvulling van de voorraden	1 746 963	1 202 957	1 753 963	2 344 950	2 504 600	2 921 100	3 220 500
1015		Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen			14 652	487 277	421 700		
1016		Aanschaffing en uitzending van levensbehoeften en andere goederen ter aanvulling van den magazijnvoorraad buiten dien van het Marine-etablisement te Soerabaja, voor zoover de kosten niet ten laste van een anderen post kunnen worden gebracht...	51 583	15 459	12 964	18 462	7 500	1 000	1 000
1017		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)		19	40		1 600	1 000	1 000
1018		Andere onvoorziene uitgaven	1 245	452		10 000		50 000	50 000
		HOOFDSTUK II — UITGAVEN IN INDIË.							
		A. Militaire uitgaven.							
1001		Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk personeel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1014.							
	a	Bezoldigingen van den secretaris en het verdere personeel	79 616	80 483	84 800	90 008	97 650	100 000	114 500

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1001	b.	Standplaatstoelagen van den secre- taris en het verdere personeel ...		4 759	5 500	6 116	6 724	7 500	8 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		855	700	551	500	500	200
	d.	Schrijffloonen en overwerkgeden.						(1)	1 200
1002		A a n d e e l i n d e v e r d e r e k o s t e n v a n h e t D e p a r t e m e n t e n d e n a l g e m e e n e n d i e n s t t e n b e d r a g e v a n d e h e l f t d i e r k o s t e n , k o m e n d e d e a n d e r e h e l f t t e n l a s t e v a n p o s t 1015.							
	a.	Kantoorkosten, buitenlandsche te- legrammen, briefporten en druk- werk	16 016	18 556	20 500	28 000	25 700	20 000	26 000
	b.	Verrekening van diensttelegram- men	17 747	21 720	19 200	21 600	19 500	19 500	20 000
	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het op het departement ge- plaatste personeel met inbegrip van de bezoldigingen, verschul- digd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieu- wen post	3 086	3 061	3 200	4 200	4 000	3 200	4 100
	d.	Met het Departement der Bur- gerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor on- derhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(2)	3 739	4 500	6 200	37 000	64 000	72 500
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Wer- ken wegens uitgaven voor ver- nieuwing en nieuwe werken.				—	15 200	62 500	80 000
	f.	Uitgaven voor grond- en lokaal- huur					70 000	68 000	—
	g.	Andere uitgaven	715	1 766	2 000	5 800	4 900	3 000	3 000

(1) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post 1001, onderdeel a.

(2) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1005		Inkomsten van het personeel der Zeemacht — met uitzondering van dat geplaatst bij den Hydrografischen Dienst en dat tewerkgesteld bij het Marine-etablisement — voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.							
	a.	Standplaatstoelagen van het personeel tewerkgesteld bij het Departement der Marine		5 385	12 600	16 100	15 600	12 500	12 500
	b.	Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van het Nederlandsch Eskader	215 438	251 791	206 000	321 000	406 200	417 000	527 000
	c.	Standplaatstoelagen van het personeel van het Nederlandsch Eskader		15 966	22 200	39 000	46 400	40 000	40 000
	d.	Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van die geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	451 400	478 535	601 500	700 000	606 400	724 000	725 000
	e.	Standplaatstoelagen van het personeel der Indische Militaire Marine, met uitzondering van dat geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar		75 570	144 800	154 100	184 900	140 000	140 000
	f.	Soldijen en toelagen van het Inlandsch militair personeel geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	98 374	75 735	65 500	67 700	67 500	97 000	101 000
	g.	Standplaatstoelagen van het militair personeel geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar		5 479	6 900	7 100	8 400	7 500	7 500
	h.	Overgangsbijlagen van het Inlandsch militair personeel der Zeemacht ingevolge de „Bezoldigingsregeling Inlandsche schepelingen der Zeemacht”		10 801	10 900	4 900	2 000	5 000	5 000
1004		Inkomsten van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië en van dat geplaatst bij de maritieme inrichtingen aan den wal.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het Marine personeel in Nederlandsch-Indië			30 350	29 800	29 100	30 950	31 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		der begrooting voor 1930.							
1004	b.	Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel belast met de geestelijke verzorging van het marine personeel in Nederlandsch-Indië			800	600	600	1 060	600
	c.	Bezoldigingen en toelagen van het onderwyzend en toezichhoudend burgerlijk personeel bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	(1)	26 950	27 400	26 550	27 900	51 200	55 000
	d.	Standplaatstoelagen van het onderwyzend en toezichhoudend burgerlijk personeel bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar		752	1 600	1 450	1 900	2 250	2 300
	e.	Bezoldigingen en toelagen van het onderwyzend burgerlijk personeel bij de opleidingen van Inlandsche schepelingen te Soerabaja	3 566	(2) 14 500	6 900	8 600	8 700	15 000	12 500
	f.	Standplaatstoelagen van het onderwyzend burgerlijk personeel bij de opleidingen van Inlandsche schepelingen te Soerabaja.		670	400	500	500	750	1 100
	g.	Bezoldigingen van het burgerlijk personeel bij de maritieme inrichtingen aan den wal voor zoover niet elders uitgetrokken.							Memorie.
	h.	Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel bij de maritieme inrichtingen aan den wal voor zoover niet elders uitgetrokken							Memorie.
1005		Schaffing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel der Zee-macht, met uitzondering van dat geplaatst bij den Hydrografischen Dienst en dat teverkgesteld bij het Marine-etablissem-ent.							
	a.	Personeel van het Nederlandsch eskader	571 257	276 742	184 000	446 000	545 200	470 000	526 000
	b.	Personeel van de Indische Militaire Marine met uitzondering van dat geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	729 755	609 340	758 000	715 500	721 000	805 000	820 000
	c.	Personeel geplaatst en in opleiding bij de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar	144 869	115 069	107 700	107 500	137 700	162 000	190 000
1006	a.	Verdere kosten van het Nederlandsch Eskader. Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	475 897	440 759	525 500	908 000	1 088 500	1 598 000	1 700 000

(1) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post 1003, onderdeel f.

(2) In dit bedrag zijn begrepen de over vorige jaren toegekende bezoldigingsverhoogen.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loop-ige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		der begrooting voor 1930.							
1006	b.	Kosten van onderhoud der schepen en van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen	521 520	460 015	464 200	605 500	849 100	1 275 500	985 500
	c.	Andere uitgaven	918	3 199	6 800	17 500	14 200	14 000	14 000
1007		Verdere kosten van de Indische Militaire Marine, met uitzondering van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar en de kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goebeng en Malang.							
	a.	Kosten van aanbouw van schepen en vliegtuigdokken			—	—	—	400 000	40 000
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	300 280	285 249	728 500	460 000	447 600	800 000	652 000
	c.	Kosten van herstelling en onderhoud der schepen en vliegtuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen en vliegtuigen, alsmede uitgaven ten behoeve van de onderzeedienst-inrichtingen en de vliegkampen	1 710 474	2 231 069	2 900 000	2 645 000	2 562 400	2 810 000	3 053 000
	d.	Kosten voor electriciteitsvoorziening van de stations voor draadloze telegrafie		6 809	5 500	10 600	17 700	10 000	15 000
	e.	Kosten van herstelling en onderhoud van de stations en van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de stations voor draadloze telegrafie	25 149						
	f.	Kosten ten behoeve van het materieel der kustbatterijen	42 946	37 211	118 400	349 000	95 800	284 000	715 000
	f. ¹	Uitgaven ten behoeve van de mijnenmagazijnen						(2)	20 000
	g.	Voorzieningen ten behoeve van het militair en burgerlijk personeel, dat tengevolge van een ongeval bij het verrichten van of het deelnemen aan een dienstvlucht voor den verderen dienst ongeschikt wordt bevonden, zoomede ten behoeve van de door dat personeel nagelaten nabestaanden.				11 500	19 700	Memorie.	Memorie.
	h.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(1)	19 521	109 400	152 800		Memorie.	Memorie.
	i.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(1)	602 424	282 000	573 000	654 500	500 000	400 000
	j.	Uitgaven voor grondhuur	(1)	14 540	52 500	52 000	52 000	Memorie.	52 500

(1) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

(2) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post 1007, onder f.

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf.)	1929. (raming).	1930. (raming).
1007	k.	Verrekening met het Departement van Oorlog van een aandeel in de kosten van onderhoud van een laboratorium voor onderzoekingen op luchtvaartkundig gebied te Andir, nabij Bandoeng.					2 500	2 500	2 500
	l.	Andere uitgaven	(1)	28 385	55 400	34 000	30 000	30 000	34 000
1008		Verdere kosten van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makassar.							
	a.	Aanmaak of aanschaffing van goederen ten behoeve van de kweekschool met bijbehorende woningen en sloepenloods, alsmede herstelling, onderhoud en vervoer dier goederen	65 244	55 281	52 800	58 800	61 000	61 000	66 000
	b.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(1)	2 910	2 200	12 500	—	Memorie.	Memorie.
	c.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(1)	560			25	Memorie.	Memorie.
	d.	Andere uitgaven	9 669	5 551	5 100	2 100	1 200	6 000	2 000
1009		Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der Zeemacht.							
	a.	Toelagen voor de regeling der verzending van particuliere brieven ten behoeve van het personeel der Zeemacht	900	900	900	900	900	900	900
	b.	Werving van Inlandsche schepelingen	54 355	49 120	56 800	72 100	66 200	57 000	102 500
	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten...	126 517	140 291	176 500	250 000	256 600	180 000	255 000
	d.	Overtocht naar Nederland van het personeel der Zeemacht en van hun gezin, voor zoover het daarvoor in aanmerking komt, met inbegrip der vergoedingen wegens verplicht verblijf in eene noodhaven en in quarantaine, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	559 081	567 608	575 500	410 000	440 600	370 000	600 000
	e.	Kleeding van Inlandsche schepelingen	108 514	78 256	85 600	88 000	145 000	155 000	145 000
	f.	Verpleging in ziekeninrichtingen en vervoer van zieken, geneeskundige onderzoekingen alsmede begrafeniskosten	220 163	152 414	128 700	151 000	189 600	150 000	177 000
	g.	Representatiekosten van commandanten van oorlogsschepen bij reizen met hunne bodems voor vlagvertoon in den Indischen Archipel		1 695	1 800	1 450	700	5 000	5 000

(1) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1009	h.	Kosten van aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de marine-kazernes Soerabaja-Oedjoeng, Soerabaja-Goe-beng en Malang	61 544	152 678	145 600	227 000	188 100	189 600	205 000
	i.	Aandeel in de kosten van opbe-waring van schepen door het Ma-rine-etablissement voor drie vier-de gedeelte dier kosten, komen-de een vierde gedeelte dier kos-ten ten laste van post 1020, on-derdeel e (1)		199 190	223 700	235 000	282 300	326 200	372 600
	j.	Kosten van het torpedo-arsenaal en de torpedowerkplaats bij het Marine-etablissement		109 429	157 400	115 000	131 000	135 000	163 500
	k.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde ge-bouwen	(2)	15 684	13 700	8 000	—	Memorie.	Memorie.
	l.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Wer-ken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken ...	(2)	45 864	37 100	203 000	107 000	135 000	110 000
	m.	Uitgaven voor grondhuur						Memorie.	
	n.	Geestelijke verzorging van het ma-rine-personeel in Nederlandsch-Indië	5 994	40 580	12 000	12 600	12 000	12 000	12 000
	o.	Andere uitgaven	71 294	30 564	54 000	81 500	80 000	60 000	100 000
1010		Uitgaven ten behoeve van het dienstplicht personeel bij de Zeemacht in Nederlandsch-Indië.		111 258	123 900	194 000	297 000	319 000	300 000
1011		Uitgaven ten behoeve van het reser-vepersoneel van de Zeemacht in Nederlandsch-Indië			6 700	27 700	30 000	65 700	72 500
1012		Tegemoetkoming aan Landsdie-naren in de kosten van genees-kundige behandeling					626	2 500	1 000
1013		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der artikel 15 voor zoover niet elders uitgetrokken			200	788	153	500	500
		B. Niet-militaire uitgaven.							
1014		Aandeel in de inkomsten van het burgerlijk perso-neel van het Departement ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1001.							
	a.	Bezoldigingen van den secretaris en het verdere personeel	79 617	80 483	84 800	90 008	97 650	100 000	114 500
	b.	Standplaatstoelagen van den secre-taris en het verdere personeel ...		4 759	5 300	6 116	6 724	7 500	8 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		833	700	531	500	300	200
	d.	Schrijffloonen en overwerk-gelden.						(5)	1 200

(1) Tot en met 1927 gold de fractie 3/5.

(2) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

(3) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post 1014, onderdeel a.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1015		Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den algemeenen dienst, ten bedrage van de helft dier kosten, komende de andere helft ten laste van post 1002.							
	a.	Kantoorkosten, buitenlandsche telegrammen, briefporten en drukwerk	16 016	18 556	20 500	28 000	25 700	20 000	26 000
	b.	Verrekening van diensttelegrammen	17 747	21 720	19 200	21 600	19 500	19 500	20 000
	c.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het op het departement geplaatste personeel, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	3 086	3 061	3 200	4 200	4 000	3 200	4 100
	d.	Met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen.	(1)	3 759	4 300	6 200	57 000	64 000	72 500
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken					15 200	62 500	80 000
	f.	Uitgaven voor grond- en lokaalhuur					70 000	68 000	
	g.	Andere uitgaven	715	1 766	2 000	5 800	4 900	5 000	5 000
1016		Inkomsten van het personeel bij den Hydrografischen Dienst, voor zoover de uitgaven niet ten laste van Hoofdstuk I met het Departement van Defensie in Nederland worden verrekend.							
	a.	Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van de Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst en toelagen wegens plaatsing aan boord van die schepen	101 855	105 803	107 200	113 500	115 500	101 000	71 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel der Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst		4 818	7 900	7 400	8 300	8 000	8 000
	c.	Overgangsbijlagen van de Inlandsche schepelingen der Koninklijke Marine aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst ingevolge de „Bezoldigingsregeling Inlandsche schepelingen”		921	1 200	425	200	700	200

(1) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1016	d.	Bezoldigingen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst, toelagen en belooningen, zoome- de soldijen en belooningen aan eere teekenen verbonden	108 593	103 608	95 500	75 000	71 000	103 000	90 000
	e.	Standplaatstoelagen van het burgerlijk personeel aan boord der schepen van den Hydrografischen Dienst		4 763	3 600	4 000	4 300	6 000	3 300
	f.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		7 710	3 800	3 900	1 700	4 000	5 600
1017		Schaffing, geneeskun- dige behoeften en an- dere uitgaven ten be- hoeve van het perso- neel aan boord der schepen van den Hy- drografischen Dienst.							
	a.	Personeel der Koninklijke Marine.	82 013	78 473	80 300	75 000	97 300	74 000	65 000
	b.	Burgerlijk personeel	37 152	37 366	40 400	33 000	28 900	39 000	38 200
1018		Verdere kosten van den Hydrografischen Dienst							
	a.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	104 782	112 085	95 900	124 000	90 600	95 000	103 000
	b.	Kosten van herstelling en onder- houd van schepen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onder- houd en vervoer van goederen ten behoeve van de schepen ...	280 088	285 977	342 900	274 000	303 900	300 000	370 000
	c.	Plaatsing van signalen, aankoop, onderhoud en vervoer van in- strumenten en verdere kosten van de opnemingen	5 363	4 066	8 600	6 500	10 900	6 400	6 400
	d.	Andere uitgaven	986	1 044	1 200	300	2 000	1 300	1 300
1019		Personeel van de In- spectie en het Hoofd- kantoor van Scheep- vaart.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen van de inspecteerende ambtenaren van scheepvaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den gezaghebber bij de Gouvernements-marine daarbij tewerkgesteld	174 674	211 059	225 100	232 200	236 230	267 500	300 000
	b.	Standplaatstoelagen van de inspec- teerende ambtenaren van Scheep- vaart, van het verdere personeel bij het Hoofdkantoor en van den gezaghebber der Gouvernements- marine daarbij tewerkgesteld ...		9 372	12 200	12 850	13 900	16 200	16 300
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		820	700	610	600	600	600
	d.	Schrijffloonen en overwerkgeden.						(1)	3 000
1020		Verdere kosten van het Hoofdkantoor van Scheepvaart en alge- meene kosten.							
	a.	Kantoorkosten en verdere uitga- ven van het Hoofdkantoor en van de kaartenvoorraden	15 342	19 927	29 200	28 700	42 300	27 600	31 000

(1) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post 1019, onderdeel a.

Post.	Onderdeel.	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930 (raming).
der begrooting voor 1930.									
	b.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten van het tot „Scheepvaart” behorende personeel, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	94 590	93 120	122 600	128 000	116 800	118 000	125 000
	c.	Verpleging in ziekeninrichtingen, vervoer van zieken enz. betreffende het tot „Scheepvaart” behorende personeel	50 526	49 602	54 100	51 100	57 400	40 000	55 000
	d.	Kosten veroorzaakt door onrechtmatige aanhouding van schepen.						Memorie.	Memorie.
	e.	Aandeel in de kosten van opbewaring van schepen door het Marine-etablissement, voor een vierde gedeelte dier kosten, komende drie vierde gedeelte dier kosten ten laste van post 1009, onderdeel i (1)		132 794	149 100	156 500	94 100	108 800	124 200
	f.	Kosten van opleiding tot en het afnemen van examens		10 100	13 800	5 800	12 900	19 000	19 000
1021		Technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst.							
	a.	Bezoldigingen van de technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst	88 420	98 722	88 000	100 000	122 900	142 000	152 000
	b.	Standplaatstoelagen van de technisch experts en opzichters bij den dienst van Scheepvaart en werktuigkundigen der Gouvernements-marine belast met werkzaamheden voor den algemeenen dienst		2 446	4 600	6 600	10 100	8 950	12 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		5 258	2 900	1 600	2 500	900	900
1021A		Uitgaven te behoeve van den Raad voor de Scheepvaart						15 000	15 000
1022		Personeel van de Gouvernements-marine.							
	a.	Bezoldigingen van het personeel van de Gouvernements-marine, toelagen en belooningen, voorloopige bezoldiging van uit Nederland gezonden personeel, zoodmede soldijen, toelagen en belooningen aan eere teekenen verbonden	937 544	852 245	815 000	871 000	904 800	897 814	910 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel van de Gouvernements-marine		26 170	53 800	44 100	53 900	52 966	57 000
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		102 308	87 200	54 000	61 700	52 000	58 000

(1) Tot en met 1927 gold de fractie 2/5.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
1025		Verdere kosten van de Gouvernements-marine.							
	a.	Schafing, geneeskundige behoeften en andere uitgaven ten behoeve van het personeel	300 448	303 482	295 100	334 200	336 900	315 239	329 000
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	639 450	599 597	597 100	723 000	688 000	628 000	700 000
	c.	Kosten van herstelling en onderhoud van vaartuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onderhoud en vervoer van goederen ten behoeve van de vaartuigen		637 736	1 051 500	1 026 000	820 600	845 000	843 000
	d.	Kosten van aanbouw en uitzending van schepen	1 209 245	120 811	180 600	399 000	91 100	380 000	350 000
	e.	Werving van de mindere scheepelingen, toelagen voor eerste uitrusting, toelagen aan de gezaghebbers bij dienstverrichtingen aan den wal en aan de officieren met den voedingsdienst belast, vergoeding voor schrijfbehoeften aan de gezaghebbers ...	26 166	22 100	23 100	27 100	26 900	18 000	18 000
	f.	Kleeding van de mindere scheepelingen en andere betalingen, welke met de soldijen worden verrekend	14 737	14 531	17 700	21 200	18 000	18 000	20 000
	g.	Opleiding voor hooger en tot radiotelegrafist zoomede onderwijs in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken voor officieren en werktuigkundigen.	4 100	1 600	3 100	600	3 500	11 700	11 700
	h.	Andere uitgaven	7 033	8 751	15 700	15 800	14 000	13 000	13 000
1024		Personeel der gewestelijke vaartuigen.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen	276 402	328 428	343 800	333 000	367 200	431 828	400 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen.		5 779	10 300	8 900	10 300	10 186	10 000
1025		Verdere kosten van de gewestelijke vaartuigen.							
	a.	Voeding voor de manschappen ...		75 795	79 500	85 700	87 400	90 222	93 000
	b.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	549 749	378 815	420 000	412 000	472 100	420 450	450 000
	c.	Kosten voor inventaris, herstellingen, dokken enz.	(1) 750 244	875 204	1 047 600	1 131 000	1 221 600	1 303 050	750 000
	c ¹ .	Kosten van aanschaffing van vaartuigen tot instandhouding van de vloot en kosten voor verderen aanbouw						(5)	400 000
	d.	Werving van de manschappen ...		15		5	10	100	100
	e.	Opleiding tot motorist, zoomede kosten van bewaking van de gebouwen en het terrein van die opleiding	5 539	6 716	8 300	7 600	7 400	10 700	10 700
	f.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen		(2) 7 539	20 900			Memorie.	Memorie.
	g.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken ...				16 000	58 000	Memorie.	Memorie.

(1) Hieronder zijn begrepen de uitgaven bedoeld bij de onderdeelen a en i van dezen post.

(2) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

(3) Deze uitgaven zijn begrepen onder die genoemd bij post onderdeel e van dezen post.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
der begrooting voor 1930									
1023	h.	Uitgaven voor lokaal- en grond- huur				(1)	5 800	Memorie.	6 000
	i	Andere uitgaven		7 996	7 800	7 600	2 500	8 000	2 000
1026		Kosten van indienststelling van gewestelijke vaartuigen, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren					20 000	37 500	37 500
1027		Personeel van de Beba- kening en Kustver- lichting.							
	a.	Bezoldigingen van het personeel voor de Kustverlichting	207 224	218 110	222 500	221 000	259 700	229 000	225 000
	b.	Standplaatstoelagen van het per- soneel voor de Kustverlichting ...		6 808	9 000	11 600	15 000	8 000	10 000
	c.	Bezoldigingen der bemanning van de vaartuigen voor de Beba- kening en Kustverlichting	124 760	129 702	152 000	144 500	147 400	152 000	148 000
	d.	Standplaatstoelagen der bem- anning van de vaartuigen voor de Bebakening en Kustverlichting.		7 500	10 000	8 600	13 600	9 000	8 000
	e.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		5 780	4 200	4 000	1 700	2 400	1 600
1028		Verdere kosten van de Bebakening en Kust- verlichting alsmede van de verlichting van haventerreinen en de daarop staande gebou- wen.							
	a.	Werving, voeding, kleeding, als- mede geneeskundige behande- ling en verpleging buiten zie- keninrichtingen van het per- soneel bij de Kustverlichting.	70 665	59 926	61 800	64 000	62 500	65 000	65 000
	b.	Kantoorkosten en drukwerk	1 156	856	1 900	1 450	800	1 500	1 500
	c.	Kosten van onderhoud, herstelling en vernieuwing van de kustlicht- etablissemten, huur van vaar- tuigen voor de gemeenschap met die etablissementen, uitga- ven voor de werkplaats der Kustverlichting, benooidghe- den voor de Bebakening en Kustverlichting, zoomede voor de verlichting van haventerrei- nen en de daarop staande ge- bouwen en andere daarmede in verband staande uitgaven	342 299	362 994	472 000	410 100	450 000	400 000	420 000
	d.	Nieuw aan te leggen werken voor de Kustverlichting, de Beba- kening en andere verkenningstee- kenen, zoomede voor de verlich- ting van haventerreinen en de daarop staande gebouwen	4 184	7 785	39 000	81 200	75 500	80 000	80 000
	e.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde ge- bouwen	(2)	930	13 100	2 900		Memorie.	Memorie.
	f.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe wer- ken				200		Memorie.	Memorie.

(1) In de begrooting niet afzonderlijk uitgetrokken.

(2) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaal)	1929. (raming).	1930 (raming).
	der begrooting voor 1950.								
1028	g.	Uitgaven voor lokaal- en grond- huur				10 700	5 900	Memorie.	9 500
	h.	Werving en voeding, alsmede ge- neeskundige behandeling buiten 's Lands ziekeninrichtingen der bemanning van de vaartuigen...	45 751	42 811	49 600	51 000	51 400	47 500	46 000
	h ¹ .	Onderwijs in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken voor stuur- lieden en machinisten bij de bebakening en kustverlichting ...						540	540
	i.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen ten behoeve van de vaartuigen	82 625	5 1085	65 900	72 000	72 100	80 000	80 000
	j.	Kosten van herstelling en onder- houd van vaartuigen, aanmaak of aanschaffing, herstelling, onder- houd en vervoer van goe- den ten behoeve van de vaartui- gen	175 485	559 529	150 800	90 000	98 400	195 000	150 000
	k.	Andere uitgaven	558	9 551	11 500	5 400	5 700	12 000	7 000
1029		Personeel van den Ha- ven- en Loodsdienst.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel van den Haven- en Loodsdienst, alsmede belo- ningen	760 440	851 529	841 400	844 000	905 100	894 160	900 000
	b.	Standplaatstoelagen van het per- soneel van den Haven- en Loods- dienst		30 465	55 800	55 000	40 200	58 216	56 500
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		15 375	11 900	9 000	6 000	4 000	5 500
	d.	Schrijffloonen en overwerkgeden.							
1029A		Kosten van indienststel- ling van loodspersoneel, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren						(5)	6 000
								9 600	9 600
1030		Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst.							
	a.	Werving, voeding en geneeskun- dige behoeften van het perso- neel bij den Haven- en Loods- dienst, alsmede huur van vaar- tuigen en roeiers	44 894	54 160	58 200	56 200	57 500	44 900	57 000
	b.	Kantoorkosten, drukwerk, adver- tentie-, vertalings- en telegram- kosten	29 114	55 515	40 500	28 800	51 400	41 000	44 000
	c.	Kosten van steenkolen en andere brandstoffen	105 499	125 926	98 200	85 000	64 850	111 800	95 000
	d.	Kosten van aanbouw en aan- schaffing van vaartuigen voor den Haven- en Loodsdienst ...	(1)500 550	402 592	519 500	285 000	400 000	468 500	160 000
	d ¹ .	Kosten van onderhoud van vaar- tuigen en van aanschaffing van verdere benodigdheden voor den Haven- en Loodsdienst en den dienst der scheepsmeting.							
	e.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde ge- bouwen	(2)	4 5851	1 600	27 900		(4)	520 000
								Memorie.	Memorie.

(1) Hieronder zijn begrepen de uitgaven bedoeld bij onderdeel h van dezen post.

(2) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

(3) Deze uitgaven zijn begrepen in die bedoeld bij onderdeel a van dezen post.

(4) Deze uitgaven zijn begrepen in die bedoeld bij onderdeel d van dezen post.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929 (raming).	1930. (raming).
1030	f.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken	(1)	36 976	15 900	17 400	—	Memorie.	Memorie
	g.	Uitgaven voor lokaalhuur alsmede voor grondhuur	(1)	19 216	17 800	21 000	22 500	Memorie.	27 000
	k.	Andere uitgaven		4 208	2 000	2 000	1 000	4 800	2 000
1030A		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B.B.L. 1925/28 aan het personeel bij den dienst van Scheepvaart						(2)	2 000
1031		Verbetering van vaarwaters. Uitgaven voor verbetering van vaarwaters, met inbegrip van belooningen en van de kosten van steenkolen en andere brandstoffen	104 770	87 364	210 000	160 600	146 000	150 000	173 000
1032		Vergoeding voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbindingen in den Indischen Archipel	523 810	517 707	602 800	600 300	585 000	588 000	585 000
1033		Verrekening met het Departement van Onderwijs en Eeredienst ter zake van de keuring van reizigers op pelgrimsschepen	68 469	6 136	12 800	86 200	79 200	60 000	76 000
1034		Personeel voor de magnetische en weerkundige waarnemingen.							
	a.	Bezoldigingen en toelagen van het personeel bij het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium	96 397	102 376	97 900	98 100	112 900	119 000	125 000
	b.	Standplaatstoelagen van het personeel bij het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium		5 250	5 900	6 400	7 700	6 300	8 300
	c.	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/28		3 413	2 200	1 750	400	500	600
	d.	Toelagen voor bediening van weerkundige stations		4 560	4 600	4 560	7 300	6 360	6 560
	e.	Schrijffloonen en overwerkgeden.							1 000
1035		Verdere kosten van de magnetische en weerkundige waarnemingen.							
	a.	Kantoorkosten en verdere uitgaven van het Koninklijk Magnetisch en Weerkundig Observatorium							
	b.	Reis-, verblijf- en vervoerkosten, met inbegrip van de bezoldigingen verschuldigd over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	41 281	41 705	43 400	43 600	40 700	43 900	44 300
	c.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(1)	5 755	5 200	950	—	Memorie.	Memorie

(1) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

(2) Deze uitgaven zijn begrepen in die bedoeld bij post 1045.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
10 58	d.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken						Memorie.	Memorie.
1 056		Bijdrage in de bedrijfskosten van de door de Nederlandsch-Indische sterrenkundige vereeniging te Lembang in stand gehouden „Boscha sterrenwacht”					50 000	50 000	50 000
1037		Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen met uitzondering van die der Marine-magazijnen.							
	a.	Directe kosten van het bedrijf ...		1 317 132	1 352 400	1 352 400	1 601 400	1 824 750	2 187 550
	b.	Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marine-magazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer		5 179 408	5 475 500	5 466 600	4 031 600	4 198 850	4 496 250
1038		Bedrijfsuitgaven van de Marine-magazijnen te Soerabaja.							
	a.	Directe kosten van het bedrijf		574 465	592 500	465 600	512 600	475 506	528 200
	b.	Kosten van aanvulling van de voorraden	5 980 764	2 911 536	2 725 800	2 950 700	3 675 100	3 658 000	5 757 000
1039		Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen		425 640	258 600	745 400	1 470 000	2 465 000	1 615 000
1040		Personeel bij de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, met uitzondering van de Marine-magazijnen te Soerabaja	2 660	2 106	2 100	2 100	2 000	3 000	2 100
1041		Verdere kosten van de steenkolenopslagplaatsen en pakhuizen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja.							
	a.	Laad- en losmiddelen, weegtoestellen, kolenmanden, gereedschappen en verdere benodigdheden.	1 469	555	1 100	5 600	2 800	2 000	2 000
	b.	Aankoop en vervoer door den Indischen Archipel van steenkolen en andere brandstoffen, bestemd tot aanvulling van den voorraad in de opslagplaatsen en andere daarmede in verband staande uitgaven	584 017	608 455	820 000	884 000	650 000	751 000	658 000
	c.	Aanmaak, aanschaffing en vervoer van verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen, bestemd ter aanvulling van den voorraad van den gemeenen dienst in de pakhuizen, alsmede onderhoud en herstelling van die goederen.	1 125	2 125	1 900	18 200	5	6 500	6 500

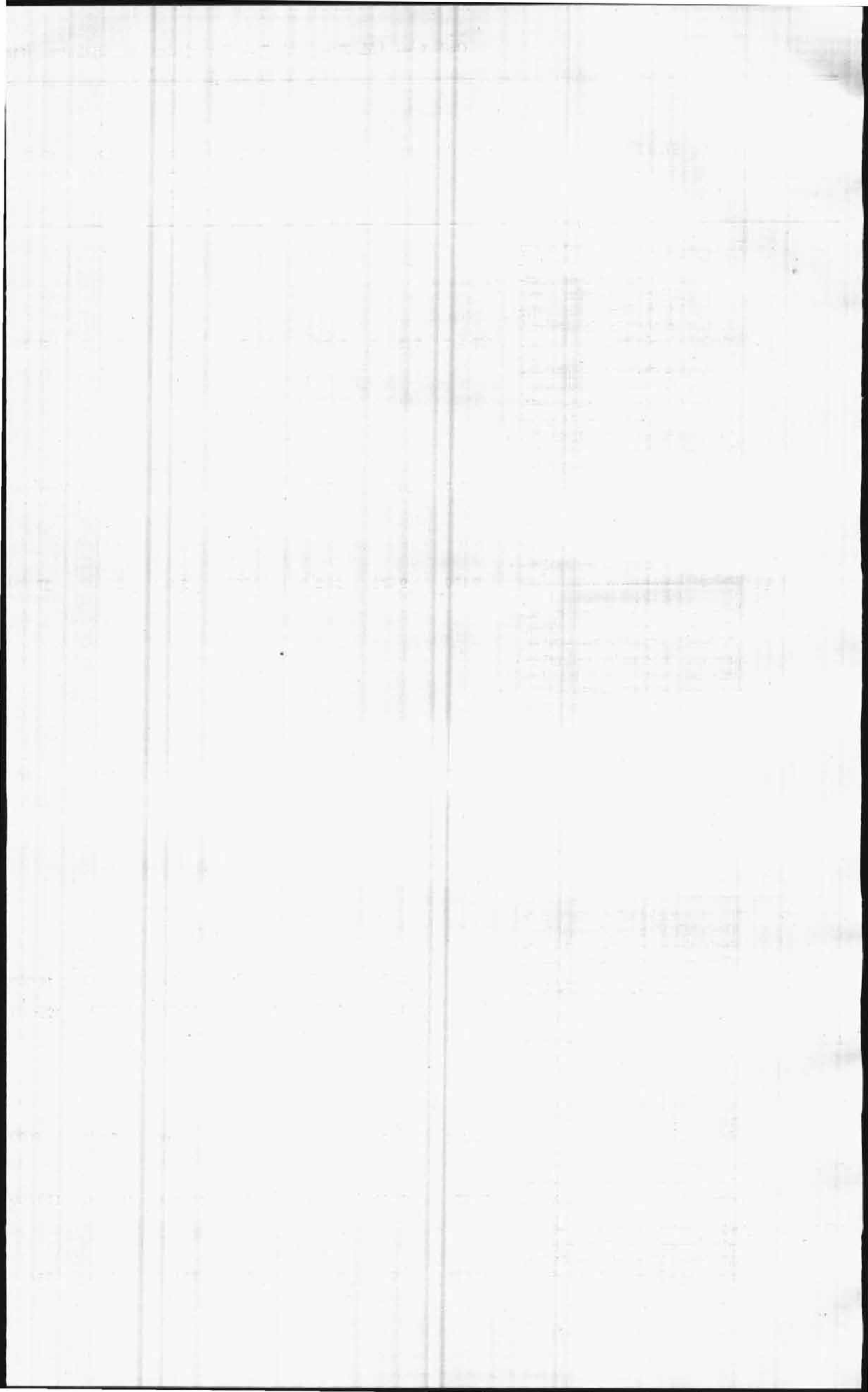
Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
	der begrooting voor 1930.								
1041	d.	Aandeel in de met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken te verrekenen uitgaven voor onderhoud en herstelling van bij het Departement der Marine in gebruik zijnde gebouwen	(1)	4 028	12 400	13 600	44 900	41 600	Memorie.
	e.	Verrekening met het Departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken		18 615		23 000	1 500	Memorie.	Memorie.
	f.	Uitgaven voor lokaalhuur alsmede voor grondhuur	(1)	12 150	49 500	50 000		Memorie	46 000
	g.	Verrekening met het Departement van Oorlog van de uitgaven ten behoeve van de algemeene pakhuizen		2 985	2 500	4 100	2 500	4 400	5 000
1042		Toeslag op de inkomsten van het daarvoor in aanmerking komend personeel in sommige buitengewesten wegens heerschende duurte als gevolg van de hooge rubberprijzen		5 561	48 100	58 000	55 100	Memorie	Memorie.
1043		Dienstbelangtoelagen				0	2 600	Memorie.	2 500
1044		Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling					75	2 500	1 000
1045		Toekenning van gratificatiën in den zin van artikel 15 der B. B. L. 1925/'28 voor zoover niet elders uitgetrokken			200	1 578	1 900	2 000	500
1045A		Kosten verbonden aan het inroepen van rechtskundigen bijstand							Memorie.
1046		Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	85 881	94 915	102 200	133 000	105 700	95 000	120 000
1047		Vereveningen betreffende afgesloten diensten (onvoorziene uitgaven)	23 342	5 892	1 600	5 100	6 925	4 000	6 000
1048		Andere onvoorziene uitgaven		12 062	57 200	21 750	32 500	150 000	150 000
		HOOFDSTUK III — MIDDELEN IN NEDERLAND.							
		A. Militaire ontvangsten.							
1001		Ontvangsten van militairen aard.			20 506	85 615	83 615	Memorie.	Memorie.
		B. Niet-militaire ontvangsten.							
1002		Terugbetaling der kosten van herstelling bij het Marine-etablisement te Soerabaja van schepen behorende tot het Nederlandsch Eskader		444 985	515 095	519 062	119 742	785 000	850 000
1005		Terugbetaling der kosten van verstrekkingen aan naar Nederland terugkeerende schepen behorende tot het Nederlandsch Eskader	619 498						
1004		Andere ontvangsten	50 245	22528	27 060	2 250	532	20 000	10 000

(1) De voor dit doel uitgegeven gelden zijn niet afzonderlijk op te geven.

Post.	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
		HOOFDSTUK IV — MIDDELEN IN INDIË.							
1001		A. Militaire ontvangsten. Ontvangsten met betrekking tot de stations voor draadlooze telegrafie	17 539	20 405	23 700	25 900	52 200	25 000	35 000
1002		Huuropbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der Zeemacht	840	8 186	12 500	16 500	20 700	25 000	25 000
1003		Inhoudingen op de soldijen van de Inlandsche schepelingen en dienstplichtigen der Zeemacht wegens verstrekte kleding, zoodat wegens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend alsook ontvangsten wegens aan dienstplichtigen tegen contante betaling verstrekte kleding	62 859	47 877	84 900	82 200	45 500	70 000	90 000
1004		Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoodat schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander voor zoover afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal.		547	1 400	2 000	1 500	3 000	2 000
1005		Verrekening ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldwaardig bedrag van door de schepen en vaartuigen der Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal aan die magazijnen afgegeven goederen	679 917	585 687	299 600	209 000	500 800	370 000	370 000
1006		Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggeld, zoodat bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen.				14 800	15 700	9 000	15 000
1007		Andere ontvangsten van militairen aard		4 965	15 200	9 900	6 600	10 000	10 000
		B. Niet-militaire ontvangsten.							
1008		Bakengeld	2 295 540	2 537 551	2 450 800	2 439 900	5 216 900	2 600 000	3 000 000
1009		Kapoeasgeld	158 325	178 415	215 000	247 000	235 800	250 000	240 000
1010		Ontvangsten van den Loodsdienst.	1 881 257	2 047 852	2 235 400	2 438 000	2 805 600	2 850 000	2 900 000
1011		Vergoeding voor certificaten van schepen	44 270	52 007	51 100	58 800	55 000	60 000	68 000
1012		Scheepsmeting	5 216	7 551	14 500	9 800	11 600	10 000	11 000

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voor- loopige opgaaf).	1929. (raming).	1930. (raming).
der begrooting voor 1950.									
1013		Scheepsverklaringen	16 204	15 894	18 400	16 000	16 600	17 000	17 000
1014		Keuring van reizigers op pelgrims- schepen	102 705	9 204	19 200	129 200	118 800	90 000	114 000
1015		Inleggelden voor het afleggen van examens		5 020	5 000	5 700	5 800	5 500	6 500
1016		Vergoeding voor het gebruik van 's Lands Claytontoestellen en ande- re voor het ontsmetten van vaartuigen aangewezen ontsmet- tingstoestellen	199 176	258 009	241 100	180 800	165 400	160 000	95 000
1017		Verkoop van zeekaarten en boek- werken uit het depôt en de on- derdepôts van kaarten en gid- sen	14 456	14 029	14 200	17 000	17 900	14 500	18 000
1018		Door andere departementen terug te betalen kosten voor het ge- bruik van de ter beschikking van die departementen gestelde vaartuigen, behoorende tot on- der het departement der Marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten	550 127	610 654	606 500	697 200	689 900	762 780	861 200
1019		Vergoeding door andere lands- diensten en particulieren van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behoorende tot onder het departe- ment der Marine in Neder- landsch-Indië gestelde diensten.	25 998	59 909	59 600	50 800	36 500	40 000	45 000
1020		Ontvangsten in verband met het, op verzoek van belanghebbenden, verrichten van sommige werk- zaamheden door havenmeesters of als zoodanig dienstdoende ambtenaren op Zon- en feestda- gen	39 466	47 254	53 200	58 300	69 700	60 000	70 000
1021		Inhoudingen op de soldijen van de mindere schepelingen der Gou- vernements-marine wegens ver- streckte kleeding, zoomede we- gens andere voorloopig door den Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend.	19 247	20 495	19 300	18 000	9 500	18 000	20 000
1022		Bijdrage van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in de uitgaven voor het doen onderhouden van geregelde scheepvaartverbinding- gen in den Indischen Archipel.	100 000	100 000	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000
1023		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van het Marine-etablis- sment en daartoe behoorende in- richtingen, met uitzondering van de Marine-magazijnen	6 419 487	4 645 494	5 475 200	5 389 500	6 022 000	6 642 700	7 222 900
1024		Ontvangsten en verrekeningen ten bate van de Marine-magazijnen te Soerabaja		4 634 691	5 030 100	5 265 500	6 020 200	7 137 750	7 629 200

Post	Onderdeel	OMSCHRIJVING.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928. (Voorloopige opgaaf.)	1929. (raming).	1930. (raming).
1025		Verrekening der geldswaarde van de uit den voorraad der opslagplaatsen, uitgezonderd de Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behorende diensten verstrekte steenkolen	759 357	712 543	648 600	892 600	699 500	772 000	750 000
1026		Verrekening der geldswaarde van de uit den magazijnsvoorraad, buiten dien der Marine-magazijnen te Soerabaja, aan de onder het Departement der Marine behorende diensten verstrekte verduurzaamde levensmiddelen en andere goederen	50 667	26 342	7 000	—	—	9 500	Memorie.
1027		Verkoop van voor 's Lands dienst bestemde bruikbare goederen niet afkomstig uit den voorraad der Marine-magazijnen te Soerabaja	9 170	9 452	29 200	18 700	39 100	21 000	29 000
1028		Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, blijvende of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris, een en ander:							
	a.	voor zoover niet afkomstig van het Marine-etablisement, de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten behorende onder Scheepvaart	1 156	—	—	—	400	4 000	400
	b.	afkomstig van de diensten behorende onder Scheepvaart	18 405	15 882	10 500	10 600	16 400	10 000	15 000
1029		Verrekening ten laste van de Marine-magazijnen te Soerabaja van het geldswaardig bedrag van aan die magazijnen afgegeven goederen, een en ander:							
	a.	voor zoover niet afkomstig van de Oorlogsmarine en de maritieme inrichtingen aan den wal en de diensten behorende onder Scheepvaart		1 954	400	10 600	5 400	10 000	10 000
	b.	afkomstig van de diensten behorende onder Scheepvaart		170 218	117 700	100 000	102 700	120 000	120 000
1030		Betaling door betrokkenen van verschuldigde verpleeggelden, zoomede bijdragen tot verzekering van vrije geneeskundige behandeling en kosteloze verstrekking van geneesmiddelen	5 532	4 171	5 200	8 000	6 600	6 000	8000
1031		Terugbetaling van voorschotten op bezoldigingen of andere inkomsten	70 354	75 744	92 700	108 300	117 000	100 000	110 000
1032		Andere ontvangsten, voor zoover niet komende ten bate van het Marine-etablisement en de Marine-magazijnen te Soerabaja ...	62 658	18 988	25 900	18 900	55 000	25 000	53 000

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUK 8

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË

VOOR HET DIENSTJAAR

1930.

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VOOR HET MARINE-ETABLISSEMENT
EN DAARTOE BEHOORENDE INRICHTINGEN.

TOELICHTING OP DE ONDER DE HOOFDSTUKKEN I TOT EN MET IV VAN DE BEGROOTING VAN
UITGAVEN EN DE RAMING DER MIDDELEN BEGREPEN POSTEN.

De bedrijfsuitgaven zijn volgens den opzet der begrooting geraamd op:

Uitgaven in Nederland (posten 1013 en 1014) f 3 359 100
 Uitgaven in Indië (posten 1037 en 1038) ... 10 938 800

Totaal f 14 297 900

of f 1 086 950 meer dan voor 1929.

De hoogere raming is in hoofdzaak toe te schrijven aan de verwachte meerdere werkzaamheden welke door het etablissement zullen zijn te verrichten en de grootere aanvulling der voorraden, een en ander in verband met de uitbreiding der vloot.

Laat men de kosten van aanvulling der voorraden, waarvoor is uitgetrokken f 6 977 500 of f 418 400 meer dan voor 1929, buiten beschouwing, dan bedragen de bedrijfsuitgaven f 7 320 400 of f 668 550 meer dan voor 1929.

Volgens de op commerciëelen grondslag opgezette bedrijfsrekening zullen de bedrijfskosten, met inbegrip van eene kapitaalsrente van 6%, afschrijvingen, bijdragen voor pensioenen, verlofstraktementen, wachtgeldenz., bedragen f 8 724 600.

Aangezien deze inrichting de gemaakte kosten afwentelt op de verschillende diensten waarvoor door haar werkzaamheden worden verricht en waaraan magazijnsgoederen worden verstrekt, wordt gerekend op een bedrag aan ontvangsten tot goedmaking dier kosten overeenkomende met het bedrag der bedrijfskosten volgens de commerciëele rekening ad f 8 724 600.

Dit bedrag is derhalve begrepen in de onder de raming der middelen bij de begrooting uitgetrokken posten wegens ontvangsten en verrekeningen ten bate van het Marine-etablissement, t.w.

Middelen in Nederland (posten 1002 en 1003). f 850 000
 Middelen in Indië (posten 1023 en 1024) 14 852 100

Totaal f 15 702 100

Het verschil tusschen het totaal bedrag dezer ontvangsten en dat der bedrijfskosten volgens de commerciëele rekening ad f 6 977 500 maakt uit de geldswaarde der uit de voorraden aan de verschillende diensten te verstrekken magazijnsgoederen zonder den toeslag voor goedmaking der bedrijfskosten van de magazijnen.

Verder wordt verwezen naar de endervolgende ramingen der bedrijfs- en kapitaalsuitgaven en uitgewerkten staat, bevattende eene nadere specificatie der uitgaven en de toelichtingen daarop.

Raming der bedrijfsuitgaven en der ontvangsten.

UITGAVEN.		ONTVANGSTEN.	
Productieve materialen	f 2 212 000	Werf: exploitatie ontvangsten	f 4 505 950
idem arbeidsloonen	1 558 000	Gieterij: afgeleverde gietstukken	250 000
Directe kosten der bedrijven en diensten ...	2 621 150	Dokken: vergoeding voor het gebruik ...	300 000
Algemeene kosten	1 108 250	Electriciteitsbedrijf: geleverde stroom	479 000
Afschrijving	482 800	Artilleriebedrijf: exploitatie opbrengsten	90 000
Rente	742 400	P. W. exploitatie opbrengsten	764 300
		Magazijnen: berekende toeslag bij verstrekking	491 300
		Munitie magazijnen: berekende toeslag bij verstrekking	125 200
		Zagerij: afgeleverd gezaagd hout	200 000
		Gasfabriek: berekende bedrijfskosten	32 800
		Opbewaring en uitrusting: berekende bedrijfskosten	507 800
		Onderzeedienstinrichtingen: berekende uitgaven ten behoeve van deze inrichtingen en van herstellingen der onderzeeboten	426 800
		Vliegveld Morokrembangan: berekende uitgaven ten behoeve van deze inrichtingen en van herstellingen aan de vliegtuigen	253 950
		Torpedoarsenaal: berekende uitgaven ten behoeve dezer inrichting	187 500
		Algemeene baten	110 000
	f 8 724 600		f 8 724 600

Raming der kapitaalsuitgaven.

	Boekwaarde volgens jaarverslag 1927.	Bijgekomen geraamd in 1928.	Afschrijving geraamd in 1928.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1928.	Bijgekomen geraamd in 1929.	Afschrijving geraamd in 1929.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1929.	Bijgekomen geraamd in 1930.	Afschrijving geraamd in 1930.	Boekwaarde geraamd op 31 December 1930.
Wegen en terreinen.	f 1 678 659 45	f 5 000 —	—	f 1 678 659 45	f 198 000 —	—	f 1 876 659 45	f 40 000 —	—	f 1 916 659 45
Herstellingen, basins enz.....	843 939 76	10 000 —	f 40 000 —	813 939 76	379 000 —	f 46 000 —	1 146 939 76	220 000 —	f 66 000 —	1 300 939 76
Gebouwen en Werkplaatsen.....	1 212 150 60	1 615 000 —	55 600 —	2 771 550 60	1 461 000 —	96 100 —	4 136 450 60	170 000 —	108 800 —	4 197 650 60
Woningen van het personeel.....	1 404 837 49	50 000 —	32 500 —	1 422 337 49	—	34 000 —	1 388 337 49	53 000 —	33 800 —	1 407 537 49
Dokken	1 852 795 76	520 000 —	60 500 —	2 312 295 76	—	84 000 —	2 228 295 76	200 000 —	63 500 —	2 304 795 76
Baggermaterieel	160 543 96	15 000 —	20 000 —	155 543 96	—	21 000 —	134 543 96	—	20 100 —	114 443 96
Bassinvaartuigen....	192 997 66	30 000 —	13 000 —	209 997 66	30 000 —	14 000 —	225 997 66	535 000 —	17 200 —	743 797 66
Stoomwerktuigen....	1 757 15	—	400 —	1 357 15	—	400 —	957 15	—	400 —	557 15
Fabriekswerktuigen.	1 010 886 39	215 000 —	82 000 —	1 143 886 39	270 000 —	98 000 —	1 315 886 39	320 000 —	121 700 —	1 514 186 39
Gereedschappen....	110 603 41	40 000 —	16 000 —	134 603 41	10 000 —	5 000 —	139 603 41	20 000 —	10 000 —	149 603 41
Electrische installatie	198 170 41	15 000 —	42 500 —	170 670 41	100 000 —	43 300 —	237 370 41	30 000 —	24 700 —	232 670 41
Werktuigen voor de vervaardiging van gas.....	54 624 12	—	—	54 624 12	—	2 900 —	51 724 12	—	2 900 —	48 824 12
Meubilair.....	58 676 53	—	9 000 —	49 676 53	—	9 000 —	40 676 53	15 000 —	7 300 —	48 376 53
Brandblusmiddelen	4 185 44	5 000 —	3 500 —	5 685 44	—	3 500 —	1 885 44	—	300 —	1 585 44
Transportmiddelen ..	3 703 96	5 000 —	2 000 —	6 706 96	15 000 —	3 000 —	18 706 96	10 000 —	6 100 —	22 606 96
	f 8 783 535 09	f 2 625 000 —	f 377 000 —	f 10 931 535 09	f 2 463 000 —	f 460 500 —	f 12 934 035 09	f 1 613 000 —	f 482 800 —	f 14 064 235 09

Nummers der artikelen.	OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930
I. BEDRIJFSUITGAVEN VAN HET MARINE-ETABLISSEMENT EN DAARTOE BEHOORENDE INRICHTINGEN, MET UITZONDERING VAN DIE DER MARINE-MAGAZIJNEN.		
A. Directe kosten van het bedrijf.		
a. Algemeene kosten.		
(Uitgaven in Nederland).		
1	Verrekening met het Departement van Defensie in Nederland van de traktementen, soldijen en toelagen van het Europeesch personeel der Koninklijke Marine geplaatst bij het Etablissement te Soerabaja	(1) f 57 600
2	Uitgaven voor bij den aanbouw van kruisers en onderzeebooten in Nederland tewerkgestelde ingenieurs voor het vak van scheepsbouw en opzieners voor het vak van stoomwezen	Memorie
3	Opleiding van scheepsbouwkundige ingenieurs en daarmede in verband staande uitgaven	Memorie
		/ 57 600
(Uitgaven in Indië).		
4	Bezoldigingen van den Directeur en het overig personeel	(2) f 445 000
5	Standplaatstoelagen van den Directeur en het overig personeel	(2) 30 000
6	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	400
7	Standplaatstoelage van het personeel der Koninklijke Marine geplaatst bij het Etablissement te Soerabaja	(2) f 4 200

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
			(1) Zie Memorie van Toelichting en stuk 9.
			(2)
89 600		f 32 000	1 directeur f 18 000
			1 hoofdingenieur, hoofd van het technisch bedrijf 18 000
			1 bedrijfsingenieur 12 600
			4 ingenieurs (scheepsbouwkundig) 40 800
			1 electrotechnisch afdeelingshoofd 11 700
			2 werktuigkundige afdeelingshoofden 23 400
			1 hoofd van de Verificatie der Zeeinstrumenten 11 700
			1 hoofd van de pyrotechnische werkplaats 11 700
			7 hoofdopzieners 56 400
			1 kantoorhoofd 6 625
			1 hoofdboekhouder 7 150
			1 boekhouder 1e klasse 5 400
			1 boekhouder 4 200
Memorie.			4 adjunct-boekhouders of commiezen 10 050
			1 commies-kashouder 5 400
Memorie.			2 eerste commiezen 7 800
			2 commiezen 6 150
			10 { klerken rekenaar 1e klasse } 12 312
			1 klerken rekenaar }
			1 kassier 617
			21 { rekenaars 1e klasse } 13 035
			rekenaars }
340 000	f 103 000		1 scheepsbouwkundig hoofdteekenaar 8 700
			1 werktuigkundig hoofdteekenaar 7 200
20 600	9 400		1 werktuigkundig teekenaar 1e klasse 6 600
			1 werktuigkundig teekenaar 4 750
2 100		1 700	4 sloopsteekenaars 22 800
			2 hoofd (mantri) teekenaars ... 3 600
			{ (mantri) teekenaars 1e klasse }
6 300		2 100	{ (mantri) teekenaars 2e klasse } 22 257
			{ (mantri) teekenaars 3e klasse }
			leerlingen (mantri) teekenaars }
			Toelage voor Inlandsche sloopsteekenaars 1 800
			18 oppassers 3 295
			1 geneesheer 15 000
			1 assistent-apotheker 4 200
			1 mantri-verpleger 840
			1 hoofdopziener politie 6 600
			2 opzieners politie 6 600
			6 portiers 12 910
			verder minder personeel 25 380
			aandeel marine in de bezoldiging van den scheikundigen burgerlijk ambtenaar bij de pyrotechnische werkplaats van het departement van oorlog 5 000
			f 440 571
			Personeel voor den baggermolen:
			1 molenbaas f 4 800
			1 machine drijver 780
			4 { stokers 1e klasse } 1 800
			{ stokers 2e klasse }
			1 mandoer der matrozen f 570
			8 { matrozen 1e klasse } 2 248
			{ matrozen 2e klasse }
			f 10 198

Nummers der artikelen.	OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930
8	Kantoorkosten en kosten van de teekenkamer (3)	20 000
9	Reis-, verblijf- en vervoerkosten (3)	4 600
10	Kosten van de apotheek en verbandkamer (3)	13 200
11	Politie, bewaking en verlichting van de terreinen en wachthuizen der politie (3)	62 500
12	Reinigingsdienst (drinkwatervoorziening en brandblusmiddelen) (3)	60 000
15	Herstelling en onderhoud gebouwen, meubilair, terreinen, spoorwegmaterieel, steiger, kademuren enz. (3)	40 000
14	Bassinvaartuigen, klepschouwen, baggermolens en sleepbooten (3)	100 000
15	Algemeene electriciteits kosten (3)	36 000
16	Woningen personeel (3)	17 650
17	Tegemoetkoming aan Landsdienaren in de kosten van geneeskundige behandeling. (4)	500
18	Toekenning van gratificatiën op den voet der B. B. L. 1925/'28 (4)	Memorie
19	Andere uitgaven (3)	37 600
		/ 871 65
	b. Kosten van het werf- en dokbedrijf.	
	(Uitgaven in Indië).	
20	Bezoldigingen van het personeel (5)	500 000

Toegestaan voor 1929.	1950 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
22 000		f 2 000	Personeel voor de sleepboot:
5 600	1 000		1 djoeragan f 840
15 200			2 stokers 2e klasse 780
56 000	6 500		1 machinedrijver 780
30 500	9 500		2 { matroos 1e klasse } 562
			{ matroos 2e klasse }
			2 962
			f 453 731
58 500	1 700		Waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld ... f 445 000
140 000		40 000	Zie ook noot (1) en de Memorie van Toelichting.
56 000			(3) De bij de artikelen 8 tot en met 16 en 19 voor 1930 aangevraagde credieten zijn te verdeelen als volgt:
17 650			
500			
500		500	
37 600			
417 000	85 000		

Nummers der artikelen.	Arbeidsloonen.	Magazijns-goederen.	Directe goederen.	Vershilende andere kosten.	Totaal.
8	f 4 900	f 6 800	f 1 300	f 7 000	f 20 000
9	—	—	—	4 600	4 600
10	4 900	200	—	8 100	13 200
11	59 700	2 500	—	300	62 500
12	42 200	11 200	—	6 600	60 000
13	12 000	13 900	2 200	11 900	40 000
14	45 000	53 800	500	700	100 000
15	—	—	—	36 000	36 000
16	—	—	—	17 650	17 650
19	13 800	4 500	1 200	18 100	37 600
Totaal	f 182 500	f 92 900	f 5 200	f 110 950	f 391 550

In de bedragen uitgetrokken bij de artikelen 10, 11, 12 en 13 is begrepen f 17 600 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.

In het bedrag uitgetrokken voor kosten van de apotheek en verbandkamer (art. 10) is begrepen f 4 180 voor verrekening met het departement van oorlog wegens verstrekking van geneeskundige behoeften. Het bedrag van f 17 650 uitgetrokken voor woningen personeel (art. 16) is mede voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken bestemd.

In het bedrag uitgetrokken voor andere uitgaven (art. 19) is begrepen f 3 500 voor de verrekening ten bate van ziekeninrichtingen van verpleeg- en begrafeniskosten en f 1 800 wegens gebruikskosten van twee auto's.

(4) Globale raming.

(5) 1 bootsman f 6 600
1 onderbootsman 4 800
80 { opziens } 398 200
 { bazen }
 { onderbazen }
 { contractswerklieden }

1 werf machinist 6 600
1 werkplaatsmachinist 4 800
2 gediplomeerde opzichters 1e klasse 8 400
12 gediplomeerde opzichters 39 450

Nummers der artikelen.	OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Graamd voor 1930
21	Standplaatstoelagen (5) f	39 700
22	Overgangsinkomsten B. B. L. 1925/'28	300
23	Andere uitgaven (6)	600 000
		f 1 140 000
	<i>c. Artilleriebedrijf (geschutmakerij).</i>	
	(Uitgaven in Indië).	
24	Bezoldigingen van het personeel (7) f	14 000
25	Standplaatstoelagen (7)	1 400
26	Andere uitgaven (8)	6 000
		21 400
	<i>d. Pyrotechnische werkplaats (Madoera).</i>	
	(Uitgaven in Indië).	
27	Bezoldigingen van het personeel (9) f	37 900
28	Standplaatstoelagen (9)	3 600
29	Andere uitgaven (10)	70 000
		111 500
	<i>e. Gasfabriek.</i>	
	(Uitgaven in Indië).	
30	Bezoldigingen van het personeel (11) f	1 900
31	Andere uitgaven (12)	12 500
		14 400

Toegestaan voor 1929.	1950 is		TOELICHTINGEN
	Meer.	Minder.	
35 000	f 6 700		1 technisch bewaarder 3 000
800		f 500	3 assistenten (instrumentmakers) 19 350
522 400	77 600		1 assistent (optiker) 6 450
			1 assistent 2e klasse 5 400
			verder minder personeel 5 453
			f 508 503
			Waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld 500 000
			Zie ook de Memorie van Toelichting.
59 000		25 000	(6) Arbeidsloonen f 234 000
5 600		2 200	Magazijnsgoederen 223 000
14 700		8 700	Directe goederen 23 000
			Verschillende andere kosten 120 000
			f 600 000
			In het uitgetrokken bedrag is begrepen f 9 750 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.
			(7) 1 gediplomeerd hoofdopzichter 5 700
			2 gediplomeerde opzichters 1e klasse 8 400
			f 14 100
			Waarvoor wordt gesteld 14 000
	37 900		Zie ook de Memorie van Toelichting.
	5 600		(8) Arbeidsloonen f 1 200
	70 000		Magazijnsgoederen 2 600
			Directe goederen 1 200
			Verschillende andere kosten 1 000
			f 6 000
			In het uitgetrokken bedrag is begrepen f 800 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.
1 800	100		(9) $\left. \begin{array}{l} \text{Baas ernstvuurwerker} \\ \text{onderbaas idem} \\ \text{ernstvuurwerker} \\ \text{opzieners 1e kl. bij de P.W.} \end{array} \right\} 7 \dots\dots\dots 34 2000$
			1 opziener bij de P.W. 3 720
			f 37 920
12 500			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld f 37 900
			Zie ook de Memorie van Toelichting.
			(10) Arbeidsloonen f 36 000
			Magazijnsgoederen 10 000
			Directe goederen 20 000
			Verschillende andere kosten 4 000
			f 70 000
			In het uitgetrokken bedrag is begrepen f 1 000 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.
			(11) 5 stokers bij de gasfabriek f 1 920
			waarvoor met het oog op wisselingen wordt gesteld 1 900
			(12) Arbeidsloonen f 3 800
			Magazijnsgoederen 7 300
			Directe goederen 1 100
			Verschillende andere kosten 300
			f 12 500

Nummers der artikelen.	OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930
	<i>f.</i> Opbewaring en uitrusting. (Uitgaven in Indië).	
32	Bezoldigingen van het personeel (13) <i>f</i>	22 300
33	Standplaatstoelagen	2 200
54	Andere uitgaven (14)	163 900
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> / 188 400
	Opgeteld: Uitgaven in Nederland ...	<i>f</i> 87 600
	Uitgaven in Indië	2 347 350
	Gaat af het aandeel van het magazijnsbedrijf in de algemeene kosten (uitgaven in Indië)	190 000
	Blijft: Uitgaven in Nederland	<i>f</i> 87 600
	Uitgaven in Indië	2 187 350
	Voor de bedrijfsadministratie komen hier nog bij uitgaven welke in de begrooting niet ten laste van den post: „Marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen” worden verschreven (verlofstraktementen, wachtgeld, pensioenen enz.) <i>f</i>	157 000
	Daarenboven komt nog bij:	
	rente van het in het bedrijf gestoken kapitaal	685 700
	afschrijving	449 000
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> 1 291 700
	Te zamen	<i>f</i> 3 806 650
	B. Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marine-magazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer. (Uitgaven in Nederland).	
35	Aanschaffing en uitzending van directe goederen	(15) 70 000
	(Uitgaven in Indië).	
36	Bezoldigingen van het burgerlijk personeel bij de onderzeedienstinrichtingen en het torpedo-atelier en vliegdiens (16) <i>f</i>	42 700
37	Standplaatstoelagen	(16) 3 550
58	Andere uitgaven (17)	4 450 000
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> / 4 496 250
	Opgeteld: Uitgaven in Nederland ...	<i>f</i> 70 000
	Uitgaven in Indië	4 496 250
	Te zamen	<i>f</i> 4 566 250

Toegestaan voor 1929.	1930 is		TOELICHTINGEN.
	Meer.	Minder.	
10 800	11 500		In het uitgetrokken bedrag is begrepen <i>f</i> 50 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.
400	1 800		(13) 1 bewaarder 1e klasse <i>f</i> 3 000 1 stuurman 5 400 1 beheerder van het vak van uitrusting 3 600 1 gediplomeerd hoofdopzichter (geschutloods) 5 700 1 opziener seiner 4 650
165 900			<i>f</i> 22 350
89 600		<i>f</i> 32 000	waarvoor wordt gesteld 22 300
2 004 750	<i>f</i> 425 500	82 700	Zie ook de Memorie van Toelichting.
180 000	10 000		(14) Arbeidsloonen <i>f</i> 80 000 Magazijnsgoederen 65 000 Directe goederen 3 000 Verschillende andere kosten 15 900
89 600		<i>f</i> 52 000	<i>f</i> 163 900
1 824 750	<i>f</i> 415 500	82 700	In het uitgetrokken bedrag is begrepen <i>f</i> 3 500 voor verrekening met het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstelling en onderhoud der gebouwen enz.
			(15) Op dezen post zijn te verschrijven de uitgaven in Nederland voor aanschaffing en uitzending van niet voor de magazijnen doch voor onderhanden zijnde werken benodigde goederen.
70 000			(16) 1 baas voor de onderzeedienstwerkplaats <i>f</i> 6 600 1 opziener (voor het torpedo-atelier) 4 700 1 kastbaas (voor het torpedo-atelier) 3 000 1 beheerder van de onderzeedienst artikelen 3 600 1 beheerder van de vliegdienst artikelen 3 600 4 gediplomeerd opzichter 1e klasse 18 200 gediplomeerd hoofdopzichter 2 aspirant gediplomeerde opzichters (mijnenmagazijn) 3 000
			<i>f</i> 42 700
56 600	6 100		Zie ook de Memorie van Toelichting.
5 050	500		(17) Arbeidsloonen <i>f</i> 1 758 000 Magazijnsgoederen 2 317 000 Directe goederen 300 000 Verschillende andere kosten 75 000
4 159 200	290 800		<i>f</i> 4 450 000
70 000			Hierin zijn begrepen wegens uitgaven voor:
4 198 850	<i>f</i> 297 400		torpedo-atelier <i>f</i> 140 000 onderzeedienstinrichtingen 400 000 torpedo-atelier 150 000 vlieggkamp Morokrembangan 250 000
4 268 850	<i>f</i> 297 400		In het uitgetrokken bedrag is begrepen <i>f</i> 3 900 voor verrekening met ling en onderhoud der gebouwen enz.

Nummers der artikelen.	OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1930
II. BEDRIJFSUITGAVEN VAN DE MARINE-MAGAZIJNEN TE SOERABAJA.		
A. Directe kosten van het bedrijf.		
(Uitgaven in Nederland).		
39	Aandeel in de aan het Departement van Defensie in Nederland terug te betalen inkomsten van het personeel bij de magazijnen van het Marine-etablisement te Amsterdam, belast met werkzaamheden in verband staande met het in ontvangsnemen, opslaan, inpakken en verzenden van goederen voor den Indischen dienst, ten bedrage van de helft dier inkomsten, komende de andere helft ten laste van post 1005	(18) f 11 00
(Uitgaven in Indië).		
40	Bezoldigingen van het personeel (19) f	130 000
41	Standplaatstoelagen (19)	8 200
42	Andere uitgaven (21)	200 000
		f 338 20
	Opgeteld: Uitgaven in Nederland ...	f 11 00
	Uitgaven in Indië	538 20
	Komt bij het aandeel van het magazijnsbedrijf in de algemeene kosten (uitgaven in Indië)	190 00
	Wordt: Uitgaven in Nederland	f 11 00
	Uitgaven in Indië	528 20
	Voor de bedrijfsadministratie komen hier nog bij uitgaven welke in de begrooting niet ten laste van den post: „Marine-magazijnen” worden verschreven (verlofstraktementen, wachtgelden, pensioenen, enz.)	f 22 000
	Daarenboven komt nog bij:	
	rente van het in het bedrijf gestoken kapitaal	56 700
	afschrijving	35 800
		f 112 50
	Te zamen	f 651 70

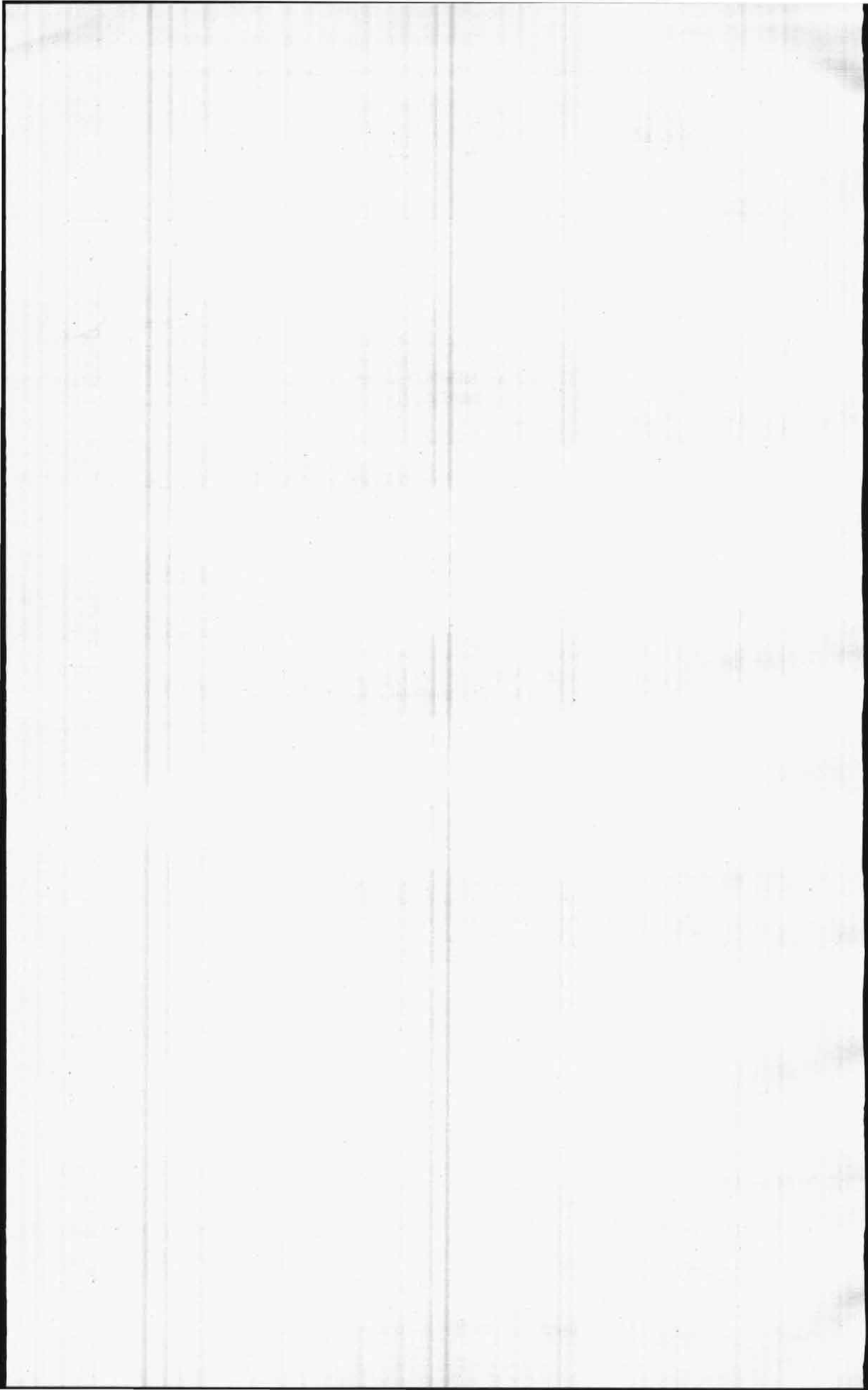
Toegestaan voor 1929.	1930 is		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
			(30) Hierin is begrepen <i>f</i> 50 000 voor vernieuwing aan diverse gebouwen en magazijnen, waarvan de uitvoering door het departement der burgerlijke openbare werken geschiedt. Hiertegenover staat een ontvangst tot een gelijk bedrag bij Hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende evengemeld departement.
206 000		<i>f</i> 11 000	(31) Zie de Memorie van Toelichting.
135 000		30 000	(32) De uitvoering geschiedt door het departement der burgerlijke openbare werken. Tegenover deze uitgaaf staat een ontvangst tot een gelijk bedrag bij Hoofdstuk IV — middelen in Indië — betreffende evengemeld departement.
50 000		50 000	
1 250 000		1 250 000	(33) „Aanleg steigers voor de nieuwe torpedootjagers” vervalt voor 1930.
—	<i>f</i> 55 000		(34) „Verbetering van de electriciteitsvoorziening” vervalt voor 1930.
—	60 000		(35) „Verplaatsing helling naar kop schiereiland”, zie de afzonderlijke met deze verplaatsing in verband staande werken bedoeld bij de artikelen 69 tot en met 72.
—	175 000		
53) 164 000		164 000	(36) „Uitbreiding koperslagerij (inclusief verzinkerij en vertinnerij)” vervalt voor 1930.
—	150 000		
54) 100 000		100 000	(37) „Bouw van een kleedingmagazijn” vervalt voor 1930.
	100 000		
55) 215 000		215 000	I. Bedrijfsuitgaven van het Marine-etablissement en daartoe behoorende inrichtingen, met uitzondering van die der Marinemagazijnen.
	100 000		
56) 75 000		75 000	a. Directe kosten van het bedrijf:
	50 000		Uitgaven in Nederland <i>f</i> 57 600
			Uitgaven in Indië 2 157 350
57) 80 000		80 000	In de begrooting niet op dezen post drukkende
	50 000		kosten 1 291 700
	20 000		————— <i>f</i> 3 506 650
	70 000		b. Uitgaven voor werkzaamheden ten behoeve van derden en van de Marine-magazijnen te Soerabaja, zoomede voor de uitvoering van uitbreidingswerken in eigen beheer:
	55 000		Uitgaven in Nederland <i>f</i> 70 000
	200 000		Uitgaven in Indië 4 496 250
	110 000		————— <i>f</i> 4 566 250
	100 000		Opgeteld <i>f</i> 8 072 900
188 000		148 000	
—	—	—	
2 465 000	<i>f</i> 1 275 000	<i>f</i> 2 125 000	
2 465 000	<i>f</i> 1 275 000	<i>f</i> 2 125 000	

Nummers
der artikelen.

OMSCHRIJVING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.

Geraamd
voor 1930.

Toegestaan voor 1929.	1930 is.		T O E L I C H T I N G E N.
	Meer.	Minder.	
			Hiertegenover staan aan ontvangsten en verrekeningen ten bate van het marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen de navolgende bedragen: In Nederland (post 1002 van hoofdstuk III — middelen) terugbetaling der kosten van herstellingen van schepen behorende tot het Nederlandsch eskader <i>f</i> 850 000 In Indië (post 1023 van hoofdstuk IV — middelen): 1e. met betrekking tot gouvernements diensttakken 7 122 900 2e. met betrekking tot derden 100 000 <hr/> Opgeteld <i>f</i> 8 072 900
			II. Bedrijfsuitgaven van de Marinemagazijnen te Soerabaja. a. Directe kosten van het bedrijf: Uitgaven in Nederland <i>f</i> 11 000 Uitgaven in Indië 528 200 In de begrooting niet op dezen post drukken- de kosten 112 500 <hr/> <i>f</i> 651 700 b. Kosten van aanvulling der voorraden: Uitgaven in Nederland <i>f</i> 3 220 500 Uitgaven in Indië 3 757 000 <hr/> 6 977 500 <hr/> Opgeteld <i>f</i> 7 629 200
			Hiertegenover staan aan ontvangsten en verrekeningen ten bate van de marine-magazijnen de navolgende bedragen: In Nederland (post 1003 van hoofdstuk III — middelen) terugbetaling der kosten van verstrekkingen aan naar Nederland terugkeerende schepen behorende tot het Nederlandsch eskader Memorie. In Indië (post 1024 van hoofdstuk IV — middelen): 1e. met betrekking tot gouvernements diensttakken <i>f</i> 7 529 200 2e. met betrekking tot derden 100 000 <hr/> Opgeteld <i>f</i> 7 629 200
			III. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen. Uitgaven in Nederland <i>f</i> — Uitgaven in Indië 1 613 000 <hr/> <i>f</i> 1 613 000

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 9.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

STAAT VAN DE GERAAMDE STERKTE DER ZEEMACHT WAAROP
VOOR HET JAAR 1930 GEREKEND WORDT.

Rangen en standen.	Departement der Marine.													Kruisers.						De zeven Provinciën.		
	Europeanen.	Inlanders.	Totaal.	Gemiddelde bezoldiging.		Totaal bezoldiging.		Vlaggeschip.			Sumatra.			Java.			Europ.	Inlanders.	Totaal.			
				Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.						
																				Europ.	Inlanders.	Europ.
Oppertorpmkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Torpmkr.-maj.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-torpmkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.- "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr.- "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-torpmkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Z.m. Seiner-Kustwachter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Stafmuzikant	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergeant-muzikant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korporaal- id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matroos- id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Oppervliegtm. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Vliegtm.-maj. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-vliegtm. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr.- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vliegt. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Vliegtmk.-maj. B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.- " B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr.- " B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vliegt. B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Oppervigtm. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Vliegtm.-maj. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-vlgtm. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.- " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr.- " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vlgtm H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adj. o.o. macht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Macht-majoor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2	-	2	2	-	-			
Sergt.-macht.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	12	21	9	12	21	3	3	-			
Korpl.-mach.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	15	33	18	15	33	13	9	2			
Stoker-olieeman	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	10	18	3	10	13	5	9	1			
Ongeoef.-stoker-olieeman	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.-stoker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	4	-			
Stoker 1e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	30	36	6	30	36	-	22	2			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	25	39	14	25	39	-	35	3			
Leerling-stoker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adj. o.o.d. mars.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-maj. d. mars.	1	-	1	f	4 773	-	f	4 773	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-			
Sergt. d. mars.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-			
Korpl. d. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	3	-	3	2	-	-			
" -tamboer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Tamboer 1e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Pijper 1e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Marn. 1e kl.	1	-	1	-	1 529	-	-	1 529	-	-	72	-	72	72	-	72	16	-	1			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Totaal	26	3	29	-	-	f	233 761	f	4 130	7	3	10	250	243	493	250	243	493	112	303	41	

Rangen en standen.	Indische Militair																						
	2 ft. vtg.			Onderzeedienst.									Station en Res. beman-ning.			Mijn							
	Flores en Soemba			4 onderzee- booten (div.).			4 onderzeebo- ten (Station).			4 onderzeebo- ten opgelegd.			Pelikaan opgelegd.						Krakatau		Serdan		
	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.	Totaal.	Europ.	Inlanders.			
	Oppertorpmkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-		
Torpmkr.-maj.	-	-	-	4	-	4	4	-	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-torpmkr.	-	-	-	4	-	4	4	-	4	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1			
Korpl- " "	-	-	-	4	-	4	4	-	4	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1			
Matr- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-torpmkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Z.m. Seiner-Kustwachter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Stafmuzikant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergeant-muzikant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korporaal- id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matroos- id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling id.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Oppervliegtm. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Vliegtm.-maj. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-vliegtm. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vliegt. M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt. en vliegtmk.-maj. B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-vliegt.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl- " B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr- " B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vliegt. B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant- " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Oppervligtm. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Vliegtm.-maj. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-vligtm. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl- " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Matr- " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Leerling-vligtm. H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adspirant " H.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adj. o.o. macht	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Macht-majoer	-	-	-	3	-	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-macht.	2	2	4	4	-	4	4	-	4	-	-	1	1	2	1	2	1	1	-	1			
Korpl.-mach.	4	2	6	8	4	12	8	4	12	4	-	4	1	1	2	3	2	5	1	5			
Stoker-olie-man	6	6	12	-	12	12	-	12	12	-	-	2	2	4	1	9	10	-	9	9			
Ongeoeff.-stoker-olie-man	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Korpl.-stoker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Stoker 1e kl.	12	12	24	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	10	11	-	8	8			
" 2e kl.	-	12	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5			
Leerling-stoker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Adj. o.o.d. mars.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Sergt.-maj. d. mars.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
Sergt. d. mars.	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
Korpl. d. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
" -tamboer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
Tamboer 1e kl.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Pijper 1e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Marn. 1e kl.	30	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	4	-	-	-			
" 2e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
" 3e kl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Totaal	129	112	241	83	86	119	74	86	110	30	-	80	15	11	26	88	145	228	24	67	91	23	74

Rangen en Standen.	Kweekschool voor Inl. Schepelingen.										
	Onderwijzend personeel.		Inl. in opleiding	Totaal.	Gemiddelde bezoldiging.		Totaal bezoldiging.		Hms. Tijdman.		
	Europ.	Inlanders.	Inlanders.		Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Totaal
Matr.- "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling-torpkr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adspirant- "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z.m. Seiner-Kustwachter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stafmuzikant	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sergeant-muzikant	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korporaal- id.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matroos- id.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling id.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oppervliegtm. M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vliegtm.-maj. M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sergt.-vliegtm. M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korpl- " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matr.- " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling-vliegt. M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adspirant- " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vliegtmk.-maj. B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korpl- " B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matr.- " B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling-vliegt. B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adspirant- " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oppervlgtm. H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vliegtm.-maj. H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sergt.-vlgtm. H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korpl- " H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Matr.- " H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling-vlgtm. H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adspirant " H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Adj. o.o. macht	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Macht-majoor	1	—	—	1	f 5 240	—	f 5 240	—	1	—	—
Sergt.-macht.	1	—	—	1	3 905	—	3 905	—	1	—	—
Korpl.-macht.	5	—	—	5	2 974	—	14 870	—	4	3	—
Stoker-olleman	1	—	—	1	2 028	—	2 028	—	3	3	—
Ongeoef.-stoker-olleman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korpl.-stoker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stoker 1e kl.	—	5	—	5	—	f 785	—	f 3 925	—	3	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Leerling-stoker	—	—	270	270	—	128	—	34 560	—	—	—
Adj. o.o.d. mars.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sergt.-maj. d. mars.	1	—	—	1	4 773	—	4 773	—	—	—	—
Sergt. d. mars.	1	—	—	1	3 780	—	3 780	—	—	—	—
Korpl. d. "	7	—	—	7	2 410	—	16 870	—	—	—	—
" -tamboer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tamboer 1e kl.	2	—	—	2	1 351	—	2 702	—	—	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pijper 1e kl.	1	—	—	1	1 539	—	1 539	—	—	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marn. 1e kl.	14	—	—	14	1 529	—	21 406	—	—	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	68	48	565	681	—	—	f 232 836	f 110 967	35	69	10

Rangen en standen.	Recapitulatie.														Vermoedelijk aanwezig Inl. personeel.		
	Dept.		N. Eskader.		I. M. M.		K. I. S.		Hydrog.		M. E.		Totaal.				
	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.			
Sergt.-torpmkr.	—	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—
Korpl.- "	—	—	12	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	—	4
Matr.- "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Leerling-torpmkr.	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
Adspirant- "	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8
Z.m. Seiner-Kustwachter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stafmuzikant	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Sergeant-muzikant	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korporaal- id.	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15
Matroos- id.	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15
Leerling id.	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Oppervliegtm. M.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vliegtm.-maj. M.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Sergt.-vliegtm. M.	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—
Korpl.- " "	—	—	—	—	30	44	—	—	—	—	—	—	—	—	30	44	13
Matr.- " "	—	—	—	—	—	169	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169	24
Leerling-vliegt. M.	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18
Adspirant- " "	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18
Sergt. en vliegtmk.-maj. B.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Sergt. vliegtm. B.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Korpl.- " B.	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Matr.- " B.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leerling-vliegt. B.	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Adspirant- " "	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Oppervlgtm. H.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vliegtm.-maj. H.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Sergt.-vlgtm. H.	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	1
Korpl.- " H.	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	13
Matr.- " H.	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	15
Leerling-vlgtm. H.	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9
Adspirant " H.	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Adj. o.o. macht	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
Macht-majoor	—	—	11	—	11	—	1	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—
Sergt.-macht.	—	—	29	81	20	13	1	—	2	—	—	—	—	—	53	44	15
Korpl.-mach.	—	—	77	55	75	48	5	—	6	6	—	—	—	—	163	109	47
Stoker-olleman	—	—	51	45	14	117	1	—	3	6	—	—	—	—	69	168	181
Ongecoef.-stoker-olleman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korpl.-stoker	—	—	2	16	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	2	25	18
Stoker 1e kl.	—	—	15	166	25	177	—	5	—	8	—	—	—	—	40	356	357
" 2e kl.	—	—	28	97	2	55	—	—	—	8	—	—	—	—	30	160	75
Leerling-stoker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	279
Adj. o.o.d. mars.	—	—	—	—	2	—	—	270	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sergt.-maj. d. mars.	1	—	2	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Sergt. d. mars.	—	—	3	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
Korpl. d. "	—	—	8	—	13	—	7	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—
" -tamboer	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—
Tamboer 1e kl.	—	—	6	—	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pijper 1e kl.	—	—	4	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marn. 1e kl.	1	—	160	—	135	—	14	—	—	—	—	—	—	—	310	—	—
" 2e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 3e kl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	26	3	918	1125	1107	1559	68	613	64	127	10	1	2193	3428	2800		

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 9 A.

BEGROTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

SAMENSTELLING EN STERKTE DER GOVERNEMENTS-MARINE.

VAARTUIGEN.	BEMANNING DER STOOMSCHEPEN.																				TOTAAL.					
	Ambtenaren.								Mindere schepelingen.												Ambtenaren.	Mindere sche- pelingen.	Generaal.			
	Gezaghebbers.	1ste officieren.	2de officieren.	3de officieren.	1ste werktuig- kundigen.	2de werktuig- kundigen.	3de werktuig- kundigen.	4de werktuig- kundigen.	Kabelserangs.	Serangs.	Fimmerlieden.	Hofmeesters.	1e koks.	2e koks.	Bedienden.	Djoeroemoe- dies.	Kassaps.	Panjerwa- lia's.	Matrozen.	Mandoers van de stokers.				1e stokers.	2e stokers.	Tremmers.
<i>Gouvernements-Marine.</i>																										
Bellatrix ⁽¹⁾	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	6	38	44	
Orion ⁽²⁾ ⁽³⁾	—	2	3	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	10	1	10	15	12	8	6	6	10	60	70	
Zuiderkruis ⁽¹⁾ (kabelschip)	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	6	1	6	28	3	6	6	6	9	74	83	
Arend	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	4	6	1	6	10	3	8	10	5	9	58	62	
Valk	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	4	6	1	6	10	3	8	10	5	9	58	62	
Dog	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	3	4	1	1	2	2	3	5	28	33
Wega ⁽¹⁾ ⁽²⁾	1	2	1	1	1	2	1	—	—	1	1	2	2	5	4	1	4	6	2	5	5	6	9	45	54	
Eridanus ⁽¹⁾	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	8	2	3	5	5	7	42	49	
Zwaluw ⁽¹⁾	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	6	38	44	
Merel ⁽¹⁾	1	1	1	—	1	2	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	7	38	45	
Aldebaran ⁽¹⁾	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	6	38	44	
Canopus	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	6	38	44	
Deneb ⁽¹⁾	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	7	42	49	
Fomalhout ⁽¹⁾	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	7	38	45	
Gemma ⁽¹⁾	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	6	41	48	
Sirius ⁽¹⁾	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	7	38	45	
Albatros ⁽¹⁾	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	3	4	1	4	6	2	3	5	5	9	36	66	102
Opleiding en Reserve	—	3	9	6	—	6	8	4	—	2	2	2	2	5	5	2	5	14	3	5	8	9	—	—	—	
Totaal	16	23	28	16	17	28	25	6	2	18	19	20	20	60	87	19	84	157	39	77	102	84	159	801	967	
Bezoldiging	155100	129930	108000	36120	125400	124200	70940	10180	1740	13740	13440	14100	14160	6000	16560	35010	5244	22176	33912	28320	40350	36990	21168	759840	302910	1061750
Gedetach. op het Hoofdkant. van Scheepvaart. Leider van den zeevaartkundigen leergang ..	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Hydrographie.</i>																										
Eridanus ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾	1	⁽⁵⁾ 3	2	1	1	2	1	—	—	2	1	2	1	3	10	1	10	20	2	6	6	6	11	71	82	
Opaemingsvaartuigen der Koninklijke Marine ⁽⁵⁾	—	⁽⁵⁾ 3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	
Opleiding en Reserve	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	—	2	5	—	—	2	—	2	12	14	
Totaal	1	6	4	2	1	2	1	1	—	2	1	2	1	4	12	1	12	25	2	6	8	6	18	83	101	
Bezoldiging	9000	31200	15900	5160	9000	9000	3000	1680	—	1620	720	1440	720	300	1104	5340	276	3168	5400	1680	3150	2940	1512	87240	29370	116610

(1) Voorzien van een radio-installatie.

(2) Heeft zeevaartkundigen leergang aan boord.

(3) Verricht hydrografische werkzaamheden.

(4) Het bevel wordt gevoerd door een Luitenant ter Zee der 1e klasse; bovendien zijn aan boord geplaatst een officier van Gezondheid en een ziekenverpleger der Koninklijke Marine.

(5) Of burgerlijke ambtenaren voor den hydrografischen dienst.

(6) Zie stuk 9.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUK 9 B.

BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

OVERZICHT DER GEWESTELIJKE VAARTUIGEN.

Gewest.	Bestemming.	Soort.	Naam.	Toegestane fondsen per jaar.		Ter beschikking gesteld van het Departement van	Opmerkingen.
				Personeel.	Vivres.		
Gouvernement West-Java	Karangantoe	Motorboot.	No. 16.	f 960	f 270	Binn. Best.	
	Tandjoengpriok	id.	B.	" 1 764	—	id.	
	id.	id.	M.	" 1 218	—	id.	
	Duizend-eil.	Kolek.	—	" 1 020	—	id.	
	Tandjoengpriok	Motorlogger.	Ambon.	" 5 694	—	id.	
	id.	Motorboot.	165.	" 1 248	—	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).	
	id.	id.	No. 69.	" 1 512	—	id.	
	Rengasdengklok	id.	No. 125.	" 738	—	Binn. Best.	
	Tandjoengpriok	id.	Cecilia.	—	—	id.	
	id.	id.	H. H.	" 2 262	—	id.	
	Cheribon	id.	C.	" 1 620	—	id.	
	Sindang	Schuit.	—	—	—	id.	
Tangerang.	Motorboot.	No. 182.	" 1 320	" 270	id.		
Semarang	Karimoendjawa.	Prauw.	—	" 1 170	—	id.	
	Semarang	Motorboot.	C. C.	" 1 848	" 360	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).	
	id.	id.	V.	" 5 184	" 1 080	Binn. Best.	
	id.	Motorboot.	IJ.	" 5 328	" 1 080	id.	
	id.	Motorschoener.	Sapoedi.	" 3 984	" 720	id.	
Djapara	Prauw.	—	—	—	id.		
Soerabaja	Soerabaja	Motorboot.	Dina.	" 2 741	—	id.	
	id.	id.	P. P.	" 1 986	—	id.	
	id.	id.	G.	" 3 264	—	id.	
	id.	id.	No. 124.	" 1 140	—	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).	
	id.	id.	No. 101.	" 2 412	—	id.	
	id.	id.	No. 114.	" 1 140	—	Binn. Best.	
	id.	id.	No. 85.	" 1 140	—	id.	
	id.	id.	178.	" 1 140	—	id.	
	Gresik	id.	159.	" 924	—	id.	
	Soerabaja	id.	123.	" 1 278	—	id.	
id.	id.	L. L.	" 1 848	—	id.		
id.	Gouv. stoomer (drijvend politie-station).	Mataram.	" 4 386	—	id.		
id.	6 prauw Alis ² .	—	—	—	id.		
Madloen	Patjitan	2 roeivaartuigen.	—	—	—	id.	
Pasoeroean	Pasoeroean	Motorboot.	—	" 5 460	" 900		
Madoera	Soemenep	Stoomvaartuig.	Loewoek.	" 6 132	" 1 800	id.	
	Gajam	Zeilprauw.	—	" 960	" 180	id.	
	Kalisangka	Motorboot.	No. 100.	" 1 062	" 360	id.	
	Sapeken	Zeilprauw.	—	" 960	" 180	id.	
	Alasmalang	id.	—	" 960	" 180	id.	
	Soemenep	Prauw.	—	—	—	id.	
	Sampang	id.	—	—	—	id.	
	Boender	id.	—	—	—	id.	
—	5 sampangs.	—	—	—	id.		
Banjoemas	Tjilatjap	2 Motorbooten.	Nos. 37 en 39.	" 1 848	" 360	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	id.	Motorboot.	No. 132.	" 924	" 180	id.	
Bali en Lombok	—	Motorboot.	W. W.	" 2 760	" 600	Binn. Best.	

Gewest.	Bestemming.	Soort.	Naam.	Toegestane fondsen per jaar.		Ter beschikking gesteld van het Departement van	Opmerkingen.
				Personeel.	Vivres.		
Sumatra's Westkust	Boven Kampar ..	Sloep.	—	—	—	Binn. Best.	
	Sawang Toengkoek	Prauw.	—	—	—	id.	
	Sioban	id.	—	—	—	id.	
	Moeara Siberoet.	Motorlogger.	Antoinette.	f 3 366	f 1 200	id.	
Tapanoell	Balige	Motorboot.	No. 163.	" 1 674	—	id.	
	id.	id.	No. 119.	" 1 134	—	id.	
	Pangoeroean	id.	No. 82.	" 852	—	id.	
	id.	id.	No. 93.	" 1 134	—	id.	
	Poelau Telo	Prauw.	No. 141.	" 990	—	id.	
	Batoe-ellanden ..	id.	O. O.	" 3 000	—	id.	
	Pangoerawan	id.	—	—	—	id.	
Benkoelen	Engganogroep ...	Joi H ² .	—	—	—	id.	
Lamp. Districten.	Menggala	Motorboot.	No. 139.	" 1 488	" 270	id.	
Palembang	Palembang	Stoomvaartuig.	Ellen.	" 3 240	" 810	id.	
	id.	Motorboot.	No. 21.	" 1 140	" 270	id.	
	id.	id.	No. 23.	" 780	—	id.	
	id.	Prauw.	—	" 432	—	id.	
	id.	id.	—	" 432	—	id.	
	id.	Motorboot.	No. 56.	" 780	—	id.	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).
	id.	id.	Motorboot S.	" 2 760	" 593	Binn. Best.	
	id.	Stoomvaartuig.	Moesi.	" 2 964	" 720	id.	
	id.	Motorboot.	Sekajoe.	" 1 140	" 270	id.	
	id.	id.	No. 120.	" 1 062	" 270	id.	
	Moesi Loehoe	Bidar.	—	—	—	id.	
	Rawas	id.	—	—	—	id.	
	Kommering Hoe-loe	id.	—	—	—	id.	
	Ogan Hillr	id.	—	—	—	id.	
	Koeboestrecken ..	id.	—	—	—	id.	
	Komerling Hillr ..	id.	—	—	—	id.	
	Koeboe	id.	—	—	—	id.	
	Hillr	id.	—	—	—	id.	
	Palembang	Motorboot.	S. S.	" 3 852	" 720	id.	
	Djambi	Djambi	Motorboot.	Fanny.	" 2 466	" 495	id.
id.		Stoomvaartuig.	Robbert.	" 3 876	" 792	id.	
id.		id.	Ophelia.	" 4 398	" 990	id.	
Koelatoengkal ..		Motorboot.	No. 86.	" 798	" 240	id.	
Moearasabak		id.	No. 63.	" 798	" 240	id.	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).
Moearatembesi ..		id.	No. 95.	" 870	" 198	Binn. Best.	
Djambi		id.	No. 142.	" 870	" 198	id.	
id.		id.	No. 112.	" 798	" 240	id.	
id.		id.	No. 113.	" 1 218	" 360	id.	
Moearatebo		id.	No. 97.	" 798	" 198	id.	
—		—	—	" 600	—	—	
Bangko		Bidar.	—	—	—	id.	
Moeara Boengo ..		id.	—	—	—	id.	
Moeara Tembesi ..		id.	—	—	—	id.	
Moeara Sabak ...		id.	—	—	—	id.	
Toengkal		id.	—	—	—	id.	
Tandjoeng		id.	—	—	—	id.	
Moeara Teba		id.	—	—	—	id.	
Djamboe		id.	—	—	—	id.	
Teloek Kajoe		id.	—	—	—	id.	
Poetih		id.	—	—	—	id.	
Bangko		id.	—	—	—	id.	
id.		id.	—	—	—	id.	
Tabirstreken		id.	—	—	—	id.	
Moeara Limoen ..		id.	—	—	—	id.	
Rantau Pandjang ..		id.	—	—	—	id.	
Marsam		id.	—	—	—	id.	
Pemajoeng	id.	—	—	—	id.		
Paoeh	id.	—	—	—	id.		
Mandingin	id.	—	—	—	id.		
Djambi	Motorboot.	—	" 2 940	" 594	—		
Oostkust van Sumatra	Bengkalis	Stoomvaartuig.	Femke.	" 4 518	" 1 200	id.	
	id.	id.	Rikat.	" 3 924	" 1 080	id.	
	Bengkalis	id.	Diana.	" 4 836	" 1 440	id.	
	Selatpandjang ...	id.	Xenia.	" 4 872	" 1 440	id.	
	Tandjoengbalai ..	id.	Tjantik II.	" 3 474	" 792	id.	
	Rokan-streken ..	Sampan.	—	" 480	—	id.	
	id.	Roelvaartuig.	—	" 200	—	id.	
	Laboehanbilik ...	Motorboot.	Asahan.	" 2 010	" 396	id.	

Gewest.	Bestemming.	Soort.	Naam.	Toegestane fondsen per jaar.		Ter beschikking gesteld van het Departement van	Opmerkingen.
				Personeel.	Vivres.		
	Bagan-siapiapi ...	Motorboot.	No. 74.	f 780	f 300	Financiën (ten behoeve I. U. en A.).	Voor bezoldiging van het personeel voor de herstelling van gewestelijke vaartuigen in het Gouvernement Oostkust van Sumatra.
	id.	id.	No. 70.	" 996	" 300	Binn. Best.	
	Bagan-siapiapi ..	id.	X.	" 2 568	" 750	id.	
	id.	Stoomvaartuig.	Mathilde.	" 5 100	" 1 800	id.	
	—	—	—	" 2 838	—	id.	
	Siak Sri Indra-poera	Stoomvaartuig.	Hevea.	" 3 474	" 1 200	id.	
	Belawan	Motorboot.	U.	" 1 788	—	id.	
	Selatpandjang ...	id.	N. N.	" 2 178	" 600	id.	
	Bengkalis	id.	E. E.	" 2 448	" 720	id.	
	id.	id.	Kangean.	" 2 406	" 600	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	Laboehanblikk ...	id.	No. 174.	" 714	" 198	Binn. Best.	
	Bengkalis	Stoomvaartuig.	Bengkalis.	" 6 576	" 1 800	id.	
	id.	Motorboot.	Balau.	" 2 466	" 600	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	Belawan Dell	Motorvaartuig.	Onrust.	" 3 840	" 840	Financiën (ten behoeve opiumdienst).	
	Bengkalis	Motorboot.	144.	" 1 740	" 360	Binn. Best.	
	id.	Motorvaartuig.	Poenak.	" 3 060	" 720	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	id.	Sampan.	—	—	—	Binn. Best.	
	Selat Pandjang .	id.	—	—	—	id.	
	—	—	—	" 2 400	—	—	
	Bengkalis	—	—	" 5 280	" 1 314	Justitie (arbeidsinspectie).	
Atjeh en Ond. ...	Singkel	Motorboot.	N.	" 1 206	" 180	Binn. Best.	
	Langsa	Stoomvaartuig.	Djambi.	" 2 844	" 630	id.	
	Sabang	Motorboot.	Roebia.	" 2 472	" 540	id.	
	Bakoengan	Stoomvaartuig.	Yvette.	" 4 110	" 900	id.	
Riouw en Ond. ...	Tandjoengbalai						
	Karimoen	id.	Kitty.	" 3 228	" 693	id.	
	Tandjoengpinang	id.	Klazina.	" 6 120	" 1 287	id.	
	Tembilahan	id.	Iiran.	" 3 228	" 693	id.	
	Penoeba	id.	Willy.	" 5 310	" 1 287	id.	
	Rengat	Motorboot.	No. 29.	" 1 206	" 198	id.	
	Tembilahan	id.	No. 106.	" 1 602	" 297	id.	
	Penoeba	Roeivaartuig.	—	" 690	" 297	id.	
	Samboe	Motorboot.	No. 30.	" 1 746	—	id.	
	Tandjoengpinang	Stoomvaartuig.	Martha.	" 5 370	" 1 287	id.	
	Samboe	Motorboot.	K.	" 2 070	" 495	id.	
	Sedanau	id.	No. 104.	" 990	" 198	id.	
	Tarempa	id.	No. 102.	" 990	" 198	id.	
	Serasan	id.	No. 134.	" 990	" 198	id.	
	Rengat	id.	Vera.	" 2 352	" 495	id.	
	Tandjoengbalai						
	Karimoen	Roeivaartuig.	—	" 690	" 297	id.	
	Penoeba	Sampan Klau.	—	" 432	—	id.	
	Tandjoengpinang	Stoomvaartuig.	Wanda.	" 3 990	" 891	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	Penoeba	id.	Kajoe Merah.	" 2 406	" 495	id.	
	District Batam...	Motorboot.	No. 9.	" 1 080	" 198	Binn. Best.	
	Tandjoengpinang	id.	Tempinis	" 2 406	" 495	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	
	id.	Stoomvaartuig.	Riouw.	" 6 360	" 1 680	Binn. Best.	
	Perigiradja	Motorboot.	Boelian.	" 3 060	" 594	Landbouw, Nijverheid en Handel (ten behoeve Boschwezen).	

Toelage voor den Beheerder der gewestelijke vaartuigen te Bengkalis.

Gewest.	Bestemming.	Soort.	Naam.	Toegestane fondsen per jaar.		Ter beschikking gesteld van het Departement van	Opmerkingen.
				Personeel.	Vivres.		
Riouw en Ond. ...	Samboe	Motorboot.	—	2 448	594	Binn. Best.	
	Lingga	id.	—	2 448	594	id.	
	Tambilahan	id.	—	2 448	594	id.	
	id.	2 sampan.	—	—	—	id.	
	Kariman	Motorboot.	—	1 800	396	Justitie (arbeidsinspectie).	
	Tandjoeng Pinang	—	—	5 280	1 188	—	
	Tg. Balai Karimoen	Sampan Kiau.	—	—	—	Binn. Best.	
Pencoba	id.	—	—	—	id.		
Bangka en Ond. ...	Toboali	Motorboot.	Donggala.	2 406	450	—	
Westerafd. van Borneo	Pontianak	Stoomvaartuig.	Emma.	4 986	1 404	id.	
	Sintang	id.	Neptunus.	2 694	756	id.	
	Pontianak	Motorboot.	Bertha.	2 046	540	id.	
	Sanggau	id.	Greta.	2 130	540	id.	
	Ketapang	id.	Lily.	2 748	648	id.	
	Semitau	id.	P.	1 638	432	id.	
	Pontianak	Stoomvaartuig.	Pruys van der Hoeven.	4 590	1 296	id.	
	id.	Motorboot.	Vasantasena.	1 596	432	id.	
	Sintang	id.	Eva.	1 854	540	id.	
	Poetoessibau	id.	No. 111.	1 620	432	id.	
	Nangapinoh	Motorboot.	No. 133.	1 566	432	id.	
	Sintang	Huisboot.	—	282	—	id.	
	Pontianak	id.	Emmerentia.	282	—	id.	
	Soekadana	Motorboot.	T. T.	1 566	432	id.	
	Ketapang	id.	No. 126.	1 116	216	id.	
	Sambas	id.	No. 169.	708	108	id.	
	Poetoessibau	Huisboot.	—	—	—	id.	
	Sanggau	id.	—	—	—	id.	
	Pontianak	Bidar.	—	—	—	id.	
	Poentjai Kakap	id.	—	—	—	id.	
	Mampawah	id.	—	—	—	id.	
	Soekadana	id.	—	—	—	id.	
	Sintang	id.	—	—	—	id.	
	id.	id.	—	—	—	id.	
	Smitau	id.	—	—	—	id.	
	Sambas	id.	—	—	—	id.	
	Pamangkat	id.	—	—	—	id.	
	Singkawang	id.	—	—	—	id.	
	Embaloh	id.	—	—	—	id.	
	Boenoet	id.	—	—	—	id.	
	Bengkajang	id.	—	—	—	id.	
	Mampawah	id.	—	—	—	id.	
	Sanggau	id.	—	—	—	id.	
Pemangkat	id.	—	—	—	id.		
Melawi	id.	—	—	—	id.		
Sekadau	id.	—	—	—	id.		
Tajan	id.	—	—	—	id.		
Ledo	id.	—	—	—	id.		
Sintang	—	—	—	—	id.		
Sekadau	—	—	—	—	id.		
Siloewas	—	—	—	—	id.		
Sambas	—	—	—	—	id.		
Sekadau	—	—	—	—	id.		
Sintang	—	—	—	—	id.		
Melawi	—	—	—	—	id.		
Smitau	—	—	—	—	id.		
id.	Bidar.	—	—	—	id.		
Embaloh	id.	—	—	—	id.		
Poetoessibau	id.	—	—	—	id.		
Z. en O. afd. van Borneo	Bandjermasin	Stoomvaartuig.	Otto.	4 422	990	id.	
	Sampit	id.	Sophia I.	3 258	720	id.	
	Moearatewe	id.	Voorwaarts.	4 182	990	id.	
	Samarinda	id.	Corry.	3 180	720	id.	
	Bandjermasin	id.	Amboina.	3 828	810	id.	
	Kotabaro	id.	Sampit.	3 324	720	id.	
	Longiram	id.	Mahakam.	3 318	720	id.	
	Samarinda	id.	Sendawar.	2 040	450	id.	
	Koelalakpoeas	Motorboot en huisboot.	No. 171.	1 062	270	id.	
	Moearatewe	Motorboot.	No. 154.	846	180	id.	
	Boentoeh	Motorboot en huisboot.	No. 172.	1 062	270	id.	
	Poeroektjae	Motorboot.	Aernout.	1 242	270	id.	
	Boeloengan	Stoomvaartuig.	Moeara Moentel.	3 606	810	id.	
	Tarakan	id.	Borneo.	3 468	720	id. en Oorlog.	

Gewest.	Bestemming.	Soort.	Naam.	Toegestane fondsen per jaar.		Ter beschikking gesteld van het Departement van	Opmerkingen.
				Personeel.	Vivres.		
	Tanah Grogot	id.	Leonora.	4 728	1 080	Gouvernementsbedrijven	
	Marabahan	Motorboot.	No. 170.	480	90	(ten behoeve Mijnbouw Oost Borneo).	
	Tandjoengseilor .	id.	No. 109.	1 020	180	Binn. Best.	
	Tandjoengredeb .	id.	No. 108.	1 020	180	id.	
	Samarinda	id.	No. 190.	2 040	270	Financiën	
	Balikpapan	Motorboot.	R. R.	2 520	450	(ten behoeve opiumdienst).	
	Koeala Koeroen .	Prauw met Penta Aanhang motor.	Dajak.	—	—	Financiën	
	Poeroek Tjahoe..	id.	—	360	90	(ten behoeve opiumdienst).	
Manado	Poso	Stoomvaartuig.	Ruth.	5 022	1 560	Binn. Best.	
	Donggala	Motorboot.	Bawean.	2 412	600	id.	
	Boalemo	Zeilvaartuig.	—	1 290	—	id.	
	Banggai	Prauw.	—	1 000	—	id.	
Celebes en Ond..	Makassar	—	—	1 560	360	id.	
	Baoe-baoe	Motorboot.	Alice.	1 704	450	id.	
	Makassar	Motorvaartuig.	U. U.	2 160	360	Financiën.	
	—	Prauw Padjalla.	—	—	—	Binn. Best.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
	—	id.	—	—	—	id.	
Gouvernement der Molukken..	Merauke	Motorboot.	J. J.	2 004	540	id.	
	Weda	id.	K. K.	2 772	600	id.	
	Amboina	id.	No. 129.	1 440	—	id.	
	Dobo	id.	D. D.	2 826	600	id.	
	Saumlakki	Motorschoener.	Eki.	3 468	960	id.	
	Manokwari	Stoomvaartuig.	Anna.	5 196	1 440	id.	
	Amboina	Motorschoener.	De Swartten Arendt.	3 528	960	id.	
	Ternate	Stoomvaartuig.	Nora.	4 806	2 340	id.	
	id.	Motorboot.	No. 92.	780	360	id.	
	Laboeha	id.	No. 26.	780	360	id.	
	Kaimana	id.	't Fortuintjen.	3 468	960	id.	
	Boven Digoel	Stoomvaartuig.	Urania.	5 478	1 980	id.	
	Merauke	Motorboot.	No. 50.	1 134	216	id.	
	id.	Vlet E'.	—	1 554	540	id.	
	Fakfak	Stoomvaartuig.	Pandora.	5 928	2 100	id.	
	Sentanimeer	Roeivaartuig.	—	1 578	—	id.	
	Sorong	Motorschoener.	Magda.	3 648	1 440	id.	
	Toeal	Motorboot.	M. M.	2 760	540	id.	
	Boven Digoel	Motorbooten.	Nos. 158 en 149.	1 620	540	id.	
Timor en Onderhoorigheden ...	Kisar	Motorschoener.	Kootje.	3 900	1 200	id.	
	Larantoeke	Sloop B. III.	—	960	60	id.	
	Reo	Motorboot.	No. 64.	1 278	360	id.	
	Larantoeke	id.	No. 138.	1 278	360	id.	
	Ende	id.	No. 160.	1 278	450	id.	
	Bima	id.	No. 80.	1 278	360	id.	
	Kalabahi (Alor) .	id.	F.	1 494	480	id.	
	Soembawa	id.	No. 98.	1 278	360	id.	
	—	—	—	12 000	—	—	
	Totaal			f 468 317	f 97 727		
	waarvoor wordt gesteld.....			„ 414 500	„ 86 500		

Voor bezoldiging en toelagen van het personeel van den Algemeenen dienst te Batavia en Soerabaja.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

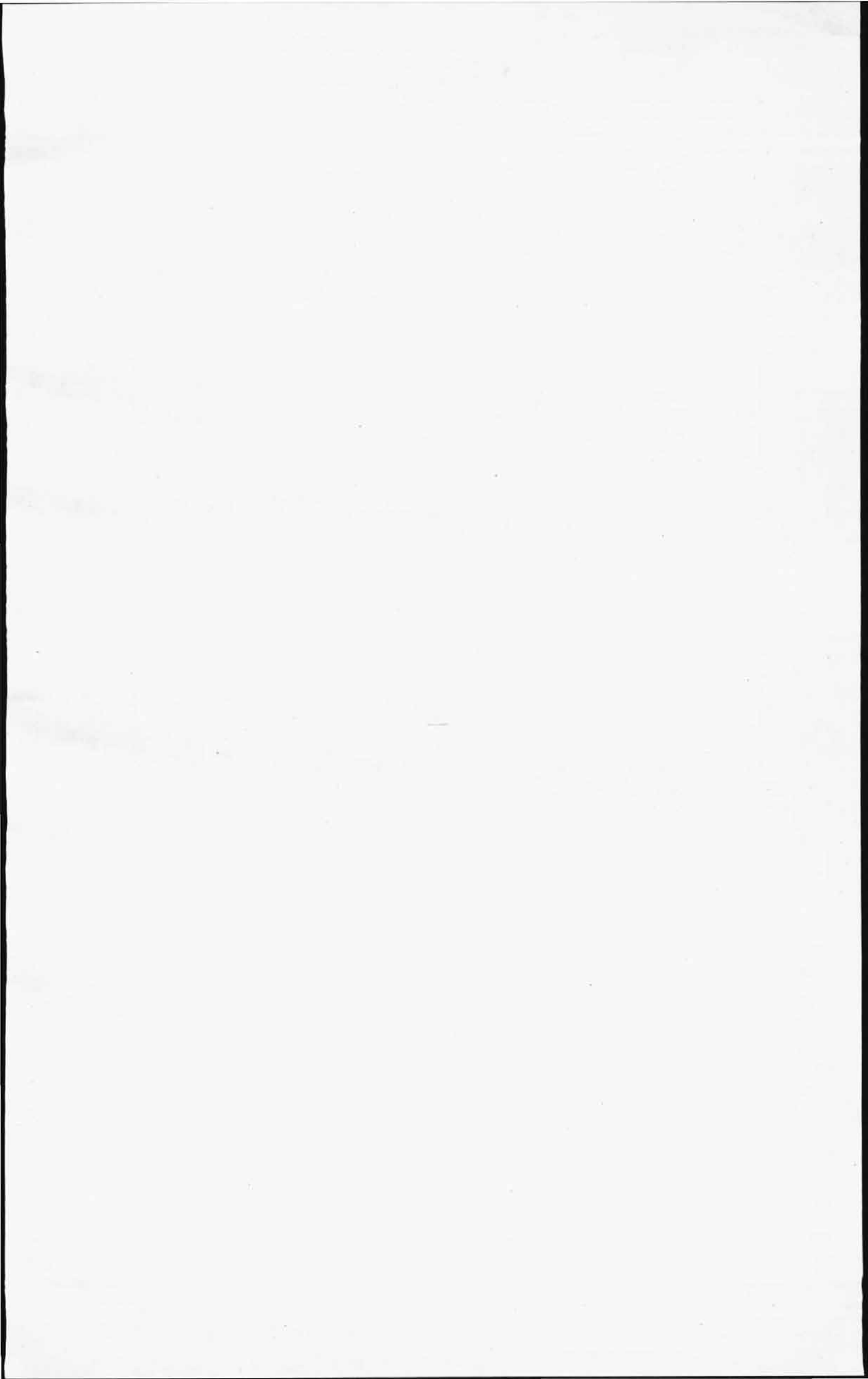
ONDERWERP 1 — AFD. X, — STUK 9 C.

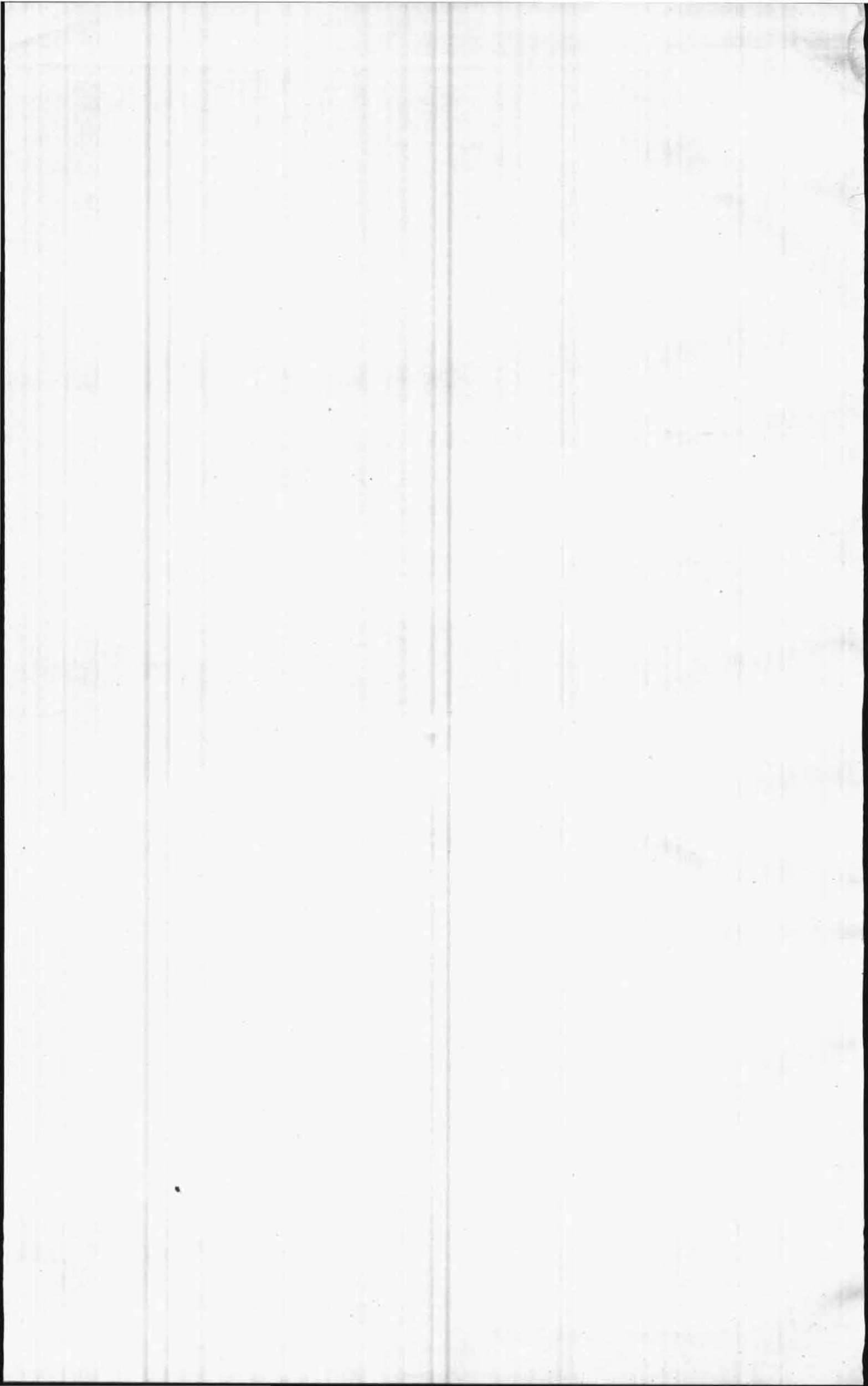
BEGROOTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË
VOOR HET DIENSTJAAR
1930.

SAMENSTELLING EN STERKTE DER BEBAKENING EN KUSTVERLICHTING.

VAARTUIGEN.	BEMANNING DER VAARTUIGEN.																					TOTAAL.			
	Europeanen.								Mindere schepelingen.													Ambtenaren.	Mindere schepelingen.	Generaal.	
	Gezagvoerders.	1e Stuurlieden.	2e idem.	3e idem.	1e Machinisten.	2e idem.	3e idem.	4e idem.	Serangs.	Timmerlieden.	Hofmeesters.	1e koks.	2e koks.	Bedienden.	Djoeroemoedies.	Kassaps.	Pandjervalla's.	Matrozen.	Mandoers van de stokers.	1e stokers.	2e stokers.				Tremmers.
Castor (1)	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	4	1	4	10	1	3	4	3	6	37	43
Hoofdinspecteur Zeeman (1)...	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	4	1	4	10	1	3	4	3	6	37	43
Pollux (1).....	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	4	1	4	10	1	4	6	4	7	41	48
Opleiding en reserve.....	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	2	4	—	1	2	1	4	13	17
Totaal.....	3	3	4	2	3	3	4	1	3	3	3	3	3	7	14	3	14	34	3	11	16	11	23	128	151
Bezoldiging.....	27300	18000	17700	5760	23200	17700	12480	1920	2230	2160	2100	2160	900	1932	6120	828	3696	7344	2040	6240	5700	2772	124260	46272	170532

(1) Voorzien van een radio-installatie.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 10.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Begrooting.

Wederom werd door enkele leden aangedrongen op splitsing van deze begrotingsafdeeling in twee afzonderlijke afdeelingen: X voor militaire en X A voor niet-militaire uitgaven en middelen, waardoor h.i. een zuiverder overzicht van de begrooting van dit departement zou worden verkregen (zitt. 1928—1929, Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2).

Verzoekt werd in den vervolge een zevenjarig overzicht van de uitgaven en de daartegenover staande ontvangsten te willen geven, in den geest van dat, verstrekt bij de toelichting op de begrooting van het departement van Oorlog (Ond. I — Afd. IX: st. 5, blz. 1).

De toelichtingen, welke met betrekking tot de uitgaven in Nederland zijn verstrekt, werden door meerdere leden ten eenenmale onvoldoende geoordeeld. Tal van vragen, welke bij de voorgestelde voorzieningen (vgl. o.m. de posten 1003 en 1004 a en b) rijzen, vinden in de Memorie van Toelichting geen beantwoording. Deze leden zouden gaarne vernemen of bedoelde toelichtingen in Nederland zijn opgemaakt en spraken, indien dit het geval mocht zijn, de verwachting uit, dat de Regeering de aandacht van den Minister zal willen vestigen op de wenschelijkheid van uitvoeriger mededeelingen.

Sommige leden achtten ook de toelichting van de ontvangsten en uitgaven van het marine-etablisement en daartoe behoorende inrichtingen (blz. 118) onvoldoende.

§ 2. Fusie en kostenverdeeling.

Waar bij de instelling van het Ministerie van Defensie van verschillende zijde gevreesd werd, dat als gevolg hiervan aan de marine niet de noodige aandacht zou worden besteed, stelden eenige leden er prijs op te worden ingelicht, of de zeemacht inderdaad nadeel van de fusie heeft ondervonden.

Enkele leden zouden gaarne vernemen of niet ook in Nederlandsch-Indië tot fusie van de militaire departementen zou kunnen worden overgegaan.

Anderen merkten hiertegen op, dat samenvoeging onmogelijk is zoolang de Indische zeemacht deel uitmaakt van de Staatsmarine (vgl. de gelijklopende opmerkingen in § 2 van het Afdeelingsverslag betreffende de oorlogsbegrooting).

Gaarne zou worden vernomen in welk stadium het overleg betreffende de kostenverdeeling der zeemacht over de Rijks- en Indische begrooting thans verkeert (zitt. 1928—1929, Ond. I — Afd. X: st. 11, blz. 2).

Uit de zevenjarige vergelijkingen was het enkelen leden opgevallen in hoe sterke mate verschillende posten — en vooral die betreffende de uitgaven in Nederland — gedurende de laatste jaren zijn gestegen. Zij wezen als voorbeelden op de posten 1002 b, 1004 b, 1004 d en 1014 b van hoofdstuk I en konden zich op grond van die cijfers niet aan den indruk onttrekken, dat,

hoewel de vloot het belang der geheele Rijkseenheid dient, door geleidelijke verplaatsing van het zwaartepunt van de marine naar Indië ernaar gestreefd wordt de Rijksbegrooting meer en meer van de kosten der maritieme verdediging van dit land te ontlasten.

Andere leden waren van meening, dat de stijging alleen van bedoelde cijfers niet tot een dergelijke conclusie mag leiden, maar dat het er om gaat, waaraan de bedragen besteed zijn en of de uitgaven werkelijk in het belang van de defensie van Indië zijn gedaan.

§ 3. Materieel der zeemacht.

Uitbreiding van de vloot. Verscheidene leden, die een gestadige uitbreiding der oorlogsmarine noodzakelijk achtten, drongen erop aan hiermede niet nog langer te wachten. Het betreurenswaardig incident op Curaçao heeft — zoo merkten zij op — weder in het licht gesteld welke groote belangen met een goede bewapening ter zee worden gediend, hetgeen met name voor een eilandengebied als Nederlandsch-Indië geldt. In dit verband wezen zij op een artikel in de „Netherlands Indies Review” van Mei 1929, waarin het groote belang van de vlootbasis te Singapore ook voor de handhaving van den status quo in Nederlandsch-Indië wordt aangetoond. Naar deze leden meenden zijn de aan de zeemacht ten koste gelegde gelden, welke het behoud van den vrede verzekeren, van indirect nut. Het gaat h.i. niet aan om, in goed vertrouwen, dat andere mogendheden dit land tegen eventueele aanvallen zullen beschermen, de Indische vloot te verwaarloozen; zulks zou eventueele aanvallen uitlokken en slechts indien gedaan wordt wat in ons vermogen ligt, mag men steun van derden verwachten. Voorts behooren h.i. alle havens, welke door onze koopvaardijvloot worden aangehoopen, op gezette tijden door grootere oorlogsschepen te worden bezocht, teneinde ook door vlagvertoon het Nederlandsch gezag in den vreemde hoog te houden en den band met den Nederlandschen stam over de geheele wereld te versterken. Met het oog hierop zouden zij gaarne vernemen of binnenkort voorstellen mogen worden verwacht tot aanbouw van een derden kruiser, welken zij ook wegens den verwachten langen duur van periodieke herstellingen aan Hr. Ms. „Java” en „Sumatra” dringend noodig achtten.

Het gebeurde te Willemstad gaf enkelen leden aanleiding de hoop uit te spreken, dat de zeemacht hier te lande in staat worde gesteld zelfs in de meest afgelegen deelen van den archipel dergelijke incidenten te voorkomen.

Sommige leden — van wie enkelen betwijfelden of het beschikbare materieel inderdaad aan de te stellen eischen voldoet — meenden zich niet tegen instandhouding der zeemacht te mogen verzetten, zoolang het volkenrecht niet zoodanig is ontwikkeld, dat het behoud van den vrede verzekerd is. Deze leden spraken echter de verwachting uit, dat slechts kleinere oorlogsvaartuigen zullen worden aangeschaft, daar de bouw van grootere schepen, o.a. voor vlagvertoon, h.i. de draagkracht van Indië te boven zou gaan.

Eenige andere leden hadden bezwaar tegen elke verhooging van uitgaven ten behoeve van de marine. Naar hunne meening is Indië niet in staat een behoorlijke oorlogsvloot te bekostigen, ook al zou deze grootendeels worden bemand met inheemsch personeel. Deze leden bepleitten een zuivere politievloot en zouden de hierdoor vrijkomende gelden besteed willen zien aan de cultureele en economische ontwikkeling der bevolking.

Herstelling van de kruisers. Meerdere leden achtten het onjuist, dat hier te lande niet in de periodieke herstellingen der kruisers kan worden voorzien. Huns inziens dient elke uitbreiding der vloot gepaard te gaan met de oprichting van de noodige installaties om een goed onderhoud te waarborgen, daar men anders niet steeds van de beschikking over dit materieel verzekerd is.

Eenige andere leden vroegen of het niet mogelijk is met hier te lande gevestigde particuliere ondernemingen een overeenkomst te sluiten, waarbij deze op zich nemen tegen vergoeding de benodigde installaties ter beschikking te houden. Zoo dit denkbeeld niet uitvoerbaar mocht blijken, achtten zij uitbreiding van het marine-etablisement te Soerabaja en het aanhouden van een voorraad onderdeelen noodzakelijk.

Van andere zijde werd gevreesd, dat bedoelde maatregelen door de hieraan verbonden hooge kosten niet wel mogelijk zijn.

Gaarne zou worden vernomen of de moeilijkheden, ondervonden met de isolatie van elektrische geleidingen aan boord van Hr. Ms. „Java”, inderdaad van zoo ernstigen aard zijn, dat herstelling h.t.l. niet mogelijk is, omtrent welk punt het antwoord der Regeering (zitt. 1928-'29, Aanh. blz. 45) op de schriftelijke vraag van den heer Van Lonkhuyzen betreffende de terugzending van Hr. Ms. „Java” en „Sumatra” geen opheldering verschaft.

Bedoeld antwoord had mede de vraag doen rijzen:

- a. of thans kan worden mededeeld wanneer Hr. Ms. „Java” en „Sumatra”, welke resp. op 14 October 1925 en 21 September 1926 naar Indië vertrokken zijn, naar het moederland zullen moeten terugkeeren;
- b. in hoeverre de mededeeling, dat het terugzenden naar Nederland niet zijn oorzaak vindt in bepaalde gebreken, doch noodzakelijk is voor het periodiek onderhoud, zich rijmt met de mededeeling van den Minister van Defensie, dat belangrijke herstellingen noodzakelijk zijn (E. K. zitt. 1928-'29, Hand. blz. 358);
- c. of het bedrag van f 130 000, waarop genoemde bewindsman de reis naar Nederland (ongerekend de kosten van tractementen en voeding) en dus ook de terugreis begrootte, voor beide kruisers tezamen dan wel voor elk afzonderlijk geldt (E. K. zitt. 1928-'29, Hand. blz. 358);
- d. of met de terugzending van Hr. Ms. „Sumatra” zal kunnen worden gewacht totdat Hr. Ms. „Java” — met welke uit- en terugzending en herstelling vermoedelijk 1 à 1½ jaar gemoeid zal zijn — is teruggekeerd, opdat — indien niet tot den bouw van een derden kruiser wordt overgegaan — h.t.l. voortdurend over tenminste één kruiser zal worden beschikt.

Commando over de kruisers. Een der leden achtte het commando over de kruisers van te groot gewicht dan aan dit, zooals thans met een der kruisers het geval schijnt te zijn, aan een kapitein-luitenant ter zee zou mogen worden opgedragen.

Anderen meenden, dat, ten gevolge van noodzakelijke uitwisseling van hoofdofficieren met Nederland, het bevel over bedoelden oorlogsbodem tijdelijk moest worden opgedragen aan den eersten officier.

Uitzending Hr. Ms. „Gelderland”. In de Memorie van Antwoord betreffende de Xde afdeling der aanvullingsbegrooting voor 1929 (zitt. 1928-'29, Ond. 75 — Afd. X: st. 4, blz. 3) werd op een desbetreffende vraag in het Afdelingsverslag door de Regeering op 31 October 1928 geantwoord, dat het overleg omtrent het eventueel uitzenden van Hr. Ms. „Gelderland” naar Indië als artillerie-instructieschip nog niet beëindigd was. Gelet op deze uitdrukkelijke verklaring, hadden eenige leden met bevreemding gezien, dat in de op 18 September tevoren bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp-Rijksbegrooting voor 1929 (Bijlagen T. K. zitt. 1928-'29, 2. VIII, 1—2, blz. 16; 3, blz. 29 en 45), ongeveer 2/3 van de aan dien maatregel verbonden, ter aangegeven plaatse gespecificeerde kosten werd uitgetrokken. Uit deze tegenstrijdigheid meenden zij de gevolgtrekking te moeten maken, dat de Minister van Defensie niet slechts had vooruitgelopen op den uitslag van het overleg met Indië, maar ook nagelaten had de Regeering hier te lande, door tusschenkomst van den Minister van Koloniën, daarvan in kennis te stellen.

Hoewel de Minister van Defensie later, bij nota van verbetering (Bijlagen T. K. zitt. 1928-'29, 2. VIII, 31, blz. 1), een wijziging in genoemde ontwerp-begrooting aanbracht, waardoor de uitzending van genoemden kruiser afhankelijk werd gesteld van den uitslag der onderhandelingen terzake met Indië, was bij de hier aan het woord zijnde leden de vraag gerezen of het overleg tusschen dien bewindsman eenerzijds en den Minister van Koloniën met den Commandant der Zeemacht anderzijds niet te wenschen over laat.

Overigens zou gaarne worden vernomen of de Ministers van Defensie en Koloniën thans tot overeenstemming zijn gekomen omtrent het aandeel van Nederland in de exploitatiekosten van bedoeld pantserschip (E. K. zitt. 1928-'29, Hand. blz. 358).

In het bevestigend geval zou men gaarne worden ingelicht welk aandeel Indië zal hebben te betalen en welke geldelijke voor- en nadeelen voor Indië aan de vervanging van Hr. Ms. „Zeven Provinciën” door genoemden kruiser zijn verbonden (T. K. zitt. 1928-'29, 2. VIII, 33, blz. 10).

Eenige leden, wier aandacht was getrokken door het artikel van den

kapitein ter zee Hartkamp in het Marineblad van 15 Februari 1929, getiteld: „Behoort het zwaartepunt van de artilleristische vorming van het personeel der K. M. in Nederland of in Indië te liggen?“, zouden de uitzending betreuren, aangezien zij zich geheel konden vereenigen met de door genoemden kolonel en den kapitein-luitenant ter zee Van Dulm — die beiden hun sporen op artilleristisch gebied reeds verdiend hebben — uitgesproken meening (Marineblad van 29 Maart 1929). Ook naar hun oordeel heeft de heer Hartkamp niet alleen duidelijk aangetoond, dat het stationneeren van Hr. Ms. „Gelderland“ als artillerie-instructieschip hier te lande geenszins noodig is om het maximum rendement van dezen bodem te verkrijgen inzake het aantal af te leveren kanonniërs en afstandwaarnemers, maar ook hoezeer uit hoofde van verschillende ernstige daaraan verbonden nadeelen bedoelde maatregel geacht moet worden te zijn in strijd met het marine-belang. De hier aan het woord zijnde leden vreesden, dat de uitzending het tegendeel van bezuiniging zou beteekenen, indien tenminste onder bezuiniging verstaan wordt het besparen op de totale uitgaven voor de marine op de Nederlandsche en Indische begrooting tezamen. Gaarne zouden zij vernemen welk standpunt de Regeering inneemt tegenover de door genoemde hoofdofficieren aangevoerde bezwaren.

Torpedobootjagers en onderzeebooten. Gevraagd werd of erop moet worden gerekend, dat ook de torpedobootjagers metertijd voor een groote onderhoudsbeurt naar Nederland zullen moeten terugkeeren.

De voorgestelde voorzieningen ter vergrooting van de bergingsmogelijkheid van gezonken onderzeebooten werden met instemming begroet. In verband hiermede werd gevraagd of hier te lande reeds oefeningen met duikers zijn gehouden op grooter diepte dan 40 meter, op de mogelijkheid waarvan de Minister van Defensie onlangs uitdrukkelijk de aandacht heeft gevestigd (E. K. zitt. 1928—'29, Hand. blz. 359).

Gaarne zou worden vernomen of de onderzeebooten K XI, XII en XIII thans de beschikking hebben over het vastgestelde aantal oorlogstorpedo's van 53 e.M.

§ 4. Personeel der zeemacht.

Vervanging van Europeesch- door Inlandsch personeel. Door sommige leden werd opgemerkt, dat de in de Staten-Generaal uitgeoefende aandrang om op de uitgaven van de zeemacht hier te lande te bezuinigen, geleid heeft tot uitbreiding van het Inlandsch marinepersoneel en vorming van inheemsch kader, ten einde op die wijze het overcomplete, dat in Nederland ten behoeve van den dienst in Indië aanwezig was, te verminderen. Het kwam dezen leden voor, dat het, in stede van met de uitbreiding van het inheemsch personeel voort te gaan, aanbeveling zou verdienen het hier te lande benodigde Europeesch marinepersoneel in Indisch verband op te nemen, zoo noodig met periodieke terugzending naar Nederland. Dat het aandeel van Indië in de kosten der zeemacht hierdoor aanmerkelijk zal stijgen en dat van Nederland evenredig zal dalen, achtten zij, gelet ook op de zooveel krachtiger vloot, welke in de Indische wateren aanwezig is, geen overwegend bezwaar. H. i. zullen de meerdere kosten ruimschoots worden goed gemaakt door de verhooging van de gevechtswaarde der zeemacht, welke van den maatregel valt te verwachten. Ter toelichting van hunne bedenkingen tegen vergrooting van het Inlandsch contingent op de vloot, vestigden deze leden de aandacht op de hierover gehouden beschouwingen in het Marineblad 1929 (1ste en 2de aflevering), o.m. door den luitenant ter zee 2de klasse De Gelder en den luitenant ter zee 1ste klasse Van Hengel, welke laatste door een ruim driejarige tewerkstelling bij de afdeeling Personeel van het departement der Marine in Nederlandsch-Indië in de gelegenheid geweest is kennis te nemen van de verschillende rapporten over het gebruik en de bekwaamheden van de Inlandsche schepelingen en van de conduite-rapporten over Inlandsche onderofficieren. De door laatstgenoemden officier gemaakte opmerkingen deden bij de hier aan het woord zijnde leden de vraag rijzen of wel mag worden verwacht, dat het inheemsch personeel bij de Koninklijke Marine het Europeesch personeel binnen afzienbaren tijd volwaardig zal kunnen vervangen. Zij vreesden, dat het Inlandsch dek- en machinekamerpersoneel aan boord van

het moderne materieel niet geschikt geacht kan worden voor het bekleeden van hogere rangen dan den korporaalsrang, met dien verstande echter, dat het zelfs in dien rang niet hetzelfde zal kunnen bereiken als het Europeesch personeel. Ook betwijfelden zij of de Inlander, afgescheiden van zijn overige bekwaamheden, vooralsnog in het algemeen genomen geschikt moet worden geoordeeld voor het uitoefenen van gezag over Europeesch marinepersoneel. Gelet ook op hetgeen meergenoemde officier nog mededeelt over de meening hieromtrent der hogere marine-leiding, stelden de hier aan het woord zijnde leden er prijs op te vernemen welke opvatting der Regeering terzake is toegedaan. Voorts zouden zij, naar aanleiding van de opmerkingen in genoemd orgaan van den luitenant ter zee 1ste klasse Maurits en den luitenant ter zee 2de klasse Van Waning over de mindere bruikbaarheid van Inlandsch personeel aan boord van onderzeeboten, gaarne worden ingelicht of de Regeering het eens is met deze meening, welke blijkbaar door vele onderzeeboot-officieren wordt gedeeld.

Van andere zijde werd tegen den aanbevolen maatregel om het Europeesch personeel in Indisch verband te doen dienen aangevoerd, dat Indië de hieraan verbonden kosten niet zal kunnen dragen. Deze leden meenden, dat het niet slechts hoogst wenschelijk, doch ook zeer wel mogelijk is het inheemsche marinepersoneel nog belangrijk uit te breiden, hetgeen h.i., blijkens de aan de kweekschool te Makassar gegeven uitbreiding, ook het oordeel van de Regeering is. Uit het feit, dat de vloot der K. P. M., met uitzondering van de officieren, geheel bemand is door Inlandsch personeel, blijkt, naar zij meenden, de geschiktheid van den Inlander als zeeman, afgezien dan van eenig verschil in fysieke kracht. De hier aan het woord zijnde leden merkten op, dat de houding van de marine-officieren tegenover het Inlandsch personeelsvraagstuk van eenzijdigheid blijk geeft. In leidendes kringen ziet men de noodzakelijkheid in, de vloot zooveel mogelijk met geschikt Inlandsch personeel te bemannen. De Inlander wordt, zoo betoogden zij, op de vloot alleen gewaardeerd door die officieren, welke hem bij de opneming hebben leeren kennen en, in tegenstelling tot de overige officieren, met hem hebben leeren omgaan.

Gaarne zou worden vernomen of het juist is, dat bij de beoordeeling van Europeesch personeel een veel zwaardere maatstaf wordt aangelegd dan bij die van Inlandsche schepelingen (Marineblad 1929, blz. 287—288).

Ook werd gevraagd of het Inlandsch marinepersoneel werkelijk sneller en gemakkelijker promotie maakt dan het Europeesch personeel, in sommige gevallen zelfs tweemaal zoo snel als de met de opleiding belaste Europeanen (Marineblad 1929, blz. 285, 290).

Ten slotte werd verzocht om inlichtingen nopens het standpunt, dat de Regeering thans inneemt tegenover de optimistische verwachtingen der defensie-commissie (-Swart) met betrekking tot de mogelijkheid van kader-vorming uit het inheemsch element (rapport blz. 8).

Vervanging van militair- door burgerlijk personeel. Met genoegen was gezien, dat pogingen tot bezuiniging worden gedaan door vervanging van militairen der zeemacht door goedkooper burgerlijk personeel.

Eenige leden, die mede instemming betuigden met het voornemen om burgerlijke ambtenaren in dienst te nemen voor aan den wal te verrichten werkzaamheden, teneinde het vrijkomend personeel voor versterking der bemanning van de schepen te benutten, drongen aan op een bijzondere regeling, waardoor het burgerlijk personeel in tijden van oorlog of oorlogsgevaar aan de krijgstuicht zal kunnen worden onderworpen.

Beperking van het aantal vlag- en hoofdofficieren. Het had de aandacht van een der leden getrokken, dat, blijkens den sterkte-staat voor 1930 (st. 9), gerekend wordt op 2 vlagofficieren en 16 hoofdofficieren. Naar zijn meening zouden verschillende posten zeer wel door officieren van lageren rang kunnen worden vervuld. Hij betwijfelde of het wel noodzakelijk is om — in tegenstelling tot den vroegeren toestand — het commando over het eskader op te dragen aan een afzonderlijken vlagofficier. Indien dit echter volstrekt noodig is, begreep hij niet waarom de eskadercommandant niet tevens zou kunnen worden belast met het commando over

het vlaggeschip, in welk geval althans met één hoofdofficier minder zou kunnen worden volstaan.

Ook was het hem opgevallen, dat bij de marine-kazerne Goebeng thans twee hoofdofficieren zijn geplaatst, nl. een kapitein-luitenant ter zee en een luitenant-kolonel der mariniers.

Op grond hiervan kon dit lid niet aan den indruk ontkomen, dat òf noodeloos betrekkingen worden geereëerd terwille van den promotiegang, óf het beleid van den minister erop gericht is de uitgaven voor de marine in steeds toenemende mate ten laste van de Indische begrooting te doen komen.

Meerdere andere leden verwierpen deze opvatting en konden er ook in geenen deele mede instemmen, dat bij de zeemacht hier te lande te veel vlag- en hoofdofficieren zouden worden geplaatst. Zij achtten het eskadercommando van voldoende gewicht, om dit in handen te stellen van een vlagofficier, die niet tevens belast is met de leiding van het departement. Inderdaad is de post van eskadercommandant in Indië nieuw, maar overbodig mag deze betrekking, vooral wegens de uitbreiding, welke de vloot in de laatste jaren heeft ondergaan, allerminst heeten. Voorts oordeelden deze leden het ten eenenmale ongewenscht, dat de eskadercommandant zich tevens met het commando over het vlaggeschip zou hebben in te laten. Zij wezen naar overeenkomstige toestanden in het leger, waar toch bijv. een divisie-commandant evenmin als regimentcommandant optreedt, en bij het binnenlandsch bestuur, waar bijv. een gouverneur zich niet bemoeit met het dagelijksch bestuur over een afdeling, aan welker hoofd een resident staat.

Wat het bevel over de marine-kazerne Goebeng aangaat, merkten de hier aan het woord zijnde leden op, dat, waar in genoemde kazerne zoowel matrozen als mariniers gehuisvest zijn en dezen tot twee geheel verschillende korpsen behooren, het ook volkomen redelijk is, dat elk van beide groepen in de kazerne gecommandeerd wordt door een hoofdofficier van het eigen korps.

Personeelstekort. Naar aanleiding van de vermelding in de Memorie van Toelichting (blz. 69) van een tekort aan beschikbare officieren bij de Koninklijke Marine, werd gevraagd of, zoo verwacht wordt dat dit tekort van blijvenden aard zal zijn, maatregelen genomen zullen worden om daarin te voorzien. Eenige leden brachten in herinnering, dat naar aanleiding van den ten vorigen jare door den heer Roep uitgeoefenden aandrang, om zoo spoedig mogelijk te voorzien in het personeelsgebrek in alle rangen en diensten (zitt. 1928-'29, H. 1055), de Commandant der Zeemacht o.m. heeft verklaard, dat er nog een tekort was, doch in deze gewesten al het mogelijke werd gedaan om het Inlandsch en dienstplichtig personeel zoo snel mogelijk kwalitatief en kwantitatief op peil te brengen, terwijl de Regeering vertrouwde, dat oock in Holland al het mogelijke werd verricht om binnen den kortst mogelijken tijd in de tekorten te voorzien (H 1269-1270). Is thans, zoo vroegen de hier aan het woord zijnde leden, reeds voldoende verricht om in de behoefte aan personeel in alle rangen en dienstvakken — zoowel matrozen en mariniers als bijv. stokers, machinedrijvers en overig vakkundig personeel — te voorzien, ook met het oog op een mogelijke mobilisatie? En zoo neen, welke maatregelen zullen dan alsnog worden genomen om het tekort ten spoedigste aan te vullen?

Men wees erop, dat hoewel volgens den sterktestaat (st. 9, blz. 151) voor 1930 gedacht is aan een — waarschijnlijk ideale — formatie van 3428 Inlanders, onmiddellijk daarachter vermeld wordt, dat vermoedelijk 2800 man aanwezig zullen zijn. Een nadere toelichting hieromtrent zoo zeer op prijs worden gesteld.

Voorts werd gevraagd met welk bedrag de personeelskosten zullen stijgen indien — hetgeen toch wel in de bedoeling zal liggen — het Inlandsch marinepersoneel in 1930 de volle sterkte van 3428 man bereikt.

Ten slotte deed de mededeeling, dat door onvoltalligheid der formatie in 1928 f 200 000 werd overgehouden op de uitgaven voor bezoldigingen enz. van het personeel der zeemacht (financieele nota, blad 15), de vraag rijzen welk tekort en bij welke categorieën hier is bedoeld.

Opleiding en werving. Inlichtingen werden verzocht omtrent het verloop in het corps zeeofficieren en het aantal plaatsen, dat voor Euro-

peesche en Inlandsche jongelieden hier te lande gedurende de laatste jaren bij de opleiding tot zeeofficier was opengesteld, waarnevens prijs gesteld werd op mededeeling hoeveel aspiranten van elken landaard zich aanmeldden, hoeveel werden toegelaten en hoeveel reeds voor het officiersexamen slaagden.

De genomen proef met de uitzending van hier te lande geboren jongelieden naar Nederland ter opleiding tot matroos werd door verscheidene leden toegejuicht. Enkelen hunner vreesden, dat door de strenge keuring verschillende aspiranten zijn afgevallen, die bij behoorlijke voeding en door deelneming aan lichamelijke oefeningen na eenigen tijd aan de gestelde eischen zouden hebben voldaan.

Enkele leden stelden de vraag of voor de opleiding tot Inlandsch scheepeling en de onderofficiersrangen voldoende animo bestaat. Eenige nadere mededeelingen omtrent de practische resultaten van de opleiding te Makasser zouden zij zeer op prijs stellen.

Het was een lid opgevallen, dat kort na het bezoek van een wervingsschip aan een kustplaats op Java, dezelfde plaats door het eskader werd bezocht. Z.i. is het met het oog op de animo voor de dienstneming doeltreffender, wanneer in het algemeen de komst van een wervingsschip volgt op een bezoek van het eskader.

Van andere zijde werd echter opgemerkt, dat de aanraking van de bemanning der oorlogsschepen met jongelieden, die in de termen voor aanmelding tot den dienst bij de marine vallen, den lust voor den zeedienst niet steeds zal bevorderen, aangezien het minder marinepersoneel dikwijls uiting geeft aan ontevredenheid, zonder ook op de goede zijden van den dienst te wijzen.

Gaarne zou worden vernomen of in het algemeen de resultaten van de werving van Inlandsche schepelingen gunstig zijn, hoe het verloop onder dit personeel is en welk percentage na zes jaar dienst bijteekent. Voorts zou, in aansluiting aan de ten vorigen jare verstrekte gegevens, prijs worden gesteld op de gespecificeerde wervingcijfers over het tijdvak 1 Mei 1928—1 Mei 1929 (zitt. 1928—'29, Ond. 75 — Afd. X: st. 4, blz. 1).

Een der leden vestigde de aandacht op het propaganda-geschrift „De Koninklijke Marine en het korps Inlandsche schepelingen”, waarin de Inlandsche jongelingschap tot dienstneming bij de marine wordt aangespoord. Dit lid kon niet aan den indruk ontkomen, dat in bedoelde brochure de dienst eenigszins gunstiger wordt voorgesteld dan hij in werkelijkheid is. Zoo vangt het hoofdstuk „De opleiding tot onderofficier” aan met de woorden „Wil men nu nog verder vooruitkomen in de marine, hetgeen toch wel de wensch zal zijn van elken flinken jongen enz.”, waarmede de indruk wordt gewekt alsof de promotie tot onderofficier voor iedereen openstaat. In het volgende hoofdstuk (A. „Matrozen”) worden de verschillende dienstvakken vermeld, waarin een matroos tot onderofficier opgeleid kan worden; wél wordt daarbij telkens aangegeven op welke wijze en na hoe langen tijd de korporaalsrangen bereikt kunnen worden, maar over de vele jaren, welke noodig zijn voor de hoogere onderofficiersrangen wordt gezwegen en evenmin wordt medegedeeld, dat slechts zeer weinigen het zoover kunnen brengen. In een staat, opgenomen onder het hoofdstuk „Bezoldiging”, zijn wel de minima en maxima-soldijen voor de verschillende rangen aangegeven, doch niet vermeld wordt b.v., dat tussehen het minimum- en maximum traktement van een matroos 2de klasse (resp. f 37.50 en f 43.50) een periode van vijftien jaar ligt.

Voorts wordt op blz. 12 van het boekje medegedeeld, dat zij, die zich verbinden, een handgeld ontvangen van f 125 en dat hun, die voor de eerste maal met verlof gaan, een bedrag van f 75 wordt uitbetaald. Hoewel hieruit zou moeten worden opgemaakt, dat het handgeld in totaal f 200 bedraagt, meende het aan het woord zijnd lid te weten, dat in het geheel slechts f 125 wordt uitbetaald. Een en ander gaf hem aanleiding erop aan te dringen om in propagandageschriften als hier besproken een meer met de werkelijkheid overeenkomende voorstelling van zaken te geven.

Reserve-verband voor Inlandsche schepelingen. Eenige leden wezen er op, dat de Inlandsche schepelingen, afkomstig van de kweekschool te Makasser, dank zij hun opleiding als smid-bankwerker, bij de industrie als werkkrachten zeer gewild zijn. Deze leden betreurden het

daarom, dat na afloop van den diensttijd van bedoelde jongelieden, het verband met de marine voor goed verbroken wordt. Het zou ten zeerste aanbeveling verdienen, indien de Inlandsche schepelingen verplicht werden, na afloop van hun werkelijk dienstverband een reserveverband aan te gaan.

Zee-militie. Gaarne zou worden vernomen hoe het staat met de herziening van verschillende regelingen betreffende de opleiding van dienstplichtigen, ten aanzien waarvan ten vorigen jare werd medegedeeld, dat zij in een vergevorderd stadium van voorbereiding verkeerde (zitt. 1928—'29, Ond. I — Afd. X: st. 11, blz. 4).

Door eenige leden werd erop aangedrongen, dat de officieren zich zooveel mogelijk persoonlijk belasten met de oefeningen van de onder hen gestelde miliciens. Dit kwam hun te meer gewenscht voor met het oog op de mogelijkheid, dat koopvaardij-officieren in hun militietijd geplaatst worden onder de bevelen van onderofficieren, die vroeger aan hen ondergeschikt zijn geweest.

Verbetering van depositie van het lager marinepersoneel. Gevraagd werd welke verbeteringen in accommodatie van de 4de klasse door de stoomvaartmaatschappijen R. L. en S. M. N. zijn aangebracht en toegezegd, terwijl gaarne zou worden vernomen wanneer de in uitzicht gestelde verbeteringen tot stand zullen komen (T. K. zitt. 1928—'29, 2, VIII, 33, blz. 12).

De vraag werd gesteld of het rekest van den Inlandsehe Marine Bond dd. 10 April 1929, ingediend bij den Commandant der Zeemacht, reeds in overweging is genomen. Met name zou gaarne worden vernomen, welk standpunt de Regeering inneemt ten opzichte van het in het rekest vervatte verzoek inzake:

1. verbetering van de voeding aan boord;
2. verbetering van de voeding in de C. B. Z. te Soerabaja;
3. toelage voor gehuwden, die boordsoldij genieten;
4. verhoogde tegemoetkomingen voor het aanschaffen van uniformen bij bevordering tot onderofficier;
5. verhoogde soldij voor korporaals, die voor een hooger rang zijn voorgedragen, doch in verband met de formatie nog niet tot dien hooger rang bevorderd kunnen worden.
6. kortingen bij plunje-aanvragen (niet meer dan 20% van het salaris voor elke korting).

Afzonderlijke opmerkingen. Naar een lid vernomen had, zijn twee beambten, Djono en Djoehari, die reeds eenige jaren werkzaam waren bij het marinevliegkamp te Morokrempangan, onderscheidenlijk als burger-monteur en als teekenaar, in de maand Juni 1929 zonder opgaaf van redenen ontslagen. De eerste beambte zou nooit een ontevredenheidsbetuiging hebben ontvangen, terwijl de tweede zou zijn ontslagen wegens overcompleteet, hetgeen verwondering wekt, daar intusschen een nieuwe teekenaar is aangenomen. Aangezien genoemde twee personen lid zijn van de P. N. I. is de indruk gewekt, dat het lidmaatschap van deze organisatie de eenige aanleiding is geweest voor hun ontslag. Gaarne zou dit lid vernemen of de Regeering bereid is inlichtingen omtrent bedoeld ontslag te verstrekken opdat de gewekte indruk uitgewischt zal kunnen worden.

Men zou gaarne worden ingelicht over de geruchten, dat eenigen tijd geleden te Soerabaja de zeeofficieren geconsigneerd zijn wegens het heerschen van een oproerigen geest onder de (Inlandsche) schepelingen aldaar.

§ 5. Marine-vliegdienst.

In een lezing over de materieels- en personeels-organisatie van den marine-vliegdienst, gehouden voor de Marine-vereeniging te Den Helder door den luitenant ter zee 2e klasse Rotgans, deelde genoemde officier mede, dat, uitgaande van het aanwezige of bestelde materieel, eind 1929 in Indië beschikt moet worden over ongeveer 2 chefpiloten, 2 instructeurs en (in totaal) 84 officieren- en onderofficieren-vlieger (Marineblad 1929, blz. 333). Gevraagd werd of dit juist is en zoo ja, of en in hoeverre de werkelijke formatie hiervan afwijkt.

Voorts zou gaarne worden vernomen of juist moet worden geacht hetgeen in bedoelde lezing werd opgemerkt over de houding der marine bij het onderzoek naar de mogelijkheid van instelling eener burgerluchtvaart in Indië en over de gevolgen van die houding (Marineblad 1929, blz. 346).

Met het oog op de aanzienlijke kosten van de opleiding van officier-vliegers der marine, achtte een der leden het gewenscht hen voor langen tijd aan den dienst te verbinden, hetgeen z. i. door verbetering der promotiekansen mogelijk zou zijn.

Ter voorkoming van ongevallen bij het vliegen werd door een lid erop aangedrongen telkens voor het opstijgen een kort onderzoek te houden naar fysieke en psychische gesteldheid der vliegers.

Betreurd werd het ernstige personeele en materieele verlies, dat de marine geleden heeft bij den tocht van de Dornier-Wall-vliegbooten O 21—23 naar Indië.

Gaarne zou worden vernomen of het onderzoek naar de oorzaken van het verloren gaan van de vliegboot te Tandjoeng Priok reeds is beëindigd en zoo ja, welke gevolgtrekking de hiermede belaste commissie is gekomen.

Ook werd gevraagd of het juist is, dat de Dornier-Wall, welke Soerabaja heeft bereikt, zoodanig geleden had, dat reparaties voor een bedrag van f 80 000 noodzakelijk waren.

T.a.v. de vervanging van de beide verloren gegane vliegbooten werd gevraagd of zal worden overgegaan tot verdere aanschaffing van dit type dan wel van Rohrbachvliegbooten, welke, naar bij vergelijkende proeven ten overstaan van de Deutsche Versuchsanstalt für die Luftfahrt gebleken is, superieur zijn aan het laatste Dornier-Wall-type.

Verschillende leden stelden hierbij de vraag of het juist is, dat de in de tropen met duraluminiumconstructies opgedane ervaringen slecht zijn. Zij zouden in het bevestigend geval gaarne vernemen of het geen aanbeveling verdient om, in stede van Dorniers, andere toestellen (Fokker T IV, Junker G 24 M. E. W., Albatros) aan te koopen (Marineblad 1929, blz. 320—329).

§ 6. Marine-etablissement.

Gevraagd werd of reeds afdoende maatregelen genomen zijn om in tijd van oorlog het marine-etablissement en de daartoe behoorende inrichtingen te beschermen en om de communicatie tussehen Madoera en het vaste land te verzekeren.

Men zou het gewenscht achten, om waar mogelijk bij de werkplaatsen burgers in plaats van militairen aan te stellen.

Hoewel in het antwoord der Regeering op de door den heer Bruineman gestelde vraag betreffende de op het marine-etablissement te Soerabaja in September 1928 gehouden verkooping werd medegedeeld, dat aan dergelijke venduties „zeer voldoende publiciteit” gegeven wordt, blijkt uit de advertenties ter aankondiging van bedoelde verkooping, dat alleen gesproken is van „overtollige landsgoederen” en dat een specificatie daarvan dan wel een nadere aanduiding van de voor het publiek meest aantrekkelijke goederen achterwege is gebleven. Met het oog hierop zou, met verwijzing naar een desbetreffend artikel in het Soerabajaasch Handsblad van 21 Januari j.l., gaarne worden vernomen of naar het oordeel der Regeering inderdaad zeer voldoende publiciteit wordt bereikt door een zoodanige wijze van adverteeren. Vermeend werd, dat in dergelijke gevallen van zakelijker opvattingen zou moeten worden blijk gegeven. Overigens zou men gaarne worden ingelicht waarom, nu in het onderwerpelijk geval wel in een te Bandoeng verschijnend Nederlandsch dagblad werd geadverteerd, niet ook in een of meer Semarang en Batavia-bladen bekendheid aan de verkooping werd gegeven. Dat de overtollige, doch bruikbare goederen reeds geruimen tijd in den magazijnsvoorraad waren opgeslagen, behoefde — zoo meende men — geen reden te zijn om tot verkoop daarvan over te gaan. Betwijfeld werd of de goederen van zoodanigen aard waren, dat gebruik door de marine was uitgesloten. Dit toch zou alleen dan het geval kunnen zijn wanneer de zeemacht tegenwoordig in het geheel geen golf-stillende olie, groene verf, bloem van zwavel, sextanten en prismacirkels meer nodig heeft. (Aanh. 1928—'29 blz. 37—38).

§ 7. Gouvernements-marine.

Sommige leden zouden het op prijs stellen, indien de Regeering opnieuw het denkbeeld in overweging zou willen nemen de Gouvernementsmarine in te krimpen en voor een deel van haar taak de schepen der K. P. M. te benutten. Waar zij meenden te weten, dat verschillende schepen niet aan de eischen van zeewaardigheid en stabiliteit voldoen, achtten deze leden het juiste oogenblik voor gedeeltelijke opheffing der Gouvernementsmarine gekomen.

Gaarne zou men ten spoedigste in kennis worden gesteld met de resultaten van het onderzoek naar de zeewaardigheid van de op het marine-etablissement gebouwde schepen, terwijl men voorts onder overlegging van cijfers omtrent hun stabiliteit wenschte te worden ingelicht. Een snelle en krachtige behandeling dezer aangelegenheid werd te meer noodzakelijk geacht, waar de publieke opinie ten dezen niet bevredigd is.

Aan verschillende leden zou het juister zijn voorgekomen indien het desbetreffend onderzoek was opgedragen aan een geheel onafhankelijke commissie, bestaande uit personen, die op geenerlei wijze bij de zeemacht of de Gouvernementsmarine betrokken zijn.

Gaarne zou worden vernomen in hoeverre de in de pers gedane mededeelingen omtrent de G. S. S. „Orion” en „Dog” op waarheid berusten (vgl. Het Nieuws van den Dag van 3 en 8 Januari en 12 Maart jl.). Eerstgenoemd schip zou in een zoodanigen toestand verkeerd hebben, dat de officieren weigerden ermede uit te varen.

Naar aanleiding van het voorkomen van verschillende gevallen van beri beri aan boord van schepen der Gouvernementsmarine, vroeg een der leden of t. o. v. de samenstelling der maaltijden medisch advies is gevraagd en of niet ter zake een commissie van onderzoek kan worden ingesteld (vgl. zitt. 1928—1929, Ond. 75 — Afd. X: st. 4, blz. 3).

Gevraagd werd of het juist is, dat onlangs 10 werktuigkundigen voor de Gouvernements-marine in Nederland zijn aangeworven omdat hier te lande, ondanks herhaalde pogingen, slechts op 2 werktuigkundigen de hand kon worden gelegd. In het bevestigend geval zou men gaarne vernemen of een en ander niet moet worden toegeschreven aan de minder gunstige dienstvoorwaarden.

Eenige leden drongen er op aan, bij de aanwerving in Nederland de adspiranten uitdrukkelijk te wijzen op het tusschen werktuigkundigen en officieren bij de Gouvernements-marine gemaakte verschil in salarisschaal.

§ 8. Scheepvaart.

Teleurstelling werd uitgesproken, dat van goed georganiseerd overleg van de vakverenigingen met het hoofdkantoor van Scheepvaart nog steeds geen sprake is (zitt. 1928—1929, H. 2306).

Vernomen was, dat zich nog gevallen hebben voorgedaan, waarin dispensatie werd verleend aan ongediplomeerde scheepsofficieren, o.a. van den motorschoener „Paloh”. Indien dit juist is, zou, waar hier te lande ruim voldoende gediplomeerden zijn te verkrijgen, het achterwege laten van verdere vrijstellingen op prijs worden gesteld.

Eenige leden bepleitten opnieuw de wenschelijkheid, dat de Raad voor de Scheepvaart een onderzoek instelt naar alle scheepsongevallen van eenige beteekenis (zitt. 1928—1929, H. 1525, 1528). Zij betreurden het, dat een onderzoek achterwege is gebleven naar het zinken van een zoutprauw aan de Noordkust van Java (begin 1929), bij welk ongeval menschenlevens verloren zijn gegaan, en naar de aanvaring van een hekwieler met een Gouvernementsvaartuig op de Moesi.

Aangedrongen werd op aanvulling van den Raad voor de Scheepvaart met een technisch lid.

De aandacht werd gevestigd op een artikel in het Soerabaiasch Handelsblad van 10 April jl. betreffende de „Cornelia”. Aangezien bedoeld artikel deed betwijfelen of de gewestelijke vaartuigen geregeld worden geïnspecteerd en aan dezelfde eischen moeten voldoen als koopvaardij-schepen, zouden inlichtingen terzake op prijs worden gesteld.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 1002. Verrekening met het departement van Defensie in Nederland van de uitgaven t.b.v. het Europeesch personeel der K. M. in Nederlandsch-Indië. Verschillende leden stelden prijs op eenige toelichtingen omtrent de redenen van de belangrijke verhooging der onderdeelen *b* en *c*.

Post 1003. Aandeel in de kosten van aanbouw enz. van oorlogsschepen. Men begreep niet waarom Indië de helft zou moeten betalen van het verblijf van een torpedootjager 1926 gedurende 10 maanden in Nederland. Indien hiermede Hr. Ms. „Kortenaer” bedoeld mocht zijn, spraken verscheidene leden de hoop uit, dat het overleg met Opperbestuur (vgl. Memorie van Antwoord, Algemeene beschouwingen § 2 slot) er toe zal leiden dat de kosten van de reis naar Curaçao geheel ten laste komen van de Rijksbegrooting.

Gaarne zou worden vernomen op welk totaal bedrag de onderzeebooten K XVII en K XVIII zullen komen te staan. Ook werd gevraagd welke K-booten, behalve de in de toelichting genoemde, in de eerstkomende jaren zullen moeten worden vervangen en op welke begrootingen hiervoor gelden zullen worden uitgetrokken.

Is omtrent de bestemming van de K I tot en met IV reeds een beslissing genomen (zitt. 1928-'29, Ond. I—Afd. X: st. 11, blz. 8)?

Post 1004. Verdere kosten van de Indische Militaire Marine enz. Verschillende leden zouden gaarne worden ingelicht of — boven de zes aangevraagde — nog groote verkenners zullen moeten worden aangeschaft en zoo ja, hoeveel. Ook vroegen zij hoeveel bommen in totaal noodig worden geacht, hoeveel daarvan aanwezig zijn en welk bedrag de nog noodige aanvulling zal vorderen.

Zullen — zoo werd voorts gevraagd — de ten behoeve van den marine-vliegdiens aan te schaffen bommen ook door de luchtvaartafdeeling der landmacht kunnen worden benut, zoodat beide diensten uit denzelfden voorraad kunnen putten?

Welke plaatsen komen in aanmerking voor antiluchtverdediging en welk bedrag zal voor de daar te treffen voorzieningen benodigd zijn boven de thans hiervoor uitgetrokken som ad f 485 000?

Op welke bedragen zal op de eerstvolgende begrootingen nog zijn te rekenen voor gasmaskers, draagbare wapenen, mijnmaterieel en paravanen, waarvoor thans resp. f 60 000, f 58 000, f 800 000 en f 18 000 is opgebracht?

Aan eenigen leden was het opgevallen, dat belangrijke voorzieningen in het belang der defensie, zooals het aanschaffen van mijnen tot een bedrag van f 200 000, afhankelijk worden gesteld van den tinprijs.

Ook had het de aandacht getrokken, dat de capaciteit van het marine-etablisement te Soerabaja niet voldoende wordt geacht om, indien de „Rigel” daar zou worden gebouwd, tevens te voorzien in den verder noodig gebleken aanbouw voor de Gouvernementsmarine.

Gevraagd werd of de bouw van bedoeld vaartuig wellicht zal plaats hebben te Hellevoetsluis.

Gaarne zou worden vernomen of uit de mededeeling, dat van de ook thans op f 1 080 000 geraamde totaalkosten een bedrag van f 327 000 ten laste komt van post 1010, onderdeel *b*, moet worden opgemaakt, dat de eigenlijke bouwkosten in Nederland $3\frac{1}{4}$ ton lager zijn dan die, welke voor den bouw hier te lande noodig zouden zijn geweest.

Enkele leden konden zich er niet mede vereenigen, dat de kosten van de mijnenleggers geheel door Indië worden betaald.

Andere leden wezen er op, dat het vanaf den beginne in de bedoeling heeft gelegen, de mijnenleggers geheel ten laste van de Indische begrooting te brengen, overeenkomstig hunne bestemming; deze vaartuigen blijven immers in de Indische wateren en keeren niet, zooals de schepen van het Nederlandsch eskader, t.z.t. weer naar Nederland terug.

Post 1005. Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der zeemacht. De verhooging van onderdeel *b* met bijna 40% deed de vraag rijzen waaraan de meerdere aflossing van personeel moet worden toegeschreven.

Post 1014. Bedrijfsuitgaven van de marinemagazijnen te Soerabaja. Gevraagd werd op welk totaal bedrag de aanschaffing ten behoeve van de minimum voorraden zal komen te staan. Ook werd men gaarne nader ingelicht nopens de bestemming van het uitgetrokken bedrag ad *f* 2 miljoen voor de aanschaffing van andere goederen (stuk 8, blz. 130, Nos. 47 en 49).

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 1002. Aandeel in de verdere kosten enz. Het voor telefoonaabonnementen enz. uitgetrokken bedrag van *f* 40 000 werd zeer hoog geoordeeld, te meer waar bij post 1007, noot 29, voor dit doel *f* 11 000 is opgebracht. Hebben — zoo vroeg men — de ambtenaren vrijwel allen een zg. diensttelefoon?

Post 1003. Inkomsten van het personeel der zeemacht. Gaarne ontving men toelichtingen omtrent de verhooging van onderdeel *b* met meer dan 25%.

Post 1004. Geestelijke verzorging van het marinepersoneel. Enkele leden zouden gaarne vernemen waarom de bezoldiging van den vlootpandita hooger is dan die van zijn ambtgenoot bij het leger.

Post 1005. Schaffing enz. Gevraagd werd of niet is bedoeld een opgave van de vermoedelijke sterkte van het personeel der zeemacht voor 1930 (institute van 1929) en zoo ja, waarom deze dan gesteld wordt op 2093 Europeanen en 2700 Inlanders, terwijl in den sterktestaat (st. 9, blz. 151) deze getallen op 2193 en 2800 worden geraamd.

Post 1009. Uitgaven behoorende tot de algemeene kosten der zeemacht. Waarom moet in 1930 op een zooveel grooter aantal terugzendingen worden gerekend, dat de uitgaven voor overtocht enz. met niet minder dan 60% zullen stijgen (onderdeel *d*)?

Gevraagd werd welke goederen ten behoeve van de M. K. O., M. K. G. en M. K. M. zullen worden aangeschaft enz. (onderdeel *h*).

Eenige leden zouden gaarne vernemen, welke schepen zijn opgelegd — de term „opbewaren” kwam hun minder fraai voor — en om welke redenen zulks geschiedt (onderdeel *i*). Houdt een en ander verband met een tekort aan personeel?

Omtrent den arbeid der Vereeniging Michiel Adriaanszoon de Ruyter zouden enkele leden gaarne eenige inlichtingen ontvangen (onderdeel *o*).

Post 1016. Personeel bij den hydrografischen dienst. Een der leden stelde de vraag of het tekort aan officieren bij de Koninklijke Marine geen aanleiding geeft, om alle schepen voor de hydrografische opneming onder de leiding van een gezaghebber der Gouvernements-marine te stellen.

Van andere zijde stelde men er prijs op, zoo de hydrografische opneming ook in de toekomst aan officieren van de Koninklijke Marine zou worden toevertrouwd, daar deze arbeid bij hen in uitstekende handen bleek te berusten.

Post 1029A. Kosten van indienststelling van loodspersoneel, welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren. De omschrijving van dezen post wekte bij verschillende leden eenige bevreemding.

Post 1030. Haven- en loodsdienst. Aangedrongen werd op spoedige uitbreiding van het aantal motorvaartuigen bij den loodsdienst.

Eenige leden, die de noodzakelijkheid van den bouw van een nieuw loodslightschip niet konden inzien, bepleitten het denkbeeld oude schepen voor dit doel in te richten.

Post 1034. Magnetische en weerkundige waarnemingen. Vooropstellend, dat hij niet twijfelde aan de wetenschappelijke waarde van den arbeid van het observatorium, stelde een der leden de vraag of het niet wenschelijk is dezen dienst over te brengen naar het departement van Onderwijs, dat immers in het algemeen met de zorg voor wetenschappelijke instellingen is belast. Hij wees er op, dat in Nederland het observatorium te De Bilt eveneens onder het departement van Onderwijs ressorteert.

Andere leden merkten hiertegen op, dat de marine het meest gebruik maakt van den dienst voor de magnetische en weerkundige waarnemingen, zoodat het juist is bedoelden dienst onder het departement der Marine te doen ressorteeren.

Een lid, dat geregelde en goede waarnemingen op weerkundig gebied over den geheelen archipel eveneens van groot belang achtte, meende te weten, dat moeilijk personen zijn te vinden, die zich geregeld met waarnemingen zouden willen belasten. Wat wordt — zoo vroeg dit lid — vanwege het departement verricht om ten deze de medewerking van verschillende personen en instellingen in Indië te verkrijgen en van welke zijde ontvangt het observatorium reeds steun?

Post 1039. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het marine-etablisement, enz. Eenige leden konden zich niet vereenigen met de aanschaffing van een sleepboot, een olie-prauw en een tweede waterprauw (Memorie van Toelichting blz. 81). Exploitatie in eigen beheer kwam hun ongewenscht voor, waar reeds is gebleken, dat in een soortgelijk geval, nl. bij de watervoorziening van schepen van gouvernementswege, een verhooging der uitgaven noodzakelijk bleek. H. i. zou zeer wel gebruik gemaakt kunnen worden van de hulp van particuliere ondernemingen. Weliswaar moet de marine geheel onafhankelijk zijn van particuliere assistentie, doch zulks ware door de afsluiting van een desbetreffende overeenkomst te verzekeren. De thans gevolgde methode leidt naar het inzicht dezer leden tot onnoodige en hooge uitgaven.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

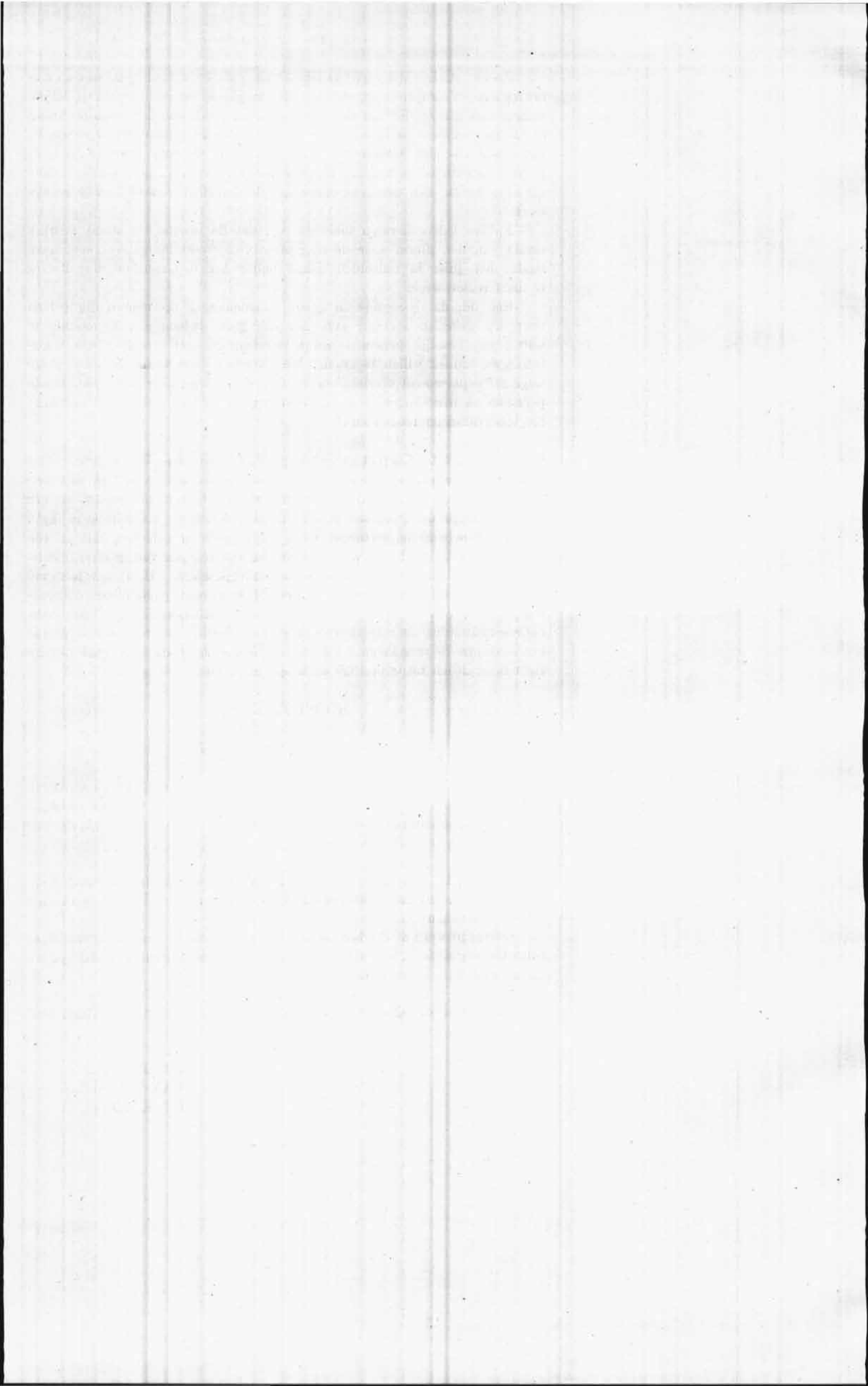
Post 1009. Meerdere leden, die van meening waren, dat de vaargeul, door middel van sibraderen in de Kapoeasrivier gemaakt, niet aan redelijke eischen van diepgang voldoet, drongen er ten sterkste op aan ter plaatse een baggervvaartuig te stationneeren.

Post 1010. Eenige leden achtten verlaging der loodsgelden zeer wenschelijk, aangezien deze inzonderheid de exploitatie van kleinere vaartuigen te zwaar drukken.

Gevraagd werd of het beschikbaar stellen van loodsen in de havens, waar zulks thans geschiedt, inderdaad noodzakelijk is. Inzonderheid te Balikpapan en te Samarinda kwam zulks overbodig voor.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs, den 17den Juli 1929.

APITULEY.
HADIWIDJOJO.
VAN HULSTIJN.
RÜCKERT.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 11.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 7 Augustus 1929).

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Begrooting.

In verband met den wederom door enkele leden uitgeoefenden aandrang tot splitsing van deze begrotingsafdeeling in twee afzonderlijke afdeelingen: X voor militaire- en X A voor niet-militaire uitgaven en middelen, zij medegedeeld, dat geen wijziging is gekomen in het ten vorigen jare bekend gesteld en in het jaar 1925 e. v. bij de schriftelijke en mondelinge behandeling der begrooting toegelicht inzicht ten deze der Regeering (§ 5 der Memorie van Antwoord, zitting 1928/29, Ond. I, Afd. X, stuk 11), zoodat geen aanleiding kan worden gevonden om tot de aanbevolen wijziging der begrootingsindeeling over te gaan.

Aan het verzoek om in den vervolge in de Memorie van Toelichting te willen opnemen een zevenjarig overzicht van de uitgaven en de daar tegenoverstaande ontvangsten in den geest van dat, verstrekt bij de toelichting op de Oorlogsbegrooting zal worden voldaan.

Waar de vragen, die rijzen ten aanzien van de uitgaven in Nederland, niet nader worden geformuleerd is het bezwaarlijk de toelichting der betrokken posten aan te vullen.

De Regeering meent echter er reeds aanstonds op te moeten wijzen dat een vergaande detaillering van de aanschaffing der voor de defensie noodige zaken niet in 's Lands belang geacht wordt.

De toelichting op post 1003 is, gelijk uit den eersten zin daarvan kan blijken, hier te lande samengesteld aan de hand van uit Nederland verkregen gegevens. De Regeering zal eventueel gaarne de aandacht van den Minister vestigen op de wenschelijkheid van uitvoeriger mededeelingen ten deze om den Volksraad zoo volledig mogelijk te kunnen inlichten.

Aangezien niet is aangegeven in hoeverre de toelichting op de ontvangsten en uitgaven van het Marine-Etablissement op blz. 118 (stuk 8) naar het oordeel van sommige leden te wenschen overlaat, is het voor de Regeering bezwaarlijk deze te verduidelijken.

§ 2. Fusie en Kostenverdeeling.

De fusie van de departementen van Oorlog en Marine is nog van te recen ten datum om ten aanzien van den invloed van dezen maatregel op de Zeemacht een oordeel te vellen — gesteld al dat de Regeering daartoe vrijheid zou meenen te vinden.

De eenheid der Staats-Marine en daarmee de band tusschen de deelen der Koninklijke Marine in Nederland en Indië zou inderdaad een fusie van het departement der Marine met het departement van Oorlog in deze gewes-

ten organisatorisch zóó bezwaarlijk maken, dat daaraan niet gedacht kan worden, daargelaten de vraag of een dergelijke fusie ook uit anderen hoofde wel gewenscht zou zijn.

De regeling der kostenverdeeling is nog bij het Opperbestuur in overweging.

De stijging van den post 1004 (ond. *b* en *d*) na 1925 en 1926 is het gevolg van de zorg, die besteed wordt aan het aanschaffen van hetgeen speciaal voor de verdediging van deze gewesten noodig is. In de toekomst zullen deze uitgaven belangrijk verminderen.

De stijging van post 1002*b* is hoofdzakelijk een gevolg van de geleidelijke uitbreiding der hier aanwezige Scheepsmacht tot de vereischte sterkte en daarmede van het personeel.

Uit de stijging van de bedragen bij post 1014 (*b*) uitgetrokken voor aanvulling van de voorraden op het Marine-Etablissement mag alleen geconcludeerd worden dat het noodig is voor grootere bedragen dan voorheen voor de magazijnvoorraden aan te schaffen, wat — gezien de meerdere, grootere en meer gecompliceerde schepen — geen verwondering kan baren.

De Regeering vereenigt zich dan ook met het oordeel der leden, die meenen dat uit de stijging der getallen van de hier opgenoemde posten niet de gevolgtrekking gemaakt mag worden dat er naar gestreefd zou worden de Rijksbegrooting meer en meer te ontlasten van de kosten van de maritieme verdediging dezer gewesten.

§ 3. Materieel der Zeemacht.

Uitbreiding van de vloot. Op de uitbreiding en instandhouding van de vloot alsmede op het noodige vlagvertoon blijft de aandacht gevestigd. Om voor de hand liggende redenen is het der Regeering echter niet mogelijk op vragen omtrent in de toekomst te verwachten voorstellen tot aanbouw van materieel een antwoord te geven.

Voor twijfel aan de doelmatigheid van het materieel bestaat — naar de meening der Regeering — geen grond. Een politievloot zou zeer zeker niet in staat zijn de taak te vervullen, die bij de handhaving der onzijdigheid aan de Zeemacht ten deel valt.

Ten aanzien van de opmerking in verband met het gebeurde te Willemstad vertrouwt de Regeering dat de aan het woord zijnde leden doelen op de preventieve en eventueel repressieve werking, die van een behoorlijke scheepsmacht uitgaat, en niet op de mogelijkheid van overal plaatselijk actief in te grijpen.

Herstelling kruisers. Ten aanzien hiervan kan de Regeering het volgende mededeelen.

De tot kort geleden heerschende opvatting was dat na een bepaald aantal jaren de geheele turbine-installaties der kruisers voor onderhoud uit het schip genomen zouden dienen te worden, terwijl totale vernieuwing van de elektrische leidingen alleen mogelijk zou zijn nadat het machinecomplex uit het schip zou zijn verwijderd.

Aangezien dit zoo ingrijpende werkzaamheden zouden zijn dat ten einde de outillage van het Marine-Etablissement daarvoor geschikt te maken zeer aanzienlijke bedragen benoodigd zouden wezen, werd aangenomen dat voor een dergelijke groote herstelling de schepen naar Holland zouden teruggezonden worden. Deze opvatting beheerschte ook het antwoord der Regeering op de vragen van den heer Van Lonkhuyzen (zitt. 1928—'29, aanh. blz. 45).

Sindsdien is gebleken dat de opvatting dat de turbine-installaties na een bepaald aantal jaren in haar geheel uit de kruisers genomen zouden moeten worden, niet gedeeld wordt door de thans hier aanwezige technici, die over meerdere ervaring op het gebied van turbines beschikken dan de leden van de Commissie 1927, welke zich in vorenbedoelden zin uitsprak. Teneinde deze aangelegenheid tot klaarheid te brengen is aan den Minister van Defensie gevraagd zijne inzichten ten deze te willen mededeelen; op deze vraag werd nog geen antwoord ontvangen. Eveneens is door een daartoe ingestelde commissie komen vast te staan dat vernieuwing der elektrische kabels mogelijk is zonder het machinecomplex uit het schip te nemen.

Waar op vorenstaande gronden terugzenden om de hooger genoemde redenen (n.l. periodiek uitnemen van de turbineinstallatie, vernieuwen elektrische kabels alleen mogelijk na uitnemen machinecomplex) naar Holland niet noodig voorkomt, was er te meer reden om te doen nagaan wat nog aan de outillage van het Marine-Etablissement ontbreekt om alle redelijkerwijs te verwachten herstellingen aan de kruisers hier te lande te kunnen verrichten. Daarbij is komen vast te staan dat na aanschaffing van een groote turbinebank met toebehooren de outillage van het Marine-Etablissement aan de gestelde eischen voldoet, waarin de Regeering aanleiding heeft gevonden de benodigde gelden voor de aanschaffing van een dergelijke groote bank bij nota van wijziging aan te vragen.

De Regeering stelt er prijs op te verklaren dat uit het bovenstaande niet de gevolgtrekking gemaakt mag worden dat nu ook defenitief van periodieke terugzending naar Nederland is afgezien.

Bij de beoordeeling van deze aangelegenheid, welke niet acuut is omdat nog niet vaststaat wanneer de kruisers voor eene groote herstelling in aanmerking komen dient toch niet alleen beschouwd te worden, de vraag of het Marine-Etablissement in staat is om alle redelijkerwijs te verwachten herstellingen uit te voeren, doch daarbij zal ook de tijd waarin het deze kan verrichten, zonder het onderhoud en de herstellingen van het overige materieel daaronder te doen lijden, een zeer voorname factor zijn, terwijl bovendien verschillende moderniseeringen welke noodig kunnen zijn om het materieel op de hoogte van den tijd te houden en welke beter in Europa uitgevoerd kunnen worden, ten slotte ten gevolge kunnen hebben dat een groote herstelling als hier bedoeld, vlugger en goedkooper in Europa uitgevoerd kan worden dan hier te lande.

Een en ander wordt nader onderzocht waarbij er van uit wordt gegaan, dat het uitvoeren van een groote herstelling op het Marine-Etablissement niet zal mogen leiden tot een oneconomisch groote uitbreiding van het Europeesche technisch personeel van het Marine-Etablissement en evenmin een nadeeligen invloed zal mogen uitoefenen op de reparaties en de gereedheid van de andere schepen van de Oorlogs- en de Gouvernements-Marine.

Ook al heeft een schip geen bepaalde gebreken zoo moeten er toch periodiek belangrijke herstellingen plaats hebben aan verschillende onderdeelen die aan slijtage onderhevig zijn, als: machineinstallatie, lensleidingen, zout- en zoetwaterleidingen, verkoelingsleidingen, elektrische kabels, enz.

Het door den Minister van Defensie genoemde bedrag van f 130 000 is bedoeld voor elken kruiser afzonderlijk.

Zowel wanneer de kruisers voor een groote herstellingsbeurt naar Holland zullen dienen terug te keeren als wanneer de herstelling hier te lande zal kunnen plaats hebben zullen die schepen zeer geruimen tijd niet voor den dienst beschikbaar zijn. In beide gevallen zal dus getracht dienen te worden de herstellingstijden zóó te bepalen dat hier te lande in elk geval steeds één kruiser beschikbaar blijft.

Commando over de kruisers. Dat het bevel over een lichten kruiser niet aan een kapitein-luitenant ter zee zou mogen worden opgedragen kan de Regeering niet inzien, al zal dit — waar de Nederlandse Marine geen schepen van grooter charter heeft — als regel wel door een kapitein ter zee gevoerd worden.

Uitzending Hr. Ms. „Gelderland”. Naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen over eventueele uitzending van Hr. Ms. „Gelderland” meent de Regeering erop te moeten wijzen dat — waar uit de aangehaalde nota van verbetering blijkt aan welke oorzaak de minder juiste redactie van de oorspronkelijke toelichting van den uitgetrokken post op de Defensiebegroting in Nederland was toe te schrijven — twijfel aan voldoende overleg in 't algemeen minder gerechtvaardigd lijkt.

Tot nu toe is nog geen overeenstemming bereikt omtrent het aandeel dat Nederland eventueel in de exploitatiekosten van bedoeld schip zou moeten bijdragen.

De Regeering meent ten aanzien van de meerdere of mindere wenselijkheid van de uitzending van dezen bodem zich van het uitspreken van een

oordeel te moeten onthouden, voorzover de overwogen maatregel de algemeene Marine-organisatie betreft. Zij heeft zich met de eventueele uitzending slechts kunnen vereenigen op voorwaarde dat de door Indië te dragen kosten in redelijke verhouding zouden staan tot het nut, dat het stationneeren van het schip in deze wateren voor Indië zou afwerpen.

Torpedobootjagers en onderzeebooten. Er wordt op gerekend dat de torpedobootjagers hun groote herstellingsbeurt hier te lande zullen kunnen ondergaan.

Oefeningen met duikers op grooter diepte dan 40 meter hebben hier nog niet plaats gehad. Hierbij zij aangeteekend dat het duik- en bergingsbedrijf in deze gewesten berekend zal zijn op het geven van hulp welke met de normale duikersuitrustingen gegeven kan worden d.i. tot een diepte van 40 à 45 meter, mede op grond van de overweging dat de inrichting onzer onderzeebooten het uiterst onwaarschijnlijk maakt, dat een op grooter diepte gezonken boot nog voorwaarden voor het in leven blijven der opvarenden zou bieden.

Met de vraag omtrent het aantal oorlogstorpedo's van onderzeebooten wordt een terrein betreden, waarop de Regeering tot Haar leedwezen de aan 't woord zijnde leden niet kan volgen. Zij acht het niet in 's Lands belang over dergelijke details der defensie mededeelingen te doen.

§ 4. Personeel der Zeemacht.

Vervanging van Europeesch door Inlandsch personeel. Naar aanleiding van de beschouwingen over het gebruik van Inlandsch personeel op de vloot in deze gewesten wil de Regeering mededeelen dat Zij niet meent te moeten ingaan op de aangehaalde artikelen in het Marineblad.

Naar Hare meening is het gebruik van Inlandsch personeel om verschillende redenen gewenscht; een van die redenen is de noodzakelijkheid de personeels-uitgaven te doen blijven in een eenigszins redelijke verhouding tot de geringe draagkracht van de bevolking dezer gewesten.

Dat de bewoners van dit tropenland voor de bemanning van modern oorlogs-materieel voorloopig slechts een beperkte bruikbaarheid hebben, spreekt van zelf, daar dit materieel zoo bij uitstek een product is van Westersche denkwijzen, wetenschap en op de spits gedreven techniek.

Verwacht wordt dat naar mate het aanpassingsproces in deze gewesten voortschrijdt, de bruikbaarheid zal toenemen; het Marinebestuur tracht intusschen, door doelmatige opleiding, voor het Inlandsche marinepersoneel dit proces eenigszins te verhaasten.

In hoever Europeesch personeel door Inlandsch vervangen wordt hangt af van de mate van geschiktheid waarvan laatstgenoemd personeel blijkt geeft. Voor een definitief oordeel — dit mede naar aanleiding van de laatste alinea dezer paragraaf — is de tijd nog niet aangebroken.

Aan den maatstaf, die bij de beoordeeling van Inlandsch personeel wordt aangelegd, zal het voor de betrokkenen als regel zeker niet gemakkelijker zijn te voldoen dan voor de Europeanen aan den maatstaf, dien men hun pleegt aan te leggen. Dat absoluut gesproken, er eenig verschil valt aan te wijzen kan worden toegegeven — met denke b.v. reeds aan 't verschil in fysieke kracht en de moeilijkheden met de taal. Evenzeer is juist dat, waar de korpsen Inlandsche schepelingen nog moeten worden opgebouwd, en dus nog maar weinig onderofficieren aanwezig zijn, de promotiekansen beter zijn dan voor Europeesche schepelingen. Dit is een overgangstoestand.

Vervanging van militair door burgerpersoneel. Het burgerpersoneel, dat aangesteld wordt voor de aan wal te verrichten werkzaamheden, onder meer teneinde het vrijkomend militair personeel voor versterking der bemanning van de schepen te benutten, is over het algemeen dienstplichtig en komt dus in tijd van oorlog of oorlogsgevaar in werkelijken dienst op. Voor zoover zij niet dienstplichtig zijn, zullen zij alvorens in dienst te treden, moeten verklaren, zich in tijd van oorlog of oorlogsgevaar vrijwillig onder militaire tucht te stellen, terwijl de bepa-

lingen op den Staat van Oorlog en van Beleg der Regeering overigens voldoende bevoegdheden geven.

Beperking aantal vlag- en hoofdofficieren. Men kan inderdaad niet altijd zeggen dat een post bepaald niet door een functionaris van lagere rang kan worden vervuld; dit geldt voor iedere organisatie. De Regeering is echter van meening dat er in de tegenwoordige personeelsorganisatie een behoorlijke verhouding tusschen de verschillende rangen bestaat. Dat hierbij de promotiegang niet uit het oog verloren wordt is evenzeer een lands- als een personeelsbelang daar in ieder corps een althans bevredigende promotiekans noodzakelijk is om den toeloop van goede krachten te waarborgen.

Ook moge er aan worden herinnerd dat er vaak minder verschil is tusschen de traktementen van officieren van verschillende rang dan tusschen die van officieren van gelijken rang toch verschillende ancienniteit.

Het is zeer gewenscht dat de Eskader-Commandant hooger in rang is dan de ondergeschikte commandanten en los staat van de bemoeienissen van het commandement van een schip, die den geheelen mensch vragen. Wel kan door de aanwezigheid van den Eskader-Commandant op het vlaggeschip, indien de omstandigheden dit medebrengen, met des te meer grond het bevel aan een kapitein-luitenant ter zee worden opgedragen, terwijl de 1ste officier den rang van luitenant ter zee 1e klasse bekleedt, waardoor dan een hoofdofficier minder noodig is.

Er moge voorts aan worden herinnerd dat ook vroeger het eskadercommando bestond.

Overigens is het onvermijdelijk dat, waar bij de uitzending van personeel met zoovele factoren rekening moet worden gehouden, er enige schommeling bestaat in de aantallen officieren van verschillende rangen tengevolge van promotie tijdens hun verblijf in Indië. En het zou nòch economisch, nòch in het belang van den dienst zijn een officier, die bevorderd wordt, in zijn functie te vervangen als dit niet noodzakelijk is.

De meening dat bij de Marine-Kazerne-Goebeng thans 2 hoofdofficieren nl. een kapitein-luitenant ter zee en een luitenant-kolonel der Mariniers zouden geplaatst zijn, moet op een misverstand berusten.

Personeels tekort. Het vermeldde in de Memorie van Toelichting (blz. 69) bedoelt het niet beschikbaar zijn van een daartoe speciaal in Holland opgeleid zeeofficier ter vervanging van een luitenant ter zee eerste klasse, Commandant van een opnemingsvaartuig, teneinde dezen laatste met het oog op zijn algemeene bruikbaarheid als zeeofficier eenigen tijd op een actieven oorlogsbodem in deze gewesten te laten dienen.

Om in de behoefte aan personeel in alle rangen en dienstvakken te voorzien, werden hier in Indië de werving der Inlandsche schepelingen en de opleidingen tot verschillende kwaliteiten met kracht voortgezet. Ook zal de voorgestelde maatregel om burgerpersoneel voor aan den wal te verrichten werkzaamheden in dienst te nemen, de tekorten doen verminderen. Voor zoover de gestelde vragen de algemeene organisatie van het Europeesch personeel betreffen zullen deze onder de aandacht van de Nederlandsche Regeering gebracht worden.

In tijden van spanning zal uit Nederland personeel worden uitgezonden in verschillende rangen en kwaliteiten, waardoor enkele tekorten geheel, andere ten deele worden opgeheven.

De op stuk 9 bldz. 151 vermeldde formatie van 3428 Inlanders is inderdaad de formatie, die noodig wordt geacht om de vloot, indien zij geheel op sterkte is (hetgeen dus in 1930 nog niet het geval zal zijn) te bemannen. Geraamd wordt dat in 1930 eerst 2800 Inlanders aanwezig zullen zijn; deze sterkte reeds in 1930 hooger op te voeren is niet mogelijk in verband met de werving en opleiding.

De onvoltalligheid der formatie waardoor in 1928 een bedrag van f 200 000 is overgehouden (financieele nota bldz. 15) betrof hoofdzakelijk te oudere subalterne officieren, de oudere Europeesche matrozen en de stokers-olieman alsmede de Inlandsche bootslieden, matrozen en bedienden.

Opleiding en werving. Het gemiddelde jaarlijksche verloop in het korps zeeofficieren bedraagt $\pm 4\frac{1}{2}\%$.

Een overzicht loopende vanaf 1920 van het aantal hier te lande opengestelde plaatsen voor adelborst v/d Zeedienst, het aantal kandidaten van elken landaard, het aantal tot adelborst benoemde kandidaten en het aantal reeds tot officier benoemden gaat hierbij (bijlage I).

Van de hier te lande geboren jongelieden die candidaat waren voor de opleiding voor matroos in Holland, werden 21 door een geneeskundige commissie afgekeurd; hiervan 19 wegens allerlei gebreken en slechts 2 wegens algemeene lichaamszwakte. Of deze kandidaten na 3½ maand behoorlijke voeding, aan den eisch zouden hebben voldaan, valt te betwijfelen.

Voor opleiding tot Inlandsche schepeling en ook voor opleiding tot onderofficier bestaat in het algemeen voldoende animo behalve in de kwaliteiten van dekonderofficier en van konstabel, een verschijnsel dat zich ook in Nederland voordoet.

De op de K. I. S. te Makassar in opleiding geweest zijnde Inlandsche schepelingen worden in verschillende kwaliteiten verder opgeleid; een opgave van die kwaliteiten waaruit tevens de praktische resultaten van de opleiding te Makassar blijken gaat hierbij (bijlage II).

De aandacht wordt er op gevestigd dat een speciaal wervingsschip niet meer aanwezig is al worden nu en dan in het bijzonder in 't belang van de werving plaatsen bezocht; elk oorlogsschip, dat een reis gaat maken, heeft opdracht om op de plaatsen buiten Soerabaia en Batavia Inlandsche schepelingen te werven. De tijdstippen, waarop plaatsen worden aangedaan, hangen van zoovele factoren af dat niet alleen met de belangen der werving kan worden rekening gehouden.

De resultaten der werving zijn niet onbevredigend.

Het gemiddeld jaarlijksch verloop onder het Inlandsch personeel is 5 à 6%. Het percentage dat na 6 jaren dienst bijteekent bedraagt ± 65%.

Een opgave van wervingcijfers ingedeeld volgens landaard en genoten onderwijs, gaat hierbij (bijlagen III en IV; de lijst loopt tot 1 Juni 1929, aangezien thans de wervingstijdvakken op 1 December en op 1 Juni van het jaar worden afgesloten).

Dat het propaganda geschrift „de Koninklijke Marine en het korps Inlandsche schepelingen” den dienst eenigszins gunstiger zou voorstellen dan hij in werkelijkheid is, kan niet worden toegegeven.

Het spreekt vanzelf en behoeft dus niet vermeld te worden, dat niet iedereen onderofficier kan worden. Het geschrift spreekt dan ook van „flinke jongens”, terwijl bovendien op blz. 8 uitdrukkelijk staat vermeld, dat zonder kennis der Nederlandsche taal de kans om onderofficier te worden gering is.

Dat wel opgegeven wordt, na hoe langen tijd de korporaalsrangen kunnen worden bereikt en niet hoe lang men er over doet, om sergeant te worden, vindt zijn oorzaak hierin, dat de korpsen nog niet lang bestaan, en dat de hogere rangen nog niet voltallig zijn, zoodat er geen statistische gegevens ten dienste staan om daaruit op te maken hoelang men als korporaal zal blijven dienen.

Met opzet is de tijd, dien thans een korporaal noodig heeft om sergeant te worden niet opgegeven, omdat juist dan een te gunstig beeld zou worden gegeven; immers, zooals elders reeds is gezegd, het aantal sergeants is nog niet voltallig, zoodat elke korporaal, die aan de formeele eischen voldoet, tot sergeant benoemd wordt, hetgeen reeds na twee jaren dienst als korporaal kan geschieden. Velen van de tegenwoordige sergeants hebben dan ook slechts twee jaren in den korporaalsrang gediend. Is het korps eenmaal voltallig, dan zal, nadat de korporaal aan de formeele eischen heeft voldaan, ook nog op vacature in den hoogereren rang moeten worden gewacht. De meening dat tusschen het minimum en maximum tractement van een matroos 2e klasse (resp. f 37,50 en f 43,50) een periode van 15 jaren zou liggen moet op een misverstand berusten. Een matroos 2e kl. krijgt 3 jaar na het verlaten van de opleiding de maximum bezoldiging als zoodanig (f 43,50).

De meening van het aan het woord zijnde lid, dat aan de aangenomen leerlingen van de K. I. S. in het geheel slechts f 125 wordt uitbetaald, berust mede op een misverstand. Zooals terecht in het propaganda-geschrift wordt vermeld, krijgt de leerling bij aankomst op de school het handgeld ad f 125

en bovendien f 75 als hij voor het eerst met verlof gaat (nadat hij minstens 4 maanden in opleiding is geweest).

Uit het bovenstaande blijkt dat het genoemde propaganda-geschrift eene geheel met de werkelijkheid overeenkomende voorstelling van zaken geeft.

Reserve verband Inlandsche schepelingen. Dit denkbeeld is vroeger reeds overwogen, maar om verschillende redenen niet tot uitvoering gebracht.

Het is echter niet losgelaten.

Zeemilitie. Op de vraag, hoe het staat met de herziening van de verschillende regelingen betreffende de opleiding van dienstplichtigen bij de Zeemacht, kan worden medegedeeld, dat een herziening reeds heeft plaats gehad bij Regeeringsverordening van 1 Juni 1929 (Staatsblad No. 152). Als gevolg hiervan werd een nieuw schema van opleidingen, met de daarbij behoorende exameneischen voor de dienstplichtigen ingevoerd, waardoor het thans mogelijk wordt om alle stuurlieden en machinisten der stoomvaart-maatschappijen, na het doorloopen eener algemeene militaire vorming in de Marinekazerne Goebeng te Soerabaja, in opleiding te nemen voor reserve-officier en voor militie-onderofficier, tenzij betrokkenen wegens fysieke ongeschiktheid of wegens gebleken minder gunstige karakter-eigenschappen niet in aanmerking komen voor het bekleeden van een rang bij de Zeemacht.

Wat bedoeld wordt met onderofficieren, die vroeger ondergeschikt waren aan koopvaardijofficieren, is niet duidelijk. Het aantal marineofficieren voor de opleiding der dienstplichtigen beschikbaar laat niet toe dat zij zich in belangrijke mate persoonlijk met de oefeningen belasten, nog daargelaten of dit gewenscht zou zijn.

Verbetering positie van het lager Marinepersoneel. Blijkens bekomen telegrafische inlichtingen van den Minister van Koloniën werden op verscheidene mailschepen der stoomvaartmaatschappijen „Rotterdamsche Lloyd” en „Nederland” reeds verbeteringen aangebracht in de accommodatie der 4de klasse. Op alle schepen van de Mij. „Nederland” zijn thans hutten met kasten en spiegels, terwijl de ventilatie is verbeterd; op de „J. P. Coen”, „Chr. Huygens” en „P. C. Hooft” is een eetzaal, die ook alle nieuw te bouwen schepen krijgen. Bij de „Rotterdamsche Lloyd” is op de „Indrapoera”, „Sibajak” en „Patria” een rookkamer; op alle schepen zijn de W. C's verbeterd, behalve op de „Tambora” en „Tabanan” waar zulks niet mogelijk is; op alle thans uitvarende schepen wordt een hofmeester geplaatst en linnengoed verstrekt. Op alle nieuwe schepen zijn verder zooveel mogelijk verbeteringen aangebracht, terwijl bij de inrichting van de nieuw te bouwen schepen zooveel mogelijk met de wenschelijk gebleken voorzieningen rekening wordt gehouden.

Op het aan den Commandant der Zeemacht ingediend verzoekschrift van den Inlandschen Marinebond is door deze autoriteit op de daarin vermelde verzoeken een antwoord gegeven als vermeld in bijlage V.

Afzonderlijke opmerkingen. De 2 beambten Djono en Djoeharie zijn op het Marinevliegkamp Morokreng ontslagen wegens mindere bruikbaarheid. Het lidmaatschap van de P. N. I. is geen aanleiding geweest tot dit ontslag.

De geruchten omtrent consigneering der zeeofficieren te Soerabaja eenigen tijd geleden missen allen grond.

§ 5. Marine vliegdienst.

De in Marineblad 1929 bldz. 333 genoemde sterkte van vliegerpersoneel, waarvoor men in Indië einde 1929 zou moeten beschikken, houdt er geen rekening mede, dat de formatie alhier gebaseerd is op een in bedrijf houden van 50% van het aanwezige materieel. Op grond hiervan worden de genoemde getallen niet juist geacht.

De werkelijke formatie moet einde 1929 zijn totaal 43 vliegers.

Wat betreft de houding van de Marine bij het onderzoek naar de mogelijkheid van instelling eener burgerluchtvaart in Indië en over de gevolgen van die houding moge worden medegedeeld dat de meening als zoude de Marine van slapheid moeten worden beschuldigd ten eenenmale niet met de werkelijkheid te rijmen is.

Het aandeel dat Marine in de voorbereiding genomen heeft — waarbij o.a. gedacht wordt aan het onderzoek naar de exploitatie-mogelijkheid van de lijn Batavia, Singapore, Medan door een Commissie van Marine-Officieren, de postvlucht Soerabaja/Sabang vice versa en de uitgebreide correspondentie met de Regeering bewijst het tegendeel.

Wat bij de Marine in mindere mate het geval is geweest, is de niet-officieele propaganda uitgaande van ondergeschikte organen. De Regeering kan echter niet inzien, dat men het achterwege blijven daarvan zou moeten betreuren — integendeel acht Zij het een juiste opvatting, wanneer de Marine Luchtvaartdienst het aangeven van de luchtvaartpolitiek overlaat aan de Regeering en Hare bevoegde organen en niet tracht in dit opzicht eene bepaalde richting te forceeren.

Aangezien de kwestie van eventueel langer dienstverband der officieren-vlieger er eene is die de algemeene organisatie van het Europeesch personeel der Zeemacht raakt wordt de desbetreffende opmerking onder de aandacht van de Nederlandsche Regeering gebracht.

Een onderzoek te houden naar de fysieke en psychische gesteldheid van vliegers, telkens vóór het opstijgen wordt praktisch onuitvoerbaar en ook onnoodig geacht.

Ook de Regeering betreurt zeer de tijdens en na het volbrengen van den vliegtocht Holland—Indië geleden verliezen.

Bij het onderzoek naar de omstandigheden, waaronder de D 23 is verloren gegaan, is de oorzaak van het ongeval niet komen vast te staan en bleek zelfs geen waarschijnlijke oorzaak aan te wijzen. Getracht wordt intusschen omtrent dit laatste punt meer inzicht te verkrijgen.

De vraag of het juist is dat de D 21 bij aankomst te Soerabaja zooveel geleden zou hebben dat reparaties voor een bedrag van f 80 000 noodig zouden zijn, kan ontkennend worden beantwoord. Het toestel werd na aankomst voor contrôle gedemonteerd en bleek in zeer goeden toestand te verkeerren.

Het ligt niet in de bedoeling extra gelden aan te vragen voor een (spoediger) vervanging van de verloren gegane vliegbooten.

Voor de groote verkenners der begrooting 1929 zullen waarschijnlijk Dorniers worden aangeschaft; het overleg met den Minister van Defensie daarover is nog niet beëindigd.

Omtrent het type dat voor de groote verkenners van deze begrooting zal worden gekozen is nog geen beslissing genomen; deze hangt van vele factoren af, o.m. van hetgeen Aviolanda in vergelijking met andere op de markt te brengen typen kan aanbieden.

Van het denkbeeld een proef met Rohrbach-vliegbooten te nemen is om verschillende redenen, o.a. den hoogen prijs, voorloopig afgezien.

Inderdaad worden met duraluminium-constructies moeilijkheden onder-vonden met name door corrosie, welke echter niet beperkt blijven tot de Dornier-Walbooten, maar die bij alle zeevliegtuigtypen, waarbij met het oog op de lichtheid van duraluminium wordt gebruik gemaakt, zooals ook bij de in het Afdeelvingsverslag genoemde toestellen, voorkomen.

Getracht wordt dit vraagstuk op te lossen.

§ 6. Marine-Etablissement.

De bescherming van het Marine-Etablissement en de daartoe behorende inrichtingen, alsmede de communicatie tussehen Madoera en het vaste land vallen onder de verdere inrichting van Soerabaja als basis voor de vloot.

De maatregelen om door uitbreiding van de reeds bestaande en in aanbouw of bestelling zijnde verdedigingsmiddelen te komen tot een redelijke bescherming van deze basis zijn opgenomen in de uitgewerkte voorstellen gebaseerd op de grondslagen van de defensie, welke nog in overweging zijn.

Bij de voorgestelde maatregelen voor indienstneming van burgerper-

soneel is gerekend op vervanging, waar mogelijk, van militair door burgerpersoneel in de werkplaatsen.

Ten aanzien van hetgeen is opgemerkt over de plaats gehad hebbende venduties van overtollige goederen op het Marine-Etablissement te Soerabaja deelt de Regeering mede er geen bezwaar tegen te hebben dat in den vervolge bij dergelijke gevallen een gedeeltelijke specificatie in de te plaatsen advertenties gegeven wordt.

Wat de keuze van een te Bandoeng verschijnend dagblad betreft zij opgemerkt dat de praktijk had uitgewezen dat te Bandoeng gegadigden voor artikelen, als de toen ter verkoop aangeboden, woonachtig zijn. Hieruit volgt dat, wanneer door den aard der artikelen dan wel om andere redenen daar aanleiding toe bestaat, verwacht kan worden dat in voorkomende gevallen ook in andere dan Soerabaja-bladen bekendheid aan een eventueelen verkoop gegeven zal worden. De opruiming van de overtollige doch bruikbare goederen geschiedde niet omdat gebruik door de Marine was uitgesloten, maar omdat uit de practijk was gebleken dat geen verbruik plaats had, zoodat aanhouden voor de Marine onnoodig en voor het Land ongewenscht werd geacht, dit laatste in verband met de kosten die aan het aanhouden zijn verbonden.

§ 7. Gouvernements Marine.

Aan de leden, die het op prijs zouden stellen indien de Regeering het denkbeeld in overweging zou willen nemen de Gouvernements Marine in te krimpen en voor een deel van haar taak de schepen der K. P. M. te benutten moge Zij mededeelen, dat Zij geen aanleiding heeft op die suggestie in te gaan, omdat het aantal der schepen van de Gouvernements Marine reeds tot het kleinst mogelijke aantal is teruggebracht en deze schepen in verschillende opzichten een taak vervullen, welke niet door de schepen der K. P. M. kan worden overgenomen. Het behoeft naar het oordeel der Regeering geen nader betoog, dat het Bestuur op verschillende plaatsen in den Archipel, waar het vervoer over groote afstanden slechts te water mogelijk is, moet kunnen beschikken over een vaartuig dat immer te zijner beschikking staat en daarbij niet slechts afhankelijk kan zijn van de in min of meer geregelden dienst varende schepen van de K. P. M.

Dat verschillende schepen der Gouvernements Marine, naar die leden meenden te weten, niet aan de eischen van zeewaardigheid en stabiliteit voldoen en dat daarom het juiste oogenblik voor gedeeltelijke opheffing der Gouvernements Marine gekomen zou zijn, acht de Regeering een uitspraak, waarop Zij zonder nadere motiveering niet kan ingaan.

Ten aanzien van de gevraagde resultaten van het onderzoek naar de zeewaardigheid van op het M. E. gebouwde schepen kan worden medegedeeld dat een snelle behandeling niet wel mogelijk is, omdat dit zeer omvangrijke werk is opgedragen aan personen, die het werk voor de daarmede belaste commissie buiten en behalve hun dagtaak moeten verrichten, terwijl de bestaande organisatie niet toelaat hen geheel ter beschikking van de commissie te stellen. De behandeling geschiedt dus zoo snel als in verband met bovengenoemde omstandigheden mogelijk is.

Hoewel uiteraard na gereedheid de gevonden resultaten ter kennis van den Volksraad zullen worden gebracht waaraan de Regeering gaarne de gewenschte cijfers betrekking hebbende op de stabiliteit zal toevoegen, kan daarop vooruitlopende thans reeds worden medegedeeld dat het onderzoek naar de stabiliteit van het op het Marine-Etablissement gebouwd s.s. Aldebaran ⁽¹⁾ leidde tot de volgende uitspraak van de Commissie:

1. dat alle krommen, dus die voor vol uitgerust schip zoowel als die voor ledig schip en die voor een tussehen toestand, een bijzonder gunstig beeld geven van de stabiliteitsverhoudingen wegens de groote uitgestrektheid der krommen en de groote stabiliteitsmomenten bij groote hellingen;
2. dat naar hare meening het inbrengen van de 43 ton ballast niet noodig was dadelijk na afloop van den bouw;
3. dat ook na de verschillende bijbouwingen tijdens den diensttijd van het schip het inbrengen van 43 ton ballast niet vereischt is geworden om de veiligheid tegen kenteren van zelfs het ledige schip te verzekeren;

(¹) Een van de schepen genoemd in Gedr. St. zitting 1928/29 Ond. I afd. X stuk 10 onder § 6.

4. dat echter door deze bijbouwingen de stabiliteit uitsluitend bij kleine hoeken gering was geworden, zoodat te gemakkelijk kleine hellingen werden veroorzaakt;
5. dat deze eigenschap vooral bij ledig schip, bijv. bij reparatie, enz. ongewenscht was en bij ondeskundigen gemakkelijk den onjuisten indruk moest opwekken, dat ook bij grootere hellingen de stabiliteit onvoldoende zou zijn;
6. dat het sub 4 en 5 genoemde euvel door het inbrengen van bovengenoemde ballast is opgeheven, waarbij nog eenige reserve in de hand gehouden is.

Ook de Gemma (gebouwd in Nederland) werd nauwkeurig onderzocht. Hoewel nimmer klachten omtrent dit schip waren vernomen, werden meer in het bijzonder ter verhooging van de stabiliteit bij leeg schip enkele minder belangrijke voorzieningen getroffen.

Wat de overige schepen van de Gouvernements Marine betreft kan worden medegedeeld, dat van alle met uitzondering van de Albatros, Deneb, Wega, Argus, Cycloop en Dog een stabiliteitsproef werd genomen.

Er bestond nog geen gelegenheid deze gegevens volledig uit te werken, doch de hierdoor verkregen gegevens, mede in verband met de gedurende vele jaren met deze schepen opgedane ervaring geven voldoende aanwijzing, dat de schepen volkomen vertrouwen verdienen. Waar de toestand voor z.g.n. leeg schip, d.i. wanneer alle kolen, water en victualie is verbruikt, de minst gunstige is, werd, in afwachting van de volledige uitwerking der gegevens, voor enkele schepen voor alle zekerheid nog voorgeschreven om voorloopig steeds een bepaald gewicht aan kolen en water aan boord te houden.

Verder werd nog aan de gezaghebbers opgedragen om regelmatig gegevens te verstrekken, welke van dienst kunnen zijn bij de beoordeeling der zee-eigenschappen der schepen.

Wat de met name genoemde schepen betreft waarvoor nog geen stabiliteitsproef werd gehouden worde medegedeeld dat dit voor de Argus, Cycloop en Dog in verband met de daarmee opgedane ervaring onnoodig wordt geacht.

Verder zijn de Wega en Deneb van hetzelfde type als resp. Sirius en Canopus, voor welke schepen reeds een stabiliteitsproef is genomen.

Voor de Albatros bestond nog geen gelegenheid voor het nemen van een proef doch ook met dit in Nederland gebouwde schip, dat een zusterschip is van de Zwaluw, werd zooveel ervaring opgedaan dat het nemen van de stabiliteitsproef is uitgesteld tot aankomst van het schip te Soerabaja.

Voor Hr. Ms. opnemingsvaartuig „Tydeman” werd, naar aanleiding van de uitkomsten der voorloopige stabiliteitsberekening voorgeschreven dat, na een bepaald verbruik van brandstoffen enz. zeewaterballast moet worden ingenomen.

Opdragen van het onderzoek aan een commissie bestaande uit personen niet ressorteerende onder het departement der Marine zou practisch uitgesloten zijn geweest omdat h.t.l. geen voldoende aantal daarvoor in aanmerking komende personen gevonden zou kunnen worden, van wie verwacht kan worden dat zij zich voor een dergelijk langdurig en omvangrijk werk beschikbaar zouden kunnen en willen stellen.

De in de pers gedane mededeelingen omtrent de G. s.s. „Orion” en „Dog” komen niet met de werkelijkheid overeen. Inderdaad waren enkele jeugdige officieren aan boord van het G. s.s. „Orion” van oordeel, dat een aan dat schip uitgevoerde herstelling minder goed was, doch bij het nader onderzoek, dat terzake is gehouden verklaarden zij, dat hunne bezwaren waren opgeheven. Het schip is daarna naar de Zuidkust van Java vertrokken zonder dat zich iets bijzonders heeft voorgedaan.

Naar aanleiding van de vraag van een der leden of t.o.v. de samenstelling der maaltijden aan boord der schepen van de Gouvernements Marine in verband met het voorkomen van beri-beri-gevallen medisch advies is gevraagd of ter zake een commissie van onderzoek kan worden ingesteld, deelt de Regeering mede dat naar Haar oordeel voor het instellen van een dergelijke commissie geen aanleiding bestaat, waarbij Zij nog de

aandacht vestigt op de terzake genomen maatregelen vermeld in de Memorie van Antwoord der begrooting van 1929 (zitt. 1928/1929, Ond. 75, Afd. X, st. 4, blz. 3). Zooals uit die mededeeling blijkt is daarbij overleg met den plaatselijken behandelenden geneesheer voorgeschreven.

Op de vraag of het juist is, dat onlangs 10 werktuigkundigen voor de Gouvernements Marine in Nederland zijn aangeworven kan worden medegedeeld, dat inderdaad om uitzending van dit aantal werktuigkundigen is gevraagd. Dit is geschied omdat het aanbod op de arbeidsmarkt hier te lande momenteel onvoldoende is. Of zulks moet worden toegeschreven aan de dienstvoorwaarden is der Regeering niet bekend.

Zoowel de kandidaten voor werktuigkundige als die voor officier bij de Gouvernements Marine worden omtrent de voor die betrekkingen geldende salarisschalen door het Ministerie van Koloniën zoo goed mogelijk ingelicht.

§ 8. Scheepvaart.

Daar het georganiseerd overleg met de vakverenigingen reeds ter sprake is gebracht bij de Algemeene Beschouwingen, acht de Regeering het niet gewenscht daarop ook bij deze begrotingsafdeeling nader in te gaan.

Met betrekking tot de opmerking dat vernomen was dat dispensatie werd verleend aan ongediplomeerde scheepsofficieren o.a. van den motorschoener „Paloh” wordt medegedeeld, dat reeds jaren op dit vaartuig als gezagvoerder vaart iemand voorzien van een Duitsch diploma voor 1ste stuurman, welke zeevarende vroeger werd aangenomen omdat Nederlanders zich daarvoor niet aanmeldden.

Aangezien de betrokkene wat kennis betreft volkomen voor zijn taak berekend is gebleken en het voor hem zeer bezwaarlijk is op zijn leeftijd nog het examen af te leggen voor het Nederlandsch-Indisch diploma van 2e stuurman, dat volgens de Schepenordonnantie wordt vereischt, wordt het handhaven van de verleende dispensatie voldoende gemotiveerd geacht.

Wat betreft den machinist aan boord van dit vaartuig wordt medegedeeld, dat ook deze voorzien is van een Duitsch diploma dat voldoende kennis waarborgt wat trouwens in de praktijk is gebleken. Aan den hier bedoelden machinist is voorloopig dispensatie van den gestelden diploma-eisch gegeven doch bovendien kan op grond van de voorschriften nog worden overgegaan tot het verlenen van een dienstdiploma.

Zooals reeds vroeger werd medegedeeld wordt bij elk scheepsongeval ernstig overwogen of al dan niet een onderzoek door den Raad voor de Scheepvaart gewenscht is. Uiteraard zal hierover bij verschillende personen wel immer enig verschil van meening bestaan doch overeenkomstig de daarvoor gestelde voorschriften dient de beslissing daarover aan den Commandant der Zeemacht te worden overgelaten.

Omtrent het zinken van een zoutprauw aan de Noordkust van Java kon aan den Raad voor de Scheepvaart geen onderzoek worden opgedragen omdat zij daartoe ingevolge de voorschriften van de Schepenordonnantie niet bevoegd is. Echter is een regeling in voorbereiding waarbij zulks in de toekomst wel mogelijk zal zijn.

Omtrent een aanvaring van een hekwieler met een Gouvernementsvaartuig op de Moesi is der Regeering niets bekend.

Waar de Raad voor de Scheepvaart in haar huidige samenstelling juist één jaar bestaan, is er voor de Regeering nog geen aanleiding in hare samenstelling wijziging te brengen door aanvulling met een technisch lid zooals is gevraagd. Hiertoe bestaat te minder reden omdat de Raad bevoegd is bij het onderzoek ook deskundigen te hooren.

Wat betreft de vraag of de gewestelijke vaartuigen geregeld worden geïnspecteerd — dit naar aanleiding van een artikel in het Soerabajasch Handelsblad van 10 April j.l. betreffende de „Cornelia” — kan worden medegedeeld, dat de gewestelijke vaartuigen onder geregelde contrôle staan overeenkomstig de daarvoor bestaande voorschriften; het toezicht wordt uitgeoefend door dezelfde personen die op de koopvaardij-schepen toezien.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 1002. Verrekening met het departement van Defensie in Nederland van de uitgaven t.b.v. het Europeesch personeel der Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië. De redenen van de belangrijke verhooging van de onderdeelen *b* en *c* zijn:

- 1e. er wordt 43 man meer personeel uitgezonden;
- 2e. over het algemeen wordt ouder personeel uitgezonden, dat een hogere gemiddelde bezoldiging geniet dan in 1929.

Post 1003. Aandeel in de kosten van aanbouw enz. van oorlogsschepen. Het aanhouden van een der nieuw gebouwde torpedobootjagers in Nederland houdt verband met het inschieten en afregelen van de torpedo's voor alle jagers, welke werkzaamheden uit praktische overwegingen in Nederland dienen te geschieden. In verband daarmee wordt het billijk geacht de kosten van het verblijf in Nederland gelijkelijk over de beide begrotingen te verdeelen evenals dat gebruikelijk is gedurende den tijd, dat nieuwe, voor gezamenlijke rekening gebouwde schepen in Nederland proefvaren.

Omtrent de betaling van de kosten van de reis naar Curaçao kan worden medegedeeld dat de reis van Hr. Ms. „Kortenaer” naar West-Indië van het vorige jaar komt ten laste van de Rijksbegroting behoudens dat ten laste van de Indische begroting blijft de helft der kosten die Indië zou moeten betalen indien het schip in Nederland ware gebleven. Voor de jongste reis geldt dezelfde kostenverdeling.

Het totaal bedrag benodigd voor den aanbouw der beide onderzeeboten K XVII en XVIII wordt geraamd op *f* 7 miljoen inclusief uitzendingskosten.

In onderstaand staatje is aangegeven welke K-booten in de eerstkomende jaren moeten worden vervangen, en op welke begrotingen met den aanbouw van nieuwe booten zou moeten worden rekening gehouden, uitgaande van een levensduur van 14 jaren na het jaar van te water laten en aanbouw der divisie.

	Te water gelaten	Jaar van vervanging	1e termijn op begrooting
K 7	1921	1935	1933
K 8	1922	1936	
K 9	1922	1936	
K 10	1923	1937	1935
K 11	1924	1938	
K 12	1924	1938	
K 13	1924	1938	

De bestemming van de rompen van de onderzeeboten K I tot K 4 staat nog niet vast.

Post 1004. Verdere kosten van de Indische Militaire Marine enz. In afwachting van de beslissing omtrent de hiervoor reeds genoemde uitgewerkte voorstellen, gebaseerd op de grondslagen der defensie, kan de Regeering nog geen mededeelingen doen omtrent te verwachten aanschaffingen van materieel. Bij de t.z.t. van Haar te verwachten mededeelingen zal rekening gehouden worden enerzijds met de gerechtvaardigde wenschen van den Volksraad naar inzicht in de uiteindelijke kosten der defensie, anderzijds met de beperking die Zij — zooals in § 1 werd opgemerkt — zich in 's Lands belang moet opleggen en waardoor Zij het antwoord op vragen als die over het aantal aanwezige vliegtuigbommen moet schuldig blijven.

Wat betreft de vraag of de ten behoeve van den Marine-vliegdiens aan te schaffen bommen ook door de Luchtvaartafdeeling der Landmacht kunnen worden benut kan worden medegedeeld, dat aan dit vraagstuk een be-

spreking van de Commissie Samenwerking Luchtvaartdiensten Zee- en Landmacht werd gewijd.

Gebleken is, dat de door L. A. en M. L. D. gebruikte bomtypen gedeeltelijk dezelfde kunnen zijn, anderzijds weder moeten verschillen wegens uiteenlopende doelen.

Naar eenheid, waar mogelijk, wordt gestreefd.

Wat betreft het afhankelijk stellen van het aanschaffen van een gedeelte van het aantal aangevraagde verspermijnen van den tinprijs, wordt opgemerkt, dat aangezien het budget een limiet stelt aan de uitgaven, men noodgedwongen ook dergelijke uitgaven over een langer tijdperk moet verdeelen.

Oorspronkelijk was het de bedoeling de Rigel op het Marine-Etablissement te bouwen.

Nadat het project van dit G. s. s. mijnenlegger ter beoordeeling naar Nederland was gezonden ontstond door de correspondentie, die hieruit voortvloeide, echter een zoodanige vertraging dat als gevolg daarvan de aanbouw van de Rigel en de 2 Gouv. s. s. type Merel in twee jaar in plaats van in drie jaar zou hebben moeten geschieden; hierop is de aanbouwcapaciteit van het Marine-Etablissement niet berekend.

Het aan Nederland gevraagde bouwcontract is nog niet ontvangen. Waar de Rigel zal worden gebouwd is dus nog onbekend, doch zeker niet te Hellevoetsluis, waar geen helling voor schepen van die afmetingen is.

Blijkens de Memorie van Toelichting zal in Nederland in 1929 voor den bouw f 300 000 worden besteed.

Voor 1930 wordt nu aangevraagd: op Hoofdstuk I post 1004d f 453 000 en op post 1010b: f 327 000, alzoo in totaal voor 1930: f 780 000.

De totaalkosten zullen dus bedragen: f 1 080 000, welk bedrag niet afwijkt van de oorspronkelijk geraamde totaalkosten (zie Gedr. St. zitt. 1927/28, Ond. I, Afd. X, stuk 5, bldz. 67).

Daar de voor Nederlandsch-Indië aangebouwde mijnenleggers zullen behooren tot het materieel voor locale verdediging wordt ingestemd met de meening van de in het Verslag bedoelde andere leden, die het billijk achten de kosten van de mijnenleggers geheel ten laste te brengen van de Indische begrooting.

Post 1005. Uitgaven behorende tot de algemeene kosten der Zeemacht. De verhooving van onderdeel b moet worden toegeschreven aan de volgende oorzaken:

- 1e. Er komt meer personeel uit terwijl verwacht wordt, dat zich meer personeel door het gezin laat vergezellen.
- 2e. Er worden meerdere bevorderingen verwacht waardoor overvoer in hogere klassen noodig zal zijn.
- 3e. Er zullen meer Europeesche militairen moeten worden afgelost, doordat degenen die zich door hun gezin lieten vergezellen en met Hr. Ms. „Sumatra”, Hr. Ms. „Soemba” en „Flores”, Hr. Ms. „K XII” en „XIII” in Indië kwamen, dus na 4-jarig verblijf, en verder de gehuwden, die met Hr. Ms. „Evertsen”, „De Ruyter” uitkwamen en hun gezin in Holland lieten, allen in den loop van 1930 moeten repatriëeren.

Post 1014. Bedrijfsuitgaven van de Marine-magazijnen te Soerabaja. Het totaal bedrag benoodigd voor de aanschaffing van de minimumvoorraden is geraamd op f 1 200 000, welk bedrag de Regeering zich voorstelt over eenige achtereenvolgende jaren te verdeelen.

Voor het in het Afdeeliningsverslag bedoelde bedrag van 2 miljoen gulden zullen worden aangeschaft alle niet afzonderlijk in de toelichtingen genoemde verbruiksartikelen welke uit Europa betrokken moeten worden ten behoeve van de oorlogsschepen of inrichtingen aan den wal.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 1002. Aandeel in de verdere kosten van het Departement en den Algemeenen dienst enz.: Onder-

deel a. Kantoorkosten enz. In het bedrag van f 40 000, vermeld in noot (3) zijn, zooals ook kan blijken uit de omschrijving van het betreffend onderdeel, begrepen de kosten van buitenlandsche telegrammen, briefporten en drukwerken.

Over het afgelopen jaar werd ten behoeve van telefoonabonnementen uit dezen post een bedrag van ruim f 3 300 gekweten. Een diensttelefoon wordt uitsluitend gegeven aan het personeel dat, in het belang van den dienst, ten allen tijde per telefoon bereikbaar moet zijn.

Post 1003. Inkomsten van het personeel der Zeemacht. Er wordt gerekend, dat op het Ned. Eskader in verband met de toename van de sterkte van het Inlandsch personeel 274 man meer zal geplaatst worden dan in 1929.

Post 1004. Inkomsten van het burgerlijk personeel enz. Naar aanleiding van het verzoek van enkele leden om te mogen vernemen waarom de bezoldiging van den vlootpandita hooger is dan die van zijn ambtgenoot van het Leger, zij verwezen naar hetgeen daaromtrent is medegedeeld in de Memorie van Antwoord op het Afdeelvingsverslag betreffende de Nota van Wijzigingen op de 1e aanvullingsbegrooting voor 1926. (Gedr. St. 2e gew. zitt. 1925, Ond. I, Afd. X, st. 6).

Post 1005. Schaffing enz. Het jaartal 1929 moet terecht 1930 zijn.

In de getallen 2093 Europeanen + 2700 Inlanders is niet begrepen het personeel, werkzaam bij den hydrografischen dienst en eenig personeel in walplaatsingen, dat buiten de schaffing valt.

Post 1009. Uitgaven behoorende tot de algemeene kosten der Zeemacht. Ter beantwoording van de vraag waarom in 1930 op een groot aantal terugzendingen wordt gerekend moge worden verwezen naar hetgeen hiervoren sub 3e bij post 1005 van Hoofdstuk I is medegedeeld.

De bij onderdeel h van dezen post bedoelde goederen zijn de verbruiks- en uitrustingsartikelen welke deze inrichtingen uit de magazijnen van het Marine-Etablissement betrekken.

De volgende schepen zijn opgelegd:

Pro Patria,
Assahan,
Jeanne;

in dienst opgelegd zijn:

Soemba,
Pelikaan;

in conservatie zijn:

4 onderzeebooten.

Dit opleggen geschiedt om het materieel en exploitatiekosten te sparen, aangezien in dienst houden van al het materieel voor vreedstijd niet noodig is; bovendien zou ook het beroepspersoneel niet toereikend zijn om al het hier aanwezige materieel voortdurend in dienst te hebben.

De Vereeniging „Michiel Adriaenszoon de Ruyter” heeft, gelijk op bl. 594 van deel I der Regeerings-almanak voor Nederlandsch-Indië voor 1929 is vermeld, ten doel:

- a. het opwekken en aanwakkeren van de belangstelling in het zeemansvak bij de Nederlandsch-Indische jeugd;
- b. het verschaffen, waar zulks wenschelijk is, van hulp en steun aan den zeeman in Nederlandsch-Indië.

Zij tracht dit doel o.m. te bereiken door het oprichten en exploiteeren van Zeemanshuizen. Te Tandjoengpriok is op 19 April jl. zulk een tehuis geopend dat, voorzoover tot nu toe is na te gaan, in een behoefte blijkt te voorzien, en het ligt in de bedoeling om, wanneer de financiën het veroorloven, in de toekomst ook op andere havenplaatsen zulke tehuizen op te richten.

Voorts worden door de zorgen der vereeniging boeken en tijdschriften aan de opvarenden der te Priok verblijf houdende schepen verstrekt.

Post 1016. Personeel bij den Hydrografischen dienst. Wat betreft de vraag van een der leden of het tekort aan officieren bij de Koninklijke Marine geen aanleiding geeft om alle schepen voor de hydrografische opneming onder de leiding van een gezaghebber der Gouvernements Marine te stellen worde medegedeeld, dat zulks niet het geval is.

Post 1029A. Kosten van indienststelling van loodspersoneel welke bij de opmaking der begrooting niet te voorzien waren. Voor een nadere toelichting op dezen post welke reeds op de begrooting voor het jaar 1929 voorkwam, moge korthedshalve naar de daarbij gegeven toelichting worden verwezen.

Post 1030. Haven- en Loodsdienst. Bij voorkomende gelegenheid zal rekening worden gehouden met noodig geachte uitbreiding van het aantal motorbooten ten behoeve van de loodsdiensten.

De aanbouw van een nieuw loodslichtschip waarvan de noodzakelijkheid door eenige leden niet kon worden ingezien, wordt door de Regeering noodig geacht om dezelfde redenen als die welke golden voor den aanbouw van het loodslichtschip, waarvoor gelden bij de begrooting voor het jaar 1929 werden opgebracht. Korthedshalve meent de Regeering daarom te mogen verwijzen naar de toelichting welke bij denzelfden post voor de begrooting voor 1929 werd gegeven.

Post 1034. Magnetische en weerkundige waarnemingen. Het Observatorium heeft sinds een lange reeks van jaren tot het departement der Marine behoord en de verschillende directeuren aan wie achtereenvolgens de leiding van deze instelling was toevertrouwd, hebben er steeds tegen geadviseerd wanneer er sprake van was verandering in dezen toestand te brengen. Behalve met het departement der Marine heeft het Observatorium contact met diensten en instellingen behorende tot andere departementen, echter niet met het departement van Onderwijs. Opgemerkt wordt nog, dat het Instituut te de Bilt onder Waterstaat ressorteert.

Over medewerking om waarnemingen op weerkundig gebied te verkrijgen heeft het Observatorium niet te klagen. Op 3267 regen-stations in Ned.-Indië worden op 1 Januari 1929 waarnemingen verricht waarvan op 1403 plaatsen door particulieren, op 885 plaatsen vanwege den Dienst der Irrigatie, terwijl op de 979 regenstations welke onder direct beheer van het Observatorium staan, de waarnemingen door personeel van verschillende diensten werden gedaan.

Over aardbevingen werden in 1928 ruim 1500 berichten, meerendeels van ambtenaren B.B. en particulieren ontvangen.

Voor de bediening van secundaire meteorologische stations wordt in vele gevallen een maandelijksche vergoeding betaald; de geringe kosten welke daaraan verbonden zijn behoeven geen belemmering te vormen voor uitbreiding van het aantal dier stations; de bewerking van het materiaal moet op het Observatorium plaats hebben en vergrooting van het aantal waarnemingsstations zou met uitbreiding van personeel gepaard moeten gaan.

Voor de bediening van een seismograaf werd onlangs de meest welwillende medewerking verkregen van het Deli Proefstations te Medan.

Post 1039. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine Etablissement enz. Voor sleephulp aan de kruisers wordt gebruik gemaakt van de hulp van particuliere ondernemingen, omdat de aanschaffing van sleepbooten welke voor dat werk geschikt zouden zijn voor de Marine te oneconomisch zoude wezen.

Verder kan in deze niet worden gegaan; het geheel aangewezen zijn op particuliere ondernemingen zou zeer storend op het bedrijf van het Marine-Etablissement werken.

De eenige olieprauw die te Soerabaja aanwezig is, is een prauw van 100 ton inhoud van de K. P. M., welke tot nu toe bij voorkomende gelegenheden gehuurd wordt. Waar een prauw van een dergelijken geringen inhoud geheel onvoldoende is om op de reede liggende kruisers en jagers binnen redelijken tijd aanvulling van olie te bezorgen, wordt de aanschaffing van een prauw noodzakelijk geacht.

De aanwezige 100 tons waterprouw is totaal onvoldoende om aan alle aanvragen te voldoen, waarbij rekening dient te worden gehouden met het feit dat de ketels van de tegenwoordige kruisers en jagers speciaal voedingwater eischen (dus geen leidingwater) waarvoor het gewenscht is een vast gedeelte der prauwen ter reserveeren; op hulp van waterprouwen van de haven kan niet ten allen tijde gerekend worden.

De aanbouw van een tweede prauw is dan ook noodzakelijk teneinde de oorlogsschepen geregeld van het gewenschte water — zoowel wat hoeveelheid als soort betreft — te voorzien.

HOOFDSTUK IV.

Middelen in Indië.

Post 1009. In tegenstelling met de meening van meerdere leden, die van meening waren, dat de vaargeul door middel van slibraderen in de Kapoeas-rivier gemaakt, niet aan redelijke eischen van diepgang voldoet is de Regeering van oordeel dat de geul — in verband met de kosten welke van dit vaarwater besteed kunnen worden — voor de aldaar aanwezige scheepvaart voldoende is te achten, te meer daar een weinig meerdere uitdieping belangrijk meer zou kosten en deze uiteraard door die scheepvaart zou moeten worden opgebracht.

Bij den dienst van het Baggerwezen is nog in onderzoek of ter plaatse ook nuttig gebruik gemaakt kan worden van een kleinen slibzuiger.

Voor een nadere toelichting op deze uitdieping wordt overigens verwezen naar hetgeen daarvoor in de najaarszitting is medegedeeld (zitting 1928—1929 H. 1524).

Post 1010. Tot een verlaging der loodsgelden meent de Regeering voorloopig nog niet te kunnen overgaan, hoewel deze aangelegenheid reeds eerder door Haar is overwogen.

Het beschikbaar stellen van loodsen te Balikpapan en Samarinda acht de Regeering noodzakelijk niet alleen uit een oogpunt van navigatie doch ook uit een oogpunt van het handhaven van orde bij het verkeer in de havens en vaarwaters.

Post 442 der IVde Afdeeling. In voldoening aan de desbetreffende toezegging gedaan bij de Memorie van Antwoord van de IVde begrootingsafdeeling, wordt hieronder een opgave verstrekt van de indirecte kosten voor de geïnterneerden aan den Boven-Digoel welke ten laste van de Xde begrootingsafdeeling zijn gebracht.

1927.

exploitatiekosten der beschikbaar gestelde vaartuigen,		f 138 039
n.l. G. S. S. Hazenwind	8 maanden	
„ Sirius	4 „	
Motorboot te Tanah Merah	12 „	

1928.

exploitatiekosten der beschikbaar gestelde vaartuigen,		f 184 865
n.l. G. S. S. Sirius	12 maanden	
Motorboot te Tanah Merah	12 „	

Hierbij wordt aangeteekend dat het G. S. S. Sirius behalve voor het b. g. doel tevens werd benut voor den algemeenen dienst in de Molukken, waarbij echter eene splitsing der uitgaven voor elk onderdeel niet mogelijk is.

Post 705 der VIIde Afdeeling. Gebouwen voor den burgerlijken dienst en daarmede in verband staande werken. Naar aanleiding van het blijktens het Afdeelingsverslag betreffende de VIIde begrootingsafdeeling (Hoofdstuk II, post 705 onderdeel g) door een der leden gedaan verzoek om te mogen vernemen, welke beweegredenen er toe hebben geleid den aanleg van wegen op het Marine-Etablissement te Soerabaja ten laste van den buitengewonen dienst te brengen, worde verwezen naar hetgeen door den Regeeringsgemachtigde voor Financiën bij de behandeling van de Iste algemeene aanvullingsbegrooting voor 1927 is opgemerkt ten aanzien van het brengen van de bouwkosten der

debarkementsgebouwen en in het algemeen van alle kapitaalsuitgaven van genoemd etablissement op den buitengewonen dienst (Hand, 2de gew. zitt. 1926 blz. 330 en blz. 366/7) alsmede naar de afzonderlijke raming der kapitaalsuitgaven van het Marine-Etablissement over 1930 (Ond. I. Afd. X, stuk 8, blz. 119) waaruit blijkt, dat de wegen en terreinen van het Marine-Etablissement onder de kapitaalsuitgaven voor die inrichting worden gerangschikt.

BIJLAGE I.

OVERZICHT aanneming adelborsten voor den zeedienst.

Noot.

Bij K. B. van 5 Dec. 1919 No. 31 is mogelijk gemaakt de aanneming van jongelieden, die Nederlandsch onderdaan zijn en behooren tot de Inlandsche of daarmede gelijkgestelde bevolking van N.-I.

1920.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 - 5 pl. voor adelb. zeedienst.
 - 5 pl. voor asp. adelb. zeedienst voor de Aspirantenschool te Dordrecht.
- II. Aantal candidaten (allen Europeanen):
 - 3 pl. voor asp. adelb. zeedienst.
- III. Benoemd:
 - 2 asp. adelb. zeedienst.

1921.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 - 5 pl. voor adelb. zeedienst.
 - 5 pl. voor asp. adelb. zeedienst voor de Aspirantenschool te Dordrecht.
- II. Aantal candidaten (allen Europeanen):
 - 2 voor adelb. zeedienst.
 - 3 voor asp. adelb. zeedienst.
- III. Benoemd:
 - 2 voor adelb. zeedienst.
 - 2 voor asp. adelb. zeedienst.

1922.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 - 10 pl. voor adelb. zeedienst.
 - 5 pl. voor asp. adelb. zeedienst voor de Aspirantenschool te Dordrecht.
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan, behoudens 1 Ambonees voor Asp. adelb. zeedienst):
 - 2 voor adelb. zeedienst.
 - 9 voor asp. adelb. zeedienst.
- III. Benoemd (5 Europeanen en 1 Ambonees):
 - 1 voor adelb. zeedienst.
 - 5 voor asp. adelb. zeedienst.

1923. 1 Sept. 1923 werd de Asp. school te Dordrecht opgeheven.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 - 5 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 - 4 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeanen):
 - 5 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 - 14 " " 4-j. " " " "
- III. Benoemd:
 - 5 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 - 4 " " 4-j. " " " "

1924.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 2 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 4 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan, behoudens 1 Javaan voor 4-j. opl. zeedienst).
 6 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 22 " " 4-j. " " " "
- III. Benoemd (allen Europeaan):
 2 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 4 " " 4-j. " " " "

1925.

- I. Opengestelde plaatsen:
 3 pl. voor de 3-j. opl. voor adelb. zeedienst.
 3 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan):
 8 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 16 " " 4-j. " " " "
- III. Benoemd (allen Europeaan):
 2 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 3 " " 4-j. " " " "

1926.

- I. Opengestelde plaatsen:
 2 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 3 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan, behoudens 1 Javaan v. 3-j. opl. zeedienst):
 5 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 21 " " 4-j. " " " " , waarvan 1 ook voor de 3-j. opleiding.
- III. Benoemd (allen Europeaan):
 1 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 3 " " 4-j. " " " "

1927.

- I. Opengestelde plaatsen:
 2 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 3 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan):
 4 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst, waarvan 2 ook voor de 4-j. opleiding.
 16 voor de 4-j. opl. v. adelb. zeedienst, waarvan 2 ook voor de 3-j. opleiding.
- III. Benoemd (allen Europeaan):
 2 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 2 " " 4-j. " " " "

1928.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
 1 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 1 " " " 4-j. " " " "
- II. Aantal candidaten (allen Europeaan, behoudens 1 Javaan voor 3-j. opl. zeedienst):
 7 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst, waarvan 1 ook voor de 4-j. opleiding.
 7 voor de 4-j. opl. v. adelb. zeedienst, waarvan 1 ook voor de 3-j. opleiding.
- III. Benoemd (allen Europeaan):
 1 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
 1 " " 4-j. " " " "

1929.

- I. Aantal opengestelde plaatsen:
2 pl. voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
- II. Aantal kandidaten (allen Europeaan):
3 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.
- III. Benoemd:
1 voor de 3-j. opl. v. adelb. zeedienst.

Van de 25 adelborsten voor den Zeedienst, die in de jaren 1920 tot 1925 in Indië zijn aangenomen en die i. v. m. den duur van hunne opleiding in 1928 Luitenant ter zee 3de klasse konden zijn, zijn 17 tot dien rang bevorderd.

 BIJLAGE II.

RESULTAAT van de opleiding matrozen K. I. S. op 1 Jan. 1929.

Bootsman	4	
Kwartiermeester	8	
Korporaal-seiner	1	
Seinersmaat	11	
Sergeant-konstabel	1	
Korporaal-konstabel	8	
Matroos-timmerman	9	
Sergeant-bottelier	2	
Korpl. en matr.-bottelier	9	
Sergeant-ziekenverpleger	4	
Korpl. en matr.-ziekenverpleger	17	
Sergeant-schrijver	4	
Korpl. en matr.-schrijver	8	
Korporaal-hofmeester	2	} Worden niet meer uit het Korps Inl. schepelingen, doch thans uit het Korps Inl. bedienden gerecruteerd.
Korpl. en matr. kok	3	
Matroos 1ste klasse	115	
Matroos 2de klasse	196	
Matroos 3de klasse	170	
Lichtmatroos	220	In opleiding.
Matroos- en ll.-muzikant	18	
Korpl. en matr.-vliegtuigmaker (H).	24	
Leerl.- en adsp.-vliegtuigmaker (H).	2	In opleiding.
	836	

RESULTAAT van de opleiding stokers K. I. S. op 1 Jan. 1929.

Matroos-monteur	10	
Leerl.- en adsp.-monteur	14	In opleiding.
Matroos-torpedomaker	10	
Leerl.- en adsp.-torpedomaker	14	In opleiding.
Korpl.- en matr.-vliegtuigmaker (M).	30	
Leerl.- en adsp.-vliegtuigmaker (M).	26	In opleiding.
Korporaal-machinist	12	
Stoker-olieman	79	
Stoker 1ste klasse	183	
Stoker 2de klasse	164	
Leerling-stoker	84	In opleiding.
	626	

BIJLAGE III.

AANGENOMEN Inlandsche schepelingen over het tijdvak 1 Mei 1928—
1 Juni 1929, gespecificeerd naar den landpaard.

	1 Mei 1928 1 Dec. 1928.	1 Dec. 1928 1 Juni 1929.	Totaal.
Manadoneezen	12	5	17
Amboneezen	19	7	26
Javanen	105	85	190
Menangkabouwers	1	3	4
Soendaneezen	12	35	47
Sangireezen	2	2	4
Madooreezen	1	1	2
Makassaren	5	—	5
Maleiers	1	—	1
Batakkers	5	2	7
Timoreezen	3	2	5
Sumatranen	3	5	8
Savoeneezen	2	—	2
Rotineezen	1	—	1
Floreneezen	1	—	1
Dajakkers	—	1	1
Boniërs	—	1	1
Borneoërs	—	1	1
Banjareezen	—	1	1
Atjehers	—	1	1
Totaal	173	152	325

BIJLAGE IV.

AANGENOMEN Inlandsche schepelingen over het tijdvak 1 Mei 1928—
1 Juni 1929, gespecificeerd naar schoolopleiding.

	1 Mei 1928 1 Dec. 1928.	1 Dec. 1928 1 Juni 1929.	Totaal.
Muloschool 2de klasse	—	1	1
Alg. Middelbaar 1ste klasse	—	1	1
Eur. Lagere school 7de klasse ...	1	—	1
idem 5de „ ..	1	—	1
Holl.-Inl. school 7de klasse	28	24	52
idem 6de „	22	11	33
idem 5de „	15	9	24
idem 4de „	5	5	10
idem 3de „	3	1	4
Alg. Ned. Verbond 5de klasse ...	—	1	1
idem 4de „ ..	1	—	1
idem 3de „ ..	—	1	1
Ambonsche school 7de klasse	1	—	1
idem 6de „	4	1	5
idem 5de „	—	2	2
idem 4de „	2	—	2
Neutrale school 4de klasse	1	—	1
Schakelschool 4de klasse	2	4	6
idem 3de „	3	1	4
idem 2de „	4	—	4
Normaalschool 3de klasse	—	1	1

	1 Mei 1928 1 Dec. 1928.	1 Dec. 1928 1 Juni 1929.	Totaal.
Ambachtsschool 2de klasse	—	7	7
Opl. Volksonderwijzer	—	2	2
Inl. 2de klasse school 5de klasse.	64	68	132
idem 4de „	10	11	21
idem 3de „	6	—	6
Volksschool	—	1	1
Totaal	173	152	325

BIJLAGE V.

Ad 1e. Het tractementsbedrag berust in de eerste plaats op verhouding tusschen vraag en aanbod; de overweging van de behoeften der betrokkenen is voorts aan de bepaling der tractementsbedragen niet geheel vreemd.

Waar deze en nog meerdere factoren, die op de bepaling der tractementen van invloed zijn, in Indië en Holland geheel verschillend zijn, bestaat er geen aanleiding in de tractementen van het Europeesch personeel buiten de keerkringen een maatstaf te zien voor de tractementen van het Inlandsch personeel in Indië.

Wat de bezoldigingsregeling betreft merk ik het navolgende op.

Het verschil in betaling tusschen gehuwden en ongehuwden bij plaatsing aan boord buiten de keerkringen, dat thans in de regeling van de bezoldiging van het Europeesche militaire personeel der Zeemacht bestaat, is als gevolg van een maatregel van bezuiniging met ingang van 1 Januari 1925 in het leven geroepen. Op de bezoldiging aan boord buiten de keerkringen is toen voor de ongehuwden een zwaarder aftrek toegepast dan voor de gehuwden. Deze toestand is bij de latere regelingen in beginsel bestendigd. Het beginsel berust op de overweging dat in het algemeen de noodzakelijke kosten van huisvesting bij plaatsing aan boord voor ongehuwden lager zijn dan voor gehuwden. Toepassing van ditzelfde beginsel op de bezoldigingsregeling der Inlandsche schepelingen zou onvermijdelijk voeren tot vermindering van bezoldiging voor de ongehuwden, hetwelk geacht wordt niet met de bedoeling van het verzoekschrift te strooken en waartoe vooralsnog niet zal worden overgegaan.

De bezoldigingsregeling voor de Inlandsche schepelingen kent niet tweerlei bezoldiging naar gelang van plaatsing aan boord of plaatsing aan den wal.

Het verzoek om walsoldij tijdens verlof betreft dus het voedinggeld, bedoeld in art. 3 der bepalingen inzake de bezoldiging onder *b* vergoedingen (blz. 18, 2 I.V. I A). Bij verlof kan echter (ook door het Europeesche personeel) geen aanspraak op voedinggeld worden gemaakt.

Soldij voor plaatsing aan wal wordt trouwens bij verlof door het Europeesche personeel niet dan in enkele bepaalde gevallen genoten (zie art. 20 Regl. B. K. N.).

Ad 2e. De voedingstarieven bij de Zeemacht houden verband met de voedselbehoefte en deze weer met de lichamelijke gesteldheid van het personeel. In het tijdvak van 1 October 1918 tot 1 Januari 1923, toen aan alle van de Kweekschool voor Inlandsche schepelingen afkomstige Inlandsche schepelingen, die daartoe het verlangen kenbaar maakten, de Europeesche voeding werd verstrekt, heeft de ervaring geleerd dat veel van het verstrekte niet werd genuttigd en verloren ging. Deze ervaring stemt volkomen overeen met het wetenschappelijk vaststaande feit dat noordelijke volken ander en zwaarder voedsel behoeven dan tropische. Daardoor is de voeding van het Europeesche personeel der Zeemacht in de tropen vanzelf anders en duurder dan die van het Inlandsche personeel. Waar de aan Inlanders verstrekte voeding naar den maatstaf van Inlandsche behoeften en gewoonte minstens even goed is als de aan de Europeanen verstrekte voeding naar Hollandschen maatstaf en ook eerst bedoelde voeding in absoluten zin gesproken, goed is, bestaat er geen aanleiding daarin een zoo ingrijpende verandering te brengen. Alleen wanneer zou blijken dat, in verband met de omstandigheden waaronder het Inlandsche personeel dient en hunne eigen behoeften, de

voeding van dat personeel verbetering behoefde zou er reden zijn om daartoe over te gaan.

De artikelen gedroogde visch en eieren zijn goede voedingsmiddelen, welke in tropische landen door degenen die ze kunnen betalen algemeen gebruikt worden en dus niet in aanmerking komen om juist bij de Zeemacht in deze gewesten geheel te worden afgeschaft.

Ad 3e. Patiënten in ziekeninrichtingen kunnen in het algemeen niet op dezelfde wijze worden gevoed als gezonden aan boord. De voeding aan boord is berekend op personen die geregeld vrij zwaar werk verrichten en lichamelijk normaal zijn. Hoe patiënten gevoed moeten worden is een vraag van geneeskundigen aard. De tarieven in de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting te Soerabaja zijn vastgesteld in overleg en met goedkeuring van den Dienst der Volksgezondheid. Het militaire Inlandsche personeel der Zeemacht is daarbij reeds bevoorrecht boven andere Inlandsche patiënten. Aan verder strekkende verlangens op dit gebied kan niet worden voldaan, mede in verband met den dienst in de keukens. Blijkens bekomen inlichtingen acht het Hoofd van den Dienst der Volksgezondheid zulks niet gerechtvaardigd.

Ad 4e. De toelage voor hen die in Nederlandsch-Indië boordbezoldiging genieten terwijl hun gezin aldaar is gevestigd, is aan het Europeesche personeel toegekend wegens het verschil in huurprijs van woningen in Nederland en in Indië. Zij heette vroeger dan ook terecht „woningtoelage” en vindt haar oorsprong in het feit dat onder de bezoldiging aan boord binnen de keerkringen was begrepen een zeker bedrag voor huishuur in Nederland, waar het gezin gerekend werd te wonen. Er bestaat daarom geen enkele reden om een dergelijke toelage — al wordt die in het spraakgebruik „gehuwden-toelage” genoemd — aan het Inlandsche personeel toe te kennen.

Ad 5e. De hierbedoelde tegemoetkoming draagt niet het karakter van algeheele vergoeding. Zulks zou ook niet juist zijn omdat, na de gratis verstrekking van de eerste uitrusting, de militair bij de Zeemacht zelf de kosten zijner kleeding draagt. De bezoldiging is daarop berekend. Daar de tegemoetkoming betrekkelijk ruim is (f 60 voor sergeants en f 100 voor adjudant-onderofficieren) is er geen goede reden om deze nog te verhoogen.

Ad 6e. In het algemeen wordt aan militairen wegens het voldoen aan de eischen voor hooger rang eene verhooging van bezoldiging niet toegekend. Indien zulks ten aanzien van de Inlandsche schepelingen die zijn voorgedragen voor den korporaalsrang zou worden ingevoerd, zouden dientengevolge ook aan tal van andere onder-officieren en manschappen uit hoofde van het zelfde beginsel toelagen moeten worden toegekend. Ik ben niet voornemens de invoering van dit beginsel in de bezoldigingsregelingen te bevorderen. Weliswaar is een dergelijke bepaling voor het niet van de Kweekschool afkomstige personeel nog van kracht, doch deze werkt practisch alleen nog voor koks en hofmeesters en is als uitzondering te beschouwen.

Ad 7e. De gewone korting wegens schuld aan plunjes bedraagt volgens art. 7(3) van het Reglement B. K. N. Inlandsche schepelingen $\frac{1}{4}$ gedeelte der soldij (niet der toelagen) wanneer de betrokkene niet of minder dan de helft delegeert. Deze is dus maximaal 25% der soldij, doch in vele gevallen een lager percentage. Wanneer b.v. $\frac{1}{4}$ wordt gedelegeerd, bedraagt zij normaal $\frac{1}{4}$ van $\frac{3}{4}$ der soldij = $\frac{3}{16}$ en is dus reeds minder zwaar dan de gevraagde 20% van het salaris. Bij de maximum delegatie van $\frac{4}{5}$ der soldij is de korting voor plunjeschuld slechts $\frac{1}{2} \times \frac{1}{5}$ of 10%.

Door inwilliging van het verzoek sub 7e zou derhalve de korting voor hen, die niet delegeeren wel iets lichter kunnen worden maar voor velen, die wel delegeeren, belangrijk kunnen worden verzwaaard; om deze reden acht ik het beter de bestaande regeling te behouden.

Reeds thans doen zich gevallen voor dat de reglementaire korting op de soldij wegens schuld aan plunjes niet voldoende is om de schuld binnen een behoorlijken tijd in te vorderen.

Verlichting van die korting is dus niet vereenigbaar met 's Lands belang.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 12.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

VERBETERING VAN DRUKFOUTEN EN
MISSTELLINGEN.

Afdeeling.	Stuk.	Bladzijde	Post.	Onderdeel.	Kolom.	Regel van boven.	Regel van onderen.	Er staat:	Correctie:
X	1	2	1004		2		2	(blank)	a
	1	3			4		11	verblijf 1 torpedojager 1926	verblijf 1 torpedobootjager 1926
	1	7			3	1		800	1 800
	2	11			4		13	f 39 000	f 40 000
	2	15			4	14		9) f 24 000	9) f 26 000
	2	19	1006	b	1	2		1 273 000	1 273 500
	2	23			4		3	in 1928 onvoltooid en in 1929	in 1929 onvoltooid en in 1930
	2	27			4		3	in 1928 onvoltooid en in 1929	in 1929 onvoltooid en in 1930
	2	29					6/5		in te lasschen: vergoeding voor het gebruik van een zweminrichting te Soerabaja 20 400
	2	30	104	b	4			8 500	8 000
	2	31			4		7/6	met uitzondering van Scheepvaart	met uitzondering van den dienst van Scheepvaart
	2	41			4	1		1929	1930
	5	63				9		f 30 200 510	f 30 712 510
	5	64	1004	d				Onderdeel d. Aanbouw enz.	staat 6 regels te hoog
	6	85				2		De Raad van Nederlandsch-Indië en de Volksraad gehoord; Is goedgevonden en verstaan;	De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord; Is goedgevonden en verstaan; In overeenstemming met den Volks- raad te bepalen:
	6	86							Na Hoofdstuk I in te lasschen: Twee en twintig millioen zeven honderd zes en zeventig duizend negen honderd gulden. Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor An- dere onvoorziene uitgaven over- schrijving plaats hebben op de pos- ten 1001 tot en met 1016.

Afdeeling.	Stuk.	Bladzijde.	Post.	Onderdeel.	Kolom.	Regel van boven.	Regel van onderen.	Er staat:	Correctie:
X	6	88							Na Hoofdstuk II in te lasschen: <i>Acht en dertig millioen zeven hon- derd zes en negentig duizend één honderd gulden.</i> Met inachtneming van artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit den post voor An- dere onvoorziene uitgaven over- schrijving plaats hebben op de pos- ten 1002, 1003, 1005 tot en met 1013, 1015 tot en met 1018, 1020, 1023, 1025, 1028, 1030 tot en met 1033, 1035, 1037, 1038, 1039, 1041 tot en met 1044, 1045 A en 1046. Uit de posten 1002, 1015 en 1026 kan zoo noodig overschrijving plaats hebben op andere posten, waarvan het bedrag onvoldoende blijkt tot uitvoering van de in ge- noemde posten bedoelde maatregelen.
	7	101	1016	b	7			605 500	605 000
	7	107	1023	c	10			843 000	845 000
	7	112	1043		7			0	2 400
	8	127					6	torpedo atelier f 140 000	vervalt.
	8	127					2/1		tusschen deze regels in te lasschen: het departement der burgerlijke openbare werken wegens herstel-

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 13.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

Eerste Nota van Wijzigingen met Memorie van Toelichting (ingezonden bij brief van 29 Juli 1929).

AFDEELING X.

Departement der Marine.

EERSTE NOTA VAN WIJZIGINGEN VAN HET ONTWERP VAN BESLUIT.

Het Ontwerp van Besluit tot vaststelling van afdeeling X der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1930 (stuk 6) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

H o o f d s t u k I (Uitgaven in Nederland).

Post 1015. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen, wordt verhoogd met f 200 000.

H o o f d s t u k II (Uitgaven in Indië).

Post 1023. Verdere kosten van de Gouvernementsmarine, wordt verhoogd met f 250 000.

Post 1024. Personeel der gewestelijke vaartuigen, wordt verhoogd met f 2 116.

Post 1025. Verdere kosten van de gewestelijke vaartuigen, wordt verhoogd met f 46 260.

Post 1030. Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst, wordt verhoogd met f 15 000.

Post 1039. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen, wordt verhoogd met f 600 000.

Post 1042. De omschrijving wordt gewijzigd in: Tegemoetkomingen op plaatsen, waar de levensstandaard na het jaar 1925 ten gevolge van de toenmalige rubberprijzen abnormaal hoog is gestegen.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

H o o f d s t u k I (Uitgaven in Nederland).

Post 1015. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen.

Art. 59a van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat:

Aanschaffing van een turbinebank met toebehooren (+ f 200 000).

Afgescheiden van de al of niet noodzakelijke periodieke terugzending der kruisers naar Nederland voor herstellingen of eventueele moderniseering op ander gebied dan turbines (vgl. het Regeeringsantwoord op de vraag van den heer Van Lonkhuyzen, blz. 45 van het ahangsel van de handelingen, zittingsjaar 1928—1929), welk vraagstuk thans op grond van nader verkregen gegevens opnieuw door een commissie wordt onderzocht, is gebleken dat uitbreiding der outillage van het Marine-etablisement met een groote turbinebank noodig is ten einde aldaar alle herstellingen te kunnen uitvoeren, welke redelijkerwijs gesproken aan de werktuiglijke inrichting van de kruisers (en dus ook der overige schepen) kunnen voorkomen.

Post 1023. Verdere kosten van de Gouvernementsmarine.

d. Kosten van aanbouw en uitzending van schepen (+ f 250 000).

Post 1024. Personeel der gewestelijke vaartuigen.

a. Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen (+ f 2 116).

Post 1025. Verdere kosten van de gewestelijke vaartuigen.

a. Voeding voor de manschappen (+ f 360).

b. Kosten van steenkolen en andere brandstoffen (+ f 2 500).

c. Kosten voor inventaris, herstellingen, dokken enz. (+ f 3 400).

ci. Kosten van aanschaffing van vaartuigen tot instandhouding van de vloot en kosten voor verderen aanbouw (+ f 40 000).

Post 1030. Verdere kosten van den Haven- en Loodsdienst.

d. Kosten van aanbouw en aanschaffing van vaartuigen voor den Haven- en Loodsdienst (+ f 15 000).

Post 1039. Kapitaalsuitgaven ten behoeve van het Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen.

Art. 63 van den bij stuk 8 behoorenden uitgewerkten staat:

Bouw van een pyrotechnische werkplaats, een munitie- en een mijnenmagazijn op Madoera (+ f 600 000).

Post 1042. Tegemoetkomingen op plaatsen, waar de levensstandaard na het jaar 1925 ten gevolge van de toenmalige rubberprijzen abnormaal hoog is gestegen (gewijzigde omschrijving).

De kosten van deze bank — welke zoo dringend noodig is dat het ten zeerste gewenscht is zoo spoedig mogelijk tot de aanschaffing over te gaan — alsmede van de daarbij behorende 40 tons kraan, met kraanbaan enz. worden op f 200 000 geraamd. Nevenvermelde post van den buitengewonen dienst dient dus in verband hiermede met dit bedrag te worden verhoogd.

H o o f d s t u k II (Uitgaven in Indië).

De kosten van aanbouw van twee schepen type „Merel” (vgl. de memorie van toelichting bij post 1007 der tweede aanvullende begroting voor 1929) worden geraamd op

2 × f 650 000	f 1 300 000
Uitgetrokken werd:	
begroting 1929	f 300 000
2e aanvullende begroting 1929 ...	400 000
begroting 1930	350 000
	<hr/>
	f 1 050 000

zoodat alsnog noodig is een bedrag van f 250 000

De ramingen zijn verhoogd met nevenvermelde bedragen in verband met de, uit een bestuurs oogpunt noodzakelijk geachte indienststelling van een aan te bouwen motorboot (gewestelijk vaartuig) van grooter type ter vervanging van de te Kalisangka in de afdeeling Oost-Madoera der Provincie Oost-Java gestationeerde motorboot No. 100 (gewestelijk vaartuig).

Blijkens de thans bekende gegevens zal het voor den aanbouw van een loodslichtschip op de begroting uitgetrokken bedrag ad f 160 000 (vgl. memorie van toelichting op post 1030 d van hoofdstuk II der Xde afdeeling) niet toereikend zijn; mede in verband met de wenschelijkheid bij den aanbouw van loodslichtschepen nog enkele verbeteringen aan te brengen, dient evenvermeld bedrag te worden verhoogd met f 15 000.

Zie de memorie van toelichting betreffende de tweede aanvullende begroting voor het dienstjaar 1929, afd. X, hoofdstuk II, post 1039 (Volksraadst. zittingsj. 1929—1930, Ondw. 41, st. 3).

Voor de toelichting wordt verwezen naar hetgeen is medegedeeld in de memorie van antwoord op het afdeelvingsverslag betreffende de Ie begrotingsafdeeling (afd. I, stuk 9, Algemeene opmerkingen).

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUKKEN 14 EN 15.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.
(Eerste Nota van Wijzigingen).

AFDEELINGSVERSLAG.
MEMORIE VAN ANTWOORD.

Stuk 14.

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 1015. Kapitaalsuitgaven Marine-etablisement. Het werd door eenige leden in twijfel getrokken, of de aanschaffing van een turbinebank in die mate urgent moet worden geacht, dat het rapport niet kan worden afgewacht van de commissie tot onderzoek van het vraagstuk, of periodieke terugzending der kruisers naar Nederland al dan niet noodzakelijk zal zijn.

Voorts werd het billijk geacht, dat de kosten van de turbinebank met toebehooren voor de helft ten laste van de Nederlandsche begrooting zullen komen.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 1023. Gouvernements marine. Verwezen werd naar hetgeen werd opgemerkt naar aanleiding van post 1007 van de tweede aanvullende begrooting voor het dienstjaar 1929, Afd. X, hoofdstuk II (Zitt. 1929—1930, Ond. 41).

Post 1024. Personeel der gewestelijke vaartuigen. Onder verwijzing naar de Memorie van Toelichting bij post 1024 van de tweede aanvullende begrooting voor het dienstjaar 1929, Afd. X, hoofdstuk II (Zitt. 1929—1930, Ond. 41) werd door een der leden de vraag gesteld, of de motorschoener, welke aan de gewestelijke vloot in het Gouvernement der Molukken kan worden onttrokken niet als gewestelijk vaartuig te Kalisangka in de afdeeling Oost-Madoera kan worden benut.

Post 1030. Haven- en Loodsdienst. Naar een lid ter oore was gekomen, werd der Regeering door de Koninklijke Paketvaart Maatschappij een oud schip aangeboden, teneinde dit als loodslichtschip in gebruik te nemen. Zoo dit bericht juist mocht zijn zou dit lid gaarne vernemen, op welke gronden dit aanbod niet door de Regeering is aanvaard.

Post 1039. Kapitaalsuitgaven Marine-etablisement. Verwezen werd naar hetgeen werd opgemerkt naar aanleiding van post 1039 van de tweede aanvullende begrooting voor het dienstjaar 1929, Afd. X, hoofdstuk II (Zitt. 1929—1930, Ond. 41).

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 9den Augustus 1929.

DAHLER.
VAN HULSTIJN.
RÜCKERT.
SANDKUYL.

Stuk 15.

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 14 Augustus 1929).

HOOFDSTUK I.

Uitgaven in Nederland.

Post 1015. Kapitaalsuitgaven Marine-Etablissement. Bij de beoordeeling van de voorgestelde aanschaffing van een turbinebank met toebehooren dient in aanmerking genomen te worden dat het altijd in de bedoeling heeft gelegen het M. E. zoo te outilleeren dat alle herstellingen van de nieuwe torpedobootjagers, welke redelijkerwijs verwacht kunnen worden, aldaar uitgevoerd zouden kunnen worden. Hiervoor was het noodig de outillage nog uit te breiden met een z. g. turbinebank, zijnde een bank groot genoeg voor het bewerken van de grootste roteerende deelen van de werktuigelijke inrichting van deze schepen.

Waar, door aanschaffing van een zelfde bank maar in grootere uitvoering, de mogelijkheid ontstond dat daardoor ook alle redelijkerwijs te verwachten herstellingen aan de werktuigelijke inrichting van de beide kruisers hier uitgevoerd zullen kunnen worden achtte de Regeering de daaraan verbonden meerdere kosten geheel verantwoord. Waar het hier dus gaat om het scheppen van een herstellingsmogelijkheid welke los staat van een periodieke groote herstellingsbeurt zou het geen zin hebben het rapport van de hierbedoelde commissie af te wachten.

Naar aanleiding van de desbetreffende opmerking van eenige leden zij aangeteekend, dat de Regeering het niet juist zou achten indien de aanschaffing van deze bank met toebehooren voor de helft ten laste van de Nederlandsche begrooting werd gebracht.

Het geldt hier nl. een kapitaalsuitgave, welke door berekende rente en afschrijving op de herstellingskosten komt te drukken, terwijl de herstellingen van de schepen behorende tot het Ned. Eskader ten laste van de Nederlandsche begrooting komen.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven in Indië.

Post 1023. Gouvernements Marine. Verwezen moge worden naar hetgeen is medegedeeld in de Memorie van Antwoord met betrekking tot post 1007a van de tweede aanvullende begrooting voor het dienstjaar 1929, Afd. X, Hoofdstuk II, (Zitting 1929—1930, Ond. 41).

Post 1024. Personeel der Gewestelijke vaartuigen. In antwoord op de door een der leden gestelde vraag of de motorschoener, die aan de gewestelijke vloot in het Gouvernement der Molukken kan worden onttrokken, niet kan worden gebezigd voor de voor Kalisangka noodig geachte motorboot, deelt de Regeering mede, dat zulks niet mogelijk is, omdat die uitdienstgestelde motorschoener zeer waarschijnlijk een andere bestemming in het gewest der Molukken zal krijgen waaromtrent echter nog niet is beslist. Tijdelijk wordt het vaartuig gebruikt voor reserve ter bevordering van een goed onderhoud der aanwezige vaartuigen.

Post 1030. Haven- en Loodsdienst. Naar aanleiding van de vraag van een lid of het juist was dat der Regeering door de K. P. M. een oud schip was aangeboden, deelt Zij mede, dat zulks inderdaad juist is.

Op dit aanbod is echter niet ingegaan omdat dit schip voor loodslichtschip niet geschikt wordt geacht en geen ander nuttig emploti daarvoor is gevonden.

Post 1039. Kapitaalsuitgaven Marine-Etablissement. Verwezen moge worden naar de Memorie van Antwoord betreffende de 2de aanv. begrooting 1929.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUKKEN 16—19.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MOTIES.

Stuk 16. Motie voorgesteld door de heeren Van Lonkhuyzen, Van Helsdingen en Kerkkamp.

Ingediend 20 Augustus 1929.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
van oordeel dat het wenschelijk moet worden geacht dat aan den Raad van Scheepvaart de bevoegdheid wordt toegekend, gehoord den hoofdinspecteur van Scheepvaart, te beslissen, welke scheepsongevallen door hem zullen worden onderzocht,
noodigt de Regeering uit de betrekkelijke voorschriften in dien zin te wijzigen.

Deze motie werd in de vergadering van 21 Augustus 1929 door de voorstellers ingetrokken.

Stuk 17. Motie voorgesteld door de heeren Van Lonkhuyzen, Van Helsdingen en Kerkkamp.

Ingediend 20 Augustus 1929.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
van oordeel, dat het wenschelijk is een jurist met het secretariaat van den Raad van Scheepvaart te belasten,
noodigt de Regeering uit daartoe de noodige stappen te doen.

In de vergadering van 29 Augustus 1929 werden door de voorstellers de woorden „met het secretariaat van den Raad van Scheepvaart te belasten” vervangen door „in den Raad van Scheepvaart te benoemen”.

De aldus gewijzigde motie werd in dezelfde vergadering aangenomen.

Stuk 18. Motie voorgesteld door de heeren Van Lonkhuyzen, Van Helsdingen en Kerkkamp.

Ingediend 20 Augustus 1929.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
van oordeel, dat het wenschelijk is minstens één scheepswerktuigkundige of oud-scheepswerktuigkundige als lid in den Raad van Scheepvaart zitting te doen nemen,

noodigt de Regeering uit daartoe de noodige stappen te doen.

Deze motie werd in de vergadering van 29 Augustus 1929 aangenomen.

Stuk 19. Motie voorgesteld door de heeren Van Lonkhuyzen, Van Helsdingen, Kerkkamp, Jonkman en Van Hulstijn.

Ingediend 21 Augustus 1929.

De Volksraad,
van oordeel, dat het wenschelijk is ook aan den Raad voor de Scheepvaart — gehoord den Hoofdinspecteur van Scheepvaart — de bevoegdheid toe te kennen de oorzaken van scheepsrampen of scheepsbedrijfsongevallen, en de schuld van de daarbij betrokken schipper en scheepsofficieren, te doen onderzoeken en aan het oordeel van den Raad te doen onderwerpen,
noodigt de Regeering uit de betrekkelijke voorschriften in dien zin te wijzigen.

In de vergadering van 30 Augustus 1929 werd door de voorstellers tusschen de woorden „is” en „ook” ingelascht de tusschenzin „— in den geest van art. 179 Rechterlijke Organisatie —”.

De aldus gewijzigde motie werd in dezelfde vergadering aangenomen.

VOLKSRAAD

ZITTINGSJAAR 1929—1930.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 20.

Begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1930.

MOTIE.

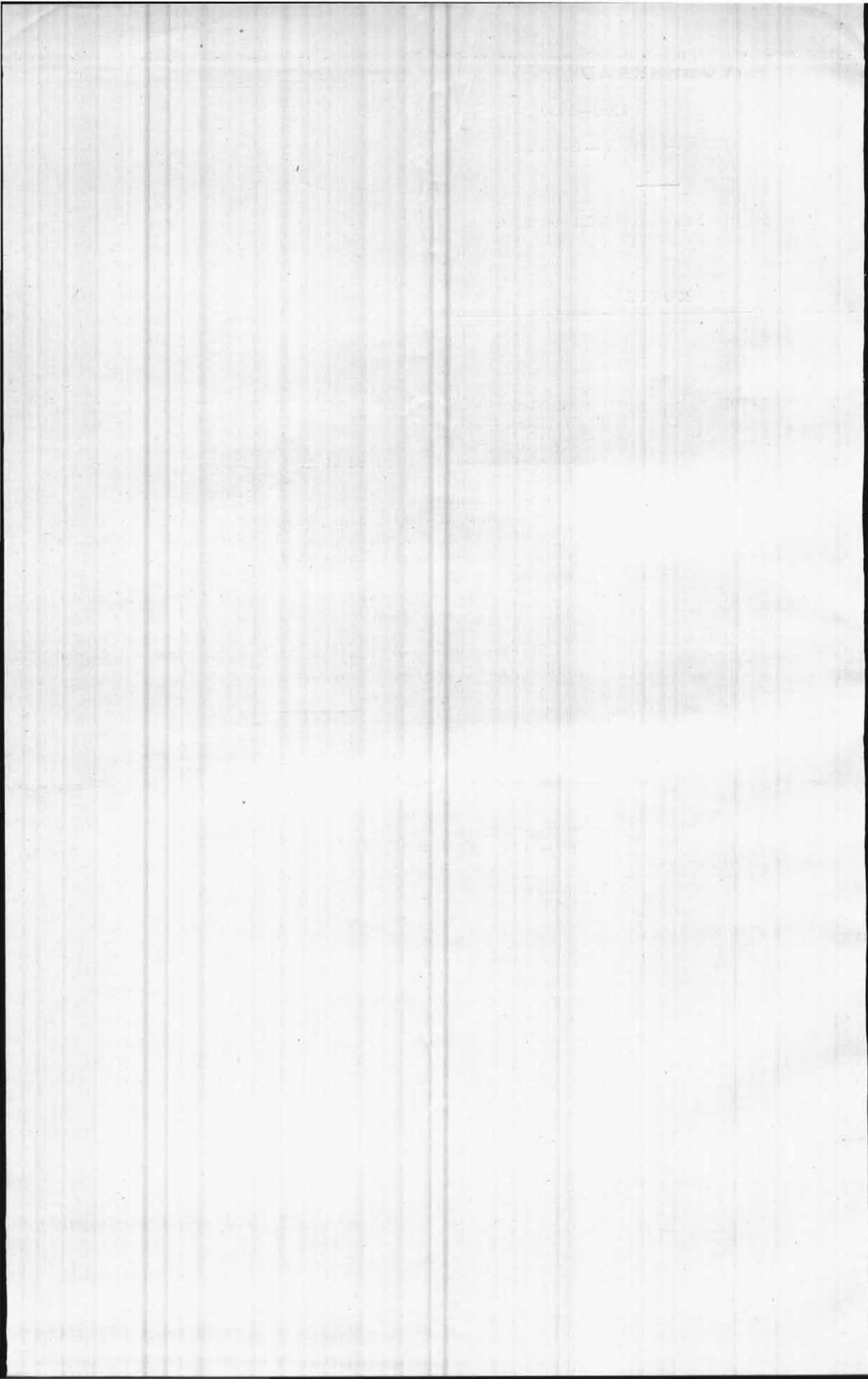
Motie voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Van der Weyden en Sandkuyl.

Ingediend 24 Augustus 1929.

De Volksraad,
van oordeel, dat een algemeen plan omtrent de verdediging van Nederlandsch-Indië en de plaats daarin toegekend aan leger en vloot onmisbaar is voor het beoordeelen van verschillende posten op de IXe en Xe begrotingsafdeelingen,

dringt er bij de Regeering op aan het daarheen te leiden, dat een dergelijk plan ten spoedigste aan den Volksraad wordt voorgelegd.

Deze motie werd in de vergadering van 24 Augustus 1929, door de voorstellers ingetrokken.

DEPARTEMENTSGEWIJS ZAKENREGISTER BETREFFENDE DE BEGROOTING VOOR 1930.

Algemeene beschouwingen.

Ambtenaren. Beoordeeling van —. Zie: „Rechtstoestand van ambtenaren”.

Centraal bureau voor —zaken. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 38; H 146—147, 613—614, 615, 656, 735.

Dispensatie van aanstellingseischen. Zie Afd. I: „Bezoldigingskantoor”.

Geheimhouding van ambtelijke bescheiden. H 120, 615.

Godsdienst van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 39; H 97—98, 614.

Hoofdcammiezen. Zie: Verhouding der rangen in personeelsformaties.

Keuzebetrekkingen. H 178, 616, 708, 736.

Lidmaatschap van — van politieke vereenigingen. Zie: „Vereeniging en vergadering”.

Ontslag en herplaatsing. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 39; H 49.

Overleg. Zie: „Vakvereenigingen”.

Overplaatsingen van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40; H 86.

Overtocht. Zie Afd. III.

Pensioen. Zie aldaar.

Politieke overtuiging van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 4—5; st. 4, blz. 4; H 34, 136—137, 647—648. Zie ook: „Vereeniging en vergadering”, en: „Optreden van bestuur en politie”.

Préséance. Zie aldaar.

Raad van beroep voor ambtenaarszaken. Zie: „Centraal bureau voor ambtenaarszaken”.

Rechtstoestand van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 33—34; st. 4, blz. 33—34; H 49, 70—71, 144—145, 166, 615, 648, 656, 735—736.

Schrijverspersoneel. H 153, 615, 697.

Schulden van — aan den Lande. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40.

Studieverloven en opdrachten aan —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 38; st. 4, blz. 38; H 704.

Ter beschikking der provincie gestelde —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 34; st. 4, blz. 34.

Titel van hoofdamtenaar. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 35.

Uitgeleide van vertrekkenden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40.

Vakvereenigingen. Zie aldaar.

Verhouding bestuur en rechterlijke macht. Zie: „Préséance”.

Verhouding der rangen in personeelsformaties. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 38—39, 42.

Verlof. Zie aldaar.

Vooropleiding. Zie Afd. I: „Bezoldigingskantoor”.

Voorschotten aan —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 39; H 87, 182, 634.

Vooruitbetaling salarissen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 39; st. 4, blz. 39.

Wachtgeld en nonactiviteitstraktement. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40.

Werktijd landskantoren. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 38—39; st. 4, blz. 38.

— Zie ook Afd. I: „Bezoldigingskantoor”.

Bedrijvenwet. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41.

Begrooting. Zie Afd. III.

Bestuurshervorming. Zie Afd. IV.

Boedi Oetomo. Zie: „Partijverhoudingen”.

Britsch-Indië. Voorlichting hier te lande nopens — en de Pacificlanden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3; st. 4, blz. 15.

Chineez. Chineesche officieren. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40.

Gelijkstelling. Zie aldaar.

Positie der —. Zie: „Gelijkstelling der bevolkingsgroepen”.

Communisme. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 12, 13; st. 4, blz. 9—10; H 66—67.

Digoel. Indirecte kosten voor —. Zie Afd. IV.

Opgave geïnterneerden en geëxterneerden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41.

Opheffing interneering. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 13; st. 4, blz. 10; H 67, 135.

Christelijke Ambonsche Volksraad. H 578—579, 1229.

Curaçao. Zie: „Politieke toestand” en Afd. X: „Kostenverdeeling”.

Decentralisatie. Zie Afd. IV.

Economisch bestuursbeleid. H 416—417.

Economische toestand. Algemeene —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16—18; st. 4, blz. 15—16; H 44—45, 73, 77—78, 147—148, 181, 184—185, 651—652.

Credietverschaffing. Zie Afd. IV: „Volkscredietwezen”.

Cultures der Bevolking. Zie: Afd. VI: „Landbouw”.

— der Molukken. Zie Afd. VI: „Molukken”.

Positie der K. P. M. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17, 18; H 44, 183—185.

Prijzen uitvoerproducten. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19; st. 4, blz. 17; H 72, 147—148, 184, 651.

Wegvloeien van kapitaal. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17—18; st. 4, blz. 15; H 44, 121, 184, 198.

Economische zorg voor het Oosten van den archipel. H 408, 1018, 1147.

Emigratie en immigratie. Zie Afd. II.

Financieele politiek. Zie Afd. III.

Gelijkstelling. — bevolkingsgroepen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 13—15; st. 4, blz. 10—13; H 29, 32, 58, 68, 105—106, 128—129, 135—136, 144, 156, 160, 163, 195—196, 608—609, 685, 688, 721, 739.

Handelsbalans. Zie Afd. III: „Invoerrechten”.

Hormatbetoon. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 33; st. 4, blz. 33; H 58, 93, 127, 141, 170—171, 346—347, 349, 380, 401, 609—610, 658—660, 706—707, 739, 932—933, 991, 1011—1012, 1142.

Algemeene beschouwingen.

- I. E. V. Zie: „Partijverhoudingen en -aangelegenheden”.
 Imperiale belangen. Zie: „Inwendige aangelegenheden”.
 Interingsfactoren. Zie Afd. III: „Financieele politiek”.
 Inwendige aangelegenheden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 2, 3; st. 4, blz. 14—15; H 124—126, 135, 150; Zie ook Afd. I: „Conversie van Indische leeningen zonder advies van den Volksraad”.
- I. S. D. P. Zie: „Partijverhoudingen en -aangelegenheden”.
- Kolonisatie. Zie Afd. IV en Afd. VI.
- Koninklijk Huis. Bezoek van een lid van het —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3; st. 4, blz. 15.
- Landbouwcongres der Vereeniging voor Koloniale Studiën. Zie Afd. VI.
- Landzaai. Moord op mevrouw —. Zie Afd. II: „Kantoor van arbeid, aanslagen in Deli”.
- Liquidatie en consolidatie. Zie: „Politieke toestand, algemeene toestand”.
- Mededeelingen der Regeering over eenige onderwerpen van algemeen belang. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41.
- Middenstand. Inlandsche —. Zie Afd. VI.
- Minahasa. Inlandsche burgers. Zie Afd. IV.
 250-jarige band met Nederland. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40—41; H 188.
- Missie. Zie: „Zending en Missie”.
- Motorverkeer-reglement. Zie Afd. VII: „Verkeer”.
- N. I. V. B. Zie: „Partijverhoudingen”.
- Ondernemersgroep. Zie: „Politieke toestand”.
- Ondernemingen. Deelname van den Staat in het kapitaal van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 30.
- Openingsrede in den Volksraad. Zie Afd. I: „Volksraad”.
- Opium. Zie Afd. III.
- Optreden van bestuur en politie tegen politieke actie en vergaderingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 9—10, 11—13; st. 4, blz. 8, 9, 10; Afd. IV: st. 19, blz. 22, 35; st. 20, blz. 27; H 67—68, 96, 134—135, 138, 140, 374, 375, 381, 418, 614, 615, 619, 621, 684—685, 688, 690—691, 740—743, 972, 973—974, 974—975, 1009, 1012—1013, 1157—1158.
 Deelname zelfbestuursambtenaren aan politieke vereenigingen. Zie Afd. IV: „Zelfbestuur”.
 Ontslag van ambtenaren wegens politieke actie; optreden van bestuurszijde. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 13; H 973, 974, 1009, 1035.
- Overlast door gebods- en verbodsbepalingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40—41; st. 4, blz. 41.
 Zie ook Afd. VI: „Boschwezen, overlast aan bevolking”.
- Pacific-landen. Zie: „Britsch-Indië”.
- Partijverhoudingen en -aangelegenheden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 4, 5, 9—12; st. 4, blz. 3—6, 8—9; H 24, 28—29, 52—53, 56, 57, 66, 83—84, 89—92, 94, 95—96, 105, 112, 130—132, 142—144, 149, 150—151, 175, 179, 188, 606—608, 612—613, 620, 639—641, 645—647, 648—649, 662—663, 668—669, 671—672, 676, 691, 697, 699—700, 705, 709—712, 719, 729, 738.
- Passenstelsel. Zie Afd. IV.
- P. E. B. Zie: „Partijverhoudingen”.
- Pensioen. Leefijd en dienstjaren voor —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 37; st. 4, blz. 37, 37—38; H 146, 153.
 Minimaal-gepensioneerde militairen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 37; st. 4, blz. 37. Zie verder Afd. IX.
 Zekerstelling —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36—37; st. 4, blz. 37.
- P. N. I. Zie: „Partijverhoudingen”.
- Politieke toestand. Algemeene toestand. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3—15; st. 4, blz. 1—14; H 21—22, 23—24, 25—26, 28, 30—31, 35—43, 45—46, 48, 54—56, 59—63, 65, 73—76, 80—82, 84—89, 90—92, 93—95, 103—113, 131—132, 136—144, 147, 151—152, 154—160, 173—175, 178—181, 186—190, 196—198, 199—204, 604—605, 610—613, 616—617, 618—622, 641—645, 648, 649—650, 652—658, 660—663, 667—673, 675, 680—681, 682—684, 686, 687, 689—693, 697—698, 699—702, 705—706, 708—712, 713—718, 719—720, 721, 722, 724—728, 738, 739—744.
 Gezagshandhaving te Curaçao. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 14.
 Politieke belangstelling der ondernemersgroep. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7—8; st. 4, blz. 3; H 93—94, 128, 129—130, 149—150, 154, 689.
 Regeeringsbeleid. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3—5; st. 4, blz. 1—4; H 22—23, 24—25, 51—52, 53, 57, 58—59, 80—81, 83, 89, 91—92, 93—95, 107, 131, 132—133, 138—139, 185—186, 199, 606—608, 622, 638—639, 689, 737—738.
 Verhouding Indië-Nederland. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 1—3; st. 4, blz. 14—15. Zie ook: „Politieke toestand: Algemeene toestand” en „Inwendige aangelegenheden”.
 Zelfstandigheid der Inheemschen. Zie aldaar.
- P. P. P. K. I. Zie „Partijverhoudingen”.
- Préséance. — rechterlijke ambtenaren. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 40; H 247, 282.
- Rasercriterium bij aanstellen van arbeidskrachten in particuliere bedrijven. H 175—176, 201, 670, 725.
- Sarekat Kaoem Boeroe Indonesia. Zie: „Optreden van bestuur en politie tegen politieke actie en vereenigingen”.
- Sinomanraad te Soerabaja. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 12; st. 4, blz. 6; H 174, 616.
- Soerabajasche Studieclub. Vrouwen-tehuis der — te Soerabaja. H 174, 616. Zie ook: „Partijverhoudingen” en „Sinomanraad te Soerabaja”.
- Staatkundige hervormingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 5—9; st. 4, blz. 13—14.
 Commissie ter bestudeering van — in Indië. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 6; H 29—30, 54, 66, 196, 616, 656, 722, 739.
- Staatsregeling. Wetsontwerp tot wijziging der Indische —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 14.
- Suikerindustrie. Inheemsche arbeidskrachten bij de —. Zie: „Rasercriterium”. Internationaal suikercongres. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21; st. 4, blz. 18.
 Steun in Nederland aan beetwortelsuikerindustrie. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19—20; st. 4, blz. 17.
 Winstaaudeelkassen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21; st. 4, blz. 18—19.
 Zie ook Afd. IV en Afd. VI: „Landbouw, Bevolkingsriecultuur”.

Algemeene beschouwingen.

Tweede Kamer der Staten-Generaal. Afgevaardigden uit Indië in —. H 196.

Vaderlandsche Club. Zie: „Partijverhoudingen”.

Vakverenigingen. Overleg met gemengde organisaties.

Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 34; st. 4, blz. 33; H 165, 615—616, 702—703, 736. Zie ook Afd. IX en X: „Georganiseerd overleg”.

Requesten van het V. V. L. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 34—35; st. 4, blz. 34; H 145—146, H 115—146, 165—166.

Vereeniging en vergadering. Deelneming zelfbestuursambtenaren aan politieke vereenigingen. Zie Afd. IV: „Zelfbesturen”.

Lidmaatschap van ambtenaren van politieke vereenigingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 31; st. 4, blz. 32; H 34, 167, 613, 648.

Zie ook: „Optreden van bestuur en politie tegen politieke actie en vergaderingen”.

Verkeerswezen. Zie Afd. VII.

Verlof. Binnen- en buitenlandsche verloven. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 37—38; st. 4, blz. 38; Afd. III: st. 12, blz. 13—14; st. 13, blz. 27; H 87, 166, 614, 616, 635.

Vrachtervoer met buitenlandsche schepen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 40; st. 4, blz. 41; H 123—124, 183, 614.

Vrijheid van beweging. Zie Afd. IV: „Passenstelsel”.

Welvaartspolitiek. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17; st. 4, blz. 16; H 115—117, 636—637, 664, 665, 694—695, 733—734.

Wetgeving. Begrenzing der wetgevende bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41.

Zelfbesturen. Zie Afd. IV.

Zelfstandigheid der Inheemschen. Centrale commissie van advies inzake opvoeding der Inheemschen tot zelfstandigheid. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 4; st. 4, blz. 4; H 202—203, 612, 653—654, 656, 720, 723—724, 739.

Zending en missie. H 38, 43, 106, 110, 131, 646—647.

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Algemeene Rekenkamer. Reorganisatie der —. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 4—5; st. 9, blz. 6—8; H 204—205, 206—207, 210—211, 745—747.

Algemeene Secretarie. Personeel der —. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 4; st. 9, blz. 5; H 210, 745.

Aneta. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 4; st. 9, blz. 5—6.

Begrooting. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 1; st. 9, blz. 1.

Bezoldigingskantoor. Bezoldiging naar gezinsgrootte. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 3; st. 9, blz. 4.

Diploma's. Waardeering van —. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 4; st. 9, blz. 5.

Dispensatie van aanstellingseischen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 35; st. 4, blz. 35; Afd. I: st. 8, blz. 4; st. 9, blz. 5.

Minimum diensttijd voor hoogere betrekkingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 35; H 146, 178, 615, 708, 736.

Overbrenging betrekkingen naar een andere schaal. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 36—37.

Standplaatstoelagen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 36; H 97, 183, 634, 718, 734.

Termijnbesluit. Zie: „Minimum-diensttijd voor hoogere betrekkingen”.

Toelagen wegens hooge rubberprijzen. Ond. I — Afd. I: st. 9, blz. 1.

Vooropleiding en B. B. L. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 35—36.

Voorpraktijk. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 36; Afd. I: st. 8, blz. 3—4; st. 9, blz. 4—5.

Werking der B. B. L. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 36; st. 4, blz. 35—36; H 166.

College van Gedelegeerden. Zie: „Volksraad”.

Commissariaat voor Indische zaken. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 1—2; st. 9, blz. 1—3; H 205, 211—212, 745.

Departementen. Verkaveling —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19; st. 4, blz. 16; H 118—119, 614—615, 695—696, 736.

Departementshoofd. Benoeming van een socialist tot —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 4—5; st. 4, blz. 4; H 65, 138—139, 167.

Gratificaties. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 5; st. 9, blz. 8; H 208, 745.

Koloniaal etablissement. Zie: „Commissariaat voor Indische zaken”.

Organisatie-commissie. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 31; Afd. I: st. 8, blz. 3; st. 9, blz. 3—4; H 118, 146—147, 205—206, 735.

Paleizen. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 2; st. 9, blz. 3.

Raad van Departementshoofden. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 3; st. 9, blz. 4.

Raad van Nederlandsch-Indië. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 2; st. 9, blz. 3; H 205, 209—210, 745.

Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken bij den Volksraad. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 3; st. 9, blz. 4.

Afd. I, Regeering en Hooge Colleges.

Technisch bureau. Zie: „Commissariaat voor Indische zaken” en Afd. III.

- Volksraad.** Aanbeveling voorzitterschap. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 29; st. 4, blz. 29; H 24, 613.
 Algemeene beschouwingen in den —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 32; st. 4, blz. 32. Zie ook: „Openingsrede van den Gouverneur-Generaal. Beteekenis der —”.
 Begrootingsrecht. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 30; st. 4, blz. 32.
 College van Gedelegeerden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 30; st. 4, blz. 32.
 Conversie van Indische leeningen zonder advies van den —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3, st. 4, blz. 4.
 Economische groep in den —. Zie Alg. Besch. „Partijverhoudingen”.
 Hulde aan oud-voorzitter. H 64, 137.
 Lidmaatschap van ambtenaren. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 30—31; st. 4, blz. 32; H 68—69, 167, 639, 720—721.
 Lidmaatschap Middendorp. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 30—31; st. 4, blz. 32; H 33—34, 69—70, 136—137, 167, 704—705.
 Lidmaatschap Suermondt. H 166—167.
 Lidmaatschap Tjipto Mangoenkoesoemo. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 32; st. 4, blz. 32; H 152—153.
 Handhaving der orde ter vergadering. H 198.
 Openingsrede van den Gouverneur-Generaal. Beteekenis der —. H 126—127, 605, 639, 673, 681, 699, 722, 736.
 Personeel. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 3; st. 9, blz. 4.
 Staatsrechterlijke positie van den —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 6; st. 4, blz. 13; — Afd. I: st. 8, blz. 2; H 92—93, 205. Zie ook: Alg. Besch. „Inwendige aangelegenheden”.
 Uitnoodiging leden bij officieele gelegenheden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 32; st. 4, blz. 32; H 207, 745.
 Verkiezing en benoeming der leden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 28—29; st. 4, blz. 31—32; H 32—33, 68, 97, 613, 729, 735.
 Volksraad-positieregeling. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 30; st. 4, blz. 32; H 208, 745.
 Welkom aan voorzitter. H 32, 120, 137, 153, 166, 190, 195, 604.
Voorname vreemdelingen. Ontvangst van —. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 2; st. 9, blz. 3.
Welvaartscommissie. Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 4; st. 9, blz. 5; st. 12; st. 13.

AFDEELING II.**Departement van Justitie.**

- Adatkamers.** Instelling van kamers voor adatzaken bij de raden van Justitie en het Hooggerechtshof. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 5.
Adatrecht. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 4; H 235, 972.
Afdoening van rechtsgedingen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 7—8.
Arakstokerijen. Clandestiene —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20; H 905—906, 916.
Arbeidsconferentie Genève. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 14; H 65.
Arbeidscontract. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 19.
 Collectieve arbeidscontracten. H 216—217, 278, 763, 788, 793, 834, 866.
 Vrijstelling van zegelrecht van stukken betreffende arbeidsovereenkomsten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20.
 Wijziging wettelijke regeling —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6; H 228—229, 255, 278.
Armwezen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 34—35.
Assistentenregeling. Novelle op de —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6.
 Toepasselijkverklaring van de — voor Benkoelen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6; H 277, 764.
Begrooting. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 1—2; st. 10, blz. 1—4.
 Aftrek op verschillende onderdeelen van posten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 1—2; st. 10, blz. 3.
 Raming der uitgaven. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 3—4.
Burgerlijke stand. Bijhouden van de registers van den — voor Europeanen, Chineezen en Inlanders door gemeente-besturen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 28.
 — voor de inheemsche bevolking in Ambon en Manado. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 28; H 244.
 Inschrijving in de registers van den — voor de Chineezen te Tangerang. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 27; H 271—272.
 Uitbreiding — voor Inlanders. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 27, 28.
Burgerlijk wetboek. Huwelijksvoltrekking ten huize van een der partijen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20; H 255, 256—257, 270, 754, 812, 859.
Candidaat Indische rechterlijke ambtenaren. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19—20; st. 10, blz. 25—26.
Daetyloscopie. Centraal kantoor voor —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 38; H 775.
Departement. Personelsuitbreiding. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 2, 22; H 282, 759.
Deurwaarders. Bezoldiging —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 23—24.
 Inbeslagneming en veiling van goederen door bui-

Afd. II, Justitie.

- tengewone —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 7.
- Forum privilegiatum. — van bloedverwanten van Palembangse sultans en van Palembangse hoofden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 11; H 264, 757, 822, 865.
- van onderdistrictshoofden in de Minahassa. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; H 244, 750—751.
- Gelijkstelling. — der Chineezen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 1, 14, 17, 18, 20; st. 10, blz. 2—3, 17, 23, 24, 26; H 241, 245, 246, 282, 808.
- der Inheemsche bevolking. Zie onder: — der Chineezen".
- Geschillen tusschen Land en Zelfbesturen. Regeling voor de berechting van —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 10.
- Gevangeniswezen. Arbeid van gevangenen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 29; H 755, 756, 861—864.
- Gevangenisbedrijven. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 30; H 257—258, 755, 756, 815—817, 861—864.
- Godsdienstonderricht voor de gevangenen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 29; H 244.
- Inrichting gevangnissen en verpleging gestraften. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 28—29.
- Lectuur voor gevangenen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 29; H 244.
- Oprichting van een genootschap voor zedelijke verbetering van gevangenen en ontslagen gevangenen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 30.
- Reclasseering. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22—23; st. 10, blz. 30—31.
- Uitbreiding en bezoldiging personeel. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 30; H 257, 258, 754, 756, 815.
- Verbetering gevangenisstoestanden. H 257, 754.
- Vermeerdering van uitgaven. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 1—2.
- Verschil in behandeling van intellectueele en andere gevangenen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 29.
- Werktijd gevangenispersoneel. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 23; st. 10, blz. 31—32.
- Handel in vrouwen en meisjes. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 35.
- Hoog Militair Gerechtshof. Toelage militaire leden van het —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 22—23; st. 17; H 256, 282, 753, 759—760, 811—812, 839, 860—861, 876—880.
- Huure commissie-ordonnantie. Gevolgen opheffing —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 5—6.
- Immigratie. Bekend maken van wijzigingen van immigratiebepalingen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 40—41.
- Betaling ontschepingsgeld door in Nederlandsch-Indië geboren Chineezen bij terugkomst na vertrek uit Indië. H 238—239, 749—750, 804, 814, 858—859.
- Immigrantenverblijven. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 39—40; H 240, 750.
- Ontschepingsformaliteiten te Singapore. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 41.
- Personeel —dienst. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 38—39.
- In- en overschrijving. Bijstaand ambtenaar bij de — van vaste goederen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 25.
- Inlandsche en inheemsche rechtspraak. Aanstelling van Inlandsche rechtskundigen bij de inheemsche rechtbanken in Tapanoeli. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 10—11.
- Adjunct-djaksa's buiten bezwaar van den lande. H 252, 752, 762, 829.
- Ambtenaren, belast met inheemsche rechtspraak Bali en Lombok en Palembang. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30; st. 10, 36.
- Idem Menado (Sangihe- en Talaud-eil.) en Tapanoeli. Ond. I — Afd. IV: st. 24, blz. 1—2; st. 25, blz. 1—2; H 1367—1369, 1374, 1383.
- Belasten van een rechtskundige met de inheemsche rechtspraak op Bali. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 10.
- Bemiddelende vonnissen van de landraden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 5; H 242.
- Bezoldiging djaksa's in Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. H 289—290, 762.
- Gelijkstelling bezoldiging djaksa's in de buitengewesten met die op Java en Madoera. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 25; H 236—237, 749, 799, 858.
- Inheemsche rechtspraak. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 5; H 64—65, 241—242, 749.
- Inheemsche rechtspraak in Atjeh. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 5; H 235, 240, 799.
- Inheemsche rechtspraak ter S. O. K. en leiding inheemsche rechtbanken door juridische voorzitters. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 10; H 212, 747, 786, 857.
- Penghoeloe's als adviseur bij de landraden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 5; H 234—235, 251, 749, 752, 829.
- Positieverbetering van de kantja's bij de inheemsche rechtbanken op Bali. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 25.
- Positieverbetering ongegradueerd griffie-personeel der landraden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 24—25.
- Promotiekansen van djaksa's in de buitengewesten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 25; H 212, 747.
- Rechterlijke dwaling. H 218—219, 747.
- Rechtspleging op de Sangihe- en Talaud-eilanden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 10; H 244. Zie Afd. IV: „Zelfbesturen, Sangihe-affaire enz.”.
- Verhooging competentiegrens in civilibus voor districts- en regentschapsrechten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 11.
- Voorloopig onderzoek in strafzaken. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 10.
- Inlandsche rechtskundigen. Uitzending abituriënten voormalige rechtsschool naar Nederland. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16.
- Internationaal penitentiair congres. Permanent bureau van het —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 21.

Afd. II, Justitie.

- Invoer opium en vuurwapens. Toezicht op —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20.
- Kadaster. Betalen van kadastrergelden door locale gebiedsdeelen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 43; H 265—266, 757—759, 820—822.
- Bezoldiging landmeters. Ond. I — Afd. II: st. 13, blz. 2; st. 14, blz. 3.
- Overbrenging landmetersecurus naar Indië. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 21.
- Toezicht studie candidaat-ambtenaren voor het —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 21.
- Verlaging kadastrale kosten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 43.
- Kantoor van Arbeid. Aanslagen door koelies op ondernemingen, oorzaken en middelen ter voorkoming. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 11—12, 14; st. 10, blz. 13—14, 17; st. 15; st. 16; H 20—21, 34—35, 47, 98, 103, 137—138, 212—213, 213—216, 218—219, 219—223, 223—228, 229—232, 233, 236, 244, 245, 248—251, 252—254, 259—261, 261—263, 264, 266, 272—277, 278—281, 283, 287, 292—301, 301—303, 614, 767—786, 787, 789—792, 794—797, 799—804, 805—806, 807, 809—810, 812, 817—820, 823—828, 834—837, 839—841, 844—845, 848—852, 852—855, 865—871.
- Arbeidsinspectie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 11. H 222, 224, 230, 248—249, 262, 280, 282, 288, 294, 295, 296, 299, 765, 769—770, 775—781, 785, 787, 790, 793—794, 798, 813, 819—820, 838, 852, 866, 869.
- Arbeidskolonisatie in de buitengewesten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 11—12.
- Arbeidstoestanden op cultuurondernemingen en andere bedrijven H 216, 224, 255, 266—270, 278, 763, 764—765, 786—788, 795, 823—828, 833—834, 866, 871—876.
- Behandeling vrije arbeiders bij de Bankatwinning. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 19; Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 12.
- Indo-Europeanen als assistenten. H 254, 300, 783—784, 812—813, 869.
- Inlandsche assistenten in de cultures. H 233—234, 244, 299, 783, 792, 806, 841, 869.
- als zelfstandig departement of samenvoeging met D. V. G. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9 en 10; st. 10, blz. 11; H 217, 764.
- Kindersterfte op ondernemingen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 19.
- Koelieloonen in Siantar. H 786.
- Onderzoek naar de misstanden in den Chineesch-batikhandel te Lasem. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 37.
- Overbrenging mijninspectie naar —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 11; st. 10, blz. 10, 12—13.
- Pensioenen en ouderdomsverzorging. H 216, 763—764, 787, 788, 866.
- Permanente arbeidscommissie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 38; H 814.
- Personeel —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 36.
- Poenale sanctie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 12—13, 14—15; st. 10, blz. 14—15, 17—18, H 232, 235—236, 252, 270, 272—277, 278, 279, 286—287, 299—301, 783, 829—833, 844, 852, 867, 868, 870. Zie Afd. VIII: „Mijnbouw”.
- Rapport Permanente Arbeidscommissie betreffende de koelieaanslagen. Zie onder: „Aanslagen door koelies op ondernemingen, oorzaken en middelen ter voorkoming”.
- Rapport Vorstenlandsche tabaksindustrie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 16; H 290—292, 765.
- Uitbreiding —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 11.
- Vakorganisatie assistenten. H 783, 786—787.
- Verhouding aantal mannelijke en vrouwelijke arbeidskrachten op ondernemingen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 19.
- Verslag 1927 arbeidsinspectie buitengewesten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 14—15; st. 10, blz. 16—17.
- Werkloosheidskassen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 37—38; H 217, 764, 788, 866.
- Werkloosheidsverzekering H 217, 788.
- Werving en vrije emigratie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15—16; H 229, 263, 299, 773—774, 819, 851—852.
- Zondagsarbeid in de havens. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 15—16; st. 10, blz. 19—20; H 217—218, 764, 788—789.
- Kantoorkosten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 4.
- Landgerechten. Aanstelling van juristen als landrechter. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 7; st. 10, blz. 9.
- Brengen van art. 316 W. v. S. onder competentie landrechter. H 247.
- Gratie t.a.v. vonnissen van —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8, st. 10, blz. 9; H 242, 750, 805, 859.
- Inning van boeten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 9; H 243—244.
- Instelling landgerecht te Benkoelen. H 263—264.
- Instelling van — in Zuid-Sumatra. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 7; st. 10, blz. 9.
- Invloed op rechtspraak van de bestuursambtenaren-landrechters. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 10; H 762, 848.
- in de buitengewesten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 24; H 242, 263, 756—757, 822, 864—865.
- Landrechter te Menado en Ambon. H 242.
- Uitbreiding —. H 245.
- Verhooging competentiegrens —. H 247, 752.
- Levensverzekeringbedrijf. Onderzoek aangaande het — in Ned. Indië. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 26—27.
- Loterijen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 42—43; H 284—286, 760—762, 814, 843—844, 859—860.
- Middelbare school voor recht en administratie. Oprichting van een —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 25; H 282, 753, 812, 817, 839.
- Naamlooze vennootschappen. Weigering goedkeuring wijziging statuten van een N.V., die haar zetel naar Indië wil verleggen. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 7.
- Notariaat. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 41.
- Onbeheerde nalatenschappen. — van personen niet val-

Afd. II, Justitie.

- lende onder het B. W. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 7; H 242—243, 750, 805.
- Ongevallenverzekering. Wettelijke regeling —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6; H 222—223, 277, 764.
- Penghoeloe's. Bezoldigingen van penghoeloe's en adjunct-penghoeloe's. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 25.
- Personeelsuitbreiding. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 1, 2.
- Personeelsvoorziening. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 4.
- Poenale sanctie. Zie onder „Kantoor van Arbeid.”
- Pornografische lectuur. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 35—36; H 838, 865, 1163, 1263.
- Preventieve hechtenis. Te lang aanhouden van verdachten in —. H 263, 756, 822.
- Raad van Justitie. Inkrimping ressort — van Semarang. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 23.
Verschijnen zonder procureur voor den —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 10.
Voorzieningen i.v.m. gelijkstelling der Chineez. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 23.
- Raden van adel. Instelling van —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 28.
- Rechterlijke ambtenaren. Benoeming jonge juristen tot landraadvoorzitter. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 7, 20; st. 10 blz. 8, 25; H 246.
Bezoldiging —. H 248, 282, 808.
Jonge — als lid van den landraad. H 246.
Mogelijkheid van overgang van assistent-residenten naar de rechterlijke macht. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 9.
Plaatsing — in streken, waar zij de landstaal machtig zijn. Ond. — Afd. II: st. 9, blz. 7; st. 10, blz. 8; H 236.
Positie van de rechterlijke macht en van het B. B. H 292, 762—763, 808, 846—848.
Positieverbetering voor ongegradueerde voorzitters en ondervoorzitters landraden en landrechters. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 24; st. 13, blz. 1; st. 14, blz. 1; H 236, 248, 1387—1390.
Préséance rechterlijke macht. H 247, 282. Zie alg. besch.
Uitbreiding rechterlijke macht. H 246, 247, 256, 282, 751—752, 808, 813—814, 857—858.
Werkverdeeling tusschen voorzitters en buitengewone voorzitters of ondervoorzitters van landraden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 7; st. 10, blz. 8; H 246.
- Rechtstoestand ambtenaren. Commissie regeling —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 41.
- Rubbetoeslag. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 41. Zie Afd. I: „Bezoldigingskantoor.”
- Strafrecht en strafvordering. Aanvulling strafwet tegen opstandleiders. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 13; st. 4 blz. 9; H 28.
Aanvulling S. V. met een bepaling betreffende opzending van processtukken, ingeval van ingediend gratie-verzoek. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 7.
Aanvulling W. v. S. met strafbepalingen op de z.g. flesschentrekkerij. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 7; H 259.
- Art. 153 bis en ter en art. 161 bis W. v. S. Ond. I — Alg. Ged. st. 3, blz. 9; st. 4, blz. 6—7; st. 6; st. 7; H 26—27, 58, 133—135, 139—140, 152, 246, 617—618, 639, 673—675, 684, 686—687.
Herziening van het strafprocesrecht. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 14; st. 4, blz. 11; Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 4.
Strafbepalingen met het oog op de aanslagen door koelies. Zie onder: „Kantoor van Arbeid. Aanslagen door koelies op ondernemingen, oorzaken en middelen ter voorkoming”.
Terugbetaling van gerechtskosten in strafzaken. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 41—42.
Verhooging tot f 50.— waarde-grens voorwerpen om t.a. daarvan gepleegde strafbare feiten te stempelen tot z.g. „lichte misdrijven”. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 11.
Wijziging artikel 92 W. v. S. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6; H 245.
Wijziging artikel 230 W. v. S. H 246.
- Tjandikoesoema-zaak. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 36; Afd. II: st. 10, blz. 21.
- Tucht- en opvoedingswezen. Nazorg t. a. v. de ontslagenen uit de Landsopvoedingsgestichten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 32—33.
Pro-Juventute. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 33—34; H 228, 748, 793, 857.
Subsidie aan particuliere opvoedingsgestichten. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 24—25; st. 10, blz. 34.
Zorg voor Inlandsche kinderen met misdadigen aanleg. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 23—24; st. 10, blz. 32.
- Uitlevering Hadji Rais. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 21.
- Uitzetting uit Indië. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20—21.
- Veiligheidstoezicht. Ingenieurs bij het —. H 834, 867.
Samenwerking — met dienst waterkracht en electriciteit. Zie Afd. VIII: „Waterkracht en electriciteit”.
Taak gecommiteerde van het —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 21—22.
Verbod invoer gevaarlijke kalium-chloraat-mengsels. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 37.
Verhouding tusschen het — en andere diensttakken. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 37.
- Voogdijraad. Bevoegdheid — ingevolge art. 319k, 3e lid B. W. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 7.
- Voorschotten. Terugbetaling — aan Inlandsche werknemers. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 7; H 259, 756.
- Vuurwerkfabricatie. Monopoliseering der vuurwerkindustrie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20.
- Waarmerken van onderhandsche geschriften. — door districtshoofden. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20.
- Wees- en boedelkamers. Afwikkeling van zaken door de weeskamers. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 27; H 228, 748, 793, 857.

Afd. II, Justitie.

- Chineesche adviseur bij de weeskamers. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 20—21; st. 10, blz. 27; H 271, 823, 865.
- Inrichting gebouw weeskamer Batavia. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 27.
- Personeel weeskamers. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 27.
- Speciaal inspecteerend ambtenaar voor den weeskamerdienst. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 22.
- Tarieven der weeskamers. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 42.
- Woekerbestrijding. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 3—4; st. 10, blz. 5; H 235, 254—255, 258—259, 752—753, 805, 810—811, 859.
- Woonervenordonnantie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 6; H 1024, 1148.

AFDEELING III EN AFDEELING IIIA.**Departement van Financiën en Indische Schuld.**

- Accountants. Belasting — dienst. Zie aldaar.
- Gouvernements — dienst. Zie aldaar.
- Accijns. Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Algemeene kassen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 7; st. 13, blz. 17.
- Anti-opium-vereeningingen. Zie: „Opiumbestrijding”.
- Arakstokerijen. Clandestiene —. H 905—906, 916. Zie ook Afd. II.
- Automobiëelregeling. Zie: „Reiswezen”.
- Begrooting. Inrichting der —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 30; H 122—123, 637—638, 679—680, 735.
- Memorieposten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 1; st. 13, blz. 2—3.
- Overbrenging credieten naar een volgende —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 30.
- Overschotten. Zie A.B.: „Financieele politiek”.
- Personeelsuitbreidingen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 1, 6—7, 12; st. 13, blz. 1—2, 11—12, 25—26; st. 20; st. 21.
- Ramingen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21—25 (en bijlage); st. 4, blz. 19—26; H 72—73, 99—102, 117, 177, 181, 624—625, 667, 732.
- Wijziging van talrijke posten bij nota's van wijziging. Ond. I — Afd. III: st. 20; st. 21; st. 29; st. 30.
- Belasting. — op het autoverkeer. Zie: „Belastingheffing door locale rsorten”.
- van heeredienstplichtigen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20—21; st. 13, blz. 38.
- heffing door locale rsorten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2—3; st. 13, blz. 4—5 (zie verder Afd. IV).
- op het graven van diamant. Zie: „Vergunning”.
- politiek. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 1—2; st. 13, blz. 3.
- Bijzondere — en in de Vorstenlanden en den Riouw-archipel. Zie aldaar.
- Commissie tot herziening van het — stelsel. Zie: „Commissie”.
- Cursus ter opleiding van hooger personeel. Zie: „Cursus”.
- Directe of indirecte — en. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 30.
- Erven — op het land Bloeboer. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 18.
- Extra winst —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 23; st. 4, blz. 24.
- Honden — in de Vorstenlanden. Zie Afd. VI.
- Hoofdgeld. Zie aldaar.
- Inkomsten —. Zie aldaar.
- Inning van — en door bestuursambtenaren en desahoofden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 5; H 304, 307, 882, 890.
- Invordering achterstallige — en door de inspecties. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 5.
- Motorrijtuigen —. Zie Afd. IV: „Provinciën”.
- Oorlogswinst —. Zie aldaar.

Afd. III en IIIA, Financiën en Indische Schuld.

Opcentenheffing. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 25; st. 4, blz. 27; H 163—164, 633—634, 665—666, 703—704, 735.

Overzicht van de —en, geheven van private personen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 5.

Personeele —. Zie aldaar.

Sago—. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 21; st. 13, blz. 38.

Slacht—. Zie aldaar.

Vennootschaps—. Zie aldaar.

Vuurwapen—. Zie aldaar.

Wegen—. Zie: „Wegenfonds”.

Belasting-accountantsdienst. Indienstneming-Buthenuth. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 5—6. Opleiding van ambtenaren voor de Chineesche boekhouding bij den —. Ond. I — Afd. III: st. 19; st. 26; st. 27; Ond. 48 — Afd. III: st. 6.

Bezuiniging. Zie: „Financieele politiek”.

Bijzondere belastingen. Overdracht heffing — in de Vorstenlanden aan de zelfbesturen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37 (zie verder Afd. IV: „Zelfbesturen”). — in den Riouwarehipel. H 307, 884.

Centraal remisekantoor. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 17.

Collecteloonen. — desahoofden. Zie: „Belasting, inning” enz.

Collecteurs. Verstrekking van brandkasten aan mantri —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 17.

Commissie. Voorstellen der — tot herziening van het belastingstelsel. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 5.

Comptabiliteit. Reorganisatie van de gewestelijke —skantoren. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 7; st. 13; blz. 16; H 331, 888—889.

Conversie. — van leeningen. Zie: „Leeningen” en Afd. I, „Volksraad”.

Cursus. — tot opleiding van hooger personeel voor den belastingdienst. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3; st. 13, blz. 16.

—sen tot opleiding van personeel t. b. v. 's Lands algemeen financieel beheer. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 7; st. 13, blz. 16—17.

Departement. Personeelsuitbreiding enz. bij het —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6—7; st. 13, blz. 11—12. Schrijffloonen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 7; st. 13, blz. 15—16.

Eereteekenen. Instelling van gouvernementeele onderscheidingen voor Europeanen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 10.

Uitreiking van — bij de toekenning. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 10.

Ervenbelasting. Zie: „Belasting”.

Extra-schulddeging. Zie: „Schuld”.

Financieele politiek. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21—27; st. 4, blz. 19—31; H 31—32, 43—44, 71—73, 86, 98—103, 106—107, 113—118, 123, 147—149, 176—177, 623—627, 632—637, 663—667, 685, 688, 693—695, 707—708, 718, 730—732, 734.

Gewone en buitengewone uitgaven. H 115, 149, 631.

Handelsbalans. Zie: „In- en uitvoerrechten, hogere raming enz.”.

Interingsfactoren. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 29—30; H 71, 114—115, 629—631, 651, 665, 693, 731, 1165, 1256, 1272, 1280. Stand der financiën. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21, 23, 24 (en bijlage); st. 4, blz. 19—20, 24; H 71, 113—114. Zie ook: „Begrooting, ramingen”.

Generale thesaurie. Uitbreiding en werkzaamheden der —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 7; st. 13, blz. 12—15; H 330—331, 887—888.

Goederengeld. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 26; st. 4, blz. 29; H 101—102, 628.

Gouvernementsaccountantsdienst. Personeelsuitbreiding voor cijferwerk. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 12; st. 13, blz. 25—26.

Grondbezit. Registratie —. Zie: „Landelijke inkomsten”.

Handelsbalans. Zie: „Financieele politiek”.

Hoofdgeld. — in de Vorstenlanden. Zie Afd. IV: „Zelfbesturen”.

In- en uitvoerrechten en accijnzen. Aanvangssalaris douaneoppassers. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 13, blz. 21.

Accijns op benzine en petroleum. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21; st. 4, blz. 21; Afd. III: st. 12, blz. 3, 17; st. 13, blz. 32; H 44, 318—319, 332—333, 627—628, 632—633, 885—886, 909—911, 912—913, 917.

Accijns op gedistilleerd. H 905—906, 916.

Accijns op lucifers. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 17—18; st. 13, blz. 32; H 883.

Detacheering bij de Nederlandsche tolkantoren. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 12, blz. 21; H 313.

Hoogere raming opbrengst invoerrechten. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21, 24; st. 4, blz. 21; Afd. III: st. 12, blz. 16—17; st. 13, blz. 32; H 32, 100—101, 177, 184, 625—627, 663, 666—667, 685—686, 732—733.

Instelling van een derde vak-examen voor de hoogste betrekkingen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 13, blz. 21; H 313.

Lijfsvisitatie voor Chineesche reizigers. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 13, blz. 22; H 303, 891.

Passenbehandeling. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 13, blz. 21—22.

Positieverbetering van het personeel der —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 9—10; st. 12, blz. 20—21; H 310—313, 893—894, 904, 915—916.

Tewerkstelling op het hoofdkantoor. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 9; st. 13, blz. 20; H 309—310, 892, 904.

Statistiekrecht. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 17; st. 13, blz. 32.

Uitvoerrecht op copra en klapperolie. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 17; st. 13, blz. 32; H 321, 890.

Uitvoerrecht op petroleum. Zie bij: „Accijns op petroleum”.

Uitvoerrecht, geheven op Poeloe Weh. H 307, 884.

Uitzending van hooger personeel uit Nederland. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 10; st. 13, blz. 21; H 313, 894.

Afd. III en IIIA, Financiën en Indische Schuld.

- Verhouding dienstleiding-vakverenigingen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 9; st. 13, blz. 19; H 308—309, 891—892, 903—904, 915.
- Verlaging der —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 1; st. 13, blz. 3.
- Waardeering voor de prestaties van het personeel der —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 9; st. 13, blz. 19; H 308.
- Inkomstenbelasting. Heffing van gemeentelijke — tegelijk met Landsbelasting. Zie Afd. IV: „Decentralisatie”.
- Herziening —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2; st. 13, blz. 3—4.
- Herziening van den aanslag wegens daling van den copraprijs. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 34—35; H 321, 889—890.
- Opbrengst —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22; st. 4, blz. 21—22, 25—26; H 100.
- Opcenten —. Zie: „Belasting, opcentenheffing”.
- Proportionele en progressieve tarieven in de buitengewesten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 34; H 306, 322—323, 882—883, 889.
- Verhooging van het minimum belastbaar inkomen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2; st. 13, blz. 4; st. 22; st. 31; H 306—307, 314, 881—882, 903, 907—908, 916—917.
- Inlandsche verponding. Afschaffing —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 36.
- Inlichtingsbureau. Tusschenkomst van het — bij sollicitaties bij de locale ressorten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 11.
- Inning. — van belasting door bestuursambtenaren en desahoofden. Zie: „Belasting, inning”, enz.
- van Landsgelden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 17.
- van slachtbelasting door locale ressorten. Zie: „Slachtbelasting”.
- Interingsfactoren. Zie: „Financieele politiek”.
- Invoerrecht. Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Javasche Bank. Discontoverhooging —. H 325—326, 886.
- Saldo bij de —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22; st. 4, blz. 23; Afd. IIIA: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 2; H 338, 902, 908, 917.
- Kaspositie. — van het Gouvernement. Ond. I — Afd. IIIA: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 2.
- Landelijke inkomsten. Belasting op wisselvallig bebouwde gronden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 36.
- Inlandsche verponding. Zie aldaar.
- Landrente. Zie aldaar.
- Opbrengst —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22; st. 4, blz. 22.
- Positieverbetering voor de djoeroedegeds op Bali. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 22.
- Registratie van het grondbezit door kantoor der inspectie te Malang. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 22.
- Stijging standplaatstoelagen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 22.
- Landrente. Herziening regeling —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 35—36.
- regeling in de afdeeling Hoeloe Soengei. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 36; H 323—324, 890—891.
- Leeningen. Conversie van —. Zie bij: „Leeningspolitiek” en Afd. I, „Volksraad”.
- Leeningspolitiek. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3, 22; st. 4, blz. 15, 23; H 102, 115, 664—665. Zie ook Afd. IV: „Decentralisatie”.
- Werkelijke opbrengst van —. Ond. I — Afd. IIIA: st. 9, blz. 1—2; st. 10, blz. 2.
- Lijfsvisitatie. Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Memorieposten. Vermijden van —. Zie onder: „Begroting”.
- Muntwezen. Aankoop voor het muntfonds. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 9.
- Aanmunting en ommunting. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 9; H 306, 886—887.
- Niet-gangbare muntstukken. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 17—18.
- Verdeeling winsten en verliezen van het staatsmuntbedrijf. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 15; st. 13, blz. 28—29.
- Onderstand. — aan nagelaten betrekkingen van Inlandsche landsdienaren. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4—5; st. 13, blz. 7—9; st. 16; H 305, 307—308, 315, 316—317, 326—327, 897—899.
- Late toekenning van —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 8—9.
- Oorlogswinstbelasting. Besteding uitkeering uit de opbrengst der Nederlandsche —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 15; st. 13, blz. 29.
- Opiumbestrijding. Anti-opiumverenigingen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11—12; st. 13, blz. 25.
- Maatregelen in het belang van de —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 23—25; H 336—337, 880.
- Opiumfabriek. Aankoop van sluitoogjes. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 9.
- Beschikbaarstellen van gelden tot een bepaald bedrag voor gewone uitgaven. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 16; st. 13, blz. 30; H 335—336, 880.
- Bewaking buitenterrein door Europeesche surveillanten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 23.
- Uitbreiding formatie. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 22—23.
- Verhooging bedrijfsuitgaven. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 23.
- Voorraad ruw opium. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 9.
- Opiumregie. Opiumopbrengst. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 25; st. 4, blz. 26—27; H 102, 613, 679, 732.
- Personeelsuitbreiding bij den dienst der —. Ond. I — Afd. III: st. 20; st. 21.
- Ruimere toepassing van het licentiestelsel. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 16; st. 13, blz. 30.
- Vrijstelling van woonverplichting voor rekenplichtig personeel der —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 11; st. 13, blz. 23; Ond. 48 — Afd. III: st. 3, blz. 3; st. 4; st. 5.
- Overtocht. Wijziging klasse-indeeling —sreglement. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 38; Afd. III: st. 12, blz. 13; st. 13, blz. 27.
- Pandhuizen. Aankoop door beheerders van niet-ingeloste

Afd. III en IIIA, Financiën en Indische Schuld.

panden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 12; st. 13, blz. 25.

Bestemming van onafgehaalde overschotten van opgeveilde panden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 16; st. 13, blz. 31.

Herziening rentetarieven. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 16; st. 13, blz. 31—32.

Ontslag vijf Inlandsche onderbeheerders. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 12; st. 13, blz. 25.

Verdere invoering der pandhuisregie. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 16; st. 13, blz. 29—30.

Pensioen. Medetelling voor — van dienstdtijd bij de Nederlandsche spoorwegen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 7; H 315.

Medetelling voor — van dienstdtijd als districts-schrijver. H 305, 897.

Medetelling voor — van dienstdtijd als onbezoldigd volkshoofd. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 21; st. 13, blz. 6—7; H 315—316, 319—321, 896—897, 911, 917—918.

Nederleggen der betrekking buiten de standplaats in geval van pensionneering. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 7.

—reglement voor Europeesche locale ambtenaren. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 6.

—sbedrag van weduwen van gedeputeerden. H 331, 895.

—srechten en aanspraken van volksonderwijzers en Inlandsch personeel bij het gesubsidieerd particulier onderwijs. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 6. Zie ook Afd. V: „Bijzonder onderwijs”.

—svoorzieningen voor Europeesche en Inlandsche ambtenaren bij de zelfbesturen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 7.

Pensionneering in een hoogere dan de bekleede functie. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 7.

Regeling van de toekenning der — en enz. door de wetgevende organen in Nederlandsch-Indië. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 3—4; st. 13, blz. 6; st. 18; H 334, 894—895.

Stortingen ten behoeve van burgerlijke en militaire —en. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 21; st. 13, blz. 38.

Uitbetaling der —en in Nederland volgens Indisch courant. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 10.

Uitgesteld —. H 146, 896, 913, 918.

Pensioenfonds. Uitkeeringen aan de —en. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 10; H 315, 895.

Verlegging van het zwaartepunt van het beheer van het — voor weduwen en weezen naar Indië. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 4; st. 13, blz. 7; H 314—315, 895, 906—907, 916.

Personeel. —suitbreidingen. Zie: „Begrooting”, „Departement”, „Generale thesaurie”, „Gouvernementsaccountantsdienst” en „Opiumregie”.

Personeele belasting. Grondslagen —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 33.

Mobilaire tarieven. Zie bij: „Tarieven”.

Tarieven —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 33.

Ondeskundige taxatie van inboedels. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 33.

Vaststelling van den aanslag, rekening houdend met onredelijke huuropdrijving. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 34.

Verlaging — voor groote gezinnen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 34.

Voldoening aan belastingplicht door eenvoudigen desaman. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 33—34.

Vrijstelling van — voor paarden en voertuigen van desa- en districtshoofden. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 18; st. 13, blz. 33; st. 17; H 327—328, 329—330, 883—884, 911—912, 918.

Recht van overschrijving. Wijziging bepalingen betreffende de werking van enkele artikelen der ordonnantie op het —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37.

Registratie. — grondbezit. Zie: „Landelijke inkomsten”.

Reis- en verblijfkosten. Beperking —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 34; st. 4, blz. 34; Afd. III: st. 12, blz. 14; st. 13, blz. 27; H 145—146, 166, 178, 314, 634—635, 899.

Rapport der commissie voor de terreingeldregeling. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 15; st. 13, blz. 28.

Reisreclaraties en — toelagen. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 14—15; st. 13, blz. 27—28; H 321—322, 900—901, 914.

Vrij reizen van scholieren. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 14; st. 13, blz. 27; H 304, 901.

Reiswezen. Automobiëregeling en -voorschotten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 12—13; st. 13, blz. 26; Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27; H 321, 900.

Daggelden. Ond. I — Afd. III: st. 23; st. 24; st. 25; H 145—146, 326, 899, 901, 913—914, 918—919, 920—926.

Herziening van het algemeen reisreglement. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 38; st. 4, blz. 38; Afd. III: st. 12, blz. 12—13; st. 13, blz. 26, 27.

Klasse-indeeling op K. P. M.-schepen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 38; st. 4, blz. 38.

Overtocht. Zie aldaar.

Tewerkstelling gepensionneerd ongegradueerd referendaris. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 12; st. 13, blz. 26.

Verlofsreglement. Zie A. B.: „Verlof”.

Schuld. Extra —delging. Ond. I — Afd. IIIA: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 1—2, 3; H 337—338, 901—902, 908.

Rente van vaste —. Ond. I — Afd. IIIA: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 2—3.

Rente van vlottende —. Ond. I — Afd. IIIA: st. 9, blz. 1, 2; st. 10, blz. 2, 3.

Slachtbelasting. Afschaffing — op biggen, door Batakkers voor eigen gebruik geslacht. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37; H 304—305, 882.

Heffing der — naar het gewicht. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37; H 304, 882.

Inning van — door locale ressorten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 18.

Verhooging raming. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37.

Afd. III en IIIA, Financiën en Indische Schuld.

- Verlichting —. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37.
- Vrijstelling van de ritueele slacht voor Bali en Lombok. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37.
- Speel- en dobbel tafels. Vergunningen —. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37.
- Statistiekrecht. Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Subsidie. — voor verlof en overtocht van particuliere leerkrachten. H 331—332, 895. Zie Afd. V: „Bijzonder onderwijs, verlofs- en uitzendingskosten”.
- Technisch bureau. Ond. 1 — Afd. III: st. 6, blz. 6; st. 13, blz. 11. Zie ook Afd. I.
- Tinopbrengst. Bestemming —. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 26; st. 4, blz. 27—29; H 117—118, 637, 676—679.
- Raming —. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22, 23, 24, 25, 28; st. 4, blz. 23—24, 25; H 72, 102, 117, 148, 177, 628—629, 663—664, 676—679, 731—732.
- Uitvoerrecht. Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Venduwezen. Bezoldigingsregeling voor vendumeesters en boekhouders-kassier. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 8—9; st. 13, blz. 19.
- Overdracht van de zorg voor het — aan de locale ressorten. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 9, 19; st. 3, blz. 19, 36.
- Verkoop van Landsgoederen tegen te lage prijzen. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 21; st. 13, blz. 38. Zie ook Afd. X: „Marine-etablisement, verkoo- pingen” enz.
- Vennootschapsbelasting. Opbrengst —. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22, 24; st. 4, blz. 22—25; H 101, 628.
- Terugwerkende kracht vrijstelling personeelstan- tièmes. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 35; Ond. 20; Ond. 72 — Afd. III: st. 3, st. 4, st. 5; H 334—335, 886, 1529—1548, 1558—1571, 1593—1594.
- Vergunning. —en voor speel- en dobbel tafels. Zie: „Speel- en dobbel tafels”.
- en tot het graven van diamant. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 38; st. 29; st. 30; H 324, 884—885.
- Verkoopingen: Openbare —. Zie: „Venduwezen”.
- Verlofsreglement. Zie A. B.: „Verlof”.
- Verponding. Ingewikkelde aangiftebiljetten. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 35.
- Inlandsche —. Zie aldaar.
- Ontvangsten sedert inwerkingtreding der nieuwe —sordonnantie. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 35.
- Uitreiking aanslagbiljetten. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 35.
- Vervoerkosten. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 6; st. 13, blz. 11.
- Virementsregeling. Zie: „Begrooting, overbrenging” enz.
- Visitatie. Lijfs—, Zie: „In- en uitvoerrechten en accijnzen”.
- Vlottende schuld. Zie: „Schuld”.
- Voorschotten. Terugbetaling van —. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 21; st. 13, blz. 38—39.
- voor aankoop van automobielen. Zie: „Reis- wezen, automobielregeling”.
- Vuurwapenbelasting. Invoering van de vrijstellingen van —. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 19.
- Weduwen- en weezenfonds. — voor Inlandsche lands- dienaren. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 15; st. 13, blz. 28; H 316.
- Wegenbelasting. Zie: „Wegenfonds”.
- Wegenfonds. Afzondering van een deel van den benzine- accijns voor een —. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 17; st. 13, blz. 32 (Zie verder Afd. VII).
- Zegelrecht. Aanmaak van plakzegels, zegel- en kardoes- papier in Indië. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 5; st. 13, blz. 9—10.
- Opbrengst van den verkoop van zegelwaarden. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 8; st. 13, blz. 18.
- Raming ontvangsten uit het —. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 22; st. 4, blz. 22; Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 36; H 101, 628.
- Vrijstelling van — voor bepaalde stukken, uit- gereikt aan instellingen van weldadigheid. Ond. 1 — Afd. III: st. 12, blz. 19; st. 13, blz. 36.
- Vrijstelling van vuurwapenbelasting. Zie: „Vuur- wapenbelasting”.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Agrarische aangelegenheden. Afloop erfpachtcontracten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 23; st. 20, blz. 28.

Commissie inzake herziening agrarische wetgeving. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 8—9; Afd. IV: st. 19, blz. 24; st. 20, blz. 29.

Concessie aan Ned. Kol. Petr. Mij. in Palembang zonder raadpleging marga-raden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 28; st. 20 blz. 33.

Conversie communaal in erfelijk individueel grondbezit. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 23; st. 20, blz. 28; H 417, 958, 1035.

Crediet voor kleinen landbouw. Ond. I — Afd. VI: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 45, 51—54.

Erfpachtkwesties in Zuid-Sumatra, o. a. Lampongs; klachten der bevolking. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 23—24; st. 20, blz. 28—29; H 369, 370—373, 381—385, 421, 954—955, 955—956, 1004—1005, 1006—1008, 1012, 1036, 1145—1146.

Grondenrecht in de Minahassa (rapport Holleman). Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 24; st. 20, blz. 29; H 353.

Grondhuurordonnantie. Zie „Suikerindustrie”.

Grondkwesties in Zelfbesturen. Zie: „Zelfbesturen”.

Gronduitgifte in Zuid-Banjoewangi. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 23; st. 20, blz. 28; H 373, 385, 955.

Inlandsche hypotheek. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20; st. 20, blz. 28.

Inruiling bevolkingsgrond tegen concessiegrond. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34.

Minimum-grondhuren. Zie: „Suikerindustrie”.

Onderzoek bevolkingsrechten ter S. O. K., klachten tegen ondernemingen. Ond. I — Afd. IV: st. 22; H 375—376, 412.

Partieuliere landerijen. Zie aldaar.

Teruggaaf gronden Tjihea-rijsthoeve aan de bevolking. Zie bij Afd. VI: „Tjihea-rijsthoeve”.

Tjandikoesoema-zaak. Zie Afd. II.

Agrarische inspectie. Uitbreiding en reorganisatie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 44; H 369, 406—407, 954, 1004.

Afzonderlijke opneming — in de begrooting. Zie: „Departement”.

Behendigheids spelen op pasar malas en sekaten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 22; st. 20, blz. 26; H 359—360, 953, 1000.

Bestuurshervorming. Bemoeilijking — door centrale organisatie. Zie: „Beteekenis enz.”.

Beteekenis en werking der —; overdracht bevoegdheden aan autonome gemeenschappen. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 13; Afd. IV: st. 19, blz. 1—2, 3, 11; st. 20, blz. 1—2; 3—5; st. 26, blz. 2—3, 4—5; H 54, 80, 81, 128, 153—156, 415, 423, 426—427, 431—432, 440—441, 441—442, 442—446, 448, 450, 453, 454, 696, 927, 928, 964—967, 967—968, 969—970, 992, 993, 1013, 1023, 1031—1032.

Financieele verhouding tusschen het Land en de autonome gemeenschappen. Ond. I — Afd. IV:

st. 26, blz. 5; Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 1—2; st. 6, blz. 1—2; H 446, 968, 970, 1367.

Taak ass.-res. (n. s.) Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 3—4; st. 26, blz. 3; H 423—424, 427, 430, 453, 969, 992.

Taak B. B. in hervormd gebied; verhouding Europeesch-Inlandsch B. B.; inkrimping formatie Europeesch B. B. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 1—2, 4, 12—13; st. 20, blz. 3—5, 7; st. 26, blz. 2—3; H 377—378, 387—388, 415, 423—424, 427, 428, 433—434, 440, 441—442, 927, 964—965, 968—969, 992, 1031.

Taak kantoor —; samenvoeging met kantoor decentralisatie. H 428, 451, 969, 1023, 1050.

Verdere doorvoering — in de buitengewesten; werkplan. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 2—3; st. 20, blz. 5; H 22, 344, 425, 427—428, 440—441, 450—451, 970—971, 997, 1150.

Verslag —. Ond. I — Afd. IV: st. 26.

Wijziging van den naam „Gouvernement Soera-karta”. H 431, 950, 1008.

Bestuurschool. Bevordering abituriënten —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 39.

Plaatsing Inlandsche ambtenaren op de —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 39; H 347—348, 415, 933—934, 991, 1032, 1142—1143.

Bestuurstelefoon. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 36; st. 20, blz. 43; H 379, 937.

Bestuursvoering en ontvoogding. Ambtelijk of adatbestuur; „systeem Couvreur” Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7—8; st. 20, blz. 10; H 342—344, 344—345, 352, 354, 355, 356, 395, 399—400, 400, 412—415, 928, 929, 936, 942—945, 994, 1011, 1021, 1026, 1031—1032, 1143.

Bestuurstaak; contact tusschen bestuur en bevolking; verhouding en samenwerking tusschen Eur. en Inl. bestuur. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 10; H 46, 48, 49, 51, 81, 168—169, 172—173, 367—368, 370, 415, 657—658, 927—928, 933, 993, 1011, 1014, 1031.

Centraal toezicht op de bestuursvoering; wijzigingen administratieve indeeling. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 10; H 396—398, 928—929, 947, 1020—1021.

Economisch bestuursbeleid. H 416—417.

Economische zorg voor het oosten van den archipel. H 404, 1018, 1147.

Ontvoogding Inlandsch bestuur in Gorontalo. H 352, 936—937.

Onvoldoende onderzoek klachten der bevolking. Zie: „Europeesch bestuur”.

Raadpleging bevolking inzake nieuwe maatregelen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 9.

Toename fraudes bij bestuurshoofden in West-Java als gevolg der ontvoogding. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 10—11.

Voorloopig plan ontvoogding buitengewesten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 35; st. 20, blz. 42.

Chineesch bestuur. Reorganisatie; opheffing i. v. m. gelijkstelling Chineezen; gehalte en bezoldiging. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 41; H 363—367, 410—411, 420—421, 950—951, 1029—1031, 1036, 1038—1039, 1148—1149.

Chineesche zaken. Adjunct-commiezen en klerken; Chi-

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

- neesch personeel. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 39.
- Ambtstoelagen ambtenaren — Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 39—40.
- Opleiding niet-Nederlanders tot ambtenaar — Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34.
- Coöperatie. Volkshypotheekbanken op coöperatieven grondslag. Zie: „Volkscredietwezen”.
- Vorming verkoops — ter bescherming bevolking tegen kapoksyndicaat. Zie: „Kapoksyndicaat”.
- Decentralisatie. Ambtelijke decentralisatie inplaats van overdracht van bevoegdheden aan zelfstandige gemeenschappen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 19; H 357.
- Belastingheffing door locale ressorten. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2—3; st. 13, blz. 4—5; Afd. IV: st. 20, blz. 50.
- Bestuur over stadskampongs. Zie: „Opheffing stadskampongs enz.”.
- Bezoldiging gemeente-secretarissen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15; st. 20, blz. 16—17; H 452, 454, 985—986, 1025, 1154.
- Bijwoning vergaderingen B. en W. door plaatsvervangende wethouders; H 437, 980, 1019—1020, 1152—1153.
- Bureau voor Inlandsche zaken in de gemeenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 19.
- Burgemeesters-bezoldiging. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 47—48; H 348, 429, 985, 1025, 1153.
- Burgemeesters voor Bandjermasin, Fort de Kock, Pematang Siantar. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 48; H 1025—1026, 1153.
- Commissies uit de gemeenteraden. H 428, 980—981, 1003, 1152.
- Contact tusschen gemeentebestuur en bevolking. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 14; st. 20, blz. 19; H 434—436, 975—976, 979—980.
- Decentralisatieverslag. H 1026, 1154.
- Gemeenteraadvoorzitter Tegal. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 437, 986—987, 1009, 1019, 1154.
- Grondpolitiek van het Land t.o. gemeenten; afstand van domeingrond; preferentie aan gemeenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 428, 451, 958—959, 1023—1024, 1148.
- Heffing en invordering van gemeentelijke inkomstenbelasting tegelijk met Landsbelasting. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18.
- Heffing op vervoer van ingevoerde goederen door Minahassaraad. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18—19.
- Herziening kiesrecht gemeenteraden; benoeming inplaats van verkiezing van een deel der leden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15; st. 20, blz. 17; H 451.
- Inlandsche burgemeesters. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 48.
- Inlandsche burgemeesters in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 48.
- Invloed van Eur. op Inl. ambtenaren, leden van locale raden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 368, 938.
- Kampongvverbetering. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 47; H 1002, 1151.
- Kostenverdeeling tusschen Land en gemeenten t.a.v. onderhoud van werken in stadskampongs. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 14; st. 20, blz. 15—16; H 428, 979.
- Instelling plaatselijke raden in Gorontalo, Sangiren Talaud-eilanden, Bataklanden, Bali en Lombok, Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, Minangkabau. H 421—423, 426, 453—454; 970—971, 997.
- Leening Minahassaraad voor bouw raadhuus. H 424.
- Leeningspolitiek locale ressorten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 14; st. 20, blz. 16; 437—440, 448—449, 664—665, 981—985, 997, 1000, 1019, 1025, 1153, 1154.
- Opheffing stadskampongs; bestuur over id. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 13; Afd. IV: st. 19, blz. 1, 13—14; st. 20, blz. 15; H 424, 428, 432, 434—436, 446—448, 452, 975—978, 979, 1002, 1018—1019, 1024—1025, 1150—1152.
- Overdracht van bevoegdheden aan stadsgemeenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 15. Zie verder: „Bestuurshervorming, Beteekenis en werking enz.”.
- Pensioenen landsdienaren-wethouders. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18.
- Positie burgemeesters-secretarissen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18.
- Rioleerings- en afwateringsplan gemeente Makassar. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18.
- Roelijnen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15; st. 20, blz. 16; H 451—452, 959, 1024, 1148.
- Samenstelling gemeenteraden Menado en Bandjermasin door verkiezing. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 48; H 425, 980, 998, 1025, 1153.
- Samenstelling Minahassaraad; Indo-Europeanen als leden van den raad. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15; st. 20, blz. 17.
- Samenstelling plaatselijke raden in Palembang, benoeming van particulieren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15; st. 20, blz. 17.
- Samenstelling, werkwijze medebestuurcommissie; secretariaat. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16—17; st. 20, blz. 19; H 424, 435—436, 447, 978—979, 1019, 1025.
- Samenvoeging Batavia en Mr. Cornelis. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 15—16; st. 20, blz. 17—18; H 347.
- Sinomanraad. H 430, 436.
- Stadspolitie onder burgemeesters. Zie: „Politie”.
- Subsidieering Cultuurraad S. O. K. voor wegen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 424—425, 985.
- Subsidieering gemeenten en regentschappen voor uitvoering hinderordonnantie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 19.
- Uitbreiding aantal Inlandsche leden in gemeenteraden. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 14; Afd. IV: st. 14, blz. 15; st. 20, blz. 17; H 424, 430—431, 432—433, 979, 980, 1002—1003, 1152.

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

Uitbreiding —kantor. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 48.

Wachtgeldverordening gemeente Batavia. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 449, 987, 1025, 1154.

Wegenaanleg door lagere gemeenschappen ten laste buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 6; Afd. IV: st. 20, blz. 51. Zie verder: „Leeningspolitiek locale ressorten”.

Wijkbestuur. Zie: „Opheffing stadskampongs enz.”.

Woningvoorziening Inlandsche burgers in Menado. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41; H 425—426, 998, 1153.

Departement. Benoeming van een sociaal-democraat tot hoofd van het —. Zie Afd. I: „Departementshoofden”.

Bestuursambtenaar hoofd van het —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 14.

Rangschikking agrarische inspectie en afdeling bestuurszaken buitengewonen op de begroting. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34—35; H 392—393, 963, 1016, 1014, 1147.

Uitwisseling ambtenaren van het — met ambtenaren bestuursdienst. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34.

Departement van Binnenlandsche zaken. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 14.

Erfpacht. Zie: „Agrarische aangelegenheden”.

Europeesch bestuur. Ambtenaren belast met inheemsche rechtspraak. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30; st. 20, blz. 36; st. 24, blz. 1—2; st. 25, blz. 1—2; H 1367—1369, 1374, 1383.

Ambtstoelagen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30, 31—32; st. 20, blz. 36; st. 24, blz. 2; st. 25, blz. 2; H 406, 930, 1374—1375.

Assistent-residenten, leden van regentschapsraden. Zie: „Regentschappen”.

Bezetting plaatselijke en gewestelijke bestuurskantoren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 38; st. 24, blz. 1; st. 25, blz. 1; st. 26, blz. 3; Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 1; st. 6, blz. 1.

Chineesche tolken Bagan-Siapiapi. Ond. I — Afd. IV: st. 24, blz. 1; st. 25, blz. 1.

Gebruik Nederlandsch, Maleisch of Javaansch tusschen Europeesche en Inlandsche bestuursambtenaren. H 393—394, 406, 949—950.

Gezaghebbers. Zie aldaar.

Gouverneurs te benoemen uit niet B.B.-ambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 7—8; H 400.

Gouverneurs-vacatures en -benoemingen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 4—5; st. 20, blz. 7.

Gratificaties en premies voor kennis Inlandsche talen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 38; H 406, 930, 1027.

Indologische faculteit. Zie: „Opleiding —”.

Onvoldoende onderzoek van klachten der bevolking. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 8; H 367, 939, 1005, 1148.

Opleiding en dienst bij het — open te stellen voor Inlanders. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 6—7; st. 20, blz. 9.

Opleiding —; overbrenging naar Indië; verhouding candidaten in Indië en Nederland. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 5—6; st. 20, blz. 8—9; H 356. Optreden B.B.-ambtenaren (o.a. in verband met deelneming aan volkenkundige tentoonstelling). Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 8. Positieverbetering —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 31; st. 20, blz. 37; H 347, 405—406, 929—930, 1026—1027, 1148.

Standpunt hoofden van gewestelijk bestuur t.o. Regeeringsbeleid. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 4—5; st. 20, blz. 7; H 344.

Sterkte in verschillende buitengewonen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 38.

Studie-opdrachten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30; st. 20, blz. 35; H 405, 929.

Studie-toelagen candidaat B.B.-ambtenaren. Zie: „Opleiding”.

Taak van het —. Zie: „Bestuursvorming. Taak B.B. enz.” en „Bestuursvoering en ontvoogding. Bestuurstaak enz.”.

Tekort bestuursambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30; st. 20, blz. 35—36.

Uitgaven voor het — in Midden-Java, Soerakarta en Jogjakarta. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 37.

Uitgaven voor het — in Oost- en West-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 38.

Uitwisseling ambtenaren van het departement met ambtenaren bestuursdienst. Zie: „Departement”.

Verhouding tusschen — en Inlandsch bestuur. Zie: „Bestuursvorming. Taak B.B. enz.” en „Bestuursvoering en ontvoogding. Bestuurstaak enz.”.

Volksraadstukken en Staatsblad voor B.B.-ambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34; H 353.

Waarneming hogere betrekkingen door lagere ambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 37; H 406, 930, 1027.

Filmkeuring. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 36; st. 20, blz. 43.

Gezaghebbers. Opheffing — korps. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30; st. 20, blz. 36.

Overgang — naar andere diensten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 31; st. 20, blz. 36; H 999, 1144.

Positie —; toelating tot hogere studie en hogere rangen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 30—31; st. 20, blz. 36; H 358, 405, 409, 416, 930, 998—999, 1024, 1027, 1032, 1143—1144.

Toelating tot de — studie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 9.

Handleidingen voor Inlandsche bestuursambtenaren. Uitgifte —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29—30; st. 20, blz. 35; H 349, 937.

Heerendiensten. Afkoop, afschaffing en vermindering van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 2; Afd. IV: st. 19, blz. 27—28; st. 20, blz. 32; H 65, 97, 339—340, 377, 396, 398—399, 959—960, 988—989, 1011, 1142.

Besteding afkoopgelden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44; H 340, 959.

— bij doorgaande verharde verkeerswegen. Ond.

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

- I — Afd. IV: st. 19, blz. 28; st. 20, blz. 33; H 398—399, 960—961, 1021—1022, 1142.
- Hinderordonnantie. Subsidieering gemeenten en regentschappen voor uitvoering —. Zie „Decentralisatie”.
- Hormat. Verouderde —gebruiken. Zie alg. besch.
- Hulpverschaffing aan noodlijdende bevolking. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 38; st. 20, blz. 46—47; H 340—341, 362, 962.
- Inheemsche rechtspraak op Bali en Lombok, Palembang, Sangihe- en Talaud-eilanden, Tapanoeli. Zie: „Europeesch bestuur. Ambtenaren belast met inheemsche rechtspraak”.
- Inlandsch bestuur. Abituriënten rechtsschool bij het —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 13.
- Academische opleiding voor het —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 12; st. 4, blz. 9; Afd. IV: st. 19, blz. 8—9; st. 20, blz. 11; H 345, 375, 379—380, 415, 934, 1012, 1146.
- Ambtstoelagen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32, 33; st. 20, blz. 40; H 341—342, 352, 353, 357, 390, 392, 934, 995, 999.
- Behandeling Inlandsche ambtenaren van bestuurszijde ondervonden. Zie: „Regeling rechtspositie enz.” en alg. besch.: „Optreden bestuur en politie enz.”.
- Belasting — en andere werkzaamheden van districts- en desahoofden. H 353, 391, 935—936, 995, 997, 1016, 1032—1033, 1147, 1149.
- Bestrafing van pasirahs van marga's en kamponghoofden in de Lampongs. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 13; H 372, 1146.
- Bestuurschool. Zie aldaar.
- Contact — met intellectueelen. Zie: „Positie — t. o. Inlandsche beweging enz.”.
- Districtshoofden, belast met functie van onderdistrictshoofd. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 11—12.
- Gebruik Nederlandsch, Maleisch of Javaansch tusschen Europeesche en Inlandsche bestuursambtenaren. Zie: „Europeesch bestuur”.
- Herziening benoemingsreglement. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 12; H 352.
- Inlandsch ambtenaar ter beschikking regenten in verband met afwezigheid tengevolge van Volksraadlidmaatschap. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33—34; st. 20, blz. 40.
- Inlandsche ambtenaren ter beschikking gouverneur Atjeh en resident Tapanoeli. Ond. I — Afd. IV: st. 31! st. 32.
- Inlandsche bestuursassistenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 41; H 353, 408—409, 935, 995.
- spersoneel gouvernement Celebes. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 40.
- Intellectueelen op bestuursposten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 10; H 376, 934.
- Lidmaatschap priajibond P. P. B. B. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 12; H 352.
- Mata-mata's waterbeheer. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 40.
- Medetelling dienstdtijd als magang voor pensioen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 41.
- Mindere animo voor dienstneming bij het —. Zie: „Opleiding en dienstneming — enz.”.
- Opleiding en dienstneming —; verminderde animo; gehalte osvialerlingen; motie P. P. B. B. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 9, 10; st. 20, blz. 11; H 169—170, 345—347, 352, 370, 378, 380, 386—387, 388, 400—401, 931—933, 990—991, 1006, 1011, 1014, 1142. Zie ook alg. besch.: „Hormatbetoon”.
- Opleiding — voor het Oosten van den archipel; peil-verbetering Osvia Makasser. H 407—408, 934, 995, 997, 1018, 1147.
- Overdracht bevoegdheden resident aan regent bij G.B. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10—11; st. 20, blz. 13.
- Positie — t. o. Inlandsche beweging; contact met intellectueelen. Ond. I — Afd. IV: st. 20, blz. 10; H 370, 380, 933, 991.
- Positie patih's en wedana's. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10, 34; st. 20, blz. 13, 40; H 348, 934.
- Positie regent Meester-Cornelis bij samenvoeging gemeenten Batavia en Meester-Cornelis. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 16; st. 20, blz. 18; H 347, 937, 991.
- Positieverbetering Atjehsche hoofden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44; H 353.
- Positieverbetering — in de buitengewesten; gelijkstelling met — op Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 9—10, 34; st. 20, blz. 12; H 342, 350, 352, 356—357, 376, 391—392, 394, 409, 415—416, 934—935, 991—992, 995, 996—997, 999, 1011, 1018, 1032, 1143.
- Regeling rechtspositie ambtenaren —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 13; H 386—387, 933, 1014—1015, 1146.
- Regentschapssecretarissen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 40—41; H 348, 378—379, 931, 990, 1142.
- Regentsvacatures. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 11.
- Schrijverspersoneel op kantoren van het —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34—35; st. 20, blz. 41—42; H 348, 349—350, 358, 378, 388, 396, 937—938, 993, 1014, 1143.
- Studie-opdrachten aan ambtenaren —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 13; H 352.
- Taak der regenten in hervormd gebied. Zie: „Regentschappen”.
- Uitgifte handleidingen voor Inlandsche bestuursambtenaren. Zie: „Handleidingen enz.”.
- Verhouding tusschen Inlandsch en Europeesch bestuur. Zie: „Bestuurshervorming. Taak B.B. enz.” en „Bestuursvoering en ontvoogding. Bestuurstaak enz.”.
- Vermindering administratieve werkzaamheden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 9.
- Waarneming hogere betrekkingen door lagere ambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 37; H 348, 406, 930.
- Wijkmeesters der Inlandsche burgers in Ambon. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 13.
- Woningen voor Inlandsche bestuursambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 34; st. 20, blz. 41. Zie verder bij Afd. VII: „Gebouwen”.

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

- Inlandsche burgers. — in Menado. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41.
 Positie wijkmeesters — in Ambon. Zie „Inlandsch bestuur”.
- Woningvoorziening — in Menado. Zie: „Decentralisatie”.
- Inlandsch gemeentewezen.** Aadatheffingen in de Lampongs. Zie: „Herstel margawezen enz.”.
- Ambtsvelden voor desabestuur. Zie: „Bezoldiging desabestuur”.
- Besteding en belegging desagelden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 20; H 393, 950.
- Bezoldiging desabestuur, o.a. in Bantam. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17, 37—38; st. 20, blz. 19—20, 45; st. 34; st. 35. Ond. 40 — Afd. IV: st. 8; st. 9; H 376—377, 388—389, 429, 938—940, 941, 1001, 1015, 1144, 1146—1147, 1369—1370, 1383—1384, 1385, 1386—1387.
- Bezoldiging volkshoofden in Tapanoeli. Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2.
- Idem in Zuid-Sumatra. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21.
- Desabestuur onder contrôle van regentschappen; bemoeienis van het B.B. Zie: „Regentschappen”.
- Gemeente-ordonnantie voor de Minahassa. H 352—353, 941—942.
- Herstel desa-autonomie; verbetering dorpsorganisatie; onderzoek desa-autonomie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 19; H 398, 412—413, 928, 940, 941, 1033.
- Herstel margawezen in de Lampongs en adatheffingen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17—18; st. 20, blz. 20—21; H 368—369, 377, 940—941, 1005.
- Koop en verkoop bevolkingsrubber in Djambi alleen op de pasar-marga. H 369, 941.
- Opheffing kampongs in stadsgemeenten. Zie: „Decentralisatie”.
- Pasar-inkomsten in Tapanoeli. H 376—377, 941, 1010.
- Subsidieering van desa's voor bezoldiging desabestuur. Zie: „Bezoldiging desabestuur”.
- Toelagen Inlandsche gemeentehoofden ter S. W. K. negorjhoofden en regenten in de Molukken. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 13; H 341, 409, 941, 1018.
- Verkiezing desahoofden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 20; H 389—390, 940, 1016.
- Verkiezingsregeling volkshoofden bij ordonnantie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21.
- Werking Inlandsche gemeente-ordonnantie in Tapanoeli. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21; H 376, 941, 1010.
- Wettelijke regeling desa-inkomsten en inning daarvan. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 17; st. 20, blz. 19.
- Inlandsche opnemers en mantri's tanem.** Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 32; st. 20, blz. 38; H 962.
- Interneering.** Indirecte kosten voor Digoel. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44—45; Afd. IX: st. 11, blz. 16; Afd. X: st. 11, blz. 16.
- Japansche zaken.** Toelagen aan tot tolk opgeleide ambtenaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 33; st. 20, blz. 39.
- Kapoksyndicaat.** Organisatie der bevolking, verkoopscöoperatie ter bescherming tegen —. H 417, 961, 1034—1035, 1149.
- Kiesstelsel.** Herziening —. H 1001, 1003—1004, 1150.
- Kolonisatie.** Giësting. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 20; st. 4, blz. 18; Ond. 35 — Afd. VI: st. 4, blz. 1—2; st. 5, blz. 2—3; Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 2—4; st. 6, blz. 3; H 1367, 1369, 1370—1374; 1384—1385, 1385—1386, 1387.
- van Javanen in de buitengewesten, o.a. Lampongs; — commissie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 28, 38; st. 20, blz. 33, 47; H 417, 959, 1035, 1149.
- Nieuw Guinea. H 190.
- Materieel.** Overdracht aan B. O. W. toezicht groot — voor wegenonderhoud, bij B.B. in gebruik. Zie Afd. VII.
- Narpowandowo.** Vereeniging —. Zie: „Zelfbesturen. Zelfbestuurspolitiek enz.”.
- Ontvoogding.** Zie: „Bestuursvoering en —”.
- Opleiding Inlandsche jongelieden van vorstelijken bloede.** Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44.
- Opleiding voor den bestuursdienst.** Zie: „Bestuurschool”; „Europeesch bestuur”; „Inlandsch bestuur”.
- Particuliere landerijen.** Tempo van terugkoop —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 24, 36—37; st. 20, blz. 29—30; H 415, 956.
- Uitgifte in erfpacht van een deel van het Land Djasinga.** Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 25; st. 20, blz. 30.
- Uitgifte van stukken grond van — na afkondiging nutsverklaring.** Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 24—25; st. 20, blz. 30; H 411, 956.
- Passenstelsel en reisregelingen.** Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 9; st. 4, blz. 7—8; Afd. IV: st. 29; st. 29a; st. 29b; st. 30; st. 30a; H 27—28, 97, 140—141, 961, 974, 972—973, 987, 998, 1008, 1013, 1016, 1020, 1155—1157, 1411—1424.
- Politie.** Aanschaffing grondstoffen in Europa. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34.
- Administratief personeel kantoor technischen leider veld — S. O. K. Ond. I — Afd. IV: st. 24, blz. 2; st. 26, blz. 3.
- Bewapening veld —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 35; st. 20, blz. 42.
- Bezoldiging —. H 375, 953.
- Boeten — personeel. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 40; st. 20, blz. 49.
- Cultuur —: — voor particuliere bedrijven. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 21; st. 20, blz. 24—25; H 361, 420, 951—952, 952—953, 1001, 1036, 1144.
- Gebruik van — diensten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 35; st. 20, blz. 42.
- In Nederland bewezen — diensten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29, st. 20, blz. 34.
- Onbezoldigd — personeel. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 21; st. 20, blz. 25; H 362, 953.
- Ondergeschiktheid veld — aan de regenten. H 375, 953.
- Ontwikkelingseischen en salaris — agenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 35; st. 20, blz. 42.
- Optreden der — (mishandelingen, buitensporigheden enz.). Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20,

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

22; st. 20, blz. 24, 26—27; H 368, 374—375, 381, 418, 953, 971—972, 973—974, 1005—1006, 1012—1013, 1031, 1149.

Optreden der — op vergaderingen en tegen politieke actie. Zie alg. besch.: „Optreden bestuur en — enz.”.

— op Bali en Lombok ter vervanging van het leger. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 21; st. 20, blz. 25—26.

Reparatie-werkplaats motorrijwielen enz. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 35; st. 20, blz. 42—43.

Stads— onder burgemeesters. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20—21; st. 20, blz. 24; H 361—362, 953, 1001—1002, 1144—1145.

Uitbreiding —; formatiewijziging. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20; st. 20, blz. 23—24; H 361, 362—363, 375, 380—381, 394, 395—396, 951, 952, 953, 1001, 1011.

Uitbreiding — S. O. K. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20, 35; st. 20, blz. 23; H 377, 953, 1011. Veldpolitie. Zie: „Ondergeschiktheid enz.”; „Optreden — enz.”; „Uitbreiding enz.”.

Provinciën. Belasting op vrachtvervoer in provincie Oost-Java. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2—3; st. 13, blz. 4—5; Afd. IV: st. 20, blz. 50.

Motorrijtuigenbelasting in provincie West-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 14.

Overdracht bevoegdheden aan de —; o.a. onderwijs, volksgezondheid en landbouwvoorlichting; werkprogram. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 1, 3; st. 20, blz. 2, 4; st. 26, blz. 4—6; H 426—427, 443—444, 448, 968, 969—970, 1023.

Overdracht landbouwvoorlichtingsdienst aan provincie Midden-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 39; st. 20, blz. 47.

Overdracht zorg voor landsgebouwen aan de — en andere gemeenschappen. H 1001, 1150. Zie verder Afd. VII: „Gebouwen”.

Positie gedeputeerden-landsdienaren. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 14; H 411, 986, 1031, 1153—1154.

Provinciale verkeerspolitie in West-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11, st. 20, blz. 5.

Provinciale wegenplannen. Ond. I — Afd. IV: st. 26, blz. 5; Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 1; st. 6, blz. 1—2. Zie verder bij Afd. VII: „Wegen op Java enz.”.

Semarangsche enclaves in Bojolali. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5, 34; H 431, 950, 1008.

Tegemoetkoming voor bedrijven en werken provincie West-Java. Zie: „Uitkeering aan provincie West-Java enz.”.

Toezicht gedeputeerden op regentschappen en stadsgemeenten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 15; st. 26, blz. 6, 8; H 424, 425, 454—455, 966.

Uitkeering aan provincie Oost-Java voor waterstaatswerken ten laste buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. IV: st. 31, st. 32.

Uitkeering aan provincie West-Java; Vervanging van dezen post door een nieuwen i. v. m. regeling financiële verhouding. Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 1—2; st. 6, blz. 1—2.

Verkiezingen voor provincialen raad en regentschapsraden in West-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11—12; st. 20, blz. 14—15.

Voorzitterschap provincialen raad; overdracht landstaak gouverneur op resident t. b. Ond. I — Afd. IV: st. 26, blz. 2, 3—4; H 1014, 1150.

Waterbeheer in de —; algemeen waterreglement. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 5—6; st. 26, blz. 5; Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7; H 448, 967.

Radiostations voor bestuursdoeleinden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 36; st. 20, blz. 43; st. 31; st. 32.

Regentschappen. Ass.-residenten, leden van regentschapsraden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 13; st. 26, blz. 7; H 429, 964—965.

Belastingheffing door —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 2—3; st. 13, blz. 4—5; Afd. IV: st. 20, blz. 50; st. 26, blz. 7—8.

Bijwoning vergaderingen regentschapsraad door resident. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 6; H 429, 434, 455—456, 969.

Desa-bestuur onder contrôle van —; bemoeienis Europeesch B. B. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 13; Afd. IV: st. 19, blz. 1—2; st. 20, blz. 3; st. 26, blz. 8; H 433—434, 445—446, 967.

Europeesch adviseur voor den regent; „resident 2e kl.” naast den regent. Zie: „Bestuurshervorming. Taak B. B. enz.”.

Kiesmannen; schadeloosstelling. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 6—7; H 434, 446, 1023, 1150.

Overdracht bevoegdheden aan —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 1—2, 3; st. 20, blz. 2; st. 26, blz. 7—8; H 426—427, 430, 444—446, 965—966, 968, 970.

Overdracht tertiaire leidingen aan —. Zie Afd. VII: „Irrigatie”.

Patih plaatsvervangend voorzitter regentschapsraad. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 6.

Schadeloosstelling aan kiesmannen. Zie: „Kiesmannen”.

Taak der regenten in hervormd gebied; regent voorzitter regentschapsraad. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 8—9, 12—13; st. 20, blz. 6, 11; st. 26, blz. 3, 6—7; H 427, 434, 441—442, 928, 964.

Tegemoetkoming aan — in West-Java voor bedrijven en werken. Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2; H 1367.

Toezicht op de — Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 1, 12; st. 20, blz. 2—3, 15; st. 26, blz. 6, 8; H 424, 445, 965—966.

Uitkeering aan — in West-Java; vervanging van dezen post door een nieuwen i. v. m. regeling financiële verhouding. Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 1, 2; st. 6, blz. 1, 2.

Verhoudingen in regentschapsraden; verbetering kiesstelsel. H 429—430, 433, 967, 1003—1004, 1150.

Verkiezingen regentschapsraden en provincialen raad West-Java. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 11—12; st. 20, blz. 14—15.

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

Rijbewijzen. Intrekking —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 21; st. 20, blz. 26; H 411—412, 953—954.

Rubberkeur Djambi. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 28—29; st. 20, blz. 33—34.

Suikerindustrie. Grondhuur-ordonnantie. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 22—23; st. 20, blz. 27—28; H 404, 418—420, 956—957, 1027, 1036, 1148.

Machtspositie —; bemoeienis bestuursambtenaren ten behoeve —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 25; st. 20, blz. 30; H 362, 402—404, 419, 420, 957, 958, 1002, 1027—1029, 1037—1038.

Medezeggenschap — in waterverdeling. Zie Afd. VII: „Irrigatie”.

Minimum-grondhuren; vaststelling na raadpleging regentschapsraad of gecommiteerden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 23; st. 20, blz. 28; H 385, 404—405, 419, 456, 956, 1029, 1148.

Opkoop bevolkingsriet. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 31; H 122, 615.

Oprichting suikerfabriek door Inlandsche grondbezitters. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 31.

Rietbrandenverordening Soerakarta. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34; H 417, 957—958, 1034.

Suikeronderneming Soerabajasche Studieclub. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 31.

Toepassing fabriekenordonnantie op oude ondernemingen bij overschrijding maximum-aanplant. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 25; st. 20, blz. 31.

Uitbreiding suikerareaal; raadpleging regentschaps- en provinciale raden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 25; st. 20, blz. 31; H 373—374, 956.

Tentoonstelling. Deelneming op bestuursgebied aan Parijsche —. H 994—995, 1143.

Optreden van bestuursambtenaren i. v. m. deelneming aan volkenkundige —. Zie: „Europeesch bestuur”.

Volkseredietwezen. Bestuursambtenaren, leden van afdeelingbanken. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 38; st. 20, blz. 45;

Bezoldiging administrateurs afdeelingbanken. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 38; st. 20, blz. 46;

Ond. 40 — Afd. IV: st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2—3.

Bezoldiging onderhoofd Centrale Kas. Ond. I — Afd. IV: st. 24, blz. 2; st. 25, blz. 3.

Landbouwcredieten. H 561.

Meerdere coulanse bij credietverleening. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 20; st. 4, blz. 17—18; Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 32.

Opheffing desa-loemboengs in Goa. H 961—962.

Reorganisatie —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 38; st. 20, blz. 46.

— in de Lampongs. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 38; st. 20, blz. 46.

— in de Minahassa. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 32; H 353.

Volkshypotheekbanken op coöperatieven grondslag. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 26; st. 20, blz. 31; H 390, 961.

Volkshuisvesting. Terugbetaling voorschotten ter verbetering — verleend aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 40; st. 20, blz. 49.

Vuurwerkmonopolie. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 20; Afd. IV: st. 20, blz. 49—50; H 410, 953.

Wacht- en rondediensten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 28; st. 20, blz. 33; H 353, 386.

Woonervenordonnantie. Herziening —. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 6; H 1024, 1148.

Zelfbesturen. Aanstelling geschoolde ambtenaren in dienst der —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20; st. 20, blz. 23; H 393.

Afschaffing hoofdgeld in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 19; st. 20, blz. 22; H 360, 374, 949.

Benoemingsrecht bestuursambtenaren in de Vorstenlanden. H 393, 949, 1016, 1147.

Bezoldiging politie in dienst —. H 396, 949.

Commissie fin. verhouding tusschen Land en —. Zie „Financieele verhouding enz.”.

Contrôle op financieel beheer der —; kaspersoneel. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21—22; H 352, 357, 414, 948, 949.

Deelname van ambtenaren van — aan politieke vereenigingen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 19; st. 20, blz. 22, 27; H 374, 973, 974—975, 1008.

Erfopvolging. H 66.

Federatief verband tusschen kleine —. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 22; H 357—358, 398, 948, 999—1000, 1033.

Financieele verhouding tusschen Land en Vorstenlanden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18—19; st. 20, blz. 22; H 360, 374, 393, 949, 1000—1001, 1008, 1016, 1144.

Grondschenking door Sultan van Deli aan familieleden; verwijdering opgezetenen. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 19—20; st. 20, blz. 23.

Gronduitgifte voor kleinen landbouw aan Inlanders ter S. O. K.; grondbelasting aan Zelfbestuur. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 19; st. 20, blz. 23; H 376, 956, 1010.

Hondenbelasting in de Vorstenlanden. Zie Afd. VI.

Instelling landschapsraden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21—22; H 351—352, 354—355, 368, 376, 398, 400, 414, 945, 1021. Zie ook: „Zelfbestuurspolitiek enz.”.

Instelling vertegenwoordigende lichamen in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21; H 386, 431, 950. Zie ook: „Zelfbestuurspolitiek enz.”.

Kaspersoneel voor de landschapsadministratie. Zie: „Contrôle enz.”.

Normalisatie rivieren ter S. O. K. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20.

Onderzoekingen in depressie-gebied Zuid-Celebes. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44.

Ontheffing bestuurder van Amarassie van zijn waardigheid. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20; st. 20, blz. 23.

Overdracht heffing bijzondere belastingen in de Vorstenlanden aan de —. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 20; st. 13, blz. 37; Afd. IV: st. 20, blz. 50.

Politieke contracten. Zie: „Uitgifte enz.” en „Zelfbestuurspolitiek”.

Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur.

Rijks- en landsgrooten, rijksraden. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 22; st. 28; st. 28a; H 352, 376, 377, 414, 945, 947—948, 997, 1010—1011, 1017, 1021, 1143, 1405—1411.

Sangihe-affaire, positie radja's, benoeming nieuwe radja's. Ond. I — Afd. II: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 10; Afd. IV: st. 19, blz. 18; st. 20, blz. 21; 22, 50—51; H 350—351, 358, 374, 395, 414, 945, 948—949, 995—996, 997, 1000, 1034, 1143, 1144. Semarangse enclaves in Bojolali. Zie: „Provinciën”.

Subsidie voor een weg in Soerakarta. H 393, 949, 1016—1017.

Uitgifte verzameling politieke contracten. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 20; st. 20, blz. 23.

Uitkeeringen aan nagelaten betrekkingen zelfbestuurders. H 394—395, 962—963.

Vaststelling zelfbestuursregelen bij ordonnantie. Zie: „Zelfbestuurspolitiek”.

Vermindering bijdrage aan zelfbestuur Soerakarta. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 44.

Verslag exterritorialiteitscommissie. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 7; st. 4, blz. 14; H 66, 190, 616.

Zelfbestuurspolitiek; staatkundige ontwikkeling der —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 6—7; st. 4, blz. 14; H 66, 88, 89, 136, 190—195, 398, 413—415, 615, 616, 721, 936, 945, 946, 993—994, 995, 1010—1011, 1017, 1021, 1033—1034, 1147, 1148.

AFDEELING V.**Departement van Onderwijs en Eeredienst.**

Achterlijke kinderen. Subsidieering school —. Zie: „Bijzonder onderwijs”.

Algemeene middelbare scholen. Appreciatie en peil —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 4—5; st. 10, blz. 4—5; H 470, 474—475, 514—515, 534, 1060—1065, 1083—1084, 1093, 1104, 1108, 1129, 1130.

Afseffing onderbouw. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 5.

Examenresultaten A. M. S. te Solo. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 4; H 512, 529—530, 1041—1042, 1102, 1108.

Gebouw A. M. S. te Malang. Zie Afd. VII.

Kennis van Nederlandsch der leerlingen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 5; H 494, 514, 1060.

Muloafdeeling der —. Zie: „Mulo”.

Oordeel van hoogleeraren over abiturienten der —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 4—5; H 475, 1063—1064.

Oprichting van nieuwe —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 21; H 457, 458, 1042, 1079—1080, 1126.

Toelating tot de A. M. S. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 5; H 494, 1060.

Uitbreiding —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 3—4.

Vergelijking A. M. S. en H. B. S. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 4; H 475, 514, 534, 1042, 1060—1062, 1106, 1107—1108, 1130.

Ambachtsonderwijs. Omzetting toelage van hoofden van ambachtsscholen in bezoldiging. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 29; H 478, 1054.

Uitbreiding — voor Europeanen en Inlanders. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9—10; st. 10, blz. 8—9; H 457, 468, 500, 506—507, 534, 1053—1054, 1067, 1085, 1090, 1116, 1132.

Zorg voor — en handelonderwijs door de zelfstandige gemeenschappen. Zie: „Handelonderwijs”.

Analphabetisme. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 1—2; st. 10, blz. 1—2; H 466—467, 1040, 1085.

Begrooting. Raming der uitgaven. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 31.

Totaal bedragen van de — van Onderwijs en den D. V. G. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13.

Beurzen. Studie —. Zie aldaar.

Bijdrage. — aan vereenigingen. Zie: „Vereeniging”.

Bijzonder onderwijs. Bevoegdheid van bijzondere scholen voor M. O. en V. H. O. om einddiploma's uit te reiken. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 11; H 509, 1043, 1110.

Bijzonder fröbelonderwijs. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 28.

Bijzonder Inlandsch lager- en volksonderwijs. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 31; H 509—510, 1058, 1111, 1130—1131.

Bijzonder W. L. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 28.

Confessioneele scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9,

Afd. V, Onderwijs en Eeredienst.

- blz. 11; st. 10, blz. 10—11; H 486, 496, 531—532, 533, 1051, 1093, 1097, 1099, 1111, 1114—1115.
- Houding der Regeering tegenover het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 2; H 486—487, 510—511, 531, 1051.
- I. E. V.-kweekschool. Zie: „Kweekscholen”.
- Neutraal —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 11; st. 10, blz. 10—11; H 486—487, 510—511, 531, 533, 1052, 1093, 1097, 1099, 1100.
- Pensioenregeling voor leerkrachten bij het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 11, 12; H 509, 510—519, 528, 1060, 1110, 1131. Zie ook Afd. III: „Pensioen”.
- Subsidie aan zelfbesturen voor de oprichting van volksscholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 11; H 533, 1052, 1100, 1128.
- Subsidieering van een school voor achterlijke kinderen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 11; H 1118, 1132.
- Uitbreiding —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10, 11; st. 10, blz. 9—10; H 485, 1052.
- Verhouding tusschen openbaar en —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10—11, 20; st. 10, blz. 9—10, 22; H 485—487, 531, 1051, 1093, 1099—1100.
- Verlofs- en uitzendingskosten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 21. Zie ook Afd. III: „Subsidie”.
- Wijziging subsidieregeling W. L. O., Mulo en M. O.; filiaal-subsidieregeling. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 11, 12; st. 10, blz. 11; H 509, 1052, 1110—1111, 1130.
- Catalogus. Algemeene — van leesboeken ten dienste van het M. O., Mulo en W. L. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13.
- van leermiddelen voor het Inlandsch onderwijs. Zie: „Leermiddelen”.
- Commissie. — voor intellectuele samenwerking. Ond. I — Afd. V: st. 14, blz. 2; st. 15, blz. 2.
- tot zuivering van leerboeken bij het L. O. Zie: „Leermiddelen”.
- H. I. O. —. Zie: „Hollandsch-Indisch onderwijs”.
- Studie — der vereeniging „Oost en West”. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 16.
- Confessioneele scholen. Zie: „Bijzonder onderwijs”.
- Cursus. Natuurkunde — te Soerabaja. Ond. I — Afd. V: st. 14, blz. 1; st. 15, blz. 1.
- van de K. P. M. tot opleiding van stuurlieden en machinisten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 9; H 515.
- voor Inlandsche talen. Zie: „Inlandsche talen”.
- voor den mijnbouw aan de K. W. S. Zie: „Technisch onderwijs”.
- ter bevordering van de kunstnijverheid te Palembang. Zie: „Kunsten en wetenschappen”.
- Departement. Ambtenaar voor encyclopaedische werkzaamheden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.
- Tewerkstelling op het — van den gepensioneerden hoofdambtenaar J. G. Hoekman. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.
- Eeredienst. Bijdrage aan het Sangi- en Talaudecomité. Zie: „Vereeniging”.
- Herziening goeroe-ordonnantie. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Medetelling van diensttijd als hulponderwijzer voor salariering van Inlandsche leeraren. H 473, 1059, 1093.
- Moskeekassen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Opleiding van hulppredikers enz. h. t. l. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 18.
- Opneming van een Inlandsch lid in het Protestantsche Kerkbestuur te Batavia. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Scheiding van Kerk en Staat. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 32—33; st. 20; H 488, 492, 500—502, 527—528, 1059, 1103—1104, 1129, 1435—1437.
- Europeesch lager onderwijs. Beoordeeling (oudere) schoolhoofden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 23; st. 10, blz. 27.
- Schoolgelden —. Zie aldaar.
- Toelating van Inlandsche kinderen tot het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 6; st. 13; H 458—459, 483, 498, 516, 528, 1049, 1080—1081, 1101, 1107, 1113—1114, 1135.
- Examens. A. M. S. —. Zie: „Algemeene middelbare scholen”.
- Eind— Mulo. Zie: „Mulo”.
- voor de middelbare acte boekhouden en het staatspraktijkdiploma voor handel en administratie. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 9; st. 16; st. 17; H 470—471, 488, 1045—1046, 1087—1088, 1135—1136, 1426—1428.
- Fröbelonderwijs Bijzonder —. Zie: „Bijzonder onderwijs”.
- Geneeskundige hoogeschool. Aanvullingsexamen aan de — voor Indische artsen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 20; H 466.
- Cursus in tropische geneeskunde aan de —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 20.
- Gerechtelijke geneeskunde als verplicht (examen) vak. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 20; H 466, 1041, 1084—1085, 1126.
- Groei en nut der —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 20—21.
- Opleiding van officieren van gezondheid bij de —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18; st. 10, blz. 20.
- Handelonderwijs. Examen M. O. boekhouden en staatspraktijkdiploma voor handel en administratie. Zie: „Examens”.
- Handelcursussen voor den kleinhandel. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 9; Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 23; H 500, 580, 1044, 1054, 1103, 1229.
- Scholen voor lager —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10, 25; st. 10, blz. 9, 29; H 472—473, 500, 1044, 1054, 1103.
- Uitbreiding —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 8; H 482, 534, 1044.
- Zorg voor ambachts- en — door zelfstandige gemeenschappen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 9; H 534, 1054, 1116, 1132.
- Handenarbeid. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 31—32.

Afd. V, Onderwijs en Eeredienst.

- Hollandsch-Chineesch onderwijs. Onderzoek naar de draagkracht van de ouders. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 23; st. 10, blz. 27.
- Oprichting Maleisch-Chineesche school. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 23; st. 10, blz. 27.
- Hollandsch-Indisch onderwijs. Publicaties commissie —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6, 7; st. 10, blz. 6—7; H 460, 474, 479, 484—485, 491—492, 496—497, 506, 531, 535, 538, 1049, 1065—1069, 1082—1084, 1089, 1093, 1094—1095, 1096, 1098—1099, 1119, 1133—1134.
- Oprichting van H. I. scholen in Atjeh. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 27.
- Oprichting van een H. I. S. of een schakelschool te Amoentai en Koeala Kapoeas. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 27; H 472, 1050, 1088.
- Peil en personeelsbezetting van het —. H 456—457, 493, 516, 528, 1048—1049, 1080, 1101—1102, 1114, 1126.
- Talen bij het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 8; st. 10, blz. 7; H 504, 1112.
- Toelating tot de H. I. S. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 23; st. 10, blz. 27.
- Uitbreiding of inkrimping —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6—8, 24; st. 10, blz. 6—7, 27; H 462, 487, 493, 495, 508, 516, 531, 537, 538—539, 1068, 1093, 1096—1097, 1114, 1120—1121.
- Hoofdaacte. Activiteitsinkomsten van voor de — studeerenden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 1; st. 10, blz. 2.
- Bijdragen aan vereenigingen enz. in het belang van de —. Zie: „Vereeniging”.
- Opleiding voor de nieuwe —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 22—23; st. 10, blz. 25—26; H 474, 475—477, 487, 488—489, 499—500, 511—512, 518, 530—531, 1046—1047, 1098, 1101, 1113, 1128.
- Hoofdentoeilage. Zie: „Toelagen”.
- Hoogere burgerscholen. Aansluiting der Indische — met die in Nederland. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 12.
- Te groot aantal leerlingen op de —. H 515, 1042, 1106.
- Vergelijking met A. M. S. Zie: „Algemeene middelbare scholen”.
- Hooger onderwijs. Collegegeld-betaling in termijnen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 32; st. 10, blz. 40.
- Geneeskundige hoogeschool. Zie aldaar.
- Gevolgen van de opheffing der rechtsschool en Stovia. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 3.
- Landbouwhoogeschool. Zie aldaar.
- Litteraire faculteit. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 2—3; st. 10, blz. 2; H 469, 483, 513, 1040, 1041, 1092, 1113.
- Onderbouw —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 6.
- Rechtshoogeschool. Zie aldaar.
- Samenstelling college van curatoren. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 4; st. 10, blz. 3.
- Technische hoogeschool. Zie aldaar.
- Vergelijking van de hogere opleidingen h.t.l. met het — in Nederland. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 2—3; H 470, 494, 513—514, 1041, 1087, 1197, 1129—1130.
- Huishoudonderwijs. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25, 26; st. 10, blz. 29, 30; H 1120, 1132.
- Inlandsch lager onderwijs. Abituriënten der normaalscholen als onderwijzer op de Inlandsche 2de kl. scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 7.
- Economisch rendement —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30.
- Gesplitste schooltijdregeling der Inlandsche 2e kl. scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 7; H 528—529, 1056—1057, 1102, 1128.
- Inlandsche 2de kl. scholen of standaardscholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30; H 528.
- Inspectie. Zie aldaar.
- Meisjes-vervolgenscholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30; H 1120—1121, 1132—1133.
- Nederlandsch op de standaardscholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 8—9, 26; st. 10, blz. 7, 30; st. 18; st. 23; H 499, 533, 536—537, 1048, 1057, 1116—1118, 1134—1135, 1428—1435.
- Overdracht — op de autonome ressorten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 7.
- Oprichting van nieuwe Inlandsche 2de kl. scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30; H 473, 508—509, 1055, 1056, 1097.
- Programma der Inlandsche 2de kl. scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 7.
- Talen op de Inlandsche 2de kl. scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 8—9; st. 10, blz. 7; H 503—504, 1054—1055, 1112.
- Uitbreiding van een aantal Inlandsche 2de kl. scholen met een 6de klas. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30.
- Inlandsche studenten. Zie: „Studie” en „Raadsman”.
- Inlandsche talen. Cursus voor —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 1, 23; st. 10, blz. 1, 26—27; H 489—490, 512—513, 529, 1047—1048, 1098, 1101, 1127.
- Inlandsche zaken. Kantoor voor —. Zie aldaar.
- Inspectie. — Inlandsch lager onderwijs. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24—25, 26; st. 10, blz. 28, 30. Zie ook: „Personeelsvoorziening”.
- M. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 20.
- Internaten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 21, 25; st. 10, blz. 23, 29; H 506, 519, 1051.
- Kantoor voor Inlandsche zaken. Overbrenging —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 32.
- Koloniaal Instituut. Bijdrage aan het — voor encyclopaedisch werk voor Ned-Indië. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 17.
- Koloniale school. Bijdrage — voor meisjes en vrouwen te 's Gravenhage. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 17.
- Kunsten en wetenschappen. Aankoop van schilderijen. Zie bij: „Museum” enz.
- Beurzen op kunstgebied. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 17.
- Cursus ter bevordering van de kunstnijverheid te Palembang. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 29; H 509.
- Museum voor beeldende kunsten te Batavia. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 32; st. 14, blz. 2; st. 15, blz. 3; st. 21; st. 22; H 1375—1376, 1377—1383.

Afd. V, Onderwijs en Eeredienst.

Musicologisch onderzoek. Ond. I — Afd. V: st. 14, blz. 1—2; st. 15, blz. 1—2; H 1376, 1377.

Praehistorisch onderzoek in de grotten te Sampoenng en Dander. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 32.

Taalambtenaren van het Nederlandsch Bijbelgenootschap. Ond. I — Afd. V: st. 14, blz. 1; st. 15, blz. 1.

Woordenboeken. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 32; H 490—491, 504, 522, 1058—1059, 1098, 1102, 1112, 1124, 1128.

Kweekscholen. Europeesche kweekschool te Soerabaja. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 24—25; H 487—488, 517—518, 535, 1046, 1106, 1115—1116, 1130, 1132.

Hollandsch-Inlandsche —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 25.

I. E. V. kweekschool. H 517, 1060.

Inlandsche —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 25.

Positie abiturienten van de Keucheniuskweekschool te Djokja. H 473, 1052—1053, 1092—1093, 1127.

Lager onderwijs. Inlandsch —. Zie aldaar.

Westersch —. Zie: „E. L. O.”, „H. C. O.”, „H. I. O.” en „Personeelsvoorziening”.

Landbouwhoogeschool. H 469, 528, 1040—1041, 1087. Zie verder Afd. VI.

Landbouwkundig onderwijs. — op diverse scholen. H 468, 507, 1056, 1059, 1085—1086, 1126. Zie Afd. VI.

Leerboeken. Zie: „Leermiddelen”.

Leergang. Zie: „Cursus”.

Leerkrachten ter beschikking van derden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 28.

Leermiddelen. Afstand van leerboeken aan leerlingen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 30—31.

Catalogus van — voor het Inlandsch onderwijs. H 507, 1055.

Commissie tot zuivering van de leerboeken bij het L. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 13.

Leverantie van (wisselende) schoolboeken. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13; H 480—481, 1043, 1057, 1088—1089, 1127.

Propaganda in leerboeken der standaardscholen voor emigratie naar en kolonisatie in de buitengewesten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 27; H 507, 1055, 1109.

Leerplan. — Mulo. Zie: „Mulo”.

Gelijkheid van — in verband met overgang naar andere scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 12.

Leerboeken. Zie: „Catalogus” en „Leermiddelen”.

Middelbare acte. — boekhouden en staatspraetijk diploma voor handel en administratie. Zie: „Examens”.

Bevordering van de studie voor —n. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 16—17.

Middelbaar onderwijs. Aansluiting M. U. L. O. en L. O. op —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6, 20; st. 10, blz. 6, 22.

Algemeene middelbare scholen. Zie aldaar.

Bezuiniging op bedienden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 21.

Hoogere burgerscholen. Zie aldaar.

Inspectie —. Zie aldaar.

Middelbare opleiding voor apotheker. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 8.

Middelbare opleidingsscholen voor Inlandsche bestuursambtenaren. Zie: „Osvia's”.

Middelbare school voor recht en administratie. Zie Afd. II.

Middelbare technische school. Zie aldaar.

Toelating tot de wis- en natuurkundige middelbare scholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 5.

Middelbaar technische school. Oprichting —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10, 20; st. 10, blz. 10, 23; H 505, 1044, 1105, 1126.

Mulo. Aansluiting L. O., — en M. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6, 20; st. 10, blz. 6, 22.

Benoemingseischen bij het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 22—23.

Eindexamens —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5, 20; st. 10, blz. 6, 22; H 470, 515—516, 1044.

Leerstof en peil. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 5—6.

Maximum-lestak voor — leerkrachten, gelijktijdig werkzaam bij een M. O. inrichting. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 23.

Positie —directeuren en —leerkrachten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 22; H 477, 505, 519, 1050—1051, 1089, 1112, 1126—1127.

Toelating —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 5; st. 10, blz. 6; H 470, 1044.

Uitbreiding —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 19; st. 10, blz. 22.

Nederlandsche taal. Zie: „Algemeene middelbare scholen”, „Inlandsch L. O.” en „H. I. O.”.

Normaalscholen. Normaalleergang voor de Europeesche hulpacte. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 22; st. 10, blz. 25.

— voor Inlandsche hulponderwijzers. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 29.

Onderwijs-politiek en -stelsel. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 1—2; st. 10, blz. 1—2; H 76—80, 460—465, 468—469, 473—474, 478—480, 481—483, 484—485, 493, 496—497, 508, 513, 535, 538, 1082—1083, 1090—1092, 1094—1096, 1097, 1119, 1127.

Onderwijsraad. Benoeming tot gedelegeerd lid van een kenner van het Inlandsch onderwijs. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.

Reorganisatie —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.

Onderwijsstatistiek. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13.

Osvia's. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 23—24; H 534—535, 1046, 1115, 1131—1132.

Personeelsvoorziening. Aanvangsbezoldiging Europeesche leerkrachten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 12.

Aanvangsbezoldiging volksonderwijzers. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26—27; st. 10, blz. 31.

Pensioenregeling voor leerkrachten bij het bijzonder onderwijs. Zie: „Bijzonder onderwijs”.

Positieverbetering van Inlandsche schoolopzieners. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 12; st. 10, blz. 12; H 459—460, 488, 529, 1052, 1081—1082.

Afd. V, Onderwijs en Eeredienst.

- Positieverbetering van leerkrachten bij het W. L. O. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 24; st. 10, blz. 28; H 477, 1050.
- Positieverbetering van Mulodirecteuren en leerkrachten. Zie: „Mulo”.
- Raadsman voor studeerenden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 16.
- Rechtshoogeschool. Colleges op toelage. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.
- Schakelscholen. Zie bij: „Hollandsch-Indisch onderwijs, oprichting” enz.
- Schilderijmuseum. Zie: „Kunsten en wetenschappen”.
- Schoolbehoefden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 18, 19; st. 10, blz. 20, 21. Zie verder: „Leermiddelen”.
- Schoolboeken. Zie: „Leermiddelen”.
- Schoolgebouwen. Zie Afd. VII.
- Schoolgelden. Heffing van — bij het volksonderwijs. H 493, 1057—1058.
- Inning van — door schoolhoofden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 12; H 477—478, 488, 1059—1060.
- Rechtstreeksche aanbieding van — kwitanties aan de ouders. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 32; st. 10 blz. 40.
- Indische artsenscholen. H 1086, 1126.
- Verlaging — E. L. O. voor kinderen uit groote gezinnen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 6; st. 10, blz. 6.
- Schoolopzieners. Positieverbetering —. Zie: „Personeelsvoorziening”.
- Schoolverzuim. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 2; st. 10, blz. 2.
- Standaardscholen. Zie: „Inlandsch lager onderwijs”.
- Statistiek. Onderwijs —. Zie aldaar.
- Studie. —beurzen en —voorschotten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 1, 16, 19; st. 10, blz. 1, 17, 21—22; H 471—472, 489, 499, 508, 509, 512, 530, 534, 1043—1044, 1087, 1097, 1100—1101, 1109—1110, 1126.
- commissie. Zie: „Commissie”.
- voor de middelbare acten. Zie: „Middelbare acte”.
- toelagen. Zie: „Toelagen”.
- Toezicht op en zorg voor Indische studenten in Nederland. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15—16; st. 10, blz. 15—16.
- Subsidie. — aan verschillende vereenigingen. Zie: „Vereeniging”.
- bijzondere scholen. Zie: „Bijzonder onderwijs”.
- instituut „Theorie en Praktijk”. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 29.
- K. P. M. cursus. Zie: „Cursus”.
- voor de oprichting van eenvoudige ambachtsscholen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 10; st. 10, blz. 9.
- Technische hoogeschool. Assistenten bij de —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19.
- Hydrodynamisch laboratorium. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 19. Zie verder Afd. VII bij: „Irrigatie”.
- Uitbreiding —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 3; st. 10, blz. 3.
- Technisch onderwijs. Cursus voor den mijnbouw aan de K. W. S. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 20; st. 10, blz. 23; H 515, 519—520, 520—521, 1044—1045, 1082, 1106, 1126.
- Middelbaar technische school. Zie aldaar.
- Zeevaarkundig-technische school. Zie: „Cursus”.
- Tehuis. Studenten— Batavia. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 21; st. 10, blz. 23.
- voor Indische studenten in Nederland. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 16.
- Toelagen. Studie— aan jongelieden in het bezit van de onderwijzersacte. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 16.
- voor het hoofdschap. H 503, 505, 518—519, 530, 1050, 1051, 1089, 1112.
- Toezicht. — op Indische studenten in Nederland. Zie: „Studie” en „Raadsman”.
- Vakonderwijs. Ambachtsonderwijs. Zie aldaar.
- Technisch onderwijs. Zie aldaar.
- Vereeniging. Bijdrage aan — en in het belang van de hoofdacte-opleiding. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 16; st. 10, blz. 16.
- Bijdrage aan de „Openbare leeszaal en bibliotheek” te Semarang. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 32.
- Bijdrage aan het Sangi- en Talaud-comité. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 18.
- Bijdrage aan „Mohammadijah” voor opleiding van godsdienstleeraren in het buitenland. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Subsidieering Kartini — voor een te Malang te openen Van Deventerschool. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 25; st. 10, blz. 29; H 529, 1053, 1102.
- Vervolgscholen. Meisjes —. Zie: „Inlandsch lager onderwijs”.
- Volkslectuur. Portvrijdom —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 27; st. 10, blz. 31; H 488, 1058.
- Volksonderwijs. Aanvangsbezoldigingen volksonderwijzers. Zie: „Personeelsvoorziening”.
- Beheer van het — op Timor. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 8.
- Gehalte van het — en van het onderwijzend personeel. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 7—8; H 457, 1057.
- Kantoor adviseur —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 26; st. 10, blz. 31; H 488, 1057.
- Uitbreiding van het aantal leerkrachten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 8.
- Uitbreiding van het — in de buitengewesten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 9; st. 10, blz. 9.
- Voorpraktijkregeling goeroe's bantoe. H 491, 1055.
- Voorschotten. Studie—. Zie aldaar.

Dienst der Volksgezondheid.

- Analysten.** Cursus voor —. Zie: „Cursus”.
- Apothekers.** Positie Chineesche — en tandartsen in verband met de eventueele gelijkstelling der Chineezen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15.
- Artsen.** Opleiding Indische —. Zie: „Opleiding” en „Geneeskundige hoogeschool”.
- Plaatsing van artsen met volledig diploma bij den D. V. G. H 1124.
- Plaatsing van een Indisch arts te Djombang. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 35; H 549, 550, 554, 1075—1076, 1125, 1137.
- Positie en promotiekansen Indische —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 35; st. 19; H 541—545, 550, 1072—1073, 1124, 1125, 1137—1140.
- Rondreizende Indische —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14.
- Scheeps —. Zie: „Journaal”.
- Tandartsen. Zie aldaar.
- Uitbreiding en tekort Indische —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14, 29; st. 10, blz. 14, 35; H 549, 1075.
- Assaineering.** Drinkwatervoorzieningen. Zie: „Drinkwaterleiding”.
- Padang Sidempoean. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27; H 584, 1077.
- Assaineeringskantoor.** — te Makasser, Ambon of Padang. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Bacteriologie.** Leergangen in —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 18.
- Begrooting.** Niet-verwerking der uitgetrokken credieten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13; H 540—541, 547—548, 548—549, 1069—1070.
- Raming der uitgaven. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 31.
- Totaal bedrag — D. V. G. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13; st. 10, blz. 13.
- C. B. Z.** Administratie van de —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 37.
- Klachten over behandeling en verpleging in — te Weltevreden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 37; H 546, 1074—1075, 1124.
- Spoedige verrekening van de verpleegkosten. Ond. I — Afd. V: st. 3, blz. 32; st. 10, blz. 40.
- Verwisseling van twee in de — te Weltevreden gestorven Chineezen. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 37—38.
- Zelfkosten van de voeding van Europeesche en Inlandsche patiënten in de — te Weltevreden. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 38.
- Certificaten.** — van den Indisch arts Moh. Joesoef. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15.
- Controleerend geneesheer.** Klachten over —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15.
- Cursus.** Toelating tot den — voor analysten. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Departement.** Instelling — van Volksgezondheid. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 13—14; st. 10, blz. 13; H 550.
- Doodschouw.** Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 13.
- Drinkwaterleiding.** Aanleg van — en ten laste van den buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 34; Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27; H 590, 1078.
- te Oleh-leh. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 34.
- te Pontianak. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 34; H 586, 587, 1077.
- Overdracht — aan gemeente Menado. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27.
- Verplichte aansluiting op de —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 34.
- Voorziening in Tapanoeli. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 34.
- Voorziening der Gouv. leprozerie te Poeloe Poemat. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 34;
- Waterverstrekkung tegen lage prijzen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27.
- Epidemie.** — ordonnantie. Zie: „Roodvonk”.
- Koorts — op de onderneming Soember. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 15.
- Epidemiologisch bureau.** Bijdrage aan het — van den Volkenbond te Singapore. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 18—19.
- Geneeskundige behandeling landsdienaren.** Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15.
- Geneeskundige hoogeschool.** Zie het onderwijs-gedeelte van dit register.
- Geneeskundig laboratorium.** Leveringen ten behoeve van het —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Niet-benoeming van Dr. Donath. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29; st. 10, blz. 36; H 547.
- Gezondheidsdiensten.** Plaatselijke —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14, 29; st. 10, blz. 13, 35—36; H 552, 1076.
- Hygiëne.** Medisch-hygiënische propaganda. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 13—14; H 545—546, 551.
- als leervak. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 13—14; H 466, 545—546, 551, 1060.
- Indische artsen.** Zie: „Artsen”.
- „Insuline”. Zie: „Ziektegevallen”, „Praaibrief” en „Journaal”.
- Journaal.** Verplichting van scheepsgeneesheeren tot het bijhouden van hun —. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 15.
- Kankerbestrijding.** Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14; H 553, 1076—1077, 1125, 1202—1203, 1342, 1352, 1363.
- Laboratorium.** Geneeskundig —. Zie aldaar.
- Lepra.** Indiening ontwerp — ordonnantie. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36; H 546—547, 551, 1136.
- Subsidieering van leprozen-verzorging. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 29, 30; st. 10, blz. 34, 36; H 540, 551, 1069.
- Verschillende leprozerieën. Ond. I — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36; H 547, 1069, 1122—1123, 1136.
- Opiumzucht.** Zie: „Ziekten”.

Afd. V, Dienst Volksgezondheid.

- Opleiding. Leerboek ten gebruike bij de — van Inlandsch verpleegpersoneel. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 28; st. 10, blz. 33.
- Terugbetaling —kosten van met een studieopdracht in Nederland vertoevende Indische geneeskundigen. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 18.
- verplegers en verpleegsters. Zie: „Ziekenverplegers”.
- Pestbestrijding. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 31; st. 10, blz. 39.
- Poliklinieken. Oprichting —. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14; H 541, 553—554, 1071—1072.
- Praaibrief. Wijziging formulier — in verband met ziektegevallen „Insulinde”. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14.
- Propaganda. Medische-hygiënische —. Zie: „Hygiëne”.
Vervaardiging van — films. H 554, 1077.
- Roodvonk. Opname van — in de epidemie-ordonnantie. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14.
- Samenvoeging. — Kantoor van Arbeid met D. V. G. Zie Afd. II.
- Samenwerking. — D. V. G. en M. G. D. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 13; H 552, 1076. Zie verder Afd. IX.
- Sanatoria. Zie: „Ziekeninrichtingen”.
- Subsidie. — aan vereenigingen ter bestrijding van besmettelijke- en volksziekten. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36; Ond. **34**; H 555—556.
- Tandartsen. Bevoegdheid —. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15; H 545, 1073—1074, 1124, 1136—1137.
- Positie Chineesche —. Zie: „Apothekers”.
- Tropische geneeskunde. Cursus in —. Zie: „Geneeskundige hoogeschool”.
- Tegemoetkoming aan het instituut voor —. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 17; st. 10, blz. 18.
- Verloskundige hulp. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14, 29; st. 10, blz. 14, 35; H 541, 547, 1070, 1123, 1136.
- Verplegers. Zie: „Ziekenverplegers”.
- Volksgezondheid. Departement van —. Zie aldaar.
- Volkshuisvesting. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 31; st. 10, blz. 38—39; Ond. **58** — Afd. V: st. 3; st. 4; st. 5.
- Vroedvrouwen. Zie: „Verloskundige hulp”.
- Woningbouw. Zie: „Volkshuisvesting”.
- Woningverbetering. Zie: „Pestbestrijding” en „Volkshuisvesting”.
- Zedenschandaal. Gedragingen van een geneesheer. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 15; st. 10, blz. 15.
- Ziekeninrichtingen. Bezuiniging bij Lands — alleen op werkelijk onnoodige uitgaven. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 37.
- C. B. Z. Zie aldaar.
- Oprichting en uitbreiding sanatoria. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36—37; H 546, 551—552, 1076. Zie ook Afd. IX onder „Militair geneeskundige dienst”.
- Poliklinieken. Zie aldaar.
- Verbetering kleine —. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36; H 553, 1077.
- Ziekenverplegers. Leerboek ten gebruike bij de opleiding van Inlandsche —. Zie: „Opleiding”.
- Opleiding van en toezicht op Inlandsche — en verpleegsters. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14; H 546, 547, 548, 550, 554, 1070, 1071, 1123—1124, 1136.
- Opleiding van verpleegsters 1ste klasse h.t.l. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14.
- Ziekenzorg. Ondersteuning bijzondere —. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 38; H 541, 553—554, 1071—1072.
- Ziektegevallen. — s.s. „Insulinde”. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 14; st. 10, blz. 14—15.
- Ziekten. Bestrijding van besmettelijke en volks—. Ond. **1** — Afd. V: st. 9, blz. 30; st. 10, blz. 36; Ond. **34** — Afd. V: st. 4; st. 5; H 546, 551, 553, 555—556.
- Drankzucht. Ond. **34** — Afd. V: st. 4; st. 5.
- Epidemie. Zie: „Epidemie”.
- Kanker. Zie aldaar.
- Lepra. Zie aldaar.
- Opiumzucht. Zie bij: „Bestrijding”.
- Pest. Zie: „Pestbestrijding”.
- Roodvonk. Zie aldaar.
- Tuberculose. Zie: „Sanatoria”.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

- Agro-geologisch museum en kaartteering. Zie: „Bodemkaart”.
- Algemeen proefstation voor den landbouw. Keuringsambtenaren. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 7; st. 12, blz. 12—13.
 Personeel der laboratoria. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 6, 7; st. 12, blz. 11—12.
 Wetenschappelijk onderzoek. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 7; st. 12, blz. 13; H 1234.
- Begrooting. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 1; st. 12, blz. 1.
- Bevolkingscultures. Zie: „Landbouw”.
- Bodemkaart van Java. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 6; st. 12, blz. 12; H 565, 580, 1221.
- Boschwezen. Zie ook: „Djatibedrijf”.
 Boschaanplant op daarvoor ongeschikte gronden. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 6; st. 12, blz. 12; H 564, 1221.
 Boschgronden op Java beschikbaar voor bouwgrond. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3, 10; st. 12, blz. 3, 17.
 Boshpolitie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10; st. 12, blz. 17; H 564—565, 1221.
 Herbebossing. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10; st. 12, blz. 18.
 Opleiding candidaathoutvesters. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4—5; st. 12, blz. 9; H 557, 568—569.
 Opmeting der bosschen. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10; st. 12, blz. 18.
 Overlast aan bevolking. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 9—10; st. 12, blz. 17; H 563—564, 1220.
 Propaganda voor houthandel. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10, st. 12, blz. 18.
 Wildhout in stede van djati voor timmerhout. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10; st. 12, blz. 17.
- Caoutchoubedrijf. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 9; st. 12, blz. 16—17; H 564, 568, 569, 1220—1221, 1225, 1234, 1246—1247, 1247—1248.
 Aankoop gronden en uitbreiding. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 7—8; H 557—558, 568, 1217—1218, 1230—1231, 1234, 1236, 1237, 1245—1246.
- Departement. Onder-directeur van L. N. H. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5; st. 12, blz. 10; H 574.
 Organisatie van het —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5; st. 12, blz. 10; H 573, 579, 1226, 1229, 1242.
 Verschijndatum van het Jaarboek. H 1243.
- Djatibedrijf. Hout voor meubelindustrie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11; st. 12, blz. 18.
 Kapitaliseering en exploitatie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 10—11; st. 12, blz. 18.
 Machinale zagerij. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11; st. 12, blz. 18; H 557.
 Positieregeling van het personeel. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11; st. 12, blz. 18.
 Sociale verplichtingen. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11; st. 12, blz. 18—19.
- Goloks. Dragen van —. Zie: „Boschwezen, overlast aan bevolking”.
- Grondstatistiek. Zie: „Statistiek”.
- Handel. Bevordering van den kolonialen —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5; st. 12, blz. 9.
 Handelsvoorlichting. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 23.
 Inlandsche Middenstand. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21; st. 4, blz. 19; Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 23; H 569, 1225.
 Leerscholen en cursussen voor den kleinhandel. Zie Afd. V: „Handelonderwijs”.
 Personeel der afdeeling — van L. N. H. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 23; st. 18, blz. 1; st. 19, blz. 2.
- Hondenbelasting in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 16; st. 12, blz. 25; H 576.
- Hondsdolheid en —ordonnantie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 12; st. 12, blz. 20; H 556—557, 1217, 1230, 1245.
- Indische Centrale Aanschaffingsdienst. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 15; st. 12, blz. 23—24.
 Personeel van den —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 15; st. 12, blz. 24.
- Jaarbeurzen en —markten. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 13—14; st. 12, blz. 22.
- Jaarboek van L. N. H. Zie: „Departement”.
- Jachtordonnantie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 8; H 557, 1217, 1230.
- Kamers van Koophandel. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 15; st. 12, blz. 23; st. 20; H 557, 569—571, 1225—1226, 1238—1240, 1248, 1255.
- Keuringsambtenaren. Zie „Algemeen proefstation voor den landbouw”.
- Kina. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 8—9.
- Kolonisatie. — van Europeanen voor den kleinen landbouw. H 571—573, 1226, 1240.
 Landbouwbedrijfsschool en proefbedrijf in de Giesting. Ond. I — Afd. VI: st. 4, blz. 1—2; st. 5, blz. 2—3, H 1233, 1242, 1244—1245, 1246.
- Laboratoria van het Algemeen proefstation. Zie: „Algemeen proefstation voor den landbouw”.
- Landbouw. Aardappelziekte. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 3.
 Adjunct-inspecteur van den —. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
 Adjunct-landbouweconsulenten. Plaatsing en arbeid van —. Zie: „Landbouwvoorlichtingsdienst”.
 Adjunct-landbouweconsulenten. Positieregeling van —. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
 Adjunct-landbouweconsulenten. Studieopdracht en uitzending naar Nederland. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 8; H 576.
 Algemeen proefstation voor den —. Zie aldaar.
 Bevolkingscultuur en -verwerking. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 2, 3; st. 12, blz. 2, 3—4; H 565, 1221, 1234—1235, 1242, 1243—1244.
 Bevolkingsrubber. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 4.
 Bevolkingsthee. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19; st. 4, blz. 17; Afd. VI: st. 11, blz. 2—3; st. 12, blz. 3.
 Cultuurscholen. Differentiatie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 9; st. 12, blz. 16; H 566—567, 1223, 1235, 1247.

Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel.

- Cultuurscholen. Landbouw (vak-) onderwijzers aan de —. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
Kajoepoetih-olie. H 577—578, 1229.
Kapok. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 7; st. 12, blz. 13. Zie ook Afd. IV: „Kapoksyndicaat”.
Klapperteelt. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 2, 7; st. 12, blz. 2, 13; H 559, 574, 580, 1229, 1242.
Koffie. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19; st. 4, blz. 17; Afd. VI: st. 11, blz. 3, 7; st. 12, blz. 4—5, 13; H 565.
Kruidnagelen en notemuscaat. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 8; st. 12, blz. 14; H 574, 577, 1228—1229.
— bedrijfsscholen en — cursussen. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 6—7; H 560—561, 567, 573, 1219, 1223. Zie ook: Kolonisatie.
—blad. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 2; st. 12, blz. 2; H 561—562, 1219—1220.
— congres der Vereeniging voor Koloniale Studiën. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 21; st. 4, blz. 18.
Landbouwconsulenten. Zie: „Landbouwvoorlichtingsdienst”.
—kundige commissies. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 1, 3; st. 12, blz. 1, 6.
—voorlichtingsdienst. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 1—3, 8; st. 12, blz. 1—7, 14—15; H 122, 573, 574, 574—575, 576, 579—580, 1227, 1240—1241.
—voorlichtingsdienst, medewerking bestuursambtenaren. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 1, 2; st. 12, blz. 1—2; H 561, 573.
Middelbare landbouwschool. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 9; st. 12, blz. 15—16.
Middelbare landbouwschool, positie der abiturienten. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
Notemuscaat. Zie: „Kruidnagelen”.
Ooftteelt. H 580, 1229.
Pepercultuur. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 5—6.
Propagandafilms. Zie: „Rolprenten”.
Rijst. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 7; st. 12, blz. 13.
Sprinkhanenplaag. H 574, 1227.
Visscherij. Zie „Zoetwatervischteelt”.
- Landbouwhoogeschool. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 8; H 559, 575—576, 1218, 1228. Zie verder Afd. V.
- Landbouwkundige ambtenaren. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
- Landbouwkundig personeel, positieverbetering van —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5—6, 9; st. 12, blz. 10, 16; st. 15; st. 16; H 566, 575, 581, 1222—1223, 1227—1228, 1232, 1235, 1241—1242, 1243, 1244, 1246, 1248, 1255.
- Middenstand. Inlandsche —. Zie: „Handel”.
- Molukken. Landbouweconomische toestand der —. H 577—579, 1228—1229.
Landbouwonderwijs op de — en studietoelagen. H 577, 1229.
- Nijverheid. Batiknijverheid. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 13; st. 12, blz. 21—22.
Keramie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 13; st. 12, blz. 22; H 565—566, 1221—1222, 1235, 1247.
Landbouw—. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 20; st. 4, blz. 17; Afd. VI: st. 11, blz. 13; st. 12, blz. 22.
Standaardwerk over Indische kunstnijverheid. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 4; st. 12, blz. 8.
Textielnijverheid. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 12—13; st. 12, blz. 21; H 559, 574, 1218—1219, 1232.
Niwem-lijnen der Kali-Konto-werken. Zie: „Boschwezen; boschpolitie”.
Pluimveeteelt. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 12; st. 12, blz. 20—21. Zie ook: „Veeartsenijkundig instituut”.
Proef- en zaadtuinen. Zie: „Landbouw; kapok, koffie, rijst”.
Rolprenten. Aanmaak van —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 6; st. 21; H 568, 573, 1224—1225, 1226, 1237—1238, 1248, 1249—1254.
Rubberprijs. Zie: „Caoutchoucbedrijf”.
Schrijfloozen. — aan personeel landbouwvoorlichtingsdienst. Zie: „Landbouwvoorlichtingsdienst”.
Statistiek. Centraal kantoor voor de —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 22; st. 18, blz. 1; st. 19, blz. 1—2; H 1238, 1248, 1249.
Volkstelling. Zie aldaar.
- Tentoonstelling. Landbouwtentoonstellingen. Zie „Landbouwvoorlichtingsdienst”.
— te Parijs. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5; st. 12, blz. 9; H 574, 576, 580, 994—995, 1143, 1226, 1229, 1236—1237, 1242, 1248.
- Tjihea-rijsthoeve. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 37; st. 20, blz. 45; Afd. VI: st. 12, blz. 16; H 563, 1220.
- Tuinbouwkundige ambtenaren. Zie: „Landbouwkundig personeel”.
- Veeartsenijkundige dienst. Studieopdracht gouvernements Indische veeartsen. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 5; st. 12, blz. 9.
Veeartsenijkundige commissie. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11; st. 12, blz. 19.
Veeartsenijkundig instituut. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 7—8; st. 12, blz. 13—14.
Verbetering veestapel Karanganyar en elders. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 11—12; st. 12, blz. 19—20; H 561, 567—568, 573, 1219, 1223—1224.
- Veeartsenschool. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 8; st. 12, blz. 14; H 559, 1218.
- Visscherij. Zie: „Zeevisscherij” en „Zoetwatervischteelt”.
Volkstelling. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 22—23; Ond. 35 — Afd. VI: st. 7; st. 8; H 580—581, 1229, 1238, 1248, 1249.
- IJKwezen. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 14; st. 12, blz. 23; H 569, 1225.
- Zaadtuinen. Zie „Proeftuinen”.
Zeevisscherij. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 6; st. 12, blz. 10—11; H 559—560, 574, 578, 1219, 1229, 1232, 1246.
Motorprauw. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 6; st. 12, blz. 11; H 569, 1225.
Zijde-cultuur. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 3; st. 12, blz. 7.

Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel.

Zoetwatervissteelt. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 9; st. 12, blz. 15; H 562—563, 574, 1227, 1242, 1242—1243.

Personeel voor de —. Ond. I — Afd. VI: st. 11, blz. 8—9; st. 12, blz. 15; H 562—563, 1220.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Aanbesteding en aanneming van werken. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4.

Bouw H. I. school door aannemers; bevordering aannemersstand. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10.

Aanneming van irrigatiewerken. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4.

Architects-opleiding. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13; H 593, 1303, 1310.

Assaineeringswerken. Zie Afd. V, D. V. G.

Automobielen. Éénzelfde merk van dienst —. Zie Afd. III: „Reiswezen, automobielregeling”.

Begrooting. Aanleg van wegen ten laste buitengewonen dienst. Zie: „Wegen”.

Beperking der uitgaven. H 587—588, 1290, 1293—1294, 1307.

Bestemming van de f 7 000 000 bedoeld bij amendement-Kiès (zitt. 1928—1929, Ond. 15 — st. 7). Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 5.

Invloed bestuurshervorming op —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4—5; H 588, 1293, 1294, 1307.

Verhoogde ramingen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 11.

Waterleidingswerken ten laste buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27; H 590.

Woningen burgerlijk personeel ten laste buitengewonen dienst. Zie: „Gebouwen”.

Bruggen. Zie: „Wegen”.

Departement. Administrateur —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 11.

Organisatie der werkzaamheden van het —; samenwerking met andere diensten, efficiency. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 1—2; st. 20, blz. 1—3, 4; H 582, 587, 593—594, 1289—1290, 1292, 1293, 1294, 1311. Zie ook Afd. I: „Verkaveling van departementen”.

Overdracht taak van het — aan locale ressorten. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 5; H 583, 1289, 1293, 1304, 1311.

Kosten papier, schrijfbehoeften enz. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6.

Uitvoering bouw- en waterstaatswerken van verschillende departementen en diensten onder centraal toezicht. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1.

Electrische installaties. Inspectie —. Zie: „Gebouwen”.

Gebouwen. Bibliotheek rechtshoogeschool. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 17; H 590, 601, 1292.

Doelmatige constructie. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13.

— D. V. G. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 9, 13; st. 20, blz. 18, 27; H 588.

— marine; wegeaanleg marine-etablisement op buitengewoon. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 18; Afd. X: st. 11, blz. 17.

— politie. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 19; H 588, 1290, 1291, 1307, 1313.

Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken.

- P. T. T.-dienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 18.
- Gevangenis. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16.
- Herziening regeling betreffende huur van landswoningen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 14; st. 20, blz. 29.
- Huur van lands—. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13.
- Inspectie elektrische installaties van —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3.
- Kantoorruimte bestuursambtenaren. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 18.
- Kantoren ass.-residenten (o.s.) voor regentschapsraden. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 18.
- Krankzinnigengesticht Denpasar. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 18.
- Onderhoud landsgebouwen, w.o. ambtswoningen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13—14; H 583.
- Onvoldoende voorbereiding van —; vertraging in uitvoering. H 588—589, 1290—1292, 1307, 1313.
- Overdracht v. d. zorg voor — aan de provincie en andere gemeenschappen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 1—2; st. 20, blz. 1—2; H 582—583, 1001, 1150, 1289, 1304, 1305, 1306, 1311.
- Radio-kuststations. Zie Afd. VIII.
- Rechtshoogeschool. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13; H 599, 1292, 1310, 1313—1314.
- Schoolgebouwen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 8—9; st. 20, blz. 16—18; st. 29; st. 30; H 87, 500, 582, 1042—1043, 1103, 1129, 1289, 1290, 1291, 1292, 1304—1305, 1305—1306, 1311—1313.
- Uitbreiding — raden van justitie i.v.m. gelijkstelling Chineezen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 18.
- Waarde lands—, in gebruik bij departementen en diensten. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 13.
- Werkplan lands—. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 14—15; H 589, 1290—1291, 1307, 1313.
- Woningen burgerlijk personeel ten laste buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 14.
- Woningen Europeesche ambtenaren. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16; H 583, 1289—1290, 1305, 1313.
- Woningen Inlandsche ambtenaren. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 15—16; H 592, 1291, 1292, 1310.
- Havens. Emmahaven. Ond. I — Afd. VII: st. 29; st. 30.
- Havenpolitiek; tarieven; goederengeld. H 581—582, 595—597, 1300, 1301, 1303, 1315.
- Haven Sabang, Soerabaja, Tandjong Priok. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 14; st. 20, blz. 28—29.
- Opheffing kleine — en betere outilleering groote —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 9—10; H 597—599, 601, 1301—1302.
- Subsidie haven Belawan; vermindering goederengeld. H 581—582, 1299—1300, 1303—1304, 1315.
- Zeehaven Semarang. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 13—14; st. 20, blz. 28; H 590—591, 1300—1301, 1308, 1315—1316.
- Irrigatie. Aanleg en verbetering —werken. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 12—13; st. 20, blz. 23—27; H 584—586, 1297—1298.
- Aannemers bij —werken. Zie: „Aanbesteding en aanneming van werken”.
- Bevoegdheid tot aanleg kleine —werken bij hoofden plaatselijke —afdeelingen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 2.
- Bemoeienis technischen —dienst met desabevloeiing en bevoeiing binnen de tertiaire vakken. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 8.
- Hydrodynamisch laboratorium. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 22—23; st. 31; st. 32; H 589—590, 1298, 1306—1307, 1308, 1310—1311, 1315, 1316—1318.
- vlakte van Goa. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 8—9.
- werken Noord-Krawang; toestand stuwdam. Zie: „Hydrodynamisch laboratorium”.
- Medezeggenschap suikerondernemingen in waterverdeling; —commissies. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 22; H 599—600, 1298—1299.
- Meerjarig werkplan. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 9.
- Reservoir Pendjalin. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 22; H 600, 1298—1299.
- Telefoon ten behoeve der —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 9.
- Tertiaire leidingen; overdracht aanleg en onderhoud aan regentschap. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7—8; H 599.
- Wadoeks. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4, 11—12; st. 20, blz. 8, 22; H 1311, 1315.
- Materieel. Overdracht toezicht groot —, bij B. B. in gebruik, aan B. O. W. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 29; st. 20, blz. 34; Afd. VII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 12; H 409—410, 582, 962, 1302.
- Personeel. Formatie B. O. W. — i.v.m. bestuurshervorming. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 11; st. 23; st. 24.
- Formatie lager administratief waterstaats— i.v.m. bestuurshervorming. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 12.
- Opleiding candidaat civiel-ingenieurs; studievoor-schotten. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10—11; H 601, 1303.
- Opnemers en rivieropruimers. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 11—12; H 590.
- inventarisatie en toezicht groot materieel. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6—7; st. 20, blz. 3, 12; H 582, 1302—1303.
- Plaatsing abiturienten technische scholen in 's Landsdienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10.
- Promotie werkbazen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10.
- Reistoelage mantri's waterbeheer. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 12.
- Verhouding tusschen met ontwerp-werk en uit-

Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken.

voering belast —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3—4.

Verkeer. Instelling departement van —; centrale commissie inzake verkeersaangelegenheden. Ond. I — Alg. Ged. st. 3, blz. 19 st. 4, bl. 16—17; Afd. VII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1; H 587, 1307.

Waterreglement. Algemeen —; aanpassing watervoorziening aan bestuurshervorming. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7; Zie verder Afd. IV: „Provinciën, Waterbeheer enz.”.

Waterstaat. Personeel —. Zie: „Personeel”.

Werkzaamheden en kosten —skantoren Vorstenlanden en Semarang. Ond. I. — Afd. VII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 27—28.

Waterwegen. Zorg voor de —; bevaarbaarmaking rivieren. H 595, 1295.

Wegen. Aanleg van — in de buitengewesten ten late buitengewonen dienst. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2—3, 11; st. 20, blz. 5—6, 21—22; H 588, 600—601, 601—602, 1294, 1297, 1307, 1314.

Aanleg van — door lagere gemeenschappen ten laste buitengewonen dienst. Zie Afd. IV: „Decentralisatie”.

Algemeen — plan en urgentieprogram. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 6—7; H 588, 1294, 1307.

Asphalteering van —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 19; H 1294.

Brug over Kali Mas. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 20; H 583, 1292—1293, 1305, 1314.

Chineesche krachten bij —aanleg. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4.

Opbrengst benzine-accijns gedeeltelijk voor wegeaanleg. Zie: „Wegenfonds”.

Rentabiliteit van —. Zie: „Aanleg van — ten laste van buitengewonen dienst”.

Secundaire —. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7.

Technische verbeteringen. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 19—20; H 584, 588, 595, 602—603, 1293, 1294, 1296, 1297.

Verband tussehen —, spoorwegen en waterwegen; overleg met S.S. inzake aanleg van —. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 19; st. 4, blz. 16—17; Afd. VII: st. 19, blz. 1; H 115, 119, 588, 665, 1294. Zie ook Afd. VIII „Staatsspoor- en tramwegen aanleg enz.”.

Wegenfonds. Ond. I — Afd. III: st. 12, blz. 17; st. 13, blz. 32; Afd. VII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 6; H 594—595, 600—601, 602, 1294, 1295, 1307, 1314.

— op Celebes, Borneo en de Molukken; algemeen plan. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4, 11; st. 20, blz. 7, 21; H 586, 587, 591—592, 595, 1293, 1296, 1308—1310, 1314—1315.

— op Java; provinciale —plannen; algemeen plan. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 3—4; st. 20, blz. 7, 20.

— op Sumatra; algemeen plan. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 4, 11; st. 20, blz. 20—21; H 583—584, 594—595, 601, 602—603, 1293, 1294—1295, 1296.

Werken. Aanbesteding van —. Zie: „Aanbesteding en aanneming”.

Vertraging in uitvoering door niet tijdig gereedkomen projecten. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3—4.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

- Aardolie. Productiebeperking Tarakan; ingrijpen door Regeering. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3—4.
Regeeringscommissaris Ned. Kol. Petroleum Mij. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 4—5.
- Autobus-terreur. Zie: „Motorverkeer”.
- Automobioldiensten. Lands — op Sumatra; overname door particulieren. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 23—24.
- Bedrijven. Afschrijving op de —; taxatie levensduur verschillende objecten. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3; H 1165—1166, 1256—1258, 1272—1273, 1273—1274, 1280—1281.
Staatsexploitatie. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1, 2; st. 20, blz. 1.
Toepassing bedrijvenwet. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3; H 1165, 1256—1257, 1272, 1280.
Uitkomsten der —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1; H 1159, 1169.
- Begrooting. — G.B. i.v.m. aspect geheele —, H 1166, 1272.
Indiening principieel begrotingsvoorstellen bij N. v. W. Ond. I — Afd. VIII: st. 29, blz. 1; st. 30, blz. 1; H 1276—1279, 1283—1285.
Overzicht gewone en buitengewone uitgaven. H 1166—1167, 1258.
Personeelstaten. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1.
Verhooging van posten wegens onafgedane vroegere eischen. Ond. 36 — Afd. VIII: st. 4, blz. 5.
- Coöperatieve vereeniging Sumatra-S.S.-personeel. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 26.
- Departement. Onderdirecteur. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5.
Samenwerking tusschen — en veiligheidstoezicht. Zie: „Waterkracht en electriciteit”.
Zie voorts Afd. I: „Verkaveling van departementen”.
- Dienst van het toezicht. Bewaking gevaarlijke overwegen bij Wonosobo. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 9.
Reorganisatie. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 4—5; st. 20, blz. 9.
- Jaarverslagen. Tijdige verschijning —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1.
- Landsdrukkerij. Drukken van jaarverslagen van vereenigingen; concurrentie aan particuliere drukkerijen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 9; H 1163, 1260.
Personeel. H 1162—1163, 1260.
Verschijning register op staats- en bijbladen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 9; H 1163, 1260.
- Luchtvaart. Eén of twee piloten in passagiersvliegtuigen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 27.
—ordonnantie, regeling — bij A. M. v. B. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1; H 1169, 1259.

- Verbinding Batavia—Soerabaja. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 27.
- Verbindingen Java—Deli en Soerabaja—Makasser. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12, st. 20, blz. 27.
- Vliegerterrein Soerabaja. Ond. I — Afd. VII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 19; Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 27.
- Mijnbouw. Gedeeltelijke afschaffing van de poenale sanctie in de landsmijnen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 1; st. 20, blz. 1—2; H 1167, 1266, 1275—1276, 1283.
Goud- en zilvermijnen in Benkoelen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 11.
IJzer- en nikkelertsen op Celebes en Borneo. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4.
Leiding van den dienst van den —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10.
Opbrengst mijnbedrijven. Ond. I — Afd. VIII: st. 20, blz. 1; H 1169. Zie voorts: „Steenkolenmijnen”.
Opleiding mijnopzichters. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 4.
Overbrenging mijninspectie naar kantoor van arbeid. Zie Afd. II: „Kantoor van Arbeid”.
Personeel. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5; st. 20, blz. 10—11.
Steenkolenmijnen. Zie aldaar.
Tin. Zie aldaar.
- Motorverkeer. Automobioldiensten. Zie aldaar.
Concurrentie met S.S. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 19; Zie verder: „Staatsspooren tramwegen. Aanleg van spoorwegen enz.”.
Regeling —; autobusterreur; voorstellen motorverkeerscommissie. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 41; st. 4, blz. 41; Afd. VIII: st. 19, blz. 1—2; st. 20, blz. 2.
- Personeel. Gratificaties. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 27—28.
—staten op de begrooting. Zie: „Begrooting”.
Voorschotten op bezoldiging. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 28.
Zie voor personeel verder bij de verschillende diensten.
- Postspaarbank. Bedrijfsverschotten. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5.
Personeel —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3, 4; st. 20, blz. 6; st. 31; H 1162, 1270—1272, 1279—1280, 1285—1288, 1405.
Propaganda. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 6.
Rentepcil; grens rentegevend tegoed; bevordering spaarzin. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5—6.
Verbetering administratie. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5.
- Post-, telegraaf- en telefoondienst. Aangeteekende zendingen v.h. Gouvernement. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 17.
Bezorging en vervoer van brieven. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16—17.
Districtstelefoon. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 17.
Interlocale gesprekken. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 17; H 1159—1160, 1262.

Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven.

- Overname telefoonnet Deli Spoorweg Mij. door —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3.
- Personeelsaangelegenheden. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16, 17; H 1160, 1163—1165, 1260—1261, 1270, 1279.
- Personeelsuitbreiding. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 16.
- Post- en telefoontarieven. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 28—29; H 177, 629, 1160—1161, 1169, 1262—1263.
- Postkantoor Semarang. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16.
- Postkantoren en hulpkantoren. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16, 17.
- Radio-telegrafie en -telefonie. Zie aldaar.
- Terugzending onzedelijke boeken. H 1163, 1263. Zie verder Afd. II: „Pornografische lectuur”.
- Uitkomsten —. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 28—29; H 1160—1161, 1262.
- Werkzaamheden chefs post- en telegraafkantoren. Zie: „Personeelsuitbreiding”.
- Radio-telegrafie en -telefonie. Minder goed functionneeren verbinding met Nederland. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8; st. 20, blz. 16.
- Radiostations. Ond. I — Afd. IV: st. 19, blz. 36; st. 20, blz. 43; st. 31; st. 32; Afd. VII: st. 26; st. 27; Afd. VIII: st. 20, blz. 18; st. 26; st. 27.
- Voorschot aan „Nirom” en subsidie aan „Phohi”. Ond. I — Afd. VIII: st. 23, blz. 1—3; st. 24, blz. 1; H 1276—1279, 1283—1285.
- Staatsspoor- en tramwegen. Aanleg van spoorwegen of uitbreiding van het wegennet; o.a. in Midden- en Zuid-Sumatra; overleg met B. O. W. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10—11; st. 20, blz. 22—23; H 1168, 1171—1173, 1265—1266, 1273, 1274, 1281—1282. Zie ook Afd. VII: „Wegen. Verband enz.”.
- Atjehtram. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 23.
- Afschrijvingen. Zie: „Rentabiliteit enz.”.
- Autobus-concurrentie. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 9; st. 20, blz. 19. Zie verder: „Aanleg enz.”.
- Bedrijfsuitkomsten. Zie: „Rentabiliteit enz.”.
- Dienstleiding S. S. contra Spoorbond. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 25—26.
- Eéndaagsche verbinding Batavia—Soerabaja. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 21—22.
- Efficiency. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 20; H 1171.
- Electrificatie. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 9—10; st. 20, blz. 19.
- Gemeenschappelijke beheersvoering met particuliere mijen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 22.
- Gemengd bedrijf. Zie: „Reorganisatie van den dienst”.
- Kolenlevering aan S. S. door Landskolenmijnen. Zie: „Steenkolenmijnen”.
- Kosteloos vervoer voor ambtenaren zelfbesturen v.d. Vorstenlanden. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 24.
- Overname particuliere spoorwegbedrijven door het Land; S. C. S.-lijnen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 3.
- Overwegen te Batavia. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 25.
- Personeel. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 26; H 1161—1162, 1264, 1269—1270, 1279.
- Personeelsvoorziening buitengewesten. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 25; H 1161, 1264.
- Rentabiliteit; afschrijvingen op het bedrijf. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 9, 10; 12—13; st. 20, blz. 18—19, 19—20, 29—30; H 1161, 1166, 1258, 1263—1264, 1273, 1273—1274, 1280—1281.
- Reorganisatie van den dienst. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 8—9; st. 20, blz. 18.
- Spoorverbinding Solo—Djakakarta. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 12; st. 20, blz. 26—27.
- Stations Weltevreden en Batavia. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 20—28; H 1168, 1171, 1264—1265.
- Suikervervoer. Zie: „Rentabiliteit”.
- Tarieven, o.a. Zuid-Sumatra-spoor. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 13; st. 20, blz. 30; H 177, 629, 1168—1169, 1265.
- Transportmiddelen voor kolonisatie Zuid-Sumatra. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 26.
- Uitkomsten passagiers- en vrachtkvervoer. Zie: „Rentabiliteit enz.”.
- Verbetering eenige spoorverbindingen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 22.
- Verschillende grieven en desiderata. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 11; st. 20, blz. 24.
- Werkplaatsen Z. S. S. Zie: „Waterkracht en electriciteit. Werken in Zuid-Sumatra”.
- Steenkolenmijnen. Aanvoer buitenlandsche kolen; dupingsysteem in Zuid-Afrika. H 1170—1171, 1268, 1269, 1274—1275.
- Boekit-Asammijnen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 14—15; H 1170, 1268, 1275.
- Brikettenfabricage. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 14.
- Kolenlevering door Lands — aan S. S. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 6, 10; st. 20, blz. 13, 21; H 1159, 1267—1268, 1274, 1282.
- Oembilinmijnen. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 13—14; H 1268.
- Opbrengst der —; prijsbepaling. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 6, 6—7; st. 20, blz. 13—14; H 1168, 1169—1170, 1267, 1268—1269, 1273, 1275, 1282—1283.
- Poelau-Laoetmijnen, sluiting van het bedrijf. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 6—7; st. 20, blz. 14; H 1168, 1169—1170, 1268, 1269, 1274, 1276, 1282, 1283.
- Reorganisatie kolenbedrijven. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 13.
- Tin. Behandeling vrije arbeiders bij de Bankatinwinning. Zie Afd. II: „Kantoor van Arbeid”.
- Eigen exploitatie en aannemingscontracten; overname baggermolen enz. Tinbagger Mij. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 5—6; st. 20, blz. 11, 12

Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven.

- 13; st. 29, blz. 1—2; st. 30, blz. 1—3; H 1159, 1167, 1266, 1392—1399, 1402—1405.
- Ertsrijkdom Bangka. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 11—12.
- Kapitaalsuitgaven. Ond. **36** — Afd. VIII: st. 4; st. 5.
- Kostprijs —. H 1159, 1266.
- Vervanging Chineesche mijnhoofden door Europeesch personeel. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 12.
- Wijze van verwerking van tinerts. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 6; st. 20, blz. 12; H 1167, 1266—1267, 1274.
- Verkeerswezen. Regeeringstoezicht op het —. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 4. Zie verder Afd. VII.
- Verkoopkantoor mijnbouwproducten. Verdeeling kosten — over de verschillende mijnbedrijven. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5.
- Verzoeningsraad spoor- en tramwegen. Secretaris —. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 3; st. 20, blz. 5.
- Waterkracht en electriciteit. Afschrijvingen. Zie: „Rentabiliteit enz.”.
- Bedrijfs- en kapitaalsuitgaven. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 6—7; H 1166, 1258.
- Onderzoek meer Mendjer i.v.m. energievoorziening Midden-Java. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7.
- Personeel. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7.
- Rentabiliteit; afschrijvingen; uitbreiding waterkrachtwerken; stroomlevering-contracten. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 8; H 1166, 1257, 1272.
- Samenwerking tusschen dienst — en veiligheids- toezicht inz. elektrische installaties. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 2; st. 20, blz. 2—3.
- Soloseche electriciteitsmij. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 8.
- Stroomleveringsbedrijf Bandoengsche hoogvlakte. Ond. **36** — Afd. VIII: st. 7; st. 8.
- Stroomlevering-contracten. Zie: „Rentabiliteit enz.”.
- Stroomlevering door fabrieken voor personeelswo- ningen. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 8.
- Tarieven stroomleveringsbedrijf. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4; st. 20, blz. 7—8.
- Waterkrachtwerk Giringan (Madioen). Ond. **1** — Afd. VIII: st. 26; st. 27.
- Werken in Bantam en Zuid-Sumatra. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 4, 5; st. 20, blz. 7, 8, 11; Ond. **36** — Afd. VIII: st. 7; st. 8; H 1168, 1265.
- Zout. Aankoop in het buitenland. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 15.
- Productie op Madoera. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 15—16.
- Verkoop en distributie; uitbreiding zoutpakuizen. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 15; H 1173, 1259—1260.
- Vervoer per K. P. M. Ond. **1** — Afd. VIII: st. 19, blz. 7; st. 20, blz. 15.

AFDEELING IX.**Departement van Oorlog.**

- Adjutant-onderofficier. Zie: „Bevordering”.
- Aalmoezeniers. Zie: „Geestelijke verzorging”.
- Aanbevolen militairen. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 24; H. 1195—1196, 1338, 1348—1349, 1355, 1362, 1364.
- Administratie. Geldelijk en —f beheer. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16—17; H 1198—1199, 1341, 1352.
- Sergeanten-majoor als betaalmeeester der militaire — bij de genie. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 23—24.
- Vereenvoudigde compagnies —. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 17; H 1198—1199, 1341, 1352.
- Artillerie. Vermindering der —. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1; H 1192, 1336.
- Artillerie-constructiewinkel. Beheer van den — en om- zetting in een particulier bedrijf. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 26; H 1196, 1204—1205, 1338—1340, 1349, 1350, 1362—1363.
- Bestellingen bij den —. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 25.
- Uit- en terugzending van den hoofdopziener De Jongh. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 26; H 1196—1197.
- Vervaardiging van drijfriemen. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 26.
- Artillerie-magazijnen. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 21.
- Barisans. Zie: „Inlandsche korpsen”.
- Begrooting. Aspect der oorlogs—. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1.
- Splitsing der —. Ond. **1** — Alg. Ged.: st. 3, blz. 27; st. 4, blz. 30; Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3.
- Beheer. Geldelijk en administratief —. Zie: „Admini- stratie”.
- Beoordeeling. — van officieren. Zie: „Officieren”.
- Betaalmeeester. Zie: „Administratie”.
- Bevordering. — tot adjudant-onderofficier. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 5; st. 11, blz. 9—10; H 1195, 1208, 1337, 1344, 1348, 1355, 1361—1362, 1364.
- van officieren. Zie: „Officieren, verminde- ring” enz.
- Bezoldiging. Gelijke — voor alle landaarden. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 6; H 1214—1215, 1345—1346, 1356—1358, 1364—1365.
- van den archivaris van het departement. Zie: „Departement”.
- Kisareesche militairen. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 6.
- Blokkade. Zie: „Munitie, aanvoer”, enz.
- Buitengewesten. Verdediging van enkele strategische pun- ten (Balikpapan en Tarakan) in de —. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 1, 2; st. 11, blz. 1, 2; H 1192, 1336.
- Cavalerie. Afschaffing —. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 11—12; st. 11, blz. 25.
- Totaalkosten der — per paard. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 25.

Afd. IX, Oorlog.

- Chemische strijdmiddelen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16.
- Commissie. Efficiency —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16.
Kleeding —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 17.
Opleidings—. Zie: „Opleiding”.
Splitsings—. Zie: „Splitsing”.
- Defensie. Grondslagen voor de — en algemeen — plan. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 2—3, st. 4, blz. 15; Afd. IX: st. 10, blz. 1, 2; st. 11, blz. 1, 2; H 176, 1190—1192, 1201—1202, 1335—1336, 1347, 1353—1355, 1360—1361. Zie ook Afd. X.
Kosten van de —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 1; H 1193, 1209.
- Departement. Bezoldiging van den archivaris. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 22.
- Dienstneming. — door Indo-Europeanen. Zie: „Aanbevolen militairen”.
- Dienstplicht. Inlandsche militie. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 35; H 1215—1216, 1346, 1359, 1365.
Onderwerping van de Chineezers aan den —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 35.
Sterkte — en reserve personeel. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 31.
- Draagbare wapenen. Werkplaats voor —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 21—22.
- Efficiëncy. — commissie. Zie: „Commissie”.
- Expeditiën. Gebruik van ingehuurd koelies i. p. v. dwangarbeiders op patrouilletochten. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 34.
Kosten —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 34.
Vergoeding voor op — verwonde niet-militairen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 34.
- Fonds. Overgangs— voor inheemsche militairen. Zie: „Weduwen- en weezenfonds”.
Weduwen- en weezenfonds. Zie aldaar.
- Forten. — rondom de Bandoengsche hoogvlakte. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2—3; st. 11, blz. 2.
- Fusie. — der militaire departementen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3; Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1—2.
- Gasschool. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16.
- Geestelijke verzorging. Aanstelling van legerpenhoeloes. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 24.
Instituut van legerpredikanten en -aalmoezeniers. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 24.
Plaatsing van legerpandita's. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 24.
- Gelijkstelling. — militaire pensioenen. Zie: „Pensioenen”.
- Geneeskundige dienst. Militair —. Zie aldaar.
- Genie. Betaalmeester bij de —. Zie: „Administratie”.
- Geniewerken. Aanleg van desawerken door de genie. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 28.
Benteng te Palembang. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 29.
Kosten barakken aan den Boven Digoel. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 29.
Medico-aviatisch laboratorium. Ond. 37 — Afd. IX: st. 4; st. 5.
- Reserveering van een terrein te Malang. H 1203, 1342, 1352, 1363.
- Woningbouw. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 28—29; H 1335.
- Georganiseerd overleg. Zie: „Vereenigingswezen”.
- Gevangenen. Stokkenknechts. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 30.
Voeding in de militaire —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 30.
- Gratificatiën. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 16; st. 11, blz. 36.
- Hospitelen. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Huisvesting. Inhouding op salaris wegens gebruik van een gouvernementswoning. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 16; st. 11, blz. 36.
Woningbouw. Zie: „Geniewerken”.
- Infanterie. Aanbevolen militairen. Zie aldaar.
Schietaardigheid —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 24—25.
- Inlandsche korpsen. Bezoldiging officieren. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 27—28.
Kosten —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 27.
Militaire waarde —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 27.
Pensioenregeling officieren —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 28.
Uitbreiding of opheffing der —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 27.
Verbetering positie en geest van de Barisans. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 28; H 1205, 1343, 1350.
- Inlandsche militie. Zie: „Dienstplicht”.
- Kampement. Overbrenging — en te Weltevreden naar Menteng. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 17; H 1203—1204, 1342—1343, 1350, 1363.
- Kleeding. Rapport — commissie. Zie: „Commissie”.
Witte uitgaanstue voor lagere militairen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 17—18; H 1208, 1344, 1355, 1364.
- Leger. Doelstelling —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 1, 2; st. 11, blz. 1, 2; H 1192—1193, 1194, 1209, 1336, 1347.
Indeeling van het — op Java. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3; H 1201, 1341—1342.
Militaire bijstand bij onlusten. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3; H 1201, 1341, 1353, 1364.
Moderniseering en reorganisatie van het —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1; H 1193, 1336.
Organisatie en dislocatie van het —. Zie bij: „Doelstelling” en „Indeeling”.
Politie—. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 1—2.
Samenwerking van militaire en burgerlijke gezaghebbenden. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3.
- Legercommando. Tweejaarlijksche wisseling —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 22.
- Legerpredikanten. — en -aalmoezeniers. Zie: „Geestelijke verzorging”.

Afd. IX, Oorlog.

- Legioen.** Mangkoenegorosche —. Zie: „Inlandsche korpsen”.
- Luchtvaartafdeeling.** Aanmelding van Inlandsche candidaten. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 33.
- Baten van de —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 16; st. 11, blz. 36.
- Bestelling van Napier Lion-motoren. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 22.
- Equipeering en gevechtswaarde —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 31; H 1199, 1341, 1352—1353.
- Formatie en werkelijke sterkte —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 32—33; H 1199—1200, 1341, 1353, 1363—1364.
- Medico-aviatisch laboratorium. Zie: „Geniewerken”.
- Terugkeer van bij de — gedetacheerde officieren naar hun oorspronkelijk korps. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 32; H 1199—1200, 1341, 1353, 1363—1364.
- Vliegtuelagen en kwartiervluchtuelagen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 33, st. 15; st. 16.
- Mangkoe Negoro.** Legioen —. Zie: „Inlandsche korpsen”.
- Meerdaagsche oefening.** Verzorging van kinderen van militairen op —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 34.
- Militaire administratie.** Zie: „Administratie”.
- Militair geneeskundige dienst.** Burgerlijke tandartsen, belast met werkzaamheden voor den —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 15.
- Desiderata afgetreden chef — in inspectieverlag Java 1927. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 14.
- Hulpverlening door — aan niet-militairen in dringende gevallen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 14; H 1202, 1342, 1351—1352, 1363.
- Kankerbestrijding. H 1202—1203, 1342, 1352, 1363. Zie Afd. V, D. V. G.
- Morbus gonorrhoeicus. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 15—16.
- Muskietengaas in de militaire hospitalen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16.
- Opleiding van officieren van gezondheid h.t.l. Zie Afd. V, Geneeskundige hoogeschool.
- Opleiding van verpleegsters 1e kl. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 15.
- Pensioenregeling en positie van de officieren van gezondheid. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 15; H 1210—1212, 1344, 1356, 1364.
- Personeelsverhouding bij de technische werkplaats. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 29—30.
- Röntgeninstallatie voor het hospitaal te Malang. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 16.
- Samenvoeging — en D. V. G. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 14; H 1209—1210, 1344, 1355.
- Samenwerking — met D. V. G. en particuliere ziekenzorg. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 14; H 1202, 1342, 1351—1352, 1363.
- Sanatoriumbehandeling voor Indo-Europeesche en inheemsche militaire tuberculoselidmers. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 14—15; st. 17; H 1212, 1344—1345, 1356, 1364, 1437.
- Verpleging in de militaire hospitalen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 15.
- Zusterhuizen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 15.
- Militaire gevangenen.** Zie: „Gevangenen”.
- Militaire rechtspleging.** Zie: „Rechtspleging”.
- Militaire school.** Opheffing —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 13—14; st. 11, blz. 30.
- Militie.** Zie: „Dienstplicht”.
- Mobilisatie.** — voorschriften en voorbereidingen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2.
- Munitie.** Verhinderig van den aanvoer van — en andere oorlogsmateriaal. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 2—3.
- Muziek.** Militaire — korpsen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 31.
- Staf —. Zie aldaar.
- Nationaalfonds.** Subsidie —. Zie aldaar.
- Officieren.** Beoordeeling van —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 5; st. 11, blz. 8—9.
- Buitenlandsch verlof aan pensioenrijpe hoofd—. Zie: „Pensionneering”.
- Contact — onderling en met den troep. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 18; H 1200—1201, 1341, 1353.
- Formatie van het —corps. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3—4; st. 11, blz. 3—6; H 1198, 1340—1341, 1352.
- „Kassian”-majors. Zie bij: „Vermindering” enz.
- Lidmaatschap van de Vaderlandsche Club. Zie: „Vereenigingswezen”.
- Overcompleet en tekort aan subalterne — er onderluitnants. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 4—5; H 1194—1195, 1336—1337, 1348, 1361.
- Pensionneering van hoofd — na voorafgaar buitenlandsch verlof. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3—4; st. 11, blz. 5; H 1208—1209.
- Reizen van — op reisaanvragen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 8.
- Reserve —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11, blz. 5—6.
- Technische vorming —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 19; H 1196, 1339.
- Vermindering van het aantal hoofd —. O — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3—4; H 1195, 1198, 1340—1341, 1348, 1352.
- van gezondheid. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Inlandsche korpsen. Zie: „Inlandsche korpsen”.
- Onderluitnants.** Benoemings- en pensioenregeling voor —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 17; H 1195, 1336—1337, 1347—1348, 1361.
- Tekort aan —. Zie bij: „Officieren”.
- Onderofficieren.** Bekendstelling redenen van overplaatsingen van — aan betrokkenen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 18.
- Bevordering tot adjudant-officier. Zie aldaar.

Afd. IX, Oorlog.

- Verlof aan pensioenrijpe —. H 1208—1209, 1337—1338, 1348, 1353, 1364.
- Ontwapening. Algemeene —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2.
- Opleiding. — tot officier. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 19. Zie ook: „Militaire school”.
- tot reserve-officier. Zie: „Officieren, reserve —”.
- van verpleegsters 1e kl. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Rapport —scommissie. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 6; H 1215, 1347, 1359.
- Pensioenen. Gelijktelling militaire — van vóór en na 1 Januari 1920. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 6—7; st. 13; st. 18; H 1197, 1205, 1209, 1340, 1350, 1355, 1362, 1364, 1437—1440 (zie ook A. B.: „Pensioen”).
- Pensioenregeling officieren van gezondheid. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Pensioenregeling onderluitenanten. Zie: „Onderluitenanten”.
- Pharmaceutische dienst. Rang van den inspecteur apotheker. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 22.
- Politieleger. Zie: „Leger”.
- Positieverbetering. Verzoeken om — van militaire vereenigingen. Zie: „Vereenigingen”.
- Pyrotechnische werkplaats. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10, 12; st. 11, blz. 21, 25—26.
- Vervaardiging van vuurwerk door de —. Zie: „Vuurwerkfabricage”.
- Rechtspleging. Afzonderlijke militaire rechtspraak. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 6; st. 11, blz. 12—13.
- Berechting van eenvoudige overtredingen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 6; st. 11, blz. 13.
- Berechting van misdrijven door militairen gepleegd ter S. W. K. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 6—7; st. 11, blz. 13.
- Mishandelingszaak luitenant Van den Berg. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 13—14.
- Reorganisatie van de militaire —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 6; st. 11, blz. 13.
- Reproductiebedrijf. Afschrijving en rente —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 23.
- Postzegelaanmaak door —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10—11; st. 11, blz. 23.
- Toepassing van de bedrijvenwet op het —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 23.
- Reserveofficieren. Zie: „Officieren”.
- Röntgeninstallatie. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Schietoefeningen. Zie: „Infanterie” en „Schijfschieten”.
- School. Toelating van kinderen van Javaansche militairen tot de — te Malang. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 35.
- Schijfschieten. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 19.
- Splitsing. — der oorlogsbegroting. Zie: „Begroting”.
- Rapport der —scommissie. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3.
- Stafmuziek. Geest in het —korps. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 30—31.
- Opheffing —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 30.
- Steun. — verleenning aan gepensioneerde en gegageerde Europeesche en Inlandsche militairen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10, 15; st. 11, blz. 20—21, 35; st. 13A; H 1206, 1343, 1350—1351, 1363.
- Stoomwasscherij. — te Tjimahi. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 23.
- Subsidie. — arbeidsbeurs en verblijf voor den oud-Indischen militair te Nijmegen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9—10; st. 11, blz. 20; H 1206—1207, 1343, 1351.
- hulpfonds der Vereeniging „Voorwaarts” Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 19—20; H 1207, 1343—1344, 1351, 1363.
- Nationaalfonds. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 35.
- Topografische dienst. Reproductiebedrijf. Zie aldaar.
- Werkzaamheden — voor het Inlandsch kadaster. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 22.
- Vereenigingswezen. Desiderata van de vakvereeniging van militairen uit de Minahassa „Perserikatan Minahassa”. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 5—6; st. 11, blz. 11—12; H 1214—1215, 1345—1346, 1356—1358, 1364—1365.
- Desiderata van de vereeniging van niet-Europeesche onderofficieren „Oentoe kaperloean kita”. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 6; st. 11, blz. 12; H 1214—1215, 1345—1346, 1356—1358, 1364—1365.
- Georganiseerd overleg. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 5; st. 11, blz. 11; st. 19; H 1215, 1346, 1359, 1440—1447.
- Lidmaatschap van de Vaderlandsche Club voor officieren. H 1212, 1345.
- Reglement betreffende het militair —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 5; st. 11, blz. 11.
- Verpleging. — in de hospitalen. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.
- Vervoer. Besparing op —kosten door beperking van overplaatsingen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 15; st. 11, blz. 33—34.
- Reizen op reisaanvragen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8—9; st. 11, blz. 18.
- Voorschotten. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 16; st. 11, blz. 36.
- Vuurwerkfabricage. — door de pyrotechnische werkplaats. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 25—26.
- Weduwen- en weezenfonds. — voor inheemsche militairen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 4—5, 15; st. 11, blz. 7, 35; H 1213—1214, 1345.
- Werving. — van Amboineezen. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 18.
- van Europeanen en Indo-Europeanen. Zie: „Dienstneming”.
- Onjuiste voorstelling van zaken bij de —. Ond. I — Afd. IX: st. 10, blz. 14; st. 11, blz. 35; H 1214, 1345.
- Woningen. Zie: „Huisvesting”.
- Zusterhuizen. Zie: „Militair geneeskundige dienst”.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

- Aanbouw.** Zie: „Materieel der zeemacht”.
- Accodomatie.** — bij vervoer lager marine-personeel. Zie: „Personeel”.
- Algemeen defensieplan.** Zie: „Defensie”.
- Artillerie-instructieschip.** Zie: „Materieel, uitzending Hr. Ms. „Gelderland” als —”.
- Begrooting.** Onvoldoende toelichting van —sposten. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1; Ond. **41** — Afd. X: st. 4; st. 5; Ond. **64** — Afd. X: st. 4; st. 5; H 1183—1184, 1319, 1328—1329, 1333—1334, 1400—1401, 1518.
- Splitsing der marine** — in Afd. X en XA. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1.
- Verwerking van uitgetrokken credieten.** Ond. **64** — Afd. X: st. 4, blz. 1; st. 5, blz. 1.
- Voorzieningen buiten den Volksraad om.** Ond. **41** — Afd. X: st. 4, blz. 1, 2; st. 5, blz. 1, 2.
- Zevenjarig overzicht van uitgaven en ontvangsten.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1.
- Bergingsmaterieel.** Zie: „Onderzeeboten”.
- Beri-beri.** — bij de Gouvernementsmarine. Zie: „Gouvernementsmarine”.
- Defensie.** Grondslagen voor de — en plan voor de verdediging van Nederlandsch-Indië. Ond. **1** — Afd. X: st. 20; H 1183—1184, 1319—1320, 1323, 1328, 1331, 1332. Zie ook Afd. IX.
- Dienstplicht.** Zie: „Zeemilitie”.
- Dispensatie.** Zie: „Scheepvaart”.
- Duikers.** Oefeningen met —. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 4.
- Fusie.** Gevolgen van de — voor de zeemacht. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1.
- militaire departementen in Indië. Ond. **1** — Afd. IX: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3; Afd. X: st. 10, blz. 1; st. 11, blz. 1—2.
- Geestelijke verzorging.** Bezoldiging van den vlootpandita. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 12.
- „Gelderland”. Uitzending Hr. Ms. —. Zie: „Materieel, uitzending” enz.
- Georganiseerd overleg:** Zie: „Vakverenigingen”.
- Gewestelijke vaartuigen.** Gebruik van een uit dienst gestelden motorschoener. Ond. **1** — Afd. X: st. 14; st. 15.
- Inspectie van en toezicht op —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; H 1179.
- Gouvernementsmarine.** Aanbouw van de „Rigel”. Zie: „Marine-etablissement”.
- Beri-beri a/b van schepen der —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 10—11.
- Charter met de K. P. M. voor Digoel-transport.** Ond. **41** — Afd. X: st. 4, blz. 1; st. 5, blz. 2.
- Inkrimping of gedeeltelijke opheffing der —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 9; H 1174—1175, 1323.
- Onderzoek naar de zeewaardigheid en stabiliteit van de op het marine-etablissement gebouwde schepen der —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 9—10.
- Uitzending en positie van werktuigkundigen.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; H 1176—1178, 1324—1325, 1327—1328, 1334.
- Hydrografische dienst.** Commando opnemingsvaartuigen. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 15.
- Kapoeas.** Diepgang —rivier. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 16.
- Kostenverdeeling.** — der zeemacht. Ond. **1** — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3; st. 4, blz. 15; Afd. X: st. 10, blz. 1—2; st. 11, blz. 2; H 1181, 1320.
- mijnenleggers. Zie: „Mijnenleggers”.
- reis Hr. Ms. „Kortenaer” naar Curaçao. Zie: „Torpedobootjagers”.
- Kruisers.** Aanbouw van een derden kruiser. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2; H 1174, 1182, 1186—1187, 1320, 1330, 1332.
- Commando over de —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 3; st. 11, blz. 3.
- Herstelling en terugzending van de —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 2—3; st. 11, blz. 2—3; st. 14; st. 15; H 1174, 1175, 1181—1182, 1321.
- Kweekschool.** — voor Inlandsche schepelingen. Zie: „Opleiding”.
- Loodsdienst.** Beschikbaarstellen van loodsen te Balikpapan en Samarinda. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 16.
- Bouw van een loodslichtschip en aanbod van een K. P. M.-vaartuig.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 15; st. 14; st. 15; H 1175, 1186, 1323—1324.
- Uitbreiding van het aantal motorvaartuigen bij den —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 15.
- Verlaging van de loodsgelden.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 16.
- Magazijnen.** Zie: „Marine-etablissement”.
- Magnetische en weerkundige waarnemingen.** Zie: „Observatorium”.
- Mailshepen.** Accomodatie 4e kl. —. Zie: „Personeel”.
- Marine-etablissement.** Aanbouw van de „Rigel” in Nederland. Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 13; Ond. **41** — Afd. X: st. 3, blz. 2—3; st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 2; H 1184—1185, 1319—1320, 1326—1327.
- Aanschaffing van een sleepboot, olieprauw en tweede waterprauw.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 15—16; H 1174, 1320.
- Bescherming — en verzekering van de communicatie met Madoera.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8. Zie ook bij: „Overbrenging” enz.
- Onderzoek van op het — gebouwde schepen.** Zie: „Gouvernementsmarine”.
- Onvoldoende toelichting van uitgaven en ontvangsten —.** Zie: „Toelichting”.
- Overbrenging van de pyrotechnische werkplaats en mijnenmagazijnen naar Madoera.** Ond. **41** — Afd. X: st. 3, blz. 5; st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 2—3; H 1185, 1322—1323, 1329, 1331, 1333—1334, 1400, 1401.
- Uitbreiding en verbetering —.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2—3; H 1174, 1175, 1320—1321.
- Verkoopingen van overtollige goederen.** Ond. **1** — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 9.

Afd. X, Marine.

Vervanging van militair personeel bij de werkplaatsen door burgers. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8—9.

Marine-vliegdiens. Zie: „Vliegdiens”.

Materieel der zeemacht. Aanbouw van kleine in stede van groote schepen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2.

Aanbouw van de „Rigel”. Zie: „Marine-etablisement”.

Bergings—. „Zie: „Onderzeebooten”.

Doelmatigheid van het —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2. Zie ook: „Kruisers, aanbouw” enz.

Hulp —. Zie: „Marine-etablisement, aanschaffing”, enz.

Kruisers. Zie aldaar.

Onderzeebooten. Zie aldaar.

Politievloot. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2.

Torpedootjagers. Zie aldaar.

Uitbreiding der vloot met een derden kruiser. Zie: „Kruisers”.

Uitzending Hr. Ms. „Gelderland” als artillerie-instructieschip. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 3—4; st. 11, blz. 3—4; H 1181, 1320.

Mijnen. Aanschaffing van —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 13.

—magazijnen. Zie: „Marine-etablisement”.

Mijnenleggers. Aanbouw Gouvernementsvaartuig-mijnenlegger „Rigel”. Zie: „Marine-etablisement”.

Kostenverdeling —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 13.

Observatorium. Medewerking voor het —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 15.

Overbrenging — naar departement van Onderwijs. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 13; st. 11, blz. 15.

Onderzeebooten. Aantal oorlogstorpedo's van —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 4.

Bergingsmogelijkheid van —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 4.

Bestemming afgevoerde — K I t/m K IV. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 12.

Kosten — K XVII en K XVIII. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 12.

Vervanging K-booten. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 12; H 1183—1184, 1319.

Opleiding. — van dienstplichtigen. Zie: „Zeemilitie”.

— tot inheemsch onderofficier. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 6.

— voor Inlandsche schepelingen te Makassar. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 6—7, 19.

— tot matroos in Nederland. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 6.

— van officier-vliegers. Zie: „Vliegdiens”.

— tot zeeofficier. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 6—7; st. 11, blz. 5—6, 17—19.

Opnemingsvaartuigen. Zie: „Hydrografische dienst”.

Personeel der zeemacht. Accomodatie 4e kl. mailschepen voor vervoer van lager —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7.

Beperking van het aantal vlag- en hoofdofficiëren. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 5—6; st. 11, blz. 5; H 1186, 1321.

Beoordeeling en bevordering van Inlandsch marinepersoneel. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 5; st. 11, blz. 4.

Consigneering der zeeofficiëren te Soerabaja. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7.

Formatie van het personeel van den marine-vliegdiens. Zie: „Vliegdiens”.

Kadervorming uit inheemsch personeel. Zie bij: „Beoordeeling en bevordering”.

Ontslag van twee Inlandsche beambten bij het marine-vliegekamp Morokrengangan. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7.

Opleiding. Zie aldaar.

Positie-verbetering van het Inlandsch marinepersoneel. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7, 21—22; H 1188—1189, 1321—1322, 1331, 1333.

Reserve-verband Inlandsche schepelingen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 7—8; st. 11, blz. 7.

Tekort aan en sterkte van het —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 6, 12; st. 11, blz. 5, 14; H 1183, 1321. Zie ook: „Vliegdiens”.

Vervanging van Europeesch door Inlandsch personeel. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 4—5; st. 11, blz. 4; H 1182—1183, 1185, 1187—1188, 1321, 1330—1331, 1333.

Vervanging van militair door burgerlijk personeel. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 5, 9; st. 11, blz. 4—5, 8—9; H 1186.

Werving. Zie aldaar.

Zeemilitie. Zie aldaar.

Politie-vloot. Zie: „Materieel der zeemacht”.

Raad voor de Scheepvaart. Onderzoek door — naar alle scheepsongevallen, welke z.i. daarvoor in aanmerking komen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; st. 16; st. 19; H 1179, 1325, 1326, 1457—1470.

Secretariaat van den — op te dragen aan een jurist. Ond. I — Afd. X: st. 17; H 1180, 1447—1456.

Uitbreiding — met een technisch lid (werktuigkundige). Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; st. 18; H 1180, 1447—1456.

Reserve-verband. — Inlandsche schepelingen. Zie: „Personeel”.

Scheepvaart. Dispensatie-verleening aan ongediplomeerde scheepsofficiëren. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; H 1179, 1180—1181, 1325, 1326, 1328, 1334.

Georganiseerd overleg van de vakverenigingen met het hoofdkantoor van —. Zie: „Vakverenigingen”.

Raad voor de —. Zie aldaar.

Splitsing. — der begrooting. Zie: „Begrooting”.

Stabiliteit. Zie: „Gouvernementsmarine, onderzoek”, enz.

Toelichting. Onvoldoende —. Zie „Begrooting”.

Torpedootjagers. Aanbouw —. Ond. 64 — Afd. X: st. 3, blz. 2; st. 4, blz. 1—2; st. 5, blz. 2—3; H 1183—1184, 1319.

Herstelling van —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 4; st. 11, blz. 4; st. 15; H 1175, 1321.

Kostenverdeling reis Hr. Ms. „Kortenaer” naar Curaçao. Ond. I — Alg. Ged.: st. 3, blz. 3; st. 4, blz. 15; Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 12.

Afd. X, Marine.

- Torpedo's. Zie: „Onderzeebooten”.
- Turbine-bank. Aanschaffing van een —. Ond. I — Afd. X: st. 14; st. 15; H 1175, 1321, 1327.
- Turbines. Zie: „Kruisers, herstelling enz.”.
- Vaargeul. Zie: „Kapocas”.
- Vakverenigingen. Georganiseerd overleg — met hoofdkantoor van Scheepvaart. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 10; st. 11, blz. 11; H 1178—1179, 1325.
- Vereeniging M. A. de Ruyter. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 12; st. 11, blz. 14.
- Vereenigingswezen. Zie: „Vakverenigingen”.
- Vlagvertoon. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 2; st. 11, blz. 2; H 1174, 1320.
- Vliegdiens. Aanschaffing van bommen en gemeenschappelijk gebruik daarvan met de landmacht. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 11; st. 11, blz. 12—13.
- Aanschaffing van verkenners. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9, 11; st. 11, blz. 8, 12.
- Ervaring met duraluminium-constructies. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8; H 1186, 1322.
- Houding der marine tegenover de burgerluchtvaart. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8; H 1186, 1322.
- Onderzoek naar het verbranden van de D 23 te Tandjong-Priok. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8.
- Onderzoek van vliegers vóór elk opstijgen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8.
- Ontslag van twee Inlandsche beambten bij het marine-vlieggkamp Morokrembangan. Zie: „Personeel”.
- Opleiding van officier-vliegers. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8.
- Reparaties van de D 21 te Soerabaja. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8.
- Sterkte van het personeel van den marine —. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7.
- Vliegterrein bij Soerabaja. Ond. I — Afd. VIII: st. 19, blz. 10; st. 20, blz. 19.
- Wijze van vervanging van de verloren gegane vliegbooten D 21 en D 23. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 9; st. 11, blz. 8.
- Werktuigkundigen. Zie: „Gouvernementsmarine”.
- Werving. — van Inlandsche schepelingen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 6—7, 20—21.
- spropaganda. Ond. — Afd. X: st. 10, blz. 7; st. 11, blz. 6—7.
- van werktuigkundigen in Nederland. Zie: „Gouvernementsmarine”.
- Zee-militie. Herziening regelingen betreffende de opleiding van dienstplichtigen. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7.
- Oefeningen met miliciens te leiden door officieren. Ond. I — Afd. X: st. 10, blz. 8; st. 11, blz. 7; H 1175—1176, 1321, 1327, 1332—1333.
- Zeewaardigheid. Zie: „Gouvernementsmarine, onderzoek”, enz.
- Zondagsarbeid in de havens. Zie Afd. II.